DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP VOOR GESLACHT_ EN WAPENKUNDE

1958

75STE JAARGANG

INHOUD

1958

Bestuursberichten: . . . 1-2; 41-42; 81-82; 121; 161-162; 333-335: 373-374: 413-414; 453; 493; 533
Het geheim van een bruidegom uit den jare 1813. Genealogie van Weelderen, door Mr. W. de Vries 2-13
Nog eens Ds. Isaäc Junius Franchoyszn., door J. de Loos-Haaxman 13-24
Het breken van een wapen, door G. 't Hart. 24-30
Boekbespreking: . . . 31-34; 78-79; 115—118; 159—160; 190—192; 370'371; 405—409; 452; 479-483
Aanwinstenlijst der Bibliotheek 43
Notulen van de Algemene Vergadering, gehouden op 7 december 1957 in het Historisch Museum (Oud Boymans) te Rotterdam 44-45
De geslachten Lakeman te Haarlem, 1500—1730, door M. Thierry de Bye Dolleman 46-66
Nog een attestatie van Henr. Gelinck, door Jhr. Mr. Th. K. M. J. van Sasse van IJsselt 66-71
De familie van Doeland uit het geslacht Versteegh, door Mr. Dr. J. C. Maris van Sandelingenambacht 71-76
Placius, medegedeeld door M. C. Sigal 76-78
Het geslacht Halder (geïll.), door H. Lourens en Ir. F. Stokhuyzen 82-109
Inhoud van buitenlandse boeken en tijdschriften . . . . . 111—115; 192—196; 474-479
Delftse burgers (geïll.), door J. de Loos-Haaxman 122-141; 162-173
Bijdragen tot genealogieën van oude adellijke geslachten in Stad en Lande (vervolg van LXXIV, kol. 401) XIII. 23. Schaffer, door Mr. H. L. Hommes 141-151
Lidmaten Gereformeerde kerk te Kleef, medegedeeld door J. J. Hooft van Huysduynen 151-156
Familie-aantekeningen Ens, medegedeeld door Mr. A. Haga 173-182
De familie Bolwater (Borwater, Bornwater) te Venlo, Den Haag, Leiden, Batavia, enz., door J. J. M. H. Verzijl 183-188
Het vijfenzeventigjarig bestaan van het Genootschap 1883-1958, door W. W. van Valkenburg . . 201-202
Bestuursleden van het Genootschap sedert 1933, door Tha. J. van Alff 203-204
Gedenkpenning 75-jarig bestaan (met afb.) 203-204
De genealogische methode, door Mr. Dr. J. C Maris van Sandelingenambacht 205-216
Onze bibliotheek, door Tha. J. van Alff 217-222
Vlaggen van Nederlandse gewesten, steden en dorpen in de 17de eeuw (geïll.),door Kl. Sierksma . 223-236
Archieven en kerkeboeken van de Niederrhein, door J. J. Hooft van Huysduynen 237-244
De landschapszegels van Westfriesland omstreeks 1300 (geïll.), door Mr. Elisabeth C. M. Prins . 245-254
„Heerlijkheden" op Java, door Prof. Mr. W. F. Prins 255-266
De graven en heren van Limburg aan de Lenne en de heren en graven van Limburg Styrum uit het huis Berg-Altena-Isenberg gedurende het tijdvak 1194-1666 (geïll.), door A. L. Hulshoff . . 267-284
Nederlandse scherprechters-dynastieën, door Mr. W. de Vries 285-294
Geldgebrek en genealogie, door Mr. P. van Eeghen 295-307
Een portretgroep van de familie Jacott-Hoppesack (geïll), door E. Pelinck 308-311
Van Imagina tot Amoena, door Mr. A. P. van Schilfgaarde 312-324
Gevaarlijke gouverneurs, door Dr. I. H. van Eeghen 325-332
Een tak van de haarlemse van Hogendorpen, door Ir. G. L. Meesters 335-352; 377-386
Jacob Campo Weyerman en zijn familie. Vergelijking tussen de biografieën en gegevens uit het gemeente-archief van Breda (geïll.), door G. J. Rehm 353-365
Gerrit Jacob Bruinier in 1813. Officieren op de tweesprong: Oranje boven of Siberië, door Dr. Ch. W. F. Winckel 365-368
Staat van Aanwinsten. A. 'Afdeling' Familie-archieven. B. Afdeling Handschriften. C. Afdeling Zegels en Wapenafbeeldingen 374-377
Palick problemen, door Mr. J. Belonje 386-393
Van Westerbeeck, door N. J. A. C. van Rossem en M . H. L. Hommes 393-402
De opening van de Genealogisch-Heraldische tentoonstel ing „De Nederlandsche Leeuw" (geïll.) . . 415-421
Notulen van de Algemene vergadering, gehouden op 12 juli 1958 in het Prinsenhof te Delft . . . 421-422
De jubileumvergadering 422-428
Jaarverslag 1957 428-431
Het hollands voorgeslacht van de familie Punt-Craeyen teyn in Brabant, door Mr. Dr. J. C. Maris van Sandelingenambacht 431-441
Van Oldenbarnevelt, door Mr. W. de Vries 441-446

Een verkeerde aansluiting in de genealogie „de Gijselaar", door Mr. 0. A. van der Meer ... 446-452
Kwartierstaat van Jan Maurits Drijfhout van Hooff, door A. H. Drijfhout van Hooff . 453-461; 494-517
Van Driel, door Ir. J. Mac Lean ..... 461—471
Nederlandse grafzerken in Suriname, medegedeeld door Fred. Oudschans Dentz 471-474
Van Egmond tot den Luchtenberg, door Mr. A. Haga 517-523
Het geslacht Wisselinck te Bredevoort (geïll.), door A. B. van Hengel 524-529
Het geslacht Van (De) Bunynk, heren van Eerbeek en de Grotercamp, door Mr. A. P. van Schilfgaarde 533-537
Over twee Doopsgezinde leden van het geslacht De Gijselaar, door Mr. H. F. Wijnman 537-540
Het geslacht Herman (geïll.), door F. J. Herman 540-553

Kortemededelingen: Martini 30, 31; Index op het groot charterboek van Frans van Mieris 31; Chassé-Woortman 110; In de Betouw 110, 111: Harmonische hantering van oud-vaderlands adelsrecht in deze tijd 156-158; Placius 158; Het wapen van de vrijvrouwe van Renswoude in de verzameling van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde 188, 189: De tentoonstelling „de Nederlandsche Leeuw" 368, 369; Sijgers 369, 370; Het geslacht Halder 402—404; Van Hogendorp 405; Enige aantekeningen over de delftse Ackersdijcks 553-555; Van Coolwijk 555-557; Stoutenburg 557-559; Wapen Trüter 559.

Vragen en antwoorden: Abresch 160, 197, 198, 483-484; 529; Ackema 198, 570; Allot 529; Backx 529; Bavius 160, 198; Beek, ter 484; Beens 79: Beuningen, van 120; Beijer (Mispelblom) 200; Beijeren, van 529; Biesheuvel, van den 119; Boer, 119: Boesses 484-485; Boogaart, van den 80; Boorsma 198; Bor 486: Borggreve 485-486: Bourgondië, van 559; Brants 409—410; Brauw, de 372; Brederode, van 559; Breen 79—80; Breitenstein 80, 199, 371-372; Bruins 488; Budding 560; Burghoorn 530; Cattepoel 569—570; Chadborn (Schatborn) 411; Coetsee 530; Coomans 565-569: Craeyenstein, van Outshoorn van 37; Dammerman 80; Datema 560; Doesburch (alias Vonck), van 36-37; Dorre 34-35; Duuren, van 39; Elffrink 560; Engelen 80, 119; Essen, van 560; Fervacques, de 80, 119; Forsten 120: Gisolf 80; Grimes (Graham) 372, 486: Grijmalla 160: Hartz 80; Heemskerk, van 120; Hell, van der 486; Herwaerden, van 486; Herwijnen, van 198; Hill of Honilay 560; Holtszappel 486-487; Hulk 487-488, 560-565; Hüls 409; Huyge 160; Isselmuden (IJsselmu(i)den), van 372: Jordens 409—410; Koch 410; Korthals 569: Kouwenburgh 412; Kunst 488,569: Leeuw, de 38-39; Leithen, van der 569-570; Lier, van 569; Lobbrecht, van 410, 530—532; Loo, van 372; Maas 486-487; Mac Lean 410; Malsem, van 198; Martens 36: Mathenesse, van 36; Middach 36-37: Minthorne 160; Mommael (Momma) 410—411; Mossel 160; Mouthaan 570; Mijs 80; Nassau 372: Orssel 37; Outshoorn van Craeyenstein, van 37; Rolaz 37; Roosterman 488; Roukens 409—410; Ruys 570; Rijnevelt, etc. 37: St. Leu, de 411; Sandbrink 411, 488, 570-572; Sande, van 484: Schade 37-38; Schagen, van 530; Schatborn (Chadborn) 411; Schelte 120; Schoondonck, van 488; Sissingh 560; Sloots 120; Sonneveld 38-39; Stammen, van 412; Stekels 39: Straatman 412; Tesschenmacher 488: Triest, van 39; Trotsenburg, van 39; Uurglas 412: Vallaré 372; Vastrick 484-485; Veen, van 40, 120: Vessem, van 120; Visser 412; Visser(s) 412; Vonck 34-35; Vonck, van Doesburch alias 36-37; Vrijland 565-569; Wanra (e) y, van 199—200; Washington 489-490; Weerts 200; Wesel, van 490; Wildschut 40: Wiltbank (Wiltvanck) 490—491; Winter, de 491; Wijnbergen, van 486; IJpes 160, 198-199; IJserloo, van 410: IJsselmu(i)den (Isselmuden), van 372: Zeper 40: Zwart 412: Onbekende wapens 40, 412, 491; Onbekend alliantiewapen 200: Stam„bomen" 412; Onbekend borstbeeld (met afb.) 492; Verzameling de Neufforge 532.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde,

Dit blad verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maandblad, gelieve men te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershaegenlaan 70, Wassenaar*
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad *f* 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari te voldoen door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris IR. C. M. R. DAVIDSON, *Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.*
Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede opgaven van adresverandering, te richten aan het Bureau van het Genootschap, *Bleijenburg 5, 's-Gravenhage.*

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of de inhoud der ondertekende stukken

No. 1 **LXXVIe Jaargang** **januari 1958**

BESTUURSBERICHTEN.

Het Bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van Jhr. Mr. Dr. Th. W. C. Calkoen, A. C. Baron van Heerdt, H. F. de Court Onderwater en H. R. J. van Ysselsteyn, respectievelijk sedert 1951, 1923, 1937 en 1944 gewoon lid van het Genootschap.

Tot lid zijn benoemd:

A. H. DE GRANADA . . *Hoog Soeren 70 (Post Apeldoorn).*
Huize „de Garve".

W. J. Baron VAN HEECKEREN VAN MOLECATEN . . . . . *Baarn.*
Prinses Mariclaan 15.

J. H. STADELMANN VON ESCHOLZMATT . . 's-Gravenhage.
Melis Stokelaan 494.

W. ZONDERVAN . . . . . *Zutphen.*
Hazekamp 21.

Adreswijzigingen:

A. H. BUDDINGH . . . . . Gorssel.
Joppelaan 47.

L. J. CASTENDIJK . . . . . *Bussnm.*
p/a Dr. A. Plesmanlaan 12.

TH. VAN EMSTEDE . . . . . *'s-Gravenhage.*
Paul Gabriëlstraat 157a.

MR. 'S. Baron VAN HEEMSTRA . . . . San Paulo *(Brasil).*
Consul *Geral dos Paises* Baixos, *Caixa Postal 4072.*

G. C. HELBERS . . . . . *Assen.*
Huize „de Nije Clinte", Vaart 53.

A. J. R. A. M. VAN HEYST . . . . . *'s-Gravenhage.*
Hooikade 26.

JHR. G. H. A. VAN KINSCHOT VAN NIEUWLAND . . . . . *'s-Gravenhage.*
Ary Schefferstraat 151.

MR. W. J. Baron VAN LYNDEN . . . . *'s-Gravenhage.*
Nagenaawcg 2.

A. MERENS . . . . . *Athene (Griekenland).*
Ambassade der Nederlanden, 4 rue Karneadou.

MR. J. H. DE VEY MESTDAGH . . . . . *Utrecht.*
Lessinglaan 20.

IR. M. A. VAN NOORDEN . . . . . *'s-Gravenhage.*
p/a Hollandsche Aanneming Mij., Groot Hertoginnelaan 258.

C. J. RIJSTERBORGH . . . . . *Maarssen.*
Huize „De Haven", Parkweg 51.

H. A. C. W. VAN WIJK . . . . . *Leiden.*
Oppenheimstraat 47.

Het geheim van een bruidegom uit den jare 1813. Genealogie van Weelderen,

door MR. W. DE VRIES.

§ 1. Inleiding.

Met het hierbedoelde „geheim" werden de lezers van dit Maandblad voor het eerst in kennis gesteld door Mr. Dr. J. C. Maris van Sandelingenambacht (Ned. Leeuw LXVIII (1951), kol. 175 vlg.). Zes jaren later deed Ir Ch. C. van der Vlis een zeer te waarderen poging het geheim te ontraadselen (Ned. Leeuw LXXIV (1957), kol. 37 vlg.), maar ook nadien bleven er nog onbeantwoorde vragen. Mr. Maris bleek dan ook door de uiteenzettingen van Ir. van der Vlis niet overtuigd. In deze nieuwe bijdrage is getracht de weg naar een definitieve oplossing te openen. Allereerst zijn de reeds gepubliceerde gegevens geverifieerd aan de oorspronkelijke bronnen, waarbij bleek, dat zij in sommige opzichten nog aangevuld en verbeterd konden worden. Vervolgens is gepoogd

een duidelijker beeld te verkrijgen van de militaire gebeurtenissen in onze Franse tijd en daarvóór, voorzover onze „bruidegom" daarbij betrokken kan zijn geweest. Een aanvankelijk wat stroef verlopende correspondentie met de Section historique de l'Armée française bracht tenslotte een aantal hier te lande nog niet bekende gegevens aan het licht, die mij waard schenen in druk vastgelegd te worden, ook al hadden zij met ons onderwerp slechts zijdelings iets te maken. Behalve aan het Hoofd van bedoelde „Section" ben ik grote dank verschuldigd aan de heer Directeur van de Krijgsgeschiedkundige Afdeling van de Generale Staf van ons leger, aan verschillende ambtenaren van het Algemeen Rijksarchief, 'de heer Rijksarchivaris in Noordholland, de heer Gemeentearchivaris van Leeuwarden en ons medelid Mr. H. H. A. de Graaff te Arnhem, terwijl ook de heer W. F. del Campo Hartman mij enige malen zijn bemiddeling verleende. Te betreuren blijft, dat ondanks al die hulp een definitieve oplossing nog niet kan worden gegeven. Ik meen echter, dat de bijeengebrachte gegevens wel een plausibele verklaring mogelijk maken, en heb deze dan ook in een „slotbeschouwing" samengevat, zij het dan ook dat ik daarbij gebruik heb moeten maken van enige (m.i. aannemelijke) vermoedens.

§ 2. Addenda en corrigenda.

1. Vast staat, dat de inhoud van het door de bruigom te Amsterdam overgelegde geboorte-extract niet overeenkwam met die van het origineel (LXVIII, 176/177). Dit laatste noemde het op 3 sept. 1786 te Leeuwarden geboren kind niet *Jacob* maar *Johannes*, en de vader niet *Pieter Flegel* v a n W e e l d e r e n, maar *Pieter* (*Pitter*) *Flegel* zonder meer. Mr. Maris heeft uiting gegeven aan zijn vermoeden, dat de Leeuwarder maire (Mr. van Burmania) eigenmachtig de achternaam Van Weelderen in het extract opgenomen zou hebben ter wille van een door de bruidegom begeerde naamsverandering. Uit de handtekening van Mr. van Burmania blijkt evenwel, dat het extract niet door hem is vervaardigd, maar door een ondergeschikt ambtenaar van de „mairie" (noemen wij hem X), waarna Van Burmania het stuk — mogelijk blindelings — voor „conform à l'originel" heeft getekend. Oorspronkelijk nu bevatte dit extract uitsluitend de mededeling, dat op 3 sept. 1786 te Leeuwarden was geboren „*J a c o b*, Fils de *Pieter Flegel* et de *Anna Margaretha Paul*". De woorden „Van Weelderen" vormen een latere invoeging, die echter bij de legalisatie niet geparafeerd blijkt te zijn, hetgeen het vermoeden wettigt, dat die toevoeging plaats gehad heeft na de legalisatie. Dit vermoeden vindt steun in het feit, dat de ingelaste woorden zijn geschreven met een dunnere pen en met andere inkt, dan waarmee de rest van het extract werd geschreven. Wel lijkt de hand. waarmee die invoeging plaats vond, op die van de ambtenaar X, maar dit kan het gevolg zijn van een streven om die „aanvulling" niet te doen opvallen.

2. Het bij het huwelijk tevens overgelegde bewijs van het overlijden van *(Anna) Margaretha Paul* vermeldde niet, dat de overledene weduwe was van *Pieter Flegel* (LXVIII, 177). Terecht noemde Mr. Maris deze hoedanigheid „een essentieel gegeven voor de huwelijksacte". Maar ten onrechte m.i. verbond hij daaraan de vraag: „Wat bewoog de Leeuwarder maire tot deze omissie?" Ook dit uittreksel immers is door Van Burmania alleen maar — mogelijk blindelings — getekend. Daarenboven veronderstelt een „omissie", dat de vervaardiger wist, dat het uittreksel als bijlage bij een huwelijksacte moest dienen. Indien men hem dit zou hebben verzwegen,

kan hem het weduweschap van de overledene even onbelangrijk toegeschenen hebben als het door hem evenmin vermelde feit, dat zij „achterom bij de Hoeksterpoort" overleed, „nalatende drie kinderen".

In dit verband verdient het de aandacht, dat het hierbedoelde extract reeds afgegeven werd op 14 sept. 1812, d.w.z. ruim drie weken eerder dan het geboorte-bewijs, zodat wij aannemen mogen, dat beide bescheiden niet tegelijk aangevraagd zijn.

De reden ervan laat ik voorlopig in het midden, maar het vermoeden ligt voor de hand, dat aan de ambtenaar X daardoor het doel van de aanvrage verborgen is gebleven.

3. Behalve in het geboorte-bewijs komt (uiteraard onder invloed daarvan) de voornaam *Jacob* ook voor in de trouwacte van 24 januari 1813. Vermoedelijk dientengevolge verscheen deze voornaam ook bij de vadersnaam in de geboorteacte van de zoon, geb. op 4 febr. (niet: maart) 1813. Het overlijden van dit kind werd niet door de vader zelf aangegeven: bij de inschrijving van dit overlijden zal men op de geboorteacte teruggegrepen hebben, zodat ook daarin de vader *Jacob* werd genoemd. Verder komt die voornaam alleen nog voor in de overlijdensacte van 8 nov. 1828. Anders dan Mr. Maris gemeend heeft, duikt de voornaam „*Jan*" dus niet pas op bij het z.g. „démasqué" in januari 1816 (LXVIII, 182). Integendeel: reeds bij de geboorteaangifte van zijn dochter *Anna Elisabeth* in febr. 1814 gaf de vader op *J a n van Weelderen* te heten, en daarbij bleef hij ook bij de geboorteaangiften van zijn overige kinderen, o.m. van die van zijn dochter *Anna Dorothea*, geb. op 12 (niet: 2) febr. 1818. „*J a n*" *van Weelderen* noemde hij zich ook, toen hij, begeleid door twee wapenbroeders, zijn op 20 sept. 1819 te Gent (België) geboren dochter *Johanna Wilhelmina Francisca Isabella* aangaf met de namen *Isabelle Françoise Jeanne Bellemine* en daarbij vertelde, dat de moeder *(Anna Wilhelmina Weghoff)* „*Bellemine Jeanne*" *zou* heten. Met voornamen was Van Weelderen blijkbaar nogal slordig.. ....

4. Mr. Maris meende voorshands te mogen vasthouden aan het bestaan-hebben van twee Van Weelderens: een „werkelijke" *Jan van Weelderen*, die door Ir. van der Vlis is teruggevonden in de Franse militaire archieven, geb. 7 okt. 1785 te Harlingen (LXXIV, 44), en een pseudo *Jan van Weelderen*, de bruidegom uit 1813, dien toen beweerde op 3 sept. 1786 te Leeuwarden geboren te zijn. Gemakshalve zal ik eerstgenoemde Van Weelderen hierna „Jean" noemen en de bruidegom „Jan (Jacob)". Wij weten al, dat Jan (Jacob) in januari 1816 de opgave van zijn geboorteplaats heeft veranderd, en toen voorgaf geboren te zijn in Harlingen. Aan zijn geboorte in 1786 hield hij echter vast. Aangezien in de tachtiger jaren van de XVIIIde eeuw in Harlingen geen kind is geboren (gedoopt), waarvan de vader *Van Weelderen* heette, moeten zowel *Jean* als *Jan (Jacob)* wat betreft hun geboorteplaats een onwaarheid hebben verteld, voor zover zij als zodanig Harlingen opgegeven hebben. Het z.g. „démasqué" van Jan (Jacob) in januari 1816 ging dus heel wat minder ver, dan Mr. Maris gemeend heeft: het bepaalde zich ertoe, dat de voormalige bruidegom nu ook een onwaarheid van Jean valselijk in zijn eigen personalia invlocht: m.i. was dus veeleer sprake van een verdere vermomming. Misschien 'zal de oplettende lezer opmerken, dat de door Ir. van der Vlis gepubliceerde gegevens Harlingen niet als geboorteplaats van *Jean van Weelderen* noemen, maar alleen als Jeans laatste domicilie; Hoe juist deze correctie op zichzelf ook mag zijn, zo straks zal blijken, dat Jean wel degelijk eenmaal be-

weerd heeft, dat hij in Harlingen het levenslicht had aanschouwd.

§ 3. Onze militaire gegevens met betrekking tot Jean (en Jan (Jacob)?) van Weelderen vóór 1814.

1. Alle door Mr. Maris aan de Nederlandse stamboeken van na de Franse tijd ontleende militaire gegevens (LXVIII, 183) delen ons mee, dat *Jean* (Jacob) *van Weelderen* vóór 1810 zou hebben behoord tot het 8ste Regt. Inf. van Linie totdat hij (na de inlijving bij Frankrijk) overging naar het Franse, uit Hollanders samengestelde 126ste Regt. Inf. Op het eerste gezicht is dit niet in strijd met onze historische gegevens, want laatstgenoemd regt. is bij zijn formatie in 1810 inderdaad gevormd uit o.a. het Iste bataljon van het voormalige 8ste Regt. Inf. van Linie van het Koninkrijk Holland [1]). Ook is bekend, dat van dit 8ste regt. de twee eerste bataljons nog op 1 juli 1809 in Duitsland waren gelegerd [2]) als onderdelen van de daarheen gezonden Hollandse Divisie Dumonceau. Bosscha [3]) noemt de ondergang van Von Schil1 in de straten van Straalsund (eind mei 1809) zelfs „inzonderheid het werk" van het Hollandse 8ste Regt. Inf., en volgens de hierboven bedoelde, door Mr. Maris gepubliceerde gegevens zou *Jan (Jacob) van Weelderen* van 1806-1809 o.a. deelgenomen hebben aan de veldtochten in Duitsland en geblesseerd zijn bij de affaire van Straalsund (31-5-1809). Vervolgens zou hij in Zeeland hebben gevochten, en dat schijnt weer te stroken met het historische feit, dat na de landing der Engelsen op Walcheren op 30 juli 1809 de met spoed uit Duitsland terug ontboden Hollandse troepen gedeeltelijk tegen de invallers ingezet zijn. Aan deze krijgsverrichtingen heeft zeker ook het 8ste Regt. Inf. deel genomen [4]). Dit alles zou er dus ook op kunnen wijzen, dat *Jan* (Jacob) *van Weelderen* (wanneer de gegevens niet zijn vervalst) van 1806-1809 zou hebben behoord tot het Iste (of IIde) bataljon van 8 R.I., maar helaas kunnen wij dit vermoeden onvoldoende aan de bewaard gebleven stamboeken toetsen, daar deze ons wat 8 R.I. betreft slechts zijn overgeleverd uit de jaren 1805—1806, en dan nog alleen van het Iste en IIIde bataljon. De namen *Van Weelderen* en *Flegel* worden er niet in genoemd.

2. Opmerking verdient evenwel, dat volgens de bovengenoemde stamboeken van na 1813 Jan (Jacob) reeds in 1805 tot het 8ste Regt. Inf. van Linie toegetreden zou zijn, en daarmee nog in dat zelfde jaar deelgenomen zou hebben aan de veldtocht in Oostenrijk [5]). Het 8 R.I. uit 1805 is echter niet hetzelfde 8ste inf. regt. geweest, dat twee van zijn bataljons heeft zien vechten in de straten van Straalsund. Immers in 1806 werd uit de regimenten gardes bij ieder wapen een nieuw lste regt. geformeerd, waardoor de nummers der tot dan toe bestaande regimenten één nummer versprongen. Sedertdien was dus het 8ste R.I. van Linie uit 1805 het 9de geworden. Welnu — ook dit regt. heeft deel uitgemaakt van de Divisie Dumonceau [6]) en bij de „affaire van Straalsund" zware verliezen geleden [7]). Na de inval der Engelsen keerde het naar ons land terug. Bij de strijd in Zeeland vond ik het echter nergens vermeld; integendeel: op order van koning Lodewijk d.d. 1 sept. 1809 werd het na de terugkomst hier te lande via het kamp van Naarden gedirigeerd naar Den Helder (Iste bat.) en Medemblik (IIde bat.) [8]). Dit schijnt dus in strijd te zijn met de mededeling, dat Jan (Jacob) na zijn terugkeer uit Duitsland deelgenomen zou hebben aan de krijgsverrichtingen in Zeeland.

3. Van welke waarde ook een gegeven van negatieve aard kan zijn, bleek mij, toen ik uitging van de mededeling van Ir. van der Vlis, dat hij *Jean van Weelderen* in de stamboeken van het 5de Regt. Inf. van Linie niet had aangetroffen, ofschoon hij toch volgens de Franse controles sinds 15 febr. 1806 tot dit regt. zou hebben behoord (LXXIV, 40). Volgens Ir. van der Vlis was dit laatste dus een nieuwe onjuistheid. De betreffende mededeling kon echter ook in die zin worden gelezen, dat Jean op het moment van overgang in Franse dienst sinds 1806 had behoord tot dat regt., dat in 1810 het nr. 5 droeg. Bij onderzoek nu bleek mij, dat er in 1809 achtereenvolgens twee verschillende regimenten Inf. van Linie nr. 5 waren geweest. Eerst kende men als zodanig het z.g. „Zeeuwsche Legioen", dat slechts bestond uit één bataljon en, bij de inval der Engelsen op Walcheren gelegerd, door de invallers bijna geheel van de kaart werd geveegd. Op order van koning Lodewijk d.d. 19 aug. 1809 [9]) werd het restant naar het kamp van Naarden gezonden om daar na aankomst van het 7de R.I. daarin opgenomen te worden. Bij dezelfde order werd bepaald, dat na de opheffing van dat 5de regt. het 9de Regt. Inf. (d.w.z. dus het 8ste uit 1805) voortaan het 5de zou heten [10]).

Wij weten al, dat dit (nieuwe) 5de regt. in sept. 1809 gedirigeerd werd naar Den Helder en Medemblik: ruim twee maanden later lag het te Amsterdam [11]); vervolgens vond ik het in de spannende dagen van begin febr. 1810 gelegerd te Haarlem (Iste bat.) en Utrecht (IIde bat.) [12]). In het kader der maatregelen, die daarna werden genomen om Amsterdam desnoods met de wapenen tegen een „coup" van Napoleon te beschermen, blijkt het nog in diezelfde maand te Haarlem samengetrokken te zijn [13]). Daar ter stede lag het nog, toen koning Lodewijk op 1 juli 1810 afstand deed van de troon, en ons land bij decreet van 9 juli ingelijfd werd bij het Franse keizerrijk. Een ander decreet regelde niet lang daarna de wijze van overgang der Hollandse troepen naar de Franse dienst. Het toen nieuw-gevormde Franse 126ste Regt. Inf. van Linie, waarbij *Jean van Weelderen* volgens de Franse controles op 6 okt. 1810 ingelijfd werd, blijkt zijn ontstaan te danken te hebben gehad — behalve aan het Iste bat. van het 8ste Hollandse Regt. Inf. van Linie — aan... . . . het Hollandse 5de Regt. Inf. van Linie [14]), waartoe *Jean van Weelderen* volgens diezelfde controles sinds 15 febr. 1806 (17

1) C. D. H. Schneider, Het 126ste Regiment Hollandschc Infanterie in Rusland in 1812 (Amsterdam, 1898), blz. 6.

2) Baron Kraijenhoff, Bijdragen tot de Vaderlandsche Geschiedenis van de belangrijke jaren 1809 en 1810 (Nijmegen, 1831), bijlage I. Het depôt van dit regt. was in Amsterdam achtergebleven.

3) J. Bosscha, Neêrlands Heldendaden te Land, dl. III (Leeuwarden, 1855), blz. 266.

4) Kraijenhoff a.w., blz. 159 en 167; Bosscha a.w., blz. 287.

5) Vergel. Bosscha a.w., blz. 244 vlg.: De Bataven aan den Donau, 1805.

6) Kraijenhoff a.w., bijlage 1. Het depôt van dit regt. lag in 1807 te Groningen en in 1808-1809 te 's-Hertogenbosch.

7) Bosscha a.w., blz. 273; Kraijenhoff a.w., bijlage 1.

8) Kraijenhoff a.w., blz. 128.

9) Kraijenhoff a.w., blz. 102 en 105.

10) Kraijenhoff a.w., blz. 132 deelt mee, dat dc gehele afdeling van het Hollandse leger in de laatste dagen van aug. 1809 in ons land teruggekeerd was. Kennelijk met het oog op de order van koning Lodewijk van 39 aug. noemt hij onder de teruggekeerde korpsen o.a. het Iste en IIde bat. van het 5de Regt. Inf. van Linie, hoewel de koning zelf nog in een order van 1 sept. 1809 sprak van het 9de Regt.

11) Kraijenhoff a.w., blz. 182.

12) Kraijenhoff a.w., blz. 364 en de bijlagen, blz. 31.

13) Kraijenhoff a.w., blz. 379 en 385.

14) Schneider a.w., blz. 6.

febr. 1804) had behoord. In feite was dit echter hetzelfde regt. als het 9de, dat van 1806-1809 aan de krijgsverrichtingen in Duitsland, o.a. bij Straalsund, had deelgenomen, maar het was ook identiek met het 8ste R.I. uit 1805, waarbij volgens de door Mr. Maris gepubliceerde gegevens *Jan (Jacob) van* Weelderen toen ingedeeld was. De op het eerste gezicht zo lijnrecht met elkaar in strijd zijnde gegevens van de Franse en Nederlandse stamboeken (de laatste van na 1813) kloppen dus met elkaar.

4. Het zal nu wel duidelijk zijn, dat op grond van het bovenstaande een onderzoek in de stamboeken van het 9de Regt. Inf. van Linie van vóór sept. 1809 wenselijk leek. En inderdaad bleek daarin [15]) te worden vermeld bij het Iste bat., le comp.:

no. 85 15 Febr. 1806 geëngageerd; tijd van dienst expireert 20 Octob. 1513.
Van Weelderen, Jan, zoon van *Pieter van Weelderen en Margaretha Paulus,* geb. te Harlingen den 7 October 1785.
Het laatst gewoond te Leeuwarden.
Religie: gereformeerd.
Ambagt : kleermaker.
Groot 5 voet, 4 duim, 3 streek; ord: voorhoofd; pokdalig; bruine ogen; ord: neus, mond en kin. Ligtbruin hair en wenkbrauwen.
(Van te voren gediend hetzij in vreemde of Hollandsche Dionst — bij welk corps en in welke rang en hoedanig deze dienst verlaten :)
Aangesteld tot korporaal: 12 April 1807.

Reeds het hiervermelde signalement kan ons bewijzen, dat deze korporaal van 9 R.I. dezelfde persoon is geweest als de door Ir. van der Vlis in de Franse archieven teruggevonden *Jean van Weelderen.* Hij moet, weten wij nu, bij zijn inlijving bij 9 R.I. opgegeven hebben in Harlingen geboren te zijn: toenmaals was Leeuwarden zijn laatste domicilie, Op grond van de gegevens van de Franse controles zullen wij moeten aannemen, dat hij nadien zijn burger-adres van Leeuwarden naar Harlingen verlegd had.

Het hierbedoelde stamboek van 9 R.I. eindigt met een inschrijving d.d. 9 dec. 1808. Het bevat dus niets over eventuele mutaties in de jaren 1809 en 1510.
Stamboeken van 9 R.I. uit 1809 en van 5 R.I. uit 1809/10 bezitten wij niet (meer).

5. Hoe gaarne wij nu ook *Jean van Weelderens* militaire carrière zouden willen nagaan in de jaren vóór 1806 — voor zulk een onderzoek ontbreken ons de nodige gegevens. De hiervóór vermelde inschrijving in het stamboek van 9 R.I. deelt niets mee over enige dienst vóór 15 febr. 1806, hetgeen eventueel kan berusten op een omissie. Als hij inderdaad al op 17 febr. 1804 vrijwillig dienst genomen heeft bij hetzelfde regt., als waarbij hij in 1806 „geëngageerd" werd (LXXIV, 40), dan zou hij in 1804 toegetreden moeten zijn tot het 1 Ode Bataljon Infanterie. Immers het latere 9de Regt. Inf. van Linie is onder het nr. 8 in 1805 uit dat Bataljon geformeerd. Maar hij (en ik merk ten overvloede op: ook een Flegel) komt niet voor in de stamboeken van dat 10de Bataljon. Mogelijk blijft, dat Jean van Weelderen op 17 febr. 1804 bij een ander legeronderdeel dienst heeft genomen, waarvan cns geen stamboek is overgeleverd. Zo ontbreekt o.m. dat van het IIde bat. van het 6de Halve Brigade, waarbij Jan (Jacob) in begin 1802 (2, 3 of 5 febr.) in dienst getreden zou zijn (LXVIII, 183). Bijzondere opmerking verdient, dat de wel bewaard gebleven stamboeken van vóór 1810 geen andere Van Weelderen vermelden, dan de soldaat — sinds

15) Alg. Rijksarchief, Stamboek no. 35, fol. 67.

12 april 1807 korporaal — Jean van *Weelderen,* en daaruit dus ook niets blijkt van bevorderingen van een naamgenoot tot korporaal op 5 febr. 1805 en tot sergeant op 10 april 1808 (LXVIII, 183). In dit verband kan het van belang zijn erop te wijzen, dat wij ook na de bevrijding van ons land in 1945 het verschijnsel hebben gekend, dat oorlogsvrijwilligers bij in diensttreding voorgaven vóór 1940 in het leger een hogere rang te hebben bekleed, dan in werkelijkheid het geval was; waar nodig werd dit dan aannemelijk gemaakt door een te vroege datum van eerste inlijving voor te wenden.

6. Blijkens de door Ir. van der Vlis gepubliceerde gegevens heeft *Jean van Weelderen* van 6 okt. 1810 tot 8 april 1813 behoord tot het 126ste Regt. Inf.: nadere mededelingen van de „Section historique" leerden mij, dat Jean van Weelderen aanvankelijk bij het 126ste R.I. ingedeeld werd bij het Iste bataljon. Op 9 maart 1813 bleek hij al naar het 123ste regt. te zijn overgegaan: hij meldde zich daarbij op 8 april d.a.v.

De bewegingen van eerstgenoemd regiment kunnen wij betrekkelijk nauwkeurig reconstrueren dankzij de studie van de gep. luit.-gen. C. D. H. Schneider over „Het 126ste Regiment Hollandsche Infanterie in Rusland in 1812" (Amsterdam, 1898). Na zijn formatie is het aanvankelijk nog enige maanden in Haarlem gelegerd gebleven; de eerste twee bataljons lagen echter van april-aug. 1811 te Vlissingen, en vervolgens tot begin van het volgende jaar te *en* nabij Oostende in garnizoen. In dec. 1811 voegde zich het IIIde bat. bij het Iste en IIde, terwijl het IVde toen naar Nieuwpoort verhuisde. De daarop volgende maand werd het depot (Vde bat.) van Haarlem naar Luik overgebracht, ter opleiding van nieuwe lichtingen. Niet lang daarna vertrokken de eerste twee bataljons naar Antwerpen, en sedert april/mei 1812 bevonden het Iste tot en met het IVde bat. zich in Duitsland, om ten slotte in de achterhoede van het Grote Leger begin sept. 1812 de Russische grenzen te passeren. De genoemde vier bataljons behoorden op 27 nov. 1812 tot de Divisie Partouneaux, die bij Borisow door de Russen van de hoofdmacht werd afgesneden, en zich op 28 nov. in twee delen gevangen moest geven. Slechts 38 man overleefden de veldtocht. Het regiment werd bij keizerlijk decreet van 21 januari 1813 van de rol van het Franse leger geschrapt. Het zo juist genoemde restant was reeds op 20 januari 1813 geïncorporeerd in het 106de Regt. Inf., en marcheerde daarmee vier dagen later — precies op de dag, waarop Jan (Jacob) te Amsterdam huwde — van uit Posen af naar Mainz.

Schneider deelt mee [16]), dat behalve bedoelde 38 man bij het 106de R.I. ook ingelijfd werd „de compagnie (van het 126ste R.I.) dienstdoende bij het marschbataljon van Texel". Het heeft mij de grootste moeite gekost te weten te komen, wat dit „marschonderdeel" voor legeronderdeel is geweest. Tenslotte is mij gebleken, dat het in het najaar 1812 is gevormd uit die infanterie-garnizoenen, die zich tot nov. van dat jaar aan boord van de linie-schepen van het Texel-eskader hadden bevonden. Blijkens de betaalrollen van het oorlogsschip „Amsterdam" [17]) is van 4 sept. 1811 tot 29 nov. 1812 een detachement ter sterkte van ± 130 man van het 126ste R.I. aan boord van dit linieschip gelegerd geweest. Onder de officieren en manschappen van dit detachement, die met namen in die betaalrollen worden vermeld, kwam de naam *Van Weelderen* (of *Flegel*) echter niet voor. Nadat het van

16) Rchneider blz. 48, sant. 1.
17) Alg. Rijksarchief, a.w., Archief Marine vòòr 1813, nrs. 1036, 1084 en 1087.

de „Amsterdam" teruggetrokken was, vormde het detachement één van de vier compagnieën van het „bataillon de marche du Texel", dat tot taak had de opgelegde schepen te bewaken. Bij order van de keizer d.d. 30 juni 1813 werd het ontbonden, met bevel dat de verschillende compagnieën terugkeren zouden naar hun korpsen. De comp. van het voormalige 126ste R.I. werd gedirigeerd naar het 106de en het kader naar het depôt.

Over dit „marschbataljon van Texel" bleek mij hier te lande niets bekend. Belangwekkende gegevens over de infantcrie-garnizoenen aan boord van de Franse oorlogsschepen zijn te vinden in „Onze zeemacht tijdens de Fransche Overheersching 1810—1814" door H. Herman (1923). Voorzover het Hollandse militairen betreft, die aan boord van deze oorlogsschepen gelegerd werden. is men dus niet alleen aangewezen op de Franse archieven in Vincennes.

7. Boven deelde ik al mee, dat *Jean van Weelderen* zich op 8 april 1813 bij het 123ste R.I. blijkt te hebben gemeld, nadat hij daarheen reeds op 9 maart 1813 was overgeplaatst.

Op 7 april 1813 overleed te Amsterdam het op 4 febr. 1813 geboren zoontje van *Jan (Jacob) van Weelderen*.

Uit het feit, dat de vader niet zelf de aangifte van overlijden deed, zou afgeleid kunnen worden, dat hij niet meer te Amsterdam verbleef.

Evenals het 126ste R.I. van Linie (en het 124ste en 125ste) was het 123ste R.I. oorspronkelijk geheel uit Hollanders geformeerd en grotendeels in Rusland ten onder gegaan. In Saint-Omer had het echter een depôt achtergelaten en daar werden sedert januari 1813 o.a. uit Hollandse recruten nieuwe bataljons opgebouwd, om de verlorengegane te vervangen. Een gedeelte van de daartoe benodigde manschappen werd verkregen doordat het Vde bat. (depôt) van het ontbonden 126ste R.I. van Luik naar St. Omer werd overgebracht, nadat reeds op 17 febr. 1813 300 man van dit Vde bat. na inlijving bij het IIde bat. van het 123ste direct uit Luik naar Erfurt afgemarcheerd waren. De rest (ongeveer 200 man) begaf zich daarna met de inhoud van alle magazijnen naar St. Omer, om daar op 8 maart 1813 als VIde bat. bij het 123ste R.I. geïncorporeerd te worden. Uit het feit, dat ook *Jean van Weekderen* op 9 maart 1813 (de dag na de aankomst van het zoëven genoemde restant) bij 123 R.I. ingelijfd blijkt te zijn, volgt dat hij daarvoor tot V-126 R.I. moet hebben behoord. Daarmee hebben wij dan tevens de verklaring, waarom hij niet aan de tocht naar Rusland deelgenomen heeft. Toch schijnt hij zich in febr./maart 1813 niet in Luik te hebben bevonden. Hij behoorde 'immers niet tot degenen, die op 8 maart 1813 te St. Omer aankwamen, maar hij arriveerde er pas precies een maand later. Op een niet nader vast te stellen datum zijn in of kort voor mei 1813 het Iste, IIIde—Vde bat. van 123 R.I. van uit St. Omer naar Duitsland afgemarcheerd. Daar in laatstgenoemde maand het Iste, IVde en Vde bat. te Wesel, het IIde bat. te Wittenberg aan de Elbe en het IIIde bat. te Stettin gelegerd waren, moet het VIde bat. aanvankelijk nog (als depôt?) in St. Omer zijn achtergebleven. Precies een jaar later lag het gehele regt. in Wesel in garnizoen. Toen het in mei 1814 gedwongen was die stad te ontruimen, heeft het door gebrek aan transportmiddelen alle archieven (ook die, welke V-126 R.I. aan 123 R.I. in maart 1813 had overgedragen) in Wesel achtergelaten.

Door deze gebeurtenissen zijn dus alle bescheiden van het Vde bat. (depôt) van het 126ste R.I. verloren gegaan. Daarom kon niet meer nagegaan worden, wanneer Jean. van *Weelderen* van het Iste naar het Vde bat. is overgeplaatst. Zeer waarschijnlijk moet dit zijn geschied voordat de rest van het regt. naar Duitsland werd gezonden (dus voor mei 1812).

8. Dankzij de door Ir. van der Vlis gepubliceerde gegevens, weten wij, dat *Jean van Weelderen* op 7 juni 1813 naar het 46ste R.I. is overgeplaatst. Hij meldde er zich op 23 juni d.a.v. Het 46ste R.I. van Linie had zijn depôt in Arras, waar het na de Russische veldtocht opnieuw geformeerd werd, om zich in aug. 1813 in Lausitz bij het Grote Leger te voegen. Op 30 aug. 1813 (de dag, waarop *Jean van Weelderen* bij het Franse leger vermist werd) werd het regt. grotendeels bij Kulm vernietigd. Waarschijnlijk was het samenvallen van die beide gebeurtenissen niet toevallig. Dit vermoeden kan worden geschraagd door het feit, dat volgens de stamboeken van na '1813 *Jan (Jacob) van Weeldetens* diensttijd bij het Franse leger met krijgsgevangenschap geëindigd zou zijn.

§ 4. Slotbeschouwing.

1. Na het bovenstaande schijnt het mij niet meer te betwijfelen, dat *Jean* en *Jan (Jacob) van Weelderen* een en dezelfde persoon zijn geweest. Allereerst wijs ik er op, dat hun signalementen geheel overeenstemden [18]) (LXVIII, 186; LXXIV, 40 en hierboven § 3, onder 4). Beiden noemden zich zonen van een *Pieter* en een *Anna Margarefha Paul(us)*, en beiden waren (ongeveer) even oud. Beiden moeten t.a.v. hun geboorteplaats (Harlingen) hebben gelogen. Wapenbroeders van Jan (Jacob) moeten ook later aan zijn identiteit met Jean niet hebben getwijfeld. Daarenboven weten wij nu, dat Jean afwezig was bij zijn depôt, toen Jan (Jacob) in Amsterdam huwde en er de geboorte van zijn zoontje aangaf. Daartegenover staat, dat Jan (Jacob) de dood van dit kind niet in Amsterdam aangegeven heeft, toen Jean zich te St. Omer meldde. Het kind, dat het huwelijk in januari 1813 noodzakelijk maakte, moet zijn verwekt, toen Jean reeds bij het depôt diende. De vraag zou alleen kunnen rijzen, wat *Van Weelderen* in Amsterdam deed verblijven ondanks het feit, dat zijn bataljon sedert januari 1812 in Luik was gelegerd. In dit verband wijs ik erop, dat het 126ste Regt. Inf. gevormd werd uit Hollandse recruten, die tot januari 1812 in Haarlem, daarna in Luik opgeleid werden. Van deskundige zijde werd mij verzekerd, dat zich hier te lande verzamelplaatsen voor die recruten moeten hebben bevonden, vanwaar zij na eerste opkomst naar Luik gedirigeerd werden. Op dergelijke plaatsen van opkomst werden zij door militairen van het depôt opgevangen. *Van Weelderen* kan zich daartoe in Amsterdam hebben bevonden, en opnieuw na 8 april 1813 daarheen teruggezonden zijn, nadat hij was overgegaan naar het depöt van het 123ste R.I. te St. Omer. Ook dit regt. toch werd hoofdzakelijk uit Hollandse recruten gevormd. Aldus behoeft het ook niet te verwonderen, dat hij eind mei/begin juni 1813 wederom in de onmiddellijke nabijheid van zijn vrouw moet hebben vertoefd (zijn tweede kind werd negen maanden later geboren). Eerst zijn kort daarna gevolgde overplaatsing naar het 46ste R.I. zal zijn verblijf in Amsterdam hebben beëindigd.

2. Hoe onwaar de mededeling was, dat *Van Weelderen* in Harlingen zou zijn geboren, blijkt niet alleen uit het feit, dat zijn doop daar niet is te vinden, maar ook uit het feit, dat de bruidegom in 18 13 de Harlingse geboorte- (doop) -acte niet kon produceren. In stede daarvan legde hij een geboortebewijs over, ontleend aan het doopboek van de Lutherse gemeente te Leeuwarden. Anders dan Mr. Maris gemeend heeft, ben ik overtuigd, dat *Van Weelderen* daarmee zijn eigen,

18) De verschillen in de opgegeven lichaamslengten bewijzen m.i. alleen maar, dat men niet nauwkeurig gemeten heeft.

werkelijke geboorte-acte produceerde, en dat hij inderdaad identiek was met de in die acte bedoelde Johannes, zoon van ***Pieter Flegel*** en ***Anna Margarefha Paulus.*** Mij komt het voor, dat ,,***Van Weelderen***" oorspronkelijk maar zijn ,,nom de fusil" was, anders gezegd: zijn militair pseudoniem, waaronder hij dienst had genomen, om zijn werkelijke herkomst te verbergen. De reden daarvan wordt ons duidelijk, wanneer wij bedenken, dat ***Van Weelderen,*** in sept. 1786 geboren, niet voor sept. 1804 zonder toestemming van zijn moeder in dienst had kunnen treden (LXVIII, 185), wanneer hij over zijn geboorte niet had gelogen. Nu vertelt ons het familie-verhaal dat ***Van Weelderen*** ,,nog zeer jong zijnde", tegen de wil van zijn vader in militaire dienst was getreden, en volgens de Franse controles gebeurde dit al op 7 febr. 1804 (LXXIV, 40), m.a.w. toen ***Johannes Flegel*** nog geen 18 jaar oud was. Om het bestaande verbod dus met succes te ontduiken, zal hij een andere naam aangenomen hebben en gaf hij voor geboren te zijn in sept. 1785 [19]). Als ,,***Jan van Weelderen" is*** hij sedertdien door het leven gegaan, behalve in Leeuwarden, waar hij van jongsaf als ***Jan Flegel*** bekend had gestaan. Toen hij dan ook daar ter stede in januari 1808 een dochter deed dopen (XLVIII, 178), schreef de predikant hem onder zijn werkelijke naam in in het doopboek.

3. Dit huwelijk, waaruit dat in 1808 gedoopt kind sproot, was voor Mr. Maris o.a. een reden, om de identiteit van zijn voorvader ***Van Weelderen*** met ***Johannes Flegel*** onaannemelijk te achten. Immers de huwelijksacte uit 1813 zweeg over een vorig huwelijk. Aannemelijk echter komt het mij voor, dat ***Jantje Jans,*** zoals zo menige soldaten-vrouw in die tijd, wier man onvermogend was [20]), met haar man in de tros van zijn regiment mee is getrokken. Zij kan dan in de jaren 1808/1809 ergens in Duitsland zijn overleden, en dan is het begrijpelijk, dat in 1812 haar weduwnaar geen kans heeft gezien van dit overlijden een schriftelijk bewijs over te leggen. Vergeten wij niet, dat wanneer zij inderdaad gestorven is, met vele andere vrouwen de Divisie Dumonceau op de voet volgend, het voor ***Van Weelderen*** ook wel buitengewoon moeilijk moet zijn geweest getuigen te vinden, die hem aan een acte van bekendheid hadden kunnen helpen: de samenstelling van de tros van een leger had een zeer sterk wisselend karakter, en vermoedelijk bevonden zich eventueel nog mogelijke getuigen in het najaar 1812 in Rusland, waar zij met het 126ste R.I. bij Borisow ten ondergingen [21]). Op hun eventuele terugkeer kon ***Van Weelderen*** echter in januari 1813 niet langer wachten [22]): het kind, dat zich had aangekondigd, dwong tot een huwelijk vóór febr. 1813. Zo was hij dus wel genoopt zijn vorig huwelijk te verzwijgen. Deswege verzweeg hij zekerheidshalve al voor de ambtenaar van de Burgerlijke Stand te Leeuwarden voor welk doel hij de door hem opgevraagde extracten behoefde (met het gevolg dat deze ambtenaar naliet

19) In het familie-verhaal (LXVIII, 179 vlg.) schuilt m.i. dus een kern van waarheid. Alleen zullen wij de „vader" dan moeten vervangen door de „moeder" (weduwe *Flegel*).

20) Ook Jan (Jacob) was geheel zonder eigen vermogen volgens het familie-verhaal.

21) Schneider a.w., blz. 44 citeert bij zijn beschrijving van de ondergang van 'de Divisie Partouneaux op 28 nov. 1812 o.a. Thicrs, Histoire du Consulat et de l'Empire, IV blz. 392: ‚Les femmes, faisants partie de la colonne des bagages, ajoutaient leur epouvante et leur clameur à cette scène de désolation".

22) De berichten over de Russische nederlaag drongen pas geleidelijk in ons land door, en het is mogelijk, dat Jan (Jacob) en zijn bruid tot het laatste moment met hun huwelijk gewacht hebben. Immers de bruid vroeg haar bescheiden pas aan in begin jan. 1813, hoewel de bruidegom de papieren, die hij bij zijn huwelijk produceerde, al sinds okt. 1812 in zijn bezit had en tot het huwelijk kennelijk al in sept. 1812 was besloten.

in het overlijdens-extract van de moeder te vermelden, dat zij weduwe was). Daarom ook wachtte hij er zich wel voor middels een acte van bekendheid het overlijden van zijn vader te bewijzen: de daartoe nodige getuigen hadden wel eens slapende honden kunnen wakker maken. Maar een niet-overleden vader moest voor het huwelijk zijn toestemming geven: dientengevolge verscheen de pseudo-vader ***Pieter Flegel van Weelderen*** in eigen persoon ten tonele. En ten slotte: de noodzaak het tweede huwelijk zoveel mogelijk in stilte te voltrekken, zal ***Van Weelderen*** ook hebben belet, zijn ,,naamsverandering" door een acte van bekendheid te bewijzen [23]). Ook hier hadden de getuigen wel eens hun mond voorbij kunnen praten. Daarom werd ,,gemakshalve" de geboorte-acte vervalst en de naam Van Weelderen toegevoegd aan de naam Pieter Flegel. Vermoedelijk was het een trieste stoet, die zich de 24ste januari 1813 naar 't Amsterdamse stadhuis heeft begeven. Vrees, dat het complot toch nog op het laatste moment zou mislukken, en de dreiging van een spoedig vertrek van de bruigom naar het front zullen weinig aanleiding tot vreugde hebben gegeven. Daarbij kwam dan nog het op die dag toch nawelijks meer te verhullen andere ,,geheim", dat. de aanleiding was tot dit huwelijk: de steelse ontmoeting in of omstreeks mei 1812 van de ,,evenredig, fraai en sterk gebouwde" korporaal met zijn ,,zachte, doch mannelijk voorkomen" [24]) en de pas 19-jarige kapiteinsdochter — het bruidspaar uit 1813 — elf dagen later de ouders van een reeds drie maanden later overleden zoontje — een kind, dat de vader door zijn overplaatsing naar het 123ste regt. niet meer zelf ten grave heeft kunnen dragen.

4. Pogingen om een verband te leggen tussen de in januari 1813 gepleegde misleiding van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand en van de militaire autoriteiten in 1804 en in 1814 en later maken m.i. het probleem nodeloos ingewikkeld. Laatstgenoemde autoriteiten werden naar mijn mening in 1804 uitsluitend misleid, om de werkelijke leeftijd van ***Flegel*** alias ***Van Weelderen*** te verbergen. In januari 1813 moest het eerste huwelijk verborgen blijven. In 1814 zal ***Van Weelderen*** de behoefte hebben gevoeld zijn werkzaamheden van het vorige jaar te verhullen voor de nieuwe leger-autoriteiten. Hij heeft er toen naar gestreefd om zijn vaderlandse gezindheid boven elke twijfel te stellen door een zogenaamd vroegtijdig overlopen naar de Bondgenoten voor te spiegelen. In ieder geval werd het voorgewende verleden beloond met een aanstelling tot sergeant bij het nieuwe Nederlandse leger. Deze ,,herbenoeming in oude rang" kan de valsheid in de mutaties verklaren: de bevordering tot korporaal moest worden geantidateerd en deswege ook zijn indiensttreding van 1804 naar 1802 worden verschoven (LXVIII, 183 en LXXIV, 40). Later heeft ook zijn vrouw hetgeen in 1813 werkelijk gebeurd is, met de mantel der liefde bedekt. Zij, die zelf ,,grotelijks" een afkeer had van ,,de militaire stand" (LXVIII, 180), verdoezelde in een fantasie-rijk verhaal de werkelijke afkomst van haar man, die zowel van vaders- als moederszijde een geboren soldaat is geweest [25]), en dit ook volgens zijn

23) Hoe *hij* in dezen had behoren te handelen leert ons een analoog geval, vermeld in dit Maandblad LXXIII (1956), kol. 205.

24) LXVIII, 186.

25) Aan Mr. Maris dank ik de mededeling, dat *Anna Margaretha Paul(us)* de op 25 jan. 1760 te Coevorden (Ned. Herv. kerk) gedoopte dochter was van Nicolaas ***Paul,*** grenadier onder de gen. majoor Van Rechteren en volgens het lidmaten-register der Ev. Lutherse Gemeente te Leeuwarden (1772) „geboortig uit Frankenland", † Leeuwarden 5 april 1808, en *Maria Elisabeth Einfält,* begr. Leeuwarden 10 dec. 1793. Onder deze omstandigheden wekt het geen verwondering, dat het hart van Johannes *Flegel* al vroeg naar het soldatenleven trok. Bij zijn huwelijk

zoon in zijn karakter nimmer heeft verloochend. Het militaire leven, waaraan hij zijn hart had verpand, heeft geleid tot moeilijkheden, die hij op zijn manier opgelost heeft. Het nageslacht past in deze geen oordeel; het kan volstaan met vaststelling van hetgeen de waarheid zal zijn geweest.

Nog eens Ds. Isaäc Junius Franchoyszn.,

door J. DE LOOS-HAAXMAN.

In mijn opstel „Afstamming en nakomelingen van Ds. Isaäc Junius Frz." in het septembernummer 1954 van dit Maandblad heb ik aangetoond, dat deze predikant, in ± 1586 in 's-Gravenhage geboren uit de huisvrouw van de Haagse notaris *Franchoys de Jonge*, geen afstammeling was van de Leidse hoogleraar in de theologie *Franciscus Junius (François du Jon)*, zoals in mijn familie en ook door Mr. Willem van der Lely, de notaris-genealoog in Delft, was aangenomen. Hoewel ik het betreurde van de waardige en vermaarde Franciscus afstand te moeten doen als voorvader, moest ik op grond van archiefonderzoek niettemin een streep zetten door deze afstamming. Evenwel, een lezer van mijn opstel, die in dezelfde familieverhouding staat tot Ds. *Isaäc Junius* als ik, en voor wie de hantering van dit materiaal bovendien niets vreemds heeft, Jhr. Dr. H. J. L. Th. van Rheineck Leyssius meende, dat onze gezamenlijke voorvader zou kunnen zijn *Jean du Jon* [1]), oudste zoon van *Wilhelm du Jon*, heer van la Boffardinière bij Issoudun in le Berry, en oom van de hoogleraar, evenals deze in de Nederlanden bekend onder de naam *Junius*, doch met de naam *de Jonge* er aan toegevoegd.

Bovendien stelde de heer Leyssius mij zijn aantekeningen betreffende deze afstamming ter beschikking, die uiteraard dit nieuwe onderzoek hebben vergemakkelijkt en waarvoor ik hem zeer erkentelijk ben.

In het manuscript Van den Bosch huwt *Jean du Jon* uit Bourges met *Renée de Mesnard*, zoals ook Haag vermeldt in „La France Protestante". Hun oudste zoon, *Louis*, werd de stamvader van de protestantse tak in Frankrijk, de tweede, *François, zou* de Haagse notaris zijn. Jhr. Leyssius acht als bewijs hiervoor het feit, dat de naam *Helena*, die in Holland nog niet veel voorkwam, aan afstammelingen van *Franchoys de Jonge* werd gegeven [2]). Het was de naam van de echtgenote van Dr. *Junius de Jonge: Hélène de Bounot de Cormaillon.* Hieruit zou dan niet alleen kunnen volgen, dat *Hélène* de tweede vrouw is geweest van *Jean du Jon*, doch

en bij de aangifte van de geboorte van zijn oudste zoon gaf Jan (Jacob) zelf op „kleermakersknecht" te zijn. School er misschien in het familieverhaal ook in dit opzicht een kern van waarheid, dat Jan (Jacob) aanvankelijk — onder aandrang van zijn schoonfamilie? — het plan heeft gehad om na zijn huwelijk het militaire leven vaarwel te zeggen en in zijn oude beroep zijn intrede te doen in de „fatsoenlijke burgerkring" van de Weghoffs? Was de opgave van het „burgerambacht" en de verzwijging van zijn militairo status een concessie aan de „burgertrots" van de Weghoffs?

1) Handschrift van Jhr. W. J. P. van den Bosch.

2) a. *Helena Junius Isaäcsdr.*, ged. Katwijk 11 sept. 1622. Bij W. J. J. C. Bijlnveld in „De registratie der bevolking van Rijnland" (Wapenheraut XIII, p. 247) wordt zij *Heultje* genoemd; b. *Helena Junius Jacobsdr.*, geb. Delft 20 aug. 1647, † 12 januari 1721, tr. in 1669 *Albert Bopp (Ned.* Leeuw 1915, k. 311 en 312); c. *Helena Junius Louisdr.*, ged. Delft 21 juni 1663 (Nav. 1897).

Bovendien : *Helena Junius Samuelsdr.*, ged. Orerschie 26 januari 1670 (*Samuel Junius*, Formosanus Indus, komt 8 okt. 1657 in Leiden aan als theoloog en *is* dan 20 jaar (Alb. Studiosorum). Hij was in 1653 student in Utrecht).

tevens, dat *Jean du Jon* dezelfde was als *Johan Junius de Jonge.*

Nu heeft echter mijn hier volgend onderzoek Ds. *Isaäc Junius* door zijn vader *Franchoys* wel in de richting van Dr. *Johan Junius de Jonge* gevoerd en misschien kan de naam Hélène de ontbrekende schakel vormen, doch het bewijs, dat deze *Johan Junius*, echtgenoot van *Hélène de Cormaillon*, dezelfde is als *Jean du Jon*, die in Frankrijk in 't huwelijk trad met *Reneé de Mesnard*, heb ik niet gevonden. Wel leek het hoogstwaarschijnlijk, totdat het Schepenregister van Antwerpen de identificatie van *Jean du Jon* met *Johan Junius* niet op losse schroeven zette, doch volkomen vernietigde.

Tot een oplossing leidt dit opstel dus niet. Wel geeft het een reconstructie, zelfs een plausibele reconstructie, van de werkzaamheid van de Haagse notaris zowel in zijn jonge jaren als in zijn ouderdom. Voorts brengt het in Dr. *Johan Junius de Jonge*, „doctor in loyen" een merkwaardige figuur naar voren, hooggeschat door Fruin, die wellicht een diepere studie alleszins waard is. Ten slotte wekt het misschien reacties, die bij deze afstamming ten slotte afdoende de puntjes op de i zetten.

Dr. *Johan Junius de Jonge zou* van de vijf kinderen van *Wilhelm du Jon*, heer van la Roffardinière bij Issoudun in le Berry de oudste zoon zijn. *Wilhelm* zelf was zoon van *Johannes* en kleinzoon van *Wilhelm* [3]). Hij werd in 1507 in de adelstand verheven om zijn verdiensten in de veldtocht (± 1500) tegen Ferdinand de Katholieke ten einde Jean II d'Albret in Navarre te herstellen [4]). Franciscus Junius laat Merula zeggen, dat het geslacht toen ook de familienaam *du Jon* verkreeg, bovendien, dat zijn grootvader reeds „vóór het jaar 81" tegen Ferdinand om Navarre hielp strijden, voorts, dat hij zelf als knaap de gedenktekenen van de veldtocht van zijn grootvader gezien had, geplaatst als wijgeschenk in de kerk van Issoudun.

Van de drie zoons van Wilhelm, *Jean, François* en *Denis*, koos *Jean* de loopbaan van zijn vader — of deze werd hem door zijn vader opgelegd —, *François* werd geestelijke en *Denis* studeerde rechten. De militair en de jurist verlieten de Roomse kerk en *Denis* werd de vader van de latere Leidse hoogleraar *Franciscus Junius*, die in Genève studeerde, van daar in 1565 naar de verdrukte Nederlanden ging — hij was toen twintig jaar —, en zich vervolgens in 1567 in Schönau in de Palts vestigde onder de bescherming van de keurvorst Frederik III de Vrome [5]). Jaren lang zou hij in de Palts, niet alleen in Schönau, doch ook als hoogleraar in Heidelberg verblijven voor theologisch onderricht en het vestigen en leiden van gemeenten.

Ongetwijfeld is hij in dit toevluchtsoord voor Protestanten in aanraking kunnen komen met *Johan Junius.* Eens wordt hij met *Johan Junius de Jonge* verwisseld door Kluckhohn, die de brieven (uitgaande en inkomende brieven) van Frederik met commentaren heeft uitgegeven [6]).

Davaine zegt, dat *Jean du Jon* „militaire accepta la Réforme avec ardeur et se réfugia avec sa femme *Renée de Mesnard* à la cour du comte palatin". En hier begint de verwarring tussen *Jean* en *Johan Junius.* Davaine maakt van Jean Frederik's

3) Ik vond dit. als uitspraak van de hoogleraar *Franciscus Junius Dionisiuszn.* in „Vita nobili et cruditi viri Francesci Junii" van Paullo Merula (1594).

4) Alfred Davaine „François du Jon"; J. Reitsma „Franciscus Junius; Haag „La France Protestante"; Larousse en het Handschrift Van den Bosch (Jhr. Leyssius). Zowel in dit handschrift als in mijn familiepapieren heet du Jon Wilhelm, bij Davaine enz. : Guilleaume.

5) geb. Simmern 1515, † Heidelberg 1576.

6) A. Kluckhohn „Briefe Friedrich des Frommen, 1868, I, 566, noot 1.

raadsheer en gezant, die voor de Heidelbergse vorst vele diplomatieke reizen ondernam. In de „Vita Junii" verklaart de Leidse hoogleraar echter, dat Johannes een niet ongelukkig leven leidde als militair. Hij kan met deze woorden Jean bedoeld hebben, doch even goed de diensten van Johan Junius aan de Prins van Oranje in en van uit Veere, of Junius' vroeger optreden bij de strijdbare Protestanten in Frankrijk. Stellig staat met dit optreden in verband de som gelds, die de Koning van Navarre, Antoine de Bourbon, aan Johan Junius toezegde bij mandaat van 20 april 1552 te La Rochelle [7]).

In 1553 blijkt hij in Antwerpen schepen te zijn [8]). In 1555 werd hij als schepen gecontinueerd en in 1556 komt hij voor als ridder [9]).

In 1558 was Junius „Raetsheer des Hartogs van Cleve" [10]) en in 1563 wordt hij voor 't eerst genoemd in Heidelberg. De keurvorst wil hem dan naar Frankrijk zenden „... als Orator den Dr. Joh. Junius, welcher, ebenfals vom Adel, der deutschen französischen, italienischen und lateinischen Sprache kundig, Geschicklichkeit und Erfahrung genug haben ..." [11]).

In de ook vaak summiere vermeldingen van Johan Junius wordt na 1556 deze adeldom slechts zelden genoemd [12]), de doctorstitel evenwel gaat bijna zonder uitzondering aan zijn naam vooraf, zonder dat blijkt welke faculteit deze verleende. In 1567 zou de Paltsgraaf drie of meer predikanten en ook twee doctoren, onder wie Dr. Junius, naar de Nederlanden hebben gezonden [13]) en door deze combinatie lijkt studie in de medicijnen aannemelijk, doch dan is het weer het Stadsarchief van Antwerpen, dat de oplossing geeft. Junius was „doctor in loyen" [14]).

Junius heeft behalve voor Frederik 111 al reeds spoedig voor de Prins van Oranje, later ook voor de Staten van Holland en Zeeland en voor keurvorst Johan Casimir gewerkt, gereisd en onderhandeld [15]). Hij werd afgevaardigd naar de Hertog van Savoye, de Koning van Frankrijk en Catharina de Medici, de Keizer, de Duitse vorsten, naar Koningin Elizabeth, naar Anjou, telkens opnieuw.

Intussen, terwijl zijn diplomatieke diensten aan de worstelende Nederlanden doorgaan, komt hij in Zeeland te voorschijn als militair. De Prins benoemt hem n.l. in 1573 tot gouverneur van Veere. Hij aanvaardt zijn post op 18 mei 1573 en is dan tevens overste-commissaris in Zeeland, helpt Rammekens innemen en is raadsman der vlootvoogden bij de pogingen om Antwerpen te ontzetten [16]). Spoedig blijkt nu hoe belangrijk deze man — toen reeds heer van Roerheim en Cormaillon — voor de Nederlanden was, Hij gaat tijdelijk

7) Certificatieboek 44 (1583), 179ro—vo, 16-IV-1583, Stadsarchief Antwerpen.

8) M. G. Wildeman „Van Schinne", Ned. Leeuw 1920, k. 19 e.v.

9) Schepenregister 259, 168ro, 16-VII-1556, Stadsarchief Antwerpen.

10) Wildeman, Ned. Leeuw 1920, k. 19 e.v.

11) Kluckhohn, „Briefe . .", 1 ,475.

12) In 1573 is hij ridder bij Te Water „Verbond der Edelen. . .", 111, 442 en 13 mei 1575 ioncker in do „Resol. Holland". 226. Ook Ten Raa in „Het Staatsche Leger . .", 1, 76 noemt hem ridder: Kinderen van Junius hebben echter telkenmale het praedicaat jonkheer en jonkvrouw.

13) Kluckhohn, 11, 7.

14) Zie kanunnik Dr. Floris Prims „Beelden uit den Cultuurstrijd . . ." 1942, p. 523-527.

15) Groen van Prinsterer „Archives . . ." op verschillende plaatsen; de Resoluties der Staten-Generaal, bewerkt door N. Japikse, ibid.; Von Bezold „Briefe des Pfalzgrafen Johann Casimir", ibid.; Tc Water „Verbond der Edelen. . .", III, 442-444.

16) Ten Raa „Het Staatsche Leger", X65-1795, 1, 76. Zie ook „Genealogische en Heraldische Bladen", 1907, II, 95, over de geuzenpenning „van zekeren Junius op het Huis Slochteren bij afstammelingen van Jacob Junius Isaäczn."

naar Utrecht als gijzelaar voor de gevangen Marnix, en het was Junius, die de aantekeningen opstelde bij de brief van Champagney, broeder van de kardinaal de Granvelle, waarmee Champagney de „requeste aan den Coninc" van de Staten aan deze had teruggezonden. Fruin noemt hem naar aanleiding van dit geschrift „bijzonder begaafd en bekwaam .... een der uitnemendste uit den kring van degelijke mannen, die den Prins omgaf" [17]).

Dr. Junius bleef gouverneur van Veere tot het voorjaar van 1575 en vertrok in dat jaar als agent van de Staten [18]) naar Duitsland. Hij bezat toen reeds het ambacht Krabbendijke, dat, als geestelijk goed verbeurd verklaard en overgedragen aan Catharina van Nassau, door haar aan Junius was verkocht. In 1595 krijgen zijn erfgenamen octrooi tot het indijken van land in dat ambacht [19]) en ook deze beschikkingen waren het, die mij aanwijzingen gaven omtrent Junius' kinderen.

In 1579 op 30 november is Junius weer in Antwerpen, dan als buitenburgemeester, deze was de voornaamste der twee burgemeesters, die tot taak had „buyten te reysen .... bij het Hof en de Staten des Landts de toevallende saken te behandelen" [20]). Hij heeft voor de stad Antwerpen zitting in de Staten-Generaal van 1580-1582 [21]) en blijft op het kussen tot kort voor de val van Antwerpen in 1584 [22]). Hoewel uiteraard in deze tweede Antwerpse periode zijn diplomatieke reizen hem ver weg hadden gevoerd [23]) en zijn jaren reeds vele waren, was toch Junius' activiteit nog niet ten einde. 9 Januari 1587 schrijft Leycester aan Johann Casimir, dat hij hem de „geschätzten Sr. Junius schickt urn Johann Casimir über die Lage in den Niederlanden zu unterrichten" [24]). Junius heet dan „chevalier, seigneur de Crabbendyc". Leycester onderteekent: „votre très bon et affectionné père R. Leycester".

In 1588 is Junius weer in Engeland en 15 febr. 1591 schrijft hij uit Roerheim [25]) aan de Paltsgraaf om hem voor een zending wijn te danken en tevens voor de gelukwens „zur Rückkehr seines Schweigersohns".

De oude raadsheer memoreert dan zijn werkzaamheid en relaties met het Huis van de Vorst „seit dreiszig Jahren". Acht maanden later bericht hij naar Heidelberg, dat hij Prins Maurits heeft bezocht, dat Hulst [26]) genomen is en Nijmegen. Junius schrijft verder over „Monsr. de Bernevelt" en vertelt, dat Philips van Hohenlohe twee mooie „jumens" van vijf jaar oud voor de keurvorst heeft laten kopen [27]) ...., ook,

17) Fruin „Prins Willem in onderhandeling met den vijand over vrede" in Verspreide Geschriften, 11, 365 e.v., waarin in kort bestek een overzicht van Junius' leven en arbeid met zeer veel vermijzineen naar de literatuur.

18) „Resoluties Holland", 1575, 283; „Archives . . .", V, 237.. .„Il devoit résider en allemagne et fut nommé pensionnaire de Hollande et Zélande avec une pension fixe de *f* 800.— . . ."; Ermerins, „Eenige Zeeuwsche Oudheden ...", st. 11, 161; voorts ibid. 278: „ . . . is om urgente redenen en zeeker zijne nootelicke affaire van hier gedrongen te vertrecken naar Duystlandt".

19) Nagtglas „Zelandia Illustrata", 11, 38.

20) L. Guicciardini „Beschrijvinghe van Antwerpen . . .", 71-73. uit de herdruk van 1854 naar de uitgave van 1612.

21) Resoluties St.-Gen. 111, 1580-1582.

22) Wildeman, Ned. Leeuw 1926, k. 19 e.v.

23) 29 sept. 1583 schrijft de Prins aan Johann Casimir, dat „Monsieur Junius" naar Heidelberg gaat en een brief meeneemt. (Von Bezold „Briefe", 11, 160) en op 5 dec. 1583 blijkt, dat Junius reeds acht dagen in Parijs is (ibid., 11, 182).

24) „Briefe . . .", 111, 3. Zie ook Japikse „Res. St.-Generaal" V 1585-1587, 526 en 527, waar Junius wordt „getracteerd" met *f* 1600.— per jaar tractement (i4 maart 1587).

25) „Briefe . . .", 111, 575 noot 2.

26) „Briefe . . .", 111, 575: 578, 581.

27) „Briefe . . .", III, 578.

dat men zich in Den Haag druk bezig houdt met een aanstaande echtgenote voor Johann Casimir [28]).

Was toen aan de werkzaamheid van deze vitale man nog steeds geen einde gekomen? In de brieven van de keurvorst komt Junius na oktober 1591 niet meer voor, doch in het Archief van de Staten-Generaal, loketkas lopende nr. 58, waarin zich de instructies en de commissie bevinden door de Staten resp. 21 febr. en 19 maart 1587 voor Johan *Junius de Jonge* vastgesteld in verband met zijn zending naar Duitsland, ligt ook een brief van Johan Junius aan de Staten-Generaal, niet gedateerd, doch in elk geval geschreven na 14 april 1590, waaruit o.a. blijkt, dat het terugroepen van deze commissie was geschied in nov. 1588 „door den griffier Aerssens en a a n z ij n z o o n *D a n i e l* ... also hij wederomme uit Duitsland in Den Haag gecommen was" [29]).

Dr. Junius had in Heidelberg nog maar weinig brieven van de Staten ontvangen, waarover hij zich beklaagt [30]). Blijkbaar had hij de wind tegen, want bij Resolutie van 1 febr. 1589 kreeg hij ontslag en vervielen ook zijn inkomsten als gezant en raadsheer. Tegen het derven van deze inkomsten verzet Junius zich krachtig en hij verzoekt de Staten 24 mei 1590 van uit Roerheim om betaling van de achterstallige gelden, waarop hij recht had. Pas twee jaar later, op 1 mei 1592, werd dit toegestaan [31]).

9 Juli 1592 is de oude raadsheer dan nog in de Staten van Zeeland verschenen [32]) en 21 januari 1594 kregen zijn erfgenamen toestemming om een gors in Krabbendijke in te dijken [33]). Tussen deze data ligt dus de sterfdag van Dr. *Johan Junius de Jonge.* Jaren later, op 4 april 1603, was er een executoriale verkoop wegens achterstallige schuld van Junius [34]). Een rollende steen vergaart geen mos ...!

Toch was dit bij Junius geenszins het geval geweest en men krijgt juist de indruk, dat hij een vermogend man was met veel onroerende bezittingen. Reeds in 1565 wordt in de Brieven van Frederik de Vrome van hem gezegd, dat hij „ .... in der vorstadt zu Haidelberg jetzt ein gewaltig haus bauet ...." Als het hem toegestaan werd „wölle er die ganze vorstadt an sich kaufen, und ist dieser B r a b a n d e r eben der doctor, welchen der churfürst-pfaltzgraf in legatione Gallica pro oratore hat willen eindringen, warumb das er reich ist und dem Churf. 30.000 fl. gelihen, wie man in der handlung zu Ladenburg (1563) erfahren" [35]). In 1579 scheen Junius geneigd te zijn om goederen op Walcheren te kopen en de Prins,. die Junius gaarne in 't land hield, schreef hierover op 18 mei 1579 aan de regering van Veere „versoeckende, dat ghijlieden de handt wilt aenhouden, dat de voorsz. Heere in zijn petitie gheaccommodeert en ghecontenteert werde, ende ten dien eynde aen die ghecommitteerde tot den vercoope der voorsz. goederen schrijven, opdat hem 't voorn. goet tot sulck eenen redelijcken ende tamelijcken prijze overghelaten werden, daer door hij U liederen goeden wille tot hem waert, ende begheerte van hem te recompenseeren eenichsins moghe bevinden, op dat hij daer door oock in toecomenden tijde sijne goede ende getrouwe diensten tot welvaert der ghemeyne saecke beweecht werde dien te willighen te continueeren.. ." [36])

Heeft Junius toen wellicht Krabbendijke gekocht? Wel verkreeg hij voor de tijd van 25 jaren het windrecht voor de molen [37]), die zijn huisvrouw *Hélène de Cormaillon* volgens octrooi van 27 juni 1577 in Oostcapelle mocht laten bouwen ter plaatse van de molen, die in de oorlog was afgebrand. Dat hij nog zakelijke belangen had, ook door zijn vrouw, in Duitsland, Bourgondië, Frankrijk en in het Baljuwschap Auxois, blijkt uit de Certificatieboeken van de stad Antwerpen. Op 28 april 1582 stelt Heer *Jan Junius de Junge,* ridder, als zijn procurators en zaakwaarnemers aan *Joannes Carolus Junius* [38]), zijn zoon, Abraham Cornitius en David Hustzell om zijn zaken en belangen te behartigen te en rond Heidelberg [39]).

Op 3 juli 1582 constitueert Junius Gabriel le Damas, heer van Mocandes, Estienne de Cyon, écuyer, en François de Ballene, écuyer, om zijn zaken te behartigen in het baljuwschap Auxois en het hertogdom Bourgondië, zo voor wat de voogdij over zijn dochter *Helaine,* waarvan moeder was wijlen *Hélène de Bounot,* betreft als voor andere aangelegenheden, en vooral voor de verdeling van de goederen in de twee bovengenoemde streken tussen zijn voornoemde dochter en *Barbe Bounot de Cormaille, vrouw* van Sieur Bresche *de* Beauregard. écuyer. Zij krijgen eveneens opdracht om de rekeningen af te horen van de heerlijkheid Cormoillon en Chasselameert [40]).

Op 16 april 1583 machtigt Junius wederom zijn zoon *Johannes Carolus de Junge"* om zijn belangen in Frankrijk en Duitsland te behartigen, en vooral om te Parijs een som gelds te ontvangen hem te L a R o c h e 11 e bij mandaat van de koning van Navarra toegezegd op 28 apil 1552 [41]).

Negen jaar later compareert Heer *Jan Junius de Jonghe,* ridder, Heer van Crabbendijke, en instituëert om te verbinden voor leenmannen van Zeeland zijne heerlijke tienden van 400 gemeten lands benevens de visserij genoemd de Hinckelingen ter voldoening van een accoord, te Delft 17 maart 1587 gesloten [42]).

K i n d e r e n v a n J e a n d u J o n .

Uit zijn huwelijk met *Renée de Mesnard* werden twee zoons *Louis* en *François,* en een dochter geboren.

O v e r z i c h t :

du Jon, Bourges:

Wilhelm
|
Johannes
|
Wilhelm du Jon de la Boffardinière,
vecht voor de Koning van Navarre in ± 1500,
wordt in de adelstand verheven in 1507,
×
Jacqueline Pison

Jean × *Renée de Mesnard*	*François*	*Denis*
Louis	*François*	dochter

28) „Briefe . . .", III, 586.
29) Mededeling Rijksarchivaris 1e nfd. Alg. R.A.
30) Resol. St.-Gencraal VI 1588—1589.
31) Res. St.-Generaal VII 1590—1592.
32) Resol. Staten van Zeeland 1592, p. '75, mededeling Rijksarchivaris in Zeeland.
33) Regest 435 Copulaatbocken Rekenkamer Zeeland, mededeling Rijksarchivaris in Zeeland.
34) Mededeling Rijksarchivaris in Utrecht.
35) „Briefe . . .", 1, 566.
36) Te Water „Verbond der Edelen . . .", 111, 442-444.
37) Te Water „Verbond der Edelen. . .", 111, 442-444.
38) *Joannes Carolus* werd 19 sept. 1585 voor de rechtsstudie in Leiden ingeschreven; geen leeftijd vermeld; zie Album Studiosorum.
39) Certificatieboek 43, 258ro—vo, 28-V-1582, Stadsarchief Antwerpen.
40) Certificatieboek 52vo—53vo, 3-VIII-1582 Stadsarch. Antwerpen. Kanunnik Dr. Prins geeft in „Beelden...", 523-527, huizen in Antwerpen, hoeven, en een goed te Mortsel op en tal van goederen in Z.-Beveland als bezit van Junius Jr.; die hij van zijn vader zou hebben geërfd.
41) Certificaticboek 44, 179ro—vo, 16-IV-1583, Stadsarchief Antwerpen.
42) Inv. Lasonder, Rechterl. Archieven in Zeeland, no. 2038 fol. 309, mei 1592; aantekeningen Jhr. Leyssius.

Kinderen van Johan Junius de Jonge").

Hij trouwde met *Hélène de Bounof de Cormaillon,* die vóór juli *1582* overleed. Over haar personalia heerste verwarring [44]) tot Albert Elkan orde schiep in deze verwarring door het „Kirchenburch der Französisch-reformirte gemeinde zu Heidelberg 1569-1577 und Frankenthal in der Pfalz", 1577—1596 [45]). Elkan meent, dat Hélène, vóór haar huwelijk met Junius, de vrouw is geweest van *Jean de Cormaillon,* zoon van *Jean,* Seigneur de Cormaillon, baljuw van Hal. Hierop nader in te gaan, zou deze bladzijden onnodig bezwaren,

In het kerkregister, dat vanaf 1569 in Heidelberg werd aangehouden tot de Franse gereformeerde gemeente bij het optreden van de fanatieke Lutherse keurvorst Lodewijk VI naar Frankenthal uitweek, waar de calvinist Johann Casimir regeerde, komt enige malen de naam Junius voor, tezamen met de namen *de Lannoy, de Salene, de Renialme, de Coulogne,* enz.

„*Heleine,* femme de monsr. *Junius*" is op *5* juni 1569 marraine bij de doop, van *Sara de Coulogne; 12* febr. 1570 samen met Johann Casimir peet bij *Elisabeth de Salene; 23* aug. 1573 [46]) bij „*Theodore,* fils du docteur *Pigafetta*"; *24* juni 1576 bij „*Elisabeth,* fille d'*Aman*. . ." (onleesbaar) en 26 januari 1578 met Dathenus peet bij *Jean Charles de Lannoy*".

Junius zelf is op 19 febr. 1570 doopgetuige bij *Matthieu de Lannoy* samen met *Charles de Henialme* en de weduwe van *Jan de Renialme; 20* febr. 1575 is „demoiselle de Bourbon" [47]) samen met monsr. *du Jon* getuige bij de doop van „*Charlotte,* fille du docteur *Bocquin*".

Dit is de eerste keer, dat Junius bij de Franse naam wordt genoemd. Het doopregister spreekt nog eenmaal over „monsr. *Jehan Junius du Jonc* en ook eens over „Madame *du Jun*".

Op *26* febr. 1570 wordt „*Heleine Walburg,* fille de monsr. *Junius* gedoopt. Dan zijn parrain en maraine o.a. monsr. de St. Aldegonde en „damlle *Jacqueline Cormaillon*". Deze Helena wordt in Reg. Pensiones Zelandiae 1551-1600 te zamen vermeld met *Daniel Alexander,* beiden „proles dni Joës *Junii de Jonge* de decimis de Crabbendijke". Hij komt niet in het doopregister voor. Op 1 januari 1579 is monsr. de Lannoy peet bij de doop in Frankenthal van „*Jehan,* fils de monsr. *Junius*".

Meer kinderen Junius staan niet ingeschreven in het register. Er zijn er echter meer geweest en dezen — misschien niet allen — komen zoals Daniel Alexander uit de archieven te voorschijn, echter zonder dat hun leeftijd of plaats van geboorte blijkt.

Behalve in 1570 is er ook in1577 bij een doop sprake van *Jacqueline de Cormaillon.* Zij heet dan „la sœur de madame *du Jun*". Tussen deze jaren ligt de periode van Veere, waar *Hélène de Bounof de Cormaillon* ook heeft gewoond, want wanneer „de Edele *Johan Junius de Jonge,* ridder, here van Roerheym en Cormaillon" in 't voorjaar van 1575 als agent der Staten uit Veere naar Duitsland vertrekt, dan betreurt de stad dit vertrek in hoge mate en ontvangt Hélène een zilver vergulde kop ter waarde van L. 36: 10: vls. [48]).

Doch ook na de verhuizing naar Duitsland bleef er verbinding met Zeeland door Krabbendijke, de molen en het windrecht en na de tweede Antwerpse ambtsperiode zijn er ook nog vriendschappelijke relaties met de Palts, want 22/30 juni 1588 komt de naam Junius opnieuw in het kerkregister voor. Dan is marraine voor Jehanne Humain „dam[lle] *Helene,* fille de mons[r]. *Jehan Junius Du Jonc* au nom de son dit père". Zij was toen achttien jaar oud.

Behalve deze drie kinderen had Junius een zoon *Daniel,* aan wie de griffier der Staten Aerssens op 19 maart 1588 een brief stuurt, bestemd voor de raadsheer [49]). Het Certificatieboek van Antwerpen van 1582 geeft een zoon *Joannes Carolus* op, die dan procuratie van zijn vader heeft en zelfs in 1583 voor deze geld mag gaan ontvangen in Parijs. Dan bericht Nagtglas [50]), dat Krabbendijke na de dood van de raadsheer

Overzicht:
de Jonge, Antwerpen:

Meester ***Jan*** de *Jonge*
x
Johanna de *Meyere,*
beiden † in 1544.

Jan x *Hélène de Bounot de Cormaillon.* — drie dochters. — *Alexander.*

Joannes Carolus, krijgt in 1583 procuratie van zijn vader om in Parijs geld te ontvangen bij mandaat van den Koning van Navarre hem toegezegd op 29 april 1552 te La Rochelle.

Hélène Walburg, ged. 1570.

Daniel Alexander.

Jean, ***ged.*** 1579.

Daniel.

Maria Leonora.

Alexander Fredericq.

43) Zie over een dochter ook M. G. Wildeman in „Van Schinne", Ned. Leeuw 1920, k. 20, en Ned. Adclsboek 1917.

44) Fruin in Verspreide Geschriften, 11, 366; Bakhuizen van den Brink „Het huwelijk van Willem van Oranje mot Anna van Saksen", 112; J. W. des Tombe „Madame do Cormaillon" in Bijdragen voor Vaderl. Geschiedenis en Oudheidkunde, reeks IV, dl. X, 183 e.v. (1912); Albert Elkan „Nochmals Frau von Cormaillon", ibid. 241 e.v. Over haar eigen naam de Bounot, aan Elkan nog onbekend, zie Certificatieboek 43, 258ro, 28-V-1552, Antwerpen, Stadsarchief.

45) Uitgegeven door A. von den Velden, Weimar 1908. Een tweede register schijnt verloren te zijn gegaan, een derde bevindt zich mot het eerste in het Stadsarchief van Frankenthal. Dit loopt van 1622-1689. Uïteraard putte ook de Heer Leyssius ook uit, het eerste register.

46) Junius was toen reeds gouverneur van Veere.

47) Charlotte de Bourbon, uitgeweken naar het, Hof van dc Paltsgraaf, later derde echtgenote van de Prins.

48) J. Ermcrins „Eenige Zeeuwsche Oudheden ...", st. 111, 161.

49) In 1580 ging Daniel in Antwerpen op school. Dr. Prims „Beelden ...", p. 145. Een *Daniel Junius,* zoon van Jonkheer *Jan Junius* is te Leiden in huis geweest bij Prof. Bonaventura Vulcanius, die 23 januari 1592 een vordering op Junius heeft van „zessenvijftich gulden van XL groten tstuck ende vijftien stuvers mitten intereste vandien .... ter cause van een half jaer montcoste bij Daniel Junius"; Dr. J. Prinsen „Uit het Notarisprotocol van Sal. Lenaertsz. van der Wuert" in Oud-Holland 1910, p. 141.

50) Zelandia Illustrata 11, 38.

en gezant aan zijn erfgenamen „Jhr. Johan de la Salle, Jhr. Otto van Hove, Daniel en Alexander de Renialme" kwam. Zij kregen 4 febr. 1594 octrooi „tot het indijken van zoovele gemeten lands in Krabbendijke als hun gelieven en gelegen was" [51]).

Jhr. Johan de la Salle was de echtgenoot van Maria *Leonore Junius de Jonge, Otto van Hove* kan de man van *Hélène Walburg* zijn, of een kleinzoon van Junius [52]).

Op 28 febr. 1597 verleende het kapittel van Oudmunster aan *Daniel de Renialme,* koopman te Middelburg, ten behoeve van Joncheren *Daniel Junius van Crabbendyck* en *Alexander Frederick Junius de Jonge* alsmede Jonckvrouwe *Helena Walburch Junius de Jonge* hun aandeel in de Zeeuwse tiend, die vroeger behoord had aan de abdij ter Does te Brugge en door aankoop aan Dr. *Johan Junius* was gekomen (zie hiervóór). De tiend in kwestie ging uit 1500 gemeten in de verdronken polder van Krabbendijke, die toen kortgeleden weder was bedijkt [53]). Op dezelfde datum verkrijgt dan *Johan de Ia Salle* ten behoeve van zijn zoon *Robert* uit zijn huwelijk met *Maria Leonora* het hem toekomende deel in de tiend [54]). Voorts wordt in een procuratie van 14 maart 1603 vermeld, dat Jhr. *Alexander Fredericq Junius de Jonghe* te H e i d e l berg aan zijn z w a g er *Daniel de Renialme,* koopman te Middelburg, het vierdepart overdraagt in de ambachtsheerlijkheid Krabbendijke [55]). Dan verkrijgt *Daniel de Renialme* [56]) dus eindelijk aflossing van de achterstallige schuld aan de oude raadsheer, die reeds sedert vele jaren de eeuwige rust was ingegaan.

Bij deze berichten over kinderen van Junius is nooit sprake van een zoon *Louis* en evenmin van een zoon *François.* Toch heb ik wel een *François de Jonge* gevonden in de Resoluties der Staten-Generaal. Wanneer de Staten in september 1576 voor de eerste maal in Brussel bijeenkomen, worden de resoluties voor het grootste deel geschreven door Weellemans [57]), die van 9-24 okt. 1576 en van 28 maart-20 april 1577 echter door de gezworen k 1 er k *François de Jonge.*

51) Copulaatboelren Rekenkamer van Zeeland, regest 435, Rijksarchief in Zeeland. Zie ook: „Zelandia Illustrata 11, 38.

52) 10 febr. 1595 exhibeert Jacob Jansz. Maeght een accoord met de kinderen van Johan *Junius de Jonghe* (Inv. Lasonder der Zeeuwse Recht. Archieven 2040, pag. 15) en 4 maart, 1597 compareert Jhr. Jean *de la Salle,* heer in Crabbendijko, nu woonende te Goes, als man van joncvr. Leonora Maria, zijne huisvrouw, dr. van wijlen Jr. *Jans Junius de Jonghe en* constitueert Jan Storms, secretaris van de parochie van Cruiningen tc zorgen dat de tienden te Crabbendijk, Weerde, enz., welke haar bij doode van haar vader zijn aanbestorven op naam van hun zoon Robert de *la Salle* worden gezet; ibid. 317. (Aantekeningen Jhr. Leyssius). *Maria Leonore Junius de Jonge* dient 6 juni 1618 een rekest bij de Staten-Generaal in en noemt zich daarin weduwe van de ritmeester La *Sale,* Notulen St.-Gen., mededel. R.A. Zeeland. ***Maria*** *Eleonora* komt nog eens in 1646 voor op 10 maart als wede. van ***Johan*** *de la Salle,* heer van Crabbendijk, Prot. Nots. G.S.v.O. fol. 42-44, aant. Jhr. Leyssius.

53) Mededeling van de Rijksarchivaris in Utrecht.

54) Zij verkochten dit in 1612; ibid.

55) Inv. Lasonder nr. 2042, rrg. Not.-acten, Alg. Rijksarchief in Zeeland. De verleiding d.d. 29 maart 1603 ten name van Daniel komt voor in het Geluwe Register B, Arch. Rekenkamer, fol. 105, Alg. Rijksarchief in Zeeland.

56) Deze *Daniel* ***de*** *Renialme* is in 1593 getuige bij het huwelijk van zijn broeder *Alexander,* j.g. van Morins, met *Isabeau* ***de*** *la Palma,* j.d. van Londen. Daniel verklaart dan, dat Alexander ouders noch voogden heeft. Op 2 aug. 1596 wordt er in Middelburg nog een *Daniel* gedoopt, zoon van *Daniel* de *Renialme* en ***Elisabeth de*** *Vriese;* afschrift verloren gegane doop- en trouwboeken van Middelburg, Alg. Rijksarchief in Zeeland. Bij Mr. P. C. Bloys van Treslong Prins in „Kerken der Provincie Zeeland", 311 het wapen *Renialme.*

57) 20 dec. 1576 waren er 8 klerken, die 25 en 30 p. verdienden. Eén klerk kreeg 50 p. François de ***Jonge is*** een van de klerken; Resoluties St.-Gen. I 1576—1577, 13.

Deze moest bij het heengaan van Weellemans op 20 april 1577 10 p. 11 st. ontvangen. Ook in 1586 heeft hij recht op betaling [58]). De Staten vergaderden toen reeds in Den Haag. In 1492 vraagt *François de Jonge* betaling van 310 ponden en 15 schellingen voor schrijfloon in de vergaderingen van de Staten in Brussel en Antwerpen"). Dat was dus een oude vordering.

In ± 1586 krijgt een *Franchoys de Jonge* in Den Haag een zoon *Isaäc.* Zeven jaar later. in 1593, koopt hij — hij is dan n o t a r i s p u b l i c k echter zonder, dat hij in 's Hofs register staat ingeschreven — met zijn huisvrouw *Lijnfgen van Hulssen* huizen in de Spuistraat, en in 1607 staat hij zijn zoon *Isaäc* bij als getuige bij diens eerste huwelijk [60]).

In 1617 compareert op 19 sept. *Franchois de Jonge, o n t v a n g e r* van de restanten van de contributie van de landen van Overmaze, voor notaris Joseph van Trier om zijn zoon *Philippus de Jonghe* te machtigen uit zijn naam op te treden in het land van Valkenburg [61]). Enige jaren later wendt hij zich tot de Raad van State „versoeckende midts zijnen hoogen ouderdom tzelve zijn officie te mogen resigneren en op zijnen zone Philips de Jong, die hij zeght in materie van rekeninge wel geoeffent te zijn". Philips wordt benoemd en legt de eed af op 12 januari 1622 [63]). Dan wordt op 27 febr. 1635 in de Grote Kerk te 's-Gravenhage het graf geopend voor d e n procureur *de Jonghe* [64]).

Philips de Jonge was in 1614 in Haarlem doopgetuige geweest bij een der kinderen van Ds. *Isaäc Junius* [65]). Hij wordt niet genoemd onder de erven van *Franchoys* [66]). Waarschijnlijk was hij bij de boedelscheiding van zijn vader reeds overleden zonder vrouw of kinderen na te laten.

Ik meen te mogen aannemen, dat hier telkens sprake is van dezelfde *Franchoys de Jonge.* Wanneer hij op jongere leeftijd in de Zuidelijke Nederlanden bij de Staten-Generaal klerk wordt, kan zijn geboortejaar in de jaren vijftig van de zestiende eeuw liggen.

Was zijn vader Dr. *Johan Junius de Jonge?* De naam *Helena* komt bij de afstammelingen van *Franchoys* voor en telkens ook de namen *Johannes, François* en *Louis.* Voorts is daar het grote, laat 16de-eeuwse portret in olieverf van *Franciscus du Jon* uit Bourges, de latere Leidse hoogleraar Junius, vererfd in het nageslacht van Franchoys en thans in Parijs.

Wel zijn *er* in het leven van *Johan Junius de Jonge* relaties geweest met de Franse protestanten, met La Rochelle en Navarre, relaties, die door de Antwerpse Certificatieboeken worden bewezen. Doch, wanneer wij Johan Junius willen vereenzelvigen met Jean du Jon uit Bourges, dan komen de Antwerpse Schepenregisters tussen beiden. En zij hebben het laatste woord!

58) Res. St.-Gen., V, 1585-1587.

59) ibid., VII, 1590—1592.

60) Ned. Leeuw, sept. 1934 „Afstamming . . .".

61) Not. Archief no. 5a, fol. 44, Gem. Archief Den Haag. Het ging om het innen van gelden krachtens sententie van het Hof van Brussel; aant. Jhr. van Rheineck Leyssius.

62) Res. Raad van State 8 januari 1622; Archief R. v. State, inv. nr. 40, fol. 3 en 4, Alg. Rijksarchief.

63) ibid.

64) Mededeling Gcmcente-archief 's-Gravenhage.

65) Navorscher 1897.

66) Transportacte 12 mei 1638, nr. 431 fol. 249vo, Alg. R.-Rrchief.

67) Schepenregister 214, 362 ro—367 vo, 4. IX. 1544.

68) ibid. 259, 168 ro, 16. VII. 1556.

es) Uittreksel van de Stadsarchivaris. Zie voor *Reniasmé (Renialme)* ook het kerkregister van Heidelberg, tevens dc verbintenissen de Renialme in Middelburg. Ook bij deze familie komen de namen *Daniel* en *Alexander* voor.

In 1544 n.l. stierven in Antwerpen *Jan de Jonghe,* die rentmeester van de stad was geweest, en zijn vrouw *Johanna de Meyere.* Zij lieten vijf kinderen na, onder wie *Jan* en deze is dan nog minderjarig, evenals zijn broer *Alexander* en zijn zusters *Clara* en *Joanna.* Een andere zuster, *Anna, is* reeds gehuwd met *Jeronimus Mannaert* [67]). De ouders zijn betrekkelijk jong gestorven. In 1556 komt *Jan* voor de eerste maal voor als ridder [68]). *Alexander* is in Rome overleden in 1558. De zusters trouwden met Antwerpse kooplieden: *Clara* met *Johan de Reniasmé* in 1544 en *Joanna* met *Jaspar Mannaert* in 1546 [69]).

En dat het hier werkelijk gaat om de raadsheer-gezant uit Heidelberg wordt eveneens duidelijk uit „Beelden uit den Cultuurstrijd der jaren 1577-1585" door kanunnik Dr. Prims, stadsarchivaris van Antwerpen [70]). Hier uiteraard dezelfde afstamming, en dan van Rooms-Katholiek standpunt gezien het optreden in de magistratuur van Antwerpen van deze burgemeester, „een der felste calvinisten ..... zeer anticlericaal ... van vurig temperament. ... die van Antwerpen een gereformeerde stad maakte". Het antwoord aan de Champagney, dat Fruin zo hoog stelt, noemt kanunnik Prims „het beruchte discours van 1574 .... een revolutionnair manifest vol passie". Dit is Junius van twee standpunten beoordeeld!

De voormalige stadsarchivaris neemt bovendien in „Beelden ....." een redevoering van *Junius* op, uitgesproken op 3 febr. 1581 bij gelegenheid van de nieuwe sessie van de Antwerpse Breede Raad. Daarin verklaart de burgemeester, o.m.: ....„Hoewel ik uyd en breed gereisd heb en veel volkeren en natiën gezien, nochtans nergens geen volk gevonden, dat van nature vrijer van gemoed is en grooteren afschrik heeft van slaafsche dienstbaarheid dan die van Brabant ....". 't Is kanunnik Prims, die zegt, dat Junius, evenals zijn broeder rechten had gestudeerd en zich „doctor in loyen" noemde, en die van de rentmeester als van „Meester *Jan de Jonghe"* spreekt. Deze vervulde dit ambt van 1530-1539. *Alexander* [71]), de jongste zoon, werd waarschijnlijk geestelijke en was „binnen zijn leven auditeur van den rollen" in Rome (Prims).

Het wapen van Johan Junius de Jonge: „Het wapen, zoals het bewaard wordt in de verzameling van het Museum van het Zeeuwsch Genootschap in Middelburg is gedwarsbalkt van 8 stukken, zilver en blauw (dus horizontale balken, afwisselend zilver en blauw) en zulks viermaal. Het onderschrift *„Johan de Jonge,* of Doctor *Junius"* is op een lint onder het wapen aangebracht" [72]). Het vertoont dus enige gelijkenis met de kwartieren 1 en 4 van het wapen *du Jon-Junius,* met de zes blauwe dwarsbalken in een en vier, het zilveren vijfblad en de drie merletten in twee en drie [73]).

Ik meen, dat voor *Franchoys de Jonge* mijn conclusie juist is wat betreft zijn debuut als klerk en zijn voortgang als notaris, ontvanger, procureur. Zijn afstamming van *Johan Junius de Jonge* en *Hélène de Cormaillon* is mogelijk en het steunen op de naam Helena logisch.

Tussen Jean du Jon en Johan Junius heb ik een verknoping gevonden, die ik niet heb kunnen ontwarren. Dezelfde persoon zijn zij echter niet.

Nu blijft mij over de vraag te stellen: moet de verbinding met het geslacht du Jon uit Bourges gezocht worden in een oudere generatie met als uitgangspunt de rentmeester van Antwerpen Meester *Jan de Jonge?*

[70]) Antwerpiensia 1941, 15e reeks.
[71]) Johan Junius gaf deze naam aan twee zoons.
[72]) Mededeling Rijksarchivaris in Zeeland. Zie ook Zelandia Illustrata 1, 117.
[73]) Ned. Leeuw 1908, k. 230.

Bij dit tweede onderzoek heb ik grote medewerking ondervonden van de le en 3e afd. Alg. Rijksarchief, van de Rijksarchieven in Zeeland en in Utrecht, van het Haagse Gemeente-archief, voorts van de Stadsarchivaris van Antwerpen, van Mejuffrouw Mr. A. J. Versprille en van het Uitleenbureau van de Leidse Universiteitsbibliotheek.

Tevens ben ik grote dank verschuldigd aan Jhr. Dr. H. J. L. Th. R. van Rheineck Leyssius, die mij door een kostbare aanwijzing én door een authentiek portret in olieverf van Ds. *Isaäc Junius* in zijn bezit tot het voortzetten van het onderzoek bracht, tevens aan Robert Fruin, die mij in „Prins Willem in onderhandeling met den vijand over vrede" met de vele verwijzingen de weg tot handel en wandel van Dr. *Johan Junius de Jonge* ontsloot.

Het **breken van een wapen,**

door G. 'T HART.

In „De Nederlandsch Leeuw" 1919, kol. 415 e.v., beschreef W. Baron Snouckaert van Schauburg het verbreken en 'begraven van een wapen in 1773. Hij deelt daar het een en ander mede over de gewoonte het wapen te breken en met de overledene, die de laatste mannelijke afstammeling van zijn familie is, te begraven. Tevens geeft hij de aantekening van de koster der Kloosterkerk weer betreffende een dergelijke plechtigheid, n.l. bij de begrafenis van Baron *Leonard Stephan von Creuznach.* Deze aantekening, waarop ik onafhankelijk van de geachte schrijver gestoten was, definieer ik hier nader als een rekeningboek der begravingen, aanwezig in de sacristie der St. Jacobskerk, Inventaris Archief Kerkmeesters der Kloosterkerk, Archief Kerkvoogdij der Ned. Herv. Gemeente te 's-Gravenhage, No. 389.

Het artikel van de Heer Snouckaert van Schauburg kan ik door een gelukkig toeval enigszins aanvullen. In de protho-collen van het Notarieel Archief van Haagse Notarissen, aanwezig in het Gemeente-archief van 's-Gravenhage, de Nrs. 4375 en 4376, kan men de acten vinden, die de wilsbeschikking 'van *Leonard Stephan* Baron *van Creuznach* bevatten ten aanzien van zijn geslachtswapen, en de proclamatie of „uitroep", die de Notaris Sijthoff voor de geopende groeve moest voorlezen. Zij volgen hierna en geven, evenals het interessante ooggetuigeverslag van de koster, dat voor alle volledigheid hier nogmaals bijgevoegd is, een vrij goede beschrijving van de ceremonie van het breken van een wapen, hetgeen bewijst, dat de uitdrukking „het breken van het wapen" tot ver in de 18de eeuw allerminst symbolisch kan worden opgevat. De handeling, die bovenstaande zegswijze weergeeft, werd in werkelijkheid en op plechtige wijze voltrokken bij de begrafenis van de laatste mannelijke telg van een geslacht, zoals de genoemde notariële acten ten overvloede bewijzen.

Het werk van J. H. K. de Roo van Alderwerelt „De Grootmeester en de Inspecteurs der artillerie van de Koninklijke Landmacht van 1814—1939" geeft in een historisch overzicht op blz. 51 enige levensbijzonderheden, die overeenkomen met de gegevens in het bovengenoemde artikel van Baron Snouckaert van Schauburg. Zij mogen hier nog even volgen: „geboren in 1702 te Wilbach (Baron Snouckaert van Schauburg zegt Welbach in Pruisen hoewel Creuznach onder de Duitse adel niet voorkomt en misschien tot de Oostenrijkse

adel behoort) is hij 9 mei 1748 uit Oostenrijkse- in Nederlandse dienst overgegaan als kolonel en kapitein bij het corps artillerie met de rang van generaal-majoor. Door de vrijwillige afstand van luitenant-generaal van Glabbeek werd hij in die betrekking 14 december 1751 door de Raad van State aangesteld. 16 maart 1766 werd hij bevorderd tot luitenant-generaal en 17 februari 1750 werd hij door de Staten van Holland benoemd tot Inspecteur der geschutgieterij. In 1753 werd hij lid van de Hollandse Maatschappij van Wetenschappen te Haarlem. Hij overleed 20 februari 1773 te 's-Gravenhage."

Hij was Inspecteur der Geschutgieterij waar 24 stuks licht veldgeschut, door hem ontworpen, op zijn aanwijzingen in 1758 werden gegoten. Hij was op artilleristisch gebied een bekwaam werktuigkundige, die zich ook op pyrotechnisch terrein bewoog, getuige zijn ontwerp van het grote vuurwerk, dat 13 juni 1749 ter ere van de vrede van Aken in de Hofvijver werd afgestoken [1]). Het was blijkbaar allerminst beneden de waardigheid van een generaal der artillerie zulk een „Grand Theatre et Feu d'Artifice" te ontwerpen, te doen opstellen, en later zijn ontwerptekening te doen uitgeven. Als men de prent daarvan aanschouwt, komt men wel tot de conclusie dat deze vuurwerk-inventie op de tijdgenoten een adembenemende indruk moet hebben gemaakt.

De achttiende-eeuwers verstonden de kunst om het leven te genieten, met élegance en zwier hun rol te spelen, en stijlvol afscheid te nemen van hun kortstondig aards bestaan. Deze Creuznach baarde niet alleen door zijn vuurwerk, maar zelfs door zijn begrafenis opzien. Met plechtig ceremonieel en in bijzondere stijl wenste hij ter aarde te worden besteld, hoewel hij in zijn testament verklaarde „zonder de minste ceremonie" begraven te willen worden „egter met het wapen, 't welke vermits den heer Comparant de laaste van de Famillie is, aan stukken sal moeten werden gebroken." Van de indruk, die zijn begrafenis gemaakt heeft, geeft de koster ons in zijn rekeningenboek der begrafenissen in de Kloosterkerk, een uitvoerig verslag.

Maar laat ons eerst zien hoe de testateur zich zijn begrafenis gedacht had, om daarna het verslag te laten volgen, dat Notaris Sijthoff van de begrafenisplechtigheid ambtshalve opmaakte.

Het testament van ***Leonhard Stefan*** Baron ***von Creuznach*** werd de 12de augustus 1772 gepasseerd voor Notaris Marcus Sijthoff (Not. Proth. Nr. 4375, blz. 258-281) en bevatte betreffende zijn begrafenis en zijn wapen de volgende bepalingen.

blz. 277:

„Eyndelijk verklaarde den Heer Comparant sijn wil ende begeerte te zijn, dat zijn Lighaam op eene honnette wijse, dog zonder de minste ceremonie egter met het waapen, 't welke vermits den heer Comparant de Laaste van de Famillie is, aan stukken sal moeten werden Gebrooken, sal werden ter aarde bestelt inde Kloosterkerk alhier in 's Gravenhage, en gelegt in sijn Heer Comparants Gekogte Graff, leggende in de vierde Reegel het zeevende Graff in de voorschreeve Kerk – Waarinne wijle sijn Heer Comparants vrouw Gemalinne saliger ter Ruste is gelegt, Dat op de Blauwe Steene zark, dewelke op het Graf is leggende, Een Groote Koopere Metaale plaat off Epitavie daar inne Vast sal moeten worden gemaakt, in welke plaat sal moeten werden gegraveert het waapen van den Heer Comparant, volgens het cachet, dat den heer Comparant van zijne ouders en Familie heeft geerft, beneevens het waapen van de Peermeijerse Familie van wijlen Zijn Heer Comparants vrouw Gemalinne, en onder deselve waapens de Naam van den Heer Comparant met sijne qualiteyten, mitsgaders de Naam van wijlen sijn Heer Comparants vrouw Gemalinne, als meede, dat in hetzelve nooit nog ten Eeuwigen daage Jemand anders zal begraaven ofte hetzelve geoopend moogen werden.

blz. 278:

Dat wijders met de WelEdele Heeren Kerkmeesteren van de Gem. Kloosterkerk door den Executeur van deeze zijne Testamente, uyt zijne Nalatenschap sal werden ter hande gesteld sodaanige Somme van Penningen, uyt welkers Revenuen en Intressen Jaarlijks het onderhoud ende Reparatie van het voorsz. Graff sal konnen gevonden en goed gemaakt werden, soo dat het onderhoud van het Gemelde Graff ten Eeuwigen daage ten Lasten van de voorsz. kerk zal zijn en blijven, sonder dat Zijn Heer Comparants Erffgenaam off Erffgenaamen en haere Naakoomelingen ooit ofte ooit verpligt zullen kunnen werden, off gehouden zijn iets het allerminste tot het onderhoud off hoe het ook genaamt zoude moogen werden te Contribueeren ofte Fourneeren, Direct ofte indirect, beveelende ende versoekende den Heer Comparant den Executeur van deese zijne Dispositie het voorenstaande met welgem. Heeren Kerkmeesteren inder tijd zijnde te Reguleeren en met hun WelEdelens dien aangaande een behoorlijke acte van accord en conventie aan te gaan, te sluyten en te passeeren, met speciaale Conditie, voorbedingh en Clausule, dat hetzelve Graff nooit ofte ten Eeuwigendaage niet en sal moogen werden geopent, als den Heer Comparant en wijlen Zijne opgem. Vrouw Gemalinne

blz. 279:

Stelde voorts hij heer Comparant tot Executeur van deese zijne Testamente mitsgaders Directeur zijner begraeffenisse, als meede tot voogd over sijne minderjaarige uytlandige, en andere toesigt behoevende Erffgenaamen, en Administrateur haarer Goederen den Heer Cornelis van der Kop, procureur voor de Respective Hoven van Justitie in Holland, En agent van hunne Hoog vorstelijke Doorlugtigheeden, de Heere Hertogen van Saxen Weimar en Eysenach, en Saxen Coburgh Meinungen bij haar Edele Hoog Mogende de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Neederlanden, en bij vooroverlijden van denselven den Heere Christiaan Fredrik Meyer Solliciteur militair, en agent vanden Heere Vorst en Bisschop van Bamburg en Würtzburg, beide alhier in 's Gravenhaage woonende." etc.

Uit Notarieel Archief Inv. nr. 4376 blz. 49 e.v.

Uijtroep of Proclamatie

27e Februarij 1773

Door Orde van de Heer Cornelis van der Kop, Procureur voor de respective Hoven van Justitie in Holland, en Agent van hunne Hoog Vorstelijke Doorluchtigheeden, de Heeren Hertogen van Saxen Weimar en Eisenach, en Saxen Coburg Meinungen, in qualiteit als bij den Testamente van den Hoog

1) Catal. Historisch-Topografisch prentenverzameling, Mej. L. J. van der Haer. „1749 Juni 13" blz. 45: „Afbeelding van hrt vuurwerk afgestoken ter ere van de vrede van Aken op drie bladen. 1. Plattegrond, opdracht aan de Staten-Gencraal, Raad van State en Willem IV. 2. Afbeelding van 't vuurwerk, afgestoken in 's-Gravenhage enz. eenreg. Ned. en Frans opschrift. 3. Tekst, zie Haagse Bibl. achteraan M. 3967. gravure; L. S. de Creuznach, inven. et exc. etc.", prentverz. 1749 Juni 13 gr. form. nos. 1 en 2. (In een ingezonden stuk in de 's-Gravenhaagse courant klaagt von Creuznach erover dat P. de Swart zich als inventeur uitgeeft (van het voorschreeve plan) die hij onder zijn orders had gebruikt om zijn potlood schets in het net te brengen [mededeling Mr. J. E. J. Geselschap] zie prent-verz. 1749 Juni 11. zeer gr. form. nr. 3.

Edele Wel Geboore Heere Leonhard Steffen Baron van Creuznach in sijn Hoog Edele Wel geboore Leeven Lieutenant Generaal van de Infanterije, en collonel van het Regiment Artillerije, ten dienste der Vereenigde Nederlanden, mitsgaders Inspecteur van 's Lands Groote Magazijnen, en Affuytmakerije te Delft, en verdere Magazijnen. soo onder de Groote als kleyne Fortificatien behoorende, als meede van 's Lands Geschut Gieterije alhier in den Hage &e &e, op den Twaalffden Augustus des Jaars 1772 voor de Notaris Marcus Sythoff en Getuygen alhier in den Hage gepasseert, gestelde Executeur van den Voorschreeve Testamente, mitsgaders Directeur der Begraaffenisse, als meede tot Voogd over de minderjarige, Uytlandige, en andere toesigt behoevende Erfgenaamen, en Administrateur haarer goederen, en dus in die qualiteyt vervangende de Naastbestaande Vrienden van den Adelijken Geslachte en Familie van Creuznach, ook daar toe van dezelve versogt, is door mij Marcus Sythoff, Notaris bij den Hove van Holland geadmitteert, in 's Gravenhage resideerende, ten Overstaan van de naargenoemde Heeren, als Getuygen, en voor alle de Omstanders gedaan de volgende uytroep of proclamatie. Dewyle op den 19e Februarij dezes Jaars 1773 deeser Wereldt Overleeden, en op den 27e daaraanvolgende alhier begraaven is den Welgemelde Hoog Edele Wel Geboore Heere Leonhard Steffen Baron van Creuznach, in zijn Hoog Edele Wel Geboore Leeven Lieutenant Generaal van de Infanterije, en Collonel van het Regiment Artillerije, ten dienste der Vereenigde Nederlanden, mitsgaders Inspecteur van 's Lands Groote Magazijnen, en Affuytmakerije te Delft en verdere Magazijnen, soo onder de Groote als kleyne Fortificatien behoorende, als meede van 's Lands Geschut Gieterije alhier in 's Gravenhage, die, volgens sijn Hoog Edele Wel Geboore voorschreeve Dispositie, de laatste Mans-Oir was van het Adelijk Geslacht van Creuznach; Zoo word in agtervolge van den Voorschreeve Testamente desselfs Wapen Verbrooken, en meede in sijn Graf gelegt: en op dat van het gepasseerde ten allen tyden behoorlijk blyken mag, Zo worden de praesente Heeren versogt, hier van kennisse te draagen, en, des gerequireert Wordende, beneffens mij Notaris daar van Acte Uytteleeveren.

Bij het doen van Welke Uytroep het Wapen van den Heere Overleedene, zonder ymands Oppositie of contradictie, met'er daad verbrooken en gelegt is in het Graf off Kelder, waar in desselfs Lyk berust, namentlijk in de Klooster Kerk alhier in 's Gravenhage, leggende in het Zevende Graf in den Vierden Regel, van de Voorschreeve Kerk: Zynde het Volle Wapen van de Baron van Creuznach een gecartelleert schild, Op de boven Regter, en Linker beneeden Sijde een Wit Veld, op ijder van deselve een Creuzvogel of Creuzcanarije of Creuzer, staande op een groene grond: Op de Linkerboven en beneeden Regter Sijde van het voorschreeve Schild een swart Veld, Op de Midden van het Voorschreeve schild Vier Creuzvogels of Creuzcanarijes of Creuzers met de klaauwen tegens malkanderen op de scheijdinge van de Velden, met een Open Helm, zonder Kroon, daar uytkomende een Creuzvogel of Creuzcanarije of Creuzer, hebbende alle hunne natuurlijke coleuren.

Zullende volgens des Overleedens Begeerte op de blaauwe steene Zark een groote Kopere Metaale Plaat, of Epitaphie daar in vast werden gemaakt, en in deselve Plaat gegraveert het Voorschreeve Wapen, benevens het Wapen van de Pehrmeyersche Familie van wylen Syne Excellentie 's Vrouwe Gemalinne, bestaande meede in een gecartelleert schild, Op de boven Regter en Linker beneeden Sijde een Wit Veld, Op yder van deselve een Wildeman, in het Rood gekleed tot

de Voeten toe, op hun hoofd een Roode muts, hun aangesigt en handen tot de Elleboogen toe bloot, en natuurlyk gecoleurt, met een Witte echarpe om het lij ff, en op hunne Regter Schouder met de Regterhand houdende een Bos natuurlijk gecoleurde Koorn-airen; Op de Linker boven en beneeden Regter syde een Goud Veld, op yder van deselve staande een swarte Beer, met een goude Marquis Kroon op het hoofd, houdende met de voorste Regterpoot boven, en met de Voorste Linkerpoot van onder Overend een groene steel met Vijff Witte Tuyn Zeegels; Op het midden van het voorschreeve Schild een Surtout met een blaauw Veld, daar binnen een Hertogelijke ,Kroon, de rand rondom Wit, de muts rood, op de muts of Kroon de Wereldskloot blaauw, en het Kruijs daar op Goud. en boven de voorschreeve Surtout een Goude Turksche Kroon, en boven het Wapen een Graaflijke Kroon: en onder deselve Wapens de Naam van Wylen Syn Hoog Edele Wel Geboore, met Syne qualiteyten, mitsgaders de Naam Van Wylen Syne Vrouwe Gemalinne.

Aldus gedaan en Verrigt in deselve Kerk op Zaterdag den 27e Februarij 1773, des avonds tusschen Negen en Tien Uuren, ten Overstaan en in tegenwoordigheid Van de Hoog Wel Geboore Heeren, Carl Ernst Philipp Baron Bose, collonel, Carl August Wilhelm Baron Bose, Maurits Baron Voigt van Elspe, genaamt van Voys, Hofmarschalk, Hans Willem Baron Rengers, Lieutenant Generaal en Kamerheer, Johan Fredrik Martfelt, Generaal, Heinrich Conrad van Kalm, Generaal, Jacob van Kretschmar, Generaal, Laurens Lamoraal van Reenen, Griffier, Willem Van Mourik, Major, David Emanuel Muslij, Major, Martin Albrecht Haenichen, Secretaris, George Christof Waschenfelden, capiteijn, Bernard van der Steen, capiteyn Lieutenant, Casparus van der Heide, Praedicant, Johan Fredrik Van Steelant, Fiscaal, Johan Middelbeek, Christiaan Fredrik Meyer, Agent, Abraham Westerhoff, medicinae Doctor, Cornelis Henricus Velse, Professor, Hendrik Damen, chirurgijn, Cornelis Verbeet, Apothecar, George Merckj, en Johan Christiaan Damen, chirurgijn, en meer andere Heeren, en een groot getal Omstanders; en hebben alle de bovengenoemde Heeren beneevens My Notaris deze onderteekent.

De aantekeningen van de koster, hierbovengenoemd, zijn te merkwaardig om die hier niet te vermelden. Wij lezen dan in het register van „Aanteekeningen van begrafenissen in de Cloosterkerk gedurende het jaar 1771, 1772 en 1773" onder 1773 Februari het volgende:

„Den 27e bij avond begraven i n d e 4 e r e g e 1 h e t 7 e g r a f
De Heer Baron Leonart Stephanus Creuznach,

voorhetregtvandekerk	ƒ 12,– –
voor het openen en toedoen van 't graf met een zark	ƒ 6,– –
voor het regt van luijen	ƒ 1,4,–
voor het gebruik van de baer	ƒ 0,12,–
't gebruik van kaarsen	ƒ 0,15,–
't versetten van de banken	ƒ 1,10,–
voor 't regt van een Wapen te hangen, dat verbroken is	ƒ 100,–,–
komt de koster voor 't wapenregt	ƒ 6,–,–
	ƒ 128,1,–
voor extra kaarsen	ƒ 3,–,–
	ƒ 131,1,–

voldaan.

N.B. bij 't begraven van dit lijk is een seer ruyme Plaats gemaakt rondom het Graf, daar de suite in een circel gestaan heeft, terwijl de Notaris Zijthof de papieren las aan ider seij een bidder, die een candelaer hield, die aan Voeteneynd van de kist (op de strijkhouten geplaats) stond, terwijl het wapen aan 't hoofdeijnde stond; de vereijste articuls gelesen hebbende ging gem. Notaris na 't wapen, verbrak hetzelve en wierp het in 't graf nadat de kist neergelaten was, waar op 't wapen nog weer in order geschikt of de stukken aan malkaar gevoegd wierden waarna de Notaris sig weer plaatste als voren en nog las het verrigte in presentie van al de Heeren, die 't lijk gevolgd hadden en met namen opgenoemd Wierden, waarna de statie uit de kerk gegaan sijnde het wapen verder aan klijne stukjes wierd gebroken, en op de kist door malkaar geworpen. Bij dese occasie was de kerk met omtrent honderd kaarsen geëlumineerd en een menigte aanschouwers, niet tegenstaande de deuren so veel mogelijk gesloten wierden gehouwe voor den aandrang van 't gemeen".

Op deze uitvoerige wijze gaf de koster zijn indrukken weer en met de officiële acten hiernaast gelegd danken wij daaraan een bijzonder goed begrip van deze plechtigheid. Kunnen wij ons schoner ooggetuigeverslag wensen? De zaak spreekt overigens voor zichzelf.

Het lijkt mij toe, dat de Notaris eerst de bovenvermelde pasages uit het testament heeft gelezen en, na het verbreken van het wapen, de uitroep of proclamatie.

Snoeckaert van Schauburg kon ons in zijn artikel niet de echtgenote van Baron van Creuznach noemen. Dit is volkomen te begrijpen, daar slechts de stelselmatige voortgang van de indicering van het Notarieel archief een dergelijke bijzonderheid aan het licht kan brengen, terwijl bovendien de Duitse adelsboekjes de naam Creuznach niet vermelden.

In de bovengenoemde Notariële acte Nr. 4375 blz. 258-281, — het testament van Baron van Creuznach — wordt zij echter genoemd. Zij was Vrouwe *Regina Rosina van Peermaijer*, die 21 januari 1758 op 60-jarige leeftijd te 's-Gravenhage stierf. Het is niet bekend waar en wanneer het huwelijk heeft plaats gevonden, noch van welke familie deze Regina Rosina Peermayer afkomstig is. Ook haar familienaam is in de Duitse adelsboekjes niet te vinden. Was zij eveneens Oostenrijkse? Het feit, dat een Nassau-Dillenburgse vrouw lange jaren het huishouden van Baron van Creuznach zonder beloning bestuurde, en de echtgenote van haar heer als een vriendin verpleegd heeft, waarvoor zij in zijn testament bijzonder goed wordt bedacht, zelfs met verbod aan zijn enige dochter, gehuwd met Baron *von Bose*, om de vroegere „huishoudster" het bij aanvaarding van de legaten lastig te maken, zou enige voet geven aan de veronderstelling, dat Regina Rosina van Peermaijer uit die contreien afkomstig was. In de vreemdelingenregisters van 's-Gravenhage komen Baron von Creuznach en zijn vrouw niet voor. Daarmede is de gemakkelijkste weg om achter hun afkomst en herkomst te komen afgesloten. De naam van de huishoudster was *Albertina Magdalena Lucretia Reichman*.

Uit het huwelijk van Baron von Creuznach werd slechts één dochter geboren, n.l. *Susanna Barbara Regina von Creuznach*, gehuwd met *Carl Ernst Philip von Bose*, over welk echtpaar uitvoeriger gegevens te vinden zijn in Ned. Leeuw LXIII (1945/46), kol. 72.

Baron Creuznach, echtgenote en dochter worden vermeld in de lidmatenregisters der Evangelisch-Lutherse Gemeente, zonder plaats van herkomst. Op 19 april 1750 zijn zij tezamen „privatim confirmiert" als lidmaten der Lutherse Gemeente in 's-Gravenhage.

Uiteindelijk blijkt uit Notarieel Prothocol Nr. 2535 van Notaris Johan Arnold, dat Baron Creuznach en echtgenote op 22 maart 1751 ten overstaan van hem hun mutueel testament passeren. en dat zij hun laatste testament op 17 juni 1737 te Nürnberg hadden doen inschrijven, waarin ook reeds hun dochter wordt genoemd, die toen nog geen 25 jaar was.

In dat testament van 22 maart 175 1 worden ook zusters van Regina Rosina von Peermayer genoemd.

„Wan aber dagegen Sie Frauw Testatrice in vorermelten „fall die erst-sterbente solte seijn, So Erklährte Sie „gleichfals auss Ihrer verlaszenschafft zu Legiren und zu „vermachen an Ihre zweij Lieben Frauwen Schwestern „nehmlich der hochwohlgebohren Frauwen Elisabeth „Esther Trostin, und Frauwen *Eleonora Regina Viatisin*, „einer Jeden welche nach Ihr Frauwen Testatricen ab„sterben annoch im Leben seijn wird ein Tausent gul„den holländisch eines für al. Im fall aber die erstere „früher mit godt abgehen solte, so sollen die ermelte „ein Tausent gulden zu die Frauw *Von Helldritt* ge„bohrne von Zoineburg; undt woferne die zweijte Frauw „Schwester vor Ihr Testatorin Todt sterben würde, so „sollen die selbe ein Tausent gulden an dem in dasz „löblichen Frankichen Creijszes diensten stehenden Ma„jor *von Oelhoffen* gegeben werden." Bovendien wordt nog genoemd als een der legatarissen *Anna Magdalena Böllin von Pegnitz* aus dem Fürstenthumb Bareuth gebürtig.

De volgende acte in hetzelfde prothocol nr. 2535 bevat eveneens een acte betreffende Leonhard Stephan Baron von Creuznach, d.d. 26 maart 1751,

Eveneens kan men een testament van hem vinden in Notarieel Archief Nr. 2539, acte nr. 190, verleden voor Notaris Johan Arnold d.d. 29 mei 1767.

Het wapen von Creuznach, dat de Heer Snouckaert van Schauburg onbekend was, wordt in een der bovenvermelde acten, n.l. de proclamatie Notarieel Archief Inventaris Nr. 4376, blz. 49 e.v., uitvoerig beschreven.

Wellicht geven de bovengenoemde namen in de verschillende Notariële acten andere onderzoekers een draad in handen, waardoor meer gegevens betreffende von Creuznach en Peermaijer bekend kunnen worden. Daar de Duitse adelsboekjes von Creuznach niet vermelden, meen ik dat hij niet uit Pruissen afkomstig is, zoals een der bronnen vermeldt. Met belangstelling zie ik nadere gegevens tegemoet.

KORTE MEDEDELINGEN.

Martini.

(LXXIV, kol. 168 vlg. en 333).

Bij een onderzoek in de notariële protocollen, berustende op het Haagse Gemeente-Archief, stuitte ik toevallig op een drietal notariële acten uit de jaren 1717 (Inv. no. 1118, acten nos. 20 en 29) en 1721 (Inv. no. 1121: acte d.d. 22 febr. 1721), waarin o.a. vermeld worden: Johanna van *der Lijn*, weduwe van Mr. *Jacob Martini*, in leven griffier en commissaris-instructeur te Maastricht (vergel. Ned. Leeuw LXXIV 173 onder IVa) en haar kinderen *Cornelia* en *Johan Anthoni Martini* (beiden meerderjarig), *Maria* en *Geertruyt Martini*

(beiden minderjarig), alsmede Cornelia's afwezige, meerderjarige zuster ***Adriana Johanna Martini.*** Uit deze acten blijkt dus, dat de zoon ***Ambrosius*** *Cornelis* (geb. in 1691) jong overleden is, en dat uit het huwelijk van Mr. ***Jacob Martini*** en ***Johanna van der Lijn*** niet drie, maar zes kinderen zijn gesproten, van welke de beide jongste ***Maria*** en ***Geertruyt*** mij zijn ontgaan, evenals de zoon ***Johan Anfhoni.***

MR. W. DE VRIES.

Index op **het groot** charterboek **van Frans van Mieris.**

Voor onderzoekingen naar middeleeuwse Hollandse geslachten is nog steeds het Groot Charterboek der Graaven van Holland en Zeeland en Heeren van Vriesland, (Leiden 1753/'56) van Frans van Mieris een waardeerbaar hulpmiddel. Reeds meermalen is het bezwaar geuit, dat een goede index op het Charterboek niet in druk verschenen is [1]). In 1905-1906 had het Historisch Genootschap te Utrecht het plan opgevat een index uit te geven. Dank zij de medewerking van Prof. Blok kon het Genootschap beschikken over een index op Van Mieris, die voor de bekende James de Fremery vervaardigd was door Mej. C. Kuenen. Alhoewel deze index onder toezicht van Prof. Blok door de ambtenaar aan het Algemeen Rijksarchief J. Bruggeman opnieuw bewerkt en herzien werd, was het resultaat zodanig, dat het Historisch Genootschap een uitgave, zonder algehele omwerking, niet durfde verantwoorden. Een aanbod aan de toenmalige Algemene Rijksarchivaris om de index van De Fremery in bruikleen te nemen kon deze niet aanvaarden. De fiches zijn daarna teruggezonden aan de oorspronkelijke eigenaar, de Historische Commissie van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde [2]). Deze index, die bij onderzoekingen van lezers van de Nederlandsche Leeuw van nut kan zijn, is thans te vinden onder Handschriften Letterkunde no. 1783 in de Bibliotheek der Rijksuniversiteit te Leiden, en is opgeborgen in 5 blikken dozen.

L. J. VAN DER KLOOSTER.

BOEKBESPREKING.

Genealogie van Rije, door K. 1. van Rije. Getypt. Wassenaar 1957.

De samensteller van deze genealogie behoort tot een geslacht, hetwelk zijn afstamming kan bewijzen van ***Willem van Rije,*** commies-collecteur der convoyen en licenten te Strijensas, die in 1681 te Abbenbroek trouwde met ***Maria Kintsius.*** Afkomst van deze Willem uit eerder in de 17de eeuw te Abbenbroek vermelde ***Van Rije***'s is aannemelijk, waarschijnlijk lijkt ook de verwantschap met een te Zuidland in 1547 begraven *Jan* ***van Rije.*** Voor verwantschap met de in het hoofdstuk „Afstamming" vermelde geslachten ***van Riede*** en ***van Rije van Beauvoorde etc.*** geeft dit boekje, behoudens de naamsovereenkomst, geen aanwijzingen. Aannemelijker lijkt samenhang met te Zuidland en te Brielle voorkomende naamgenoten, wier genealogieën eveneens in dit werk zijn opgenomen.

Met enige illustraties versierd, brengt dit boekje enige waardevolle gegevens over dragers van de naam ***van Rije,*** welke van te meer belang zijn nu over deze naam nog nimmer

[1]) In de Bibliotheek van het Algemeen Rijksarchief berust een index op het vierde deel.

[2]) Zie: Bijdragen en Mededeelingen van het Historisch Genootschap 27 bldz. XV, 28 bldz. VIII en 29 bldz. XI.

samenhangende genealogische gegevens in druk zijn verschenen.

W. W. VAN VALKENBURG.

Genealogie Vermaak, door N. Vermaak. Hilversum 1957.

Christiaan Gerrits, geboren in het eind van de 16de eeuw, „boomgaartman" en schepen te Maarssen, was de stamvader van het geslacht ***Vermaak.***

Zijn nakomelingen, die — zoals de schrijver in de inleiding zegt — „vooral als tichelaar of steenbakker, tot de ambachtslieden" behoorden verspreidden zich over geheel Nederland, afstammelingen zijn echter thans ook nog te Maarsen gevestigd. Een sedert het begin van de 18de eeuw in Zuid-Afrika gevestigde tak verkreeg een zeer grote uitgebreidheid.

De bewerking van deze genealogie is zeer overzichtelijk, de bronnen worden, vooral in de oudere generaties, uitvoerig vermeld; een statistiek en verschillende afbeeldingen zijn bijgevoegd; het geheel vormt een aantrekkelijk bijna 300 bladzijden tellend boekwerk.

W. W. VAN VALKENBURG.

Die Bürgerbücher der Reichsstadt Frankfurt 1311—'1400, herausgegeben von Dietrich Andernacht und Otto Stamm. Verlag Dr. Waldemar Kramer, Frankfurt a.M. 1955.

De grote verliezen aan archivalia, door de stad Frankfurt am Main gedurende de laatste oorlog geleden, hebben aanleiding gegeven om het vastleggen in druk van de overgebleven, belangrijke archiefstukken, welke vernietiging ontgingen, zoveel mogelijk te bevorderen. Van dit streven is deze uitgave een der resultaten. De „Bürgerbücher" der stad werden in 1312 aangevangen; het oudste boek, lopende van 1311-1352 vermeldt echter ook nog inschrijvingen uit het jaar 1311, het tweede „Bürgerbuch" loopt over de jaren 1352-1400. Bovendien is tevens in deze uitgave gepubliceerd „das Einwohnerverzeichnis, Liste über die allgemeine Vereidigung aller männlichen Bürger und Einwohner im Alter von über 12 Jahren" van 1387.

De aanvang der „Bürgerbücher" valt samen met die van het zelfbestuur der stad: in 1311 was immers het bestuur van de vertegenwoordiger van het Rijk, de „Schultheiss", overgegaan op de burgemeesters, vertegenwoordigers van de stadsraad. Deze en vele andere bijzonderheden vermeldt de uitvoerige inleiding van Dietrich Andernacht. Wij ontlenen hieraan ook, dat aanvankelijk de voorwaarden voor toelating als burger voor Christenen en Joden in het begin van de 14de eeuw geheel gelijk waren, zodat zelfs meestal de Joden niet als zodanig bij de inschrijving werden betiteld. Eerst na de Jodenvervolgingen omstreeks het midden der eeuw onderging positie der Joden een zodanige achteruitgang, dat ten slotte hun slechts een vergunning tot verblijf, geldig voor één jaar, de z.g. „Stättigkeit", placht te worden verleend en zij dus niet meer in de „Bürgerbücher" voorkomen.

Het samenstellen van een index op de namen hebben de bewerkers voorlopig opgeschort: het behoeft geen betoog, dat een zodanige index bij de raadpleging van dit bijna 200 bladzijden tellende boek welhaast onmisbaar is.

W. W. VAN VALKENBURG.

Die Matrikel der Universität Giessen, Zweiter Teil 1708-1807, bearbeitet von Otfried Praetorius und Friedrich Knöpp. Verlag Degener und Co., Neustadt an der Aisch 1957.

Nadat reeds publicaties werden gewijd aan het Album Studiosorum der Universiteit van Giessen van 1607 tot 1707, werd het tweede deel tot heden nimmer bewerkt. Thans geeft dit boek in alphabetische volgorde de namen van en verdere gegevens over de studenten, zoals deze in de jaren 1708—1807 te Giessen werden ingeschreven. Het aantal uit Nederland afkomstige studenten is tamelijk gering: zij behoorden tot de geslachten: *Rensing, Haxris (sic), de Bie, Schulz, Meyer, Dinckgreve, van den Eeckhout, Krüger, van IJsseldijch* (lees *van IJsseldijck*), *Pagenstecher, van der Herp, Snijders, Dilsheim, Sebel, Nelson* (lees *Nolson*) , *Mestingh, Kisselius,* Opvallend is, dat, voorzover een studierichting is vermeld, alle deze Nederlanders — op een enkele uitzondering na -- medicijnen studeerden.

Dat de inschrijvingen vaak meer bijzonderheden opleveren kan blijken uit de volgende, welk op pag. 171 voorkomt:

„*Schulz, Ernst Ludwig,* aus Brie1 in der batavischen Republick, S(ohan)' d(es) gewesenen Lieutenants *Sch* (*ulz*). Stud. jur. 12.5.1802.

(Pistolae ictu periit m. Nov. 1802)".

Een register op de plaatsnamen vergemakkelijkt de raadpleging.

De uitgever is bereid het werk vrijblijvend een week op zicht te zenden.

W. W. VAN VALKENBURG.

Wersucht Wen? Verzeichnis der Familien-Forscher und -Verbände, bearbeitet von Erich Wasmansdorff. C. A. Starke-Verlag, Glücksburg/ Ostsee 1956.

Reeds in 1927 verscheen een Verzeichnis deutscher Familienverbände und Familienforscher; het thans te bespreken werk vormt de vierde bijgewerkte uitgave van een dergelijk repertorium. De opzet van deze uitgave is om door publicatie van de namen en adressen van genealogen, familieverenigingen etc. met vermelding van de door hen bestreken gebieden en onderzochte geslachten te voorkomen dat door de onderzoekers overbodig, reeds door anderen verricht, werk wordt gedaan, en de uitwisseling van gegevens tussen hen te bevorderen.

De indeling maakt het werk voor het gestelde doel uitermate bruikbaar: de afdeling A geeft een alphabetische opgave van de genealogen, familie-verenigingen, stichtingen etc. en van de betreffende geslachten: de afdeling B benadert de zelfde gegevens doch alphabetisch gerangschikt naar de plaatsen of gebieden (ook buiten Duitsland).

Door een zeer vernuftige manier van verwijzen valt zodoende in een oogwenk na te gaan, of naar een bepaald geslacht reeds onderzoekingen zijn gedaan en door wie (steeds wordt het volledige adres verstrekt) en welke onderzoekers, bibliotheken of verzamelingen gegevens bezitten over bepaalde streken of gebieden.

Het 720 bladzijden tellende boek, onmisbaar voor een ieder die in Duitsland genealogische nasporingen wil instellen, is voor de prijs van 32,— DM in de handel.

W. W. VAN VALKENBURG.

Schetsen uit de geschiedenis van het Land van Weert door A. J. Mertens en J. Henkens. Uitg. van de kring „De Aldenborgh" te Weert van „Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap" 1956.

Van de vroegste tijden tot heden geeft dit boekje een overzicht over de historie van de stad Weert en omstreken.

De geschiedenis van het Land van Weert was in de middeleeuwen nauw verbonden met het geslacht de Graven *van Horne,* die als heren van Weert aldaar in de „Aldenborgh" hun kasteel hadden en de munt uit Wessem naar Weert overbrachten. Men treft daarom mede vele gegevens over de graven *van Horne* in dit werk aan.

Vooral de lotgevallen van deze streek voor en tijdens de Tachtigjarige oorlog zijn uitvoeriger behandeld en vooral beschouwd van het standpunt van de Rooms-Katholieke kerk, welke haar positie, uiteindelijk met volledig succes, tegen talrijke aanvallen wist te verdedigen en te handhaven.

Tal van aardige afbeeldingen sieren dit ± 190 bladzijden tellende, aardige boekje.

W. W. VAN VALKENBURG.

Wappen und Wappenmarken in Nordfriesland, von Dr. iur. Goslar Carstens. Husum 1956.

De schrijver heeft een zeer groot aantal wapens (ook merken) afgebeeld van in Nordfriesland gevestigde personen. Het grootste gedeelte betreft het tijdperk vóór 1700, doch ook wapens uit de 18de en 19de eeuw zijn afgebeeld.

Schrijver licht in zijn „Geleitwort" de door hem behandelde materie uitvoerig toe en verstrekt gegevens over degenen, die de wapens voerden. Hierna zijn de wapens in zeer geslaagde afbeeldingen weergegeven. In totaal zijn 564 wapens, waaronder vele met merken, afgebeeld. Een register en litteratuuropgave besluiten deze belangrijke uitgave.

W. W. VAN VALKENBURG.

VRAGEN EN ANTWOORDEN,

Dorre-Vonck, (LXXIV 61) . *Pieter Ariens Dorre,* landbouwer te Krimpen a. d. 1 Jssel, † tussen 1655 en 1664, gehuwd met *Maritje Herberts,* † na **3** mei 1664.

Uit dit huwelijk:

Ary Pieters Dorre, heemaad te Krimpen a. d. IJssel, kerkmeester aldaar 1662-1678, geboren circa 1630, † Krimpen a. d. 1 Jssel tussen oktober 1708 en maart 1709 (Imp. aangifte *f* 6,—), tr. 1° *Grietje Ariens Boer,* † Capelle a. d. IJssel in 1690, tr. 2° *Gerritje Willems Vonck,* geb. cica 1655, † Krimpen a. d. IJssel, aang. 13 aug. **1736,** dr. van *Willem Jans Vonck* en *Teuntje Jacobsdr. (Lagerwaart?).*

Op 3 dec. 1654 koopt *Aerien Pieters Dorre* diverse stukken land ín de polder van het Langeland te Krimpen a. d. IJssel terwijl zijn vader als borg en principael optreedt. (R.A. Krimpen a. d. IJssel nr. 301, fol. 45 en 46.)

Compareerde voor ons Pieter van Holst, schout, Pieter Luyten de Slechte ende Johannes Gerrits, heemraden des Amhochts Crimpen op tc Leck *Maritge Herberts,* wed. wijlen *Pieter Adriaens Dorre,* geassisteerd met *Adriaen Pieters Dorre* haren soon ende gecoren voogt in desen ende verkopen aan Jacob Dircks twee hont 81 roeden lants in **een** weertge genaemt breeroe achter de woninghe van Neeltje Jacobsdr. wed. wijlen Dirck Herberts voor 280 ear. guldens te XL groot vlaems. (R.A. Krimpen a. d. Lek nr. 11, 1669.)

Dirk Pieters, geb. circa 1575, † vóór 9 juli 1659, steenbakker te Ouderkerk a. d. IJssel, tr. *Maertge Aerts.*

Uit dit huwelijk:

1. *Dirk Dirks,* woonde in 1659 in Keeten;
2. *Commer Dirks,* woonde in 1659 in Kralingen;
3. *Jan Dirks Vonck,* volgt II.

Compareerde voor ons schout en heemraden tot Onderkerk op d'IJssel naergenoemt *Dirck Dircks* woonende in Keeten, *Commer Dircx* wonende aen den ouden dijck onder de jurisdictie van Cralingen ende *Jan Dircx Vonck,* wonende binnen desen ambachte, kinderen ende erfgenamen van *Dirk*

Picters in sijn leven gewoont hebbende ende overleden sijnde binnen desen ambachte etc. (R.A. Ouderkerk a. d. IJssel nr. 21.)

11. *Jan Dirks Vonck*, geb. circa 1600, † na 26 mei 1667, steenbakker en landbouwer te Ouderkerk a. d. IJssel, bezat aldaar uitgebreide landerijen, tr. *Geertje Willems*, † vóór 21 febr. 1676.

Op 21 februari 1676 verkopen *Cornelis Jans Vonck, Pouwels Ariens* schoenmaker *(Weggeman)*, gehuwd met *Maritje Jans Vonck*, mitsgaders *Toontje Jacobs, wed.* Willem Jans *Vonck, Willem Engelen (Lans)* als gehuwd hebbende *Leentje Willems* Vonck, ende de voornoemde Cornelis *Jans Vonck* als testamentaire voocht ende oom vande minderjarige kinderen vande voorn. *Willem Juns Vonck za.* ende het soontje van *Pietertje Jans Vonck* alle kinderen kindskinderen ende erfgenamen van *Jan Dircks Vonck* ende *Geertje Willems* heijde za. etc. (R.A. Krimpen a. d. IJssel nr. 302, fol. 3.)

111. *Willem Jans Vonck*, geb. circa 1625, † vóór 1685, steenbakker en landbouwer te Ouderkerk a. d. IJssel, tr. 1° vóór 17 mei 1648 (testament notaris Jan Daniels van Steijn te Gouda) *Grietgen Jacobs*, † vóór 27 dec. 1648 (regeling erfenis overleden kind uit dit huwelijk Weeskamer nr. 3 Ouderkerk a. d. IJssel): tr. 2° *Teuntje Jacobsdr.*, † tussen 3 juni 1685 en 17 mei 1692.

Uit het tweede huwelijk (volgorde onzeker) :

1. *Jacob;* 2. *Gerrifje* gehuwd met *Ary Pieters Dorre; 3, Grietje* gehuwd met *Jan Ariens Roock; 4. Jan; 5. Ariaantje,* ged. Ouderkerk a. d. IJssel 9 maart 1670; 6. *Reympje* gehuwd met *Jacob Cornelis van Vliet; 7. Dirk; 8. Leentje,* gehuwd met *Willem Engelen Lans; 9. Maria,* gehuwd met *Jan Cornelis de Graaf.*

1. *Cornelis Willems*, leeft in 1560, schout van Lekkerkerk. Vermoedelijke vader van:

11. *Huig Cornelisse Schenk*, geb. circa 1560, gehuwd met N.N.

111. *Pieter Huijge*, geb. circa 1590, gehuwd met N.N., waaruit:

1. *Pieferfje*, gehuwd met *Pieter Jacob Maartens; 2. Huig.* volgt IV; 3. *Machfeltje*, geb. circa 1624, gehuwd met *Jacob Ariens Schiltman; 4. Pieter.*

IV. *Huijg Piefers Schenk*, tr. 1° circa 1640 *Neeltje Pieters;* tr. 2 circa 1660 *Teuntje Teunisse.*

Uit het eerste huwelijk:

1. *Lijsbeth*, gehuwd met *Jan Buinen; 2. Sijmon; 3. Jan,* volgt v.

Uit het tweede huwelijk:

4. *Neeltje; 5. Leendert.*

V. *Jan Huijgen Schenk*, geb. circa 1650, † vóór 8 febr. 1706, tr. Lekkerkerk 10 mei 1671 *Ariaantje Ariens*, geb. te Krimpen a. d. Lek, dr. van *Arie Jans.*

Uit dit huwelijk:

1. *Jan; 2. Ary; 3. Pieter*, volgt VI.

VI. *Pieter Jans Schenk*, hoogheemraad van de Krimpenerwaard, geb. circa 1675, ondertr. Krimpen a. d. Lek 17 aug. 1697 *Marrichje Pieters de Jong*, ged. Bergambacht 30 dec. 1674, dr. van *Willem Piefers de Jong*, burgemeester van Bergambacht.

Hieruit o.a.:

Jan Pieterse Schenk, heemraad van Krimpen a. d. Lek, geb. circa 1700, tr. Ouderkerk a. d. IJssel 14 juni 1721 *Teuntje Ariens Dorre*, ged. Ouderkerk a. d. IJssel 28 juni 1699, dr. van *Arie Pieters Dorre* en *Gerrifje Willems Vonck.*

Rotterdam. H. J. v. d. Waag.

Martens. Op 21 juli 1726 huwt (Hervormd) te Hees, gemeente Nijmegen: *Marten (Martin) Martens*, soldaat in het Regiment van Baron Van Els(t), met *Catrina Geerdink(s) (Geerdings, Geerlings*, enz.). Getuigen waren: *Dirk Joost Slopers* en de moeder van de bruid.

Uit dit huwelijk werden de volgende kinderen geboren en gereformeerd gedoopt:

1. *Hendrik Jan*, ged. Nijmegen 9 april 1727.
2. *Anna*, ged. Nijmegen 20 sept. 1730.
3. *Willem*, ged. Nijmegen 4 febr. 1733.
4. *Benjamin*, ged. 's-Hertogenbosch 26 april 1735.
5. *Karel*, ged. Nijmegen 21 maart 1738.
6. *Antonie* (dochter?), ged. Nijmegen 19 april 1741.
7. *Andries*, ged. Maastricht 6 okt. 1743.
8. *Martinus*, ged. Nijmegen 2 okt. 1746.

Als getuigen komen voor: *Johannes Door* (in 1727) en bij alle latere dopen: *Willem Piekeman (Pickemans, Pikeman, Prikeman, Prikman).*

Martens Martens huwt voor de 2e maal te Nijmegen 9 juni 1754 (hij is dan weduwnaar en sergeant (in het) 2e bataljon in het regiment van de heer Prince van Oranje Gelderland), tr. met *Catrina Blank*, weduwe van *Emont Huybers* te Nijmegen.

Getuigen zijn: *W 11em Piekeman* en *Pieternella Blank.*

In 1755 diende een vaandrig *Martfens* onder kapitein Van Niel in het 2e bataljon Oranje Gelderland. Is deze identiek met M. Martens?

Wie kan mij nader inlichten omtrent M. Martens of aanwijzingen geven omtrent verder onderzoek?

Leersum. W. Martens.

van Mathenesse. Wie was de moeder van *Clementia van Mafhenesse*, die gehuwd was met *Amelis van Amstel van Mijnden.* In sommige bronnen wordt de eerste vrouw van laatstgenoemde, *Maria van Duivenvoorde,* als moeder genoemd, terwijl elders 's mans tweede vrouw, N. *van Tuyll,* als zodanig wordt genoemd.

Wie kan mij zekerheid ten dien aangaande verschaffen?

Bilthoven. Jhr. H. W. M. van der Wijck.

Middach-van Doesburch (alias Vonck). Not. archief Den Haag no. 208 fol. 136: „Sr Hans Middach Coopman van Wijnen" stelt zich borg voor „*Gosewijnus (Vonck* doorgehaald in het orgineel) *Wessels van Doesburch,* ende dat ten behoeve van *Elisabet Adriaensdr. van der Beeck,* naergelaten moeder van hem van Doesburchs za. overledene huijsvr. *Cornelia Jansdr. vander Beeck,* voor de Jaerlijxe uijtreijckeninge ende uijtkeringe haer leven lang geduijrende ter somme van vijftich guldens, als de voorn. *Lisabeth Adriaensdr.* bij Testamente vande voorn. *Cornelia Jansdr. vande Beeck* ende *Gosewijnus Wessels* als gemaeckt, blijckende bij Testamentaire dispositie gepasseert voor mij Notario op den 2en Julij 1646" enz. enz. Gosewijnus tekent „*Gosewijnus Vonck*". Deze acte werd 5 maart 1648 gepasseerd.

Hans Maertens Middach (wedr. van N.N., wonende aan de Gasthuyslaan te Delft) huwde 's-Gravenhage 3 dec. 1631 *Jannetje van Doesburch,* een zuster van *Gosewijnas van Doesburch alias Vonck.*

Gaarne houd ik mij voor aanvullingen betreffende *Hans Middach* aanbevolen. Hij tekent steeds „*Hans Mitfag*". Zijn voor- en eventueel nageslacht is mij onbekend. Ik kan hem nergens plaatsen. Zijn broeder *Andries Middach* heeft nageslacht gehad, dat evenwel voorzover mij bekend is uitgestorven. Ik geloof niet dat zij in mijn genealogie thuis horen.

Ook voor de ascendenten van *Jannetje van Doesburch* heb ik. belangstelling.

Hilversum. E. G. MIDDAG.

Orssel, *Elisabeth Orssel* (niet *Oreel,* zoals het Stam- en Wapenboek i.v. Vis geeft) tr. Middelburg 29 april 1749 *Cornelis Vis.* Zij was dochter van *David* en *Cornelia van Goudswaart.* Gevraagd: de kwartieren van Elisabeth Orssel.

Wassenaar. MR. H. W. B. WEFERS BETTINK.

van Outshoorn van Craeyensteyn. In het hs. de Vlaming van Outshoorn van W. M. C. Regt wordt verwezen naar de geslachtslijst *van Crayesteyn.* Een gelijkluidende verwijzing, vermoedelijk van de hand van J. H. Scheffer, komt voor in het dossier Van Outshoorn op het Centraal Bureau voor Genealogie..

Wie kan de huidige vindplaats mededelen van bedoelde geslachtslijst *(van Outshoorn) van Crayesfeyn?* Tot deze familie heeft behoord Mr. *Wouter Boudewijns,* heer van Crayesteyn en van Wulven, burgemeester van Dordrecht, † in *1624.*

Scheveningen. MR. J. C. MARIS.

Rolaz. Wie kan mij inlichtingen verstrekken over leden van de Zwitserse familie *Rolaz* — ook wel voorkomend als *Rolat, Rolas, Rolla* en *Rollaaz* — welke in de 17de en 18de eeuw in Hollandse krijgsdienst zijn geweest.

's-Gravenhage. P. J. ARPEAU.

Rijnevelt etc. Wie kan voor mij de volgende kwartierstaat, voorkomende in „Genealogische en Heraldische Gedenkwaardigheden der kerken in Utrecht" door Bloys van Treslong Prins, pag. 192, nader preciseren?

Rijnevelt; Uteneng; Breevelt; Haeften; Doorn v. Forden; del Corne; Loenresloot; Parijs v. Zuydoort.

Voorts wordt zo mogelijk opvoering van deze kwartieren met een generatie hoger gevraagd.

Bilthoven. JHR. H. W. M. VAN DER WIJCK.

Schade.' (LXXIV 341). Zeer waarschijnlijk behoort de Bossche *Cornelis Schade (Schadee)* tot het Amersfoortse geslacht *Schade (van Westoum).* Volgende acten wijzen m.i. sterk in die richting:

notaris D. de Romare, Amersfoort (inv. recht. arch. R.A. Utrecht 1680A): 20 aug. 1658 *Willem van Dashorst,* echtgenoot van *Johanna van Lielaar, Elisabefh Schadee,* weduwe van *Gijsbert Jacobs, Hendrick Schadee* en *Agnietje Buyssen* en hun consorten als erfgenamen van *Peter Schadee,* tevens voor de medeërfgenamen, machtigen *Cornelis Schadee* wonende te Den Bosch, medeërfgenaam van *Peter* voorn. om uit handen van de rentmeester-generaal van de Meijerij van Den Bosch te ontvangen 13 gld. wegens achterstallige rente enz..

De acte vermeldt *Hendrick Schadee,* doch de ondertekening luidt *Henrickgen Schade.* Zij zal waarschijnlijk identiek zijn met *Henrickje Schade,* die als bejaarde dochter, zwak en op haar stoel zittend te Amersfoort testeert 10 febr. 1679 (notaris G. v. Swijnevoort) en de helft van haar vermogen vermaakt aan de kinderen van haar broeder *Cornelis Schade.* Die kinderen zullen 200 gld. gekort worden, die zij, testatrice, voor hen opgenomen heeft op haar eigen naam van *Cornelis Boelhouwer,* lakenkoper, en waarvoor borg zijn gebleven *Willem van Dashorst* en *Johanna Noeyen. (Hendrickje Schade* tekent met een kruisje).

In het testament van 23 dec. 1668 van Dr. *Theodorus Somer van Lylaer* (notaris R. van Ingen, Amersfoort) noemt hij o.a. zijn nicht *Hendrickje Schade,* bejaarde dr. en dochter van zijn zuster zal. *Aeltgen van Lylaer.* Laatstgenoemde moet dus met een *Schade* gehuwd zijn geweest. Dit echtpaar *Schade-van Lielaar* is stellig op de een of andere (vermoedelijk nogal gecompliceerde) wijze verwant aan het echtpaar *Willem van Lielaar Gijsberts,* die 14 januari 1617 voor schepenen van Amersfoort huwt met *Ida Schade,* dr. van *Dirk Peters Schade* (zie voor hem Ned. Adelsboek 1951).

In de archieven van de rentmeester-generaal van de Meijerij van Den Bosch zullen vermoedelijk wel gegevens over de erflater *Pefer Schadee* te vinden zijn. Er zijn te Amersfoort verschillende *Schade's* geweest met de voornaam *Peter,* o.a. een *Peter Willemszn. Schade,* die 31 januari 1617 voor schepen van Amersfoort huwt met *Cafharina te Hart Henricksdr.* (Ned. Leeuw 1916, k. 212). Deze *Peter zou* Bossche vermogensrelaties kunnen hebben.

Mr. *Pieter Schade Dirk Peterszn.* (no. VI stamreeks Ned. Adelsboek) komt m.i. niet in aanmerking, evenmin als Mr. *Peter Schade,* oud-schepen van Amersfoort op 18 sept. 1634 oud 69 jaar (notaris C. van Ingen)[1]!

De in voornoemde acte van 1658 voorkomende *Elisabeth Schadee, zou* identiek kunnen zijn met de doopgetuige *Lijsbefh Schade* (Ned. Leeuw 1956, kol. 192).

In het geref. trouwboek van Amersfoort komt het huwelijk van *Cornelis Schade* en *Cornelia van Nuelgem(?)* niet voor; er is echter een grote kans dat zij voor schepenen gehuwd zijn, doch deze huwelijken zijn opgenomen in de Resolutieboeken van Amersfoort op het gemeente-archief aldaar (degene die gelegenheid zou hebben die huwelijken in aansluiting op de publicatie van de heer Wijnaendts van Resandt in Ned. Leeuw 1916 te verzamelen, zou daarmede een belangrijke genealogische bijdrage leveren!).

Aangezien er zeker medeleden zullen zijn die op het bovenstaande aanvullingen of verbeteringen of commentaar kunnen leveren, volsta ik voorshands met het medegedeelde.

Utrecht. W. A. WIJBURG JR.

Sonneveld-de Leeuw. Verzocht personalia, ouders en voorouders van *Jan Pieterst. Sonneveld* en *Seyke(n) Roelofsdr. de Leeuw.*

In 1696 verkoopt *Jan Pietersz. Sonneveld,* man ende moboir van *Seyken Roelofsdr. de Leeuw,* een stuk grond gelegen in Eynspieck. (Vrijw. Rechtspr. Bank Deyll 1691/1710 fo. 90).

Uit dit huwelijk 7 kinderen:

Pieter Jansz., geb.-plaats en -datum onbekend.
Aart, geb. Enspijck 23 sept. 1698, † 30 jan. 1699.
Trijntje Jansdr., geb. Enspijck 7 jan. 1700.
Roelof, geb. Enspijck 20 aug. 1702.
Aart, geb. Enspijck 24 juni 1705.
Aryaanfje, geb. Enspijck 26 april 1711.
Ariaantje, geb. Enspijck 13 nov. 1712.

1) Gchecl uitschakelen wil ik hem echter niet want hij was gehuwd met *Arnolda Buys,* aan wie *Agnietje Buyssen* nit de voornoemde acte van 1658 (zij tekent Angenes Buis) misschien verwant was. Notaris C. van Ingen, Amersfoort 20 januari 1636 (inv. 1677A) : *Peter* Schade, oudschepen; voor hemzelf en ook voor jor. Cornelis *Buys* en *Wouter Buys* eveneens outl-schepen, de twee laatstgenoemden als erfgenamen van joffr. *Arnolda Buys in* leven huisvr. van ***Peter*** *Schade* medecomparant, machtigen Mr. *Arnout Schade* en mons. N. *Saal* secr. van Lopik om ten behoeve van Mr. *Peter Schade* advocaat bij het Hof van Utrecht te transporteren 2 morgen land tc Capelle en 2 morgen land te Schalkwijk.

Mr. Peter *Schade,* dc oud-schepen was een broeder van *Dirk* ***Peters*** *Schade* (zio Ned. Adelsboek).

In deel VI blz. 149 van de collectie Op 't Straeten (in bruikleen bij ons Genootschap) moeten gegevens *Schade* voorkomen.

Is er een familieverband met ***Rembrecht van Sonnevelt,*** weduwe van *François van Praef alias Moerkercken,* die blijkens acte d.d. 25 juli 1561 (1nv. no. 176 Bank van Tuyl) erff und gront verkoopt doir doede ***Margrief van Praef,*** to Vueren gelegen, aan vrouwe Kath[a]. de Geldre, wed. tot Hoiclom.

Rofferdam. A. H. **SONNEVELD.**

Stekels, (LXX 92: LXXIV 342). In deze jaargang, kol. 342, wordt vermeld bij ***Johannes Stekels,*** ged. 's-Gravenhage 1694, „mogelijk identiek met ***Johannes Sfekels*** wiens weduwe ***Anna Veehof*** werd begraven te Amsterdam op 15 fabruari 1777". Deze veronderstelling is niet juist, want te Amsterdam zijn gehuwd 20 sept. 1739 *Jan Sfeevels,* van Amsterdam, oud 26 jaar (en gedoopt Amsterdam 5 juni 1712) met ***Anna Veehof*** enz., terwijl de inschrijving in het begraafregister d.d. 15 febr. 1777 ook luidt: ***Anna Veehoff*** wede van *Johannis Steevels* enz.

Rijswijk (Z.H.). **A. G. BESSEM.**

van Triest. Wie waren de ouders en de verdere voorouders van *Aalje Aerts van Triest,* die 11 januari 1731 te Elburg huwde met ***Lamberf Hermse,*** weduwnaar van Epe?

Benfheim i/H. JOH. VAN TRIEST.

van Trotsenburg-van **Duuren.** (LXXIV 343) :

1. ***Aernouf (Ary, Arenf, Arnold) Trosseba (Trossenberg, Trofzenburgh*** etc.), lakenwerker, j.m. uit het land van Valkenburg bij Maastricht, wonende Oude Vest te Leiden, tr. 19 april 1697 *Catharijna Kalffs,* j.d. uit het land van Kleef, wonende Minnebroederstraat te Leiden.

   Zijn afstamming mij volslagen onbekend. Mutueel test. voor Not. van Dienenburg, Leiden, 11 dec. 1724, toen wonende Oostdwarsgracht. Hij had een broeder Pieter.

   Kinderen:
   1. ***Cafharina,*** ged. Leiden 13 mei 1698.
   2. ***Suzanna,*** **ged.** Leiden 2 mei 1700.
   3. ***Hermanus,*** ged. Leiden **5** febr. 1702.
   4. ***Hermanus,*** volgt II.
   5. ***Pieter,*** ged. Leiden 22 aug. 1706.
   6. *Agnietie,* ged. Leiden 30 mei 1709.
   7. ***Pieter,*** ged. Leiden 18 nov. 1711.

11. ***Hermanus,*** ged. Leiden 13 maart 1704, tr. Leiden 3 nov. 1730 *Cornelia Lam(m)ens,* mogelijk geb. te Leiderdorp als dr. van ***Vincenf Piefersz.*** *Lammens* en *Jannetje* ***Henrics.***

    Kinderen:
    1. *Arnoldus,* ged. Leiden 12 aug. 1731.
    2. ***Vincenf,*** volgt **III.**
    3. ***Wilhelmus,*** ged. Leiden 9 januari 1737.
    4. ***Willem,*** ged. Leiden 22 febr. **1741.**

111. ***Vincenf,*** ged. Leiden 28 april 1734, tr. *Jannetje van Duuren.*

Vele gegevens zijn in de Weeskamerarchieven te vinden: o.a. een voogdijstelling van 17 april 1765 (Voogdenboek P fol. 201). waaruit blijkt, dat de grootvader ***Johannes van Duren*** noodhulp was op het Haarlemmerveer, *Arnoldus van Trofsenburg* (geb. in 1731) fabrikeur van boezels en ***Johanna van Duren*** fruitverkoopster was op het Haarlemmerveer.

Ondergetekende, afstammeling van moederszijde in rechte lijn van *Ary van Trotsenburg,* is in het bezit van vele aantekeningen over de stamreeks en aangehuwde families.

Gouda. **DR. J. L.** VAN EIJK.

van Veen. Jhr. ***Pieter du Peyroa van Breugel,*** geb. Mensingeweer 14 maart 1852, † Kampen 15 januari 1891, tr. Groningen 25 okt. 1876 ***Anna Jantiena van Veen,*** geb. Meppel 25 dec. 1849, † 's-Gravenhage 14 nov. 1923, dr. van ***Cornelis en Maria Willemina Kniphorsf.***

Gevraagd: de ouders van, benevens verdere gegevens omtrent genoemde *Cornelis van Veen* en zo mogelijk ook andere gegevens omtrent dit n.f. oud Meppels geslacht, dat een kruisboog voert (kleuren gevraagd).

Waren er meer kinderen uit het huwelijk ***van Veen-Kniphorst?***

Voorburg. JHR. **MR. H. J. L. TH. VAN** RHEINECK LEYSSIUS.

Wildschut. Gevraagd voorgeslacht van ***Philippus Pietersz. Wildschut,*** geb. (Remonstrant) omstr. 1670, tr. 1° Nieuwpoort (Z.H.) 1697 ***Annigje Gerrifsdr. Leckerlant;*** tr. 2° ald. 30 april 1713 ***Jannigje Willemsdr. van Abeel*** (1674-1730).

Zijn broeders waren ***Gijsberf*** en ***Cornelis Pietersz. Wildschut.***

Assen. ***G. C.*** HELBERS.

Zeper. (LXX 32, 256, 335; LXXI 136). Misschien interesseert het de vraagsteller te weten, dat van enkele der gevraagde voorouders van *Magdalena* ***Zeper*** portretten bestaan. In het Fries Museum te Leeuwarden bevinden zich:

1. Portret van ***Jan Zeper (1736—1801),*** gekleed in grijsgroene jas, manchetten en jabot van kant, witte pruik. Gesigneerd en gedateerd: M. Accama pinx. 1759; doek 88 X 69.5.
2. Portret van ***Nieske Tichelaar*** (1736-1783). gekleed in een zijden japon, afgezet met kant; in de handen houdt zij een tros groene druiven. Zij is de vrouw van ***Jan Zeper.*** Gesign. en gedat.: M. Accama pinx. 1759; doek 88 X 69.5. De werken van Matthijs Accama zijn tamelijk zeldzaam. Van zijn broer Bernardus hangen in hetzelfde museum:
3. Portret van ***Ydske Mouter*** (1702—1783), getooid met een grote kanten muts en in de linkerhand een appel houdend. Zij is de vrouw van Ds. ***Hesseling.*** Gesign. en gedat.: B. Accama pinx. 1755: doek 88 X 69.
4. Portret van Ds. ***Hesseling,*** de rechterhand op de bijbel en getooid met grote witte pruik. Gesign. en gedat.: B. Accama pinx. 1755; doek 88 X 69.

Blijkbaar is ***Ydske Mouter,*** na de dood, in 1750, van haar eerste man, ***Pier Tichelaar,*** hertrouwd met genoemde Ds. ***Hesseling.***

Alkmaar. K. P. ACKEMA.

Onbekend wapen. (LXXIV 384). Op mijn vraag kreeg ik antwoord van de Heer F. E. Everwijn Lange, oud-burgemeester van Maarn. Het is het alliantiewapen: ***Visser van Hazerswoude-van Merlen.*** (zie Ned. Adelsboek 1949, pag. **100).** Na de dood van zijn oud-tante is de stal opgeruimd en het hoofdstel blijkbaar door een boer gekocht.

Ommen (0.). **MR. W. R.** Baron BENTINCK TOT BUCKHORST.

INHOUD VAN DIT NUMMER.

Bestuursberichten. — Het geheim van een bruidcgom uit den jare 1813. Genealogie van Weelderen, door Mr. W. de Vries. — Nog eens Ds. Isaäc Junius Franchoyszn., door J. de Loos-Hnaxman. — Het breken van een wapen, door G. 't Hart. — Korte mededelingen: Martini; Index op het groot charterboek van Frans van Mieris. — Boekbespreking. — Vragen en antwoorden.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde,

Dit blad verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maandblad, gelieve men te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershaegenlaan 70, Wassenaar*
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad ƒ 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari te voldoon door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris IR. C. M. R. DAVIDSON, *Jacob de Graefflaan* 17, *'s-Gravenhage.*

Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede **opgaven** van adresverandering, te richten aan het Bureau van het Genootschap, *Bleijenburg* **5**, *'s-Gravenhage.*

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of de inhoud der ondertekende stukken

No. 2 **LXXVe Jaargang** **februari 1958**

BESTUURSBERICHTEN.

Het Bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van Mr. J. I. van Doorninck en Ir. **H. J. Verhe11ouw**, respectievelijk sedert 1953 en 1913 gewoon lid van het Genootschap.

Tot lid zijn benoemd:

G. HEUFF . . . . . *Wassenaar.* *Hoflaan 7.*

MR. L. P. A. M. HOFSTEE . . . . . *Rijswijk. Z.H.* *Generaal Spoorlaan 185.*

Mejuffrouw DR. M. E. HOUTZAGER . . . *Utrecht.* *Nobelstraat 13bis A.*

JHR. MR. J. W. **VAN IDDEKINGE** . . . . *Amsterdam. Z.* *Museumplein 10*

JHR. W. P. DE KOCK . . . . . *s-Gravenhage.* *Statenlaan 39.*

L. H. M. **VAN LANSCHOT** . . . . . *Utrecht.* *Maliesingel 57.*

W. C. E. K. J. G. Baron VAN **OLDENEEL TOT OLDENZEEL** . . . . . *Breda.* *Zandberglaan 56.*

A. VAN OOSTEN . . . . . *Bilthoven.* *Leijenseweg* 87.

A. N. P. **RAAP** . . . . . *Santpoort (Station).* *Papenburghlaan 8.*

F. W. WEGENER **SLEESWIJK** . . . . . *Rotterdam N. 2.* *Burgemr. Et Fèvre de Montignyplein 8.*

H. J. VAN **DER WAAG** . . . . . *Rotterdam.* *Spartastraat 68a.*

DR. CH. W. F. WINCKEL . . . . . *Blaricum.* *Englaan 6.*

PROF. MR. S. F. L. Baron VAN **WIJNBERGEN** *Nijmegen.* *Groesbeekseweg 232.*

Adreswijzigingen:

MR. L. J. M. CORTEN . . . . . *Papenhoven.* *Huize Berlo.*

MR. W. DOWNER . . . . . *Leiden.* Oppenheimstraat *21.*

JHR. Ds. C. **VAN ESYINGA** . *Oppenhuizen.* *Dorpstraat 147.*

J. E. J. HEMMES . . . *Leiden.* *Hogewoerd* 40.

L. A. Baron VAN ITTERSUM . . . . . *Amersfoort.* Sint *Ansfridusstraat 1.*

MR. **P. W. CORT VAN DER LINDEN** . . . . *Paris. VII.* *Rue Varenne* 64.

JHR. MR. M. N. VAN LOON . . . . . *New-York City.* *O.O. R. G. Wasson. J. 1'. Morgan & Co. Inc., 23 Wall Street.*

E. NOMES JR. . . . . *'s-Gravenhage.* *Vecnendaalkade* 517.

JHR. Mr. C. L. REIGERSMAN . . . *'s-Gravenhage.* *Mesdagstraat 11.*

JHR. Mr. P. TH. SIX . . . . . *'s-Gravenhage.* *St. Hubertusweg* 14.

C. F. VAN LINDEN TOL . . . . . *Rotterdam.* *Provenierssingel 8 b.*

Ir. R. CH. **VISSER** . . . . . *Driebergen.* *Arnhemse Bocenweg 163 b.*

J. L. VLEMING . . . . . *Hattem.* *Veldweg 85.*

Aanwinstenlijst der Bibliotheek.

Uit de nalatenschap van het onlangs overleden lid Ir. A. ten Bruggencate zijn de volgende boeken aangekocht:

Adelslexicon, Des Heil. Röm. Reichs genealogisch-historisches, darinnen die älteste und ansehnlichste adeliche freyherrliche und gräfliche Familien enz. Nebst einer neuen Vorrede und Anhange, ...weit vermehrt und neu verbessert herausgeg. von J. F. Gauhen. Leipzig, 1740. 2 dln.

Almanach, Wappen -, des Souverainen Regenten Europa's. Rostock, 1842. 2de verm. dr. Door C. M. C. Masch.

Arschot Schoonhoven, d'. Les d'Arschot de Schoonhoven 1600-1926. Bruxelles, 1927.

Bastet, J. Histoire de la ville et de la principauté d'Orange. Orange [, z.j.].

Bruch, R. v [on]. Die Rittersitze des Fürstentums Osnabrück. Osnabrück, 1930.

Burgvesten, Die, und Ritterschlösser der österreichischen Monarchie. Door J. F. v. H. Wien, 1839-1840. 2de omgew. en verm. dr. 12 dln.

Chastel de la Howarderie-Neuvireuil, [P. A.] d u. Généalogie de la maison de Waziers-Wavrin. Tournai [, z.j.].

Geschicht e der Grafen von Wedel zu Gödens und Evenburg in Ostfriesland. Hannover, 1850.

Ghelleinck Vaernewyck, de. Sceaux et armoiries des villes, communes, échevinages, chatellenies, métiers et seigneuries de la Flandre ancienne et moderne. Paris, 1935.

Haaf, R. ten. Deutschordensstaat und Deutschordensballeien. Göttingen enz. [,1954]. Göttinger Bausteine zur Geschichtswissenschaft, V. 2de dr.

Happel, E. Die Burgen in Niederhessen und dem Werragebiet. Marburg, 1903.

Hering, E. Der deutsche Rittersorden. Leipzig, [,1943].

Marian Turnler P. Der Deutsche Orden im Werden, Wachsen und Wirken bis 1400 mit einem Abriss der Geschichte des Ordens von 1400 bis zu neuesten Zeit. [Wien, 1955].

Maschke, E. Der Deutsche Orden. Jena [,1940]. Deutsche Reihe, LXXXI.

Mauric e, J. B. Le blason des armoiries de tous les chevaliers de l'Ordre de la Toison d'Or depuis la première institution jusques à présent. La Haye, 1667.

Müller, Fr. Geschichte der alten Grafen von Tecklenburg in Westfalen. Osnabrück, 1842.

Pflugk-Harttung, J. von. Der Johanniter- und der Deutsche Orden im Kampfe Ludwigs des Bayern mit der Kurie. Leipzig, 1900.

Poswick, E. Histoire du comté de Fallais. Liège, 1890.

Poswic k, G. Les délices du duché de Limbourg. [Verviers, 1931.1

Roger, P. Noblesse *et chevalerie* du comté de Flandre, d'Artois et de Picardie. Amiens, 1843.

Tumler, M. Der Deutsche Ordern. Wien, 1948.

Weingartner, J. Die Kunstdenkmäler des Etschlandes. Wien enz., 1930. dl. IV. 1. Das Burggrafenamt; 2. Vintschgau.

Wille, R. Die letzten Grafen von Hanau-Lichtenberg. Hanau, 1886.

Notulen van de Algemene Vergadering, gehouden op 7 december 1957 in het Historisch Museum (Oud Boymans) te Rotterdam.

Aanwezig: de bestuursleden Jhr. Dr. D. P. M. Graswinckel. voorzitter, Ir. C. M. R. Davidson, secretaris, Jhr. Mr. C. C. van Valkenburg, penningmeester, Mr. A. P. van Schilfgaarde, W. F. del Campo Hartman, Mr. F. Daniëls, Mr. F. A. Holleman, Dr. R. F. P. de Beaufort en de gewone leden J. K. H. de Roo van Alderwerelt, Mejuffrouw Th. J. van Alff, IH. J. Barendregt. Mr. F. J. J. Besier, Mejuffrouw P. Beydals, J. H. Brakke, M. Thierry de Bye Dolleman, Mejuffrouw W. Druyvesteyn, A. B. Dull, Mr. E. A. Engelbrecht, Mr. J. M. F. Eskens, Mr. S. N. B. Halbertsma, C. L. van Es van der Have, C. Hoek, H. Hoekstra, Jhr. Mr. D. J. P. Hoeufft, Mr. H. L. L. van Hoogenhuyze, F. van Hoogstraten, Mr. M. P. Thomassen à Thuessink van der Hoop van Slochteren, D. J. Knoops, Mr. J. J. Korndörffer, A. P. C. Laane, Mr. N. H. de Lange, Dr. P. W. de Lange, Mevrouw T. van Lennep-van der Heijden, Mr. Dr. J. C. Maris van Sandelingenambacht, J. V. van Marken, Jhr. P. H. A. Martini Buys, Ir. G. L. Meesters, A. Merens, Mevrouw H. Mommaal-Quispel, Jhr. Mr. A. J. M. van Nispen tot Pannerden, L. C. van Oldenborgh, Mejuffrouw Mr. E. C. M. Prins, Mr. F. van Rossem. W. A. van Rijn, Mr. E. R. van Eibergen Santhagens van Lunenburg, J. Scherpenhuyzen, Kl. Sierksma, Mr. B. C. J. Sjollema, Dr. A. J. van de Ven, J. J. Vürtheim Gzn., J. de Wilde en Mr. A. Zwanenburg.

1. *Opening.*

De *Voorzitter,* Jhr. Dr. D. P. M. Graswinckel, opent te 14.45 uur de vergadering en bedankt Mejuffrouw P. Beydals, directrice van het Historisch Museum, voor de gastvrijheid en haar bereidwilligheid een inleiding te houden.

2. Notulen van de Algemene Vergadering d.d. 15 juni 1957.

De notulen van de op 15 juni 1957 te Zierikzee gehouden algemene vergadering, die zijn afgedrukt in het augustusnummer 1957 van het Maandblad, worden onveranderd goedgekeurd.

3. *Ingekomen stukken en Besfuursmededelingen.*

De *Voorzitter* wekt de leden op een abonnement à ƒ 4,50 te nemen op het Archivum Heraldicum en deelt mede, dat het Van Riebeeck-boek nog te koop is voor ƒ 9,90.

4. *Jubileum 1958.*

Bij het 75-jarig bestaan zal een kwartierstatenboek verschijnen met 288 kwartierstaten, een genealogisch-heraldische tentoonstelling worden gehouden in het Prinsenhof en een gedenkpenning worden geslagen door de firma Begeer.

De *Voorzitter* wekt op het jubileum-fonds te bedenken.

5. *Vasfsfelling van de begrofing 1958,*

De penningmeester, Jhr. Mr. C. C. van Valkenburg, licht de onderstaande begroting toe, waarna deze wordt goedgekeurd.

Begroting 1958:

Baten:		Lasten:	
Contributies . . .	f 19.400,—	Drukken Maandblad	f 9.500,—
Abonnementen . .	„ 1.400,—	Verzending Maandblad	„ 750,—
Subsidie	„ 3.000,—	Brato salaris en sociale lasten bibliothecaresse	„ 6.200,—
Verkoop stock maandbladen en overdrukken	„ 200,—	Premie pensioenverzekering bibliothecaresse	„ 570,—
Inlichtingen, kwartierstaten, ledenlijsten, stempelbanden . .	„ 600,—	Huur Bleijenburg .	„ 1.240,—
Rente	„ 100,—	Telefoon, licht, gas, water . . .	„ 300,-
Giften van leden . .	„ —,—	Schoonhouden .	„ 280,—
Nadelig saldo . .	„ 730,—	Onkosten bureau en bibliotheek . . .	„ 1.000,—
		Boeken en handschriften .	„ 500,—
		Abonnementen	„ 150,—
		Bindlonen . .	„ 200,—
		Aanvulling stock stempelbanden Maandblad	„ 250,—
		Brandverzekering	„ 100,—
		Bode	„ 780,—
		Opdrachten aan derden	„ 2.000,—
		Portikosten bureau en bibliotheek .	„
		Onkosten secretaris en penningmeester .	„ 100,—
		Ledenvergaderingen en excursies . .	„ 100,—
		Herdenking 75-jarig bestaan	„ 1.000,—
		Diversen . . .	„ 160,—
		Batig saldo .	„
	f 25.430,—		f 25.430,—

6. Bestuursverkiezing.

Bij enkele candidaatstelling wordt de voorzitter herbenoemd en Jhr. Mr. A. J. M. van Nispen tot Pannerden in de plaats van Mr. F. Daniëls tot bestuurslid benoemd. De *Voorzitter* neemt zijn herbenoeming, *Jhr. Mr. A. J. M. van Nispen tot Pannerden* zijn benoeming aan.

Daarop brengt de *Voorzitter* de heer Daniëls in hartelijke woorden de grote dank over voor alles, wat de heer Daniëls gedurende vele jaren in het bestuur van ons Genootschap heeft gedaan (applaus).

7. *Rondvraag.*

Bij rondvraag deelt de heer *J. H. Brakke* mede, dat de heer H. Brouwer bezig is met een supplement op de beschrijving van de doop- en trouwboeken in Zuid-Holland. De heer Brakke vraagt wanneer de uitgave van dit supplement verwacht kan worden. De *Voorzitter* antwoordt, dat deze uitgave niet al te spoedig tegemoet gezien kan worden, niet alleen wegens financiële redenen, maar ook omdat hier nog zeer veel werk aan vast zit.

Daarna houdt Mejuffrouw *P. Beydals* een interessante en geestige inleiding over het museum, waarna zij de deelnemers rondleidt en nog vele toelichtingen geeft. Aan het slot brengt de *Voorzitter* haar hiervoor zeer hartelijk dank.

Tenslotte verenigen een 30-tal deelnemers zich aan een maaltijd in Restaurant Holbein.

De geslachten Lakeman te Haarlem, 1500—1730,

door M. THIERRY DE BYE DOLLEMAN.

Vele geestverwanten-kwartierenspeurders zullen ongetwijfeld, indien zij verzeild raken in Haarlemse kringen omtrent het begin der 17de eeuw, stuiten op één der drie gezusters *Lakeman!* Bedoeld worden: 1 e. *Willemken Willemsdr.*, gehuwd met de Haarlemse schepen *Cornelis Vechterszn.* (nageslacht noemde zich *van Teffelen,* alsmede een tak *Lakeman), 2e. Maritgen Willetnsdr.*, gehuwd met de bekende Haarlemse burgemeester *Arent Meynaertszn.* (no. 1 stamreeks Nederland's Adelsboek 1941 in voce *Fabritius;* waaruit spruit de familie *Fabritius* alsmede een tak *Lakeman)* en 3e. *Volckgen Willemsdr.*, gehuwd met de brouwer Claes *Albertszn. Voocht.*

Omtrent deze familie *Lakeman* kan men in de genealogische literatuur slechts een enkel gegeven vinden (zie Repertorium van Beresteyn), doch zonder archiefonderzoek komt men niet verder dan de namen van de ouders van deze drie gezusters zoals deze vermeld staan in het reeds aangehaalde artikel *Fabritius* in Ned. Adelsboek 1941, n.l. *Willem Lakeman* en *Annetje Warmeloos.* Aangezien aldaar bovendien staat aangegeven dat hun dochter *Maritgen* van Antwerpen geboortig zou zijn denkt men alras aan een paar voorouders in de Scheldestad, waaromtrent wel niet veel meer zal zijn na te pluizen.

Snuffelend in het Gemeente-Archief van Haarlem werd het mij echter spoedig duidelijk, dat hier wel degelijk een oeroude Haarlemse naam in het geding is, en de hieronder volgende „proeve van een genealogie van de Haarlemse familie Lakeman" toont wel aan dat deze „clan" een zeker niet onbelangrijke plaats in het Haarlemse leven der 16de en 17de eeuw innam. Als hier het woord „clan" gebruikt wordt is dit vanwege het feit dat in dit Haarlems geslacht de in de 16de eeuw veel voorkomende naams-verspringing duchtig werd beoefend. Het patronym wordt dan verlaten voor een achternaam, welke van moederszijde werd overgenomen, meestal tegelijk met de voornaam van de aldus geëerde grootvader. De bovenvermelde *Willem Lakeman* was hier zelf een voorbeeld van, terwijl twee van zijn talrijke kleinzoons dit kunstje herhaalden. Het was dan wel usance, hoewel geen absolute wet, om het vaderlijk wapen te handhaven, en men vindt dan ook te Haarlem in de 17de eeuw verschillende familiegroepen Lakeman waarvan één het *Fabritius-wapen* en een ander het *van Teffelen*-wapen voerde. Doordat ook in de 16de eeuw de naamsverwisseling reeds dikwijls voorkwam is het moeilijk te zeggen wat nu wel het oer-wapen *Lakeman* is geweest. Volgens een grafzerk in de Grote kerk te Haarlem met wapens [1]) zou in de le helft der 16de eeuw de familie *Lakeman* een zespuntige ster voeren. Jhr. 0. van Lennep beschreef dit wapen zelfs met de kleuren zilver op rood in zijn „Genealogie Deyman" waarvan één exemplaar op het Gemeente-Archief te Haarlem berust en een tweede in de collecties van ons Genootschap.

De drie gezusters, waarvan in de aanvang reeds sprake was, voerden als wapen: 3 rode planten (2 en 1) gestyleerd, met kruisende stengels met elk een bloempje, op gouden schild; aldus te zien op de kwartierstaten uit het familie-archief *Fabritius* in het Frans Hals Museum te Haarlem en voorts in het m.s. „Wapenboek met stamregisters der Haarlemsche Regeering" in het Gemeente-Archief. Dit wapen komt mij on-Haarlems en zelfs on-Nederlands voor en het is misschien mogelijk dat dit wapen oorspronkelijk behoorde aan de familie der moeder van de drie zusters, n.l. *Annetgen Warreloos.*

[1]) Mr. Bloys van Treslong Prins en Mr. Belonje „Gedenkwaardigheden enz. Noord-Holland"; blz. 211/212.

Hoe dit ook zij, al deze verschillende wapens, de diverse, hoewel onderling natuurlijk verwante, familiegroepen en ook het feit dat in 't begin der 17de eeuw wel vier heren *Willem Lakeman* naast elkaar voorkomen maakt deze „clan" voor de genealoog tot een waar doolhof waarbij het niet te verwonderen is als af en toe eens een foute conclusie wordt getrokken. Zo kan gerust een streep gehaald worden door het gedeelte „Lakeman" van het artikel van de Heer Muschart op blz. 177 van Jaarboek 111 van het Centraal Bureau. De Heer Muschart (zelfs Homerus sliep wel eens!) vergiste zich hier niet alleen met twee generaties, doch bovendien haalde hij de *Fabritius-stam* en de *van Teffelen*-stam door elkander.

Het is meestal vrij gevaarlijk en dus niet aan te bevelen om af te gaan op 17de-eeuwse manuscript-genealogieën, doch als controle op eigen onderzoek zijn zij dikwijls van groot nut. Zo ook hier: nadat ik moeizaam uit de officiële bronnen een schema van de „clan" had opgebouwd, werd dit geheel en al bevestigd door een m.s.-genealogie uit de collecties van het Centraal Bureau, mij ter inzage verstrekt door Jhr. Mr. C. C. van Valkenburg tezamen met zijn eigen uitgebreide gegevens over oude Haarlemse geslachten.

De enkele gegevens vermeld in dit m.s. waarvoor ik nog geen bevestiging in de oude actes kon vinden zijn — gezien de overigens zo groot gebleken betrouwbaarheid van het m.s. — door mij w e l overgenomen, doch voorzien van een merkje □. Een tweede, minder uitvoerige m.s.-genealogie, in het legaat Fabritius ten Gemeente-Archieve, bleek volkomen parallel te lopen.

Niettemin bleven, naast schema en manuscripten, toch nog enkele naamdragers over waarvoor het mij niet mogelijk was genealogisch verband aan te wijzen; deze volgen achter de aaneensluitende genealogie. Het is overigens niet te verwonderen dat men in het Haarlem van de 17de eeuw Lakemannen ontmoet die niet in onze clan passen. Overal in Holland vindt men lieden met deze naam. Naast het Haarlems geslacht verzamelde ik eveneens gegevens over de descendenten van Jacob Claeszn. Lakeman, ± 1600-1661, lakenkoper en burgemeester van Beverwijk, welke familie via Amsterdam en Weesp in Edam terecht komt en daar in de 18de eeuw in de vroedschap zat. Doch naast deze familie bestond er nog een Alkmaars schepengeslacht, een familie te Enkhuizen, een te Hoorn, te Leiden e.t.q.

De opbouw van de stamreeks, uitgaande van de drie gezusters en hun vader, *Willem Lakeman,* is als volgt aan te geven:

Willem Jacobszn. Lakeman, is dood kort voor december 1579. Zijn zes dan in leven zijnde kinderen regelen de erfenis, waarbij het ouderlijk huis in de Barteljorisstraat overgaat [2]) op een hunner n.l. *Cornelis Willemsz.*, soms voorkomend als *Cornelis Willemsz. L a k e m a n,* doch meestal als *Cornelis Willemsz. D o o r n,* goudsmid te Haarlem. Negen maanden later zijn allen weer bijeen als op 17 september 1580 in een schepen-vonnis [3]) wordt vastgelegd welke uitkering een andere broeder *Frans Willemszn.* voor zichzelf en zijn kinderen nog toegedeeld krijgt boven de vroeger bij het leven van zijn vader reeds ontvangen gelden. Het zoeven reeds genoemde huis in de Barteljorisstraat staat vermeld op blz. *190* van Ampzing's werk over de geschiedenis van Haarlem, waar deze beschrijft hoe tijdens het beleg in december 1572 een Spaanse kanonskogel door de schoorsteen komt rollen, tezamen met worsten en hammen en puin, doch

2) Transport-Reg. 372, f. 290; dec. 1579.

3) Schepenvonnis d.d. 17 sept. 1580; No. 42/I/1073a, f. 40.

gelukkig zonder de aanwezigen te verwonden.

Dit huis had Willem Jacobszn. verkregen door ruil met zijn oom Mr. *Frans Willemsz. Lakeman* in 1549 waarbij het officiële transport eerst in januari 1550 door diens weduwe *Zwaen Hendricksdr.,* werd geëffectueerd [4]). Willems oude huis lag in de Grote Houtstraat en het was dáárvoor dat hij werd aangeslagen in het verpondingskohier van 1543.

Kort daarvoor moet hij gehuwd zijn met *Annetgen Warreloos* (niet Warmeloos, zoals vermeld in Ned. Adelsboek 1941), helaas heb ik deze echtgenote niet in de officiële acten kunnen terugvinden. Wèl een *Pieter Warloes,* die eveneens op het zo juist vermelde kohier 1543 voorkomt. De ms. geneaiogieën vermelden deze *Pieter* ook, en wel als broeder van *Annetje.* Tevens staat er uitdrukkelijk bij dat *Annetje Warreloos* geboortig was van Antwerpen. Ik vermoed dat hier de oorsprong gezocht moet worden van de vergissing van de redactie van Ned. Adelsboek waardoor haar dochter Maritgen met deze geboorteplaats werd toegerust.

Een belangrijke transportacte") [5]) leert ons de vader van *Willem Jacobsz. Lakeman* kennen. Op 31 december 1564 verkoopt *Willem* tezamen met zijn vijf zwagers het huis van zijn overleden vader *Jacob Corstenszn.* Dit huis lag aan het Spaarne, ongeveer daar waar de Gravinnesteeg op het Spaarne uitkomt, deze straat wordt in de betreffende acte vermeld. Deze *Jacob Corstensz.* vonden wij in vroeger jaren terug, eveneens wonende aan het Spaarne, doch nu als eigenaar van de twee huizen staande „aen de Gravesteensbrugge" zoals vastgelegd werd in het verpondingskohier voor 1543. Op alle oude kaarten van Haarlem ziet men duidelijk dit tweetal huizen apart getekend tegen de Gravesteensbrug aanleunend. *Jacob Kerstantsz., of Corstensz.* woonde in 1512 kennelijk in dit zelfde dubbelhuis, zoals blijkt uit de inschrijving in het belastingkohier over 1511 [6]), „het adresboek voor de gegoede Haarlemse burgerij in het jaar 1512" zoals Jhr. Dr. E. A. van Beresteyn dit belastingkohier noemt waarvan hij het namenregister publiceerde in Jaarboek I van het Centraal Bureau voor Genealogie.

Het kohier 1543 betreft een belasting op de huizen, doch het kohier 1511 daarentegen een vermogensbelasting, waarvan de aangeslagen personen echter wel volgens hun woonplaats achter elkaar gerangschikt werden. Boven de inschrijving van *Jacob Kerstantsz. (No. 268,* nummering door Jhr. v. B.) vindt men als No. 267 vermeld: *Mariken, Willem Lakemans weduwe.* Deze woonde dus in hetzelfde huis als Jacob Kerstantszn. dan wel in het belendend perceel.

De m.s.-genealogieën geven Jacob Kerstantszn. tot ega □ *Volckgen Willemsdr.,* dochter van *Willem* en *Mariken van Tessel.* Het is m.i. wel duidelijk dat ook dit gegeven van het m.s. correct is en dat de aldaar vermelde schoonouders van Jacob gepersonifieerd worden in de officieel vaststaande *Mariken, Willem Lakemans weduwe! Volckgen Willemsdr.* was dus een *Lakeman* en gaf de naam van haar vader *Willem Lakeman* door aan haar zoon *Willem Jacobsz. Lakeman.* Diens vijf zusters voerden deze achternaam n *i et,* zij heetten simpelweg .... *Jacobsdr.* Ik vermeld een en ander zo met nadruk, omdat ik nu het enige punt behandel, waar de oude m.s. mijns inziens een fout bevatten. Zij geven n.l. aan *Jacob Kerstantsz.* de achternaam *L a k e m a n* en aan zijn schoonvader *Willem,* de naam *B u y m a n.* Dit nu kan niet juist

4) Transport-Reg. 368, f. 95; januari 1550, met bijbehorend los blaadje van iets ouder datum (november 1549?).

5) Transport-Reg. 371, f. 80vo; 31 dec. 1564.

6) Ontfanck van don Ommeslach van de Hondersten Penning; Thesauriersrekening over 1511.

zijn, aangezien de Kerstant-familie nooit met de toenaam Lakeman verschijnt, terwijl daarentegen een broeder van Volckgen Willemsdr, n.l. Mr. *Frans Willemsz. Lakeman* wèl die naam voert en ook alle afstammelingen van diens zuster *Jannetgen Willemsdr.* eveneens de achternaam *Lakeman* overnemen. De naam *Buyman* kwam ik tot nu toe in geen enkele officiële acte of kohier tegen. Wel typisch is dat de descendenten van *Dirck Cornelisz. Lakeman* (een zoon van de zoëvengenoemde *Jannetgen Willemsdr.)* in een manuscript „Akersloot" (eigendom van Jhr. Mr. C. C. van Valkenburg) eveneens *Buyman* worden genoemd. Mogelijk dat de oude *Willem Lakeman* die reeds voor 1512 was gestorven, in de practijk ook wel als *Buyman* bekend stond, waarbij *Lakeman* dan wellicht een beroeps-toenaam was.

Wie dan wel de vader was van onze *Jacob Kerstantszn.* meen ik — met inachtneming van de nodige reserve — als volgt te kunnen opgeven. In 1541 [7]) verkoopt *Jacob Kerstantsz.,* optredende voor zichzelf en tevens namens (ongenoemde) mede-erfgenamen, een huis in de Damstraat, toebehoord hebbende aan wijlen *Ryeuwert Ysbrantszn.*. Waar deze Ryeuwert noch Jacobs vader, noch zijn schoonvader was en Jacob toch als belangrijkste der erfgenamen de verkoop bewerkstelligde, meen ik te mogen aannemen dat Ryeuwert een kinderloze oom moet zijn geweest. De vader van Jacob zou dan hebben geheten *Kerstant Ysbrantsz.,* en inderdaad een *Kers Ysbrantsz.* komt voor op het kohier van 151 l! Op de vóór 1512 daterende belastingkohieren van 1493, 1495 en 1499 komt eveneens voor *Kers Ysbrant Olyslagerszn.* en op het kohier 1483 diens vader *Ysbrant Olyslager,* terwijl diens weduwe, Yef, *Ysbrant Olyslagecsweduwe* voorkomt op de kohieren 149.3, '95 en '99.

Voorts treedt onze *Willem Jacobsz. Lakeman* in 1562 [8]) op als „gecoren voocht" voor *Ymme Willemsdr.,* weduwe van *Adriaen Joosten;* voor een dergelijke functie werd vrijwel steeds een zeer na familielid aangezocht en de weinig voorkomende voornaam Ymme deed mijn oog vallen op de inschrijving op het 1511 kohier van *Ymme, Willem Kerstantsz-weduwe!* Ziehier kennelijk de familieband via de Kerstants familie.

Onder het nodige voorbehoud kom ik dus tot het volgende schema (de jaartallen duiden de belastingkohieren aan).

Ysbrant Olyslager, vermeld 1484, † vóór *1494,*
X
Yef, als zijn weduwe vermeld 1494, '96 en 1500.

Kers Ysbrantszn., vermeld 1494, '96, 1500, 1512.

Ryeuwert Ysbrantszn., thesaurier van Haarlem 1500, regent H. Geest Huis 1513/14, vermeld 1484, '94, '95, 1500, '12, † vóór 1541.

Willem Kerstantsz., † *vóór* 1512,
X
Ymme, vermeld als weduwe 1512.
Ymme Willemsdr.,
X
Adriaen Joostensa.

Jacob Kerstantsz.,
X
Volckje Willemsdr. Lakeman.
Willem Jacobsz. Lakeman,
X
Annetgen Warreloos.

Dirck Kerstantsz., vermeld 1494, '96, 1500, zijn weduwe in 1512.

Wat de Lakemannen zelf betreft, zagen wij reeds de nauwe

[7]) Transport-Rcg. 367, f. 64vo, anno 1541.
[8]) Transport-Reg. 370, f. 175vo, febr. 1562.

relatie welke onze Willem Jacobsz. onderhield met zijn oom Mr. *Frans Willems Lakeman.* Dat laatstgenoemde een broeder was van *Jannetge Willemsdr.,* de stammoeder van een uitgebreid Lakeman geslacht wordt bevestigd door een verklaring [9]) afgelegd in 1630 door de toen 73-jarige *Cornelia Lourisdr. Lakeman,* waarbij zij de notaris mededeelt „zeer wel te weten" dat *Dirck Steffensz. Lakeman* een kleinzoon is van *Dirck Cornelisz. Lakeman,* een zoon van *Jannetgen Willemsdr.,* en dat deze laatste een zuster was van Mr. *Frans Willemsz. Lakeman,* de grootvader van de kinderloos overleden goudsmid *Frans Jansz. Lakeman.* Zij verklaarde hiermede dat *Dirck Steffensz.* dus was een „recht-susterling" van Mr. *Frans Willemsz. Lakeman* en aldus voldeed aan een voorwaarde van erfrecht volgens het testament van de goudsmid *Frans Jansz. Lakeman* [10]).

Een broeder van de drie reeds genoemde Willemskinderen was ongetwijfeld ook nog *Claes Willemsz. Lakeman* (hoewel ik deze nog niet in de acten mocht aantreffen). In het anno 1733 door H.H. Burgemeesteren uitgegeven boekwerk met de officiële reeksen van de diverse stedelijke functionarissen komt voor onder de Officieren der Cloveniers Doelen in 1556 een zekere *Ysbrant Claes Willemsz. Lakeman.*

Het is verleidelijk als diens broeder te plaatsen een zekere *Nanning (Claesz.?) Lakeman* die ik slechts leerde kennen als vader van een viertal kinderen van wie de zoon *Claes* heette. Het is natuurlijk mogelijk dat deze *Claes Nannings Lakeman* aldus genaamd was naar een moeder 1 ij k e grootvader, doch daar zijn drie zusters in de acten uitdrukkelijk met de naam *Lakeman* voorkomen neem ik aan dat vader Nanning zèlf een Lakeman was, met een gerede kans dat zijn vader Claes zou heten.

De voorts nog door mij in Transportregisters aangetroffen *Marten Cornelisz. Lakeman* [11]) en *Louris Cornelisz. Lakeman* [12]) plaatste ik als broeders van de Clovenier-schutter *Dirck Cornelisz. Lakeman* die reeds definitief geboekstaafd stond als zoon van *Jannetgen Willemsdr. (Lakeman)* [9]). Voor de oudste generaties krijgen wij aldus de navolgende schema's A en B.

Genealogie Lakeman :

1. *Willem Lakeman* (mogelijk ook wel genaamd □ *Willem Buyman),* † *vóór 1512,* tr. *Mariken* (□ *van Tessel),* zij komt voor als weduwe in 1512 [6]), wonende vlak bij de Gravesteensbrug.
   Uit dit huwelijk (volgorde willekeurig) :
   1. Mr. *Frans Willemsz. Lakeman,* volgt 11 A.
   2. *Claes Willemsz. Lakeman,* volgt II B.
   3. *Volckgen Willemsdr. (Lakeman),* volgt II C.
   4. *Jannetgen Willemsdr. (Lakeman),* volgt II D.

11 A. Mr. *Frans Willemsz. Lakeman,* ingeschreven als student te Leuven in 1521 [13]), regent St. Elisabeths Gasthuis 1533, 1534 en 1550 [14]), regent Leprooshuis 1535 [14]), wordt in de belasting aangeslagen voor twee huizen in de Barteljorisstraat 1543 [15]), kerkmeester 1544, 1545 [14]), „vinder" der Oude Schuts 1547 [14]), ruilt vlak voor zijn

[9]) Not . Prot . 155, f. 268; 8 okt. 1630.
[10]) Not. Prot. 1 6, f. 106; 25 mei 1601.
[11]) Transp.-Reg. 370, f. 44vo; januari 3559.
[12]) Transp.-Reg. 370, f. 87 en 100; Reg. 371, f. 24 en 137.
[13]) Liber Instit. der Leuvense Universiteit. Reg. 23. f. 283vo; zie publicatie in Jaarboek VII Centraal Bureau.
[14]) Boek der stedelijke functionarissen van Haarlem (17331.
[15]) Verpondingsregister 1543, A.R.X. te 's-Gravenhage, Fotocopie in Gem.-Archief Haarlem, met aldaar vervaardigd namen-register.

Schema A.

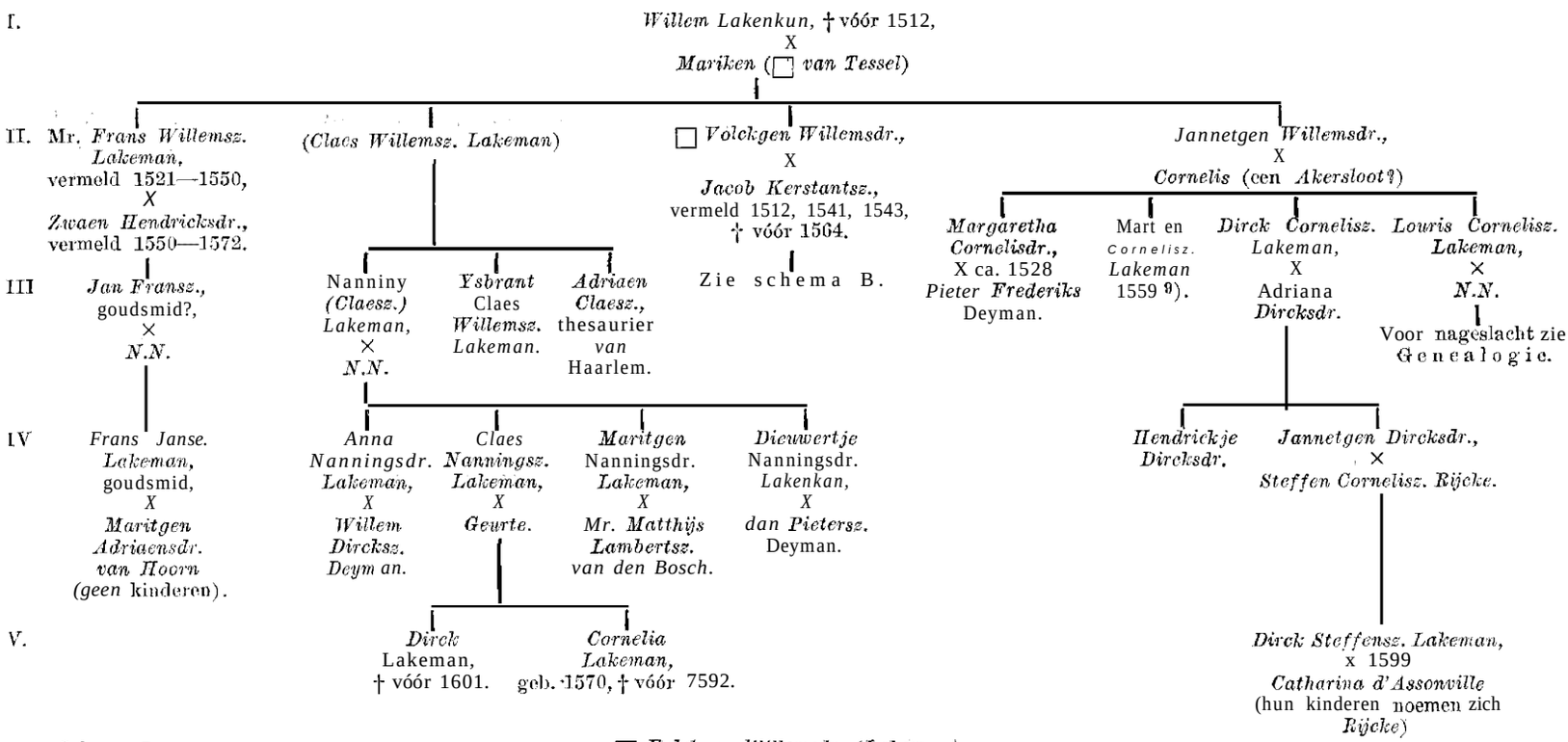

Schema B.

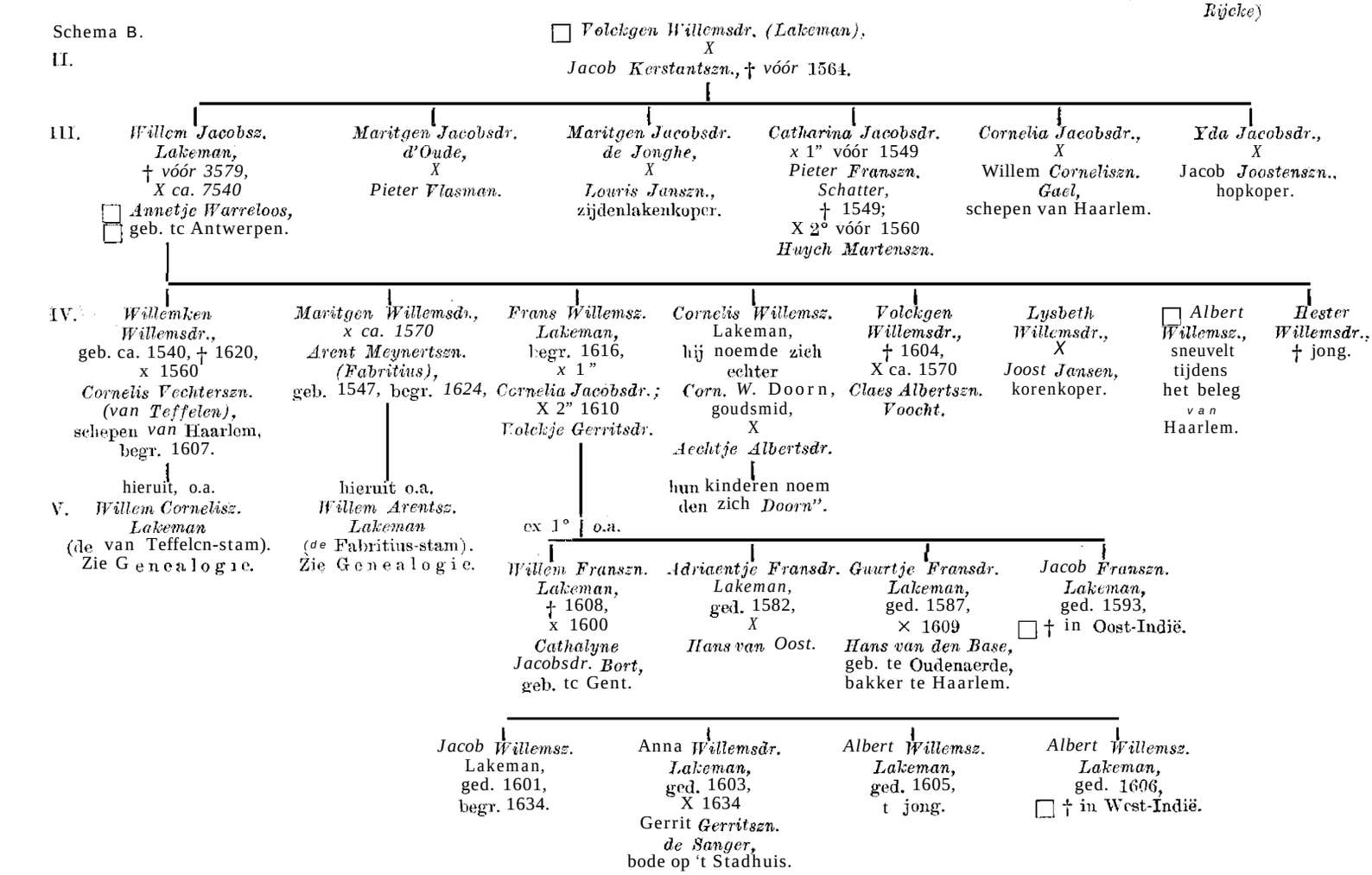

dood zijn huis in de Barteljorisstraat met dat van zijn neef Willem Jacobsz. Lakeman in de Grote Houtstraat [4]), † in dec. 1549 of januari 1550, tr. *Zwaen Hendricksdr.* Na de dood van Mr. Frans transporteert zij de „huizenruil" in januari 1550 [4]), haar „gecoren voocht" is dan haar neef de thesaurier Adriaen Claesz. Zij wordt bij transporten van de buurhuizen in de Grote Houtstraat vermeld als „belending" tot en met 1572 (daarna vertonen de Transportregisters als gevolg van de oorlogstoestand ernstige lacunes). Zij was regentes van het St. Elisabeths Gasthuis van 1567-1570 [16]).

111. *(Jan Franszn. Lakeman).* Het staat vast dat de goudsmid Frans Janszoon Lakeman [17]) een kl ei n zo on was van Mr. Frans Willemsz. Lakeman [9]). Was dit echter zo via zijn vader of mogelijk via zijn moeder? De redactie van zijn testament [10]) wijst m.i. pertinent op afstamming uit de mans-stam, weshalve ik hier voor generatie 111 een Jan Fransz. (Lakeman) invoeg, daarbij de mogelijkheid opperend dat de door Voet [17]) gemelde goudsmid van dien naam die als zodanig vermeld wordt van 1564—1587, wel de gezochte schakel kan zijn.

IV. *Frans Jansz. Lakeman,* goud- en zilversmid, zie uitvoerige documentatie bij Voet [17]). Hij woonde in de Kleine Houtstraat, † tussen 1605 en 1610: hij compareert nog 13 juli 1605 wanneer zijn schoonzuster van Hoorn voor haar tweede huwelijk de huwelijksvoorwaarden opstelt [18]). Hij was gehuwd met *Maritgen Adriaensdr. van Hoorn,* die als weduwe voorkomt op 4 dec. 1610 [19]), dr. van *Adriaen Pietersz. van Hoorn* en *Magdalena Pauwelsdr. van Oudschooten* (zie Elias, Vroedschap Amsterdam, blz. 208). De echtelieden maken een mutueel testament 25 mei 1601 [10]), waarbij zij verklaren geen nakomelingen te hebben. Merkwaardigerwijs tekent Maritgen dit testament met een kruisje!

11 B. *Claes Willemsz. Lakeman,* tr. N.N.
Uit dit huwelijk:

1. *Ysbrand Claes Willemsz. Lakeman,* vermeld als deken der Cloveniers Doelen in 1556 [14]). Mogelijk is hij de zelfde „Clovenier" die als Ysbrand Claesz. vermeld wordt van 1549-1555 [14]).
   Een Ysbrand Claesz. komt ook voor op het verpondingskohier van 1543 [15]), terwijl in de zelfde periode een Ysbrand Claesz. schepen van Haarlem was. (Deze zegelde als zodanig met 3 meerbladen). Zonder verder onderzoek is niet uit te maken of hier één of meerdere personen in 't geding zijn. De schepen wordt door de 17de-eeuwse genealoog Op 't Straten van der Moelen genoemd „dictus Tetroede" hetgeen klopt met het wapen, doch het is natuurlijk niet uitgesloten dat hij dit wapen (en toenaam) van moederszijde had overgenomen.
?? 2. mogelijk: *Adriaen Claesz.,* thesaurier van Haarlem [14]), als zodanig vermeld en tevens als „neef" van Zwaen Hendricksdr. (zie bij 11 A.) Indien hij een „neef" was van Mr. Frans Willemsz., dan ware hij hier op zijn plaats, het is echter mogelijk, dat hij een eigen neef van Zwaen is geweest, in dat geval behoort hij niet thuis in deze genealogie.
?? 3. *Nanning (Claesz.) Lakeman.* De juiste plaats van deze Nanning is in deze genealogie niet met zekerheid aan te geven. Ondanks deze onzekerheid volgt hij toch hier onder III.

III. *Nanning (Claesz.) Lakeman.* Hij bezat weiland buiten Haarlem, hetwelk in 1592 door zijn erfgenamen wordt verkocht [20]). Hij huwt N.N.
Uit dit huwelijk (volgorde willekeurig):

1. *Claes Nannings Lakeman,* volgt IV.
2. *Anna Nannings Lakeman,* begr. Haarlem 6 maart 1607; haar testament van 2 maart 1601 [21]) doet weten dat de weduwe van haar broeder Claes Geurte heet en nog in leven is, dat haar zusters Dieuwertje en Maritgen reeds zijn overleden en dat laatstgenoemde gehuwd was geweest met Mr. *Matthijs van den Bosch. Zij* zelf was gehuwd met *Willem Dircksz. Deyman,* geb. ca. 1530, burgemeester van Haarlem tussen de jaren 1579 en 1598, † in januari 1600.
3. *Maritgen Nannings Lakeman,* † vóór 1585, tr. Mr. *Matthijs Lambertsz. van den Bosch.* Hij koopt in 1563 stoel no. 41 van het H. Kerstmisgilde [22]); † tussen 1580 en 1585 [23]).
4. *Dieuwertie Nannings Lakeman,* † vóór 1601, tr. *Jan Pietersz. 'Deyman,* een bekende figuur tijdens het beleg van Haarlem, † in mei 1604.

IV. *Claes Nanningsz. Lakeman,* woonde op de Bakenessegracht tegenover de Kwakelbrug, † kort vóór april 1580, wanneer dit huis verkocht wordt [24]), tr. *Geurte,* die hem overleefde en bij testament van haar schoonzuster Anna in 1601 nog een klein legaat ontving [21]).
Uit dit huwelijk:

1. *Dirck Claesz. Lakeman,* minderjarig in 1580 [24]), genoemd in 1592 als erfgenaam van zijn grootvaders land [20]). Hij is reeds gestorven in 1601, aangezien hij niet meer voorkomt in het laatste testament van zijn tante Anna [21]).
2. *Cornelia Claesdr. Lakeman,* geb. ca. 1570, aangezien haar oom, de burgemeester Willem Deyman in 1571 een lijfrentebrief koopt voor zijn dan éénjarig nichtje [25]). Zij overleed vóór 1592 [20]) wanneer haar broer als enige voor zijn „staak" opkomt.

11 C. ❑ *Volckgen Willemsdr. (Lakeman).* tr. *Jacob Kerstantszoon,* vermoedelijk zoon van *Kers Ysbrant Olyslagerszoon.* Hij' komt voor op de belastingkohieren van 1511 en 1543; hij is in 1541 mede-erfgenaam van de thesaurier Rieuwert Ysbrantszoon [7]). In 1526 is hij regent van het St. Elisabeths Gasthuis [14, 16]). Hij woonde in het dubbelhuis aan de Gravesteensbrug (1511, 1543), doch later meer Zuidelijk, eveneens aan het Spaarne, † vóór 31 dec. 1564, wanneer dit huis door zijn kinderen wordt verkocht [5]). Uit dit huwelijk:

1. *Willem Jacobsz. Lakeman,* volgt 111.
2. *Maritgen Jacobsdr. „d'oude",* tr. *Pieter Vlasman.*

16) „Geschiedenis van het Sint Elisabeth's of Groote Gasthuis te Haarlem" door Dr. L. C. Kersbergen (1931), blz. 169.
17) E. Voet: „De Haarlemsche Goud- en Zilversmeden".
18) Not. Prot. 44, f. 172; 13 juli 1605.
19) Transp.-Reg. 385, f. 184vo, 4 dec. 1610.
20) Not. Prot. 9; d.d. 1 januari 1592.
21) Not. Prot. 16; f. 46, 2 maart 1601.
22) v. Sasse v. Ysselt: Beschrijving van het H. Kerstmisgilde te Haarlem.
23) Transp.-Reg. 373, f. 25vo en 373, f. 208vo.
24) Transp.-Reg. 373, f. 25 vo; 25 april 1580.
25) Thesauriersrekening 1571.

3. *Maritgen Jacobsdr. „de jonge", tr. Louris Janszoon,* zijdenlakenkoper [26]).
4. *Catharina Jacobsdr., tr.* in of vóór 1549 *Pieter Fransz. Schatter,* die in november van dat jaar een huis koopt in de Grote Houtstraat náást Mr. Frans Willemsz. Lakeman. Hij moet onmiddellijk daarna zijn gestorven (evenals Mr. Frans) want bij het officiële transport van diens huis [4]) wordt bij het 'opnoemen van de belendingen, Catharina reeds zijn weduwe genoemd. Catharina tr. 2° *Huych Martenszoon,* die namens haar in 1560 het bovengenoemde huis weder verkoopt [27]).
5. *Cornelia Jacobsdr.,* tr. *Willem Cornelisz. Gael,* schepen van Haarlem 1553-1555, hij zegelt met een leeuw, in de rechterbovenhoek vergezeld van een klein sterretje, dit betekent dat hij geen lid was van het bekende Haarlemse regeringsgeslacht van die naam, hetwelk een ander wapen voerde; vermoedelijk dus ook hier weer het overnemen van een moederlijke achternaam. Hij stierf in 1582 [26]), wanneer zijn zwager Louris Jansz. als voogd over zijn minderjarige kinderen optreedt.
6. *Yda Jacobsdr.,* tr. *Jacob Joostenszoon,* hopkoper. Deze is een der vele Haarlemmers die zwaar werden gedupeerd door de grote brand van 1576. Hij verkoopt in 1580 meerdere erven [28]) waar huizen op verbrand waren en zelfs in de dorre Transportregisters weerklinkt zijn cri de coeur waar men leest: „Jacob Joosten hopcooper vercoopt ..... een ledich erve aen de Ghierstraet daer een huys op gestaen heeft en (God beter 't) verbrant is." Hij is nog in leven in 1587, zie Trn sp Reg 374 f .248.

III. *Willem Jacobsz. Lakeman,* geb. ca. 1510, officier van de Cloveniers Doelen 1548 [14]), regent van het Leprooshuis huis 1550 [14]), vermeld op het belastingkohier 1543 voor zijn huis in de Grote Houtstraat. Ruilt dit huis in 1549 met dat van zijn oom Mr. Frans Willemsz. Lakeman en effectueert het transport met diens weduwe Zwaen Hendricksdr. [4]). Treedt op als „gecoren voocht" voor (zijn nicht?) Ymme Willemsdr. bij de verkoop van haar huis in 1562 [8]). Zijn huis in de Barteljorisstraat wordt vermeld door Ampzing, de Haarlemse geschiedschrijver op blz. 190 van diens boekwerk. Hij testeert op 20 juni 1574 voor notaris Adriaen van Steynoort (wiens protocollen helaas niet bewaard zijn gebleven) [3]). Hij is gestorven vóór dec. 1579, wanneer zijn huis wordt toegedeeld aan zijn zoon Cornelis Willemsz. Doorn [2]).
Was Willem Jacobs in eerste huwelijk mogelijk getrouwd met een *„Doorn"??* De m.s.-genealogieën vermelden slechts Annetje Warreloos, doch waarom noemt één zijner zonen zich Doorn? De reeds in de aanvang van dit artikel behandelde gewoonte van „naamsverspringen" zou kunnen wijzen op een moeder Doorn wier vader Cornelis heette. En inderdaad vindt men op het verpondingskohier van 1543 een Cornelis Adriaensz. Doorn!, kennelijk de zoon van Adriaen Doern, zeylemaker, voorkomend op het belastingkohier 15 11.
Volgens de m.s.-genealogieën was Willem gehuwd met □ *Annetje Warreloos,* □ geb. te Antwerpen, zuster □ van Pieter Warreloos. Laatstgenoemde woonde zeker te Haarlem, aangezien het verpondingsregister 1543 een Pieter Warloes vermeldt.

26) Transp.-Reg. 373, f. 142vo; 24 januari 1582.
27) Transp.-Reg. 370, f. 103vo; 1560.
28) Transp.-Reg. 373, f. 24vo en 25 en 27; 5 mei 1580.

De kinderen van Willem Jacobsz. zijn (volgorde onzeker)):

1. *Cornelis Willemsz.,* mr. goudsmid, uitvoerig gedocumenteerd in het reeds aangehaalde werk van El. Voet over de Haarlemse goud- en zilversmeden. Hij komt in de gildeboeken een enkele maal voor als *Cornelis Willemsz. Lakeman,* doch zelf noemde hij zich in de actes steeds *Cornelis Willemsz. Doorn.* Vermoedelijk hierdoor beschrijft El. Voet hem als twee verschillende personen, niet beseffend dat C. W. Lakeman en C. W. Doorn inderdaad één en dezelfde persoon zijn. Hij koopt uit de boedel van zijn vader het meergemelde huis in de Barteljorisstraat. Hij bezat eveneens het belende huis (hetwelk bij de belastingaanslag in 1543 eveneens aan Mr. Frans Willemsz. Lakeman bleek toe te behoren). Dit laatste huis verkoopt Cornelis in 1579 [29]), hij was gehuwd met ❑ *Aeltje* (of *Aechje*) *Albertsdr.* Hunne kinderen voerden de naam *Doorn* en worden dan ook niet opgenomen in deze genealogie.
2. *Willemken Willemsdr.,* volgt IV A (de van Teffelen-stam).
3. *Maritgen Willemsdr.,* volgt IV B (de Fabritius-stam).
4. *Frans Willemsz. Lakeman,* volgt IV C.
5. *Volckgen Willemsdr. Lakeman,* begr. Haarlem 20 juli 1603, zij testeert als weduwe 14 okt. 1601 [30]) en woonde toen „op Ten Spaerne buyten omme", tr. *Claes Albertsz. Voocht,* brouwer te Haarlem, vermeld in 1570 als lid van het Schonevaardersgilde, tot 1589 vermeld als regent van het Leprooshuis [14]), † vóór okt. 1601.
Hoe zwaar in onze „clan" het gewicht was van de voornaam Willem, al dan niet in combinatie met „Lakeman" wordt geïllustreerd door het feit dat niet alleen de broers, doch ook de „drie gezusters" een zoon Willem vernoemden naar hun vader. Volckgen's zoon behield — als uitzondering — zijn vader's naam Voocht. Hij was de burgemeester van Haarlem die zijn „wereldbekendheid" dankt aan het feit dat hij als kolonel van de Cloveniers Doelen door Frans Hals vereeuwigd werd als hoofdpersoon op de beroemde Schuttersmaaltijd van 1627! Tekenend voor het milieu van de „drie gezusters" is wel het feit dat naast burgemeester Willem Claesz Voocht, zijn drie zusters allen met een Haarlemse burgemeester huwden en wel met resp.: Pieters Jacobsz. Olycan, Nicolaes Woutersz. van der Meer en Gerrit Willemsz. van Teylingen.
6. *Lysbeth Willemsdr.,* tr. Joost *Jansz.* van Leyden, korenkoper [3]). Hun zoon, *Jan Joostensz.,* mr. goudsmid, noemde zich *van Berendrecht* [17]).
7. □ *Albert Wilemsz. Lakeman,* † gesneuveld bij het beleg van Haarlem.
8. ❑ *Hesfher Willemsdr.,* † jong.

IV A. *Willemken Willemsdr.,* geb. ca. 1640, begr. Haarlem 19 januari 1620, tr. □ 8 okt. 1560 *Cornelis Vechterszoon,* raad van 1583-1607, schepen (1586-1593) van Haarlem, begr. Haarlem 24 juni 1607.

29) Transp.-Reg. 372, f. 244vo, 20 januari 1579.
30) Not. Prot. 16, f. 190; 14 okt. 1601.

In de jaren 1579 [2]) en 1580 [3]), noemde hij zich Cornelis Vechtersz. Kannegieter, zodat het wel als zeker is aan te nemen dat hij een zoon is van *„Vechter de Cannegieter"* voorkomende op het reeds meergenoemde verpondingskohier van 1543. In later jaren liet Cornelis de toevoeging *„Kannegieter"* varen, doch nimmer vond ik hem met de naam *van Teffelen*. Ik vermoed echter, dat zijn moeder zo geheten heeft, in ieder geval namen kinderen van *Hendrick Vechfersz.* deze naam aan, evenals zeven kinderen van *Cornelis* en *Willemken*. Slechts hun zoon Willem (hoe kon het ook anders!) is verder door het leven gegaan als:

Willem Cornelisz. Lakeman, ged. Haarlem 8 sept. 1575; hij en zijn nakomelingen voerden het „van Teffelen"-wapen. Hij was luitenant der Oude Schuts Doelen 1618 [14]) en regent van het Oude Manhuis 1609-1639 [14]). Begraven te Haarlem 1 okt. 1644. Bij het opstellen van zijn huwelijkse voorwaarden werd hij geassisteerd door zijn beide ouders [31]); hij huwt te Haarlem 28 nov. 1600 (ondertr. 12 nov.) *Aechf Claesdr. van Duren*, ged. Haarlem 12 aug. 1579, begr. Haarlem 17 okt. 1661, dr. van Claes *Bastiaensz. (van Duren)* en *Maritgen Jacobsdr.*

Uit dit huwelijk:

1. *Nicolaes*, ged. Haarlem 26 aug. 1601, volgens de m.s.-genealogie zou hij zich *Claes van Duren* hebben genoemd, doch het Haarlems begraafboek geeft aan: begr. 23 febr. 1642 *Claes Willemsz. Lakeman.*
2. *Maria*, ged. Haarlem 1 januari 1603, † jong.
3. *Andries*, ged. Haarlem 4 nov. 1604, † jong.
4. *Willemken*, ged. Haarlem 10 febr. 1606, † jong.
5. *Griefje Willemsdr. Lakeman*, ged. Haarlem 28 maart 1607, tr. Haarlem 1 sept. 1631 (ondertr. 17 aug.) *Jacob Lourensz. Appelman.* Reeds enkele jaren later hertrouwt zij (ondertr. 's-Gravenhage 6 jan. 1636 en te Haarlem 13 januari 1636) met *Cornelis Martensz.* van *Haestert*, schoenmaker, j.m. van 's-Gravenhage, zn. van *Marten Florsiz.* „van Groenevecht" [32]).
6. *Cornelis Lakeman*, volgt VI A.
7. *Franchoys*, ged. Haarlem 2 sept. 1609, † jong.
8. *Jacob Lakeman*, volgt VI B.

VI A. *Cornelis Willemsz. Lakeman*, ged. Haarlem 18 mei 1608, begr. Haarlem 28 sept. 1663, tr. *Engeltje Pieters*, uit welke verbintenis geboren werd: *Cornelis*, ged. Haarlem 20 maart 1653, begr. Haarlem 27 okt. 1660.

VI B. *Jacob Willemsan. Lakeman*, † Haarlem 19 nov. 1610, apotheker te Haarlem, begr. Haarlem 12 dec. 1670, tr. (ondertr. Haarlem 3 april 1633, idem 's-Gravenhage 10 april 1633) *Maria Martensdr. van Haesferf*, j.d. van Den Haag, zuster van Cornelis voornoemd [32]). Na het overlijden van haar echtgenoot woonde Maria in Den Haag bij haar zoon Nicolaas, verhuisde met diens gezin omstreeks 1681 naar Alkmaar, alwaar zij werd begraven 4 januari 1684.

31) Not. Prot. 40,' f. 208; 26 okt. 1600.

32) Gem.-Archief 's-Gravenhage: Not. Prot. 8 f. 393, 2 dec. 1636 Inventaris der nalatenschap; en idem f. 506, 4 juni 1638 Scheiding der nalatenschap van *Marten Floriszoon*, in beide actes genoemd *„van Groenewecht"*. In de Haagsche huwelijksintekening van zijn dochter Maria wordt deze genaamd „van Groenewechjen"; vermoedelijk woonde Marten Floriszoon van Haestert (of van Haestrecht) aan „het Groenewegje" te 's-Gravenhage.

Uit dit huwelijk:

1. *Cornelis*, ged. Haarlem 21 nov. 1634, † jong.
2. Dr. *Floris Lakeman*, ged. Haarlem 28 nov. 1635, ongehuwd overleden te Haarlem en begr. ald. 14 okt. 1661.
3. *Maerten Lakeman*, ged. Haarlem 17 febr. 1638, wordt als erfgenaam genoemd in het testament van zijn tante Sara Martens van Haestert d.d. 8 okt. 1659 [33]). In diverse Haagse notariële acten treedt hij als getuige op, zodat hij hoogstwaarschijnlijk aldaar heeft gewoond.
4. *Cornelis*, ged. Haarlem 25 maart 1640, † jong.
5. *Cornelia*, ged. Haarlem 10 april 1641, † jong.
6. *Cornelis Lakeman*, volgt VII A.
7. *Willem Lakeman*, volgt VII B.
8. *Nicolaas Lakeman*, volgt VII C.
9. *Agniese*, ged. Haarlem 4 aug. 1651, † jong.

VII A. *Cornelis Lakeman*, ged. Haarlem 1 febr. 1643, vermeld als „biersteker" te 's-Gravenhage [34]), doch eveneens als „zilversmid" [35]), begr. 's-Gravenhage 18 sept. 1680, tr. Haarlem 25 sept. 1668 (ondertr. zowel te Haarlem als te 's-Gravenhage op 9 sept.) *Anna Haeswindius*, ged. Haarlem 22 nov. 1647, dr. van *Symon Haeswindius* en *Grietje Jansdr. Pol:* Anna testeert nog te 's-Gravenhage voor nots. van der Smalinghe 10 febr. 1689.

Het echtpaar was klaarblijkelijk Remonstrant, alle kinderen waren gedoopt in de Rem. kerk te 's-Gravenhage.

Uit dit huwelijk:

1. *Margaretha Lakeman*, ged. 's-Gravenhage 22 sept. 1669, begr. 's-Gravenhage 27 nov. 1722, ondertr. 's-Gravenhage 27 maart 1691 *Willem Marinus*, j.m. van Den 'Haag.
2. *Jacob Lakeman*, ged. 's-Gravenhage 1 januari 1671, † ongehuwd, begr. 's-Gravenhage 11 juni 1696.
3. *Maria Lakeman*, ged. 's-Gravenhage 21 aug. 1672, begr. 's-Gravenhage 9 sept. 1726, tr. Scheveningen 15 juni 1723 (ondertr. 's-Gravenhage 30 mei) *Nicolaas Poock.*
4. *Symon*, ged. 's-Gravenhage 24 febr. 1675, † jong.
5. *Sara*, ged. 's-Gravenhage 4 april 1677, † jong.
6. *Pieter*, ged. 's-Gravenhage 19 mei 1678, † jong.
7. *Sara Lakeman*, ged. 's-Gravenhage 6 sept. 1680, begr. ald. 20 nov. 1716.

VII B. *Willem Lakeman*, ged. Haarlem 8 dec. 1645, schepen, raad en burgemeester van Haarlem, begr. Haarlem 13 nov. 1731, tr. 1° Haarlem 26 febr. 1669 (ondertr. 10 febr.) *Susanna van Hove;* tr. 2° (na het overlijden van zijn eerste echtgenote) Haarlem 27 maart 1674 (ondertr. 11 maart) *Maria Craye*, ged. Haarlem 16 dec. 1646, begr. Haarlem 21 febr. 1707.

Uit het eerste huwelijk:

1. *Martinus*, ged. Haarlem 11 okt. 1669, † jong, nog vóór zijn moeder.

Uit het tweede huwelijk:

2. *Jacob Lakeman*, volgt VIII.
3. *Jan*, ged. Haarlem 3 maart 1676, begr. Haarlem 4 juni 1676.
4. *Catharina Lakeman*, ged. Haarlem 9 maart 1677, begr. Haarlem (ongehuwd) 2 sept. 1737.

33) Gem.-Arch. 's-Gravenhage, Not. Prot. 315, f. 76; 8 okt. 1659.

34) Gem.-Arch. 's-Gravenhage, Not. Prot. *640*, f. 43.

5. ***Maria,*** ged. Haarlem 19 nov. 1679, begr. Haarlem 18 jan. 1680.
6. ***Jan,*** ged. Haarlem 18 mei 1681, † jong.
7. ***Jan Lakeman,*** ged. Haarlem 6 dec. 1682, postmeester te Haarlem, † ongehuwd, begr. Haarlem 6 sept. 1719.
8. ***Maria,*** ged. Haarlem 8 juli 1687, † jong.

VIII. ***Jacob Lakeman,*** ged. Haarlem 19 dec. 1674, schepen en raad van Haarlem, begr. Haarlem 23 dec. 1734, tr. 1° Haarlem 14 okt. 1697 (ondertr. 29 sept.)' ***Cafharina van*** *Woensel,* j.d. van Haarlem, begr. Haarlem 20 nov. 1702: tr. 2° Haarlem 1 maart 1705 *Elisabeth van Zuyl,* j.d. van Haarlem, begr. Haarlem 2 dec. 1742. Dit tweede huwelijk bleef kinderloos. Elisabeth was regentes van het St. Elisabeth's Gasthuis te Haarlem van 1719 tot haar dood, en zij staat afgebeeld op het „regentessestuk" van Fr. Dekker d.d. 1740, thans nog in het Gasthuis aanwezig.

Uit het eerste huwelijk:

1. ***Willem,*** ged. Haarlem 2 nov. 1698.
2. ***Johan,***
3. ***Nicolaas,*** } tweeling, ged. Haarlem 28 febr. 1700.
3. ***Nicolaas,***
4. ***Cafharina,*** ged. Haarlem 30 okt. 1701.
5. .....

Deze vijf kinderen stierven allen jong en werden begraven op 5 april 1700, 5 okt. 1702, twee op 16 okt. 1702 en het laatste op 28 okt. 1702. Zoals boven vermeld stierf de moeder in november van dat jaar, zodat hier wel aan een besmettelijke ziekte gedacht kan worden. Deze opeenvolgende serie van sterfgevallen bleek het einde te betekenen van het geslacht Lakeman te Haarlem.

VII C. ***Nicolaas Lakeman,*** ged. Haarlem 30 aug, 1648, mr. zilversmid te 's-Gravenhage [35]); omstreeks 1581 verhuisde hij naar Alkmaar doch tenslotte keerde hij naar zijn geboortestad terug waar hij op 19 mei 1699 een huis koopt aan de Botermarkt, begr. Haarlem 15 okt. 1723; hij maakte huwelijkse voorwaarden te Alkmaar op 16 mei 1674 [36]) en huwde aldaar 24 juni 1674 (ondertr. 10 juni) ***Anna Jansdr. Vierheemskinderen,*** wonende te Alkmaar (doch niet aldaar gedoopt), begr. Haarlem 24 nov. 1704.

Uit die huwelijk:

1. ***Jacobus,*** ged. 's-Gravenhage (Nieuwe Kerk) 31 maart 1675, † jong.
2. ***Johannes,*** ged. 's-Gravenhage (Hoog-Duitse Kerk) 24 aug. 1679, † jong.

IV B. ***Marifgen Willemsdochfer,*** tr. omstr. 1570 *Arent Meyndertszoon* [37]), geboren ca. 1547, scheepsbouwer, raad, schepen en burgemeester van Haarlem, enz., enz., stamvader van het geslacht Fabritius. Hij werd begraven te Haarlem 24 dec. 1624. Het echtpaar maakte een testament voor notaris A. Willems, d.d. 8 jan. 1585, speciaal ten behoeve van hun oudste zoon ***Willem*** *Arentse Lakeman,* die hier volgt onder V; hun andere kinderen voerden de namen Fabritius en worden niet in deze genealogie behandeld, zie voor het geslacht ***Fabrifius*** Nederl. Adelsboek 1941.

V. ***Willem Arenfszn. Lakeman,*** geb. ca. 1572, houtkoper [38]), begr. Haarlem 14 juli 1613, hij woonde op de Scheepmakersdijk, tr. Haarlem 26 juli 1594 (ondertr. 10 juli) *Jacobje* ***Benningh,*** dr. van ***Jacob*** *Hillebrandtsz.* ***Benningh*** en ***Fouckje Jellesdochfer*** (zie Elias, De Vroedschap van Amsterdam, blz. 169). Jacobje hertrouwde 19 mei 1615 met ***Cornelis Janszoon,*** tinnegieter, zich later noemende ***Cornelis van der Tin,*** raad en schepen van Haarlem; deze Cornelis Jansz. trad in de erfenis-zaken van grootvader Arent Meynertszn. op als voogd over de onmondige weeskinderen van Willem Lakeman.

Uit dit huwelijk:

1. ***Anneke,*** ged. Haarlem 9 april 1595, † jong.
2. ***Jacob Benningh,*** ged. Haarlem 15 sept. 1596, hij droeg de naam van zijn grootvader van moederszijde, doch voerde het wapen van zijn vaders stam, n.l. Fabritius oud, d.w.z. het gedeelde wapen met het ankerkruis en de kreeft. Hij was secretaris van Haarlem van 1632—1660, begr. Haarlem 17 mei 1660, tr. Haarlem 6 januari 1643 zijn achternicht ***Geerfruid Olycan,*** ged. Haarlem 20 aug. 1603, begr. Haarlem 8 nov. 1666, dr. van *Pieter Jacobsz.* ***Olycan*** en ***Marifgen Claesdr.*** *Voocht* (dit ouderpaar werd geschilderd door Frans Hals!). Hun huwelijk bleef kinderloos.
3. ***Maria Lakeman',*** ged. Haarlem 29 okt. 1598, tr. Haarlem 30 dec. 1635 (ondertr. 9 dec.) ***Hendrik van Kiffensfeyn,*** weduwnaar, wonende te Delft.
4. ***Hillebrandf Lakeman,*** volgt VI,
5. ***Anna,*** ged. Haarlem 23 sept. 1603, † jong.

VI. ***Hillebrandf Lakeman,*** ged. Haarlem 3 1 januari 1601, was in 1622 in de leer bij een goudsmid te Delft, later in dat jaar vertrok hij met hetzelfde doel naar Parijs. Hij vestigde zich als goud- en zilversmid te Haarlem [17]). Tijdens zijn huwelijk heeft hij ook nog enkele jaren te Kampen gewoond, het echtpaar is aldaar in het lidmaatboek der Herv. Kerk ingeschreven 24 dec. 1630 met attestatie van Haarlem; zij keren terug naar Haarlem 9 juli 1632 met kerkel. attestatie van Kampen en woonden toen op het Verwulft. Hillebrandt werd begraven te Haarlem 17 dec. 1633. Hij tr. Haarlem 17 febr. 1726 (ondertr. 25 jan.) ***Cornelia Jansdr.*** *Cloribus,* j.d. van Haarlem. Cornelia hertrouwde 22 aug. 1651 met de weduwnaar *Claes Corneliszn. Fockaert.*

Uit dit huwelijk:

1. ***Maria,*** ged. Haarlem 14 sept. 1627, begr. Haarlem 2 okt. 1627.
2. ***Willem,*** ged. Haarlem 13 nov. 1628, † jong.
3. ***Johannes,*** ged. Haarlem 7 febr. 1630, † jong.

Eén van deze twee zoons werd begraven te Haarlem 14 juli 1640.

4. ***Jacob Lakeman,*** vermoedelijk geboren te Kampen in 1631: zijn doop is aldaar niet te vinden, doch volgens inlichting van de gemeente-archivaris zijn de doopinschrijvingen te Kampen in deze periode zeer onnauwkeurig bijgehouden, hij testeert te Haarlem als „jongeman" in 1650 (Not. Prot. 196, f. 76) waarbij hij zijn moeders naam vermeldt.
5. ***Cornelis Lakeman,*** volgt VII.

35) E. Voet; Merken der Haagsche goud- en zilversmeden, blz. 78.

36) Gem.-Archief Alkmaar. Not. Prot. 275, f. 41; 16 mei 1674.

37) Voor uitvoerige gegevens omtrent *Arent Meindertszn.* en zijn kinderen en kleinkinderen, speciaal de zeer slechte verhouding met zijn schoondochter *Jacobje* Benningh, alsmede de afwikkeling van zijn erfenis wordt verwezen naar het interessante artikel van Mej. Dr. G. H. Kurtz, gemeente-archivaris van Haarlem, in Jaarboek 1938 van de Vereniging „Haerlem".

38) Not. Prot. 54, f. 270vo; 15 juni 1605.

6. Helena ***Lakeman,*** ged. Haarlem 29 maart 1634, tr. 1° Haarlem 21 januari 1657 ***Frederik Casier;*** tr. 2° Haarlem 27 febr. 1663 ***Johan van der Sprang,*** schout bij nacht.

VII. ***Cornelis Lakeman,*** ged. Haarlem 19 okt. 1632, lakenkoper [39]), begr. Haarlem 3 okt. 1663, tr. Haarlem 5 jan. 1659 (ondertr. 22 nov. 1658) ***Maria van Berkenrode,*** wier moeder *Marietje Philipsdochter* heette [39]). Het echtpaar werd lidmaat der Herv. Kerk op 11 juli 1659 en woonde toen aan de Zuid-zijde van de Grote Kerk. 'Maria hertr. Haarlem 2 maart 1664 ***François Avenhorn,*** j.m. van Enkhuizen.
Uit dit huwelijk:
1. *Jacobje,* ged. Haarlem 5 maart 1659, † jong.
2. ***Cornelia,*** ged. Haarlem 9 okt. 1660. † jong.
Eén dezer meisjes werd begraven te Haarlem 27 okt. 1660.

3. ***Jacob Lakeman,*** volgt VIII.

VIII. ***Jacob Lakeman,*** ged. Haarlem 22 aug. 1662, koopman te Dordrecht, ging in ondertrouw zowel te Haarlem als te Dordrecht op 27 febr. 1684 en huwde in laatstgenoemde stad 22 maart 1684 ***Maria van Wessem,*** j.d. van Dordrecht [40]), zij werd begr. Dordrecht (Gr. Kerk) 20 dec. 1687. Jacob hertrouwt (ondertr.) Dordrecht 22 januari 1690 (met attestatie naar Rotterdam) ***Johanna van Wesel,*** j.d., wonende te Rotterdam.
Uit het eerste huwelijk:
1. ***Maria Cornelia,*** ged. Dordrecht 28 maart 1685.
Uit het tweede huwelijk:
2. ***Cornelis,*** sed. Dordrecht 26 januari 1691.
3. ***Maria, ged.*** Haarlem (!) 20 sept. 1693.
Noch te Haarlem. noch te Dordrecht is verder iets over dit gezin te vinden, mogelijk verhuisd naar „elders"?

IV C. ***Frans Willemszn. Lakeman,*** compareert 1579 en 1580 bij de bovenvermelde afwikkeling van zijn vaders erfdeel [2 en 3]), begr. Haarlem 4 dec. 1616, tr. 1 °*Cornelia Jacobsdr.* die mede compareert voor schepenen 17 sept. 1580 [3]), zij wordt lidmaat Herv. Kerk 4 januari 1602 en woont dan bij de Crayenestbrug. Zij wordt begr. Haarlem 25 febr. 1607. Frans tr. 2° Haarlem 1 aug. 1610 met de weduwe *Volckje* ***Gerritsdr.,*** hij woonde toen in de Kruisstraat.
Uit het eerste huwelijk:
1. ***Willem*** *Franszn. Lakeman,* volgt V.
2. ***Adriaantje Fransdr. Lakeman,*** ged. Haarlem 6 febr. 1586, □ huwde ***Hans van Oost*** (huwelijksacte niet gevonden).
3. *Guertje* ***Fransdr. Lakeman,*** ged. Haarlem 17 juli 1587, ondertr. Haarlem 3 mei 1609 ***Hans van den Base,*** geb. te Oudenaerde, bakker in de Grote Houtstraat „naast de Gulde Wagen", lidmaat Herv. Kerk 15 april 1609, weduwnaar van a. ***Tanneken Sittaert en*** b. ***Guert Jacobsdr.***

39) Not. Prot. 344, f.271 ; 11 aug. 1666.
40) Het is voorshands niet uit te maken of onze Maria is
a. ***Maria,*** *ged.* ***Dordrecht*** 23 aug. 1662 als dochter van *Hendrick van* Wessem en ***Anneke*** *Lambrechts,* of
b. *Maria,* ged. Dordrecht 18 febr. 1664 als dochter van ***Cornelis*** *van Wessem* en *Neesken* ***Aertsdr.*** *van 't Sandt.*
Hun mutueel testament voor notaris Beudt d.d. 26 jan. 1685 te Dordrecht verleden geeft geen uitsluitsel omtrent haar ouders.

4. Jacob Fransen. Lakeman, gèd. Haarlem 9 febr. 1593, ❑ † in Oost-Indië.

V. ***Willem*** *Franszn.* ***Lakeman,*** begr. Haarlem 27 april 1608, tr. Haarlem 26 dec. 1600 (ondertr. 10 dec.) ***Cathalyne Jacobsdr. Bort,*** j.d. van Gent: zij hertrouwt Haarlem 22 nov. 1609 ***Gerrit Willemszn.,*** j.m. van Goch.
Uit dit huwelijk [41]):
1. ***Jacob*** *Willemszn.* ***Lakeman,*** ged. Haarlem 16 sept. 1601, begr. Haarlem 23 dec. 1634.
2. *Anna* ***Lakeman,*** ged. Haarlem 6 febr. 1603, begr. Haarlem 1 aug. 1637. Zij woonde voor haar huwelijk in Den Haag, waarschijnlijk bij haar oom de burgemeester Pieter Olycan die aldaar gecomm. bij H.H.M.M. was, deze assisteert haar namelijk bij haar huwelijkse voorwaarden op 29 april 1634 [42]). Zij tr. Haarlem 21 mei 1634 (ondertr. zowel te 's-Gravenhage als te Haarlem 30 april) ***Gerrit*** *Gerritszn.* ***de*** *Sanger,* bode op het raadhuis te Haarlem. Zij werden lidmaat Herv. Kerk te Haarlem op attest. uit Den Haag 5 juni 1634 en woonden toen in de Wijngaerdstraat.
3. ***Albert,*** ged. Haarlem 9 aug. 1605, † jong.
4. ***Albert Lakeman,*** ged. Haarlem 26 okt. 1606, ❑ † in West-Indië.

11 D. *Jannetgen* ***Willemsdr.,*** vermeld als zuster van Mr. Frans Willemsz. Lakeman en als moeder van Dirck Cornelisz. Lakeman [9]), tr. ***Cornelis*** .....
Het zou mogelijk kunnen zijn dat deze Cornelis een *Akersloot* was. Hiervoor verwijs ik naar de reeds aangehaalde opmerking van Jhr. 0. van Lennep ten aanzien van het grafschrift ***in*** de Grote kerk met de kwartierwapens van de kinderen van het echtpaar ***Pieter*** *Frederiksz.* ***Deyman,*** gehuwd ca. 1528 met ***Margaretha*** *Cornelisdr.* ***Akersloot, ex*** matre Lakeman. De chronologische plaatsing van het echtpaar Cornelis Akersloot en N.N. Lakeman komt goed uit in onze generatie II waar wij zeker weten dat een Jannetgen Willemsdr. (Lakeman) met een Cornelis was gehuwd!

Uit dit huwelijk:
1. (zeker) *Dirck* ***Cornelisz. Lakeman,*** volgt 111 A.
2. (waarschijnlijk) ***Marten Cornelisz. Lakeman,*** koopt een huis in 1559 [43]).
3. (waarschijnlijk) ***Louris Cornelist. Lakeman,*** volgt 111 B.
4. (mogelijk) ***Margaretha Cornelisdr.,*** tr. omstr. 1528 ***Pieter Fredericksz. Deyman,*** begr. Haarlem 18 april 1565.

III A. ***Dirk Cornelisz. Lakeman,*** officier der Cloveniers Doelen 1548/50 [14]), † vóór 1559, tr. ***Adriana Dircksdr.,*** die als weduwe in 1559 een huis koopt in de Grote Houtstraat [44]). Zij is gestorven kort vóór 9 april 1583, wanneer haar schoonzoon Steffen Cornelisz. Rycke optreedt namens zijn minderjarige zoon Dirck Steffensz. Lakeman-"). Hoogstwaarschijnlijk is zij de Adriana Dircksdr. die in 1559 en 1560 vermeld wordt als regentes van het St. Elisabeths Gasthuis.
Uit dit huwelijk:

41) De drie onmondige kinderen van Frans *Willemsz.* ***Lakeman*** vermeld in Not. Prot. 56, f. 199; 29 mei 1615.
42) Gem.-Archief 's-Gravenhage, Not. Prot. 25, f. 123; 29 april 1634.
43) Haarlem, Transport-Reg. 370, f. 44vo, januari 1559.
44) Transp.-Reg. 370, f. 91vo, maart 1559.
45) Transp.-Reg. 374, f. 20; 9 april 1583.

1. *Hendrickgen Dirksdr.*, leeft nog, ongehuwd, in 1583.
2. *Jannetgen Dirksdr.*, volgt IV.

IV. *Jannetgen Dirksdr., is* reeds overleden vóór 9 april 1583, tr. *Steffen Cornelisz. Rijcke* bovengenoemd.
Uit dit huwelijk:
1. *Dirck Steffensz. Lakeman,* volgt V.

V. *Dirck Steffensz. Lakernen,* minderjarig in 1583[45]), begr. Haarlem 14 april 1640, tr. Haarlem 8 aug. 1599 (ondertr. 25 juli) *Catharina d'Assonville,* dr. van *Pieter d'Assonville en Duyfje Akersloot. De* kinderen uit dit huwelijk noemen zich allen *Rijcke* en worden daarom in deze genealogie niet gevolgd.

III B. *Louris Cornelis Lakeman,* koopt en verkoopt verschillende huizen in de jaren 1559/1566[12]), tr. ca. 1555 N.N.
Uit dit huwelijk:
1. *Cornelia Lourisdr. Lakeman,* geb. ca . *1557,* legt 8 okt. 1630 voor een notaris een verklaring af inzake verwantschap tussen Dirck Steffensz. Lakeman en de reeds eerder overleden goudsmid Frans Jansz. Lakeman, Zij is dan volgens haar opgave 73 jaar oud [9]). Zij bleef ongehuwd en testeerde op 19 sept. 1637 [46]), in welk testament de familieverhouding van deze tak duidelijk wordt vastgelegd.
2. *Steven Lourisz. Lakeman,* † kort vóór 1637 [46]).
Wollebrant Lourisz. Lakeman, volgt IV A.
4: *Dirck Lourisz. Lakeman,* volgt IV B.

N.B. Deze tak der Lakemannen is R.K. gebleven, dus huwelijken voor schepenen, terwijl vrijwel geen doopinschrijvingen tc vinden zijn.

IV A. *Wollebrant Lourisz. Lakeman* compareert 31 januari 161 1[47]) in verband met een erfenis voor zijn echtgenote van Dieuwer Adriaensdr. van Adrichem. Op het verpondingsregister van 1628 wordt hij vermeld als „metselaer". Vele huizen stonden toentertijd op zijn naam zodat „metselaer" hier zeker wel de betekenis heeft van aannemer: hij was reeds overleden in 1636, zijn erfgenamen scheiden de boedel 26 sept. 1637 [48]). Hij huwde *Beatris Vincentsdr.*, dr. van *Vincent Jacobsz.*, schout van Haarlem, en van *Beatris Adriaensdr. van Adrichem* (zie ook de overgang van stoel no. 48 van het H. Kerstmisgilde [22])).
Uit dit huwelijk:
1. *Symon Wollebrantsz. Lakeman,* volgt V A.
2. *Maritgen Wollebrantsdr.*, tr. *Vastert Jansz.*, glasmaker [49]).
3. *Annetgen Wollebrantsdr.*, tr. Claes *Cornelisz.*, houtkoper [49]).
4. *Loaris Wollebrantsz. Lakeman,* volgt V B.

V A. *Symon Wollebrantsz. Lakeman,* † vóór 1637 [46]). Uit het Verpondingsregister 1628 blijkt dat hij woonde in de Lange Bagijnestraat. Uit het testament van zijn zoon Adriaen in 1663[50]) blijkt, dat Symon twee keer gehuwd is geweest. De eerste echtgenote is mij onbekend gebleven, de tweede heette *Agniesgen Adriasnsdr.* en was in 1663 nog in leven.

46) Nut. Prot. 134, f. 157; 19 sept. 1637.
47) Not. Prot. 57, f.95b; 31. januari 1611.
48) Not. Prot. 162, f. 261; 26 sept. 1637.
49) Not. Prot. 57, f. 152vo; 28 januari 1639.
50) Not. Prot. 211, f. 81vo; 27 nov. 1663.

Uit het eerste huwelijk:
1. *Ietgen Symonsdr. Lakeman,* is in 1670 nog in leven, tr. Haarlem (voor schepenen) 10 aug. 1647 *Jeroen Plevier,* j.m. van Meenen.
2. *Grietgen Symonsdr. Lakeman,* is in 1670 nog in leven.
Uit het tweede huwelijk:
3. *Adriaen Symonsz. Lakeman,* mr. timmerman, tr. *Geerfruit Pietersdr., die* begraven werd te Haarlem 8 mei 1671. Hun huwelijk bleef kinderloos. Zij testeerden tweemaal; in 1663 [50]) en 1670 [51]), waaruit de familieverhouding blijkt, en tevens dat Geertruit Pietersdr. een zuster is van Engeltje Pietersdr. die later volgt als echtgenote van Louris Jansz. Lakeman.
4. *Maritgen Symonsdr. Lakeman,* is in 1670 nog in leven.

V B. *Lourens Wollebrantsz. Lakeman,* apotheker te Haarlem"), tr. 1° vóór 1630 *Margriet .....*; tr. 2° voor schepenen te Haarlem 16 april 1661 *Jannetje Cornelisdr.,* weduwe van Amsterdam.
Uit het eerste huwelijk:
Beatris Lourensdr., ged. Haarlem 22 april 1630, † jong.

IV B. *Dirck Lourensz. Lakeman,* komt voor op het verpondingsregister 1628 als „timmerman", hij wordt vermeld als erfgenaam in het testament van zijn 80-jarige zuster Cornelia in 1637, zelf testeert hij op 1 nov. 1644 [53]). Hij leeft nog op 21 nov. 1646, wanneer zijn zoon Maerten hem in zijn testament tot erfgenaam benoemt [54]), hij tr. N.N.
Uit dit huwelijk:
1. *Aeltje Dircksdr.,* vermeld in 1637 in het testament van haar tante, Cornelia.
2. *Maerten Dircksz. Lakeman,* mr. timmerman, eveneens vermeld in bovengenoemd testament, tr. *Stijntgen Willemsdr.,* zij maken tezamen testament 21 nov. 1646 [54]) „hij sieckelijk in sijn stoel sittende". Hij stierf vermoedelijk kort daarop, zonder kinderen na te laten, aangezien hij zijn vader tot erfgenaam benoemde.
3. *Jacob Dircksz. Lakeman,* gehuwd met *Jannetgen Theunis Rijcksdr.* Geen kinderen hebbende, testeren deze echtelieden 7 juni 1636 [55]). Jacob is reeds gestorven vóór 1653 als zijn weduwe en erfgenamen genoemd worden in verscheidene notariële acten [56]).
4. *Cornelia Dircksdr. Lakeman,* volgt V.

V. *Cornelia Dircksdr. Lakeman,* tr. 1° N.N.; zij tr. 2" als weduwe, voor schepenen van Haarlem 6 april 1627 *Jan Corneliszoon,* schoenmaker, volgens het verpondingsregister 1628 wonende in de Grote Houtstraat. Hij is reeds gestorven als zijn zoon in 1654 een hem uit de boedel toegedeeld huis verkoopt[57]).
De kinderen uit dit huwelijk noemen zich *Lakeman* doch enkeie zoons ook wel *Visscher,* mogelijk was dit de familienaam van Jan Corneliszoon? Ook mogelijk is dat de eerste echtgenoot van Cornelia Dircksdr. *Jan Visscher* was geheten, en de twee eerstvolgende kinderen uit dit eerste huwelijk sproten.

51) Not. Prot. 414, f. 287vo; 16 april 1670.
52) Not. Prot. 226, f. 131; 25 mei 1652.
53) Not. Prot. 162, f. 417vo; 1 nov. 1644.
54) Not. Prot. 162, f. 459; 21 nov. 1646.
55) Not. Prot. 134, f. 157; 7 juni 1636.
56) Mot. Prot. 201, f. 4 en f. 8; Prot. 214, f. 169.
57) Transp.-Reg. G12, f. 39vo; 15 mei 1654.

1. *Gerrit Jansz. Visscher,* aldus genaamd in de -acten, betreffende de nalatenschap van oom Jacob Dirckz., in 1653. Later noemde hij zich blijkbaar *Lely,* aldus vermeld in het testament van zijn broeder Louris Jansz. [58]).
2. Claes *Jansz. Lakeman,* aldus genaamd in de acten betreffende de nalatenschap van oom Jacob Dircksz. in 1653. In het testament van zijn broeder in 1667 wordt hij echter *Visscher* genoemd.
3. *Syburch Jansdr. Lakeman,* tr. 1° Claes *Florisz. Butterman* [56]), tr. 2" *Dirck Dirckst. Toornenburg,* mr. goudsmid te Haarlem [58]). Zie ook bij Voet t.a.p. [17]).
4. *Louris Jansz. Lakeman,* volgt VI.

VI. Louris *Jansz. Lakeman,* houtkoper, begr. Haarlem 13 juli 1680. Hij erft een huis van zijn vader, hetwelk hij verkoopt in 1654. Hij is mede-erfgenaam van zijn oom Jacob Dircksz. in 1653, tr. voor schepenen van Haarlem 19 april 1650 *Engeltje Pietersdochter,* zuster van Geertruit Pieters voornoemd. Engeltje overleed in februari 1694 en haar „Inventaris" wordt opgemaakt op 28 februari 1694 [59]). De echtelieden hadden tezamen testament gemaakt op 14 okt. 1667 [58]).
Uit dit huwelijk:
Cornelia Lakeman, † vóór 1694, gehuwd met ..... *Croon* [69] en [60]).

Hun dochter *Cornelia* Croon was in 1694 gehuwd met *Anthony Mes* [59]).

Appendix:

Hier volgen thans nog enkele Lakemannen voorkomend in het Haarlems Gemeente-Archief die ik niet kon plaatsen in de hiervoor behandelde genealogie. Vooreerst een groep die m.i. wèl tot het behandelde geslacht behoort gezien de voornamen Willem, Cornelis, Jacob en Volckie.

a.a. *Willem Cornelisz. Lakeman,* begr. Haarlem 15 okt. 1617, waarschijnlijk dezelfde als:

a.b. *Willem Lakeman,* houtkoper, wiens vrouw *Jacoba Hendricksdr.* een verklaring aflegt voor een notaris op 15 januari 1609 (Not. Prot. 118, f. 1vo). Zij verklaart o.a. in huis te hebben gewoond bij Fouck Jellesdr., de schoonmoeder van Willem Arentsz. Lakeman (eveneens houtkoper!).

b. *Cornelis Willemsz. Lakeman,* begr. Haarlem 14 april 1640, mogelijk een zoon van a?

c. *Volckje Willemsdr. Lakeman,* tr. *Jan Arentsz. Tijt.* Zij laten in de jaren 1595/97 te Haarlem kinderen dopen. Volckje is gestorven kort vóór 30 januari 1646, wanneer haar „inventaris" wordt opgemaakt (Not. Prot. 216, f. 8). Mogelijk een dochter van a?.

d. *Jacob Lakeman,* begr. Haarlem 16 juni 1616. Misschien is dit de Jacob, zn. van Frans Willemsz. voor wie de m.s.-genealogie aangeeft: † in Oost-Indië?

Tenslote enkele personen die waarschijnlijk of zeker niet tot ons geslacht behoren.

e. *Wijnant Lakeman,* koopt een huis 1662 (Tr. Reg. G 16, f. 160v).

f. *Hendrick Lakeman,* laat een kind begraven 13 januari 1665.

58) Not. Prot. 225, f.323; 14 okt. 1667.
59) Not. Prot. 457, f. 199; 2s febr. 1694.
60) Transp.-Reg. G38, f. 62vo; 20 aug. 1695.

g. *Hugo Jansz.* Lakeman, makelaar in goederen. (Not. Prot. 195, f 160), tr. Haarlem 17 dec. 1634 *Engeltje Paulusdr.,* j.d. van Warendorp.

h. *Gaeff Lakeman,* in 1650, „pachter ofte medestander van de impost op de zeep te Haarlem". (Not. Prot. 231, f. 107). In het Haagse Gem.-Archief kwam ik deze Gaeff tegen eveneens in die tijd, als „pachter meestander van de impost op de wijn onder Leyden en Rijnland".

j. *Pieter Willemsz. Lakeman,* begr. Haarlem 26 april 1657, had in Haarlem testament gemaakt op 12 maart 1657 (Not. Prot. 205, f. 23vo). „komende uit de Streek, thans wonende alhier". Inderdaad behoorde deze Pieter tot het Enkhuizer geslacht Lakeman. Ook hij voerde de naam van zijn moederlijke grootvader, *Pieter Meynertsz. Lakeman!* Zijn erfgenaam was een nicht *Tecula Lakeman,* echtgenote van *Frederik Cousebant.* Deze *Tecula* kocht in 1682 stoel no. 38 van het H. Kerstmisgilde te Haarlem [22]). Een interessante acte over de erfenis van oom Pieter vond ik in het Haags Archief (Not. Prot. 594, f. 158, d.d. 20 mei 1662).

Voor aanvullingen en/of verbeteringen op de hier gepubliceerde genealogie houdt ondergetekende zich gaarne aanbevolen.

Nog een attestatie van Henr. Gelinck,

door JHR. MR. TH. K. M. J. VAN SASSE VAN YSSELT.

Het opschrift van het onderhavige artikel zou, bij critische lezing van dit laatste, niet geheel juist geacht kunnen worden. Daarom verlangt het een verduidelijking, welke tevens een rechtvaardiging moge inhouden.

Tussen de attestatie, gepubliceerd door Mr. J. C. Maris in Ned. Leeuw 1955, kol. 307, en die welke hierna volgt bestaat in zoverre gelijkheid, dat zij beide de ondertekening dragen van Henr. Gelinck secr. Onderscheid bestaat er tussen die attestatie's in zoverre dat de eerste is afgegeven door Burgemeesters, Schepenen en Raden der Stad Deventer en, op hun last, ondertekend is door de secretaris terwijl de tweede door die secretaris op eigen gezag is verstrekt.

Evenwel, de originele exemplaren van beide stukken hebben het stadszegel van Deventer gedragen en ook in de totstandkoming van hun beider inhoud zal wel weinig of geen verschil hebben gelegen daar de veronderstelling niet te gewaagd lijkt dat in de twee gevallen die inhoud aan het brein van Gelinck is ontsproten.

Daarom heb ik gemeend mij aan het bovenstaande opschrift te hebben mogen wagen.

De tekst der hier gepubliceerde attestatie is te vinden in een oorspronkelijk exemplaar, hetwelk niet meer dragend het daaraan gehangen hebbend zegel, wel nog de handtekening van Gelinck in originali vertoont. Zij luidt als volgt:

> Attestere Ick ondergeschreven, Secretaris der Stadt Deventer, Wel te weeten, dat het geslachte van de tegenwoordige Doijsen een oudt Edelick geslacht is, gesprooten uijtte Edelicke havesate Wriesewijck ende dat desen selven geslachtes, eenige als Riddermatige personen buijten ten platten Lande gewoont, andere sich wegen die quade tijden ende bedroeffde oorlogen, in de steden metter woone begeven hebben, wie dan oock gedaen eenige van Joncker Gerlaci Doijs Zijn Ed. voorouders, als daer is gewest Zijn Ed. Grootvader, Joncker Gerlich Doijs, desselffs Soone, sijns Gerlaci vader, Joncker Diderich Doijs, soe beijde, alsmede sijns, Dide-

ricks Broeder Gerlich Doijs, ohm van gemelten Gerlaco, noch bij mijnen Tijden, dat Ick all secretaris ben gewest, Burgerm.rn· deser stadt successivelicken gewest ende gestorven sijn, ende sulx, van dat sie, als gequalificeerde Edelluijden ende Mannen van Weetenschappen ende aenzien, haer residentie alhier ter stede hebben gehadt, het welcke Ick alles uijtten ouden archivis deser stadt ende deser Provintie hebbe getoogen, bevindende daeruijt onder anderen, hoe dat in deze Provintie diversche Edelicke geslachten, als Riddermaetigen soe ten platten Lande, als in de Steden gewoont hebben, ende opte Landtdagen gecompareert sijn ende vande beste ende hooge landes charges bedient gehadt hebben, nae dat eene Broeder met sijn Ouders Havesate, ende d'anderen met ander minder Erven ende goederen sijn affgegoedet ende sich inde gemelte quaede tijden mette woone inde Steden begeven hebben, om, sonder Havesaten wesende, aldaer totte publicqe chargen geavanceert te moegen worden, wie dan voor desen sijnes Gerlaci voorouder Jan Doijs inden Jaere een duijsent vijff hondert acht en vijfftich Landrentmeister van Sallandt is geworden, vermenige verzeegelde brieff, daervan in probanti forma noch sijnde ende bij den Coninck onderteeckent ende ten selven tijde en allen tijdt ten Landdage gecompareert is. het welcke officie noijt anders als bij Riddermaetigen is worden bedient ende nootwendige Riddermaetigen wesen mosten, omdat deselve Rentemeijster oock Claronge in Justitia Saecken is presideerende, wie dan oock noch diversche luijden seer wel wettigh ende kundich is, dat die voorschreven Havesate Vriesewijck alhier voor Deventer in Colmeschate van die van Doijs is gestichtet, ende tegenwoordig bij die van Middachten verbleven, als aan dat geslachte gedevolveert sijnde door Houwelick, sulx men desnoot sijnde, alsnoch met levende getuijgen claerlicken sel connen bewijsen. Exempelen van t' woonen in de Steden sijn mede in andere Edelicke geslachten, als onder die Haersolte is gewest de seer cloecke Heer Sweeder van Haersolte, lange Jaeren stadt generael ende aldaer van groot gesach, soe int' eerste Burgermr. binnen Swolle is gewest, daernae heeft sijn Ed. (÷÷ Havesaten ten plattenlande in Overijssel aengecof ft hebbende, die Burgermeijsterschap van sich selffs verlaten, ende aldaer als Riddermaetige ten Landtdage gecompareert, ende Landtrenthemr· van Sallandt geworden, doch eindtlick Drost van Sallandt gestorven, comparerende tegenwoordigh alle desselfs soonen, als mede desselffs Agnati, ter vergaderinge van Ridderschap ende Steden; ende onder anderen Joncker Rutger van Haersolte, Hoogschultis van Hasselt ende Hasseler ampt soo te voren lange Jaeren Burgermr. van Swolle was ende ordinaris Gedeputeerde int' Collegie deser Provintie is gewest. Idem is het met de Witten te Campen, waarvan eener Burgermeijster te Campen is gewest, daernae oock Landtrentmeijster van Sallant geworden en ten Landtdage, als nu van sijne Kinderen als Riddermaetige gecompareert. Exempel inde Slooten, in Vollenhoeve, alte maele Riddermaetigen, ende, des niettegenstaende, heeft Zall. Jor. Arent Sloot vant' selve geslechte niet eene van de minste Burgermeijster der Stadt Campen gewest ende de grootste chargen in de stadt bedient gehadt, als Gedeputeerde deser Provintie, Raedt van State ende anders. Diversche exempelen hebbe Ick mede bevonden, in diversche Burgermeijsteren van Deventer, soo Edellicken gewest, wiens Naekomelingen als Riddermaetige ten platten Lande gewoont hebben ende ten Landtdage verschreven gewest ende gecompareert sijn wegen haere Havesaten. Sulx van sijn gewest ende noch zijn die Rhemens, Doetichemmes, Swaefkens, Mouwijcks, Creijincks, van Essens, soo nu evenwel een deel ten landtdage niet en compareert, omdat sie off Paeps, offte haere Havesaten in deze Provincie niet sijn hebbende. Dat dit alsoe sij, hebbe Ick in waerheijts oirkonde dit geschreven, onderteeckent ende met der stadt Deventer zeegel verseegelt, den 25 Juli 1649.

in fidem
Henr. Gelinck
secr. 1649.

Tussen de materiële inhoud van beide oorkonden springt terstond een duidelijk onderscheid in het oog. In die uit den jare 1654 betoogt de magistraat der stad Deventer, dat de geslachten *Lulofs* en *Brunsfelt* sedert vele generaties de reputatie van adeldom hebben genoten. Deze langjarige reputatie, versterkt door het feit dat een aantal personen tot genoemde geslachten behorende, belangrijke bestuursfunctie's in stad, gewest en republiek hebben vervuld en voorts nog versterkt door het gevoelen van vertegenwoordigers van een aantal adellijke geslachten, die als ter zake kundigen worden beschouwd, leidt tot de conclusie, dat de leden van de familie's Lulofs en Brunsfelt „sont d'une mesme noble race en parenté".

In de oirkonde van 1649 echter komt Gelinck tot de conclusie, dat *Gerlach Doys*, te wiens behoeve de attestatie werd afgegeven, met zijn voorouders en zijn bloedverwanten van dezelfde stam, van adellijk geslacht zijn, omdat zij spruiten uit een bezitter van de havezate Vriesewijck en omdat leden der familie *Doys* als riddermatige personen ten plattelande hebben gewoond.

Verder gaande in zijn betoog, volgt Gelinck geheel andere argumenteringen dan die welke hij in het jaar 1654 tot de zijne koos. Het klinkt alsof hij tegen een onzichtbare opponent wil volhouden: Hoe vreemd, ja hoe absurd U zulks ook moge voorkomen, de voorbeelden gegeven in de personen van *Sweder* en Rutger *van Haersolte*, van *Arent Sloot* en in die der *Witten*, moeten U wel overtuigen van de juistheid mijner stelling, dat leden van riddermatige geslachten, die zich in de steden nederlieten, en zich tot hun „avancement" met „publicqe chargen" deden bekleden, nochtans daardoor niet aan hun riddermatigheid hebben gederogeerd.

Het feit van het vervullen dier openbare bedieningen, wordt in 1654 aangevoerd om het bestaan van adeldom nader waar te maken, maar wordt in 1649 het onderwerp van een langademig betoog strekkende om aan te tonen, dat, ondanks dat feit, riddermatigheid mirabile dictu niet verloren gaat.

Voor deze zo totaal verschillende beschouwingswijzen zijn er een drietal verklaringen te geven.

Ten eerste: Gelinck beoogt een duidelijk verschil tussen riddermatigheid en adeldom te maken. De laatste is af te leiden uit reputatie, alliantie's en het bekleden van honorabele, openbare ambten. De eerste echter moet haar oorsprong vinden in een als riddermatig gequalificeerd persoon en de gevolgen dier afstamming blijven bestaan, ondanks het feit dat degenen, die tot het eerste lid der staten behoren, functies hebben aanvaard in de steden, die van het andere lid deel uit maken, m.a.w. deze vervaging der grenzen heeft geen absolute en onherstelbare gevolgen.

Of Gelinck zich dit onderscheid tussen adellijken en riddermatigen inderdaad zo duidelijk voor de ogen heeft gesteld en of dit onderscheid toenmaals ook door anderen werd gemaakt,

zijn vragen, die, bij gebreke van verder vergelijkingsmateriaal niet definitief zijn te beantwoorden.

Ten tweede: De oorkonde van 1654 is voor buitenlands- die van 1649 is voor binnenlands gebruik bestemd. Voor deze hypothese zijn er kostbare aanwijzingen te vinden hierin dat de eerste werd afgegeven ten behoeve van buitenlanders, in de Franse taal werd gesteld en het zijn der stad Deventer van Vrije Rijksstad vermeldt welke vermelding in de laatste ontbreekt.

De mogelijkheid is aanwezig, dat *d'Urquina* en *Ortiz de Yzarro* de verzochte attestatie wilden gebruiken in een land waar anoblissement par charge reeds tot de rechtsgewoonten behoorde, terwijl die door *Doys* verlangd moest dienen voor een gebied, waarin deze wijze van adeldomsverkrijging nog geenszins tot het rechtsbewustzijn sprak en waarvoor het zelfs nog nodig was met klem van redenen aan te tonen, dat de vervulling van bepaalde openbare ambten geen riddermatigheid deed verloren gaan.

Ten derde: De attestatiën door Gelinck op last en op eigen gezag afgegeven, dienden alleen pour besoin de la cause en men kon ze krijgen zoals men ze hebben wilde.

Geen der drie gestelde verklaringen behoren tot de absolute onmogelijkheden.

Zolang er, als gezegd, geen nader vergelijkingsmateriaal voorhanden is, moet er wel degelijk met alle drie de mogelijkheden en de redelijke interpretaties ervan rekening worden gehouden.

Tot zolang komt het mij een eis van voorzichtigheid voor aan één enkele attestatie geen peremptoire gevolgtrekkingen te verbinden en er zeker geen argumenten voor een jus constitutum aan te ontlenen.

Het enige wat m.i. wel met zekerheid kan worden beweerd is, dat Gelinck in 1649 degelijk moest rekening houden met de opvatting dat de afstammeling van een riddermatige die zich, zij het ook wegens ,,quade tijden" ,,bedroeffde oorlogen en gemis van havesaten" in de stad vestigde daar functies ambieerde en ook ging bedienen niet meer aan het type van de riddermatige beantwoordde.

Of de niet-riddermatige, maar wel als adellijk beschouwde, die hetzelfde deed, volgens de bestaande opvattingen ter plaatse, wèl aan het type van een edelman beantwoordde is voor mij een open vraag.

Wie zich verdiept in de geschiedenis der laat-middeleeuwse regeringsgeslachten uit de steden gelegen binnen de grenzen van het huidige Koninkrijk ziet bevestigd dat vele jongere zonen uit adellijke geslachten zich metterwoon in de steden hebben gevestigd en zich met de stadsburgerij hebben vermengd.

Moge, potentieel gezien, hun oorspronkelijke adeldom wellicht niet zijn verloren gegaan, geslapen heeft deze dan toch zeker wel en veelal was die slaap zelfs zó diep, dat de herinnering aan adellijke afkomst in een ver verleden niet eens meer tot de wereld der dromen behoorde. Eerst de laatste jaren heeft een grondige geschiedvorsing de realiteit van dat adellijk verleden in enige gevallen positief kunnen vaststellen.

Wat nu de Doysen betreft. Jan *Doys* in de attestatie genoemd, werd op 22 juni 1558 als landrentmeester van Sallandt beëdigd.

Hij heeft dit ambt slechts korte tijd uitgeoefend, want reeds in 1560 behoorde hij niet meer tot de levenden. Zijn vader Mr. *Geerlich Doys,* †1559/60, is een dier interessante persoonlijkheden geweest die, in dienst van Keizer Karel V een grote carrière hebben gemaakt. Niet alleen in de stad Deventer

maar ook als commissaris en raad van de Keizer in Overijssel.

Hij op zijn beurt was een der kinderen van zekere Pefer *Willamszone,* gehuwd met de dochter *Swane* alias *Griefe* van *Geerlich Swarte* en *Griefe N. Pefer Willamszone* trof ik met zijn vrouw o.a. in 1486 te Hasselt aan. Hij zal een vermogend man zijn geweest, maar dat hij van adellijke stam was moet nog nader worden aangetoond (De Haan Hettema en van Halmael geven in hun Stam- en Wapenboek van de Friesche Adel ook een genealogie Doys waarin een *Pefer* en zijn vader *Willem Doys* voorkomen: bewijzen voor de afstamming uit een adellijk geslacht *Doys* worden niet gegeven). In elk geval is *Pefer* eerst later de naam *Doys* gaan voeren. Hij overleed in of vóór *15 12.*

Een tweede ,,exempel" moge in de familie *van Ensse,* mede in het artikel van Mr. Maris genoemd, worden gevonden.

Lubberf Pefersse een aanzienlijk, machtig en geëerd burger der stad Kampen, maar van wie ik nimmer vond, dat hij voor adellijk werd gehouden, had tot een zijner zoons Mr. *Evert,* zich noemende *van Ensse,* die sedert 1492 als raad van de bisschop van Utrecht voorkomt. Ook hij moet een man van aanzien en fortuin zijn geweest. In 1517 immers huisvest hij te Kampen in zijne woning bisschop Philips van Bourgondië met de aanzienlijksten uit diens gevolg. Ook de zoon van Mr. Evert, *Engelbert van Ensse* (Engelbert geheten naar zijn grootvader van moederszijde *Engelberf van Doetinchem*) heeft carrière gemaakt, waarbij hij de steun ondervond van Mr. *Lenarf Hardinck,* zijn stiefvader.

Deze Zuidelijke Nederlander (zie over authentieke bescheiden hem en Engelbert betreffende o.a. W. L. v. Doorninck, Overijssel onder Karel V), een der Keizerlijke vertrouwenslieden en secretaris-ordinaris van de Secrete Raad, werd in januari 1534 door de Keizer aangesteld tot landrentmeester van Salland, met behoud van zijn secretaris-ordinariaat. Het was hem natuurlijk niet mogelijk beide functies gelijktijdig uit te oefenen en zo werd reeds in juli 1534 zijn stiefzoon, die de Keizer reeds op zijn veldtochten tegen de Turken had vergezeld, met de waarneming van dat ambt bekleed. Al in 1535 trok Hardinck zich geheel terug ten behoeve van zijn stiefzoon, die daarna een schitterende ambtelijke loopbaan volgde, Keizerlijk en later Koninklijk raad werd en o.m. ook drost van Coevorden was.

In 1716 heeft zijn nazaat *Frederik Dirk van Ensse* zich gewend tot de Gedeputeerden van het Quartier van Veluwe, met een uitvoerige demonstratieve deductie omtrent zijn ,,Riddermatige qualiteit" ten doel hebbende het ambtsjonkerschap te verwerven.

Vol betekenis *is* het, dat zijn deductie niet uitgaat van een afstamming uit een laat middeleeuws Kamper regeringsgeslacht, maar van die uit het tot de Westfaalse oeradel behorende geslacht *van Ensse,* waarmede hij niets bewijsbaars uitstaande had.

Uit zijn benoeming in 1718 blijkt, dat de Hoogmogende Gedeputeerden het met de afstammingsbewijzen — van de Kamper autoriteit *Lubberf Pefersse* wordt zelfs geen gewag gemaakt — niet zo nauw namen, hetgeen overigens niet ongebruikelijk was. Zowel bij de Ensse's als bij de Doysen, ligt de verklaring voor de adellijke reputatie, die zij later genoten m.i. niet in hun afkomst uit stedelijke regeringsgeslachten en de ambten die zij in de steden bekleedden, maar in het feit, dat Mr. *Geerlich Doys* en *Engelberf van Ensse* de Keizerlijke gunst openbaarlijk hebben genoten en tot diens kring van vertrouwden en van die zijner landvoosden en stadhouders hebben behoord. Het zijn de Keizerlijke en niet de stedelijke chargen geweest, die hen in de positie van edellieden hebben

gebracht. Het latere bezit van havesaten versterkte die positie natuurlijk nog ten zeerste.

Inmiddels is het te hopen, dat er nog meer attestatiën van adeldom, voorzien van de ondertekening „Henr. Gelinck secr." te voorschijn worden gebracht.

Zij zullen zonder twijfel nieuwe en interessante perspectieven openen.

De familie Van Doeland uit het gedacht Versteegh,

door MR. DR. J. C. MARIS VAN SANDELINGENAMBACHT.

§ 1. De maatschappelijke positie van *Eimerf Kreine van Doeland Paulusz.* (1699—1763), heer van de Leegpoel, is uitvoerig beschreven bij de rechtshistorie van het adellijk huis en hofstad „de Leegpoel" te Rumpt, in „Gelre", deel XLIV. Naderhand verscheen een herziene genealogie *Van Doeland* in Maris „Een honderdtal Nederlandsche Families", uitgave 1946. De Van Doeland's staan bekend als een schippersfamilie uit de Lingestreek, stammend uit *Woufer Eimerfs*, die te Gorinchem woonde en omstreeks 1600 gehuwd was met *Maria Aarts*. In verschillende akten vindt men voor *Eimerf* de gangbare varianten *Engberf, Imberf, Immert* of *Ymmert*, terwijl de naam *Dooland, Van Dolland,* en tenslotte *Van Doeland* eerst na 1650 aan de patronimica toegevoegd werd.

Het materiaal voor verder genealogisch onderzoek scheen uitgeput, totdat geheel toevallig de klapper van het Haagse notarieel archief voor ons open viel op de naam *Eimerf Woufers*, schipper. Deze nam reeds in de stamreeks een plaats in, omdat hij de zoon was van *Wouter Eimerfs*, voornoemd, maar alleen als een figuur uit de Lingestreek, zonder enige relatie met 's-Gravenhage. Wij vonden nu, dat hij vele jaren in 's-Gravenhage een eigen huis bewoond heeft aan het Spui westzijde, naast de koster (nots. D. van Schoonderwoert, ald. 9 aug. 1636). waar nog heden ten dage een uithangbord met een schip valt te zien. Op rekwest van 11 november 1637 verkreeg hij een aanstelling van de Haagse magistraat tot ordinaris marktschipper op Gorinchem, waarbij burgemeester *Aelbrechf Bosch* zich borg stelde voor 500 gulden, en toen *Eimerf* zich op 2 maart 1643 liet vervangen door *Willem Claesse Quint* bleef hij zelf borg tot een bedrag van 600 gulden. Aanvankelijk heeft *Eimerf Woufers* aan het Spui gewoond met zijn eerste vrouw *Cafrynfje Jans van der Haer* (gehuwd Gorinchem 4 okt. 1626), die daar is overleden op 28 september 1636 (nots. J. van der Lisse, 's-Gravenhage, 5 nov. 1640). *Cafrynfje* was een zuster van *Rutger, Griefje* en *Celeken,* afkomstig uit Gorinchem, en haar kinderen erfden van deze twee tantes (nots. D. van Schoonderwoert, 's-Gravenhage, 12 nov. 1636). Over *Van der Haer* zullen wij in een slot-aantekening mededelingen doen. In tweede echt huwde *Eimerf* te 's-Gravenhage 11 februari 1638 met *Cafrynfje Jaspers Wilsoets,* volgens kanttekening op de akte: „present schepenen Hout-„tuyn en Soutelande, 's avonds over 7 ure op den eigen avond „als de heer van Brederode troude". De huwelijksvoorwaarden zijn gepasseerd op 12 februari en hun testament op 7 juni 1638 (nots. D. van Schoonderwoert v.n.d.). Van belang is vooral het testament waarin *Eimerf* zijn twee kinderen noemt uit het eerste huwelijk, met namen *Woufer* en *Maria*. *Catryntje Wilsoefs* was de dochter van *Jasper* en *Aeltje Gerrifs*, had een broer *Jan*, notaris in Schiedam, en een zuster *Maertje*, die trouwde 's-Gravenhage 11 januari 1637 met *Frederik Willems van Royen*, houtkoper en mr. timmerman. Voor Wilsoet zie men talrijke Haagse notariële akten (o.a. 1 sept. 1637, 29 dec. 1639, 16 maart 1640, 30 maart 1640 en 6 januari 1667). *Eimerf Wouferse* heeft met zijn schoonzuster *Celeken van der Haer* geschil gehad over enige betalingen en over het zilverwerk, dat aan zijn kinderen *Woufer* en *Maria zou* toekomen (nots. J. van der Lisse, 9 dec. 1637 en 5 nov. 1640, en nots. D. van Schoonderwoert, 13 sept. 1639). Tijdens het ziekbed van zijn vrouw in 1636, zo lazen wij in deze stukken, was hij in het leger geweést en deswege van huis.

Een verrassende ontdekking in deze akten van 1637 en 1640 was de benaming *Versteegh* voor *Eimerf Woufersz.* Met deze naam verscheen hij eveneens in de notariële akte van 15 maart 1639 en tenslotte compareerde hij als *Eymmert van der Sfeghen* op 6 november 1650 bij notaris Pieter van Medemblik te 's-Gravenhage.

Voorzover genoteerd, liet *Eimerf Wouters* te 's-Gravenhage drie zijner kinderen dopen: 5 november 1638 *Jasper;* 29 mei 1644 *Neeltje,* en 18 maart 1650 in de Kloosterkerk *Wouter*. Deze *Woufer,* nog minderjarig bij een Gorinchemse schepenakte d.d. 6 augustus 1669, is in bovengenoemde publicaties ten onrechte gehouden voor zijn oudere halfbroer *Woufer,* die bereids meerderjarig was op 11 november 1659, bij een gelofte voor tijns uit zijn huis en hof te Rumpt aan de heer *Joachim van Gent,* heer van Meynerswijck (Deil, geloftesignaat 1659—'64).

In de loop van 1650 binnen Gorinchem teruggekeerd, verzocht *Engberf Woufers,* schipper, gildebroeder en medeburger dezer stad, aan de magistraat om aanstelling tot marktschipper Gorinchem-Gouda (g.a. Gorinchem no. 2486). Vermoedelijk heeft hij heel spoedig daarna het schippersbedrijf aan zijn oudste zoon *Woufer* overgelaten en zich gevestigd op het ouderlijk erfgoed te Rumpt, want, toen in Rumpt een zelfstandige gereformeerde gemeente ingericht werd, behoorde hij tot de eerste ouderlingen, en later, omstreeks 1664, bekleedde hij ook het ambt van buurmeester van Rumpt.

§ 2. Dank zij de ontdekking, dat *Eimerf Wouterse* van huis uit een *Versfeegh* was, kon zijn stamreeks tot in de vijftiende eeuw gevolgd worden. Hiertoe mochten dienen de aantekeningen van wijlen kolonel J. P. de Man uit de archieven van Tiel en van Gorinchem, alsmede de aantekeningen van Mr. A. P. van Schilfgaarde uit de archieven van de tussen die steden gelegen Lingestreek, en voorts o.m. het handschrift van Van der Lely „Vroedschap van Gorinchem" (g.a. Delft), één en ander aangevuld en aaneengepast door nader onderzoek. Aldus kwam onderstaand genealogisch fragment tot stand.

1. *Riquin van der Sfege,* met zijn zoons *Willem* en *Teús* aangenomen als burgers van Tiel 1472 (zie Algemeen Nederl. Fam.blad 1892, 133), † vóór 1487, tr. vóór 1454 (r.a. Tiel 1454/56, fol. 11vo) *Elisabeth Jan Mafheusdr.*, die nog in 1488 leefde (r.a. Zandwijk 1487/98, fol. 1). Uit dit huwelijk vele kinderen en een talrijk nageslacht o.m. in de regentenkring van Tiel.

II. *Willem van der Sfege,* burger van Tiel 1472, compareerde herhaaldelijk te Tiel-Zandwijk, leefde nog 1524 (r.a. Zandwijk 1487/98, fol. 1; r.a. Tiel 1481/90, fol. 102vo), tr. N.N.; vermoedelijk ouders van:

III. *Rijck Willems van der Sfege* of *Versfeegh,* schepen 1537, 1554, burgemeester 1547, tinsgenoot 1552 van Buren, tr. N.N.

6 juni 1537, 6 juni 1542 Eijck *van* der *Steech* heeft ontvangen voor de tiendmaaltijd te Ingen, m.g. *Rijck van der Steech* (archief Buren, portef. 14).

20 dec. 1539 *Rijck van* der *Stege,* schepen van Buren, zegelt met drie spoorraderen, omschrift: *Rijck* ***Versteegh*** *Gullemsen* (Nassausch Domeinarchief fo 1814 no. 111).

Uit dit huwelijk:
1. *Dirk,* volgt IV.
2. *Engbert, volgt* IVa.
3. *Elisabeth Versteegh,* tr. *Gijsbert Claese Boman.*
   Tijnsboek Buren: c. 1552 *Rijck Versteech* een cijns uit zijn huis en hofstad, op 3 febr. 1582 geeedeerd op een ander door *Gijsbert Claese Boman* en *Elisabeth* ***Versteeoh,*** echtelieden.
4. *Cornelis Versteegh,* schepen van Buren 1584—'97, tr. *Cornelia Gijsbertsdr.; zij* hertr. *Christiaen Blom.*
   Tijnsboek Buren: c. 1552 *Rijck Versteech* een cijns uit land, waarvan op 5 dec. 1606 zich te boek deed stellen voor 1/3 deel *Christiaen Blom,* als man van *Cornelia Gijsbertse,* die daarin gelijftocht was bij haar voorleden man za. *Cornelis Versteech,* en waarvan op 19 juni 1608 zich te boek deed stellen voor 2/3 deel *Enghbert van der Steegh,* ***als*** erfgenaam zijns vaders za. *Enghbert van der Steegh,* synde een zoon geweest van za. *Rijck van der Steegh.*

IV. *Dirk Versteegh,* schepen en heemraad van Beusichem 1554—'71, † vóór 1577, tr. *Henrica van Tiel.*
   27 dec. 1558 *Dierick van* ***der Stege*** *Rijcquyns,* ***schepen*** en heemraad van Beusichem, zegelt met drie spoorraderen (Nassausch Domeinarchief fo 1796 no. XXXI).
   4 aug. 1559 beleend met één derde van „de Blasenborch" te Beusichem aan de Oude Aa *Dierich* ***Versteeoh,*** na diens overlijden 18 nov. 1577 zijn zoon Jan, ***Versteeoh*** (leenboek Culemborg fo 213).

V. *Hendrik Dirks Versteegh,* poorter van Gorinchem 6 mei 1589, smid ald., †1599/1604, tr. *Elisabeth Peters van der Haer* (zie hieronder noot „Van der Haer").
Uit dit huwelijk:
1. *Jan Henricks Versteegh,* lakenkoper te Gorinchem, tr. als j.m. van Gorinchem ald. 24 nov. 1596 *Adriaentken Jansdr. van Dinteren,* j.d. van 's-Hertogenbosch.
2. *Jenneke Henricks Versteegh.*
3. *Grietje Henricks Versteegh.*
   16 mei 1604 *Elisabeth* ***Peters,*** wed. *Henrick Dircx* ***Versteegh*** smith zn., met haar voogd *Jan* ***Peters wan der*** *Haer,* haren hrocdcr, en *Jan Lenertsz.,* hoefsmit, als behoude bestevader, *Willem Barentsz.,* goutsmit, neef, ende mitsdien rechte voogden van vaderszijde, maken scheiding en deling met haar onmondige kinderen ***Jenneke en Grietje,*** Henricks dochters (r.a. Gorinchem no. 606 akte no. 289).

IVa. *Engbert Rijckens Versteegh,* † Gorinchem 1578—'93, raad, schepen en vroedschap c. 1574 van Gorinchem, tr. *Elisabeth van Aelst,* dr. van *Jan Willems,* vroedschap en weesmr. ald., en diens eerste vrouw *Maria Andries Jansdr.*
   1574 *Engebert Rijcksz. Versteegh,* schepen van Gorinchem, zegelt in zilver drie zwarte spoorraderen (m.s. wapenboek Jan van Kuyl, in „Oud-Gorcum" te Gorinchem).
   Ten aanzien van *Elisabeth van Aelst* heeft kolonel De Man de gegevens verbeterd in het m.s. Van der Lely en in „Nederlandsche Leeuw" 1945, kol. 13.
   19 jan. 1593 en 28 nov. 1602 compareerde *Elisabeth* ***Jansdr. van*** *Aelst* als weduwe (r.a. Gorinchem nos. X5-546). Bij de laatste akte gaf zij volmacht aan haar zoon Imbert. Behalve deze en Wouter, die hieronder volgen, moeten er nog meer kinderen geweest zijn o.w. Jan *Eimerts Versteegh,* vermeld in 1608/9 als koper en verkoper van huizen (r.a. Gorinchem nos. 531-533) en, vermoedelijk, *Hendrik Immerts* mr. timmerman, die ***in*** het tijdvak 1601—1611 enige huizen en renten verhandelde (r.a. alsvoren).

Uit dit huwelijk:
1. *Engbert,* volgt Va.
2. *Wouter,* volgt Vb.

Va. *Engbert Engberts Versteegh,* † Gorinchem 2 juli 1646, vroedschap 1604, schepen 1606, tresorier 1609, burgemr. 1623 van Gorinchem, gecommitteerde raad ter Staten van Holland 1627, tr. c. 1603 *Henrica van Sevenbergen,* † vóór 1622, dr. van (volgens Van der Lely) *Hendrick Hugosz.,* burgemr. van Gorinchem, ex matre van *Van Eck (van Panthaleon).*
Uit dit huwelijk:
1. *Engbert Versteegh,* geb. 1604, † na 1639 vóór zijn vader.
2. *Elisabeth Versteegh.*
3. *Hugo Versteegh,* geb. 1607, † vóór 1655, burgerkapitein te Gorinchem, tr. *Cornelia Cornelisdr. van der Veen.*
4. *Agatha Versteegh,* tr. Arkel 4 febr. 1635 *Philip Balfour,* majoor, later kolonel van een regiment Schotten in Gorinchem. (In hs. no. 74/12 Kon. Bibliotheek 's-Gravenhage komt dit echtpaar voor met acht kwartieren Balfour en vier kwartieren Versteegh.)
   2 dec. 1608 *Imbert van* der ***Steegh,*** onse medeschepen, en *Henrickske van* ***Zevenbergen,*** syn huysvrouw, dragen een hof in Buren over (r.a. Gorinchem no. 547).
   Holl. leenlramcr no. 143 caput Arckel: 12 juli 1622 beleend met „de Bloemenhof" *Eimbrecht,* onmondig, na dode zijner moeder *Heynrickje* ***van*** *Sevenbergen,* hulder zijn vader *Eimbrecht;* doet zelf eed ***27*** juni 1639; beleend 17 jan. 1643 *Hugo van* ***der*** *Steegh* na overlijden van *Eymbrecht* zijn broer. (n.b. hiermede beleend 20 okt. 1565 Hendrik van Zevenbergen, 24 sept. 1579 diens zoon Hugo).
   12 nov. 1686 jnffr. *Henrica van* der ***Steegh,*** wed. wijlen de heer *Gijsbert van Cuylenburgh,* als erfgename van za. haar vader de heer *Hugo van der Steegh,* bezit huis en acht morgen land „de Bloemenhofstad" onder Kedichem (nots. J. M. v. Osch, Gorinchem no. 5999).
   14 april 1646 testeert de heer capiteyn *Hugo van der Steegh,* wonende alhier, gehuwd met juffr. Cornelia *van der Veen* (nots. J. M. v. Osch, no. 3975).
   6 okt. 1652 De weled. Heere Colonel *Philips Balfour,* getrout hebbende juffr. *Agatha* ***van der*** *Steegh,* dochter en mede-erfgename van den heer burgemeester *Yembrecht van der Steegh* za., verkoopt land (nots. J. M. v. Osch no. 3988).

Vb. *Wouter Engberts Versfeegh,* † vóór 1624, schipper, huurder a° 1596 van het huis „de Baars" Appeldijk z.o. te Gorinchem, bezat het huis „de Leest" aan de Appeldijk ald. en een huis aan de Arkelstraat westzijde, was gegoed te Rumpt, tr. vóór 4 mei 1601 *Maria Aerts Hagesteyn.*
   4 mei 1601 ***Trijntje*** *Aerts* wed. v. ***Willem*** *Dirks* ***van*** *Rheenen,* schipper in syn leven en poorter deser stede, met *Wouter Ymberts* haeren swager en gecoren voocht in desen, ten eenre, en *Aelbert Aerts* met *Herman Aerts Hagesteyn* gebroeders wonende in Somersdijk als wesende bloetvoochden van de onmondige kinderen van *Willem Dirks* voors. bij de voors. *Tryntje Aerts* geprocreëert, maken scheiding nalatenschap van Willem Dirks voornoemd (r.a. Gorinchem no. 606).
   7 juni 1626 Maria ***Aertsdr. wed.*** van *Wouter Imberts* za. geassisteerd met ***de*** *Coninck* haar gecoren voocht in desen, ten eenre, ende *Imbert Wouterse* haeren mecrderjarigen zone, ter andere sijdc, maken accoord over de nalatenschap van *Wouter Imberts* vnd., waarbij *Imbert* verkrijgt het huis „de Leest" binnen Gorinchem, scker carveelschip medts toebehooren zo0 t'selve rijldt ***en*** seylt, noch de gerechte helft van alle de landen en boomgaarden gelegen tot Rumpt ende daer en boven noch twee duysent vier hondert caroliguldens (r.a. Gorinchem no. 609).

Uit hun zoon *Engbert Wouferse* stamt de familie *Van Doeland*.

§ 3. Deze *Engbert Wouferse*, geboren en getogen te Gorinchem, heeft zich naderhand — zoals wij boven verhaalden — nedergezet op zijn bezittingen te Rumpt. Daar ter plaatse was men toen al vele naamgenoten *Versteegh* rijk, en het is wellicht ter onderscheiding van hen geweest, dat *Engbert* de naam *Versteegh* verwisseld heeft voor de naam *(van) Doollandt, Dollant,* en tenslotte *Doeland*. De reden voor de keuze van juist deze naam is ons niet bekend, maar zijn nageslacht heeft de naam Van Doeland blijvend aanvaard.

Hebben de Van Doeland's ook het traditionele Versteeghwapen, de drie spoorraderen, prijs gegeven?

Eimert Kreine van Doeland Paulusz. (1699—1763), heer van de Leegpool, zegelde als leenman van het Huis Rumpt met zes bijen 3.2.1., helmteken een bijenkorf (collectie Muschart), maar het is opmerkelijk, dat reeds eerder, in 1665, een *Jan Versteegh* eveneens als leenman van het Huis Rumpt met zes bijen 3.2.1. zegelde (procur. leenzaken Culemborg d.d. 1 aug. 1665; n.b. deze bijen zijn nauwelijks te onderscheiden van lelies). De verwantschap tussen die twee Rumpter leenmannen kunnen wij de lezer als volgt voorstellen:

Sebastiaen Corstens Verstecgh,
geb. 1565, † na 1626, schout van Rumpt 1624,
x
Eelke Gerrits.

dan Bastiaens Versteegh, secretaris van Rumpt 1639-1659, x *Heyltje Dirks van* ***Oort.*** Hijzegelt anno 1665 metzes bijen 3.2.1.	***Mayke*** Bastiaens ***Versteegh,,*** x ***Paulus*** *Janse,* schout van Rumpt 1641-1661, zn. van Jan *Florisz.*, schout ald., en *Thoniske Pauwels.* ↓ *Bastiaentje Pauwelsdr.,* ***X*** ca. 1664 *Wouter Eimerts van Doeland,* buurmr. van Rumpt, zn. van *Engbert Wouters Versteegh* (later Van *Doeland*) ***en*** *Catryntje Jans van* der *Haer.* ↓ *Paulus Wouters* van *Doeland,* schout van Rumpt 1692—1738, x 1" *Amelia Elisabeth Weytingh.* ↓ *Eimert Kreine van Doeland,* heer ***van*** de Leegpool, secretaris van Rumpt 1718 ***enz.*** Hij zegelt met zes bijen X 2.1.

De *Versteegh*'s van Rumpt staan tot dusverre niet in bewezen familieverband met die van Tiel–Buren–Gorinchem, en verdere heraldische gegevens van hun groep ontbreken.

Raadpleegt men bovenstaand schema, dan doet de overeenkomst der wapens van *Jan Bastiaens Versfeegh* en van *Eimert van Doeland* denken aan het gebruik van een zegel, dat met het schoutambt van Rumpt op vele generaties in dezelfde familiekring is overgegaan. Hiermede vervalt onze in „Gelre" XLIV p. 144 geuite gedachte dat de bijen een sprekend wapen zouden voorstellen ontleend aan de stam „i m m e" (= bij) van de naam Immert. Bovendien — al is dit voor het ontstaan van een sprekend wapen niet beslissend — verwerpt de directeur van het naamkundebureau der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen taalkundig de stelling.

dat in de naam Immert de stam „i m m e" schuilt, daar de varianten Immert, Imbert, Eimert en Engbert herleid moeten worden tot de germaanse naam Ingberht, waarvan het eerste lid „i n g" betekent: speerpunt, en het tweede lid „berht" het bekende achtervoegsel is met de betekenis van lichtend of schitterend.

Aantekening van der Haer.
Peter *Sanders,* † vóór ***1598,***
x
Lidewij Lodewijcks.
o.a.

Elisabeth *Peters van* der *Haer,* x *Henrick Dirks* ***Versteegh*** (sub V van de genealogie in § 2).	***Jan*** *Peters van* ***der*** *Haer,* poorter en mr. schoenmaker te Gorinchem, † 1638/39, x *Grietje Rutgers* (nots. A. Kemp, Gorinchem, 1 sept. 1638 en 5 dec. 1640). o.a. 1. *Rutger* ***Jans*** *van* ***der*** *Haer,* mr. schoenmaker te Gorinchem, (zie Ned. Leeuw 1935, kol. 285). 2. *Catryntje* ***dans*** *van der Haer,* geb. ca. 1593, † 's-Gravenhage ***28*** sept. 1636, tr. 1" (ondertr. Gorinchem 19 juli 1615) *Claes* ***Bos*** *Heyndriks,* van Tiel; tr. 2° Gorinchem 4 okt. 1626 ***Eimert (Engbert)*** *Wouterse,* j.g. van Gorinchem (zie § 1).

De naam *Van der Haer* is in deze familie als peetnaam opgekomen van het oudere geslacht, doordat *Lidewij Lodewijcks*, voornoemd, erfgename was van haar kinderloos overleden oom *Adriaen Goverts van der Haer* (r.a. Gorinchem no. 542, fol. 109vo, boedelscheiding van 30 okt. 1571). Volgens onderzoekingen van wijlen kolonel J. P. de Man vond het oudere geslacht *Van der Haer* zijn oorsprong in een priester *Sander van Arkel,* uit het beroemde Arkel-geslacht. *Gerrit Sanders van der Haer,* schepen van Gorinchem, zegelde anno 1387: twee dubbel gekanteelde dwarsbalken en een vrijkwartier beladen met een vogel en een barensteel in het schildhoofd (r.a. Gorinchem, aanw. 1890 no. 34c). *Jan*, bastaardzoon van *Alaert Gerrits van der Haer,* schepen van Gorinchem in 1443, zegelde: twee dubbel gekanteelde dwarsbalken met rechter schuinstreep over alles heen (r.a. Gorinchem, aanw. 1890 no. 34z). *Jan*'s rechte nazaat in de vijfde graad was de erflater van *Lidewij Lodewijks*, voornoemd, *Adriaen Goverts van der Haer,* ook genaamd *van der Ghiessen*, schepen van Gorinchem 1566, woonde op 6 september 1570, al veertien jaren in de Haerstraat en overleed Gorinchem 6 juni 1571 in de leeftijd van 76 jaren. Het wapen op zijn grafzerk vertoont de bekende Arkelfiguur, n.b. ongebroken. (Ned. Heraut VIII, 40).

Placius,

medegedeeld door M. C. SIGAL.

In het bezit van Ir. W. H. G. P. Hajenius te 's-Gravenhage bevinden zich de volgende aantekeningen, in 18de-eeuws handschrift, op een dubbel blad papier (4°) geschreven.

Voor Neef *Bouwman*[1]) van de Famili afstam(m)en

1) ***Godert Adriaan*** *Hajenius* (Cothen 22 dec. 1793 — 's-Gravenhage 7 maart 1857), overgrootvader van de eigenaar dezer aantekeningen, was 19 nov. 1518 te Harderwijk getrouwd met Jacoba *Bouman* (Idaard 12 mei 1796 — 's-Gravenhage 24 aug. 1876), dr. van *Luitonius Bouman* en *Lucretia Welmina van* der *Swaagh.*

Georgius Placius geboren Leipzig 1584.

Johannes Placius is geboren in Froberg in Meissen den 10 May 1589 is een Broeder van *Georgius Placius.*

Johannes Placius hij wiert eerst Predikant te Furschenreiht 1612 en van daar nae Wurtz en Eschenbach, alwaar hij (de) kerk suiverde van de belderi [2]) door de jusuwyten verdreven wierde, is tot Emden tot Prediker verkoren 1626 en is overleden den 12 Des. 1636 oudt 471 jaar liggende bij sijn bovengenoemde Broeder begraven.

Nae sijn doot dede sijn soon *Daniël Placius* Predikant te Wolthuysen een lijkpredekatie hierover uit 2 timo(theus) 4 vers 6, 7, 8 in de gasthuiskerk te Emden, is ook gedrukt, sijn grafschrift is in latijn.

Daniël Placius, soon van *Johannes Placius,* geboren 1614, beroepen tot Woldhuisen 1637, getrouwt met *Agneta van Collen* gestorven in September 1644, heeft nagela(ten) 5 kinder.

een dogter *Chrisfina Placius* is getrouwt met *Hindrik Willems Bleijker* schipper en coopman te Emden.

hier uit is geboren een soon genaamt *Georgius Henrici Placius* [3]) geboren te Emden beroepen te Sebalbueren [4])getrout met *Helena Everdes* in de Scheemda [5]) 30 August. 1685.

Georgius Henrici Placius is geboren te Emden beroepen te Sebaldebueren [4]) en vandaar naa Holwert in vriesland. is getrouwt met *Helena Euerders* in de Scheemda [5]) den 30 Augusti 1685.

Pieter Everts, Qomke Euerfs, *Jan Euerfs* en *Helena Euerfs* sijn kinder van *Evert Pieters* en *Houke Ubbens* Broeders van de bruit van G. H. Placius.

kinderen van *Georgius Henrici Placius* en *Helena Everdes* predikant te Holwert.

1. kindt een dogter geboren 4 Sept. 1686 is gestorven den 30 Oct. 8 weken oudt *Chrisfina Houdina.*
2. Kindt een dogter geboren 1689 den 14 Augusti en genaamt *Christina Houdina is* getrouwt den 2 Augt 1716 met *Luitien Tonnes* op de Meden [6]).
   kinder uit dit Huwelijk:
   1. kind een soon geboren den 3 juli 1717 en genaamt naa vaders vader *Aapko.*
   2. kind een soon geboren 8 Sept. 1720 en genaamt *Henrikus Georg.*
   3. kind een soon geboren den 25 Sept. 1724 en genaamt *Jan.*

   haar [7]) mode [8]) *Christina Houdina* is overleden 1733 den 21 meert in het 44ste jaar hares levens. *Luytien Tonnes* is overleden 16 Augt 1743 oudt 67 jaar min 7 dagen.
3. 3de van G. H. Placius, *Houdina Placius,* geboren den 29 Des. 1691 en getrouwt den 21 November 1716 met *Albert van Swaneveldt.*
   Een kind dogter genaamd *Margarieta* geboren den 6 Sept. 1717 getrouwt aan *Roelf van Slogteren* sonder kinderen overleden.
4. kindt *Everstina Wilhelmina* geboren den 27 Meert 1694 getrouwt aan *Wilhelmus Buisenga* den 14 Febr. 1725 een dogter geboren den 27 Nov. 1732 getrouwt aan Meester kleersnider sonder kinderen overleden.
5. kindt *Henrica Placius* geboren den 20 Nov. 1697 getrouwt met *Jacobus Scholens 1721* een dogter getrouwt aan *Ploegsman* wage(meester?) [9]) nog 2 kinder in leven *Jurdinae* en *Johanna.*
6. kindt *Georgius Henricus Placius* den 26 Juli 1701, getrouwt met *Hillegyn Emmen* dogter van *Antonius Emmen* en *Wiea Evers.*
   1 kind *Georgius Hs Placius* overleden.
   2 kindt *Georgius Hinrici Placius* geboren den 6 Nov. 1737.
   3 kind een dogter en genaamt *Wieja* naa moeders moeder.
   4 kindt een dogter geboren den 27 Meert 1741 genaamt *Helena* naa vaders Moeder.
   5 kindt een soon geboren 16 Des. 1743 naa moeders vader genaamt *Antonius.*
   6 kint een dogter geboren den 27 Meert 1746 en genaamt naa vaders ouste suster *Chrisfina* hier van sijn nog 5 kinder sonder nageslagte.
7. kindt van G. Hs Placius geboren 21 Mey 1705 en genaamt naa moeders vader *Everdina* overleden den 29 Augt 1746 wilde water halen uit dobbe [10]) is sonder hulpe daar in verdronken in de Eexta [11]).

2) belderi = beelderij = beeldwerk.
3) Nieuw Nederl. Biogr. Woordenboek, dl. X, kol. 735.
4) Sebaldeburen (Groningen).
5) De Scheemda, later genaamd Scheemda (Groningen).
6) De Meeden (Groningen).
7) hun.
8) mode of moder = moeder. Dit kan niet slaan op de er na genoemde *Christina Houdina,* wier overlijden op 44-jarige leeftijd correspondeert met de gelijknamige sub 2 genoemde en geboren in 1689. Hoogstwaarschijnlijk is het een verschrijving en moet dit betrekking hebben op *Luytien Tonnes,* er na genoemd en moeder dier kinderen.

BOEKBESPREKING.

Het Zeeuwse geslacht Lavooij, door Dr. A. W. E. Dek. Gestencild, Rijswijk 1957.

Dit geslacht *Lavooij* stamt af van *Jacob Jansz. Lavooij,* die in 1663 te Nisse in het huwelijk trad. Van zijn nakomelingen, in de achttiende eeuw meest landbouwers, en nadien vooral slachters zijn enige nog in Zeeland gevestigd, uit een sedert 1888 naar Zuid-Amerika geëmigreerde nakomeling stamt een tak in Argentinië.

Dit, bijna 30 blz. tellende boekje is te verkrijgen door overmaking van ƒ 8,75 op postrekening nr. 543595 te name van de samensteller Dr. A. W. E. Dek te Rijswijk (Z.-H.).

W. W. VAN VALKENEURG.

Gymnasium Winschotanum. Gedenkboek bij het 125-jarig jubileum 1832 — 1957, onder redactie van Dr. Mr. E. J. Jonkers, Ir. Th. P. E. de Klerck en Dr. A. F. Mellink. Drukkerij- en Uitg. bedrijf J. D. van Veen N.V. Winschoten (1957).

Voor de genealoog bevat dit boekje veel belangwekkends; behalve de interessante bijdragen, waaronder „De taak van het gymnasium in het algemeen en speciaal in Oost-Groningen" en „Van instituut voor oude en moderne talen tot stedelijk gymnasium", verstrekt toch het hoofdstuk: „Curatoren, rectoren, conrectoren, leraren, bedienend personeel en leerlingen" volledige lijsten en de personalia van alle deze personen. Een register op de achternamen vergemakkelijkt de raadpleging.

Verscheidene illustraties, waaronder portretten van de verschillende rectoren van het gymnasium, sieren dit 140 bladzijden tellende boek, hetwelk voor ƒ 6,50 (inclusief verzendkosten) verkrijgbaar is bij Ir. Th. P. E. de Klerck, Van Kinsbergenlaan 44 te Winschoten.

W. W. VAN VALKENBURG.

9) waagmeester?
10) kuil.
11) De Eexta, later Eexta (Groningen).

Heraldiek in Suid-Afrika deur C. Pama. Uitg. A. A. Balkema, Kaapstad. 1956.

De schrijver, door zijn publicaties op heraldisch gebied hier te lande geen onbekende, heeft dit handboek gewijd aan de Zuid-Afrikaanse heraldiek. Gelet op de geschiedenis van dit gebied wekt het geen verwondering dat de continentaal-Europese en Angelsaksische tradities beide op de ontwikkeling van de Zuid-Afrikaanse wapenkunde invloed hebben uitgeoefend. Schrijver tracht door deze publicatie tot een verantwoorde Afrikaanse heraldische terminologie te komen, welke duidelijk wordt toegelicht door een zeer groot aantal geslaagde afbeeldingen.

Het aardige, ruim 70 bladzijden tellende boekje is voor 15/. in de handel.

W. W. VAN VALKENBURG.

Utrechts Wapenboek, door W. T. J. den Uyl. (Utrecht 1957)

Dit boekje is de afzonderlijke uitgave van een bijdrage van de hand van de Heer W. T. J. den Uyl, oud-afdelingschef ter Utrechtse Provinciale Griffie, betreffende de wapens van de Utrechtse gemeenten, opgenomen in de rubriek Mengelwerk van de Provinciale Almenak voor Utrecht, jrg. 1957.

Na een korte inleiding wordt, in alfabetische volgorde, van elke Utrechtse gemeente het gevoerde wapen beschreven, terwijl tevens wordt vermeld hetgeen over de herkomst van het wapen bekend is. Ten slotte zijn op een grote plaat de behandelde wapens in kleuren weergegeven: deze wapenafbeeldingen, getekend door de Heer G. J. Haalboom en in kleuren afgedrukt in het bedrijf van de N.V. Kemink en Zn. te Utrecht, zijn bijzonder goed geslaagd.

Het geheel vormt een aantrekkelijke uitgave, welke ten aanzien van andere provincies tot navolging moge opwekken.

W. W. VAN VALKENBURG.

VRAGEN EN ANTWOORDEN+

Beens. Leven er nog descendenten van Mr. *Carolus Cornelius Aloysius Beens,* in 1856 kantonrechter te Oosterhout, en van 1852-1868 lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal? Is iemand iets bekend van de nagelaten papieren van deze Mr. Beens?

Breda. GEMEENTE-ARCHIEF.

Breen. *Jacob Jacobsz. Breen,* geb. 5 nov. 1713, landbouwer te Ouddorp, † ald. 6 maart 1774, tr. ald. 27 april 1735 *Ariaantje Breen,* geb. 26 nov. 1709, † ald. 23 april 1769, dr. van *Tijs Maartensz.* en *Elisabeth Pietersdr. van der Meide.*

Bovenstaande personalia werden ontleend aan een familieregister *Breen* voorkomende in een Bijbel, thans nog in het bezit van nakomelingen.

Het gezin *Breen-Breen* blijkt volgens „Aanteekening van de geboorte der kinderen in de gemeente der doopsgezinden tot Goedereede en Oudorp" (DTB. Ouddorp nr. 4), doopsgezind te zijn. De in het laatstgenoemde register voorkomende gegevens zijn in overeenstemming met de familiebijbel. Oudere gegevens omtrent deze familie *Breen* gevraagd. Volgens familieoverlevering zou het geslacht uit Schotland afkomstig zijn. Mogelijk was *Jacob Breen* (1713-1774) een zoon van *Jacob Jacobsz. Breen* welke volgens het genoemde familieregister op 14 juli 1746 overleed in de ouderdom van 79 jaar 11 maanden en enige dagen, dus omstr. aug. 1666 geboren moet zijn.

Leden van dit geslacht *Breen* voeren als wapen in blauw een zilveren keper, in het schildhoofd vergezeld van twee zilveren rozenbladeren en in de schildvoet van een gouden jachthoorn, helmteken de jachthoorn en dekkleden zilver en blauw. Zijn er oudere gegevens omtrent dit wapen bekend en door wie werd dit gevoerd?

Rotterdam. H. J. BARENDREGT.

Breitenstein. Wie kan mij gegevens verschaffen voor een genealogie van het geslacht *Breitenstein,* waaruit zou kunnen blijken wie de ouders waren van *Heinrich Wilhelm Maria Breitenstein,* gehuwd met *Arnolda Fuchs.* Dit echtpaar leefde in het midden der vorige eeuw.

Voorts zo mogelijk gevraagd de namen van de ouders en grootouders (vier kwartieren) van *Arnolda Fuchs.*

Groningen. J. W. NIEMEIJER.

Dammerman-Gisolf. Wie waren de voorouders van de echtelieden *Rudolph Bernard Dammerman,* rentmeester, en *Jantje Gisolf.* Een zoon uit dit huwelijk, namelijk *Hendrik Jacob Dammerman,* werd 11 nov. 1840 te Dalfsen geboren.

's-Gravenhage. P. J. ARPEAU.

Engelen. Gevraagd de ouders van *Catharina Engelen,* weduwe van *Evert van Harn,* en gehuwd met *Gijsbert van Schevichaven.* Zie genealogie van Schevichaven Jrg. 1921, kol. 162, van dit Maandblad.

Bilthoven. JHR. H. W. M. VAN DER WIJCK.

de Fervacques. Gevraagd de ouders en grootouders van *Elisabeth de Fervacques,* gehuwd met *Jeremias Verwout Noiret,* uit dit huwelijk een dochter *Magdalena Verwout Noiret,* geb. Amsterdam in 1677 en gehuwd met *Simon du Buisson.*

Bilthoven. JHR. H. W. M. VAN DER WIJCK.

Hartz-van den Boogaart. Mr. *Johannes Philippus Hartz* (18de eeuw) was gehuwd met *Maria Hillegonda van den Boogaart.*

Gevraagd ouders van deze beide echtelieden.

Groningen. J. W. NIEMEIJER.

Mijs. *David Mijs* (zn. van *Johannis* en *Arentje Andriesdr. Vink),* ged. Den Bommel 9 maart 1698, landbouwer in de Bommelse polder, diaken 1734—1736, schepen, gezworene en later dijkgraaf, † Den Bommel 11 febr. 1760, tr. Ooltgensplaat april 1728 *Aagje Braber,* ged. Den Bommel 9 febr. 1710, begr. ald. 26 mei 1777, dr. van *Commer Willemsz.* en *Suzanna Pietersdr. Braber* (vergl. genealogie Braber). Gevraagd aansluiting van deze gegevens aan oudere generaties Mijs voorkomende o.a. in „Een honderdtal Nederlandsche families" van J. C. Maris van Sandelingenambacht.

Rotterdam. H. J. BARENDREGT.

INHOUD VAN DIT NUMMER.

Bestuursberichten. — Aanwinstenlijst der Bibliotheek. — Notulen van de Algemene Vergadering, gehouden op 7 december 1957 in het Historisch Museum (Oud Boymans) te Rotterdam. — De geslachten Lakeman te Haarlem 1500—1730, door M. Thierry dc Bye Dolleman. — Nog een attestatie van Henr. Gelinck, door Jhr. Mr. Th. K. M. J. van Sssse van Ysselt. — De familie Van Doeland uit geslacht Versteegh, door Mr. Dr. J. C. Maris van Sandelingenambacht. — Placius, medegedeeld door M. C. Sigal. — Boekbespreking, — Vragen en antwoorden.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD' VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde.

Dit blad verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maandblad, gelieve men te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershaegen*laan 70, *Wassenaar*
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad *f* 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari te voldoen door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris IR. C. hl. R. DAVIDSON, *Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.*
Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede opgaven van adresverandering, te richten aan het Bureau van het Genootschap, *Bleijenburg 5, 's-Gravenhage.*

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of de inhoud der ondertekende stukken

No. 3 **LXXVe Jaargang** **maart 1958**

BESTUURSBERICHTEN.

Het Bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van Dr. J. G. Holsteyn, sedert 1920 gewoon lid van het Genootschap.

Tot lid zijn **benoemd:**

A. J. A. M. CORTEN . . . . . **Heerlen.**
Valkenburgerweg 165.
N. C. DE HAAN . . . . . *Haarlem.*
Rijksstraatweg 17.
Mevrouw S. C. VAN HOLTHE geb. COOL . . *Bilfhoven.*
Ten Catelaan 24.
C. F. M. Baron VAN HÖVELL TOT WESTERFLIER . *Wijlre.*
Dr. Poelsstraat 5.
W. H. J. KAMERLING . . . . . *Amsterdam-C.*
Dr. Henri Polaklaan 24.
Ds. C. KAPTEYN DZN . . . . . *Amsterdam-Z.*
Van Eeghenstraat 37hs.
J. K. MULLER . . . . . *'s-Gravenhage.*
Johan van Oldenbarneveltlaan Pl.
MR. S. E. SIBMACHER VAN NOOTEN . . . *Voorburg.*
Msgr. van Steelaan 228.
DR. A. A. PIT . . . . . *Amsterdam-Z.*
Koningslaan 18.
MR. L. F. S. VOLKER . . . . . *Bussum.*
Vosmaerlaan 10.
W. F. WESTERMANN . . . . . *Amsterdam-Z.*
Schubertstraat 25.

Adreswijzigingen:

MR. W. C. J. ALPHERTS . . . . . *Amsterdam-Z.*
Rubensstraat 38boven.
E. VAN BEEK . . . . . *Nairobi (Britsch Vost-Afrika).*
c.o. United Africa Co Ltd. (Kenya) P.O. Box 2.
MR. J. J. BEYERMAN . . . . . *Dordrecht.*
Wijnstraat 17 3.
MR. K. N. KORTEWEG . . . *Zwollerkerspel (Posf Zwolle).*
Oude Veerweg 4.
H. H. MALLINCKRODT . . . . . *Zwollerkerspel.*
Huize „Walhalla", Agnietenberg.
IR. A. J. J. VAN DER REST . . . . . *Bergen aan Zee.*
Kerkstraat 1.
JHR. J. SIX VAN HILLEGOM . . . . . *Amsferdam-C.*
Amstel 218.
P. WASSENAAR . . . . . *Rotterdam.*
Goudsesingel 27ti E.
JHR. IR. A. C. VON WEILER . . . . . *Oegstgeest.*
Piet Heinlaan 98.

Het geslacht Halder,

door H. LOURENS en IR. F. STOKHUYZEN.

Inleiding.

De familienaam *Halder* komt in Zwitserland vrij veelvuldig voor en wordt volgens de Dictionnaire historique et bibliografique de la Suisse (dl. III 1926, blz. 750) oorspronkelijk aangetroffen in het Canton d'Argovie en in het Canton de Saint-Gall.

Hans, waarschijnlijk afkomstig uit Wangen in de Allgäu, in 1573 burger van Saint-Gall (volgens het Bürgerbuch der Stad St. Gallen, **1940,** pag. **273** „Bürger und Sägenmeister; er starb 1591"), is de stamvader van de tegenwoordige leden der Familie aldaar. Zijn afstammelingen vervulden verschillende functies in de genoemde stad.

Wangen, gelegen in de Allgäu, was destijds een bezitting van de Prins-Abt. Een zekere *Klaus,* burger van Wangen.

kocht in 1423 een deel van het slot van Mollenberg, leengoed en erf toebehorende aan de Abdij, erfde van het andere gedeelte: hij en zijn afstammelingen noemden zich tot aan het midden van de 16de eeuw, toen het werd verkocht, *Halder von Mollenberg.*

Verder wordt nog genoemd *Bernhard,* geboren in 1656, die kunstschilder was, in Holland zijn studiejaren doorbracht en zich later in Hamburg vestigde alwaar hij in 1701 overleed. Het is niet onmogelijk dat wij in hem de stamvader moeten zien van de twee oudst bekende Halder's in Holland: *Jacobus Halder,* geboren omtrent 1680, j.m. soldaat onder de Comp. van Cap. Metrael, en van *Hans Coenraat Halder* die 's-Gravenhage 4 juni 1713 in het huwelijk trad, waarbij staat aangetekend ,,jm. uit Swiserland''.

Wapen,

HALDER.

Gevierendeeld: I en IV in zilver een rode keper vergezeld van drie rode rozen; 11 en 111 in goud de Friese adelaar, die in het tweede kwartier omgewend is. Helmteken: een uitkomende adelaar. Dekkleden: goud en rood.

Volgens R. T. Muschart werd op een losse lakafdruk van het jaar 1791 dit als wapen van Adrianus Halder aangetroffen (Ned. Leeuw 1936, kol. 186). In het bezit van de Heer en Mevrouw H. Lourens-de Veer te Enschedé bevindt zich een paneeltje met dit wapen, echter de drie rozen gewijzigd in drie vijfpuntige rode sterren. Dit laatste zal wel terug te voeren zijn tot een (te) vrije copiëring van de drie rozen. Het paneeltje is afkomstig uit de boedel van *Elisabeth Halder* (1847—1891), gehuwd met *Augustus de Veer.*

Hendrick Halder (1708—1767), de Delftse notaris, voert op verschillende lakafdrukken een wapen: in goud drie vogels als mussen met als helmteken een dito vogel met de vleugels zijwaarts gestrekt en met een gebladerde tak in de snavel. Hendrick Halder voornoemd heeft evenwel geen nakomelingen nagelaten.

Genealogie.

1. *Jacobus Halder (Haller, Halders, Hallet, Halter),* j.m., soldaat onder de Comp. van Cap. Metrael, in garnizoen te Delft (vermoedelijk van Zwitserse afkomst), geboortedatum niet bekend, overlijdt te Delft en wordt aldaar begraven in de Oude Kerk 7 november 1755 ,,wonende in de Pluympot met 14 dragers, eyge graff, 4 meerd. kind". De naam van zijn vader werd niet gevonden; vermoedelijk zal die Johannes of Hans zijn geweest. Immers de eerste zoon uit het eerste huwelijk is Hans genaamd en uit het tweede huwelijk zelfs twee maal een zoon Johannes. Hij wordt 28 december 1709 door Burgemeesteren van Delft aangesteld tot ,,drilmeester'' (Officieboek 1692-1721, fol. 36vo). Hij huwt 1° te Delft, ondertr. 29 mei 1700, *Hilleken Hendriksdr. Ham* (ook geschreven *Hilletge Hendricx de Ham),* j.d. aan de Bastiaensvest. Haar geboortedatum is niet gevonden: zij overlijdt te Delft en wordt begraven in de Nieuwe Kerk 14 december 1706 als ,,huisvr. van Jacobus Halders aan de Bastiaensvest 't vierde huis van achterom. Een minderjarig kind": huwt 2° Delft, ondertr. 22 januari 1707 ,,acte Pro deo'' op 6 febr. 1707 in de Gasthuiskerk als ,,Jacob Halter, weduwnaar, Corporaal onder Comp.ie van Cap.n Deuits, garnisoen houdende in 's-Gravenhage", *Hendrina (Hendrickje Hendricks) Haal (Hael),* j.d. in de Pietersstraat, geb. te Delft en ged. ald. in de Nieuwe Kerk 20 mei 1681, † Delft en begr. in de Oude Kerk ald. 10 aug. 1763, dr. van *Hendrik Hendriksz. Haal de Jonge* en *Maria (Marijtje) Hendriks (Heyndricks) van der Plas* (die overleed te Delft en op 9 mei 1728 in de Nieuwe Kerk werd begraven als ,,wed. Hendrik Haal").

   Rij de doop van Hendrina Haal staan als getuigen aangegeven *Hendrik (Hendriksz.) Haal* en *Louwysa Theunesz. Ham* (egteluyden volgens de acte voor Notaris Jan de Bries te Delft in 7693, waarbij hij als schoolmeester staat vermeld; dit zullen de ouders zijn van Hendrik Hendriksz. Haal de Jonge) alsmede *Cornelia Hendriks Haal.*

   Hendrik Hendriksz. Haal de Jonge huwde als jm. aan de Gasthuislaan, timmerman, met *Maria Hendriks van der Plas* te Delft, ondertr. 4 mei 1680.

   Van *Hendrina Haal* wordt bij haar overlijdon vermeld ,,wonende in de Wijnstraat, 3 meerderj. kinderen". Vermoedelijk woonde zij toon ten huize van haar zoon *Hendrik Halder,* notaris te Delft. Het huis van *Hendrik Halder,* die in 1767 overleed, werd op 1 maart 1777 door diens broeder *Adrianus Halder* verkocht. Deze verkoop vond dus plaats niet lang na het overlijden (1.776) van Hendrik's Weduwe *Johanna Barendina* **de Vaas,** alhoewel laatstgenoemdc daar toen niet meer woonde.

Kinderen uit het eerste huwelijk:

1. *Elisabeth Halder,* waarsch. te Delft geboren in 1701 of 1702, † te Delft en begr. in de Nieuwe Kerk 1 dec. 1770 als ,,wede van Jan van der Dorst, wonende in de Trompetstraat" (hetzelfde als de St. Ursulstraat). Zij huwt te Delft in de Gasthuiskerk 12 sept. 1728 (int. 28 aug. 1728), als j.d. in de Pluympot, *Jan van der Dorst* (de Jonge), j.m. in de Heuytersteeg (Stadsondertr. reg. no. 139). geb. omstr. 1700, † vóór 1 dec. 1770, zn. van *Willem van der Dorst,* mr sloot-

(d.i. sloten-)maker, bij zijn huwelijk wonende in 't Oosteynde, en van *Catharina van Veen,* dewelke huwden te Delft, ondertr. 24 april 1694.

Uit dit huwelijk zijn 9 kinderen bekend, waarvan er ten tijde van het overlijden van Elisabeth Halder nog slechts 2 (meerderjarige) in leven waren.

2. *Hans Jacob Halter,* geb. te Delft en ged in de Oude Kerk 28 nov. 1703 (er staat: uit Jacobus Haller en Hillegonde de Ham), getuigen zijn Willem van Engelsdorp en Catrijne Wilms (d.i. Willems) de Ham. Hij moet vóór 14 dec. 1706 overleden zijn.
3. *Jacobus Haller,* ged. te Delft en ged. in de Oude Kerk 21 okt. 1705 (er staat: uit Jacobis Hallet en Hilken de Haam), getuigen zijn Hendrik Jansz. en Maria Jansdr. Hij moet vóór 14 dec. 1706 overleden zijn.
4. K i n d, ,,doot ter wereld gecomen'' (er staat bij: van Jacobus Halders aan de Bastiaensvest), geb. en † te Delft en begr. in de Nieuwe Kerk 2 dec. 1706.

Kinderen uit het tweede huweliik:

5. *Heyndrick Halder,* geb. te Delft en ged. in de Nieuwe Kerk 20 sept. 1708 (getuigen Heynderick Haal, Maria van der Plas, Johannes Korssendonck en Marya Korssendonck), notaris te Delft, als zodanig geadmitteerd 5 juli 1734, † te Delft en begr. in de Oude Kerk 20 nov. 1767, ,,wonende in de Wijnstraat met 18 dragers en koetsen, eijge graff, geen kinderen". Hij huwt te Delft 3 juni 1743 na ondertr. 18 mei 1743 ,,extra ordinaris in de Oude Kerk, ieder 15 gld.", als j.m. wonende te Delft, *Johanna Barendina de Haas,* j.d. wonende te Delft, haar doop is niet gevonden, † te Delft 29 april 1776 en begr. in de Oude Kerk 3 mei 1776 als ,,Johanna Bernardina de Haas, weduwe van den notaris Hendrik Halder, wonende op de Coornmarkt, met 18 dragers, eijge graff, geen kinderen".
   Uit dit huwelijk geen kinderen.
6. *Johannes Halder,* geb. te Delft en ged. in de Nieuwe Kerk 26 okt. 1710 (getuigen Heyndrick Haal, Marya van der Plas en Marya van den Burgh). Dit is waarschijnlijk het kind, begr. in de Nieuwe Kerk op 8 okt. 1713; in het reg. is geen naam vermeld doch er staat ,,b.k. (d.w.z. baar-kind, d.i. als *regel* ouder dan twee jaren) van Jacob Halder in de Rijsselstraet".
7. *Adrianus Halder,* volgt IIa.
8. *Johannes Halder,* geb. te Delft en ged. in de Nieuwe Kerk 10 maart 1715 (getuigen Hendrick Haal en Marya Haal). Dit is waarschijnlijk het kind, begr. in de Oude Kerk 17 okt. 1724; in het reg. is geen naam vermeld doch er staat ,,b.k. van Jacobus Halder in 't Rietveldt, de Noordsijde in de Pluympot".
9. *Andries Halder,* volgt IIb.
10. *Jacobus Halder,* geb. te Delft en ged. in de Oude Kerk 3 sept. 1720 (getuigen Jaçob Ruys, Maria Haal en Maria Hendriks van der Plas), † te Delft en begr. in de Nieuwe Kerk 20 juli 1732, waarbij de aantekening ,,baar-kind van Jacobus Halders in de Pluympot".
11. *Maria Halder(s),* geb. te Delft en ged. in de Oude Kerk 5 sept. 1723 (getuigen Elisabeth Haldert en Maria van der Plas), † te Delft en begr. in de Oude Kerk 9 januari 1724. Er staat geen naam vermeld doch een aantekening „arm-kind (d.i. dus jonger dan twee jaren) van Jacobus Haldert in 't Rietvelt

12. *Heindrina Haldert,*

Aangezien
aug. 1763

Heyndrickzijn
ôfweldfwel Heyndrina.

IIa. *Adrianus Halder,* geb. te Delft en ged. in de Oude Kerk 1 nov. 1712 (getuigen Marya Jansdr. van den Burgh, die in 1710 voorkomt als weduwe Adriaan Jacobszn. Corssendonck (Not. Prot. Delft 2609, fol. 76) en (haar zoon) *Johannes Korssendonck,* mr. cleermaker), † Delft 25 dec. 1779 en begr. in de Nieuwe Kerk 31 dec. 1779, ,,wonende op de Brabandse Turfmarkt, 18 lijkdragers en koetsen, eijge graff, 2 meerderj. en 6 minderj. kinderen".
   Na een verblijf te Rotterdam komt Adrianus Halder terug naar Delft in juli 1739 (hij is dan lidmaat van de Ned. Herv. Gemeente) en verschijnt aldaar als ,,casteleyn'' van het Verbeterhuis ,,In de gekroonde Cabel'' nabij de Oostpoort te Delft.
   Over deze ,,beterhuizen'', waarvan er verschillende te Delft bestonden, schreef Mej. W. E. Smelt een interessante verhandeling in de Nederlandsche Leeuw, afl. maart 1955. Het schijnt dat het wel goed renderende bedrijven moeten zijn geweest, althans uit de rekening en boedelscheiding (notaris Mr. Cornelis van der Sleyden, Delft no. 2984, fol. 38 en 39 van 25 april 1780) blijkt dat de nalatenschap van Adrianus Halder 65608–14– gulden bedroeg, een voor die tijd respectabel bedrag. Zijn weduwe Elisabeth van Leeuwen erft daarvan 25001–12– en elk der acht kinderen 5075-17-12 gulden.
   Adrianus leefde te Delft en trouwde drie maal.
   Blijkens de notulen van de Commissarissen van de Godshuysen wordt hij op 25 juni 1759 „aangestelt tot wijkmeester van het 9de wijk in 't sesde quartier", op 28 dec. 1767 tot wijkmeester ,,van het 8ste wijk in 't 6de quartier" en op 13 juli 1772 wordt een nieuwe wijkmeester in het 8ste en 9de wijk in het sesde quartier aangesteld ,,in plaatse van Adrianus Halder, die vertrocken is".
   Het schijnt dus dat hij in 1772 Delft als woonplaats heeft verlaten; misschien naar Voorburg? Althans zijn dochter Maria komt op 16-jarige leeftijd, d.i. in oktober van 1778 uit Voorburg naar Delft en ook hij moet in die dagen weer in Delft teruggekomen zijn: hij overlijdt in 1779 als inwoner van Delft.
   Van hem is nog bekend dat hij op 1 maart 1777 het huis ,,De Bock'' aan de Wijnhaven (no. 7) tegenover de Touwbrug verkocht, welk huis door zijn broeder Hendrik, de notaris, op 2 september 1744 was gekocht en dat na het overlijden van de weduwe van de notaris krachtens haar testamentaire beschikking het eigendom van Adrianus was geworden. Hij huwt 1° Delft 13 nov. 1740 (ondertr. 29 okt. 1740) in de Nieuwe Kerk, als j.m. wonende op 't Marktveld, *Margaretha van Rheenen,* j.d. te Rijswijk (Stadsondertr. reg. no. 140), geb. te Utrecht, ged. in de Geertekerk aldaar 10 sept. 1702, † te Delft en begr. in de Oude Kerk 17 jan. 1750 als ,,vr. van Adriaan Halder, wonende op het Martvelt de ZZ met 12 dragers, kerkegraft, 2 minderj. kinderen", dr. van

Willem van Rheenen, notaris te Utrecht (protocol 1688 —1733), en *Gijsbertje van der Noy* (Willem v. Rheenen en Gijsbertje van der Noy huwden te Utrecht in de Dom 10 nov. 1693). Hij huwt 2° Delft 13 febr. 1752 (ondertr. 29 jan. 1752) in de Nieuwe Kerk (Do. P. Onderdenwijngaart) als „weduwnaar wonende te Delft" (reg. huw. procl. N.K. no. 85) *Elisabeth van Gorp,* j.d. wonende te Delft, † ald. en begr. in de Oude Kerk 17 febr. 1753 als „huysvrouw van Adrianus Halder wonende in 't Oosteynde, met 14 dragers, kerkegraf, geen kinderen". Hij huwde 3" Delft 28 jan. 1754 (ondertr. 12 januari 1754) in de Nieuwe Kerk (Do. P. Onderdenwijngaart), als „weduwnaar wonende te Delft", *Elisabeth van Leeuwen,* geb. te Delft en ged. in de Nieuwe Kerk 13 maart 1735 (getuigen Gerrit van Leeuwen en Hadewy Leeflang), † Amsterdam 15 okt. 1813 (er staat Elisabeth van Leewe), dr. van *Dirk van Leeuwen* en *Maria Braghé.*

Dirk van Leeuwen is geboren 1 e Delft en gedoopt in de Oude Kerk op 14 febr. 1713 (doopgetuigen *Dirk van Leeuwen,* zijn grootvader, en *Johanna Reyneveldshoek*); hij was „kastelein" van het Verbeterhuis „Duinkerken" op de Turfmarkt te Delft en als zodanig genoemd in 1742, 1749, 1759, overleed te Delft en werd begraven in de Nieuwe Kerk op 29 juli 1769 (16 lijkdragers en koetsen, Eygc Graff, 1 meerderjarig kind). In 1770 treffen wij zijn weduwe, ***Maria*** *Braghé,* ***aan als*** de Kasteleinse van „Duinkerken". Vader van *Dirk* van ***Leeuwen*** is *Gerrit (Gerard) van Leeuwen* die, geboren in Polshroek, op 30 oktober 1713 te Delft „geadmitteerd wordt bij provisie ende tot wederseggens. Hij heeft het laatst gewoond tot Rotterdam en is geauthoriseerde van de paghte van het gemael, met desselfs vrouw en cen kint". Op 5 maart 1714 wordt hem verdere admissie geweigerd en op 11 juni 1714 wordt — niettegenstaande zijn herhaalt1 verzoek — daarin gepersisteerd. Moeder van Dirk van Leeuwen is *Elisabeth Stoks.*

Maria Braghé, geboren te Delft en gedoopt in de Nieuwe Kerk 1 okt. 1699, overleed te Delft,, wonende in 't Vrouw-Juttenland, werd begraven in de Nieuwe Kerk 3 juli 1784 (18 lijkdrs. en koetsen, Eyge Grafft, 1 meerderj. kind). Zij is dochter van *Hermanus Braghée,* kleindochter van *Willem Harmensz. Bragec,* achterkleindochter van *Harmen Willemsz. Bragec(r),* ***de*** plateelbakker die op 7 mei 1629 op het Stadhuis trouwt met *Jannetje Gijsbrechts. Hermanus* ***Rragcc,*** in 1696 aangesteld als wijkmeester, moet vóór 31 dec. 1736 zijn overleden. De moeder van *Maria Braghé* is *Margaretha van* ***der*** *Ley; Hermanus Braghé* en *Margaretha van der Ley* huwden te Delft 29 april 1690.

Het huwelijk van Dirk *van* ***Leeuwen en Maria*** *Braghé* werd voltrokken te Delft 6 jan. 1734.

Elisabeth van Leeuwen wordt als „Wed. van wijlen den Heer Adrianus Halder" verschillende malen in notarisacten genoemd en was blijkbaar niet onzakelijk ingesteld. Het blijkt dat zij niet alleen door haar zoon Hendrik Halder wordt benoemd tot diens „eenige en universeele erfgenaam" maar ook laat zij hare minderjarige kinderen testamenten te haren behoeve maken. Zij blijkt verder rekening en verantwoording af te leggen omtrent de administratie over de ***in***boedel van wijlen *Johanna Barendina* de Haas, de aangehuwde zuster van wijlen haar echtgenoot *Adrianus Halder* (Notaris Mr. Cornelis van der Sleyden, Delft no. 2984, fol. 18 dd. 1 februari 1780) en het blijkt dat zij ook van *Johanna Barendina de Haas* de „eenige geïnstitueerde erfgenaam na wegmakinge van zekere legaten" is. Onder deze legaten komen voor: aan den neef *Hendrik Halder Adr.zn.* 500.– gulden en aan den neef *Johannes Bernardus Halder* 500.– gulden. Het batig saldo van de nalatenschap bedroeg 4297–19– gulden, welk bedrag werd opgenomen in den boedel van *Adrianus Halder/Elisabeth van* ***Leeuwen.***

Kinderen uit het eerste huwelijk:

1. *Jacobus Halder,* seb. te Delft en ged. in de Nieuwe Kerk 24 sept. 1741 (doopgetuigen Jacobus Halder en Hendrina Haal, de grootouders van vaderszijde), † te Delft en begr. in de Nieuwe Kerk 11 nov. 1797 (wonende op de Geer, 14 lijkdragers, kerkegraff, 1 meerderj. kind).

Hij werd de 12de mei 1762 op 21-jarige leeftijd als notaris „geadmitteerd" doch van hem bestaat geen protocol aangezien hij — waarschijnlijk in verband met zijn huwelijk — zijn ambt niet daadwerkelijk ging uitoefenen doch zich metterwoon vestigde te 's-Gravenhage. Hij was eigenaar van de plateelbakkerij „De Grieksche A" te Delft 1764-68 en wordt in de Acte van boedelscheiding (notaris v. d. Sleyden, Delft no. 2984 fol. 38 en 39 dd. 25 april 1780) genoemd „Procureur voor den Hove en Hooge Vierschaar van Delfland". Hij huwt te Delft 5 sept. 1763 („extraordinaris in de Oude Kerk, ieder *f* 30.–") na int. op 20 aug. 1763, als j.m. wonende te Delft, *Johanna Radder,* geb. te Delft en ged. in de Nieuwe Kerk 15 nov. 1733 (doopgetuigen Cornelis Velzen en Johanna Valk), † te Delft en begr. in de Nieuwe Kerk 4 aug. 1800 als „weduwe van Jacobus Halder, wonende in den Raam, 14 lijkdragers, kerkegraff, 1 meerderj. kind", dr. van *Lambertus Radder* en *Catharina Maria Vosmaar,* en weduwe van *Hendrik Altman.*

Johanna Radder moet ren aardig fortuin hebben bezeten. Niet, allern dat zij als dochter van *Catharina Vosmaar,* huisvr. van *Lambertus Radder* (Notaris v. tl. Sleyden, Delft no. 2984 fol. 49 dd. 6 mei 1780) recht heeft op een jaarlijkse uitkering van twee duizend gulden uit de boedel van *Gerrit Alewijnsz. Coninck* (krachtens testam. beschikking dd. 6 september 1750 voor notaris Jacob Bremer te Rotterdam) daar inmiddels alle andere belanghebbende Vosmaar's zijn overleden zonder nakomelingen, doch zij is ten tijde van haar huwelijk weduwe van *Hendrik Altman.* Deze *Hendrik Altman* was, zoals zijn grafschrift in de Nieuwe Kerk aangeeft, „In zijn tijd Oost-Indisch Captyn" (Geneal. en Herald. Gedenkw. in en om de Kerken van Zuid-Holland, Bloys van Treslong Prins dl. I, blz. 102).

Johanna Radder was met *Hendrik Altman* gehuwd te Delft in de Nieuwe Kerk op 19 okt. 1753 (Ds. Onderdenwijngaart, ondertr. 29 sept. 1753), hij als jm. te Delft en zij als jd. mede te Delft. Hij de huwelijksinschrijving staat vermeld: „Het tweede gebod af te kondigen den 14 october 1753 en het derde gebod ten selvendage des namiddags voor de Predikatie".

Hendrik Altman, geboren 26 sept. 1720, overleed le Delft 3 febr. 1763, oud 42 jaren, 4 maanden en 8 dagen; hij werd begraven in de Nieuwe Kerk, graf 217. Hij wordt in acten, verleden voor notaris Hendrick Halder dd. 17 april 1755 en voor notaris Joris Gcesteranus dd. 5 maart 1755 (Delft, no. 2801 fol. 18 en no. 2840 fol. 1795 en 1796) genoemd „Schipper, gereed staande op sijn vertrek omme ***met*** het Schip 's Gravesande te varen voor de Camer deeser Stadt naar Neederiands India". Hij verschijnt er tezamen met zijn echtgenote „Juffrouw Johanna Radder" en zij blijken een grote hoeveelheid wijn te hebben gekocht teneinde die met goede winst in Oost Indien te verkopen. Wij troffen een mededeling aan omtrent „schuldbekentenissen van 2200 Caroligulden à 20 stuyvers het stuk aan den Heer Corstiacn van der Post, van 500 gulden aan Gerard Armstrong en van 800 gulden aan Jan van Riel". beiden „Coopman in Wijnen" te Delft.

Hendrik Altman had met zijn Oost-Indië vaart blijkbaar een behoorlijk fortuin verdiend dat bij zijn over-

lijden op 3 februari 1763 aan zijn weduwe werd nagelaten.

Uit het huwelijk van Hendrik Altman en Johanna Radder zijn geen kinderen.

Toen nu *Jacobus Halder* in september 1 763 deze -- 8 jaren oudere — weduwe huwde, nauwelijks 8 maanden na het overlijden van haar eerste echtgenoot, zal deze omstandigheid wel de reden zijn geweest dat Jacobus niet het notaris-ambt ging uitoefenen doch er de voorkeur aan gaf met behulp van het vermogen van zijn vrouw de Plateelbakkerij „De Grieksche A" te Delft aan te kopen.

Kaststel Drlfts Polychroom,
afkomstig uit de „Delftsche Porceleynfabriek"
van Jacobus Halder Adr.zn „De Grieksche A".
(Foto **Rijksmuseum, Amsterdam.**)

Het is bekend dat sinds ongeveer 1600 de gebruikelijke tinnen horden (onderhoud, schuren!) meer en meer werden vervangen door aardewerk. Het ingevoerde Chineese porselein leende zich daartoe minder goed, zodat in vele steden van Holland aardewerkfahrirken, zg. plateelbakkerijen, werden opgericht en tot bloei kwamen. Met name Delft, alwaar in de 17de eeuw meer dan een dertigtal van deze bedrijven gevestigd was, werd een centrum van internationale vermaardheid.

Het, „Delftsch porceleyn" werd verkocht naar de vele landen van Europa en overzee tot naar Oost-Indië toe. Gelijk het in een acte van 1691 heet „soo binnen als buytenlands in alle Staaten en Koninckrijeken".

De Delftse plateelbakkerijen onderscheidden zich door hun fijnere kwaliteiten zodat men dan ook meestal sprak van Delfts „porceleyn". Een der „porceleynbackerijen" welke producten in verschillende technieken afleverde die tot het allerbeste kunnen worden gerekend was „De Grieksche A".

„De Grieks& A" was oorspronkelijk de naam van een der -- toenmaals zeer vele — te Delft bestaan hebbende bierbrouwerijen ; vele daarvan leidden langzamerhand een kwijnend bestaan en geraakten buiten werking. Zo werden dan ook van deze brouwerij de gebouwen in 1658 verbouwd teneinde daarin een

plateelbakkerij, mat dezelfde naam, op te richten.

In de loop der jaren verwisselde deze beroemde „porceleynbackerij" vanzelfsprekend vele malen van eigenaar en daarmede wijzigde zich dan ook het merk dat op de voorwerpen, die deze fabriek verlieten, werd aangebracht, doch het blijkt wel dat men cp steeds in is geslaagd de beste meesters en meesterknechts aan dit bedrijf te verbinden. Blijkens een rekeningpost van het Engelse Koningshuis van 1695 had „De Grieksche 4 " — torn het eigendom van Adrianus Koex — voor een bedrag van ruim 1350 gulden aan „Dutch China" geleverd aan wijlen de Koningin. („Oude Nederlandsche Majolica en Tegels Delftsch Aardewerk" ***van*** Mej. Dr. E. Neurdenburg.)

Onderzijde van de middelste vaas met het gedeponeerde fabrieksmerk van Jacobus Halder (1 764—1768).
(Foto **Rijksmuseum, Amsterdam.**)

De 19de december 1764 werd de fabriek door de toenmalige eigenaar Jan Theunas Dextra verkocht aan *Jacobus Halder* die zijn merk laat deponeren (Jkvr. Dr. C. H. de Jonge in haar „Oud-Nederlandsche Majolica en Delftsch Aardewerk").

In het hork „Dutch Pottery and Porcelain" van W. Pitcairn lezen wij omtrent hem: „Jacobus Halder „(1765) at the sign of 'The Alpha' His signature „with the mark of the factory frequently occurs on „figures and animals, often of a small size".

De 27ste sept. 1768 verkoopt *Jacobus Adriaansz. Halder* de plateelbakkerij aan Jan van den Briel.

Het echtpaar *Halder-Radder* woonde op 7 oktober 1763 nog te 's-Gravenhage (R. T. Muschart, Mededeling uit de Bocdelpapicren van de Haagsche Weeskamer, portef. met de nrs. 822–824, N.L. 1936 LIV, blz. 186) doch verhuisde in die maand naar Delft. Immers uit hun testament, van 15 oktober 1763 (notaris Willem Nicolaas van Zevenhoven, Delft no. 2854, fol. 67) blijkt dat zij op die datum zijn „egteluyden, wonende binnen deese Stad" d.i. Delft.

U i t de aantekeningen van de Lidmaten der Ned. Herv. Kerk en de notulen van de Commissarissen van de Godshuysen te Delft blijkt dat Jacobus met zijn vrouw (en dochter „huisvr. van Duson" !) de 19de mei 1788 van Delft naar Oosterhout „readmissie wordt verleend", in juni 1792 weer terugkomt en dan de 3de juni 1793 readmissie naar Rijswijk verkrijgt. In juni 1797 keren zij terug naar Delft alwaar Jacobus in november van dat jaar overlijdt.

Uit het huwelijk van Jacobus Halder en Johanna Radder is een dochter geboren:

Adriana Halder, geb. te Delft en ged. in de Nieuwe Kerk 3 maart 1765 (doopgetuigen Adrianus Halder en Elisabeth van Leeuwen). Adriana zou een enigszins veelbewogen leven tegemoet gaan. Reeds op 15-jarige leeftijd, 26 sept. 1780 (intekening 9 sept. 1780) treedt zij in het huwelijk als j.d. van Delft. Haar echtgenoot, *Jan (Johan) Fred(e)rik Riedel, 13* jaar ouder dan zij, is officier, „jm. te Delft, Ords. Mr. Vuerwerker, Onder Lieutenant 2de Batt. 2de Comp. van den Lt. Collonel Amman, in 't Corps Artillerye van den Generaal Majoor Martsfeldt, Guarnisoen houdende te Nijmegen (in marge: ieder *30* gulden)". Hij stamt uit een echte officiersfamilie, zijn vader is *Johan Hendrik Riedel*, zijn moeder *Johanna Elizabeth Paqui. Bij* zijn doop (te Delft, aan huis, Luthers) op *27* april 1752 is (zijn latere chef) Johan Frederik Martfeldt, Collonel van de Artillerie, doopgetuige.

Johan Frederik Riedel ligt later als officier in verschillende garnizoenen, o.a. te St. Andries en in Arnhem: in laatstgenoemde plaats blijkt hij te zijn overleden, begr. 31 januari 1784.

De — nog jeugdige — weduwe hertrouwt te Maastricht, ondertr. 9 febr. 1787, in de (Ned. Herv.) St. Janskerk op attestatie van haar woonplaats Oosterhout, met *David d'Auzon,* stammende uit een Frans geslacht afkomstig uit Poitöu en na de herroeping van het Edict van Nantes van daar gevlucht. Hij is geboren te Doornik en wonende te Oosterhout, artillerie-officier bij het „Corps Artilleristen van den Lieut. Generaal van Creuznach bij de Compie van den Capitein du Bois" (Commissieboek titulair R.v.St. no. 1542 fol. 123; de naam gespeld *Dauson,* in de klapper *Dauzin*). *Hij is* dan weduwnaar van *Dingene Petronella Bollaerts* (ook wel Bollaartz geschreven); een zoon uit zijn eerste huwelijk is de bekende *Willem Pieter d'Auzon de Boisminart,* ged. Maastricht 4 dec. 1776, die als kapitein de Russische veldtocht medemaakte en als majoor op 93-jarige leeftijd te Utrecht op *2* januari 1870 overleed (Nieuw Nederl. Biogr. Woordenboek dl. I, 1911, pag. 198 en Ned. Leeuw LXXIII, kol. 151).

Adriana Halder trekt als „huisvrouw van *Duson"* in 1792 met haar ouders die in 1788 van Delft naar Oosterhout zijn verhuisd, mede terug naar Delft (Aantekeningen van de lidmaten der Ned. Herv. Kerk en de notulen van de commissarissen van de Godshuysen te Delft). Aldaar overlijdt haar vader, begraven in de Nieuwe Kerk 11 nov. 1797, en enkele jaren daarna — in augustus 1800 — ook haar moeder. Zij schijnt dan in de komende jaren veel geld uit te geven en schulden te maken. Het is wellicht als gevolg van deze levenswijze dat zij intussen gescheiden van haar man leeft of door hem is verlaten; misschien

ook is het omgekeerde het geval, maar iets naders hieromtrent komen wij niet te weten. Tenslotte wordt zij door het „Comité van Justitie" onder curatele gesteld en „geconfineerd" in het Verbeterhuis „Duinkerken", het Verbeterhuis waarvan de ouders van de 3de echtgenote van haar grootvader eertijds de Casteíeyn en Casteleynse waren. Enig inzicht in de toestand verkrijgen wij uit de beschrijving (notaris Mr. Cornelis van der Ley, Delft no. 3946, fol. 3, dd. 21 januari 1803) van de „Inventaris van de boedel en goederen van Adriana Halder eerder weduwe van .. Ridel en tans verlate off gesepareerde huisvrouw van de heer David d'Auzon, wonende binnen de stad Delft, zodanig als dezelve bevonden is geconstitueerd te zijn geweest op den 30e November van den jongste verloopen jaare 1802, tijde dat gemelde Mejuffrouw Adriana Halder door het Committé van Justitie derzelver stad is geconfineerd geworden in het Vrouwen Verbeeterhuis Duinkerken alhier en tot curator over haar persone en goederen is aangesteld geworden Mr. Jacobus van Koetsveld, advocaat en notaris binnen Delft voorschreeve. De meubelen en goederen in het huis aan de Noordzijde van de Bagijnensteeg alhier". Onder de goederen komt ook voor „een groote Partij Bank off Lombaartbriefjes zoo van goederen de geconfineerde toebehoorende". Ook behoort „tot deezen boedel een capitale som van Neegenhondert een en zeventig guldens, onder berusting geweest van de Heeren Coenraad de Kuype en Gerrit Hageman als Gemagtigdens van Mejuffr. Adriana Halder en door hun met voorkennisse en op speciale auctorisatie van dezelve afgezondert tot gedeeltelijke betaaling derzelven veelvuldige schulden en engagementen, enz. Eindelijk moeten alhier Een baat des boedels worden gebragt de jaarlijksche Revenuen en Vrugten meergemelde Adriana Halder haar leeven lang gedurende opgekomen en aanbestorven uit den boedel van wijlen de heer Gerrit Alewijnsz. Coninck ten montante van Tweeduizend gulden 's jaars, betaalbaar ieder halfjaar en wel op den 15e April en 15e October, waarvan de laatste uitdeeling off betaling aan de voorz. Adriana Halder zelve is gedaan op den 15e October 1802, 't geen alhier dient voor memorie".

Dan volgt een relaas dat het aantal en de grootte der schulden nog niet geheel bekend zijn alsmede een verklaring van de schoonmaakster of werkster, Maria Box, die verklaart dat „niets schrijvenswaardigs van den Boedel is verzweegen".

Het jaargeld van tweeduizend gulden is bij vererving van haar moeder op haar overgegaan. Johanna Radder had (notaris v. d. Sleyden, Delft no. 2984 fol. 49, dd. 6 mei 1780) als dochter van Catharina Vosmaar recht op deze uitkering.

De overlijdensdatum van David d'Auzon is niet gevonden doch deze moet vallen voor of in 1810 want Adriana, die na kortere of langere tijd weer uit het Verbeterhuis blijkt te zijn weggekomen, huwt te Delft, ondertr. 1 dec. 1810, als „weduwe David d'Auzon" haar neef *Johannes Adrianus Corver,* geboortig van Amsterdam en 24 jaar jonger dan zij.

Johannes Adrianus Corver is de oudste zoon van de halfzuster van Adriana's vader, *Hendrina Halder,* die met *Jacob Corver* was gehuwd. Zijn doop is niet ge-

vonden, doch moet vallen omtrent 1789. Hij woonde ten tijde van zijn huwelijk met Adriana Halder bij zijn ouders te Amsterdam op 't Cingel in 't Dwarsklooster.

Slechts vijf jaren heeft Adriana in deze — derde — huwelijkse staat geleefd; zij overleed op 18 okt. 1815 te Oirschot in Noord-Brabant als „huisvrouw van Joannis Corver" wonende te Delft, op de betrekkelijk nog jonge leeftijd van 50 jaren.

2. *Willem Halder,* geb. te Delft en ged. in de Nieuwe Kerk 13 okt. 1743 (doopgetuigen Jacobus Halder en Hendrina Haal), † te Batavia 31 januari 1772.

In mei van het jaar 1768 ging hij als soldaat in dienst van de O.I. Compagnie met het schip „Enkhuizen" naar Batavia en overleed daar als assistent op het garnizoenscomptoir. De Weeskamer heeft bij acte van 12 okt. 1773 zijn vader en zijn broeder als enige erfgenamen aangewezen.

Uit het tweede huwelijk van Adrianus Halder geen kinderen.

Uit zijn derde huwelijk:

3. *Dirk Halder,* volgt IIIa.
4. *Hendrik Halder,* volgt IIIb.
5. *Gerrif Halder,* geb. te Delft en ged. in de Oude Kerk 7 febr. 1759 (doopgetuigen Dirk van Leeuwen en Maria Bragee, de grootouders van moederszijde), jong overl. en begr. in de Nieuwe Kerk 16 juni 1759.
6. *Johannes Bernardus Halder,* volgt IIIc.
7. *Maria Halder,* geb. te Delft 11 mei 1762 en ged. in de Nieuwe Kerk 13 mei 1762 (doopgetuigen Dirk van Leeuwen en Maria Bragee, de grootouders van moederszijde), † 's-Gravenhage (wonende te Leiden) 9 maart 1825. Zij huwt te Delft 19 aug. 1782 (ondertr. 3 aug. 1782) Ds. Johannes *Becking*, geb. te 's-Gravenhage en ald. gedoopt 28 febr. 1753 door Ds. Muilman, † Oudewater 21 aug. 1808 en begr. ald. 25 aug. 1808, zn van *Jan Becking* en *Adriana Colijn.* Hij was j.m. uit 's-Gravenhage die in de Alba Studiosorum van de Universiteit van Leiden in 1776 als student werd ingeschreven onder de naam Johannes Becking Haganus (d.i. dus afkomstig uit 's-Gravenhage). Als predikant aanvankelijk beroepen te Limmen en aldaar bevestigd 1 sept. 1782, daarna te Landsmeer 7 aug. 1785, te Schipluiden 27 aug. 1786, vanwaar hij beroepen werd te Oudewater 4 april 1791. Hij deed aldaar zijn intrede op 5 juni 1791.
8. *Johanna Hendrina Halder,* geb. te Delft en ged. in de Nieuwe Kerk 10 nov. 1763 (doopgetuigen Jacob Adriaansz. Halder en Johanna Radder), † jong en begr. in de Nieuwe Kerk 15 dec. 1764.
9. *Henderina Halder,* geb. te Delft 22 april 1765 en ingeschreven in de Nieuwe Kerk doch ged. in de Oude Kerk 25 april 1765 (doopgetuigen Dirk van Leeuwen en Maria Bragee, de grootouders van moederszijde), † ..... Zij huwt te Leiden, inget. 18 juli 1787, als j.d. van Delft, wonende te Leiden in de Nieuwsteeg, vergeselt met Elisabeth van Leeuwen, haar moeder, wonende als voren, *Jacobus Corver (Korver, Kervel),* geb. te 's-Gravenhage en ged. in de R.K. Kerk in de Oude Molstraat 19 mei 1762 (ingeschreven als Jacobus Kervel), j.m. van 's-Gravenhage, wonende te Leiden in de Lange Pieterskerk-Choorsteeg, vergeselt met Hendrik Halder, zijn swager, wonende op de Hoogstraat. „De bruydegom heeft behoorlijk consent van zijn moeder vertoont en overgelevert", *Jacobus Korver is* koopman te Leiden, later te Delft, †....., zn. van *Johannis (Johannes, Jan) Corver (Corwer,* Kervel) **en'** *Adriana Vos.*

Het echtpaar *Corver-Vos* huwde te 's-Gravenhage, ondertr. 28 april 1743, waarbij als getuige bij het huwelijk optreedt „de R.K. Kerk". *Johannis Corwer* was R.K. en *Adriana* ***Vos*** was gereformeerd (er staat: „Calvina"). Uit hun gezin werden dan ook de jongens R.K.; de meisjes Gereformeerd gedoopt. De naam wordt zeer verschillend geschreven : de eerste zoon staat ingeschreven als *Curver,* de tweede als *Kervel,* de derde als *Kurver.* De dochter ***Johanna Jacomina*** wordt echtgenote van *Hendrik Halder* (IIIb).

Uit het protocol van de notaris Josué l'Ange te Leiden blijkt dat Jacobus Corver een wissel 270 holl. guldens en ondertekend door El. Halder heeft geaccepteerd op 12 maart 1788. De wissel is opgemaakt te Frankfurt (of wel daarheen opgezonden) en is na vier en een halve maand betaalbaar. Op 2 augustus 1788 presenteert notaris l'Ange deze wissel, welke inmiddels enige malen is geëndosseerd, ter betaling bij Jacobus Corver, wonende in de Corssteeg (lees Pieterskerk-Choorsteeg) te Leiden. Te zijnen huize wordt gesproken met Adriana Vos, wed. Johannes Corver (zijn moeder die dus bij hem in huis blijkt te wonen) die al:; antwoord geeft dat haar zoon niet in de stad is maar zij de boodschap zal overbrengen. De wissel is getrokken door El (isabeth) Halder die aan haar schoonzoon Jacobus Corver wel geld zal hebben gelcend.

Uit de overschrijvingen van de Pietcrskcrk tc Leiden blijkt dat „Jacobus Corver en Henderina Halder, echtelieden" op 12 mei 1799 zijn overgeschreven naar Delft.

Volgens het Register van Vreemdelingen te 's-Gravenhage vestigt, zich 20 oktober 1806 aldaar op de Vissersdijk *Hendrina Halder(s),* geb. te Delft, admissie onbepaald, tegen indemniteit van Delft in dato 16 okt. 1806. Dit moet, dus wel Henderina Corver-Halder zijn en haar echtgenoot zal dan wel vóór deze vestigingsdatum zijn overleden.

Uit het huwelijk Corver-Halder 5 kinderen, w.o. een zoon *Johannes Adrianus Corver* die in 1510 humt met zijn veel oudere nicht *Adriana Halder* „wed. ***David d'Auzon***".

10. *Elisabeth Margarefha Halder,* geb. te Delft en ged. in de Oude Kerk 19 aug. 1766 (doopgetuigen Dirk van Leeuwen en Maria Bragee, de grootouders van moederszijde), † jong en begr. in de Nieuwe Kerk 27 nov. 1767.
11. *Hermanus Halder,* geb. te Delft en ged. in de Nieuwe Kerk 4 dec. 1768 (doopgetuigen Dirk van Leeuwen en Maria Bragee, de grootouders van moederszijde), † Leiden 30 okt. 1788 en begr. in de Pieterskerk ald. tussen 1 en 8 nov. 1788.
12. *Elisabeth Margarefha Halder,* geb. te Delft 9 maart 1770 en ged. in de Nieuwe Kerk 11 maart 1770 (doopgetuige Maria Bragee, wed. Dirk van Leeuwen), † Assen 3 mei 1835 en begr. aldaar. Zij huwt te Leiden, al j.d. van Delft, wonende te Leiden in de Nieuwe Steeg, vergeselt met Elisabeth van Leeuwen, haar moeder, wonende als voren, op 17 aug. 1790 (ondertr. 28 juli 1790) *Janus Petri (Jan Pieter) van Tonderen,* j.m. van Amsterdam en wonende aldaar, vergeselt met Hendrik Halder (IIIb), zijn goede bekende, wonende op de Hoogstraat te Leiden („de Bruydegom heeft consent van zijn ouders vertoont en overgelevert"), geb. Amsterdam 2 febr. 1761, doctor medicinae, geneesheer te Amsterdam, † Dieren 19 aug. 1811, zn. van *Pieter Pieterse van Tonderen [geb.* in Tondern (Sleeswijk-Holsteyn) omtrent 1731, † en

begr. te Amsterdam 8 juni 1792], en van *Magdalena van Bevoorde* [geb. te Altona (bij Hamburg), omtrent 1731 en † te Amsterdam 25 maart 1813].

Uit een acte verleden voor notaris J. H. Clant te Amsterdam blijkt dat *Elisabeth van Leeuwen,* wed. van *Adrianus Halder,* **dd.** 31 maart 1810 een schenking doet aan hare dochter „Vrouwe *Elisabeth Margaretha Halder,* gescpareerde huisvrouw van den Medicinae Doctor *Janus* ***Petri*** *van Tonderen"* die haar zo goed blijkt te hebben verzorgd en ***haar zo veel*** genegenheid betoont en zelf zovele zorgen heeft aangezien zij voor de opvoeding van haar twee kinderen alleen moet zorgen. *Elisabeth* aan ***Leeuwen*** zal dus in die dagen met haar dochter en de beide kleinkinderen tezamen hebben gewoond te Amsterdam, alwaar zij in 1813 is overleden. *Elisabeth Margaretha Halder* heeft op 1 mei 1830 Amsterdam verlaten en zich metterwoon gevestigd ten huize van haar zoon *Adrianus van Tonderen,* wonende aan de Brink te Assen, van beroep hoofdcontroleur bij het Kadaster in de provincie Groningen; zij overleed aldaar.

Uit het huwelijk *van Tonderen-Halder* stamt *Johanna Petronella Lambertina* ***de*** Jong, echtgenote van Ir. *F. Stokhuyzen,* ***een*** der samenstellers dezer genealogie.

IIIa. Ds. Dirk *Halder,* geb. Delft 12 jan. 1755 en ged. in de Oude Kerk 15 j***an.*** 1755 (doopgetuigen Dirk van Leeuwen en Maria Bragee (Braghé), de grootouders van moederszijde), † Valkenburg (Z.-H.) 7 okt. 1826, oud 71 jaren en 9 maanden: de aangifte geschiedt door zijn zoon Adrianus Diedericus Halder, oud 44 jaren, „particulier" te Valkenburg (Z.-H.). Hij werd op 18-jarige leeftijd als student in de theologie aan de Rijks-Universiteit te Leiden ingeschreven 7 mei 1772; op 15 aug. 1779 als predikant beroepen te Groet en Kamp (N.-H.), op 30 juni 1782 te Winkel (N.-H.) en op 15 juni 1788 als predikant bevestigd te Valkenburg bij Leiden, waarbij de inzegening geschiedde door zijn aangehuwden broeder Ds. Johannes Becking, predikant, toenmaals te Schipluiden. Hij huwt Oude Wetering 25 juli 1779 (int. Leiden 9 juli 1779), als j.m. wonende te Leiden, *Hadewina (Haduwyna) Turck,* geb. Oudshoorn en ged. ald. 21 dec. 1749 (doopgetuige Marya Turck), wonende te Oude Wetering, † Valkenburg (Z.-H.) 23 april 1826, oud ruim 76 jaren, dr. van *Adriaan Turk* en *Johanna Hollingerus van Landsbergen.*

Uit dit huweliik:

1. *Adrianus Diedericus Halder,* volgt IVa.
2. *Geertruyda Johanna Halder,* geb. Winkel (N.-H.) en ged. ald. 20 febr. 1785, † jong.
3. *Geertruyda Johanna Halder,* geb. Winkel (N.-H.) en ged. ald. 15 okt. 1786, † Valkenburg (Z.-H.) 30 nov. 1795.
4. *Hendrik Halder,* volgt IVb.
5. *Elisabeth Halder,* geb. Valkenburg (Z.-H.) 29 sept. 1790 en ged. in de Ned. Herv. Kerk ald. 3 okt. 1790 door haar vader Ds. Dirk Halder (doopgetuige Elisabeth van Leeuwen, wed. van Adrianus Halder).
6. *Dirk Halder,* geb. Valkenburg (Z.-H.) 13 dec. 1793 en ged. in de Ned. Herv. Kerk ald. door zijn vader op 15 dec. 1793 (doopgetuige Elisabeth van Leeuwen, wed. van Adrianus Halder).

IVa. *Adrianus Diedericus Halder,* geb. Winkel (N.-H.) en ged. in de Geref. Kerk ald. 15 sept. 1782 (doopgetuige Elisabeth van Leeuwen, wed. Adrianus Halder), † te Valkenburg (Z.-H.).

Hij wordt als student in de theologie aan de Universiteit te Leiden ingeschreven op 9 sept. 1800 en 19 febr. 1803. Het schijnt evenwel dat hij geen predikant is geworden, althans dit ambt niet (of niet lang) heeft bekleed want wij vinden hem ten tijde van zijn huwelijk aangegeven als „meerderjarig jongman, geboren te Winkel, wonende te Valkenburg (Z.-H.)" en later, in 1819, verschijnt hij als „particulier". Hij huwt te Valkenburg (Z.-H.), na int. op 18 juni 1809, 10 aug. 1809 *Jacoba Maria Judith Valeton* (in het kerkelijk trouwregister aangegeven als Anna Jacoba Judug Valeton), meerderj. j.d. wonende te Voorburg, geb. Amsterdam 29 dec. 1781 en ged. 3 jan. 1782 in de Nieuwe Walenkerk aldaar (doopgetuigen Jacques David Chicot en de moeder), † Arnhem *15* juli 1868, in de ouderdom van 87 jaren en 6 maanden, aan de Nieuwe Kraan als weduwe Adrianus Diedericus Halder, zonder beroep wonende te Arnhem, dr. van *Guillaume Pierre Valeton* en *Jeanne Bourigaud Darfillact.*

Omtrent het huwelijk van hare ouders vinden wij tlat op 24 aug. 1779 in dc Oude Walenkerk het huwelijk werd voltrokken tussen *Willem Pieter Valeton* (van Amstrrdnm, gereformeerd, oud 39 jaren, wonende op de Oude Turfmarkt, geassistacrd door zijn moeder ***Maria*** *Coudere*) en *Johanna Bouriaud d'Artillact* (van Amsterdam, gereformeerd, weduwe van *Pieter Babat,* wonende op de Herengracht), ondertr. 4 aug. 1779.

Uit dit huwelijk:

1. *Geerfruida 'Johanna Halder,* geb. Amsterdam 11 aug. 1810, † ongehuwd Arnhem 26 nov. 1882, oud 72 jaren in de Hertogstraat, ten huize van A. S. d'Artillact Brill.
2. *Jeanne Alexandrine Halder,* geb. Valkenburg (Z.-H.) 6 maart 1813, ged. 14 maart 1813 (doopgetuige Jeannette Alexandrine Mitchell), † Valkenburg (Z.-H.) 26 april 1813.
3. *Jeanne Nicolasine Georgina Halder,* geb. 's-Gravenhage 21 maart 1818, † Valkenburg (Z.-H.) 7 okt. 1819. De aangifte van haar overlijden geschiedde door haar vader, „particulier" te Valkenburg (Z.-H.), oud 37 jaar, en Martinus van Oorde.

IVb. *Hendrik Halder,* geb. Winkel (N.-H.) en ged. in de Geref. Kerk ald. 2 maart 1788, † Valkenburg (Z.-H.) 15 dec. 1872 (oud 85 jaar, zonder beroep, wedr. van Neeltje van Egmond), bouwman te Valkenburg (Z.-H.), in 1819 en latere jaren diaken der Ned. Herv. Gem. te Valkenburg (Z.-H). Hij huwt, als „meerderj. jonkman geb. te Winkel, thans wonende te Valkenburg (Z.-H.)", te Valkenburg (Z.-H.) 21 april 1815 *Neeltje van Egmond,* „meerderj. j.d. wonende te Valkenburg (Z.-H.)", geb. Valkenburg (Z.-H.) en ged. ald. 23 mei 1790 („de Peet Neeltje Langelaan, wed. Willem van Egmond"), † Valkenburg (Z.-H.) 5 dec. 1854, oud 64 jaar, begr. ald. 9 dec. 1854, dr. van *Johannes van Egmond* en *Neelfje wouw.*

Uit dit huwelijk geen kinderen.

Het was blijkbaar de bedoeling dat de naam *Hendrik Halder* ***zou*** voortleven want hij geeft „als behuwdoom van den overledene" het overlijden aan op 28 juni 1836 des v.m. te 6 uur van *Hendrik Halder* van Egmond, geb. te Valkenburg (Z.-H.) en oud 10 weken, zoon van ***Pieter*** wan ***Egmond*** (†***21*** maart 1536) en ***Grietje*** *Schoneveld* (begr. 1 juli 1836 te Valkenburg (Z.-H.)). Bij deze aangifte staat *Hendrik Halder* aangegeven als „bouwman". In verband met zijn kinderloos huwelijk werden zijn volledige voor- en achternaam als voornamen aan het zoontje van zijn schoonzuster gegeven.

IIIb. *Hendrik Halder,* geb. Delft *6* juni 1756, ged. in de Oude Kerk 7 juni 1756 (doopgetuigen Hendrik Halder (I. 5.) en Johanna Barendina (er staat Bernardina) de Haas), † Leiden 25 april 1808 en begr. te Valkenburg bij Leiden. Hij werd aan de Rijks-Universiteit te Leiden als student in de medicijnen ingeschreven 3 maart 1773, oud 17 jaren, en als student in de chemie ald. 14 mei 1778, oud 22 jaren. Uit de attestatie-boeken van de Ned. Herv. Kerk blijkt, dat hij op 1 oktober 1775 van Leiden naar 's-Gravenhage wordt overgeschreven. Het Poorterboek van Leiden vermeldt: „Hendrik Halder, geboortig van Delft is op de getuygenisse van Jacobus Snarenberg Philippuszn. Zilversmit en Pieter Pottum Bode met de Roede dezer Stad tot Poorter dezer Stad aangenomen op den 23 october 1781". Hij was apotheker en woonde op de Hoogstraat bij de Oude Rijn. Hij huwt, als j.m. van Delft wonende te Leiden, te 's-Gravenhage 3 dec. 1781 in de Scheveningse Kerk (int. Leiden 17 nov. 1781 en te 's-Gravenhage 18 nov. 1781) *Johanna Jacomina Corver (Korver, Corwer),* j.d. van 's-Gravenhage en wonende aldaar, geb. te 's-Gravenhage en ged. in de Grote Kerk ald. 5 juli 1752 (als Jannetje Jakomina Corwer) door Ds. Pielat (alhoewel haar vader R.K. was) (doopgetuigen Jakomina van der Kloot en Catharina van Santen, lidmaat), † te Leiden en begr. te Valkenburg bij Leiden 30 nov. 1799, dr. van *Johannis (Johannes, Jan) Corver (Corwer, Kervel)* (R.K.) en van *Adriana Vos* (Geref).

Het echtpaar *Corver-Vos* huwde in de Scheveningse Kerk te 's-Gravenhage 12 mei 1743, hij als j.m. van Utrecht, beide wonende te 's-Gravenhage. (zie I, 9). Bij het huwelijk *Halder-Corver* valt het volgende Up: Hun eerste kind werd geref. gedoopt in de Grote Kerk te 's-Gravenhage zonder enige aantekening, dat de ouders toen nog niet gehuwd waren. Noch bij het huwelijk der ouders, noch bij de doop van het kind is er enige aantekening dat het een „onecht" kind is en de veronderstelling ligt voor de hand, dat het huwelijk niet wordt gesloten met de instemming van zijn ouders; mogelijk heeft men met de voltrekking van het huwelijk gewacht tottlat zich bepaalde omstandigheden hadden voorgedaan of wel waren gewijzigd.

Merkwaardig is ook dat *Hendrik Halder* na het overlijden van zijn vader (25 dec. 1779) als minderjarig jongman zijn testament maakt (notaris Nr. Cornelis van der Sleyden, Delft no. 2984 fol. 28, dd. 13 maart 1780) waarbij hij tot zijn enige en universele erfgenaam benoemt „zijn moeder *Elisabeth van Leeuwen* of bij haar voor-overlijden zijn gezamenlijke broers en (of) zusters van den vollen bedde, echter ouder beding dat binnen zes weken na zijn overlijden aan *Johanna Jacomina Korver,* wonende te 's-Gravenhage, ren som van Een (luizend guldens in contant geld moet worden uitbetaald en aan haar dochter *Hendrina* (bedoeld is *Henderica*) *Johanna* een summa van Een honderd gulden 's jaars haar leven lang".

op 2 april 1807 wordt een acte van Voogdij opgemaakt (notaris C. P. van Staveren te Leiden) waarbij *Hendrik Halder,* apothecair, weduwnaar en boedelhouder van wijlen *Johanna Jacomina Korver* verklaart tot voogden over zijn minderjarig,: en uitlandige kinderen en erfgenamen zijn broeder Ds. *Dirk Halder* en zijn beide schoonzoons *Hugo van* der *Meer,* notaris te 's-Gravenhage, en *Arnoldus Johannes Papet,* licentmeester te Sommelsdijk.

Rij zijn overlijden in 1808 blijkt de tïnantiële toestand van zijn nalatenschap niét gunstig. Door de erfgenamen wordt een „Acte van Beraad" opgemaakt (notaris van Staveren te Leiden dd. 28 april 1808) waarbij compareren Ds. *Dirk Halder,* predikant te Valkenburg (Z.-H.), *Hugo van der Meer,* notaris te 's-Gravenhage, en *Adrianus Halder,* wonende te West-Zaandam, als voogden, resp. als erfgenamen van *Hendrik Halder,* † 25 april 1805, die verklaren niet

te neten „of de schulden de voordeelen van dc erfenis zullen overtreffen weshalve zij zich beroepen op het recht van nader beraad".

Op 6 mei 1809 heeft voor notaris van Staveren te Leiden plaats de „Openbare verkoop van het huis en erve staande in het beste gedeelte dezer stad aan de Oostzijde van de Vischbrug of Hoogstraat omtrend de Oude Rhijn, belend aan de eene zij le Laurens Rietveld en aan de andere zijde Carel van le Noorda onder het Bon Burg Streng No. 74, zijnde in hetzelve huis de apothecaraffaire sedert onheugelijke jaren met zeer veel succes geëxerceerd". Dc opbrengst was 5200.– gld., zonder inboedel.

Merkwaardig is de volgende bepaling: „De koper zal nog boren en onverminderd zijne uit te loven kooppenningen ten huise van denzelren notaris mede op den 15 July aanstaande moeten betalen een somma van sestig guldens, welke door Heeren Gecommitteerden tot dc zaken der schadevergoeding veroorzaakt door de Ramp van de 12 January 1807 benoemd bij dispositie van zijne Excellentie den Minister van Binnelandsche zaken in dato den 4 Mey 1808 no. 12 en van 23 Mey no. 11 aan de Erven van Hendrik Halder uit krachte van het decreet van Zijne Majesteit van den 4 Juny 1808 no. 134 uit het fonds van Negotiatie bij bovengemelde Decreet gearresteerd meerder zijn toegewesen dan aan hem rlgs het Reglement van Schavergoeding van den 5 October 1807 is competeerende en alreede was uitbetaald ter zake van de schade door tle noodlottige uitbarsting van 12 January 1807 voornoemd aan voorschreven Huis en Erve veroorzaakt en van welke somma van sestig guldens de restitutie in tien termijnen moet geschieden en wanneer opgenoemde Huis en Erve binnen den tijd van tien jaar mogt worden verkogt dat als dan de algeheele of nog resteerende somma voor het doen van het Transport aan het Fonds der Negotiatie uit de kooppenningen zoude moeten worden opgelegd en betaald." In deze acte worden de zeven kinderen van *Hendrik Halder* genoemd, de dochters met hunne echtgenoten en ook Ds. *Dirk Halder* c.s. als voogden van de drie minderjarige kinderen. Johan *Halder* wordt daarin *Johannes* genoemd. De naam van *He ndrica Johanna Halder werd* twee maal geschreven als *Hendrica Jacomina,* de eerste maal werd *Jacomina* gewijzigd in *Johanna,* de tweede maal echter niet.

Uit dit huwelijk:

1. *Henderica Johanna Halder,* geb. te 's-Gravenhage, geref. ged. 28 mei 1777 in de Grote of St. Jacobs Kerk ald. door Ds. Muilman, † 's-Gravenhage 21 april 1839. Zij huwt te Leiden 1 nov. 1801 (int. 15 okt. 1801, geboden op 17, 24 en 31 okt. 1801), als j.d. van 's-Gravenhage en wonende op de Hoogstraat te Leiden, vergeselt met Hendrik Halder, haar vader. wonende op de Hoogstraat, *Hugo van der Meer,* j.m. van Voorburg, wonende te 's-Gravenhage, vergeselt met Elisabeth van Leeuwen, zijn goede bekende, wonende op de Hoogstraat, geb. te Voorburg en ald. geref. ged. 8 juli 1770, notaris te 's-Gravenhage (protocol van 1793—1839), † 's-Gravenhage 26 dec. 1839, wonende Noordeinde 69, overleden „door verzwakking", zn. van *Diederik Adriaan van der Meer* en van *Davina Papet.*

   Uit het huwelijk van der Meer-Halder zijn 2 dochters bekend : *Davina Johanna Jacomina,* geb. 's-Gravenhage 16 aug. 1802 en ged. Grote Kerk 22 aug. 1802, en *Henderica Diderica Adriana,* geb. 's-Gravenhage 15 aug. 1804 en ged. Grote Kerk 22 aug. 1804.

2. *Elisabeth Halder,* geb. te Leiden, geref. ged. in de Hooglandse Kerk 5 sept. 1782 (doopgetuige Elisabeth van Leeuwen, wed. Adrianus Halder), † 's-Gravenhage 2 juli 1855, woonachtig te Amsterdam als wed.

van Arnoldus Johannes Papet. Zij huwt te Leiden 9 aug. 1801 voor het Comité van Civiele en Criminele Justitie (geboden op 25 juli, 1 aug. en 8 aug.), als j.d. van Leyden, wonende op de Hoogstraat, vergeseld met Hendrik Halder, haar vader, wonende als voren, *Arnoldus Johannes Papet,* geb. Sommelsdijk 11 olct. 1777 en ged. ald. 19 okt. 1777, commies collecteur der Convoyen en Licenten van Sommelsdijk en Middelharnis, j.m. van Sommelsdijk en wonende aldaar, vergeseld met Willem van den Goorberg, zijn goede bekende, wonende op de Hoogstraat, † Amsterdam 9 okt. 1841, zn. van *François Papet,* licentmr. ter Admiraliteit van Zeeland te Sommelsdijk (geb. 1730 en † Sommelsdijk 15 okt. 1806) en *Jacoba Cornelia Balfour.*

In Ned. Patriciaat (VIIIe jrg.), blz. 353/4, wordt A. J. Papet abusievelijk genoemd *Arnoldus Ja c o b u s Papet.*

Uit het huwelijk *Papet-Halder* zijn negen kinderen bekend; de oudste zoon is *François George Balfour Papet,* van wie nakomelingen; op 3 nov. 1863 overleed toch tc Bondowoso (N.O.I.) *Arnoldus Johannes Papet,* oudste zoon van de weduwe *F. G. Balfour Papet geh. van der Linde.*

3. *Adriana Halder,* geb. Leiden 22 juni 1784, ged. in de Hooglandse Kerk 24 juni 1784, † 's-Gravenhage 19 januari 1867. Zij tr. 1° Leiden 17 febr. 1805 op vertoon dat de drie huwelijksproclamaties te Zutphen ongehinderd zijn gegaan (geboden te Leiden 26 jan., 2 febr. en 9 febr. 1805) als j.d. van Leyden, wonende op de Hoogstraat, vergeselt met Hendrik Halder, haar vader, wonende als voren, met *Abraham Willem van der Meer de Walcheren,* j.m. van Tongerlo, in guarnisoen te Zutphen, geads. met Willem van den Goorberg, wonende op de Hoogstraat, geb, te Lichtenvoorde 18 dec. 1771, kapitein bij het Corps Koninglijke Hollandsche Artillerie, † Goedereede 21 april 1811, zn. van Mr. *Isaac van der Meer de Walcheren* (geb. Woudrichem 13 okt. 1731, drossaard van Lichtenvoorde, † Lichtenvoorde h. Tongerlo 14 febr. 1807) en van *Anna Christina Vles* (geb. Doesburg 24 jan. 1740 (ged. 27 januari 1740), † Lichtenvoorde, h. Tongerlo, 17 januari 1806).
Het huwelijk v. d. Meer de Walcheren-Vles werd gesloten te Lichtenvoorde, ondertr. 25 januari 1766). Tr. 2° te 's-Gravenhage, als wed. Abr. Willem van van der Meer de Walcheren, op 13 april 1831 *Pieter van der Meer,* geb. 's-Gravenhage 4 april 1796 en ged. in de Klooster Kerk ald. 8 april 1796 (door Ds. van der Valk, pred. te Baerle), adj. commies Dep. van Oorlog, † Rotterdam 3 nov. 1879, zn. van *Jacob van der Meer,* notaris te 's-Gravenhage (broeder van Hugo van der Meer, zie IIIb. 1.) en van *Geerfruyda Beverburg.*

Bij de voltrekking van dit huwelijk verklaart de bruid dat de laatste woonplaats van haar grootvader van moederszijde haar onbekend is; de grootouders van vaderszijde en de grootmoeder van moederszijde van de bruid zijn overleden.

Blijkens het Volkstellingsregister 1840 woont *Pieter van del- Meer tc* 's-Gravenhage als „ambtenaar"; volgens het Register 1849—1859 woont hij aan de Luthersche Burgwal no. 173 en wonen in zijn gezin Johanna Jacomina Halder, geb. Antwerpen 1827, dewelke huwde 16 juli 1856 en Anna Catharina Haldcr, geb. Antwerpen 25 april 1825 (uit Haarlem naar 's-Gravenhage gekomen 30 dec. 1859) en te 's-Gravenhage gehuwd 25 jan. 1860 met Aris van Vierhouten (die op 24 mei 1866 te Beverwijk blijkt te wonen).

Uit het eerste huwelijk een zoon Jhr. *Hugo van der Meer* de Walcheren, geb. 's-Gravenhage 25 febr. 1810, geref. ged. ald. in de Grote Kerk 11 maart 1810 waarbij peter en meter zijn *Hugo van der Meer* en *Henderica* Johanna *Halder,* zwager en zuster van de moeder. Er wordt in het bijzonder bij vermeld dat „de vader thans in 's lands dienst afwezig" is.

Uit het tweede huwelijk, met de twaalf jaren jongere neef van haar zwager, geen kinderen.

4. *Adrianus Halder,* volgt IVc.
5. *Johan Halder,* geb. te Leiden en ged. in de Pieterskerk 12 dec. 1787, was 25 april 1808 nog in leven, doch verder niets over hem bekend.

CATHARINA JOHANNA SCHWENCKE (1782—1862), echtgenote van Adrianus Haldcr.
Schilderij door Christiaan J. L. Portman.

6. *Hermanus Halder,* geb. te Leiden en ged. in de Hooglandse Kerk 25 juli 1793 (doopgetuige Elisabeth van Leeuwen, wed. van Adrianus Halder). Hij komt voor als getuige in acten, verleden voor notaris Hugo van der Meer te 's-Gravenhage, zijn zwager (no. 95 d.d. 7de van Louwmaand 1810 en no. 97 d.d. 16de van Louwmaand 1810); overigens niets van hem bekend,
7. *Jacobus Halder,* volgt IVd.

IVc. *Adrianus Halder,* geb. te Leiden en ged. in de Hooglandse Kerk 16 febr. 1786 (doopgetuige Elisabeth van Leeuwen, wed. Adrianus Halder). Hij werd op 6 febr. 1804 op 18-jarige leeftijd ingeschreven aan de Universiteit te Leiden als student in de medicijnen en in 1806 aan die te Amsterdam. Uit de attestatie-boeken van de Ned. Herv. Kerk blijkt, dat hij 13 oktober 1805 uit Leiden

vertrekt naar West-Zaandam: geneesheer, eerst te Zaandam, daarna te Beverwijk, † Beverwijk 18 febr. 1864. Hij tr. Leiden 10 maart 1805 (int. 22 febr. 1805), als j.m. van Leyden, wonende op de Hoogstraat en vergeseld met Hendrik Halder, zijn vader, wonende als voren, *Cafharina Johanna Schwencke,* j.d. van Deventer, wonende op de Oude Vest te Leiden, vergeselt met Johannes Kramer, haar voogd, wonende op den Rhyn over de Haven (de bruid moet consent van haar moeder overbrengen: geboden 23 febr., 2 maart en 9 maart 1805), geb. te Deventer en ged. (Luth.) 15 sept. 1782, † Beverwijk 12 juli 1862, dr. van Ds. *Jan(Joannes) Franciscus Schwencke,* Luth. predikant, laatstelijk te Deventer, en van *Maria Wilhelmina van (von) Glo(c)kman(n).*

Dr. JAN FRANCISCUH HALDER (1813—1888), geneesheer te Beverwijk.
Schilderij door Christiaan J. L. Portman. 1844.

Volgens familie-overlevering zou aan het huwelijk een schaking zijn voorafgegaan; dit lijkt wel mogelijk want de apothekerszoon zal wel niet zonder meer zijn geaccepteerd in de officiers-familie *von Glockmann,* gezien ook het feit dat een zuster van de moeder, n.l. *Charlotta Eleonora Johanna van (von) Glo(c)kman(n)* gedeeltelijk werd onterfd wegens haar huwelijk met *ren* nirt in die familie aanvaarde *Gijsbertus Rietveld* (zie acte notaris Josué l'Ange, Leiden no. 21 d.d. 26 febr. 1779).

Uit dit huwelijk:

1. *Johanna Jacomina Maria Wilhelmina Halder,* geb. Zaandam 12 okt. 1810 (volgens een acte van Bekendheid, verleden voor notaris van Goor Hinlopen te Zaandam in maart 1838, nodig voor haar huwelijk, daar zij wegens bezwaren van haar ouders tegen doop niet was gedoopt en dus niet ingeschreven in een kerkelijk register), † Beverwijk 5 sept. 1893. Zij tr. Beverwijk

6 maart 1838 *Johannes Coenraad de Lange,* geb. Ysselstein 10 sept. 1812, genees- heel- en verloskundige te Uitgeest, † Uitgeest 2 febr. 1879, zn. van *Johannes Coenraad de Lange* en van *Elisabeth Meulenbeek (Moolenbeek).*

Uit het huwelijk de *Lange-Halder* drie dochters. Van de tweede dochter *Catharina Johanna de* Lange, gehuwd met *Nicolaas Tromp* stamt af *Wilhelmina de Veer,* echtgenote van IT. *Lourens,* de tweede samensteller dezer genealogie.

2. *Jan Franciscus Halder,* volgt Va.

Va. Dr. *Jan Franciscus Halder,* geb. Zaandam 3 maart 1813, geneesheer te Beverwijk, † Beverwijk 5 febr. 1888, tr. 1° Beverwijk 21 mei 1840 *Agafha Margarefha de Lange,*

AGATHA MARGARETHA DE LANGE (1807—1874), echtgenote van Dr. Jan Franciscus Halder.
Schilderij door Christiaan J. L. Portman. 1844.

geb. IJsselstein 29 aug., ged. ald. 6 sept. 1807, † Beverwijk 12 april 1874, dr. van *Johannes Coenraad de Lange* en *Elisabefh Meulenbeek (Moolenbeek);* tr. 2° Beverwijk 7 juni 1876 *Piefje Donker,* geb. Osdorp (gem. Sloten N.-H.) 19 dec. 1842, † Haarlem 5 mei 1902, dr. van *Gerrit Jonker* en *Piefje Duijff.*

Alleen kinderen uit het eerste huwelijk:

1. *Adrianus Halder,* geb. Beverwijk'27 nov. 1840, † ald. 30 dec. 1841.
2. *Abigael Halder,* geb. Beverwijk 5 maart 1842, † ald. ongehuwd 2 januari 1884.
3. *Adriana Halder,* geb. Beverwijk 22 febr. 1844, † ald. ongehuwd 18 maart 1864.
4. *Hermanus Halder,* geb. Beverwijk 18 nov. 1845, † ald. 14 mei 1846.

5. Elisabeth** Halder,* geb. Beverwijk 19 febr. 1847, † Haarlem 28 januari 1891, tr. Beverwijk 4 aug. 1869 *Augustus* ***de Veer, geb. Amsterdam 17 mei 1841, directeur van de Haarlemsche Paardentram, † Haarlem 22 aug. 1892, zn. van ***Cornelis** Gerrit van Oorf de Veer* en ***Wellemoef Nagel.*** Uit dit huwelijk geen kinderen.

ELISABETH HALDER (1847—1891),
echtgenote van Augustus de Veer.

6. *Adrianus* ***Hermanus** Halder,* geb. Beverwijk 19 okt. 1851, gemeente-ontvanger van Velsen en Santpoort, † Voorburg, h. Arendsburg, 5 januari 1890, tr. 1° Amsterdam 23 april 1880 ***Elisabeth Esfher** Sluyterman van* ***Loo,*** geb. Beverwijk 17 maart 1846, † Apeldoorn 15 maart 1881, dr. van Mr. ***Willem Louis Sluyferman ven Loo,*** kantonrechter, en ***Margarefha** Zeewoldt;* tr. 2° Velsen 28 april 1886 ***Anna Anfhonia van de Kasfeele,*** geb. Amsterdam 7 sept. 1861, † Santpoort 7 maart 1888 (na ontijdige bevalling), dr. van *Reinier* ***van de Kasfeele,*** inspecteur der Registratie, en ***Wilhelmina Maria Frederika Willen.***
Uit het eerste huwelijk:
a. z o o n, geb. Apeldoorn 7 maart 1881 en † ald. 9 maart 1881.
Uit het tweede huwelijk:
b. l e v e n l o o s kind, geb. Santpoort 7 maart 1888, tegelijk met de moeder begraven.

IVd. *Jacobus Halder,* geb. te Leiden, ged. ald. Marekerk 27 dec. 1795, bij K.B. dd. 16 aug. 1829, no. 113, vermeld als le luit. bij de 15e afd. Infanterie en bij K.B. dd. 22 mei 1832, no. 10, ontslag gegeven als le luit. adj. bij het 2e bat. Vriessche Schutterij, † 20 maart 1838 [1]), tr. Antwerpen 5 maart 1823 [2]) ***Maria** Elisabeth* ***van der Heu,*** geb. Rotterdam 16 sept. 1797, †, vermoedelijk te Antwerpen, vóór 29 april 1841, dr. van ***Simon Pefrus van der Heu*** en *Anna* ***Cafharina Krol*** en weduwe van *Joannes* ***Henricus Sfehly.***

AUGUSTUS DE VEER (1841—1892),
echtgenoot van Elisabeth Halder.

Uit dit huwelijk:
1. ***Adrianus Johannes Jacobus** Halder,* geb. Antwerpen 5 maart 1822 [3]), kanonnier le kl. bij de 4e comp. van het 3e regt. Artillerie, † ongehuwd te Delft „in het huis van wijk 11 no. 23, zijnde het tijdelijke Hospitaal aan het Oude Delft" op 29 april 1841.
2. ***Anna Cafharina** Halder,* geb. Antwerpen 25 april 1825, † 's-Gravenhage 13 mei 1907, tr. 's-Gravenhage 25 januari 1860 *Aris* ***van Vierhoufen,*** geb. Monnikendam 21 maart 1830, kostschoolhouder te Sneek, † Sneek 21 juni 1882, zn. van ***Willem van Vierhouten*** en ***Maria Volkerse.***
Uit dit huwelijk geen kinderen.

[1]) Volgens opgave van A.R. te Schaarsbergen verbleef hij in 1832 en daarna. te Dongen, doch volgens opgave B.S. te Dongen (N.-Br.) is hij aldaar niet, overleden.

[2]) Als deze trouwdatum juist is, zou de oudste zoon dan 1 jaar zijn geweest, doch er werd niet vermeld, dat door. het huwelijk een kind „geëcht" werd.

[3]) Bij zijn overlijden wordt opgegeven dat hij 18 jaar was. Hij zou dan in 1823 geboren zijn. Zou de B.S. te Antwerpen zich met de opgave van de data van huwelijk en geboorte oudste zoon vergist kunnen hebben?

3. *Johanna Jacomina Halder,* geb. Antwerpen 22 april 1827, † 's-Gravenhage 5 januari 1899, tr. 's-Gravenhage 16 juli 1856 *Johannes Bik,* geb. Renkum 10 januari 1827, gezagvoerder, † Scheveningen 29 nov. 1920, zn. van *Adrianus Bik* en *Martina Christina Campbell.* Uit dit huwelijk één zoon [4]).

IIIc. *Johannes Bernardus Halder,* geb. Delft 28 mei, ged. ald. (N.K.) 29 mei 1760, was eerst wijnkoper te Delft, vestigde zich later te Leiden en in 1795 gaf hij door middel van een advertentie „aan het publiek kennis, dat hij door het overlijden van Jan Daniel Hoekwaater heeft gekocht het Verbeterhuis „De Gekroonde Cabel" aan de Oostpoort binnen de stede Delft om hetzelven te continueeren, zijnde hetzelve Huis door deszelfs Vader in vroegere dagen tot eene der voornaamste huizen door de goede en voorzichtige oppassing gebragt geweest". In april 1796 vestigde hij zich in verband hiermede wederom te Delft. Hij † te Heeze bij Leende, begr. ald. 14 febr. 1810, tr. 1° Delft (Gasthuiskerk) 5 mei 1783 *Engelina Johanna Petronella van Bockom (van Bockum),* geb. te Delft, ged. ald. (N.K.) 4 dec. 1757, † te Delft, begr. (N.K.) 23 febr. 1784, dr. van *Gerard (Gerrit) van Bockom* en *Catharina van Daalen;* tr. 2° Delft 21 mei 1785, als wedr. wonende te Delft, *Johanna de la Leyne (Laine),* j.d. van en wonende te Leiden op de Oude Vest, geb. te Leiden, ged. ald. (Hooglandse Kerk) 25 aug. 1757, † na 1 okt. 1837 (zij woonde op deze datum te Amsterdam), dr. van *Carel de la Leyne (Lainej,* rokjesdrapier, en *Jacoba Hovenier.*

Het huwelijk Halder-de la Laine werd te Delft d.d. 15 nov. 1803 door echtscheiding ontbonden.

Uit het eerste huwelijk:

1. *Adrianus Halder,* geb. Delft 3 febr., ged. ald. (N.K.) 8 febr. 1784, rijksambtenaar, † 's-Gravenhage 28 april 1854, tr. 's-Gravenhage 28 januari 1818 *Cornelia van Oostenrijk,* geb. Rotterdam 16 juni 1775, † 's-Gravenhage 4 mei 1863, dr. van *Arend van Oostenrijk* en *Petronella Verhoeven* en weduwe van *Adrianus Bik.* Uit het huwelijk Halder-van Oostenrijk geen kinderen.

Uit het tweede huwelijk:

2. kind, begr. Delft (N.K.) 5 sept. 1786.
3. *Jacoba Halder,* geb. te Leiden, ged. ald. (Hoogl. K.) 25 nov. 1787, tr. (int.) Amsterdam/Watergraafsmeer d.d. 6 april 1810 als Jacoba Halder de la Laine, in de Hoogstraat bij de Voorburgwal, *Hendrik Elsman,* in de Watergraafsmeer.
4. *Dirk Halder,* volgt IVe.
5. *Caroliena Halder,* geb. te Leiden, ged. ald. (Pieterskerk) 29 febr. 1792.
6. *Carel Halder,* geb. te Leiden, ged. ald. (Hooglandse Kerk) 19 mei 1793.
7. *Johannes Bernardus Halder,* volgt IVf.
8. kind. begr. Delft (N.K.) 19 dec. 1800.

[4]) *Adrianus Johannes Bik,* geb. 's-Gravenhage 17 juni 1857, gehuwd met *Anna van Dulken* (voor haar voorgeslacht zie Ned. Leeuw LXXIII, kol. 327). In de nalatenschap van zijn dochter *Johanna Jacomina Bik,* weduwe van *Constant Louis Boissevain* bevonden zich de geschilderde portretten van *Adrianus Halder* en *Catharina Johanna Schwencke* (IVe).

IVe. *Dirk Halder,* zich noemende *Halder de la Laine* [5]), geb. Leiden 13 febr., ged. ald. (Hooglandse Kerk) 18 febr. 1790, koekbakker te Delft op de Koornmarkt, † Delft, wonende in het Oosteinde, 1 okt. 1837, tr. Delft (raadhuis) 2 dec. 1810, als j.m. van Leiden, *Johanna Sophia Jekel* [6]), j.d. wonende te Delft, geb. Delft 1 maart, ged. ald. (Luth. Kerk) 7 maart 1790, † Delft 6 maart 1875, dr. van *Johan Friderich Jekel* en *Trijntje Koeberg.*

Uit dit huwelijk:

1. *Johanna Sophia Halder de la Laine* [7]), geb. Delft 19 mei 1813, † Delft 6 april 1873, tr. Delft 26 juli 1848 *Jacob Grof,* geb. te Huizen omtrent 1810, onderopzichter bij de buskruitfabricage in N.O.-Indië, † Soerabaja 19 febr. 1854, zn. van *Willem Grol* en *Hijltje van den Nieuwen-Amstel.* Uit dit huwelijk één zoon en één dochter.
2. *Jacoba Cornelia Halder de la Laine,* geb. Delft 29 dec. 1817, † ald. 29 april 1855, tr. Delft 8 nov. 1848 *Cornelis van Iperen,* geb. 's-Gravendeel ca. 1817, mr. smid te Delft, † Delft 5 nov. 1879, zn. van *Bastiaan van Iperen* en *Annigje Bezemer.*
3. *Maria Jacoba Halder de la Laine,* geb. Delft 26 nov. 1819. tr. Delft 26 juli 1848 *Hermanus van Berkel,* geb. Hoorn 7 aug. 1820, opzichter bij de buskruitfabricage in N.O.-Indië, zn. van *Jan (Joannes) van Berkel* en *Maria Grooteboer.*

   Uit dit huwelijk minstens één zoon *Hermanus Jacobus van Berkel* [8]), geb. Delft 15 januari 1845, gewettigd bij het huwelijk der ouders.

4. *Dirk Frederik Halder de la Laine,* geb. Delft 29 nov. 1822, marinier bij de 3e comp., 2e div. van het korps Mariniers in garnizoen te Den Helder, † ongehuwd Den Helder 18 sept. 1852.
5. *Johannes Bernardus Halder de la Laine,* geb. Delft 21 april 1825, in 1839 apothekersbediende te Delft, in 1848 naar Rotterdam vertrokken, van beroep behanger: zijn naam werd toen gespeld *J.B. Halder de la Leine* [9]). Hij tr. Rotterdam 11 dec. 1850 *Elisabeth* Hendrina Johanna Gosenson, geb. Amsterdam 13 januari 1815, †na 21 nov. 1882, weduwe van *R. W. de Jager.*
6. *Pieter Karel Halder de la Laine,* geb. Delft 29 juni 1829. zonder beroep, † ongehuwd Delft 3 april 1858.

IVf. *Johannes Bernardus Halder,* geb. Delft 18 nov., ged. ald. (Gasthuiskerk) 11 dec. 1796, schilder te Amsterdam, † ald. 27 aug. 1863, tr. 1° Amsterdam 12 maart 1815 *Alida Brinkman,* geb. Weesp ca. 1785, † Amsterdam

[5]) Het is niet duidelijk waarom en op welke gronden hij en zijn afstammelingen zich noemen *Halder de la Laine.* Hij werd gedoopt *Dirk Halder* en, toen hij zich in juli 1809 te Delft vestigde, was zijn naam ook *Halder* zonder toevoegsel. Enige maanden na zijn huwelijk heeft hij zich blijkbaar in Den Haag willen vestigen, want in het Reg. van Vreemdelingen van Den Haag komen voor: ***D. Halder de la Laine,*** geb. te Leiden, en *Sophia Johanna Jekel,* geb. te Delft,, gevestigd 29 april 1811, Nieuwe-hare, verleend admissie tegen indemniteit ran Leijden en Delft in dato 25 en 26 april 1811. gerestitueerd 2 april 1812.

[6]) Zij komt enige malen in de' B.S. te Delft voor „zonder beroep", doch in de overlijdensacte van haar dochter in 1855 wordt zij kinderschoolhouderesse te Delft genoemd.

[7]) Op 10 maart, 1855 komt zij le Delft terug uit Soerabaja als weduwe *Jacob Grol* met 2 minderjarige kinderen.

[8]) Hij werd reeds bij acte dd. 5 febr. 1845 erkend als zoon van *Hermanus van Berkel.*

[9]) Het is niet bekend waar en wanneer hij orerlcden ***is. Vóór*** 1869 (volkstelling) is hij uit Rotterdam vertrokken, zonder nadere opgave. Zijn echtgenote vertrok 2 1 nov. 1 882 van Rotterdam naar Amsterdam.

18 juli 1829, dr. van Jozef *Brinkman* en *Neeltje Pieters;* tr. 2° Amsterdam 3 aug. 1831 *Elisabeth Boekhorst,* geb. Amsterdam ca. 1784, † ald. 8 juni 1849, dr. van *Jan Dirk Boekhorst* en *Chrisfina Kattenburg en weduwe* van *Franz Rep:* tr. 3° Amsterdam 18 januari 1852 *Johanna Henrieffa Wernez,* geb. Amsterdam 19 april 1814, † ald. 8 maart 1853, dr. van *Frans Werner* en *Gerritje van der Mark.*

Uit het eerste huwelijk:

1. *Johanna Berndina' Halder,* geb. Amsterdam 10 april 1815, † ald. 4 dec. 1817.
2. *Johannes Bernardus Halder,* geb. Amsterdam 18 dec. 1817, † ald. 23 dec. 1817.
3. *Johannes Bernardus Halder,* geb. Amsterdam 10 juli 1819, volgt Vb.
4. *Jacoba Johanna Halder,* geb. Amsterdam 3 aug. 1821, † ald. 15 maart 1892 [10]), tr. Amsterdam 6 mei 1846 *Jan Jacob van de Caap,* geb. Amsterdam 7 okt. 1819, werkman, † Amsterdam 7 sept. 1896 [10]), zn. van *Johannes Franciscus van de Caap (Joannes van de Kaap)* en *Gecrtruida Doesburg (Geertruy van Doesburg).*
5. *Carel Halder, volgt* Vc.

Uit het tweede huwelijk geen kinderen bekend.

Uit het derde huwelijk:

6, *Gerrit Halder,* geb. Amsterdam 21 febr. 1853, werkman, † ongehuwd Amsterdam 16 okt. 1881.

Vb. *Johannes Bernardus Halder,* geb. Amsterdam 10 juli 1819, † ald. 3 mei 1893, tr. Amsterdam 30 juli 1845 *Agatha Ha(a) gemeijer,* geb. Amsterdam 24 aug. 1816, † ald. 30 mei 1884, dr. van *Hendrik Jacobus Ha(a)gemeijer* en *Angenesa Catharina Duisdeiker.*

Uit dit huwelijk:

1. *Alida Johanna Halder,* geb. Amsterdam 10 mei 1847, † ald. 18 juli 1848.
2. *Alida Johanna Halder,* geb. Amsterdam 27 aug. 1849, † ongehuwd Bussum 12 febr. 1929.
3. *Johannes Bernardus Halder,* geb. Amsterdam 27 nov. 1851, † ald. 2 dec. 1851.
4. *Maria Christina Halder,* geb. Amsterdam 12 dec. 1852, † ald. 29 mei 1853.
5. *Johannes Bernardus Halder,* geb. Amsterdam 14 mei 1854, † ald. 17 nov. 1854.
6. *Maria Catharina Halder,* geb. Amsterdam 21 okt. 1855, † ald. 2 okt. 1856.
7. *Johanna Agatha Halder,* geb. Amsterdam 22 sept. 1857, † ald. 11 mei 1859.
8. *Johannes Bernardus Halder,* geb. Amsterdam 2 dec. 1860, † ongehuwd Haarlemmerliede en Spaarnwoude 22 juli 1887.

Vc. *Carel Halder,* geb. Amsterdam 21 okt. 1823, kastenmaker, † Amsterdam 9 juni 1894, tr. Amsterdam 25 april 1849 *Chrisfina Jacoba Helena Malburg,* geb. Amsterdam 15 mei 1820, † ald. 17 febr. 1885, dr. van *Arnoldus Bernardus Malburg* en *Philippina Baum.*

Uit dit huwelijk:

1. *Johanna Halder,* geb. Amsterdam 24 april 1850, † ald. 29 april 1850.

[10]) Deze overlijdensdata opgegeven door de B.S. te Amsterdam kloppen niet. Zij zou te Amsterdam zijn overleden 15 maart 1892 als weduwe van *Jan Jacob van de Caap,* terwijl als zijn overlijdensdatum wordt opgegeven 7 sept. 1896.

2. *Johannes Bernardus Halder,* geb. Amsterdam 11 april 1851. † ald. 10 okt. 1855.
3. *Christina Jacoba Helena Halder,* geb. Amsterdam 4 juni 1853, † ald. ongehuwd 8 okt. 1872.
4. *Carel Halder,* geb. Amsterdam 14 sept. 1855, † ald. ongehuwd 4 juli 1878.

IIb. *Andries Halder,* geb. te Delft en ged. in de Oude Kerk 2 febr. 1718 (doopgetuigen Andries Kloeting en Maria van der Plas). Uit het Consentenboek van Delft blijkt, dat op 11 maart 1737 door Burgemeesteren van Delft „Andries Halder (is) geconsent[t]. duytsche School te houden om te leeren Spellen Leesen Schrijven en Csyfferen en 't Psalmzingen". Hij huwt, als j.m. in de Langebreetsteeg, te Delft in de Nieuwe Kerk 23 nov. 1738 (int. 8 nov. 1738) *Maria Pijnaker,* j.d. aan de Coornmarkt, † te Amsterdam, wonende op de Marken voor aan de Markerbrug, en begr. ald. 3 januari 1763, no. 18 Sm. Kappel.

Andries Halder en zijn gezin zijn na 1747 uit Delft verdwenen, doch in 1762/3 blijkt het met tenminste één dochter te Amsterdam woonachtig te zijn. Er zijn evenwel geen aanwijzingen dat hij rechtstreeks van Delft naar Amsterdam is gegaan. Hun testament, verleden voor notaris Mr. Cornelis Piinaker te Delft. no. 2716 fol. 46 d.d. 22 aug. 1739, geeft geen verdere opheldering en, ook niet omtrent zijn beroep.

Uit dit huwelijk:

1. *Henderina Halder,* geb. te Delft en ged. in de Oude Kerk 22 okt. 1739 (doopgetuigen Jacobus Halder en Hendrina Haal, de grootouders), † te Delft en begr. in de Nieuwe Kerk 9 nov. 1739 (er staat bij aangetekend: kind van Andries Halder „in de Lange Breetsteeg").
2. *Geertruy Halder,* geb. te Delft en ged. in de Nieuwe Kerk 20 nov. 1740 (doopgetuigen Pleun Pijnaker en Geertruy Huys). Zij huwt. als „van Delft, gereformeerd. oud 22 jaren op Rapenburg geass[t]. met haar vader Andries Halder", te Amsterdam, ondertr. 27 aug. 1762 *Nicolaas van Doem,* „van Amsterdam geref. oud 26 jaren in de Moddermolensteeg. Ouders doot. geass[t]. met zijn Neef Jacob Jacobse, geb. te Amsterdam en ged. in de Oude Kerk 1 febr. 1737, zn. van *Charles van Doem* (begr. Amsterdam (O.K.) 11 juni 1746) en *Elisabeth Soreau* (die als „wed. van Charles van Doem" werd begr. te Amsterdam (O.K.) 15 febr. 1747).

In 1742 woonde Charles van Doem, wijnkoper, in de Teertuinen van Amsterdam, had een inkomen van *f* 2000,—, **bewoonde** ren huis met een huurwaarde van *f* 750,— en hield één dienstbode.

3. *Jacobus Halder,* geb. te Delft en ged. 20 maart 1742 (doopgetuigen *Jacobus Halder* en *Hendrina Haal,* de grootouders).

Deze *Jacobus Halder* geeft aanleiding tot velerlei gissingen. Wij ronden in Maastricht R.K. ged. in de St. Catharina-kerk d.d. 23 febr. 1767 *Josephus* filius illegitimus *Jacobi Halder* militis cs regione Helvetica et *Anna Vrencken.* Het blijkt, dat een *Jacob(us) Halder* van *1763* tot *1767* te Maastricht in garnizoen lag als sergeant in het 2c bat. Smitsers van d'Heer Generaal Majoor Escher, Compie. van d'Heer Major Werdmuller. Dat bataljon heeft ook in Leeuwarden gelegen en inderdaad komt ook daar een *Jacobus Halter* voor, die op 19 nov. 1758 ald. in de (geref.) Galileeërkerk huwt met **Johanna** *Coenraads.* Uit dit huwelijk werden te Leeuwarden in de (geref.) Westerkerk gedoopt 9 nov. 1759 *Maria Haller* en 4 juni 1762 *Coenraad Halder.*

Op 8 dec. 1758 werd te Leeuwarden aangenomen *Jacob Haller* met att. van Sluis doch blijkbaar woonde hij (of moet dat een nnamgcnoot zijn geweest?) al eerder in Leeuwarden want op 17 jan. 1757 wordt te Leeuwarden op het Oldehoofster Kerkhof begraven een kind van *Jacob Halter* uit de Toornstraat.

Do als „onecht" gedoopte *Jozef (Josephus) Halder* overleed te Maastricht 30 nov. 1835 en was dagloner van beroep. Hij huwde te Maastricht (R.K.) 2 aug. 1795 in de St. Nicolaaskerk *Anna Catharina W(e)ijl*, ged. te Maastricht in de St. Nicolaaskerk 31 januari 1779, dr. van *Guilelmus Wijl* en van *Maria Gertruda Tilman*.

Uit hot huwelijk *Halder-W(e)ijl* o.a. (?):

Gabriel Halder, geb. Utrecht 5 sept. 1806, dagloner. † Maastricht 28 april 3870, tr. Maastricht *Johanna Lahaije*, ged. Maastricht 14 okt. 1810, groenteverkoopster, † Maastricht 3 april 1889.

Uit het huwelijk *Halder-Lahaije* o.a. (?):

Johannes Lambert(us) Halder, **geb.** Maastricht 3 april 1834, tr. Maastricht 18 sept. 1859 Anna Maria *Moest*, geb. Maastricht 8 juli 1840, dr. van *Wilhelmus* Moes, rietdekker, en van .....

Uit het huwelijk *Halder-Moest:*

1. *Wilhelmus Halder*, **geb.** Maastricht 6 juni 1860.
2. *Catharina Halder*, **geh.** Maastricht 24 dec. 1863.
3. *Barbara Halder*, **geb.** Maastricht 14 okt. 1866.
4. *Guillaume Halder*, geb. Maastricht 10 maart 1869, tr. Maastricht 31 januari 1894 *Adèle Elisabeth* **God**, geb. Maastricht 18 nov. 1871, † Maastricht (St. Pieter) in 1952, dr. van *Ludovicus Hubertus* **God** en *Catharina Hubertina* **Elisabeth** *Janss.*
   Uit dit huwelijk:
   a. *Ludovicus Hubertus Halder*, **geb.** 11 mei 1894,
   b. *Wilhelmus Halder*, geb. 16 jan. 1896,
   c. *Theodorus Halder*, geb. 9 sept. 1897,
   d. *Barbara Halder*, geb. 25 juli 1899,
   e. **Pierre** *Halder*, geb. 2 januari 1901,
   allen geboren te Maastricht; alle zoons kinder-1004.
5. **Michiel** *Halder*, geb. Maastricht 12 dec. 1871.
6. *Jozef Joannes Halder*, geb. Maastricht 19 maart 1874, † Maastricht 24 januari 1916, tr. Maastricht 29 april 1903 *Catharina Cornelia* **Deen**, † Maastricht 16 okt. 1950, na te zijn hertrouwd met *Guillaume* **Joseph** *Penders.*
   Uit het huwelijk *Halder-Deen:*
   a. *Maria Wilhelmina Halder*, **geb. 93** nov. 1905,
   b. *Anna Johanna Wilhelmina Halder*, geb. **31** aug. 1907,
   c. *Willem Henricus Halder*, geb. 10 mei 1911,
   d. *Henricus Cornelis Halder*, tweeling met voorgaande,
   allen geboren te Maastricht.
7. *Petrus Halder*, **geb.** Maastricht 19 sopt. 1876.
8. *Hubertus Halder*, **gel>.** Maastricht 1 febr. 1879.

Wij ronden nog *Hendrica Halder*, huysvrouw van *Coenraad Kleynder(t)*, begr. Delft 22 april 1800 op 't Kerkhof O.K., „door militairen gedragen" en hebbende gewoond op de Vlamingstraat. Mogelijkerwijze is zij een (de) dochter (Hendcrina) van *Andries Halder* **en Maria** *Pijnaker* doch zekerheid daaromtrent hebben wij niet kunnen verkrijgen. De echtelieden *Hendrica Halder* en *Coenraad Kleynder* kwamen in juni 1797 te Delft van Bergen op Zoom. Hij zal dan ook wel militair zijn geweest en aldaar in garnizoen hebben gelegen.

4. Levenloos kind, begr. te Delft (O.K.) 25 juni 1747.

Volgens onze gegevens is het geslacht Halder in Nederland uitgestorven, althans voor zover het de afstammelingen betreft van *Jacobus* (1). Het is echter niet uitgesloten dat er nog enkele gevonden worden die in het bovenstaande niet zijn opgenomen (zie bijv. IIb en IIIb. 5 en IIIb. 6). Verwantschap met de in Duitsland voorkomende Halder's is niet gebleken, doch mogelijk zouden zij kunnen afstammen van Bernhard, die naar Hamburg trok en aldaar in 1701 overleed.

KORTE MEDEDELINGEN,

Chassé-Woortman.

(LXXIV, kol. 415-416.)

Rectificatie. In Ned. Leeuw LXXIV, kol. 416, regel 5 v.o. moet in de tekst i.p.v. ontvanger-generaal van Holland gelezen worden: van S all an d.

MR. A. HAGA.

In de Betouw.

(LXVI, kol. 87 e.v.; LXVIII, kol. 213 e.v.)

1. *Henrick in de Bef (o)uw(e)*, (zn. van *Paulus* en *Apollonia de Groof* (zie Ned. Leeuw LXVI, kol. 89, onder 11, 2)) was gerichtsman te Doesburg 1651-1659, hij woonde in de Boeckholtstraat in Doesburg [zie ook Reg. Leenaktenboeken Vorstendom Gelre en graafschap Zutphen: kwartier van Zutphen], † na 20 febr. 1680, tr. 1° *Judith Bussinck*, † vóór 25 juni 1650, dr. van *Derck:* tr. 2° vóór 22 mei 1651 *Helena van der Hups*, † kort vóór 5 januari 1670.

   Uit het eerste huwelijk twee kinderen:

   1. *Paul* of *Pouwel in de Betuwe*, die volgt 11.
   2. *Gerharda (Gerrifien) in de Betuwe*, compareert nog in Zevenaar op 10 febr. 1714 mede voor haar kinderen en met de twee nog levende zoons van haar broeder, als erfgenamen bij testament van Johan Bernard van Laeckhuysen, zij is vóór 6 april 1659 gehuwd met *Bernard Meints*, † ca. 1672.

   Uit het tweede huwelijk:

   3. *Judith in de Betuwe*, die geregeld met haar vader compareert en in 1691 te Zevenaar ongehuwd overlijdt.
   4. *Apollonia in de Befouw (e)*, (genealogie *Tellegen* Ned. Leeuw LXI, kol. 193 e.v.), die als j.d. van Doesburg, wonende te Voorst, te Westervoort 23 okt. 1692 huwt met *Willem Tellegen*. Zij heet dan ook dochter van Henrik.

      Ik heb haar hier in deze genealogie een plaats gegeven om de volgende redenen :

      a. Als dorhtrr van *Henrick in de Betouw* te Doesburg, moet zij ren dochter zijn van de z e Henri&, daar ik geen andere *Henrick in* de *Betouw* in Doesburg in die tijd ben trgengclromen.
      b. Haar voornaam *Apollonia* kan ontleend zijn aan haar grootmoeder *Apollonia* **de Groot.**
      c. Van *Judith Bussinck* is zij, geen dochter, want in alle magescheiden betrekking hebbende op erfenissen van de kant van *Judith Bussinck* worden uitsluitend Paul en *Gerharda* genoemd.
      d. *Helena van* **der** *Hups* had blijkens een acte van 3 januari 1670 bij Hendrik in dc Betuwe enige kinderen, die dan onmondig zijn. *Judith* **in dc** *Betouw* is op 6 aug. 1676 meerderjarig. Er zijn dan nog onmondige kinderen.
      Appolonia in **de** *Betuwe* noemt haar oudste dochter *Helena (Lidwina) Tellegen.*

11 *Paul (Pouwel) in de Betuwe*, burger van Nijmegen 1665, † ca. 1693, tr. vóór 29 april 1669 *Johanna van Luyck*, † tussen 4 dec. 1675 en 10 mei 1687. (Zie ook Leenregister „Kwartier van Zutphen", blz. 244.)

Uit dit huwelijk:

1. *Berndf in de Betuw*, tr. vóór 8 juli 1692 *Hesfer Brouwer*, waaruit 2 zoons *Joannes* en *Dorus.*
2. *Judifh in de Betuw.*

3. *Geertruid in de Betuw,* † vóór 10 mei 1681.
4. *Jan in de Befouw.*
5. *Theodora in de Betouw* is 17 febr. 1717 gehuwd met *Elisabefh* (elders *Cafharina* geheten) *Wolffs.*

H. C. F. G. VAN DITZHUYZEN.

Inhoud van buitenlandse boeken en tijdschriften.

De Ryckman de Betz et F. de Jonghe d'Ardoye, Armorial et biographies des chanceliers et conseillers de Brabant. Hombeek[, z.j.]. 4 dln.

Deze belangwekkende uitgave, die de aandacht van velen verdient, is als deel 1-IV in de serie „Recueil des Tablettes du Brabant" verschenen en bevat naast een inleiding een opsomming in chronologische volgorde van hen, die

vele illustraties -- portretten, rouwborden, graftombes - lucht. Deel 1 behandelt de kanseliers, aanvangende met Roger *Leefdael* (1326 indigende met *Gaspard Joseph Ghislain Guidon de Limpens* (1794). Verder treft men er notities De *Fierlanf, De Kinschof, Van Liesvelt* en *Van der Noot* in aan. De delen II, 111 en IV behandelen de raden van Brabant resp. tot 1540, 167.3 en 1793. In deel 11 komen gegevens voor over *Abcoude (Swederc,* 1372 en *Jacques,* 1428), *Dicbier (Jean,* 1428), *De Gronsvelf, Nassau (Engelbert* graaf *van,* 1409), *De Polanen (Jean,* 1372 en *Henri,* 1395), *De Rotselaer (Jean,* 1424), *Uten Enge (Bernard, 1420)* en *Wiffhem (Jean,* overl. 1443 en begr. Maastricht) en in deel 111 o.m. over *Van Breugel, Van der Bruggen* (tr. *A. Barchman Wuyfiers), Bufkens, De Decker dif Walhorn, Van Ghendt, De Herfoghe, Van den Leemputte, Noppen, Rubens* (zn. van *P. P.* en *Hélène Fourmenf), Van der Stegen, De Thulden, Van Veen, Van de Velde* en *De Wynanfs.* Deel IV geeft aantekeningen *Baesen* (Breda), *De Fierlanf, De Limpens, Offo, Plasschaert, De Rougemont (Zgnace,* geb. Maastricht 1633), *Syben, Van Veen (Pierre Godefroid,* 1687, geb. Waalwijk) en *Zyberfs (Melchior,* geb. 's-Hertogenbosch 1655) e.a.

Verzeichnis [der] Stadtbücherei Mülheim a.d. Ruhr. [Mülheim a.d.R.,] 1956. dl. 1.

Een uitgave, in het bijzonder van belang voor hen, die in het gebied van Mülheim a.d. Ruhr genealogisch onderzoek willen verrichten. Het eerste deel van deze catalogus/inventaris behandelt de hoofdstukken: Allgemeines, Biographisches-Familienkunde, Volkskunde-Geschichte, Recht-Verwaltung, Sozialwesen-Gesundheitswezen-Sport en Schulen-Kirchen. Daar het niet doenlijk is alle voor genealogen belangrijke nummers te vermelden, volstaan we met de aandacht te vestigen op de nummers, die betrekking hebben op de heerlijkheid Broich en Styrum en op het geslacht *Van Limburg Stirum.*

The New York genealogical and biographical record, jrg. LXXXVIII (1957), afl. 3.

Hierin o.m.: „Baptisms of the Dutch Reformed Church of

Coxsackie, Greene County, New York" (vervolg)'. In het eerste vervolg, dat doopinschrijvingen tussen 7 aug. 1760 en 2 juli 1768 geeft, komen de namen *Bogardus, Boom, Bronk, Hoes, Lourens, Muller, Oudf, Roosa, Schermerhorn, Schaf, Sluyter, Spoor, Vosburg* en *Van der Zee* voor. — „Marriages of the Dutch Reformed Church of Claverack, Columbia County, New York" (vervolg). Dit afgedrukte gedeelte, dat loopt van 4 juni 1786 tot 18 sept. 1791, houdt naast andere, ggevens *Van Alen, Cool, Goes, Huyck, Loop, Milius, Rees, Scherer. Schram* en *Van Vechten* in.

Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, n.r. dl. XI (1957).

G. van Acker publiceert „Mededeling uit het handschriftenkabinet van de Rijksuniversiteit te Gent". Belangrijk voor genealogen zijn in deze collectie: een — onvolledig — 18de-eeuws gekleurd wapenboek van de leden van de Raad van Vlaanderen, een verzameling genealogische aantekeningen aangaande verscheidene voorname Gentse geslachten van de hand van De Potter de ten Broecke en een 18de-eeuwse genealogie met wapens in kleur van de familie *Borluuf.* Tevens is in deze collectie ondergebracht: a. het familie-archief *Van Duysse,* dat o.m. autografen van 19de-eeuwse letterkundigen en toondichters *(Richard Hol)* bevat en b. nalatenschap van de kunsthistoricus G. *Hulin de Loo,* die uiteraard voor kunsthistorici van belang is.

L'intermédiaire des généalogistes, sept. 1957.

E. Spelkens, Les bourgeois de Bruxelles, notés par J. B. Houwaert (vervolgd). Dit gedeelte, dat tot *De Nobele* gaat, geeft aantekeningen *Van Loo* („*Dierick* geb. in Hage in Holland, ... 1592"), *Luxemborch* („*Joes* dictus den bastard van Luxemborgh f. nat. bonae mamoriae q. dni *Wenceslai de Bohemiae* ducis *Luxemb. Lofharingiae* et *Brabantiae,* 1399"). *Machiels* (van Oudenbosch), „*Melis Margte* dr. q. Mr. *Melis,* wwe. q. *Dierick Janssens,* geb. tot Alkmaer, 1591", *De Merode (1427).* „*Mertens Adrianus,* van Ossendrecht, f.q. *Jans,* 1523", *Meurs* (Maastricht), *De Mol* (Amersfoort, 1563), *Moreau* (Maastricht, 1607) en *De Nederven* (Breda, 1484).

Het Oude Land van Loon, dl. XII (1957).

Bevat o.a. 1. De eerste dagen van de Rechtbank van Tongeren door M. Frère. Geeft enige biografische notities over *Godefroid Huberf Stas,* geb. Maastricht 23 maart 1802, overl. Beek (L.) 10 nov. 1876; 2. Over onze oude Kempische kloosters door P. Dom. de Jong 0. C. R.; 3. De Teuten in de geschiedenis door M. Bussels. Deze verhandeling geeft een overzicht van de geschiedenis van de Teutenhandel, Teutenbeweging. Onder Teuten worden verstaan personen, die in het voorjaar uit de Kempen als kramer, reizende ketellapper, wandelende veearts (= snijder) enz. naar Nederland en Duitsland trokken,

Annalen van den Oudheidkundigen Kring van het land van Waas, dl. LXI (1957), afl. 2.

L. de Groot vervolgt het „Overzicht van het leenwezen in Waasland vóór de 16e eeuw". Bevat aantekeningen *Van Mullem, De Ruysschere, Van der Varent, Van de(n) Velde* en *Van Zaamslag.*

Familie und Volk, jrg. VI (1957), afl. 6.

Hierin komt o.a. voor: „Können wir auf die Personenstandsbücher als familiengeschichtliche Quellen verzichten?" door A. Gercke. Aanleiding tot het stellen van deze vraag, die door de Schrijver uiteraard ontkennend wordt beantwoord, is de met ingang van 1958 in werking tredende wijziging van de regeling betreffende de Burgerlijke Stand in Duitsland. Deze wijziging (§ 61) toch eist van een ieder, die gegevens uit de registers van de Burgerlijke Stand wenst te verkrijgen „die Glaubhaftmachung eines „rechtlichen Interesses"." Dat de nog te verwachten „Ausführungsverordnungen" in afzienbare tijd in dit opzicht een modificatie ten gunste van de genealogen zullen brengen, wordt door de Schrijver betwijfeld.

Zeitschrift des Aachener Geschichtsvereins, dl. LXIX (1957).

A. Schumacher: Vier wertvolle Grabsteine des 18. Jahrhunderts. Betreft de grafsteen van 1. *Esaias Clermonf* (1698-1751) en zijn vrouw *Helene Margarefhe von Huyssen* (1705—1776), *2. Isaak von Loevenich (1684-1782)* en zijn vrouw *Sibylle von der Leyen* (1680—1776), 3. *Bartholomäus* von *Loevenich* (1722-1798) en zijn vrouw *Maria von der Leyen* (1723-1785) en *4. Friedrich von Loevenich* (1758-1795).

Jahrbuch des Heimatvereins der Grafschaft Bentheim, 1957.

L. Edel: Bentheimer Bürgermeister. Op deze lijst van burgemeesters, die in 1634 aanvangt en tot heden wordt vervolgd, komen de namen *Bavinck, Drees, Krabbe, Mefelerkamp. Niehaus, Palfhe, Pofhoff* en *Schligfenhorsf* voor. — Fr. Scheurmann: Ein geheimnisvoller Münzenfund. Behandelt de geschiedenis van de munten, in 1907 gevonden in een bronzen kookpot in perceel Steinstrase 19 te Schüttorf. Vijf dezer munten w.o. een van de prov. Zeeland (1687). een van de prov. Utrecht (1712) en een van de prov. Overijssel (1737) zijn in 1956 door de eigenaar, de Heer G. Scheve1 aan de „Grafschafter Heimatverein" geschonken. — L. Edel: Das Geheimnis des Münzschatzes entschleiert. Op grond van in zijn bezit zijnde gegevens komt Dr. Edel tot de conclusie, dat de wed. *Elisabefha Egbringhoff* geb. *Böneker* vorengenoemde muntschat in de winter 1757/1758 begraven moet hebben. — R. Lembcke: Dr. *Miquels* Söhne auf der Göttinger Hochschule. Betreft broeders van de bekende Amsterdamse en Utrechtse hoogleraar Dr. *Friedrich Anfon Wilhelm Miquel* (1811—1871). van welke laatste, die niet in Göttingen heeft gestudeerd, een portret is opgenomen.

Jahrbuch des Heimatvereins der Grafschaft Bentheim. 1958.

Ons lid, de Heer A. L. Hulshoff publiceert hierin een artikel, dat verscheidene genealogen in Nederland en Duitsland belangstelling zal inboezemen t.w. een studie over „Das Schloss zu Lage und das Bistum Utrecht". Een gebied, waar naast anderen de *Van Coeverdens* een rol hebben gespeeld. De verhandeling is met enige goede afbeeldingen verlucht en afgesloten met een tabel, die een overzicht geeft van vier generaties der *Van Coeverdens,* beginnende met *Reinhold van Coeverden,* ambtman van Lage 1354-1407.

Der Grafschafter, september 1957.

G. Warsen geeft het slot van zijn artikel over „Der Rechtszustand zwischen dem Bistum Utrecht und seinen Hörigen im deutsch-holländischen Grenzgebiet".

Mitteilungen der Niederländischen Ahnengemeinschaft, bd. II (1957), afl. 5.

Bevat o.m. een overzicht van de kwartieren van *Georg Rudolph Reepen* (geb. 1902) en diens beide broeders en drie zusters. Men treft er de namen *Alting* (Eelde), *Van Halen, Schierbeek* en *Schonck* in aan.

Quellen und Forschungen zur ostfriesischen Familien- und Wappenkunde, jrg. 1957, afl. 11/12.

Geeft o.a. de kwartierstaat — gedeeltelijk tot in de achtste generatie uitgewerkt — van *Gerhard Jürgen Dirksen,* geb. 1914. Heeft kwartieren *Herlyn* en *Pannenborg.*

Quellen und Forschungen zur ostfriesischen Familien- und Wappenkunde, jrg. 1958, afl. 1.

J. König: Personalakten von ostfriesischen Justizbeamten und Anwälten (1817-1877) im Niedersächsischen Staatsarchiv zu Hannover. In dit artikel worden o.m. de namen *Andreae, Ebeling, Gerdes, Hoogklimmer, Keffler, Knoffnerus, Suur* en *Telting* vermeld. — Tevens is in dit nummer de kwartierstaat van *Hero Cornelius Silomon* (1848-1892) gepubliceerd, waarin een kwartier *Van Calcar (Hendrik,* overl. Groningen .. juli 1694, X *Heiltje Cremer,* geb. ..., overl. .....) voorkomt.

Mitteilungen der Westdeutschen Gesellschaft für Familienkunde, jrg. XVIII (1957), afl. 2/3.

K. Niederau geeft het slot van zijn beschouwing over „Die ältesten Generationen der v. *Nesselrode".* — De Redactie publiceert een lijst van uit de Rheinpfalz en Nordhein/Westf. afkomstige personen; die te Genève hebben gestudeerd met verzoek, zo mogelijk aanvullende gegevens over deze studenten te willen verstrekken. Onder hen treft men aan: *Clignet, Curfius, Keuchenius, Von Loevenich, D'Orville, Von Pallanf en Paludanus.*

Proceedings of the Huguenot Society of London, dl. XIX (1956). afl. 4.

W. R. Le Fanu: Huguenot refugee doctors in England. Bedoeling van de Schrijver is, door deze publicatie de aandacht te vestigen op een gedocumenteerde lijst, waarop alle vreemdelingen, die sedert het begin van de Reformatie tot in de regeringsperiode van Koning George III een medisch beroep hebben uitgeoefend, voorkomen. Deze 470 uitgewekenen worden vermeld als „docteur en médicine", „chirurgien", „apothicaire" enz. Onder hen bevinden zich b.v. *Baudouin, Bowman (Isaac,* „a Dutch surgeon, became a denizen in 1616"), Diodati, *Marfineau* en *Maty (Mafhieu,* geb. „near Utrecht", was leerling van *Boerhaaue).* — J. L. Nevinson: *Emanuel* van *Meferen, 1535-1612.* Schrijver vraagt allereerst onze aandacht voor genealogisch-biografische gegevens omtrent voornoemde geschiedschrijver, die de te Antwerpen geboren zoon is van *Jacob Cornelisz.* en *Offilia Ortel.* De hierin verwerkte aantekeningen zijn mede ontleend aan het Welbeck-manuscript, dat biografische notities van de hand van *Emanuel*

van *Meferen* bevat. De geschiedenis van het handschrift, dat sedert de oorlog ontoegankelijk is, is niet geboekstaafd en aan de auteur, die slechts gebruik heeft kunnen maken van een fotostatische copie in bezit van de National Portrait Gallery, niet bekend. Als aanhangsel geeft de Schrijver een Engelse vertaling van het Welbeck-handschrift „Ghedachtenis Boecke ofte register Van my *Emanuel Demetrius*". Voor Belgische en Nederlandse genealogen een belangrijke publicatie met vele genealogische gegevens omtrent het gezin en de beide vrouwen (1. *Maria van Loobroeck en 2. Hesfher van den Corput*) van genoemde geschiedschrijver, die een neef is van de geograaf *Abraham Orfelius.* — *S.* Minet: Huguenot ministers in Great Britain. Op deze lijst komen o.m. voor: *Bobineau, De Bordes, Giraud, Guichard, Mazel, Samson, Van Schelfema* (*„Abraham Dirk Adama, 1874,* min. of the Dutch Church of Norwich") en *Tesfas.*

Der Schweizer Familienforscher, jrg. XXIV (1957), afl. 6/7.

P. Lachat behandelt: „Lateinische Bezeichnungen in alten Kirchenbiichern", een onderwerp dat alle genealogen zal interesseren.

THª. J. VAN ALFF.

BOEKBESPREKING.

Genealogisches Handbuch der freiherrlic hen Häuser B, Band 11. C.A. Starke Verlag, Glückburg/Ostsee 1957.

Van de in dit deel behandelde geslachten stamt het geslacht *von Eelking* uit Delfzijl, terwijl bij het geslacht *von Hoverbeck* afkomst uit Brabant wordt vermeld. Het geslacht *von Berenberg Gossler* stamt in vrouwelijke lijn uit het geslacht *Berenberg,* hetwelk uit Antwerpen afkomstig is.

Bij het geslacht *von Eelking* vallen bovendien op de verbintenissen met leden der geslachten *Nunninghof* (Maastricht), *Meinerfshagen Sillem* en *Miesegaes;* bij deze stamreeks gereproduceerde portretten blijken te zijn geschilderd door *Frans Pourbus de Oudere, Jan van Mierevelf* en *Thomas de Keijser.*

De in 1918 tot Oostenrijks Freiherr verheven generaalmajoor *Anton Lehár* blijkt een broeder te zijn van de bekende componist *Franz Lehár.*

De „Ahnenreihen" *von Baratta (64* kwartieren) en *Hiller non Gaerfringen (64* kwartieren) geven beide vorstelijke kwartieren.

De bewerking is buitengewoon volledig; de uitgave is, als steeds, zeer goed verzorgd.

Enige opmerkingen mogen hier volgen.

pag. 231: Susette von Bodell-Schorer, lees: *Cafharina Johanna Susanna von Bode1 von Schorer (zie* Geschiedenis van de familie Hoffmañ uit Hachenburg, Deel 1, pag. 324, 326; zij behoorde tot het Zeeuwse geslacht Bodel, Bode1 Nijenhuis).

pag. 267: Jhr. Ir. *Willem Hendrik Teding van Berkhouf* was hoofd-ingenieur-inspecteur van de Waterstaat in Ned.-Indië.

pag. 345: Jhr. *E lias van der Hoeven,* was Nederlands gezant te Bern en later te Turijn.

pag. 353: Jhr. *Wigbold Albert Willem van Schuylenburch,* heer van Wisch, † Wisch 29 nov. 1945; volgens Ned. Adelsboek 1951, blz. 195 werd het huwelijk *van Schuylenburch-von Buddenbrock Heffersdorff* op 31 dec. 1897 te Osen, Kreis Gross Wartenberg, Silezië, gesloten.

pag. *394:* Edeltraut de Casembroot, lees: J kvr. *Edeltraut Liesa de Casembroof,* geb. Militsch, Silezië, 2 dec. 1922, dr. van Jhr. *Frans Rudolph dc Casembroot* en *Helene Bey er. (Zie* Ned. Adelsboek 1941, pag. 50, waar de beide huwelijken, gesloten in 1942 en 1946, van Jkvr. E. L. de Casembroot dus nog niet zijn vermeld.)

pag. 411: *Eugénie de Villiers* was dochter van *Charles Nicolas Joseph François de Villiers,* majoor der cavalerie in Nederl. dienst, en *Charlotfe Dorotheé von Seelhorsf. (Zie* Annuaire de la Noblesse de Belgique 1854, pag. 219.)

pag. 413: Hortense van Bangeman-Huygons. lees: Jkvr. *Hortense Louise Bangeman Huijgens* (zie Ned. Adelsboek 1940, pag. 110).

pag. 423: *Clemens Zeno Gijsberf Adriaan Josef* baron *van Dorfh tof Medler* was heer van 't Medler.

W. W. VAN VALKENBURG.

De geschiedenis van een Westfriese regentenfamilie. Het geslacht Merens, door Allard Merens. Uitg. N.V. Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage 1957.

Het in dit boek behandelde geslacht heeft reeds in de aanvang der zestiende eeuw deel uitgemaakt van de regering der stad Hoorn, doch vooral sedert het begin van de 80-jarige oorlog traden een groot aantal leden van het geslacht, welke in de verschillende takken onder de namen *Merens, Schaft, Brouwer, Kies, Moufmaker,* voorkwamen, in die stad op de voorgrond.

Reeds in 1527 blijkt Joost *Taemsz.* moeilijkheden te ondervinden naar aanleiding van zijn Lutherse gezindheid, tengevolge waarvan hij de stad Hoorn moest verlaten en zijn zetel in de Vroedschap verloor. In de volgende generatie moest de zoon van *Joost Taemsz., Jan Marfsz.* genaamd, in 1568 op zijn beurt de stad verlaten en werd hij als ketter bij sententie van 6 oktober 1568, op straffe van galg, voor eeuwig verbannen met verbeurdverklaring zijner goederen.

Eerst na het overgaan van Hoorn naar de zijde van de Prins van Oranje brak een rustiger tijdperk aan: tot 1795 maakten de leden van het geslacht *Merens,* welke achternaam sedert *Jan Martsz.* de jonge (1574-1642) werd gevoerd, vrijwel onafgebroken deel uit van de regering van het aanvankelijk nog bloeiende Hoorn en bekleedden velen van hen verschillende belangrijke functies in het gewestelijke bestuur en de landsregering.

Met de Franse tijd verloor Hoorn haar bevoorrechte status van stemhebbende stad: daarmede werd ook de positie van de plaatselijke regenten-families van deze, inmiddels zeer achteruitgegane, plaats in sterke mate ondergraven.

Van de omstandigheid, dat het geslacht Merens gedurende de z.g. regententijd steeds de stad Hoorn als uitgangspunt heeft behouden, heeft de schrijver groot profijt kunnen trekken; de eenheid, welke het geslacht als het ware met deze stad vormde, maakte het mogelijk de ontwikkeling van de familie geheel met die der stad te verbinden, zodat een gaaf en afgerond stuk geschiedschrijving ontstond, waarbij men als het ware het geslacht *Merens* met de stad Hoorn ziet opbloeien en verwelken.

Treffend zijn dan ook de laatste hoofdstukken, waarin de schrijver de moeilijkheden weergeeft, welke de leden van dit oude regentengeslacht van een kleine stad ondervonden om in de voor hen zo geheel gewijzigde omstandigheden van het begin der negentiende eeuw hun weg te zoeken en hun sociale evenwicht te hervinden.

Met deze generatie. geboren uit de laatste regenten van voor 1795, besluit de schrijver dan de geschiedenis van zijn geslacht, daar de historie daarvan als „regentenfamilie" dan ook inderdaad is afgesloten. Hoewel daardoor, zoals reeds gezegd, een afgerond geheel is verkregen, valt het uit genealogisch oogpunt toch te betreuren, dat de verdere generaties niet in een slothoofdstuk kort met hun personalia zijn vermeld. Daaruit zou dan zijn gebleken, dat het geslacht er tenslotte over het geheel genomen in is geslaagd, zich aan de gewijzigde omstandigheden aan te passen, en dat het ook in recente tijden zeer belangrijke ambten door zijn leden heeft zien bekleden. Deze gemiste kans, om de genealoog geheel te bevredigen en het boek tevens aan een „happy end" te helpen, doet echter geen afbreuk aan de waarde van dit werk, hetwelk inderdaad de betiteling van „een regentengeschiedenis in de ruimste zin van het woord" ten volle verdient.

Met talrijke afbeeldingen en kwartierstaten verlucht is deze keurig verzorgde, meer dan 300 bladzijden tellende uitgave voor de prijs van ƒ 20,— (ing.) en ƒ 25,— (geb.) in de handel.

W. W. **VAN VALKENBURG.**

Neerland's Vorstenhuis en de Groote Kerk te Breda, door Mr. F. A. Holleman. N.V. W. J. Thieme en Cie, Zutphen 1957.

De redevoering, op 9 juni 1956 ter gelegenheid van de weder-ingebruikneming van de nagenoeg geheel gerestaureerde Grote Kerk te Breda gehouden door de president-kerkvoogd Mr. F. A. Holleman, is, voorzien van aantekeningen en illustraties, in deze uitgave in druk vastgelegd.

In deze redevoering wordt gewezen op de oude band tussen de stad Breda met het geslacht van *Polanen* en later met het daaruit in de vrouwelijke lijn stammende geslacht ***van Nassau.*** Met zijn talrijke uitvoerige aantekeningen en illustraties, waaronder afbeeldingen van de ruïnes van de Laurenburg en de burcht Nassau, van de graftombe van ***Engelbert II van Nassau*** en zijn gemalin in de Grote Kerk, van het zegel van ***Johanna van Polanen,*** echtgenote van ***Engelbert I van Nassau,*** vormt dit 31 bladzijden tellende boekje een waardevolle bijdrage tot de geschiedenis van de Bredase ***Nassau's*** en hun voorouders.

W. W. **VAN VALKENBURG.**

Haarlemmermeer in vroeger dagen, door Ary van der Mare1 Jzn., Amsterdam 1957.

De schrijver heeft zijn jeugdjaren in de Haarlemmermeer doorgebracht en zijn persoonlijke herinneringen uit het tijdvak van omstreeks 1890-1905 vastgelegd in een aantal artikelen, gepubliceerd in de Hoofddorpse Courant van 1955–1956.

Deze artikelen, gecompleteerd met hoofdstukken over boerderijnamen en Haarlemmermeerboeken, zijn thans in deze uitgave gebundeld en vormen tezamen een levendig beeld van het leven omstreeks de eeuw-wisseling in deze thans ruim 100-jarige polder.

Over de oudtijds in de Haarlemmermeerpolder gevestigde geslachten treft men in dit boekje waardevolle gegevens aan. Het belang van dergelijke plaatsbeschrijvingen voor de genealogie is duidelijk. Aan het door de schrijver aan het Genootschap geschonken exemplaar is een getypt personenregister toegevoegd, waardoor de raadpleging van dit aardige boekje zeer wordt vergemakkelijkt.

Voor de prijs van ƒ 3,— is het werkje te verkrijgen bij Gebr. Koning, Raadhuislaan 19 te Hoofddorp.

W. W. **VAN VALKENBURG.**

Familienkundliches Lese- und Studienbuch, von Dr. Gottfried Roesler. Verlag Degener und Co., Neustadt a/d Aisch 1957.

Een aantal opstellen zijn in dit boek samengebundeld; voorbeelden, waarin aan de hand van de geschiedenis van een gezin, van een geslacht of van een groep geslachten aangetoond wordt het belang van de genealogie als hulpwetenschap der geschiedkunde en tevens hoezeer de ontwikkeling van een geslacht door het tijdsgebeuren wordt beïnvloed.

In cursief gedrukte tussenteksten onderstreept de schrijver de uit de voorafgaande opstellen te trekken conclusies.

Als een poging tot benadering van genealogische problemen van uit verschillende gezichtspunten valt dit boek te waarderen. Een genealogisch geïnteresseerde lezer zal in elk geval met genoegen en belangstelling van de inhoud kennis nemen. Voor D.M. 9,50 is het boek, dat 143 bladzijden en een zestiental illustraties telt, in de handel.

W. W. **VAN VALKENBURG.**

De betekenis van Napoleon voor het exlibris, door Joh. J. Hanrath. Uitg. Wereldbibliotheek, Amsterdam/Antwerpen 1957.

De schrijver is van oordeel, dat een eenzijdig-aesthetische waardering van het exlibris de ontkenning inhoudt van het karakter daarvan als cultuuruiting en wijst op het belang van het plaatsen van het exlibris in het totaal-beeld van een bepaald tijdperk. Laatstgenoemde wijze van beschouwen van het exlibris heeft de schrijver in deze studie gevolgd; hij heeft hierbij belicht drie facetten: t.w. 1° Hoe stonden Napoleon en zijn Huis tegenover het exlibris?; 2° Welke is de invloed van Napoleon, zijn regime en zijn tijdgeest op het exlibris geweest?; 3° In hoeverre heeft zijn figuur inspirerend of stimulerend gewerkt op de latere ontwerpers of opdrachtgevers? Op duidelijke wijze zijn deze facetten aan de hand van voorbeelden besproken en toegelicht. In een afzonderlijke paragraaf (Hoofdstuk III, par. 6, blz. 49-51) bespreekt de schrijver afzonderlijk de „terugslag op Nederland".

Een groot aantal heraldische exlibris zijn afgebeeld: de typisch Napoleontische stijl valt bij een aantal der daarop afgebeelde wapens onmiddellijk op.

W. W. **VAN VALKENBURG.**

Das tätige Frankfurt, herausgegeben von Dr. Franz Lerner. Verlag Gerd Amelburg, Frankfurt am Main 1955.

Aan de oude en nieuwere handelshuizen en industrieën van Frankfurt, welke in de laatste drie eeuwen zijn ontstaan, is deze uitgave gewijd. Besproken zijn ruim duizend ondernemingen, die minstens een halve eeuw in Frankfurt gevestigd zijn: over de stichters en latere deelhebbers bevat het boek een schat van gegevens.

Talrijke illustraties geven een beeld van het oude en nieuwe Frankfurt. Reeds een blik in het uitvoerige register op dit 524 bladzijden tellende boek geeft een indruk van het grote aantal gegevens, welke het boek bevat.

Deze zeer aantrekkelijke uitgave is voor D.M. 32,— in de handel.

W. W. **VAN VALKENBURG.**

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

van den Biesheuvel. 1. *Anfoni van den Biesheuvel,* was gehuwd met *Theusken Gijsbrechfs* en hun kinderen waren: 1. *Willem,* geb. in dec. 1616; 2. *Gijsbrecht,* geb. in okt. 1619; 3. *Abraham.* geb, in okt. 1620; 4. *Isaac,* volgt 11; 5. *Jacob,* geb. in januari 1624.

11. *Ysak van den Biesheuvel,* geb. in januari 1622, schepen van Dordrecht, † in 1679, tr. 1° 13 april 1649 *Piefernella Hulshout;* tr. 2° Dubbeldam 25 sept. 1655 Geettruy *Huinck.*

Wie kan mij inlichtingen geven over de voorouders en de nakomelingen van bovengenoemde *Anfoni van den Biesheuvel,* geb. ± 1590, wiens vader geweest moet zijn *Willem Biesheuvel,* geb. ± 1560?

Voorburg. MR. J. S. BIESHEUVEL.

Boer. *Gilberfus Petrus Paulus Boer, zn.* van *Jan Hendrik* en *Anna Cafharina Rappardus,* was begin 19de eeuw burgemeester van de stad Nordhorn in Westfalen (Bentheim) en † ald. 7 aug. 1822. Gevraagd: zijn geboorteplaats en -datum, personalia van zijn voornoemde ouders en verder voorgeslacht. G. *P. P. Boer is* 27 juni 1802 te Nordhorn gehuwd met *Cornelia Johanna Chrisfina Hubert,* dr. van *Arnold Jan* en *Cornelia Elisabefh Haa(c)kman,* geb. Amsterdam 6 april 1781, † Nordhorn 14 januari 1812.

Zeist. MR. H. L. L. VAN HOOGENHUYZE.

Engelen, (LXXV 80). Ter gedeeltelijke beantwoording van deze vraag kan ik mededelen, dat *Cafharina Engelen* blijkens de inschrijving van haar huwelijk (ondertr. Arnhem 11 dec. 1631, tr. 4 januari 1632) met *Everf van Hern een* dochter was van toen wijlen *Arenf Engelen* en dat zij evenals de bruidegom was „van Aernhem". Elders vond ik dat zij te Arnhem oud 88 jaar overleed op 20 maart 1696, zodat zij omstreeks 1608 geboren moet zijn. In het Arnhemse doopboek, dat met het jaar 1608 aanvangt, wordt zij echter niet vermeld. Haar eerste man, *Everf van Hern,* werd te Arnhem op 2 sept. 1610 gedoopt als zoon van *Goessen van Hern* en *Alifjen Evers.* Ofschoon de spellingen *van Hern* en *van Harn* door elkander voorkomen, worden de leden van het geslacht van *Everf en Goessen* meestal met de naam *van Hern* aangeduid in tegenstelling tot de leden van het muntmeestersgeslacht *van Harn,* waarbij de spelling *van Hern* slechts bij uitzondering voorkomt. Van verwantschap tussen beide geslachten is mij tot dusver niet gebleken.

Arnhem. MR. H. H. A. DE GRAAFF.

de Fervacques. (LXXV 80). Uit een klein dossier betreffende deze familie benevens enige m.s.-genealogieën van der Merct, beide aanwezig in de verzamelingen van het Centraal Bureau voor Genealogie te 's-Gravenhage, blijkt het volgende:

Elisabefh de Fervacques, geb. 21 dec. 1655, tr. 1" *Jeremias Verwoud Noiref, zn.* van *Jeremias Verwoud* en N. *Noiref;* tr. 2° *Michiel van der Poort.*

Elisabeth was een dochter van: *Nicolaas de Fervacques,* schepen en raad van Middelburg, † Amsterdam 10 dec. 1674. tr. Middelburg 4 nov. 1640 *Magdalena van der Merct,* † Amsterdam 24 dec. 1665, dr. van *Jan* en diens eerste vrouw *Sara Pergens.* Zie over laatstgenoemd echtpaar Elias, De Vroedschap van Amsterdam, blz. 314.

Nicolaas de Fervacques was een zoon van: *Anfhony de Fcrvacques,* † Middelburg in 1618, tr. *Cafharina Clement,* dr. van *Nicolaas en* diens eerste vrouw *Jeanne du Pi(e)re.*

's-Gravenhage. W. F. DEL CAMPO HARTMAN.

Forsten-Schelte. *Harmanus Forsten,* J.U.D., in 1755/58 wonende te Wildervank. man van *Johanna Schelte,* wordt vermeld als neef van *Otfho Gerhard Heldring (1698-1764).* Gevraagd worden gegevens over de voorouders van het echtpaar *Forsten-Schelfe,* speciaal in verband met deze familierelatie. Van de voorouders van 0. G. *Heldring* is mij niet meer bekend dan wat Ned. Patr. XXI, pag. 113 vermeldt, n.l. dat hij een zoon was van *Hans Hendrik Heldring* (1649/50--1710) en diens vrouw *Johanna Uylenbroek (* 1662—1704), welke laatste een dochter was van *Gerrit Hendiksz. Uylenbroek* (1589/90—1676) en *Jannetje Jansdr.* (1626/27—1688).

Amsterdam. MR. P. VAN EEGHEN.

van Heemskerk-van Beuningen, Portretten van het echtpaar Dr. *Johan van Heemskerk* (1600-1656) en *Alida van Beuningen (1620-1657)* werden volgens het verzamelwerk van Moes geveild in het jaar 1836, Kan iemand mij mede-, delen waar zij zich thans bevinden?

Lunferen. C. W. L. Baron VAN BOETZELAER.

Sloots. Omstreeks 1740 moet *Johannes (Jan) Sloots* naar Noord-Amerika zijn geëmigreerd. Ten tijde van de Amerikaanse Vrijheidsoorlog had hij twee zoons, *John en William;* het is onbekend, of deze nog in Nederland of reeds in Amerika zijn geboren. Wie kan inlichtingen over deze familie in Nederland verstrekken?

Dordrecht. MR. J. J. BEYERMAN.

van Veen, (LXXV 40, LV 293, 326). Het aldaar vermelde kan aangevuld worden met Gedenkwaardigheden Drenthe p. 98 — het gezochte ouderpaar zal zijn *Nicolaas van Veen* en *Anna Kuurman.*

Zijn grootvader *Nicolaas van Veen* geeft in dec. 1759 voor de collaterale successie de nalatenschap, groot ƒ12.000,--, aan van zijn moeders zuster *Cafharina Brunfing.*

Zij hebben herhaaldelijk getracht ambtman van St. Pieter te Utrecht in Drenthe te worden: in 1725 bood *Nicolaas van Veen,* wonende te Meppel, daar ƒ2.500,— voor, en op 3 mei 1745 bood *Cornelis van Veen,* oud 34 jaren, zoon van de wed. *Nicolaas van Veen,* wonende tot Meppel ƒ2.200,—. Deze laatste *Cornelis van Veen,* ged. Meppel 17 april 1712, tr. Dwingelo 26 juni 1748 *Lucrefia Prins,* ged. Dwingelo 3 mei 1719 (mededeling heer Westra van Holthe).

Mogelijk zijn nog enige gegevens te vinden in het ms. Stellingwerf bij het Centraal Bureau, waarin voorkomt *Anna Asschenberg,* geb. Amsterdam 16 sept. 1686, dr. van *Hermanus Jans Asschcnbergh en Geesje Abrahams van Suiren.*

Ufrechf. G. L. MEESTERS.

van Vessem. *Arij Jansz. van Vessem,* geb. 's-Gravenmoet omstr. 1677, vestigde zich in 1708 te Rotterdam, tr. *Mariefje Gerrifs Piefers.* geb. omstr. 1669. Uit dit huwelijk werd (hervormd) op 23 juli 1711 te Rotterdam een zoon *Gerrit* gedoopt. Oudere gegevens omtrent deze familie *van Vessem* gevraagd. Door wie werd het volgende wapen gevoerd: doorsneden I: gedeeld, a. in blauw drie zespuntige gouden sterren, b. in zilver een gebogen geharnaste arm, uit de linker-flank komend. houdend een zilveren zwaard met gouden gevest. II: in zilver drie blauwe schuinbalken: helmteken drie struisveren goud-blauw-goud, wrong en dekkleden goud-blauw.

Rotterdam. H. J. BARENDREGT.

INHOUD VAN DIT NUMMER.

Bestuursberichten. — Het geslacht Halder, door H. Lourens en Ir. F. Stokhuyzen. — Korte mededelingen: Chassé-Woortman; In de Betouw. — Inhoud van buitenlandse boeken en tijdschriften. — Boekbespreking. — Vragen en antwoorden.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde,

Dit blad verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maandblad, gelieve men te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershagenlaan 70, Wassenaar*
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad *f* 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari te voldoen door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris IR. C. M. R. DAVIDSON, *Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.*
Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede opgaven van adresverandering, te richten aan het Bureau van het Genootschap, *Bleijenburg 5, 's-Gravenhage.*

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of de inhoud der ondertekende stukken

No. 4 | LXXVe Jaargang | april 1958

BESTUURSBERICHTEN.

Het Bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van Mr. E. R. van Eiberqen Santhagens van Lunenburg, sedert 1919 gewoon lid van het Genootschap.

Tot lid zijn benoemd:

MR. G. TH. Baron VAN LYNDEN . ***Dordrecht***
Dubbeldamsche weg 300.

A. R. Z. Graaf VAN RECHTEKEN LIMPURG ***Dalfsen***
Kasteel Rechteren.

Adreswijzigingen:

J. A. F. S. VAN ALPHEN . *Brussel*
79 rue d'Oultremont.

A. J. M. BALJET . . . *Nuenen*
Opwettenseweg 110.

W. J. G. Baron BENTINCK VAN SCHOONHETEN *'s-Gravenhage*
Nieuwe Parklaan 79.

R. J. CASTENDIJK . . . . **den** *Helder*
Huisdwinerweg 6.

P. FORBES WELS . . ***Laren*** *(N.H.)*
St. Lucasweg 2.

J. G. F. M. G. Baron VAN HÖVELL TOT WESTERFLIER *Roermond*
Hotel Geurts, Willem II singel.

IR. J. G. KAM . . . . . *Amstredam-C.*
Keizersgracht 645.

MR. J. L. RIJNDORP . . . . *Hattem*
Novalieweg **36.**

IR. R. CH. VISSER . . . . . *San Félix (Venezuela)*
c/o Iron Mines Company of Venezuela, Edo Bolivar.

MR. A. ZWANENBURG . . *Rotterdam C-II*
Jan Evertsenplein 173.

Delftse Burgers,

door J. DE LOOS-HAAXMAN.

Toen ik mijn familieverhaal Haaxman opzette, vond ik in testamenten, acten en boedelinventarissen, in de Delftse Naamregisters, ook in de genealogische literatuur, zoveel aanvullingen op de gegevens in de papieren in mijn familie en verwijzingen naar wijdere kring, ook zoveel relaties met het geslacht Haaxman, welk geslacht drie eeuwen in Delft leefde, dat het verhaal vanzelf een poging werd tot verantwoording van wat vele Delftse geslachten in deze stad werkten en wrochten. Zij waren allen burgers. Hoogewerff noemt hen „goede burgers in hun gilden verenigd en verschanst". [1]) Lang dragen zij slechts één voornaam en het patroniem, een stoere voornaam: Sasboud, Ewout, Dirck; daarna meer voornamen, eerder echter een achternaam: later, vooral bij de Vroedschap, doch niet uitsluitend bij haar. de verlenging door de geërfde of gekochte heerlijkheid. Deze Vroedschap, de Veertigraad, kwam uit de burgers voort. Bier, laken, koren, boter waren de bronnen der Delftse welvaart en het lag in de aard van het toenmalig bestel, dat een burgemeester bier brouwde en leverde, of koren kocht en verhandelde, hoewel in sommige steden het doen van nering of het bedrijven van koopmanschap gedurende de ambtsperiode verboden was. De burgerij — die van het bedrijvige dagelijkse huishouden der stad — leefde zowel onder de zorg als onder de druk der Wet. Want overal sloeg de Veertigraad zijn wortels in en gewoonlijk bracht slechts de dood — of de Prins, wanneer hij de Wet

---

[1]) Dr. C. J. Hoogewerff, „De Geschiedenis van de St. Lukasgilden in Nederland" (1947), p. 82.

verzette — verandering in de samenstelling, dus in de invloed van dit college. [2])

De Delftse burgers uit dit opstel bakten het vierkante brood voor de armen der stad en het langwerpige voor hen, die betaalden. Zij leverden de gort, het meel en de bonen, belangrijke voedingsmiddelen, die belangrijke inkomsten konden opleveren; een enkele brouwde bier, doch behoorde niet tot de grote brouwers: velen van hen kuipten de tonnen en vaten en brandden ze.

Zij vormden, bakten en schilderden het aardewerk en vlochten de manden voor verpakking en vervoer. Zij smeedden het zilver en keurden dat van anderen, verhuurden rouwmantels en rouwkleren en waakten aan de poorten, weefden greinen, linnen en lakens, verfden bruggen en gebouwen, zorgden voor het vervoer van bestelgoederen naar buiten en voor de trekschuitdienst en de marktschipperij, de binnenvaart van Holland.

Zij waren geneesheer en chirurgijn, officier van de Schutterij, „Quartiermeester met de Schalen", bode, klerk, wijkmeester, en werkten in de Stadsleenbank. Zij leenden geld en leenden het ook uit, kochten en verkochten huizen, erven, weilanden, losrenten, en gaven veel werk aan de notaris, ook door de zorg voor hun kinderen, die zij bij testamentaire beschikking naar hun staat vastlegden. Zij werden ook wel van klerk notaris en procureur. Een enkele maal vindt de Vroedschap aanvulling in deze groep Delftse burgers.

1. Het geslacht **Haaxman.**

In de Wapenheraut XIV (1910) is het afschrift van een doopboekje Delft uit het Archief der Ned. Hervormde Gemeente opgenomen, dat doopinschrijvingen bevat van.. . juli 1590-23 april 1602. [3])

In dit boekje staat op 8 Marty 1592 de doop ingeschreven van *Trgntge,* dochter van *Claes Cornelis van Papsau* [4]). De moeder wordt niet genoemd: de getuigen zijn Fijchgen Jans, Jan Claesz. en *Maritgen Cornelis.*

Een *Marifge Cornelis* te zamen met Neelge *Cornelis* z n Peters Willem Simonsz. zijn twee jaar later getuigen op 6 Marty 1594 bij de doop van een dochter *Marifgen* van *Claes Cornelisz.,* die (dan echter?) „op 't Schie" woont.

Een jaar daarvóór op 13 juni 1593 laten *Cornelis Cornelisz.* en *Baertge Pieters* hun dochter *Lijsbet* dopen. De getuigen zijn Hubert Ariaensz., Dirck Jacobsz., *Crijntge Cornelis* en Lijsbet Cornelis. [5]) Telkens komen bij deze dopen dus familieleden van de vader als getuige op.

Dan treden op 27 april 1625 eveneens in Delft in het huwelijk *Jan Cornelist. Haaxman* j.g. en *Trijntgen Claesdr.,* weduwe van *Hubrechf Stoffelsz. Jan Cornelisz.* was saaiwerker. Zij krijgen een dochter *Jannetge* en een zoon *Cornelis* en laten deze zoon 10 sept. 1628 in de Nieuwe Kerk in Delft dopen. De doopgetuigen zijn Jasper Jorissen, *Lijsbefh Cornelisdr.* en *Neelfgen Cornelisdr.* Het kind werd onder patroniem gedoopt. [6])

Cornelis Jansz. Haecksman trouwt 1 ° Delft 19 april 1665 als j.m. „tot de Ketel" met *Annetje Louwen,* j.d. uit de Gasthuislaan. [7]) Het Delftse Gemeentearchief noemt haar *Annetgen Louwen van Ouwelanden* [8]) en in het testament, dat het echtpaar 8 mei 1666 "saterdag's morgens de clocke omtrent acht uyren" maakte [9]) heet zij en ondertekent zij *Annefge Louris van Ouwelande.*

Cornélis was bakker „op te Geer". Hij is „cloek ende gesont, sij sieckelijck van lichaam te bedde leggende".

Het uur, waarop het testament wordt gemaakt, is ongewoon vroeg. Het was stellig haastwerk. De testateurs zullen elkanders erfgenaam zijn, de te winnen kinderen lezen, schrijven en cijferen laten leren, ambacht of handwerk, en ƒ 200,— uitkeren aan elk kind bij mondigheid of huwelijk. Eenzelfde som moest Cornelis uitkeren aan Annetje's familie („vrienden"), wanneer hij hertrouwt. Dat heeft hij dan ook moeten doen, want het huwelijk duurde maar kort. Kinderen werden niet geboren of bleven niet in leven. Cornelis zou bijna negentig jaren oud worden en vier vrouwen begraven.

30 jan. 1667 hertrouwt hij, Hij is dan „weduwnaar over de Geer" [10]) en broodbakker „op te Geer", doch zal misschien reeds spoedig broodbakker zijn van de Camer van Charitate, een onopvallend gebouw naast de hoge, sombere muur van het St.-Agathaklooster in de nauwe Schoolsteeg, zelf deel uitmakend van de kloostergebouwen. Uit deze donkere Schoolsteeg, die thans Schoolstraat heet, doch nog steeds een smalle — snelle — verbinding is met het aanzien van een steeg van de vroegere stadswal en Schoolpoort naar het Oude Delft, en uit de Camer van Charitate haalde Cornelis Jansz. zijn tweede vrouw. Dit was *Grytje Schravelaer,* dochter van *Philips Everfsz.* [11]), charitaatsbakker van 1 nov. 1645 waarschijnlijk tot 1667 [12]). De bakker van de Charitaten had een goede woning in de bakkerij van de Camer, die sedert 1614 vastgebouwd was aan het hoofdgebouw, en bakte in twee ovens het vierkante brood met stempel, opdat het door de bedeelden en verpleegden gegeten en niet te gelde gemaakt zou worden! [12])

Ongetwijfeld waren *Grytje* [13]) en haar vader familie van Mr. *Jacobus 's Gravelaar,* die op de Anatomie van 1681 door Cornelis de Man in het Onde en Nieuwe Gasthuis van Delft staat afgebeeld „met een potloodpennetje in de hand" klaar

2) Mr. Jacob van der Lely was Veertig van 1730 tot na 1794. Bijna van de wieg tot het graf op het kussen!

3) „Doopboek Delft?', afschrift gemerkt: A/dI La A No(2) door D. W. van D. Het is 9 x 14½ cm groot.

4) Abtswoude, gezegd Papsau, d.i. Paapswoude, buurt aan de weg van Delft naar Kethel; Aardrijkskundig Woordenboek van Nederland van K. ter Laan.

5) Henry Havard zegt in „Histoire de la Faïence de Delft" (1878) 209': „M. Gerrit Pietersz. né à Delft . . . fut admis comme Maître Plateelbacker clans la Gilde de St. Lnc le 11 juin 1616 . . . X le 20 mai 1618 *Lijsbet* Cornelis, probablement l'une des filles du poticr de cc nom (Huwelijksligger 36 Delft).

On p. 218 bii Havard kriiet *Geertjen Cornelis* — dochter van een plateelbakker en getrouwd met Jacob *Jacobsz.* — in 1627 een dochter *Lijsbet.* Nog meer relaties volgen bij Havarcl, die wijzen op een kring van plateelbakkers. Zie ook Alg. Ned. Familieblad 1884 nr. 141, p. 5 en 8.

6) Mededeling van wijlen Mevrouw A. C. Boogaard-Bosch, archivaris Ned. Herv. Gemeente Delft, uit de registers in het Gem.-Archief Delft.

7) Correspondentie L. C. van Kuyk (1927) met aantekeningen geslacht *Haaxman* uit de registers Gem.-Arch. Delft. Bij onderzoek in de registers van Ketel, thans in het, Gem.-Archief Schiedam, is echter geen doop van een *Cornelis Haecksma n* gevonden.

8) Zie voor de naam *Louwen* ook „De afstamming der Rotterdamsche regeeringsgeslachten Gevers en Deynoot" door Bijlsma in De Wapenheraut jrg. 16/17, p. 315. Een lakafdruk wapen *Louwen van Ouwelanden* in onze papieren.

9) Nots. Dirck Rees Delft; Not. Arch. Delft, Gem.-Archief Delft. De heer D. van Baalen, archivaris van Maassluis, was zo vriendelijk om mij op dit testament opmerkzaam tc maken.

10) Correspondentie L. C!. van Kuyk 1927.

11) Correspondentie L. C. van Kuyk 1927.

12) Mededeling Mr. J. Veltman Boer, archivaris Ned. Hervormde Gcmcente Delft.

13) „Op den 7 Mey (1667) is bij 't collegic collegialiter vergadert, aen de weduwe van *Fhilips Sgravelaer,* voor dezen backer van de Camer van Caritate, uyt consideratie harer ouderdom toeeelevt achttien gulden alle drie maenden . . . . . op het versouck van de huisvrouw van Cornelis *Haexman";* Resolutiën en Memoriaal Camer van Charitate (1617—1699); mededeling archivaris Ned. Herv. Gem. Delft.

om notities te maken [14]). En zeker was *Philips Evertsz.* ook nauw verwant aan *Symon 's-Gravelaer,* overleden in 1686, plateelbakker in Delft, die in de Pietersstraat een eigen huis bewoonde met zijn vrouw *Aitjen Ariens Maas* en hun zes kinderen. [15])

Het eerste kind uit het tweede huwelijk van *Cornelis* was *Hillegont,* ged. Nieuwe Kerk 13 nov. 1668. Misschien werd zij genoemd naar een familielid van de eerste vrouw, want een *Hillegont Louris van Oudelanden* was tezamen met Cornelis' zuster *Jannetje* en met Gerrit Gijsbrechts van Hogendijck getuige. Bij een tweede kind van Cornelis en Grytje waren doopgetuigen de plateelbakker *Symon's Gravelaer,* zijn vrouw *Aeltje* en Jacomijntje Philips. Dit kind moet jong overleden zijn en ook de moeder werd niet oud, want 26 maart 1674 sluit Cornelis Haaxman een derde huwelijk, voltrokken in Delft in de Nieuwe Kerk, door Ds. G. Saldenus [16]), deze keer met *Maria du* (ook wel de) *Molijn* of *Molijn* uit de Choorstraat te Delft. Uit deze verbintenis kwam een zoon voort: *Jan* of *Johannes.* ged. O.K. *24* april 1678. Veertien dagen later werd zijn moeder in dezelfde kerk begraven (9 mei) [17]).

In 1680, 18 februari trouwde de Charitaatsbakker opnieuw. Dit vierde huwelijk sloot hij met *Margrieta Haringh,* j.d. in de Voorstraat, Delft, dochter van *Hendrick Dercxs,* brouwer in De drie Kronen, en *Jannetje Leenderfs Landsvelt* [18]).

Het huiselijk leven van Cornelisz. Jansz. kwam toen pas goed op dreef. Er werden vijf kinderen geboren, van wie één, *Elisabeth,* waarschijnlijk jong stierf [19]). Ook deze vrouw ging hem in de dood voor en werd 5 aug. 1714 bijgezet in de O.K. in „'t Graft van Cornelis Haexman" [20]) onder de zerk met het gedeelde wapen *Haaxman-Haringh.*

Daarna stelde Cornelis voor de laatste maal orde op zijn zaken [21]). Hij verklaart „beneden 4000 gld. in den 200ste penningh te sijn gequotiseert" en ondertekent duidelijk, doch wat beverig, en nuchter, en zonder de omhaal en krullen zoals bij de ondertekening van de wil van vijftig jaar vroeger, toen hij nog „cloek ende gesont" was.

Ook liet hij Jansz. vervallen, doch spelde zijn naam nog met ae; het verschil in schrift en lettertype valt op.

Zijn kinderen ondertekenen de boedelinventaris in dezelfde spelling [22]), nadat hun vader op 9 jan. 1717 door 14 dragers door de nauwe Schoolsteeg over de hoge brug van het oude Delft naar zijn graf was gedragen [23]).

[14]) Afbeelding in „Alle de brieven van Antoni van Leeuwenhoek" 111, zie hierachter bij Van Leeuwenhoek; bij Dr .A. Schierbeek „Antoni van Leeuwenhoek" 1, en in „Un émule de Vermeer et de Pieter de Hooch, Cornelis de Man" par Cl. Brière-Misme; Oud-Holland 1935, p. 19.

[15]) *Evert,* ged. 1655; *Philippa,* ged. 1663; *Maria,* ged. 1666; *Eva,* ged. 1668; *Anna,* ged. 1670. en *Adriaan,* aed. 1673: H. Havard „La Céramique hollandaise" (1909) II, 81. Een *Adam Schravelaar* zal doopgetuige zijn bij *Jacobus Haaxman,* een der kinderen uit het vierde huwelijk.

[16]) In margine in p o t 10 0 cl aangetekend in het huwelijksregister; Gem. Arch. Delft.

[17]) „Twee testamenten van Antoni van Leeuwenhoek" door Petra Beydals in Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde 1933 (4 maart), Bijlage C.

[18]) Correspondentie L. C. van Kuyk 1927.

[19]) *Jannetje* (Jannetta), ged. O.K. 21 okt. 1681; 2. *Jacobus,* ged. O.K. 26 nov. 1684; 3. *Maria,* ged. O.K. 11 juni 1686; 4. *Elisabeth,* ged. O.K. 27 april 1688; 5. *Heynderick,* ged. O.K. 28 april 1689.

[20]) „Grafmonumenten en Grafzerken in de Oude Kerk te Delft" door Jhr. Mr. Dr. E. A. van Beresteyn no. 125, p. 70.

[21]) Nots. Jan dc Bries, Delft 23 okt. 1714: Sot. Arch. Drlft Gem. Arch. Delft.

[22]) Tegen het midden der eeuw wordt de spelling aa.

[23]) Begraafregister O.K. Gem. Arch. Delft. Bij Van Beresteyn abusievelijk „baarkind". *Cornelis* kocht het graf in 1692 van *Geertruy* de *Molijn,* zijn schoonzuster : „een graf in het Soort vrouwenchoir in het le plein, het 2e graf met de sarck daarop in de Oude Kerk te Delft . . . . voor *f* 94.—"; Kots. Mr. D. van der Houve, Delft: Not. Arch. Delft Gem. Arch. Delft.

Het testament van 1714 wijst uit, dat Cornelis Haexman geen onvermogend man was, de inventaris van 12 jan. 1717 Nots. Jan de Bries, Delft, eveneens.

Hij bezat vier morgen wei- en hooiland, een boomgaard met een huisje er in onder Hof van Delft [24]), een tuin en erf met een tuinhuisje buiten de Schoolpoort in Vrijenban; — dus vlak bij, naast de beslotenheid der ommuurde stad landelijkheid, lucht en zon -; drie huizen aan de Brabantse Turfmarkt, een huisje er in onder Hof van Delft [24]), een tuin en erf met obligaties, een achtste part in het haringschip „De drie Gebroeders" — bij de haringvangst was Delft door zijn eigen haven zeer geïnteresseerd -, de inboedel van het huis in de Schoolsteeg en *f* 463.16 aan contante penningen.

Dan waren er nog huishuren te vorderen, geld voor „doove coolen" aan Dirck van W ijck geleverd; de Regenten van de Camer moesten nog bakloon voldoen. Mattheus Snoeck had een koe gekocht voor *f* 78,— en deze som nog niet voldaan. Er is wat zilverwerk. Daaronder vallen op 15 zilveren lepels, 2 „aerde" wijnkannetjes met zilveren deksel en ook hier de zoutvaten, die een merkwaardig bestanddeel van vele inventarissen vormen. Cornelis bezat er vijf, drie grote en twee kleine. De grote prelegateert hij in 1714 „tot een pillegift" aan zijn drie zoons.

De woning van de bakker in de Camer van Charitate bevatte voorhuis, kamer en gang, voorts de bakkerij, kelder en loods; boven een kamer, „middelbovenkamertje", kleerzolder en knechtskamertje. Alleen Maria en Hendrik waren bij het opmaken van de boedelinventaris nog ongetrouwd.

De bovenvoorkamer was stellig de kamer van Maria, misschien een sombere kamer. Geen lover van bomen om op uit te kijken, alleen de kleine huizen van de Schoolsteeg.

In deze bovenkamer stond de „sackerdane houte cas", welke toebehoord had aan Maria's moeder, Margaretha Haringh, en die door Cornelis geprelegateerd werd aan deze dochter. Ook stond er de kast van Jan's moeder, Maria de Molijn, die hem ten deel viel. Maria sliep in een ledikant met rood saaien gordijnen en had in haar kamer wat kleine meubels, twee foliobijbels, acht „schilderijtjes of borretjes" en een goed gevulde linnenkast met o.a. 47 „slaeplaeckens", 51 kussenslopen en 153 servetten bij 14 tafellakens.

Met plaats voor drie kasten en een ledikant met gordijnen moet de bovenvoorkamer een grote kamer zijn geweest.

In en op de kasten van Maria en Jan was misschien het koper en tin geborgen, dat in de inventaris in deze kamer werd opgetekend. en het „Oost-Indisch" porcelein: 8 cascommen, 15 geribde schalen, 17 spoelkommen, 17 trekpotten, 58 theekopjes, enz., enz., ook kop- en schotels voor chocolade en voor koffie.

In de benedenkamer stond een ledikant met groen saaien behangsel.

Er was beddengoed voor twee personen en nog een rustbank met matras, een notenhouten pers, een grote spiegel, een leunstoel en kleine meubels, een haardijzer. Dan hingen er zestien schilderijen, het portret van Cornelis Haaxman — hoe spijt het mij, dat ik niet weet welke weg dit portret ging — en het wapenbord van „de derde huisvrouw van de overledene".

Dit vertrek was dus de kamer van Cornelis zelf, die hij lange jaren heeft bewoond. De andere kamers bevatten niets bizonders. Wel werden telkens „schilderijtjes" opgeschreven en in de gang een schenkbakje en „serveercoffertje".

In de bakkerij hingen spek en vlees in de schoorsteen, in

[24]) Belend t.z. de Wede. van Jacob Dirxz. de Loose.

de kelder stond spek in 't zout, er waren twee tonnetjes met boter en varkensreuzel, ongetwijfeld van de najaarsslacht. De wieg en de vuurmand waren bewaard en er waren zwarte en ,,gecoleurde" rokken en camisolen, een mof, een japonsche rok, 24 manshemden, enz.: ook vrouwenkleren. Bij de lasten des boedels is Corns. de Bruyn aangetekend voor ƒ 235-9-0 voor geleverde turf. Ook de broodovens werden dus met turf gestookt. Voor reparatie aan de huizen moet de timmerman Christoffel van Dorre nog ƒ 1-4-0 ontvangen: Wie weet wat hij daar al niet voor gedaan had! De „ordinaris verpondingh van 't land" staat voor memorie.

Bij de Camer van Charitate, die finantiëel zo goed gefundeerd [25]) was, had Cornelis Haexman blijkbaar geen slechte zaken gemaakt, en hij had de tijd gehad om tot welstand te komen.

Jan, Hendrik en Maria waren na hun vader achtereenvolgens eigenaar van het graf in de Oude Kerk.

het was de wens en bedoeling geweest van de oude Cornelis om in dit graf het gebeente van zoveel mogelijk nakomelingen een laatste rustplaats te geven: „...Eyntelijck is sijn testateurs begeerte, dat sijn graff gelegen ..... tusschen sijne kinderen en hare descendenten voor altoos sal blijven in 't gemeen sonder dat hetselve, soolangh eenige descendenten van hem testateurs in leven sijn, sal mogen worden vercogt". Dit verlangen ging niet in vervulling. Het begraven in kerken werd verboden en ook van deze zerk werd het wapen [26]) afgehakt ingevolge het besluit van de Representanten van het Bataafsche Volk van 8 juni 1795.

Het is aan de notaris-veertigraad-genealoog Mr. Willem van der Lely, die alle wapens reeds in 1737 aftekende, te danken, dat vele gegevens en wapenafbeeldingen, en hieronder het wapen ***Haaxman,*** behouden bleven."?)

11. Kinderen en kleinkinderen.

Hillegonda Haaxman, de oudste dochter van Cornelis Haaxman en het enige kind uit het tweede huwelijk met ***Grytje Schravelaer,*** verbond het geslacht Haaxman met een grote kring Delftse burgers.

Zij trouwde *Joan* of *Jan* ***Beman,*** bediende, later kassier, van de Bank van Leening, broeder van de stadsdrukker, uitgever en boekhandelaar ***Adriaan Beman*** op 't Marckvelt, op wie Antoni van Leeuwenhoek zich boos maakte in zijn laatste testament (1721), van wie Uffenbach zegt, dat zijn zaak de beste boekhandel van Delft was, doch zijn prijzen hoog [28]).

Adriaan, de „schelm" [29]), was waarschijnlijk een van die burgers, die zich evenmin als de veertigen, van de posten die hij bekleedde, liet afdringen. Hij was regent van het Tugt- en Dolhuis, hoofdman in een der rotten van het Witte Vendel, „Quartiermeester met de Schalen", en in de Kerk maakte hij promotie van diaken tot ouderling.

25) ***Toen*** in 1613 het bedelen langs de huizen in Delft verboden was, werden de lasten der Camer zeer verzwaard. Jaarlijkse collecten met Kerstmis werden daarom ingesteld. Achttien veertigraden elk met twee „Quartiermeesters mot de Schalen" gingen dan door dc wijken binnen en buiten de stad; Dirck van Bleyswijck „Beschrijvinge der Stadt Delft (1667) 510; ook bij Reinier Boitet „Beschrijving der Stadt Delft" (1729) 443. Bij het doorwerken der Naamregisters Delft kreeg ik de indruk, dat de Delftse burgers in het rondgaan „met de Schalen" misschien een onderscheiding hebben gezien.

26) Beschrijving bij Rietstap in „Armorial Général", I, 864.

27) Manuscript Van der Lely in het Gem. Areh. Delft; zie Van Beresteyn 6.

28) Zacharias Conrad von Uffenbach „Merckwürdige Reisen"; III 338.

29) Antoni van Leeuwenhoek in zijn testament van 1721; zie hierachter bij Van Leeuwenhoek.

In de Delftse Naamregisters [30]) vind ik zijn naam reeds in het lste nummer (1704), na 1738 niet meer. Voor 1704 bekleedde hij misschien reeds enige funcies [31]).

Bij haar huwelijk had Hillegonda haar moederlijk bewijs groot ƒ 800,— ontvangen, Grytje Philipsdr. Schravelaer was dus niet onbemiddeld geweest. Waarschijnlijk heeft Hillegonda toen van haar vader ƒ 600,—,,mitsgaders een bedde met sijn toebehooren" meegekregen, want Cornelis gaf deze som en een bed ook aan drie andere kinderen bij hun huwelijk, en daar Maria en Hendrik niet te kort mochten komen, prelegateerde hij voor hen dezelfde voorzieningen.

Hillegonda en *Joan* ***Beman*** zouden in hun mutueel testament van 27 okt. 1723 [32]) ƒ 400,— en een bed met toebehoren (de waarde van ƒ 600,—) vastzetten op hun toen nog ongetrouwde dochters ***Màrytie*** en ***Hillegonda,*** omdat ***Margaretha (X Simon van Thiel), Sara (X Philip Sgravelaar),*** *Cornelia* ***(X Jan Sas)*** en hun zoon ***Jan (X Jannetje Asselingh)*** ƒ 600,— een gelijke waarde, bij hun huwelijk hadden ontvangen. Deze beschikkingen vergelijkend zou men denken, dat Cornelis Haaxman het beter maakte bij de Charitaten dan zijn schoonzoon in de Leenbank. Maar Joan Beman kreeg niet dezelfde kansen. Hij werd pas in 1720 van onderkassier kassier en overleed in 1724.

Een jaar vóór haar „aftoghte uyt dit leven" verlijdt zijn weduwe een testament [33]), waarin een nieuw overzicht van haar descendenten, kleinkinderen en achterkleinkinderen van Cornelis en Grytje Schravelaer. De dochter ***Hillegonda Beman is*** dan gehuwd met ***Pieter*** *Moses* ***Fernandes,*** predikant bij de Waalse Gemeente van Brielle en zij woont in het tot op de huidige dag in zijn wallen besloten stadje te midden van water, groene landen en bonte koeien. Maar met de merkwaardige kerk, kort, als onvoldragen uit de ruige, massale toren gegroeid, had Fernandes niet van doen. Hillegonda zal al het gemaakte en ongemaakte linnen uit de kast in de voorkamer erven. Zeker keek men van uit deze voorkamer op het levende water en de bomen van het Oude Delft. Want de weduwe Beman woonde volgens een acte van 16 nov. 1724 [34]) aan deze gracht o.z. bij de Boterbrug. Dat was dicht bij de Hippolijtusbuurt, waar in het tweede huis vanaf de hoek van de Nieuwstraat een jaar tevoren Antoni van Leeuwenhoek was gestorven, zes jaar na zijn aangetrouwde neef Cornelis Haaxman, waar zijn dochter Maria nog leefde, haar zaken behartigde, haar eenzaam huishouden bestierde en over twee dienstboden regeerde.

Sara Beman is bij het verlijden van het testament van 1734 hertrouwd met ***Jacobus Blom*** [35]) en ***Maria*** is de huisvrouw

30) „Namen van haar Ed. Groot Aetb: de Regeerende Heeren der stad Delft ..... als mede van Diverse andere Collegien en Bedienden; mitsgaders de Officieren der Schutterijen ... in ordre gesteld door Johannes Mommael tot Delft ... voor de Autheur gedrukt." Mommael komt telkens in de Naamregisters voor als roeier en peilder van de brandewijnen. Omstreeks 1725 bezorgde Boitet, de uitgave. Het Gem. Arch. Delft bezit de serie met een enkel hiaat, en een groot hiaat van 1794—1809.

31) Registers van de kleine ambten en officiën vóór 1704 berusten in het Gem. Archief Delft, le afd. nr. 347 en beginnen mut het jaar 1669; voor veertigraden, burgemeesters, regenten, schout, schepenen enz. enz. zie Boitet.

32) Nots. François Boogert, Delft; Not. Arch. Delft Gem. Arch. Delft,

33) 8 juni 1734 Nots. François Boogert, Delft; Not. Arch. Gem. Arch. Delft. Jan Beman werd 2 febr. 1724, Hillegonda 23 juli 1735 in het graf van Cornelis Haaxman begraven; van Beresteyn 76.

34) Nots. François Boogert, Delft; Not. Arch. Gem. Arch. Delft.

35) Een Jacob *Jacobsz. Blom* was van 1710—1735 bediende, boekhouder en onderkassier bij de Leenbank; Naamregisters Delft.

van *Hendrick Wolleswinkel* [36]), broeder (halfbroeder?) van de marktschipper op Rotterdam *Adriaan Vincent* [37]). Ook *Jan Beman Jansz.*, die gehuwd was met *Jannetje Asselingh*, is dan gestorven. Hij liet een dochter *Hillegonda* na en dit meisje krijgt in haar grootmoeder's testament een lijfrente van ƒ 500,— aanbedeeld. Het portret van de oude Cornelis wordt niet genoemd in het testament van 1734, dat toch zoveel vertelt over zijn kleinkinderen, en ook over achterkleinkinderen.

Met het deel Haaxman van de grote erfenis van Antoni en Maria van Leeuwenhoek hadden zij niets te maken. Dit deel was bestemd voor Jan, het enige kind van Antoni's nicht *Maria de Molijn*, (dochter van *Grietje van Leeuwenhoek Philipsdr.*) en *Cornelis Haaxman* (3e huwelijk).

Jan Cornelist. Haaxman (zn, van *Cornelis* en diens derde echtgenote *Maria du Molijn)* gedoopt 24 april 1678 in de Oude Kerk werd grutter en woonde in Delft op de hoek van de Jacob Gerritsstraat over de Spiegeibrugge [38]). Hij was tussen 1707 en 1716 luit. 2e Witte Vendel (2e en 3e rot), in 1719 wijkmeester [39]).

Op 4 aug. 1709 huwde hij, in Delfshaven *Aeltje* (of *Aletta) Pijnacker*, geb. te Delfgauw, ged. Delft (Nieuwe Kerk) 3 okt. 1683, enig kind van *Dirck Arendsz* [40]) en *Adriaantje van der Meer* (die bij de doop van Aletta ingeschreven staat als *Aryaantje Jans* (Doopreg. N.K. Gem. Arch. Delft).)

De dag voor hun huwelijk, 3 aug. 1709 gaan zij naar Den Haag en maken daar huwelijkse voorwaarden voor Nots. Johan van der Burch [41]).

Van al hun goederen waren inventarissen [42]) gemaakt en al deze goederen zouden wel tot onderstand van het huwelijk dienen, doch er zou geen gemeenschap van goederen bestaan. Bij ontbinding van het huwelijk zou de bruid de keus hebben tussen blijven delen in winst en verlies of al haar goederen zonder meer tot zich nemen. Jan's handtekening is zeer goed, die van Aletta keurig, doch zonder 't gemak van het dagelijkse schrijven. Jan en Aletta testeren een week na het bezoek aan den Haag, doch dan in Delft en een half jaar later opnieuw bij dezelfde notaris [43]). Beide keren is Jan gezond, doch ligt Aletta ziek te bedde, en is in 1710 zelfs ziekelijk. In het tweede testament verklaren zij niet alleen alle vorige testamenten nietig, doch ook speciaal de huwelijkse voorwaarden van 3 aug. 1709.

In het tweede testament wijzen man en vrouw elkaar als erfgenaam aan en leggen zij elkaars verplichtingen vast tegenover kinderen uit het huwelijk te winnen betreffende schoolgaan, ambacht, handwerk, een uitkering van 500,— car. guldens en een uitzet bij mondigheid of huwelijk.

Als Aletta zonder kinderen het eerst sterft, zal *Geertje Ariens Pijnaker*, wed. *Matthijs Gevers*, of haar descendenten ƒ 800,— erven en vier nichtjes Gevers of haar nakomelinger. elk ƒ 100,—. Haar schoonzuster *Maria* — Jan's halfzuster — krijgt dan haar bijbeltje met gouden slootjes. *Jan Cornelisz.* sterft echter niet oud en *Aletta* bejaard 13 sept. 1757 te Delft [44]). Zij heeft zes kinderen ter wereld gebracht en er vier behouden.

Jan Haaxman bezat hulzen in de Jacob Gerritsstraat — de verbinding tussen Brabantsche Turfmarkt en Oude Langendijk — dus vlak bij zijn grutterij. Deze huizen, of twee ervan, verkoopt hij 30 dec. 1719 en op 14 dec. 1719 had hij de helft van „een steenen verfmolen mitsgadters een erfje en thuyn met de huisinge daarop" te Hof van Delft gekocht [45]).

Aandelen in deze molen, die in exploitatie was, worden telkens door familieleden im combinatie met anderen verkocht of gekocht.

De molen lag buiten de Oostpoort aan de Delfgauwse Vaart en na de dood van haar man woont Aletta er. Zij benoemt daar 19 jan. 1722 [46]) tot voogden over haar onmondige kinderen *Jacobus van der Linden*, haar zwager, en *Arend Holijerhoek*. Op 1 april 1730 worden haar zwagers *Hendrik Haaxman* en *Joris Reijnderman*, de man van *Maria Haaxman*. met de voogdij belast [47]). Petra Beydals geeft in „Twee Testamenten" Bijlage C. de begrafenis van Jan Cornelisz. op 19 dec. 1721 in de Oude Kerk, maar zijn dood en begrafenis zijn niet in de Delftse registers te vinden. In het tweede testament van Van Leeuwenhoek d.d. 17 nov. 1721 is Jan nog erfgenaam. Van Beresteyn neemt hem niet in de lijst der begravenen in graf 125 op, doch noemt hem wel eigenaar tot 1722 [48]).

Waarschijnlijk is hij omtrent de jaarwisseling 1721—'22 gestorven, misschien niet in Delft.

Aletta Pijnacker is hertrouwd met *Pieter Bravenboer*, schepen van Hof van Delft, die haar zes jaar overleeft en 9 juni 1763 sterft met achterlating van schulden. Uit achting voor deze stiefvader betalen dan drie kinderen van Aletta en de weduwnaar van één harer dochters de schulden [49]). Deze kinderen waren: *Maria*, ged. (Oude Kerk) 24 juni 1710, *Adriana* ,ged. (Nieuwe Kerk) 3 nov. 1711, *Cornelis*, ged. (O.K.) 5 sept. 1713 en *Dirk*, ged. (N.K.) 4 aug. 1718. Zij worden, tezamen met een neef *de Molijn*, de Delftse erfgenamen van *Antoni van Leeuwenhoek* en zijn dochter *Maria* en zij zullen portretten en microscopen en ook het huis aan de Hippolytusbuurt in hun bezit krijgen. Slechts een van hen wint kinderen en zet het geslacht voort.

Dat is Cornelis. In dit opstel komen deze kleinkinderen

36) Een *Hendrik Jacob* van *Wolfswinkel* was **van** 1695—1754 klerk ter Secretarie Delft en komt in dat tijdperk aldaar voor als ontvanger poort- en kaaigeld, wijkmeester, brandmeester, kwartiermeester. Een *Melchior van Wolfswinkel* was tussen 1704—1725 wijkmeester en hoofdman Schutterij le rot, le kw., le Groene Vendel; Naamregisters Delft.

37) *Adriaan Vincent* was **van 1714-1759** marktschipper op Rotterdam, telkens hoofdman Schippersgilde en van 1732-1740 hoofdman le rot. 2e kw., 2e Oranje Vendel; Naamregisters Delft.

38) Petra Beydals in „Twee testamenten", Bijlage C.

39) Naamregisters Delft.

40) **Zoon** van *Arend Jacobusz. Pijnacker* **en** *Altgen Dirksdr. van* **der** *Klauw*, beiden geboren en wonende in Pijnackcr. *Arend* overleed 1680. *Altgen* 1688. Zij lieten 6 zoons en 6 dochters na; Fragment geslachts: register *Pijnacker-van* **der** *Klauw* in papieren Haaxman. In de Naamregisters Delft komt, de naam *Van der Klauw* voor en vele malen de **naam** *Pijnacker*. De laatsten wonen in Delft, Hof van Delft, Overschie, en Hoogenban. Zij heten *Arent, Timon, Jacobus, Pleun,* **Dirck**, *Claas,* **ban** *Arentsz, Cornelis*. Verband met de zes zoons van *Arent Jacobusz.* en *Altgen Dirksdr. van* **der** *Klauw* is waarschijnlijk. De Naamregisters Delft noemen een *Jacobus Pijnacker* als regent Tugt- en Dolhuis van 1704—1716 (misschien was hij dit al eerder). Mr. *Jacobus* **Pijnacker** als advocaat vanaf 1713, als notaris vanaf 1717, enz.

In Pijnacker trouwt in 1673 *Dirck Adriaensz. Pijnacker*, j.m. van Pijnacker, met *Marytje Vrancen Berckel;* zij laten van 1676–1679 kinderen dopen; Registers Pijnacker Alg. Rijksarchief.

41) Not. Arrh. Gem. Arch. Den Haag.

42) Niet bij de acte opgenomen.

43) 12 aug. 1709 **en 7** maart 1710 Nots. Corn. van der Sleyden, Delft; Not. Arch. Delft, Gem. Arch. Delft.

44) Acte van Scheiding Nots. Mr. Jacs. van Koetsveld, Delft, 3 juni 1778; Not. Arch. Delft, Gem. Arch. Delft.

45) Beide malen Nots. Mr. J. de Bries, Delft; Not. Arch. Delft Gem. Arch. Delft.

46) Nots. Cornelis van der Sleyden, Delft: Not. Arch. Delft Gem. Arch. Delft.

47) ibid.

48) Van Beresteyn 76.

49) Nots. J. W. Bertrand, Delft, 28 aug. 1763; Sot. Arch. Delft Gem. Arch. Delft.

van Cornelis Haaxman terug bij de verdeling van de erfenis Van Leeuwenhoek.

Jannetta of *Jannetje* ***Haaxman,*** ged. Delft (O.K.) 21 okt. 1681 uit het vierde huwelijk van de charitaatsbakker Cornelis Haaxman met *Margriefa Haringh,* was de eerste, die door haar huwelijk de stad uitging. Doch niet zo ver als Hillegonda Beman in Den Briel! Zij trouwde met *Jacobus van der Linden* [50]) uit Vlaardingen. Hij was boekhouder van het haringschip „De drie Gebroeders", waar Jannetta's vader een achtste part in bezat. Van dergelijke partenrederijen — het in de vaart brengen van schepen voor gezamelijke rekening — had de boekhouder misschien ook toen reeds het meeste voordeel [51]). In 1714 was Jannetta op 22 juli in Vlaardingen getuige bij de doop van een zoon van Abraham van der Linden [52]), haar zwager.

Jacobus Cornsz. Haaxman, eveneens geboren uit het (vierde) huwelijk van *Cornelis Haaxman* met *Margriefa Haringh,* was 26 nov. 1684 in de Oude Kerk in Delft gedoopt en werd er 21 sept. 1716 begraven [53]). Hij trouwde in Delft 22 april 1708 met *Aletta Gevers,ged.* Delft (O.K.) 19 febr. 1670; de bruid trouwde met een attestatie van Delfshaven [54]) en was dochter van *Matthijs Gevers* en *Geertje Ariënsdr. Pijnacker,* nicht van de vrouw van Jan Haaxman en evenals deze Aletta genoemd naar haar beider grootmoeder *Altje Dirksdr. van der Klauw* [55]).

Matthijs Gevers [56]) was grutter geweest in Delft tegenover de Spiegelsbrug aan de Pontemarkt, het gedeelte van de Brabantsche Turfmarkt w.z. tussen de Spiegelsbrug en de Gasthuisbrug bij de Lange Brecdsteeg, waar de ponten met turf hun voorgeschreven ligplaats hadden [57]). De Turfmarkt is nog steeds vrolijk en bedrijvig, al is er nog maar een enkel goed huis, maar zal in de 18de eeuw met de bomen en goede gevels en vooral door het blinkende, levende water zeer aantrekkelijk zijn geweest.

Van de zeven kinderen van *Matthijs Gevers* en *Geertje Pijnacker* waren vier dochters opgegroeid, doch slechts één, *Aletta,* trad in het huwelijk, en dat met een veel jongere man.

Jacobus Haaxman was grutter [58]); *Aletta Gevers* en hij betaalden wel voor hun trouwen elk slechts ƒ 6,— (Huwelijksligger Delft), doch toen *Aletta Geverfs* wed. *Jacob Haaxman* op de Turfmarkt (nog steeds?) op 6 maart 1759 hoogbejaard door 14 dragers naar haar eigen graf in de Oude Kerk werd gebracht, moet zij welgesteld zijn geweest, want het impostregister vermeldt bij haar naam ƒ 30,— [59]).

Zou zij de zaken van haar man — die zij 43 jaar overleefde [60]) — hebben voortgezet; had haar moeder dit misschien

50) Ook in Delft kwam deze naam voor. In de Oude Kerk, graf ***Jacob*** *Molijn,* later *Haaxman,* (Van Beresteyn 76) werden in 1664 de huisvrouw van Ds. *Petrus van der Linde, en* Ds. *Andreas Petry van* der *Linde* begraven. De laatste was waarschijnlijk de predikant van de Augsburgse Confessie, die 5 september 1631 bij het Delftse St. Lucasgilde werd ingeschreven als Mr. Schilder; Obreen's Archief 1 en IV.

51) Zie „De Partenreederij Ida Maria de Raadt (1858-1867)" door Dr. C. Wiskerk, Rotterdams Jaarboekje 1945.

52) „Familie-aanteekeningen Van (der) Linden" medegedeeld door J. H. van Linden v. d. Heuvell; De Wapenheraut XV (1911) 190.

53) „Het Rotterdamsche Regeeringsgeslacht Gevers" door A. J. Bickcr Caarten; Ned. Leeuw 1921, k. 95.

54) Fragment-Geslachtsregister Pijnacker-van der Klauw. Zie ook Huwelijksligger Delft.

55) Fragment-Geslachtsregister Pijnacker-van der Klauw.

56) *Matthijs* Gevers, ged. Rotterdam 14 dec. 1638, begr. Delft (N.K.) 20 maart 1683; Ned. Leeuw 1921, k. 95.

57) „Een wandeling langs Delft's straten en grachten in 1600" door Mr. J. Soutendam, p. 38: zie ook Van Bleyswyck 11 669.

58) Ned. Leeuw 1921, k. 95.

59) Begraafreg. O.K. Gem. Arch. Delft,.

60) Toch was zij in hun mutueel testament 13 febr. 1709 Nots. A. Leeuwenhoek, Dolft „sieckelijck *en* te bedde leggende", hij „kloeck ende gesont"; Not. Arch. Delft, Gem. Arch. Delft.

cok reeds gedaan na de dood van Matthijs Gevers in 1683, en was deze welstand dus te danken zowel aan arbeid als aan erfenissen? Want Aletta's drie zusters' stierven allen vóór haar.

Aletta liet twee mondige kinderen na, doch had er drie gekregen: *Cornelis,* ged. (N.K.) 3 febr. 1709, (getuigen Cornelis Haaxman en Margrieta Haringh): 2. *Geerfruy,* geb. 1 en ged. (O.K.) 3 maart 1711, (getuigen Jan Haaxman en Aletta Pijnacker; 3. *Margriefa,* ged. (O.K.) 4 sept. 1714 (peet wederom de grootouders uit de Schoolsteeg [61]).

Dit laatste kind sterft jong, Cornelis overleed ongehuwd, zodat waarschijnlijk *Geerfruy Haaxman,* die met *Jan van Koefsveld* trouwde en evenals haar moeder en grootvader paternel zeer oud werd, althans een deel van haar bezit door erfenis zal hebben verkregen.

Maria Cornsdr. Haaxman, dr. van *Cornelis en Margrieta Haringh,* ged. (O.K.) 11 juni 1686, trouwt na de dood van haar vader (1717) met *Joris Reynderman,* bakker en enige malen hoofdman van zijn gilde [62]). In 1739 krijgt zij het graf in de Oude Kerk in haar bezit, waarin dan al vier van haar kinderen rusten en haar man op 23 maart 1740 zal worden neergelegd. Ook dit echtpaar was beneden de ƒ 4000,— gegoed [63]). De kinderen zouden bij mondigheid of huwelijk 800 car. guldens van 20 stuivers krijgen.

Maria's dochter *Clara Reynderman* maakt 22 mei 1740 [64]) op veertienjarige leeftijd een testament ten gunste van haar moeder. Clara is een der laatsten, die van Beresteyn in het graf nr. 125 vermeldt [65]). *Hendrik Haaxman,* zn. van *Cornelis* en *Margriefa Haringh,* ged. O.K. 28 april 1689 is ongehuwd gestorven en 30 okt. 1738 in zijn eigen graf O.K. nr. 125 ter aarde besteld [66]). Hij maakte kort tevoren zijn testament [67]), en was financieel in dezelfde categorie als zijn zuster Maria, die erfgenaam is. Alle neefjes en nichtjes worden bedacht en Jannetta in Vlaardingen krijgt ƒ 2000,—. *Clara Reynderman* erft zijn zilveren lepels en vorken, welke misschien nog van haar grootvader *Cornelis Haaxman* afkomstig waren.

III. Van Leeuwenhoek,

Door zijn derde huwelijk, met *Maria du Molijn,* kwam *Cornelis Haaxman (1628-1717)* in aanraking met *Anfoni van Leeuwenhoek.* Antoni's moeder *Griefje van den Berch,* dochter van de brouwer *Jacob Sebastiaensz.* en van *Margaretha Cornelisdr. Verburch* [68]) was *30* jan. 1622 in Delft in het huwelijk getreden met *Philips Thonisz. van Leeuwenhoek,* mandenmaker, zoals ook zijn vader *Thonis Philipsz.* was geweest [69]). Eigenlijk was dit huwelijk een merkwaardige alliantie met het oog op Grietje's kwartieren: *van den Berch, van Hoogenhouck, Verburch, van der Eyck* [68]). Er kwamen zes kinderen uit

61) De acten Gevers-Haauman uit de Delftse kerkelijke registers werden verzameld en afgeschreven in 1916 door de oud-archivaris der *Gem.* Delft Dr. G. Morre en door Jhr. W. Ph. Gevers Dcynoot voor ons archief afgestaan. Volgens Van Beresteyn 76 zou *Grietje van Haringh* reeds op 5 aug. 1714 in de O.K. in het graf Haaxman zijn bijgezet.

62) Naamregisters Delft.

63) Testament van 14 nov. 1738. Nots. Corn. de Man, Delft; Not. Arch. Delft Gem. Archief Delft.

64) Nots. Corn. de Man, Delft; Not. Arch. Delft Gem. Arch. Delft.

65) Beer. 22 nov. 1783. Haar moeder was 1 sept. 1.764 begr.

66) Van Beresteyn 76.

67) 12 okt. 1738 Nots. Corn. de Man, Delft; Not. Arch. Delft Gcm. Arch. Delft.

es) „Leeuwenhoek's afkomst en jeugd" door Dr. W. H. van Seters in Biologisch Jaarboek Genootschap Dodonaea, Gent 1952, passim.

69) „Antoni van Leeuwenhoek, zijn leven en zijn werken" door Dr. A. Schierbeek, 1950, p. 15.

voort en de vader stierf, toen Antoni vijf jaar was. Drie jaar later 18 dec. 1640 hertrouwde ***Griefje** Jacobsdr. **van den Berch*** met de veel oudere weduwnaar ***Jacob** Jansz. Molijn,* deurwaarder der gemene middelen en stadsschilder in Delft, en ook deze verbintenis stemde niet overeen met haar kwartieren, evenmin met haar jaren [70]). De echtgenoten, beiden met een groot gezin, wisselden kinderen in huwelijk uit. ***Marpriefa** van **Leeuwenhoek,*** geb. te Delft in 1623 en aldaar overleden in 1678, trouwde met *Jan Jacobsz. Molijn,* geb. te Delft in 1618 en in 1691 in dezelfde stad gestorven [71]). Zij werden de ouders van ***Maria,*** de derde echtgenote van ***Cornelis** Haaxman.*

Van Leeuwenhoek en Cornelis waren tijdqenotcn. Bewoog beider dagelijks werk zich aanvankelijk in dezelfde kring -- kamerbewaarder, deurwaarder, charitaatsbakker — Antoni's landmetersschap en zijn wijnroeien lagen echter al in een ander vlak. Ook zeer zeker zijn bedrevenheid in koopmanschap. Reeds door zijn opvoeding tot deze bedrevenheid was hij Cornelis ver vooruit en het is dus de vraag of Antoni zich ooit geinteresseerd heeft voor de echtgenoot van zijn nicht Maria. Antoni's geest hief hem ver boven zijn stadqenoten en zijn eigen kring uit en zijn wonderbaarlijke onderzoekinqen begonnen hem in 1674, het jaar van het huweliik van Cornelis en **Maria,** reeds bekendheid te aeven. ook autoriteit en zelfbewustheid. Intussen is het merkwaardiq, dat van Leeuwenhoek zo langen tiid in zo serene zelfverzekerdheid de onderqeschikte positie aan het stadhuis is bliiven bekleden. Stelliq echter was hij behalve een zorgvuldiq ook een zuiniq man, die de waarde van het verdiende geld in ere hield, die. nadat hij niet meer voor een groeiend gezin [72]) te zorgen had, toch genoegen vond in het opbouwen of vergroten van een kapitaal. Misschien ook vond Van Leeuwenhoek het daqelijks werk in de Schepenkamer een goede afleiding en bezigheid, een welkome verdeling van denken en doen. En dan, deze Delftse burger bewoog zich bij dit werk onder de mensen: ieder kende hem, hij hoorde veel. Er was noodzaak om zijn huis aan de Hippolytusbuurt te verlaten ,over de grote Markt te lopen, Delft in te gaan..... Hier spreekt hij met ambachts- en kooplieden, met konijnenfokkers en turfdragers en verrijkt hij zijn taal met hun vaktermen, evenals Vondel dat deed [73]). Thuis had hij zijn „little animals" [74]), buiten vond hij zijn ***eigen*** wereld onder zijn medeburgers en al was er niet het contact met geestverwanten, het was er wel met de medemens en juist dit contact is van niet te onderschatten belang voor elkeen. Bovendien bezat nu juist Van Leeuwenhoek waarschijnlijk de oprechte en zuivere waardigheid, die als vanzelf over eenvoud van afkomst en van werk heenziet.

Curieus zijn in dit verband Antoni's geschilderde portretten. Het elegante portret door J. Verkolje van 1686 in de rood zijden kamerjapon geeft hem even waardig als vriendelijk weer, zeer tevreden, eigenlijk te jong, in trekken en voordracht te hoofs; geflatteerd [75]). Het andere portret is vijf jaar jonger,

[70]) Grietje van den Berch was, toen zij hertrouwde, ongeveer 46 jaar, Molijn 66 jaar oud.

[71]) Fragment Genealogie Molijn d. Dr. H. W. van Seters.

[72]) Van zijn zes kinderen uit twee huwelijken bleef alleen Maria (1656—1745) gespaard.

[73]) J. S. H. Mendels in „Alle de Brieven van Antoni van Leeuwenhoek", uitgegeven en van aantekeningen voorzien door een Commissie van Nederl. Geleerden; IV 315.

[74]) Dr. C. Dobell „Antony van Leeuwenhoek and his little animals", 1932.

[75]) 56 x 47 c.m., bruikleen van het Rijksmuseum Amsterdam aan het Rijksmuseum voor de Geschiedenis der Natuurwetenschappen te Leiden, afb. in „Alle de Brieven . . . . . 111" en bij Schierbeek 1,

reëel en eenvoudig. Het maakt deel uit van een der vier anatomiestukken in het Oude en Nieuwe Gasthuis te Delft, de groep van achttien doctoren en geneesheren door Cornelis de Man in 1681 geschilderd. Van Leeuwenhoek woonde de geneeskundige demonstratie's bij en staat op het grote schilderij [76]) met pruik en platte witte kraag met kwastjes tussen de anatomicus Dr. Cornelis 's-Gravesande en de chirurgijn Mr. Jacobus 's-Gravelaar. Hij ziet er hier ouder uit dan bij Verkolje en zijn waardigheid is van hem zelf en niet van de schilder, zonder zwier, — zwier was trouwens deze schilder vreemd — en met het uiterlijk van de rustige, zelfbewuste man uit de stand, waarin hij was geboren.

Van Leeuwenhoek maakt op 't eind van zijn leven met zijn bejaarde dochter samen zorgvuldiq testament. Zij doen het zelfs twee maal. En dat was gelukkig voor de descendenten van Tan Haaxman. Want uit het eerste testament [77]) blijkt,, dat Van Leeuwenhoek wat tegen de Delftse familie, voortgekomen door Maria du Molijn en Cornelis Haaxman uit zijn zuster ***Griefje,*** had en dat hij de afstammelingen in Rotterdam van zijn zuster ***Cafharina*** [78]) bevoordeelde. Was de oude Cornelis hiertoe aanleiding qeweest? Over Cornelis' relaties met zijn aangetrouwde oom is niets bekend — dit ligt voor de hand —, over die met *Jan Cornelisz.* evenmin *Jan Haaxman* deelt met de kinderen ***du Molijn — Anthony,*** *Margaretha* en ***Geerfruid*** -, in het ongenoegen van Antoni, en niet in de erfenis. Wel zullen zij legaten krijgen, doch zij mogen zich niet met de begrafenis bemoeien, er zelfs niet bij tegenwoordig zijn ook niet hun nakomelingen. Dit was een harde bepaling en er soreekt een collectieve afkeuring van de Delftse familie uit. Petra Beydals vermoedt. dat van Leeuwenhoek zijn wetenschappeliike nalatenschap wenste te beschermen tegen *Anthony du **Moliin*** [79]).

De testateurs neven echter slechts „redenen haer daertoe moverende" op. Doch reeds op 17 nov. 1721 testeren Antoni en zijn dochter opnieuw. Hij schrijft de wil zelf en overhandigt deze tezamen met ***Maria*** op 30 nov. van dat jaar aan Nots. Jan de Bries te Delft [80]), uiteraard gesloten en verzegeld. Had het eerste testament hem toch bezwaard? De Delftse familie kwam er nu beter af, want ***Jan Haaxman en** Anthony du Mol+* werden onder de erfgenamen opgenomen, elk met een kwart deel, terwijl de legaten bleven bestaan, slechts wat werden verminderd. Niettemin moesten ***Anthony** du Molijn **en*** de zijnen van sterfhuis en begrafenis verre blijven! Zij mogen niet worden uitgenodigd! Voor *Jan **Haaxman*** waren

[76]) De Legenda in manuscript in het Ziekenhuis is niet duidelijk, doch met een kleine omzetting wel tot meer klaarheid tc brengen; afb. in „Alle de Brieven....." III; in IV vergroot fragment; bij Schierbcek en bij Cl. Brière-Misme, Oud-Holland 1935.

[77]) Antoni en Maria gingen er te voet voor naar Delfshaven naar Not. Nicolaas van der Vaart, 26 Juni 1719; Petra Beydals in „Twee testamenten.....".

[78]) Zij trouwt 17 Mrt 1655 Delft Claes Jansz. van Leeuwen j.m. in de Choorstraat Delft. Hij is later vendumeester van de stad Rotterdam; „Twee Testamenten" Bijlage B.

[79]) *Anthony du Molijn,* gcd. Delft (O.K.) 18 juni 1656, staat afgebeeld op de Anatomie van 1681, links hoog in de hoek. Hij is dan chirurgijn en de jongste van het geleerde en ervaren gezelschap. Hij had toen reeds in Parijs gestudeerd (1679—'80) en was aldaar door zijn oom met Christiaan Huygens in aanraking gekomen. Hij promoveerde in 1686 in Harderwijk („Alle de Brieven . . . ." 111 40 noot 6). Hij wordt in de Naamregisters Delft als medic. en Chirurg. Doctor vermeld tot 1729, zijn zoon Johannes als practiserend medic. Doctor in 1719 en 1720. Deze sterft zonder kinderen in 1742; Fragment Genealogie van Leeuwenhoek in papieren Haaxman.

[80]) In Notarieel 2791, Gem. Arch. Delft. Zie uitvoerige beschouwing in „Twee testamenten . . . ..."

de voorschriften niet zo hard en het lijkt of hij toch wel in genade was aangenomen.

Heftig vaart Van Leeuwenhoek in dit olografisch testament uit over de uitgever *Adriaan Beman,* die voor hem brieven had uitgegeven, doch ook deze felle aanval neemt hij terug door het woord „schelm", waarmee hij Beman had gequalificeerd, door te schrappen, echter met een simpele pennekras, zodat het woord nog te lezen is. Bovendien staat er een rij puntjes voor, zodat men zich afvraagt of Van Leeuwenhoek het woord schelm nog had willen versterken door een adjectief. In de copie is „schelm" geheel door puntjes vervangen. De erven hebben er dus waarschijnlijk niet van geweten. Wie weet welk een vreugd — en leedvermaak — hun hier door de notaris onthouden werd!

Maria van Leeuwenhoek, reeds bejaard bij het opmaken van het tweede testament, overleeft haar vader bijna een kwart eeuw, testeert na 1721 nog drie maal [81]) en begraaft in die kwart eeuw de aangewezen Rotterdamse en Delftse erven, zodat bij haar dood in 1745 een nieuwe generatie voor de nalatenschap opkomt. In Delft zijn dit de vier kinderen van *Jan Haaxman* en nog maar één zoon van Dr. *Anthony du Molijn;* in Rotterdam nog één kleindochter van Antoni's zuster, Dit meisje *Margaretha Cornelia Hobus,* dochter van *Zeger Hobus* en *Catharina van Leeuwen,* sterft jong en ongehuwd in 1748 en ook dan erven de kinderen van *Jan Haaxman* mee.[82])

Maria schijnt in goede verstandhouding met haar nichten en neven Haaxman te hebben geleefd. Zij was uiteraard blijven wonen in „Het Gulden Hoofd", het huis van haar vereerde vader in de Hippolytusbuurt en het kapitaal door hem nagelaten is in haar bezit waarschijnlijk toegenomen door een zorgvuldig beheer, haar bijgebracht door haar vader, ook echter door eigen bedrijvigheid. Op 17 april 1690 toch, toen deze later zo krachtige vrouw „sieckelijk van lichaam" haar testament bij Nots. Joannes Fijck te Delft niet helemaal vast ondertekende, was zij „beneden de *f* 4000.— in de 200e penning gequotiseert".[83]) Zij zelf heeft dus tot de basis van haar later fortuin bijgedragen. Maria leende geld uit aan familieleden: *Cornelis Jansz. Haaxman, Geertruy Jacobsdr. Haaxman,* ook aan *Aletta Pijnacker,* toen deze op de Verfmolen buiten de Oostpoort woonde en hertrouwd was met *Pieter Bravenboer;* aan het Weeshuis [84]) en aan getrouwde dienstboden. Uit oude rekeningen blijkt voorts, dat Maria een stoffenhandel had, zoals Antoni een tijdlang placht te drijven [85]).

Dit lijkt ook uit te komen in de inventaris [86]) van haar inboedel, waarin veel „onopgemaakte lijnwaden" werden aan-

[81]) Nots. Mr. Cornelis Pijnacker, Delft 7 aug. 1732; Not. Arch., Gem.-Arch. Delft.

Nots. Mr. François Boogert, Delft 24 juni 1741; Not. Arch., Gem.-Arch. Delft; Nots. Mr. Willem van der Lely, Delft 20 mei 1744; no. 2792, Gem.-Arch. Delft.

[82]) *Margaretha Cornelia Hobus* erfde tenslotte alles wat de uitgestorren Rotterdamse erven toekwam, ruim *f.* 25000.—. Allerlei moeilijkheden rezen over haar aandeel na haar dood en processen werden gevoerd; Weeskamer-archief Delft, boedelpapieren B. no. 1082, Gem.-archief Delft (mededeling Rijksarchivaris 3e afd. Alg. Rijks Arch.)

[83]) Not. Arch. Delft,.

[84]) Tegen 3%. Zie „Twee testamenten . . . ..."

[85]) „Alle de Brieven . . . ..." ; 11 460.

[86]) 26 juni 1745, opgenomen onder no. 2791 in „Staat ende Masse van alle sodanige effecten ende gelden als tot de Boedels van wijlen de Heer *Anthony van Leeuwenhoek* (Lid Kon. Societeit der Wetenschappen te Londen...) en van Maria *van Leeuwenhoek* behoorende", 15 sept. 1746 Delft, notarissen Mr. W. van der Lely en Gerard van Assendelft; Not. Arch., Gem. Arch. Delft no. 2792. Het was een „Staat van Scheydinge" boven de *f.* 75000.

getroffen [87]). Ook lijkt het in de boedelbeschrijving of zij steeds op de geldhandel, ook in vreemde munt, was voorbereid, want aan contanten werd in een ijzeren kist op de bovenvoorkamer en in de slaapkamer „in 't kasje" een kleine *f* 10.000.— gevonden [88]), wel een zeer groot bedrag in het huis van een oude vrouw en twee dienstboden, na zonsondergang dan ook zeker geborgen achter sloten en grendels.

Maria was dus een zakenvrouw en zoals haar vader regelde ook zij haar nalatenschap in bijzonderheden. In haar testament van 1744 vermaakte zij aan haar oudste booi Josina van der Sprenkel o.m. *f* 4000.— aan obligatiën, een huis en erve aan het Oosteinde en een „ordentelijken rouw". Maar mocht het gebeuren, dat Josina vóór de dood van testatrice haar dienst verliet, dan verspeelde zij onherroepelijk de beloninq op wellicht een trouw van jaren. Er blijken meer Van der Sprenkels in dienst van de familie van Leeuwenhoek te zijn geweest. Barbara krijgt een legaat en Judith eveneens, deze met een rouwkleed onder dezelfde verplichting als Tosina. Aan Maria van der Sprenkel en haar man Arien Oosterhout wordt f 2000.— qepreleqateerd en de Kamer van Charitate krijgt *f* 100.— „ter redemptie van het beste opperste kleed" en bovendien *f* 1000.—, dit evenwel met de verplichtinq het grafmonument voor Van Leeuwenhoek in de Oude Kerk te onderhouden. Aan *Philippus du Molijn,* eniq overgebleven kind van Dr. Anthony en erfgenaam, prelegateert Maria f 100.— om zich na haar dood in de rouw te kleden. Uitsluitend daarvoor! Van het rouwen der erven Haaxman scheen zij zeker te zijn. Voor Philippus echter geen strafbepaling!

In Maria's boedel waren behalve juwelen, paarlen, sieraden en tafelzilver natuurlijk ook de zoveel vnorkomende zilveren zoutvaten: 4 ronde elk van 10 onc: 14 Enq: en 6 vierkante van elk 24 onc: 16 Enq:[89]). Er waren de microscopen, die in 1747 apart verkocht zouden worden, veel tabberds en mansiaoonnen. rokken, japonnen, mantels. zeven waaiers. Ik telde 34 paar handschoenen (handelswaar?) en onder het vele porcelein en bruin Japans koffieaoed minstens 40 trekootten [90]). Doch er waren slechts enige boeken. Verder „6 bakjes" met het portret van Van Leeuwenhoek en 6 met ziin wanen en dan een vijftiatal schilderijen [91]) van uiteenlopende onderwerpen, 10 portretten. waarvan 8 met de naam der afgebeelden: drie van *Uutebroek's,* één beeltenis van *Philip Thonisz. van J.eeuwenhoek,* Antoni's vader, één van *Cornelia Swalmius,* Antoni's tweede vrouw, één van *Maria* en twee van *Antoni* zelf. Ongetwiifeld is een van deze laatste het portret in olieverf door J. Verkolje. Deze portretten hinqen alle in de achterkamer; het tweede oortret echter van Antoni van delfts aardewerk „in een lijst" hing in 't voorhuis. Dan waren er in de gang nog 6 Delftse borden met het portret van Van Leeuwen-

[87]) o.a. „een alderbest damast tafellaken met 13 servetten, ongenaaid, op de verovering van Belgrado."

[88]) Alles in zakken. Verder gouden en zilveren munten en vreemd geld.

[89]) Mevrouw Duvvené de Wit-Klinkhamer. conservatrice Zilverafdeling Rijksmuseum, was "zo vriendelijk voor mij deze opgaven in hedendaags gewicht te verrekenen. Nu blijkt, dat de ronde zoutvaten elk 330 gram wogen, d.i. 20 gram zwaarder dan de twee grote ronde zoutvaten in diabolovorm, 15¼ cm. hoog, Amsterdamsche keur 1668. die het Riiksmuseum in februari 1957 verwierf. De grote vierkante zoutvaten uit Maria's nalatenschap blijken elk 863 gram te hebben gewogen! Cornelis Haaxman prelegateerde in 1714 drie grote zoutvaten aan drie zoons. Maar wat deed Maria van Leeuwenhoek met 10 stukken van een dergelijke zwaarte?!

[90]) Wel dronk Van Leeuwenhoek bij tijden zeer veel thee en zeer heet. de koppen vlug achter elkaar, maar veertig trekpotten!

[91]) Slechts eenmaal wordt een schildersnaam genoemd bij een fruitstukje: Jan van Leeuwen. Een der Rotterdamse erven8

hoek en een „Litrotting met silver en met het Portret van A. v. Leeuwenhoek ingelegd".

Alleen over de portretten *Uijtebroek* treffen Antoni en zijn dochter beschikkingen in hun mutuele testamenten, niet over de andere portretten. Het huis, de meubels, het goud, zilver en de juwelen, — behalve enkele legaten voor ***Jan van Leeuwen,*** moeten worden verkocht. Gegevens van verkoop zijn mij alleen bekend over het huis en de microscopen; een deel der portretten en borden bleek door ***Maria Jansdr. Haaxman*** te zijn geërfd (of gekocht).

Het huis „Het Gulden Hoofd" aan de Hippolytusbuurt werd 25 aug. 1745 opgehangen op *f* 4000 en afgeslagen tot op *f* 2500 en niet gemijnd. [92]). ***Dirk Jansz. Haaxman*** verkreeg het voor die prijs op rekening van zijn erfportie. En wanneer achttien jaar later bij de scheiding van goederen en gelden ten gevolge van de scheiding van tafel en bed van ***Maria Jansdr. Haaxman*** en haar man ***Sfeven Bolland,*** kuiper aan het Oosteinde, rekening en verantwoording door de notaris [93]) wordt overgelegd van schulden, vorderingen,gelden en boedel [94]), blijken in de achterkamer van het kuipershuis te worden bewaard: 4 zilveren en 3 koperen microscopen van Van Leeuwenhoek, „een prentschilderij, zijnde het Portrait van de heer Leeuwenhoek", 5 schilderijen, „5 porceleine borden te Delft geschildert met 't Wapen van Leeuwenhoek", en het portret van Maria van Leeuwenhoek, zonder twijfel de beeltenis, die in het huis aan de Hippolytusbuurt in de achterkamer 'hing. ***Maria Haaxman*** laat dit portret na (1767) aan haar broer ***Dirk.*** evenzo de 5 borden, die in haar testament [95]) niet alleen met het portret van Antoni, doch ook met een afbeelding van de grafnaald in de Oude Kerk en met het wapen Van Leeuwenhoek blijken te zijn beschilderd.

De microscopen in de achterkamer waren eigendom van *Steven Bolland.* De familie Bolland was in Delft zeer verspreid en de Naamregisters noemen leden van dit geslacht gedurende een groot deel van de 18e eeuw [96]). ***Steven Bol-Zand*** had zijn microscopen gekocht op de verkoping van de microscopen uit de boedel, die 29 mei 1747 op de St. Lucasgildekamer in Delft plaats vond.

Van de catalogus bestaan in ons land nog drie exemplaren [97]) en het exemplaar in de Universiteitsbibliotheek van Utrecht is van bizondere waarde. doordat de prijzen en de namen der kopers hierin zijn bijgeschreven.

Steven Bolland kocht 4 zilveren en 5 koperen stellen, enkele met objecten, en besteedde 18 gulden en 8 stuivers, Dirk Haaxman 5 zilveren en 3 koperen stellen, deels met objecten,

[92]) Not. Mr. Willem van der Lely en Gerard van Assendelft, Delft; Not. Arch. Delft. no. 2791 Gem. A. D.

[93]) Nots. J. W. Bertrand, Delft 26 sept. 1764; Sot. Arch. Delft, Gem. A. D.

[94]) Ook hier zilveren zoutvaten (2). Afkomstig van de oude Cornelis?

[95]) 6 nor. 1763 Nots. J. W. Bertrand te Delft, Gem.-Arch. Delft.

[96]) Reinier Bolland, tussen 1729—'58 achtereenvolgens provisionaar, gouverneur en staalmeester Lakenhal, van 1735—'56 telkens hoofdman van het Droogscheerders- en van het Komansgilde. ook auartiermeester met de Schalen. 'Waarschijnlijk een andere *Reinier Bolland* was ran 1715—'36 binnenvader Tugt- en Dolhuys; *Wijnand Reiniersz. Bolland* van 1705—'12 provisionaar en baljuw Lakenhal; *Wijnand Bolland* tussen 1715—'51 gouverneur Laken-, Saai- Greine- en Stoffenhal, hoofdman Droogscheerders- en Komansgilden, diaken en ouderling. hoofdman Schuttcrij en quartiermeester Schalen ; voorts *Abraham, Jacob, Abraham Reiniersz., Gerrit, Samuel* en *Isaak Bolland.* Ook in de plateelbakkerii waren zii werkzaam; Dr. J. M. Noothoven van Goor „De Arnhemsche Aardewerkfabriek 1759—1773"; Oud-Holland 1954 afl. 3 en 4. Tot in de 19de eeuw zijn er in Delft burgers met de naam *Bolland.*

[97]) Alle drie afkomstig van Prof. Dr. Harting; Schierbeek I 109.

een verlakt kabinetje en een verlakte doos voor ruim 27 gulden [98]).

Dirk Haaxman was broodbakker. Ik vond hem vanaf 1755 verscheidene malen als hoofdman in het Bakkersgilde, in de jaren vijftig eerst luitenant, later hoofdman Schutterij in een rot van het 1ste Witte Vendel; tevens als wijkmeester. Wanneer hij 13 jan. 1747 *f* 1000.— leent van M. de Vlugt verbindt hij voor deze lening zijn huis [99]) en erve en zijn broodbakkerij aan de Hippolytusbuurt. Dit was het huis, waar het verbazingwekkend wetenschappelijk oeuvre van Antoni van Leeuwenhoek ontstond, waar Dirk, in 1718 geboren, echter alleen de bedrijvigheid van Maria had gekend. Twintig jaar later, wanneer Wijnand Catersvelt. die na het overlijden van de oude Cornelis voor de bedeelden en voor de verzorgden in de Schoolsteeg het vierkante brood bakte, gestorven is, geeft Dirk zijn eigen zaken op en wordt hij charitaatbakker. Hij betrekt op 27 maart 1765 de woning in de Schoolsteeq en krijgt reeds een week later toestemming om zijn zuster ***Maria Haaxman,*** gesepareerde huisvrouw van ***Sfeven Bolland,*** bij zich te laten inwonen.[100]).

Maria overlijdt in 1767 en Dirk erft Maria's portie in de stenen verfmolen buiten de Oostpoort, het portret van Maria van Leeuwenhoek en de Delftse borden met het portret van Antoni, het wapen en de grafnaald. Zijn vrouw krijgt diamanten „oriljetten", de vrouw van zijn broeder Cornelis eveneens. [101])

Dirk Haaxman was getrouwd met ***Aagje van Dalen*** [102]) misschien in 1746, want in dat jaar maken zij mutueel testament. [103])

Dirk is dan gezond, zijn vrouw ziekelijk. Niettemin begraaft Aagje Dirk en leeft zelf de eeuw bijna uit. Zij was dus misschien een van die krakende wasens, die lang op de weg blijven! In hun testament is het echtpaar onder de *f* 4000.— gegoed. Zij maken de gebruikelijke beschikkingen betreffende de opvoeding der kinderen, die zij mochten krijgen, doch die niet kwamen of jonq stierven, want wanneer Aagje 15 dec. 1782 opnieuw testeert, nu bij haar aangetrouwde neef Mr. ***Jacobus van Koetsveld***. is er geen kwestie van kinderen. Wel maakte zij haast met dit zelfstandiq optreden, want pas twee dagen daarvoor op 13 dec. 1782, hadden 12 lijkdragers de kinderloze Dirk naar zijn eigen graf in de Nieuwe Kerk gebracht. [104]) In het testament van 1782 wijst Aagje als executeurs aan ***Gijsberf Welgevaren*** en ***Andries Haaxman.***

[98]) Hendrik *Haaxman* zou 4 koperen stelletjes hebben gekocht, maar Hendrik was 30 nor. 1738 in 't eraf van *Cornelis Haaxman* neergelegd en zijn zuster Maria *Reijnderman-Haaxman* werd toen eigenares; Van Beresteyn 76.

[99]) Rechterlijk Archief Delft C.V. 35. Blaffcrt van de transport, indemnite- en schuldbrieven 6 M fol. 230. Deze acte is „overgezeth ten Prothocolle fol. 936" (R.A.D. aanwinsten 1890 no 36 G 3). Uit fol. 916 blijkt, dat inderdaad het huis vroeger van Van Lecnwenhoek bezwaard wordt (Not. Arch. Delft, inv. no 2792) Prot. Nots J. Geesteranus, acte no. 52; Gem. arch. Delft).

[100]) Mededeling Archivaris Ned. Herv. Gem. Delft.

[101]) Test. *Maria* Hoaxman 6 nov. 1763 Nots. J. W. Bcrtrand, Delft. Haar broers zijn erfgenamen; haar zuster *Adriana*, tr. in 1750 *Gerrit Scheenaer*, † 1760 zonder kinderen. Maria was in 1763 onder de *f*. 2000.— gegoed, ondanks de erfenis Van Leeuwenhoek; Not. Arch. Delft Gem. A. D.

[102]) Havnrd noemt in „La Céramique hollandaise" (1909) een elftal plateelschilders. -bakkers en -draaiers van deze naam. ***Pieter*** *Dirckzn. van Daalen*, plateeldraaier ,had twee zoons en kreeg in 1718 een dochter *Aegje*. In Aagjes testament komen de namen van haar broeders echter niet overeen met die bij Havard.

[103]) 2 sept. 1746 Nots Nr. Willem van der Lely te Delft, Gem. Arrh Delft.

Bij een onderhandse codicillaire acte van 21 nov. 1787 echter neemt het oude vrouwtje deze benoeming terug „niet willende, dat deselve eenige directie in mijnen Boedel of Stervhuis zullen hebben" en stelt zij als beredderaar haar notaris van Koetsveld aan. Uitgeblust was Aagje dus nog niet, al was zij niet meer in staat haar handtekening te zetten. Zij stierf als provenierster in het Oude Vrouwenhuis op de terreinen van het Agathaklooster in de Schoolsteeg 22 jan. 1795 en was toen nog steeds beneden de ƒ 4000 qegoed. Uit de inventaris [105]) blijkt, dat zij een huis aan de Nieuwe Langendijk bezat, meubelen, tafel- en beddelinnen, veel kleren, sieraden, 31 mutsen en 6 waaiers, dat zij breide, eau de la reine gebruikte en ook wel snuifjes nam! Verder was zij medelid van de „begravenis Bussche binnen deese stad" en dit bracht ƒ134.— op, doch het kostte aan graf, impost. kist, huur, rouwmantels, brandewijn enz., enz., dan ook wel ƒ100.— vóór Aagje na haar „aftogte" uit dit leven het ook uit de Schoolsteeg had gedaan.

In de afrekening door de executeur aan Mr. Chr. Westakker op 1 febr. 1795 komen weer veel Delftse burgers voor. Er zijn tien nichten en neven ***Haaxman*** — Aagje sloeg evenals Maria van Leeuwenhoek een generatie erven over — die voor de erfenis opkwamen en nog slechts één familielid van Aagje. Cornelis van Koetsveld, wijnkoper, heeft een vordering van ƒ31:6:6 voor wijn, geleverd tijdens leven en begrafenis. Dr. M. W. van Yperen moet ƒ18.— ontvangen voor visites gedurende twee jaren. Onder degenen, die geld inbrengen, is de bekende Dirk van de Goorberg. Hij was gouden zilversmid, werd meester van het gilde in 1747 en was vanaf 1751 vele malen keurmeester en vanaf 1759 —'84 enige malen deken.[106]) Van de Goorberg kocht het goud en zilver uit de boedel voor ƒ42:5; hij is de enige van de burgers in deze inventaris, die in zijn werken voortleeft.

Doch evenmin als er onder Maria van Leeuwenhoek's beschikkingen iets te vinden is over enige bestemming betreffende de familieportretten, de Delftse borden en het aardewerkportret: evenmin is hierover iets te vinden in Aagjes testament of in de boedelinventaris, zodat ik wel moet aannemen, dat bij persoonlijke toewijzinq vóór hun overlijden zowel Maria van Leeuwenhoek als Dirk Haaxman en misschien ook Aagje van Dalen over portret en borden hebben beschikt, Dirk bovendien over de door hem gekochte microscoopjes. Men weet, dat het portret van Antoni door Verkolje behouden bleef. Het was in 1850 in het bezit van Dr. C. W. van Kaathoven [107]) in Leiden en werd op de verkoping Van Kaathoven en Lamme, Leiden 19 juni 1879, door het Rijksmuseum gekocht.

Dr. van Kaathoven bezat ook een portret van Van Leeuwenhoek „met aan de bovenkant een oor".[108]) Ook dit portret zal in 1879 zijn verkocht, want de catalogus vermeldt op

[104]) Begraafregister no. 51 N.K.; Gem.-Arch. Delft; 1 mei 1783 werd Dirk's opvolger *Lambertus Broeklwyzen* aangesteld tot bakker en opziender van de korenzolders van het Charitaatshuis, doch in iuli 1785 reeds weer ontslagen wegens slechte dienstvervulling. In zijn plaats kwam in hetzelfde jaar Gerrit *Trippelaar;* mededeling archivaris Herv. Gem. Delft.

[105]) Inventaris boedel en goederen van wijlen Mejuffrouw *Aagje van Daalen* in leven wed. *Dirk* Haaxman; Nots. Chr. Westakker te Delft; Not. Arch. Delft. inv. nr. 3170.

[106]) Cat. Tentoonstelling „Delfts Zilver" van 22 dec. 1956—10 febr. 19.57 in Museum „Het Prinsenhof" in Delft. waarop 12 werkstukken van deze zilversmid.

[107]) Tent. Schilder- en andere Kunstwerken..... . Leiden, 1850; cat. no. 156.

[108]) Vermeld bij P. J. Haaxman „Het Leven van een groot Natuuronderzoeker, Antony van Leeuwenhoek", 1871, p. 13. Zie ook P. J. Haaxman „Antony van Leeuwenhoek, de ontdekker der Infusoriën", 1875. Zie

p. 49 een „plaque en faience de Delft, bleue, ovale, bossée, bordure en relief....." Wij mogen misschien wel aannemen, dat deze plaque het portret van Antoni was, dat bij Maria in het voorhuis hing. *Pieter Jacob* ***Haaxman,*** apotheker in Rotterdam en schrijver over Van Leeuwenhoek, blijkt dan in 1871 zelf drie Delftse borden respectievelijk met portret, grafnaald en wapen te bezitten en ook een theeschoteltie van fijn Delfts met Antoni's wapen. Voorts zegt hij zelf,[109]), dat hij in zijn jonge jaren door een microscoopje van Van Leeuwenhoek insecten, vlerkjes en andere kleine dingen bekeek, Dit deed nok mijn vader gaarne [110]). Het microscoopje uit de jeugd van Pieter Jacob is verloren gegaan, mijn grootvader vermaakte er drie van koper aan mijn vader.[111])

Het blijkt nu wel duidelijk welke weq een deel der relieken Van Leeuwenhoek is gegaan. Pieter Jacob toch was evenals mijn vader een afstammelinq in rechte lijn van ***Cornelis,*** de enige der vier kinderen van ***Jan Haaxman,*** die kinderen kreeg.

Door zijn zoons ***Andries*** en *Daniel* ***Haaxman*** ginqen de microscopen van ***Dirk Haaxman*** en de borden, die deze van zijn zuster Maria erfde, twee kanten uit. Doch waar is het portret gebleven van ***Maria van Leeuwenhoek*** zelf, van deze Delftse femme d'affaires, die tot op zeer hoqe leeftijd qeld en goed bestierde en vermeerderde, over dienstboden heerste, zeker ook als geëerbiedigde, zo niet gevreesde, moei over de familie?

De enige zoon van *Jan* ***Haaxman.*** die het qeslacht voortzette. *Cornelis Haaxman (1713—1781)* werd kuiper en trad 25 mei 1737 te Delft in het huwelijk met *Geertruida van Os* j.d. van Delft. Bij haar dood in 1744 liet zij 5 kinderen [112]) achter.

Cornelis Haaxman hertrouwde met *Martijntje van Klaveren* en testeert met haar 23 iuli 1747.[113]) Zij waren beneden de ƒ2000.— qenoed. Beide echtqenoten zetten een goede handtekeninq, zoals eigenlijk al hun familieleden deden. Die lage qegoedheid is merkwaardiq, daar de **verdeling der** erfenis van Maria van Leeuwenhoek toen reeds had plaats gehad en Cornelis toch een huis aan het Oosteinde en een in de Vlaminnstraat bezat. Ook Cornelis was luitenant in een rot van de Schutterij, „brander van de tonnen" vanaf 1751 en eniae malen hoofdman van zijn gilde [114]) Uit het tweede huwelijk werden twee zoons qeboren.[115]). Voor *Daniel,* de oudste, bleef zijn Vader in 1769 borg, toen hij „Gaarder van de Collectieve Middelen" en van de „Gemeenelands onbeschreven middelen met het kleine zegel" in Oostvoorne werd. Daniel blijkt in 1775 ook schoolhouder [116]) in Oostvoorne te zijn, doch werd 16 juli 1793 begraven in de Grote Kerk te Maassluis in graf no. 29 1, eigendom van de kerk en bestemd voor

over Pieter Jacob *Haaxman* zelf het „Extra Feestnummer" 5 juni 1583 Alg. Ned. Familieblad (50-jarig jubileum). Het gedeelde wapen *Haaxman-Haringh* hierin opgenomen is uiteraard fout, want ook hij stamde af van *Philip Thonisz. van Leeuwenhoek.*

[109]) „..... Infusoriën ....." p. 33.

[110]) Schierbeek 1 109.

[111]) Twee van deze miscroscoopjes zijn thans in hot Rijksmuseum voor de geschiedenis der natuurwetenschappen in Leiden, het derde is in het bezit van Mejuffrouw *A. S. M.* Haaxman te 's-Gravenhage. Zie ook Schierbeek in Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde 1939, p. 3891.

[112]) n.l. 1 *Aletta* 1738—1748; 2 *Andries* 1730—1791; 3 *Jan* 1741—1789; 4 *Thomas* 1473—1744; 5 *Petronella* 1744—1785. Fragm. Geslachtsregister Pijnacker-van der Klauw.)

[113]) Nots. Mr. W. van der Lelv Delft; Not. Arch. Delft.

[114]) Naamregisters Delft.

[115]) n.l. 1 Daniël, geb. 1748; 2 *Cornelis,* geb. 1751. (Fragment geslachtsregister Pijnacker-van dor Klauw).

[116]) Fragment-geslachtsregister Pijnacker-van der Klauw.

haar dienaren. Er liggen organisten, kosters, voorzangers en een grafmaker.[117]).

Daniel trouwde Delft in 1771[116]) met *Agnietje Kok,* van Delft, die 22 aug. 1775 overlijdt en twee kinderen nalaat.

Dan volgt 22 sept. 1776 zijn tweede huwelijk met ***Johanna van Alphen,*** j.d. uit Delft. Uit dit huwelijk werden vijf kinderen geboren en een dezer kinderen, ***Willem,*** geb. Maassluis 17 oct. 1777 [116]), † Rotterdam 13 juni 1845, apotheker in Rotterdam, werd de vader van ***Pieter Jacob Haaxman,*** geb. Rotterdam 31 mei 1810[118]), eveneens apotheker, Boerevismarkt G. 38[1] en schrijver over Van Leeuwenhoek.

Andries Haaxman, halfbroer van Daniel, trouwde 4 april ***1774*** te Delft met zijn nicht ***Johanna van Koetsveld***[119]), dochter van ***Jan van Koetsveld*** en *Geertruy* ***Jacobsdr. Haaxman.*** en bracht door zijn nageslacht een nieuwe verbinding tot stand met de oude ***Cornelis Haaxman.***

(Slot volgt)

Bijdragen tot genealogieën van oude adellijke geslachten in Stad en Lande.

door MR. H. L. HOMMES.

(vervolg van LXXIV, kol. 401.)

23. Schaffer,

XIII.

Dit is een minder bekend geslacht. waarover vrijwel niets is gepubliceerd. In het bekende Nobiliarium van Coenders worden enkele losse gegevens vermeld „van de Tonckeren Schaffers", maar wanneer niet in het Handschrift Dovs in de Provinciale Bibliotheek van Friesland een genealoqie was aangetroffen, zou ik moeilijk het juiste verband hebben kunnen vinden.

Het wapen is: in goud een rennende zwarte wolf, de koo omqewend naar de linkerzijde en een zilveren gans in de bek houdende. Helmteken: kop en hals van een zwarte wolf.

De gebruikte bronnen zijn zoals in Bijdrage 1 (Ned. Leeuw 1941, kol. 330) is opqeqeven en wel voornamelijk de huisarchieven Gruys en Farmsum. Voorts worden enkele leden vermeld in het Bioqraohisch Woordenboek van Van der Aa en bij Scheltema in Staatkundiq Nederland, die hun qeqevens gedeelteliik ontleend hebben aan programata funebria van de Universiteit.

Met ***Gerard Schaffer*** is het geslacht in 1733 uitgestorven.

In hoofdzaak heb ik bovennenoemd Handschrift Dovs, dat uit de tweede helft van de 17de eeuw is, aevolad en dit aanaevuld met bewijsplaatsen. voorzover ik die heb kunnen vinden, Evenals het qeslacht Horenken hebben de eerst bekende Schaffers hun opkomst te danken aan de bierbrouwerii. In de brouwersqilderol komt als eerste voor *Dirck* in 1424. Zij behoorden tot het stadsoatriciaat en werden later jonkers qenoemd, toen zij in het bezit kwamen van borqen in de provincie, zoals *Claas* ***Schaffer,*** die in 1600 eigenaar was van de Fraeylemaborq bij Losdorp. *Eqbert* ***Schaffer.*** die de Brake bij Oberqum kocht en *Gosen* de Almersmaborq bij Uithuizen.

Met de bewerking van deze genealogie was ik reeds bijna gereed toen ik vernam, dat de Heer G. G. Wolthuis te Hoogezand ook reeds vele jaren aantekeningen had verzameld. Gaarne wil ik hem hier mijn dank betuigen voor zijn welwillendheid mij deze ter beschikking te stellen. Enkele aanvullingen heb ik hierdoor verkregen, die mij anders ontgaan waren, doch er blijven toch nog enkele punten onopgehelderd.

In „Bijdragen tot de geschiedenis en oudheidkunde inzake van de provincie Groningen" komt in dl. VIII, blz. 290 een opgave voor van enige aanzienlijken te Groningen in verband met de verbeurdverklaring van goederen ca. 1580. Het was niet bekend, waar het origineel hiervan zich bevindt, tot in 1954 ons medelid de Heer D. Jordaan J. G. Hzn. te Haaksbergen zo vriendelijk was mij fotocopieën hiervan te doen toekomen met de mededeling, dat hij het stuk aangetroffen had in de Bibliothèque Nationale te Parijs bij de ms. neerlandais nr. 44 Recueil de coutumes de la ville de Groningue.

Hierin komt voor:

Johan Rengers Scaffer
Wijert Schaffer
Derck Schaffer

Drije gebroderen der drije vader eenn rijck mann van gelde geheten een scaffer meijster gehilicket ann denn eerlicken houelinck *Johann* ***Fockenns.***

Erg duidelijk is deze mededeling niet, behalve dat vaststaat dat bovenqenoemden drie broeders waren en hun vader rijk was. Bij Doys vormen zij de 2de generatie.

De genealogie kan ik dus beginnen met:

1. ***Derck*** *Schaffer,* brouwer te Groningen in 1424, in 1435 een der vier arbiters, die treves voor twee jaar van Pinksteren af maakten, gedurende welke tijd de kwesties met de Hamburgers opgelost zouden worden, tr. *Luse Rengers,* dr van ***Johan*** *Rengers* van ten Post en ***Rebbe*** *Menolda* (of volqens anderen ***Ompteda).***
   Uit dit huwelijk:
   1. ***Derck,*** volgt II.
   2. ***Johan Renaers Schaffer,*** brouwer in 1450, hoofdman 1458, '61, "62, burqemeester 1460, '63. '64, '71, '72, '74—'76, een van de lekebroeders der kalenden,[1]) in 1469 procurator bij de reformatie der minderbroeders te Groningen, tr. ***Heyle ter Aa.*** Zij hertr. *Roeleff Huunqe* de Olde.
      Uit dit huwelijk:
      Iohanna ***Schaffer.*** tr. vóór 13 febr. 1504 ***Peter Ripnerda, † vóór 28*** januari 1524, zn. van ***Focko*** te Winsum en ***Froucke*** *Onsta.*
      Inv. Ewsum, regest 107. 1504, febr. 13. Burg. en raad in Groningen oorkonden, dat *Heyle Renghers* ter ene en *Peter Ripperda* met *Johanna* zijn huisvrouw ter andere zijde verklaarden een scheiding tc hebben aangegaan van de goederen enz., waaronder het landgoed de Wijert te Helpman, (dat 28 januari 1524 door de drie kinderen werd verkocht), welke *Johan Rengers Schaffer* aan zijn dochter *Johanna* voornd heeft nagelaten.
   3. ***Wyert*** *Schaffer,* brouwer in 1450, tr. *Biewe Jarges.*
      Uit dit huwelijk, volgens Doys:
      Aleydt *Schaffer,* als weduwe in leven 1487, tr. ***Geert Lewe,*** ambtman van Selwerd, † ca 1484.
      Evenwel vond ik in het archief van de broederschap der kalenden onder regest nr. 9:1502, aug. ll. Burg. en raad in Groningen oorkonden, dat ***Meyne*** *Schaffers* voor hen verklaarde overgedragen te hebben aan Mr. Albert Imelens ten behoeve van de kalenden te Sunte Merten een jaarlijkse rente van een goede Arnhemse gulden, te beuren

---

117) A. Bijl. „Genealogische en Heraldische Merkwaardigheden in en nit de Groote Kerk te Maassluis".

118) Alg. Ned. Familieblad 5 juni 1883. Hij sterft Rotterdam 16 sept. 1888.

119) Fragment-Geslachtsregister Pijnacker-van der Klauw.

1) Driessen, Monumenta Groningana, blz. 615.

uit de rente van 6 Arnh. guldens, welke Meyne trekt uit het erf van Cornelis Jacobs en Grete e.l. etc. een en ander tot aflossing van de schuld, welke wijlen *Alyt Lewens* Meyne's dochter „vor inganck ende anneminge des vors. kalenden" schuldig was. Dit werkt de indruk, dat Aleydt, de vrouw van Geert Lewe, een dochter was van Meyne i. pl. v. van Wyert.

Deze *Meyne Schaffer,* die ik in de genealogie niet kan plaatsen, komt verder nog voor in de archieven der parochiekerken, inv. nr. 350, regest *356:*

> 1486, nov. 13. Overdracht door *Meyne Scaffers, Lamke,* de vrouw van *Clauwes van Ballen, Hille Onsta* (d.i. *Hille Jarges,* de vrouw van *Abel Onsta*), *Jarch Jarghes* „oir broder", aan de gemene priesters der St. Maartens en Walburgenkerk van de helft van een stuk land, gelegen „in des conuents ende susteren landt- ten Hoorn" haar aangeörfd van haar neve *Barolt Jarges,* met last uit de inkomsten hiervan missen te lezen „tot een ewige memorie ore sielen salicheyt ende de salige *Ludeken,* ons broeder, *Heyen* synre huysfrouwe ende *Barelt Yerges* voirgen.".

11. *Derk Schaffer,* brouwer te Groningen in 1450, burgemeester 1458, '61, '62. '67, '68, hoofdman 1460, '63, '64—'66, '69. '70—'73 tr. *Cafharina Kenema.*

Uit dit huwelijk:

1. *Johan,* volgt 111.
2. *Abele Schaffer,* tr. *Berend Coenders,* ambtman van Selwerd, burgemeester van Groningen 1496, schultus te Helpen 1505, † in april 1529, zn. van *Johan* en *Styne Horenken.*

III. *Johan Schaffer,* ambtman van Selwerd 1482, '83, '99 en 1501, hoofdman 1486—'88, '90. '93, burgemeester 1493, '94, '97, '98, 1501, '2, '5, '6. '8—'14. tr. *Aoe fen Grave,* dr. van een echtpaar *fen Grave-Schillinge.* Elders wordt zij *Ave ter Hansouwe* qenoemd. Zij woonden in de Poelestraat. In 1502 was hij ambassadeur om vrede te maken met de Saksen, 1 oktober 1477 [2]) voogd over de kinderen van Eppe Allema, verwekt bij zijn eerste vrouw Wyllem: in 1506 medegecommitteerde om Graaf Edzard aan te nemen als heer.

Uit dit huwelijk:

1. *Derck,* volgt IV.
2. *Claes,* volgt IVbis.
3. *Willem Schaffer* (een vrouw), tr. 1505 *Everf Coenders,* zn. van *Hendrick* en *Oede Lewe.*
4. *Gosen Schaffer,* ingeschreven als student te Keulen 12 okt. 1496, †„bij gevecht in den Dam (Appingedam) dood gebleven" in 1501.

IV. *Derck Schaffer,* ingeschr. als student te Keulen 3 dec. 1494, „betaalt in 1535 6 Emd. qld. tot de schattunge der landsknechten",[3]) tr. *Bywe Gaickinpa.*

> Inv. Farmsum nr. *727,* regest 283: Zoenbrief met het klooster Aduard over do nederlaag van twee heren *Gaickinga.* 1520, okt. 29. Hierin *Johan Gaickinga* met vrienden en verwanten t.w. *Derck Schaffer, Luerdt Cather, These Cather, Focke Aykumma, Melle Ayckumma, Eltet to Lellens, Focke Ompteda* enz.

Uit dit huwelijk:

V. *Johan Schaffer,* op Schaffershof tho Wolde (Kropswolde) transporteert 25 dec. 1554 [4]) zijn huis te Groningen aan de stadsmuur aan het Noorden van de Poelepoort aan zijn neef Edzard Rengers, werd 1585 „myt twe

2) Inv. Huisarch. Farmsum regest 176.
3) Blok, Rekeningen Groningen, blz. 170.
4) Inv. Farmsum, reg. 405.

sonen van, Johan Ewsum to Roen uth Groningen verwesen, als ontrouwen, hoewol se myt anderen pardonen hadden van den hartoch van Parma",[5]), † 1590, begr. Groningen *23* aug. 1590, tr. *Ida de Mepsche,* dr. van *Evert* en *Anna Jarges.*

Uit dit huwelijk:

1. *By we Schaffer,* † *4* januari 1617,[6]) begr. in de kerk te Zandeweer, tr. 1573 (huw. contr. 6 juni [7])) *Jurjen Lewe* [8]), hoofdeling op Onnema, † 8 juli 1610 [6]) begr. te Zandeweer, zn van *Joost* en *Elisabefh Addinga* en wedr. van *Margarefha Addinga.*
2. *Jantjen Schaffer.*

IVbis. *Claes Schaffer,* burgemr te Groningen 1518—'21, '22, '24, '25, '33, ambtman van Selwerd 1532, '35, '36, in 1525 en '29 ambassadeur naar Hertog Karel van Gelre, † vóór 35 dec. 1539 [9]), tr. *Evertje Hubbeldinck.*

> Inv. Gruys, nr. 188. 1550, juni 16: Boedelscheiding van het gemeensch. bezit van landerijen tussen de gebroeders *Gosen, Johan, Luytken en Derck Schaffer.*
>
> Inv. v. Ewsum, regest 311: *Ffocko Ripperda* verklaart verkocht te hebben een jaarlijkse rente aan Johan, *Luydtjen en Derck,* minderjarige kinderen van wijlen *Claes Schaffer. 1541,* sept. 20.

Uit dit huwelijk (volgorde onzeker) :

1. *Gosen,* volgt V.
2. *Johan,* volgt Vbis.
3. *Luyfken,* volgt Vter.
4. *Derck.* volgt Vquater.
5. *Hille Schaffer,* tr. *Onno Tamminga* van Bellingeweer, zn. van *Allert* en Gese *Coenders* (of volgens anderen van *Hil Piefersdr.* ***Ripperda)*** .
6. *Lugert Schaffer,* tr. *Hermanus Clant,* burgemr. te Groningen, † ald. 13 dec. 1607, begr. Akerk, zn. van *Alert* en *Rudolpha de Mepsche,* en wedr. van *Liefke Horenken.* Hij hertr. *Johanna Uiferwijck.*
7. *Cafharina Schaffer,* tr. *Eppo Clanf,* zn. van *Otto,* van Scharmer, en *Hille Jensema* (volgens Doys van *Anna Rengers)* .
8. *Ave Schaffer,* tr. vóór 1552 *Johan Horenken,*[9a]) geb. ca. 1515, zn. van *Johan* en *Hille Wicheringe.*

V. *Gosen Schaffer,* † vóór *13* mei 1565, tr. in 1540 (huw. contr. 7 aug.[10])) *Fye,* weduwe van *Geert van Ballen.* Zij overleed ca. 1590. 'Uit haar eerste huwelijk had zij een dochter *Albert van Ballen.*[11])

> Inv. Gruys, nr. 367. 1565, mei 13: Burgemr. *Derck Schaffer* als voormond benevens *Luthien Schaffer, Gheert Wyferink* ende *Theso Clandt* als voogden over de kinderen van wijlen *Gosen Schaffer* verkopen „de Ovelgunne" met behuizinge en andere vaste goederen aan juffer *Albert van Ballen.*
>
> Idem, nr. 368. 1565, aug. 5: Juffer *Albert van Ballen, dr. van* wijlen Geelt *van Ballen* bekende, dal. zij tot betaling van „de Ovelgunne" enz. heeft beloofd „horen broders ende susters salige *Gosen Schaffers* nagelaten kinderen" te ontheffen van een aantal nader genoemde rentebrieven.
>
> Idem, nr. 35. 1555. juni 14: Kwijtbrief, waarbij *Wolter van Bijler* en *Gheertruedt* verklaren ontvangen te hebben van *Goctsen Schaffer* en Fye hun aandeel in de nalatenschap van Gheertruedts grootouders. (Wie deze *Gheertruedt* is heb ik niet kunnen vinden.)
>
> Idem, nr. 192. 1566, juni 14: Boedelscheiding van

5) Abel Eppens, Kroniek 11, 63.
6) Grafschr. blz. 442.
7) Reg. Feith, geschr. verv. 1373, nr. 87.
8) Gron. volksalm. 1921, blz. 45 en vlg.
9) Inv. v. Emsum, reg. 278.
9a) Ned. Leeuw 1953, 304.
10) Inv. Gruys, nr. 99.
11) Reg. Feith, 1560, nr. 7 1.

de nalatenschap van *Grete Gaykema* tussen *Hille Clant* voor haar kinderen enerzijds en *Derck Schaffer als* voogd van de kinderen van *Gosen Schaffer* **anderzijds.**

Idem, nr. 195. 1590, aug. 28: Boedelscheiding van de nalatenschap van *Gosen* Schaffer en Pye *van Ballen* e.l. tussen de kinderen *Claes Schaffer* en *Luyke Ompteda* e.l., *Jacob Froma en Ghertruyt Schaffer* e.l., *juffr. Ave Schaffer,* juffr. *Swane Schaffer en* juffr. *Evert Schaffer.*

Uit dit huwelijk:

1. *Claes,* volgt VI.
2. ***Geertruid Schaffer,*** als weduwe voorkomend in 1601, in 1617 deelnemend aan het avondmaal in de kerk te Aduard,[12]) † vóór 16 juni 1619, tr. 1579 (huw. contr. 11 nov. [13]) ***Jacob Froma,*** † vóór 3 maart 1601.

   Reg. Feith 1610, nr. 39: Overeenkomst d.d. 25 aug. 1610 tussen de schepperen der Drie Delfzijlen en *Geertruid Schaffers wed. Froma en* juffer *E. Schaffo* over de doorlating van een stuk land „de Ovelgunne" genaamd.
3. ***Ellethien Schaffer,*** in leven 1619, tr. 1579 (huw. contr 20 sept.[14]) Dr. ***Johan Brandt,*** uit Bremen, † vóór 3 maart 1601 [15]), zn. van ***Johan Brandes.***

   Uit dit huwelijk:

   a. ***Wibbeye*** of ***Wibbeltje Brants,*** tr. Groningen 19 maart 1615 (ondertr. 11 febr.) ***Bonno Byma,*** jr. en hoofdeling te Loppersum en Wirdum, vaandrig.

   b. ***Sophia Brants,*** tr. Groningen 7 aug. 1614 (ondertr. 16 juli) ***Harmen Ovinck.*** zn. van wijlen ***Jan Ovinck*** te Ruinen en van ***Johanna Knoppers.*** Hij hertr. ***Sophia Schaffer.***
4. ***Evert Schaffer*** (een vrouw), 28 aug. 1590 in het Jufferenklooster te Groninqen, lidmaat der Herv. kerk dec. 1594, † vóór 15 juni 1619.

   Inv. Gruys, nr. 203 : Boedelscheiding der nalatenschappen van juffr. *Evert Schaffer* en *Geertruyt Schaffers* tussen : *Ellethien Schaffers,* wed. *Brant* ***Bonne*** *Byma* en *Wibbeltien Brants* e.l. *ter* ene zijde en *Gosen Schaffers* en *Abele Gruys* e.l., ***Date*** *Alberts* en *Harmen Schaffers* e.l. en ***Sophia*** *Schaffer* ter ander zijde, 1619, juni 16.
5. ***Swane Schaffer,*** in leven 28 aug. 1590, † vóór 4 juli 1591, tr. vóór 1588 ***Geert Entens.***

   Inv. Gruys, nr. 34: Acte van volmacht tot administratie harer goederen, afgegeven door *Swane Schaffers,* echtg. van *Geerdt Entens* aan haar zuster *Ave Schaffo. 1388,* sept. *23.*

   Idem, nr. 369: *Claes Schaffer en Luyke Ompteda* verkopen aan *Ave Schaffer* „onze lieve zusters", hun aandeel uit de nalatenschap van hun salige suster *Swane Schaffer.* 1591, juli *4.*
6. *Ave* ***Schafferr*** in 1577 non in het Menoldaconvent [16]) lidmaat der Herv. kerk te Groningen dec. 1594, wonende in het Jufferenklooster.
7. Een dochter, eerst non in een klooster, tr. ***Philip Hoykens,*** † 13 januari 1586.

   Kroniek Abel Eppens. II. 264: *Philip Hoykens,* Bernardi oem. starfft oek den 13 Januarii, maket sijn huysvrouw. *Goesen Scaffers* dochter, een juffer van Broderkerckhofft. 120 yaerlicken und 600 geld boven horen, dat weinich was, und sluytet uth van

12) Gron. volksalm. 1915, 126.
13) Inv. Gruys, nr. 103.
14) Inv. Gruys, nr. 102.
15) Rechterl. arch. Hoo+. Akte waarin *Ellethien Schaffer* als wed. Dr. *Johan Brant* voorkomt.
16) Reg. Feith 1577, nr. 64. Stokleggingsbrief van 11 april, waarbij aan *Lyse van Besten,* ministersche van Vrouwe Menoldaconvent te Groningen tot een kloosterprovene wordt overgedragen een jaarlijkse rente uit de helft van Groenenborch bij de Ovelgunne.

arffnisse sijb broder und suster twe kinderen. So geld endie testamenten to Embden.

VI. *Claes* ***Schaffer,*** in leven 3 maart 1601, † vóór 1617, tr. 1577 (huw. contr. 30 maart")) ***Luecke Ompteda,*** in leven 1601, dr .van *Herman* en *Harmtje Entens.*

Rechterl. arch. Hoo* : 1601, maart 3. *Claes Schaffer* en *Luyke Ompteda* e.l. wonende te Eexte, verklaren schuldig te zijn aan Hindrirkien wed. Jan *Roeberts* de som van 200 emd. gld; tot ouderpand van de richtige afbetaling stellen zij hun heerd land te Westerwytwerd en verdere goederen. Voorts verklareu *Geertruyt Schaffers, wed.* van *Jacob Froma,* en *Ellethien Schaffers,* wed. Dr. *Johan Brant,* en *Evertien Schaffers,* zusters van voorn. *Claes Schaffer* zich borg te stellen.

Uit dit huwelijk:

1. *Gosen,* volgt VII.
2. ***Sophia Schaffer,*** † kinderloos vóór 29 juni 1636, tr. Groningen 28 juni 1629 (ondertr. 6 juni: huw. contr. 27 juni[18])). ***Harmen Ovinck.*** vaandrig, zn. van ***Johan en****Johanna Knoppers,* en wedr. van ***Sophia Brants.***

   Inv. Gruys, nr. 208: Boedelscheiding der nalatenschap van *Sophia Oving* geh. *Schaffer* tussen *Gosen Schaffer,* vrouw *Harmen Schaffer,* gehuwd met *Dato Albrechts van Bonnema, Herman Oving* en *Bonno Bima* tot Loppersum en Wirdum, 1636, juni 29.
3. *Hermanna Schaffer,* in leven 1639, tr. vóór 16 juni 1619 ***Dato Albrechts van Bonnema,*** kapitein, in leven 1639.

   Inv. Gruys, nr. 40· *Décharge* afgegeven door capitein *Bunnema* en zijn echtgenote *Herman Schaffers* aan *Abele Gruys,* wed. burgemr *Gosen Schaffer* voor de erfenis ingevolge huw.contr. door hen uit de nalatenschap van *Gosen Schaffer* genoten. 1639 maart 3.

VII. *Gosen Schaffer,* op Almersma, jonker en hoofdeling te Uithuizen en Uithuizermeden, ingeschr. als student te Franeker 10 april 1601. daarna studerende in Duitsland en Frankrijk tot 1605. assessor in de krijgsraad 1612, curator van de universiteit 1615—'18, raadsheer 1614, '15, '18, '19, afqevaardigde naar de Staten-generaal 1619, '22, '28, '32, '34, burgemr. 1635, hoofdman 1636, testeert met zijn vrouw 20 nov. 1636 [19]) ten bate van zijn zuster Harmen Bonnema-Schaffer en de broers en zusters van zijn vrouw, † 11 juli 1637, tr. Groningen 21 april 1611 (ondertr. 14 maart: huw. contr. 13 maart [20]) *Abele Gruys,* die oonieuw testeert 5 febr. 1646 met wijziqing 11 juli 1655 [19]), † in 1655, dr. van *Roelf* en *Hille Aldringa.*

Uit dit huweliik:

Lucretia Schaffer, overl. 5 oktober 1636.

Inv. Gruys, nr. 39: Overeenkomst tussen *Goosen Schaffer* op Almersma, toe Uuthusen en Uuthuistermeeden jr. en hovelinck, en *Rudolph Ausma* ***op*** Engersum, mede toe Uuthusen en Uuthuistermeeden jr. en hoveliuck, over het vergraven van een tochtsloot bij de singel van Almesma. 1637, mei 14.

Vbis. ***Johan Schaffer,*** in 1541 minderjarig, † vóór 8 nov. 1583, tr, ***Maria Clant,*** dr. van ***Otto*** van Scharmer en ***Hille Jensema.***

Uit dit huwelijk:

1. ***Egbert,*** volqt VI.
2. ***Otto Schaffer.***
3. Een dochter.

17) Inv. Gruys, nr. 101.
18) Inv. Gruys, nr. 117.
19) Inv. Gruys, nrs. 163, 165, 166.
20) Inv. Gruys, nr. 113.

VI. ***Egbert Schaffer,*** lidmaat der Herv. kerk te Groningen, wonende int 't „Niestratien", koopt 1596 de borg de Brake bij Obertgum, die hij 1612 weer verkoopt, taalman 1595, kerkvoogd in 1609, † 8 sept. 1648, begr. Groningen (Akerk), tr. 1583 (huw. contr. 8 nov. [21])) *Wemele* ***Horenken,*** † 3 maart 1618, begr. Groningen (Akerk) dr. van ***Gherdt*** en Nese ***Entens.***

Uit dit huwelijk:

1. ***Geert, volgt*** VII.
2. ***Johan Schaffer,*** lidmaat der Herv. kerk te Groningen dec. 1609, † tussen 5 mei 1660 en 5 sept. 1668, blijkens inv. Gruys nrs 42 en 43.

   Reg. Feith geschr. vervolg: 7 jan. 1691. Verzegeling, waarbij *Sophia Ovink* met haar echtg. *Eiso* van *Ackema, Anna* Maria de Pos, wed. *Herman Ovink,* en Gerard ***Schaffer,*** erfgenamen van *Johan en Geert Schaffer,* twee graven in dc Akerk verkopen.

VII. ***Geert Schaffer, te*** Groningen wonende 1624—'44 in een huis aan de Ossenmarkt Nz., † vóór 1 dec. 1659, tr. Groningen 17 sep. 1615 (ondertr. 22 juli) ***Anna*** *Millinga,* † vóór 1643. dr. van *Ernst* en *Meite* ***te Nansum.***

Rechterl. arch. IIIx41, fol. 164: Scheiding der nalatenschap van *Geert Schaffer* **en** *Enne Millinga* tussen *Lodewick Schaffer,* voormond, artilleriemr. *Johan Coenders* en Dr. G. *J. Meyknecht,* voogden over wijlen capt. *Oving's* 4 kinderen bij *Medina Schaffer* enerzijds, en *Rudolph de Sighers,* voormond, *Wolter Clant* en *Popko van Peusum, voogden* over wijlen *Rudolf te Nansum's* dochter bij *Maria Schaffer* anderzijds. 1659, dec. 1.

Uit dit huwelijk:

1. ***Meidina*** *Schaffer,* † ***2*** jan. 1651 [22]), tr. vóór 1643 *Jan Oving,* kapt., † vóór **25** jan. 1659, zn. van *Herman* en ***Sophia Brandt*** of *Brants.*

   Rechterl. arch. IIIhh 2 : *Johan Coenders* aangezworen 3s voogd over wijlen *Johan Ovings* kinderen bij *Meit Schaffer.* 1659, januari 25.

   Uit dit huwelijk:

   a. *Herman Oving,* ged. Groningen 3 maart 1643, tr *Anna* ***Maria de Vos.***
   b. ***Erenst*** *Oving,* ged. Groningen **74** nov. **1644.**
   c. ***Enne*** *Oving,* ged. Groningen 7 april 1646.
   d. ***Sophia*** *Oving,* ged. Groningen 6 nov. 1649, tr. *Siso* ***van Ackema.***

2. ***Maria*** *Schaffer,* tr. **1643** (huw. contr. 3 aug.[23])) *Rudolph* ***te Nansum,*** geb. ca. 1617. ingeschr. als student te Groningen 7 nov. ***1635.*** te Franeker 7 april 1637, † 1652, zn, van ***Feico*** en ***Beerta Gruys.***

   Uit dit huwelijk:

   a. ***Enne Maria te Nansum,*** ged. Groningen 23 **aug. *1644.*** tr. 1661 (ondertr. Groningen, 1 juni: huw. contr. ***27*** mei[24])) *Wolter* ***de Siqhers.*** ir. en hoofdeling te Ezinge en Oldehove, † vóór 12 jan. 1681, zn. van ***Roelof*** en ***Anna Coninck.***
   b. *Beertien* ***te Nansum,*** ged. Groningen 29 okt. 1645, jong overl.
   s. ***Feycke te Nansum,*** ged. Groningen 12 des. 1646, jong overl.

   Rechterl. arch. IIIhh1: 1657 juni 8. De commandeur *Roeleff Sigers* als voormundt aengesworen over *Roeleff T Nansum* minderjarige dochtertien bij *Maria Schaffers* geprocreert.

21) Inv. Gruys, nr. 104. *Egbert Schaffer,* zn. van wijlen *Johan Schaffer* en *Marritken Clant,* en *Wemele Hoerentkens,* dr. van wijlen *Gherdt Hoerentkens* en *Neese Enthens.*

22) Pamflettenverz. Rijksarch. Groningen, nr. 2102. Lijkzang voor *Medina Schaffer.*

23) Inv. Gruys, nr. 121.

24) Inv. Gruys, nr. 130.

3. ***Lodewijk,*** volgt VIII

VIII. ***Lodewijk Schaffer,*** jonker en hoofdeling te Oldehove, in 1675 capt. lieut. te paard, daarna ritmeester, gesneuveld bij de belegering van Maastricht einde 1676 of begin 1677, tr. le 1656 (ondertr. Groningen 14 juni) ***Anna Tjassens,*** dr. van ***Johan en Margaretha Ackema;*** tr. 2e ***1667*** (ondertr. Gron. 9 febr. attestatie 3 april) *Hillegonda* ***Verrutius,*** dr. van *Julius* op Mickelhorst en *Isabella* ***Canter;*** tr. 3e Wirdum 17 januari 1675 (huw. sontr. 1 jan. [25])) ***Alegunda*** *Eeck,* ged. Groningen 21 febr. 1655. overl. 17 aug. 1692, dr. van ***Sicco*** en ***Hourelia Staal*** of *Stala.* ***Zij*** hertr. Wirdum 1 april 1678 ***Eilco Tamminga.***

Uit het eerste huwelijk, waarschijnlijk allen jong overleden:

1. ***Enno Schaffer*** (een dochter), ged. Groningen 11 april 1658.
2. ***Geert*** *Schaffer,* ged. Groningen 3 juni 1659.
   Geert Schaffer, ged. Groningen 20 juli 1660.
4. *Anna Margaretha Schaffer,* ged. Groningen 28 jan. 1662.
5. *Margaretha Schaffer,* ged. Groningen 28 juni 1664.

Uit het tweede huwelijk:

6. ***Gerard*** *Julius Schaffer,* ged. Bergen-op-Zoom 27 aug. 1672, † jong.
7. *Julius Schaffer,* ged. Bergen-op-Zoom 6 juni 1673. † jong.

Uit het derde huwelijk:

8. ***Gerard,*** volgt IX.
9. ***Louysa Aurelia Schaffer, ged.*** Groningen 5 jan. 1677, † jong.

Recht. arch. IIIx 57, fol. 356: Akte van verkool; door *Alagonda Eeck, wed.* capt. *Schaffer,* als tutrix over haar kind. 1677, maart 19.

IX. ***Gerard*** *Schaffer,* jonker en hoofdeling tot Oldehove, ged. Groningen (Mart. kerk) 31 okt. 1675, ingesshr. als student ald. 4 jan. 1693, vele jaren lid van de gezworen meente, drost van het Wold-Oldambt 28 maart 1720-1732, daarna raadsheer, erfde de borg Rusthoven van zijn oom Johan Eeck[26])† Groningen 8 of 9 sept. 1733, tr. 1 e Zuidbroek 23 april 1702 (ondertr. Groninqen 8 april; huw. contr. 7 april [27]) ***Johanna Margaretha*** *Aldringa,* ged. Groningen (N.k.) 18 aug. 1682, † tussen 1707—'13, dr. van ***Albert*** en ***Catharina Maria de Lairesse:*** tr. 2e Zuidbroek 29 okt. 1713 (huw. contr. 11 okt. [28]) *Hermanna* ***Elisabeth Gruys,*** ged. Groningen 6 juni 1690, † aldaar ***25*** dec. ***1770.*** beqr. 5 jan. 1771, dr. van ***Harmen en Elisabeth*** *Scherff.* Zij hertr. *Roelf* ***Derck de Sighers.***

Vter. ***Luytken*** *Schaffer,* jonker en hoofdeling te Losdorp, in 1541 minderjarig, nog in leven 1585 [29]), tr. ***Anna*** *Clant,* dr. van *Allert Clant* van Menkema en ***Johanna*** *Wicheringe.*

Uit dit huwelijk o.a.?:

VI. *Claes Schaffer,* op Fraeylemaborg, jonker en hoofdeling te Losdorp.[30]), tr. le *Beele* ***Entens,*** dr. van ***Berend*** en ***Lamme*** *Hillebrands;* tr. 2e Groningen 16 maart 1628 (ondertr. 16 febr.) ***Barbara Entens,*** weduwe van ritmeester ***Egbert Entens.***

25) Inv. Gruys, nr. 134.

26) Gron. volksalm. 1926, 146.

27) Inv. Gruys, nr. 143.

28) Rechterl. arch. IIIv, 11 okt. 1713.

29) Inv. Farmsum, reg. 564.

30) In de boerderij Fraeylemaborg te Losdorp is nog een steen uit de 17de eeuw met de wapens *Schaffer-Entens.*

Uit het eerste huwelijk:

1. *Berend,* volgt VII.
2. *Anna* **Schaffer,** tr. Groningen 27 juli 1628 (ondertr. 5 juli) *Johan* **de Braemsche** tot Bredenborg [31]), zn. van **Johan** en *Susanna van Ewsum.*

VII. *Berend Schaffer,* jonker en hoofdeling te Losdorp en Vierhuizen, geb. Losdorp 3 febr. 1595, ingeschr. als stud. te Groningen 1 nov. 1615, te Heidelberg 26 april 1617. met zijn vrouw lidm. der Herv. kerk te Groningen maart 1621, gecomm. ter admiraliteit te Dokkum, van 1630-1631 in het college ter adm. Amsterdam, in 1628 curator der Universiteit te Groningen vanwege de Ommelanden, gedeputeerde 1627, '33, '36, '40, '43, burgemeester 1639, '42, '44, † Groningen 6 of 7 mei 1648, tr. Groningen 10 sept. 1620 (ondertr. 19 aug,; huw. contr. 25 juli) *Johanna Hillebrands,* † aan de pest, 2 okt. 1637 [32]), begr. te Losdorp, dr. van **Jacob** en *Bauwe Enfens.*

Van hom is een programma funebre in de Univ. bibliotheek te Groningen en een levensbeschrijving in J. Scheltema, Staatkundig Nederland 11, 283.

Uit het huwelijk 11 kinderen (7 zoons en 4 dochters) van wie zeven aan de pest in 1637 stierven:

1. E e n d o c h t e r, ongehuwd overleden.
2. *Lamme Schaffer,* lidm. der Herv. k. te Groningen dec. 1648, wonende in de Boteringestraat, tr. Groningen 19 sept. 1649 (ondertr. 25 aug.) *Geert Horenken,* geb. Groningen 18 juni 1623, raadsheer, enz., † 10 aug. 1666, zn. van *Johan* en *Anna Clant.* Hij hertr. in 1658 *Catharina Magdalena van Isselmuden.*
3. *Rudolph,* volgt VIII.
4. een z o o n, als jongeling overleden.

VIII. *Rudolph Schaffer* 'on ker en hoofdeling te Losdorp, geb. 1636, † 1659, vóór 6 april, tr. Groningen 8 dec. 1657 ondertr. 7 nov.; huw. contr. 6 nov.) *Margrieta Josina Ripperda,* geb. ca. 1637, † 21 okt. 1670, dr. van *Maurits* in de Rijp (= Zeerijp) en *Margarefha Clant.* Zij hertr. 1660 (ondertr. Groningen 26 mei) *Dirk Jacob Clant* van Nijenstein.

Uit dit huwelijk:

Roedolph Schaffer, posthuum geboren, ged. Groningen 6 april 1659, enkele dagen daarna overleden.

Over de nalatenschap van *Rudolph Schaffer* ontstond onenigheid onder de erfgenamen, die beëindigd werd met een overeenkomst d.d. 4 juni 1659 [32a]), waarbij *Berend* Entens en de familie *Hillebrandes* als naaste erfgenamen genoemd worden, die de goederen ontvingen, welke buiten het contract vielen. Blijkbaar waren 'anderen hier nog niet over tevreden, want in rechterlijk archief IIb 58, fol. 445 en vlg. komt 20 nov. 1666 de behandeling van een proces voor, waarin de jonkeren **Johan** *Schaffer,* neef in de 8e graad en *Lucas* en *Johan Dominicus* **Clant** en consorten het decl van Schafferszijde opeisen volgens huwelijkscontracten van 25 juli 1620 van *Berent Schaffer* en Johanna *Hillebrants* en dat van 6 nov. 1657 van *Rudolf* en *Margareta* Josina *Ripperda.* (Rudolf was in 1657 23 jaar). De gedaagde *Bernhart Entens* verklaart in de Gde graad vermant te zijn. Tenslotte worden de gedaagden in het. gelijk gesteld. Volgens Feith **in** Ommelanderborgen verkregen Johan *Schaffer* **en Lucas** *Clant* de Fraeylemaborg, doch dit zou dan moeten zijn volgens de bepalingen van de huwelijkscontracten, die wij niet aangetroffen hebben.

Vquater. *Derck Schaffer,* in 1541 minderjarig, ambtman van Selwerd 1556, '57, '60, '79, burgemeester te Groningen

[31]) Nw. Drentse volksalm. 1917, 173.
[32]) Grafschr., blz. 187.

1564, '68-'75, '78, '80, hoofdman 1566, '67, '76, '77, 3 maart 1580 gevangen genomen, vrijgelaten 6 mei 1582 en naar Leer vertrokken, waar hij verbleef tot 1585, toen hij zijn goederen terugkreeg, liet te Euvelgunne een landhuis De Groeneborch bouwen op het terrein, waar het kasteel de Groeneborch gestaan heeft, welk terrein reeds sedert het eind van de 15e eeuw aan het geslacht Schaffer behoorde [33]), † 15 jan. 1593 „up syn winhoff onder stadttafel in den Her gerustet" [34]) tr. *Geerfruid Horenken,* geb. in 1523. dr. van *Johan* en *Hille Wicherinae.*

Uit dit huwelijk:

1. *Johan,* volgt VI.
2. *Evertjen Schaffer,* † *25* april 1585, tr. *Fecko Ompteda,* jonker en hoofdeling op Ompteda te 't Zandt 1575-1598, zn. van *Herman* en *Harmtje Entens.* Hij hertr. 1586 **Ave** *Coninck genaamd van Ballen.*
3. *Hille Schaffer,* lidm. Herv. kerk te Groningen dec. 1594, wonende in het Jufferenklooster.

Rechterl. aarh. 1100" 310 : 1593 dec. 11. *Johan Schaffer* en *Joest Alberda* verkopen een rente, waarbij Johans zuster *Hille* zich borg verklaart voor haar broer en schoonzuster.

VI. *Johan Schaffer* van Faan, tr. waarschijnlijk te Norden 25 okt. 1584 [35]) *Josina Alberda,* dr. van *Reint* en *Willemina Coenders.*

Uit dit huwelijk:

Willemina Schaffer, lidm. Herv. kerk te Groningen 5 juni 1608, in 1643 in leven [36]) tr. Groningen 20 sept. 1618 (ondertr. 27 aug.) *Hillebrand Coenders,* geb. 18 juli 1595, hoofdeling in Faan, drost der beide Oldambten. † 1647, zn. van *Mello* en *Habbigje Rolteman.*

Er blijven nog een paar leden van dit geslacht over, die ik niet kan plaatsen.

In Inv. Huisarch. Farmsum komt in de regesten 168 en 271 een *Lisa Schaffer* voor, in 1475 als suster en in 1515 als ministersche van het Oldeconvent te Groningen. Zij is ongetwijfeld een kleindochter van *Derck Schaffer* en *Lyse Rengers.*

Driessen vermeldt in zijn Monumenta Groningana op blz. 616 bij de broederschap der kalenden als een van de gestorven kalendezusters *Katherina Schaffer.* Er wordt geen jaar genoemd, doch dit zal eind 15e eeuw zijn. Zij verkoopt in 1477 [37]) aan Roeleff Mepsche o.a. het vierde deel van „Alyt Sickingehuis" met erf, gelegen aan de Oostzijde van de Boteringestraat op de „Geestlick Magedenstraet horne".

Het Nob. van Coenders vermeldt, dat 3 okt. 1629 overleden is *Geerfruid Schaffer,* begr. Groningen in de Akerk. Zij kan niet zijn Geertruid de dochter van Gosen (V) en Fye. daar deze reeds vóór 1619 overleden was.

Hetzelfde Nobiliarium noemt ook in een kwartierstaat van *Bernhard Coenders van Helpen* een *Lucretia Schaffer, ge*huwd met *Aepko Onsta,* ouders van *Abel Onsta,* gehuwd met *Anna Tamminga,* doch in een genealogie Onsta vond ik haas niet.

Bij de lidmaten der Herv. Kerk te Groningen komt in maart 1624 voor Juffr. *Enneke Scaffers.* Waarschijnlijk is zij dezelfde als *Anna Schaffer,* dr. van *Claes* (VI).

[32a]) Huisarch. Farmsum, nr. 481.
[33]) Gron. volksalm. 1910, blz. 158 en vlg.
[34]) Bijdr. Gron. 111, blz. 33.
[35]) Ned. Leeuw 1893, 68.
[36]) Collectie Fransema, nr. 131.
[37]) Gron. volksalm. 1939, blz. 91.

Tenslotte nog uit de Navorscher 1908, 76, en de Gen. en herald. gedenkw. in de kerken van Overijsel, blz. 70:

Derck Doys, geb. Zwolle 25 nov. 1593, lid van de raad van Deventer, † 25 aug. 1630, begr. te Deventer, zn. van ***Gerlich*** en *Herberta* ***Splijtelhof,*** tr. Zwolle 1 juni 1624 ***Elisabeth*** *Schaffer,* † 13 januari 1642, begr. te Deventer, dr. van ***Johan*** en ***Gesina van Velthuisen.***

Dedingslieden aan bruidszijde waren: ***Cornelis*** *Schaffer,* ***Jacob van Velthuisen, Johan van*** *Angeren* en ***Hendrik Knoppert*** als broeder, oom en neven.

Ik ben er echter niet zeker van of laatstgenoemden tot het behandelde geslacht behoren.

Lidmaten Gereformeerde Kerk te Kleef,

medegedeeld door **J. J. Hooft van Huysduynen.**

In het Evangelisches Gemeindeamt aan de Römerstrasse Kleef bevinden zich enige losse bladen, waarop de lidmaten staan vermeld van 1617 en van 1623-1637. Ze verkeren in zeer slechte toestand, terwijl het schrift slecht leesbaar is. Zoveel mogelijk heb ik het geheel letterlijk overgenomen:

Liste der Aufgenommenen 1617, 1623-1637.
Evang. Reform. Pfarre Kleve.

25 augustus 1617:
Johanna Verbruggen Herren Secretarii ***Conradi Biermanni*** hausfrau,
und ***Caspar Petrus Godtschalkius.***
Jacob Hecker in den Helm und ***Christina*** *Hoffmahn* sein Hausfrau,
Moritz ***Fanharth***
Engelbert Hendrichs } soldaten
Herman ***von*** *Vlotho*
Jean Clerq, Gallus,
Peter *van Dijck,* capt. und Majoer *Dicks* soen,
Jan van *Wulffraedt,*
Capitain des armes ***Frederich,***
Juffer *Bertha* ***de Montevera,*** hausfrau Capt. ***Dijck,***
Anna Heuphen (?)
Judith Verporten,
Gerrith ten Holte, wirt von Nienhaus,
Undken Veijlich von Düsseldorf,
Jenneken Kohnen, *Berndt Passtens* hausfrau,
Hendrichsgen *Kocken,*
Maria *Strick,* huisvr. van ***Hans von Watersdorff*** m.a.v. van Deventer,
Cathariena Augustijn, witwe van ***Davit Boden.***

21 december 1617:
Heer ***Hinrich Lamberts,*** tegenwoordige burgemester der Stadt Cleve.

22december 1617:
Heer ***Thomas Dieterich,*** Pfennighsmeister Ihr. F. Dl. van Brandenburgh,
Gerhardt von Coln, van Wesel burtigh,
Jan van Wanrath, von Nimwegen burtigh,
Hindrich Montagh, von Düsseldorff,
Hindrich von *Goltstein,*
Hindrich *Speelhoff,* miles,
Balthasar Hamer, miles,
Margaritha *opten* ***Keller,***
Olietgen ***(?) Hahn,***

Gerdt *Smahl,*
Mechteld Gerriths,
Anna *Muller,*
Engel Panhuss.

Pinksteren 1623:
Blomendals tochter ***Maria,***
Grietgen ***Verporten*** tochter,
Elsken ***von Kirchbergh.***

indeherfst:
Captain ***Vlottes,*** Lieutenant,
Jenneken de Lei, vidua ***Lei,***
Ancilla ***Rudolphi mommen*** Udemensis,

Kerstmis 1623:
Lambert Lamberts,
i'heodorus Brinckmann,
Henrich Bolk, pistor,
Herman ***Verstulen,***
Anton Buis, körber,
Gottschalck Bögemans,
Jacob *Timens* ***von Holten,*** soldat unter den Herrn v. Merode.
Mechtelt Lantes, uxor *Goddart opden Keller,*
Marrie Vlots, witwe selige *Herman* ***von Vlot,*** miles.

Pasen 1624:
Johan Petersen,
Johan ***van*** *Wintsen,* oder ***Klockenrengher,***
Diderich Firmensis. miles,
Susanna ***Hallers,***
Caspar Steinhauses fruaw ***Hermanken Thiesen.***

Pinksteren 1624:
Lubbert van Winsheim, vaandrig onder de Hr. Overste-lieutenant ***Vlotte,***
Lammertgen Jansen, Wessel Jansen, tochter,
Liesbeth lacobs uxor textoris ***Stephani,***
Grietgen'am *Ende* von Udem.

Autumno 1624:
Jünffer ***Catharina Drost,*** canonissa in Bedbur,

Nativitate Dei:
Peter van Broeckhausen, Aquisgravensis,
Philippus Ponnekamp,
Clasken Viëtor, neomagensis filia,
Ida Hiickelmans,
Gertrudis *Vilmans (?),*
Sophia *Simens,*
Wilhelmken Hese,

Paschalis 1625:
Arndt de Greve,
Mechteldt Jansen uxor ***Johan Holtshaus.***
Mechtelt Isinck, filia ***Isingii,***
Margrit van Homborgh,
Margrit von Elst.

Pentecostes 1625:
Hesken ***Noij.***

Nativitate Domini 1625:
Adamus Isinck,
Cornelius *Hintzen,*
Reinier ***van Giffen,***
Catarina van Vssenbergh vidua ***Theodori Halms.***

Pasen 1626:
Eberhardt ingen Hagen,
Johan van Hasselt filius *Gualteri,*
Rudolf Reiners,
Cafharina vidua *Difherichs Bockhorsf* in dem Hullick,
Sara Bruinlandt,
Emmel Schmitz.

Pinksteren 1626:
Johan Mofsfelf, coloniensis,
Johan Hatfenhorsf, genant *Bilefelt,*
Helena Ranneboms,
Hester Reiniers.

Automno 1626:
Gerriet van Sonsfelt, tinctor van Bocholt,
Goddert Schütte, kuiper van Bocholt.
Jacob Pass, filius *Eberhardi Pass.*

Kerstmis 1626:
Thomas Thomassen,
Jan Janssen,
Heesken angen Ende uxor *Arndt Stopen,*
Johanna van Hasselt uxor *Johannis Rethers,*
Hesfer Derricks uxor *Daniël,*
Sophia van Hasselt, innuputa,
Maria van Riswick, innupta,
Agnes von *Kirchbergh,* innupta,
Mechtelt Bockhorst, innupta,

Pasen 1627:
Daniël van Deventer, schepper,
Johan van Hasselt,
Gisbert Janssen, sartor.
Henrich Jochems,
Sara Viekemans, vidua *Melchioris Bauers,*
Margaritha von Vlotten,
Sophia von Osterwich, innupta,
Anna von Osferwich, innupta,
Helena Aleffs, innupta,
Anna Stalmans, innupta,
Judith Thomas, innupta,
Elisabeth Jansen, innupta,
Sophia Rennebaum, innupta,
Helena von Wintzburgh, innupta,
Catharina Sfickels, ,,

Pinksteren 1627:
Werner Huddenrath,
Elisabeth Lobeck uxor *Gerrit van Sonsfelt,*
Elisabeth Greuen filia p.m.(?) *Arnoldi,* inupta,
Maria *Magdalena* Vlotten uxor *H. Verculen*(?)
Margaritha Scholl,
Margaretha von de Weghe.

Automno 1627:
Peter Petersen von Baburen,
Wiettgen Simens.
Christina van Bommel.

Nativitate 1627:
Ditherich und *Paul von Riswick,* gebruder,
Jungfrou *Catharina von Agris* uxor *Jacobi Scriverij,*
Christina von Rolingsweert, Vesaliensis, inupta,
Sophia Russen, innupta,
Henrica Rijff, innupta,
Elisabeth Kupers, Hortensis, innupta,

Pasen 1628:
Anthony Pass,
Jacob Hack,
Sibilla Haes uxor *Johan Verhouwen,*
Jacomin Brunlandf, innupta
Mechtelt Rennebaum, innupta,
Elisabeth Simens, innupta,
Agnes Kolterhaus uxor filii des Nachtwaches *Johan Ditherich,*
Mechtelt Ritbroecks, innupta. famula,
Wilhelmina van der Weghe, innupta,

Pinksteren 1628:
Ditherich van Hasselt,
Alheidis van Acken.

Nativitate 1628:
Henrich van Gemert, waldknecht,
Peter Rockhorst,
Gerrit Reinerts,
Alheid von Wijck, witwe *Tönissen,*
lhrmgard Dahm,
Catharina Rijff,
Helena Verstegen,
Mechfelt Jansen.
Bertgen Rimers.

Pasen 1629:
Johan Nagel,
Peter Thiessen, van Elslo,
Johan Böll,
Alheidis Lehnen, des Cauverischen Porters Fraw,
Alheidis Buisen, innupta.

Pinksteren 1629:
Eberhardus Gruen,
Goddert van der Haar.
Anton Dahm,
Elisabeth Momms,
Johanna Palandt,
Alheidis Tack;
Catharina Wijness (?)

Pasen 1630:
Johan Willemse, van Iserlohn,
Jurgen Brant,
Cornelis Derricksen, von Beeck,
Bernarda Tonissen,
Agnes van Raije, frauwe Pfarre,

September 1630:
Anna Stefens, Camensis.
Elisabeth Tolmans, Camensis,

Nativitate 1630:
Peter van Antwerpen,
Arnold Temminck,
Gerriet Schriver,
Wilhelm Voss,
Derrick van Issem,
Nobilis Virgo *Adelheidis Quadt,*
Agnes und *Agatha Russ,*
Elisabeth Steinhausen.
Elisabetha Janssen.

Pasen 1631:
Johan van Beeck, maritus *Engeln Vanhöffs,*
Henrich und *Johannes Bothous,*
Steffen van de Weghe,

Alheidis *opgen* ***Keller,***
Elisabefha *Rijff,*
Sara van *Mameren,*
Chrisfina Peters, Vesaliensis, famula Osterwicks.,

Pinksterenl631:
Alheidis Lawericks uxor *Adamis* ***Dinslaken,***

Autumno 1631:
Conradf und *Bart* ***von*** *Wijck,*
Anton Lucassen,
Cafharina *Haesbaert,*
Jacob Reens,

Nativitate 1631:
Anton Nijpels, lanio,
Sophia *Schmitz,*
Agnita Beck, udemensis,
Catharina Rumbergen, famula D. Niess,
Wendell ***von Voorde,*** famula D. Niess,

Pasen 1632:
Derrick *Engell,*
Paulus ***Engelsen,***
Gertrudis ***de Waell,***
Elisabefha Charlotfa *Veill,*
Sibilla ***Elsbergh,***
Mechfildis van Hasselt,
Anna Greuen,
Johanna ***Janssen,***
Johanna ***Kremer,***
Cafharina Thomassen, uxor *Cornelis Jansen* textoris.

Pinksteren 1632:
Geargius Henricus *Wijnman,*
Margarefha *Mijnes,* filia ***Chilissen*** *Mijnes,*
Johanna de Wale.

October 1632:
Elisabetha ab Osferwick, filia ***Henrici ab*** *Osterwick,*

Nativitate 1632:
Maria Hasenkamp, innupta.

Pasen 1633:
Daniël *Cucks.*

Pinksteren 1633:
Elisabetha van *Rimsdijck,* uxor Doctoris *Adamis Isingh,*
Francisca ***van Hoen,***
Gerarda Ketterwich uxor ***Anfonii*** *Buisen.*

Herfst 1633:
Johanna *Vleisen,*
Johan Russ, filius *Wendel* ***Suverichs,***
Alheidis et *Engelken* ***Pass.***

Pasen 1634:
Ernesfus Ludovicus a Sfampa,
Paulus *Crot* ***von*** *Hangelt,*
Goswinus *Bongart,*
Maria Bögeman.

Pinksteren 1634:
Johannes Weinmann,
Christina Browers vidua ***Aegidii Wijnen,***
Margarefha *Schrivers.*

Automno 1634:
Margaretha Hallers vidua ***von der Westen,***
Gerfrudis van *Sonsfelt,* innupta.

Nativitatis 1634:
Peter *Schrivers,*
Jacob ***Felfmans,***
Henrick *Huegen,*
Juffer ***Agnes von Marckelbach,***
Catharina Bremekamp, Versaliensis,

Pasen 1635:
Coerf *Wenners,*
Friedericus Veill,
Theodorus *Bachman,*
Aleff ***van Unna,***
Anna Melfens,
Maria Melfens,
Cafharina Hasenkamp,
Alheidis *Schnitzler,*
Catharina Averkamp,
Johanna ***Schmifz.***

KORTE MEDEDELINGEN.

Harmonische hantering van oud-vaderlands adelsrecht in deze tijd,

(LXII, kol. 307).

Onder bovenstaand opschrift heb ik geschreven over de adeldom van regentenfamilies in onze republiek. Ik heb mijn betoog ondersteund met een attestatie nopens de „reputation de noblesse" der familie ***Lulofs,*** verleend door de magistraat van Deventer en afgegeven door de stadssecretaris Henrick Gelinck in het jaar 1654 ten behoeve van Don ***Francisco*** *Sanchez* ***Pardo.***

De door mij aan deze attestatie toegekende waarde werd onlangs in dit maandblad (jaargang 1958, kol. 66 „Nog een attestatie van Henr. Gelinck") in twijfel getrokken door Jonkheer Mr. Th. K. J. M. van Sasse van Ysselt.

Mejuffrouw Dr. A. J. Maris, die mij destijds op deze attestatie gewezen had, was zo vriendelijk hieraan nog nader commentaar te willen verbinden. Het commentaar van Dr. A. J. Maris luidt:

Op zoek naar gegevens omtrent het geslacht ***Pardo*** trof ik in de verzameling „Genealogieën" van Van Rhemen (Rijksarchief in Gelderland) onder de letter P bij de aantekeningen-Pardo een oorspronkelijke brief aan van Don ***Francisco*** *Sanchez* ***Pardo*** aan Steven van Rhenen, waarvan de inhoud is als volgt:

Monsieur,

Aaussitost, que j arriva de mon sejour de Luxembourg, je venoy d'apprendre par une lettre de Monsieur de Grootenhuyse et le raport, que me fit Van Goethem, mon secretaire, que je vous doue la principale obligation du bon suues des informations, qu on at prins touschant la descente de mes ancestres maternelles, et que sans vostre adresse et bonne volon-

te il aueroit este presque impossible de venir a une bonne fin. Pourquoy je demeure infinement vostre tres oblige.....

.....

Monsieur,

vostre tres humble serviteur

Fr (anci) sco Sanchez

Pardo.

de l armee proche de St. Gilain le 18/19 7bre 1654.

Uit deze brief valt op te maken, dat niemand minder dan de kundige genealoog Steven van Rhemen aan de Deventer stadssecretaris gegevens verschaft heeft voor het opstellen van zijn attestatie. Trouwens Gelinck schrijft zelf: „Et puisqu'on ne tient pas icy de registres de familles..... nous nous en renvoyons a la coignaissance des sieurs de Deutecoms, d'Oldeniels, Grotenhuys, Rhemen, Raesfelt. Dort, Spille, et a des autres, qui ont reputations de s'entendre en ses affaires, et l'histoire du pays et leur parenté"

Don *Francisco Sanchez Pardo* was gesproten uit een van oorsprong Spaans geslacht uit Burgos, waarvan een tak in Brugge gebloeid heeft. De Brugse familie telde een aantal regeringsleden en werd als van adellijke stam beschouwd. Don *Francisca* huwde *Marie Anne Pardo,* (overl. 10 september 1655), een dochter uit de Brugse tak. Haar ouders waren *Jan Pardo,* schepen en later raad van Brugge, heer van Bilandrie, Gavere, en van *Marie de Peralfo:* haar grootouders *Jan Pardo* en *Anna ingen Nulandf (Nieulant)* uit de Brugse tak van het Overbetuwse riddermatige geslacht *Ingen Nulandf.* Een van Marie Anne's zusters, *Josine Charloffe Pardo* trad in het huwelijk met *Johan ingen Nulandf,* pandheer van Anger,-ort, te Huissen, later als riddermatig beschreven in het ambt Overbetuwe. Van beroep was Don Francisco militair. Hij diende de Spaanse koning o.a. als luitenant-generaal der cavalerie, gouverneur van Luxemburg enz. [1])

Het doel, waartoe door hem de attestatie inzake zijn voorouders van moederszijde aangevraagd was, kan niet geweest zijn, dat hij zich in de ridderschap wilde laten beschrijven in Overijssel, want hij was Rooms-Katholiek en bezat geen havezathe in het gewest. Veeleer zal de opzet zijn geweest, om aan te tonen, dat de voorouders van *Duyfken Lulofs,* wat stand en maatschappelijk aanzien betreft, geacht werden te zijn van „noble race et parenté". Het is naar mijn mening geheel passend in deze opzet, dat Gelinck de attestatie niet op eigen naam en gezag uitgegeven heeft, maar de Deventer magistraat hier voor heeft weten te vinden. Als uitvaardigers van het document treden op „Nous Bourgemaistres. Eschevins et Conseillers *de la libre Impériale ville de Deventer* aux Pays Bas dans la Province d'Overijssel". Ofschoon de stad Deventer niet Rijks-onmiddellijk was, plaatste zich de stedelijke regering op één lijn met Rijks-onmiddellijke steden door het bezigen van de titulatuur „libre Impériale ville". De stad pretendeerde hiermede hoog overheidsgezag (souvereiniteit). De omstandigheid, dat zij van de Deventerse stedelijke regering deel uitgemaakt hadden, was in deze gedachtengang voldoende om aan de Lulofs c.s. een adellijke reputatie te geven.

Tot zover mejuffrouw Maris.

Ik vermeen na het bovenstaande, dat de attestatie volwaardig genoemd mag worden, immers is afgegeven door een gekwalificeerde autoriteit op voorlichting van een onverdachte deskundige in adelszaken de bekende Steven van Rhemen.

Jonkheer van Sasse, die ter adstructie van zijn twijfel deze attestatie vergeleken heeft met een andere anno 1649 van Henrick Gelinck, merkte op:

„Het feit van het vervullen van openbare bedieningen, „wordt in 1654 aangevoerd om het bestaan van adeldom na„der waar te maken, maar wordt in 1649 het onderwerp van „een langademig betoog, strekkende om aan te tonen, dat, on„danks dat feit riddermatigheid mirabile dictu niet verloren „gaat."

„Voor deze zo totaal verschillende beschouwingswijzen..."

Met deze opmerkingen doet schrijver, mijns inziens, geen recht aan Gelinck. De attestatie van 1649 handelde niet over het niet-verloren gaan van ridderm a t i g h e i d, maar over het niet-verloren gaan van a d e l d o m van oorspronkelijk edele geslachten. De begrippen r i d d e r m a t i g h e i d en a d e l d o m moet men hier wel onderscheiden: adeldom was een der vereisten voor riddermatigheid, naast het bezit van een adellijke havezate en (veelal) een zeker aantal adellijke kwartieren. Gelinck voert dan ook in zijn attestatie aan, dat heer *Sweeder van Haersolfe* uit een „Edelick" geslacht, hoewel oud-<burgemeester van Zwolle. n a aankoop ener havezate als riddermatige ten landdage kon compareren.

Met inachtneming van deze interpretatie, meen ik in de attestaties van 1649 tot 1654 geen verschillende beschouwingswijzen te bespeuren, maar juist een zelfde gedachtengang, en wel deze: *a,* dat de hoedanigheid van stedelijk regenten-patriciaat adeldom opleverde (attestatie 1654) en *b,* dat riddermatige heren door overgang in het stedelijk regentenpatriciaat hun bestaande adeldom niet verloren (attestatie van 1649) en potentieel riddermatig bleven.

Gelinck's voorbeeld van *Sweder van Haersolfe* is historisch juist.

Kortom wij behoeven thans er niet meer aan te twijfelen, dat de beide attestaties van de stadssecretaris van Deventer aan ons hebben overgeleverd het in gezaghebbende en deskundige kringen der zeventiende eeuw levend adelsrecht. De creatie van de zogenaamde „regentenadel" door Koning Willem 1 was in overeenstemming met deze opvatting van oudvaderlands recht.

MR. DR. J. C. MARIS VAN SANDELINGENAMBACHT.

1) Voor gegevens *Pardo* moge ik behalve naar de boven aangehaalde verz. „Genealogieën van Van Rhemen (RA. Gelderland) verwijzen naai J. Gaillard, Inscriptions funéraires et monumentales de la Flandre Occidentale, avec des données historinues et généalogiques. Arrondissement do Bruges. Tome 1, 1861, blz. 186, 187, 190, 191 en 192, en J. Gaillard, Bruges et Le Franc ou leur Magistrature et leur Noblesse, avec des données historiques et généalogiques sur chaque famille. Tome 11, 1858, blz. 300-303 (aanwezig op het Centraal Bureau voor Genealogie te 's-Gravenhage).

2) De toerocging „aux Pays Bas dans la Province d'Overijssel" laat uitkomen, dat Deventer deel uitmaakte van liet gewest Overijssel en dus in staatkundig opzicht geen Keizerlijke vrije stad oftewel vrije Rijksstad was.

Placius.

(LXXV, kol. 76-78).

Van noot 8 op kol. 77 slechts te lezen: mode of moder = moeder. De rest kan vervallen.

M. C. SIGAL.

BOEKBESPREKING.

A 1 v a, door Mr. W. C. M e e s, Van Gorcum en Comp. N.V., Assen, 1957.

Als deel 56 van Van Gorcum's Historische Bibliotheek heeft deze levensbeschrijving van de in de Vaderlandse geschiedenis welhaast beruchte landvoogd het licht gezien.

De schrijver heeft volkomen afstand weten te nemen van deze in Nederland gevestigde reputatie en heeft de persoon van Alva op objectieve wijze bestudeerd, waarbij door hem ook de Spaanse bronnen bij het onderzoek zijn betrokken..

Uit deze studie treedt Alva naar voren als een man van vele voortreffelijke eigenschappen; een persoon, die zeker niet verdient de uitgesproken ongunstige beoordeling, welke hem in de Nederlandse geschiedschrijving pleegt ten deel te vallen.

Eijzondere aandacht besteedt de schrijver onder meer aan de verhouding tussen Alva en zijn souverein Philips 11 van Spanje.

Een twaalftal voortrefelijke illustratie sieren dit 128 bladzijden tellende boek, hetwelk voor *f 7,25* (gebonden) in de handel is.

W. W. VAN VALKENBURG.

H e n d r i k D o n k e r s l o o t, Hoofd ener school en directeur der Normaalschool voor Onderwijzers en Onderwijzeressen te Rotterdam, 1867-1947. E i g e n l e v e n s b e s c h r i j v i n g.

Vele leden van het Genootschap zullen zich nog wijlen ons lid, de Heer H. Donkersloot, herinneren, wiens „Terugblik op mijn leven" thans in deze uitgave het licht heeft gezien.

De Heer Donkersloot heeft tijdens zijn leven een achttal biographieën van leden van zijn geslacht bewerkt en in druk uitgegeven, zijn auto-biographie vormt als het ware het sluitstuk Op deze serie. Deze levensbeschrijving, in november 1945 door de Heer H. Donkersloot afgesloten en voor de druk bewerkt door zijn zoon Prof. Dr. N. A. Donkersloot, is bijzonder treffend als schildering van de levensomstandigheden omstreeks de eeuw-wisseling in het beschreven milieu: Hen*drik Donkersloot* treedt hieruit naar voren als een actief man, die blijmoedig het leven in voor- en tegenspoed heeft aanvaard: Eet bewijs hiervoor is wel het feit, dat hij in de z.g. „honger-winter" en kort daarna op bijna 78-jarige leeftijd deze biographie blijkt te hebben geschreven.

W. W. VAN VALKENBURG.

T h e V a n R e n s s e l a e r s i n H o l l a n d a n d i n A m e r i c a, b y F l o r e n c e v a n R e n s s e l a e r. New York, 1956.

Bijgestaan door Miss Ethel L. Fitz Randolph heeft Miss Florence van Rensselaer de genealogie van dit bekende Nederlands-Amerikaans geslacht voor de druk bewerkt. Te betreuren valt dat de samenstelsters van deze genealogie van de voor dit geslacht zo belangrijke publicatie in „De Nederlandsche Leeuw" LXVI (1949), kol. 150-172, 194-211, getiteld „De Van Rensselaer's in Nederland", geen gebruik hebben gemaakt. Zulks heeft ten gevolge, dat hetgeen over de oudste generaties en de Nederlandse takken in de onderhavige uitgave wordt medegedeeld onjuist of onnauwkeurig is; de Nederlandse namen zijn bovendien vaak onherkenbaar verminkt (Vost i.p.v. *Voef;* Backholt i.p.v. *Boeckholt:* Byntonlyard i.p.v. *Buyfenhuys).*

Hoewel enkele nadere biographische gegevens worden vermeld, beperkt deze uitgave zich vrijwel tot het vermelden van de namen en van de data en plaatsen van geboorte, huwelijk en overlijden. De belangrijke rol, welke vele leden van het geslacht als „patroons" of anderszins in de geschiedenis van de Verenigde Staten van Noord-Amerika hebben gespeeld, komt zodoende in dit boek in het geheel niet tot haar recht.

W. W. VAN VALKENBURG.

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

Abresch. *Friedriech Ludwig Abresch, zoon* van *Johannes Pefms Abresch* en van *Margarefha Sibylla Reitz,* was gehuwd met *Abigaël Maria i'hiens,* weduwe *Padtbrugge.*

Wie zijn de ouders van *Margarefha Sibylla Keifz* en voorts wie de ouders van *Abigaël Maria i'hiens;* was deze laatste wellicht een dochter van Mr. *Samuel i'hiens* en van *Hesther Maria Cocq?*

Groningen. J. W. NIEMEIJER.

Bavius-Ypes. Gevraagd personalia, ouders en grootouders van het echtpaar *Franciscus Bavius* × *Wytske Douwes Ypes,* waarvan in 1814 te Leeuwarden een dochter *Bonfje Johanna Bavius* werd geboren.

Lunferen. F. VAN HOOGSTRATEN.

Grijmalla-Huyge. *Anna Johanna Grijmalla,* geb. Middelburg 7 april 1767, † Goes 19 febr. **1821,** tr. 1° *Cornelis Vis* en tr. 2° Ds. *Gerardus Blaaubeen, was* dochter van *Pieter Lucas Grijmalla* († Middelburg 23 sept. 1797) en *Sara Jacoba Huyge* († Middelburg 30 okt. 1795).

Gevraagd: de kwartieren van het echtpaar *Grijmalla-Huyge.*

Wassenaar. MR. H. W. B. WEFERS BETTINK.

Minthorne. Gegevens gevraagd betreffende *Philips Minthorne,* geb. Vlissingen in 1666, vertrekt ca. 1694 naar Amerika, vestigt zich als timmerman in Nieuw Amsterdam, tr. ald. 23 juni 1696 *Hildegonde Webber,* ged. ald. 25 maart 1674.

De gemeente-archivaris van Vlissingen heeft in de Vlissingse archieven geen gegevens betreffende dit geslacht aangetroffen.

INLICHTINGENDIENST.

Mossel. De Gouverneur-Generaal *Jacob Mossel* schreef voor zijn kinderen een korte autobiografie. Met het oog op een bestudering van het tijdvak van deze landvoogd (1750—1760) zou ondergetekende daarvan zeer gaarne inzage nemen. Tot de oorlog berustte een exemplaar op het kasteel Renswoude. Het is evenwel in de oorlog evenals vermoedelijk een kort te voren gemaakt afschrift, door brand verloren gegaan. Of nog andere exemplaren bestaan en, zo ja, waar, is steller onbekend.

Bilfhouen, Gezichtslaan 71. PROF. DR. W. PH. COOLHAAS.

INHOUD VAN DIT NUMMER.

Bestuursberichten. — Delftse Burgers, door J. de Loos-Haaxman. — Bijdragen tot genealogieën van oude adellijke geslachten in Stad en Lande, door Mr. H. C. Hommes (vervolg). — Lidmaten Gereformeerde Kerk te Kleef, medegedeeld door J. J. Hooft van Huysduynen. — Korte mededelingen: Harmonische hanteringen van oud-radrrlands adelsrecht in deze tijd; Placius. — Boekbespreking. — Vragen en antwoorden.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde,

Dit blad verschijnt aan hot begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maan d b 1 ad, gelieve men te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershaegenlaan 70, Wassenaar*
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad *f* 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari tc voldoen door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris IR. C. M. R. DAVIDSON, *Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.*
Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede opgaven van adresverandering, te richten aan het Bureau van het Genootschap, *Bleijenburg 5, 's-Gravenhage.*

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of de inhoud der ondertekende stukken

No. 5 | LXXVe Jaargang | mei 1958

BESTUURSBERICHTEN.

Het Bestuur heeft het voorrecht te kunnen mededelen, dat Z.K.H. de Prins der Nederlanden, Prins van Lippe Biesterfeld, zich bereid heeft verklaard het Beschermheerschap van het Genootschap te aanvaarden.

Het Bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van Mejuffrouw A. van Dam en van de Heren F. G. Insinger en P. W. Pa1udanus, respectievelijk sedert 1952, 1931 en 1954 gewoon lid van het Genootschap.

Tot lid zijn benoemd:

A, J. H. M. VAN BAAR . . . . . *Rijswijk (Z.H.)* *Geestbrugweg 65.*

PROF. MR. A. L. DE BLOCK . . . . . **'s-Gravenhage.** *Laan Copes van Cattenburch 131.*

IR. S. HINGST . . . . . *'s-Gravenhage.* *Balistraat 10.*

A, P. H. A. DE KLEYN . . . . . *Utrecht.* *Wolter Heukelslaan 43.*

LORD REAY (A. A. Baron Mackay van Ophemert) . . . . *p/a. Amsterdam. C.* *Herengracht 495.*

C. ROODENBURG , ... *Haarlem.* *van Eedenstraat 9.*

JHR. W. J. H. HORA SICCAMA . . . . *'s-Gravenhage* *Surinamestraat 17.*

JHR. MR. L. H. L. DE STUERS . . . . *'s-Gravenhage.* *Beeklaan 462.*

MR. L. F. S. VOLKERS . . . . . *Bussum.* *Vosmaerlaan 10.*

A. W. M. WIARDA . . . . . *'s-Gravenhage.* *Laan van Roos en Doorn 35.*

Adreswijzigingen:

d. J. DOZY . . . . . *Doorn.* *IJskelderlaan 5.*

C. D. GOUDAPPEL . . . . . *Delft.* *Oude Delft 169.*

JHR. H. F. F. VON HEYDEN . . . . . *Naarden.* *Meentweg 10a.*

MR. H. J. PABBRUWE . . . . . Rotterdam. *Essenlaan 39.*

JHR. MR. DR. L. H. K. C. VAN ASCH VAN WYCK . . . . . *Rhenen.* *Huize Prattenburg.*

Delftse Burgers,

door J. DE LOOS-HAAXMAN.

(vervolg- en slot van LXXV, kol. 141).

IV. De Geslachten van Koetsveld en Haaxman.

Op veertienjarige leeftijd kwam *Andries Haaxman* aan de Stadsleenbank, waar zijn oom *Jan van Koefsveld* vanaf 1725 een snelle promotie had gemaakt en reeds in 1746 als kassier aan het hoofd stond. Het is niet mogelijk gebleken om van de geschiedenis, de finantieële positie en de werkomstandigheden van deze bankinstelling — in de stedelijke huishouding van Nederland reeds in de Middeleeuwen van zoveel betekenis — voor de stad Delft iets te weten te komen, daar haar archivalia al voor het grootste deel vernietigd waren vóór het restant, een ongeordende hoeveelheid stukken, naar het Gemeentearchief werd overgebracht. [120]) Een duidelijk

[120]) Mededeling archivaris Gemeente Delft.

[121]) De tafelhouder-opperbeleender, herinnering aan de tafels der Lombarden, had *f* 1000.— tractement, de boekhouder *f* 600.—, de kassiergeneraal *f* 550.—. Zij moesten borgtocht stellen en alle suppoosten ontvingen aandeel in de winst. Ook als jongste bediende hadden zij reeds een veel ruimere ontwikkeling dan de meeste burgers; Melles p. 50.

inzicht in de door een Bank van Lening verzorgde stedelijke economie en haar sociale betekenis, ook in de ambtelijke discipline, voorrechten en hierarchie geeft echter de Geschiedenis van de Rotterdamsche leenbank „Het Huys van Leeninge" (1950) door J. Melles. Deze Bank van Lening werd in 1651 door de Stadsregering geopend en de drie voornaamste suppoosten hadden een ambtswoning in of bij de bank.[121]) Mensen van allerlei stand en positie maakten van de instelling gebruik, arm en rijk, hoog en laag. [122])

De geoctroieerde tafels der Lombarden heeft Delft in de Middeleeuwen uiteraard ook gekend. Zij waren in de Cameretten bij het Marctvelt ondergebracht. [123]) Maar *Jan* van *Koetsveld* en *Andries Haaxman* hadden hun werk, misschien ook hun woning, in „een huys tot desen handel bequaem.. achter de Marct op den Langen Dijck van achteren met twee door-gangen ofte poorten aan de Burgh-wal uytkomende". Een halve eeuw nadat Reinier Boitet deze beschrijving in zijn boek [124]) kon opnemen, schijnt de Leenbank naar de zuidzijde van de Burgwal te zijn verplaatst. Daar althans staat nu nog een groot, somber 18de-eeuws pand met hoog onderhuis en twee verdiepingen elk met zes ramen. Het onderhuis heeft aan de westzijde een brede poortingang voor groot vervoer en in het midden naast een ingang met deurstijlen van omstreeks 1800, twee hoge vensters. Dit middengedeelte maakt de indrulc van woonhuis. Er naast o.z. een lage ingang, waar boven een grote gevelsteen met: „1767 Den Ingangh van de Stadsleenbanck". Er is nu geen stoep meer, ook de palen met kettingen zijn verdwenen en het gebouw met zijn twaalf ramen in de verdieping& heeft een andere bestemming. Ook de Burgwal is veranderd. Maar in 1767 was er nog water voor het huis en lag er schaduw van de bomen langs de gracht en ook toen was er — zoals nu nog — naar rechts uitzicht op de gevel in rode en grijze steen van het huis „de Gouden Arck" met zijn uitgebouwde traptoren.

Is er dan (nog) niets te puren uit het gehavende archief van de bank, over haar beambten geven de Naamregisters Delft inlichtingen. De Leenbank had een bezetting van zes: kassier, onderkassier, boekhouder en drie niet nader gequalificeerden. *Jan van Koetsveld* stond dertig jaar lang aan de top, hetgeen een pijnlijke verstarring in de promotie moet hebben veroorzaakt. Hij was 10 juli 1709 in Delft in de Oude Kerk gedoopt, kwam met zestien jaren bij de bank en werd in 1733 organist van de Oude Kerk. [125]) 15 nov. 1775 ging het graf voor hem open in dezelfde kerk, die hij veertig jaren [126]) lang tot 1773 elke zondag vanaf de tribune in de dreunende klanken van het orgel had gezet. Zijn vader *Michiel van Koetsveld,* ged. Rotterdam in de Remonstrantse Kerk 27 aug. 1679, getrouwd met *Johanna Margriete van der Velde,* ged. Delft (N.K.) 12 nov. 1677, was beambte ter Camer Delft van de O.I.Compagnie [127]) geweest en, gelijk *Dirk* en *Cornelis Haaxman* en hun vader *Jan Haaxman.* luitenant en hoofdman der Delftse Schutterij. [128]) *Michiel van Koetsveld* was waarschijnlijk een broeder, zo niet de zoon,

122) In 1642 zag Nederland de Engelse koningin Henriëtte komen met de kroonjuwelen, die in Rotterdam voor 400.000 Car. guldens werden beleend; Melles p. 144.

123) Beschrijvinge der Stadt Delft (1667) door Dirck van Bleyswijck 11 606 e.v.

124) Beschrijving der Stadt Delft (1729).

125) Ned. Patriciaat V (1914) en Naamregister D.

126) Naamregisters Delft.

127) Ned. Patriciaat V (1914).

128) Naamregisters Delft.

van *Pieter van Koetsveld,* getuige bij de doop van diens dochter Magteld, O.K. 6 nov. 1707 Delft. [129])

Jan van Koefsveld trad Delft 26 april 1734 in het huwelijk met *Geertruy Haaxman,* dochter van *Jacobus* en van *Aletta Gevers;* zij was 1 maart 1711 te Delft geboren, gedoopt Delft (O.K.) 3 maart 1711 en werd 14 sept. 1790 bij haar man bijgezet. [130]) Jan en Geertruy wonnen acht kinderen en behielden er zeven. Men krijgt de indruk, dat zij ook in dit opzicht telkenmale de wind in de zeilen hadden, tevens, dat zij capabele mensen waren in staat geld en goed te beheren en kinderen te besturen.

In hun mutueel testament, [131]) waarin zij *Michiel van Koetsveld* en *Cornelis Haaxman* tot voogden over de te winnen kinderen benoemen, zijn de bekende verplichtingen tegenover die kinderen opgenomen: school, lezen, schrijven, ambacht, nering of handtering, tevens een uitkering bij huwelijk of mondigheid. Zij zijn beneden de ƒ 4000,— gegoed, maar wanneer Geertruy 14 dagen na de begrafenis van haar man opnieuw testeert, is dit bedrag ƒ 50.000,— geworden. [132]) Toch had ook zij eens bij Maria van Leeuwenhoek geld geleend. Verscheidene acten van koop en verkoop van huizen, weiland, enz. getuigen tot kort voor haar dood van haar welstand.

Alle zeven kinderen [133]) worden in de laatste wil genoemd: *Michiel Adriaan, Johanna* (die met *Andries Haaxman* was getrouwd), *Jacobus* (die veertigraad zou worden), *Aletta Elisabeth* (reeds weduwe van *Hermanus van der Chijs*), *Jan, Cornelis* en *Leonardus.* De laatste is dan nog minderjarig. Aan hem wordt ƒ 1000,— geprelegateerd. Eenzelfde waarde: ƒ 500,— en een uitzet hadden de andere kinderen ontvangen.

Van *Geertruy Haaxman* en *Jan van Koetsveld* bestaan portretten [134]), olieverf op doek, 45 x 57 cm., ten voeten uit. Misschien werden zij besteld naar aanleiding van de zilveren bruiloft, want het portret van de kassier-organist is links beneden gemerkt en gedateerd: H. D. Cuypers Inv. et Fec. 1761. Dit portret wijst duidelijk de voorkeur van de afgebeelde aan voor muziek, misschien ook voor een bepaalde compositie. *Jan van Koetsveld* zit in blauw-groene jas en zwarte broek in een lichtgroen geschilderd interieur met doorkijk op een kamer met bruin clavecimbel of spinet. Op een tafel links een strijkstok en standaard met muziekboek, waarvan het notenschrift zo duidelijk is, dat het nagespeeld zou kunnen worden. Hij heeft een viool in de hand en tokkelt de snaren. Onder de kleine witte pruik met rollen links en rechts is de neus recht, zijn de ogen waakzaam,

Geertru y Haaxman, eveneens geschilderd binnen lichtgroene wanden, vult de kamer èn het vierkant van het doek met haar persoon en haar persoonlijkheid, positief, autoritair. Haar wijde japon is van blauw satijn en iets van de witte onderrok is even te zien. Blauwe mouwen en blauwe panden

129) De Naamregisters Delft **maken** hem „Meeter alleen en Overhaalder" (Greinhal), keurmeester van de hop; portier van de Waterslootsche Poort van 1709—1711. Zie ook „Bijdrage tot eene Genealogie van het geslacht Van Koetsveld" door J. M. van Kuyk; Ned. Leeuw 1896.

130) Ned. Patriciaat, V (1914).

131) Nots. Jacob van der Werff, Delft, 20 jan. 1735; Not. Arch., Gem.-Arch. Delft.

132) Nots. Willem Nic. van Zevenhoven, Delft, 1 dec. 1775; Not. Arch., Gem.-Arch. Delft. Haar welgestelde moeder, *Aletta Gevers,* is dan natuurlijk reeds lang overleden, evenals haar ongehuwde broeder Cornelis, die 11 mei 1768 overleed; Fragment Gesl.-register Pijnacker-van der Klauw.

133) In Ned. Patriciaat V (1914) worden er slechts 3 genoemd, in „Bijdrage Genealogie Van Koetsveld . . ." Ned. Leeuw 1896 alle acht.

134) Bij Mevrouw Hooft-van Kuyk in 's-Gravenhage.

langs het witte puntlijfje, hoog aan de hals gesloten, over-, gaand in een witte strook onder de neergedrukte kin. De witte muts ligt om een fors gezicht met een grote neus; de ogen zijn ook waakzaam. Stellig was zij een tot handelen bekwame, krachtige vrouw.

Dit waren de grootouders maternel van de kinderen van

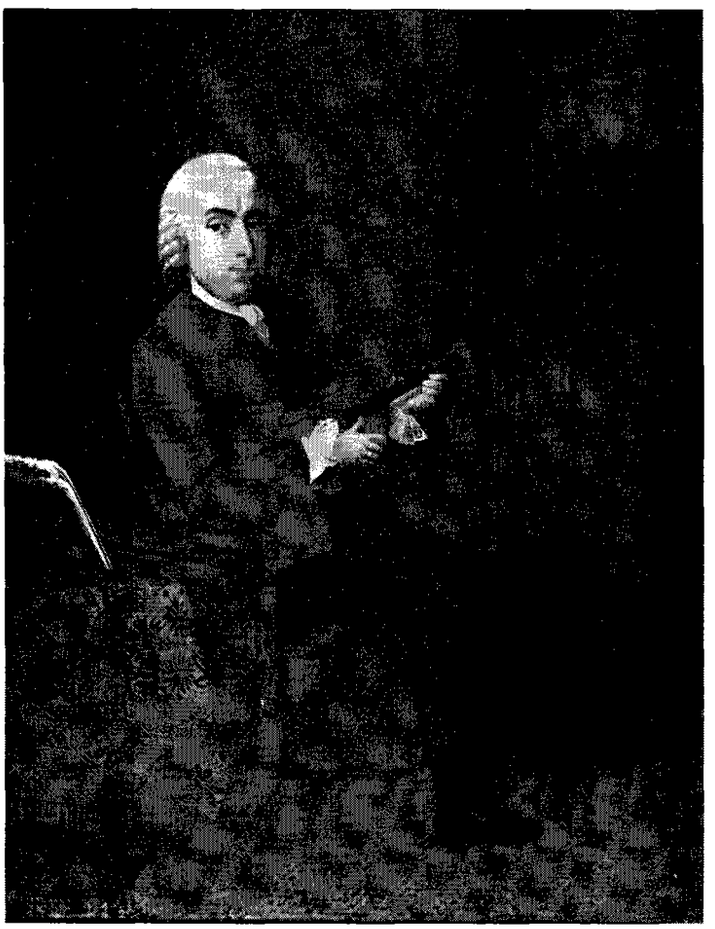

JAN VAN KOETSVELD
(1709-1775)
Olieverfportret door H. D. Cuypers 1761.

Andries Haaxman en *Johanna van Koetsveld. Zij* hebben hun aards bezit goed beheerd in een economisch steeds zwakker wordend vaderland, in een stad, waar werkeloosheid heerste, onrust en armoede: en hun kinderen meer geleerd dan de bepalingen van hun testament voorschreven. *Jan van Koetsveld* heeft daarbij de Leenbank als springplank kunnen gebruiken voor zijn familie. Dat was zijn goede kans. Hij zelf heeft er dadelijk geluk, is reeds na zeven jaar boekhouder en regeert vanaf 1745 als kassier. Hij heeft gelegenheid in een opzet van zes twee maal een zoon én zijn neef Andries op te nemen. Tevens bleef hij waakzaam en op de hoogte van andere kansen, die de Delftse administratie bood.

Zijn oudste zoon *Michiel Adriaan* verlaat de bank dan ook en wordt in 1752 klerk ter Secretarie, welke betrekking uitgebreider vorming gaf en zeker ook meer relaties. Was niet Samuel Pryn Jz; van 1757-1792 gezworen klerk van Delfland, in 1776 geadmitteerd notaris bij den Hove van Holland geworden en zou de remotie van 1788 hem niet op het kussen brengen.![135]) Doch dit konden Jan noch zijn zoon vermoeden.

[135]) Naamregisters Delft.

Michiel Adriaan van Koetsveld werd pas in 1792 **gezworen** klerk ter Secretarie, maar hij had in die veertig jaren zulk een cumulatie van functies en inkomsten opgebouwd in een werkzaam leven, dat deze beter in een noot kunnen worden samengevat. [136]) Hij nam het bespelen van het orgel in de Oude Kerk in 1773 van zijn vader over. (Naamregister Delft) .

GEERTRUY HAAXMAN (1711—1790),
echtgenote van *Jan van Koetsveld.*
Olieverfportret.

Met *Jan van Koetsveld* en *Andries Haaxman* komt er *een* andere klank in de antecendenten van beide geslachten en hun relaties. *Andries Haaxman* was een bekwaam tekenaar. Hij maakte aardige „schijnbedriegers" in inkt en waterverf en uit de kunstportefeuilles van zijn kleinzoon, de portretschilder *Pieter Alardus Haaxrnan,* kwam „pennewerk" van hem te voorschijn, afbeeldingen van de Oude en de Nieuwe Kerk naar de gravures in Dirck van Bleyswijck. Zij zijn met oneindig geduld gecopiëerd, en gemerkt en gedateerd: AHaaxman 1763. Het is feitelijk wel typisch 18de-eeuws knutsel-

[136]) Wijkmeester van 1754—'68; ontvanger kaaigeld van 1756—'66, van 't brand-, ladder-, emmer- en diepgeld van 1766—'92, van 't poortgeld van 1776—'94, van de gruitgelden van 1792—'94, van het wacht- en tugtgeld van 1771—'92; gezworen klerk van de Huwelijksche Zaken van 1792—'94, Amanuenzis van de Commissarissen tot het werk van de Finantiën van 1785—'94 en quartiermeester met de Schalen van 1764—'89; Naamregisters Delft. In de Naamregisters staat hij niet vermeld als secretaris van Delft zoals in de „Bijdrage ... Gencalogie" in Ned. Leeuw 1896. De Naamregisters nemen *Cornelis van Koetsveld* tussen 1774 en '93 op als hoofdman van het gilde der wijn- en brandewijnverkopers, Leonardus als wijkmeester en hoofdman van het Komansgilde, beiden als officier bij de Schutterij.

werk voor lange winteravonden, evenzeer echter voortbrengsel zowel van geoefende handen als van een rustige geest.[137]) Andries zal stellig meer hebben gemaakt. Hij en Jan *van Koetsveld* hebben waarschijnlijk de Latijnse School in de Schoolsteeg bezocht, waarvan de leerkrachten geregeld in de Naamregisters worden vermeld.

Toen *Andries Haaxman* met *Johanna van Koetveld,* geb. Delft *26* nov. 1739, trouwde was hij onderkassier van de Leenbank. Ik vind hem niet vermeld bij de officieren van de Schutterij, wel van 1779-1791 als quartiermeester met de Schalen. *Jan van Koetsveld* had dit collecteren met zijn zoons ook lang volgehouden, evenals Dirk en Cornelis Haaxman. [138]) Ik meen, dat aanwijzing tot quartiermeester op prijs werd gesteld. Er was uiteraard enige statie aan verbonden en het gebeurde maar één keer per jaar!

In het mutueel testament van Andries en zijn vrouw [139]) zijn zij beneden de ƒ 2000,— gegoed en in 't „amptgeld niet getaxeerd". De te winnen kinderen moeten door de langstlevende worden opgevoed „in den staat des boedels". Beide testateurs zetten een zeer goede handtekening, slechts met de eerste letter van de voornaam; Andries draait een wolk van krullen.

Johanna van Koetsveld overleed in juli 1786 en liet een dochter *Geertruida Martina* na en een zoon *Cornelis,* ged. *4* juli 1780 te Delft en overleden aldaar 16 jan. 1831.

Daar *Andries Haaxman* in 1775 zijn schoonvader als kassier was opgevolgd, zijn deze kinderen en een jong gestorven dochter misschien in de woning van de Leenbank aan de Burgwal geboren, Andries sloot 26 april 1788 in de Nieuwe Kerk in Delft een tweede huwelijk met *Jacoba van der Kloot* geb. Delft 16 juni 1749 en overleden 28 april 1813. *Jacoba* was de dochter van *Harmannus van der Kloot,* sedert 1749 stadsschilder van Delft,[140]) en van *Maria van Dompelaar Jan Stèvensdr.* [141]) Na de dood van haar echtgenoot in 1754 nam Maria zijn werk over. Zij bleef minstens 40 jaar stadsschilderesse en is ongetwijfeld een vrouw van stoer karakter geweest. [142])

Door dit tweede huwelijk, waaruit geen kinderen werden geboren, bleven de geslachtsregisters *Van Dompelaar* (Zuid-Nederlanden, Brabant en Gelderland) in de papieren Haaxman bewaard. Bij *Cornelis Haaxman,* belastingambtenaar in Delft, waren zij in goede handen. Van hem zal het duidelijke, vlugge handschrift zijn, waarin het Fragment Geslachtsregister *Pijnacker-van der Klauw is* gecopiëerd en met de afstammelingen uit *Andries Haaxman* en *Johanna van Koetsveld* en met zijn eigen kinderen bijgehouden. [143])

Geboren in 1780 groeide *Cornelis Haaxman* op in de gistende, ook in Delft zo rumoerige jaren vóór de komst der Fransen. Hij maakte de onrust en ontevredenheid en het grote verval mee van het begin der nieuwe eeuw, toen de bevolking van Delft met duizenden achteruit ging en vele grote huizen werden afgebroken. Hoe mijn overgrootvader hierop reageerde is mij niet bekend. Wel geeft de naam zijner vrouw, *Maria Bolland,* zijdelings, en niet meer, verbinding met deze beroeringen, welke hem misschien vóór zijn huwelijk in de invloedssfeer hebben kunnen brengen van *Willem van Kempen,*. die 7 april 1795 lid van de Municipaliteit en van het College van Justitie [144]) was en wiens vrouw *Catharina Bolland* heette. Er bleven van Cornelis Haaxman geen brieven bewaard, wel de acte, waarin hem door het Uitvoerend Bewind der Bataafsche Republiek „op 't gunstig berigt van zijne capaciteit..... als van zijn goedleeven" veniam aetatis wordt verleend. Dit was in 1801. Tien jaar later,. op 25 dec. 1811 compareerde *Cornelis Haaxman* j.m. „voor ons, maire der stad Delft, ambtenaar van den Burgerlijken Stand te zamen met *Maria Bolland* j.d. ten einde in het huwelijk te worden vereenigd". [145]) *Maria Bolland,* ged. 27 nov. 1786 was de oudste dochter der tien kinderen van *Pieter Bolland* [146]) en *Helena van Wadenoyen* [147]), dochter van *Alardus* en *Maria van Loenen. Zij* kregen vier zoons, van wie de oudste jong stierf.

17 okt. 1814 testeert *Maria Bolland* bij Nots. Simon Adrianus Scholten[148]), te Delft, en benoemt haar man tot universeel erfgenaam. Uit deze wil blijkt, dat *Cornelis Haaxman* toen commies der recherche van de stedelijke belastingen was en dat het echtpaar woonde aan de Binnenwatersloot wijk 3, no. 7. Een maand later, 12 nov. 1814, werd *Pieter Alardus* geboren, die schilder zou worden, drie jaren later 25 maart 1817 *Andries Jacobus.*

Andries Jacobus Haaxman werd misschien leerling van de ambachtsschool [149]) voor het maken (de bouw) van de zo goed uitgebalanceerde, sierlijke rijtuigen, die in de 19de eeuw in de perfectie werden geëist en dan ook gemaakt. Deze school ter opleiding in het vak werd in de eerste helft der 19de eeuw verbonden door de rijtuigmaker van den Bergh aan zijn fabriek op de Denneweg in Den Haag. Een der leerlingen, M. L. Hermans, — de naam Hermans komt telkens in de Delftse Naamregisters voor —, vestigde een fabriek aan de Fluwelen Burgwal en van deze fabriek was *Andries Jacobus Haaxman* ruim 25 jaar directeur. Hij trouwde 9 aug. 1853 met een nichtje, *Anna Wilhelmina Bolland,* geb. Franeker 3 mei 1823, overl. 's-Gravenhage 5 mei 1890. Zij werden de ouders van de figuur- en stilleven-, ook portret- en miniatuur-

---

137) Eu Andries was pas 24 jaar en de spanning in 't land reeds duidelijk merkbaar, trok in Delft ! Schijnbedriegers en pennewerk bij Mejuffrouw S. A. E. Haaxman in 's-Gravenhage.

138) Naamregisters D.

139) Nots. Mr. Willem van Zevenhoven, Delft, 27 febr. 1776; Not. Arch, Gem.-Archief Delft.

140) Mischien zoon van *Jan van* der Kloot, stadsschilder van 1724—1749 ; Naamregisters Delft.

141) Fragment Gesl.-reg. Pijnacker-van der Klauw.

142) Ik vond haar nog in Naamregister 1794. Zij overleed 9 april 1797. *Harmannus van der* Kloot en *Maria van Dompzelaar* waren in 1745 „extraordinaris aan 't Huys van des Bruydegoms Vader getrouwd, om pregnante redenen ende vermits de Indispositie van de Bruyd" ; Huw.-reg. Gem.-Arch. Delft. Het, echtpaar was verwant. Jacoba's moeder heette *Maria van der Kloot;* deze huwde, als jongedochter van Delft, *Jan Steven van Dompzelaar Willemsz.,* secretaris van Helvoirt en Esch, † Helvoirt 23 nov. 1749; Geslachtsregister van Dompzclaar in papieren Haaxman, in copie in Centraal Bureau voor Genealogie.

143) De fsmiliopapieren Haaxman werden beheerd en in orde gebracht door Mejuffrouw S. A. E. Haaxman te 's-Gravenhage.

144) In 1785 ondertekent *Willem Matthijsz. van Kempen* evenals zijn zoon *Matthijs* de Delftsche Acte van Verbintenis; Dr . A. R. M. Mommers in Jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie 1953, p. 147 e.v.. *Matthijs van Kempen* was klerk van de ontvanger 100e en 200e penning en van de personeele Quotisatie van 1780—1788, vanaf 1802 regent Kamer van Charitate; Naamregisters Delft.

145) Afschrift huwelijksacte Canton Delft no. 1238.

146) Een andere *Pieter Bolland* was zilversmid in Delft. Ziin naam en zijn meesterteken zijn gegraveerd en geslagen in een koperen keurmeestersplaat in het Museum „Het Prinsenhof" in Delft. Een *Johannes Bolland* volgde in 1791 *Andries Haaxman* op als kassier van de Leenbank.

147) Pieter *Alardus Haaxman* maakte olieverfportretten van zijn grootmoeder *Helena van Wadenoyen,* 1835 (bij de Heer H. Elkenbracht in 's-Gravenhage) en van zijn moeder *Maria,* 1868 (bij Mevrouw Terwende Loos in Leiden).

148) Not. Arch. Delft; Gem.-Arch. Delft.

149) **J. EI.** Jacobs „Handel en Nijverheid van Den Haag gedurende de XIXe eeuw"; Die Haghe Jaarboek 1904.

schilder *Pieter Haaxman,* geb. te 's-Gravenhage 24 mei 1854, † te Haarlem 31 jan. 1937. [150])

Pieter Alardus echter maakte zich niet los van Delft. Hij bleef er zijn gehele leven [151]) en zijn huwelijk bracht nieuw Delfts bloed in de familie. Hij is leerling geweest van Cornelis Ouboter van der Grient, die vanaf 1828 tekenmeester in Delft was, en deze zal aan zijn leerling Pieter Alardus het landschap-etsje hebben gegeven, nog in ons bezit. [152])

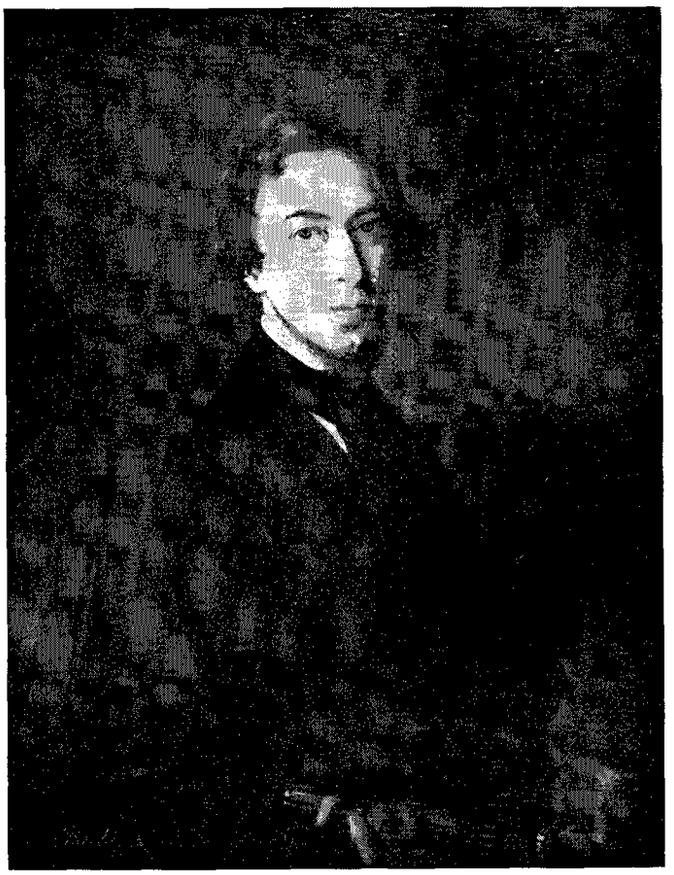

PIETER ALARDUS HAAXMAN
(1814—1891)
Zelfportret **1844.**

Daarna werd hij leerling van Cornelis Kruseman en het spreekt vanzelf, dat zijn werk — portret, historie en genre — de stempel droeg van zijn tijd en van zijn land, eveneens, dat zijn ontmoetingen in Delft met de machtige luminist *Edouard Manet,* toen deze met *Suzanne Leenhoff* was getrouwd, zeker interessant, doch ook wel schokkend voor hem moeten zijn geweest. [153]) Hij was als Van der Grient onderwijzer aan de Stadstekenschool; later leraar aan de Hogere Burgerschool en de Burgeravondschool en secretaris van het breed opgezette tekengenootschap „Tandem fit surculus arbor". [154])

Op 15 juli 1840 trouwde hij met *Anna Elisabeth. Margaretha Ilcken,* geb. Delft 18 febr. 1816 en overl. ald. 24 mei 1858,

[150]) Zie over hem Wurzbach, P. A. Scheen „Honderd jaar Ned. Schilderen Tekenkunst", 1946, en Maandblad voor Beeldende Kunsten 1924.

[151]) Hij overleed Delft 21 dec. 1891. Zie over hem de Kunstkroniek, Wurzbach, Thieme-Becker, Waller, Scheen enz.

[152]) Rotterdam 14 aug. 1797 — Overschie 30 mei 1868. 's Rijksprentenkabinet Amsterdam bezit 20 tekeningen van hem.

[153]) Zie „Afstamming en nakomelingen van D s . Isaäc Junius Frz.", door schrijfster dezes; Netl. Leeuw sept. 1954.

[154]) Jaarboekjes Delft.

dochter van *Christiaan Ilcken,* goud- en zilversmid [155]), en *Susanna Magtilda van der Borst.* [156]) Hun huwelijk werd voltrokken door *Daniel van Koetsveld,* kleinzoon van *Jan van Koetsveld* en *Geertruy* Haaxman, wethouder en ambtenaar Burgerlijke Stand van Delft.

Pieter Alardus en *Anna Elisabeth Margaretha Ilcken* kregen zes kinderen, van wie de jongste zeer jong en kort voor de moeder overleed. Zij waren de ouders van de begaafde

ANNA ELISABETH MARGARETHA ILCKEN (1816—1858),
echtgenote van *Pieter Alardus Haaxman.*
Clieverfportret **door P. A. Haaxman 1842.**

en beminnelijke mens, mijn vader, *Pieter Anne Haaxman,* geb. te Delft 14 jan. 1847: deze werd journalist te 's-Gravenhage en overleed aldaar 19 jan. 1935. Hij had drie dochters, doch geen mannelijke nakomelingen.

Ook de andere kinderen van Pieter Alardus verlieten Delft, gingen zelfs naar Indië, hetgeen na drie eeuwen kleine-stadsleven een ware uitbraak betekende.

Uiteraard is het ondoenlijk om bij een beschrijvende genealogie — een familieverhaal — dat zich uitstrekt over verscheidene geslachten, enkele slechts even aanrakend, met andere hechter verbonden in vele generaties, alle uitlopende takken te noemen of te bewerken. Met de 7de generatie uit *Jan Cornelisz. Haaxman* en de 4de uit *Jan van Koetsveld* en *Geertruy Haaxman is* de spreiding naar alle kanten reeds te groot geworden en begint het familieverhaal zijn gesloten vorm te verliezen. Ook gaat dan het fascinerende van het onderzoek verloren en blijkt wat vlak achter ons ligt niet meer de grote belangstelling te kunnen wekken, waarmede het verleden werd aangepakt.

[155]) Zijn naam en zijn meesterteken in een keurmeestersplaat in Museum „Het Prinsenhof" te Delft.

[156]) Zie Afstamming Junius ; Ned. Leeuw sept. 1954.

Overzicht

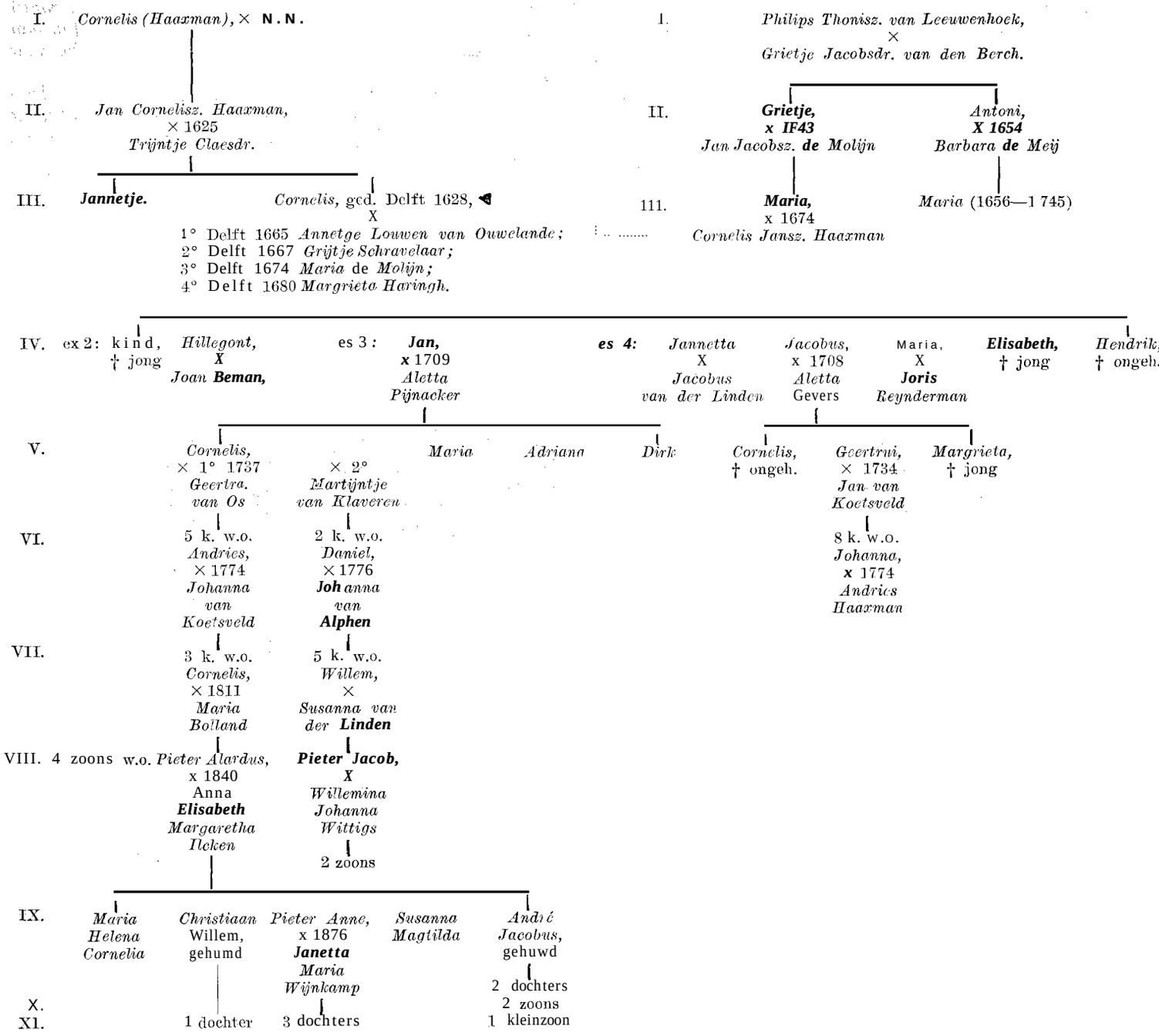

Ik zal dus mijn drie eeuwen „Delftse Burgers" besluiten met mijn grootvader *Pieter Alardus Haaxman,* die aan de Westzijde van het Oude Delft als schilder en tekenleraar in zorgen zijn vijf kinderen groot bracht; met de wijnkoper-wethouder *Daniel van Koetsveld,* die aan de overzijde woonde in een groot en gastvrij huis naast zijn wijnpakhuis, waarvan een andere afstammeling van Jan en Geertruy een beschrijving gaf. Dit was *Friedrich Nippold,* de kerkhistoricus, die in zijn hoge ouderdom schrijft over zijn eerste bezoek aan Delft in 1848. [157]) Hij kwam in zijn prille jongensjaren vanuit Emmerik in Rotterdam logeren, — ook daar woonden afstammelingen van Jan en Geertruy in een apotheek aan de Botersloot —, en hij ging per trekschuit door de vaart van Rotterdam naar Delft. Alles was nieuw voor hem, rustig en

157) Friedrich Nippold „Heimatskunde"; uittreksel in de Tijdspiegel van 5 juli 1918 door Dr. J. Herderschee; ook in de Delftsche Courant van 25, 26 en 27 juli 1915.

welgesteld, in grote tegenstelling met Duitsland. In Delft het sprankelende klokkespel van de hoge torens, de dikke tapijten,

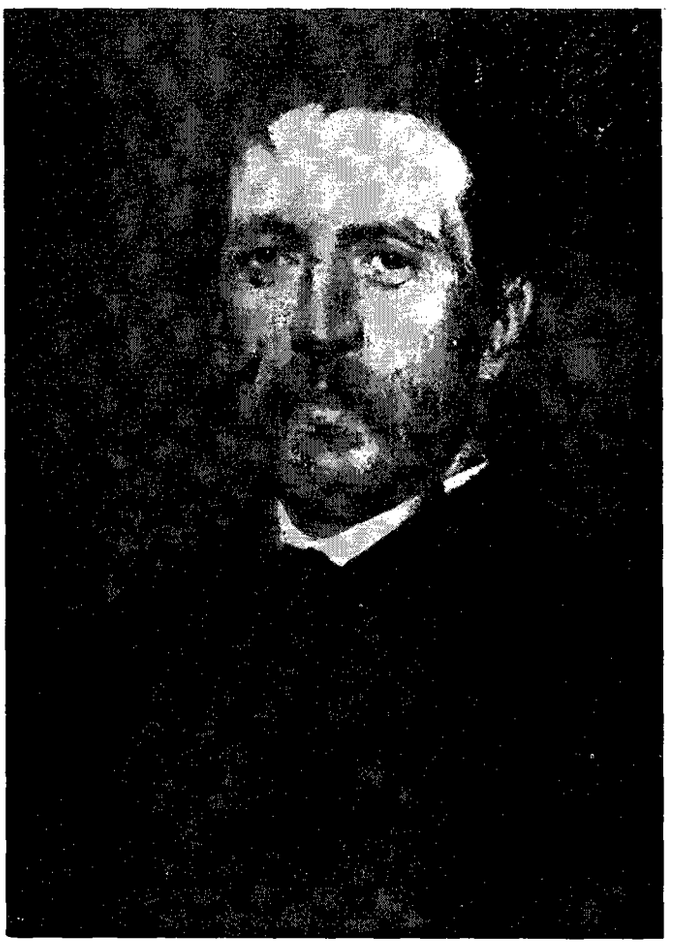

PIETER ANNE HAAXMAN (1847—1935)
Olieverfportret door Pieter van de: Velden 1886.

zelfs op de trappen, bij Oom Daniel, de windmolens langs de Trekvaart. Hij had er meer dan tweehonderd geteld! Tweehonderd molens langs één vaart.. ....! Het was in 1848.. ....!

Ook ditmaal ben ik grote dank verschuldigd aan de Rijksarchivaris der 3e afd. Alg. Rijksarchief, aan de Archivarissen der Gemeenten Leiden en Delft, aan het Uitleenbureau van de Bibliotheek der Rijksuniversiteit van Leiden en aan Ir. J. Terwen voor het maken van vier der vijf foto's.

Familie-aantekeningen Ens,

medegedeeld door MR. A. HAGA.

De Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis is in het bezit van een Staten-Bijbel, c. 1637 gedrukt bij Paulus Aertsz. van Ravensteyn te Leiden. Voorin zijn een drietal bladen ingeplakt, waarop de bezitters van deze bijbel het wel en wee van hun familie hebben genoteerd. Op het tweede blad staat geschreven: „Dese bijbel vereert aan *Cornelis Ens* door *Harmanrrs Swar*[*t*?], sijn oom, de 2 October 1671". Hij is dan ook degene, die begonnen is met de notitie van geboorten, huwelijken en overlijden, mitsgaders van de studie en de beroepingen tot predikant van zijn zoons.

welke notitie na zijn overlijden is voortgezet door zijn zoon *Reynier Ens* en diens schoonzoon *Gerrit Albert Podt.*

Niet alleen geven de onderstaande aantekeningen volledig uitsluitsel over plaats en datum van geboorte enz. van bovengenoemde familieleden, maar ook van hun ouders. Daaruit blijkt, dat *Cornelis Ens* te Leeuwarden in 1653 was geboren en dat zijn ouders *Lolcke Wouters* en *Antie Cornelis* aldaar twee jaren tevoren huwden. Een familienaam wordt bij de ouders niet genoemd, ook niet bij de inschrijvingen in de Leeuwarder doop- en trouwboeken. De gemeente-archivaris aldaar was zo vriendelijk, mij nog nadere inlichtingen over deze familie te verstrekken. Uit het Bakkersboek blijkt, dat *Lolcke Woufers* op 6 mei 1651 zijn meesterproef als bakker deed en dat na het overlijden van hem en zijn vrouw de inventarisatie van zijn nagelaten goederen op 24 april 1657 plaats vond. Het boelgoed bracht ruim 1508 gl. op; nog worden genoemd diverse $^1/_5$ parten van huizen, geerfd van zijn moeder. *Lolcke Wouters* moet n.l. vier zusters hebben gehad, daar op 24 april 1657 bij de authorisatie van weesvoogden over de nagelaten kinderen van *Lolcke Wouters* vier „aanbehoude omen van vaderswegen" worden genoemd.

Lolcke Wouters zelf werd 28 juni 1610 te Leeuwarden gedoopt als zoon van *Wouter Tijmens,* eveneens bakker, die 27 april 1606 belijdenis deed. Het huwelijk van *Wouter* werd te Leeuwarden niet gevonden, evenmin enige aanwijzing, hoe diens in 1653 geboren kleinzoon *Cornelis* aan de naam *Ens* kwam. Opmerkelijk is derhalve, dat er ten tijde van genoemde *Wouter Tijmens een Ludovicus Ens,* advocaat voor het Hof van Friesland, in Leeuwarden woonde, wiens goederen 7 maart 1605 werden geïnventariseerd, temeer opmerkelijk, daar de tweede zoon van *Cornelis Ens,* de enige die géén predikant werd, óók *Ludovicus* heette, een verlatinisering van *Lolcke* blijkens de familie-aantekeningen. Nog meer gegevens werden mij door de gemeente-archivaris verstrekt, maar ik meende het bij de hier aangehaalde mededelingen te moeten laten, een verder onderzoek naar de herkomst der familienaam *Ens* aan belanghebbenden overlatend.

De familie *Ens,* waarover wij in het repertorium van Beresteyn geen enkel gegeven vinden, was een echte predikantenfamilie, van de 5 zoons van *Cornelis Ens* werden er 4 predikant en van deze 4 werden er 2 professor. De oudste zoon, *Johannes Ens,* [1]) aanvankelijk als predikant in de Beets (ten zuidwesten van Hoorn) beroepen in 1707, werd in 1719 professor aan de hogeschool te Lingen en in 1720 aan de academie te Utrecht. De vierde zoon, *Everhard Ens,* [2]) stond 45 jaar lang als predikant te Buiksloot en de jongste zoon, *Pieter Ens,* [3]) predikant te Oosthuizen in 1721, werd in 1725 professor aan de academie te Harderwijk. Alle vier bovengenoemde personen worden vermeld in het Nieuw Nederl. Biogr. Woordenboek van Molhuysen en Blok, deel VIII, blz. 485-587. Over laatstgenoemde, *Pieter Ens,* is echter veel meer te vinden bij B. Glasius en in het Biogr. Woordenboek van Protest. Godgeleerden. Hij werd verdacht van onkerkelijke, Sociniaanse, opvattingen en werd in 1741 deswege als professor ontslagen en vestigde zich te Zwolle. Eerst in 1770

[1]) Zie over hem nog het Biogr. Woordenboek van v. d. Aa V, 162 en het Biogr. Woordenboek van Protestantse Godgeleerden II, 49, benevens B. Glasius, Godgeleerd Nederland, biogr. woordenb. van Nederl. godgeleerden I, 422.

[2]) Van der Aa, Biogr. Woordenb. V, 163; Biogr. Woordenboek van Protest. Godgeleerden II, 52.

[3]) Van der Aa, Biogr. Woordenboek V, 163. B. Glasius, Godgeleerd Nederland, a.w. I, 419 en Biogr. Woordenb. van Protest. Godgeleerden II, 53.

kreeg hij met steun van prins Willem V van de provincie Gelderland een pensioen, van 250 gld. en overleed in 1778.

Reynier Ens, de derde zoon — hij noemde zich later steeds *Regnerus Ens* — aanvankelijk predikant te Valkoog in 1716. volgde zijn overleden vader het volgend jaar als predikant te Kwadijk op en werd in 1723 te Zwolle beroepen. Hij zette de aantekeningen voort, niet alleen van zijn eigen gezin, maar ook van die van zijn broers en zusters. *Reynier Ens* zelf had slechts één dochter, *Anna Alida Ens,* die trouwde met de advocaat *Gerrit Alberf Podf,* welke laatste eveneens de aantekeningen voortzette. Hij was het ook, die de talrijke aanvullingen bij de voorgaande aantekeningen inlaste en_ die hieronder zijn aangegeven met de woorden: [met latere hand bijgeschreven].

Gerrif Albert Podf [4]) was blijkbaar een vermogend man. Hij bewoonde het prachtige, nog *in* stand gebleven patriciërshuis aan de Melkmarkt te Zwolle, waarin sinds 1904 het Provinciaal Overijssels& Geschiedkundig Museum is ondergebracht. In de rechter benedenkamer vindt men boven de schouw nog de wapens van *Podt* en *Ens* in stucwerk aangebracht. Het wapen *Podf:* een kookpot, waaruit drie bloemen steken; dat van *Ens:* gedeeld, rechts de Friese adelaar, links een huismerk in de vorm van een drukletter h, op de top waarvan een hoofdletter D, die een kwart slag naar (her.) rechts gedraaid is, de steel van de h vergezeld van 2 zespuntige sterren.

De onderstaande aantekeningen geven vele aanvullingen op de biografische gegevens, in de aangehaalde woordenboeken vermeld.

[Aantekeningen van *Cornelis Ens*]

1651 den 6 Aprilis is mijn vader *Lolcke Woufers* met mijn moeder *Anfie Cornelis* voor de gemeynte des Alderhoogsten in den houwelicken staet nae Godts bevel en der kerckenordonnantie door Do Feico Oedsonius tot Leuwarden verbonden.

1652 den 4 January is mijn eerste broeder *Woufer* genaemt ter werelt gekomen en den 7 January daerop volgende van Do Vomelius gedoopt.

1653 den 1 Augusti des avonts te zes uyren hebbe ick *Cornelis* het licht des werelts eerst begonnen aen te sien, alsoo mijn moeder door 's Heeren genade doen van mij door de geboorte is verlost en den 3 dito in tegenwoordigheyt van Godts volck het teecken des genadenverbonds aen mijn voorhooft ontvangen van Do Feico Oedsonius.

1655 den 30 November 's morgens tusschen 7 en 8 uyren is mijn twede broeder de derde sone van mijn moeder geboren en den 2 December met doopwater besprenght aen sijn lichaem van Do Livius Hilarius ende genaemt *Tytnen*.

1656 den 3 January is mijn broeder *Tymen* in den Heere onsen Heylandt des nachts even naer half elven ontslapen, 5 weken oudt sijnde.

1656 den 10 Augusti is in den Heere gestorven mijn vader *Lolcke Woufers* oudt 46 jaer en den 11 dito daer immediatelyck op volgende heeft mijn moeder *Antie Cornelis* haer ziele opgeoffert aen haeren Salighmaker Jesus, out 36 jaer, en zijn nu tegelijck op het Oldehoofster kerckhof tot Leuwarden ten aensien van hare lichamen van haren arbeydt rustende.

1671 in December, soo mij berigt is, heeft mijn broeder *Woufer Ens* — dewelcke sigh selfs op het schip de Starmeer 7 jaren voor chirurgijn naer Oost-Indien hadde verhuyrt, uut Friesland derwaerts treckende den 23 September 1670 — op het schip of aen landt het leven met de doot verwisselt, zijne kostelycke ziele, die nu nae mijn vertrouwen in den Hemel triumpheert, bevelende in de handen des Levendigen Godts.

Anno 1679 den 7 May is op Quadijk beroepen *Cornelius Ens,* welke den 17 July daarna volgende door dom. Lakeman van Ilpendam is bevestigt.

Anno 1681 den 15 April ben ick *Cornelius Ens* in den H. houwelycken staat verbonden met *Aeltie Olys,* dochter van Ds *Johannes Oly,* in leven rector tot Purmerent, de verbintenisse des echts hebbende bekomen door Ds Brants Swalmius in het choor van de Groote Kerck tot Hoorn op Dingsdag avond.

Anno 1682 den 30 January op een Vrijdagh savonts tusschen achten ende negenen is mijn lieve huysvrouw *Aaltie Olys* verlost van een gesonde dochter, welcke Sondaeghs daar aan volgende, zijnde den 1 February van mij selve is gedoopt geworden in de kerck tot Quadijck en is genaemt *Annefie* nae mijn moeder sal ged.

Anno 1684 den 9 Mey op een Dinsdagh 's middaghe de klock omtrent een uyr is myn L. huysvrouw verlost van een soontie, welke Donderdaeghs daar aen, sijnde Hemelvaertsdagh, van mij selve met de name van *Johannes* nae mijns vrouws vader sal. ged. tot Quadijck is gedoopt geworden.

Anno 1686 den 13 September op een Vrijdagh 's middaghs tusschen elf en 12 uyren is mij gebooren van mijn L. huysvrouw een derde kint, een soontie en is Sondaghs daaraen volgende, sijnde den 15 dito, van mij selve gedoopt geworden in de kerke tot Quadijck en genaemt *Ludooicus* nae mijn vader sal. ged. [met latere hand bijgeschreven:] bij missive de dato Hoorn den 4 Maart 1753 is ons kennis gegeven, dat deselve overleden is op die dag.

Anno 1689 den 28 April, zijnde een Donderdagh, is mij van mijn L. huysvrouw ter werelt gebragt een vierde kint, wesende een dogtertie, die geboren zijnde des voornoemden daegs 's avonts een weynigh voor sevenen, Sondaegs daar wesende den 1 Mey van mij selve in de kerke tot Quadijk de Christelijke gemeente door het teeken en zegel des H. doops is ingelijft en genaemt geworden *Eva* nae mijn vrouws moeder. [met latere hand bijgeschreven.] 1782 den 23 September tot Zwol1 gestorven in het 94ste jaar hares ouderdoms.

Anno 1693 den 4 Juny op Donderdag 's morgens een weynig na vieren is mijn lieve huysvrouwe verlost van haar vijfde kind, zijnde een soon, en is dezelve Sondags daaraen volgende den 7 dito van mij selve gedoopt in de kerke tot Quadijk en genaamt *Reynier* na mijn vrouws grootvader van moeders zijde.

Anno 1696 den 30 van Maart, zijnde een Vrijdag 's avonds tusrchen 7 en 8 uuren is onze seste kint, een soontie, gebooren en Sondags daaraan volgende van mij selve in onse kerk tot Quadijk gedoopt, genaamt *Evert* na mijn huysvrouws broeder [met latere hand bijgeschreven:] 1766 den 26 Januari is *Everhard Ens,* predikant te Buijksloot, overleden te Buijksloot.

Anno 1697 den 17 December 's morgens de klok 8 uur is mijn vrouws suster *Reymerigje Oly* na een siekte van 12 weeken in den Heere ontslapen en is daarop den 24 dito statelijk in het choor begraven tot Hoorn.

Anno 1698 den 22 November zijnde Saturdag is mijn lieve huysvrouw door Gods onverdiende goedheyd de klok tusschen 8 en negen uuren verlost van ons sevende kind, wederom een soontie, en is ten doope gehouden van sijn outste suster, onze *Annetie* en van mij selve gedoopt den volgende dag in de

4) Zie over hem en zijn familie de Nederl. Leeuw 1930, kol. 195—201.

kerke tot Quadijk en genaemt *Pieter* na mijn vrouws oom, [met latere hand bijgeschreven:] 1778 den 16 April1 tot Zwoll overleden en den 22 dito begraven in de Grote Kerk.

Anno 1704 den 24 Juny, zijnde St. Jans dag en wel Dingsdag 's morgens te 4 uuren is onse swager *Jan Maatsuyker* overleden, nadat den 4 December 1703 aan een juffrouw de *Groot* tot Medenblik getrout was en in een teeringe geraakt, is begraven tot Hoorn in het choor van de Groote Kerk niet verre van sijn eerste vrouw, den 30 dito.

Anno 1705 den 2 Majus op Saturdag 's morgens omtrent 8 uuren is in den Heere godsalig ontslaapen mijn oudste dogter *Annetie Ens* en daarna den 7 dito, zijnde Donderdag, in de kerke tot Quadijk haar doode lighaam, in hoope van een zalige opstandige ten laatsten dage, begraven.

Anno 1703 in 't beginsel na de groote vacantie van de maand September is mijn oudste soon *Johannes* na de academie van Leyden gereyst, daar proponent geworden den 8 Marty 1706, daar sijn eerste predicatie gedaan in de Pieterskerk, den ... dito sijn tweede aldaar in de Hooglandse kerk, den ... dito de derde in onse kerk tot Quadijk uit Ezech. 27 vs. 22-24. De 2e Paaschdag na de middag na de academien van Vriesland en Groningen gereyst, den 27 April van daar gereverteert, den 23 Juny beroepen op de Beets [5]), den 19 December het beroep geapprobeerd door de magistraat aldaar de 25 dito 't beroep geapprobeerd in classe den 7 Febr. 1707 nadat alvoorens besogt hadde de academie van Utregt daar na toegetrokken den 23 Januari, van daar gekomen den 4 Febr. 't Examen was den 24 Febr. examinator Ds Hamers, text Proverb 8 vs. 22-25. In sijn dienst is hij op dito Beets bevestigt door mij selve den 16 Marti 1707. Mijn text was Zachar. 3 vs. 6 en 7, mijn soons inleydinge uyt Jerem. 1 vs. 6-10.

Anno 1708 den 28 July 's avonds van Saturdag tusschen 4 en 5 uuren is onse nigte *Johanna Maatsuyker* na een siekte van dertien dagen tot Quadijk christelijk ontslaapen, den 30 dito het lijk met een overdekte waagen na Hoorn gevoert en den 3 Augusti aldaar statelijk begraven.

Anno 1710 den 3 April Donderdag 's morgens omtrent half agt uuren is mijn schoonmoeder, mijn huysvrouws moeder, *Aafje Reyers* na een wooninge bij ons van 8 maanden en na een overval en smertelijke siekte van net 4 weeken in het 82ste jaar haars ouderdoms, zijnde op Pietersdag den 22 Febr. 81 jaar oudt geweest, alhier bij ons tot Quadijk christelijk in den Heere ontslaapen en haer doode lighaam den 9 dito 's Woensdags door de kerkeraad in onse kerke bij onse dogter *Annetie* ter aarde besteld.

Anno 1711 den 19 Majus zijnde Dingsdag voor Pinxteren is mijn oudste soon *Johannes* — na voorgaande predicatie uit Psal. 128 geheel — door mij plegtelyck bevestigt in den houwelijcken staat met *Grietie de Vos* in de kerke van de Beets.

Anno 1712 (den) 18 Sept. onse *Reynier* student geworden te Leyden, rectore magnifico J. à Marck.

Anno 1713 den 22 April, weesende Sondags na Paasschen, is mijn tweede soon *Ludouicus* 's nademiddag:; in het choor van de Groote Kerk te Hoorn door sijn broeder *Johannes* in den houwelijken staat met *Klaasje Leenderts Broek* plegtelijk bevestigt, naa dat hij, *Johannes,* alvoorens geleert en stigtelijk gepredikt hadde uyt Rom. 8 vs. 16 [in margine met latere hand bijgeschreven:] 1737 den 6 Februari is tot Hoorn overleden *Claasje Leenders Broek,* doe weduwe van *L. Ens.*

Anno 1714 den 8 January is mijn soons *Ludovicus* huys-

5) Ten zuidwesten van Hoorn.

Vrouw *Klaasje Leenderts* door des Heeren goedheyd verlost van een soontie, het was op een Maandag 's morgens tusschen 8 en 9 uuren. Dit kind is Dingsdags 's avonds door mijn huysvrouw, desselfs grootmoeder, ten doope gehouden in de Groote Kerk tot Hoorn en gedoopt door Ds A. Henstenberg met de naam van *Leenert* naa de vader van de moeder, Ds Wallendal alsdoen predikende. [met latere hand bijgeschreven:] 1782 den 24 Mey is tot Middelburg in Zeland overleden *Leonardus Ens,* toen rustend predikant te Breskens.

Anno 1715 den 11 April, zijnde Donderdag, ooverleed aan een onverwagt en subyt overval, mogelijk een hertvang, de klok een weynig na 7, *Grietie de Vos,* huysvrouw van mijn soon *Johannes* en is op de Beets het lighaam begraaven op hoop van een salige opstandinge den 16 dito te 12 uuren 's middags.

Anno 1715 (den) 29 April onse *Reynier* proponent geworden te Leyden, te Utregt geweest van Mey 15 tot 30, te Quadijk de eerste reys gepredikt den 15 Juny Pinxstermaandag na de middag.

Anno 1715 den 1 Augusti zijnde Donderdag en wel 's avonds een weynig naa 8 uuren verloste *Klaasje Leenders* mijn soons *Ludovicus* huysvrouw door des Heeren gunste van een jonge dogtertie en is Sondags daaraan volgende door mijn vrouw, des kinds grootmoeder, in de Groote Kerk ten doop gehouden te Hoorn en gedoopt van Ds Harlingen met de naam van *Annetie* naa onse oudste dogter, Ds van Kolk alsdan predikende [met later hand bijgeschreven:] den 8 Maart 1755 te Breskens gestorven en den 13 dito te Cadzand begraven, zijnde getrout geweest met *Fredericus van Juchem* predicant te Cadzand, die anno 1781 is gestorven.

Anno 1716. *Reynier Ens* student geworden onmiddelijk na de groote vacantie in September 1712 en sulks te Leyden, aldaar proponent gemaakt ao 1715 den 29 April. Te Valkoog beroepen den 26 Mey 1716 en kort daarna 't beroep geapprobeerd, geëxamineert door Ds van de Polder naa voorgaande propositie uyt Hosea 3 vs. 3-4 den 21 July. Afscheyd gepredikt op Quadijk den 2 Augusti uyt Psal. 122 vs. 6-9: van daar afgehaald na Valkoog den 3 dito van 66 menschen met elf wagens elk met 2 paarden. Te Valkoog bevestigt, *Johannes Ens* predikende en ik hem de handen opleggende. *Johannes* text was Act. 20 vs. 28 en *Reyniers* inleydinge 's nademiddags Jesai 30 vs. 20-21. Sijn eerste publyke propositie was, bij gelegentheyd dat hij de academie van Utregt besogt, op het Bilt eeven buyten Utregt ao 1715 den 19 Mey, sijn tweede te Utregt selve in de Jacobi kerk den 26 Mey, sijn derde hier te Quadijk den 11 Juny den 2den Pinxsterdag over Handel. 2 vs. 19-21.

Anno 1716 den 18 October sijnde een Sondag is 's avonds omtrent 7 uuren mijn soon *Ludovicus* huysvrouw *Klaasje Leenderts* in de kraam bevallen van een gesonde dogter, welke Dingsdags daaraan volgende 's avonds in de Groote Kerk te Hoorn het H. doopsel heeft ontvangen van Ds Matthaeus en genaamd *Aaltie* na mijn soons vrouwsmoeder. Die doen predikte was Ds van Beveren. [met latere hand bijgeschreven:] overleden te Hoorn in Juni 1774, den 7 dito aldaar begraven in de Grote Kerk.

[Aantekeningen van *Regnerus Ens*]

Anno 1717 den 26 Juny zijnde Zaturdag omtrent 8 uren des avonts is in den Heer ontslapen onze waarde vader *Cornelius Ens* Zijn dode lighaam is den 2 july daarop volgende in verwagting van een zalige opstanding hier begraven; de lijkpredikatie deed *Johannes Ens* op den 4 dito Zondags namiddags over Heb. 13.

Anno 1717 den 30 July ben ik *Regnerus Ens* door de Kerkenraat van Quadijk beroepen tot hunne gewone leraar, welk beroep, zo door regenten als door burgemeesteren van Edam wierd goetgekeurt, waarop ik den 14 September in de classe van Alkmaar wierd losgemaakt en den 10 October mijn afscheyt nam van de gemeente van Valkoog door een redenvoering over Hebr. 13 vs. 20-21 en den 17 daaraan volgende door mijn broeder *Johannes Ens* weder wierd bevestigt na een reden gedaan te hebben over Hebr. 13 vs. 17. Mijn intreepredikatie deed ik over Jes. 54 vs. 11-13, waardoor de ledige plaats door vaders overlijden weder was vervult.

Anno 1718 den 10 November zijnde Donderdag omtrent 10 uren des avonts is *Ludovicus* huysvrouw *Klaasje Leenders* verlost van een 4de kint zijnde een dogter, welke Zondags den 13 door *Eva* is ten doop gepresenteert en in de Groote Kerk tot Hoorn door dom. Mattheus het doopzel heeft ontfangen, genoemt na haar grootvader van vaders zijd *Kornelia*.

Anno 1718 is broeder *Johannes* in de maant January tot professor in de hogeschool van Lingen door de koning van Pruyssen aangestelt, welke beroeping door hem aangenomen zijnde, hij zijn afscheytsreden op de Beets gedaan heeft den 10 April 1719 op Paasmaandag over Actor. 20 vs. 23; zijn intre-reden is te Lingen geschiet 1 Mey 1719.

Anno 1719 op Zaturdag 17 Juni 's avonts tusschen 8 en 9 uren is tot Leyden gestorven onze neef *Jan Maatzuyker*, in zijn leven Jur. Utr. Doctor omtrent den ouderdom van 24 jaren en een half na een ongemak van tering door bloetspouwen veroorzaakt den 10 nov. 1718. Zijn lighaam na Hoorn gevoert zijnde, is den 24 Juny in het choor van de Grote Kerk aan zijn moeders zijd zeer statelijk begraven.

Anno 1719 den 3 December is *Johannes* beroepen tot predikant te Uitregt en den volgende dag geapprobeert; is bevestigt in zijn dienst door E. van der Put den 10den Maart 1720. Hij wierd vervolgens tot professor theol. extra-ordinaar aangestelt den 19 April en deed zijn intre-oratie in de academie den 3 Juny des zelven jaars.

Anno 1721 den 4 February zijnde Dingsdags 's morgens ten 4 ure is *Ludovicus* huysvrouw *Klaasje Leenderts* verlost van haar vijfde kint, een dogtertje, dat op den avont van die zelve dag in de Grote Kerk tot Hoorn door dom. L. de Bevere gedoopt is met de naam *Marytje* na der moeders overleden suster.

Anno 1721 is *Evert Ens* op den 19 January beroepen en geapprobeerd tot predikant te Buyksloot, de classicale approbatie volgde den 3 Febr., het examen de 21 April, afscheyt op Quadijk den 27 dito over Ps. 128 vs. 4-6, de bevestiging de 11 Mey door Benjamin Winter, predikant in de Beemster met Ezech. 3 vs. 17; des bevestigden intre-reden was Cantica 3, vs. 7 en 8.

Anno 1721 is in de classe van Edam preparatoor geëxamineert onze jongste broeder *Pieter Ens*, op de 21 July, is tot predikant van Oosthuysen beroepen den 29 October, door zijn WelEdh(ey) t de heer van Oosthuysen geapprobeerd 2 Nov. den 3 dito van de classe peremtoir geëxamineert den 1 December. Bevestigt den 28 dito door mij, de oplegging der handen gedaan door *Everhard*, predikant te Buyksloot. Ik predikte over Deut. 33 vs. 8, het eerste gedeelte van het vers en de bevestigde over 1 Tim. 1 vs. 5.

Anno 1722 den 27 October is *Everhard Ens* getrout met *Marefje Brouwer* van Hoorn, welke plegtigheyt door mij *R(egnerus)* is uytgevoert naar een rede over 1 Cor. 7 vs. 28 int begin. [met latere hand bijgeschreven:] welke *Maritjen Brouwer* den 25 April 1755 tot Buiksloot is overleden.

Anno 1722 de laeste December ben ik *Regnerus Ens* beroepen en dezelve dag geapprobeert tot Zwol, gedimittiert tot Edam 14 Febr. 1723, afscheyt te Quadijk gepredikt 28 dito uyt Apost. 1 vs. 4-5, bevestigt door dom. Hartman 14 Maart met Actor. 20 vs. 28 en dezelve dag in de Grote Kerk intrede gedaan met 2 Cor. 5 vs. 18-20.

Anno 1723 de 2 January is *Johannes Ens* ordinaar professor tot Uytregt geworden.

Anno 1724 de 27 Febr. is *Everhard Ens* zijn eerste kint geboren, zijnde Zondags omtrent 4 uren des morgens en is de volgende Zondag daarna, zijnde de 5 Maart na de naam van de grootvader van vaders zijd gedoopt *Cornelis*.

Anno 1724 is *Eva Ens* op den 18 October getrout met *Abraham van den Bogaarde*, secretaris van Amstellant en schout te Waverveen naa voorgaande predikatie aldaar door zijn broeder *Cornelis*, predikant te Hoorn over Joh. 3 vs. 29.

Anno 1725 den 25 Febr. 's morgens omtrent 4 ure is *Ludovikus* van zijn vrouw *Klaasje Leenders* een sesde kint geboren, zijnde een soontje, en is dien zelven Zondag door dom. van den Bogaarde gedoopt met de naam *Cornelis* na de grootvader van vaders zijd. [met latere hand bijgeschreven:] overleden out 29 jaren.

Anno 1725 de 19 April ben ik *Regnerus Ens*, in ondertrouw aangetekent met *Femma Ingena Tichler*, dogter van sal. *Gerard Tichler*, burgemeester tot Swol en *Geertruy van Brakel* en ben de 7 Mey daaraan volgende in de Maandaegse catechisatie door dom. Nikolaas Hartman in de houwelijke staat ingezegent.

Anno 1725 den 31 October 's morgens ten 1 uur is mijn moeder *Aaltje Oly* in den Heer gestorven: haar dode lighaam is de 7 November daaraan volgende in het choor van de Grote Kerk tot Hoorn begraven.

Anno 1725 den 26 October is mijn broeder *Pieter* beroepen tot professor theologiae et linguarum orientalium in de academie tot Harderwijk.

Anno 1726 de 1 January 's morgens ten 7 uren is broeder *Everhard*, te Buyksloot zijn twede kint, weder een zoon, geboren en is op Zondag de 6de dito genaamt *Reynier* na de grootvader van moeders zijd.

Anno 1726 de 11 Febr. zijnde Maandag 's morgens een quartier na 6 uren is mijn huysvrouw verlost van een dogtertje, dat diezelve avont in de catechisatie door mij is gedoopt en genaamt *Alida Anna* na mijn overleden moeder en outste zuster. [met latere hand bijgeschreven:] 1783 den 13 Februari is *Alida Anna Ens*, getrout geweest met de heer *Gerrit Albertus Podt*, burgermeester der stadt Zwoll, overleden tot Zwoll, oud 57 jaren en twee dagen: vervolgens tot Zwoll den 21 dito in de Grote Kerk begraven.

Anno 1726 op Zaturdag de 23 Maart is broeder *Ludovicus* vijfde kint *Marytje* na een ziekte van 7 weken 's morgens omtrent 6 uren in de ouderdom van ruym 5 jaren overleden en het lighaam op Woensdag de 27 dito in de Grote Kerk te Hoorn begraven.

Anno eodem op de 15 April is *Everhard Ens* tot Overschie beroepen, dog des anderen daags van burgermeesteren van Delft gerecuseerd.

Anno 1726 op de 31 Mey 's morgens ten 10 uren is broeder *Everhards* twede kint *Reynier* genaamt tot Quadijk overleden en aldaar de 3 Juny des avonts begraven.

Anno eodem nadat broeder *Pieter* op de 14 January tot Ocsthuysen afscheyt gepredikt had en daar nog 5 weken door vorst is opgehouden, is hij de 17 Febr. tot Harderwijk

aangekomen, daar het Th. doct. hem geoffereert is de ..... en op den 14 Juny heeft zijn E, de intrede-oratie aldaar gedaan.

Anno 1727 de 7 Maart op Vrijdag quartier voor 4 uren is broeder *Everhard* een derde kint geboren, een zoontje, dat de volgende Zondag bij de doop genoemt is *Reynier Adriaan.*

Anno 1727 de 2 October zijnde een Donderdag des avonts tusschen 11 en 12 uren is broeder *Everhards* outste zoontje *Cornelis* naar een ziekte van 2½ dag in de ouderdom van 3 jaren, 7 maanden en 5 dagen overleden: het lijk is de volgende Dingsdag de 7 October in de Buyksloter kerk in verwagting van een zalige opstanding begraven.

Anno 1729 de 8 Maart op Dingsdag is broeder *Everhard* een vierde zoontje geboren des morgens omtrent 5 uren, dat op volgende Zondag de 13 der zelver maant door broeder en zuster *van den Bogaarde* ten doop gepresenteert is en is weder geheten *Cornelis;* overleden in Oost-Indien volgens in den jare 1766 van daar ingekomene berigten.

Anno *1731* de *19* Augustus op Zondagmorgen ten half 10 ure is broeder *Everhard* een vijfde zoontje geboren, 'twelk op de volgende Zondag de 26 dito door zuster *van den Bogaarde* ten doop is gepresenteert, die nevens broeder *Johannes* als getuygen over de doop stond: het kint is door broeder *Johannes zelve* gedoopt en na hem geheten *Johannes.* [met latere hand bijgeschreven:] 1766 de 31 December in Surinamen in West-Indien overleden sonder kinderen na te laten.

Anno 1732 de 6 January Zondagmiddag is na een twejarige zukkeling, uyt een beroertheyt overgebleven, overleden *Johannes Ens, S.* St. Th. doct^{s}., professor en predikant te Utregt; het lijk is de *14* derzelver maant in de St. Janskerk zeer statelijk in een kelder ter ruste nedergezet, wagtende na een heugelijke opwekking.

Anno 1732 de *31* October op Vrijdagmorgen omtrent half 7 ure is broeder *Everhard* een zesde zoontje geboren, dat op de volgende Zondag door zijn grootmoeder juff. *van Holk* ten dope gepresenteert is en bij denzelse genoemt *Bernhard Lucas,* welk kint de 15 Maart des Zondagavonts omtrent 10 uur, out geworden zijnde 19 weken en *3* dagen, dezer werelt overleden is en Donderdags daaraan volgende in de Buyksloter kerk ter ruste in de aarde is nedergelegt.

Anno 1734 de 24 Maart des Woensdagavonts omtrent half tien ure is dezer werelt overleden mijn vrouws moeder *Geertruy van Brakel,* weduwe wijlen *Gerhard Tichler,* in zijn Wel. Ed. leven burgermeester der stat Zwolle en is het lijk de volgende Woensdag de *31* Maart in de Grote Kerk ter ruste tot de zalige opstanding nedergelegt. Haar Ed. was gedoopt de *12* January 1666 stylo veteri en also ruym 68 jaren out geworden.

Den zelven jare 1734 de 7 December zijnde Dingsdag tusschen 3 en half vier ure des namiddags is broeder *Everhard* te Buyksloot een zevende zoon geboren, welke op de volgende Zondag door zuster *van den Bogaarde* ten dope gepresenteert zijnde, bij dezelve genoemt is *Pieter* na onse broeder, de professor te Harderwijk: is jong overleden.

1736 de *28* Mey, zijnde Maandag, is broeder *Everhard* te Buyksloot des namiddags omtrent half 6 ure een dogter, zijnde het agste kint, geboren, welke de volgende Zondag de 3 Juny omtrent 6 ure aan convulsie overleden is, nog ongedoopt zijnde: is des Woensdags de 8 dito in de Buyksloter kerk begraven.

1737 de *29* October Dingsdag morgens quartier na 9 uur is broeder *Everhard Ens* te Buyksloot een dogter, zijnde het negende kint, geboren en is de volgende Zondag 's morgens de 3 Nov. door broeder en zuster *van den Bogaarde in* de naam van juffr. *van Holk* en dom. *Brouwer* ten dope gepresenteert en is genoemt naa vaders en moeders moederen *Alida Kafrina.* [met latere hand bijgeschreven:] *1758* de *9* January ongetrout te Buiksloot overleden en de 16 dito aldaar begraven.

1739 de 10 Mey is mijn swager *Abraham van den Bogaarde,* in zijn leven substituut-schout te Amsterdam en hooftprovisor in het aalmoezeniers weeshuys aldaar op Zondagmorgen ten half agt ure overleden, nadat op de 18 October des voorleden jaars *52* jare was gepasseer (t) en is het dode lighaam Vrijdags de 15 dito begraven in de Noorderkerk derzelver stat.

1740 de *28* November 's morgens omtrent 9 uur is broeder *Everhard Ens* te Buyksloot een tiende kint geboren, zijnde een dogter en des Zondags de 4de December door hem gedoopt. De naam van het kint is *Cafrina Cornelia* na de moederlijke grootmoeder en overleden zuster: jong overleden.

[Aantekening van een andere hand]

Anno 1742 den 17 Januari is na bedlegering van ruym een week, na dat zijn Ed. eenige jaren met een accident, so vermoet wiert een gesweer in de blase, was besogt geweest, op Dingsdaq des middags omtrent twee uren zeer zagtelijk ontslapen *Regnerus Ens,* bedienaar des Goddelijken woorts te Zwolle, en het lighaam des Dingsdags daaraan volgende in de Groote Kerke te Zwolle in verwagtinge van een salige opstandinge ten laasten dage ter aarde bestelt.

[Aantekeningen van *Gerrit Albertus Podf*]

Anno 1751 den 4 October is *Alida Anna Ens* door D^{o} Athoni van des Os, predikant tot Zwoll, getrout met *Gerrit Albertus Podt,* der beider rechten doctor, lidt van de Gezworene Gemeente der stadt Zwoll en rentmeester van Windesheim, uit welk huiwelijk zijn geboren:

Everhard Podf op den 16 Februari 1753 Vrijdags 's morgens ten twee uiren en gedoopt de volgende Zondag 's na de middags de 18 dito in de Groote Kerk tot Zwoll door D^{o} H. Cocq, genaamt na desselfs grootvader van vaderszijde. 1756 de 5 Augustus Donderdag avond om tien uiren is hij na een siekte van circa 24 uiren van koorsen en daaropgevolgde sware termijnen overleden en de 10 dito 's avonds in de Grote Kerk alhier begraven in het graf sub n° 435 van 't halve perk ter zijden van het choor.

Geerfruit Femma Ingena Podf, op de 16 Januari 1755 Donderdag 's morgens om 9 uiren, gedoopt en daaraan volgende Zondag de 19 dito tot Zwoll in de Grote Kerk door D^{o} H. Cocq, genaamt na desselfs oude grootmoeder en grootmoeder van moederszijde, welke geweest zijn *Geerfruidf van Brake1* en *Femma Ingena Tichler.*

Anno 1764 den 14 October op Sondagavond tusschen agt en negen uiren is na een indispositie van waterzugt en opgevolgde beroerte overleden binnen Zwoll vrouwe *Femma Ingena Tichler,* weduwe van wijlen de heer *Regnerus Ens.* in leven predikant te Zwoll, in het 68ste jaar hares ouderdoms en aldaar de 22 dito begraven in de Grote Kerk in een graf onder het Noorder perk n° 137.

1771 den 25 Januari is *Gerrit Alberfus Podf* op recommendatie van de Heere Erfstadhouder tot burgermeester van Zwoll verkoren en aangesteld.

De familie Bolwater (Borwater, Bornwater) te Venlo, Den Haag, Leiden, Batavia enz.,

door J. J. M. H. VERZIJL.

De familienaam *Bolwater* is te Venlo geen onbekende; de Bolwaterstraat aldaar houdt de nagedachtenis in ere van *Geertrui Bolwater*, die bij de bestorming van Venlo op 7 nov. 1.511 door de troepen van Floris van Ysselstein (volgens anderen stond het vijandelijk leger onder bevel van Rudolf van Anholt) een vijandelijk vaandrig, die reeds op de muur was geklommen, het vaandel ontrukte, nadat zij hem door een steen had ter aarde doen storten. [1]) Op het Raadhuis te Venlo bevindt zich een schilderij, welke de stad ter vereeuwiging dezer moedige daad door Alfiero Vespasiano liet vervaardigen. [2])

Minder bekend is echter te Venlo, dat deze familie *Bolwater (Borwater* of *Bornwater)* eerst omstreeks 1870 is uitgestorven.

Ondergetekende stelde op 14 mei 1924 een genealogie dezer familie samen [3]), terwijl wijlen W. M. C. Regt († 2 juni 1938), in leven gemeente-archivaris te Alphen a/d. Rijn in „De Nederlandsche Leeuw", 39ste jg. (1921) een artikel wijdde aan de nakomelingschap van de militair *Martinus Borwater* († Batavia 27 sept. 1744).

Aan Regt was de geboorteplaats van deze militair onbekend gebleven. Uit mijn genealogie blijkt echter, dat hij is gedoopt te Venlo 16 juni 1687, als zoon van *Mathias Bolwater (Borwater)* en *Gerarda* of *Gerardina Gogreven.* [4])

Uit de overdrachtsprotocollen van Venlo schreef ik ook verschillende akten, betrekking hebbende op de onderhavige familie, over.

Zo bekenden op 1 febr. 1562 *Styn van Breede*, weduwe van *Jan Borwaefer*, met haar twee kinderen *Engel* en *Sieger*. die mede voor de andere broeders en zuster „gelaefft hebben" schuldig te wezen aan Peter Buxs en diens vrouw Aeleth vijf daalder, waarvoor zij gebruiken zouden acht roeden „coelhaeffs" of moestuin gedurende acht jaren lang, gelegen buiten de „Tiegelporte", ter ener zijde het erf van Tewes Buesten en dat van Billicken Boerwaeters ter andere zijde. [5])

Terwijl op 21 januari 1567 de gebroeder *Henrick* en *Michil Borwater* voor de Venlose schepenen Johan de Verwer en Johan van Greefraed verklaarden, dat zij een „hantteycken" of schuldbekentenis hebben gehad van Thomas Oelen, waarin Thomas bekende, schuldig te zijn aan wijlen Jacob *Borwater* „eyne summe van penningen, inhaldende ind herkomende van een last herings". En aangezien genoemd „hanteycken" verlegd of verloren was, heeft Thomas Oelen „enen anderen besiegelden brieff gemelten Henricken ind Michielen oeverlievert." [6])

1) L. J. E. Keuller, Geschiedenis en beschrijving van Venloo (1843), 4546: Henri H. H. Uyttenbroeck, Bijdragen tot de Geschiedenis van Venlo I (1908), 64, IV (1914); L. J. E. Keuller, Gertruid Bolwater of de heldin van Venloo (1511) in Limburgsche Legenden, Sagen, Sprookjes en Volksverhalen door H. Welters (1875) 1, 190-192; K. Haanen, Trui Bolwater, Gedicht in Venloosch dialekt in het maandblad Veldeke 17e jrg. (1943), 67-70.

2) Stadsrekening van Venlo van het jaar 1619.

3) J. Verzijl, Genealogie Bolwater, handschrift no. 924.

4) Deze familienaam komt ook onder de volgende varianten voor: *Geogreef, Gaugreef, Goegreven, Goegrisf, Gaeyenheven.* Zij zelf ondertekent het huwelijkscontract van haar zoon *Gerardus Borwater* en *Maria Pijron* dd. Venlo 5 maart 1726 als *Garradina Geogrefe weduwe Borwater.* Zie overdrachtsregister van Venlo 4 jan. 1723-18 juli 1729, niet, gefolieerd.

5) Overdrachtsregister van Venlo 1545-1562.

6) Overdrachtsregister van Venlo 1567.

De 29 nov. 1673 kochten de echtelieden *Marten Borwater* en *Aeltgen Kinnen* van Lenardtgen Heynis, weduwe Jan van Kessel, en haar kinderen Lysbeth, Jenneken, Anna en Henricxken van Kessel, alsmede van de echtelieden Thomas Somers en Jenneken van Kessel, een huis en erf op 't „Schrixel" met plaats, gelegen naast de huizen van Anthonis Petersz. Waes en *Wynandt Borwaters.* [7]) Dit huis werd vier jaren later op last van hun crediteuren gerechtelijk verkocht. Aankopers waren op 1 juli 1677 de echtelieden Gerardt Tosquenet en Lysbeth Lamers. [8])

Het wapen der familie *Bolwater* of *Borwater* is: in zilver drie rode waterkannen, elk van een oor voorzien. [9])

Segerus Bolwater huwde eerst te Venlo op 13 april 1633 met *Sophia Rouwenhoff*, daarna aldaar op 11 febr. 1635 met *Mechtildis van Moeck.* Uit het tweede huwelijk zes kinderen, o.a. *Martinus Bolwater,* ged. 19 aug. 1642, begr. 5 aug. 1707, vicarius der St. Martinuskerk en latijns schoolmeester „In den Jaere 1670, 27 January. Heer *Martinus Borwater* aengestelt tot Trivial Latynsche schoolmeester in plaetze van Henrick Garcit zaliger. Aenvangende met toecomende maendt Februarij deses jaers. Voor schoolgeldt sal hij hebben van de geene soo boeckstaven A.B.C. en lesen leeren 's maendts 6 stuyver. Ende van de geene die van buyten leeren en componieren 7 stuyver. Ende eenige bequaem zijnde om tot de latynsche schoole van St. Nicolas geadmitteert te werden, sal hij jaerlix festo Remigij (1 Oct.) deselve daerbrengen. Om etc. Sal oock geene meetgens (meisjes) dan alleen jongens en nyet dan latyn doceren". [10])

1. *Martinus Bolwater* huwde 1° te Venlo vóór 1615 met *Aleidis Coemans* of *Sweerts*, daarna 2° aldaar 6 mei 1632 met *Anna Peters.*
   Uit het eerste huwelijk o.a.:

11. *Winandus Bolwater,* ged. Venlo 2 april 1617, huwde met *Maria Matthyssen.*
   Uit dit huwelijk o.a.:
   1. *Martinus Bolwater (Borwater),* geb. ± 1641 (doopakte niet ingeschreven), huwde met 1° *Aldegondis Coenen (Aeltgen Kinnen,* zie hiervóór bij de akte van 29 nov. 1673), 2° *Maria Vermaseren.*
      Uit het eerste huwelijk:
      Winandus, ged. Venlo 17 mei 1673.
      Uit het tweede huwelijk:
      Petronella Bolwater, ged. Venlo 5 april. 1678.
      Deze echtelieden waren protestant.
   2. *Mathias Bolwater,* volgt 111.

111. *Mathias Bolwater (Borwater, Bornwater),* ged. Venlo 14 maart 1651, huwde met *Gerarda* (of *Gerardina)* Gogreuen. [4])

Op 8 juni 1689 kochten *Matthys Bolwaeter* en *Gardina Gaeyenheven* echtelieden van Pouwels In de Bethouwe, en diens huisvrouw Marycke Pullen, wonende te Nijmegen, een huis en erf gelegen op de Peperstaat te Venlo, naast het huis de Pelicaan ener, en dat van Jan van Ulft anderzijds gelegen. [11]) *Gerarda Gogreven* overleed als weduwe in 1736 en werd op 14 januari van dat jaar in de Ned. Herv. of Ger.

7) Overdrachtsregister van Venlo 1662—1679, folio 224verso.

8) Overdrachtsregister van Venlo 1662—1679, folio 277.

9) J. B. Rietstap, Armorial général 1 (1884), 256; Wapenheraut 11, 49.

10) Zie: Inventaris Stadsarchief Venlo No. 240, 1614-1696. Resolutiones op alsuleke propositien ende vuerslagen opp Raedtsdaegen proponiert.

11) Overdrachtsregister Venlo 1680—1693.

Kerk te Venlo ter aarde besteld. Zij had haar man 10 kinderen geschonken, o.a.:

1. ***Maria Elisabeth** Bolwater,* ged. Venlo 23 aug. 1678, tr. ***Wilhelmus Lecock.*** Uit dit huwelijk twee kinderen, dit in de Gereformeerde Kerk te Venlo werden gedoopt, nl. ***Martinus Lecock,*** ged. 8 maart 1714 (doopgetuigen: Maarten Bolwater en Sybilla Bolwater), en ***Gerardus Mafhys Lecock,*** ged. 7 juni 1718 (doopgetuigen: Gerardus Mathys Borwater en Gerardine Gogreven, weduwe Mathias Borwater).
2. ***Martinus,*** volgt IV.
3. ***Gerardus Mafhias,*** volgt IVbis.
4. ***Arnoldus,*** volgt IVter.
5. ***Sybilla Bolwafer,*** ged. Venlo 28 dec. 1692, † vóór 3 juli 1726; zij werd in 1712 lidmaat der gereformeerde kerk te Venlo en ondertrouwde op 5 jan. 1721 in die kerk met *Sixtus Alma,* luitenant in de compagnie van de Heer Capt. Zitzama, in 't regiment van den Heer Brigardier Idzinga, geboortig uit Groningen. Uit dit huwelijk werd in meergenoemde kerk op 2 maart 1724 een zoon *Carolus* ***Dominicus** Alma* gedoopt, waarbij als doopborgen optraden: Carolus Hartsinck en Cornelia Borwater geboren Ringenbergh. Dit kind kwam 3 juli 1726 onder voogdij te staan van bovengenoemde Hartsinck en van Martinus Borwater, vaandrig onder het Regiment van Zijne Hoogheid de Prins van Oranje, [12])

   Op 12 dec. 1735 verkocht Gerardine ***Borwater,*** geb. *Gogreven,* gevolmachtigd door de voogden van *Carel Dominicus Alma* aan Bronne Keerres en Petronella Smasen echtelieden een jaarrente van dertien permissie rijksdaalders en twee stuivers Hollandsch, te heffen en te beuren uit en van een huis en erf, gelegen op de Markt te Venlo, ter eenre het erf van dc apotheker Peter Pirovano en dat van Wilhelmus Janssen ter andere zijde. [13])

IVbis. ***Gerardus Mafhias Bolwater,*** ged. Venlo (St. Martinuskerk) 4 sept. 1690, begr. aldaar op het kerkhof 10 nov. 1747 [14]), werd wederom katholiek [15]), huwde 5 maart 1726 in genoemde kerk (onder getuigen van de Licentiaat Adolphus Hermans en de koster) met ***Anna Maria** Peron (Pyron, Pirong)*, begr. Venlo, op het kerkhof der St. Martinuskerk, 24 febr. 1763 [16])

Gerardus Bolwater was 2 jan. 1721 aangesteld als curator der goederen van zijn broeder Martinus, in plaats van de koopman Julius Johan Smithman. [12])

Uit dit huwelijk een zoon:

Joannes Mafhias Bolwafer, ged. Venlo (St. Martinuskerk) 13 dec. 1726 ,(doopgetuigen: R. D. Joannes Donné, in wiens plaats Henricus Alberts en Joanna Donné), begr. aldaar op het kerkhof 18 juni 1760.[17])

IVter. ***Arnoldus** Bolwater (Borwafer),* ged. Venlo (St. Martinuskerk) 17 maart 1699, koopman in wijnen te

[12]) Voogdijboek Venlo 1627-1793.

[13]) Overdraehtsregister van Venlo 12 aug. 1735-10 jan. 1741, fol. 11-12.

[14]) In het begrafenisregister der St. Martinuskerk (1734-1784) staat onder dato 10 nov. 1747: *Gerardus Bolwater* den 10 dito op den kerck Hooft begraven.

[15]) Hij was in 1712 lidmaat der gereformeerde of nederduits hervormde kerk geworden.

[16]) In het begrafenisregister der St. Martinuskerk (1734-1784) staat onder dato 24 Februarius 1763: *Maria Pirong,* weduw van Gerardus *Bollwater* den 24 dito op den kerckhoef begraven.

[17]) Idem staat onder dato 18 Junius 1760: *Joannes Boelwater* jonckman den 18 dito op den kerckhof begraven.

's-Gravenhage, was als zodanig op 5 nov. 1755 in proces met R. A. Hooijman [18]), kapitein der schutterij, raad in de Vroedschap te 's-Gravenhage 1750-1756, † aldaar 22 maart 1756, oud 57 jaren,[19]) tr. 1° omstr. 1723 *Cornelia* ***Hingenbergh,*** begr. Venlo (Gereformeerde Kerk) 15 maart 1730. (In het begrafenisregister staat: „Is begraven Juffr. Borwater De Jonge in de kerk, 't beste doodkleed") ; tr. 2" 's-Gravenhage (ondertr. Venlo (Ger. Kerk) 29 juli 1731) 1731 ***Johanna** Elisabeth* ***Meyer,*** geb. en wonende te 's-Gravenhage; tr. 3° 's-Gravenhage dec. 1744 ***Cafharina Margarefha Vosmaer,*** geb. 9 febr. ged. Rotterdam 12 febr. 1715, begr. 's-Gravenhage 2 dec. 175 1, dochter van ***Jacob*** en ***Quirina van der Elst.*** [20])

Uit dit laatste huwelijk o.a.:

1. Mr. ***Jacobus Marfinus Borwafer,*** ongehuwd overleden. [20])
2. ***Jacobus Quirinus Borwafer,*** begr. 's-Gravenhage (Kloosterkerk) 28 maart 1747. [20])
3. ***Maria Arnoldina Borwafer,*** begr. 's-Gravenhage (Kloosterkerk) 5 nov. 1749. [20])

IV. ***Marfinus Borwater,*** ged. Venlo (St. Martinuskerk) 16 juni 1687, trad in militaire dienst, was in 1704 cadet, werd 26 mei 1714 vaandrig onder de compagnie van majoor van Til, in het regiment van de brigadier van Welderen: 21 mei 1729 volgde zijn aanstelling tot luitenant in de compagnie van kapitein C. B. van Lynden onder het regiment van de Prins van Oranje-Nassau, stadhouder van Gelre en Zutphen: de 17de okt. 1733 deed hij de eed als kapitein-luitenant in voormeld regiment, onder de compagnie van Derck van Lynden tot de Parck. Op 16 febr. 1743 werd hij tot majoor bevorderd, en vertrok in dat jaar met het schip „Streyen" naar Oost-Indië, waar hij geplaatst werd bij het 3e bataljon. Nadat hij op 3 sept. 1744 voor notaris Hendrik Janszoon te Batavia zijn testament had gemaakt, overleed hij aldaar 27 sept. 1744 en werd in de Hollandse kerk begraven.

Hij was gehuwd met ***Chrisfina Adriana** Oly.* Bij zijn dood waren nog 8 kinderen in leven, o.a. ***Jan Hendrik.*** die volgt V. [21])

18 aug. 1735 verscheen voor Dirk Gibbo Kerseboom, auditeur militair van het garnisoen van H.H. Mog. de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden binnen Doornik, de WelEdGestr. Heer ***Martinus Borwater,*** kapitein-luitenant in het regiment van Z.H. de Prins van Oranje-Gelderland, aldaar in garnizoen, die verklaarde in hoedanigheid van oom en voogd over zijn neef Carel Dominicus *Alma,* wettige nagelaten zoon van de heer luitenant *Sixtus Alma* en vrouwe *Sibilla* Borwater, des comparants zuster, te machtigen zijne vrouwe moeder *Gerardina Gogreve,* wonende te Venlo, om in zijn naam, ten behoeve van zijn voornoemde pupil, te verkopen zekere huizinge op de Markt binnen Venlo, gelegen naast de erven van Willem Janssen ter eenre en Pieter Pervano ter andere zijde; en wanneer de verkoop van dit huis niet genoeg opbracht, daarop hypotheek te nemen, het te verhuren enz. [22]).

[18]) Archieven Hof van Justitie Venlo 1717-1795, Rijksarchief in Limburg.

[19]) Necrologium van 1747 tot 1784. Voornamelijk getrokken uit de Nederlandsche Jaarboeken in het Algemeen Nedcrlandsch Familie-Blad IX (1892) 100. Daar staat: Borwater (Arnoldus) Raad van 's-Gravenhage. 22 maart 1756. 56 (= 56 jaar).

[20]) W. M. C. Regt, Borwater en Bornwater in het Maandhlad „De Nederlandsche Leeuw", 39e jrg. (1921) kol. 43.

[21]) als voren, kol. 45.

[22]) Copie in het Overdrachtsrcgister van Venlo 12 aug. 1735-10 jan. 1741, fol. 12verso—14.

V. *Jan Hendrik Borwater,* geboren te Tiel, was 1730-1743 kadet in het regiment van Willem Carel Hendrik Friso onder de compagnie van de luitenant-kolonel baron van Lynden tot Ressen, vertrok in 1743 met zijn vader naar Oost-Indië, werd aldaar 13 sept. 1749 dispencier van Ternate, vervolgens 25 febr. 1755 boekhouder van de Wapenkamer te Batavia. Sedert 5 juni 1764 was hij koopman en fiscaal te Colombo, waar hij 20 nov. 1784 overleed. Hij huwde 3 febr. 1771 te Colombo, als weduwnaar van *Magdalena Mensert,* met *Barbara Bregantina Lebeck,* die als weduwe 25 nov. 1791 naar Holland vertrok en haar man een dochter en zoon had geschonken. De zoon was:

VI. *Jan Willem Borwater,* geb. te Colombo 1776, werd 14 nov. 1805 poorter te Leiden, was aldaar tot 17 april 1808 regent der Verenigde Gast- en Leprooshuizen, trad vervolgens in militaire dienst en werd kapitein bij de Nationale Garde, vertrok 24 aug. 1810 met het brik „Claudius Civilis" naar Indië, waar hij in febr. 1811 arriveerde; hij was toen „Commissaris van het Franse Gouvernement belast met de overbrenging van dépèches aan de Indische Regering." Nadat hij lid van de Raad van Justitie te Semarang was geweest, kreeg hij als zodanig 24 mei 1813 zijn ontslag, maar werd 1 nov. 1813 lid van het Hoog Gerechtshof. Hij overleed 1 dec. 1818; huwde 1° 26 dec. 1797 *Martina Jacoba van Baerle* († 1809); 2° Batavia 19 juli 1818 *Cornelia Wilhelmina Sophia Maria van Oldenbarnevelt* genaamd *Tullingh* (geb. Batavia 19 maart 1801, † nov. 1818.)

Uit het eerste huwelijk vier kinderen, o.a.:

VII. *Jan Cornelis Gysbert Borwater,* geb. te Leiden 11 nov. 1798, lid Raad van Justitie te Semarang, huwde te Rembang in 1824 *Sophia Petronella Elisabeth van Lawick van Pabst,* geb. Rembang in 1808, ged. te Semarang 16 sept. 1810, overl. aldaar 19 okt. 1861, na hertrouwd te zijn met *Hendrik Dirk van Wely.*
Hieruit een dochter:

VIII. *Frédérique Wilhelmine Adolphine Borwater* (overl. omstr. 1870), gehuwd met *Pieter Hendrik Koster,* geb. te 's-Hertogenbosch 28 aug. 1821, Kolonel, Chef van de Generale Staf van het Ind. leger, † 's-Gravenhage 2 juni 1861. [23])

[23]) als 20, fol. 45—48.

KORTE MEDEDELINGEN.

Het wapen van de vrijvrouwe van Renswoude in de verzameling van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde.

De bezoekers van de bibliotheek van ons Genootschap kennen ongetwijfeld het gesneden en gepolychromeerde wa-

Foto Rijksmuseum.

Wapenschild Van Reede-Duyst van Voorhout.

penschild dat hierbij wordt afgebeeld. Heraldische problemen werpt dit aardige, decoratieve stuk niet op.

Het ovale, verticaal gedeelde schild, gedekt door een kroon en omgeven door een wit-zwarte huwelijksknoop, vertoont de wapens *van Reede* (heraldisch rechts) en *Duyst van Voorhout* (links). Het werd aldus gevoerd door *Maria Duyst van Voorhout* (1662—1754), douairière *Frederik Adriaan* baron *van Reede van Renswoude* (1659-1738). Ditzelfde wapen met kroon en huwelijksknoop siert de gevel en de schoorsteenmantel in de regentenzaal van het gebouw van de Fundatie van Renswoude te Utrecht, een van de drie grote stichtingen, die door het testament der vrijvrouwe in het leven werden geroepen. Beide malen is het schild op racaille-ornamenten geplaatst, evenals dat met het exemplaar in de verzameling van ons Genootschap het geval is. Een en ander is in genen dele ongewoon en er zou geen reden bestaan aparte aandacht voor het object te vragen, ware het niet, dat de herkomst ervan kon worden vastgesteld en dat, bij uitzondering, de naam van de maker gevonden werd.

De behandeling van het schild en van de rocaille-ornamenten daaromheen is in stijl zó nauw verwant aan het rijke decoratiewerk op de grote schouw in het Fundatiegebouw, dat het zonder enige twijfel door dezelfde kunstenaar werd vervaardigd. Dit was de Utrechtse mr. beeldhouwer en houtsnijder *Adrianus Beerfens.* In *1760* ontving deze 311 gulden 7 stuiver van de regenten der stichting „wegens geleverde Cardoesen, Lijsten en Leuningen" en in het volgende jaar nog eens 271 gulden voor „twee Schilderij Lijsten aan de Marmeren Schoorsteen in de Regentenkamer" [1]). Nu kan echter het wapen der vrijvrouwe in het bezit van het Genootschap, hoezeer ook gelijkend op deze omlijstingen, bezwaarlijk uit het Fundatiegebouw zelf afkomstig zijn, aangezien men in dit gaaf gespaard gebleven geheel nergens een dergelijk kennelijk als bekroning bedoeld sierstuk mist. In het volledig bewaarde archief van de stichting vindt men evenwel, dat Beertens behalve het genoemde werk, voor de som van *24* gulden 10 stuiver nog twee wapens sneed, voor de banken die de Fundatie in de Geerte- en in de Nicolaaskerk te Utrecht had. Aangezien het wapen, bestemd voor de Nicolaaskerk, ter plaatse nog aanwezig is, was ongetwijfeld het schild in kwestie bestemd voor de Geertekerk. Het zal in de Franse Revolutie verwijderd zijn en dit gebeurde ietwat hardhandig, zodat de onderkanten van de racaille-krullen afbraken. Maar het werd tenminste voor vernietiging gered. Waarschijnlijk ging op den duur de herinnering aan de oorspronkelijke bestemming van het wapen verloren. Tenslotte kwam het bij de opruiming van de modellenkamer in de Fundatie voor den dag en het werd toen — 17 februari 1932 — namens Regenten aan ons Genootschap geschonken.

De studie en de kennis van de kunst der heraldiek is een stiefkind van de kunstgeschiedenis en van de heraldiek beide. Al te zelden weten wij wie een wapen tekende, schilderde of beeldhouwde, of wie b.v. de soms kostelijke rouwkassen in (en uit)' onze kerken vervaardigde. Het wapenschildje van de vrijvrouwe van Renswoude behoort tot de weinige gevallen, waarin de naam en de herkomst van de maker ener heraldische versiering bekend zijn.

Dr. R. van Luttervelt.

---

[1]) Het gebouw van dc Fundatie der vrijvrouwe van Renswoude tc Utrecht, in: Nederlandsch kunsthistorisch jaarboek 1950—1951, 's-Gravenhage 1951, blz. 222.

BOEKBESPREKING.

Dr. J. P. W. A. Smit, De Brabantsche Beeld en en Teek en s van Recht. 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1957.

Het onderhavige werk munt uit, zowel door de originele opzet ervan, als door de grote kennis van zaken, die de schrijver aan de dag legt. Het behandelt een periode, die zich uitstrekt van de laat-Karolingische tijd tot in de tweede heift van de 13de eeuw. Als bronnen voor het onderzoek heeft de schrijver gebruik gemaakt van munten en zegels, dus van authentieke gegevens. Ongeveer 250 exemplaren daarvan, voor het merendeel nog nimmer gepubliceerd, zijn in het boek afgebeeld. Voor het tijdperk van ± 870 tot het einde van de 1 lde eeuw bestaat het bronnenmateriaal uitsluitend uit munten, terwijl in de laatst genoemde tijd de oudst bewaarde Brabantse zegels verschijnen.

De schrijver zet uiteen, dat deze beelden en tekens in het oude rechtsbestel een gewichtige plaats innamen, omdat het abstracte denkvermogen der Middeleeuwers in het algemeen gering was en men dus gebruik moest maken van tekens, die ook voor de meest eenvoudigen van geest verstaanbaar waren.

De Brabantse gegevens, die de schrijver met grote volharding en speurzin bijeen heeft gebracht en die hij vervolgens van uit nieuwe gezichtspunten systematisch bewerkt heeft, behoren tot het oudste en merkwaardigste bronnenmateriaal, dat op dit gebied in West-Europa bewaard is.

Dr. Smit laat de evolutie zien, die deze beelden en tekens hebben doorgemaakt en toont onder meer aan, dat het gebruik van tekens, die oorspronkelijk aan de hoogste autoriteiten waren voorbehouden, geleidelijk op lagere gezagsdragers is overgegaan.

Aan de hand van de beelden en tekens demonstreert de auteur de opeenvolging van de soorten van recht, die in het onderzochte gebied gegolden hebben vanaf het oudste bekende volksrecht tot het sterk gefeodaliseerde recht uit de latere Middeleeuwen.

Een samenvatting van deze ingewikkelde gang van zaken en van de overige rijke inhoud van het werk is in het korte bestek van een boekbespreking niet te geven.

Het staat echter vast, dat niet alleen historici — en in het bijzonder rechtshistorici — maar speciaal ook zij, die belang stellen in de beginperiode van de heraldiek, in dit werk een overvloed van waardevolle gegevens zullen vinden. Temeer is dit het geval, omdat de heraldiek, zoals de schrijver opmerkt, zeer dicht bij Brabant is ontstaan.

Vooral voor hen, die zich interesseren voor de wapens en de afstamming van Brabantse geslachten, zijn uiteenzettingen als b.v. die, welke handelen over het driepalenschild, over het molenijzer en over dergelijke onderwerpen, van grote waarde.

Het belang van dit boek is echter geenszins beperkt tot de bijdrage, die het levert voor de opheldering van de Brabantse geschiedenis, maar sterkt zich veel verder uit. De verdienste ervan is vooral gelegen in de nieuwe visie, die het geeft op het probleem van de oude tekens van recht in het algemeen en in de perspectieven, die het op dit gebied opent, ook voor andere landstreken.

J. Ph. de Monté ver Loren.

De Heren van Reimerswaal en het Zeeuwse geslacht Blok, door Dr. A. W. E. Dek. 's-Gravenhage 1957.

Het adellijke geslacht van *Reimerswaal*, hetwelk in het begin van de 17de eeuw uitstierf, voerde het zelfde familiewapen als het zeeuwse geslacht *Block (van Yersekendamme)*. terwijl zonen van *Peter Bloc* als ambachtsheren in Reimerswaal worden vermeld in 1292.

Tot in de vijftiende eeuw komen adellijke personen van de naam *Bloc(k)* voor. Een en ander zou inderdaad op verwantschap van een geslacht *Block* met het geslacht der heren *van Reimerswaal* kunnen wijzen. De hier behandelde geslachten *Blok* heeft de schrijver echter slechts kunnen terugvoeren resp. tot:

1. *Jan Simonsz. Block* te Biggekerke ± 1570;
2. *Leendert Blok* te Middelburg* 1760;
3. *Andries Jansz. Block,* te Ovezande ± 1625;
4. *Danker Cornelisz. Blok* te Driewegen ± 1700;

van een eventuele verwantschap tussen deze stamvaders is (nog) niet gebleken en evenmin staat iets vast omtrent hun afkomst uit Heer *Peter Bloc*, de vader der drie ambachtsheren in Reimerswaal in 1292. Ook de in Hoofdstuk II verstrekte gegevens over „Het geslacht Blok tussen 1214 en 1600" geven geen aanwijzing voor enig familieverband. Bovendien missen wij onder deze naamgenoten een verwijzing naar de in „De Vroedschap van Zierikzee" op blz. 2 vermelde *Anthonis Block Heynenzoon*, burgemr. van Zierikzee 1496, wiens afstammelingen zich later *(van Oudewerve) van Burgh* hebben genoemd, en naar de in hetzelfde werk op blz. 3 genoemde naamgenoten op Schouwen in 1467.

Ook elders, zoals te Scherpenisse en Poortvliet, kwamen nog in het begin van de 17de eeuw personen van de naam *Block* voor. Reeds het zeer veelvuldig voorkomen van de naam *Blok* in ons land moet tot voorzichtigheid manen, het spreken over het zeeuwse geslacht Blok wekt een indruk van onderlinge verwantschap, die door de verstrekte gegevens in geen enkel opzicht wordt gesteund: hetzelfde geldt dus ook ten opzichte van de verwantschap met het geslacht *van Reimerswaal.*

Aan de belangwekkende inhoud van het boek doen de hierboven weergegeven bezwaren echter geen afbreuk; toch moet men in het oog houden, dat het werk in feite omvat de genealogie van het adellijke geslacht *van Reimerswaal* en de genealogieën van een viertal zeeuwse geslachten *Blok.*

Een groot aantal genealogische tabellen tonen de verwantschap van het geslacht *van Reimerswaal* met bekende, aanzienlijke middeleeuwse geslachten of geven een overzicht van de behandelde zeeuwse geslachten *Blok.*

Het 208 bladzijden tellende boek, hetwelk met illustraties is verlucht, is te verkrijgen door overmaking van ƒ12,40 op postrekening nr. 543595 ten name van de samensteller Dr. A. W. E. Dek te Rijswijk (Z.-H.).

W. W. VAN VALKENBURG.

Ostfriesische Studenten in Franeker, door Ds. J. J. Kalma. Uitg. Ostfriesische Landschaft in Aurich en Fryske Akademy, Leeuwarden 1957.

Het Album Studiosorum van de Hoogeschool te Franeker is, in tegenstelling met dat der andere Nederlandse hogescholen, nimmer in druk verschenen, In deze uitgave worden de namen van de uit Oost-Friesland afkomstige studenten aan de Academie, (sedert 1815 slechts nog een Rijks-Athenaeum), te Franeker opgegeven, aangevuld met andere over

hen bekende gegevens. Het is niet verwonderlijk, dat men uit dit, aanvankelijk sterk op de Nederlanden georiënteerde. gebied vele ook in ons land bekende namen aantreft; wij noemen hiervan: *Alting, Berlage, Bertling, van (den) Honard, Ripperda, à Schiffart, Swalu (w) e,* e.a.

Een aardige uitgave, welke doet beseffen welk een gemis het ontbreken van een uitgave in druk van het volledige Album Studiosorum oplevert.

W. W. VAN VALKENBURG.

Ikonografie van Constantijn Huygens en de zijnen, door H. E. van Gelder, Uitg. Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage 1957.

Werken op ikonografisch gebied zijn dun gezaaid en het is dan ook verheugend te lezen, dat deze studie de „eersteling" vormt van een serie „Ikonografieën van bekende Nederlanders", welke onder redactie van de Stichting Iconographisch Bureau op stapel is gezet.

Deze eersteling vormt een veelbelovend begin; in deze belangwekkende, ikonografische studie over een belangrijk geslacht heeft de schrijver zich niet bepaald tot *Constantijn Huygens* (1596—1687), doch heeft hij ook diens ouders, broeder, zusters en kinderen, allen met hun echtgenoten, in het onderzoek betrokken. Herkomst, eerdere vermeldingen en huidige verblijfplaats der portretten worden besproken en toegelicht. Korte biografieën van de geportretteerden verhogen het belang van het werk.

Talrijke afbeeldingen verlevendigen het boek. Het op afb. 9 weergegeven portret van *Constantia Huygens* maakt niet waarschijnlijk, dat hier een zestigjarige is afgebeeld; de afbeelding vermeldt als datering c. 1668, de tekst (p. 12) spreekt van ± 1662. Het is verleidelijk om de eerste datering te verkiezen en het schilderij te beschouwen als een na de dood in 1667 van Constantia Huygens, vervaardigd portret, waarbij kennelijk een jeugd-portret als voorbeeld heeft gegolden.

Voor de prijs van ƒ 4,75 is deze, ook door de uitgever keurig verzorgde, uitgave in de handel.

W. W. VAN VALKENBURG.

Inhoud van buitenlandse boeken en tijdschriften.

Tablettes du Brabant. Publ. sous... Cl. R. Paternostre de la Mairieu. Hombeek, 1956, dl. 1.

Les papiers de famille aux Archives Générales du Royaume door E. Lejour. Voorafgegaan door een inleiding geeft de auteur een overzicht in lexicografische volgorde van de bij genoemd archief aanwezige familie-bescheiden onder vermelding van omvang en het al of niet aanwezig zijn van een inventaris. Vervolgens wordt voor wat Brabant betreft een lijst van bij particulieren berustende archieven gepubliceerd. Bij de eerste categorie vindt men o.a. de namen *D'Arenberg, D'Arschot-Schoonhoven, Bauwens, De Boisschot, De Bourgoingne, De Fierlant, De Lalaing, Martini, Van der Noot.. D'Overschie* en *Van Spangen.* — *À* propos de quelques manuscrits reposant aux Archives de la Ville de Malines door R. de Roo. De gemeente-archivaris van Mechelen beschrijft hier enige voor de genealogische onderzoeker van betekenis zijnde handschriften zoals b.v. die, betrekking hebbende op de *Berthouts,* op de schepenen en wethouders van Mechelen (1260—1874), „Bewijsen ofte Preuven van ver-

schijde Familien binnen Mechelen enz." (18de eeuw) etc. — Une descendance légitime et authentique des Comtes Souverains de *Cuyck* door J. van den Hove d'Ertsenryck. Betreft de nakomelingen van *Jean I* Sire et Comte *de Cuyck* en *Jutte van Nassau.*

Tablettes du Hainaut. Publ. sous... Cl. R. Paternostre de la Mairieu. Homb eek, 1 9 5 6, 1 9 5 7. dl. 11 en III.

Deel 11 (1956) houdt o.m. in het vervolg van „Diverses généalogies dressées par *Laurent le Blond,* généalogiste fameux et curieux de Valenciennes. *Jean Baptiste le Blond* son fils aussi généalogiste curieux est mort 1670" door [Cl. R.] P] aternostre] de la M [airieu]. Blijkens de hier afgedrukte „Table onomastique" bevat deze collectie mede genealogische aantekeningen omtrent de geslachten: *Immersel(l) e, Lalaing, Landas, Van Lanswerde, Launay, Lie(de) kercke, Luytens, Merode, Mouton, Neufvilles, Pal(l)ant, (Le, Des) Plancq (ues), Preys, Rubempré, Saint Aldegonde, T(h)ouart(s)* en *Le Vasseur.* Bovendien kan men er gegevens over „Het Gulden Vlies" (h'istorie, kanseliers, griffiers, wapenkoningen enz.) en vermaarde tournooien in aantreffen.

In dl. 111 (1957) publiceert A. Scufflaire het eerste stuk van „Répertoire de crayons généalogiques conservés aux Archives de l'État à Mons." Betreft een weinig bekende verzameling genealogische documenten, waarvan de herkomst nog in het duister ligt. Blijkens het register, lopende tot *Duwez,* bevat bedoelde collectie gegevens *D'Ailly, De Baenst, Buisseret, Cambier, Damman* en *Daumeries.*

Deutsches Geschlechterbuch, dl. CXXIII (1958).

In dit met vele afbeeldingen voorziene deel = deel. 11 van het „Eifeler Geschlechterbuch" zijn o.m. opgenomen aanvullingen en verbeteringen op de genealogie *Cramer* (zie dl. XCIX), hoofdzakelijk betrekking hebbende op de Amsterdamse en Surinaamse tak van dit geslacht. De gegevens over laatstgenoemde tak vertonen vele hiaten. Wat de Amsterdamse tak aangaat moge er de aandacht op worden gevestigd, dat volgens NP. 1949, 8/9, 1. *Suzanna Wilhelmina Bouricius* (DGB, VIIIb, blz. 6) de dochter is van *Conradina Johanna Jacoba de Roock* en 2. haar man *Hendrik Willem Cramer* is overl. 16 okt. 1842. Bij de andere in dit deel behandelde families treft men allianties *Crena* (Sittard), *Van de Pavert* (Nijmegen), *Van Ysselsteyn* (ex mater *Breitenstein*) en *Van Zwijndregt* (Rotterdam) aan.

E. Strutz, Geschichte der Rübel von Elberfeld. Neustadt a. d. Aisch, 1956.

Na de twee delen „Ahnentafel *Rübel-Blass"* is thans dit buitengewoon fraai verzorgde werk van de hand van de voorzitter van de „Westdeutsche Gesellschaft für Familienkunde", een der beste kenners van de geschiedenis van het Bergische Land en de Wuppertaler geslachten, Dr. Edmund Strutz verschenen. Voorafgegaan door de beschrijving van de ontwikkeling van ,,Das Bergische Land, die Heimat der *Rübel",* volgt die van de historie van genoemd geslacht, een geslacht van aanvankelijk boeren en later (begin 18de eeuw) van predikanten, leraren enz., waarvan enige leden Sinderen hebben bewoond. Van deze belangwekkende uitgave zal mede in Nederland, dat nauwe banden met het Bergische Land heeft gehad, met veel interesse worden kennis genomen. Het werk, waarin verscheidene kwartierstaten zijn opgenomen, is

voorzien van enige goede registers en vermeldt o.a. de namen *Amsinck, Von Beckerath. Van Berendregt, Berg* (graven van), *Bodmer* (Zutphen), *Carp, Van Diest* (Zutphen, Leeuwarden), *Frowein, Giilcher, Hannes, Ingenohl, Von Karajan* (de bekende dirigent, is gehuwd met een afstammelinge van *Johann Abraham Rübel* (1746-1811)), *Von Knobelsdorff, Kühler, Mauve, Naber, Schas* (opgemerkt moge hierbij worden. dat de op blz. 225 als kwartier 23 in de kwartierstaat (16) van *E. B. Klara Ruebel* van Sinderen (1867-1893) genoemde *Johanna Rolanda Schats = Johanna Roelandina Schas,* ged. Nijmegen 13 nov. 1726, overl. Zutphen 2 jan. 1792, tr. Steenderen 2 mei 1762 *Anthony Heinrich Bodmer,* ged. Bergen op Zoom 10 nov. 1719, ritmeester, overl. Zutphen 13 dec. 1782: zie N.P. 1931/32, 257), *Teschemacher* en *Van der Upwich.*

P. Michels, Paderborner Inschriften, Wappen und Hausmarken. Paderborn, 1957.

Een niet alleen uit heraldisch, doch tevens uit genealogisch oogpunt interessant boek, waarin de auteur zowel de grafzerken als gevelstenen heeft beschreven. Helaas zijn tengevolge van het bombardement van 27 maart 1945 vele der hier (beschreven stenen thans niet meer aanwezig. Aangezien de Schrijver zijn materiaal heeft „gesammelt und ausgewertet für die Familienforschung", kan ook de genealogische onderzoeker aan het werk zijn hart ophalen: in de tekst toch zijn fragment-genealogieën opgenomen. De namen *Von Doetinghem, Dufresne, Von Gent zu Oyen, Kallmeier, Overstraten. Von Tengnagel* en *Vürtheim* komen er b.v. in voor.

The New York genealogical and biographica1 record, jrg. LXXXVIII (1957), afl. 4.

B. Van der Poel: Correction of a *Staats* family pedigree. Met allianties *Van den Bergh, Reynders, Schuyler* en *Wendell.* — Baptisms of the Dutch Reformed Church of Coxsackie, Greene County, New York (vervolg). Omvat de periode van 2 juli 1768 tot 10 dec. 1775 en vermeldt naast andere de namen *Bronk, Van Deusen, Ten Eyck, Hoes, Huyck, Van Loon, De Riemer, Schut. Staats, Waldron, Van Woert* en *Van der Zee.* Op een enkele uitzondering na dragen alle dopelingen Nederlandse voornamen. — Records of Trinity Church Parish New York City. Geeft de aldaar ingeschreven huwelijken van 22 febr. 1855 tot 30 jan. 1858 met o.m. de namen *Beaumont, Cunningham, Keyser, 'Onderdonk, Pardessus* en *Webber.*

Handelingen van het Genootschap voor geschiedenis... te Brugge, jrg. XCIV, afl. 3/4.

A. Schouteet behandelt in „Documenten betreffende de Brugse drukkers uit de XVIe eeuw": *Hubrecht Goltzius,* de 30 okt. 1525 te Venlo geboren geleerde, kunstenaar en drukker.

Annales de la Société Royale d'Archéologie de Bruxelles, dl. XLIX (1956/57).

Bevat o.a. „Portraits des familles royales de *Guillaume Ier* à *Leopold II.* 96 Estampes conservées aux Arichives de la ville de Bruxelles" door A. M. Katz. Onder de beschreven lithografiën en gravures, die dateren uit de jaren 1816-1866. bevinden zich o.a. portretten van Koning *Willem I* en van zijn gemalin, van Koning *Willem II* als Prins van *Oranje Nassau* en van zijn gemalin. Het artikel is met enige afbeel-

dingen verlucht en wordt met biografische aantekeningen over de kunstenaars besloten.

L'Intermédiaire des généalogistes, januari 1958.

J. Anne de Molina, Un intéressant fonds d'archives à consulter: les papiers ***van Reynegom de Buzef.*** Bedoelde collectie familiepapieren, aanvankelijk berustende in kasteel Herlaer te Herenthout, thans echter bij de eigenaresse te Brussel, is door vererving in bezit gekomen van Mevrouw Ch. Cogels te Brussel. Zij, die belangstellen in deze verzameling kunnen zich wenden tot de Schrijver van het artikel. Er zijn o.a. gegevens over de geslachten ***Bufkens, De*** *Clerck* (Ned., 16de eeuw), ***Van Cromsfryen (*** 16de eeuw), ***Van*** *Hooff* (met alliantie *D'Elderen,* 16de en 17de eeuw), ***Van Leeuwen,*** (Ned., 17de eeuw) in te vinden en bovendien archivalia betreffende goederen in Nederland: Naaldwijk, Honsholredijk enz. — In de rubriek „Réponses" publiceert J. P. Ruzette de kwartierstaat (gedeeltelijk uitgewerkt tot 64 kwartieren) van ***Marie*** *Constance* ***Th. van der Goes,*** dr. van ***Marcellis*** en *Agathe* ***Magnus.***

De Middelaar tussen de genealogische navorsers (=L'Intermédiaire des généalogistes), maart 1958.

Dit nummer wordt met een uitermate belangrijke publicatie geopend: Liste alphabétique de généalogies imprimées. Deze lijst, waarop ruim 3300 familienamen voorkomen, geeft een overzicht, in welke werken men gegevens over bedoelde geslachten kan vinden. Een Belgische „Van Beresteyn" in opzet met vele de Nederlandse genealoog bekende namen: *D'Ablain,* ***Van Aefferden, Baelde, De Bassecourt, Bauwens van der*** *Boyen,* ***Cabiliau, Van der*** *Dussen, Elsevier,* ***Van den Leemputte, Van*** *Lidth* ***(de Jende). De Limburg Stirum, Meanier.*** *D'Oberndorff,* ***De Pallant, Pardo, De Sf. Aubin, Van der Sare, Van Waesberghe*** en ***Van Zuylen (Nyeuelt).*** — J. Grauwels vestigt er de aandacht op, dat zich in het bij het Rijksarchief te Hasselt berustende archief van de Commanderij van Aldebiezen voor de geschiedenis van het geslacht ***De*** *Horion* gewichtige stukken bevinden.

De Schake 1, jr. XII (1957), afl. 3.

Huwelijken te Kontich 1572-1579 door R. van Passen. In het archief van het Aartsbisdom te Mechelen werd kortelings door Schrijver een register ontdekt, waarin zowel de ondertrouwden als de getrouwden in vorengenoemde plaats en periode zijn ingeschreven. Genealogisch is dit register van waarde, daar de op het Rijksarchief te Antwerpen aanwezige trouwregisters van Kontich eerst in 1688 aanvangen. Inschrijvingen ***Bals, De Bie,*** *Polet,* ***Van Pufte, Van*** *Ranst, Schillemans, Vercammen* en ***De*** *Vleminck* komen in bedoeld register voor.

Annalen van den Oudheidkundigen Kring van het land van Waas, jrg. LXII (1957). afl. 1.

E. H. van Geertsom, pr., Voornamen uit het Land van Waas (1244-1796). Schrijver heeft zijn artikel in twee hoofdstukken verdeeld t.w. 1. een lijst in alfabetische volgorde van 1. mannelijke en 2. vrouwelijke voornamen van 1295-1350 (bron: lijsten van cijnsplichtigen uit het land van Waas) en 11. idem van 1350-1796 (bron: cijnsboeken van St. Baafsabdij van Gent 1462, 1475, 1560-1796). Als bijlagen zijn afgedrukt: 1. Lijsten van cijnsplichtigen uit het land van Waas 1295, waarin o.a. de namen ***Van den Bussche.*** *Cupere,* ***Van*** *Herlar, Moerman,* ***Van den Putfe, Van den Velde*** en ***Winter*** voorkomen: 2. namen van personen vermeld in het Liber Inventarius van. St. Pietersabdij van Gent ao. 1281 zoals ***Van den Brouchuse, Van der Gouwe*** en ***Van der Meersche*** en 3. hoofdcijnsplichtigen der St. Pietersabdij van Gent 26 mei 1244 en 21 nov. 1266.

Jahrbuch der Gesellschaft für bildende Kunst und vaterländische Altertümer zu Emden, dl. XXX (1950).

Die Geistlichen in Leer seit der Reformation door E. Esselborn. In alfabetische volgorde geeft de Schrijver een opsomming van alle „Diener am Worte des Herrn" (herv., luth., mennon., bapt., kath.-apost., method., r.-k.) onder toevoeging van beknopte biografische notities. Het artikel bevat aantekeningen over *Schelto* ***Aitzema, Jacobus van Barenborg,*** *Hermann Berlage,* ***Cornelius van Campen, Ubbo Emmius,*** *Gerhard Geldenhauer,* ***Alexander Gerhard van*** *Gilse* (met kwartier *Craandijk* en ***Vissering;*** gegevens ***Craandijk*** en ***Van Gilse*** kunnen gecompleteerd worden met het gepubliceerde in NP. van resp. 1950 en 1953), ***Arnold*** *Glaser, Daniel* ***Guilberti. Petrus Hamer, Abraham Herfelicus,*** *Theodorus Jütting,* ***Jacobus Leenderfz, Alexander Piccard,*** *Pieter* ***Sybrand van der Ploeg*** en ***Christian*** *Johann* ***Trip.***

Familie und Volk, jrg. VII (1958), afl. 1.

J. Arndt vestigt de aandacht op het belang van „Die Grund- und Hypothekenbiicher als genealogische Quellen."

Norddeutsche Familienkunde, jrg, VII (1958), afl. 1.

Bevat o.a. „Auswärtige im Kopulationsregister von St. Stephani in Bremen 1657-1757" door 0. Beermann. In dit eerste gedeelte komen behalve vele andere de namen *Deneken* ***(Middelburg),*** *„Dirik Jantzen, v.* Lewarden, X 15.8.1705 ***Beke*** *Rövers,* T.d. † ***Joh.*** *R.,* ziehen nach Holland," ***Kühne, Meyer*** (Amsterdam) en ***Du Peyrou*** (Suriname) voor.

Quellen und Forschungen zur ostfriesischen Familien- und Wappenkunde, jrg. 1958, afl. 3.

„Namen von Beamten in den Kontrakten-Protokollen des Amtsgerichts Berum 1692—1709" door M. Ites. Bevat o.a. de namen ***Alting,*** *Beninga,* ***Bohlen, Conring, Deiman,*** *Hoyer, Meder, Tammena* en ***Wenkebach.***

Adler, Zeitschrift fiir Genealogie und Heraldik, jrg. LXXV (1957), afl. 9/10.

Blijkens het artikel van J. Borus over „Grossbrand im Staatsarchiv Budapest" zijn bij de in 1956 plaats gevonden hebbende gebeurtenissen zware verliezen aan wetenschappelijke instellingen toegebracht. Zo zijn in november van dat jaar drie depots van het „Staatsarchiv" te Budapest in vlammen opgegaan, in totaal 8765 strekkende meters. Grote verliezen heeft de afd. „familie-archieven" geleden: verloren zijn b.v. de archieven ***Habsburg-Lotharingen,*** ***Rákóczi-Aspremonf,*** *Esterházy* uit Pápa.

THa. J. VAN ALEF.

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

Abresch. (LXXV 160). Uit aantekeningen *Bosch Reitz*, thans onder berusting van Jhr. *Six van Wimmenum* te Laren blijkt het volgende:

I. *Cuntz Reitz.*
II. *Johann Reifz.*
III. *Casper Reitz*, tr. *Catharina Chrisf.*
IV. *Zacharias Reitz*, predikant in de Kurpfalz, tr. *Ursula Meder.*
Hieruit 4 zoons en 1 dochter, w.o.
V. *Adam Reifz*, geb. in 1630, predikant in de Kurpfalz. † in 1666, tr. in 1653 *Sibylla Harfung.* geb. in 1620, † in 1681, weduwe van *Johann Jacob Keizerswerfh* en dr. van *Jeremias Hartung* en *Cafharina Reichart.* (Haar oom was *Georg Fridrich Hartung*, wiens zoon door Keizer Leopold in de adelstand verheven zou zijn.)

> **Uit** het eerste huwelijk van *Sibylla* Hartung met *Keizerswerth* werd o.a. een dochter geboren: *Maria Elisabeth Keizerswerth*, in 1667 gehuwd met *Conrad Busch of Bosch*, hun bet-achterkleindochter was Anna *Geertruida Jacoba Bosch*. vrouwe van Bunschoten, Spakenburg en Dijkhuizen. Vóór haar huwelijk met Prof. *van Oordt* verzocht deze haar neef *Gijsbert Christiaan Reitz* (1792—1866), die aan haar zowel van vaders- als moederszijde verwant was, als haar toekomstige erfgenaam de" naam *Bosch* vóór *de* zijne tc nemen. Inderdaad leeft de naam *Bosch Reitz* nog in zijn afstammelingen voort, doch de heerlijkheden Bunschoten etc. vererfden in de familie *van Oordt!*

Uit het huwelijk *Reitz-Hartung:*

1. *Johan David Reifz* (,1653—1666).
2. Ds. *Johann Heinrich Reitz*. (Zie voor zijn loopbaan ,,Religion in Geschichte und Gegenwart, dl. IV. en Nieuw Ned. Biogr. Woordenboek), geb. Qberdiebach 4 juli 1655, † Wesel 20 nov. 1720, tr. 1 ° 22 april 1682 *Anna Cafharina Rofhenburger* (,waaruit acht, meest jong gestorven kinderen); tr. 2° Frankfurt a.M. 27 jan. 1693 *Anna Maria Meermann* (waaruit de Nederlandse familie *Reitz*), geb. Frankfurt a.M. 31 aug. 1667, † Goes 10 okt. 1734, dr. van *Friedrich Meermann* ,,Vornehmer Kaufmann u. Zuckerbäcker" te Frankfurt, geb. 20 juli 1628, † 14 aug. 1682, gehuwd 24 mei 1661 met *Anna Maria Oranda*, en kleindochter van *Simon Meermann* uit diens eerste huwelijk (1624) met *Barbara Ritter.*
3. *Anna Catharina Reifz*, geb. in 1656, tr. *Johann Jacob Euler.*
4. *Margarefha Sibylla Reifz*, geb. in 1657, tr. 28 febr. 1686 *Johann Pefer Abresch*, baljuw te Homburg en Braunfels, geb. Durdorff in 1657, † in november 1741.
5. *Johann Philip Reitz*, geb. in 1661, tr. in 1691 *Maria Sibylla Seybold von und zu Workenheim*, uit welk huwelijk, behalve 3 kinderloos overleden zoons:
   Maria Sibylla Reifz, geb. in januari 1711, tr. *Jan Huygen.*
6. *Sophia Salome Reitz*, geb. in maart 1664.

Aanvullingen op het bovenstaande worden gaarne tegemoet gezien: voorlopig moge dit dienen als een summiere ,,rectificatie" op de overfantasierijke nonsens door de Heer Vorsterman van Oyen in zijn werk t.a.v. de eerste generaties gedediteerd!

Cambridge. Jhr. F. G. L. 0. VAN KRETSCHMAR.

Abresch. (LXXV 160). Blijkens een genealogie van de familie *Abresch*, opgemaakt door J. J. Munniks de Jongh in 1873, was *Margarefha Sibylla Reifz*, geb. in 1657, † in 1741, op **12** febr. 1686 gehuwd met *Johan Pieter Abresch*, Verwalter der Brouw- en Branderijen bij de Vorst te Nassau-Weilburg, een dochter van *Adam Reitz*, geb. in 1630, † aan de pest 28 febr. 1666, inspector te Heidelberg, gehuwd in 1653 met *Sibylla Hartung*, weduwe *Keizerswerfh*, geb. in 1620, † in 1681.

Blijkens dezelfde genealogie was *Abigael Wilhelmina Thiens*, geb. Utrecht 20 okt. 1702, † Zwolle 6 mei 1778, gehuwd 1° met *Johan Carel Padtbrugge*, raad in de vroedschap van Amersfoort, en 2° 17 nov. 1741 met *Frederik Lodewijk Abresch*, de dochter van *Jeremias Thiens*, eerste geheimschrijver der Staten van Utrecht, † 21 maart 1749, en van *Anna Middelcoop*, † *14* juni 1738, dochter van *Antonius Middelcoop*, Med. Doct. en schepen en raad der stad Utrecht.

Rof *ferdam.* **MR. J. A.** WILLINGE.

Ackema-Boorsma-van Hexwijnen-van **Malsem.** (LXXIII 324). De door mij indertijd gestelde vraag kan ik thans gedeeltelijk zelf beantwoorden. Tast ik, wat de afstamming van *Johannes Melgerts Ackema* betreft, nog in het duister, van *Segerdina van Herwijnen*, de vrouw van zijn zoon *Melgert*, *is* mij het volgende bekend: Zij werd gedoopt te Woudrichem op 30 mei 1744. Haar ouders zijn:

Jan van Herwijnen, tr. Woudrichem 11 mei 1743
Cornelia Leonardina de la Veaux, ged. Wageningen 26 sept. 1723.

Haar grootouders zijn.

Seger van Herwijnen, tr. circa 1716
Pefronella van der Hoeven, ged. Capelle 1 okt. 1690 (zie voor haar familie verder Brabantsche Leeuw 1957, afleveringen 2 en 3.)
Jean Bapfisfe de la Veaux, officier in het regiment de Viçouse, lid Waalse kerk te Utrecht 28 jan. 1712, afkomstig ,,du voisinage de Dyon en Bourgogne", tr. *Elisabefh Noodf.*

Gevraagd verderde ascendenten van *Segerdina van Herwijnen.*

Een onderzoek in het Nassau's Domeinenarchief (Alg. Rijks Arch. 's-Gravenhage) bracht aan het licht, dat Johannes *Melgerts Ackema* gerechtsvorster der Heerlijkheid Dongen was van 1749 tot 1765, in welk jaar zijn zoon *Melgerf* hem als zodanig opvolgde. Gevraagd herkomst en kwartieren van *Johannes Melgerts Ackema*, en van diens eerste vrouw *Janneke Boorsma.* (verg. ook Ned. Patriciaat 1958, bldz. 33.)

Alkmaar. K. P. **ACKEMA.**

Bavius-Ypes. (LXXV 160). *Bontje Johanna Bavius*, geb. Leeuwarden 15 okt. 1814, † ald. 8 maart 1883 als weduwe van *Nollius Hajonides van der Meulen.*

Haarouders: Mr. *Franciscus Bavius*, ged. Leeuwarden 3 nov. 1789, † (ald.?) 15 sept. 1825, tr. Leeuwarden 20 febr. 1811 *Wyfske Douwes Ypes*, ged. ald. 29 mei 1787, † ald. 6 febr. 1837.

Haar grootouders van vaderszijde: *Tiede Bavius*, ged. Leeuwarden 19 aug. 1763, † ald. 18 april 1822, tr. ald. 18 nov. 1787 *Johanna Vink*, ged. ald 26 sept. 1760, † 21 maart 1805.

Haar grootouders van moederszijde: *Douwe Ypes*, ged. Leeuwarden 16 april 1755, begr. ald. 27 juli 1802, tr. ald. 30 mei 1784 *Bontje Teunis Hulder.*

Haar overgrootouders: *Franciscus Bavius*, ged.

Leeuwarden 20 maart 1733, tr. ald. 14 sept. 1760 *Jacoba Dijkstra,* ged. Leeuwarden 30 aug. 1739.

Jan Vink, ged. Leeuwarden 22 mei 1718, tr. ald. 27 maart 1749 *Ida Olivier,* † ald. 23 mei 1811.

Ype Jans, ged. IJlst ....., tr. Leeuwarden 27 aug. 1752 *Ipkjen Jarigs,* ged. Leeuwarden 24 maart 1723.

Wie kan het ontbrekende aan deze kwartieren aanvullen?

Zeist. M. C. SIGAL.

Breitenstein (LXXIV 80). Naar aanleiding van de gestelde vraag kan ik, gehuwd met *Carry Alide Breifensfein,* dochter van *Alfred Maria Breitensfein* (Amsterdam 15 dec. 1866-14 okt. 1955 Aerdenhout) en *Alida Maria van der Hoop (3* sept. 1863-8 jan. 1901), het volgende antwoorden:

'Bovengenoemde *A. M. Breitenstein* was de zoon van *Carl Wilhelm Rudolf Joseph Breitenstein,* geb. te Düsseldorf in 1830 en gestorven te Bloemendaal in 1890. Hij was gehuwd met *Francis Jones,* geb. Liverpool 2 mei 1834, † Eastbourne 8 juli 1905.

Deze *C. W. R. J. Breitenstein,* die in 1849 in Nederland (Amsterdam) zich vestigde als koopman en agent van buitenlandse handelshuizen, was de zoon van de, door de Heer Niemeyer bedoelde, *Heinrich Wilhelm Maria Breitenstein,* geb. 3 januari 1786 te Düsseldorf, waar hij griffier bij het Kön. Appelationsgericht was en overleed op 15 febr. 1832. Hij huwde met *Arnolda Fuchs,* uit Anholt, geb. 30 aug. 1797 en overleden in mei 1866.

Van het geslacht *Fuchs* is mij niet bekend, doch Mevrouw K. Breitenstein-Bean (wier overleden echtgenoot een zoon was van de oudste broeder van mijn overleden schoonvader) woont Nicolaes Beetslaan te Aerdenhout en zij heeft nog wel eens contact gehad met leden van de familie Fuchs, waarvan als ik mij niet vergis, de vader of grootvader concertmeester in Manchester is geweest.

De hierboven genoemde H. W. M. Breitenstein was de zoon van *Johan Friedrich Breitenstein,* geb. Heidelberg 3 jan. *1740,* waar hij advocaat was en Oberforstamt-Sekretär, † Düsseldorf 5 aug. 1806 en gehuwd 12 nov. 1774 met *Maria Magdalena Elisabeth Emmerich,* geb. 8 mei 1748, † 23 febr. 1799.

In het Krupfälzische Museum in Heidelberg bevindt zich een fraai geschilderd portret door een onbekende meester. gedateerd 1753, waarschijnlijk van zijn vader, *Bartholomeus Breitenstein, geb.* Heidelberg 1 jan. 1705, † 3 okt. 1753, die waarschijnlijk Kurfürstlicher Bücksenspanner (jagermeester of zo iets) bij de Keurvorst von der Pflaz geweest is, hij tr. 23 jan. 1733 *Maria Apolonia Burgmoser.*

Deze was weer de zoon van *Mattheus Breitenstein* en deze weer de zoon van *Balthazar Breitenstein,* afkomstig uit Zwitserland ± 1660 en gestorven te Scheinfeld in 1695.

Verder terug gaan mijn gegevens niet.

's-Gravenhage. G. S. SICCO SMIT.

van Wanra(e)y. (LXVIII 350).

1. *Hendrik van Wanraay* tr. *Clara Maria Pieck.* Zij testeert te Buren 26 maart 1711. Zij woonden te Arnhem.

   Uit dit huwelijk:

   1. *Hendrika van Wanraay,* † ongehuwd.
   2. *Maria Anna Margaritha van Wanraay,* ged. Nijmegen 8 sept. 1711, † in 1805, tr. *Nicolaas de Bode.*
   3. *Jacoba Maria van Wanraay,* † Arnhem 19 juli 1789, tr. *Adrianus van den Ouwelant,* wijnkoper te Arnhem, † ten huize van zijn schoonzoon van der Veecken (Ossenweert) 1 nov. 1781, zn. van N.N. en *Cornelia Selden* († **12 sept. 1764,** oud 81 jaren). Zij hadden twee kinderen:
      a. *Michiel Hendrik van den Ouwelant,* geb. Arnhem 31 januari 1755, vroedschap der stad Arnhem, juli 1798 lid van het Stadsbestuur, † Arnhem 27 mei 1809 kinderloos, tr. Herwen 4 okt. 1792 *Johanna Catharina van Estvelt,* † Arnhem in okt. 1834, dr van majoor *Jacobus Marcelis van Estvelt.*
      b. *Clara Maria Catharina van den Ouwelent.* tr. **31** aug. **1777** *Johan Baptista A. G. van der Veecken.*
   4. Mr. *Johannes Ignatius van Wanraay.* advocaat voor den Hove van Gelderland sinds 1744, † Arnhem in 1798 ongehuwd.
   5. *Antonia Theodora van Wanraay,* tr. *Johan Strickers,* procureur.
   6. *Anna Cornelia van Wanraay,* † ongehuwd 31 dec. 1821, oud 95 jaren.

Arnhem. H. C. F. G. VAN DITZHUYZEN.

Weerts-Mispelblom Beijer. In mijn bezit is een dagboek van mijn grootvader, Mr. *Erdwin Frederik Johannes Weerts* (1821—1889), uit de jaren 1847-1848, waarin herhaaldelijk sprake is van „onze neef en nicht" *Mispelblom Beijer,* destijds wonende op het nog bestaande huis „Dalstein" te Ellecom. Genoemde Weerts woonde toen met zijn vader, Mr. *Coenraad Alexander Weerts,* en zijn broeder en zusters op den huize „Marienberg" te Arnhem. De „neef" *Mispelblom Meijer* was kennelijk *Jan Jacob,* geb. 17 mei 1787, gehuwd met *Johanna Gerharda Post,* zijn verjaardag wordt n.l. vermeld.

Tot op heden is het mij niet gelukt gemelde familie-relatie te verklaren: noch mijn familiepapieren, noch de genealogie van de familie Weerts in N.P. 1912, noch die van de familie Mispelblom Beijer in N.P. 1919 geven daarvoor aanknopingspunten. Mocht een der lezers van dit blad dit raadsel kunnen oplossen, dan houd ik mij daarvoor gaarne aanbevolen.

Velp (G.). L. F. SCHEURLEER.

Onbekend alliantie-wapen. In de aantekeningen van mijn vader vond ik het volgende alliantiewapen beschreven, dat voorkomt op een blauwe schotel met zilveren hengsel (eigenaar onbekend) :

man: doorsneden in zilver, beladen boven met een rode naar rechts ziende leeuw, beneden met 3, 4-bladige roosjes in rood, geplaatst 2 : 1;

vrouw: *van de Poll*

helmteken: tussen een vlucht een 4-bladig roosje aan een takje met 2 blaadjes, kleuren niet aangegeven.

Dordrecht. JHR. IR. A. N. J. VAN DE POLL.

INHOUD VAN DIT NUMMER.

Bestuursberichten. — Delftse Burgers, door J. de Loos-Haaxman (slot). — Familicaantekeningen Ens, medegedeeld door Mr. A. Haga. — De familie Bolwater (Borwater, Bornwater) te Venlo, Den Haag, Leiden, Batavia enz., door J. J. M. H. Verzijl. — Korte mededeling: Het wapen van de vrijvrouwe van Renswoude in de verzameling van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde. — Boekbespreking. — Inhoud van buitenlandse boeken en tijdschriften. — Vragen en antwoorden.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde,

BESCHERMHEER: Z.K.H. DE PRINS DER NEDERLANDEN, PRINS VAN LIPPE BIESTERFELD

Dit blad verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maandblad, gelieve men te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershaegenlaan 70, Wassenaar*
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad *f* 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari te voldoen door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris IR. C. M. R. DAVIDSON, *Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.*
Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede opgaven van adresverandering, te richten aan het Bureau van het Genootschap, *Bleijenburg 5,* 's-Gravenhage.

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of de inhoud der ondertekende stukken

JUBILEUMNUMMER LXXVe **Jaargang** **juni 1958**

Het vijfenzeventigjarig bestaan van het Genootschap 1883—1958.

Gedurende drie kwart eeuw heeft het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde de beoefening van de genealogie, heraldiek en aanverwante wetenschappen mogen bevorderen. Dank zij de medewerking van velen, die — zowel in als buiten het Bestuur — in de loop van deze vijfenzeventig jaren hun kunde, werkkracht en toewijding in dienst van het Genootschap hebben gesteld, is het streven om de studie van de geslacht- en wapenkunde op steeds hoger peil te brengen met onmiskenbaar succes bekroond.

In de sinds de herdenking van het vijftigjarig bestaan verlopen kwarteeuw heeft het Genootschap een zeer bewogen tijdperk doorgemaakt. In de oorlogsjaren heeft het Genootschap vele en grote moeilijkheden op zijn weg ontmoet en is zijn bestaan meermalen op ernstige wijze bedreigd geworden.

Dat alle deze moeilijkheden zonder blijvende schade zijn doorstaan en dat het Genootschap zijn werkzaamheden in de laatste vijfentwintig jaren met succes heeft kunnen voortzetten, stemt tot grote voldoening.

Ten bewijze van deze gunstige ontwikkeling mag gelden het feit, dat het aantal leden, hetwelk 538 bedroeg op 1 januari 1933, thans is aangegroeid tot 985 leden, terwijl het Genootschap bovendien 60 abonnés op het maandblad heeft en met 140 binnen- en buitenlandse instellingen in ruilverkeer staat.

Op dit ogenblik, dat het Genootschap zich gereed maakt om door het houden van een Genealogisch-Heraldische Tentoonstelling, het uitgeven van een Kwartierstatenboek en het doen slaan van een Gedenkpenning zijn vijfenzeventigjarig bestaan op waardige wijze te vieren, past het ons met dankbaarheid te gedenken de zeer velen, die hebben bijgedragen tot de huidige bloei van het Genootschap, en spreken wij de wens uit, dat het Genootschap nog gedurende tal van jaren in voorspoed zijn taak zal mogen blijven vervullen.

W. W. van Valkenburg.

Bestuursleden van het Genootschap sedert 1933.

V. = voorzitter: S. = secretaris; P. = penningmeester: R. = redacteur; L. = gewoon bestuurslid; e.V.B. = erevoorzitter bestuur; o = onder; v = vice; w. = waarnemend.[1])

1. Jhr. Dr. H. J. L. Th. van Rheineck Leyssius. — v.V. 1936-1941; w.S. 1940: V. 1941-1945; w.R. 1941.
2. Dr. Th. R. Valck Lucassen. — R. tot 1941: v.V. tot 1935; v. 1935-1941.
3. Dr. E. J. Thomassen à Thuessink van der Hoop. — s. tot 1934.
4. W. J. J. C. Bijleveld. — L. tot 1945.
5. A. P. M. A. Storm de Grave. — L. tot 1937.
6. Jhr. H. Trip. — P. tot 1952; w.S. 1940; o.V. 1951-1952.
7. Jhr. Dr. W. A. Beelaerts van Blokland. — V. tot 1935.
8. Dr. J. Ph. de Monté ver Loren. — (w.S. 1935); S. 1935-1936.
9. H. J. A. van Son. — L. 1935; 2e S. 1936; le S. 1937—1940; s. 1940-1947.
10. Mr. A. F. van Lakerveld. — 2e S. 1937-1940.
11. J. K. H. de Roo van Alderwerelt. — L. 1937-1941; R. 1941-1945; L. 1945-1948.
12. Jhr. Mr. F. Beelaerts van Blokland. — V. 1945-1953: e.V.B. 1953-1956.

*13. Jhr. Dr. D. P. M. Graswinckel. — o.V. 1945-1951; L. 1952-1953; V. 1953—.

*14. Mr. A. P. van Schilfgaarde. — L. 1945-1955; o.V. 1955—.

*15. Jhr. Mr. C. C. van Valkenburg. — L. 1945-1954: P. 1954—.

*16. Ir. C. M. R. Davidson. — S. 1947—.

17. Mr. Dr. L. H. N. Bosch ridder van Rosenthal. — L. 1948-1952.
18. Mr. F. Daniëls. — L. 1948-1952; 1953-1957.

*19. Jhr. Mr. A. J. M. van Nispen tot Pannerden. — L. 1951-1955; 1957—.

*20. W. F. del Campo Hartman. — L. 1952—.

21. A. baron Calkoen. — P. 1952-1954.

*22. Mr. F. A. Holleman. — L. 1954—.

*23. Dr. R. F. P. de Beaufort. — L. 1955—.

[1]) De tussen ( ) geplaatste functies werden door de betrokken bestuursleden voor hun officiële benoeming als zodanig waargenomen. De met * aangeduide personen vormen het tegenwoordige bestuur.

THa. J. VAN ALFF.

Gedenkpenning 75-jarig bestaan.

Ter herinnering van het 75-jarig bestaan is door het Genootschap in samenwerking met de N.V. Koninklijke Begeer te Voorschoten een gedenkpenning uitgegeven, waarvan hierboven de fotografische reproducties van de voor- en keerzijde zijn weergegeven.

De penning, waarvan de voorzijde is geïnspireerd op het ruiterzegel van *Gerard* Heer *van Voorne,* ridder, terwijl de keerzijde de Nederlandse Leeuw, het vignet van het Genootschap, vertoont, is uitgevoerd op de grootte van 60 mm., naar de geboetseerde modellen van de medailleur H. Wetselaar.

De Leden van het Genootschap wordt tot 25 juni 1958 gelegenheid gegeven bestellingen op deze penning uitsluitend aan het Secretariaat, *Bleijenburg 5, 's-Gravenhage,* op te geven tegen de navolgende prijzen: in brons ƒ 5,00 per stuk; in zilver ƒ 27,50 per stuk. Na deze datum zal de penning in de handel verkrijgbaar zijn tegen onderstaande prijzen: in brons ƒ 7,50 per stuk, in zilver ƒ 30,— per stuk.

De genealogische methode,

door MR. DR. J. C. MARK VAN SANDELINGENAMBACHT.

§ 1. Grondbeginselen.

De wetenschap der op afstamming berustende maatschappelijke familiebetrekkingen tussen de mensen, kortweg de genealogie of de geslachtkunde, stelt aan de beoefenaren eisen van kennis en vaardigheid. Hierin bestaan academische graden noch normen, deze wordt niet geëxamineerd of gedoceerd: de genealogie is gebleven populair domein voor ieder, die niet slechts bij het ogenblik leeft, maar zich zelf en de medemens ziet als schakels tussen het verleden en de toekomst. Door middel van de genealogie wil men zich het werkelijk maatschappelijk beeld van het voorgeslacht voorstellen, en daarmede zijn nut doen.

Deze sfeer bepaalt de didactiek, waarvan een onderdeel uitmaakt de genealogische methode of werkwijze: het richtsnoer voor opzet en uitvoering van een onderzoek.

Wij willen allereerst het grondbeginsel der genealogische methode bepalen en merken dan op, dat, volgens de in onze landen aanvaarde christelijke levenshouding, vanouds het gezin geldt als de kernfactor van het algemeen welzijn. Bijgevolg heeft de overheid zich met het familierecht ingelaten. Het familierecht houdt in de statuta personalia, dit wil zeggen de voorschriften, welke betrekking hebben op de attributen van de mens, waaraan zijn herkomst blijft verbonden, zoals de staat van gehuwd of ongehuwd, van wettig of onwettig, van levende of overlevende, van minderjarig of meerderjarig. In verschillende landen heersen op dit gebied onderscheidene rechtsopvattingen, onder meer ten aanzien van het huwelijk[1]); de Benelux-landen hebben op 11 mei 1951 een verdrag gesloten tot het invoeren van een eenvormige wet betreffende het internationaal privaatrecht, dat mede het familierecht omvat.

Bij deze ontwikkeling moeten wij als basis van de genealogische methode aannemen het tweedigbeginsel van de „wettige afstamming". Dit beginsel zal de leidraad zijn voor onze verdere beschouwingen.

§ 2. Bloedverwantschap en afstamming.

Deze zijn — onder bepaalde wettelijke voorwaarden — grondslagen van een geslacht. Op het voetspoor van de wet omschrijven wij deze elementen als volgt:

Afstamming doet bloedverwantschap ontstaan, en bloedverwantschap is de betrekking tussen personen, die de een van de ander afstammen of een gemene stamvader hebben. De betrekking, waarin twee personen tot elkander staan, wordt een graad genoemd: de opvolging van graden maakt een linie. De opvolging van graden van vader op zoon heet de rechte linie, de opvolging van graden tussen personen, afstammende uit een gemeenschappelijke voorvader, noemt men de zijlinie. De nederdalende linie loopt van stamvader naar nakroost, de opgaande linie in omgekeerde richting. De graad van bloedverwantschap wordt berekend op het aantal geboorten tussen de betrokken personen. Zo bestaat een zoon zijn vader in de eerste graad, terwijl oom en neef verwanten zijn in de derde graad. Het ezelsbruggetje is: het aantal graden is gelijk aan het aantal betrokken personen verminderd met één. In oudere tijden hadden aanduidingen als „oom", „neef", „zwager" niet de vaststaande betekenis van heden, zodat de onderzoeker een Middelnederlands woordenboek bij de hand moet hebben; een raad welke ook overigens in de genealogie te pas kan komen.

Een geslacht vangt, voor de genealogie, aan met de oudst bekende stamvader.

Overeenkomstig de maatschappelijke opvattingen en krachtens het beginsel van wettige afstamming, zet een natuurlijke zoon het geslacht niet voort, maar sticht dit kind eventueel een nieuw geslacht.

De zoon uit een morganatisch, doch wettig, huwelijk heeft wel de hoedanigheid van stamhouder, daar hij slechts verstoken blijft van sommige, bijkomstige rechten, zoals in een regerend vorstenhuis van de troon. Wanneer in de middeleeuwen sprake is van bastaardij, zal men deze moeten trachten te onderkennen als „onwettig natuurlijk", of „wettig-morganistisch". Een belangwekkende beschouwing over bastaarden heeft Dr. A. E. W. Dek toegevoegd aan zijn „Genealogie der Graven van Holland", uitgave 1954.

De adoptief-zoon houdt op in burgerlijke betrekking te staan tot zijn bloedeigen familie, zonder anderzijds een afstammeling te worden van zijn adoptief-ouders. Getoetst aan het beginsel van „wettige afstamming" sticht de geadopteerde een nieuw geslacht. Adoptie is en blijft een juridisch maaksel, dat in het bestel van de natuur geen wijziging kan brengen, en wekt slechts de schijn van opname in een ander bestaand geslacht. Adoptie beantwoordt in zoverre aan het gezegde: mundus vult decipi, ergo decipiatur (de wereld wil nu eenmaal bedrogen worden, laten wij haar daarom ook maar bedriegen). De onwerkelijkheid van adoptie komt nog tot uiting bij het kind, dat de adeldom van zijn adoptief-vader niet kan verwerven; deze situatie werd treffend getypeerd door Hendrik Hagenaar in „Het Vaderland" van 26 januari 1956. Het Koningskind, dat door adoptie mocht worden prijsgegeven, treedt geheel en al uit het Koninklijk huis. [2])

Toen wij hierboven bloedverwantschap en afstamming stelden als grondslagen van een geslacht, maakten wij wettelijk voorbehoud. Wij doelden daarbij op de omstandigheid, dat „wettelijke afstamming" aan de genealogie geen physieke bloedverwantschap waarborgt. De wet verklaart namelijk voor wettig kind ieder kind, staande huwelijk geboren, zonder, — behoudens hoge uitzondering -, onderzoek naar het vaderschap toe te laten. Voorts kan het kind ener ongehuwde moeder door opvolgend huwelijk van de moeder met een man, die de vader niet is, gewettigd worden als ware het een bloedeigen vrucht van deze lieden. In het dagelijks leven doet zich herhaaldelijk het geval voor van de geboorte van een kind tussen de 180ste en de 300ste dag na de huwelijksontbinding; het staat dan de aangever van deze geboorte vrij, om een geboorteakte te laten opmaken van een wettig dan wel van een natuurlijk kind! Deze praktijk heeft protest uitgelokt"). Zo kan intussen de toeleg slagen, om het kind vatbaar te maken voor wettiging door een andere man dan de vader. Een soortgelijke toeleg had succes onder de navolgende omstandigheden: anno 1947 werd een kind geboren uit een vrouw wier echtgenoot, zoals eerst later, na de geboorte, kwam vast te staan, al in 1944 was overleden: van dit kind was een geboorteakte opgemaakt als wettig kind van die (overleden!) echtgenoot der moeder, maar deze laatste vorderde nu schrapping van de naam van die man uit de geboorteakte, waarmede het kind de staat van wettigheid zou verwisselen met de staat van natuurlijk kind der moeder. De Hoge Raad der Nederlanden oordeelde deze vordering rechtens juist bij arrest van 20 januari 1950 [4]). Wie zich in dergelijke verwikkelingen wil verdiepen, leze het maandblad „Het Personeel Statuut", uitgever N. Samsom N.V., Alphen aan de Rijn.

De wet voldoet dus niet ten volle aan de natuurlijke zede-

[1]) **Vgl. Dr.** J. C. dc Meyere, in „De Protestant" **1957, blz.** 228—238.

[2]) Zie over Adoptie: „Nederlandsche Leeuw" 1954, k. **272 en 1955,** k. 369.

[3]) Zie „Nederlands Juristenblad" **1955,** blz. **484.**

[4]) Zie „Nederlands Jurisprudentie" 1950, no. **704.**

lijke normen van het huwelijk, schiet te kort gelijk elk ander mensenwerk. De ridderlijke orde Balije van Utrecht, die voor toelating tot haar Huis ,,onbesmette" kwartieren verlangt, merkt zedelijke onregelmatigheden, welke de wet niet keert, als ,,besmetting" aan, maar overigens baseert men zich in de genealogie op de wel formeel ,,wettige" ,,afstamming". Mier doet zich een kenmerkend onderscheid voor met de biologie, waarin slechts de physieke afstamming telt.

§ 3. De **naam.**

In het bijzonder de geslachtsnaam vervult een functie bij de genealogische methode. Hiermede raken wij de naamkunde en het naamrecht.

Door de naamkunde is het veelal mogelijk een geslacht te herleiden tot zijn herkomst, een herkomst verbonden aan een bepaalde voorvader, landstreek, bezitting, beroep of hoedanigheid, allemaal belangrijke aanwijzingen voor de kennis van het voorgeslacht. De gezaghebbende instituten op dit gebied zijn de afdeling voor naamkunde der Koninklijke Nederlandsche akademie van wetenschappen te Amsterdam en haar zusterinstelling te Leuven, alwaar men voorlichting kan verkrijgen. Wij noemen ook het standaardwerk voor geslachtsnamen van Winkler. In het maandblad ,,De Nederlandsche Leeuw" van mei 1955, kol. 155-158, heeft Mr. H. J. Bernsen, — onder verwijzing naar de uitgebreide litteratuur —, tot voorzichtigheid gemaand bij het verklaren van namen; de schrijver wees, onder meer, op de naam *Grootaars,* die normaal gevormd is uit Groote Aert's zoon, maar die niettemin in de Encyclopedie van namen" door A. Huizinga zonder schroom gerubriceerd werd onder de ,,menselijke lichaamsdelen"!!

De naam betekende oorspronkelijk geen onderscheidende aanduiding van geslachten, en heeft, rechtshistorisch, een geheel zelfstandige ontwikkeling doorgemaakt. Het beslissend verschil is wel geweest, dat het patriarchaal stelsel, volgens hetwelk in de westerse samenleving de voortzetting van een geslacht uitsluitend langs de manlijke lijnen plaats vindt, bij de overgang van namen eertijds niet gold. Tot in de negentiende eeuw toe liet men zijn kinderen achternamen aannemen, onder meer, uit overwegingen van peetschap of van zakelijke verwachtingen. Zo zijn de families *Van Rechteren* en *Van Voorst tot Voorst,* die in het ,,Nederland's Adelsboek" als afzonderlijke geslachten opgenomen zijn, in feite slechts takken van één manstam. Hoe misleidend naamsovergangen langs vrouwelijke linie voor de genealogie kunnen zijn, toont de beschrijving aan van ,,De Vicarieën in Gelderland", waar de auteur W. Wijnaendts van Resandt, onder Drie1 (Bommelerwaard) vermeldt.. .. ,,Vicarie ter eere van Mariae virginis er ,,St. Johan evangelist..... 3 Juli 1630 geconfereerd op *Hen-*
,,drik Hillebrandsz. de Ghier, zoon van wijlen *Hillebrand* er *,,Metgen Willems,* . . . . . en wiens vader het recht van collatie ,,geërfd had van zijn oom *Henric de Ghier".* De akten var overgang der vicarie wekken de schijn van een opvolging langs manlijke lijn, en men zou geneigd zijn hieruit deze stamtafel op te stellen:

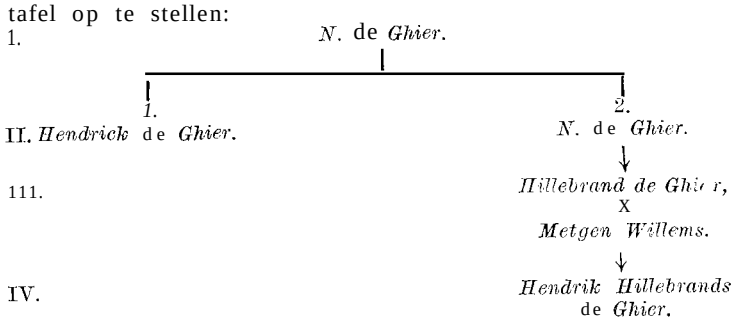

Maar in waarheid was de filiatie aldus:

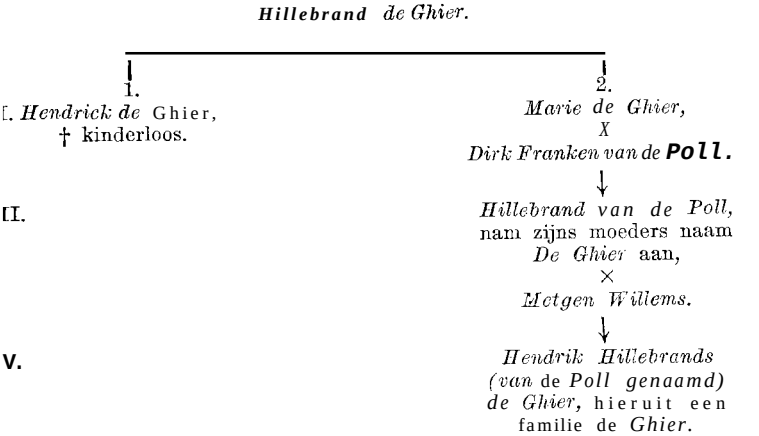

Het aanwijsbaar motief voor deze overgang van de naam was gelegen in de uitsterving van de tak van 1 *Hillebrand de Ghier* in de manstam en in het toevallen der vicarie en van andere erfgoederen aan de nakomelingschap van zijn dochter *Marie de Ghier.* Over deze genealogie en over genoemde vicarie kan men uitvoerig lezen in het maandblad ,,De Nederlandsche Leeuw" anno 1943, kolom 102 en kolom 115.

De gestelde voorbeelden vormen geen uitzonderingen, maar geven blijk van een zeer gewoon verschijnsel in wisseling van achternamen onder alle lagen der bevolking. Dit verschijnsel naakte zelfs inbreuk op de aloude gewoonte, om de oudste zoon naar de grootvader van vaderszijde te vernoemen. Terloops stippen wij hier aan, dat bij een groot kindertal in een gezin soms tweemaal dezelfde doopnaam voorkwam, waarbij twee gelijknamige broers door het leven plachten te gaan als ,,Dirk de oude" en als ,,Dirk de jonge". Heden ten dage onderscheidt men met ,,senior" en ,,junior" meestal twee generaties.

Met Concilie van Trente (1545—1563), dat, hoewel een kerkelijke vergadering, de verdienste van een wereld-parlement heeft gehad, besloot om het aannemen van vaste toenamen ter onderscheiding van de doopnamen aan te bevelen. Dit besluit voorzag voorzeker in de behoefte aan sanering van het naamwezen, wanneer men let op de warwinkel van benamingen als van de Helmonder schepen uit den jare 1479: ,,*Dirc die Weder Willemsz* ook wel genaamd *Dirc wilen Willem Sweerts,* die men hiet *van der Kijmmenade* alias *Theodorus Tinctor".* Deze persoon staat aan de kop der stamreeks *Sweerts de Landas* in ,,Nederland's Adelsboek" (historische reeks 1940-1954), gevolgd door zijn zoon mr. *Philippus Sweerts gezegd Suerius* of te wel meester *Philips artist". De* hervorming deed ons land echter niet bijster ontvankelijk zijn voor invloed van het Concilie van Trente, maar ook elders beperkte de bevolking zich in den beginne veelal nog tot achternamen van strikt persoonlijk karakter. Dank zij toenemende waardering voor zekere tradities hebben de achternamen hand over hand als geslachtsnamen beklijfd. Toen, bij decreet van Napoleon van 18 augustus 1811, het voeren van geslachtsnamen voorgeschreven werd, zijn daartoe vrij algemeen de bestaande achternamen gebezigd, waarvan de maatschappelijke betekenis de functie van geslachtsnamen inmiddels al dicht genaderd was. Eigenlijk pas van toen af aan is er sprake van een wettelijke regeling van het naamrecht. Een orienterende studie over dit onderwerp is neergelegd in het academisch proefschrift van C. P. van Eeghen ,,Het rechtskarakter van den naam naar Nederlandsch recht" (Amsterdam, 1906). De term ,,naamrecht" doet velen allereerst denken aan bescherming van een handelsnaam, maar het naamrecht bestrijkt ook de genealogie. Artikel 317 Burgerlijk Wetboek rekent de ge-

slachtsnaam tot de bewijsmiddelen voor het bewijs van afstamming, terwijl artikel 62a bepaalt, dat de kinderen de geslachtsnaam van hun vader voeren. Wijziging van geslachtsnaam staat niet meer vrij, behoudens 's Konings toestemming. Dat het anders geweest is, mag de genealoog niet uit het oog verliezen, op straffe van ontsporing bij zijn onderzoek. Ook bedenke men, dat het nieuwe naamrecht van de vorige eeuw eerst langzaam ingang gevonden heeft en op verzet is gestuit, omdat het bevriezen van de geslachtsnaam als een onredelijke beperking der persoonlijke vrijheid gevoeld werd. De overheid heeft het pleit na enige decennia door een soepel beleid gewonnen, in welke periode aan de juiste registratie van geslachtsnamen bij de Burgerlijke Stand niet strikt de hand gehouden is. Er zijn in die tijd nog heel wat geslachtsnamen vrijelijk veranderd door toevoeging van een moedersnaam of van de naam ener heerlijkheid, als ware geen Koninklijke bewilliging vereist. In weerwil van het doelbewust soepel beleid van weleer heeft de overheid een eeuw later, in en kort na de bezettingstijd 1940-1945, een actie uitgevoerd tot schrapping uit de registers van die formeel onwettige „verdubbelingen" van geslachtsnamen, en op deze wijze werden de fouten van het voorgeslacht hoogst pijnlijk verhaald op een jongere generatie, die daaraan hoegenaamd niet debet was en plotseling in haar geslachtsnaam aangetast werd. De regering heeft gelukkig gehoor verleend aan een beroep op het historisch besef, gedaan in het maandblad „De Nederlandsche Leeuw" anno 1947 onder de titel „Genealogie in de rechtszaal", en van verdere actie afgezien.

Zo zijn, na een bewogen geschiedenis, afstamming en geslachtsnaam wettelijk aaneengesmeed, en de burger van de twintigste eeuw gevoelt zich daar wel bij, terwijl hem buiten het rechtsverkeer de vrijheid van namen en roepnamen gelaten wordt.

§ 4. Met **huwelijk.**

Het beginsel van wettige afstamming schakelt het huwelijk in bij de genealogische methode. Kerk en Staat hebben al vroeg begrepen welk gewicht het mensdom aan het huwelijk hecht, en hebben sindsdien om strijd getracht zich te verzekeren van deze sleutelpositie in de samenleving: de trits kerkelijk huwelijk-burgerlijk huwelijk-wettig huwelijk behoort nog tot het hedendaags politiek gesprek. De genealoog zal zich moeten richten naar de gedaante, die de wet van het land aan het huwelijk geeft, en naar de voorafgaande ontwikkeling. Wij raden, voor nadere studie, lezing aan van de door Van Apeldoorn geschreven „Geschiedenis van het Nederlandsch huwelijksrecht", uitgave 1925, en vooral ook van „Het Nederlandse Huwelijksrecht van de Reformatie tot de Codificatie", door H. F. W. D. Fischer, in „Het Gemenebest", nov./dec. 1955.

Om te beginnen bij de Middeleeuwen, gerekend van de 12de—16de eeuw, in dit tijdperk nam men een geldig huwelijk aan eenvoudigweg bij wilsovereenstemming van partijen. Deze regeling miste het kenmerk van openbaarheid, sloot contrôle door derden uit en veroorzaakte voor de gehuwden zelf (en hun nageslacht!) moeilijkheden met het bewijs. Er bestonden wel kerkelijke plechtigheden, maar deze waren niet essentieel voor de geldigheid van een huwelijk.

Het concilie van Trente (1545—1563), boven al genoemd, verlangde voor de geldigheid van een huwelijk, dat het door partijen gesloten was ten overstaan van de parochie-priester en twee getuigen.

Na de Hervorming ontstond ten onzent publiekrechtelijke bemoeienis. Reeds in 1576 vaardigden „baljuw en mannen" van Rijnland het voorschrift uit, dat het huwelijk eerst voor hun gecommitteerden diende te worden afgekondigd, waarna het partijen vrijstond het huwelijk te sluiten hetzij in de gereformeerde kerk, hetzij ten overstaan van voornoemde gecommitteerden. Dit stelsel werd in de Politieke Ordonnantie van 1580 voor geheel Holland overgenomen: huwelijken in strijd met dit voorschrift gesloten waren „nul en van onwaarde". De zeggenschap der gereformeerde kerk werd versterkt doordat niet langer partijen het huwelijk aangingen ten overstaan van de geestelijke, maar de kerkelijke bevestiging een voltooiend b e s t a n d d e e l werd van de huwelijksvoltrekking.

De Staten van Utrecht trokken de huwelijkswetgeving aan zich bij ordonnantie van 6 oktober 1584 [5]). Hier was geen sprake van bemoeizucht ener „verlichte" overheid, maar van dringende noodzaak, omdat de roomse kerk haar monopolie verloren had en de gereformeerde kerk nog algemeen gezag miste, terwijl aan de talrijke roomsgezinden de gelegenheid ontnomen was tot plechtige huwelijksvoltrekking [6]).

> De ordonnantie voorzag tevens in een verplichte wettiging van het concubinaat van vele geestelijke heren, een maatschappelijk al geaccepteerde wijze van samenleven, omdat het coelibaat als een verouderde instelling gold. Niettemin was de reactie van heren kanuniken toch nog merkwaardig, toen commissarissen der stad Utrecht op nalering van do nieuwe ordonnantie aandrongen. Bij Muller lezen wij :
>
> „Mr. *Willem Taets van Amerongen,* deecken t Oudemunster gehoort „opt voirseyde 12 articulc, verclaerde, dat hij tzelve articulc wel „begeert nae te coemen, ende is oversulex wel tevreden mettezelve „bijsit nyet meer tc converseren.
>
> „Mr. *Johan van Renesse,* canoniek Sint Jans, gehoort opt voirseydc „articule, vermocht uutstellinge tot Lichtmis toecomende, om alsdan „bij hem verclaringe gedaan tc worden, ende dit om oorsaecke syn „bysitster van kynde swangbaer is, die hy verhoopt tegens de vorseyde „tyt te zullen verlegen wesen.
>
> „*Alit Gijsbert Cornelisdr.,* bijsit van *Vrerick van Rhede,* canoniek „ten Dom, verclairde weltevreden te zijn om te procederen tot trouwe „ende solempnisatie, soverre *Vrerick van Rede* sulex belieft."
>
> Later, toen de Staten van Utrecht de domheren tot wereldlijko heren verklaard hadden, handelde de domheer Dr. *Alexander van Lamsweerde nog* radicaler door gereformeerd te worden en te trouwen met zijn huishoudster *Wilhelmina van Duyven,* die tevens een nicht van hem was [7]).

Gelderland volgde de Hollandse Ordonnantie, maar de overige gewesten handhaafden het oude recht, en daar bleef gelden, dat de enkele wilsovereenstemming het huwelijk maakte, ongeacht kerkelijke of wereldlijke solemnisatie; voor doopsgezinden en joden liet men hier en daar nog bijzondere regelen toe. Deze talrijke schakeringen in onze landstreken bezorgden veel ongerief, en onder de bevolking van die dagen heerste onzekerheid. Tegen deze achtergrond begrijpen wij de hechtheid, waarmede ***Jacobus van Hausselt,*** schepen in de hoge bank van Driel (Bommelerwaard), en ***Helena de Gier de*** wettigheid van hun echt verankerden door op dezelfde dag van 15 april 1725 gereformeerd en rooms te trouwen. ***Peter Heijendaal en Bartina Vermeer*** sloten 27 september 1682 in het Gelderse Randwijk een gereformeerde echtverbintenis, op 11 november 1682 in het Kleefse Groessen een „roomse" echtverbintenis. Inzake de vraag, welke dezer huwelijken „van nul en van onwaarde" was, laten wij een uitspraak maar liever over aan een hooggeleerd rechtshistoricus, maar voor de genealoog zien wij in het algemeen geen noodzaak om een keuze te doen, welke men destijds doorgaans in de praktijk ook wel in het midden zal hebben gelaten.

---

[5]) Vgl. Van de Water. Placcaatboek 1. p. 436.

[6]) Vgl. Mr. S. Muller Fz. „De invoering van het burgerlijk huwelijk te Utrecht", in „Nederlandsch *Archief voor* kerkgeschiedenis" 1903, blz. 191.

[7]) Vgl. Maris „Een honderdtal Nederlandsche Families", uitgave 1946, blz. 201 sub V.

De Franse Revolutie heeft eenheid van wetgeving gebracht in de vorm van een verplichte huwelijksvoltrekking door een van staatswege aangewezen ambtenaar, in Holland ingevoerd bij resolutie van 7 mei 1795. Het stelsel van thans beoogt de voor de genealogie hoogst nuttige doeleinden: openbaarheid van het huwelijk, zekerheid omtrent het bestaan des huwelijks, waarborg tegen ongeoorloofde huwelijken, landelijke eenvormigheid van het huwelijk.

Samenvattend is in ons land voor de genealogische werkwijze bepalend:

1. in de middeleeuwen, het vormloze huwelijk:
2. tijdens de republiek, a, in Holland, in Utrecht en in Gelderland het gereformeerd-kerkelijk of het burgerlijke huwelijk, b, in de andere gewesten het vormloze huwelijk:
3. sinds de Franse Revolutie, het burgerlijk huwelijk.

§ 5. Het **bewijs.**

Bewijs is de hoeksteen in de genealogische methode. Eerlijk gezegd, is bewijs een voor leken nauwelijks hanteerbare materie [8]). Wie van bewijs absolute zekerheid verwacht, zal soms bedrogen uitkomen, en kwasie-zekerheid pleegt de mens slechts te aanvaarden als deze strookt met eigen wensen. In de wiskunde rust het bewijs op het onzeker element van het axioma; het strafrechterlijk bewijs wordt samengesteld, enerzijds, uit wettelijk aangewezen bewijsmiddelen, zoals getuigenverklaringen, geschriften, en, anderzijds, uit de overtuiging des rechters, terwijl voor het bewijs in het burgerlijk recht weer andere maatstaven gelden.

De genealogische methode is, krachtens het beginsel van ,,wettige afstamming", gebonden aan het burgerrechtelijk bewijs, nader uitgewerkt in het familierecht. Er is dus geen sprake van een zelfstandig begrip ,,genealogisch bewijs" naast bijvoorbeeld, ,,wiskundig bewijs", Hoe moeten wij nu aan met het bewijs le. van het huwelijk, en 2e. van de wettige afstamming?

ad le: Het huwelijk:

a. Tijdens de Republiek, in Holland, in Utrecht en in Gelderland, en, nadien, in geheel Nederland heeft de huwelijksakte de kracht van enig en uitsluitend bewijsmiddel van een huwelijk. Staat echter vast, dat er geen registers hebben bestaan, of dat deze verloren zijn gegaan, dan wel dat de gezochte akte daaraan ontbreekt, dan mag het bewijs van het bestaan des huwelijks door elk ander erkend bewijsmiddel geleverd worden, mits tevens een uiterlijk bezit van de huwelijke staat aanwezig zij.

b. Tijdens de Republiek, in de andere gewesten dan Holland, Utrecht en Gelderland, en voordien in geheel Nederland, staat de bewijslevering van het (vormloze!) huwelijk door alle erkende bewijsmiddelen vrij; waarbij het uiterlijk bezit van de huwelijke staat een voornaam kenmerk is.

In de gevallen a en b verstaan wij onder ,,het uiterlijk bezit van huwelijke staat" de staat, welke zich door feiten en omstandigheden kenbaar maakt als ware het een wettelijke huwelijke staat.

ad 2e: De afstamming:

De hoofdregel naar hedendaags recht is, dat wettig is het kind, dat geacht wordt uit het huwelijk der ouders geboren te zijn. Aldus ook het Oud-Hollands recht: ,,die ontvangen zijn terwijl beijde ouders te samen in den egt gebonden" [9]). Het huwelijk der ouders bewezen zijnde, kunnen zich drie gevallen voordoen:

a. bij aanwezigheid van een geboorteakte, ligt het enig en uitsluitend bewijs der afstamming van het kind in die akte.

b. bij gebreke ener geboorteakte staat het bewijs van afstamming vrij met alle erkende bewijsmiddelen ten bewijze van het ongestoord bezit van staat van wettig kind, de belangrijkste criteria hierbij zijn:

> dat de betrokkene altijd de naam heeft gedragen van de beweerde vader: dat de beweerde vader de betrokkene als wettig kind behandeld heeft: dat de verhouding vader-wettig kind in de maatschappij aanhoudend erkend is, en dat de familie het kind als zodanig aanvaard heeft.

c. bij gebreke zowel van de geboorteakte als van het onafgebroken bezit van staat, wordt getuigen-bewijs toegelaten mits gesteund hetzij door familiepapieren of andere bescheiden van belanghebbende, hetzij door vermoedens of aanwijzingen uit vaststaande ,,zwaarwichtige" feiten.

In elk dezer drie gevallen dient men bovendien te bewijzen, dat de persoon, wiens afstamming in het geding is, en het bedoelde kind identiek zijn. [10])

Met deze staalkaart tot richtsnoer kan de genealoog aan het werk tijgen. In eerste aanleg zullen de acta van de Burgerlijke Stand dienen, en wel de volledige akten met eventuele bijlagen en kanttekeningen; extracten missen de details, welke genealogisch juist belangwekkend zijn, terwijl het streven van de overheid bestaat om de extracten in dit opzicht nog te besnoeien. Wij hebben hier en daar bij administraties van de Burgerlijke Stand wel eens een zekere kenlijk aan routine te wijten ,,beroepsblindheid" ontmoet voor de genealogische waarde van de volledige bescheiden, waardoor, ondanks uitdrukkelijke aanvrage, niettemin slechts een extract werd afgegeven, De onderzoeker zij ten deze extra diligent! Opklimmend tot oudere generaties krijgt de genealoog te doen met kerkelijke registers, waarvan wij de betekenis boven bespraken. De boeking der huwelijken gesloten voor de magistraat vóór de invoering van de Burgerlijke Stand heeft op uiteenlopende wijze plaatsgevonden, soms in daartoe ingerichte registers, soms tussen notulen van de raadsbesluiten, soms indirect in impostregisters. Wij kunnen te dezer plaatse hierover niet uitweiden.

De moeilijkste fase in een genealogisch werkstuk doet zich voor bij ontstentenis van huwelijks- en geboorte- of doopakten. De vrije bewijsvoering — binnen het boven aangegeven kader — geeft aan het vernuft van de genealoog grote kansen: als een legkaart zal hij zijn stamboom uit allerhande stukken moeten bijeenbrengen, waarbij die stukken niet al pasklaar voor de hand liggen, maar nog moeten worden opgespoord. Hier komt dan aan de orde de bewijsvoering door elk erkend bewijsmiddel, te weten: authentieke en onderhandse geschriften, attestaties van getuigen, registers en huiselijke papieren, alsmede vermoedens. Van de opgesomde bewijsmiddelen noemen wij in het bijzonder de ,,vermoedens", dit zijn de beredeneerde gevolgtrekkingen, welke men uit een bekende daadzaak afleidt tot een onbekende daadzaak. Beredeneerde gevolgtrekkingen van dit slag leveren, ons inziens, de gewichtigste en fraaiste bijdragen tot het genealogisch opsporingsonderzoek. Laat ons de methode van bewijsvoering door

8) Zie de discussie over „Onbewezen Stamreeksen in „Nederlandsche Leeuw" 1956, kol. 301 en 368, waarbij wij deze uiteenzetting hebben toegezegd.

9) Vgl. De Groot, Inleiding I 12 § 2.

10) Zie voorts Mr. T. Koopmans, in „Het Personeel Statuut" 1957, blz. 21.

vermoedens toelichten met een geval uit de praktijk:

Anna van Beeck, j.d. van Amsterdam, huwde aldaar 20 december 1643 ***Pieter Ruttens.*** Haar ouders werden gezocht. Bij de gevonden akte van huwelijksvoorwaarden was zij geassisteerd van haar ooms ***Isaack van Beeck*** en ***Zacharias Hooftman,*** en van haar cousins ***Jean Fontaine*** en Mr. *Pieter* ***van Reigersbergen.*** Elias „De Vroedschap van Amsterdam" noemt deze cousins onder de schoonzoons van ***Martin Hooftman,*** een broer van ***Zacharias,*** voornoemd. Uit deze bekende feiten leidt men af, dat ***Anna van Beeck*** een dochter geweest moet zijn van een echtpaar ***Van Beeck-Hooftman. Nu*** deed zich de zwarigheid voor, dat twee broers ***Van Beeck, Joost*** en ***Abraham,*** gehuwd waren met onderscheidelijk twee zusters ***Anna*** en ***Maria Hooftman.*** Welk van deze echtparen liet zich aanwijzen als het uitverkoren ouderpaar van onze Anna? Ook deze hindernis werd genomen volgens de methode van beredeneerde gevolgtrekkingen, welke men uit een bekende daadzaak afleidt tot een onbekende daadzaak, d.w.z. door vermoedens. ***Anna van Beeck*** heette in haar huwelijksakte geboortig van Amsterdam. Daar ter stede kwam onder de dopelingen van het in aanmerking komend tijdvak slechts een ***Anna van Beeck voor,*** gedoopt op 20 augustus 1620, dochter van ***Abraham van Beeck*** en ***Maria Hooftman.*** Bij de doop van kleinkinderen van ***Anna van Beeck*** en Pieter ***Ruttens*** verschenen als getuigen ooms ***Isaac*** en ***Abraham van Beeck,*** die vereenzelvigd konden worden met de te Amsterdam in 1621 en 1623 gedoopte broers van de in 1620 gedoopte *Anna* ***van Beeck.*** Aldus werd door beredeneerde gevolgtrekkingen uit vorenstaande bekende feiten het bewijs geleverd, dat de gezochte ouders van ***Anna van Beeck*** zijn geweest ***Abraham van Beeck*** en ***Maria*** *Hooftman*[11]). Dit was een voorbeeld uit vele. Echter, een volkomen verantwoorde bewijsvoering sluit dwaling nog niet uit. Voor ons ligt hiervan een frappant staaltje:

Mr. ***Lubbert van Hattem,*** burgemeester van Kampen, † 1528, en *Mette* zijn vrouw waren de ouders van Mr. ***Ludolf van Hattem.*** Bij de opvoering van de stamreeks volgde uit een samenstel van drie akten, dat ***Aleijd,*** weduwe Mr. ***Ludolf Lubberts van Hattem,*** de grootmoeder geweest was van de kinderen van Mr. ***Lubbert*** en *Mette,* voornoemd.

Met gerust geweten zou men uit deze feiten voor bewezen mogen aannemen:

1. ***Lubbert van Hattem.***
11. Mr. ***Ludolf*** *van* ***Hattem,*** tr. ***Aleijd.***
III. Mr. ***Lubbert van Hattem,*** tr. *Mette.*
IV. Mr. ***Ludolf van Hattem.***

Maar het pakte anders uit, toen een volgende akte uitwees, dat III Mr. ***Lubbert*** een Peterszoon was, en nader bleek gesproten te zijn uit het t w e e d e huwelijk van *Aleijd* met een ***Peter Lubberts van Hattem*** [12])! Dwalingen van dit soort zijn zeker verschoonbaar, maar desalniettemin misleidend,

Uit onze beschouwingen over het bewijs trekken wij de algemene les, dat de juistheid van een opgespoorde stamboom slechts door waardering van het bewijsmateriaal kan worden bepaald. Mededeling van de gebezigde bewijsvoering is daarom een allereerste vereiste voor een genealogisch werkstuk. Verschil van inzicht over de kracht van bewijsmiddelen is

[11]) Vgl. „De Van Beeck's uit de Zeven Kerken van Rome", in „Nederlandsche Leeuw" 1956, kol. 207.

[12]) Zie „De Hertogin van Chandos, Lydia Catharina van Hattem, en haar voorgeslacht", in „Nederlandsche Leeuw" 1956, kol. 114 § 5.

allerminst ondenkbaar. Wij poneren, — zonder stelling te nemen -, de omstreden vraag van de historische bewijskracht van het Oude Testament, welke Heilige Schrift een ganse genealogie behelst! Voor de genealogische methode is bijzonder dienstig de wettelijke erkenning als bewijsmiddelen van huiselijke registers en papieren: voor wat betreft de bewijskracht hechten wij hiervan de meeste waarde aan aantekeningen in familiebijbels, aan bidprentjes en aan geregeld bijgehouden dagboeken, terwijl wij de grootste reserve bepleiten voor ongedocumenteerde stamtafels. De bewijskracht der heraldiek beperkt men, uit ervaring, tot het tijdperk der middeleeuwen.

§ 6. Projectie der genealogische methode.

De genealogische methode, g e p r o j e c t e e r d i n h e t v e r l e d e n, doorsnijdt de geschiedenis, en evenals een chirurgische ingreep in het menselijk lichaam kennis vereist van. de aangesneden omgeving, zal het genealogisch werk slechts kunnen gedijen bij begrip voor de evaluerende historische sfeer, waarin de opeenvolgende geledingen ener stamreeks doordringen.

De genealoog dringt door in de sfeer van aardrijkskunde, rechterlijke en kerkelijke indelingen; wij moeten ons tot enkele facetten beperken. Zo doet zich bij een onderzoek in de „Langstraat" de invloed gelden van de Elisabethsvloed, die in 1421 de Hollandse dorpen en ambachten dezer streek van Holland afgescheurd heeft, terwijl de genealogische betrekkingen met het overig baljuwschap van Zuidholland nog lang aanwijsbaar zijn gebleven. Sedert de Wet van 10 februari 1815 behoort dit gebied, ook formeel, tot de provincie Noordbrabant. Een ander voorbeeld ontlenen wij aan de Overbetuwe, eertijds een bijkans zelfgenoegzame maatschappelijke eenheid. Bij raadpleging van de inventaris van het oud-rechterlijk archief, — dit verhaal dateert van omstreeks 1928 —, leek het alsof voor een genealogisch onderzoek onder Heteren (Over Betuwe) alleen protocollen van bezwaar beschikbaar waren sedert 1654. Eerst door nadere studie kwam aan het licht, dat de ambtman-richter van Overbetuwe de bank gespannen had te Andelst tot 1445, daarna een paar eeuwen te Valburg en later te Elst, zodat de gerechtsprotocollen, die onder deze verschillende plaatsnamen te boek staan, het ganse rechtsgebied, Heteren incluis, bestrijken. Dank zij deze ervaring slaagde het te Heteren ondernomen onderzoek naar de genealogie ***Vermeer*** aanmerkelijk verder dan tot 1654 [13]). Onze bevinding werd bevestigd door Mr. W. de Vries, die de ingewikkelde rechterlijke organisatie van Over-Betuwe ontward heeft in een reeks „Bijdragen tot de geschiedenis van het rechterlijk bestel in Gelderland", in de jaarboeken der vereniging „Gelre", LI 1949 en volgende. Ook kerkelijke indelingen moet men kennen. Wij denken aan de opsporing van de ouders van een omstreeks 1750 te Heiningen geboren jongeman, die te 's-Hertogenbosch huwde. Het dorp Heiningen, gelegen in de noordwest-hoek van Brabant, bezat een eigen schepenbank en uit een overvloed van akten kon aldaar het voorgeslacht van de jongeman, gedurende de 18de en de 17de eeuw, aan het licht gebracht worden, maar een doop- of trouwboek was niet te vinden. Toch waren de doop- en trouwinschrijvingen van al die voorzaten aanwezig, en wel in de kerk van het naburig Fijnaart. De oorzaak hiervan was, dat „die van Heiningen" kerkelijk één (gereformeerde) gemeente vormden met „die van Fijnaart", en te Fijnaart kerk-

[13]) Zie noot 7, blz. 165 en volgende.

ten. Zonder deze wetenschap kan een genealoog het niet stellen. Wij halen juist dit geval aan, omdat de kerkgeschiedenis van Fijnaart in het groter verband der Reformatie zo leerzaam is beschreven door A. Hallema „Hoofdtrekken uit de geschiedenis der Nederlandsch Hervormde Gemeente te Fijnaart-Heiningen 1587-1937". De lezer kan zich hierdoor ook meer algemeen oriënteren.

Door het opdiepen van namen en data zonder meer, schept men geen beeld van het werkelijk maatschappelijk leven van het voorgeslacht. Het voorgeslacht moet worden aangekleed naar de mode van zijn tijd. Meestal komt men een heel eind in de goede richting door zelfs schijnbaar nietige, biografische bijzonderheden te belichten met de locale geschiedenis, waarvan voor vrijwel alle oorden van ons land publicaties voorhanden zijn. In bescheidenheid kan de aspirant-onderzoeker zich spiegelen aan werken, waarin tal van geslachten gekarakteriseerd zijn, Wij noemen J. E. Elias „De Vroedschap van Amsterdam 1578—1795", P. D. de Vos „De Vroedschap van Zierikzee van de tweede helft der 16de eeuw tot 1795". A. F. 0. van Sasse van IJsselt „De voorname huizen en gebouwen van 's-Hertogenbosch, alsmede hunne eigenaars of bewoners in vroegere eeuwen 1500-18 1 **0",** en verwijzen voor aanvulling van deze bloemlezing naar de indrukwekkende reeks in het „Genealogisch Repertorium" van E. A. van Beresteyn. Een toonbeeld van een kundig aangeklede genealogie van een bepaald geslacht zien wij in de „Geschiedenis van het geslacht Van Son, eertijds geheten van Broeckhoven", Dordrecht 1946 en vlg. [14])

De genealoog geve er zich voortdurend rekenschap van, dat de opeenvolgende generaties hebben geleefd in opeenvolgende tijdvakken onder zich steeds wijzigende verhoudingen. De waardering van stad en land, van arbeid, beroep en geld, van geloof en wetenschap, van stand, en van wat niet al is aan sterke schommelingen onderhevig geweest. Ondanks deze waarschuwing moet het menigeen moeilijk vallen te begrijpen, dat, terwijl onze regenten-tijd toch niet democratisch wordt geheten, anno 1650 ***Abraham van Braam,*** die schrijnwerker was, burgemeester der belangrijke stad Den Brie1 en raad ter admiraliteit op de Maas kon zijn, of, een ander voorbeeld, dat ook ten plattelande een oligarchie heerste gevormd uit de kleine kring van de door zekere gegoedheid gekwalificeerde „bouwman" met uitsluiting van de gewone „landman", welke beide categorieën thans, zonder onderscheid, „boer" of „landbouwer" genoemd worden en gelijke politieke rechten bezitten, om nog maar niet te spreken van de landarbeider. Onze twintigste eeuwse bril lijkt wel te zwak, om in de huistimmerman, de schoenmaker en de boekhouder der zeventiende eeuw de grote aannemer van werken, de schoenfabrikant-leerlooier en de administrateur-bedrijfshoofd van thans te zien. Heel duidelijk is de devaluatie der benaming van „boekhouder" getypeerd in het maandblad „Amstelodamum" anno 1948, bladzijde 42. Trouwens devaluatie van kwaliteiten is een algemeen verschijnsel in de geschiedenis: wij behoeven maar te denken aan de kwaliteit „mevrouw" in de omgangstaal.

De genealogische methode, geprojecteerd op het d o e 1, kan gericht zijn op de samenstelling van genealogische

14) Recentere uitgaven zijn o.m. „Graswinckel. Geschiedenis van een Delfts brouwers- en regenten-geslacht", door D. P. M. Graswinckel, 's-Gravenhage 1956; „Herde, Heerde, Hemdt. Geschiedenis van het geslacht van Heerdt", door A. C. van Heerdt, Assen 1957 [van Gorcum's Nederlandsch Familie Archief dl. IV], en „De geschiedenis van een Westfriese regentenfamilie. Het geslacht Merens", door A. Merens, 's-Gravenhage 1957.

werkstukken van verschillende vorm en inhoud. Wij volstaan nu met een algemeen overzicht van de gangbare werkstukken:

1. Het rangschikken van alle voorzaten van een bepaalde persoon in de rechte opgaande lijn, waarvan het product is de s t a m r e e k s; men vindt voorbeelden te kust en te keur in genealogische tijdschriften.

2. Het rangschikken van alle voorzaten van een bepaalde persoon in de manlijke en in de vrouwelijke opgaande lijnen, waarvan het product is d e k w a r t i e r s t a a t. M e n z i e hiervoor de jubileum-uitgave van ons genootschap.

3. Het rangschikken van alle manlijke en vrouwelijke afstammelingen uit één bepaalde persoon in de nederdalende manlijke lijn, waarvan het product is d e u i t g e w e r k t e g e n e a l o g i e van een geslacht.

4. Het rangschikken van alle manlijke en vrouwelijke afstammelingen uit één bepaalde persoon in de nederdalende zo manlijke als vrouwelijke lijnen, waarvan het product is de p a r e n t e e l s t a a t.

Voorbeeldige bewerkingen van een kwartierstaat, van een genealogie en van een parenteelstaat zijn door het Centraal Bureau voor Genealogie bijeengebracht in de unieke uitgave anno 1952 van het Koninklijk Nederlandsch genootschap voor geslacht- en wapenkunde te 's-Gravenhage, getiteld „Jan van Riebeeck, zijn vóór- en nageslacht".

5. Het rangschikken van iemand onder één voorvader, van wie hij twee of meermalen van vaders- en/of van moederszijde afstamt; waarvan het product is k w a r t i e r v e r 1 i e s. Bekend is de meervoudige afstamming van onze Koninklijke prinsessen uit Willem de Zwijger. Vooral in gesloten dorpsgemeenschappen komt, door het „onder elkaar trouwen", veel kwartierverlies voor.

In al deze gevallen is de juiste methode van onderzoek, om te werken van het voorhanden punt van uitgang naar het voorgenomen doel; dit houdt in, dat punt van uitgang is, a d 1: de persoon, wiens stamreeks opgebouwd wordt, vervolgens diens vader en zo verder, ad 2: de persoon, wiens kwartierstaat aan de orde is — de zogenaamde kwartierdrager —, vervolgens diens ouders, grootouders en zo verder, ad 3 en 4: de stamvader en vervolgens diens opvolgende nazaten, en ad 5: de betrokken persoon, diens ouders en zo verder.

§ 7. Besluit van dit opstel,

In dit opstel stelden wij voorop, dat de genealogie is gebleven populair domein voor ieder. Al schrijvende is er toch veel leerstelligs uit onze pen gevloeid. De lezer kan echter gerust zijn genealogische liefhebberij beoefenen zonder bovenstaande geleerdheid onder de knie te hebben. Voldoende is, dat hij zich enigszins gesterkt gevoelt door een algemene indruk van de genealogische methode: voor de praktijk wapene hij zich, bijvoorbeeld, met dit drietal boeken:

1. „Genealogisch Repertorium" van E. A. van Beresteyn, uitgave Centraal Bureau voor Genealogie, 's-Gravenhage 1948;

2. „Stamboomonderzoek in de praktijk" van H. L. Kruimel, uitgave H. de Bot, Rotterdam 1952; en

3. „Beknopte handleiding tot de kennis van het Nederlandsche Oude Schrift" van H. Brouwer, uitgave n.v. Rutgers, Naarden 1941.

Men zou ook wel een ander „recept" kunnen samenstellen, om de genealogische methode te benaderen voor de praktische toepassing. D e genealogie is, ook bij wetenschappelijke beoefening, een avontuurlijk bedrijf met alle teleurstellingen en verrassingen van dien!! Al doende leert men.

Onze bibliotheek,

door Tha. J. VAN ALFF.

Het bezit van een bibliotheek, ondergebracht in een daartoe bestemde eigen localiteit, geeft aan een instelling als het ware een substantieel karakter, een zichtbaar middelpunt van haar werkzaamheid. Daarom is onze boekerij en alles, wat daartoe behoort, ook voor ons Genootschap van bijzondere betekenis en is er alle aanleiding, ter gelegenheid van de herdenking van zijn 75-jarig bestaan hieraan te herinneren.

Grondslag voor onze bibliotheek was een kleine boeken- en tijdschriftenverzameling, voornamelijk door schenkingen van verschillende zijden tot stand gekomen. Over een geëigende plaats om een en ander op te bergen kon in de eerste tientallen jaren van het bestaan van het Genootschap niet de beschikking worden gekregen. Overigens was onze bibliotheek van zo geringe omvang, dat zij eind 1921 kon worden ondergebracht in drie kleine vertrekken op de tweede étage van een oud huis in de Juffrouw Idastraat no. 3 te 's-Gravenhage, waar een kleine credietbank-instelling, de Hulpbank, was gevestigd. De penningmeester van deze bank, Jhr. H. P. Witsen. Elias, die tevens penningmeester van ons Genootschap was, had zijn bemiddeling verleend om tegen een matige huur ons de beschikking over deze localiteit te geven. Hoewel de inrichting, vooral ook in verband met de uiterst beperkte ruimte. niet anders dan primitief kon zijn, was hiermede toch een begin gemaakt voor een verdere opbouw van onze bibliotheek. Als bibliothecaris trad in die tijd op het lid van het Genootschap Jhr. Mr. W. G. Feith, commies-chartermeester bij het Algemeen Rijksarchief. Hem komt de verdienste toe, verder orde op onze bibliotheek-zaken te hebben gesteld, wat geen geringe taak was, omdat de beschikbare hulpmiddelen onvoldoende waren. Hij werd daarbij op loffelijke wijze bijgestaan door de toenmalige secretaris van het Genootschap, Mr. E. J. Thomassen à Thuessink van der Hoop, wiens algemeen erkende deskundigheid op genealogisch en heraldisch gebied hem tot het geven van zeer waardevolle adviezen in staat stelde. In deze tijd werd ook een aanvang gemaakt met het aanleggen van een cartotheek, een genealogisch-heraldische documentatie, waarin verwezen wordt naar de in onze boekerij aanwezige werken en tijdschriften, die op bedoelde onderwerpen betrekking hebben, een zeer belangrijke wegwijzer voor hen, die onze verzameling willen raadplegen. Helaas ontviel door zijn vroegtijdige dood Mr. Feith in 1924 aan ons Genootschap, waarna ons lid A. P. M. A. Storm de Grave, ritmeester der Huzaren, in zijn plaats als bibliothecaris optrad, die, toen hij in 1927 zich buiten 's-Gravenhage ging vestigen, opgevolgd werd door Mejuffrouw F. A. Tiddens, nadat de secretaris van het Genootschap, Mr. Van der Hoop, tijdelijk de zorg voor de boekerij had waargenomen. Sedert 1933 is schrijfster dezes bibliothecaresse,

Inmiddels werden de bezwaren tengevolge van de geheel onvoldoende ruimte, waarover wij konden beschikken, steeds groter. Behoorlijke gelegenheid voor de leden om onze boekerij ter plaatse te raadplegen, was nauwelijks aanwezig. Het was dan ook een ware uitkomst, toen het in 1925, dank zij de bemoeïingen van ons lid Jhr. Mr. E. A. van Beresteyn, mocht gelukken, de beschikking te krijgen over een andere localiteit, die in elk opzicht beter aan onze behoefte beantwoordde. Dit was in het perceel Bleijenburg no. 5, waar onze bibliotheek ook thans nog is gevestigd. De bedoelde localiteit kwam vrij, doordat een Duitse school, die van haar gebruik maakte, naar elders werd overgebracht. Toen de Heer Van Beresteyn, wiens belangstelling steeds gericht was op het aanbrengen van verbeteringen waar het de zaken van ons Genootschap betrof, van deze omstandigheid kennis kreeg, begreep hij aanstonds, dat zich hier een uitgezochte gelegenheid voordeed om onze bibliotheek op een meer passende wijze dan tot dusverre onder te brengen. Met zijn bekende voortvarendheid toog hij aan het werk en door zijn tussenkomst was het mogelijk de voormalige schoollokalen en wat daartoe behoorde, voor ons Genootschap in huur te verkrijgen van het bestuur van de Duits-Evangelische Kerk, van welk gebouw bedoelde lokalen deel uitmaakten. De hiermede ingetreden verbetering voor onze bibliotheek was allerbelangrijkst en sindsdien kon aan haar uitbreiding worden gedacht, terwijl ook het gerief van hen, die onze verzamelingen wilden raadplegen, door deze verandering zeer gediend werd.

Na haar verplaatsing nam onze bibliotheek gestadig in omvang toe. De grootste aanwinst voor de boekerij, welke zonder de beschikking over onze nieuwe ruimte niet mogelijk zou zijn geweest, was in 1937 de verkrijging in eigendom van de uit genealogisch-heraldisch oogpunt zeer waardevolle bibliotheek van ons overleden lid H. H. van Dam uit diens nalatenschap. Ook kon een belangrijk gedeelte van de met grote deskundigheid bijeengebrachte verzameling van onze secretaris Mr. Van der Hoop, na zijn overlijden in 1934 door ons in bruikleen worden aanvaard en een plaats in onze bibliotheek krijgen. Behalve tengevolge van genoemde min of meer „massale" aanwinsten werd, voorzover de geldmiddelen het toelieten, onze boekerij in de loop der jaren uitgebreid met alle werken, waarover wij als vaklitteratuur in de eerste plaats de beschikking behoorden te hebben. Ook schonken vele Schrijvers bij verschijning van hun werken ons een exemplaar als dit voor ons Genootschap van belang kon worden geacht. Een belangrijke bron voor de regelmatige verkrijging van de meest actuele gegevens op ons vakgebied is voorts de „ruilverhouding", waarin wij tot meer dan honderd redacties en uitgevers van binnen- en buitenlandse tijdschriften staan.

Onze bibliotheek telt thans ongeveer 17.500 banden (in 1933 7000) en kan met behulp van bovengenoemde cartotheek met vrucht worden geraadpleegd. Toen zij in 1925 haar huidige plaats kreeg, was het weer de Heer Van Beresteyn, die met zijn grote ervaring op dit gebied de algemene lijn aangaf voor een indeling van de boeken, welke zo doelmatig bleek, dat zij ook thans nog in hoofdzaak gevolgd wordt. Bedoelde indeling is de volgende:

I. *Genealogie,* als wetenschap, algemeen, monografieën en buitenland, Onder eerstgenoemde onderafdeling, dus onder „genealogie als wetenschap" zijn samengevat de leerboeken en handleidingen op het gebied der geslachtkunde zoals b.v. de door iedere genealoog gekende werken van Forst de Battaglia, Heydenreich, Von Klocke, Lorenz e.a. Prof. Dr. F. von Klocke heeft o.a. geschreven „Die Entwicklung der Genealogie vom Ende des 19. bis zur Mitte des 20. Jahrhunderts" (1950). Bij „genealogie algemeen" kan men behalve de werken van Butkens, Ferwerda, Vorsterman van Oyen, Rietstap en seriewerken als „Ned. Adelsboek" en „Ned. Patriciaat" boeken vinden, die genealogieën behandelen van Nederlandse geslachten, die onderling in gelijke verhoudingen leefden of uit de zelfde streek afkomstig waren b.v. regentenpatriciaat, Muiderkring. Boekwerken over deze zelfde categorie echter voor wat het buitenland betreft zijn ondergebracht bij „genealogie buitenland"., „Notices généalogiques tournaisiennes" door P. A. du Chastel de la Howarderie-Neuvireuil, „Hamburgische Wappen und Genealogien" door E. Lorenz Meyer en 0. L. Tesdorpf, „Wir stammen aus Bauern- und Schmiedegeschlecht.

Genealogie eines süderländischen Sippenkreises und der ihm angehörenden Industriepioniere" door E. Winkhaus, „Dictionnaire généalogique des familles nobles et notables de la Corrèze" door J. B. Champeval. Een belangrijke plaats nemen de „monografieën" in. Daar deze familiegeschriften veelal uitsluitend ten behoeve van de eigen familie zijn samengesteld, hebben de auteurs dikwijls meer aandacht aan de zuiver menselijke verhoudingen gegeven dan in algemene werken het geval is. Genoemd mogen hier o.m. worden: „Graswinckel. Geschiedenis van een Delfts brouwer- en regenten-geslacht" door D. P. M. Graswinckel, „Het geslacht Van der Hoop uit Scherpenzeel enz." door W. Wijnaendts van Resandt en „Stamboek familie Smit" door G. J. Honig.

11. *Kwartierstaten,* algemeen en bijzonder. Zijn onder de als „algemeen" vermelde aanduiding boekwerken bijeengebracht, die kwartierstaten van personen behorende tot een bepaalde groep — b.v. leden van bekende Nederlandse geslachten, van katholieke Nederlandse geslachten — behandelen, onder de als „bijzonder" vermelde onderafdeling zijn die werken te vinden, die de kwartierstaat van één persoon of van de kinderen van één bepaald ouderpaar inhouden. „Genealogische kwartierstaten van Nederlandsche geslachten" en onder red. van W. F. G. L. van der Dussen, M. P. Smissaert e.a., „Genealogische kwartierstaten van Nederlandsche katholieken uit vroeger en later tijd" door W. J. F. Juten vallen onder eerstgenoemde en „Kwartieren van de kinderen van Arnoldus Anthonie Bredius en Cornelia Johanna Gerarda Gijsberti Hodenpijl" door C. J. A. Bredius en „256 Kwartieren ... van H. W. van Woelderen" door W. Wijnaendts van Resandt onder de andere onderafdeling.

III. Wapen- en *zegelkunde,* als wetenschap, algemeen en buitenland, Leerboeken en handleidingen, dus werken als „Nederlandsche zegel- en wapenkunde" door L. Ph. C. van den Bergh, het nog immer onovertroffen Nederlandse „Handboek der wapenkunde" door J. B. Rietstap, „Wappenbrauch und Wappenrecht in der Kirche" door B. B. Heim, „Geschichte der Siegel" door G. A. Seyler en „Le droit héraldique dans les Pays-Bas catholiques" door L. Fourez behoren onder „wapen- en zegelkunde als wetenschap". Bij ..algemene werken" zijn uiteraard ingedeeld de vermaarde handboeken „Armorial Général" door J. B. Rietstap, „Sceaux armoriés des Pays-Bas et des pays avoisinants enz." door J. Th. de Raadt en „Grosses und allgemeines Wappenbuch" van J. Siebmacher, terwijl „A Tudor book of arms" en de werken van Demay over de zegels van Artois, Normandië en Picardie bij de rubriek „buitenland" behoren evenals het werk van 0. Posse over „Die Siegel der deutschen Kaiser und Könige von 751 bis 1913".

IV. *Ridderorden en vlaggen.* Ordetekens en vlaggen kunnen o.a. van betekenis zijn voor de heraldiek, voorzover de symbolen en kleuren betreft, Bovendien bevatten sommige boeken over ridderorden biografische notities b.v. „De Militaire Willemsorde 1815—1940" door G. C. E. Köffler en „De Nederlandsche ridderorden 1900—1956" door W. Snoukaert van Schauburg, M, Irish' Stephenson. J. C. M. Adelink, M. F. X. M. van Woesik. Verder zijn bij deze afdeling ondergebracht o.a. „Geschiedkundige beschrijving der oudere en nieuwere thans bestaande ridderorden, zo in als buiten Europa enz." door G. L. Rochemont en J. Bischoff, Beknopte geschiedenis der Nederlandsche ridderorden" door P. J. d'Artillac Brill, „Wat is de oorsprong van onze vlag?" door L. Jonker Czn. en „Staatswappen und Flaggen" [door 0. Neubecker].

V. *Portretkunde.* Een voor genealogen en bio-genealogen interessante afdeling, die wetenswaardigheden geeft over de overgeleverde beeltenissen van het voorgeslacht. Verzamelwerken zijn o.a. de boeken van Moes, Muller en Van Someren, monografieën b.v. „Iconographie van Hugo Grotius" door E. A. van Beresteyn en „Ikonografie van Constantijn Huygens en de zijnen" door H. E. van Gelder.

VI. *Plaatsbeschrijving,* algemeen, binnen- en buitenland. Onder deze hoofdgroep ressorteren die publicaties, waarin de geslachtkundige iets naders te weten kan komen omtrent plaatselijke verhoudingen, ligging en aard van onroerende goederen (heerlijkheden, buitenplaatsen, huizen), die aan het voorgeslacht hebben toebehoord. Van der Aa's Aardrijkskundig Woordenboek behoort bij de „algemene werken" evenals Moes en Sluyterman's Nederlandsche kasteelen. „De buitenplaatsen aan de Vecht" door R. van Luttervelt, „De voorname huizen en gebouwen van 's-Hertogenbosch enz." door A. F. 0. van Sasse van Ysselt maken deel uit van de onderafdeling „binnenland" en een werk als „Hoogstraten's oude huizen en families" door B. W. van Schijndel zal men uiteraard bij „buitenland" aantreffen.

VII. *Grafschriften,* binnen- en buitenland. Afgescheiden van hun culturele en kunsthistorische betekenis hebben grafzerken een niet te veronachtzamen genealogische waarde. Niet alleen confronteren deze stenen als het ware de genealogische onderzoeker met het heengaan van de persoon, wiens stoffelijke resten aan de aarde zijn toevertrouwd, doch vele malen verschaffen de grafschriften gegevens, die elders — door het ontbreken van kerkelijke registers — niet meer zijn te achterhalen. Bovendien kunnen grafstenen van groot belang zijn voor de heraldiek, omdat zij menigmaal de enige bron zijn, waaruit van het bestaan van een familiewapen blijkt, dat bij overlijden op de zerk werd aangebracht. Er zijn op dit gebied verscheidene werken verschenen: voor Nederland b.v. die van Ph, Timareten (pseud. van Th. Janssonius ab Almeloveen), P. C. Bloys van Treslong Prins, J. Belonje, R. T. Muschart en anderen, welke bij de afdeling „binnenland" zijn geplaatst. Bij de afdeling „buitenland" treft men aan o.a. „Verzameling der graf- en gedenkschriften van de provincie Antwerpen" alsmede beschrijvingen van grafzerken in Bengalen, Bombay, Ceylon enz.

VIII. *Biografie,* algemeen en bijzonder. Werken als „Nieuw Nederlandsch Biografisch Woordenboek", „Geschiedenis van de geneeskunde en van hare beoefenaren in Nederland" door J. Banga, „Biographie nationale.. . de Belgique", „Mennonitisches Lexikon" en „Dictionnaire historique et biographique de la Suisse" behoren bij eerstgenoemde onderafdeling en publicaties gewijd aan de levensbeschrijving van één persoon onder de aanduiding „bijzonder". Van deze laatste worden hier o.m. gememoreerd: „Madame de Charriere, een leven uit de 18de eeuw" door T. J. Geest en „Joost en Eeltje Halbertsma in Bolsward" door Chr. Kroes-Ligtenberg.

IX. *Gedenkboeken.* Een afdeling, die op het eerste gezicht wellicht genealogisch niet zo van belang geacht zal worden, doch dit stellig wel is en in het bijzonder voor die genealogen, die niet volstaan met uitsluitend het noteren van plaatsen en data. Daar bedoelde geschriften, veelal niet alleen de wordingsgeschiedenis van een bedrijf, handelshuis of bank weergeven, doch tevens aantekeningen bevatten omtrent hen, die het bedrijf hebben opgericht of geleid, daarmede dus een bepaalde zijde van het leven van een persoon belichtend, zal de belangstellende onderzoeker daarin dan ook gegevens. die waard zijn gekend te worden kunnen vinden. Bovendien zijn

in werken als hier bedoeld meermalen portretten opgenomen. In onze boekerij zijn bij deze groep ingedeeld: „Lotgevallen van een Amsterdams koopmanshuis, 1749-1949. [Blikman en Satorius N.V.]" door C. C. van de Graft en „Het handelshuis van Eeghen" door J. Rogge enz. enz.

X. Geschiedenis. Hieronder vallen boekwerken, die van belang zijn om de tijd te leren kennen, waarin de personen, naar wie een genealogisch onderzoek wordt ingesteld, hebben geleefd, voorzover hieraan gegevens kunnen worden ontleend, die voor de genealogische identiteit van bedoelde personen gewichtig kunnen zijn. Men kan hier b.v. vinden: P. J. Blok: Geschiedenis van het Nederlandsche volk. H. T. Colenbrander: De patriottentijd enz., I. H. Gosses en N. Japikse: Handboek tot de staankundige geschiedenis van Nederland en J. Wagenaar: Vaderlnndsche historie.

XI. *Rechtsgeschiedenis.* Onder deze aanduiding treft men geschriften, die betrekking hebben op vroegere rechtsinstellingen, die, voorzover zij het leven van ons voorgeslacht betreffen, in menig opzicht licht kunnen geven in genealogische vragen b.v. wanneer deze samenhangen met grond- en andere lasten, drukkend op onroerende eigendommen, die aan bepaalde personen verbonden zijn, voorts quaesties van erfrecht e.d. Bij deze afdeling zijn derhalve o.m. geplaatst: P. Bort „Tractaat verklarende hoe dat de Hollantsche leenen by uytterste-wille, ende versterf erven," J. L. van der Tooren „Het Zuid en Noord-Hollands versterfrecht," J. Ph. de Monté ver Loren „De historische ontwikkeling van de begrippen bezit en eigendom in de landsheerlijke rechtspraak over onroerend goed in Holland" en J. J. A. Wijs „Bijdrage tot de kennis van het leenstelsel in de republiek Holland."

XII. *Kerkgeschiedenis.* Voorzover de Kerkgeschiedenis nauw verbonden is met het tijdsbeeld, waarop zij betrekking heeft, geldt hiervoor hetzelfde als hetgeen wij hierboven bij X opmerkten. Tot deze afdeling behoren o.m. W. Bax: Het protestantisme in het bisdom Luik en vooral te Maastricht 1505—1557, S. Blaupot ten Cate: Geschiedenis der doopsgezinden in Groningen enz., en R. R. Post: Kerkelijke verhoudingen in Nederland voor de Reformatie van ± 1500 tot ± 1580.

XIII. *Periodieken,* binnen- en buitenland. Een belangrijke afdeling van vakbladen, die de genealoog op de hoogte houden van hetgeen er in het eigen land en in het buitenland op genealogisch en heraldisch terrein alsmede op dat van de aanverwante gebieden geschiedt. Bij de rubriek „binnenland" zijn behalve ons maandblad o.m. „Gens Nostra," „Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie", „De Navorscher" en „Ons Voorgeslacht" en bij de rubriek „buitenland" „The New York genealogical and biographical record," „L'Intermédiaire des généalogistes," „De Schakel," „Familie und Volk" en „The genealogists' magazine" ingedeeld.

XIV. Algemene *werken* zoals „Bijdrage tot een middel- en oudnederlandsch woordenboek" door A. C. Oudemans en „Minerva-Handbücher".

XV. *Archiefverslagen,* binnen- en buitenland. De betekenis van het archiefwezen voor de genealogie is zo vanzelfsprekend, dat deze afdeling geen nadere toelichting behoeft. „Verslagen omtrent 's Rijks oude archieven" en „[Verslagen van] het Belgische Staatsarchief" maken van deze categorie deel uit.

XVI. *Inventarissen.* Het belang hiervan is hetzelfde als onder XV genoemd. Voorbeelden van belangrijke tot deze afdeling behorende werken zijn: „Het archief van de Nassause Domeinraad" door S. W. A. Drossaers, „Het archief van het huis Bergh" door A. P. van Schilfgaarde en „Het archief van het kasteel Rechteren" door D. P. M. Graswinckel en H. Hardenberg.

XVII. *Repertoria.* Een belangrijke afdeling, waarvan, zoals de praktijk heeft geleerd, in het bijzonder de niet-Nederlandse werken minder bekendheid hebben. Niet alleen behoren tot deze categorie boekwerken, die een overzicht geven van hetgeen er over een familie is gepubliceerd, doch tevens die werken, die een opgave bevatten van hetgeen er over een geslacht bij een bepaalde instelling is te vinden. Naast Van Beresteyn's Genealogisch Repertorium en Petit's Repertorium houdt deze afdeling in: „American and English genealogies in the Library of Congress", „Biographische Nachschlagewerke, Adelslexika, Wappenbiicher" door R. Dimpfel, „The genealogist's guide" door G. W. Marshall, „Répertoire des noms historiques compris dans les dossiers du Collège Héraldique et Historique de France" door D. de Thezan, „Katalog over genealogisk Samling." Boeken van gelijke strekking op heraldisch, aardrijkskundig en historisch gebied vallen eveneens onder de aanduiding „repertoria" b.v. „Alphabetisches Namenregister bürgerlicher deutscher Wappenvorkommen" door J. J. Kenfenheuer, „Heraldische Bibliographie" door E. von Berchem, „Algemeene aardrijkskundige bibliographie van Nederland" en „Bibliographie de l'histoire de Belgique" door H. Pirenne e.a.

XVIII. *Alba studiosorum.* Deze registers, waarin de namen der studerenden aan instellingen van hoger onderwijs werden ingeschreven, kunnen een belangrijk hulpmiddel zijn bij de vaststelling van de identiteit van personen, vooral ook omdat de plaats of de streek van hun afkomst veelal aan de vermelding van hun naam is toegevoegd+ Naast die van Leiden, Franeker, Groningen, Utrecht en Harderwijk vindt men hier de alba studiosorum van Leuven (voorzover verschenen), Bazel, Keulen en Duisburg.

XIX. *Munt- en penningkunde.* Daar op munten en penningen (familiepenningen) vaak een geslachtswapen alsook een beeltenis en namen, plaatsen en data voorkomen, zijn werken op dit gebied van belang zowel voor de genealoog als voor de heraldicus. In deze afdeling komen o.a. voor: Beschrijving der Nederlandsche historipenningen door G. van Loon, Catalogus der Nederlandsche en op Nederland betrekking hebbende gedenkpenningen, Le jeton historique des dix-sept provinces des Pays-Bas door J. F. Dugniolle enz. enz.

XX. *Militaria.* Voorzover hiertoe gegevens omtrent personen in militaire dienst behoren, kunnen zij als biografische bijzonderheden voor de geslachtkundige onderzoeker van belang zijn. Boekwerken behorende tot deze afdeling zijn b.v. „Het Staatsche leger 1568-1795" door F. J. G. ten Raa, F. de Bas en J. W. Wijn, „Les officiers refugiés en service hollandais 1686-1688" door Th. A. Boeree en „Naamlijst der Nederlandsche Pauselijke Zouaven."

Wij hopen met bovenstaand kort overzicht het belang van onze bibliotheek enigermate in het licht te hebben gesteld.

Vlaggen van Nederlandse gewesten, steden en dorpen in de 17de eeuw,

door KL. SIERKSMA.

Inleiding:

Bij de verheugende opleving van belangstelling voor de vlag als symbool van souvereiniteit en eenheid-in-verscheidenheid is het naspeuren van de oudste en oudere bronnen een gespecialiseerde bezigheid, waaraan ik — sinds mijn huwelijk daarin volijverig bijgestaan door mijn vrouw — jarenlang veel tijd en moeite heb besteed.

Als resultaat van vorsen en onderzoek zijn inmiddels een behoorlijk aantal steden (en dorpen), zowel als plattelandsgemeenten in Nederland — en in het bijzonder in Friesland -- overgegaan tot het weder in gebruik nemen, dan wel het volgens ontwerp vaststellen van een eigen dundoek. Bij gelegenheden van plaatselijk karakter, zowel als bij treffen in nationaal en internationaal verband, zijn oude en nieuwe vlaggen weer een vaste verschijning geworden.

Waren de herontdekkingen van vlaggen tot voor kort voornamelijk gebaseerd op in de loop van enkele eeuwen — meestal op elkaar voortbordurende — verschenen vlaggeboeken, het aantal werkelijke „ontdekkingen" is steeds kleiner geworden en thans vrijwel uitgesloten. Des te verheugder kan men daarom zijn bij het terugvinden van een anoniem Napolitaans handschrift uit het midden van de 17de eeuw, met in het bijzonder voor Nederland unieke afbeeldingen van vlaggen, getiteld: *Bandiere usate in mare da diverse nazioni sopra i legni da guerra e mercantili.*

De hierbij afgebeelde en beschreven bladzijden uit bedoeld vlaggeboek illustreren duidelijk de vele mogelijkheden, die er ten aanzien van vlagmodellen reeds vanouds bestonden. Juist met het oog op de tegenwoordige veel gehoorde mening, dat vlaggen geen heraldische symbolen mogen dragen (een mening, die men van harte zou willen onderstrepen, als men in aanmerking neemt, hoeveel duurder dergelijke vlaggen in de aanmaak zijn dan eenvoudige „kleurenvlaggen", en dus hoeveel eerder de laatsten aan populariteit en gebruiksmogelijkheid, c.q. -intensiteit winnen) is het goed daar tegenover een collectie afbeeldingen te stellen van ongetwijfeld vrijwel alle geslaagde vlagmodellen die zowel heraldische symbolen — maar dan meestal in vereenvoudigde vorm en kleur! — als uitsluitend kleuren vertonen.

Als men de onderhavige collectie nader bekijkt, vindt men van de 20 vlaggen in totaal er slechts 7 (30%) welke uitsluitend kleuren vertonen (een ervan draagt bovendien nog een eenvoudig kruis), terwijl er eveneens 7 zijn, waarin kleuren en heraldische tekens verenigd werden (in 5 gevallen zijn deze kleuren gelijk, nl. rood-wit-blauw, in 2 gevallen is het heraldisch teken gevat in een schild); in 6 gevallen is het heraldisch teken op de vlag gesteld.

Speciale aandacht wordt nog gevraagd voor het feit van de vereenvoudigde toepassing van eventuele heraldische symbolen. Ook het omkeren van schild- en tekenkleuren, teneinde daardoor een sprekender vlag te verkrijgen, kwam herhaaldelijk voor, waarvan in deze collectie een aantal mooie voorbeelden is te vinden (speciaal ook de door mij als geschikt voor Noordhollandse vlag aanbevolen vlag gedocumenteerd op Enkhuizen).

De vlaggenverzameling moge thans voor zichzelf spreken. In een kort commentaar geef ik enkele bijzonderheden over de huidige vlaggen en dergelijken.

De bladzijden 48 t/m 68 van het vlaggeboek uit 1650:

(Op blz. 65 is temidden van de Nederlandse vlaggen een vlag uit Danzig afgebeeld, een begrijpelijke en vergeefse fout bij de beperkte geografische kennis van die dagen!)

HOLLAND

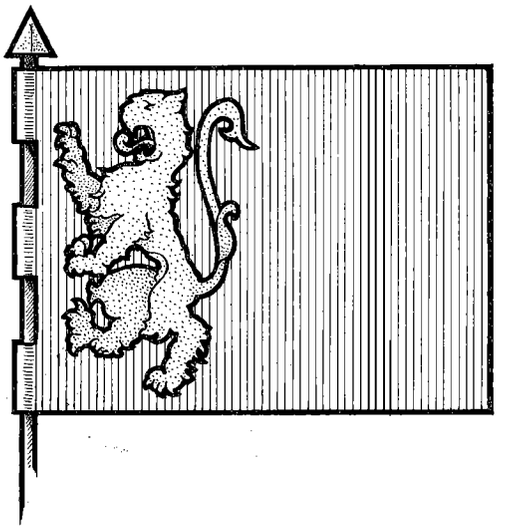

1 Op pagina 48 van het manuscript vinden we als eerste een vlag voor 1-1 o 11 and („Di Olanda") van rood met een leeuw van goud.

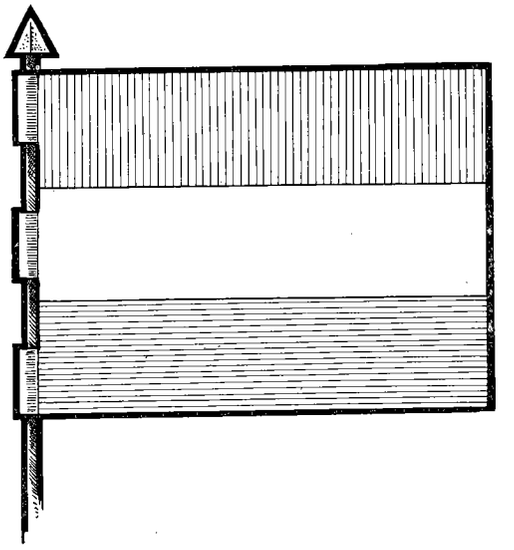

2. Eveneens met het bijschrift „D i 0 1 a n d a" geeft bladzijde 49 een vlag van 3 evenhoge banen in rood, wit en blauw.

Aan deze twee vlagafbeeldingen is weinig commentaar toe te voegen. De eerste immers is het zuivere vlaggebeeld (in omgekeerde kleurenvolgorde; een ter verduidelijking van het vlaggebeeld oudtijds gebruikelijke methode: zie ook Uelden) van het wapen van (Zuid-) Holland. De tweede vlag kan een zoveelste bijdrage zijn in de steeds weer oplaaiende strijdvraag of de Nederlandse driekleur nu rood, wit, blauw, dan wel oranje, wit, blauw moet zijn.

Gezien de volgorde der afbeeldingen hel ik over naar het gevoelen, dat de tekenaar met zijn als eerste uit de Nederlanden afgebeelde vlag die van het opperste bestuur heeft willen brengen, terwijl de vlag van pagina 49 dan de naar zijn mening algemene landskleuren kan weergeven.

AMSTERDAM

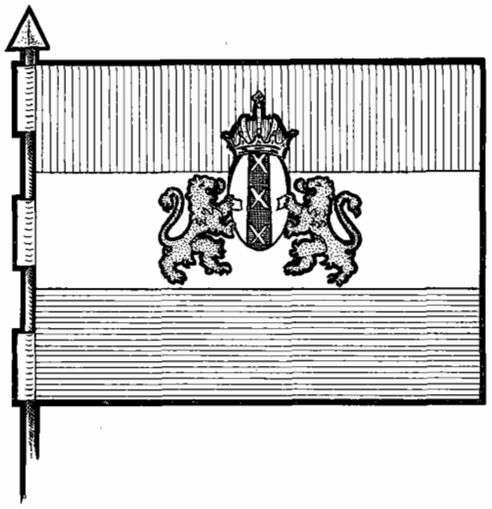

Na de beide vlaggen van „Holland" volgt op bladzijde 50 als eerste de vlag van A m s t e r d a m: 3 evenhoge horizontale banen rood-wit-blauw, op het midden van de witte baan, reikende in het rood, het wapen van Amsterdam in een ovaal schild, hooggehouden door 2 leeuwen van geel en gedekt met een keizerskroon.

Amsterdam bezit tegenwoordig merkwaardigerwijze geen officiële stadsvlag. Gebruikelijk is het voeren van een tot vlag verwerkt wapen, waarbij dit een kwart slag is gedraaid. Ook ziet men wel een witte vlag waarop het volledige stadswapen met schildhouders en kroon.

In 1948 werd door Mr. W. F. H. Oldewelt ren rapport over de Amsterdamse stadsvlag samengesteld (gepubliceerd in 1954! — in het tijdschrift Amstelodamum) ; daarin komt hij tot de slotsom, dat eigenlijk Amsterdam een vlag moet voeren als hier afgebeeld, zijnde de onderste baan van zwart. Waar deze vlag echter te weinig afwijkt van do nationale driekleur meent hij, dat misschien toch een andere wapenvlag te verkiezen valt.

M.i. zou de thans gepubliceerde vlag in zoverre aantrekkelijk zijn, dat hiermede do positie van Amsterdam als hoofdstad weer naar voren komt.. . . Evenwel valt er alles voor te zeggen schildhoudende leeuwen, kroon en wapenschild _ als in een vlag tc onduidelijke elementen — te verwerpen.

Amsterdams woede raderen zullen eerlang ren waar Salomo's oordeel moeten uitspreken !

DEN HAAG

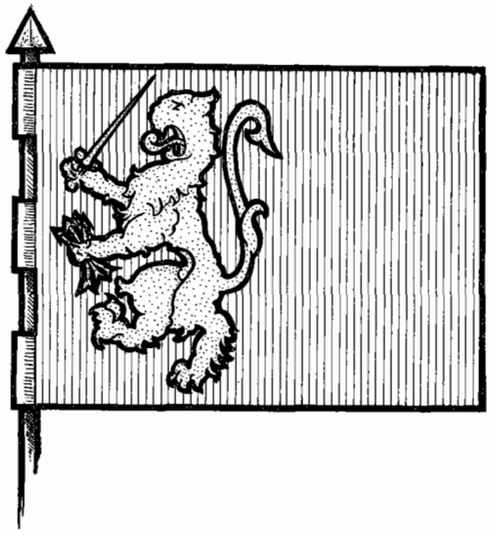

Een vlag van rood, waarop een leeuw van geel, in de opgeheven rechterpoot een zwaard van geel, in de gestrekte linkerpoot houdende een pijlenbundel van geel. Zo tekende de Napolitaan op pagina 51 de vlag D e l l' H a i a.

Het is duidelijk, dat men hier niet met de vlag van de (thans welhaast stedelijke) gemeenschap 's-Gravenhage te doen heeft: dit is de generaliteitsleeuw.

Het huidige Haagse dundock (waarover de gemeente-archivaris Mensonides in het tijdschrift 's-Gravenhage van nov. 1954 bij een artikel over het wapen een voortreffelijke studie schreef) van 2 horizontale banen in groen en geel, vastgesteld 2 december 1920, volgens advies van 10 aug. 19 13(!), schijnt historische achtergrond te vinden in dc linten, welke aan buurtbrieven voorkomen. Overigens is mij ook een nog niet gepubliceerd manuscriptwapen van Den Haag bekend, waarvan het schild doorsneden is van groen en geel. Voorshands neemt men aan, dat de grasgrond, waarop de wapenoievaar staat, en de schildkleur de grondslag vormen van de Haagse kleuren.

ZEELAND

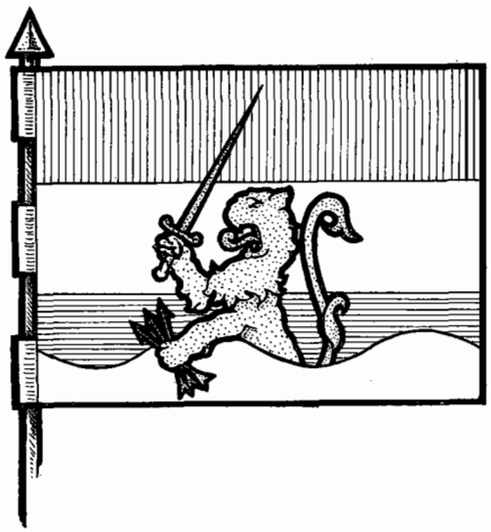

Het vlaggeboek geeft een vlag van 3 evenhoge horizontale banen in rood-wit-blauw, de blauwe baan onderlangs voorzien van een gegolfde witte voet, waaruit oprijzend over de 3 vlaggebanen en geplaatst op het midden een leeuw van geel, in de opgeheven rechterpoot een zwaard van goud, in de gestrekte linkerpoot een bundel van 3 pijlen van goud. „Di Z e l a n d a" staat er bij op bladzijde 52.

De leeuw op deze vlag is — overigens opmerkelijk genoeg op zichzelf — kennelijk bedoeld als de Generaliteits-leeuw, zoals deze ook op de vlag van Den Haag werd weergegeven.

De tegenwoordige Zeeuwse vlag — van 7 evenhoge gegolfde banen in blauw en wit, waarop in het midden het gekroonde wapen van de provincie Zeeland — herinnert in zijn gecompliceerdheid (het blijft te eenenmale minder juist in een vlag een wapenschild op te nemen) weliswaar in hoofdzaak aan het hier weergegeven oude vlaggebeeld, maar is veel minder duidelijk.

De leeuw met zwaard en pijlenbundel komen we tegenwoordig o.a. tegen in de Zeeuwse wapens van Hoofdplaat en Sas van Gent.

LEIDEN

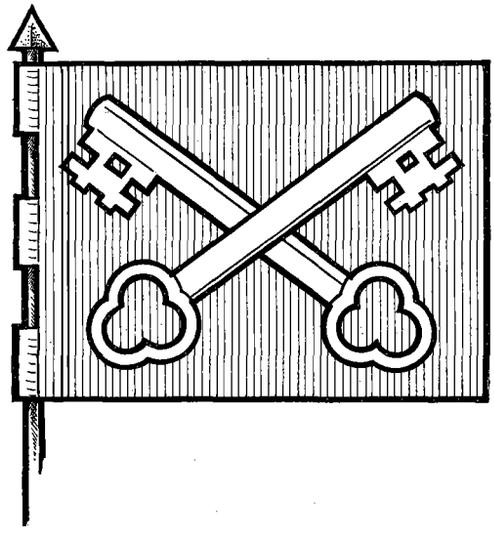

Een vlag van rood, waarop 2 gekruiste sleutels van wit, de baard naar beneden gekeerd, en het gehele vlaggeveld innemend. Zò staat de Leidse vlag afgebeeld op bladzijde 53 van het wapenboek.

Leiden, de „Sleutelstad", voert sinds 11 april 1949 een vlag van 3 gelijke liggende banen rood-wit-rood, aan de broekzijde voorzien van 2 gekruiste rode sleutels in een wit veld, omgeven door een rode cirkel.

Het stadswapen geeft ook rode sleutels in zilver.

Het is duidelijk, dat bij het vaststellen van dc oude vlag de belangrijkheid van goed sprekende figuren op een felkleurige ondergrond de doorslag hoeft gegeven bij een omkering van de wapenkleuren. Dc „moderne" vlag is heel wat minder sprekend!

Ook het combineren van de banenvlag met de kentekenvlag lijkt minder gelukkig.

In mijn aftekening van het manuscript bracht ik een kleine correctie aar:: de baarden van dc sleutels staan in het oorspronkelijke naar boven gekeerd, in afwijking van het aloude wapenbeeld derhalve.

EDAM

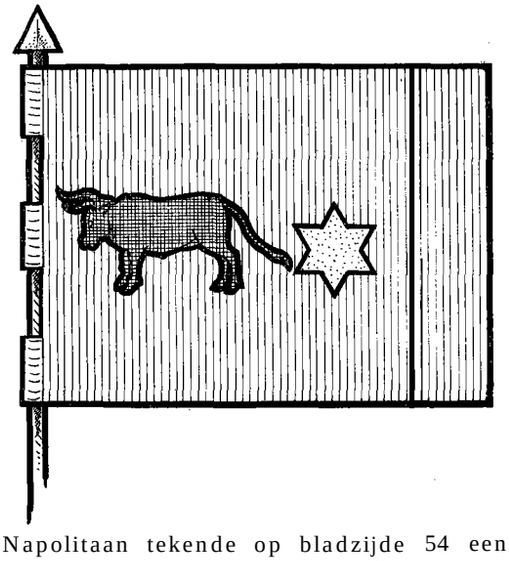

Onze Napolitaan tekende op bladzijde 54 een vlag van rood, waarop een stier van zwart, in het uitwaaiende deel vergezeld van een 6-puntige ster van geel, geplaatst op het midden.

Edam, dat geen stadsvlag bezit, en maar volgens mededeling van de Burgemeester ook geen plannen tot eventuele instelling daarvan bestaan, heeft als wapen een stier van zwart op een grond van groen, vergezeld van drie in het schildhoofd geplaatste 6-puntige sterren van goud. Dit wapen (naar zeggen daterend van 1919) vindt men dus in vereenvoudigde vorm terug in de hierbij afgebeelde vlag.

VLISSINGEN

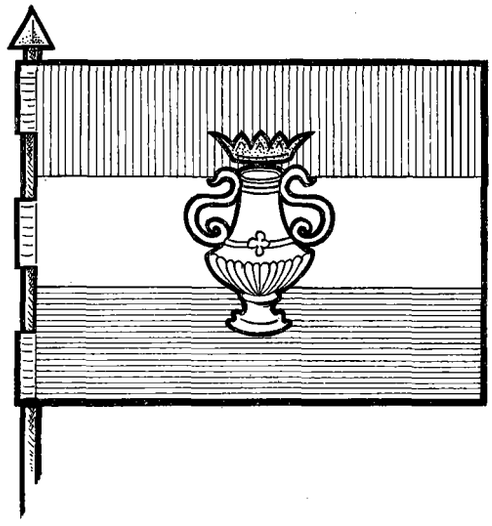

V l i s s i n g e n voert een vlag van 3 horizontale, evenhoge banen in rood, wit en blauw, waarop in het midden een fles van zilver, in de rode baan gekroond van geel, zoals de vlaggetekening op pagina 55 aantoont.

Het is duidolijk, dat we hier te doen hebben met dc Nederlandse driekleur, waarop het wapenmeubel is geplaatst. Tegenwoordig wordt dit laatste in rood weergegeven van zilver, geketend en versierd van goud, gekroond van goud.

Het is mij bekend, dat Vlissingen thans geen officiële stadsvlag kent; de kleuren rood en wit, zoals men die wel tegenkomt, schijnen nergens vastgelegd. Officieus voert men echter de hier gedocumenteerde vlag.

MOLKWERUM

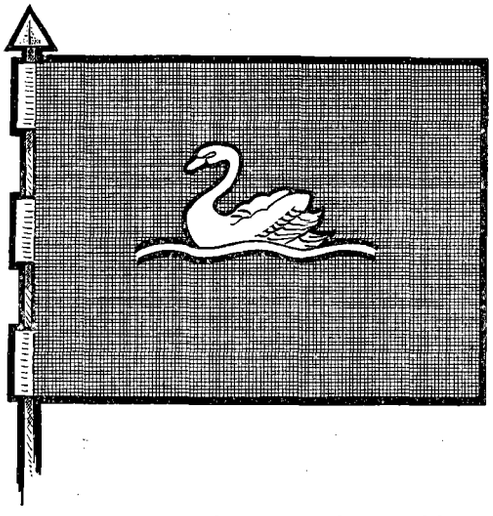

Een vlag van zwart en daarop in het midden een zwemmende zwaan van wit, eronder een golvende verkorte en versmalde dwarsbalk. Aldus de tekening op bladzijde 56 van het manuscript, met als onderschrift „D i V u o r c o m t i n F r i s 1 a n d a".

Afgaande op het onderschrift zou men dc vlag dus willen bestemmen voor dc stad W o r k u m, maar vorige zomer juist een vierbanige in geel en zwart officieel werd bevestigd. Voor een bekende in de Friese historie en folklore komt echter als vanzelf het rympje naar voren: „Het zwaante in 't zwart / Zit de Molweerders in 't hart". Dit is de vlag van M o 1 k m e r u m dus.

Een o.a. in wapensteen overgeleverd wapen van dit merkwaardige

Friese dorpje, dat eertijds een vloot van wel 96 schepen had, vertoont hetzelfde beeld, terwijl een Fries vlaggeboek uit 1708, samengesteld door de Dokkumer Hesman, ook een zwarte vlag, zij het dan met een lopende zwaan overlevert.

Overigens liggen Workum en Molkwerum in Friesland zuidwesthoek zo dicht bij elkaar, dat vergissing door een Napolitaan eigenlijk niet zo verbazingwekkend is!

De vlag is in levend gebruik bij de Oranjevereniging ter plaatse.

MEDEMBLIK

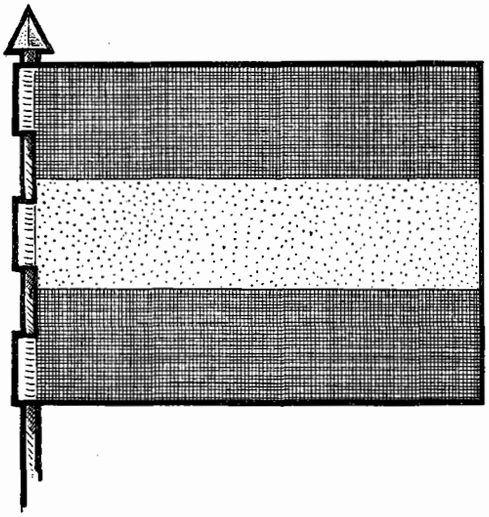

De vlag van Medemblik bestaat weer uit 3 evenhoge horizontale banen en wel in de kleuren zwart-geel-zwart. (bladzijde 57)

Tegenwoordig gebruikt men geheel onofficiëel in deze voormalige Zuiderzeestad nog eenzelfde vlag, waarvan de burgemeester mij echter op 31 oktober 1957 schreef: „Deze vlag mag op de naam gemeentevlag niet de minste aanspraak maken."

Vergelijkt men immers ook, hetgeen wij vermelden in de aantekeningen bij de vlag van Schiedam, dan is deze mening van de Burgemeester geheel juist.

Waar het voornemen bestaat om t.z.t. een officiële gemeentevlag te doen vaststellen, zou men echter wel van de 3-banige zwart-en-gele vlag moeten uitgaan : immers, deze is ontleend aan liet gemeentewapen, zijnde in zwart een paal van goud.

Wellicht dat een draaiïng van ren kwartslag van de huidige vlag, tot een dundoek met, 3 vertikale banen in zwart-geel-zwart aanbeveling verdient. Verwarring met de officiële vlag van Sneek (bestaande uit 2 vertikale banen van zwart en geel) is nauwelijks mogelijk, terwijl men op deze manier toch een wel bijzonder karakteristieke vlag krijgt. Ook op de oude gravures treft men een vlag met drie verticale banen aan.

SCHIEDAM

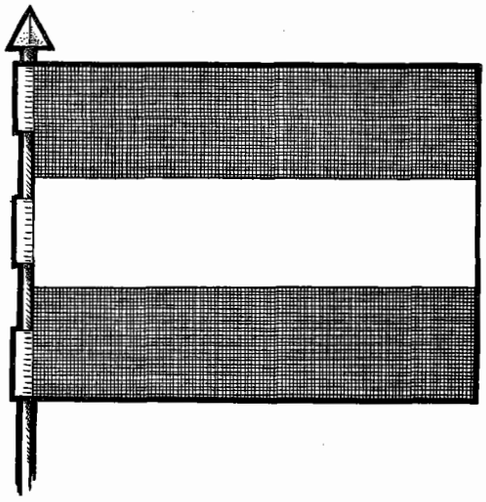

De Napolitaanse vlaggenverzamelaar tekende op bladz. 58 van zijn boek een vlag van 3 horizontale evenhoge banen in de kleuren zwart, wit en zwart.

Kennelijk heeft de tekenaar zich hier vergist en moet de witte baan geel zijn:

Reeds op 3 maart 1857 schreef het gemeentebestuur aan de Commissaris des Konings dat door de rederijen dezer gemeente ook een plaatselijke vlag wordt gevoerd, nl. een 6-banige vlag van geel en zwart; zoals trouwens Van der Aa ook in 1847 in zijn Aardrijkskundig woordenboek bevestigde.

Nög ziet men hier en daar deze 6-banige vlag in gebruik zodat een terugkeer naar de 3-banige vlag niet wenselijk lijkt (ook al met het oog op het feit, dat deze driekleur elders officieel bestaat).

De kleuren zijn ontleend aan het stadswapen, dat de Vlaamse zwarte leeuw op goud vertoont.

HOORN

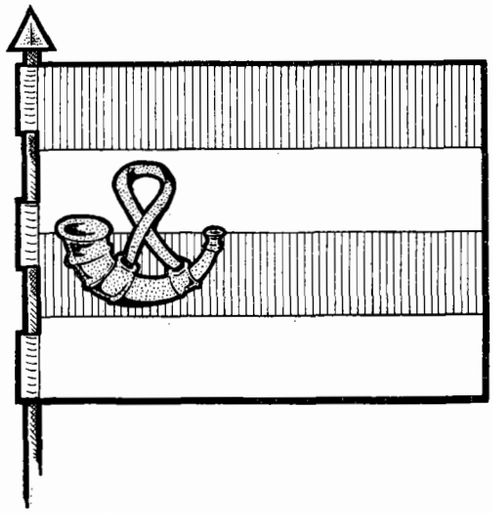

„Di**H o o** rne" wordt een vlag overgeleverd van 4 evenhoge, horizontale banen in rood en wit, met op de middelste banen een hoorn van rood. Aldus op bladzijde 59.

Naar bekend zal zijn werd nog op 26 maart 1987 door de gemeenteraad van Hoorn een gemeentevlag vastgesteld van 3 evenhoge, horizontale banen in de kleuren rood - wit - rood, waarbij deze stad zich als 10de in de rij heeft gevoegd van gemeenten in Nederland die deze kleuren (enkele ook officieel!) voeren. Zulks overigens tegen mijn nadrukkelijk en herhaald advies in en met negatie van de bereidwillig beschikbaar gehouden historische documentatie, hier weergegeven.

Het gemeentewapen vertoont overigens een minder eenvoudige hoorn dan op de vlag : van rood, geringd **van goud**, geband van blauw met kwasten van blauw, op een zilveren schild.

ZAANDAM

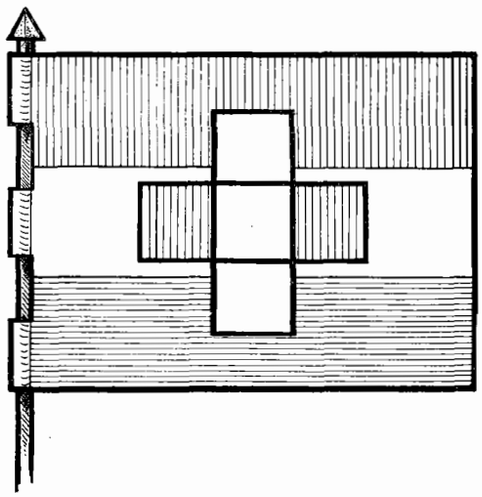

Een vlag van 3 evenhoge, horizontale banen in rood, wit en blauw, waarop in het midden geplaatst 2 rode en 2 witte vierkanten, geordend als een geschaakt Grieks kruis, waarvan de witte vierkanten in het rood en blauw reiken. (bladzijde 60).

Een opmerkelijke vlag voor de oorsprong waarvan ik geen verklaring weet.

Zaandam voert (merkwaardige historie in de politieke situatie van die tijd!) sinds 14 juli 1938 een vlag, „gevormd door 4 maal 3 rechthoekige hanen van gelijke breedte, waarvan de bovenste van blauwe, do tweede van zwarte, en de derde van gele kleur zal zijn, en verder aan de onderzijde door 2 rechthoekige banen van gelijke breedte, respectievelijk van blauwe en zwarte kleur, en die in de linkerbovenhoek over 4 banen een vierkant zal hebben, dat door een diagonaal van de linker-beneden- naar de rechter-bovenhoek verdeeld zal zijn in 2 driehoeken, waarvan de ene en wel de driehoek, welks tophoek de linkerbovenhoek van de dag is, van rode en de andere van witte kleur zal zijn." (aldus de alleszins curieuze, maar verre van duidelijke omschrijving in het raadsbesluit). Deze vlag werd gekozen uit 25 (!) ontwerpen (waaraan toegevoegd kan morden de wens van zeker raadslid Bosman „die liever een roode vlag zou hebben"), nadat in 1574 het voornemen had bestaan een vlag in blauw en zwart in te voeren.

Het wapen van Zaandam, gevierendeeld, met een der kwartieren andermaal gevierendeeld, en over het geheel een hartschild heeft in zijn gecompliceerdheid de ontwerper kennelijk parten gespeeld.. ... Deze vlagafbeelding stemt overeen met een in 1951 door Dr. S. Hart gevonden notariële acte van 1657, waarin schippers vastleggen, dat hot „Sardammer" kenteken bestaat uit „twee rode ende twee witte vierkante ruijten, deur malcander geschakeert". Deze curieuze vondst mèt onze ontdekking moge aanleiding vormen tot verbetering van het raadsbesluit uit 1938 !

HAARLEM

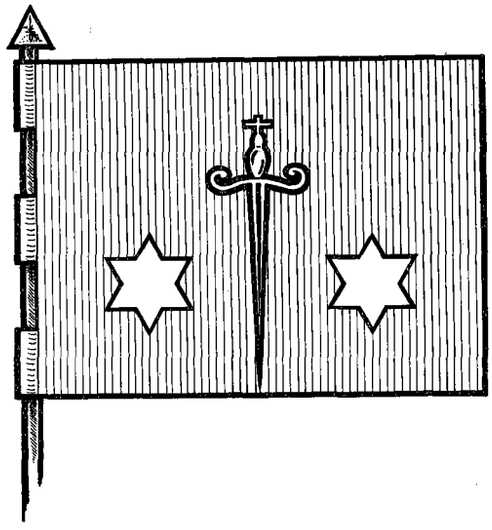

Het onderhavige vlaggeboek geeft op bladzijde 61 een vlag voor H a a r 1 e m weer, namelijk van rood, waarop in het midden een puntig zwaard met de punt naar beneden gericht, links en rechts vergezeld van 2 6-puntige sterren, alles van wit.

Er bestaat momenteel geen officiële vlag voor Haarlem. Doorgaans wordt gevoerd een vlag met 2 horizontale banen in rood en wit.

Zowel de tegenwoordige officieuze vlag als de thans historisch gedocumenteerde zijn ontleend aan het stadswapen, nl. van rood beladen met een zwaard van zilver, met een gevest van goud, geplaatst met de punt naar boren, overtopt met een verkort kruis en vergezeld van 4 6-puntige sterren, alles van zilver.

De hier afgebeeldc vlag is dus kennelijk met opzet een (door vereenvoudiging j verduidelijkte weergave van het stadswapen ; zelfs het verkort kruis zou men op het gevest van het zwaard willen ontdekken! Maar waarom werd het zwaard omgedraaid? Of geeft hier een vergissing van de tekenaar aan, dat hij op mondelingc of geschreven mededeling de vlag tekende?

STAVEREN

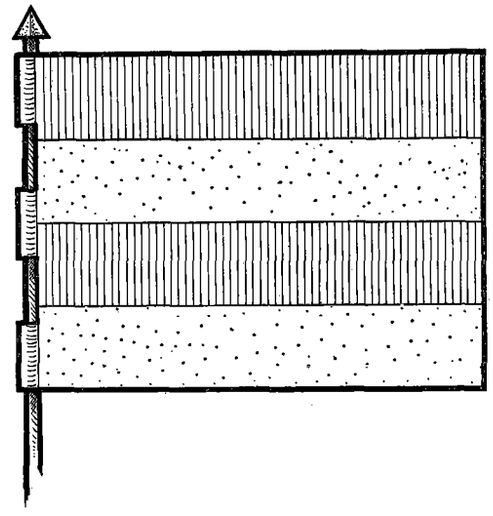

Een vlag van 4 horizontale evenhoge banen van rood en geel. Zo laat ons de afbeelding op bladzijde 62 de vlag zien van „S T A V O R N E 1N F R 1 S L A N D A".

Deze vlag, ontleend aan het stadswapen (doorsneden van goud en rood, met 2 schuin gekruiste abtsstaven van het een in het ander, van onderen door een lint van goud verbonden) wordt niet meer gebruikt.

Wel werd enkele malen overwogen een menigvuldiger (169.5, 1711, 1716, 1752, 1900, 1905, 1912) overgeleverde vlag van blauw, waarop 2 gekruiste abtsstaven van geel, in ere te herstellen; welk voornomen echter „vanwege de hoge kosten aan dc vervaardiging van een dergelijke vlag verbonden" niet tot effect is gekomen. Wellicht dat deze eenvoudiger tweekleur wèl in de gratie kan komen.

ENKHUIZEN

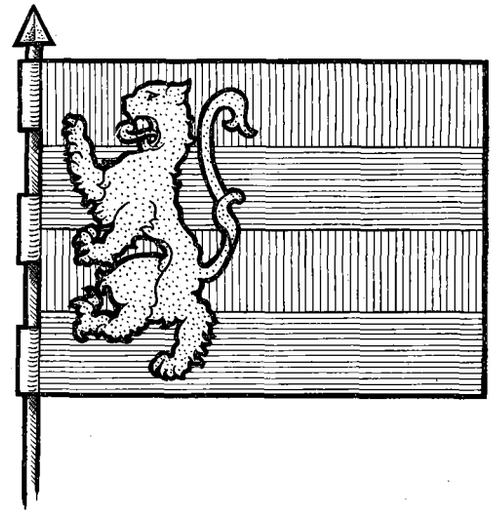

Bladzijde 63 brengt ons een vlag met het bijschrift „D I E N C H U Z E", bestaande uit 4 evenhoge horizontale banen in de kleuren rood en blauw, over alles heen een klimmende leeuw van goud.

Hoewel het, bijschrift aangeeft, dat we hier te doen hebben met do vlag van Enkhuizen, meen ik dit te moeten betwijfelen, daar nòch het huidige wapen, nòch ook de thans gebruikte vlag in iets herinneren aan heraldisch beeld en kleuren van deze oude vlag.

Het wapen van Enkhuizen is nl. een schild van blauw, beladen niet 3 omgewende haringen van zilver, gekroond van goud en boven het midden van elke haring voorzien van een ster van goud (kleuren derhalve : wit-geel-blauw) .

Op 18 augustus 1949 bepaalde de gemeenteraad van Enkhuizen, dat de gemeentevlag zou bestaan uit 13 horizontale banen van rood en geel en een kanton van wit, ter hoogte van 5 banen, waarop het wapen van Enkhuizen. (Dit laatste is een voor vlaggen minder juist element; de 13-banige vlag heeft in elk geval een traditie tot in de 17de eeuw) .

Vraagt, men zich echter af, wat deze vlag (op naam van Enkhuizen en dus kennelijk door een daar thuishaven hebbend schip gevoerd) wel aanduidt, dan waag ik een verklaring, die tegelijk ren suggestie inhoudt :

Ik mag dan eerst ter vergelijking wijzen op do vlag van pag. 48 in het manuscript : Holiand. Deze is dus kennelijk vergelijkbaar met het wapen, tegenwoordig gevoerd door Zuidholland.

Het wapeu van Noord-Holland heeft als rechterhelft dit zelfde wapen, als linkerhelft het West friese wapen van gouden leoparden en blokjes op een blauw veld. De wapenkleuren (waaraan ook de tegenwoordig soms gebezigde maar niet-officiële vlag van deze provincie is ontleend) zijn dan : rood-geel-blauw.

Kan men zich nu een mooier en juister vlag voor Noordholland indenken, tegenhanger van de oude „Hollandse" vlag, dan het dundoek, dat hierbij voor Enkhuizen werd afgebeeld, in blauw en rood met gele klimmende Hollandse leeuw?

JOURE

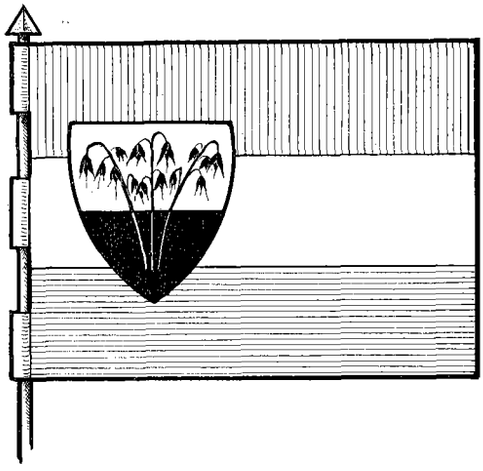

Op pagina 64 is een driebanige vlag getekend in rood-wit-blauw, geplaatst op het midden in de witte baan, reikend in het rood, het wapen van Joure.

De vondst van een vlag van de „Vlecke" Joure is op zichzelf een historisch hoogtepunt. Niets immers duidt, erop, dat deze — ver in de binnenlanden van Friesland gelegen — plaats, die tegenwoordig het bestuurscentrum vormt van de vrij uitgestrekte gemeente Haskerland, als vlagvoerende „mogendheid" van enige betekenis is geweest.

Toch heeft deze plaats (die zich dorp noch stad, slechts vlek mag noemen) ook anderszins een behoorlijke heraldische traditie : het levend gebruik en de overlevering van het Vlekke-wapen duidt daarop.

Dit niet-officiële wapen (tot voor kort in kleur bekend als van blauw en goud) vertoont 3 haver-aren (haver is in het fries: hjouwer; het wapen is dus sprekend !) van zwart en zilver op een doorsneden schild van zilver op zwart, van het een in het ander. In het wapen staan ter weerszijden van de haverschoof nog links en rechts paalsgewijs 3 eikels. Of deze eikels een latere toevoeging zijn, dan wel dat het Vlekkewapen in de vlag vereenvoudigd is, is onzeker; het laatste lijkt het meest waarschijnlijk.

HINDELOPEN

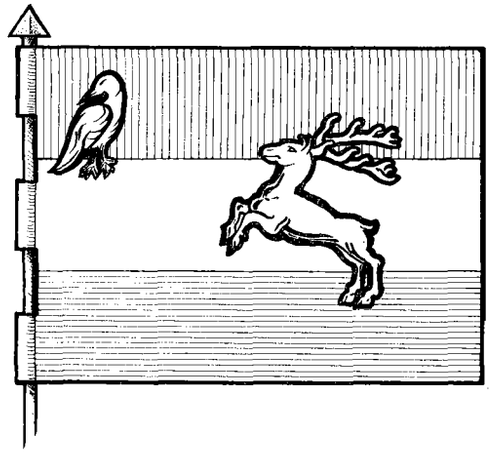

Pagina 66 brengt wederom een driebanige vlag in rood, wit en blauw. Op het uitwaaiend gedeelte van de vlag, geplaatst op het wit en reikend onder en boven resp. in het rood en blauw, een springend hert (hinde) van wit en zwart: aan de broekzijde in het rood, reikend in het wit, een omgewende, omziende vogel van wit en rood.

Het huidige gemeentewapen vertoont in zilver ren hinde van rood op ren grond van groen. De in het wapen thans algemeen zonder gewei afgebeelde viervoeter komt in oudere wapenboeken algemeen met gewei voor. Bijzonder belangwekkend is de vogel als heraldisch teken: dit is nl. het dier dat in de Hindeloper volkskunst kenmerkend vaak voorkomt, wel aangeduid als do „heilsvogel". Mogen we veronderstellen, dat Hindelopen eertijds naast het „jongere" sprekende wapendier de hinde, nog deze vogel als symbool kende?

Overigens wordt in het eerder genoemde Friese vlaggenboek van 1708 als Hindeloper vlag een van vier evenboge horizontale banen in groen en geel vermeld. Bij deze vermelding aansluitend wordt reeds vele jaren geijverd voor de officiële instelling van een gemeentevlag volgens het model 1708. Het opnemen daarin van in elk geval de vogel is wel aanbevelenswaardig.

MIDDELBURG

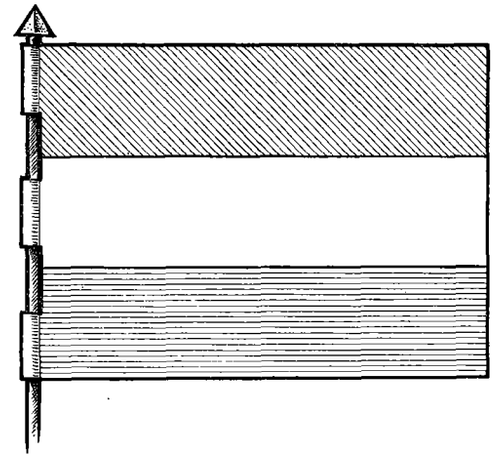

Op pagina 67 van het manuscript vinden we een vlag voor Middelburg van 3 evenhoge, horizontale banen, in de kleuren groen-wit-blauw.

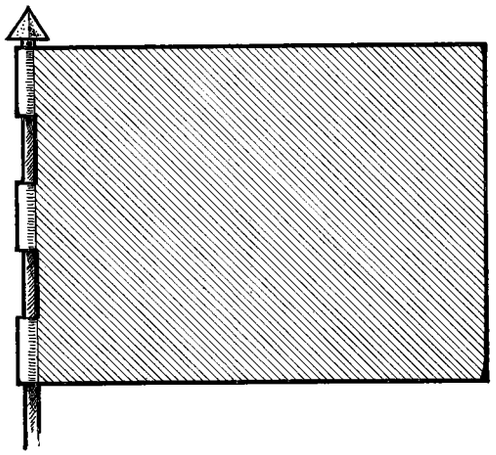

2. Op pagina 68 staat een tweede vlag van Middelburg afgebeeld, geheel van groen.

Dit zijn twee hoogst merkwaardige vlaggen, omdat ze afwijken van zowel het banisticke gebruik om vlaggekleuren en wapenkleuren met elkaar in overeenstemming te doen zijn, zowel als van het feit, dat éénkleurige vlaggen hoogstzelden voorkomen.

Ik kan dan ook niet anders dan aannemen, dat de geheel groene vlag, vermeld voor Middelburg, in feite niet anders is dan do (eerst bekende) afbeelding van ren vlag van het Collegeter Admiraliteit in Middelburg, van het bestaan waarvan wij vrijwel alleen zijn ingelicht, in „Het leven van De Ruyter", door G. Brandt (Amsterdam, 1786) in de bepaling, dat „... geen andere vlaggen achter of voor op den boegspriet zouden worden gevoert, clan die van 't kollegie ter admiraaliteit ..." (Besluit van 1 maart 1655).

In ditzelfde verband mag men de groen-wit-blauw-vlag dan wellicht beschouwen als eenzelfde admiraliteitscollegevlag, waarin òf de witte en blauwe banen van het wapen van Zeeland zijn verwerkt, òf bij dc aftekening het rood na het groen is weggevallen. Er bestond nl. ook een vlag, waarin de kleuren van het College waren verenigd met die van de Prinsen\-lag (zo in 1695, rekeningen Equipagemeester te Veere, 5 juni).

Overigens kunnen deze Middelburgse vlaggen van het College mede dienen ter datering van het manuscript: de Collegiën werden in 1597 ingesteld; vlaggedoek van groene kleur is overigens volgens de gepubliceerde archiefstukken niet geleverd vóór 1671 (C. de Waard, Ned. Vlag, bladz. 68).

Voor de gemeente Middelburg bestaat geen officiële vlag (21 mei 1958), maar aangenomen wordt, dat de vlag bestaat uit drie horizontale banen van geel - wit rood.

Verantwoording:

Het onderhavige manuscript, dat gedateerd is op 1667, is eigendom van William Davis Miller, en wordt thans bewaard in de John Carter Brown Library in Providence.

De voor deze documentatie gebruike fotocopieën — voor zover bekend de enige voor de aanmaak waarvan ooit toestemming is verleend — werden mij verschaft door de Heer Karl Fachinger te Frankfurt, die mij attendeerde op het bestaan van dit handschrift. De fotocopieën zijn ingevoegd in mijn uitgebreide documentatie over Nederlandse en speciaal Friese vlaggen en wapens.

Met toestemming van de eigenaar van het manuscript is een reeks kleurenfotoos gemaakt ten dienste van de Kungl. Livrustkammaren in Stockholm.

In overleg met onze voorzitter, Jhr. Dr. D. P. M. Graswinckel, en de hoofdredacteur van De Nederlandsche Leeuw, Mr. W. W. van Valkenburg, werd besloten voor deze publicatie niet de op verschillende plaatsen onduidelijke fotocopieën te reproduceren: de voorkeur is gegeven aan duidelijke en als heraldische tekening verantwoorde lijntekeningen van de vlaggen.

Voor zover bekend is dit de eerste volledige publicatie van een afgerond gedeelte uit het vlaggenboek. In een artikel van Howard M. Chapin, in The American Bookcollector (May / June and July 1933, pages 332 / 4 en 338 / 42), getiteld „Seventeenth Century Flag Books", is voor het eerst op het bestaan van het manuscript gewezen, zonder dat op de inhoud ervan nader werd ingegaan.

Tezamen met mijn vrouw schreef ik in verband met onze onderzoekingen naar de vlaggen van Friesland over dit onderwerp in De Friese Koerier (Heerenveen) 1957, 9 maart: „Flekke de Jouwer hat neist in eigen wapen ek in flagge." Hierop volgde eveneens van de hand van mijn vrouw, B. J. Sierksma-Zeeff, in de Leeuwarder Courant (Leeuwarden) 1957, 12 april: „Vier vlaggen uit het 17de eeuwse Friesland in 's werelds oudste vlaggeboek." Beide artikelen waren geïllustreerd met pentekeningen.

Onder het opschrift „Zaandam heeft een stadsvlag. Drie eeuw oud" publiceerden wij in het Dagblad voor de Zaanstreek (Zaandam) 1958, 14 januari, de Zaanse gegevens.

In een televisie-uitzending op 24 april werd het vlaggenmanuscript voor het eerst door mij aan het kijkend Nederlandse publiek getoond.

Ten slotte is voor de bereidwillige inlichtingen over de huidige vlaggen, ontvangen van resp. burgemeesters, een dankwoord hier op zijn plaats.

Archieven en kerkeboeken van de Niederrhein,

door J. J. HOOFT VAN HUYSDUYNEN.

Na diverse lezingen, die ik voor afdelingen van ons Genootschap en elders in de afgelopen jaren hield, bleek mij hoevele genealogen met moeilijkheden te kampen krijgen wanneer zij met hun onderzoek in Duitsland terecht komen. Mede door de talrijke nagekomen schriftelijke aanvragen om inlichtingen lijkt het mij nuttig onze leden in de Westduitse archieven althans enigszins de weg te wijzen.

De archieven van de provincie Nordrhein-Westfalen zijn mij door vele persoonlijke bezoeken het beste bekend; gebrek aan plaatsruimte evenwel noodzaakt mij slechts een deel hiervan te behandelen. Ik wil de lezer daarom in dit artikel een overzicht geven van de aanwezige kerkeboeken en enige stedelijke archieven hoofdzakelijk gelegen in de z.g. Niederrhein, Mogelijk is later nog eens gelegenheid de archieven van een ander gedeelte van de Rijnprovincie uitvoerig te bespreken.

Bij een vergelijking van b.v. Westfalen en de Rijnprovincie valt het onmiddelijk op, dat dit laatste gebied voor ons genealogen in het algemeen het belangrijkste zal zijn. Immers, de natuurlijke verbindingsweg, de Rijn, „der Vater aller Dinge", was oorzaak, dat de handel tussen dit gebied en ons land zéér intensief was; strategisch was deze provincie het toneel van veel oorlogshandelingen gedurende de 80-jarige oorlog: politiek gezien was een grote hollandse invloed in de Rijngewesten voor ons land een levensbelang. Ik behoef dit niet nader toe te lichten. De archieven van steden als Keulen, Düsseldorf, Duisburg, Wesel, Emmerich, Geldern, enz.; de kerkeboeken der Rijnbarrière-steden; de garnizoensplaatsen, e.a. zij alle spreken hun eigen taal. Het zijn alle ook bronnen, die door talloze hollandse genealogen met succes zijn aangeboord. Helaas heeft de laatste oorlog ook aan vele duitse archieven onherstelbare schade berokkend, hetzij door direct oorlogsgeweld, hetzij door onachtzaamheid of erger van de bezettende macht. Van enkele steden is het archief zelfs geheel verloren gegaan.

Voor de Niederrhein was het een gelukkige omstandigheid, dat eind 1939 de toenmalige Provinzial Landeskonservator opdracht gaf aan alle gemeentebesturen en geestelijken de bij hen aanwezige kerkeboeken in te leveren ten einde deze veilig te stellen. Voor zover deze bij de stedelijke autoriteiten berustten, werd aan dit bevel vrijwel algemeen voldaan; door de geestelijkheid, zowel R.K. als Evangelisch, echter slechts gedeeltelijk. Het gevolg hiervan is geweest, dat bij brand of bominslag in het Pfarramt diverse oude kerkeboeken verloren zijn gegaan. Een centralisatie der kerkeboeken, zoals wij die in onze Rijksarchieven kennen (alhoewel hieraan ook wel een en ander mankeert door gebrek aan medewerking van ettelijke kerkbesturen!) vergemakkelijkt het onderzoek en het ware te wensen, dat in Duitsland een centralisatie als in de Niederrhein ook in andere streken zou zijn doorgevoerd. Dit is echter nergens het geval.

Aanvankelijk werden de kerkeboeken gecentraliseerd in het Slot Gracht van de graven von Metternich te Liblar in het z.g. Personenstandsarchiv 1. Sinds enkele jaren is dit archief verhuisd naar het bekende slot Augustusburg te Brühl, tussen Keulen en Bonn gelegen. De immer dienstvaardige Archivdirektor Dr. W. Klein [1]) is voor velen onzer geen onbekende; talrijke hollandse genealogen heeft hij de oplossing van hun problemen verschaft. Het totaal aantal binnenkomende aanvragen is echter zó groot, dat men vaak geruime tijd op antwoord zal moeten wachten. Op verzoek van de heer Klein wil ik dit hier nog eens extra naar voren brengen.

In hetzelfde slot is thans ook ondergebracht het Personenstandsarchiv 11, de nieuwe burgerlijke stand vanaf het Napoleontische tijdperk; voorheen was dit archief opgeslagen in de oude vesting Ober-Ehrenbreitstein tegenover Koblenz aan de Rijn gelegen.

Wat bezit de Niederrhein aan kerkeboeken vóór de tijd van 1798?

In 1934 werd onder auspiciën van de Westdeutsche Gesellschaft für Familienkunde (Corr.adres Dipl. Bibl. H. Schünemann, Kaiser Friedrichstrasse 3, Bonn) door H. Löcherbach samengesteld de „Verzeichnis der Kirchenbücher der Rheinprovinz" (Keulen 1934). Alhoewel deze thans niet meer actueel is, kan zij echter nog een nuttige handleiding zijn.

In 1939 werd door W. Brockhaus, Wuppertal, uitgegeven een overzicht der Bergisch-Märkische Kirchenbücher, waarin ook de „rechtsrheinische und Stadtkölnische Kirchenbücher aus der Zeit vor 1809" zijn opgenomen, samengesteld door A. Brockhaus. Deze laatste boeken bevinden zich thans eveneens alle in het Personenstandsarchiv 1 te Brühl. [2])

De volgende kerkeboeken van de Niederrhein bevinden zich niet in Brühl, doch in de R.K. pastorieën (KPA) of het Bürgermeisteramt (BA) :

Altkalkar (Kr. Kleve)	KPA	D.St.	vanaf	1695
Bislich	KPA		„	1649
Bracht (Kr. Kempen)	KPA	D. Tr.	„	1620
		St	„	1770
Kalkar (Kr. Kleve)	KPA	D.	„	1633
		Tr.	„	1769
		St.	„	1808
Kranenburg	KPA	D. Tr.	„	1653
(Kr. Kleve)		St.	„	1764
Ginderich	KPA	D. Tr.	„	1668
(Kr. Meurs)				
Grieth (Kr. Kleve)	KPA	D.	„	1647
		Tr.	„	1654
		st.	„	687
Homberg (Kr. Meurs)	Ev.Pa	D. Tr. St.	„	1740
Huisberden	KPA	D. Tr. St.	„	1745
(Kr. Kleve)				
Kellen (Kr. Kleve)	KPA	D. Tr. St.	„	685
Qualburg (Kr. Kleve)	KPA	D. Tr. St.	„	789
Rheinberg	BA	R.K. D.	„	1620
(Kr. Meurs)		Tr.	„	642
		St.	„	1716
		Geref. D.	„	1668
Till	KPA	D. Tr. St.	„	1766
Veen (Kr. Meurs)	KPA-Xanten	D. Tr.	„	1682
		St.	„	1702
Warbeijen (Kr. Kleve)	KPA	D.	„	1656
		Tr.	„	1703
		st.	„	1702

[1]) Men leze het artikel van zijn hand in de „Mitteilungen der Westdeutschen Gesellschaft für Familienkunde" Band XVIII, Heft 2/3, 1957: Die Standessamtlichen Nebenregister im Personenstandsarchiv Brühl (blz. 109 e.v.).

[2]) Alhoewel niet tot de Niederrhein behorende wil ik in dit verband de lezer toch opmerkzaam maken op de gedrukte inventarissen van het Land Hessen en die van de Bayerische Pfalz. De eerste, samengesteld door Prof. Otfried Practorius is een uitgave van de Historische Kommission für das Land Hessen te Darmstadt; de tweede is vervaardigd door Dr. Anton Müller en is een uitgave van Verlag Theodor Aekermann te München (1925).

Weeze (Kr. Geldern)	KPA	D.	,, 1662
		Tr.	,, 1704
		St.	1689
Wetten (Kr. Geldern)	KPA	D.	16%1694
		Tr.	1675-1698
		St.	1678-1698
Zyfflich (Kr. Kleve)	KPA	D. Tr. St.	vanaf 1640
Geldern	BA	Evang./Luth.	vanaf 1703
		R.K. dopen	,, 1569
		Tr.	,, 1626
		militair	1621—1703
		Geref.	vanaf 1706

Ook de kerkeboeken van Emmerich, Rees en Wesel, waarover hierna nog zal worden geschreven, worden ter plaatse bewaard.

De Niederrhein is overwegend Rooms-Katholiek: voor de geschiedenis der Evangelische kerken verwijs ik naar de kleine handige boekjes uitgegeven in opdracht der verschillende Kreissynodes bij het Lichtweg-Verlag te Essen.

Waar kerkeboeken de genealoog geen uitkomst meer kunnen brengen, komen de stads- en staatsarchieven in aanmerking. Talrijke stedelijke archieven, waarvan ik U er reeds enkele noemde, treft men in het Rijnland aan. De inventaris van een groot aantal van deze archieven is in druk verschenen.

In 1899 verscheen de eerste publicatie van Dr. Armin Tille in opdracht der Gesellschaft für Rheinische Geschichtskunde, getiteld: ,,Übersicht über die kleineren Archive der Rheinprovinz". Het tweede deel volgde in 1904, waaraan Dr. Joh. Krudewig de laatste hand legde en die ook de volgende delen samenstelde. (Band III 1909; Band IV 1915; Band V, Heft I 1916).

Daarnaast staan de genealoog nog ter beschikking de ,,Inventare Nichtstaatlicher Archive der Rheinprovinz" van de hand van wijlen Dr. C. Wilkes, voorheen chef van de Archivberatungsstelle te Düsseldorf.[3]) Deze zijn:

Inventar des Archivs der Evangelischen Gemeinde Duisburg mit einem Anhang über das Archiv des Katharinenklosters zu Duisburg (1941);

Pnventar der Urkunden des Stiftsarchivs Xanten 1119-1449 (1952);

Quellen zur Rechts- und Wirtschaftsgeschichte des Archidiakonats und Stift Xanten (1937);

Inventar der Urkunden des Archives von Schloss Diersfordt bei Wesel (1957), Band 1 van 1272-1599. Dit laatste werk werd door de opvolger van Dr. Wilkes, Dr. R. Brandts, voltooid.

In deze reeks wil ik nog twee uitgaven noemen, die, evenals alle bovenstaande inventarissen, op het Rijksarchief te Arnhem te raadplegen zijn, n.l. de inventaris van het Archiv der Pfarrkirche St. Martin in Euskirchen en die van de St. Antoniuskirche in Wickrath, beide uitgaven van het Landschaftsverband Rheinland.

EMMERICH

Het stedelijk archief van Emmerich, voor ons wel van zo uitzonderlijk belang, is helaas in zijn geheel verloren gegaan. Een onherstelbaar verlies! Gelukkig zijn de kerkeboeken nog bewaard gebleven. De St. Aldegundiskirche bezit doopboeken vanaf 1620, trouwboeken vanaf 1612 (beide evenwel met hiaten); overlijdensregisters vanaf 1733. In de pastorie der St. Martinikirche zijn nog aanwezig de doop- en trouwboeken vanaf 1611; deze zijn geklapperd.

In het Evangelisches Gemeindeamt achter het Rathaus worden bewaard:

de Reformierte boeken: dopen vanaf 1651, trouwen 1633, overlijden 1766;

de lutherse boeken: dopen en trouwen vanaf 1627, overlijden vanaf 1689;

kerkeboeken Hugenoten vanaf 1690 tot 1806.

Op al deze boeken zijn zeer behoorlijke klappers gemaakt.

Het interessante kapittelarchief van de Martinikirche werd gedurende de laatste oorlog op het kasteel Bergh in veiligheid gebracht: hierdoor is het gelukkig gespaard gebleven. Wegens plaatsgebrek echter ligt dit thans nog opgeslagen in kisten deels in de kelder van het stadhuis, deels in de R.K. pastorie en het is dus (na ruim 10 jaar), nog niet te raadplegen. Gelukkig bestaat er een geschreven inventaris van met regestenlijsten (waarin oorkonden vanaf 1131!), dat zich bevindt in het Rijksarchief te Arnhem. Het is getiteld: ,,Verzeichnis des Archivs des vormaligen Canonichen Capitels St. Martini zu Emmerich und Kreuzbruders Convent": de samensteller is niet genoemd.

In het Staatsarchiv te Düsseldorf zijn ook nog enkele archivalia over Emmerich aanwezig: schepenprotocollen vanaf eind 16de en over de 17de eeuw. Voorts als zéér belangrijk document het Schippersboek, beginnende bij de oprichting van het Schippersgilde op 16 juli 1627, en ten slotte een Burgerboek lopende tot 1667.

Bij een mijner bezoeken aan Emmerich ontdekte ik nog in de kelder van het Amtsgericht (met medewerking van de Oberinspektor Hansen) wat oude testamenten, de oudste daterende van 1798.

REES

Over het oude stadje Rees, waarvan de vestingwerken indertijd door Prins Maurits werden aangelegd, kan ik kort zijn. De Rechterlijke archieven zijn practisch onbruikbaar; zij zijn wel in Rees aanwezig, doch door beschadigingen tijdens de laatste oorlog bijna niet te raadplegen. Ordening en inventarisering van dit archief wordt door de Archivberatungsstelle te Düsseldorf binnenkort ter hand genomen.

De kerkeboeken bevinden zich eveneens ter plaatse: de R.K. beginnende 1627 bij Dechant Dickman in de Dellstrasse; de gereformeerde in het Evangelisches Pfarramt. Deze laatste beginnen 1652.

WESEL

Een der belangrijkste steden van de Niederrhein voor onze genealogieën is de stad Wesel, ,,Vesalia hospitans", het gastvrije Wesel, dat in 1241 stadsrechten kreeg. Hier was het toevluchtsoord voor talrijke réfugiés uit Holland en België rond 1568. Twee prachtige grote bekers getuigen nog van de dankbaarheid dezer vluchtelingen; tijdens de oorlog werden deze bekers op het kerkhof begraven en zijn aldus voor vernieling of roof gespaard gebleven. Naast een belangrijke garnizoensstad (de talrijke inschrijvingen van militairen in de lidmatenregisters getuigen hiervan) was Wesel ook een voorname handelsstad met geregelde beurtvaarten op alle grote steden in Holland. Toen in 1672 deze beurtvaart werd verlegd naar Duisburg en Düsseldorf nam de betekenis van Wesel als handelsstad voor ons snel af.

Een zeer bekend inwoner van Wesel was (o.a.) *Peter Minuit* (Mennewiet), directeur van het Nederlands Compagnyschap, die later zo'n belangrijk aandeel heeft gehad in de stichting van New York.

[3]) Voor de werkzaamheden der Archivberatungsstelle verwijs ik naar hot hiervoor reeds geciteerde blad der Westdeutsche Gesellschaft für Familienkunde, maar op pag. 123 e.v. een artikel is gepubliceerd van de hand van Dr. R. Brandts, de huidige chef, getiteld: „Die Aufgaben der rheinischen Archivberatungsstelle".

Ondanks het grote bombardement van februari 1945, toen 97% van de stad in puin werd gelegd, zijn archieven en kerkeboeken er goed afgekomen. De R.K. kerkeboeken bevinden zich in de pastorie bij Dechant van der Giet aan de Kurfürstenring; die van de Martinikirche beginnen 1620; die der Maria Himmelfahrtkirche vangen 1647 aan.

In het Evangelische Gemeindeamt (Karolineheim) zijn de volgende kerkeboeken ondergebracht:
de Willibrordikirche vanaf 1573;
de Mathenakirche vanaf 1625;
de Lutherse kerkeboeken vanaf 1667, en
de Waalse kerktboeken vanaf 1694.

Dank zij een jarenlange arbeid van de emeritus-predikant Bolitz zijn op al deze boeken alfabetische registers aanwezig, die zéér nauwkeurig zijn en het zoeken vergemakkelijken. Talloze Nederlandse genealogen heeft Ds. Bolitz in de loop der jaren kunnen helpen: wegens zijn hoge ouderdom (90 jaar!) heeft hij dit werk, dat hem lief was, moeten opgeven. Het toezicht over deze boeken berust thans bij de stedelijke archivaris, Dr. G. Metzmacher, die in het Rathaus zetelt, waar ook het uitgebreide stadsarchief is ondergebracht.

Alhoewel (helaas) in dit archief de schepenprotocollen ontbreken (slechts enige fragmenten zijn nog in het Staatsarchiv te Düsseldorf aanwezig), is dit archief toch nog veelomvattend en uitgebreid genoeg om met succes nasporingen te kunnen doen. Men vindt hier o.a.:
Stadsrekeningen vanaf 1349;
Raadsprotocollen vanaf 1466;
Raadsmissiven van af 1496:
Rekeningen van geestelijke instellingen vanaf de 15e eeuw met talrijke bijlagen:
390 portefeuilles met Magistraatsregistratuur vanaf de 16e eeuw;
als Depositum een verzameling acten van Schermbeck, beginnende 1700.

Alvorens dit korte overzicht van Wesel te besluiten wil ik nog de aandacht vestigen op het in 1950 verschenen boek van de voormalige stadsarchivaris Adolf Langhans: „Die Listen der Neubürger der Stadt Wesel von 1308 bis 1677". Dit buitengewoon belangrijke en lijvige boekwerk bevat niet alleen de in het eerste Burgerboek voorkomende namen der burgers, doch de heer Langhans heeft ze aangevuld met de namen uit de stadsrekeningen, enz. Een alfabetisch register op de persoons- en plaatsnamen (benevens een register op de beroepsnamen) is achterin het boek te vinden. Men treft hierin aan burgers uit circa 125 hollandse steden en dorpen, met nog ettelijke tientallen uit een hollandse provincie of heerlijkheid. Het 2e Burgerboek begint eerst circa 1775.

XANTEN

Santis, de stad der heiligen, de stad van de H. Victor en zijn legioen, verkreeg in 1228 reeds stadsrechten van de aartsbisschop van Keulen. In 1945 werd 75% der stad vernield (ook de beroemde Dom werd zwaar geteisterd), doch het archief van het Stift en de Proosdij bleven gelukkig gespaard. Ik noemde in dit overzicht reeds twee inventarissen van Dr. Wilkes betreffende dit belangrijke archief. Inderdaad belangrijk, want het Xantener Stift was zéér rijk en machtig; het bezat o.a. uitgestrekt grondgebied in Gelderland, zoals in Wijchen, Leeuwen, Puiflijk, Druten, Afferden, Altforst, Alphen, Deest en Dreumel. In dit verband zijn de talrijke bundels rekeningen, die reeds in de 14e eeuw beginnen, van groot belang. Daar het archief van het Land van Maas en Waal in het Rijksarchief te Arnhem lang zover niet teruggaat, zal menigeen, die in deze streken moet vorsen, in dit archief goede resultaten kunnen boeken.

Onder de kerkelijke jurisdictie vielen circa 30 dorpen en steden in het Land van Maas en Waal, Over- en Nederbetuwe, Nijmegen en Zaltbommel (15de eeuw). De afdeling „Einzelne Pfarreien" in dit archief bevat hierover veel oud en interessant materiaal.

De kerkeboeken van Xanten bevinden zich ter plaatse: de R.K. deels in dit Stiftsarchief, deels in het Gemeentehuis (de trouwboeken). Deze beginnen 1642. De evangelische kerkeboeken vanaf 1700 zijn bij de plaatselijke predikant aanwezig.

KALKAR

Niet ver van Xanten verwijderd ligt het vroeger zo belangrijke stadje Kalkar aan de Monreberg, voorheen een beduidende havenplaats aan de grote Hanzeweg. Reeds in 1230 kreeg de plaats stadsrechten en van die tijd dateert ook het nog aanwezige burgerboek, een van de oudste van de Niederrhein; het tweede boek loopt van 1602 tot 1785.

Het oude stadsarchief, door wijlen Dr. Wilkes geordend en geïnventariseerd, is ondergebracht in de Hanselaerstrasse; men zal daar evenwel persoonlijk moeten gaan speuren, omdat het archief is toevertrouwd aan de goede zorgen van de heer Franz Wolff, een horlogemaker, die beter de problemen in Uw uurwerk zal kunnen oplossen dan in Uw genealogie.

Tot het gericht van Kalkar behoorden Alt-Kalkar, Grieth, Wissel, Sonsbeck, Udem, Schravelen, Winnendal, Till, Warbeijen en Ginderich. Ook de zetel van het Obergericht was hier gevestigd, dat zich uitstrekte over de plaatsen: Grieth, Orsoij, Kervenheim, Sonsbeck, Isselburg, Linn, Goch, Dinslaken, Holten en Ringenberg. De protocollen van de stad en het gericht vangen 1467 aan; vóór die tijd zijn nog aanwezig de Rotuli van 1353 tot 1375.

GRIETH

Niet ver van Kalkar ligt aan de Rijnoever het oude stadje Grieth, dat reeds in 1250 van Graaf Diderik van Kleef stadsrechten kreeg. Oorspronkelijk was het, evenals Kranenburg, een nederzetting van hoofdzakelijk hollandse boeren. Bepaald belangrijk werd het stadje, toen de Rijntol op 1 februari 1472 van het niet ver afgelegen Büderich naar Grieth werd verlegd. In de 15de eeuw was hier een belangrijk Nonnenconvent gevestigd, waarvan de rector door het Generaalkapittel van Deventer werd benoemd. In 1463 werd dit convent verplaatst naar Udem.

De plaats is uitsluitend R.K. en de kerkeboeken bevinden zich, zoals reeds vermeld, in de R.K. pastorie ter plaatse.

KLEEF

Over het belang van de stad Kleef behoef ik niet uit te weiden. Het Stadsarchief, ondergebracht in de gerestaureerde Marstall naast de Schwanenburg, staat onder de deskundige leiding van de ook in ons land bekende Dr. Fr. Gorissen, die vooral als historieschrijver van de Niederrhein belangrijk bijdraagt tot de kennis van haar geschiedenis.

Zoekt men 16de of begin 17de eeuwse gegevens, dan zal dit archief de genealoog zeker teleurstellen. De voornaamste genealogische bron is wel het z.g. Keurboek, bevattende de namen van alle beambten der stad van 1540 tot en met 1724, en het Burgerboek, lopende van 23 april 1627 tot 29 oktober 1796. Daarnaast vindt men nog 3 bundels testamenten, totaal 178 stuks, over het tijdvak 1663 tot 1798. Schepenacten zijn (reeds lang) niet meer aanwezig, behalve een bundel civiele en criminele zaken van 1495 tot 1610 en fragmenten van 1706 tot 1764.

De kerkeboeken van Kleef bevinden zich deels in Brühl, deels in het Evang. Gemeindeamt, Römerstrasse 19 te Kleef.

In Briihl zijn aanwezig:

R.K. dopen 1664-1677, 1716-1798; trouwen 1653—1798; sterven 1778-1798;

Lutherse dopen 1662—1798; trouwen ontbreken; sterven 1685-1798;

Gereformeerde dopen 1617-1798; trouwen 1617-1637 en 1665-1798; sterven 1636-1637 en 1749-1798.

In het Gemeindeamt treft men aan:

Gereformeerde dopen 1723-1829; trouwen 1755—1823; sterven 1749-1798;

Lutherse dopen 1766-1830; trouwen 1767—1830; sterven 1766-1830;

Waalse dopen 1696-1798; trouwen 1744—1798; sterven 1696-1798.

Van 1867 tot 1894 zijn militaire doop-, trouw- en overlijdensregisters aanwezig.

Buiten de in het aprilnummer van ons maandblad gepubliceerde lidmatenlijsten der Gereformeerde Kerk van 1617 tot 1637 zijn nog aanwezig de lidmatenboeken der Lutherse gemeente van 1772 tot 1831.

Een bij uitstek belangrijk archief voor dit gebied is het archief van de Klevermark, waartoe o.m. behoorden de z.g. Kleefse Enclaves, dus Lijmers, Huissen, enz. Dit archief bevindt zich echter in het Staatsarchief te Düsseldorf: de complete inventaris van het Klevermark-archief is te Arnhem in het Rijksarchief te raadplegen.

GOCH

Het stadsarchief van Goch heeft grote schade geleden gedurende de laatste oorlog: gelukkig is een gedeelte gespaard gebleven of weer opgespoord, mede door de loffelijke activiteit van een engels officier, die enige maanden later sneuvelde. Zijn portret heeft een ereplaats in het archief gekregen!

De betekenis voor ons van de stad Goch ligt vooral in het feit, dat de gereformeerde kerk in deze plaats hoofdzakelijk is tot stand gekomen met behulp van Hollandse vluchtelingen onder Alva's landvoogdij. Zij stichtten in deze stad de z.g. Fremdengemeinde onder de eerste (hollandse) predikant ***Cornelis Walraven.***

In 1547 vestigden zich hier eveneens de Mennonieten onder Adam Pastoors; deze gemeente werd omstreeks 1900 opgeheven.

Over de 16de en 17de eeuw zijn in het archief van Goch niet veel gegevens meer aanwezig; over deze periode zijn echter de archieven van het Oude Mannen- en Vrouwenhuis en de Gereformeerde gemeente te gebruiken, zij het dan ook dat dit slechts beperkte bronnen zijn.

De geschiedenis der kerk van het in de nabijheid gelegen plaatsje Issum is typerend voor de Hollandse invloed in deze streken. De heerlijkheid Issum, oorspronkelijk eigendom ***van*** de hertogen ***van*** *Gelre,* kwam in 1650 via de geslachten ***van der Horst*** en ***van*** *Pallant* in het bezit van de Freiherren **von** *Dorth.* Vanaf 1648 had de gereformeerde gemeente zich bij de Synode van Arnhem aangesloten, die tot 1783 de kerkvisitaties afnam; in 1817 werd zij in de Kirchenkreis Kleve opgenomen. Het salaris van de predikant werd echter tot 1824 door Koning Willem 1 doorbetaald.

Goch bezit nog de volgende kerkeboeken (evenals die van Issum) in Brühl te raadplegen:

R.K. doopboeken 1695—1802; trouwen 1750—1798; sterven 1765-1798;

Gereformeerde doop-, trouw- en overlijdensregisters van 1701 tot 1798;

Mennonieten doop-, trouw- en overlijdensiooeken van 1730 tot 1798.

KRANENBURG

Tot besluit van deze korte beschrijving van enkele plaatselijke archieven in het land van de Niederrhein wil ik nog wijzen op het archief van het oude Stift Kranenburg, dat zich bevindt in de kelder van de R.K. pastorie aldaar. Het rijke kapittel van Kranenburg bezat ook grondgebied in Gelderland en Noord Limburg (Mook-Middelaar); daarom zijn de in dit archief aanwezige pachtboeken (vanaf 1560) voor ons van zo'n groot belang. De oude oorkonden zijn helaas verloren gegaan, doch een oorkondeboek hierover is nog aanwezig. Een afschrift hiervan berust in het Rijksarchief te Arnhem. Eveneens kan men daar vinden een copie van het Burgerboek van dit stadje (1400 tot 1733); het origineel ligt in het Staatsarchiv te Düsseldorf.

In de R.K. pastorie van Kranenburg onder de hoede van Dechant Brey berusten ook de plaatselijke kerkeboeken t.w. de doop- en trouwboeken vanaf 1653; de overlijdensregisters vanaf 1764. In Brühl bevinden zich voorts nog de Evangelische kerkeboeken n.l. doopboeken van 1725-1798; trouwboeken ontbreken; overlijdensregisters vanaf 1717.

In de R.K. boeken treft men vele inschrijvingen aan betreffende inwoners van Groesbeek en Beek. In de R.K. kerkeboeken van het in de nabijheid gelegen plaatsje Zyfflich zijn van 1640 tot 1662 ook de inschrijvingen van het dorp Leuth (Overbetuwe) opgetekend; ik heb hiervan uittreksels gemaakt, die in het Rijksarchief te Arnhem zijn te raadplegen.

STAATSARCHIEF TE DÜSSELDORF

Het overkoepelend orgaan van al deze stedelijke archieven van de Niederrhein is het Staatsarchiv te Düsseldorf in de Prinz Georgstrasse. Eind 1957 verscheen het lste deel van de gedrukte inventaris van de hand van de huidige chef van dit archief, Dr. F. W. Oediger, die mij met zijn ambtenaren steeds alle medewerking verleende bij mijn talrijke onderzoekingen aldaar. Het uitgebreide archief van de Klevermark is zéér belangrijk met talrijke vroege genealogische gegevens over de z.g. Kleefse Enclaves. Ook de Kleefse leenactenboeken vanaf 1368 zijn een bijzondere genealogische bron. Een handig kaartsysteem is aangelegd van de lijsten van diensten, schattingen, tienden, enz., waarin van talloze plaatsen verwijzingen naar oude bevolkingslijsten het zoeken zeer vergemakkelijken.

De aanwezige processen voor het Appellationsgericht te Kleef zijn alfabetisch geregistreerd op de aanklager; het register van de aangeklaagden is gedeeltelijk voltooid.

Tot slot wil ik nog wijzen op de uitgebreide archieven van de Klever Gerichte en Untergerichte: de Klever Kammer: het archief van Maas en Rijn (Frans archief): de archieven der diverse kloosters (Stift Kleve, Bedbur, e.a.), waarvan zeer overzichtelijke inventarissen aanwezig zijn.

Het is mij niet doenlijk nader in te gaan op de veelzijdige litteratuur, die in de loop der jaren over de Niederrhein is veschenen (Ilgen, Scholten, Wilkes, Gorissen, enz. enz.): elk staats- of stadsarchief zal zeer zeker omtrent bijzondere interessen willen inlichten.

Met dit korte doch lang niet volledige overzicht van kerkeboeken en archieven van de Niederrhein hoop ik onze leden, die in dit gebied genealogische onderzoekingen willen verrichten, althans enigszins de weg te hebben gewezen. Voor het geven van nadere inlichtingen ben ik steeds gaarne bereid.

De landschapszegels van Westfriesland omstreeks 1300 [1]),

door MR. ELISABETH C. M. PRINS.

In het Algemeen Rijksarchief bevinden zich een zestal zegels, waaraan — voorzover in de sigillografische litteratuur kon worden nagegaan — nooit bijzondere aandacht is gewijd, hoewel daartoe alle aanleiding bestaat. Wel vindt men vier ervan beschreven en afgebeeld in het Corpus Sigillorum Neerlandicorum, De Nederlandsche Zegels tot 1300, zulks onder de nummers 558 tot en met 561. Het zijn de zegels van Drechterland (Corpus Sigillorum No. 558), Houtwouderambacht (Corpus Sig. No. 560), Niuwedorpe (Corpus Sig. No. 561), Langhedicke alias Gheestmanner ambacht (Corpus Sig. No. 559) en van de eilanden Texel en Wieringen. Te zamen vormen deze gebieden geheel Westfriesland. Op bijgaand kaartje [2]) zijn de eilanden weggelaten.

Het Corpus Sigillorum heeft voor zijn afbeeldingen van de zegels der vier ambachten exemplaren van vóór 1300 gebruikt en uit de beschrijving, met name van de nummers 558 en 560, blijkt, dat de schrijvers van dit standaardwerk ditmaal ook werkelijk de exemplaren van nà 1300 niet in hun onderzoek hebben betrokken. Het is daarom de moeite waard bij dit artikel de veel beter bewaardgebleven exemplaren af te beelden, welke hangen aan de oorkonde van 19 december 1319 (charters [3]) der Grafelijkheid van Holland). Ook van Wieringen is het zegel, dat aan genoemde oorkonde van 1319 hangt, gereproduceerd; van Texel is een gaver specimen uit de verzameling losse zegels van het Algemeen Rijksarchief afgebeeld.

Behalve aan de oorkonde van 7 november 1299 (charters [4]) der Grafelijkheid van Holland, Alg. R.A.), welke het Corpus Sigillorum heeft gebruikt, en aan de oorkonde van 19 december 1319, vindt men de zegels van Houtwouderambacht, Niuwedorpe en Texel nog aan een oorkonde van 12 april 1310 (charters [5]) Grafelijkheid, A.R.A.), terwijl van Texel bovendien het gereproduceerde losse exemplaar en een los bij de oorkonde van 3 november 1358 (charters Grafelijkheid, A.R.A.) aanwezig is. In het Archief der Bisschoppen van Utrecht zijn geen exemplaren aangetroffen; wèl bevinden zich afgietsels van de zegels van drie der vier ambachten en van de twee eilanden in het Algemeen Rijksarchief te Brussel [6]). Er is dus materiaal genoeg om zich een voorstelling van deze zegels te maken.

De genoemde oorkonden en die van 18 februari 1310, welker tekst uit van Mieris bekend is, vertellen de geschiedenis van Westfriesland op zo boeiende wijze, dat men zich bij de bespreking van de zegels, waarmede die documenten werden

1) Gaarne breng ik hier mijn oprechte dank aan Prof. Dr. J. Ph. do Monté verloren, zonder wiens deskundige en uitvoerige voorlichting ik dit artikel nirt had kunnen schrijven.

2) Ontleend aan: A. de Goede, Swannotsrecht, Westfriese Rechtsgeschiedenis 1, Proefschrift Utrecht 1940.

3) F. van Mieris, Groot Charterboek der Graaven van Holland, van Zeeland en Heeren van Friesland, 11, p. 230.

4) Oorkondenboek van Holland en Zeeland, 11, No. 1099.

5) F. van Mieris, II, p. 80 : aldaar ten onrechte gedateerd 23 maart 1309. Datumverbetering door wijlen de Rijksarchivaris Dr. P. A. Meilink.

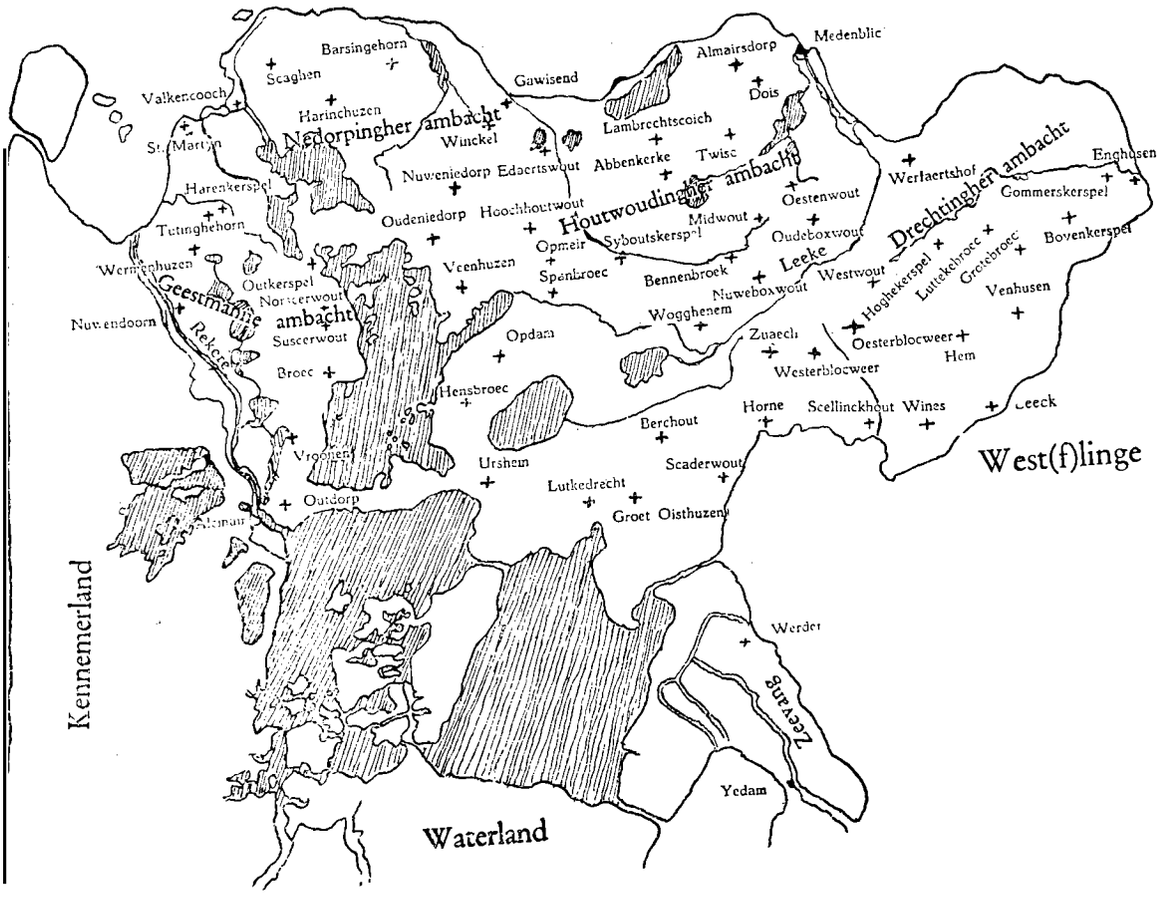

HET VASTELAND VAN WESTFRIESLAND IN 1289

bekrachtigd, niet kan losmaken van de inhoud. De geschiedenis is overbekend: een bijna driehonderdjarige strijd had het Hollandse gezag niet in Westfriesland kunnen vestigen [7]). In 1256 was de Roomskoning Willem II bij Hoogwoud tegen de Westfriezen gesneuveld. In 1272 had Floris V van het Zuid-Westen uit een „kruistocht" ondernomen om zijns vaders dood te wreken, maar deze verliep ongunstig voor de Hollanders. In 1282 greep Graaf Floris met strijdkoggen op de Zuiderzee de Westfriezen van het Oosten aan; tenslotte moesten de Westfriezen in 1289 de graaf van Holland als heer erkennen. In dat jaar kreeg Medemblik stadrecht van Floris V [8]); het handvest tot verlening daarvan droeg ook in dit geval het karakter van een tweezijdige overeenkomst tussen de graaf en de stad: met name de heervaartplicht van de poorters werd daarin nauwkeurig omschreven. De verhouding tussen de landsheer en de stad was hiermede al duidelijk geregeld en het kan geen verwondering meer wekken, dat de graaf het onnodig achtte, de stad Medemblik mede te laten zegelen, toen de Westfriezen hem later trouw beloofden. Bovendien handhaafde de schout het grafelijk gezag in de stad. Nog veel minder kwamen Hoorn en Enkhuizen in aanmerking om voor Westfriesland op te treden tegenover de graaf: Enkhuizen verwierf pas in 1355 stadrecht en Hoorn in 1356. In de periode, welke hier in beschouwing wordt genomen, behoorden die plaatsen nog tot het platteland.

En zo volgt dan de serie oorkonden, „bezeiglet met onsen ghemeenen zeiglen van West Vrieslant":

7 november -1299 „Raet, scepene ende ghemeente van al Westvrieslant" erkennen jegens graaf Jan 1 misdreven te hebben en onderwerpen zich te dezen opzichte aan het oordeel van Jan van Avesnes (O.B. Holland en Zeeland 11, No. 1099).

18 februari 1310 „Scepene, Raet ende Ghemeente, ghemeenlicke van Drechterlant, van Houtwouderambocht, van Nieuwedorpe, van den Langedicke, van Tessele, ende van Wieringerlant, ende daer toe gemeenlicke alle die van Westvrieslant" beloven de graaf van Holland getrouwheid (van Mieris II, p. 78; aldaar ten onrechte [9]) gedateerd 26 februari 1309).

12 april 1310 Nadere beloften van gehoorzaamheid en getrouwigheid van „Scabini, Concilium et Communitas Communitatum de Drefterlant, de Houtwouder Ambocht, de Nuwedorpe, de Langhedicke, de Thessele et de Wieringerlant, totaque Communitas Westfrisie" aan de graaf van Holland.

19 december 1319 „Scabini, consilium et communitas de Drefterland, de Houtwouder ambocht, de Niuwedorpe, de Langhedicke, de Thessele et de Wieringherland totaque communitas Westfrizie" beloven de graaf van Holland, Willem, als wettige Heer te gehoorzamen.

Het feit, dat de graaf het nodig oordeelde de Westfriezen hun belofte van trouw enige malen te laten herhalen, doet vermoeden, dat die trouw nog niet heel diepgeworteld was [10]). Als men uit het slot van de oorkonde van 18 februari 1310, „ghedaen ende ghegheven in die Haghe" moet lezen, dat de graaf de Westfriezen „op het matje" heeft ontboden, moet de tocht naar zijn residentie voor deze fiere mannen een zware gang zijn geweest.

Alle zes hier besproken zegels hebben één karaktertrek gemeen: het zijn — naar hun voorstelling — zegels van een ongefeodaliseerd gebied. Hier geen vorst op een troon, geen ridder te paard in volle wapenrusting, doch alleen symbolen en emblemen en, voor de eilanden, natuurgetrouwe afbeeldingen.

Het leenstelsel heeft in de Middeleeuwen in Westfriesland geen ingang gevonden. De oude Friese rechtsinstellingen zijn er lang gehandhaafd. Reeds de indeling in „ambochten", naar klassiek model vier in getal, wijst daarop. Men moet het woord „ambacht" hier opvatten in de oude zin: deze Friese ambachten, welke men ook in de Groninger Ommelanden, met name in Hunsingo, aantrof, waren zeer grote gebieden, zulks in tegenstelling tot de latere kleine Hollandse ambachten, waarvan de lage jurisdictie als „ambachtsheerlijkheid" in leen werd uitgegeven.

Toen de Graaf van Holland na de uiteindelijke onderwerping van Westfriesland hier een rechterlijke organisatie naar Hollands patroon wilde invoeren (1299), verenigde hij Niedorpingherambacht met Geestmannerambacht tot een Westerbaljuwschap en Houtwouderambacht en Drechtingerambacht tot een Oosterbaljuwschap of Baljuwschap van Medemblik [11]). De vier ambachten hadden van ouds hoge jurisdictie of halsrechtspraak gehad en kwamen dus in rang het meest nabij aan baljuwschappen. Maar in dit Westfriese gebied had nooit een feodale adel geleefd, zodat er geen „mannen" voor de hoge vierschaar te vinden waren. Daarom werd een andere oplossing nodig: het gehele platteland werd opgedeeld in steden. Aan allerlei plattelandsdistricten is stadrecht verleend [12]) en tenslotte ook aan Texel (1415) en Wieringen (1432). De geërfden uit de vroegere plattelandsdistricten werden nu poorters van de nieuwe steden.

De oude toestand echter met zijn indeling in vier grote ambachten, waarnaast de eilanden Texel en Wieringen zelfstandige eenheden vormden, vindt men belichaamd in de zegels van dit gebied omstreeks 1300. Dit verklaart grotendeels de „archaïsche" indruk, welke deze zegels op elke zegelkenner maken: men zou geneigd zijn, juist die van de vier ambachten vrij wat vroeger in de dertiende eeuw te dateren dan 1299, het eerst-bekende jaar, waarin deze voorkomen.

Inderdaad kunnen de stempels van deze zegels natuurlijk eerder zijn gesneden; de formulering van de zegelaankondiging in de oorkonde van 7 november 1299 doet dit zelfs vermoeden: „Ende omdat wi willen dat alle dese saken orkondelic zi ende vaste ende ghestade bliven, soe hebben wi desen brief beseghelt met onzen vier lant seghelen, met Houtwoudingher ambocht, met Drechtingher ambocht, met Nedorpingher ambocht ende met Gheestmanner ambocht seghele, daer

6) Drechterland, afgietsel No. 7831, en Houtwouderambacht, No. 7832, vervaardigd naar zegels aan een oorkonde van 1318 in het Staatsarchief te Bergen in Henegouwen (Inventaire Godefroy, No. 397) ; Langendijk, No. 7785, Texel, No. 7786, en Wieringen, No. 7787, naar zegels aan een oorkonde van 1309, eertijds terzelfder plaatse, doch hoogstwaarschijnlijk verloren gegaan bij de brand van 1940 (Invcntaire Godefroy, No. 317).

Vriendelijke mededeling van Mejuffrouw A. Scufflaire, Alg. Rijksarchief, Brussel.

F. van Mieris publiceerde een acte van 4 juli 1318, waaraan deze zegels moeten hebben gehangen, in deel 11, p. 197, „ex archivis Hannoniae".

De acte van 1309 kan zijn geweest: van Mieris 11, p. 52, d.d. 24 maart 1309. lees: 13 april 1310.

7) A. de Goede, Swannotsrecht, p. 8.

8) 25 maart 1289. O.B. Holl. en Zeel. 11. No. 664.

9) Datumverbetering door wijlen de Rijksarchivaris Dr. P. A. Meilink.

10) Pols, Westfriesche Stadrechten, Werken der Vereeniging tot uitgave der bronnen van het oude Vaderlandsche Recht, 1, Inleiding p. XIV, wijst op tle verstandige en milde bestuursmaatregelen van Floris V. die het Westfriese landvolk, zo lang de Hollandse graven vijandig, onder de vurigste wrekers van zijn jammerlijke dood deden optreden en haalt daarbij Melis Stoke aan. Zie ook dc Goede, Swannotsrecht, Hoofdstuk 111.

11) 1. H. Gosses, Welgeborenen en Huislieden, Groningen/Den Haag 1926, p. 171.

12) Pols, a.w. Inleiding.

1. Houtwouderambacht.

wi alle onse ghemeene saken mede pleghen te beseghelen". Puur toevallig zijn de oudste bewaardgebleven zegelafdrukken van 1299.

Altijd houdt de sigillograaf bij de beantwoording van de vraag, wanneer een zegel gesneden kan zijn, rekening met de invloed van het verschil tussen een oude en een jonge zegelsnijder, maar meer dan twintig à dertig jaar stijlverschil kan hierdoor niet ontstaan.

De ouderwetse indruk van de vier ambachtszegels, de sensatie, welke men ondergaat, van te doen te hebben met zegels van een ,,achtergebleven gebied" wordt echter in hoofdzaak verklaard door het feit, dat dit de waarmerken zijn van een streek, waar het leenstelsel niet was doorgedrongen.

De vraag dringt zich op, waar de stempels van deze zegels zijn gesneden? Goudsmeden zullen er in Westfriesland zelf niet veel zijn geweest en tot het verafschuwde Holland zal men zich met zijn opdracht tot het vervaardigen van zulk een stempel niet licht hebben gewend. Dus tot een zegelsnijder in een bevriend centrum, bij voorbeeld Stavoren? Misschien Engeland?

Een beschrijving van de zegels moge nu volgen

1. *Houtwoaderambachf, Houtwoudingher Ambocht, Hogenholtwalt.*

De rechter [12a]), in de rechterhand de waaiende landbanier, waarvan de stok boven in een kruis eindigt, met de linkerhand zijn schild, beladen met een kruis, vóór zich houdend; ter hoogte van zijn linkerschouder de helm met afhangende riemen.

Randschrift: Sigillum univers [e t] erre Hogenholtwalt.

12a) Oudtijds werd deze figuur in Friesland (de tegenwoordige provincie) en in het Westerkwartier van de Groninger Ommelanden grietman genoemd.

2. Drechterland.

Bruingeschilderde groene was, ovaal, hoog c. 10,2 c.M., breed 6,1 c.M.

Van alle Westfriese zegels is dit ongetwijfeld het meest belangwekkende. Tot dusver was onbekend, wie men in deze staande mansfiguur moest zien [Mr. L. Ph. C. van den Bergh,] Beschrijving der vroegere Nederlandsche Gemeentezegels. .. ('s-Gravenhage, 1878) spreekt van ,,een kruisridder", het Corpus Sigillorum zegt: een kruisridder (of St. Joris?). Maar Prof. Dr. J. Ph. de Monté verloren, ter zake geraadpleegd, vond de oplossing: men heeft hier het ambacht voorgesteld in de persoon van de rechter (in de oude zin van dat woord). Uit Humsterland in de Groninger Ommelanden is bekend, dat de rechter de landschapsvaan, welke het beeld van St. Liudger vertoonde, in de hand nam, wanneer hij de ,,gemeente" (de eigenaars van de meetellende hoeven) opriep ten ding [13]). Het onderhavige zegel schijnt die handeling in beeld te brengen.

Op het zegel is de rechter voorgesteld met schild en helm; hij kwam dus gewapend ten ding. Het vaandel brengt de dingplicht van de (ge)meente tot uitdrukking en vormt zo een symbool van deze ,,meene meente".

Dat Houtwouderambacht het landsvaandel voert, geeft de rang van het ambacht aan. Men kan er uit concluderen, dat in Houtwouderambacht de dingplaats van heel Westfriesland is geweest.

Het randschrift: ,,Sigillum universe terre Hogenholtwalt" moet worden vertaald als: Zegel (der meene meente) van het gehele landschap Hogenholtwalt [14]).

2. *Drechterland, Drefterland, Drechtinger Ambocht.*

13) J. Ph. de Monté verloren, Rechterlijke Organisatie van Humsterland en die van de Marne, Utrecht 1948, p. 31.

14) J. Ph. de Monté verloren, a.w., p. 86 seqq.

3. Niedorperingherambacht.

Een zwaard, ter weerszijden vergezeld van een roos.

Randschrift: Sigillum cons [u] lum in Drachterland.

Bruingeschilderde groene was, middellijn 5,3 c.M.

Het zwaard in een voorstelling als deze kan ,,rechtsmacht" aanduiden en aangezien aan grote ambachten de rechtspraak in halszaken toekwam, is het aannemelijk, dat dit hier inderdaad is bedoeld.

De roos is in de Middeleeuwen een Maria-embleem. Ook in de oude zegels van andere Friese gebieden treft men tal van Maria-emblemen aan, zoals maan en sterren; het zegel van Hunsingo vertoont o.a. een struik met vier rozen. Later vindt men de voorstelling van de Maagd Maria met het Kind in de rozenhaag; in dit verband zij nog herinnerd aan ,,Maria Hemelvaart met duizende rozeblaân".

In het randschrift is ,,consul" de Latijnse term voor het inheemse woord rechter [15]). Deze consules vormden tezamen het concilium, de raad van het ambacht, in de aanhef van de oorkonden genoemd.

3. *Niuwedorpe, N(i)edorpingher Atnbocht, Niedorpe.*

Drie omgekeerde zwaarden, over het middelste heen een (zespuntige) ster.

Randschrift: S (igillum) civium officii de Niedorpe.

Bruingeschilderde groene was, middellijn 6 c.M.

Indien ook hier het zwaard ,,rechtsmacht" zou symboliseren, zoekt men naar de reden, waarom hier drie zwaarden zijn opgenomen. Prof. de Monté verloren ziet als mogelijkheid, dat hier drie kerspelen zouden worden in beeld gebracht. Schagen, Barsingerhorn (met Haringhuizen) en Niedorp (dat uit Oude en Nieuwe Niedorp bestond) komen in aanmerking evenals Winkel. Het zegel kan zijn vervaardigd op een tijdstip, dat dit gebied drie kerspelen omvatte.

15) J. Ph. de Monté verloren, a.w., p. 88.

4. Langendijk alias Geestmannerambacht.

De ster is van ouds een Maria-embleem, ook in andere Friese landen [16]) geliefd en veel in zegels gebruikt (Zevenwouden, Leeuwarden, Stavoren, Dokkum).

Wat het randschrift betreft: het woord ,,cives" mag hier zeker niet worden vertaald door burgers of poorters, daar in 1299 van stadrecht nog geen sprake was. Naar analogie van het zegel van Houtwouderambacht mag men er de geërfden of buren van het gebied in zien en wel in het bijzonder hen, wier hoeven aan bepaalde eisen voldeden, de ,,volle" buren, die te zamen de ,,meene meente" uitmaken. ,,Officium" is ambacht.

4. *Langhedicke, Geestmanner Ambocht, Geestmerambacht.*

Een adelaar, rechts vergezeld van *een* zwaard.

Randschrift: Sigillum civium de Vronlegeist.

Bruingeschilderde groene was, middellijn 5,3 c.M.

Het lijdt geen twijfel, of de adelaar in deze voorstelling wijst naar het Duitse rijk [17]). De Westfriezen hebben, naar het oordeel van Prof. de Monté verloren, met dit symbool hun ,,rijksonmiddelbaarheid" willen uitdrukken; zij voelden niets voor een graaf van Holland als tussenpersoon tussen de Keizer en zichzelf.

Voor de vertaling van het woord ,,cives" in het randschrift geldt hetzelfde als bij Niedorpe is opgemerkt.

De tekening van dit zegel is al heel archaïsch.

5. *Texel, Thessele.*

Een kasteel (misschien: een kerk in Romaanse stijl?) met drie gedekte torens.

16) [Eekhoff], Friesche Oudheden, Leeuwarden 1575.

17) Pas sedert Keizer Sigismund (1410—1437) schijnt de Duitse Rijksadelaar met tmee koppen, dus als ,,dubbele adelaar" te zijn gevoerd. Siebmacher's .. Wappenbuch, Nürnberg 1856, 1, 1, p. 5.

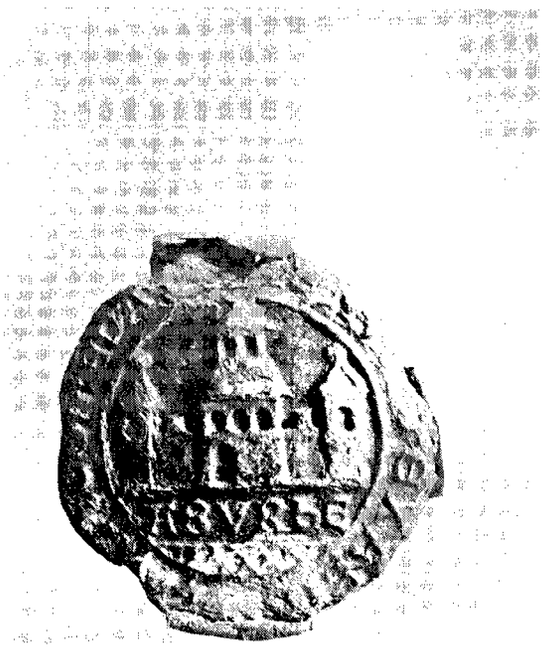

5. Texel.

Randschrift: Signum Texalie titul(us) come(n) dat(ionis); onder het kasteel: ab urbe.

Witte was, middellijn 5,5 c.M.

Bij het kasteel denkt men onwillekeurig aan Den Burch op Texel.

Het randschrift, waarbij de letters onder het kasteel kunnen aansluiten, levert enige moeilijkheden op. Allereerst is opmerkelijk, dat in de woorden „ab urbe" twee verschillende lettertypen b zijn gebruikt, eerst een hoofdletter en later een kleine letter of minuskel, doch dit verschijnsel komt in de Middeleeuwen herhaaldelijk voor.

Wat de vertaling betreft: het blijkt, dat „urbs" het Latijnse equivalent kan zijn voor burcht [18]). Men zou het randschrift en zijn vervolg dan aldus kunnen weergeven: Teken van Texel, titel van de gebondenheid van (de mannen van) Den Burch. Met „com (m) endatio", hier weergegeven door „gebondenheid", wordt dan bedoeld: de trouw aan het gegeven woord, vervat in de oorkonde, welke met dit zegel is bekrachtigd [19]).

6. Wieringen, Wieringherland.

Een koggeschip met stuurman in zee.

Randschrift: [S (igillum)] civium insule Wiringie.

[18]) Zo komen leden van het geslacht van der Burch in Latijnse teksten voor als „de Urbe". Mr. H. Hardenberg verwijst hiervoor in zijn artikel „De Hofstede van Rijswijk", in Jbk Die Haghe 1953, p. 147, naar S. Muller Hzn., Het oude register van graaf Florens, p. 261, 291 en O.B. Holl. en Zeel., II, No. 658. Vgl. ook W. Stach, „Wort und Bedeutung im mittelalterlichen Latein" in Deutsches Archiv für Erforschung des Mittelalters, Jg. 9, 1952, p. 346.

[19]) Vertaling opgesteld in overleg met Prof. de Monté verloren. Hierbij veronderstelt Drs. J. Fox, chartermeester bij het Algemeen Rijksarchief, dat men in het randschrift tot uiting wilde brengen, dat het kasteel in dit zegel, dat Den Burch moet voorstellen, het hele eiland vertegenwoordigt. Signum Texalie titulus comendatum ab urbe zou dan betekenen: Teken, aan Texel als kenmerk toevertrouwd door Den Burch.

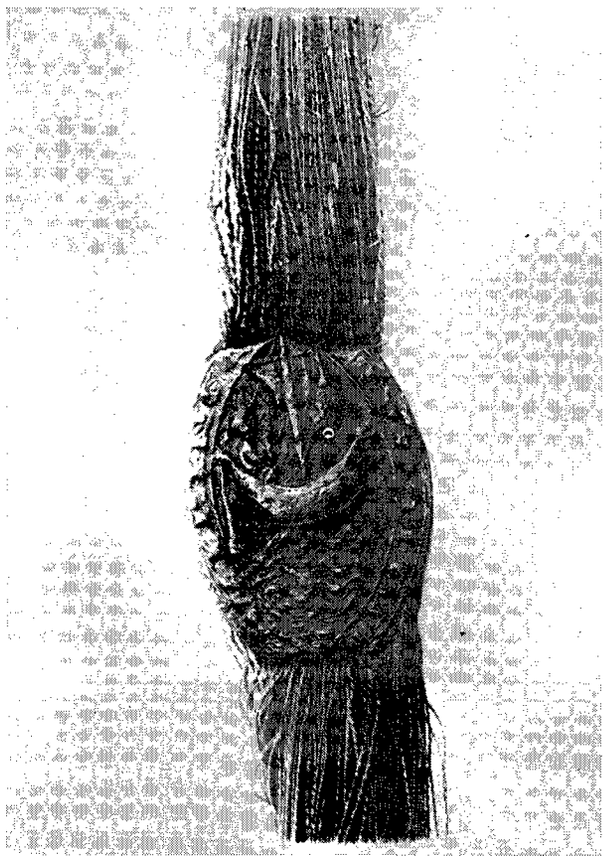

6. Wieringen.

Bruingeschilderde groene was, ovaal, hoog c. 5 c.M., breed 3,3 C.M.

Deze voorstelling spreekt voor zichzelf. De bemande kogge was een eenheid in de middeleeuwse oorlogsvloot. Voor de vertaling van „cives" in het randschrift geldt, wat bij Niedorpe is gezegd.

De zegels Nrs. 1 tot en met 4 en 6 hangen aan roodzijden zegel-staarten.

Waarom in de oorkonde van 1299 niet van Texel en Wieringen wordt gerept, terwijl deze eilanden toen evengoed tot Westfriesland behoorden als in 1310 en in 1319, is moeilijk te zeggen. Naar de stijl kan het zegel van Texel zeer goed vóór 1300 zijn gesneden: dit lijkt zelfs waarschijnlijk. Het zegel van Wieringen kan heel goed pas nà 1300 zijn vervaardigd. Maar indien een rechtsgemeenschap een zegel nodig had, liet men er een maken. Het feit, dat Texel en Wieringen wellicht ten tijde van het verlijden van de acte van 7 november 1299 geen eigen zegel hadden, is in geen geval een reden om de eilanden niet in de acte van verzoening tussen graaf en Westfriezen te betrekken. Talloze malen verzoekt degene, die een overeenkomst wil aangaan, doch zelf geen zegel heeft, een bevriende instantie voor hem te willen zegelen en gewoonlijk geeft de zegelaankondiging aan het slot van de oorkonde daarvan nauwkeurig bericht. De oorzaak van het ontbreken van Texel en Wieringen als wederpartijders van de graaf in 1299 moet dus dieper liggen.

De beschouwing van „onsen ghemeenen zeiglen van West Vrieslant" moge hebben bewezen, dat deze zegels — en met name dat van Houtwouderambacht — voor de rechtsgeschiedenis van belang zijn, waarmede de waarde van zegelstudie voor de wetenschap in het algemeen eens te meer is aangetoond.

„Heerlijkheden" op Java,

door **Prof. Mr. W. F. Prins.**

Aan de langdurige betrekkingen tussen Nederland en het tegenwoordige Indonesië danken wij weliswaar enkele hoogtepunten van onze proza-litteratuur — de Max Havelaar en Couperus' Van oude Menschen, de dingen die voorbijgaan —, maar men kan niet zeggen, dat de nederlandse belletrie met volle handen geput heeft uit de overvloed van stof, die het leven der Nederlanders overzee haar had kunnen bieden. Het boek van Couperus is trouwens niet eens een „indische roman", het speelt in een haags milieu van gepensionneerden, doch het roept wel op onvergetelijke wijze de levenssfeer op van de kring waartoe de schrijver zelf behoorde, de gewezen top-functionarissen, wier belangstelling en omgang in overwegende mate werden bepaald door hun indische verleden. In de door Couperus beschreven gedaante bestaat dit milieu niet of nauwelijks meer en zo is het met menige andere kring van met Indië verbonden Nederlanders, die geen gestalte hebben gekregen in onze litteratuur. Al lijkt het, alsof tegen of na het scheiden van de markt eensklaps bij meer dan één auteur de behoefte is ontwaakt om nog haastig te vertellen, „hoe het geweest is" — er blijft al te veel over, dat naar alle waarschijnlijkheid niet meer te achterhalen is.

Ook voor de genealoog is er reden om zulks te betreuren. Voorzoveel betreft de roman, die gebaseerd is op historische gebeurtenissen, is dit aanstonds duidelijk: menige lezer van dit tijdschrift zal met belangstelling in Maria Dermoûts „De juwelen haarkam" de ontstaansgeschiedenis hebben gelezen van één der zeer schaarse nederlandse familienamen, waarin een indische aardrijkskundige naam verwerkt is. Ook zal men — al gaat het daar niet om bekende personen — in zijn herinnering bewaren, wat Johan Fabricius in „Luie stoel" vertelt over de kapitein Mac Mahon: als bij zovele vreemdelingen van aanzienlijken huize werd het feit, dat hij als „koloniaal" de indische bodem had betreden op rekening gesteld van een ongelukkig verlopen duel, wat nu eenmaal beter klinkt dan wegens schulden of oneerlijkheid, — maar zonder dergelijke bijzonderheden is de beschrijving van een milieu, waarin daarginds leden van nederlandse geslachten geleefd hebben voor de genealoog evenzeer van waarde. Alleen een zekere kennis van de levensomstandigheden is in staat kleur en leven bij te zetten aan de objectieve gegevens omtrent geboorte en huwelijk, bedrijf en beroep, en onze aandacht te prikkelen, wanneer wij stuiten op een afwijking van het normale gedragspatroon.

Bestudeert men b.v. de stamreeks van het geslacht De *Charon de Saint-Germain,* dan voelt men het gemis aan een boek, dat ons vertrouwd maakt met het leven op de Bandaeilanden in de negentiende eeuw. Twee begaafde hedendaagse schrijfsters hebben in haar werk het bestaan opgeroepen van europeanen op een moluks eiland, waar de tijd schijnt stil te staan, maar van het leven der bandase perkeniers weten wij maar bitter weinig. En toch moet dit een interessante samenleving geweest zijn in haar glorietijd, die zo ongeveer geduurd heeft van 1870 tot 1890. De tijd, waarin die weelderige huizen werden gebouwd, die al spoedig op dat verstorven eiland misplaatst zouden lijken, en de societeit, waar Fabrès vijftig jaar later, als enige bezoeker, de schommelstoelen hoorde fluisteren over nootmuskaatplanters, die zo parmant door het leven gingen, dat zij de reiniging van hun costuums uitsluitend aan franse handen toevertrouwden en dus voortdurend een deel van hun garderobe zeilende hadden tussen Bandaneira en Marseille.

Ook de europese landheer van Java heeft voorzover wij weten geen beschrijving zijner waardig gevonden. Wel weten wij van hem veel meer af dan van de perkenier, maar ik ken geen werk, waaruit hij ons tegemoet treedt als hadden wij een deel aan zijn leven en bedrijf. Het is uiteraard niet de bedoeling van dit artikel in die leemte te voorzien; daarvoor zou trouwens een boekdeel nodig zijn, want er is naar tijd en plaats veel verschil.

Het lijkt echter niet onnut hier een en ander mede te delen over de positie van een groep Nederlanders, wier leden veelvuldig paraisseren onder de kwartieren van tal van landgenoten, die zelf nooit in Indië geweest zijn. Genealogisch zijn wij omtrent deze groep vrij goed voorzien, vooral dank zij de onvermoeide speurzin van wijlen Mr. P. C. Bloys van Treslong Prins, die voor sommige van deze geslachten (b.v *Van Riemsdijk, Ament, Van Motman* in West-, *Dezentjé* en *Kleering van Beerenberg* in Midden-, *Birnie in* Oost-Java) bijzondere belangstelling had en daarvan ook herhaaldelijk in geschrifte heeft getuigd.

Het woord „heerlijkheden" in het opschrift staat tussen aanhalingstekens: van heerlijkheden in de gangbare betekenis van dat woord is op Java nooit sprake geweest. Toen de gouverneur-generaal *Van Imhoff* zijn oog liet vallen op het land Kampong Baroe stond hem wel iets in die trant voor de geest, een ambts-heerlijkheid die verknocht zou zijn aan het gouverneur-generaalschap, maar Heren XVII wilden daarvan niet weten. Zij bewilligden slechts in uitgifte van de grond in „allodiale eigendom", zonder recht van jurisdictie, maar de allodiale eigenaar kreeg wel zekere rechten van politie en belastingheffing, die ook veelal als „heerlijke rechten" werden aangeduid. zoals het recht tot aanstelling van hoofden over de bevolking, tot vordering van tienden van het gewas en van herendiensten. In deze vorm van „particulier land" is het sedert *Mossel* steeds van landvoogd op landvoogd tegen een allengs traditioneel gefixeerde prijs overgegaan, totdat Daendels, die voor compagniestradities al bijzonder weinig voelde, het goed in gedeelten verkocht. Bij die gelegenheid werd het gouvernement eigenaar van het gedeelte, waarop het landvoogdelijk paleis stond en dat bekend is geworden onder de naam Buitenzorg. Onder soortgelijke voorwaarden als Kampong Baroe zijn ook andere uitgestrekte landerijen aan particulieren uitgegeven en de daar bestaande rechtsverhoudingen tussen landheer en opgezetenen hebben tevens als model gediend voor het regiem van de bataviase ommelanden, waarvan reeds grote stukken aan particulieren verkocht waren, toen daar van een gezeten bevolking nauwelijks kon worden gesproken.

Een machtspositie, vergelijkbaar met die van de eigenaar van een particulier land in West-Java, bekleedt in de vorstendommen van Midden-Java de zogenaamde „landhuurder", wiens zeggenschap over grond en mensen echter een heel andere oorsprong heeft. Hij is. juridisch gesproken, geen landheer en zelfs, ondanks zijn naam, geen huurder van land: zijn status berust op een overeenkomst, waarbij hem — tegen betaling van een zekere periodieke uitkering — binnen een bepaald areaal zekere aan de vorst toekomende rechten tot vordering van belastingen en diensten zijn afgestaan — soms rechtstreeks door de vorst, soms door een apanagehouder, die

deze rechten weer bij wijze van gunst of als beloning van de vorst heeft gekregen.

Voor de „verhuurder" is het aantrekkelijke van deze transactie hierin gelegen, dat de opbrengst van zijn rechten aanzienlijk hoger is dan die welke hij tot dusver genoot, en de „huurder" heeft er zulk een hoge som voor over omdat hij op deze wijze gelegenheid krijgt om producten voor de wereldmarkt te doen telen. Daarvoor moet hij natuurlijk de oorspronkelijke verplichtingen van de landbouwende bevolking omzetten in andere, welke bevorderlijk zijn aan zijn oogmerk en in de praktijk kwam dat neer op een verzwaring van lasten, die eenvoudig van boven af werden opgelegd. Het systeem nam in de aanvang van de negentiende eeuw een hoge vlucht, ten faveure van de financiën van vele vorstenlandse groten, maar de gouverneur-generaal *Van der Capellen* zag daarin een zodanig euvel, dat hij de landhuur kort en goed verbood.

Daar deze drastische maatregel tot onrust aan het hof van Jogjakarta bleek te leiden, nam het gouvernement de huren over, maar reeds op de eerste vervaldag (1 januari 1825) bleek de regering niet bij machte tot betaling. De ontevredenheid, die daardoor ontstond, heeft belangrijk bijgedragen tot het uitbreken van de Java-oorlog. Toen die in 1830 eerst tot een einde kwam, woei er een wind die de particuliere landbouwondernemers minder ongunstig was. De landverhuur is blijven bestaan tot de agrarische reorganisatie van de vorstenlanden in het eerste kwart van deze eeuw, die de landhuurders maakte tot houders van een zakelijk recht, dat in de wandeling „conversierecht" werd genoemd.

In Soerakarta en Jogjakarta kon iedereen de bezoeker de woningen wijzen van de leden der grote tabaks- en suiker-dynastieën, die daar een opvallend en nogal besloten deel van de samenleving vormden. Augusta de Wit vertelt in „Djokjasche landheren" [1]) van de invloed die dit milieu onderging tengevolge van de omgang met de dobbelende en spilzieke bewoners van de kraton.

Zij nam hen waar toen hun bestaan reeds door de grote suikercrisis tot in de grond was aangetast: ten dele nog slechts door het bezit van enig fortuin onderscheiden van de kampongbewoner, ten dele zich aanpassend aan de nieuwe tijd en daartussenin een slinkende groep die de levenswijze van de negentiende eeuw handhaafde. Zij verhaalt ook enkele van die kleurige geschiedenissen omtrent hun afkomst, waaronder een van een franse kok uit de napoleontische legers, „die in zijn pollepel een maarschalkstaf bleek te bezitten". Hij kwam — zo wil het verhaal — aan het hof van de sultan, won diens waardering als kok, kreeg, met andere beloningen, een sultansdochter tot vrouw en trok in de Java-oorlog aan het hoofd van zijn eigen legioen op tegen Dipo Negoro's benden.

Ik kan deze geschiedenis niet thuis brengen en volgens de journalist Zentgraaff, die op dit punt bijzonder goed was ingelicht, is zij ook niet juist. Zij doelt op één der oudste solo'se landhuurdersfamilies, een geslacht van franse oorsprong, dat echter niet stamt uit een napoleontische kok, maar uit een réfugié, die na de herroeping van het edict van Nantes naar Nederland zou zijn gekomen. Nu is de herroeping van het edict van Nantes een zo voor de hand liggende verklaring van een franse familienaam, dat zij reeds daarom ietwat suspect aandoet, — maar hoe dit zij, er zijn in dit verhaal verschillende elementen die onweerstaanbaar wijzen

[1]) Opgenomen in „Natuur en Menschen in Indië".

in de richting van de legendarische figuur van *„Tinus" Dezentjé* — inderdaad de stamvader van een der oudste en machtigste solo'se landhuurdersfamiliën.

Deze Dezentjé — vader van 14 zoons en 14 dochters en in tweede echt gehuwd met een prinses *van Soerakarta* — *is* ongetwijfeld een schilderachtige en krijgshaftige figuur geweest. In de Java-oorlog was hij, naar verluidt, de enige europese „senopati" (bevelhebber over 1000 man) in het leger van de soesoehoenan en volgens sommigen de belangrijkste tegenstander van Dipo Negoro. Het door Bloys van Treslong Prins ingestelde onderzoek naar zijn afstamming komt echter niet verder dan tot een korporaal *Johan Frans Dessonjé.* die in 1757 bevorderd werd tot vendrig, omdat hij te Batavia de blijde tijding had gebracht van het einde van de zestienjarige oorlog tegen Mas Saïd [2]).

De zoon van de vaandrig, *August Dezentjé* († *1826).* luitenant van de dragonderlijfwacht te Solo, had twee zoons, *Jan Frans,* gehuwd met een dochter van de verbannen Sultan *van Bantam,* en *Johannes Augustinus,* de krijgsman uit de Java-oorlog en landhuurder. Uit deze laatste stammen alle leden van het geslacht *Dezentjé,* dat. althans vóór de tweede wereldoorlog, zeer sterk vertegenwoordigd was in de vorstenlandse cultures, alsook, in de vrouwelijke linie, de geslachten *Dezentjé Charlouis, Dezentjé Hamming* en *Dezentjé Schalkwijk.* Van zijn zusters is volgens Bloys van Treslong Prins de ene de stammoeder van alle destijds (1934) in Indië levende *Wener*'s, terwijl de andere, Mevrouw Deux, een naam draagt, die in de Vorstenlanden eveneens grote bekendheid genoot.

Het milieu van de vorstenlandse landhuurders en dat van de eigenaren van particuliere landerijen in West-Java vertonen slechts weinig onderlinge aanraking. De landheer van West-Java leeft ook onder geheel andere omstandigheden. Hij dankt zijn positie niet aan een relatie tot javaanse vorsten of groten, maar aan een beschikking van het europese gouvernement, dat aan hem of zijn rechtsvoorganger een deel van het veroverde „koninkrijk Jacatra" verkocht heeft. Op dat domein heeft hij ook niet te maken met tot onderdanigheid geneigde Javanen, doch, in de ommelanden van Batavia, met een mengelmoes van rassen van weinig samenhang (soms zijn er zelfs landbouwende Chinezen onder) en verderop veelal met Soendanezen.

Tot het midden van de vorige eeuw is de landheer meestal omgeven door een ganse schare van lijfeigenen of vrije nakomelingen daarvan, voornamelijk afkomstig van Bali en Celebes, die vooral de rol vervullen van huispersoneel. Wij zullen zien, dat huwelijken met vrijgelaten vrouwen in deze kringen geen zeldzaamheid zijn, evenmin als onwettige verbintenissen met slavinnen. Bekend is, dat de gouverneur-generaal *Van Imhoff* bij testament een dochter uit een slavin wettigde, welke beschikking bij open brief door de Staten-Generaal bekrachtigd werd; veel gebruikelijker is evenwel de zg. „indische adoptie", waarbij de oosterse moeder het kind ter opvoeding aan de adoptant afstaat.

Het ligt voor de hand, dat op deze wijze ook wel eens „verduistering van staat" heeft plaats gevonden, want het zal, zonodig, wel niet moeilijk zijn gevallen een onchristen-vrouw te vinden die bereid was om voor de gelegenheid als „moeder" te figureren. Wat Bloys van Treslong Prins mede-

[2]) Vgl. het artikel *„Dezentjé"* **in** „Ons Nageslacht, Tijdschrift ter verbreiding van de eugenetische wetenschap in Nederl. Indië" 1934, bl. 165.

[3]) „Ons Nageslacht" 1933, bl. 5.

deelt omtrent twee kinderen uit de vrije onchristen-vrouw Cecilia, die in 1808 geadopteerd werden door de bekende landheer van Dramaga, *Gerrif Willem Casimir van Motman*[3]), doet het waarschijnlijk voorkomen, dat deze kinderen in werkelijkheid een europese vrouw tot moeder hadden.

Het instituut van de adoptie is zelfs na de invoering van het Burgerlijk Wetboek voor Nederlands-Indië (1848) tot 1867 in stand gebleven in deze vorm, dat het iedere Christen vrijstond om, met medewerking van de moeder, bij de burgerlijke stand aangifte te doen van de geboorte van een onchristen-kind onder verklaring, dat hij zich verbond hetzelve te zullen opvoeden in de Christelijke godsdienst. Zulk een kind werd krachtens uitdrukkelijke wetsbepaling tot de Europeanen gerekend en ontving daarom ook een geslachtsnaam, soms die van de adoptant, soms ook een anagram daarvan, waarbij men niet terugschok voor namen die onmiddellijk als vervormsels aandoen, zoals *Sfopkeerb* en *Nessnarc.* De gewoonte was ook in het moederland niet onbekend — *Anfoineffe de Nérah,* geliefde van *Mirabeau,* was een dochter van *Willem van Haren -;* in Indië wist men 53 van dergelijke namen te noemen, waarvan één, *Safoor de Rootas,* zowel de oorspronkelijke naam als het anagram daarvan omvat.

Een vaste regel gold bij dit alles niet en men verbaast zich dan ook wel enigszins over een apodictische uitspraak van de raad van justitie te Batavia van 1888 [4]), houdende, dat de geadopteerde, „gezien het analogisch verband tussen de adoptie en de latere erkenning", niet alleen gerechtigd, maar zelfs verplicht zou zijn de geslachtsnaam zijns adoptiefvaders te voeren. Door deze uitspraak die, voorzover ik kan nagaan, op zichzelf staat, verkregen de nakomelingen van *Adolf Roberfsen,* zoon van de vrije vrouw Ilma en geadopteerd door *Robert Lieve Jasper* baron *van der Capellen,* de geslachtsnaam *Van der Capellen.*

Vóór de tweede wereldoorlog behoorden verscheidenen van deze niet-adellijke tak van het bekende nederlandse geslacht tot de gezeten, ter plaatse geboren en getogen, burgerij van Meester-Cornelis. Tot die kring behoorde ook de enige familie van europese oorsprong, waarvan bij mijn weten vaststaat, dat zij reeds sedert de zeventiende eeuw in Indië gevestigd is, de familie *Marfens.* De stamvader van het geslacht *Senn van Basel,* dat in „indische ancienniteit" daarop schijnt te volgen, kwam eerst in 1715 in Indië aan; dit geslacht zullen wij straks in de kring der landheren weder aantreffen [5]).

Voor de overheid is het instituut van de particuliere landerijen gedurende de gehele negentiende eeuw een zorgenkind geweest. Nieuwe uitgiften hebben onder het Koninkrijk, met één uitzondering (de Tjikandilanden in 1821/1822) niet meer plaats gevonden, maar die, welke dateerden uit de dagen van de Compagnie, de Bataafse Republiek en het britse tussenbestuur bleven voortbestaan. Zij vormden niet alleen een staatkundig anachronisme, maar het kan ook niet worden ontkend, dat de toestanden op deze landen vaak te wensen overlieten, zowel tengevolge van overbelasting van de landbouwende bevolking als door onvoldoende zorg voor de veiligheid van de zijde van de landheer; sommige particuliere landerijen hadden een zekere reputatie als verzamelplaatsen van gespuis. Ingrijpen van de militaire macht bleek herhaaldelijk nodig, met name in 1886 op het land Tjiomas. Het gouvernement nam toen krachtige en zelfs opzienbarende maatregelen: toepassing van exorbitante rechten ten aanzien van

4) „Het Recht in Nd-Indië" deel 51 bl. 423.
5) Vgl. Genealogie Senn van Basel door W. Wijnaendts van Resandt, N.L. 1905, kol. 266/267.

de heren Jhr. *de Sfurler en Sol,* wier aanwezigheid gevaarlijk werd geacht voor de openbare orde, en schorsing van de politiebevoegdheden der door de landheer aangestelde hoofden.

Maar een algehele herziening van de bestaande wetgeving bleef uit. Men stond hier — evenals in de jaren 1795—1848 in het moederland — voor een conflict tussen „verkregen rechten" en de eisen van een moderne bestuurszorg. In Nederland is, gelijk men weet, van schadevergoeding wegens het verloren gaan van „heerlijke rechten" niet veel terechtgekomen, in Indië was men minder radicaal. Toen echter bleek, dat steeds meer particuliere landerijen in handen geraakten van vreemdelingen — zoals de zeer uitgestrekte Pamanoekanen Tjiasemlanden in Krawang, die overgingen in handen van een britse maatschappij, schrok men op. In 1910 kwam een regeling tot stand ter bevordering van de terugbrenging van particuliere landerijen tot het landsdomein — d.w.z. onteigening van de „heerlijke rechten" — met toepassing waarvan in 1932 meer dan de helft van het oppervlak der particuliere landerijen in een normale toestand was gebracht. De financiële toestand van het gouvernement verzette zich toen tegen voortzetting van deze politiek, maar in 1936 werd een nieuwe weg ingeslagen. Een naamloze vennootschap waarvan alle aandelen in handen waren van de overheid, zette zich aan de stelselmatige opkoop van particuliere landerijen. Deze vennootschap, de Javase Particuliere Landerijen Maatschappij, zullen wij nog ontmoeten.

Als oudste particulier land geldt op Java het land Depok, eigenlijk een complex van drie landerijen halverwege Batavia-Buitenzorg. De betiteling „oudste" is betrekkelijk willekeurig omdat er wel oudere landerijen zijn, waarvan de eigenaren zekere overheidsrechten uitoefenden, maar Depok is wel een land van bijzondere uitgestrektheid, waarop blijkbaar reeds ten tijde van de uitgifte landbouw werd bedreven. Het heeft ook een eigen, merkwaardige geschiedenis, dank zij de beschikkingen van de eerste koper, de raad van Indië *Cornelis Chasfelein* (†1714), een man van originele denkbeelden. Toen deze in 1705 zijn testament maakte, bedacht hij niet alleen zijn twee „mixtiese", bij balische slavinnen verwekte dochters maar hij trof tevens maatregelen, opdat zijn daarbij vrijgegeven lijfeigenen en hare nakomelingen namaals met hare vrijdom niet verlegen en buiten laste van 't gemeen ofte d'armen eerlijk aan de kost mogen geraken". Daartoe legateerde hij aan deze lijfeigenen — ongeveer 150 personen en met één uitzondering allen Christen — het land Depok c.a. onder bepaling, dat de begunstigden deze landen ten eeuwigen dage gemeen zouden bezitten en gebruiken zonder recht om daarvan ooit enig gedeelte te vervreemden. En daarbij liet Chastelein het niet: in een codicil van de volgende dag gaf hij de „Depokkers" (zoals zij later genoemd zouden worden) nog een aantal voorschriften mede. die ten doel hadden hen te beschermen tegen de gevaren van de vrijheid en te verzekeren, dat op het land „een fraaie Christen-gemeente" tot bloei zou komen. Ter voorkoming van krakeel werd hun aanbevolen zoveel mogelijk onderling te huwen, amfioen, dobbelspel en dansmeiden zouden op Depok al evenzeer contrabande zijn als Chinezen en ook voor ambonse godsdienstonderwijzers voelde Chastelein niet „vermits dat volkje doorgaans gewoon zijn zeer questieus en met gestadige onlusten onder malkander te leven".

Het codicil bevat een verzoek aan de Hoge Regering om al deze bepalingen wel te willen bekrachtigen, maar deze

sanctie werd na Chasteleins overlijden niet verleend. De regering beschouwde de making aan de vrijgelatenen en hun nakomelingen als een verboden erfstelling over de hand ten behoeve van oosterlingen en bleek verder van oordeel, dat het reglement „in het statueren van wetten en orders veel verder gaat als aan een particulier naar rechten geoordeeld kan worden te competeren", nog afgezien van de mogelijkheid van handhaving in de praktijk. Zij paste daarom op het testament een soort conversie toe door te bepalen, dat aan de legatarissen en hun nakomelingen een altijddurend vrij gebruik van de landerijen zou toekomen onder het commando en bestier van de koopman *Anthony Chastelein* als zoon en erfgenaam van de erflater.

Dit zal men wel aldus moeten opvatten, dat de eigendom overging op Anthony onder de last van eerbiediging van het gebruiksrecht der vrijgelatenen en in 1717 werd dan ook aan de weduwe van *Chasfelein* vergund de landen te doen overschrijven op haar naam in kwaliteit van boedelhoudster van de onmondige *Anthony Chastelein,* — dat deze onmondige reeds de compagniesrang van koopman bekleedde was in het Indië van die dagen, naar moederlands voorbeeld, niets bijzonders. Toen de overschrijving, eindelijk in 1719 plaats vond werden de landen gesteld ten name van Mr. *Joan François de Witte van Schooten,* met wie de weduwe *Chastelein* hertrouwd was en daar verdere overschrijvingen niet hebben plaats gevonden prijkte de naam *De Witte van Schooten* in 1940 nog steeds in de eigendomsregisters. De eigenaren hebben zich blijkbaar niet veel aan hun eigendom gelegen laten liggen en dat is niet onbegrijpelijk: vanwege het daarop rustende altijddurende gebruiksrecht beloofde het zijn eigenaar geen enkel profijt. En de regering heeft er op de duur geen bezwaar in gezien, dat de „Depokkers" zich hebben gedragen alsof het testament wel bekrachtigd was en steeds er van zijn uitgegaan, dat de eigendom berustte bij de „gezamenlijke Christen-opgezetenen , dan wel bij de „Inlandse Christen-gemeente te Depok", waaronder men dan is gaan verstaan de gemeenschap van door afstamming „deelgerechtigden". De gemeente trad op als landheer en vorderde van niet-deelgerechtigde opgezetenen de aan de landheer verschuldigde heffingen.

Krakeel is aan deze gemeenschap, ondanks de afwezigheid van Ambonese godsdienstonderwijzers, niet altijd bespaard gebleven. Er is geharreward over de vraag, of in bepaalde gevallen ook rechten gevorderd konden worden van deelgerechtigden, of de kinderen uit huwelijken van depokse meisjes met europeanen (onder-officieren golden als zeer gewilde huwelijkspartners) als deelgerechtigd beschouwd konden worden, en over de positie van deelgerechtigden, die door gelijkstelling de rechtspositie van europeaan verworven hadden, hetgeen tenslotte bij ongeveer één op de zeven „depokkers" het geval was.

Het waardevolle land was nu eenmaal, in strijd met-de wet, toch als eigendom in handen gekomen van de Depokkers en in zulk een geval kan het welhaast niet anders, of op een gegeven ogenblik duikt een groep „miskende erfgenamen" op, die menen, dat aan hun voorvaderen tekort is gedaan. In 1847 heeft één derzulken in rechten van „de gemeente Depok" teruggave gevorderd van het land en van alle sedert 1814 genoten revenuen, zulks op grond van de stelling, dat het aan de gemeente toekomende gebruik volgens oud-hollands recht na honderd jaar geëxpireerd zou zijn. Hij boekte echter geen succes, want het Hooggerechtshof besliste in 1850, dat de erfgenamen van *Chastelein* nimmer eigenaar van Depok

waren geweest, aangezien deze bij testament aan de vrijgelatenen de volle eigendom had toegekend. Zo triomfeerde, met volstrekte negatie van de beslissing der hoge regering van 1714, de wil van *Chasfelein* en ook zijn verlangen, dat op Depok een fraaie Christengemeente zou bloeien is in vervulling gegaan. De „Depokkers", waarvan er velen later als klerken e.d. naar Batavia en andere steden zijn getrokken, hebben de nagedachtenis van Chastelein in ere gehouden en zijn voorschriften zoveel doenlijk nageleefd.

Zij droegen er gaarne roem op de oudste Inlandse Christengemeente op Java te vormen. Ten onrechte evenwel, want de merkwaardige „portugese" Christen-gemeente op het land Toegoe, drie kwartier gaans van Tandjong-Priok, waar het mardijker-Portugees van Oud-Batavia zich het langst heeft gehandhaafd, was ongetwijfeld ouder. Maar de gemeente te Depok had zich ontwikkeld van klein tot groot, begonnen met 150 mensen telde zij in 1940 tweeduizend deelgerechtigden; Toegoe, dat in de zeventiende eeuw enige honderden Christenen geteld moet hebben, was in 1940 nog maar 150 man sterk. Beide gemeenten zijn zwaar gehavend door het geweld van de revolutie van 1945: de meeste Toegoenezen schijnen nadien een toevlucht te hebben gevonden op Nieuw-Guinea; van de „Depokkers", die ten dele de nederlandse nationaliteit bezitten, verblijft thans een gedeelte in Nederland. waar zij, der traditie getrouw, jaarlijks hun weldoener herdenken.

Ontbreekt op het land Depok de europese landheer, in volle glorie ontmoeten wij deze figuur op het, in de genealogische litteratuur welbekende, land Tjiampea, evenals Depok eigenlijk een complex van landen, dat gemeenlijk wordt aangeduid met de naam van één daarvan. Zij beslaan tezamen een oppervlak, bijna zo groot als de provincie Utrecht en kwamen in de jaren 1778 en 1779 in één hand doordat zij alle werden aangekocht door de opperkoopman *Willem Vincent Helvefius van Riemsdijk,* gecommitteerde tot en over de zaken van de Inlander. Met hem bevinden wij ons midden in de oligarchie van de compagnie in haar nadagen. *Willem Vincent (Helvetius is* de geslachtsnaam van zijn moeder) werd in 1752 te Batavia geboren als zoon van de latere gouverneur-generaal *Jeremias van Riemsdijk,* die als bewindsman niet veel heeft betekend, maar in zijn vroegere functie van „kapitein der kasteelspennisten" is blijven voortleven in de bataviase folklore. Het graf van „kapitein Jas" op de begraafplaats Tanah Abang was tot op onze dagen een soort bedevaartsoord voor mensen (europeanen, en niet alleen uit de allereenvoudigste kringen), die meenden dat een daar uitgesproken wens bijzondere kans had op vervulling.

Van de zoons van kapitein Jas zijn het meest bekend geworden Mr. *Isebrand Johannes Faber van Riemsdijk,* die in het moederland belangrijke functies heeft vervuld en onze Willem Vincent. Deze laatste werd reeds op zijn negende jaar assistent in dienst der compagnie en zijn vader is juist een week gouverneur-generaal, als hij benoemd wordt tot gecommitteerde tot en over de zaken van de Inlander. In die betrekking heeft hij o.m. de zorg voor het binnenkomen der verplichte koffieleveranties uit de Preanger en daarmede de gelegenheid om op voordelige wijze gelden uit te zetten onder de regenten. Willem Vincent, volgens de historicus De Haan een man „van weinig karakter en minder verstand" schijnt

6) Gegevens *over* Tandjong-Oost en zijn eigenaars (families *Van Riemsdijk en Ament*) vindt men in „Indische Landhuizen en hun geschiedenis" van V. 1. van de Wall, le druk 1932, 2e druk onder de titel „Oude Hollandse buitenplaatsen van Batavia", 1943.

als ambtenaar niet te hebben voldaan, althans wordt hij na enkele jaren uit al zijn ambten ontslagen, zodat hij zijn dagen kon gaan slijten op zijn landgoederen — hij bezat behalve Tjiampea o.a. ook de landen Tanah Abang, Tjibinong en Tandjong-Oost, dus een belangrijk gedeelte van het gebied tussen Batavia en Buitenzorg [6]). Als landheer kreeg hij echter al evenmin een goede reputatie, hetgeen nochtans niet verhinderde, dat hij in 1793 door het toen almachtige driemanschap *Alting-Siberg-Nederburgh* benoemd werd tot de aanzienlijke functie van raad-extraordinair en zes jaar later zelfs tot raad-ordinair. Hij overleed te Batavia in 1818.

Evenals Chastelein dankt *Van Riemsdijk* zijn bekendheid vooral aan zijn uiterste wil, waarbij hij een fideï-commis vestigde op het land Tjiampea ten behoeve van zijn negen in 1815 nog in leven zijnde wettige kinderen (zes zoons en drie dochters), één kleindochter uit zijn voor-overleden dochter, Mevrouw *Senn van Basel,* en vijf geadopteerde kinderen. In totaal heeft hij in de loop van zijn leven tenminste tien kinderen geadopteerd: welke motieven hem daarbij hebben bewogen, is niet altijd duidelijk.

Van de vijf adoptief-kinderen, die hij in zijn uiterste wil zo ruim heeft bedacht, was het eerste, *Jan Joseph Kijdsmeir,* zoon van de vrije onchristen-vrouw *Misschien* van Batavia, reeds eerder geadopteerd door een zekere *Jan Malgo* en diens echtgenote, terwijl het tweede, *Wilhelmina Rosina de Jager,* steeds beschouwd is als kind van een kapitein-ter-zee van die naam. Deze zond in 1807, in het vooruitzicht van een treffen met britse oorlogsschepen, een inheemse vrouw die zich bij hem aan boord bevond naar de wal, waar zij werd opgenomen in het huis van *Van Riemsdijk* en aldaar beviel van een dochter. Ingevolge de uiterste wil van Willem Vincent verkreeg deze dochter bij diens overlijden een veertiende onverdeeld aandeel in Tjiampea, dat door het overlijden van diverse mede-eigenaren bij haar dood nog was aangegroeid tot één tiende.

Vervolgens verschijnen onder de mede-erfgenamen twee zoons van de vrije mandarese vrouw *Dekkan,* genaamd *Lieve Benjamin* en *Willem Fredrik,* die beiden krachtens een gouvernementsbesluit van 1836 de geslachtsnaam *Benjamins* zouden voeren. De jongste van deze twee — ook *Wilhelmus Diederik* geheten — was echter reeds eerder geadopteerd door een wettige zoon van *Van Riemsdijk, Petrus Wilhelmus,* en diens echtgenote en dezelfde constellatie doet zich voor bij het laatste adoptief kind, dat in Tjiampea zou delen, *Sophia Maria* (later *Maria Catharina),* dochter van de vrije onchristen-vrouw *Mietje van Mandhaar.* Deze twee kinderen klommen dus a.h.w. tengevolge van opeenvolgende adopties een generatie op, maar het omgekeerde komt in dit geslacht ook voor.

Op 15 juli 1814 werden op het land Tandjong Oost tegelijk met *Lieve Benjamin* nog vijf andere kinderen gedoopt, die daarbij werden opgegeven als adoptief-kinderen van *Willem Vincent,* maar in zijn testament niet worden genoemd. Voor drie daarvan, kinderen van de javaanse vrouw *Mia* werden in 1827 brieven van legitimatie verzocht en verkregen door een andere wettige zoon van *Van Riemsdijk, Daniel Cornelis,* destijds eigenaar van Tandjong-Oost, die in 1844 op zestigjarige leeftijd deze kinderen nogmaals erkende en ze de volgende dag wettigde door in het huwelijk te treden met haar moeder, welke inmiddels bij de doop de naam had aangenomen van *Christina Simans.* De drie meisjes hebben dus later, als erfgenamen van haar vader,toch elk een aandeel in Tjiampea gekregen. Minder gelukkig verging het de beide andere niet

in het testament genoemde adoptief-kinderen, *Jan Sam,* zoon van *Ramoena van Soembawa,* en *Oranina Bloemensfiena,* dochter van *Oranina van Batavia,* die kinderen van lijfeigenen waren.

Het door Willem Vincent op Tjiampea gevestigde fideïcommis was bestemd om drie generaties lang te blijven duren: eerst de achterkleinkinderen van de oorspronkelijke erfgenamen zouden hun aandelen onbezwaard verkrijgen. Een dergelijke beschikking kan een krachtige stimulans vormen tot het vastleggen van genealogische gegevens, maar erg secuur zijn de erven *Van Riemsdijk* niet geweest. De overschrijving in de openbare registers werd op grote schaal verzuimd en meer dan eens vonden daarbij ook misslagen plaats. Toen het gouvernement in 1928 stappen ondernam om het land terug te brengen tot het landsdomein bleek dan ook omtrent de omvang van de diverse aanspraken velerlei onzekerheid te bestaan. In de procedure tot vaststelling van de schadeloosstelling traden meer dan driehonderd echte of vermeende deelgerechtigden als verweerders op en zij zagen de waarde van hun gezamenlijke eigendom getaxeerd op 10¼ millioen. Het gouvernement zette de onteigening niet door, en de zaak werd eerst jaren later weder ter hand genomen door de semigouvernementele Javase Particuliere Landerijenmaatschappij, die krachtens haar statuten geroepen was om bij een eventuele verkoop als gegadigde op te treden. Daarvan kon echter geen sprake zijn zolang er nog deelgerechtigden in de derde graad in leven waren, doch nu greep de wetgever in.

Bij een ordonnantie van 1939 werd de gouverneur-generaal gemachtigd om aan het voortbestaan van in het oudvaderlandse recht wortelende fideïcommissen een einde te maken. Daar er destijds bij mijn weten nog slechts twee van zulke fideïcommissen bestonden — n.l. Tjiampea en het nader tenoemen Tjilodong — kan men die ordonnantie met recht een gelegenheidswet heten; zij werd nog in hetzelfde jaar toegepast doordat de gouverneur-generaal het fideïcommissair verband op Tjiampea met ingang van 16 dec. ophief. Vervolgens vond op vordering van één der medeëigenaren een openbare verkoping plaats, waarbij het land voor de som van 3½ millioen aan genoemde vennootschap werd toegewezen. Intussen had het fideïcommis echter rijke vruchten afgeworpen voor de genealogische wetenschap. Belanghebbenden hadden nl. toen de onteigening uitbleef, aan de bataviase advocaat Jhr. Mr. P. R. Feith opdracht gegeven tot het instellen van een onderzoek naar de eigendomsaanspraken en deze rechtsgeleerde riep daarbij de hulp in van de op dit gebied meest gezaghebbende genealoog, Mr. Bloys van Treslong Prins.

Het resultaat van deze samenwerking is neergelegd in het in 1933 verschenen werk „Willem Vincent Helvetius van Riemsdijk", waarin men naast een relaas van de eigendomsmutaties een overzicht vindt van de nakomelingschap van deze landheer, dat in de indische genealogische litteratuur zijn weerga niet heeft. Men behoeft dat werk maar door te bladeren om te kunnen constateren, dat zich moeilijk een bonter gezelschap laat bedenken. De meeste bekendheid in genealogische kringen geniet vermoedelijk wel de oudste staak, welke stamt uit des erflaters vooroverleden dochter, Mevrouw *Senn van Basel.* Haar dochter *Wilhelmina Henriette* was de echtgenote van de bekende staatsman *Jean Chréfien Baud,* die in

7) Vgl. Genealogie Van Motman door W. Wijnaendts van Resandt, N.L. 1903, kol. 199 en het onder 3 geciteerde artikel van Bloys van Treslong Prins.

1854 in de Nederlandse adel werd verheven. Zij is dus de stammoeder van het nederlandse adellijke geslacht *Baud,* hetwelk vermaagschapt is met tal van aanzienlijke nederlandse en duitse families.

De andere staken brengen ons in aanraking met de meest uiteenlopende milieu's. Het laat zich horen, dat vele nakomelingen van Van Riemsdijk zich hebben bewogen ,,in het landelijke", maar ook daar bestaan aanmerkelijke sociologische verschillen. De eigenaar van een groot particulier land en de administrateur van een belangrijke cultuuronderneming staan maatschappelijk mijlen ver van de armetierige klein-landbouwer en de ,,employé", die met allerlei ondergeschikte karweitjes een bestaan vindt, dat nauwelijks op hoger peil ligt dan dat van de inheemse boer. Al deze typen komen wij onder de nakomelingen van Willem Vincent tegen. Men ontmoet het geslacht *Ament,* de bekende en geziene landheren van Tandjong Oost, een groot gedeelte van het geslacht *Van Motman* [7]), waaronder eveneens landheren van formaat, maar ook cultuuremployé's en ambtenaren van zeer bescheiden positie. Men ontmoet tenslotte ook een administrateur van het land Tjiampea (achterkleinzoon van Willem Vincent), van wiens zoon alleen maar vermeld wordt, dat hij op Tjiampea ,,woonde" en een kind erkende uit een inheemse vrouw. En van dat kind wordt vermeld, dat het volgens de familie als contract-koeli naar Deli zou zijn vertrokken en daar overleden. Zulk een geval van oplossing in de bevolking laat zich bijna nooit achterhalen, maar het verhaal werd mij van andere zijde bevestigd.

Wanneer men, gelijk schrijver dezes, in de loop der jaren vele deelgerechtigden in Tjiampea heeft ontmoet, dan kan men de instelling van het fideïcommis waarderen als een maatregel van dezelfde strekking als die, welke Chastelein nam ten behoeve van zijn vrijgelatenen, Het heeft aan vele deelgerechtigden, die economisch zwak stonden, in moeilijke dagen een zeker vast inkomen verzekerd, hetwelk zij niet zouden hebben genoten indien het goed onbezwaard ware overgegaan. Misschien heeft Willem Vincent's zoon *Scipio Isebrandus* dat ook ingezien toen hij op zijn beurt het land Tjilodong onder fideïcommissair verband vermaakte aan de zeven door hem geadopteerde kinderen van de vrije balische vrouw *Manies.* Deze kinderen droegen de omgekeerde naam van hun adoptief-vader, *Kijdsmeir,* die echter thans uitgestorven is.

Een belangrijk complex van particuliere landerijen in West-Java vormden ook de zg. Michiels Arnoldlanden, alle afkomstig uit de nalatenschap van de in 1833 overleden grootgrondbezitter *Augustijn Michiels,* beter bekend onder de naam ,,Majoor Jantje" [8]). De militaire rang dankte deze landheer aan zijn hoedanigheid van commandant van het bataljon Papangers te Batavia, een soort schutterij samengesteld uit de bonte bevolkingsgroep waartoe hij zelf ook behoorde, de zg. ,,mardijkers", vrijgelatenen en andere oosterse christenen van allerlei herkomst. De mardijkers zijn in de eerste helft van de negentiende eeuw opgegaan in andere bevolkingsgroepen: Majoor Jantje wordt wel ,,de laatste" genoemd, zeker was hij een van de rijkste. Door erfenis en aankoop kwam een deel van zijn grondbezit in handen van zijn adoptief-dochter Augustina (ex balische slavin *Thalia)* en haar echtgenoot *Jan Willem Arnold* († 1885), de zoon van een Duitser, die in 1803 in Indië was gekomen. De dochters uit dit huwelijk, ,,de meisjes *Arnold"* waren in haar tijd befaamde schoonheden. Naderhand heeft Arnold ook in Nederland belangrijk grondbezit verworven, want hij kocht tezamen met zijn zwager *A. J. Bik* [9]) het terrein waarop later, aan het Noordzeekanaal, IJmuiden zou verrijzen. Een andere zwager van hem was *Willem Reinier van Motman,* de landheer van Roempien.

En tenslotte dient hier een kloeke landvrouwe te worden herdacht, de stammoeder van het geslacht *Sim Zecha.* Toen *Louise Zecha* omstreeks 1870 op Chinese wijze in het huwelijk trad met een vooraanstaand chinees ingezetene van Meester-Cornelis, *Sim Keng Koen,* zal het op de bruiloft wel niet aan belangstelling ontbroken hebben, maar vermoedelijk heeft toen niemand voorzien, welke verrassingen dit huwelijk zou opleveren. Jaren later moest de bruid uit een rechterlijke uitspraak vernemen, dat zij, als europese vrouw, niet op deze wijze een huwelijk had kunnen sluiten, dat haar kinderen als kinderen van een ongehuwde europese vrouw de status van europeaan bezaten en dat haar zoons dus in strijd met de toenmalige wetgeving handelden door, gelijke iedere Chinees betaamde, een vlecht te dragen [10]). Het duurde 15 jaar eer de koninklijke wetgever op dit punt het recht in overeenstemming bracht met de toestand die door iedereen als vanzelfsprekend werd beschouwd, maar het gezin *Zecha* of *Sim Zecha* zal door dit alles wel niet uit zijn evenwicht gebracht zijn: het kon wel een schok verdragen.

Bekend is hoe het echtpaar tijdens de ongeregeldheden op het land Tamboen in de negentiger jaren, zonder enig geleide, de oproerlingen tegemoet reed en tot kalmte wist te brengen en hoe *Louise* zich vervolgens geheel alleen te paard naar Meester-Cornelis begaf om de autoriteiten te waarschuwen. Bekend is ook haar doortastend en zegenrijk optreden tijdens de cholera-epidemie in Soekaboemi. Toen zij — moeder van 24 kinderen — in 1939 op negentigjarige leeftijd overleed, klonk het verhaal van haar leven als een geschiedenis uit een ver verleden.

[8]) Vgl. „Het huis Tjitrap" in het onder 6 genoemde werk en de daar aangehaalde litteratuur.

[9]) Vgl. „Jan Bik en zijne nazaten" door Mr. P. C. Bloys van Treslong Prins, „Ons Nageslacht" 1933, bl. 85.

[10]) Ind. Weekblad van het Recht 1195.

De graven en heren van Limburg aan de Lenne en de heren en graven van Limburg Styrum uit het huis Berg-Altena-Isenberg gedurende het tijdvak 1194— 1666 [1]).

door A. L. HULSHOFF.

Inleiding.

Sedert meer dan twee en een halve eeuw hebben historici en genealogen getracht een betrouwbare stamreeks van de graven en heren *van Limburg* uit het huis *Berg-Altena-Isenberg* op te bouwen of zelfs in min of meer volledige tabellen samen te vatten. Geen van de vele werken kan echter de toetssteen der kritiek weerstaan. Bij diepgaand onderzoek blijkt steeds, dat de basis voor het systematische bronnenonderzoek niet breed genoeg geweest is, waardoor de navorsingen en de gevolgtrekkingen daaruit tot foutieve conclusies hebben geleid. Afgezien van ongedrukte ontwerpen en voorstudies, zoals deze te vinden zijn in de bekende verzameling Redinghoven [2]) of van onvolledige en gedeeltelijk verkeerde opstellingen in oude genealogische en historische boekwerken[3]) en encyclopedieën [4]), kan men Johann Dietrich von Steinen als de eerste beschouwen, die in zijn „Westfälische Geschichte" [5]) oorkonden heeft gepubliceerd over en een stamboom heeft opgesteld van de graven van Limburg [6]). Meer gegevens hebben Christoph Jacob Kremer [7]) ten dienste gestaan, maar ook hij heeft slechts van gedeelten van de voormalige Limburgse archieven gebruik kunnen maken [8]). De stamreeks, door Kremer opgesteld, heeft vele onderzoekers na hem tot grondslag gediend, zonder in wezen te worden verbeterd [9]). In de 19de eeuw hebben enige leden van de familie zelf pogingen gedaan, de leemtes en vergissingen bij Kremer te corrigeren [10]). Gedurende de laatste vijftig jaren hebben buitenlandse en Nederlandse onderzoekers getracht de oude stof critisch te beoordelen en door nieuwe bewijsstukken verbeteringen aan te brengen [11]).

Uit de praktijk is gebleken, dat het onmogelijk is om voor studies op genealogisch gebied, vooral voor het tijdvak der Middeleeuwen, een afgesloten geheel te krijgen. Steeds dient men rekening te houden met het feit, dat onbekend bronnenmateriaal gevonden zal worden of dat bekende oorkonden op een andere wijze uitgelegd kunnen worden. De genealogie die thans volgt berust voornamelijk op nog niet gedrukt oorkondenmateriaal [12]). Voor zover oorkondenboeken geraadpleegd zijn, zijn de gegevens daaruit na grondige bestudering in de geslachtslijst verwerkt. Zij vormen het resultaat van een onderzoek van jaren, dat verricht is [13]) in de staatsarchieven te Munster en Düsseldorf, in de archieven van de steden Dortmund, Duisburg en Keulen, in de archieven van de vorst van Bentheim-Tecklenburg te Rheda en van de vorst van Bentheim-Steinfurt te Burgsteinfurt, de archieven van graaf van Nesselrode-Reichenstein te Herrnstein, in de verzameling Redinghoven te München, in het archief en de bibliotheek van het Vaticaan te Rome en van andere instellingen en particulieren.

Bij de regesten, die van het ongedrukte oorkondenmateriaal zijn samengesteld, zijn beschrijvingen gevoegd van alle nog aanwezige Limburgse zegels [14]). Deze zegels geven dikwijls het enige houvast in de Limburgse genealogie omdat de namen Dietrich, Everhard, Johann e.a. in de verschillende takken zo veelvuldig en gelijktijdig voorkomen.

---

1) De volgende geslachtslijst is in Duitse versie gepubliceerd in het tijdschrift „Der Märker" Heimatblatt für den Bercich der chem. Grafschaft Mark, 5. Jg. Heft 7, November 1956, door Dr. G. Aders te Münster en mij. Voortgezet onderzoek heeft inmiddels aanvullingen en verbeteringen opgeleverd. Voor het eerst wordt hier de Nederlandse lezer een vrijwel volledige genealogie van het geslacht der graven van Limburg (Stirum) in de Middeleeuwen geboden. Mr. A. P. van Schilfgaarde te Arnhem legt thans de laatste hand aan de samenstelling van dat deel van een oorkondenboek der graven van Limburg Stirum, dat de periode der 16de—18de eeuw in Gelderland omvat. Het gehele werk zal in vier delen (llde-18de eeuw) worden uitgegeven en staat onder leiding van Ir. W. J. H. Graaf van Limburg Stirum te Aerdenhout. Voor aanvullingen betrekking hebbende op dit tijdvak ben ik de heer van Schilfgaarde dank verschuldigd.

2) Joh. Gottfr. von Redingboven († 1704) was archivaris van het land Jülich-Berg in Düsseldorf. Zijn verzameling bevindt zich in de staatsbibliotheek te München (zie: v. Hammerstein, Inhaltsverzeichnis d. Manuscriptensammlung d. J. G. v. Redinghoven; Vierteljahrsschrift f. Heraldik 1855). De Limburgse tabellen in Bd. 50, p. 206 e.v.

3) Joh. Hinsen. Genealogia et Jura Comitum de Limburg etc. z.j.; Fr. Lucae. Urnlter Grafensaal, 1702, Taf. 79-99: W. Teschenmacher. Annales Cliviae, ed. 1721, Bd. II Abt. 1 p. 262; Chr. Buttkens. Trophees de Brabant, tom. 1. 1724, p. 165 e.v.; Joh. Hübner. Genealogische Tabellen. 4 Bdc. Leipzig 1727-1737, Bd. 11, 1727, Taf. 416—418; M. J. Spener. Opus Heraldicum, laatste druk 1763, p. 48G e.v.

4) J. H. Zedler. Universallexikon, 1735, Bd. 17, p. 1246; Bd. 40, p. 1452.

5) J. D. von Steinen. Westph. Geschichte, Bd. I—IV. Lemgo 1755—1760. Bd. 1, p. 126 e.v.; 111, 1376 e.v.; IV, 1316 e.v.

6) Archief van het stift Elsey. Thans voor een deel in het Bentheim-Tecklenburgse archief te Rheda.

7) C. J. Kremer. Akademische Beiträge z. Gülch- und Bergischen Geschichte, Bd. 11, Mannheim 1776.

8) Hij heeft slechts gebruik gemaakt van die fragmenten uit het voormalige Limburg Styrumse archief, welke zich thans bevinden in het staatsarchief te Münster (Dep. Limburg-Styrum) en in de stadsbibliotheek te Mülheim a.d. Ruhr. Voor het overige deel heeft hij geput uit de verzameling Redinghoven. De archieven- van de heerlijkheden Broich en Styrum, thans beide in het staatsarchief te Düsseldorf, heeft hij niet kunnen raadplegen; evenmin het archief te Rheda.

9) K. Hopf. Hist. Genealog. Atlas, 1855, Taf. 652; H. Grote. Stammtafel, 1877, p. 186 e.v.; A. Fahne. Geschichte d. Westf. Geschlechter, 1888, p. 275 e.v.; A. M. H. J. Stokvis. Manuel d'histoire, de généalogie et de chronologie, Leiden 1888—1893.

10) W. van Limburg Stirum. Stamtafel der graven van Limburg Stirum, 's-Gravenhage 1575. Th. de Limburg Stirum. Monnaics des Comtes de Limburg sur la Lenne. Bruxelles 1897. Revue Belge de Numismatique 52 (1896), p. 265 e.v., 414 e.v.; 53 (1898), p. 26 e.v.

11) H. Esser. Hohenlimburg und Elsey, Dortmund 1907; W. Möller. Stammtafeln Westd. Adelsgesehlechter im Mittelalter, Darmstadt 1936, Bd. 111, p. 210 e.v.; van belang zijn de aanvullingen uit 1951; M. A. Beelaerts van Blokland. Genealogie v. h. geslacht Limburg-Stirum, in: Ned. Leeuw 1948; E. Winkhaus. Ahnen zu Karl d. Grossen und Widukind. Bd. 1 en 11, Altenvoerde-Hagen 1950, 1953; Rheinisches Wappenlexikon, Keulen 1931; A. L. Hülshoff. Bijdragen t.d. genealogie van Limburg Stirum, in: Ned. Leeuw 1954; Idem. Allianties tussen de huizen Limburg en Almelo, in: Ned. Leeuw 1954; Idem. Keizerlijke leenbrieven uit de 15de en 16de eeuw voor het huis Limburg Stirum. in Ned. Leeuw 1955; M. Graf zu Bentheim-Tecklenburg-Rheda. Stift Essen. Die grosze Vogteirolle des Grafen Friedrich von Isenberg-Altena urn 1220. Rheda 1955; Idem. Die kleine, ältere Vogteirolle des Grafen von Isenberg-Altena vor 1220; Rheda 1957; Idem en 0. Bierhoff. Lehnrolle der Grafschaft Limburg ab anno 1364 ad annum 1400, in: Heimatblätter f. Hohenlimburg u. Umgebung, 18de Jg., No. 1, 1957; Graaf Zeininger von Borja. Les aneiens comtes de Berg et leurs descendants les eomtes de Limbourg Stirum. in: Revista Hidalguia, num. 19. Madrid 1956: H. Th. Hoederath. Zur Gesch. d. Grafen v. Isenberg u. ihrer Nachkommen, in: Mitteilungen d. Westd. Gesellschaft f. Familienkunde, Jg. 44, Heft 1, 1956; Idem. Drei Ahnfrauen der Grafen von Limburg Stirum u. ihre Vorfahren, in: Der Märker. Heimatblatt f. d. Bereich der chem. Grafsch. Mark, 6. Jg., Heft 10 1937.

12) Dit materiaal zal in 1959 als deel 11 (13de—16de eeuw) van het oorkondenboek der graven van Limburg Stirum worden uitgegeven.

13) Dr. G. Aders, Staatsarchivrat te Munster; M. Graf zu Bentheim-Tecklenburg-Rheda, Reichsarchivrat a.D. te Rheda; Dr. H. Kühn-Steinhausen te Rome.

14) Een verzameling van gefotografeerde en getekende zegels wordt bewaard door Ir. W. J. H. graaf van Limburg Stirum te Aerdenhout.

Voor zover de geboorte- en sterfdata niet bekend zijn, is gepoogd deze te berekenen. Daardoor is het mogelijk geworden een beter overzicht te verkrijgen en wordt veelal van zelf een oplossing gevonden voor onjuiste genealogische constructies in het verleden. Het is op deze plaats ondoenlijk al het gebodene te annoteren. Slechts nieuwe vondsten en vermoedens die afwijken van de gangbare opvattingen zullen worden verklaard.

Friedrich graaf van *Altena-Isenberg* (*1194-1226)*

De graven van Isenberg (bij Hattingen in Westfalen) behoren tot de Altenase tak der graven van Berg (ten zuiden van Keulen) [15]). Van graaf *Adolf: IV van Berg* (vermeld 1126-1161) is bekend, dat hij 5 zoons had, van welke er één *Everhard* heette [16]). Deze komt voor het eerst in 1161 voor als graaf *van Altena* (in Westfalen) [17]). Hij is de stamvader van de graven *van Altena, Isenberg* en *van der Mark.* Een van zijn drie zoons, genaamd *Arnold,* vermeld tussen 1167 en 1209, noemde zich sedert 1205 ook graaf *van Zsenberg* [18]). Hij was gehuwd met *Mechtild van Cleve,* dochter van *Dietrich II van Cleve,* vermeld 1150-1172, en van *Adelheid van Sulzbach,* gestorven 1189 [19]). Hun huwelijk was zeer kinderrijk. Liefst zeven zonen zijn met name bekend [20]). Behalve de oudste *Everhard* zijn 6 broers in de geestelijke stand getreden. Toen deze oudste zoon *Everhard van Alfena* voor 1209 vroegtijdig stierf [21]), werd hij opgevolgd door zijn tweede broeder *Friedrich,* die reeds in 1205 in een oorkonde van de aartsbisschop van Keulen als domkanunnik voorkomt [22]). In 1211 noemt hij zich nog graaf *van Altena* [23]), sinds 1216 verschijnt hij echter als graaf *van Zsenberg* [24]).

Presies 10 jaren later op 13 november 1226 werd de ongelukkige graaf *Friedrich* te Keulen terechtgesteld. Deze tragische gebeurtenis, waarvan de gevolgen voor de nakomelingen van graaf *Friedrich* van verstrekkende betekenis geweest zijn, was te wijten aan het feit, dat hij verantwoordelijk gesteld is voor de doodslag op zijn oom graaf *Engelbert van Berg* (1185—1225), aartsbisschop van Keulen [25]). Een jarenlange vete tussen de aartsbisschop en Friedrich van Isenberg over het voogdijrecht van het stift Essen is de aanleiding geweest tot dit gebeuren.

Aangezien de meeste geestelijke instellingen in de Middeleeuwen een wereldlijke beschermer en beheerder (advocatus) over hun goederen nodig hadden, was dit ambt, in de regel erfelijk, uitgegeven aan leden van aanzienlijke geslachten. veelal nobiles. De voogdij over de goederen van het stift Essen was in handen van *Friedrich van Isenberg.* Door de politieke expansiezucht van de aartsbisschop van Keulen werd Friedrich in het bezit van deze voogdij bedreigd [26]).

Aartsbisschop Engelbert werd bovendien nog gesteund door de uitvaardiging van een bul van paus Honorius 111, houdende het bevel dat in de diocese Keulen alle voogdijen over kerken en kloosters moesten worden ingetrokken en het beheer der goederen aan de kerkelijke stichtingen zelf worden overgedragen [27]). Deze aangelegenheid is ter sprake gebracht op de landdag te Soest, die tegen 1 nov. 1225 was uitgeschreven, maar vond geen weerklank bij de daar vergaderde vorsten, graven en bisschoppen, die Frederiks partij kozen.

Engelbert had zich in de jaren, waarin hij als rijksbestuurder optrad in de plaats van keizer Frederik 11, die steeds in Italië vertoefde, wegens zijn tyranniek optreden zeer gehaat gemaakt bij de vorsten aan de Rijn en in Westfalen. Er liepen zelfs geruchten, dat zij een samenzwering tegen hem smeedden [28]).

Op aandringen van Engelbert werd besloten de zaak voor de Rijksdag te brengen, die in dezelfde maand te Neurenberg zou dagen. Op zijn terugreis naar Keulen is de aartsbisschop in een holle weg bij Gevelsberg (niet ver van Hagen) door Friedrich van Isenberg opgewacht met de bedoeling hem gevangen te nemen. Noodlottigerwijs is de bisschop bij de uitvoering van dit voornemen gedood [29]).

De gevolgen kan men zich voorstellen. Friedrich werd in de ban gedaan. Zijn slot Isenberg werd verwoest en zijn uitgestrekte goederen verbeurd verklaard. Hoewel hij met zijn beide broeders Dietrich, bisschop van Münster, en Engelbert, bisschop van Osnabrück, naar Rome gereisd is om absolutie

15) Zie over de oudste graven van Berg o.a.: Th. Ilgen. Die ältesten Grafen von Berg und deren Abkömmlinge, die Grafen von Altena (Isenberg-Limburg und Mark), in: Zeitsehr. des Bergischen Geschichtsvereins, Bd. 36, Jg. 1902/03, Elberfeld 1903, p. 14—62; B. Melchers. Die ältesten Grafen von Berg bis zu ihrem Aussterben 1225. Marburg 1911 ; J. von Lülsdorff. Zur Entwickelung der Landeshoheit in den einzelnen Teilen des Herzogtums Berg, in: Zeitschr. des Bergischen Geschichtsvereins, Bd. 70, 1949, p. 253-318.

16) W. Möller. Stammtafeln Westdeutscher Adelsgeschlechter im Mittelalter. Bd. 111, Darmstadt 1.936, Tafel LXXXV.

17) R. Knipping. Regesten der Erzbischöfe von Köln im Mittelalter. Bd. 11, No. 705.

18) R. Knipping. A.w., No. 1663.

19) Sinds korte tijd wordt met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid aangenomen, dat Mechtild een dochter van bovengenoemde ouders was. Hierover zal Dr. Gerhard Wunder te Gelbingen (Kr. Schwäh. Hall) een artikel schrijven.

20) W. Möller. A.w., Tafel LXXXVI.

21) H. Th. Hoederath. Zur Gesch. der Grafen van Isenberg und ihrer Nachkommen, in: Mitt. d. Westdcutschen Gesellschaft f. Familienkundc. Jg. 44, Heft 1, 1956, p. 219.

22) R. Knipping. A.w., No. 1659.

23) Westf. U.B. Bd. VII, No. 79.

24) Westf. UB. Ed. VII. No. 121.

25) Laatstelijk uitvoerig behandeld door H. Th. Hoederath. Der Fall des Hauses Isenberg 1225/1226 in rechtsgeschichtlicher und soziologischer Schau, in : Zcitschr. d. Savigny-Stiftung f. Rechtsgeschichte, Bd. 71, Kanon. Abteilung XL, Weimar 1954, p. 102-130.

26) Enige jaren geleden zijn in het Bentheim-Tecklenburgse archief tc Rheda (Westf.) door Moritz graaf zu Benthcim 2 perkamenten rollen uit, omstreeks 1220 teruggevonden, behelzende de namen van alle goederen van het stift Essen, die onder voogdij van Friedrich van Isenberp stonden, benevens van clc goederen die aan graaf Friedrich zelf behoorden. 36 Curtes, waaronder tesamen 1440 mansi stonden, in 646 verschillende plaatsen gelegen, geven een indruk van dit zeer aanzienliike over Westfalen en Rijnland verspreide bezit. De grote voogdijrol van Essen, welke in 1955 te Rheda door graaf zu Bentheim is gepubliceerd, heeft de volgende aanhef : Ne aliquis possit iniuriari comiti (Frederico) — vel suis heredibus — ista sic fecit inscribi. Dat met deze comes graaf Friedrich van Isenberg bedoeld is, blijkt uit do zin die aan de 19de curtis n.l. Oichove voorafgaat: Ha& est alia summa mansorum quae comiti Frederico attinet. De kleine voogdijrol van Essen, benevens de volledige foto copie van beide rollen zijn in 1957 door dezelfde auteur te Rheda uitgegeven.

27) H. Finke. Die Papsturkunden Westfalens bis zum Jahre 1378, in: Westf. UB. Bd. V, 1, Münster 1888, No. 291.

28) „Feruntur huic conspirationi consensisse nonnulli potentes, quos fama quidem non tacet, sed propter tempus nominare non licet", aldus Vita Sancti Engelberti, liber 11, cap. 1, van Aegidius Gelenius, Keulen 1633, p. 128.

In de kroniek van Emo, de eerste abt van het klooster Bloemkamp te Wittewierum, in 1866 uitgegeven door EI. 0. Fcith en G. Acker Stratingh in: Werken van het Historisch Genootschap! te Utrecht, N.R.4, p. 112–115, staat: „Iam tunc multi comites, ut fama fuit, in mortem eius conspiraverant".

29) Vgl. H. Rothcrt. Westf. Geschiehte Bd. 1. Giitcrslo 1949, p. 202: „Man betrachtete den unseligen Isberger, dessen Absicht vermutlich nur dahin gegangen war, den Erzbischof lebend in seine Gewalt zu bringen, als Mörder".

te vragen aan de paus [30]), is hij na zijn terugkeer bij Luik gevangen genomen en op 13 nov. 1226 in Keulen ter dood gebracht.

Uit zijn huwelijk met *Sophia van Limburg*, dochter van hertog *Walram van Limburg* a.d. Maas zijn 5 kinderen gesproten, 2 zoons en 3 dochters. De ene zoon *Friedrich* wordt slechts eenmaal genoemd in 1243, de andere *Dietrich* (1215—1299) is te beschouwen als de stamvader der graven *van Limburg* a.d. Lenne en als de grondlegger van het graafschap Limburg.

Dietrich graaf *van Isenberg-Limburg (1215-1299).*

Dietrich heeft een moeilijke jeugd gehad. Toen hij 11 jaar was, is zijn vader onder de handen van de beul gevallen. Deze schandvlek op zijn naam heeft hem niet gebroken, ook niet de dood van zijn moeder, die kort na zijn vader gestorven is [31]). Eenmaal volwassen, was hij overtuigd, dat het vonnis aan zijn vader voltrokken niet rechtvaardig was geweest, maar dat hij als slachtoffer was gevallen van de lagen van zijn vijanden, vooral van graaf Gerard van Gelre, voogd van de kerk te Keulen, die hem op het rad had gebracht en van *Adolf III* graaf *van Alfena-Mark*, die sedert lang een begerig oog op Friedrichs bezittingen had geslagen. In die overtuiging werd hij gesterkt door zijn voogd, hertog *Hendrik van Limburg*, de broeder van zijn moeder, die reeds omstreeks 1217 met zijn vader hertog *Walram van Limburg* in een hevige strijd met de aartsbisschop gewikkeld was [32]). Hertog Hendrik spoorde hem aan om teruggave te eisen van zijn vaders bezittingen, die diens vijanden zich hadden toegeëigend. In zijn worsteling met Adolf graaf van Altena-Mark, zijn vaders neef en een machtig tegenstander, werd bij behalve door hertog Hendrik, sinds 1226 tevens graaf van Berg, ook door bisschop Engelbert van Osnabrück, de broeder van zijn vader, bijgestaan. Na jaren van strijd met wisselende krijgskans gelukte het hem slechts een gedeelte van zijn vaderlijk erfdeel te heroveren, dat hem werd afgestaan bij het zoenverdrag van 1 mei 1243, waarvan de voorwaarden bekend zijn [33]). Reeds een jaar eerder was het hem gelukt de voogdijen van Rellinghausen, Ehrenzell, Brockhof en Beeck van de abdis van Essen terug te krijgen [34]).

In de plaats van het voorvaderlijke kasteel Isenberg bij Hattingen, dat na de dood van zijn vader verwoest was, heeft hij bij Essen een nieuwe burcht Isenberg gebouwd [35]), waarvan hij echter evenals van de voogdij van Essen, bij een verdrag van 21 febr. 1248 (1247) met de aartsbisschop van Keulen, Conrad van Hochstaden (1238-1261) afstand moest doen. Daarvoor in de plaats ontving hij de Keulse lenen, die zijn vader bezeten had, van de aartsbisschop terug [36]).

Sinds 1242 woonde graaf Dietrich van Isenberg-Limburg op het slot Limburg a.d. Lenne, thans Hohenlimburg. Deze sterkte, door zijn oom hertog Hendrik van Limburg voor hem gebouwd, benevens enige hoven te Elsey, te Hövel en te

30) H. Th. Hoederath. Der Fall des Hauses Isenberg 1225—1226, p. 124.

31) Caesarius van Heisterbach. Vita S. Engelberti, uitgegeven door F. Zschaeck in: Rhein. Publik. 43, 3, Bonn 1937, p. 280: „Mortua est etiam uxor Frederici morte subitanea".

Reinier van Luik, Chron. Monum. Germaniae Hist. SS. XVI. p. 679: „infra annum tam detestabilis parricidii moritur .... uxor Frederici proditoris, ludificatione demonum cum parvulo filio extincta".

32) Caesarius van Heisterbach. Das Leben des heiligen Engelberts, vertaald door K. Langosch, Münster 1955, p. 37 en 38.

33) Westf. UB. Bd. VII, No. 546.

34) 0. R. Redlich. Mülheim a.d. Ruhr, Mülheim 1939, p. 9.

35) Idem. p. 9.

36) F. Philippi. Osnabrücker UB. Osnabrück 1896, Bd. 11, No. 519.

Wambel bij Dortmund, die hij op 17 juli 1242 aan de hertog als allodia had opgedragen en als erfleen in mannelijke en vrouwelijke lijn van hem terug had ontvangen [37]), vormde het uitgangspunt van het tussen Ruhr en Lenne gelegen graafschap Limburg, 15 dec. 1271 is het zoeven genoemde verdrag, waarbij bepaald werd dat Limburg en Berg elkaar voor altijd zouden beschermen, vernieuwd [38]).

Een tweede belangrijke kern van het vaderlijk bezit heeft graaf Dietrich eveneens weten te heroveren. Dat is de hof te Styrum cum annexis bij Mülheim a.d. Ruhr [39]). Dat Styrum oud familiebezit was, is bekend uit een oorkonde van 1200 waarin vermeld wordt dat Dietrichs grootvader graaf *Arnold van Altena* aan zijn gemalin *Mechtild* de inkomsten uit verschillende goederen, waaronder bovengenoemde hof, als weduwengoed toewijst [40]).

Vanaf het midden der 13de eeuw treft men Dietrich in de oorkonden aan als comes de Limburg. De vaak geuite veronderstelling dat hij de naam Isenberg met opzet vermeden zou hebben, is niet juist. Nog in 1271 en 1296 noemde hij zich comes *de Isenberg* [41]). Ook zijn oudste zoon *Johann* voerde in 1271 die naam [42]).

Graaf *Dietrich* is op hoge leeftijd gestorven. Het laatst oorkondt hij in 1299 [43]). Van hem zijn 3 zoons en 3 dochters bekend.

Zijn oudste zoon Heinrich moet vroeg gestorven zijn; hij komt na 1246 niet meer voor [44]). De tweede zoon *Johann* en de jongste *Everhard* delen het vaderlijk bezit. Eerstgenoemde behoudt als oudste het graafschap Limburg met de burcht, terwijl *Everhard* het goed Styrum met toebehoren toegewezen krijgt. Omdat *Johann* reeds tussen 1275 en 1277 sterft, wordt *Everhard* mederegent over het graafschap Limburg tot het moment dat Johan's kinderen de taak van hun grootvader Dietrich en hun oom Everhard kunnen overnemen.

Hoewel Everhard in de oorkonden als graaf van Limburg voorkomt, verschijnen zijn nakomelingen te Styrum als heren van Limburg, woonachtig te Styrum.

Eerst als de oudste tak te Hohenlimburg in 1510 uitsterft, neemt *Georg van Limburg*, heer van Styrum (1500—1552), de graventitel weer aan.

In 1589 komt het graafschap Limburg door erfenis aan de graven *van Bentheim-Tecklenburg-Rheda*, welke familie thans nog de burcht te Hohenlimburg en de bezittingen in de graafschap in eigendom heeft.

Tak te Styrum.

Graaf *Everhard van Limburg* is dus te beschouwen als de stamvader van de tak te Styrum a.d. Ruhr. De latere heerlijkheid Styrum was oorspronkelijk koninklijk goed [45]). Het gebied bestond uit het kasteel, dat volgens oude overlevering omstreeks 1289 door graaf Everhard gebouwd is [46]), de directe

Westf. UB. Bd. VII, No. 658. Hoe groot het aantal lenen, dat van de graven van Limburg gehouden werd, geweest is, blijkt wel uit het leenregister van 1364, dat in 1957 gepubliceerd is in de Heimatblätter für Hohenlimburg und Umgebung, 18. Jg. No. 1, p. 1-12. Er worden 1.60 verschillende lenen opgesomd.

37) Westf. UB. Bd. VII, No. 529.

35) Westf. UB. Bd. VII, No. 1412.

39) In 1251 beschikt graaf Dietrich over de hof Styrum, getuige een oorkonde in mei van dat jaar uitgevaardigd. Niederrheinisches UB. Bd. 11, No. 372.

40) Westf. UB. Bd. VII. No. 2.

41) Westf. UB. Bil. VII, Nos. 1395a en 2362.

42) Westf. TJB. Bd. VII, No. 1384.

43) Westf. UB. Bd. VII., No. 2513.

44) F. Philippi. Osnabrücker UB. Bd. TT, Nos. 474 en 475.

45) 0. R. Redlich. Mülheim a.d. Ruhr, p. 1. 4 en 134.

46) Idem. p. 134.

Foto Hanneke Kortlandt, Zeist.

Slot Hohenlimburg a.d. Lenne.

Foto Hanneke Kortlandt, Zeist.

Gezicht vanaf de binnenplaats op de toegang tot het slot Hohenlimburg.

omgeving daarvan, te weten een bos en enige boerderijen, tesamen groot ongeveer 350 ha. Door dit bezit vloeide de Ruhr in noordelijke richting, die het land zodanig verdeelde, dat één derde ten oosten en twee derde ten westen van de stroom lag. Buiten de heerlijkheid bevonden zich in bijna elke buurschap van het kerspel Mülheim boerderijen, die onder het huis Styrum hoorden: daarbij kwamen nog de winstgevende visrechten in de Ruhr, jacht- en markerechten. Door ruil met cie oudste tak te Limburg in 1385 werd het bezit nog vergroot met de Aitenhof in het dorp Mülheim, benevens een aantal goederen te Heissen en te Fulerum bij Essen [47]).

De Styrumse lenen.

De bijzondere positie, die het huis Styrum ingenomen heeft, wordt verklaard uit de omstandigheid dat er een omvangrijke leenkamer aan verbonden was, voortvloeiend uit de grote macht die het geslacht in de 1 lde, 12de en 13de eeuw had uitgeoefend.

In 1927 werden door de staatsarchieven te Münster en te Düsseldorf een aantal leenregisters uit het vroegere Styrumse huisarchief verworven, die over het tijdvak 1350-1500 lopen. Het oudste, dat omstreeks 1350 is samengesteld onder *Johann van Limburg* en zijn broeder *Diefrich* (zie geslachtslijst tak te Styrum IIIa en IIIb), is in het latijn geschreven en bevat de kern der Styrumse leengoederen. Het is uitgegeven door C. J. Kremer. Akademische Beiträge, Bd. II, p. 150-155, naar een 18de eeuws handschrift, dat allerlei leemten, vergissingen en verschrijvingen vertoont. De jongere registers, die gedeeltelijk dezelfde leengoederen vermelden en die samengesteld zijn onder *Everhard* en *Wilhelm van Limburg* (tak Styrum V en VI), zijn in het Duits geschreven en bewaard in afschriften uit het einde der 15de of begin der 16de eeuw. Twee daarvan zijn uitgegeven door Kremer a.w., Bd. II, p. 174-192.

Bij de lenen, die door *Wilhelm van Limburg* zijn uitgegeven, zijn nu en dan de datum en de plaats van belening aangegeven, met de getuigen die daarbij tegenwoordig waren. Hieruit valt te zien, in welke plaatsen de heren van Styrum bij voorkeur vertoefden of bijzondere belangen hadden. Vooral de Altenhof en de Maurenhof te Mülheim spelen een rol. Een inkomstenregister van de Altenhof uit het laatst der 14de eeuw leert ons, welke leveringen in natura de horige boerderijen moesten opbrengen en welke diensten zij moesten verrichten. Op de naast gelegen Maurenhof werd driemaal per jaar het hofgericht van de Altenhof gehouden [48]). Er bevindt zich in het staatsarchief te Wenen bij de Styrumse stukken een schets, waarin de ligging van de Altenhof en de Maurenhof duidelijk is aangegeven [49]).

Wilhelm van Limburg verrichtte de meeste beleningen te Mülheim, in de regel op de Altenhof, een enkele maal op de Maurenhof. Te Essen had hij grote belangen. Herhaaldelijk vonden daar beleningen plaats zowel op het raadhuis als in woningen van particulieren. Verder geschiedden beleningen op het huis te Styrum, te Dortmund en andere plaatsen.

Aan de hand van het oudste leenregister van Styrum kan

47) H. Schubert. Urkunden und Erläuterungen zur Geschichte der Stadt Mülheim a.d. Ruhr. Bonn 1926, Nos. 163 en 164.

48) Idem. p. 149—155.

49) Een plattegrond van beide hoven uit de 18de eeuw, benevens een afbeelding van de Altenhof omstreeks 1900, zijn te vinden in: Klübersche Protokolle, Band I. Die Fortsetzung des Rechtszustandes der Berg. Unterherrschaft Broich und der Reichsherrschaft Styrum beim staatlichen Uebergang an Preussen 1815. Bewerkt door Gustav Lauterfeld. Uitgegeven door de Geschichtsverein Mülheim a.d. Ruhr. 50/51. Vereinsjahr, Dezember 1957, Neue Folge Nr. 12/13, p. 335 en 343.

men vaststellen, dat er in het geheel 140 lenen werden uitgegeven, waarvan het grootste deel bestond uit aanzienlijke boerenerven, een negental ridderhofsteden en voor het overige losse landerijen, heerlijke rechten, voogdijrechten, tienden etc.

De ligging van deze lenen is in velo gevallen niet meer vast te stellen, maar uit die plaatsnamen, die wel geïdentificeerd konden worden, blijkt, dat ze zich in een gebied bevonden. dat begrensd wordt door de plaatsen Ahlen en Soest in het Oosten, door Velmede, Schwerte, Lethmate en Neviges in het Zuiden, door Rheinberg en Wesel in het Westen en door Bocholt en Stadtlohn in het Noorden. Het middelpunt vormde het vroegere gericht Bochum, waar de meeste en aanzienlijkste goederen van het huis Styrum dicht bij elkaar lagen, o.a. de ridderhofsteden Rechen, Düngelen, Horst, Brenschede, Melschede. Steinhaus, Pöppinghausen, Sevinghausen en Overdyck; een dertigtal boerderijen in de kerspelen en buurschappen Bochum, Eickel, Gelsenkirchen, Herne, Harpen, Hofstede, Horst, Wattenscheid en Weitmar. In het graafschap Recklinghausen, dat aan het gericht Bochum grensde, bevonden zich Styrumse leengoederen in Buer, Berge, Gladbeck, Hassel, Erle, Marl, Stockum en Strünkede. Talrijk waren zij verspreid over het graafschap Mark: in Asseln, Bodelschwing, Bremen, Brechenfeld, Büderich bij Soest, Hennen, Huckarde, Kierspe, Kurl, Südkamen, Mengede, Velmede, Wickede, Lütgendortmund, Herbede en Hemer. In het gebied van het hertogdom Kleef waren de heren van Styrum leenheer over goederen in Beeck, Hiesfeld en Vörde; in het bisdom Munster in Ahlen, Dingden, Ramsdorf, Roxel, Sendenhorst en Weseke; in het graafschap Dortmund te Schüren, Sölde en Wambel, in het stift Essen hadden zij de voogdij over de hof te Ehrenzell [50]).

Het grootste deel der Styrumse leenmannen bestond uit leden van de dienstadel. Uit de leenregisters blijkt, dat het huis Styrum nog in de 14de eeuw over ongeveer 150 riddermatige vazallen beschikte.

Georg graaf *van Limburg*, heer van Styrum (1500-1552).

In de 16de eeuw ondergaat het huis te Styrum een grote verandering. Nadat *Wilhelm II van Limburg*, heer van Styrum in 1522 (tak Styrum VII, 1) zonder wettige nakomelingen jong gestorven was, treedt zijn jongere broeder *Georg* (VII, 4) als domheer te Keulen uit de geestelijke stand en neemt de taak van zijn overleden broeder over. Op 39-jarige leeftijd huwt graaf *Georg* met *Irmgard van Wisch*, de vermogende erfdochter van *Hendrik* heer van *Wisch* en *Walburg* gravin *van Bergh* ('s-Heerenberg). Graaf Georg en zijn nakomelingen vestigen zich sedertdien in Gelderland, en bewoonden afwisselend de kastelen Wisch, Bronkhorst, Borculo en Wildenborch. Het slot te Styrum wordt slechts zo nu en dan bezocht en het beheer overgelaten aan een rentmeester.

De laatste graaf *van Limburg Styrum* op het slot Styrum.

Eerst na het overlijden van graaf *Hetman Otto (X*, 1) in 1644, vestigt zijn derde zoon *Maurits* zich te Styrum en sticht de tak *van Limburg Styrum-Styrum*, welke met *Ernst Maria* graaf *van Limburg Styrum* in 1809 uitsterft. Het slot en de Duitse goederen komen krachtens diens testamentaire beschikking, verleden te Frankfurt a.M. 29 januari 1808, aan

50) F. Schmidt. Die Lehnkammer der Herrschaft Styrum, in: Zeitschrift des Geschichtsvereins Mülheim a.d. Ruhr, april 1925.

Foto H. Kortlandt, ***Zeist.***

Ruiterzegel van *Dietrich* graaf *van Isenberg-Limburg* uit 1246. (11). Or. Schloss Rbcda.

zijn schoonzuster *Maria Margaretha* Freiin von *Humbracht,* die het gehele complex verkoopt aan de rentmeester van Styrum Dr. Philip Marcks [51]).

Graaf *Willem van Limburg Stirum* (1822—1888), majoor der artillerie, kamerheer des Konings i.b.d., heeft in 1857 en in 1876 een bezoek aan Styrum gebracht en schrijft daarover het volgende [52]):

„Het kasteel van Stirum door een Franschen uitgewekene Tourbillot bewoond, die er den landbouw uitoefende, bestond nog geheel als in vroegeren tijd, met 400 morgen land. De ridderzaal was nog vrij goed onderhouden: zeer groote portretten versierden de wanden. In het ouderwetsche lichtblauwe behangsel waren vakken uitgespaard, waarin de portretten aangebracht waren; daar boven prijkten de wapens der respectieve Graven en die hunner echtgenooten. Het archief was een toonbeeld van de grootste wanorde: perkamenten van bijzondere waarde waren verdwenen. Eenige der overgeblevenen werden den schrijver geschonken [53]); de schilderijen wier treffende gelijkenissen opvielen, waren echter niet te koop. Zij zijn naar Amerika medegenomen, bij gelegenheid van het huwelijk van een der erven, met name Schulten, die zijn huwelijk met een Amerikaansche schoone luisterrijk op het kasteel vierde (omstreeks 1860). Het behangsel der ridderzaal met de daarin geschilderde wapens zijn eigendom geworden van schrijver dezes, benevens vijf merkwaardige schilderijen uit het behangsel, voorstellende: de kasteelen van Limburg, Stirum, Borkulo, en denkelijk Wisch en Ghemen.

Bij zijn laatste bezoek in 1876 vond de schrijver het kasteel van Stirum in een boerenhofstede herschapen met 30 morgen land, inwendig niet meer kenbaar en uitwendig ook op het punt van te worden vernieuwd; het staat nu daar als een overblijfsel van vroegere grootheid, nederziende, als het ware met een blik van verontwaardiging, op de ijzeren banden, die in de gedaante van spoorwegrails het geheel omsluiten" [54]).

[51]) Klübersche Protokolle. Bd. 1. A.m., p. 329, 330.

[52]) W. Graaf van Limburg Stirum. Stamtafel der graven van Limburg Stirum. 's-Gravenhage 1878, p. 9.

[53]) Deze stukken bevinden zich thans in het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage.

[54]) Styrum wordt thans bewoond door een industrieel uit Mülheim. Het huis, torens, poortgebouw en kapel zijn hecht, maar niet fraai gerestaureerd.

Foto H. Kortlandt, Zeist.

Zegel uit 1274 van *Aleydis van Sayn,* echtgenote van *Dietrich* graaf *van Isenberg-Limburg.* (11). Or. Schloss Rheda.

Geslachtslijst.

1. *Friedrich* II graaf *van Altena-Isenberg,* geb. omstr. 1194, 1205 domkanunnik te Keulen, 1209 graaf van Altena, 1216 graaf van Isenberg, † (terechtgesteld te Keulen) 13 nov. 1226, tr. omstr. 1214 Sophia *van Limburg,* †1226/27, dr. van *Walram* IV *hertog van Limburg* a/d Maas.

   Uit dit huwelijk:
   1. *Dietrich,* volgt 11.
   2. *Friedrich,* vermeld 1243 [55]).
   3. *Agnes,* verm. 1243-1282, tr. omstr. 1243 *Burkhard* III *van Broich,* verm. 1241-1272, † 1274.
   4. *Elisabefh* [56]), verm. 1243-1275, tr. omstr. 1234 *Dietrich* 11 graaf *van Mörs,* verm. 1226-1260.
   5. *Sophia,* verm. 1243-1292, tr. omstr. 1237 *Heinrich* III *van Volmestein,* verm. 1217-1250, † in 1258.

11. *Dietrich* 1 graaf *van Isenberg-Limburg* [57]), geb. omstr. 1215/20, sedert 1246 graaf van Limburg a.d. Lenne, sedert 1251 heer van Styrum bij Mülheim a.d. Ruhr, verm. 1242-30 jan. 1299, † omstr. 1299/1300, tr. omstr. 1235/40 *Adelheid van Sayn* [58]), geb. omstr. 1220, † in 1297, begr. te Elsey, dr. van *Johann* graaf *van Sayn.*

    Uit dit huwelijk:
    1. *Heinrich,* geb. omstr. 1235/40, verm. 1246.
    2. *Johann* 1, volgt 111.
    3. *Sophia,* verm. 1253.
    4. *Elisabeth,* verm. 1253 (1290—1307), tr. *(Heinrich*

[55]) Westf. UB. Bd. VII, No. 546.

[56]) Uit een zegel, bevestigd aan een oorkonde in het staatsarchief te Düsseldorf, Meer 44, blijkt dat zij een dochter uit het huis Limburg is.

[57]) Voor het laatst vermeld 30 januari 1299 (Westf. UB. Bd. VII, No. 2513).

[58]) Niets wijst op de tot nu toe gangbare opvatting dat *Adelheid* een dochter uit het huis der heren van' Broich was. In een oorkonde van 9 april 1281 (staatsarchief Düsseldorf, Broich, No. 2) wordt graaf *Gottfried van Sayn,* zoon van graaf *Johann van Sayn,* door Rooms koning Rudolf zwager (sororius) van graaf *Dietrich I van Limburg* genoemd. Hierdoor is de voornaam Johann in de volgende Limburgse generaties verklaarbaar.

Slot Styrum a.d. Ruhr in het begin der 19de eeuw naar een tekening van M. Rosorius.

Foto Hanneke Kortlandt, Zeist.

Poort van het slot Styrum uit 1568 met wapenstenen van *Herman Georg* graaf *van Limburg Styrum* en *Maria* gravin *van Hoya* (tak Styrum IX).

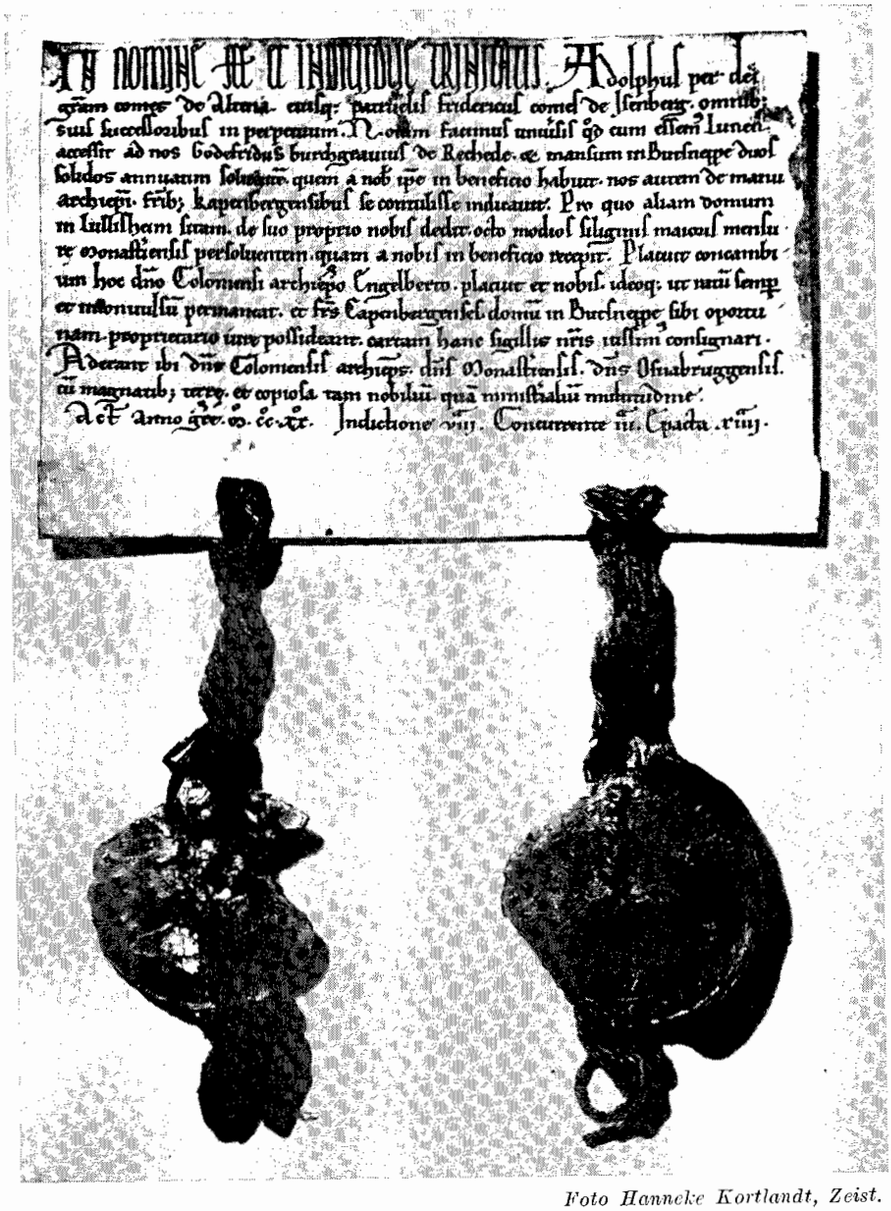

Foto Hanneke Kortlandt, Zeist.

Adolf graaf *van Altena* en *Friedrich* graaf *van Isenberg* dragen een huis in Butsneppe over aan het stift Cappenberg.

Adolf graaf *van Altena* (rechts). Grdr. Westf. UB. 111, No. 151. Or. von Stein-archiv, Oorkonde uit 1220, met ruiterzegels van *Friedrich* graaf *van Isenberg* (links) en Schloss Cappenberg.

van Wildenberg [59]), verm. 1265-1307, † 1315).

5. *Adelheid*, verm. 1253, tr. *(Albert* 11 *van Hörde* [60]), verm. 1226-1267).
6. *Everhard* 1, volgt tak te S t y **rum.**

Foto H. Kortlandt, Zeist.

Zegel uit 1274 (Altenase roos) van *Johann* graaf *van Limburg*. (111). Or. Schloss Rheda.

111. *Johann* 1 graaf van *Limburg*, geb. omstr. 1240, verm. 1253-1275, † vóór 1277, tr. omstr. 1260/65 *Agnes (van Wildenberg)* [61]), verm. 1270/71, † vóór 12 maart 1271.
Uit dit huwelijk:
1. *Diefrich* 11, volgt IV.
2. *Friedrich* [62]), geb. omstr. 1265, domheer en sedert 1302 subdeken te Keulen, † 21 juni 1321.
3. *Mechfhild*, geb. vóór 1270, verm. 1279-1306, tr. *Egberf* 1 *van Almelo*, verm. sedert 1280, † in 1303.

IV. *Diefrich* 11 graaf *van Limburg* [63]), geb. omstr. 1260/65, verm. 1271—na 1303, † vóór 1308, tr. omstr. 1280/85 *Berfradis van Göfferswyck*, verm. 1296-1300.
Uit dit huwelijk:
1. *Johann*, geb. omstr. 1280/85, verm. 1297-1300.
2. *Diefrich* 111, volgt V.

V. *Diefrich* 111 graaf *van Limburg* [64]), geb. omstr. 1280/85,

[59]) Vermoedelijk is *Heinrich van Wildenberg* de echtgenoot van *Elisabeth*, omdat hij herhaaldelijk als getuige in Limburgse oorkonden voorkomt (Wcstf. UB. VII, Nos. 1433, 1494 en 1495). Dit vermoeden wordt nog versterkt door het feit dat zijn heide oudste kinderen dc Limburgse voornamen *Adelheid* en *Dietrich* dragen.

[60]) *Albert* 111 *van Hörde*, zoon van *Albert* 11, wordt in 1282 (Westf. UB. VII, No. 1836) consanguineus van graaf *Dietrich* 11 *van Limburg genoemd*. Daaruit kan de gevolgtrekking gemaakt worden, dat zijn moeder *Adelheid* identiek is met de in 1253 vermelde *Adelheid*. Ook het voorkomen van de namen Adelheid en Friedrich in de volgende generaties van het geslacht van Hörde (o.a. Westf. UB. 111, No. 954) duidt op de verwantschap met het huis *Isenberg-Limburg*.

[61]) *Gerhard van Wildenberg* komt evenees als getuige voor in oorkonden van *Dietrich* I graaf *van Limburg* (Westf. UB. VII., No. 1433). Daar hij een dochter had, die *Agnes* heette, bestaat het vermoeden dat zij de echtgenote van graaf *Johann van Limburg* was.

[62]) De domheer van Keulen *Friedrich van Limburg* moet men niet verwisselen met de gelijknamige deken van St. Severinus. Laatstgenoemde is reeds voor 18 juli 1311 gestorven en was een broeder van *Gerhard*, domheer te Keulen. Uit hun wapen is op te maken dat beiden tot het geslacht, *Limburg-Born* behoren.

[63]) Hiermede wordt de opvatting van C. J. Kremer (in zijn Akademische Beiträge, Mannheim 1776 j en W. Möller (Stammtafeln Westd. Adelsgeschlechter, Darmstadt 1936, Bd. 111, correctie 1951.) bevestigd, die

Zegels uit 1340 van *Dietrich* III graaf *van Limburg* (V) (links) en *Eberhard* 1 graaf *van Limburg* (VI) (rechts). Or. Schlosu Cappenberg. Sr. 291.

sedert 1308 als graaf, maar dan nog knape, sedert 24 april 1312 als ridder, sedert 1330 als senior vermeld, † 9 aug. 1364, tr. 1 ° omstr. 1302 *Irmgard van Greifensfein* [65]), verm. 1308-1310, † in 1324, dr. van *Cracht van Greifenstein* en wed. van *Hildeger van Birklin;* tr. 2° tussen 1326 en 1339 *Elisabeth* (uit onbekend geslacht) [66]), verm. 1301-1326 en 1339-1349, weduwe van *Heinrich van Friemersheim*.
Uit het eerste huwelijk:
1. *Eberhard* 1, volgt VI.
2. *Diefrich*, geb. omstr. 1304, verm. 1308-1338.
3. *Heinrich* [67]), geb. omstr. 1305, verm. 1308-1324.
4. *Agnes* [68]), geb. omstr. 1306/07, verm. 1308-1329, † na 1338 [69]), tr. *Egberf* 11 *van Almelo*, verm. tot 1337/38.
5. *Jutta*, geb. omstr. 1308/09, verm. 1310-1359, in 1338 abdis te Herdecke aan de Ruhr, tr. omstr. 1339 *Diefrich van Wickede*, verm. tot 1359.
6. *Cracht*, geb. na 1310, verm. 1324-1350.
7. *Elisabeth*, geb. na 1310, verm. 1324-1358, † na 1358, begr. te Selen, tr. omstr. 1325/26 *Hermann van Münster tof Meinhövel*, verm. 1289-1343.
8. *Irmgard*, geb. na 1310, verm. 1324-1338, in 1336 stiftsdame te Essen, † na 1338.
9. *Johanna*, geb. na 1310, verm. 1324, sedert 1329 niet meer genoemd.
10. *Adelheid*, geb. na 1310, verm. 1324—1329, † na 1329.

VI. *Eberhard* I graaf *van Limburg*, geb. omstr. 1303, verm. 1308—1342, † vóór 1345, tr. omstr. 1335 *Jutta van Sayn*, geb. omstr. 1310, verm. 1338—1380, † na 1380, dr. van *Johann* en *Kunigunde van Kovern*.

Dietrich 11 en *Dietrich* III als de vader en zoon weergeven, in tegenstelling tot vele andere genealogen, die in genoemden één en dezelfde persoon gezien hebben.

[64]) De sterfdatum van *Dietrich* III is te vinden in het necrologium van het kl. Elsey en in het Limburgse leenregister van 1364 (archief Rhccla).

[65]) Uit haar eerste huwelijk zijn 3 kinderen bekend (Keulen, Schreinsbuch).

[66]) Twee zonen zijn bekend uit haar eerste huwelijk (UB. Clarenberg, No. 66).

[67]) Na 1329 niet meer vermeld.

[68]) Zij sticht omstreeks 1338 een officium in de kerk te Oldenzaal, o.a. voor haar grootouders graaf *Dietrich* 11 *van Limburg en Bertradis van Götterswyck*.

[69]) Necrologium eecl. S. Plechelmi in Oldenzalia, gedr. in: Archief van de Gesch. v. h. Aartsbisdom Utrecht, dl. 15 (1887), p. 1.34 c.v., 200 en 209.

Uit dit huwelijk:
1. *Dietrich,* volgt VIIa.
2. *Johann,* volgt VIIb.

VIIa. *Dietrich* IV graaf *van Limburg* en heer van Broich, geb. omstr. 1335, verm. 1334-1401, sedert 1350 graaf, sedert 1372 heer van Broich, † vóór 18 mei 1401, tr. 3 juli 1371 *Lukardis van Broich,* erfgename van Broich, geb. omstr. 1345, verm. 1371-1403, treedt als weduwe in de geestelijke stand, † vóór 4 dec. 1412 als praeposita van het Stift Rellinghausen, dr. van *Dietrich* en *Katharina van Steinfurt.*

Uit dit huwelijk:
1. *Elisabeth,* geb. omstr. 1372, verm. 1385-1408, † omstr. 1417, tr. 1385 *Dietrich van Volmestein,* † 3 okt. 1396.
2. *Wilhelm* 1, volgt VIIIa.
3. *Dietrich* V, volgt VIIIb.
4. *Anna,* verm. 1394-1402 als stiftsdame te Vreden, leeft nog in 1432, tr. 1412 *Bernd V van Hörde,* verm. sedert 1394, † omstr. 1454/1455.
5. *Lukardis,* verm. 1394-1412, in 1408 stiftsdame te St. Caecilia in Keulen.
6. *Margaretha,* verm. 1394-1465, in 1396 stiftsdame te Essen, aldaar in 1426 tot abdis gekozen, maar niet bevestigd, 1418-1460 praeposita te Rellinghausen, † 4 juni (1465).
7. *Jutta,* verm. 1394-1412, tr. omstr. 1412 *Bernd van Strünkede,* verm. 14 12.
8. *Agnes* [70], tr. *Heinrich van Ahaus,* verm. 1393-1467.

VIIb. *Johann* heer van *Limburg,* geb. omstr. 1338, verm. 1344—1410, † na 1410, tr. omstr. 1365 *Peronetta van Letmathe* [71], dr. van *Hunold de Schele de Oudere* en *Bela van Düngelen.*

Uit dit huwelijk:
1. *Eberhard van Limburg,* heer van Hardenberg, geb, omstr. 1365, verm. 1380-1427, in 1404 ambtman te Windeck en te Beyenburg, in 1418 landdrost van Berg, † tussen Pasen 1429 en 30 nov. 1429, tr. vóór 1390 *Anna Sobbe van Elverfeld,* verm. 1399-1445.
2. *Bela,* verm. 1390—1434, tr. omstr. 1390/95 *Wilhelm Quadt van Strauweiler,* verm. 1386-1444.
3. *Jutta,* verm. 1397-1429, tr. vóór 1395 [72]) *Anton van Scheidingen,* verm. 1397-1429.

VIIIa. *Wilhelm* 1 graaf *van Limburg* en heer van Broich en Bedburg, geb. omstr. 1375, verm. 1385-28 juni 1450, † omstr. 1450/51, tr. 1403 *Metza van Reifferscheid,* verm. 1403-1437, dr. van *Johann* en *Ricarda van Boland.*

Uit dit huwelijk:
1. *Margaretha,* geb. omstr. 1405, † in 1479, begr. Mariengraden te Keulen, tr. in 1425 *Gumprecht* graaf *van Neuenahr,* † in 1489, begr. Mariengraden te Keulen.

VIIIb. *Dietrich* V graaf *van Limburg* en heer van Broich en Vitinghof, voogd van Rellinghausen, geb. omstr. 1380. verm. 1387-1444, in 1412 ambtman te Mülheim/Ruhr, † omstr. 1445, tr. 3 febr. 1415 *Henrica van Wisch,* verm. tot 1459, dr. van *Hendrik* en *Elisabeth van Bronkhorst.*

Uit dit huwelijk:

[70]) Deze vermelding werd ontleend aan de genealogische verzameling von Spiessen (staatsarchief Münster).

[71]) Haar geslachtsnaam bevindt zich in de bekende „Quadsche Ahnentafel" (Herold, 1883, p. 92). Haar tot nu toe onbekende voornaam is te vinden in het necrologium van het kl. Elsey (archief Rheda).

[72]) Twee dochters van dit echtpaar, *Pernetgen en Ermgard,* worden reeds in 1397 vermeld.

1. *Wilhelm* 11, volgt IX.
2. *Heinrich,* geb. omstr. 1420, verm. 1437-1484, drost te Iserlohn, † 23 juli 1486, tr. 9 mei 1450 *Irmgard van Boemelburg,* † 10 juni 1482, begr. Minoritenkerk te Keulen voor het altaar van St. Jodocus, dr. van *Heinrich van Boemelburg.*
3. *Dietrich,* verm. 1444-1476, drost te Wetter, in 1471 ambtman te Iserlohn.
4. *Evert,* verm. 1444-1482, sedert 1450 koster te Werden.
5. *Johann,* verm. 1437, sedert 1441 proost te Werden, † 13 dec. 1465.

   Illegitieme kinderen:
   1. *Dietrich,* 1486—1505 holtrichter te Saarn, 1499 holtrichter te Speldorf, waarschijnlijk identiek met bastaard *Dietrich van Limburg gen. Stam* 1504, tr. *Elzken,* verm. 1504.
   2. *Adolf.,* wildforster te Saarn, 1495—1518 richter te Essen [73]).
6. *Agnes,* verm. 1444-1493, tr. 4 maart 1448 *Wilhelm* 1 *van Limburg,* heer van Styrum, verm. 1432-1498, zie tak te Styrum.
7. *Lukardis,* verm. 1444-1478, tr. 1444 *Cracht Stecke,* verm. 1417-1462, graaf te Dortmund en drost te Blanckenstein, † tussen febr. en april 1463.
8. *Katharina,* verm. 1444, sedert 1450 thesaurier te Vreden, † in 1472.

IX. *Wilhelm* 11 graaf *van Limburg* en heer van Broich, geb. vóór 1420, verm. 1437-1473, † vóór 1476, tr. 2 aug. 1463 *Jutta van Runkel,* verm. tot 1471, dr. van *Dietrich* en *Anastasia van Wied.*

Uit dit huwelijk:
1. *Johann* graaf *van Limburg* en heer van Broich, verm. 1484-1510, tr. 26 juni 1492 *Elisabeth van Neuenahr,* verm. tot 1502, dr. van *Friedrich* graaf *van Neuenahr* en *Eva van Linnep,* beide adopteren hun nicht *Maria* gravin *van Sayn, die Broich* erfde.
2. *Maria,* verm. 1487, tr. Sebastian graaf *van Sayn,* † in 1498.

   Uit ti it huwelijk:
   Maria, tr. 14 nov. 1505 *Wirich van Dhaun-Falkenstein,* zij werd door haar oom Johann graaf van Limburg geadopteerd en erfde Broich.
3. *Irmgard,* verm. 1485, † in 1492, tr. 23 aug. 1487 *Johan van Loe tot Wissen,* † in 1498.

Tak te Styrum.

1. *Everhard* 1 graaf *van Limburg,* heer van Styrum, geb. omstr. 1255, verm. 1271-21 aug. 1303, † omstr. 1304, tr. omstr. 1275 *Agnes* (uit onbekend geslacht), verm. 1291-1298.

   Uit dit huwelijk:
   1. *Dietrich* 1, volgt 11.
   2. *Irmgardis,* verm. 1291.

11. *Dietrich* 1 *van Limburg,* heer van Styrum, gen. *Snycke,* geb. omstr. 1275, verm. 1291-4 juli 1327, † tussen 4 juli 1327 en 22 maart 1328, tr. omstr. 1295 *Bertradis* (uit onbekend geslacht), verm. 1299-1300.

    Uit dit huwelijk:
    1. *Johann* 1, volgt IIIa.
    2. *Guda,* verm. 1315, tr. *Heinrich Wolff van Lüdinghausen,* verm. 1318, † in 1337.
    3. *Dietrich* 11, volgt IIIb.

    Illegitieme zoon:
    4. *Walram gen. v. Herdecke,* verm. 1322-1355, sedert

[73]) De tak der bastaarden in Essen heeft zich vermoedelijk nog verder voortgeplant.

Overzichtskaart van de oude territoria in het Ruhrgebied.
Uit: „Die Entwickelung des niederrhein.-westf. Steinkohlen-Bergbaues" (1904, Bd. X, 1).

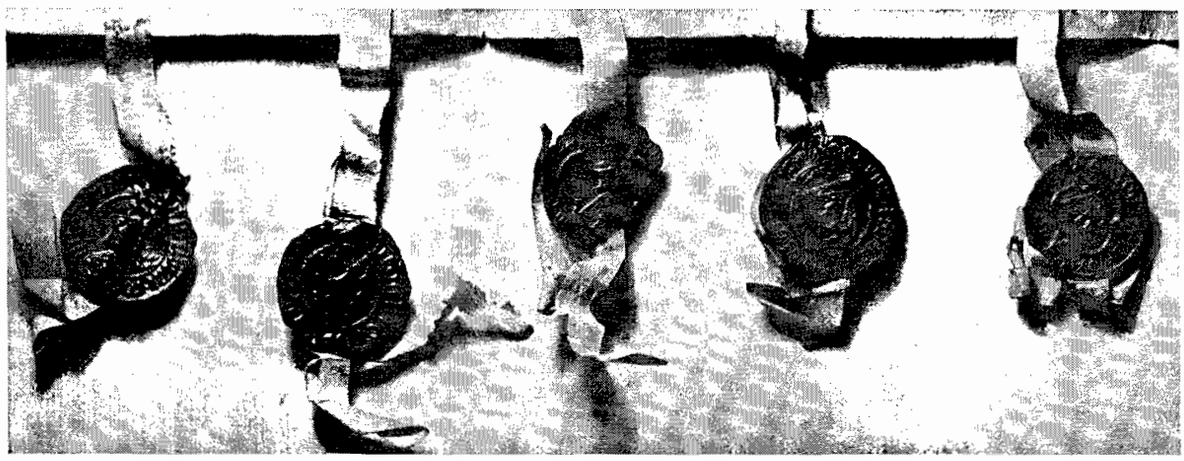

Foto Hanneke Kortlandt, Zeist

Zegels behorende bij een oorkonde van 4 dec. 1412 betr. scheiding en deling tussen *Wilhelm* graaf *van Limburg* en zijn broeder *Dietrich* graaf *van Limburg*.
V.l.n.r. de zegels van:
1. *Wilhelm* graaf *van Limburg* (VIIIa)
2. *Dietrich* V graaf *van Limburg* (VIIIb)
3. *Eberhard van Limburg*, heer van Hardenberg (VIIb, 1)
4. *Everhard van Limburg*, heer van Styrum (tak Styrum V)
5. *Dietrich* IV *van Limburg-Styrum*, heer v. d. Kolkerhof (tak Styrum IVb).

Foto H. Kortlandt, Zeist.
Zegel uit, 1291 (Altenase roos) van *Everhard* graaf *van Limburg*
(tak **Styrum** 1). Or. Schloss Rheda.

1322 stiftsheer te Kaiserswerth, tr. *Fyge N.*, verm. 1355.

IIIa. *Johann* 1 van *Limburg*, heer van Styrum, geb. omstr. 1295, verm. 1316-1361, † vóór 8 okt. 1370, tr. omstr. 1314 *Margarefha van Ahaus*, dr. van *Otto van Ahaus*.
Uit dit huweliik:
1. *Dietrich* IIÍ, volgt IVa.
2. *Jutta*, verm. 1379, tr. *Evert van der Leyfen van Baldeney*, verm. 1351-1381.
3. *Johann*, verm. 1353-1379, sedert 1357 pastoor te Mülheim a.d. Ruhr.
   Illegitieme zoon:
   Hermann, verm. 1385.
4. *Friedrich*, verm. 1381.

IIIb. *Dietrich* 11 *van Limburg*, bezitter van de Kolkerhof bij Duisburg, geb. omstr. 1295/1300, verm. 1322-1364, tr. *Kunigunde van Landsberg*, erfgename van de Kolkerhof bij Duisburg, verm. 1355-1364, dr. van *Wessel van Landsberg*.
Uit dit huwelijk:
1. *Diefrich* IV, volgt IVb.
2. *Heinrich*, verm. 1371—1381, stiftsheer te Wissel.
3. *Kunigunde*, verm. 1364-1395, † 13 nov. ...., tr. *Dietrich van Mörmter*, verm. 1377—1395.
4. *Maria*, verm. 1364.
5. *Fye*, verm. 1364-1387, tr. *Sybiken ten Have*, verm. 1387.

1Va. *Dietrich* 111 *van Limburg*, heer van Styrum, geb. omstr. 1315/1320, verm. 1341-1393, † omstr. 1393/95, tr. omstr. 1353 *Johanna van Reifferscheid*, verm. 1354-1387, dr. van *Heinrich en Johanna van Kessenich*.
Uit dit huwelijk:
1. *Everhard* 11, volgt V.
2. *Dietrich*, verm. 1387.
3. *Godert*, verm. 1396-1432, stiftsheer van St. Gereon te Keulen.
4. *Gerhard*, verm. 1429, ridder der Duitse Orde.
5. *Irmiswind*, verm. 1401, stiftsdame te Thorn, † in 1429.
6. *Margarefha*, verm. 1402-1432, † in 1437, tr. vóór 2 jan. 1402 *Burchard Stecke van Miihlenbroich*, verm. 1399-1418, † in 1432.

Foto H. Kortlandt, Zeist.
Zegel uit 1364 van *Dietrich* 11 *van Limburg-Styrum*, heer v. d. Kolkerhof
(tak Styrum IIIb). Or. Schloss Rheda.

Illegitieme zoon:
7. *Johann*, verm. 1401, vermoedelijk identiek met *Johann van Limburg alias van österich*, verm. 1415-1451.

IVb. *Diefrich* IV *van Limburg*, bezitter van de Kolkerhof en van de hof Bottenbruch (beide bij Duisburg), verm. 1363-1412, † tussen 4 dec. 1412 en 28 mei 1413, tr. *Gerfrud* (uit onbekend geslacht), verm. 1393-14 10.
Uit dit huwelijk:
1. *Diefrich* VI, verm. 1399-1413.
2. *Johann*, verm. 1399, † vóór 24 aug. 1420.
3. *Heinrich*, verm. 1399-1422, † vóór 21 febr. 1422.
4. *Borchhard*, verm. 1399, † vóór 1420.
5. *Walraff*, verm. 1399, † vóór 1410.
6. *Gertrud*, verm. 1410-1441, tr. 24 aug. 1420 *Reinhard van Hugenpoet*, verm. 1420-1460.
7. *Kunigunde*, verm. 1410-1441, † na 23 dec. 1441, tr. vóór"24 aug. 1420 *Wilhelm Podick*, verm. 1420-1441, zij erven de hof Bottenbruch.

V. *Everhard* 11 *van Limburg*, heer van Styrum, geb. omstr. 1355, verm. 1387-1424, † vóór 12 dec. 1424, tr. 1418 *Bonizetta van Saffenberg*, verm. 1414-1450, tot 1418 stiftsdame in Thorn, dr. van *Johann* en *Katharina van Neuenahr*.
Uit dit huwelijk:
1. *Wilhelm*, volgt VI.
2. *Everhard* 111, verm. 1432-1450, in 1449 stiftsheer van St. Gereon in Keulen.
3. *Hermann*, † in 1489.

VI. *Wilhelm I van Limburg*, heer van Styrum, geb. omstr. 1418, verm. 1432-1498, † omstr. 1498, tr. 4 maart 1448 *Agnes* gravin *van Limburg*, verm. 1444-1493, dr. van *Diefrich* V en *Henrica van Wisch*.
Uit dit huwelijk:
1. *Adolf*, volgt VII.
2. *Anna*, verm. 1479-1507, 1479 kellnerin te Gerresheim, 1483 abdis te Vilich, 1495 tevens abdis te Borghorst, † vóór 24 nov. 1507.
3. *Ponzetta*, verm. 1483-1524, 1483 stiftsdame te Gerresheim, 1488 kellnerin te Vrcden, 1494 abdis te Herford, † tussen 19 maart en 7 april 1524.
4. *Sophia*, verm. 1483-1510, 1483 stiftsdame te Gerresheim, 1494 tevens stiftsdame te Herford, tr. in 1497

Reiner van Striinkede, geb. in *1455*, † in *1535*.

VII. *Adolf van Limbarg*, heer van Styrum, geb. omstr. *1450*, verm. 1476—1506, ambtman van Orsoy, † in 1506, tr. 9 juni 1487 *Elisabeth van Reichenstein*, † *30* april 1529, dr. van *Wilhelm* en *Katharina van Sayn-Wittgenstein*. Uit dit huwelijk:

1. *Wilhelm* II, geb. omstr. 1490, verm. 1498-1521, † vóór 24 april 1522.
   Illegitieme zoon:
   Bernt, verm. 1533.
2. *Anna*, verm. 1496—1565, 1496 stiftsdame te Essen, 1510 scholastica, 1523 decana te Essen en praeposita te Rellinghausen, 1524 tevens abdis te Herford en te Gerresheim, † 13 jan. 1565.
3. *Elisabeth Gertrud*, verm. 15 14-1556, 15 14 stiftsdame te Essen, tr. *Diederik van Bronkhorst en Batenburg*, heer van Hönnepel, † 31 maart 1531.
4. *Jürgen (Georg)*, volgt VIII.
5. *Veronica*, kosteres te Elten, † 30 sept. 1538.
6. *Agnes*, verm. 1527-1570, 1527 abdis te Freckenhorst, 1553 tevens abdis te Metelen, † 6 mei 1570, begr. te Freckenhorst.
7. *Katharina*, verm. 1548-1572, 1548 stiftsdame van St. Ursula te Keulen, 1550 kosteres te Vreden, 1564 abdis te Borghorst, † 22 jan. 1572.

VIII. *Georg (Jurgen)* graaf *van Limburg")*, heer van Styrum, geb. omstr. 1500, 1514-1522 domheer te Keulen, † vóór 22 nov. 1552, tr. (huw.voorw.) 7 januari 1539 *Irmgard van Wisch*, gravin van Bronkhorst, geb. omstr. 1520, † Wildenborch 5 mei 1583, dr. van *Hendrik* en *Walburga* gravin *van Berg*, en weduwe van (gehuwd 5 mei **1534)** *Johan Scheiffard van Merode*, heer van Clermont († 25 maart 1537).
Uit dit huwelijk:

1. *Herman George*, volgt IX.
2. *Maria*, geb. vóór 1545, † 2 sept. 1637, tr. (huw.-voorw.) 25 okt. 1567 *Werner* graaf *van Salm*, heer van Dyck en Reifferscheid, geb. 17 aug. 1545, † 16 febr. 1629.

IX. *Herman George* graaf *van Limburg en Bronkhorst*, heer van Styrum, Wisch en Borculo, ambtman en pandheer van Liedberg, geb. in 1540, † 27 aug. 1574, begr. Terborg, tr. 4 mei 1554 (huw.voorw. 26 april 1554) *Maria* gravin *van Hoya en Bruchhausen*, geb. 14 april 1534, † 28 febr. 1612, begr. Terborg, dr. van *Jobst en Anna Magdalena* gravin *van Gleichen*.
Uit dit huwelijk:

1. *Joost*, volgt x.
2. *Mechthild*, geb. 18 juli 1561, 1588 abdis te Freckenhorst, doet in 1591 afstand, † 24 aug. 1622, begr. te Gemen, tr. 4 aug. 1592 *Heinrich X* graaf *van Holstein-Schauenburg*, † vóór 1602.
3. *George*, geb. Styrum 18 juli 1562, † 15 sept. 1562, begr. te Mülheim.
4. *Agnes*, geb. Wildenborch 18 sept. 1563, 1596 praeposita te Vreden, 1603 abdis te Elten, Vreden en Borghorst, 1614 tevens abdis te Freckenhorst, † 2 jan. 1645, begr. te Vreden.
5. *Maria*, geb. Borculo 21 febr. 1566, 1582 praeposita te Vreden, doet in 1593 afstand, † 13 febr. 1624, tr. 2 juni 1596 *Johan van Mirlaer*, heer te Millendonk, Drachenfels, Meiderich en Reuland, † 1 mei 1621.
6. *Johan*, geb. Borculo 13 april 1567, 1569 domheer te Keulen, 1571 stiftsheer van St. Gereon te Keulen, † 6 nov. 1613, tr. Styrum 26 mei 1612 *Walburg Anna* gravin *van Falkenstein*, vrouwe van Bruch, † in 1618, dr. van *Wirich* IV en *Anna Margaretha van Manderscheid;* hertr. 12 dec. 1615 *Reinhard* graaf *van Solms*.
7. *Erik*, geb. Borculo 2 sept. 1570, deken van St. Gereon te Keulen, in 1628 tevens domscholasticus te Keulen, † 25 aug. 1630.
8. *Herman*, geb. Borculo 14 maart 1574, verm. 1583.

X. *Joost (Jodokus, Joest)* graaf *van Limburg en Bronkhorst*, heer van Styrum, Wisch, Borculo en Lichtenvoorde, pandheer van Liedberg, bannerheer van Gelre en Zutphen, geb. Borculo 19 april 1560, † Wildenborch 7 aug. 1621, begr. te Borculo, tr. (huw.voorw.) Ortmühle (Detmold) 26 sept. 1591 *Maria* gravin *van Holstein-Schauenburg*, erfgename van Gemen, geb. omstr. 1559, † Wildenborch 3 okt. 1616, begr. te Borculo, dr. van *Otto en Elisabeth Ursula* hertogin *van Braunschweig-Liineburg*.
Uit dit huwelijk:

1. *Herman Otto* graaf *van Limburg en Bronkhorst*, heer van Styrum, Gemen en Borculo, bannerheer van Gelre en Zutphen, geb. Styrum 3 sept. 1592, generaal der cavalerie, gouverneur van Wesel, † Bergen op Zoom 17 okt. 1644, begr. te Borculo, tr. 22 maart 1618 *Anna Margaretha Spies zu Frechen und Bodendorff*, geb. Frechen omstr. 1595, † Borculo tussen 1 april en 16 mei 1659, dr. van *Adam Hermann Spies von Biillesheim zu Frechen* en *Francisca van Münster*.
   Uit dit huwelijk 3 zoons en 3 dochters.
2. *Jurgen Ernst*, heer van Wisch en Lichtenvoorde, geb. Botmurde 29 aug. 1593, † in 1661, tr. 1° Steinfurt 24 mei 1631 *Magdalena* gravin *van Bentheim;* tr. 2° in 1636 *Sophia Margaretha* gravin *van Nassau-Siegen*, † in 1665.
   Uit het tweede huwelijk één dochter.
3. *Willem Frederik*, heer van Wildenborch en Lichtenvoorde, geb. Wildenborch 31 aug. 1594, † 's-Gravenhage vóór 5 april 1635.
4. *Hans Adolf*, geb. Wildenborch 9 juli 1596, † Heusden in 1624.
5. *Bernard Albrecht*, geb. Wildenborch 29 aug. 1597, domheer te Straatsburg, domcustos te Keulen, doet afstand in 1625, † te Keulen, begr. Vreden 9 sept. 1637, tr. in nov. 1626 *Anna Maria Elisabeth* gravin *van Berg*, † in 1652; zij tr. 2° *Johan von Mirbach*.
   Uit dit (eerste) huwelijk vier dochters.
6. *Elisabeth Juliana*, geb. Wildenborch 28 okt. 1598, † 2 nov. 1598, begr. te Borculo.
7. *Anna Sophia*, geb. Wildenborch 21 maart 1602. stiftsdame te Essen, praeposita te Rellinghausen, † na 1650. tr. 1° omstr. 1623 *Johann van Morrien tot Nordkirchen*, geb. 2 dec. 1597, † 30 maart 1628, weduwnaar van *Odilia van Flodorff;* tr. 2° *Johann Melchior van Dombroick*.
8. *Elisabeth Juliana*, geb. Bronkhorst 18 maart 1603, kosteres te Elten en stiftsdame te Vreden, coadjutrix van haar tante Agnes (zie IX, 4), † 15 nov. 1641, begr. te Vreden.

[74]) Sinds Styrum woonplaats der jongere tak geworden is, komen de leden daarvan niet moer als „comes" voor. Wanneer de oudste tak in het graafschap Limburg a.d. Lenne uitsterft in 1510 (Limburg IX, 1) neemt *Georg van* ***Limburg,*** heer van Styrum, (tak te Styrum VIII) de graventitel weer aan.

Nederlandse scherprechters-dynastieën,

door **Mr. W. de Vries.**

„Wij hadden nog nooit beulsnamen hooren noemen".
(Weekblad van het Regt, 29 april 1847, nr 503, blz. 3.)

Evenals elders hebben ook hier te lande maatschappelijke toestanden, merkwaardige, en alleen na historisch onderzoek begrijpelijke, wettelijke voorschriften, wanbegrip en onmacht eeuwenlang hun stempel op de strafrechtspleging gedrukt. De bij de hogere standen bestaande geringe bewogenheid met het lot van de onderste lagen der samenleving bracht mee, dat men met een ons thans veelal onbegrijpelijke strengheid oordeelde over de wetsovertredingen van de „mindere man", en in diens barre nood zelden een verzachtende omstandigheid zag. Ook de hogere klassen werden soms opgeschrikt door het feit, dat uit hun midden wetsovertreders (overspelers, vrouwenschakers, bankroetiers, doodslagers e.d.) voort bleken te komen, maar dergelijke lieden waren meestal door hun uitgebreide connecties wel in staat zich nog tijdig uit de voeten te maken, en uit te wijken naar een vrijplaats, het buitenland of de koloniën; waren zij daarin niet geslaagd, dan konden zij dikwijls, voor zover zij geen „vreemdelingen" waren, door borgstelling de justitie verplichten hen voorlopig op vrije voeten te laten, en af te zien van een „extra-ordinaire" vervolging met alle hulpmiddelen van het inquisitoire proces, om vervolgens, bij de dan volgende „ordinaire" vervolging volgens de regelen van het accusatoire proces, de baljuwen, richters en schouten tegen grof geld tot een compositie te bewegen.

Dat deze laatsten daartoe niet zelden bereid bleken, was niet zozeer het gevolg van hun omkoopbaar karakter, dan wel van het feit, dat zij, eenmaal tot een „ordinaire" procedure gedwongen, d'kwijls voor grote bewijsmoeilijkheden stonden. Het inquisitoire proces had juist zijn ruime toepassing te danken aan het feit, dat die bewijsmoeilijkheden konden worden voorkomen doordat de verdachte op hardhandige wijze (met behulp van de pijnbank) tot medewerking aan de bewijslevering kon worden gedwongen. Ofschoon het „extra-ordinair" heette, was het, daar de meeste misdadigers uit de onderste lagen der maatschappij voorkwamen, en deze voor borgstelling geen middelen bezaten, onder de Republiek de gewone strafrechtelijke procedure: het „ordinaire" proces was in strafzaken uitzondering, en weggelegd voor de delinquenten van beteren huize [1]); het had tevens het voordeel, dat het de strafbare daad een composibel karakter verleende. De namen van „zwarte schapen" uit de betere families moet men als genealoog dan ook niet zoeken in de criminele gerechtsprotocollen, maar in die van de „civiele" justitie, waarbij men zich er niet over verwonderen moet, dat de tegen hen aangevangen procedures veelal lang slepende gehouden blijken te zijn. Dikwijls gaan ze uit als een nachtkaars (en men kan dan een compositie vermoeden), of men kan het geluk hebben het „zwarte schaap" jaren later „gereclasseerd" terug te vinden in een Nederlandse vrijplaats, in het buitenland of elders. Soms is door een spoedige compositie helemaal geen sprake geweest van een regelmatig proces en blijft de oorzaak ervan zelfs volledig verborgen. Men kan daar als genealoog vrede mee hebben, want niemand is met het oprakelen van zulke vergeten histories gediend.

Geheel anders waren de omstandigheden van hen, die geen middelen tot borgstelling bezaten, of, omdat zij vreemdelingen waren, niet tot borgstelling toegelaten waren. Hun wachtte dan het „extra-ordinaire" proces. Met het toepassen van de pijnbank was men niet karig. Wel gold de leer, dat men alleen bij een minimum hoeveelheid bewijs aan tortuur onderworpen mocht worden, en dat de tortuur was verboden, wanneer het feit door andere middelen al geheel was bewezen, maar de practijk week nog wel eens af van die leer. Men meende ten onrechte, dat doodstraf niet opgelegd mocht worden, wanneer de dader niet had bekend, en zelfs de bekennende dader kon op de pijnbank worden gelegd, wanneer men vermoedde, dat hij medeplichtigen gehad had, wier namen hij niet wilde zeggen. De kerker diende alleen tot bewaring. Wie niet met aards bezit was gezegend, en meer had verdiend dan alleen een verbanning (al dan niet met eerloosverklaring), kon op lijfstraffen rekenen, brandmerking, verminking, geseling, zo niet op de strop, worging, verdrinking, onthoofding, radbraking, vierendeling, kortom op een of meer van die talrijke lijfs- en doodstraffen, welke onze voorouders, hoewel in het dagelijks leven misschien de braafste en goedmoedigste huisvaders, voor hun tot misdaad vervallen medemensen wisten te verzinnen ter afschrikking en lering van anderen, die met vrouwen en kinderen de executie kwamen bijwonen. Want niet op verbetering, maar op afschrikking was de strafrechtspleging gericht, en vandaar dat zij alle kenmerken van strengheid en wreedheid vertoonde.

Voor de executie van die door de rechter opgelegde, in ons oog afgrijselijke straffen zorgden de scherprechters. Zij waren het ook, die de tot de pijnbank verwezen. ongelukkigen volgens de voorschriften van het „scherper examen" onder rechterlijk toezicht aan uitgezochte onmenselijke pijnigingen onderwierpen, om hun de door de rechters gewenste verklaringen te ontwringen. Voor zulk beulswerk kon uiteraard niet iedereen worden gebruikt. Het vereiste een degelijke kennis [2]), want de scherprechter was gebonden aan hetgeen de rechter hem had bevolen, en de geringste afwijking kon de strafmaat verlichten of verzwaren [3]). Wie alleen was veroordeeld tot de dood door het zwaard, mocht niet door een misslag extra worden gepijnigd; wie gepijnigd werd, mocht niet voor het leven worden verminkt: wie verminkt werd, mocht geen dodelijke verwondingen krijgen. De scherprechter moest dus weten, hoever hij kon gaan, en moest in staat zijn bij de pijniging of verminking aangebrachte kwetsuren te helen, ontwrichte ledematen weer in het lid te zetten, enz. Dat eiste alles een goede kennis van het menselijk lichaam en een begrip van de beginselen der heelkunst. Van verschillende scherprechters is bekend, dat zij en hun vrouwen tot grote verontwaardiging van de in hun woonplaatsen gevestigde chirurgijns de geneeskunst uitoefenden en een grote faam genoten, als lede-zet-

[1]) Ook de scherprechters zelf genoten dit voorrecht. Zo stelde de Arnhemse beul Mr. *Andries Hansen (Kellenaer)* zich op 24 dec. 1671 borg „voor sodaene actie, die de Heeren Burgemr. in der tiidt tegens beyde sine sonen wegens d'insolentien bij haer op den 16 deeemb. deses maents 's avonds Iaet op die straeten begaen, sullen willen institueren". (G.A. Arnhem, Procuratiën, Inv. 514, fol. 255).

[2]) Een goede beul was er steeds op uit zijn kennis te vermeerderen. Zo vroeg en kreeg de Deventer scherprechter Mr. *Paul (Petersz.* de *Bruin*; later scherprechter te Groningen) op 9 nov. 1585 van de magistraat „een passepourt van 4 of 3 dagen voor een Spanieert (Spanjaard), wesende syne hantwerk oick een scharprichter, omme van hem sekere kunsten van monden und anders tho leren" (G.L. Deventer; Raadsresolutiën),

[3]) Van de zijde van het publiek werden de scherprechters herhaaldelijk met handtastelijkheden en erger bedreigd, wanneer zij faalden bij het verrichten van hun taak. Van de zijde van de overheid werden daartegen strenge voorschriften gegeven, maar menige scherprechter ontsnapte soms ternauwernood aan een lynch-partij.

ters [4]). Boven de officiële doktoren en heelmeesters hadden zij het voorrecht, dat zij door hun bijna dagelijkse practijk een voortdurend toenemende kennis t.a.v. de anatomie van het menselijk lichaam opdeden.

Het is onder deze omstandigheden begrijpelijk, dat een goede beul een kostbaar bezit was, en dat zo iemand zich een autoriteit achtte. De scherprechter werd dan ook deftig ,,meester'' genoemd, nog deftiger ,,monsieur''. Maar evenzeer begrijpelijk is het, dat zijn weerzinwekkend beroep in brede kringen afschuw verwekte. De man, die zijn brood verdiende met het pijnigen, verminken en ter dood brengen van andere mensen — hoezeer hij dit ook deed op rechterlijk bevel — werd door zijn omgeving gemeden, voorzover men hem niet nodig had als geneesheer, of als geldschieter, want juist door zijn maatschappelijk isolement had hij weinig gelegenheid het geld over de balk te gooien, en zijn beroep leverde hem verschillende emolumenten [5]), waardoor menige beul in staat was een niet gering bezit te verwerven. Misschien heeft dat isolement, waarin hij bij voortduring verkeerde, en waaronder niet alleen hij, maar ook zijn vrouw en kinderen leden, hem de karaktereigenschappen bezorgd, die hem de lust in zijn werk verschaften; wellicht reageerde hij zijn ressentimenten tegen de hem met minachting omringende omgeving op zijn slachtoffers af, en schonk het hem een bijzondere bevrediging zich in zijn vak een werkelijk meester te tonen en aldus te excelleren in een kunde, die anderen misten. Een psychologische studie van de beul is, voorzover mij bekend, nog niet geschreven. Maar zeker is, dat datzelfde isolement hem verhinderde een vrije huwelijkskeus te doen. Zijn vrouw moest hij zoeken onder de dochters of weduwen van andere beulen, evenals zijn dochters aangewezen waren op een huwelijk met scherprechterszonen of beulsknechten. Zijn zonen werden niet toegelaten tot andere beroepen en volgden dus noodgedwongen hun vader op, of werden scherprechter elders [6]). De scherprechters en hun verwanten namen dien ten gevolge een geheel eigen plaats in in het maatschappelijke leven: zij vormden ook genealogisch een wereldje op zichzelf. Ter illustratie daarvan mogen hieronder twee fragmenten-genealogie volgen van een der bekendste XVIIIde eeuwse Nederlandse scherprechters-families, t.w. van de familie ***Van** Anholt* (*Aanhout*).

De pijnbank is in ons land afgeschaft bij de Staatsregeling van 1798, waardoor het aantal beulen sterk verminderde. Het in 1810 ingevoerde Crimineel Wetboek voor het Koninkrijk Holland schafte alle lijfstraffen af behalve de geseling en het brandmerk. De Code Pénal van 1811 handhaafde alleen de laatste lijfstraf; maar was in tegenstelling met het Crimineel Wetboek kwistig met het toepasselijk verklaren van de doodstraf. Na de bevrijding van ons land in 1813 werd de Code Pénal nog provisioneel gehandhaafd, maar het ,,gesel en worgbesluit" van 11 dec. 1813 (Stbl. 10) voerde tevens weer de strop, worging en onthoofding in tezamen met een aantal schavotstraffen [7]). Nadat bij de Wet van 29 juni 1854 (Stbl. 102) het aantal misdrijven, waartegen de doodstraf was gesteld, aanzienlijk verminderd was en de schatvot- en lijfstraffen afgeschaft waren, kwam ten uitvoerlegging van de doodstraf steeds minder voor, en volgde sinds 1861 geregeld gratie-verlening. Tenslotte werd ook de doodstraf formeel hier te lande afgeschaft bij de Wet 17 sept. 1870 (Stbl. 162) [8]).

Onder invloed van deze wettelijke bepalingen moesten vele leden van scherprechtersgeslachten omzien naar een andere broodwinning. Men krijgt de indruk, dat zij moeite gehad hebben hun eeuwenoud isolement te doorbreken. Althans is mij gebleken, dat talrijke leden van voormalige scherprechters-families in de eerste helft van de vorige eeuw in de registers van de Burgerlijke Stand vermeld worden met ,,zonder beroep". Gedeeltelijk hebben zij zich maatschappelijk niet kunnen handhaven, want sommigen blijken teruggezonken te zijn in de onderste lagen der maatschappij. Anderen vond ik terug in het meer eerzame beroep van chirurgijns; zij hebben dus blijkbaar van het nevenberoep van hun voorouders hun hoofdberoep gemaakt. Wie het beste gevaren is, werd later ,,geneesheer". Van huwelijken in dezelfde kring is in de XIXde eeuw niet langer sprake. De scherprechtersdynastieën, die hun bestaan dankten aan het maatschappelijk isolement van hun leden, zijn met het verdwijnen van de oorzaken van dat isolement uit elkander gevallen.. .

Bij de hiernavolgende publicatie is niet naar volledigheid gestreefd, daar het daartoe nodige onderzoek te kostbaar zou zijn geworden. De scherprechters en hun verwanten toch waren veelal gedwongen hun huwelijkspartners ver buiten hun eigen woonplaatsen te zoeken, en daar van verschillende zonen slechts één de vader opvolgen kon, moesten telkens de overigen elders buiten hun geboorteplaats een aanstelling tot scherprechter proberen te vinden. Daarenboven veroorzaakten promoties vele verhuizingen. Voor een volledig onderzoek had ik dus in talrijke archieven naspeuringen moeten doen, en tevens talrijke andere scherprechtersfamilies daarin moeten betrekken. Dankbaar ben ik de verschillende archiefbeheerders, die mij op mijn schriftelijke vragen vaak zeer uitvoerig antwoordden, maar de bescheidenheid gebood mij hen niet al te zeer lastig te vallen. Zo moest ik, door voornoemde omstandigheden gedwongen, afzien van naspeuringen naar de met de ***Van** Anholt*'s nauw verwante scherprechtersfamilie ***Snijder(s),*** die zwaard, galg en rad bediend heeft o.a. in Duitsland, Coevorden, Groningen, Kampen, Zutphen en Arnhem, Mijn doel is niet anders geweest, dan de lezers een indruk te geven van de nauwe familiebetrekkingen, die er ten gevolge van hun maatschappelijk isolement oudtijds blijkt te hebben bestaan tussen de verschillende scherprechtersfamilies. Huwelijken tussen neven en nichten, met ooms, en weduwen van collega's waren schering en inslag, en de familiebanden reik-

4) De Groningse scherprechter *Geert Haevestadt* kreeg zelfs, wegens onoverwinnelijke tegenzin tegen zijn ambt, van de magistraat in 1669 vergunning zich als stadsledezetter en chirurgijn (heelmeester) te vestigen, en de zoon van een zijner opvolgers (*Franciscus Snijder*) verwierf in 1753 toestemming om te Leiden lessen in dc medicijnen bij te wonen. Hij behaalde de graad van dr. med. Dit waren echter hoge uitzonderingen.

5) De beul werd veelal door de stad gekleed, en droeg dan de kleuren van het stadswapen. Hij had recht op het bovenste kleed van de terechtgestelde. Menige beul had daarnaast bijverdiensten als hondenslager, toezichthouder op (cn zelfs exploitant van) publieke huizen e.d.

6) Dat menige scherprechterszoon niet uit het „goede" hout was gesneden, is begrijpelijk, want niet iedere bculszoon was van nature voor het „vak" geschikt. Men kan dan ook medelijden hebben met dio scherprechters, van wie bekend is, dat zij door zich tevoren moed in tc drinken dikwijls aangeschoten hun werk kwamen verrichten en dan tot grote verontwaardiging van het publiek missloegen !

7) De worging (aan een paal) was weggelegd voor de vrouwen, de strop voor rlc mannen. De onthoofding was minder smadelijk, maar juist daardoor werd er al spoedig geregeld gratie verleend aan de „slechts" tot onthoofding veroordeelden. Hoewel men tot de afschaffing van de schavotstraffen herhaaldelijk de straf van „het zwaaijen van het zwaard boven het hoofd van de misdadiger" (met alle voorbereidselen, die voor le onthoofding nodig waren) bleef uitoefenen, getuigde een schrijver in het Weekblad van het Regt uit 1843 (nr. 431, blz. 1), dat de onthoofding toen al sedert 25 jaren niet moer toegepast werd, en geen beul dit werk toen nog had kunnen volbrengen.

8) Een belangrijke bijdrage over „De positie van de scherprechters in Nederland in de 19de eeuw" leverde Mej. 1. H. van Eeghen in het Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis XXIII (1955), blz. 93 vlg.

ten soms tot over de grenzen, vooral met scherprechtersgeslachten in Duitsland [9]). Door die verwantschap en door de met verachting en afschuw gemengelde vrees, die de scherprechters hun medemensen inboezemden, vormden de scherprechtersfamilies een soort dynastieën, die nog te weinig de genealogische belangstelling hebben gehad. Bij het verzamelen van de hieronder gepubliceerde gegevens deed zich de merkwaardigheid voor, dat dikwijls -eerst door een huwelijk aan het licht kwam, dat de huwelijkspartner ook tot een scherprechtersfamilie behoorde. Vele scherprechters toch bleken in de rechterlijke en andere archieven alleen als Mr. en met hun voornaam te worden vermeld, terwijl eerst het huwelijk van een dochter hun geslachtsnaam onthulde. Wie zich voor scherprechtersfamilies interesseert, is vooral op toevallige vondsten aangewezen, en schrijver dezes houdt zich voor mededeling daarvan warm aanbevolen.

Van de familie *Van Anholf (Aanhout)* worden hieronder twee fragmenten-genealogie weergegeven, die ongetwijfeld nauw samen hebben gehangen. De schakel tussen beide fragmenten ligt waarschijnlijk in Aken. In het eerste kwart van de XVIIIde eeuw heeft daar een *Jurrien (Georg) van Anhalt (Aanholt)* zijn bloedig handwerk uitgeoefend: hem werden uit zijn huwelijk met *Adelheid Hubers* in Aken twee dochters *(Anna Elisabefh,* ged. ald. 14 april 1722, en *Maria Elisabeth,* ged. ald. 24 maart 1724) geboren. *Jurrien* overleed te Nijmegen, waar hij op 18 april 1731 werd begraven. Vermoedelijk was hij tevens de vader van *Johannes van Anholt,* die te Nijmegen op 21 sept. 1740 huwde met (zijn nicht?) *Maria Huberfs,* waarmede het tweede fragment aanvangt. Bij dit huwelijk was de bruidegom vergezeld van zijn kinderen, en inderdaad blijkt reeds in 1738 te Nijmegen een zoon van de Ned. Herv. *Johannes van Anholf* en de R.K. *Maria Huberts* geboren te zijn, die (naar zijn grootvader?) *Jurrien* (of *Georgius)* werd genoemd. Niet alleen godsdienstverschil kan tot het late huwelijk hebben geleid, want ook in andere scherprechtersfamilies komen, naar mij bleek, herhaaldelijk huwelijken voor, nadat reeds een of meer kinderen waren geboren.

Nauwe verwantschap tussen de a.s. echtelieden vormde nl. niet zelden ernstige beletselen voor een huwelijksvoltrekking, en er was dan veel overredingskracht nodig om de autoriteiten onder een beroep op de met de ambtsuitoefening samenhangende, beperkte huwelijkskeuze te bewegen, ontheffing te verlenen van de bestaande verboden t.a.v. huwelijken tussen naaste verwanten. De Bossche scherprechter *Johannes Kalle (Calen),* die geen andere huwelijkspartner kon vinden, dan zijn behuwdtante van halven bedde, heeft meer dan tien jaren tevergeefs ontheffing van de voorschriften van het Echtreglement van 1660 proberen te krijgen. Doordat de heren in 's-Gravenhage voet bij stuk hielden, is hij ongetrouwd moeten blijven [10]). Zijn geslacht is daardoor hier te lande met hem

[9]) Vele Nederlandse scherprechtersfamilies blijken hun oorsprong in Duitsland te hebben gevonden, zoals de Deurings, Diepenbroeks, Jansens, Calens (Cael), Kleynes, Van Oldenburehs, Snijders, e.a.

[10]) Zie R.A. 's-Hertogenbosch, archief Raad van Brabant, Inv. 381 (matrimoniele zaken). *Johannes Kalle* (of *Calen*), zoon van de Bossche scherprechter *Hans Jurrien Kael* uit Rietberg (Westfalen) en *Catharina van Oldenburch* was ged. 's-Hertogenbosch (Grote kerk) 20 febr. 1685. Zijn moeder was een dochter van Hans *Evertsz van Oldenburch,* scherprechter achtereenvolgens te Oldersum, Coevorden (1634—1650) cn Groningen (1650—1660) en *Anna Haevestadt* Geertsdr.. Zie voor de scherprechters Familie *Haevestadt:* B. Lonsain, Groningsche scherprechtersfamilies in Gron. Volksalmanak 1925 (waar echter de takken in Kampen, Deventer en Arnhem buiten beschouwing zijn gelaten.)

uitgestorven. Uiteraard was zulk een straffe handhaving der wettelijke voorschriften niet in het belang van de rechtsuitoefening, daar men dan op den duur van nieuwe scherprechtersgeneraties verstoken zou zijn geraakt, en doorgaans werden dan ook de nodige ontheffingen na verloop van tijd wel verkregen.

Tot de zoëven genoemde „Akense tak" heeft waarschijnlijk mede behoord de vader van *Jan van A(a)nhouf,* die eerst, zijn stiefvader opvolgend, het scherprechtersambt te Kampen heeft bekleed (1759—1765), daarna zijn oom *Jan Jurgen* (of *Johannes George Hendrik van) Diepenbroek* opvolgde als scherprechter te Haarlem en zijn leven als binnen-scherprechter van de stad Amsterdam heeft beëindigd (begr. ald. (Leidse kerkhof) 8 okt. 1806) [11]). Zijn eerste ondertrouwactie (Amsterdam 22 dec. 1758) met *Jacoba Kefelfas* (ged. Kampen 27 juni 1734, begr. Amsterdam (Zuiderkerk) 4 maart 1785, dr. van *Jan en Jannigje Alberfs)* noemt hem j.m. van Kampen. gereformeerd, oud 27 jaar (dus geb. ±1731), en een zoon van *Sophia Diepenbroek* te Kampen. Zijn vader moet overleden zijn voor 1735 (of in het begin van dat jaar), want *Sophia Diepenbroek* (begr. Kampen (Buitenkerk) 8 mei 1795) is voor dec. 1735 hertrouwd met *Hans Jurrien Snijder,* ged. Coevorden 28 april 1689, scherprechter te Kampen (30 dec. 1734), begr. ald. (Buitenkerk) 10 sept. 1759, zn. van *Frans Snijder,* die achtereenvolgens beul was te Coevorden en Groningen. *Jan van A (a) nhouf* hertrouwde (ondertr. Amsterdam 2 sept. 1785) als geboortig uit Aken, Luthers, met *Anna Maria Appelman* (geb. Haarlem ± 1757, R.K.), en uit die acte blijkt dus zijn werkelijke afkomst. Wie zich voor scherprechtersfamilies interesseert, moet er steeds op bedacht zijn, dat zij door hun positie van „out-casts" voor hun tijd- en plaatsgenoten min of meer duistere figuren zijn gebleven, zodat de gegevens over hun afkomst en namen in de bronnen niet zelden getuigen van onvolledigheid en nog als eens van elkander verschillen.

Thans volgen hier de beide fragmenten-genealogie van de familie *Van Anholf (Van A(a)nhout).* Bij het samenstellen van deze bijdrage heb ik mij in hoofdzaak beperkt tot het vermelden van die gegevens, welke illustratief zijn voor de genealogische banden, welke tussen de scherprechtersdynastieën bestaan hebben.

Fragment **I:**

1. *Hans Jansz. van A(e) nholf,* volgens zijn (onder) trouwacte afkomstig uit Arnhem [12]), scherprechter te Nijmegen [13]); tr. Ubbergen 21 mei 1664 *Elisabeth Harmens* (of *Hermansen*), geb. te Nijmegen [14]), † na 19 mei 1700, wede. van *Hans Mo(e)sel* [15]).

   Uit dit huwelijk:

   1. *Andries,* volgt onder IIa.

[11]) Men vergelijkc over hem en zijn familie dc bijdrage van Mej. 1. H. van Eeghen „De beul van Amsterdam" in Amstelodamum, jrg. 41 (1954), blz. 120 vlg., in het bijzonder blz. 124 vlg.

[12]) Een *Van A(e)nholt,* die aldaar scherprechter is geweest, is mij niet bekend geworden.

[13]) H. D. J. van Schevichaven, Penschetsen uit Nijmegen's Verleden (1898), blz. 283.

[14]) Volgens haar ondertr. Nijmegen 8 juli 1635 met de scherprechter *Hans Mosel.*

[15]) Mr. *Hans Mosel,* van Schwerte, scherprechter, tr. Nijmegen 10 nor. 1616 *Aeltge Jans, wede* van de scherprechter *Hans (van) Gelder.*

2. *Elisabeth* (of *Elske) van Anholt,* ged. Nijmegen (N.H.) 21 maart 1671 [16]); tr. Beek (bij Nijmegen) 19 mei 1700 *Jan Kellenaer,* te Haarlem.

3. *Johannes,* volgt onder IIb.

IIa. *Andries van Anholt* (of *Aanhout),* ged. Nijmegen (N.H.) 21 aug. 1668 [17]), scherprechter te Nijmegen: tr. ald. 26 aug. 1694 *Anna Elisabeth* (of *Elsebeth) Snijder(s),* geb. Schüttorf ± 1670, † na 15 mei 1729.

Uit dit huwelijk:

1. *Johannes van Aenhout,* ged. Nijmegen (N.H.) 11 sept. 1695, tr. Kampen (Buitenkerk) 20 juli 1732 (zijn volle nicht [18])) *Anna Margaretha Snijder(s)* .
(Uit dit huwelijk een zoon: *Andries,* ged. Nijmegen (N.H.) 12 juli 1733).

2. *Herman(n)us,* volgt onder IIIa.

3. *Johanna Elisabeth van Anholt,* ged. Nijmegen (N.H.) 21 juni 1701 [19]); tr. 1° Nijmegen 22 mei 1722 *Philip Constantinus Claessen,* scherprechter te Kleef (1722), daarna te Haarlem, † ald. ± 1723, zn. van *Johan Harmen Claessen* (scherprechter te Haarlem 1720-1722 en 1724-1742); tr. 2° Nijmegen 22 juni 1727 *Jacobus Otten.*

4. *Aletta van Anholt,* ged. Nijmegen (N.H.) 13 mei 1703; tr. Nijmegen 26 april 1722 (haar volle neef [20])) *Benedictus Kellenaer,* zn. van *Jan* en *Elisabeth van Anholt.*

5. *Katharina van Anholt* (of *Aanhout),* ged. Nijmegen (N.H.) 19 nov. 1704; tr. 1° (ondertr. Nijmegen 18 juli) 1728 *Christiaan Ludewig Claassen;* tr. 2° Wilp 18 juni 1738 *Johannes Nanning,* scherprechter te 's-Hertogenbosch (1736—1742), † ± febr. 1742 [21]).

IIIa. *Herman(n)us van Aanhout,* ged. Nijmegen (N.H.) 7 dec. 1698, scherprechter te Deventer; tr. 1° Arnhem 15 mei 1729 *Helena Aletta Cahlé (Kalee),* ged. Zutphen (Luth.) 10 mei 1684, † ± 1730, dr. van *Joannes Henrick* en *Catharina Elisabeth Kellenaer* [22]); tr. 2° (ondertr. Zutphen 7 sept. 1732; att. naar buiten die stad 23 sept. 1732) zijn volle nicht (tevens tantezegster van zijn eerste vrouw) *Fransyna van Anholt,* ged. Zutphen (N.H.) 8 juli 1714, dr. van *Johannes* en *(Anna) Margaretha Snijder(s)* [23]).

Uit het tweede huwelijk negen kinderen, geb. (ged.) te Deventer. 1735-175 1, o.a.:

16) Get. *Catarina Andries* = **Catharina** *Elisabeth Kellenaer, dr.* van *de* Arnhemse scherprechter *Andries Hansen (Kellenaer,* Kelner, *Culner)* en *Elske Havestadt (of Hofstadt).* Zij tr. Arnhem 22 mei 1673 Joannes *Henrick Cahlé,* scherprechter te Zutphen (1673), later (1693—1700) te Arnhem. Haar moeder was een dochter van *Gerrit Havestadt* (scherprechter tc Deventer, later te Arnhem) en *Catharina Otten,* en bij haar huwelijk (Zutphen 12 sept. 1641.) wede van de Zutphense scherprechter *Jan Christiaens.*

17) Get. *Andries Kellenaer.* Vergel. aant. 16.

18) Trouwacte Kampen: met consent van den Hoogachtb. Raad.

19) **Get.** *Johannes Kellenaer* = *Johannes Andriesz K.,* scherprechter te Zierikzee, daarna (sinds 1668) te Kampen, zn. van *Andries Hamen.* Vergel. aant. 16.

20) Jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie XI (1957), blz. 137.

21) Hij was een broeder van Christiaan *Nanning.*

22) Zie aant. 16.

23) Zie hierna onder IIb, en dus niet te verwarren met het sub IIa onder 1 genoemde echtpaar!

(6) *Harmanus* (of *Hermanus) van Anholt (Aanhout),* ged. Deventer 26 febr. 1747: ondertr. Kampen 14 mei 1773 (att. naar 's-Gravenhage) *Johanna Snijder,* waaruit een tak te 's-Gravenhage.

(7) *Jacobus van Anholt (Aanhout),* ged. Deventer 28 nov. 1749, scherprechter, † 's-Gravenhage 22 juli 1821; tr. *Geertruy van Lichtenberg.* Hieruit 5 kinderen te Deventer 1775-1782.

IIb. *Johannes van Anholt,* ged. Nijmegen (N.H.) 26 okt. 1675, scherprechter te Zutphen (1 maart 1709), begr. ald. 8 okt. 1750; tr. 1° Groningen 12 febr. 1710 *(Anna) Margaretha Snijder(s),* geb. te Coevorden, † vóór 7 febr. 172 1 [24]), dr. van *Frans* (scherprechter te Coevorden, later te Groningen); tr. 2° Velp in febr. 1721 (na ondertr. te Arnhem) *Susanna Cahlé (Kalee),* ged. Zutphen (Luth.) 15 maart 1693, † (waarschijnlijk) vóór 1750, dr van. *Joannes Henrick* en *Catharina Elisabeth Kellenaer* [25]).
Uit het eerste huwelijk:

1. *Johanna van Anholt,* ged. Zutphen (N.H.) 1 febr. 1711, begr. Haarlem (Grote Kerk) 16 jan. 1760; tr. 1° (ondertr. Zutphen 30 juli 1730, att. naar buiten de stad 14 aug. 1730) *Jacobus Cahlé (Kalee),* ged. Arnhem (Luth.) 26 jan. 1696, scherprechter te Dordrecht (1730), †1730/33, zn. van *Joannes Henrick* en *Catharina Elisabeth Kellenaer* [25]); tr. 2° (ondertr. Zutphen 15 aug. 1734, att. naar Gorsel 17 sept. 1734) *Jan Jurgen* (of *Johannes George Henrick van) Diepenbroek,* geb. Hannover, adjunct-scherprechter te Utrecht (als hulp van zijn vader) 1721, daarna scherprechter te Haarlem (1727—1765), begr. Haarlem (Grote Kerk) 3 april 1781, zn. van *Johan Coenraad* en *Anna Catharina Voge(l)s.*

2. *Fransyna van Anholt;* zie onder IIIa.

3. *Elisabeth van Anholt,* ged. Zutphen (N.H.) 14 jan. 1716, † na 17 aug. 1774, tr. Gorssel juli 1740 *Frans Diepenbroek,* scherprechter te Utrecht (1737-1774). † Utrecht (begr. Buurkerk) 17 aug. 1774, zn. van *Johan Coenraad* en *Anna Catharina Voge(l)s.*

4. *Elsebeth van Anholt,* ged. Zutphen (N.H.) 4 jan. 1718.

Uit het tweede huwelijk:

5. *Johan Hendrik,* volgt onder IIIb.

6. *Catharina Elisabeth van Anholt,* ged. Zutphen (Luth.) 26 dec. 1723, begr. 's-Hertogenbosch (Grote Kerk) 10 febr. 1800; tr. Gorssel 12 aug. 1761 *David Hendrik Kleyne,* geb. te Herford, scherprechter te 's-Hertogenbosch (maart 1742-1785). begr. ald. (Grote Kerk) 14 jan. 1785, wedr. van *Sophia Juliana Deuring* [26]).

7. *Andries,* volgt onder IIIc.

IIIb. *Johan Hendrik van A(a)nholt,* ged. Zutphen (Luth.) 8 maart 1722, scherprechter te Zutphen (1 maart 1751—17 mei 1754), daarna te Arnhem, begr. Arnhem (Grote Kerk) 21 sept. 1776; tr. 1° Arnhem 16 okt. 1757 *Clara Sophia Traps,* geb. te Wesel, begr. Arnhem (Grote Kerk)

24) G.A. 'Zutphen, Weeskamer-prot. XI, fol. 71.

25) Zie aant. 16.

26) *Sophia Juliana Deuring,* ged. Breda (Luth.) 21 maart 1722 (dr. van *Christoffel Deuring,* scherprechter te Breda. en *Eleonora Diepenbroek*), † in of vóór 1760; tr. Dordrecht 12 mei 1744 David *Hendrik Kleyne.*

21 maart 1758; tr. 2° (ondertr. Arnhem 6/20 mei) 1759 *Catharina Maria Deuring*, ged. Breda (Luth.) 11 nov. 1726, begr. Arnhem 3 okt. 1787, dr. van *Christoffel* (scherprechter te Breda) en *Eleonora Diepenbroek*.
Uit het tweede huwelijk o.a.:

(3) *Susanna van Anholt*, ged. Arnhem (Luth.) 7 febr. 1762; tr. Arnhem 13 mei 1781 *Andries van Anholt*, ged. Nijmegen (N.H.) 19 okt. 1740, scherprechter, begr. Arnhem 1 nov. 1786, zn. van *Johannes* en *Maria Hubers*.

IIIc. *Andries van Anholf*, ged. Zutphen (Luth.) 11 aug. 1726, scherprechter te Zutphen (5 juni 1754), begr. ald. 18 okt. 1776; tr. Kampen (Broederkerk) 11 juni 1760 *Anna Catharina Snijders*, uit Kampen.

Uit dit huwelijk o.a.:

1. *Susanna van Anholf*, ged. Zutphen (Luth.) 29 nov. 1761; tr. Zutphen 24 jan. 1779 *Hendrik van Holst*, soldaat i.h. Regt. van Randwyck (1779).
2. *Johannes van Anholt*, ged. Zutphen (Luth.) 2 dec. 1765; tr. Kampen (Broederkerk) 26 okt. 1791 *Cafharina Snijders*, uit Kampen.
3. *Hans Jurrien van Anholf*, ged. Zutphen 14 mei 1769. scherprechter te Zutphen (17 febr. 1789-20 dec. 1804); tr. Zutphen 5 nov. 1805 *Aaltje ten Cafe*, geb. Goor 27 sept. 1781 (doopsgezind), dr. van *Herman Jansz.* en *Anneke (Jansdr.) fer Horsf*.
4. *Hendricus Jacobus van Anholf*, ged. Zutphen (Luth.) 5 maart 1773; tr. Zutphen 6 mei 1798 *Wilhelmina Holmers*, uit Vorden.
Hieruit nakomelingen te Zutphen.

Fragment 11:

1-11. Zie inleiding (hypothese).

III. *Johannes van Anholt*, † vóór 1781; tr. Nijmegen 21 sept. 1740 *Maria Huberfs*, geb. 20 dec. 1704, ged. ald. R.K. (Statie der Augustijnen) 21 dec. 1704, dr. van *Jacobus en Joanna Kersfen*.

Zij waren ouders van (o.a.?):

1. *Jurrien (Georgius)*, volgt onder IVa.
2. *Andries van Anholf*, ged. Nijmegen (N.H.) 19 okt. 1740. Zie boven onder IIIb sub (3).

IVa. *Jurrien (Georgius) van Aanhoud(f)* (of *Anholf)*, geb. en ged. Nijmegen R.K. (Statie der Augustijnen) 15 mei 1738, begr. ald. (Grote Kerk) 21 juli 1804; tr. (als *Jurrien van Hanout*) Nijmegen 9 febr. 1763 *(Anna) Maria Groenenberg*, begr. Nijmegen (Grote Kerk) 30 juli 1805.

Uit dit huwelijk:

1. *Maria van Aanhout*, ged. Nijmegen (N.H.) 15 jan. 1764, † 's-Hertogenbosch 25 okt. 1820; tr. 's-Hertogenbosch 17 dec. 1797 *Johannes Liebordus Kleyne*, ged. 's-Hertogenbosch (Luth.) 16 sept. 1750, scherprechter ald., † 's-Hertogenbosch 9 april 1831, zn. van *David Hendrik* en (diens eerste vrouw) *Sophia Juliana Deuring*.
2. *Hendrika van Aanhout*, ged. Nijmegen (N.H.) 13 sept. 1778, † Breda 11 febr. 1861; tr. Nijmegen 23 dec. 1798 *Johannes Jacobus Kleyne*, ged. 's-Hertogenbosch (Luth.) 19 mei 1762, chirurgijn te Breda (1826), later rustend geneesheer, † Breda 1 dec. 1834, zn. van *David Hendrik* en (diens tweede vrouw) *Cafharina Elisabeth van Anholf* (zie sub IIb onder 6).
3. *Susanna van Aanhouf*, ged. Nijmegen 7 jan. 1781 (later genoemd *Susanne Arnaude* [27]), tr. 's-Gravenhage (Stadhuis) 27 april 1810 *Abram Leenhoff (Leenhof;* later genoemd *Joseph Leenhof* [27])), ged. Leiden (Hoogl. Kerk) 16 dec. 1779, muzikant in het regt. van de Prins de Ligne (1810), later muziekmeester te Delft, zn, van *Abram* en *Anna van der Velden*.

[27]) Ned. Leeuw LXXI (1954), kol. 286.

Geldgebrek en genealogie,

door MR. P. VAN EEGHEN.

Vele jaren geleden, als schooljongen nog, las is voor het eerst in de autobiografie van mijn overgrootvader, Ds. O. G. *Heldring* (1804-1876) een passage, die ik hoogst romantisch vond. Sprekende van zijn vader, evenals hij Ds. *Ottho Gerhard Heldring* geheten (1762-1841) en diens moeder, *Arendina van Vhelen* (1721—1798), vertelt hij het volgende: „Hoe gaarne vertelde hij ons van den onvergetelijken indruk, dien op hem, nog een knaap zijnde, de woorden zijner moeder hadden gemaakt, toen zij aan een Jezuit, die haar eigendomsrechten op Duitsche bezittingen kwam aanbieden, op voorwaarde dat zij en haar kinderen Roomsch werden, antwoordde: „Hebben mijne voorouders eer en rijkdom om des geloofswille verlaten, noch ik noch mijne kinderen zullen daarvoor hun en ons geloof verzaken."" In gedachten zag ik al de arme domineesweduwe, het knaapje aan haar zij, met een fier gebaar deze (mogelijk legendarische) koopman in zielen de deur wijzen.

Ongeveer tegelijkertijd werden in „De Nederlandsche Leeuw" (jrg. 1926, kol. 299 e.v.) familie-aantekeningen over de *van Vhelen's* gepubliceerd, waarbij een stamboom van de hand van bovengenoemde *Arendina*, die begon met de volgende woorden: „overgrote papa van Vhelen was uyt duyslan van geboorte uyt een vermart huys om niet te verhoverdige niet wil noeme is gecome in bommel en getrout met aartie van ommeren een burgemeester dogter ook een Adellijke dogter... enz." Dat één en ander met elkaar te maken had werd mij pas enkele jaren geleden duidelijk, toen ik in de gelegenheid was de in het familie-archief Heldring aanwezige stukken alle door te werken en mij iets van de tragi-komische achtergrond van deze afstammingskwestie bleek.

Zo min als de afstamming uit het adellijke geslacht *van Velen* in Westfalen ooit bewezen is [1]), zo min is ook het tegendeel bewezen. „Overgrote papa", *Jan van Velen*, bleek afkomstig te zijn uit Gendringen, waar, blijkens een acte voor notaris F. Molckman te Den Haag van 23 juni 1639, zijn toen reeds overleden ouders ook gewoond hadden. Doordat er slechts zeer weinig archiefstukken van Gendringen overgebleven zijn bleek het tot nu toe niet mogelijk onomstotelijk aan te tonen wie zijn ouders waren, maar overeenstemming van voornamen maakt het wel zeer waarschijnlijk, dat dit geweest zijn *Hendrik van Velen*, op 9 juli 1595 vermeld als gerechtsbijzitter te Gendringen, en zijn op 1 december 1609 genoemde vrouw *Trijne*. Verdere naamgenoten zijn trouwens niet gevonden.

Of deze Hendrik inderdaad een telg uit het adellijke huis was? Een feit is, dat dit lange tijd bezittingen in Gendringen gehad had, In het leenregister van het Huis Bergh is n.l. gevonden onder Gendringen, No. 134:

„10 maldersaets gelegen in den Wickenkampe, tot noch toe gehalden van *Kirstian Otter*, to 1lb".

28 mei 1432. *Willem van den Zwanenborch*, na overgifte door de erfgenamen van *Kirstian Offer*.

5 okt. 1440. *Fije*, echtgenote van *Bernd van Velen*, na dode van haar vader *Willem van den Zwanenborch*. Haar man is hulder.

20 nov. 1458. *Herman van Velen*, na dode van zijn vader *Bernt*. Idem 1466,

11 okt. 1481. *Ludolph van Velen Hermansz.*, ten behoeve van zijn vader. Zijn zuster, kloosterjuffer te Bedbur, krijgt de lijftocht.

13 nov. 1551. *Herman van Velen Hermansz.*, drost in Eemsland, na dode van zijn vader *Hermen*, die erfgenaam was van zijn broeder *Ludolph*, na uitstel.

20 mei 1570. *Willem Duycker* vernieuwt de eed.

Deze *van Velen's* behoorden ontegenzeggelijk tot het adellijke geslacht. Ook in het naburige Netterden en in Haffen hielden zij leengoederen van het huis Bergh. Er bestaat echter geen aanwijzing, dat bovengenoemde *Hendrik*, waarvan men wel mag aannemen, dat hij niet ná 1575 geboren was, op wettige of onwettige wijze van hen afstamde.

Op wat zekerder terrein komen we pas met *Jan*, één van de minstens drie broers uit het gezin *van Velen* te Gendringen. Deze wordt, als „meister Jan van Genderingen" op 2 oktober 1610 aangesteld „tot eenen snijder ende camerlinck" van de graaf van Kuilenburg, Floris 11 van Pallandt, voor een jaarwedde van ƒ 60,—, benevens elke twee jaar een nieuwe mantel. Uit verdere stukken (alle uit het Grafelijkheid+Archief van Kuilenburg, in het R.A. van Gelderland) blijkt, dat dit *Jan van Velen is*, aan wie op 8 febr. 1619 nog zijn jaarwedde over het vorige jaar wordt uitbetaald.

In dat jaar echter trad hij in het huwelijk met *Margarita Lybergen* (ook vermeld als *Grietgen Willems*), die hem een herberg aanbracht, het huis „Gorcum" op de Plaats in 's-Gravenhage, in 1613 gekocht door haar eerdere man *Andries Jansz. van Sfeenwijck*. Jan van Velen trok bij haar in en wordt verder steeds als waard van dit etablissement genoemd, ook nadat hij weduwnaar geworden was. Het was een soort hotelpension-bedrijf, waar sommige gasten jarenlang inwoonden; dit blijkt uit klachten, dat zij soms, na een korte afwezigheid terugkerend, „nachtgasten" in hun bed aantroffen. [2])

In 1624 hertrouwde Jan met *Aertgen van Ommeren*, uit een familie, die al sinds minstens vier generaties te Wijk bij Duurstede tot de regering behoord had [3]). Drie kinderen uit dit huwelijk werden volwassen: *Hendrik*, *Cafharina* en *Cornelis*.

In 1645 sterft Jan van Velen en anderhalf jaar later verkoopt Aertgen de herberg voor ƒ 19.000,— aan Benedictus Hoffman. Men mag wel aannemen, dat het gezin van Velen in vrij goede doen is geweest, want, hoewel de weduwe achterblijft met drie nog jonge kinderen (de oudste bijna vijftien, de jongste nog geen vier jaar oud), blijkt zij toch in staat haar oudste zoon zijn vrij langdurige studie in de rechten te laten beëindigen (hij was al in 1644, op zijn veertiende jaar, als student te Leiden ingeschreven en komt negen jaar later nogmaals voor in het Album Studiosorum aldaar), terwijl ook de jongste zoon in 1660 student in de rechten wordt. Deze begon daaraan op veel latere leeftijd dan zijn broer, toen hij al negentien of twintig jaar was, wat wellicht hiermee samenhangt, dat hij, blijkens een codicil van zijn moeder van 1647, „met het accident van dooffheyt off verstopping van 't gehoor gebooren ende tselve behoudende is". Niettegenstaande dit „accident" voltooide hij zijn studie en werd evenals zijn broer advocaat in 's-Gravenhage.

Als weduwe woonde Aertgen vermoedelijk eerst in een haar toebehorend huis aan de Denneweg, dat zij in 1654 verkocht. Daarna moet zij zich gevestigd hebben in een huurhuis aan de Veerkade, waar zij weer kamers verhuurde, zij het waarschijnlijk op bescheidener schaal dan vroeger. Nie-

[1]) Laatstelijk onderzocht in 1933 door de heer Jos. Goudswaard.

[2]) Verklaringen voor not. J. de Jonge, 's-Gravenhage, 15 maart en 3 juli 1629 en 18 maart 1631..

[3]) Ned. Leeuw 1908, kol. 121.

mand minder dan Spinoza was daar haar commensaal [4]).

In 1659 overleed zij, echter niet dan nadat haar laatste levensdagen vertroebeld waren door het huwelijk van haar enige dochter, *Catharina.* Deze was in 1657 getrouwd met de advocaat Mr. *Johan van Tongeren,* maar al spoedig was gebleken, dat ze hiermee een kwade keus gedaan had. Niet alleen werd hij als advocaat geschorst wegens „onverdraechelijck, hoochmoedich, goddeloos ende onbeschaemt" gedrag. maar ook zijn vrouw werd door hem, tot in haar eigen moeder s huis, „bekeven, gescholden, geschopt, genepen, gestooten. geslagen ende veel smaetheyt aangedaen". Dit culmineerde in een conflict op 22 oktober 1658, toen hij haar „soo barbaris ende oncristelijk getracteert" had, dat men er ook in andere plaatsen van sprak en er zelfs gedrukte liedjes over verschenen, Zijn vrouw zag zich dan ook genoodzaakt scheiding van tafel en bed aan te vragen.

Het lijkt niet onaannemelijk, dat dit geval het einde van Aertgen verhaast heeft: in ieder geval is zij in de loop van 1659 overleden. Haar oudste zoon, *Hendrik,* trad kort daarna, op 23 september 1659, in het huwelijk en wel met een Amsterdamse vrouw, die tien jaar jonger was dan hijzelf, *Cornelia du Pont.*

Hoewel van afkomst niet in alle opzichten bijzonder voornaam, was zij toch geen slechte partij. Haar grootvader, *Pierre du Pont, was,* komende uit Doornik, in 1586 als „sytwercker" poorter van Amsterdam geworden. Hij wist zich waarschijnlijk goed vooruit te werken en de kinderen uit zijn huwelijk met *Marie de la Longuehaye* deden in het algemeen goede huwelijken, vooral zijn zoon *Jean,* Cornelia's vader. Deze had tot eerste vrouw *Geertruyt Bogaert(s),* dochter van de oudschepen *Jan Willemsz. Bogaert,* doch deze stierf spoedig zonder kinderen na te laten. In 1636 hertrouwde hij met *Cfara de Visscher,* dochter van de rijke koopman *Abraham de Visscher* en van *Cornelia Coymans* (zie Elias, I, 246); vooral door haar moeder had zij vele nabije en verdere bloedverwanten onder de aan vroedschapskringen geparenteerde voorname kooplieden en ook haar eigen broeder, *Abraham de Visscher,* was gehuwd met een burgemeestersdochter, *Machteld Bas.* Wellicht was het daaraan te danken, dat het huwelijk van *Hendrik van Vhelen* [5]) en *Cornelia du Pont* gevierd werd „met spelen des orgels in de kerk en stads trompers in te huys rijden", zoals familie-aantekeningen vermelden.

Over Cornelia's persoonlijke fortuin zijn we slecht ingelicht, daar zij enig kind was en er dus geen boedelscheiding van haar ouders is. Haar vader was reeds in 1655 overleden, haar moeder overleefde hem 29 jaar.

Nog in 1669 was het gezin *van Vhelen-du Pont* in 's-Gravenhage woonachtig, maar vermoedelijk heeft het zich niet veel later in Wijk bij Duurstede gevestigd, waar Hendrik in 1674 en later als burgemeester vermeld wordt, wellicht als opvolger van één van zijn bloedverwanten van moederszijde. Zij woonden daar op „Zuytwijck", een buitenplaats buiten de stad, waaraan vermoedelijk een soort boerenbedrijf annex was. Ook schoonmoeder *Clara de Visscher* vestigde zich daar waarschijnlijk, zij overleed er althans in 1684.

Het huwelijk van Hendrik en Cornelia was gezegend met twee zoons en twee dochters, die geen van alle jong trouwden. Het eerste deed dit de oudste zoon, Mr. *Jan van Velen* [5]), die advocaat was te Amsterdam: in 1695 trad hij aldaar,

4) Jaarboek „Die Haghe" 1902, pag. 207.

5) Van zijn generatie af wordt de spelling van de naam van Vhelen, alleen zijn zoon Jan liet na zijn huwelijk de h weer rallen. De Surinaamse tak schreef zich van Vheelen.

32 jaar oud, in het huwelijk met een niet onbemiddelde weduwe. die de veertig reeds gepasseerd was, *Maria Vlasvat,* eerder echtgenote van de advocaat Mr. *Jeremias Oxfort.* In 1699 werd hij tevens notaris, misschien hopende, dat zijn rijke bloedverwanten van moederszijde zijn cliënten zouden worden, maar in dat geval werd zijn hoop bedrogen, want het bleef een bescheiden en eenvoudig notariaat.

Eén echtpaar. dat tussen 1712 en 1722 een aantal acten voor hem doet verlijden, verdient genoemd te worden. Dit is, volgens hun ondertekening, *Johan Bernard* Baron *Scheiffart von Merode* en *Dorothe Sophie Anna* gebohrne graffin *van Velen undt Megen;* zij was een dochter van graaf *Ferdinand Godfried* en van *Anna Sophia* gravin *van Limburg Bronckhorst Stirum* [6]). Of dit echtpaar zich tot hem gewend heeft op grond van vermeende verwantschap? Zo niet, dan had het voor de hand gelegen, dat zij zich, als goede Roomsen, tot een geloofsgenoot hadden gericht, maar zij blijft hem als notaris trouw, zelfs nadat zij zich als weduwe te Weesp heeft gevestigd. Hoe dit ook zij, ook aan dit echtpaar zal hij niet veel verdiend hebben: de plaats waar zij woonden, op de Bloemgracht, doet niet vermoeden, dat zij over een groot fortuin beschikten, en het feit. dat één van de acten handelt over de verkoop van diamanten, al evenmin.

De laatste acte, voor Mr. *Jan van Velen* als notaris verleden, dateert van 13 januari 1724; op diezelfde dag verkopen hij en zijn vrouw hun huis op het Singel, op de Noorderhoek van de Warmoesgracht. Op zijn oude dag (hij was in het vorige jaar zestig geworden) had hij nog een post als fiscaal op Curaçao aanvaard: men kan nauwelijks aannemen, dat het hem erg voor de wind was gegaan, gezien dit besluit, dat hem en zijn ongeveer zeventig-jarige vrouw een nieuw leven op dit verre tropische eiland deed beginnen. Lang heeft hij het er ook niet uitgehouden: op 3 oktober 1724 overleed hij op Curaçao, acht dagen na zijn aankomst aldaar, en acht dagen later zijn weduwe eveneens. Het huwelijk was kinderloos gebleven.

De tweede uit het gezin van Vhelen-du Pont, die in het huwelijk trad, was de jongste dochter, *Arendina* (de oudste. *Johanna Clara,* bleef ongehuwd). Zij trouwde op bijna 36-jarige leeftijd, in 1701, met een weduwnaar te Utrecht, *Abraham de Klerck.* Zijn vrouw's getekind. een straks nou te noemen Arendina, kwalificeert hem als „eene burger Heer Just niet van so een aansiendelijke famielie, maar hij bragt gelt met". Dit laatste een bijzonderheid, die, zoals wij zullen zien. van toenemend belang werd voor de van Vhelen's, maar die hen in dit geval niet veel hielp, aangezien er uit het huwelijk *de Klerck-van Vhelen* nakomelingen waren [7]).

De laatste van de broers en zusters, die trouwde, was de jongste broer, *Hendrik.* Deze had in 1687 dienst genomen in het Staatse leger en een vrij vlotte carrière gemaakt, want reeds in 1706, op 37-jarige leeftijd, was hij tot kapitein bevorderd, na deelgenomen te hebben aan vele veldtochten in Engeland en de Zuidelijke Nederlanden en na lange tijd in Portugal krijgsgevangen te zijn geweest. Pas in 1715, bijna 46 jaar oud, trouwde hij met de dertig-jarige *Adriana Jacoba*

6) Vermoedelijk de jongste dochter. geboren in 1675 en in de mij bekende genealogieën alleen *Sophia* genoemd. Er was echter een andere dochter, vermeld als *Dorothea Wilhelmina,* geb. 2 mei 1665, in 1686 gehuwd met graaf *Wersewitz* of *Wreschowitz* te Praag. Later zou zij de maitresse van de keurvorst van Beieren geweest zijn.

7) Zij hadden één dochter, gehuwd met *Willem van Vreneng* of *Vredening,* waarvan twee dochters en een zoon. Het zou interessant zijn na te gaan, of hiervan nakomelingen bestaan, daar volgens de mededeling van Arendina Heldring-van Vhelen, „prottrette en wapen van veele van de famielie" in deze tak terecht kwamen.

Thierens, uit een familie, die ruim een eeuw te Delft gevestigd was, waar haar vader, *Jan Thierens*, veertigraad en schepen was [8]).

Inmiddels leefden de ouders, Mr. *Hendrik van Vhelen* en *Cornelia du Pont*, nog steeds te Wijk bij Duurstede. Meer dan 64 jaar waren zij getrouwd, toen zij in 1724 stierf, twee jaar later gevolgd door haar weduwnaar, die bijna 96 werd. Blijkens zijn handtekening onder een acte uit 1721 bleef hij tot op hoge leeftijd gezond. Finantiëel zal hij er echter niet zo gunstig voorgestaan hebben, want de dag na zijn overlijden verklaart zijn schoonzoon *Abraham de Klerck*, dat het feit dat zijn kinderen hem laten begraven niet wil zeggen, dat zij ook zijn erfenis aanvaarden; een maand later doen zij dit onder beneficе van inventaris. Er zijn geen stukken, waaruit het verdere verloop hiervan blijkt.

Het gezin van de jongste zoon leidde inmiddels het zwervende bestaan, dat bij de loopbaan van een militair behoorde: blijkens de geboorte van de kinderen verbleef het in 1717 en 1724 te Namen, in 1719 te den Bosch en in 1721 en 1726 te Doornik. De dood van *Adriana Jacoba van Vhelen-Thierens*, in 1730, vond te Koevorden plaats; haar toen zestig-jarige weduwnaar, die met vier kleine kinderen achterbleef, besloot het krijgsmanbestaan vaarwel te zeggen en vestigde zich te Kuilenburg.

De keuze van deze plaats kan ons niet verwonderen. De stad werd, wegens het z.g. „recht van vrijgeleide", weliswaar in andere streken van het land wel eens betiteld als „schuilplaats voor schelmen en geweldenaars", maar dit had niet belet, dat zij zeer in trek was als woonplaats voor mensen, die met een klein inkomen een zekere stand wensten op te houden, zoals b.v. oud-officieren. Het leven was er zeer goedkoop, men kon er zeker zijn van gezelschap van goede stand en de ligging was niet al te ver van het centrum van het land. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat *Hendrik van Vhelen*, met zijn kapitaal van vermoedelijk ongeveer ƒ 25.000,— zich hier met zijn gezin vestigde.

Hij hield er zich bezig met het bestuderen van Calvijn's Instituten en andere vrome lectuur; door een geweerschot in zijn knie waren de boven- en onderbeenderen van één van zijn benen aan elkaar gegroeid en kon hij zich moeilijk bewegen. Heel lang heeft hij niet van zijn rust kunnen genieten: in 1738 overleed hij, drie dochters van 19, 17 en 11, en een zoon van 13 nalatend. Dit viertal, dat onder voogdij stond van hun oom Abraham de Klerck, kwam in huis bij een oom van moederszijde, de ongehuwde Dr. *Bartholomeus Thierens*, die geneesheer was te Pijnacker.

Zoals uit het vervolg zal blijken, valt het enigszins te betwijfelen of deze samenwoning een succes geweest is; in ieder geval trok het hart naar Kuilenburg en keerden de oudste twee zusters in 1746 weer daarheen terug, vergezeld, of althans niet lang daarna gevolgd door hun broer en jongste zuster.

Hun zoon en neef, Ds. O. G. *Heldring* (1762-1841), die de drie zusters gekend heeft, beschrijft hen als volgt: de oudste, *Cornelia Margaretha*, „leefde stil, ging vlijtig in de kerk, en las ook veel"; de jongste, *Henderina Johanna*, „was van de jeugd af aan bijzonder vroom, en daarbij eene vrolijke Christin.. .... werd van allen die haar gekend hadden bemind, wegens haar vrome opgeruimdheid". Een van haar bezigheden was het schrijven van gedichten.

Van de tweede dochter, *Arendina*, zijn moeder, vermeldt hij, dat zij (althans later) stil leefde „in achting van brave vriendinnen", veel stichtelijke werken las, evenals haar zusters zeer gevorderd was in de gewijde en ongewijde aardrijkskunde (daarin onderwezen door Ds. Bachiene), stil en zacht was en weinig sprak, „maar hetgeen zij zeide was verstandig en diep doordagt".

Deze beschrijving moge kloppen met de karakters in latere jaren, in hun jeugd komen ook nog wel enkele andere trekken naar voren. Straks zal blijken, dat Henderina soms meer kordaat en oprecht dan beminnelijk was; we zagen hiervóór al, hoe Arendina haar oom Abraham de Klerck beschreef en ook het eind van haar genealogische aantekeningen, dat luidt: „schrijf dit Clad nu net in order dan heb ie tijdverdrijf maar laat niet slingere" klinkt nogal bijdehand.

Deze opmerking was gericht tot broeder *Jacob*, de enige mannelijke telg, maar misschien niet de flinkste. Eind 1750 woont hij nog te Kuilenburg en deelt daar met zijn zuster Henderina hun helft van de nalatenschap van hun ouders. Met ƒ 6.100,— op zak vestigt hij zich het volgende jaar te Amsterdam, waar hij misschien niet heel veel uitgevoerd zal hebben; in diverse acten voor notaris Kier aldaar wordt namelijk nooit melding gemaakt van enig beroep, maar wel van de verkoop van de door hem geërfde obligaties. Eindeloos kon hij het daarop niet uitzingen, maar vermoedelijk hoopte hij binnen afzienbare tijd nog iets binnen te krijgen van oom *Bartholomeus Thierens*, die nog steeds, hoogbejaard, te Pijnacker woonde. Wanneer hij althans, in mei 1757, genoodzaakt is ƒ 1.300,— te leenen van zijn zusters (die hem deze renteloos geven), verbindt hij daarvoor al zijn goederen, maar speciaal zijn mogelijke aandeel in oom's nalatenschap.

Op 30 juni d.a.v. is oom Bartholomeus inderdaad, bijna tachtig jaar oud, overleden. Het testament was echter een bittere teleurstelling. Om te beginnen gingen zijn huis en een groot deel van de inboedel, benevens ruim ƒ 1.000,—, naar zijn knecht *Mighiel Jansz. Comans;* erfgenamen waren de drie met name genoemde dochters van zijn zuster *Jacoba Thierens* en Mr. *Adriaan van Dorsten*. De van Vhelen's kregen legaatjes: Arendina en Henderina resp. ƒ 400,— en ƒ 800,— en wat zilver en linnengoed, Jacob ƒ 300,— en „sijn heer testateurs silvere schenkbort met pootyes" en Cornelia, die blijkbaar het minste in de pas was, alleen een tafellaken en 12 servetten. Een geluk bij een ongeluk was, dat één van de nichten van Dorsten al vóór haar oom overleden was, zodat haar deel over de erfgenamen ab intestato verdeeld werd: dit leverde aan elk van de van Vhelen's nog ƒ 442,— op.

Volgens een aantekening van Arendina waren bij de boedelscheiding, die op 21 juni 1758 plaats vond, „de wapens en prottrete voor Broer". Deze was echter niet meer in het land; vermoedelijk door de nood gedwongen was hij, als corporaal, op 18 december 1757 meergegaan met het schip Langewijk naar Oost-Indië, voor de kamer Enkhuizen van de V.O.C., „voor commandeur van de soldaeten". De portretten bleven in Holland en worden nog steeds in de familie *Heldring* bewaard.

Inmiddels voltrokken zich ook bij de zusters enige veranderingen. Hoewel verre van rijk, had Arendina in 1753 voor ƒ 1.305,— een huis gekocht in de Ridderstraat te Kuilenburg, toentertijd de voornaamste straat; en toen in 1759 de luitenant Jacob Beeldsnijder, na gescheiden te zijn van zijn vrouw Cornelia Quackelsteyn, zich van zijn bezittingen in Kuilenburg ontdeed, kocht Cornelia van hem voor ƒ 809,— een huis met grote tuin aan de Westerburgwal in de Nieuwstad, met

8) Ned. Patr. Jg. 42, pag. 288. Een geschilderd portret van *Adriana Jacoba van Vhelen-Thierens* bevindt zich in het bezit van Mr. J. L. Heldring te Leidschendam.

een daaraan grenzend huisje in de Vingerhoedstraat. Uit de aanwezige stukken krijgt men de indruk, dat deze nieuwe bezitting, die „Bellevue" genoemd werd, door de zusters gebruikt werd als een soort buitenplaats binnen de wallen; misschien ook werd het door Cornelia permanent bewoond.

Een meer persoonlijke verandering had namelijk plaatsgevonden in het leven van de eigenares van het huis in de Ridderstraat, zuster Arendina. In 1756 werd zij ten huwelijk gevraagd door de luitenant *Ottho Gerhard Heldring,* die zij waarschijnlijk al heel lang gekend had, want hun vaders waren vrienden geweest. Men kon hem, met zijn 58 jaren, geen jeugdige minnaar meer noemen, maar toch liet zij hem nog twee jaar wachten, voordat zij ertoe kon besluiten hem het jawoord te geven. In 1758 trouwden zij en vestigden zich te Buren, waar Arendina nog tot 1773 bleef wonen, nadat zij reeds in 1764 weduwe was geworden, achterblijvend met drie kleine kinderen, waarvan er één jong overleed.

Haar man was even weinig gefortuneerd als zijzelf en het zullen wellicht ook wel financiële redenen geweest zijn, die haar dwongen weer naar Kuilenburg terug te keren en daar, in haar eigen huis, te gaan samenwonen met haar zuster Cornelia; Henderina verbleef veelal — waarom is niet bekend — te Emmerik. Maar er zijn nog andere redenen om aan te nemen, dat de geldelijke toestand zeer moeilijk was geworden; in deze tijd wordt voortdurend gepraat over het recht op goederen in Duitsland, die door hun voorouders in de steek gelaten zouden zijn. Zouden zij die rechten niet kunnen laten gelden?

In ieder geval was men hierover al doende sinds 1765. Om, zoals men zei, daar „iets van te haalen", was het nodig zo veel mogelijk de nakomelingen van de Hollandse van Vhelen's op te sporen en gezamenlijk te ageren. Er waren geruchten. dat oom de Klerck in Amsterdam een Engelse „graaf" van Vhelen had ontmoet, nakomeling van een broer van „overgrote papa", maar het leek moeilijk die tak van de familie nog te vinden. Verder konden er ook nog familieleden in Suriname zitten, afstammelingen van de dove oud-oom Cornelis, en daarnaar werd geïnformeerd via de daarheen vertrekkende chirurgijn Louis Bardon. Deze poging had succes; reeds na acht maanden kwam er een brief van Mr. *Jan Balthasar van Vheelen,* eigenaar van de plantage Meulwijk, met het bericht. dat hij en zijn ongeveer tien-jarige dochtertje, dat voor een „deftige educatie" te Vianen „school lag", de enige nakomeiingen waren van zijn overgrootvader Cornelis. Hij was zeer verheugd over het vinden van deze bloedverwantschap: „Iets daer ik soo menigmaelen, dog te vergeefsch, mij naer geinformeerd hebbe, in Holland sijnde, werd mij op het improviest als thuys gebragt in deese verre geweste. Hoe wonderlijk sijn des Heeren weegen & onuytputbaer sijne goedheeden." Aan zijn dringend verzoek om antwoord werd echter waarschijnlijk niet voldaan: uit een brief van drie jaar later blijkt, dat hij toen in ieder geval nog niets gehoord had.

Toch had men niet stilgezeten. Het was natuurlijk ook zaak uit te vinden, wie de tegenwoordige eigenaar van de bezittingen was en waar deze gelegen waren: dit bleek niet te zijn in Kleefsland, zoals men altijd gemeend had, maar in Munsterland. Men kwam in 1768 in contact met J. B. Fensling (man van Sulamitie van der Kluyt), chirurgijn te Aschendorf in het ambt Meppen, die hun van alles kon vertellen, daar de tegenwoordige eigenaar, behalve van ongeveer twintig andere heerlijkheden, ook heer was van de Oldenkampf bij Aschendorf, waar hij ieder voorjaar en in november met zijn gezin een paar weken doorbracht. Het was *Klemens Augusf*

Freiherr von *Landsberg,* in 1756 gehuwd met *Anna Theresia,* enig kind van de laatste mannelijke von *undt zu Velen,* graaf *Herman Anfon Bernhard* en van *Maria Alexandrina Margalena Bernardina* Freiin *von Merveldt.* Haar vader was in het voorgaande jaar, op 29 april 1767, overleden; zijn bezttingen zou hij kort voor zijn dood hebben overgedragen aan het zoontje van zijn dochter.

Voordat definitieve stappen ondernomen werden moest er echter nog overlegd worden met broer Jacob te Batavia, die daar de functie van onderkoopman van de V.O.C. en gecommitteerde van het suikerpakhuis had gekregen. Deze correspondentie verliep natuurlijk zeer langzaam, het duurde vaak verschillende jaren voordat men antwoord ontving. Jacob is, naar het lijkt, wat erg optimistisch: „...den Heer van Landsbergen, indien het een gemoedelijk Heer is, sal misschien een middel aen handen geeven, waardoor men op het beste kan te weeten koomen, of hier iets van te haalen is." Voorzichtiger gaat hij verder: „Indien sijn WelEdele ons maer andwoord, soo waer het al veel, en tot een bewijs, zijn WelEd. sig aen gelegen liet leggen." Het lijkt hem het beste hem op minzame wijze, via Fensling, te benaderen en hem te overtuigen met de genealogie en het wapen, dat immers hetzelfde was als dat van het grafelijke geslacht, „opdat men met grond konde weeten of sijn WelEdele tot ons ingenomen was."

Inmiddels waren de zusters blijven uitzien naar versterkingstroepen, in de vorm van naamgenoten. De naam komt, in verschillende schrijfwijzen, vooral in Gelderland vrij veel voor, maar zij waren natuurlijk kieskeurig. In 1772 diepten zij een zekere *B. van Vhelen* te Rotterdam op, zoon van een officier en met zelf weer een zoon die meester in de rechten was. Maar het was een triest briefje. dat zij van hem terug ontvingen; wel had hij in zijn jeugd gehoord, dat zijn vader „van goeje geboorte en van adel" was, maar het ontbreekt hem aan animo dit te laten onderzoeken, want hij is 82 jaar, weduwnaar, en zijn enige kind, de meester in de rechten, voor wiens opvoeding en ontwikkeling hij alles gedaan had, was juist enkele weken tevoren overleden.

Niet lang daarna moet tenslotte de poging gewaagd zijn: het is niet bekend welke vorm deze heeft gehad, maar het antwoord is bewaard gebleven:

„Aan de Hoog Edele welgebooren Mevrouw weduwe van heldring née de vhelen, A Cuylemburgh.

hoog Edele welgeboren Mevrouwen,

So veel ik vernehme door U Edele welgeboren Schriven, van den 3 iuni, diene tot andwort, dat de familie van velen var van ik van affstamme, niet de selve ist var van U edele welgeboren sik schriven, de ömstande var van de mevrouw schrifft, helft sik in onse familie noit bevonden, indien se van menschen denken en oude narichten her, sik beständig an haares geliken gehouden en getrouwt sijn geweest, het moet een andere familie van Vhelen sijn, var van de mevrouwen affstammen, en niet van mijn geschlacht, welke van de baronnen van Velen ist, ik kan U edele welgeboren geene andere narichten geven wijlen onse familie niet te selve ist, dat ist alles wat ik de eere hebbe de mevrouwen in andtwort te dienen, ik ben de hollandsche spraak niet heel maagtig, om der een regten gebruyk van te maaken, darom moet ik schielik affbreken en mij onderteekenen,

U hoogedele welgeboren mevrouwen

Velen den dienstwillige dienaresse

7 Juli 1773. fr. Von Landsberg gb. von undt zu Velen."

Hiermee was aan de jarenlange hoop de bodem ingeslagen: het enige, waarop de zusters nog meenden een kans te hebben,

was dat eenmaal broer Jacob met enig fortuin uit Indië terug zou komen. Maar diens brieven zijn verre van opgewekt. Er is een steeds toenemende concurrentie van onderkooplieden, en als men geen goede relaties heeft komt men niet verder. Aan zijn neefje en nichtje schrijft hij: ,,Hebt nooyt begeerte na dees gewesten ..... de Ellendigheyt en naberouw verselt dengene en veele dien dees keus gedaen hebben...": en zelfs als men rijk wordt: ,,..... het nogtans verselt is met alle hatelijke Eygenbaet en Wangunst, En wat moeyten aanwend, nooyt dat waar genoegen kan vinden, dat in het vaderland de vrindschap en minsame aenhouding en omgang der Menschen kan geeven". Een weinig krachtige figuur, wiens gezondheid in de loop der jaren ook achteruit gaat en die aan zijn zusters steeds en steeds maar weer vraagt om recommandatie bij diverse verre bloedverwanten. Hun pogingen helpen echter niet, zoals blijkt uit een schrijven van Mr. A. J. Thierens te Batavia uit 1773, waarin deze verklaart veel achting voor Jacob te hebben wegens ,,zijn bestendige en vroome conduites met eenen uytneemend eerlijken inborst en zuynig overleg waardoor in al zijn sombre jaaren nog niemand tot lasten is geworde, maar altoos zijn eygen reekening heeft weeten te maaken".....,, maar hij kan niets voor hem doen!

Ook de zusters worden ongeduldig door dit vragen om recommandatie. Op 28 augustus 1779 schrijft Henderina: ,,Uwe U ijgen geluk moet pousseeren en zien een vrou te krijgen die U gelukkig maakt, anders is er voor U geen hoop. Waerom helpt U in dezen U zelven niet, of ontbreekt het U aen vrijmoedigheit, ik moet vast vooronderstellen van Ja. want hoe vele maken zig door die weg gelukkig, thans seit men is Tegelaer op retour na Huys, en getrouwt met een rijke swarte, doet ook zo, ik weet wel in onze Jaaren doet men zoo een zaak meer uyt belang veeltijts als uyt genegenhijd, maar het een en ander is gepermiteerd, U geluk is in desen opsigten, naast God, in U ijgen handen, en Uwe wilt het al van een ander hebben, en ik weet nu in het geheel geen andere weg, zult Uwe nu moedeloos nederzitten, en U dood Chagrineeren, dat was murmureeren tegen de weg van God, neen, moedig met God beginnen en een goede keus gedaen ..... UEd. hebt Ambitie, maer een ander moetse maintineren, dat is in zo ver geschiet, nu moet UEd. U verder geluk zelvs daer zoeken, en daer hoeft zo veel moed niet toe, en komt dan maer spoedig met U belle over, op dat wij ons nog eens zien voor onze dood." Hierop volgt een bladzij Christelijke beschouwingen, maar het P.S. is weer zeer zakelijk: ,,benoemt ons dog een correspondent daer aen wij schrijven konnen, als Uwe eens kwam te sterven, wij weten daar niemand, denkt om onse kinderen die nog veel nodig konnen hebben, adieu zijt God bevolen."

Het zou voor de 55-jarige misschien niet prettig geweest zijn deze brief te ontvangen, maar dat is niet gebeurd, want in januari 1780 is hij te Batavia overleden.

Te Kuilenburg was de toestand inmiddels ook veranderd. In 1778 was de oudste van het viertal, Cornelia Margaretha. aan galkoorts overleden en haar twee zusters hadden zich verklaard tot erfgenamen ab intestato, met voorbijgaan van hun broer: als zij op 15 april 1780 voor nots. J. Ph. de Vos de boedel scheiden is hij weliswaar overleden, maar dat konden zij toen nog niet weten. De nalatenschap bedroeg f 3.500,—, benevens de huizen aan de Westerburgwal en in de Vingerhoedstraat, die onverdeeld bleven. Voor Arendina betekende dit waarschijnlijk een tijdelijke verlichting van haar zorgen; voor Henderina was het op dat ogenblik niet zo nodig. Zij was namelijk een week tevoren de bruid geworden van

Carl Conrad Huls, president-schepen te Emmerik en een week later verliet zij voorgoed Kuilenburg, waar voortaan Arendina met haar dochter en zoon alleen bleef wonen.

Nog eenmaal kwam een geldelijke teleurstelling. Met her bericht van broer Jacob's dood komt ook de mededeling, dat zijn gehele nalatenschap slechts f 600,— bedraagt. Arendina kan het niet geloven. Heeft Broer dan zo met geld gesmeten? Blijkbaar heeft zij inlichtingen ingewonnen, die ze pas in 1784 krijgt: hij ,,heeft sig altijd Sedig en Nugter gedragen en als een ordentelijk perzoon geleeft" en weer volgt de bekende beschouwing: tenzij men kruiwagens heeft geven de baantjes bij de V.O.C. ,,maar Even zoo veel dat een Enkelde perzoon sobertjes van leven kan" en het zijn ,,meest dienste die wel honorabel maar selden provitabel zijn."

De laatste brief aan Jacob, hierboven aangehaald, kwam opgeopend terug en Arendina geeft blijk van haar teleurstelling door op het couvert te schrijven: ,,briev van oostI. te rug ontfangen. broer is gestorve in Janw. 1780. nagelate

aan gagie 188
op de boedelrekening 412

600

S. heeft die raad aan broer gegeve opgevolgt, maar is altijd niet goed."

Toch waren het misschien deze kleine beetjes, die het mogelijk maakten haar zoon Ottho Gerhard Heldring theologie te laten studeren, in plaats van hem in het leger te laten gaan, waartoe, bij gebrek aan contanten (volgens Arendina's mededeling een gevolg van ,,bancrotte, siektens en andere desasters") eerst plannen waren geweest. Verder was het leven in Kuilenburg toch niet onaangenaam, zoals blijkt uit de gedichten van haar dochter over de vele vrienden, het wandelen, musiceren, dammen e.d., vooral op het geliefde Bellevue met zijn grote tuin. Maar wellicht was het de zorgeloosheid van de jeugd, die alleen deze kant van de zaken zag: als de moeder in 1787 van haar nicht Johanna van Dorsten een legaat van f 100,— krijgt schrijft zij althans aan haar zuster in Emmerik: ,,zo dra mij de 100 gl. gesonde worden diend het om mijn rekeninge te betalen, daar ik al een swaar hoofd in had."

Een relatief betere tijd brak aan, toen haar zoon in 1788 predikant te Zevenaar werd. Zijn moeder en zuster trokken bij hem in, zij het treurend over de verkoop van Bellevue en de overgang naar het ,,stadsgewoel" van Zevenaar: enkele jaren later volgde hen tante Henderina, die weduwe geworden was. Deze laatste stierf daar in 1796 en Arendina, als laatste van haar tak, op 25 november 1798. Het duurde echter nog lange tijd voordat haar nakomelingen in veel beter doen kwamen; het huwelijk van haar zoon Qttho Gerhard met *Louisa Gertruda Janssen*, uit een familie van ambtenaren en predikanten, bracht niet veel nieuwe zakelijkheid in de familie, wat pas veranderde door de vrouw, met wie haar kleinzoon *Ottho Gerhard* in 1832 huwde. *Anna Elisabeth Deuffer Wiel* zou zeker door haar man's grootmoeder zijn aangemerkt als ,,just niet van so een aansiendelijke famielie", maar zij bracht de handelsgeest mee van vele Amsterdamse katoendrukkers, winkeliers, wijnkopers, huistimmerlieden en zelfs een uitdrager, en de zakelijkheid van boeren uit Nederhorst den Berg en Loenen. Pas de daarop volgende generatie wist fortuin te maken.

Het conflict tussen Arendina en de Jezuit is niet uit de voorhanden stukken gebleken; integendeel, het wordt moeilijk hem in deze historie nog een plaats te geven. Maar al moeten we ook gaan twijfelen aan dit romantische element, toch is het

een winst deze familie te zijn gaan zien tegen de achtergrond van een langdurige strijd om het bestaan en het ophouden van een staat, die hun afkomst eiste maar die de omstandigheden niet toestonden.

Wapen.

Het Duitse geslacht van *Velen* voerde: in goud drie rode vogels of merletten naast elkaar, meestal op de halve hoogte van het schild, soms verhoogd. Helmteken: een schildje volgens het wapen tussen een gouden vlucht. Er zijn op de diverse zegels en afbeeldingen een aantal verschillen in de wijze, waarop de poten en bekken van de vogels zijn weergegeven.

Het Hollandse geslacht voert: een dwarsbalk vergezeld boven van drie vogels, die op de balk rusten. Helmteken: de dwarsbalk, met daarop rustend drie vogels tussen een vlucht. Hiermee zegelt in 1681 Mr. Hendrik van *Vhelen* (IIIa) en o.a. in 1767 Mr. *Jan Balfhazar van Vheelen* (VI).

Genealogie.

1. *Hendrik van Velen,* in 1595 gerechtsbijzitter te Gendringen, tr. *Trijne N.N.,* samen met haar genoemd 1 dec. 1609.

   Zij zijn waarschijnlijk identiek met de te Gendringen gewoond hebbende en vóór 23 juni 1639 overleden ouders van de volgende broers en zuster:

   1. *Jan,* volgt 11.
   2. *Hendrik van Velen (Henry Van Velan),* „porter" van Eton College bij Windsor, begr. Eton 14 nov. 1653, tr. *Elisabeth N.N.* „of the parish of Stoke", begr. Eton 14 sept. 1656.

      Een dochter van hen zou kunnen zijn: *Eliz. Vanveland* (?), begr. Eton 12 aug. 1678.
   3. *Rijckert van Velen,* tr. *Hendrickgen Locken.* Zij hertr. vóór 29 nov. 1643 *Cornelis Stevensz. van Atnerongen,* rentmeester op de Wesenthorst.

      Uit dit huwelijk:

      a. *Margarefha van Velen,* minderjarig 29 nov. 1643.
   4. *Rutgertgen van Velen,* tr. *Hendrick Schaers,* beide in leven 29 nov. 1643.

II. *Jan van Velen,* van 1610 tot 1619 kamerling van de graaf van Kuilenburg, daarna waard in de herberg „Gorcum" op de Plaats te 's-Gravenhage, begr. 's-Gravenhage 5 april 1645, tr. 1° 's-Gravenhage 27 febr. 1619 *Margarifa Lybergen,* dr. van *Willem.* en weduwe van *Andries Jansz. van Steenwijck;* tr. 2° (ondertr. 's-Gravenhage 12 mei 1624) *Aarfgen van Ommeren,* geb. te Wijk bij Duurstede. wonende te Haaften, † 's-Gravenhage 1659 (tussen 10 jan. en 6 sept.), dr. van *Cornelis Henricksz. en Everarda van Walburg.*

Uit het tweede huwelijk (behalve kinderen begr. 's-Gravenhage 16 juni 1634, 28 aug. 1636 en 21 maart 1639):

1. *Hendrik,* volgt IIIa.
2. *Cafharina van Velen,* verm. ged. 's-Gravenhage 4 aug. 1637, † Utrecht 19 nov. 1712, tr. 's-Gravenhage 13 nov. 1657 Mr. *Johan van Tongeren,* ged. 's-Gravenhage eind febr. 1631, advocaat bij het Hof van Holland, zn. van *Johan* en *Elisabefh Cleenacker.*
3. *Cornelis,* volgt IIIb.

IIIa. Mr. *Hendrik van Vhelen,* geb. 's-Gravenhage 10 (ged. aid. 9?) april 1630, advocaat te 's-Gravenhage, 1674 en later burgemeester van Wijk bij Duurstede, in 1676 gecommitteerde van die stad bij de Staten van Utrecht, † Wijk bij Duurstede 7 maart 1726, tr. Amsterdam 23 sept. 1659 *Cornelia du Pont,* geb. ald. 18 maart 1640, † 9 april 1724, dr. van *Jan* en *Clara de Visscher.*

Uit dit huwelijk:

1. *Johanna Clara van Vhelen,* geb. 's-Gravenhage 26 aug., ged. ald. 28 aug, 1660, begr. Utrecht 23 dec. 1726.
2. Mr. *Jan van Velen,* geb. 's-Gravenhage 4 aug., ged. ald. 5 aug. 1663, advocaat te Amsterdam, notaris ald. 1699-1724, vertrekt in 1724 als fiscaal naar Curaçao. † ald. 3 okt. 1724, tr. Sloterdijk 21 aug. 1695 *Maria Vlasvat, geb.* Amsterdam 1654, † Curaçao 11 okt. 1724, dr. van *Hendrik* en *Maria van der Krick,* en weduwe van Mr. *Jeremias Oxfort.*
3. *Arendina van Vhelen,* geb. 's-Gravenhage 16 okt,. ged. ald. 18 okt. 1665, † 27 maart 1742, begr. Utrecht (Nicolaikerk), tr. Utrecht 27 sept. 1701 *Abraham de Klerck,* ged. Utrecht 9 nov. 1666, † 18 febr. 1752, begr. Utrecht (Nicolaikerk), zn. van *Abraham* en *Gerrichje Ketels,* en wedr. van *Aefje Bos* en van *Judick Hoecke.*
4. *Hendrik,* **volgt** IVa.

IVa. *Hendrik van Vhelen,* geb. 's-Gravenhage 17 aug., ged. ald. 18 aug. 1669, neemt in 1687 dienst in het Staatse leger, kapitein 1706, † Kuilenburg 27 aug., begr. ald. 30 aug. 1738, tr. Zoetermeer 3 juni 1715 *Adriana Jacoba Thierens* [8]), geb. Delft 11 febr. 1685, † Koevorden 29 maart, begr. ald. 5 april 1730, dr. van *Jan* en *Margasetha van Sonnevelt.*

Uit dit huweliik:

1. *Hendrik Jan van Vhelen,* geb. Zoetermeer 18 juni, ged. ald. 21 juni 1716, † Zoetermeer 24 juni 1716.
2. *Hendrik Jan van Vhelen,* geb. Namen 30 aug., ged. ald. 2 sept. 1717, † Doornik 13 juni 1725.
3. *Cornelia Margaretha van Vhelen,* geb. 's-Hertogenbosch 27 juni, ged. ald. 28 juni 1719, lidmaat te Kuilenburg 1739, komt ald. met attestatie uit Pijnacker 1746, † Kuilenburg 12 sept., begr. ald. 16 sept. 1778.
4. *Arendina van Vhelen* [9]), geb. Doornik 7 juli, ged. ald. 9 juli 1721, lidmaat te Kuilenburg 1739, komt ald. met attestatie uit Pijnacker 1746, als weduwe uit Buren 1773, vertrekt 1788 naar Zevenaar, † ald. 25 nov. 1798, tr. Zijderveld 26 mei 1758 *Ottho Gerhard Heldring,* geb. 1 juli, ged. Elburg 3 juli 1698, luitenant, † Buren 20 maart 1764, zn. van *Hans Hendrik* en *Johanna Uylenbroek.*
5. *Jacob van Vhelen,* geb. Namen 8 sept., ged. ald. 10 sept. 1724, lidmaat te Kuilenburg 1750, woont 1751/57 te Amsterdam. vertrekt 1757 naar Oost-Indië, onderkoopman en gecommitteerde van het suikerpakhuis van de V.O.C. te Batavia, † ald. jan. 1780.
6. *Henderina Johanna van Vhelen* [9]), geb. Doornik 30 sept., ged. ald. 4 okt. 1726, lidmaat te Kuilenburg 1749, † Zevenaar 15 maart 1796, tr. Emmerik (o-dertr. Kuilenburg 8 april 1780) *Carl Conrad Huls,* geb. te Emmerik, president-schepen ald., † tussen 21 nov. 1787 en 1 jan. 1791, wedr. van *Anna Maria Ludovici.*

IIIb. Mr. *Cornelis van Vheelen,* geb. 's-Gravenhage, verm. ged. ald. 30 april 1641, advocaat ald., vertrekt later vermoedelijk naar Suriname, tr. 's-Gravenhage 21 mei 1668

[9]) Silhouet-portretten van *Arendina Heldring-van Vhelen* en van *Henderina Johanna van Vhelen* worden bewaard in het familie-archief Heldring.

Judith Houftuyn, ged. 's-Gravenhage 9 juni 1648, dr. van *Pieter* en *Geertruyd Smout.*

Uit dit huwelijk (verm. zijn alle kinderen, behalve 1, 2 en 4, jong overleden, o.a. begr. 's-Gravenhage 21 juli 1677 en 4 sept. 1683):

1. *Johannes,*- volgt IVb.
2. Mr. *Pieter van Vheelen,* ged. 's-Gravenhage 3 aug. *1672,* advocaat ald., begr. 's-Gravenhage (impost betaald 13) mei 1711.
3. *Geertruyd van Vheelen,* ged, 's-Gravenhage 6 sept, 1675.
4. *Geertruyd van Vheelen,* ged. 's-Gravenhage 10 okt 1677, vermoedelijk identiek met *Geertruyd van Vheelen,* † in Suriname 8 aug. 1731, tr. in de Beneden Divisie van de Commewijne 20 jan. 1722 Mr. *François Schas,* ged. Wassenaar 9 maart 1698, raad, rechter en plantage-eigenaar in Suriname, begr. 's-Gravenhage 26 febr. 1761, zn. van *Hendrik* en *Anna Greenwood. Hij* hertr. 's-Gravenhage 3 febr. 1743 *Sara Pichot.*
5. *Cornelis van Vheelen,* ged. 's-Gravenhage 8 maart 1679.
6. *Henrick van Vheelen,* ged. 's-Gravenhage 23 juli 1681.
7. *Anna Catharina van Vheelen,* ged. 's-Gravenhage 11 mei 1684.
8. *Adriana Cornelia van Vheelen,* ged. 's-Gravenhage 28 aug. 1687.

IVb. Mr. *Johannes van Vheelen,* ged. 's-Gravenhage 16 maart 1671, student te Leiden 1691, woont 1699 te Paramaribo, tr. (ondertr. in Suriname 10 dec. 1699) *Cornelia Gerlofs,* uit „Garde Loupe" (verm. de plantage Guadeloupe), wonende in de Beneden Divisie van de Commewijne, weduwe van *Jasper IJsvelt.*

Uit dit huwelijk:

V. *Cornelis Adriaan van Vheelen,* geb. in Suriname 25 'okt., ged. ald. (Walenkerk) 4 nov. 1703, tr. *Appolonia Jacoba van der Meulen,* † in Suriname kort vóór 13 dec. 1764, dr. van *Balthazar,* eigenaar van de plantage Meulwijk, en *Clasina (van) Egmond.* Zij hertr. vóór 1758 *Johannes Passchierse,* med. dr.

Uit dit huwelijk:

VI. Mr. *Jan Balthazar van Vheelen,* geb. in Suriname 1734, student te Leiden 1748, raad van den Hove van Civiele Justitie der kolonie Suriname, eigenaar van de piantage Meulwijk aan de rivier Perica, woont ald. 1758, tr. 1° Rotterdam (ondertr. 's-Gravenhage 20 juli 1755) *Adriana Sophia Houttuyn,* geb. te Rotterdam, † in Suriname 24 dec. 1758, begr. op de plantage Meulwijk, dr. van Mr. *Carel Johan* en *Maria Geertruida Verhoofd;* tr. 2° 19 dec. 1760 (zijn nicht) *Johanna Wilhelmina Brouwer,* geb. Paramaribo 1744, dr. van *Everhardus* en *Catharina Johanna Bedloo.*

Uit het eerste huwelijk (het tweede was in 1769 nog kinderloos) :

1. *Cornelis Adriaan van Vheelen,* geb. in Suriname, begr. ald. 3 dec. 1758.
2. *Carolina Johanna van Vheelen,* geb. in Suriname 1756/57, begr. Amsterdam 28 dec. 1804, tr. 1 ° (verm. in Suriname) *Pieter Quirijn Pardicque;* tr. 2° Amsterdam 17 sept. 1786 *Hendrik Nicolaas Paauw, ged.* Amsterdam 4 febr. 1748, koopman ald., † ná 1806, zn. van *Hendrik Jan* en *Johanna Clasina Danser,* en wedr. van *Albertina Susanna Hoefhamer.*

Een portretgroep van de familie Jacott-Hoppesack,

door E. PELINCK.

De ikonografie mag wel als een van de boeiendste facetten der genealogie worden aangemerkt. Vooral boeiend omdat men door middel van het portret in de letterlijke zin des woords zich een beeld kan vormen van het uiterlijk en, indien de portrettist zijn taak goed verstaan heeft, ook van het innerlijk van zijn sujet. Het kostuum, de allure en soms de entourage geven naast dateringsmogelijkheden ook een indruk van de welstand, al is deze meestal op zijn Paasbest weergegeven en geeft deze slechts zelden het meer typerende van alle dag. Die entourage heeft veelal tevens iets van de aard van een attribuut, het moge zijn een stadsgezicht of buitenplaats, een kantoor of een salon, een atelier of bibliotheek en evenals het attribuut in de ware zin des woords, gelijk een muziekinstrument of passer, een valk of jachtgeweer, een palet of boetseersel, vormt die entourage een toespeling en symbool, waarmee een nadere aanduiding omtrent de aard van de voorgestelde kan worden gevonden.

Het feit dat men zich laat portretteren wijst op een zekere welstand en hierin schuilt voor de minder kritische onderzoeker, evenals voor hem, die er naar streeft een komplete serie te leveren een onmiskenbaar gevaar bij het zoeken naar portretten van bepaalde personen, tenminste indien men naar „gelijkende" portretten zoekt en niet zoals in vroege vorstelijke portretseries met „symbolische" portretten tevreden is.

Een van de ernstigste moeilijkheden, waarmede men bij het identificeren van portretten te maken kan krijgen, zijn de dikwijls terloops en veronderstellenderwijs mondeling geuite aanduidingen, al dan niet op overlevering berustend, welke later zonder meer achter op het portret worden vermeld of aanleiding geven tot een fraai geschilderd geslachtswapen op het doek of de lijst, in het beste geval een later aangenomen wapen op een portret uit een periode, waarin de familie nog geheel geen wapen voerde. Hoevele „huwelijken" zijn er voorts niet in portretverzamelingen gesloten tussen loslopende mannen en vrouwen, alleen op grond van het feit dat deze of gene voorvader wél in effigie vertegenwoordigd was en zijn vrouw nog ontbrak. Hoeveel leeftijden en geboortejaren zijn al dan niet met de wapens geheel ten onrechte op grond van een loze gissing veel later toegevoegd?

Om het kind een naam te geven wordt de wens tot identificatie en ook tot „kompleetheid" de vader van de gedachte, Het is dan ook de taak der ikonografie om aan de hand van de geschatte leeftijd van de voorgestelde (een bijzonder moeilijke opgave, vooral bij portretten uit een verder verleden!) door middel van datering van de kostuums en eventueel de datering door de schilder, met behulp van de entourage of attributen en niet te vergeten de herkomst en zoveel mogelijk genealogische gegevens de juistheid van de identificatie te toetsen of indien deze ontbreekt een oplossing te zoeken.

De kwaliteit — en hiermee bedoelen we niet alleen de betrouwbaarheid maar ook de kunstwaarde van het portret — wordt dikwijls benadeeld door het feit, dat men ten behoeve van series, waaronder de grote decoratieve galerijen in paleizen en kastelen en verzamelingen als die der akademische senaatskamers, heeft moeten teruggrijpen op oudere voorbeelden, welke men zo goed en kwaad als het ging kopieerde, waarbij soms van een kop zonder meer een volle figuur werd gemaakt of andersom. Ook het verlangen om alle kinderen uit een gezin ieder een exemplaar van de ouderlijke portretten na te laten heeft geleid tot atelier-kopieën van mindere waarde om

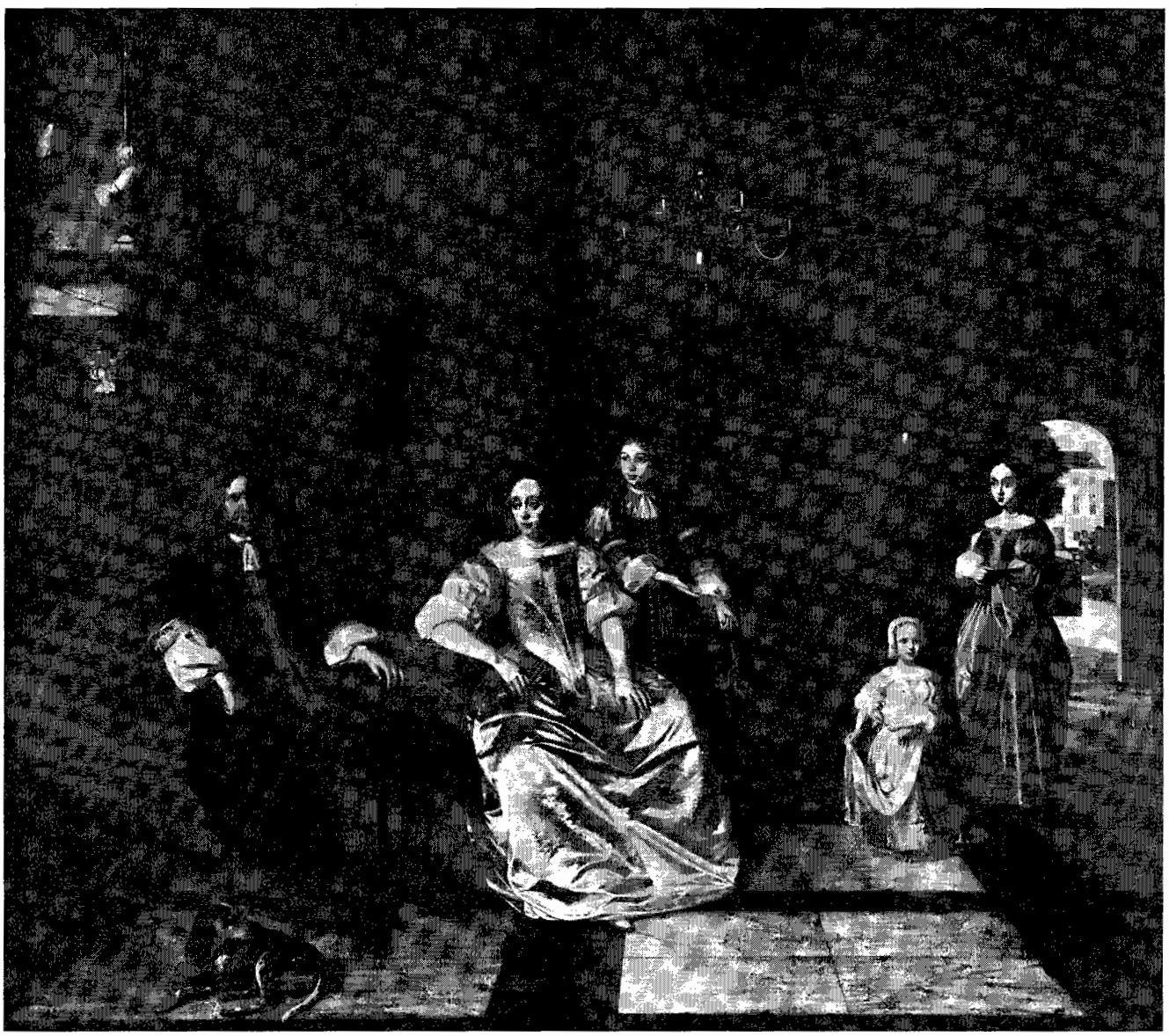

Photo *Courtauld Institute.*

Het echtpaar *Jan Jacott-Elisabeth Hoppesack* en hun kinderen.
(Verzameling Lady Islington)

maar te zwijgen van recente kopieën gemaakt in een tijd, waarin zelfs het ambacht van het kopiëren nauwelijks meer verstaan wordt.

Eén der aantrekkelijkste werkzaamheden van de ikonograaf is het identificeren van z.g. familiestukken en als een voorbeeld uit velen, welke mogelijkheden op dit gebied bestaan, mag gelden de identifikatie van het hierbij afgebeelde schilderij, hetwelk ik samen met Mr. A. Staring, in wiens boek „De Hollanders thuis" [1]) talrijke van dergelijke stukken zijn behandeld en afgebeeld, in 1953 te Londen zag [2]).

De familie bevindt zich in een rijk gestoffeerd vertrek met pilasterarchitektuur en geschilderde panelen met steigerende paarden. Links ziet men een fraaie schoorsteenmantel op kolommen [3]) en rechts een doorkijk op een landhuis, waarvoor een heer en dame. Links naast de schouw en voor een tafel zit een heer vergezeld van een dame en een jongen van ongeveer 12 jaar, terwijl van rechts een meisje van ongeveer gelijke leeftijd en een kind (gezien de bloemen in het schortje ook wel een meisje) van omtrent 2 jaar naderen. Tegen de boezem van de schouw hangen twee wapens, Dat van de man kan worden beschreven als volgt: Gevierendeeld, 1 en 4 in zilver links boven en beneden een rode lelie en een rood vrijkwartier met gouden (?) adelaar, 2 en 3 in zilver een rode rechterschuinbalk, over alles heen een hartschild in rood een gouden leeuw. Dat van de vrouw: In blauw een zilveren berg op groene bodem.

Dank zij de fichesverzameling „Muschart" van het Centraal Bureau voor Genealogie konden wij deze wapens identificeren als *Jacott* en *Hoppesack* en kon mede op grond van de leeftijden, een datering op grond der kostuums op omstreeks 1670 en reeds gepubliceerde gegevens [4]) tevens aannemelijk worden gemaakt, dat zijn geportretteerd *Jan Jacott,* lakenkoper in de Warmoesstraat te Amsterdam, geboren aldaar c. 163 1/2 en overleden na 13 oktober 1683, en zijn vrouw *Elisabefh Hoppesack,* eveneens geboren te Amsterdam c. 1632/3, en overleden in juli 1670. Zij huwden in de Nieuwe kerk 25 september 1657 en hadden voorzover na te gaan als kinderen: 1. *Balthasar,* geboren Amsterdam c. 1658/9, die 29 januari 1706, als generaal-majoor en weduwnaar van *Anna Jacoba van Wisselt,* huwde met *Sara Maria Ghijsen; 2. Magdalena,* geboren c. 1659/60, die 4 november 1683 te Amsterdam huwde met *Cornelis Verzijl* (zij werden begraven respectievelijk 12 aug. 1701 en 2 febr. 1703); 3. een dochtertje, waarschijnlijk geboren na 4 oktober 1667 [5]) en begraven in de Oude Kerk te Amsterdam 9 juli 1672.

Hoewel men geneigd zou zijn deze groep op grond der kostuums en de leeftijden der oudste kinderen iets later te

1) 's-Gravenhage 1956.

2) Verzameling Lady Islington; daarvoor Viscount Harberton; T. A. Poynder. Tentoonstelling „Dutch 'Pictures 1450—1750", Royal Academy of Arts, London 1952-3, no. 462, als Pieter de Hooch, doek 97 X 114.3 cm.

3) Vergelijk voor de wandschildering „De trompetter" in het Kaiser Friedrich Museum te Berlijn en voor de schouw het „Musicerend gezelschap" in de verzameling van de hertog van Wellington te Londen, beiden van Pieter de Hooch. Zie: W. R. Valentiner, Pieter de Hooch, Stuttgart 1929 (Klassiker der Kunst no. 35), 107 en 143; C. Hofstede de Groot, Holländische Maler 1. Esslingen 1907, P. de Hooch no. 176 en 128.

4) Mededeelingen v. d. Hoofdredactie v. h. Ned. Gen. v. Geslacht- en Wapenkunde, no. S (aug. 1944), p. XXXV (206); Mededeelingen aan de leden (nov. 1945), p. XXXXI: Ned. Leeuw LXV (1948), k. 76: id. LXIX (1952), kol. 63. — Voorts zeer gewaardeerde aanvullingen door Mejuffrouw Dr. 1. H. van Eeghen en Mr. P. van Eeghen.

5) Laatste testament van het echtpaar voor notaris Frans Bruyningh, waaruit mag worden opgemaakt, dat slechts de beide eerstgenoemde kinderen als erfgenaam in aanmerking komen. Vriendelijke mededeling van Mejuffrouw van Eeghen.

dateren, moet het tenzij het portret van de moeder postuum is, op begin in 1670 gedateerd worden.

De toeschrijving aan de Hooch is onzeker en er wordt niet zonder reden gedacht aan Eglon van der Neer (J. G. van Gelder). Tussen de talrijke genrestukken van de Hooch en zijn omgeving staat deze portretgroep niet alleen, al moet het tot de zeldzaamheden worden gerekend [6]). Het is merkwaardig hoe zowel opstelling als entourage geheel aansluiten bij de ietwat eufemistisch als „gezelschapjes" aangeduide stukken. Alleen het feit, dat er geen rugfiguren op voorkomen en de personen grotendeels op de beschouwer gericht zijn, maakt het duidelijk dat het hier om een portretgroep gaat. Ook de wapens wijzen daarop [7]). De entourage van de rijke pilasterarchitektuur met de doorkijk op het landhuis zal niet ontleend zijn aan het woonhuis aan de Warmoesstraat en moet wel beschouwd worden als fantasie en is niet anders dan een zeker cliché. Nog niet zo lang geleden hadden de portretfotografen immers ook speciale, meest geïdealiseerde achtergronden !

Het feit, dat het enig kind uit het huwelijk *Jacott-Ghijsen, Anfoineffa Ernesfina (1709-1791)* op *28* januari 1731 trouwde met *Jobst Lodewijk Proebentow von Wilmsdorff,* (1703—*1757)* [8]) geeft niet alleen de verklaring voor de op het eerste gezicht wat verdachte betiteling „The ancient famely of the Williamsdorps of Holland" voor een schilderij in de verzameling van Sir Lawrence Dundas [9]) in 1794, maar maakt het ook duidelijk dat in die toenmaals „traditionele" betiteling een zekere waarheid school en geeft mede dank zij de hierboven vermelde gegevens de zekerheid, dat beide schilderijen identiek zijn en ten slotte het bewijs, dat onze oplossing juist is.

Het lot van portretten, en we denken — in tegenstelling tot portretten, welke speciaal voor al dan niet openbare instellingen zijn gemaakt — aan z.g. „familieportretten", is altijd bij het uitsterven van een geslacht zonder enigszins belangstellende verdere bloedverwanten min of meer riskant geweest. Ook in dit geval heeft de familie blijkbaar geen prijs op het behoud gesteld.

Veel moet vooral in de 19de eeuw (in vroeger tijden komen familieportretten betrekkelijk zelden in veilingcatalogi voor) verkocht zijn, iets wat naar gelang het publiek zich meer voor bepaalde kunstenaars ging interesseren of men zich willekeurig een „familieportret" wilde aanschaffen, mede door de dikwijls

6) Verg. Valentiner, P. de Hooch blz. 31, 117 (?) en 149; idem 179 (Sam. v. Hoogstraten) en 237/8 (Hendr. v. cl. Burch).

7) Het feit dat *Jan Jacott* in 1669 uit de nalatenschap van *Gijsbert Hoppesack* een huis in de Warmoesstraat verwerft „daer de Hoppesack in de gevel staet" (Kw. O 2, 207; verg. ook Kw. K 3. 203vo. — Vriendelijke med. v. Mr. P. van Eeghen) maakt het waarschijnlijk, dat het wapen *Hoppesack* geen berg maar een hoppezak (ruime zak met hop) moet voorstellen.

Dat wapens niet altijd op een portret wijzen, blijkt uit het hiervóór noot 3 vermelde „gezelschap" bij de hertog van Wellington, waar dezelfde schouw, ook met wapens voorkomt. Hoe keurig do jongelui zich ook gedragen hun allure sluit te zeer aan bij de andere schilderijen in dit genre, dan dat er van portretten sprake kan zijn. De wapens (man: in rood een gouden dwarsbalk; de vrouw: in blauw 3 zilveren sterren) bieden talrijke mogelijkheden, doch wij konden geen combinatie vinden. Vooral gezien het onderwerp, zullen de wapens wol 31s fantasie moeten worden beschouwd.

8) Zir uitvoeriger Sed. Leeuw XXXIX (1921), kol. 110; id. XL111 (1925), kol. 230. Voorts Kwartierstatenboek (Uitg. Kon. Ned. Gen. voor Gesl.- en Wapenkunde 1958), no. 99, kwartierstaat *Lantsheer-Proebentow von Wilmsdorff.*

9) Hofstede de Groot t.a.p. no. 322a. — In de veiling Dundas bevond zich een pendant. (Het gezelschap bij de hertog van Wellington?)

hoge prijzen, hand over hand toenam. Ook moet veel vernietigd zijn, bijvoorbeeld doordat uit de alleszins te billijken vrees, dat de portretten in verkeerde handen kwamen, zij hetzij bij het leven reeds, gelijk het geval op de Nienoort. verbrand werden, hetzij ingevolge testamentaire beschikking mee in de kist begraven werden, van welke handelwijze wijlen ons medelid W. J. J. C. Bijleveld treffende voorbeelden wist te geven'[10]).

De eerlijke verdeling over de verschillende erven werkt versnippering in de hand en de beperkte woonruimte van de tegenwoordige generatie maakt het onmogelijk onderdak te verlenen aan de vooruderlijke portretten. De door Van Beresteyn gewezen weg om portretten aan het Iconografisch Bureau in bewaring te geven of aan het Rijk te schenken (waarna de portretten, indien daartoe aanleiding mocht bestaan, somtijds weer aan de familie in bruikleen worden gegeven) is veelal de enige verantwoorde oplossing.

Voor hen die de afbeelding van een bepaald persoon zoeken is de registratie der portretten vanzelfsprekend van het grootste nut en na hetgeen Staring hierover zeide[11]) kunnen we volstaan met het noemen van Muller en van Someren voor de gegraveerde portretten, die nu wel voor het allergrootste deel, maar slechts tot 1888/90 beschreven zijn en Moes voor de geschilderde, getekende en gebeeldhouwde portretten vóór 1800, een eveneens in boekvorm verschenen publikatie, hoewel onmisbaar, in feite toch maar een begin, een begin voortgezet op fiches door Van Beresteyn, thans de hoofdtaak van het Iconographisch Bureau. Gaarne verleent dit Bureau zo mogelijk hulp, maar doet ook een beroep op allen om mede te werken aan deze onmisbare registratie tot op den dag van heden.

[10]) Groningsche Volksalmanak 1935, 154/6; Ned. Leeuw LX (1942), 154.

[11]) In: H. E. van Gelder, Ikonografie van Constantijn Huygens en de zijnen, 's-Gravenhage 1957.

Van Imagina tot Amoena,

door MR. A. P. VAN SCHILFGAARDE.

Reeds vele jaren pijnigt mij de vraag: tot welke familie behoorde domina *Ymagina de Monte,* bezitster van de jurisdictie waaronder Zeddam viel, en zonder enige twijfel de weduwe van *Adam* heer *van den Bergh* en de moeder van domicellus *Frederik van den Bergh?*

De enige acte, waarin zij voorkomt is van 1272 en berust in het archief van het klooster Bethlehem bij Doetinchem (R.A. in Gelderland), en is afgedrukt in het Oorkondenboek van Sloet onder N: 937. Het zegel van *Zmagina* is niet bewaard gebleven, en zo is ons dus de kans ontnomen, uit de wapenfiguur haar herkomst te bepalen.

Nu is de naam Imagina in de vroegere Middeleeuwen wel zeldzaam maar niet ongebruikelijk, en de persoon van *Zmagina van Limburg,* de vrouw van de Rooms-Koning *Adolf: van Nassau, is* welbekend.

Tabel 1:

Amoena *Sophia Frederica v. Limpurg-Speckfeld,* 1684—1746,
× 1703
Henrick Frederik v. Löwenstein-Wertheim-Virneburg, 1682—1721.

Amoena *Sophia Frederika v. Löwenstein-Wertheim-Virneburg und Limpurg Sontheim,* 1718—....,
× 1751
Bertram Philipp Sigismund Albrecht von Gronsfeld-Diepenbroeck, 1715—1772.

Amoena *Sophia Friderika von Gronsfeld Diepenbroeck,* 1754—1832,
× 1780
Walraven Robbert Evert baron *van Heeckeren van Waliën,* 1759—1833.

Willem baron *van Heeckeren van Waliën,* 1783—1857,
× 1825
Louise Ernestine Jeannette von Gronsfeld-Diepenbroeck-Impel, 1800—1879.

Amoena *Sophia Louise van Heeckeren van Waliën,* 1829—1830.

Ernestine **Amoena** *Sophia van Heeckeren van Waliën,* 1831—1892,
× 1863
Jhr. *Imilius Frederik Storm van 's Gravesande,* 1822—1891.

Jkvr. *Anna Maria Storm van 's Gravesande,* 1868—1945,
× 1889
Jhr. *Rudolph Arent van Holthe tot Echten.*

Jhr. *Bertram Philip Sigismund Albrecht Storm van 's Gravesande,* geb. 1873,
× 1901
Louise Charlotte van Steyn.

Jkvr. *Ernestine* **Amoene** *Sophia van Holthe tot Echten,* 1890—1952,
× 1916
Mr. *Johan Frederik* baron *van Haersolte,* geb. 1880.

Elisabeth, 1903—1951,
× 1928
Johannes Linthorst Homan, 1903—

Ernestine **Amoene** *Sophia Storm van 's Gravesande,* geb. 1905.

Roelof Arent Volkier van. *Haersolte,* geb 1919.

Marie Louise, geb. 1933.

Ernestine **Amoene** *Sophie Linthorst Homan,* geb. 1934.

Tabel IIa:

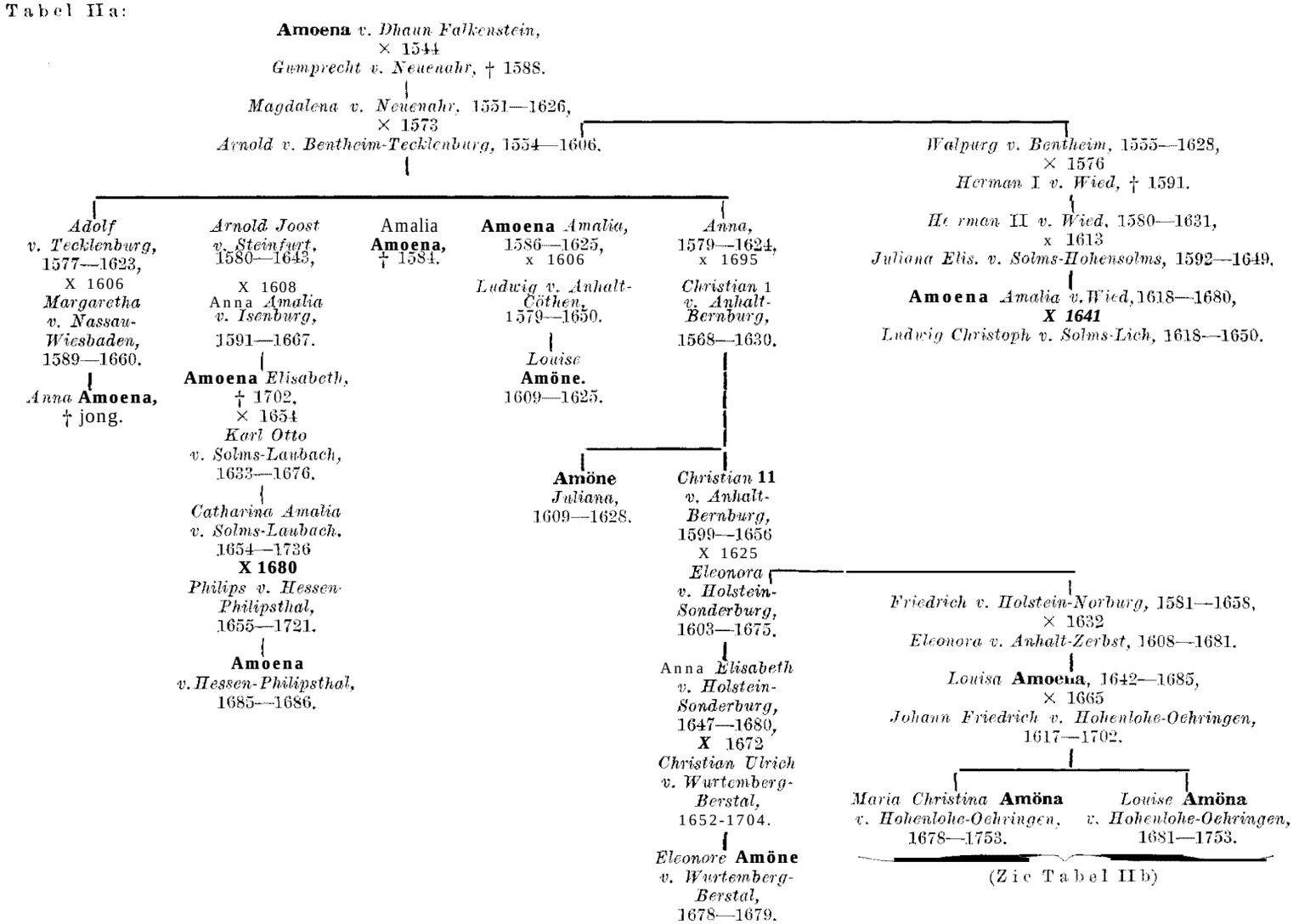

Het wekte dan ook mijn grote verbazing, dat in de dissertatie van de heer F. Ketner, De oudste oorkonden van het klooster Bethlehem bij Doetinchem (Utrecht 1932), blz. 100, de oorkonde van 1272 voor vals verklaard werd, o.m. op grond van het feit, dat de persoonsnaam Imagina niet bestaat! Gelukkig heeft de heer Ketner in zijn corrigenda et addenda deze verbazingwekkende mededeling ingetrokken: maar op wel zeer losse gronden de valsheid der oorkonde volgehouden.

Intussen had ik langzamerhand verscheidene Imagina's gevonden, zonder Imagina de Monte te kunnen identificeren. De raadpleging van de Stammtafeln Westdeutscher Geschlechter van Walter Möller bracht mij een onverwachte verrassing. Het bleek mij namelijk, dat in de 14de eeuw enige edelvrouwen behalve met de naam *Imagina*, ook voorkomen als *Mene* of *Amoene* (*Amona*). De associatie met de nog heden in Nederland voorkomende naam *Amocna* was duidelijk en lokte tot nader onderzoek naar verband door afstamming.

Uitgangspunt was de bekende in 1952 overleden schrijfster *Amoene van Haersolte* geboren jonkvrouwe *van Holthe tot Echten*, en een eenvoudig onderzoek leidde haar voornaam terug tot *A m o e na Sophia Frederica von Limpurg-Speckfeld* (1684-1746). Zie tabel 1, waarop 8 *Amoena's* voorkomen. Het mocht mij niet gelukken in haar rechte voorouders een Amoena te vinden, maar dank zij de welwillende tussenkomst van Graaf Bentinck van Middachten mocht ik van Graaf Otto von Rechteren-Limpurg te Sommershausen bericht ontvangen, dat deze *Amoena von Limpurg-Speckfeld* op slot Speckfeld bij Markt-Einersheim 24 augustus 1684 geboren werd, en de volgende dag in de kerk te Markt-Einersheim gedoopt werd, waarbij als peettante o.m. optrad *Louise A m o e n a* gravin *zu Hohenlohe-Oehringen* geboren prinses *von Schleswig-Holstein-Norburg.*

Het spoor was nu verder te volgen. *Louise A m o e n a von Hohenlohe* was niet alleen naamgeefster van *A m o e n a S. F. von Limpurg*, maar blijkbaar ook van dezer nicht *A m o e n a Charlotte von Limpurg-Gaildorf*, en behoorde zelf thuis in een uitgebreide groep *Amoena's*, alle afstammende van of vernoemd naar *A m o e n a von Dhaun-Falckenstein*, vrouw van *Gumprecht von Neuenahr*. (zie tabel IIa en b, waarop men 16 *Amoena's* vinden kan).

Tabel IIb:

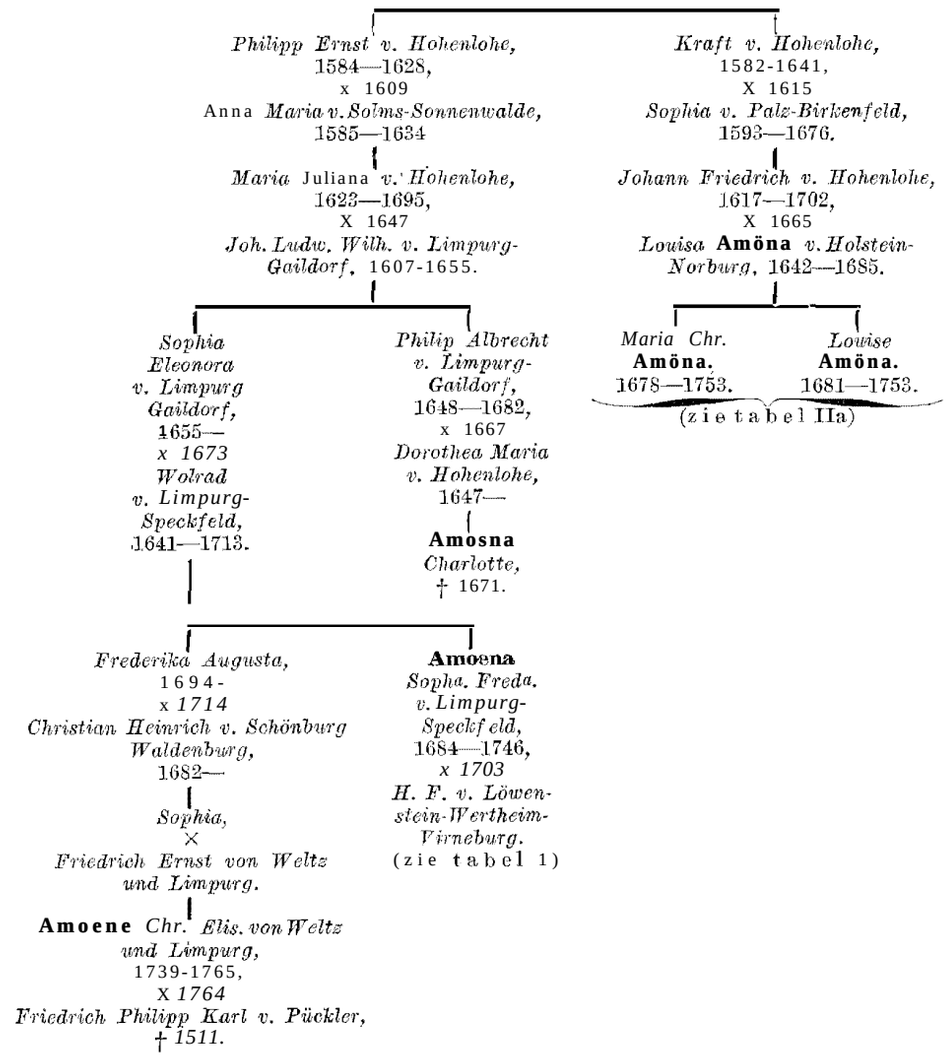
Philipp Ernst v. Hohenlohe, 1584—1628, x 1609
Anna Maria v. Solms-Sonnenwalde, 1585—1634
Kraft v. Hohenlohe, 1582-1641, X 1615
Sophia v. Palz-Birkenfeld, 1593—1676.
Maria Juliana v. Hohenlohe, 1623—1695, X 1647
Joh. Ludw. Wilh. v. Limpurg-Gaildorf, 1607-1655.
Johann Friedrich v. Hohenlohe, 1617—1702, X 1665
Louisa Amöna v. Holstein-Norburg, 1642—1685.
Sophia Eleonora v. Limpurg Gaildorf, 1655— x 1673 Wolrad v. Limpurg-Speckfeld, 1641—1713.
Philip Albrecht v. Limpurg-Gaildorf, 1648—1682, x 1667 Dorothea Maria v. Hohenlohe, 1647—
Maria Chr. Amöna. 1678—1753.
Louise Amöna. 1681—1753.
(zie tabel IIa)
Amosna Charlotte, † 1671.
Frederika Augusta, 1694- x 1714 Christian Heinrich v. Schönburg Waldenburg, 1682—
Amoena Sopha. Freda. v. Limpurg-Speckfeld, 1684—1746, x 1703 H. F. v. Löwenstein-Wertheim-Virneburg. (zie tabel 1)
Sophia, × Friedrich Ernst von Weltz und Limpurg.
Amoene Chr. Elis. von Weltz und Limpurg, 1739-1765, X 1764 Friedrich Philipp Karl v. Pückler, † 1511.

Tabel III:

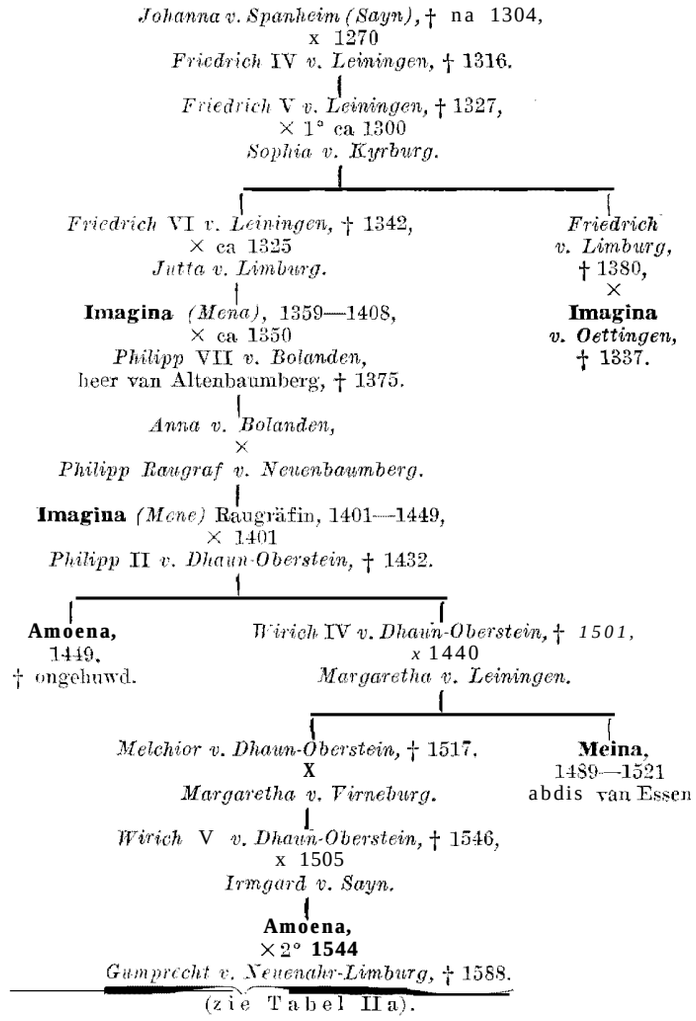

Tabel IV:

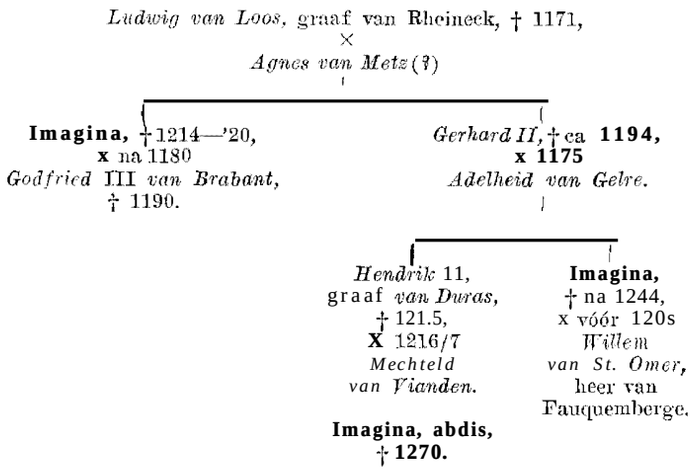

Tabel V:

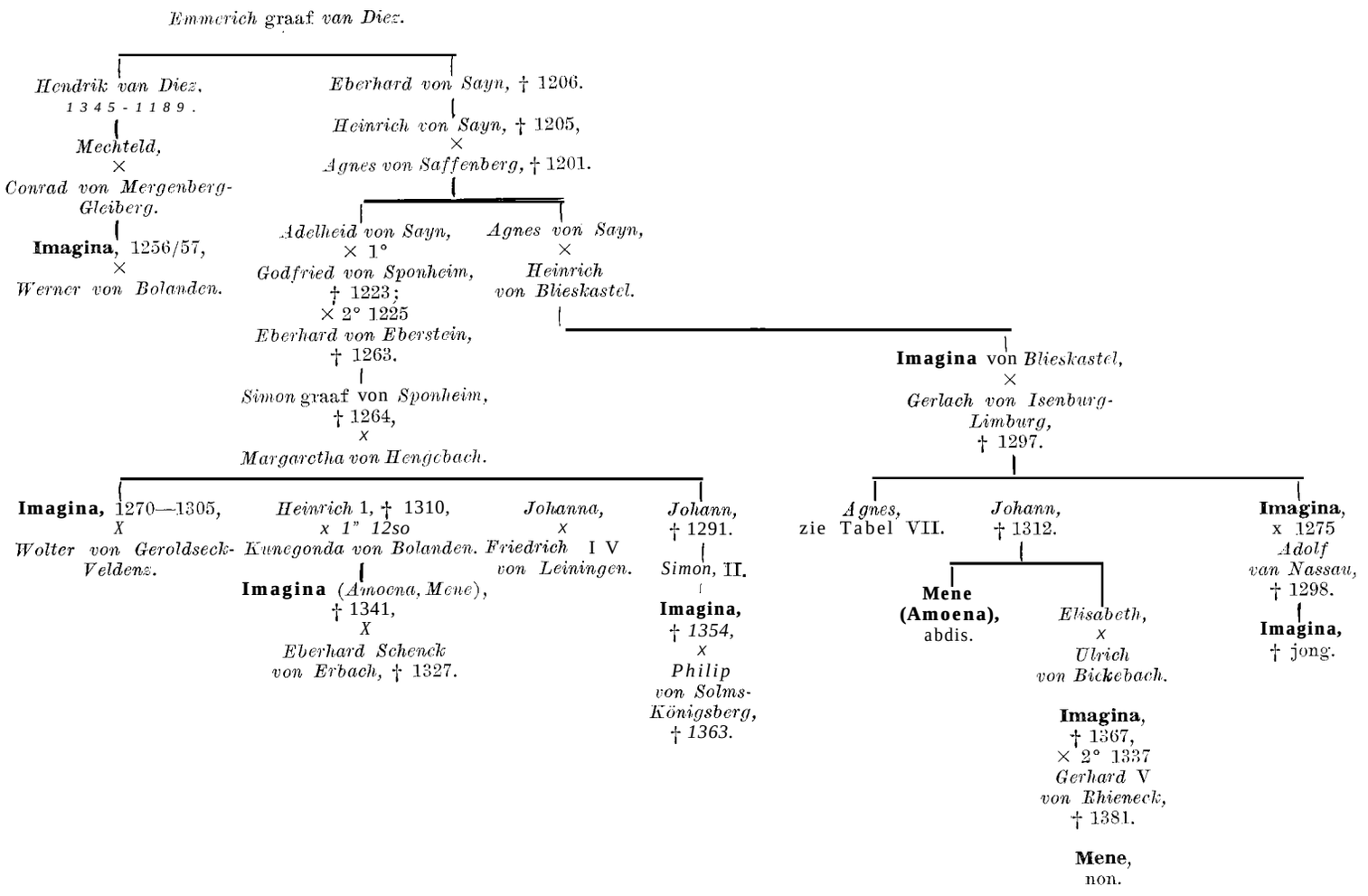

Het is mij niet gelukt een bruikbare genealogie van het geslacht Von Dhaun te vinden, maar het lijkt mij buiten twijfel, dat wij de naam kunnen afleiden van *Imagina* alias *Mene*, Raugräfin (1401—1449), die in 1401 huwde met *Philipp II von Dhaun-Oberstein († 1432)* en o.m. een dochter *Amoena* had. (De takken Oberstein en Falckenstein worden eerst in de 2de helft der 16de eeuw gevormd, en stammen beide af van *Philipp* 11).

Wij zijn dus van de huidige *Amoena's* bij de laat-middeleeuwse *Imagina's* aangeland, en het is opmerkelijk, hoeveel *Zmagina's* er wel bestaan bleken te hebben. Het onderzoek naar hun verwantschap bleek grote moeilijkheden op te leveren, al kreeg ik wel de indruk, dat zij alle nauw verwant waren, ja zelfs, dat alle een gemeenschappelijke stammoeder gehad moeten hebben.

Zmagina, de Raugräfin, heet naar haar grootmoeder *I m a g i n a (Mene) von Leiningen*, deze waarschijnlijk naar haar tante *I m a g i n a von Oeftingen* (zie Tabel 111 en Tabel VI), maar deze *Zmagina* had een broeder *Ludwig* VIII *von Oettingen*, die weer getrouwd was met een *I m a g i n a von Limburg* (Lahn), terwijl hun oom (tante)zegger *Ludwig X von Oeftingen* weer getrouwd was met *I m a g i n a von Schaumburg*, kleindochter van een andere *I m a g i n a von Oetfingen. Imagina von Leiningen* had echter ook een achteroudtante *I m a g i n a van Sponheim*, die deze voornaam droeg.

Enigszins vaste voet krijgen wij weer in de 13de eeuw, wanneer er twee families bestaan, waarin de naam *Imagina* voorkomt en waaruit de latere naamgenoten waarschijnlijk alle afstammen.

Het eerste noem ik het geslacht *van Loos* (zie Tabel IV). Over het bestaan van verdere *Imagina's* uit dit geslacht zwijgen de bronnen.

Over een tweede familie, stammende uit *Emtnerich* graaf *van Diez*, bestaan meer gegevens (zie Tabel V).

Om nog even terug te komen op de *Oettingen's*, zo vinden we daar ook talrijke *Imagina's*, zowel in het eigen geslacht als in de aangehuwden, deze zijn vermeld op tabel VI.

Blijft nog over de opgave van de afstammelingen van *Agnes van Isenburg*, de dochter van *Imagina van Blieskastel* (zie Tabel V), welke zijn vermeld op Tabel VII.

Waar moeten wij de oorspronkelijke houdster van de naam *I m a g i n a* nu zoeken? De oudste graven *van Loos* en *van Diez* zijn ongeveer tijdgenoten. De namen van hun vrouwen zijn niet overgeleverd. Wij moeten deze vraag dus openlaten, evenals de oplossing van het in de aanvang gestelde punt: „wie was *I m a g i n a de Monte?*"

Tabel VI:

Ludwig III *von Oettingen*, † 1279,
× 1°
Margaretha von Burgau, † 1245,
× 2°
Adelheid von Hirschberg, † 1274.

Ludwig V *von Oettingen*, † 1313,
× 1265
Maria von Hohenzollern, † 1299.

Friedrich I *von Oettingen*, † 1312,
×
Elisabeth von Dornberg, † 1310.

Ludwig VIII *von Oettingen*, † 1378,
× 1°
Imagina *von Limburg* (Lahn).

Friedrich II, † 1357,
×
Adelheid van de Elsasz, † 1387.

Imagina, † 1357,
×
Friedrich von Limburg, † 1380.

Konrad von Oettingen,
×
Agnes von Würtemberg, † 1305.

Imagina *von Oettingen*,
×
Ulrich von Truhendingen.

Anna v. Truhendingen, † 1336/7,
× 1321
Heinrich IX *v. Schaumburg-Julbach*.

Ludwig X *von Oettingen*, † 1370, × ca 1347 **Imagina** *v. Schaumburg*, † 1377.

Friedrich III *von Oettingen*, † 1423,
× 1°
Elisabeth von Carrara;
× 2°
Euphemia von Münsterbilsen.

Imagina, † 1450,
× ca 1410
Hermann von Zweibrücken-Bitsch.

Friedrich,
×
Anna Rijngravin.

Simon VI, † 1499,
× 1481
Elisabeth von Leuchtenberg.

Imagina *von Zweibrücken*, non.

Wilhelm I, † 1467,
×
Beatrix della Scala, † 1466.

Wolfgang I, 1456—1522,
×
Anna von Waldburg, † 1507.

Ludwig XV, 1486—1557,
× ca 1500
Maria von Hohenzollern, † 1548.

Imagina *von Oettingen*, non,
† 1558.

Margaretha, † 1472,
× 1431
Kraft V *von Hohenlohe-Neuenstein*,
† 1472.

Ymana *von Hohenlohe*, 1437—1475.

Tabel VII:

Agnes van Isenburg-Limburg, † ca 1320,
× ca 1267
Hendrik I *von Leiningen*, † 1288.

Siegfried VI
von Leiningen,
† ca 1315,
×
Adelheid
von Solms.

Imagina (*Mene*),
† na 1388,
× 1339
Heinrich I
von Nassau-Beilstein.

Reinhard I,
† 1353,
× 1° 1331
Bertha
von Falckenstein,
† 1342;
× 2°
Kunigonda
von Mehrenberg,
† 1390.

Mene (**Imagina**),
proosdes.
† nà 1412.

Imagina,
1295—1308,
was verloofd
met Walram
van Gulik,
heer van
Bergheim,
† ca 1310.

Agnes,
×
Heinrich I
von Spanheim.

Imagina
(*Amoena*
of *Mene*),
† 1341,
×
Eberhard
Schenck
von Erbach.

Op enkele toevallig aangetroffen Amoena's moge ik nog de aandacht vestigen:

1° *A m o e n a Geerfruy Schey,* in 1762 te Nienhaus (Bentheim) geboren, overleed te Leersum 23 december 1852. Zij huwde als weduwe van Mr. *Diderik* baron *van Leyden* († 1810) met de bekende vurige patriot *Hendrik Schilge (geb.* Wijk bij Duurstede 1758, † Weesperkarspel 1843), wedr. 1° van *Diederika van Kessel* († *1810)* en 2° van *Wijnanda Vonck.* Naar ons medelid de heer Hulshoff mij mededeelde, komt de naam Amoena in het Bentheimse nog al eens voor, en ik meen te kunnen aannemen, dat de naam ontleend zal zijn aan een der Amoena's uit het geslacht Bentheim, vermeld op staat 11.

2° *A m o e n a Fredrica Schüssler,* die te Arnhem 19 okt. 1800 huwde met *Barend Coolhaas.* Zij was de dochter van *Johan Henrick Schüssler* en *Catharina Debefz.* Het is mij niet gelukt iets over haar afstamming en naamontlening te vinden.

3" *Margaretha A m ö n a Wilhelmina von Copes* (geb. 1719 in Hessen), dochter van *Wilhelm Ludwig* en *M a r i a Lucretia von Nordeck zur Rabenau* (Zie Ned. Leeuw 1939, k. 22). Zij kan zeer wel haar naam ontleend hebben aan een der vorstelijk Amoena's op staat 11 vermeld.

Man kan nu de vraag stellen, wat betekent de naam *Imagina* en hoe is de overgang tot *Amoena* en *Mene* te verklaren? *Imagina* maakt de indruk van een Latijnse vorm te zijn, afgeleid van imago (= beeld). Maar de vorm *Amoena* is zuiver Latijn, en betekent liefelijk of schoon, terwijl de vorm *Mene* als een verkorting van Amoena zeer verklaarbaar is. Als men denkt aan onze term beeldschoon (een beeldje!), dan is de associatie tussen *Zmagina* (misschien een oeroude Germaanse of Keltische naam, althans geen heiligennaam), waarin wellicht ten onrechte het woord imago werd teruggevonden, tot *Amoena* [1]) wel verklaarbaar [2]).

Zij, die genoten hebben van Galsworthy's Forsyte Saga, zullen zich wel herinneren Imogen Dartie, het nichtje van Soames Forsyte.

Het lag in de mogelijkheid, dat deze in Engeland vrij veel voorkomende naam in verband kon staan met de continentale Imagina's. Het antwoord op deze kwestie, dat ik door bemiddeling van Dr. A. J. van de Ven ontving van Mr. A. T. Collins, conservator van de Manuscripten van het Britsch Museum, en hier vertaald weergeef, was lichtelijk verrassend.

„De naam Imogen, naar de heldin in Shakespeare's Cymbelina, is sedert ongeveer 50 jaar als doopnaam in gebruik. Imogen schijnt te zijn een drukfout in de folio-uitgave voor Innogen, zoals de naam bij Shakespeare's bron: Holinshed, voorkomt. Innogen is ook de gebruikelijke vorm bij Geoffrey of Monmouth, die haar tot de vrouw van Brutus maakt. In de quarto uitgave van Shakespeare's Much ado about nothing komt Innogen voor als de vrouw van Leonato. De etymologie van de naam Innogen (soms ook Ygnoge) is onbekend".

Het is uit het bovenstaande wel duidelijk geworden, dat de voornaam Imagina (Amoena) voornamelijk in gebruik is geweest bij zeer aanzienlijke geslachten in West-Middenduitsland, na de Hervorming vrijwel uitsluitend in niet-katholieke families, en ten slotte alleen in Nederland nog in gebruik is. Dat de naam ook bij „burgerlijke" families terecht is gekomen, bewijst een doopinschrijving te Harderwijk, waarin vermeld wordt, dat *Louisa A m o e n a van Anhalt* (vermeld op Tabel IIa) op 10 november 1624 doopgetuige is geweest van *Amoena,* dochter van *Reyner Dircsz.* en *Lisabeth Hansdr.* Haar spoor heb ik niet verder kunnen volgen.

Bij de samenstelling van de stamtafels heb ik, behalve van enige speciale genealogieën (*Brabant, Leiningen, Solms),* gebruik gemaakt van de verzamelwerken van Möller, Isenburg, Voigtel-Cohn, Hübner (veel minder onbetrouwbaar dan zijn reputatie), van de Stammtafeln der Mediatisierten Häuser, die mij ten dele door Graaf Bentinck van Middachten en voor de rest door ons medelid de heer Ansoul ter beschikking werden gesteld. Een analoge studie over de voornaam *Otrave* verscheen in „Familie und Volk, Zeitschrift für Genealogie und Bevölkerungskunde, 3de jg. (1954), in de Bibliotheek van ons Genootschap aanwezig. De genealogieën spreken elkander vaak tegen met name in de oudste generaties, zodat ik soms een keuze moest doen.

N a s c h r i f t :

Toevallig bleek mij, dat in het vorstelijk huis *Isenburg* de naam *I m a g i n a* in deze eeuw weer in zwang gekomen is. Zowel prinses *Maria Annunziata* uit de tak Birstein (geb. 1941) als prinses *Gabrielle Georgine* uit de tak Biidingen (geb. 1911) dragen als respect. 8ste en 7de voornaam deze oude naam. Naar ik mocht vernemen van de echtgenoot van deze laatste Dr. *F. W.* Prinz *zu Sayn- Wittgenstein-Berleburg re* München, is deze voornaam in het huis Isenburg weder aangenomen ter ere van hun verwante *I m a g i n a van Isenburg-Limburg, de* vrouw van de Roomskoning *Adolf van Nassau.*

1) In de Kreis Marburg ligt de oude stad Amöneburg. Volgens mij verstrekte inlichtineen door het Staatsarchief te Marburg schijnt deze naam niets te maken tc hebben met „amoena", doch is hij afgeleid van de Amana (nu Ohm), het riviertje waaraan de stad gelegen is.

2) Ik raadpleegde over deze quaestie Prof. Dr. A. Bach tc Bonn, de schrijver van de „Deutsche Namenkunde". Deze grote kenner van de Middeleeuwse namen is het niet bekend, welke de herkomst is van de naam Imagina. Hij houdt het ervoor, dat, waar de verkorte vorm Mene is, hiervan in latere tijd door volksetymologie de Latijnse vorm Amoena gevormd is, zodat een samenhang via de door mij geopperde „beeld"-hypothese niet noodzakelijk is.

Gevaarlijke gouverneurs,

door Mejuffrouw DR. I. H. VAN EEGHEN.

In onze eeuw is het begrip gouverneur verloren gegaan. Die gouverneurs, meestal ontwikkelde buitenlanders van goeden huize, aan wie de opleiding van de jeugdige zonen werd toevertrouwd, hebben echter tot diep in de 19de eeuw een belangrijke rol in ons land gespeeld. Ofschoon zij soms wel eens een gevaar voor de jonge dochters opleverden, mochten zij toch bij de deftige families, die buiten woonden, niet ontbreken. Een huwelijk met een gouverneur was uiteraard van financieel standpunt gezien steeds bijzonder onaantrekkelijk, ook al kon het wel eens een oplossing zijn, zoals in het geval van de beroemde Belle van Zuylen, die op 30-jarige leeftijd met de Zwitser Charles Emanuel de Penthès de Saint- Hyacinthe de Charrière, de gouverneur van haar broers, trouwde.

Al had Amsterdam zijn Latijnse school, die mede door de regentenzonen werd bezocht, toch vindt men ook daar bij vele rijke families gouverneurs. Een groot gedeelte van het jaar brachten die families immers door op hun buitenplaatsen in het Gooi, aan de Vecht of in Kennemerland en dan kon er van schoolonderwijs geen sprake zijn. Ook hier is het gouverneurschap een enkel maal gegroeid tot iets hogers: de gouverneur werd schoonzoon of zelfs wel echtgenoot! Op de stambomen vindt men het vroegere beroep bij voorkeur niet genoemd en de dikwijls fraai klinkende namen onthullen ons het geheim niet. Bij het ordenen van archieven is het echter wel eens mogelijk een tip van de bruidssluier op te lichten. Dat was althans het geval bij de archieven *Backer en Bicker,* die beide zo'n gouverneurshuwelijk opleverden.

In het Backer-archief is het een aantekening van Jhr. Mr. *Johan Ferdinand Backer,* die mij onthulde, dat de tweede echtgenoot van zijn overgrootmoeder *Cornelia Henrietta Alewijn-Backer,* die zich vlak voor zijn huwelijk in de Duitse adelsstand had laten verheffen, oorspronkelijk de gouverneur van haar kinderen was. Een ander familielid *Backer* weet in haar memoires te vertellen, dat die gouverneur zelfs een bochel had. Niet op de 19-jarige dochter *Margot,* maar — nog erger — op de vrouw des huizes, de rijke weduwe van *Jacob Alewijn,* wat ouder dan hijzelf, had hij zijn oog laten vallen, tot grote ontzetting van de gehele familie. *Cornelia Henrietta Backer* was in 1789 op 27-jarige leeftijd als weduwe achtergebleven met vijf kinderen, een dochter en vier zonen. 's Winters bewoonde zij het grote huis Keizersgracht, thans 573-575, 's zomers de hofstede Bronstee te Heemstede, zodat een gouverneur in het gezin goed op zijn plaats n-as. Wanneer precies *Christoph Heinrich Franckenstein* zijn intrede bij de Alewijns deed, is niet bekend. Uit enkele stukken in het archief kunnen wij echter de geschiedenis in hoofdzaak reconstrueren. Van 1 januari 1799 is een duitse nieuwjaarswens van de jongste zoon voor zijn moeder bewaard, geschreven in moeilijk te ontcijferen duitse letters en blijkbaar geïnspireerd door de duitse gouverneur. Op 2 augustus 1802 gaf Günther Friedrich Carl Fürst zu Schwarzburg een indrukwekkende verklaring af op fraai perkament, dat *Christoph Heinrich* de zoon was van *Wilhelm Friedrich Frank von Franckenstein,* die na zijn verwonding in de zevenjarige oorlog inspecteur en controleur van de regie te Pecun in Oost-Pruisen was geworden, dat hij na de dood van zijn vader naar Holland was vertrokken en zich daar alleen *Franckenstein* had laten noemen, maar dat hij in werkelijkheid *Franck von Franckenstein* heette en recht

had op het tussen de tekst afgebeelde wapen en behoorde tot de adelsstand. De daarop volgende dag benoemde de vorst hem tot „Legationsrath". De voormalige gouverneur, thans legatieraad en koopman, nam voor het decorum zijn intrek in de Doelen op het Singel en op 17 september 1802, vier dagen na de 41ste verjaardag van de weduwe, trokken zij naar het stadhuis voor de ondertrouw. Op dezelfde dag bewees zij voor notaris N. Obbens haar vijf kinderen ƒ115450,—, de helft van het kapitaal nagelaten door hun vader. Op 12 oktober, drie dagen na het huwelijk, maakte het echtpaar voor dezelfde notaris zijn testament. De echtgenoot zou een kindsgedeelte erven, waartegenover hij zijn echtgenote tot enige erfgenaam benoemde. De inboedel zou hij tegen taxatie mogen overnemen, wanneer zijn vrouw als eerste stierf.

Hoe, het huwelijk zich ontpopte en of de echtgenoot goede sier maakte van het geld van zijn vrouw, weten wij niet. De enige handeling, die wij van hem uit het archief kennen, is de aankoop van een graf op het Lutherse Eamiliekerkhof te Muiderberg op 22 januari 1813. Dat was zeker geen overbodige luxe, daar sedert 1 januari van dat jaar het begraven in de kerken was verboden en hij zelf blijkbaar geen al te beste gezondheid had. Op 9 februari 1813 stierf hij althans. Ruim 25 jaar overleefde *Cornelia Henrietta Backer* haar echtgenoot. Langzamerhand werd haar gezichtsvermogen steeds minder. De kinderen bewaarden later uit piëteit de potloodkrabbels van hun moeder, die tenslotte blind werd: stichtelijke beschouwingen, jaarlijkse overzichten van gebeurtenissen, Sinterklaas- en andere verzen, etc. Daaronder is ook het lange vers „Het aapje in de mouw", dat de oude dame gezien haar gerijmelde Sinterklaasverzen wel niet zelf zal hebben gemaakt. Hier willen wij ons niet aan supposities wagen, de gedachten van een sensitieve figuur zouden echter allicht bij het aanschouwen van de potloodkrabbels naar haar huwelijk gaan:

Ja 't is waarheid in de trouw
Komt het aapje uit de mouw.
Bij het vrijen meest verholen,
Stelt het onder scherts en koud
Zig bij jong zoowel als oud
Evenals of 't sliep verhoolen.
Of kwam 't al eens voor den dag,
Makker beestje niemand zag.

Maar nu en dan brengt ons het aapje in gevaar:
Want als door de min aan 't blaaken
In haar zoete toverkragt
Ons de wellust tegenlacht,
Kan 't zijn inborst schaars verzaaken.

En:

't Is aan de onze niet alleen,
Maar aan beide sex gemeen.

Hoe het zij, *Christoph Heinrich Franck von Franckenstein* is met zijn vrouw in het huis op de Keizersgracht blijven wonen en is door de kinderen getuige de aanhef van hun brieven

„mes chers parents" geaccepteerd. Veel verandering heef het tienjarige huwelijk blijkbaar niet in de familie gebracht want de ongelukkige zaken van een van de zonen juist ir deze jaren mogen wij niet aan de ex-gouverneur in de schoenen schuiven.

Het Bicker-archief voert ons een volkomen verschillen6 gouverneurshuwelijk ten tonele. De wording van dat huwelijk beschreef Marie van Zeggelen op uiterst romantische en wel wat fantastische wijze, met duellen incluis, in 1936 in haar roman „Een liefde in Kennemerland" aan de hand van de familieoverlevering en enkele weinig zeggende brieven. In haar boek is alles rozegeur en maneschijn, al moeten de gelieven een lange weg afleggen alvorens elkaar te krijgen, Zelfs op het graf van het jonggestorven broertje Boreel laat mevrouw van Zeggelen rozen bloeien. Een uiterst merkwaardig procédé, wanneer men bedenkt dat het jongetje was begraven in het familiegraf in de Oude Kerk te Amsterdam! In het archief Bicker is die rozegeur ver te zoeken. Laten wij hier daarom in het kort en zo zakelijk mogelijk de levensgeschiedenis van de hoofdpersonen, *Catharina Boreel* en *Claude de Narbonne Pelet Salgas,* vertellen, wier idylle zich afspeelde in de huizen van de fiscaal *Jacob Boreel Jansz.,* des zomers op Beekestein in Kennemerland en des winters in het Amsterdamse huis op de Oudezijds Voorburgwal bij het Prinsenhof, waar de fiscaal kort na 1750 zijn intrek nam en tot zijn dood bleef wonen. Het jonge meisje zou al direct na de komst van de acht jaar oudere Zwitserse gouverneur in 1749 een liefde voor hem hebben opgevat. Hoewel hij behoorde tot een deftig adellijk Frans refugiégeslacht, was van een huwelijk toch geen sprake, daar de gouverneur uiteraard onbemiddeld was. *Catootje Boreel* was voorbestemd de vrouw te worden van een familielid, *Jan Bernt Bicker,* die slechts drie jaar ouder was dan zij, hoewel hij een volle neef was zowel van haar vader als haar moeder. De twee grootmoeders van Catootje Boreel waren namelijk de oudere zusters van *Johanna Sara Pels,* de moeder van *Jan Bernf Bicker,* geweest.

Op 27 juni 1758 trouwden *Jan Bernt Bicker* en *Catharina Boreel* in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Daarmee deed de bruid een goed huwelijk; weliswaar zou zij zelf later ook aardig van haar ouders erven, maar haar echtgenoot had nog heel wat meer te wachten en was bovendien drie jaar voor zijn huwelijk in de beroemde firma Andries Pels en Zonen opgenomen. Drie kinderen werden uit het huwelijk geboren, *Agneta Margaretha* in 1761, *Johanna Sara* in 1766 en *Jan Bernt* in 1770. Op 23 maart 1774 overleed de ziekelijke vader. Catootje Boreel bleef uitstekend verzorgd achter en kon blijven wonen op de Herengracht in het grote huis — thans no. 450 —, dat haar vader kort na haar huwelijk voor haar had gekocht, en op de buitenplaats Sperwershof. die haar man zelf had verworven. Op 4 april 1778 stierf haar vader en de jonge weduwe kwam daardoor in het bezit van haar volle ouderlijk erfdeel, dat dank zij de twee grootmoeders Pels lang niet min was. Voorlopig begon zij ƒ 30000,— op te nemen. Bij de uiteindelijke verdeling voor notaris Gerrit Bouman op 23 april 1779 kreeg zij haar vierde part, ten bedrage van ƒ 313000,—. Dat gaf haar voor het eerst zelfstandigheid en stelde haar in staat een tweede huwelijk aan te gaan, ditmaal met een ongefortuneerde man,

Wat de broers en zuster Boreel hebben gedacht van dit huwelijk van hun zuster met de vroegere gouverneur, die intussen in dezelfde functie de prins van Wales had onderwezen en daaraan de titel kamerheer van Zijn Groot Brittannische Majesteit had te danken, weten. wij niet. Het is echter zeker, dat de Bickers en vooral dan de oude schoonmoeder en tevens dubbele oudtante van de 42-jarige bruid alles behalve waren ingenomen met deze romantische tweede echtverbintenis. Op 5 augustus 1778, twaalf dagen na de ondertrouw, bewees *Catharina Bicker,* geboren *Boreel,* voor notaris Bouman aan haar drie kinderen als vaderlijk erfdeel in de allereerste plaats ƒ 90000,—, bovendien nog ƒ 16000,—, die zij sedert de dood van haar man van haar schoonmoeder had gekregen als gratificatie of present, vermeerderd met een rente van 3%, en tenslotte nog de douairie van ƒ 27000,—, die haar man haar had nagelaten, waarvan zij echter het vruchtgebruik zou behouden. Het is duidelijk, dat òf de familie *Bicker* op deze wijze het geld wilde veilig stellen, òf *Cafharina Boreel* na haar tweede huwelijk op geen enkele wijze meer wilde profiteren van het Bickergeld. Haar zwager *Henric Bicker* en diens zoon *Jan Bernt Bicker* verklaarden dan ook, dat dit bewijs en kapitaal „als na regten meer als voldoende en zeer raisonnabel" was. Daarna werden voor dezelfde notaris de huwelijkse voorwaarden opgemaakt, die gemeenschap van goederen uitsloten en de langstlevende het volle recht op de gehele inboedel gaven.

Op 9 augustus 1778 werd in de Engelse Kerk op het Begijnhof het huwelijk voltrokken. Direct daarna werd het huis, onderdeel van de nalatenschap van vader Boreel, verkocht. Het echtpaar *de Salgas-Boreel* had in Amsterdam geen huis meer nodig, daar het met de drie kinderen van 17, 12 en 8 jaar een reis naar Zwitserland ondernam. Die reis beschrijft mevrouw van Zeggelen uit brieven aan het slot van haar roman als happy ending: „Wij hebben gereist als echte grand seigneurs, dat moet ik bekennen, in twee karossen, elk met vier paarden.. .". Wij moesten veel betalen. Claude vond 't niet erg. Hij zou wel goud langs de weg willen strooien, geloof ik. Hij is ook zoo gelukkig, weer in zijn land te zijn."

Een veel nuchterder kijk op de zaken geeft het codicil, dat *Cafharina de Salgas-Boreel* kort voor het vertrek op 20 augustus 1778 in 's-Gravenhage neerschreef als toevoeging aan het testament van haar en haar eerste echtgenoot van 15 april 1774: „Bij zoverre eenige schadens mogten vallen op de door mij ten tweede huwelijk aangebragte of staande huwelijk te acquireerene goederen en capitalen, zodanige effecten als door dezeive mijn echtgenoot uyt mijne penningen en voor mijne rekening met mijn medeweten en toestemming mogten worden aangekogt of belegd, 't zij uit hoofde van eenige extraordinaire depences, die ter consideratie van mij en mijne kinderen uyt mijn eerder huwelijk verwekt zoude mogen worden gemaakt, bij zoverre daardoor meerder mogt worden uytgegeven dan uyt de jaarlijkse inkomsten mogten goedgemaakt kunne worden, zoals ik ondergetekende onder anderen voorzie te zullen gebeure ter zaake van eene reize, welke ik voornamelijk ter herstellinge van mijne jongste dogter thans voornemens ben te doen, welke schadens en verliesen door mijne kinderen en erfgenamen zullen moeten geleden of gedragen worden, zonder dat dezelve als verlieze ten laste van mijn egtgenoot zullen mogen gebracht of de restitutie van de schadens van dezelve moge gevordert worden, verklarende het beloop van alle de schadens en verliezen aan dezelve mijn man voor zoveel desnoods uyt mijn boedel te legateren en bespreken." Tenslotte vermaakte zij aan mejuffrouw Elisabeth Galliard, opvoedster harer kinderen, haar leven lang ƒ 500,— per jaar en wees zij naast haar beide broers haar man als voogd over de kinderen aan.

Helaas werd het codicil al spoedig van kracht. Het tweede huwelijk van *Catharina Boreel* is maar van korte duur geweest en haar eigen land zag zij niet meer terug. Op 8 april 1780 stierf zij te Genève. De stiefvader keerde kort daarop met de drie kinderen terug naar Holland. Over de daarna gevolgde verdeling van haar nalatenschap leert het familiearchief Bicker ons niets. Dat ging alleen de Boreels aan. De protocollen van de familienotaris, Gerrit Bouman, vertellen ons echter wel iets over die afwikkeling. Catharina's beschikking van 20 augustus 1778 was wijs geweest: de rekening wees tenslotte uit, dat reiskosten, verteringen en andere uitgaven van 9 augustus 1778 tot 8 april 1780 ,,merkelijk meerder beliepen als de huuren, renten en revenuen van haar goederen en effecten hadden opgebracht." Het echtpaar had in Zwitserland veel geld opgenomen, dat nog moest worden terugbetaald. Vele effecten, die intussen op naam van *de Salgas* waren gesteld, werden weer overgeschreven op de kinderen *Bicker*. De weduwnaar ontving uiteindelijk ƒ18212.13.-. Dat was de waarde van de inboedel, die uit 's-Gravenhage, waar hij opgeslagen stond. naar Amsterdam werd getransporteerd, daar zorgvuldig door de notaris geïnventariseerd en tenslotte grotendeels overgenomen door de ooms ten behoeve van de drie kinderen. Ieder van die kinderen ontving bij de uiteindelijke scheiding, op 24 april 1782, voor notaris Bouman, als vaderlijk en moederlijk erfdeel ƒ146600,—. *Claude de Salgas,* die afstand had gedaan van zijn recht om als voogd op te treden, was toen allang weer teruggekeerd naar Zwitserland, waar hij in het begin van de 19de eeuw hoogbepaard overleed.

Hiermee zouden wij het verhaal over de gevaarlijke gouverneurs kunnen beëindigen, ware het niet, dat de oudste, volwassen dochter tijdens haar verblijf in Genève haar hart had verloren. Op 10 juli 1781 werd het huwelijk van le noble seigneur *Jaques Louis de Budé* en demoiselle *Agnefa Margarefha Bicker* in de Walenkerk te Amsterdam voltrokken. De bruidegom was van beroep ,,capitaine au service de Sa Majesté Britannique dans les troupes électorales de Hanovre" en gezien deze functie waarschijnlijk een relatie van de stiefvader der bruid. Op 20 juni, de dag van de ondertrouw, waren de huwelijkse voorwaarden door notaris Abraham van Beem te Amsterdam — niet de notaris van de Boreels. maar die van de stiefvader der bruid — opgesteld. De bruid bracht 1/3 van de nog onverdeelde ouderlijke nalatenschap in. De bruidegom zou van zijn vader 30000 Zwitserse francs krijgen uit diens leengoederen van Boisy en bovendien een rente van 4% op het erfdeel van 30000 francs, dat hij later van zijn moeder, *Jeanne Remie Solier, zou* erven. Het was heel wat minder dan de bruid inbracht, maar reeds op 13 maart 1786 sloten de echtelieden bij de oude schatrijke grootmoeder *Bicker-Pels* te Amsterdam een lening van ƒ36000,—. Vlak daarna stierf de jonge *Agnefa Margarefha Bicker* en liet haar echtgenoot met twee dochtertjes en een zoontje achter. Op 16 juni 1786 werd te Genève het besloten testament van de overledene geopend. De weduwnaar hertrouwde en bekommerde zich niet meer om de schuld aan de grootmoeder van zijn eerste vrouw. De oude mevrouw *Bicker-Pels* vergat die schuld echter niet. Zij had terecht weinig vertrouwen in *de Budé* en op 7 mei 1790 bepaalde zij in haar testament, dat haar drie Zwitserse achterkleinkinderen hun portie in haar nalatenschap pas zouden krijgen bij het bereiken van hun 25ste jaar.

Op 28 juli 1791 stierf mevrouw *Bicker-Pels,* toen 89 jaar oud. De afwikkeling van haar nalatenschap, die omstreeks drie millioen bedroeg, nam lange tijd in beslag. De executeuren, aanvankelijk de kleinzoon *Nicolaas Calkoen* en later ook de andere kleinzoon *Jan Bernf Bicker,* vonden in de inboedel de schuldbekentenis van ƒ36000,— van het echtpaar *de Budé.* Een eindeloze correspondentie tussen de executeuren onderling, met rechtsgeleerden en met *de Budé* zelf ontstond hierover. De oude mevrouw *Bicker-Pels* had van dit bedrag namelijk het jaarlijkse present afgetrokken, dat zij aan haar kinderen of wanneer die waren overleden aan haar kleinkinderen in plaats van de vader of moeder placht te geven: op nieuwjaar aan ieder kind ƒ1000,—, op 11 april, haar verjaardag, ƒ3000,—. Zij was daarin uiterst accuraat: alleen familieleden werden bedacht. Van de dag van het huwelijk van Mr. *de Salgas* af, zoals in een brief opgetekend staat, was het geld op naam van de drie kleinkinderen geboekt. Uitgekeerd was het hun echter niet direct. Zo waren de gelden, die op naam van *Agnefa Margarefha Bicker* te boek waren gesteld, te beginnen met het hertrouwen van haar moeder tot aan de dag van haar dood toe, op 1 mei 1787 met de rente, die er bijkwam, afgeschreven van de schuld van ƒ36000,— en was er toen nog een schuld van ƒ24520,— over. Dit viel de *Budé* bijzonder tegen. Hij had erop gerekend, dat zijn behuwd-grootmoeder ook na de dood van zijn vrouw was voortgegaan met de afschrijving. De oude dame had dat echter zeer bewust niet gedaan. Van de dag van de dood van haar kleindochter af was het geld geboekt op naam van de drie achterkleinkinderen *de Budé,* die immers niets met de schuld van hun ouders te maken hadden.

Van 1791 tot 1807, het jaar, waarin de jongste van de kinderen volgens Geneefse opvatting meerderjarig werd, hebben de executeuren zich over deze schuld afgetobd. Zij wilden het geld niet op het erfdeel van de kinderen korten en trachten het dus terug te krijgen van de vader. Zijn goederen te Ferney — misschien wel gekocht met het geld van zijn vrouw — waren zwaar belast met hypotheken. Hij verklaarde daarom niet in staat te zijn een cent af te betalen. De executeuren overwogen allerlei middelen als o.a. beslaglegging op het gekapte hout te Ferney. Er kwam echter niets van, daar de kosten te hoog waren en het te moeilijk was goed juridisch advies voor die verre streken in te winnen. In een brief van 18 januari 1805 gaf *de Budé* in weinig sympathieke bewoordingen als reden van zijn slechte financiële omstandigheden: ,,I'emploi j'avois fait de mes propres capitaux pour rembourser à mes enfans avec un delicatesse sans exemple, ce que ma femme avoit depensé en cadauts ou voyages, ou ce que les malheur des tems m'avoit fait perdre dans les fonds publics ou dans le commerce."

Zo sukkelde de zaak door tot 1807. Toen konden de drie kinderen de zoon, *Henry Isaac Maximilien de Budé,* de dochter, *Agnes Louise Cafharine de Budé,* getrouwd met *Benoif Edouard Madeleine Brandouin Balagnier Beauforf d'Hautpoul,* en de dochter *Elisabeth Guillemine de Budé,* getrouwd met *Ofhon Laurent François Guillet de Monfhoux,* zelf verklaren de schuld van hun ouders ten hunnen laste te nemen. Die schuld was intussen met rente aangegroeid tot over de ƒ40000,—, terwijl het erfdeel van de overgrootmoeder voor de drie kinderen gezamenlijk ƒ 1612635.8 bedroeg. *Ofhon de Monfhoux,* commandant van een van de bataillons van het Franse leger, nam zijn ontslag uit het leger en reisde naar Holland om de zaak af te wikkelen. Op 11 december 1807 sloten de executeuren met hem namens de familie in Zwitserland het uiteindelijk accoord. In een brief van 1808 gaf hij nog een uiteenzetting van zijn plannen ten opzichte

van het geld van zijn vrouw: „Ayant trouvé de ces cotez-ici diverses terres à acheter, je compte réalliser les ¾ de la portion touchant à mon épouse et ne faire courire qu'à un quart les chances bonnes ou malheures qui peuvent arriver."

Het geld, afkomstig van de roemruchte firma Andries Pels en Zonen, verhuisde zo naar Zwitserland, alles als nasleep van het romantische huwelijk van *Claude* de *Salgas* en *Catharina Boreel* in 1778.

De tweede dochter en de zoon, nog kinderen in hun Geneefse jaren, verlieten Holland niet. *Jan Bernt Bicker* bleef vrijgezel en werd in 1812 vermist bij de terugtocht van het leger van Napoleon. *Johanna Sara Bicker,* het petekind van mevrouw Bicker-Pels, trouwde in 1787 met *Willem Bernhard,* graaf *van Limburg Stirum,* een broer van een aangetrouwde neef. Ook zij kwam al spoedig bij haar grootmoeder aankloppen en sloot op 25 februari 1791 een lening van ƒ 30000,—. Bij de dood van grootmoeder Bicker leefde zij echter nog, zodat de schuld meteen kon worden afgewikkeld. Ook de twee dochtertjes *van Limburg Stirum,* al in 1793 wezen geworden, bleven in Holland. De oudste trouwde een *van Bylandt,* de jongste haar moeders neef *Lucas Boreel. Zo* zijn er in ons land thans nog talloze nakomelingen van Catootje Boreel, die in 1778 de roep van haar hart volgde.

En als ik nu een onbekende, maar klinkende buitenlandse naam verbonden zie aan die van een Amsterdamse regentendochter of regentenweduwe, vraag ik mij onwillekeurig af, wat dat voor iemand zou kunnen zijn. Want *Catharina Bicker-Boreel* en *Cornelia Henrietta Alewijn-Backer* zullen heus niet de enige Amsterdamsen zijn geweest, die hun hart verloren aan zo'n gevaarlijke gouverneur!

INHOUD VAN DIT NUMMER.

Het vijfenzeventigjarig bestaan van het Genootschap. — Bestuursleden van het Genootschap sedert 1933. — Gedenkpenning 75-jarig bestaan. — De genealogische methode, door Mr. Dr. J. C. Maris van Sandelingenambaeht. — Onze bibliotheek, door Tha. J. van Alff. — Vlaggen van Nederlandsc gewesten, steden en dorpen in de 17de eeuw, door Kl. Sierksma. — Archieven en kerkeboeken van de Niederrhein, door J. J. Hooft van Huysduynen. — De landschapszegels van Westfriesland omstreeks 1300, door Mr. Elisabeth C. M. Prins. — „Heerlijkheden" op Java, door Pro-f. Mr. W. F. Prins. — De graven en heren van Limburg aan de Lenne en de heren en graven van Limburg Styrum uit het huis Berg-Altena-Isenberg gedurende het tijdvak 11.94-1666, door A. L. Hulshoff. — Nederlandse schcrprechtew-dynastieën, door Mr. W. de Vries. — Geldgebrek **en genealogie, door** Mr. P. van Eeghen. — Een portrctgroep van de familie Jaeott-Hoppesack, door E. Pelinck. — Van Imagina tot Amoena, door Mr. A. P. van Schilfgaarde. — Gevaarlijke gouverneurs, door Mejuffrouw Dr. 1. H. van Eeghen.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde,

BESCHERMHEER: Z.K.H. DE PRINS DER NEDERLANDEN, PRINS VAN LIPPE BIESTERFELD

Dit blad verschijnt aan hot begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maandblad, gelieve men te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershaegenlaan 70, Wassenaar*
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad *f* 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari te voldoen door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris IR. C. M. R. DAVIDSON, *Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.*
Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede opgaven van adresverandering, te richten aan het Bureau van het Genootschap, *Bleijenburg 5, 's-Gravenhage.*

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of 'de inhoud der ondertekende stukken

No. 7 | **LXXVe Jaargang** | **juli 1958**

BESTUURSBERICHTEN.

Het Bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van de Heren Dr. J. A. Bierens de Haan, F. G. Insinger, L. M. J. Kneppelhout van Sterkenburg, P. A. L. van Ogtrop en C. J. Graaf van Randwijck, respectievelijk sedert **1917, 1931, 1954, 1954** en **1952** gewoon lid van het Genootschap.

Tot lid zijn benoemd:

JHR. MR. A. A. D. BERG . . . . . Wassenaar.
Huize Blankenhoeve, Buurtweg 42.
JHR. W. F. CLIFFORD KOCQ VAN BREUGEL . *Doorn.*
Huize Kamphoeve.
MR. W. A. M. CREMERS . . . . *Arnhem.*
Utrechtsestraat 44.
G. W. ENGER . . . . . *'s-Gravenhage.*
Anna Paulownastraat 91.
MR. B. VAN 'T HOFF . . . . . *'s-Gravenhage.*
Burnierstraat 42.
MR. P. DU RY VAN BEEST HOLLE . . . *'s-Gravenhage.*
Ruychrocklaan 30.
P. J. H. G. L. G. F. E. C. VALCKENIER KIPS . *Amersfoort.*
Koppelweg 8.
W. Ct:. J. M. VAN LANSCMOT . . . . Eindhoven.
Leeuweriklaan 9.
J. W. LUGARD . . . . . *Hilversum.*
Johan, Geradtsweg 46.
IR. TH. A. VAN MAANEN . . *Waalre.*
Lisseveniaan 19.
PROF. DR. J. J. OBERHOLSTER . . . *Beek bij* Nijmegen.
p/a Ir. R. Verloren van Themaat.
MR. L. M. PAHUD DE MORTANGES . . . . *Badhoevedorp.*
Gen. Snijdersplantsoen 64.
JHR. H. E. R. SANDBERG VAN BOELENS . . *Sassenheim.*
Hoofdstraat 80.
DR. K. SIMON THOMAS . . . *Oegstgeest.*
Fred. Hendriklaan 3.
J. W. C. VAN STEEDEN . . . . *'s-Gravenhage.*
Kraaienlaan 82.
A. C. E. TROMP . . . . . *Utrecht.*
Stadhouderslaan 36.
DR. W. V INKHUYZEN . . . . . *Voorburg.*
den Burghtstraat 3.
J. W. F. Baron VAN W ASSENAER . . . . *Groningen.*
Jan Gouverneurstraat 4a.

Adreswijzigingen :

PROF. DR. M. A. VAN BOUWDIJK BASTIAANSE *'s-Gravenhage.*
Huize Eykenburg, Kruisbessenstraat 12.
E. VAN BEEK . . . . . *Kisumu. (Br. Oost-Afrika).*
c/o United Africa Co. Ltd. (Kenya).
P.O. Box 845.
DR. TH. G. A. BOS . *Amsterdam, Tuinstad Slotervaart.*
Pieter Calandlaan 36 *hs.*
B HOEKSTRA . . . . . *Rotterdam. - 26.*
Pieter Woutersestraat 38.
MR. A. F. C. L. KIEVITS . . . . . *Voorburg.*
Aert van der Leeuwkade 102.
JHR. MR. M. N. VAN LOON , . . . *New-York City 11*
43 West 11th Street.
D. G. E. MIDDELBURG . . . . . *'s-Gravenhage.*
p/a Ministerie van Buitenlandse Zaken, Plein 23.
DR. J. L. NOEST . . . . . *Zeist.*
Het Rond 4a/III.
JHR. MR. L. OP TEN NOORT . . . . . *Scheveningen.*
Prins Willemstraat 13.
JHR. IR. A. N. J. VAN DE POLL . . . . *Zeist.*
Wilhelminalaan 65.
PROF. MR. W. F. PRINS . . . . . *Utrecht.*
Karel Doormanlaan 35.

R. Vicomte LE SAULNIER DE SAINT JOUAN . . . *Langrolay (Côtes du Nord) Château de Beauchène, Frankrijk.*

MR. H. J. STEENBERGEN . . . . . Groenlo. *Lepelstraat 21.*

PROF. A. A. M. STOLS . . . . . *Mexico 19 D.F. Parque del Conde 17. Dept. 201.*

P. B. C. D. TOL . . . . . *Rotterdam-0.16. Avenue concordia 43.*

P. WASSENAAR . . . . . *Rotterdam. van Ballegooysingel 66.*

Verbeteringen vorige opgaven:

MR. L. F. S. VOLKER . . . . . *Bussum. Vosmaerlaan 10.*

MR. A. Z WANENBURG . . . . . *Rotterdam-2.* **Jan** Evertsenplaats *173.*

Het Genootschap is in ruil getreden met: Koninklijke Geschied- en Oudheidkundige Kring der Antwerpse Kempen, Mermansstraat 21, Turnhout (België); tijdschrift: Taxandria.

Een tak van de haarlemse van Hogendorpen,

door IR. G. L. MEESTERS.

§ 1. Inleiding.

Volgens de genealogie van Hogendorp door Scheffer, en naar uit „De Ned. Leeuw", jrg. 1915 [1]) blijkt ook volgens een veel oudere genealogie, zou het huidige adellijke geslacht spruiten uit de hier te behandelen van Hogendorpen uit Haarlem. Nog kort geleden wijdde in „De Ned. Leeuw", jrg. 1956 [2]) de Heer Wijburg aan de afstamming van de geadelde Hogendorpen een uitvoerige beschouwing om te komen tot een opvoering van de genealogie als neergelegd in Ned. Adelsboek 1942. Overtuigend is daarbij gebleken dat de vader van *Gijsbert van Hogendorp* een zekere kapitein *Cornelis van Hogendorp is* geweest, maar van zijn vrouw *Margaretha van Hees* ontbreekt tot nu toe elk spoor in de archieven.

Gouthoeven, die zijn Chronijke in 1620 het licht deed zien, geeft op fol. 214 een fragment van Hogendorp bij de behandeling der van Wijngaardens; helaas lang niet zonder gebreken. Hij begint met *Gijsbert van Hogendorp,* raad in de Grote Raad in Holland, gehuwd met *Maria van Wijngaerden,* terwijl uit het Haagse weeskamerarchief ondubbelzinnig blijkt dat zijn vrouw „Jonffrouwe *Jozyna van Wingarden"* heette. Maar het is niet wel te geloven dat Gouthoeven zo slordig te werk ging om onder de kinderen van deze *Gijsbert* naast *Jaspar van Hogendorp,* gehuwd met *Odilia Schade* (die bewijsbaar als kind teruggevonden is), zonder meer een zoon *Cornelis van Hogendorp* op te voeren getrouwd met *Margaretha van Hees.* Een verfraaiing van de genealogie van Hogendorp kan daar in die tijd niet in gestoken hebben en *Odilia Schade,* die toen nog leefde, zal wel geen prijs hebben gesteld op een verdichtsel. Dit moge het betoog van de Heer Wijburg versterken.

Een ander punt is echter of de overlevering dat *Gijsbert,* het lid van de Grote Raad, een zoon is van *Thomas* uit Leiden, juist is. Het is mij gebleken dat zulks niet het geval is. Hierop wijst ook, dat de personen bij Gouthoeven genoemd oorspronkelijk niet het wapen met het bekende molenrad voeren, doch dit molenrad bij hen slechts als bijfiguur verschijnt [3]), hetgeen meer voor een afstamming in vrouwelijke lijn uit de oudere van Hogendorpen pleit.

Reeds ongeveer 20 jaar vormde de herkomst van *Susanna van Hogendorp,* de vrouw van Ds. *Plancius* te Kampen, een dood punt in de kwartierstaat. Wel gaf de oudste literatuur [4]) als haar ouders *Pieter van Hogendorp* en diens vrouw *Aaltje Plus* (sic!), doch latere onderzoekers hebben hieraan terecht getwijfeld en deden daarvan in publicaties blijken. De trouwacte van *Susanna* gaf aan dat zij uit Bremen kwam, maar men heeft aldaar de naam niet terug kunnen vinden. Ook een toevallige vondst in het Kamper archief dat zij een broeder *Daniel van Hogendorp* had, die in Sevilla vóór 1623 was overleden, bood mij weinig aanknopingspunten voor een onderzoek, zodat ik de vraag als onoplosbaar beschouwde.

Een gesprek met de Heer Wijburg over zijn artikel van Hogendorp wekte wederom mijn belangstelling en hij stimuleerde sterk tot verder onderzoek van de in regestvorm reeds bekende actes. Vrij spoedig leverde dat verrassende resultaten, hetgeen tot verdere contacten leidde en tot een onderzoek dat nog dieper ging; zeer veel dank ik dan ook aan de medewerking van Jhr. van Valkenburg en de Heer Thierry de Bye Dolleman, die vele vindplaatsen opspoorden en eigen vondsten ter beschikking stelden [5]).

Het resultaat bracht een gehele samenhangende groep van Hogendorpen aan het licht; daarbij treden enkelen duidelijk naar voren, anderen bleven op de achtergrond, meerderen zijn moeilijk te onderscheiden, terwijl van een enkeling slechts vermoed kan worden dat hij tot deze groep behoort. Daarmede moge verontschuldigd zijn dat van de een zeer veel, van de ander slechts zeer weinig gegeven wordt.

§ 2. De oudste generatie.

Als bewijsbare stamvader werd tot nu toe gevonden:

I. *Albert van Hogendorp.* Hij verschijnt voor het eerst in de stadsrekeningen van Haarlem in 1483 en vervolgens komt hij daarin regelmatig voor tot in 1501. Van beroep is hij goudsmid; hij maakt in de jaren 1497-1500 een nieuw beeld van de St. Bavo [6]); verscheidene van zijn nazaten zullen wij nog in dezelfde of aanverwante beroepen aantreffen. In 1501 koopt Albert een huis op het Groot Heilig Land te Haarlem [7]); hij is in 1506 vinder van de Oude Schuts [8]) en in de jaren 1506 en 1507 kerkmeester van Haarlem [9]). Volgens Scheffer is hij op 19 jan. 1510 overleden [10]), wat met het van elders bekende in overeenstemming is te brengen.

Albert is tweemaal gehuwd en wel de eerste keer met *Lijsbet van Huessen* en de tweede maal met *Zoetken*

1) N.L., 1915, k. 178. Voor wat de spelling der namen hetreft, is de handtekening der betrokkenen gevolgd; indien die onbekend was, de spelling in de bronnen.

2) N.L. 1956, k. 226.

3) N.L. 1915, k. 208 C.V., k. 131; N.L. 1899, k. 133. Het wapen van de hier behandelde Hogendorpen is mij uit geen enkel zegel bekend, zodat het slechts terloops ter sprake zal komen.

4) J. H. Scheffer, Het geslacht van Hogendorp (1867).

5) Hier wil ik tevens mijn erkentelijkheid uitspreken voor de vele medewerking die ik op meerdere archieven mocht ondervinden, waarbij ik in het bijzonder gewag wil maken van die te Amsterdam, Antwerpen, Brugge, Brussel en Leiden.

6) Bijdr. Gesch. Bisdom Haarlem IV, 1876, p. 45 en 85; Thes. Rek. Haarlem, 1490; N.L. 1937, k. 162.

7) Transport Haarlem F 356 fol. 1.

8) Transport Haarlem F 356 fol. 121.

9) Navorscher 15, pg. 185.

10) Ms. nant. in exemplaar van de gen. door Scheffer bij het Centraal Bureau voor Genealogie.

11) Jaarboek Centr. Bur. I, p. 84.

Willemsdr. Storm, die als zijn vrouw voorkomt in 1501 [12]) en als zijn weduwe in mei 1512 [13]) en maart 1514 [14]). *Zoetken is* dochter van *Willem Storm Gerritszn.,* schepen van Delft, bij *Claes Jan Jacobsdr. (van Bronckhorsf)* [15]).

In 1511 woonde *Zoetge* als weduwe in de Barteljorisstraat in het Homanschap van het Sant te Haarlem [11]); zij is nadien hertrouwd met *Jan Dupont,* met wie zij in april 1516 het huis in de Barteljorisstraat verkoopt [16]). Samen met haar tweede man wordt zij nog vermeld 8 febr. 1518 [17]); nadien vinden wij hem alleen. Hij voert in de jaren 1522-1538 vele processen voor het Hof van Holland o.a. met de erfgenamen van Frans de Witte, burgemeester van Haarlem (gehuwd met Mechtelt Alebouts) [18]). *Jan Dupont* treedt in familieverband nog op voor de Weeskamer van Amsterdam op 29 nov. 1539 [19]) en tenslotte assisteert hij bij de overdracht van een huis te Haarlem door een stiefdochter in juni 1556 [20]).

De vraag rijst waar het echtpaar *Duponf-Sform* met de kinderen *van Hogendorp* heeft gewoond, daar over hen in verhouding bijzonder weinig actes zijn gevonden. De zoons *Thomas* en *Cornelis van Hogendorp* duiken in de jaren 1535-1539 op te Amsterdam, de zoon *Claes* in 1553 in Brugge. Dit laatste doet de blik naar het Zuiden richten; zou hun stiefvader soms identiek zijn met *Jean du Pont,* mr. tapijtwerker te Brussel? [21])

Als kinderen van *Alberf van Hogendorp* en *Lysbef van Huessen* worden gevonden:

1. *Florijs van Hogendorp,* (volgens ms. geb. 1486) treedt als meerderjarige zelfstandig op in maart 1514 [14]).
2. *Jan van Huessen,* minnebroeder te Haarlem, klaarblijkelijk genoemd naar de vader van Lysbet; hij komt alleen in ms. voor.
3. *Katrijn Aelbrechfs van Hogendorp,* professide zuster van het Klooster en Convent St. Anna te Haarlem in mei 1512 [13]).
4. *Anfonis van Hogendorp,* geb. in 1495; hij komt alleen in ms. voor.

Als kinderen van *Albert van Hogendorp* en zijn tweede vrouw *Soetge Sorm* komen voor:

5. *Willem Storm, Aelbrechf van Hogendorp zoon (volgens* ms. geb. 1499 als oudste zoon), vermeld in 1501 [12]), bezit in 1530 een huis aan de Suvelmarct te Delft [22]). In 1583 is van hem geen nakomelingschap meer in leven.
6. *Thomas Aelbrecht van Hogendorp,* volgt 11.
7. *Elisabefh van Hogendorp* (volgens ms. geb. in 1502), † 5 febr. 1570 [23]).
   Zij huwde *Hans Moer* of *Moor,* coopman te Amsterdam, toen hij op 19 dec. 1562 een huis in het Westeinde te 's-Gravenhage kocht [24]). Als weduwnaar woont Hans 23 aug. 1580 te Emden[25]), is nog in leven op 4 okt. 1582 [26]); 29 juli 1583 wordt zijn nalatenschap voor schepenen van Amsterdam gescheiden [27]). Hij hertr. waarschijnlijk omstreeks aug. 1580, *Eelysebef Ffooyenn,* die als zijn weduwe het huis te 's-Gravenhage mede overdraagt [28]). *Betken Foyens* is in okt. 1585 [29]) in Amsterdam hertrouwd met *Pyefer van Hogendorp,* zie onder IIIc.

12) N.L. 1937, k. 162.
13) Transport Haarlem F 358 fol. 129.
14) Transport Haarlem F 359 fol. 37.
15) N.L. 1911, k. 13; N.L. 1908, k. 182; Boitet p. 81, 112, 115.
16) Transport Haarlem F 359 fol. 135.
17) Hof van Holland Reg. 493 Sent. 283.
18) Sententien Hof van Holland; Bijdr. t. d. Gesch. v. h. Hertogdom Brabant XXIV (1933) p. 126.
19) Inbrengreg. dl. 4 fol. 214.
20) Transport Haarlem F 369 fol. 195.
21) J. Guiffrey, Hist. de la Tapisserie (1886) p. 176.
22) Rek. Gasthuis Delft A° 1530 p. 8vs.
23) Thes. Rek. Delft (D I nr. 678) Ao 1564/65 fol. 111 en 1569/70 fol. 58.

> Een smaldeling van rentebrieven van *Elisabeth van Hogendorp*'s nalatenschap [30]) is zeer waardevol om de familieverhoudingen op het ogenblik van haar overlijden te leren kennen. *Elisabeth* stierf kinderloos, wáár is helaas onbekend, en de rentebrieven gingen na haar dood voor 3/8 naar het zuster *Margriet Alberts van Hogendorp* en voor 3/8 naar haar broeder *Thomas Alberts van Hogendorp* (bij de verdeling was *Thomas* overleden en traden de kinderen in zijn plaats); 1/8 ging naar *Huybert Pieterszn* en 1/8 naar *Grietgen Jansdr.* In deze beide laatsten kan men nazaten uit het huwelijk *Dupont-Storm* òf uit het huwelijk *Van Hogendorp-van Huessen* zien; het kan echter ook zijn dat zij bij testament tot medeërfgenaam zijn benoemd. De indruk blijft dat alleen *Thomas* het geslacht van zijn vader *Albert* in mannelijke lijn voortzette en dat de andere staken uitgestorven waren.

8. *Cornelis van Hogendorp (geb.* 1504), † Amsterdam 15 juni 1538 [31]), begraven aldaar in de Hamburgerkapel van de Oude Kerk onder een grafzerk die volgens Buchel in 1612 als wapen droeg: Gedeeld: 1. een leeuw, 2. twee balken, beladen resp. met 3 en 2 ruiten (dit laatste: *Gael).* Waar dit graf aan de familie *Befh* toebehoorde, is dit mogelijk het wapen van *Jelis Jansz* wisselaar.

   Cornelis huwde met Jonge *Lysbefh Gelis Janszoondochter,* dr. van de wisselaar *Jelis Janszoon* [32]).

   Als weduwe woont zij 29 nov. 1539 in de Brugpoortsteeg te Amsterdam [19]); in 1543 in de Nieuwebrugsteeg waarmede naar ik aanneem hetzelfde huis zal zijn bedoeld [33]). *Lysbefh Gillis* wordt nog als weduwe vermeld in 1561 (te Amsterdam) [34]).

   Waarschijnlijk is de bovengenoemde Cornelis identiek met *Cornelis van Hogendorp* die 17 dec. 1535 een huis in de Warmoesstraat geheten in den Gulden Pars huurt, met de pars en haar toebehoren en met vijftien bedsteden en acht cantoorkens [35]).

   Uit het huwelijk van Cornelis en Lysbeth één kind:

24) Transport den Haag.
25) Schepenbrief Antwerpen 362 (Kiessel et Boge) fol. 30.
26) Transport den Haag (belending).
27) Leiden Groot Bewijs C (1578) fol. 152; Amsterdamse schepenbrieven vóór 1594 zijn niet bewaard.
28) Transport Den Haag fol. 352 dd. 25 okt. 1583.
29) D.T.B. 404 fol. 30vs.
30) Not. Ariaen Willemsz (Suyderhoeff) Haarlem 31 fol. 122 dd. 17 okt. 1583. Op een verdere verdeling moet slaan een volmacht dd. 20 jan. 1584 Certificatieboek Antwerpen 45 fol. 184.
31) U.B. Utrecht: ms. Buchelius 1648, fol. 149, aantekeningen gemaakt in juli 1612; N.L. 1915, k. 178 schreef van Buchel na. Omtrent de juiste tekst zie Bloys v. Treslong Prins Grafschriften. Zie ook hierna bij IIIa-b. Blijkens Elias I 242, 259, 319 stamden de Beth's uit *Jelis Janszn.* den wisselaer.
32) Arch. Herv. Kerk Amsterdam: Grafbocken Oude Kerk nr. 0 74, fol. 54, nr 77 (graf 9), nr 75 (graf 9). Op 10 okt. 1617 wordt het graf teruggeboekt op naam der erven van *Jelis Jansz.* (*Beth,* wisselaer).
33) Kohier der 10e penning Oude Zijde fol. 41/27.
34) G. Arch. Amsterdam, aant. de Roever: Personalia et Genealogica.
35) Volgens vriendelijke mededeling van Dr. J. G. Kam. Lade Weeskamer 32. In 1553 stond het huis op naam van *Cornelis* in 't Thoem.

Margareta (Grief) Cornelisdr. van Hogendorp, geb. *1535* (Amsterdam), † 5 okt. 1551, begr. Hamburgerkapel in de Oude Kerk te Amsterdam bij haar vader.

9. *Claes (Nicolaes) van Hogendorp* (geb. 1505), is in 1553 koopman te Brugge [36]), tr. *Florentia Florisdr. Achten;* samen geven zij 15 dec. 1560 te Haarlem volmacht, ingevolge welke hij 20 jan. 1561 twee huizen in het Smoutstraetkin te Brugge overdraagt [37]). Daarna verkopen zij op 18 febr. 1562 [38]) en 8 april 1563 [39]) vast goed te Haarlem met familieleden van haar kant. Van hem is in 1583 geen nakomelingschap meer in leven.
10. *Margareta (Grietje) van Hogendorp*, (geb. 1506). beleend met vast goed in het ambacht van Maasland en Dorp na uitgang van haar oom Meester *Gerrit Storm Willemszoon* op 8 juli 1540 en na diens dood nogmaals op 12 juli 1551 [15]), tr. omstreeks 1530 *Hans Colleman* of *Colterman*, als wiens weduwe zij voorkomt te Haarlem op 10 jan. 1553 [40]) en 7 juni 1576[41]); op haar oude dag, 11 dec. 1581 [42]), is zij geïndisponeerd, staat onder curatele 30 juli 1583 [43]) en is „indispoes" 17 okt. 1583 [30]); nadien wosdt zij niet meer vermeld.

    Van haar man wordt gezegd dat hij uit Lüneburg stamt hetgeen juist kan zijn; aldaar wordt in 1525 een *Hinryck Koltemann*, burger der stad, welke *Hinrich* sinds 1537 hdtermann der Brauer is en in de Bardowickerstrasse woont [44]).

    Een der kinderen van dit echtpaar *Colterman-van Hogendorp* is *Hans Colterman*, brouwer te Haarlem, als een der meest vooraanstaande Hervormden door Alva uit Haarlem verbannen op 21 mei 1568 [45]); *Hans Colterman* is rentmeester-generaal van Kennemerland 25 okt. 1583 [28]). De familie belastte hem met dc administratie van de nalatenschap van zijn tante *Elisabeth van Hogendorp* [25]).

    Het geslacht *Colterman* voert in haar wapen als tweede en derde kwartier : gedeeld : 1. in zilver ren zwart molenrad. 2. in zilver een zwarte leeuw, welk wapen elders als *van Hogendorp* wordt gevonden en welk kwartier aan bovenstaande alliantie zijn ontstaan dankt [46]).
11. *Duyfge van Hogendorp* (geb. 1509), verkoopt vast goed te Haarlem op 3 jan. 1561 [47]), (volgens ms. gehuwd met *Hans Mathijs).* Van haar waren in 1583 geen nazaten in leven.

43. Het gezin van *Thomas van Hogendorp*.

Het geslacht van *Albert van Hogendorp* zette zich in mannelijke lijn alleen voort door zijn zoon *Thomas*, over wie hier nader.

11. *Thomas Aelbrechtszoon van Hogendorp*, (geb. 1501) en nog in datzelfde jaar vermeld [12]); hij treedt voor het eerst zelfstandig op te Amsterdam 29 nov. 1 539[19]), woont aldaar in 1543 en wel òf in de Pijlsteeg Zuidzijde òf op de Heilige Weg [48]). Op 1 febr. 1563 koopt hij een huis op de St. Pieterskerkgracht 0.2. te Leiden [49]) (verkocht 1 mei 1577) [50]), resideert te Leiden 1 sept. 1572 [51]) en draagt dan een ander huis op dezelfde gracht (maar aan de overzijde) over. Uit de inventaris van zijn inboedel te Leiden [52]) blijkt dat hij een groot archief naliet, kennelijk voor hem van zoveel belang dat hij het onderbracht op een „dubbelt en secreet solderken"; helaas ontgaat ons wat het behelsde en zodoende blijft het ook duister wat voor beroep Thomas uitoefende. Dat zich in het huis 2 zak tarwe en 8 zak rogge bevonden op de turfzolder zal mogelijk verband houden met hamsteren uit herinnering aan de doorleefde hongersnood tijdens het beleg van Leiden.

In 1574 telde het gezin 4 personen: naar alle waarschijnlijkheid waren dat *Thomas* zelf, het jonckwijff, en de zoons *Willem* en *Lucas*. Later wordt van Thomas gezegd dat hij zich bij het beleg als een goed en vroom patriot had gedragen, d.w.z. de zijde der Staten had gekozen, hoewel daar eerst twijfel aan was gerezen [53]). Hij stierf te Leiden 5 mei 1575 [52]) en zal, gelijk ook de overlevering het wil, in de nabije Pieterskerk ten grave zijn gedragen.

Van zijn nalatenschap zijn slechts de rentebrieven bekend die 4 juli 1577 door zijn kinderen te Antwerpen werden gescheiden; het geheel ten bedrage van ƒ 5850,— belegd op huizen te Amsterdam: de Pot op de 0.2. Voorburgwal W.Z., de Vijf Ringen in de Warmoesstraat, 2 huizen bij de Gasthuismolen, huis N.Z. Achterburgwal, huis hoek Vijfvliegensteeg, en op twee huizen te Leiden: den Houtthun op de Rijn bij de kraan en het huis door hem verkocht in 1572.

Hij was gehuwd met *Meynsgen Cornelisdr.*, begraven Oude Kerk te Amsterdam 30 jan. 1561 en beluid met de Grote Klok [54]).

Dat *Meynsgen Cornelisdr.* een dochter van *Simon Maartens Canter* van Alkmaar zou zijn, kon niet worden vastgesteld en is gezien haar patronymicum ook wel onwaarschijnlijk te achten. Toch duidt een enkele latere acte op familieverwantschap met *Fredrich* ***ten*** *Berch*, burgemeester van Doesburg, later poorter van Amsterdam, die gehuwd was met *Katryne Kantert* (zie Elias) [55]).

Een enkel gegeven omtrent deze *Cantert*'s moge hier daarom zijn plaats vinden. Blijkens Weeskamer Amsterdam dl 9 fol. 147 vs. had *Hendrick* Juns *Croock* bij *Katryn Volckerts (Coornhert)* ***o.a.*** een dochter, *Griete Croocken* gehuwd omstreeks 1560 met *Symon Martszn Cantert.* In 1585 woonde een *Symon*

36) N.L. 1956, k. 335. Actes Judiciaires Duinkerken.
37) Stadsarchief Bugge. Klerken van de vierschaar nr. 986 „Al° Jan Spetael" dl 1560—62, fol. 54.
38) Transport Haarlem F 370 fol. 193.
39) Transport Haarlem F 371. fol. 14vs.
40) Transport Haarlem F 369 fol. 43.
41) Transport Haarlem F 372 fol. 1 61vs.
42) Transport Haarlem F 373 fol 127.
43) Transport Haarlem F 374 foi. 38.
44) Med. Stadtarchiv Lüneburg : Donatus Burgensium 1398—1605 S. 87. Heinrich Borstelmau Alphabetisches Verzeichnis der Lüneburger Brauer seit 1508.
45) Marcus Sent. van Alba. p. 58.
46) Fam. blad 1883, nr. 10. Wapenheraut 1897, p. 161 geeft als kwartieren van *Margareta van Hogendorp : Hogendorp, Noortwijk, Storm, Spangen.* Het is zeer de vraag in hoeverre de kwartieren *Noortwijk* en *Spangen* hier juist zijn.
47) Transport Haarlem F 370 fol. 130vs.
48) Kohier der 100 penning Oude Zijde fol. 48/24 en Nieuwe Zijde fol. 78/20.
49) Opdrachten Leiden 67B fol. 198.
50) Opdrachten Leiden 67F fol. 158. Secr. Archief Belasting register Vetus 1 1585 fol. 63vs. De koopsem was 16 febr. 1582 nog niet voldaan. Zie Certificatieboek Antwerpen 43 fol. 211vs.
51) Opdrachten Leiden 67E 1 en 17 sept. 1572.
52) Not. Leiden nr. 4, S. L. van der Wuert fol. 284 d.d. 5 mei 1575 en Col. 30 dd. 11 mei 1575. In de laatste inventaris wordt o.a. lijfgoed ***van*** za. *Willem van Hogendorp* genoemd.
53) Nav. 1870 (XX) p. 53.
54) D.T.B. 1039.
55) Kwijtscheldingen Amsterdam 11 fol. 94vs, 1 april 1598 *Susanna Caluwaert,* wedhe. *Albert van Hogendorp,* met *Frederick* ten *Berch,* haren vooeht in desen gekooren, zie noot GO.

Cantert in de Kalverstraat en een *Marten Cantert* op het O.Z. Kerkhof [56]).

Om op de Hogendorpen terug te komen: als kinderen van Thomas komen voor: *Aelbartus, Neeltgen, Cornelis, Adriaen, Pyeter, Willem,* ***Lucas en als*** jongste *Simon*; samen acht kinderen. Daarbij is geen plaats voor Gijsbert, de raad in de Grote Raad, gelijk Scheffer ons ten onrechte heeft opgegeven. Daarop moge hier wat uitvoeriger worden ingegaan.

Op 4 juli 1577 verschenen voor schepenen van Antwerpen (nr. 349 Martini et Kessel fol. 69): *Aelbrecht van Hoogendorp, Thomassoone* wijlen, coopman, ex prima — *Cornelis van Hooghendorp* sijn broeder wonende tot Brugge ex 11a — *Peter van Hoogendorp* oock sijn broeder es 111a — Jcuffr. *Cornelia van Hoogendorp* henlieden suster weduwe wylen *Jans Vrericxsoone* ***cum*** tutore es 111 1a — een schepen on de secretaris der stad in den name van *Symon van Hoogendorp* henlieden broeder ex Va — en hebben gedeeld de renten hen partyen verstoruen midts do doot van dc voorschreven wylen *Thomas van Hoogendorp* henlieden vader *Willeme* ende *Lucas van Hoogendorp* henlieden broederen.

Aan het slot der acte volgt een samenvatting van een request terzake. *Aelbert van Hoogendorp* binnen d cse stadt woonachtich verklaart dat hem en broeders en zuster was aanbestorven van wijlen hun vader en broeders renten in Hollant. Het was echter gemacet (sy onder hen vyuen synde) den eenen broeder ende suster alhier oock sijn woonachtich, ende den derden tot dien eynde van Brugge alhier ingecomen. Maer midtsdien *Symon van Hoogendorp* henlieden broeder ongehout wesende niet present en is ende ghcen fixe domicilie en is houdende, ende sy den seluen nyct en souden connen becomen noch achterhalen duer dien hy in Brabant nyct en is wocnaehtich, verzochten zij de bovengoemde gemachtigden in zijn plaats.

Na de Pacificatie van Gent op 8 nov. 1576 was de toestand nog onzeker gebleven; midden mei 1577 werd er nog onderhandeld tussen Holland, Zeeland en Oranje aan de ene zijde en de Staten-Generaal en de landvoogd Don Juan aan do andore zijde. Hierin is de verklaring te vinden dat broeder *Simon van Hoogendorp* bij de scheiding niet is komen opdagen; twee dagen later liet hij zich als juridisch student te Leiden inschrijven. Het verklaart tevens waarom de kinderen van *Thomas* te Antwerpen en Brugge van het hollandse bezit afwilden, het daarom wilden scheiden, en dat niet te Leiden maar tc Antwerpen deden.

Dat *Gijsbert van Hogendorp,* de man van *Josina van Wijngaerden,* onmogelijk een zoon van *Thomas* kan zijn, zoals men veelal gewild heeft, blijkt duidelijk uit deze acte.

De 8 [56a]) kinderen van *Thomas van Hogendorp* waren:

1. *Aelbartus van Hogendorp, volgt* IIIa (§ *4).*
2. *Neeltgen (Cornelia) Thomasdr. van Hogendorp,* tr. vóór 1562 met *Jan Fredrijcks (Fredericxzoen, Vreecx),* die *20* juni 1564 poorter van Amsterdam blijkt te zijn [57]). Zij is weduwe *3* juni 1575 [58]), woont te Antwerpen *4* juli 1577. Lange tijd verzuimde zij aan Gerryt Gerrytsz. burger en schepen van Amersfoort een jaarlijkse rente van *f* 30,— uit te keren; toen deze dreigde de borgen aan te spreken heeft haar broeder *Albert,* als erfgenaam van zijn vader *Thomas van Hogendorp,* die een der borgen was, op 28 juli 1580 deze schuld geheel gedelgd [51]). Neeltgen verschijnt 17 okt. 1583 te Haarlem [30]), geeft *20* jan. 1584 volmacht van Antwerpen uit [59]) en compareert voor de laatste maal te Amsterdam op 28 febr. 1603 [60]); begr. Amsterdam (Oude Kerk) 22 december 1621, wonende in de Bloemstraat. Het heeft er veel van weg dat haar man failliet is gegaan: van de erfenis van haar vader Thomas kreeg Neeltgen slechts de lijftucht [61]) terwijl haar broeders voortdurend doende zijn haar finantieel te ondersteunen.

   Van *Jan Freericx'* familie is slechts met, zekerheid bekend dat hij een zuster *Lijsbeth Fredericx* had gehuwd met *Matthijs Claeszoon van Banchem.* Zij komen als reeds gehuwd voor in 1566 [62]); in 1575 treedt, Matthijs te Leiden voor zijn schoonzuster op [58]); in 1585 is hij rentmeester van de conventuale goederen 1 binnen de stad Amsterdam [56]). Samen met zijn vrouw woont hij 27 dec. 15% op de O.Z. Voorburgwal W.Z. en is hij overleden na '7 jan. 1595 [63]). Over zijn kindown zie bij Elias en Ned. Archief v. Gen. en Herald. 1940, p. 147.

   Moeilijker is het gegevens te vinden over *Jan Frederiks* zelf. Op 8 juli 1561 geeft een *Jan Frederyxszn.* te Amsterdam schuldbekentenissen aan zijn zuster *Griete Dircxdhr.* en zijn moeder *Jutte Henricxdhr.* [64]) Omstreeks dezelfde tijd wonen in Amsterdam *Jan Vredericx* slootemaker, *Jan Vreecx* hudecoper en *Jan Vredericxzn* modderman [65]). Maar wie van hen was de man van *Neeltgen van Hoogendorp?*

   Waar het zeker is dat één der kinderen van Neeltgen de naam van de moeder aannam, is het van belang de namen der kinderen te weten. Tot nu toe zijn bekend:

   1. *Aelbrecht Jans,* geb. vóór sept. 1564, vermeld 28 febr. 1603 [60]).
   2. *Jan Fredericx,* innocent, vermeld 31 dec.. 1598 [66]).
   3. *Margrie* ttc *van Hoogendorp,* geb. vóór sept. 1564, nog vermeld 22 april 1606 [67]), tr. le (niet te Amsterdam, mogelijk Antwerpen?) *Pieter Heynen van Kessel,* als wiens wed. zij in 1603 in de Ridderstraat te Amsterdam woonde, nadat hij in de zomer van 1.602 was gestorven; tr. 2e (ondertr. kerk Amsterdam 14 juni 1603) *Daniel Flocquet* [68]), in 1583 en 1594 koopman te Amsterdam, woont in 1585 in de Fonteyn des Levens in de Oude Brugstege, van 1603-1069 frans schoolmeester op de Kolck [69]), † na 5 okt. 1611 [70]) wedr. van *Crintgen Wouters, Marritgen Jacops Rosecrans* en *Marrigen Huygen.* Hij hertr. Amsterdam in maart 1609 *Lyntgen Tielmans,* weduwe van *Jan* ***Jans*** uit Antwerpen.

3. *Cornelis Thomasz. van Hogendorp,* volgt IIIb (§ 7).
4. *Adriaen van Hooghendorp,* koopman te Antwerpen. Na de beeldenstorm verkrijgt hij 26 nov. 1567 verlof om Antwerpen te verlaten om zijn broeder *Willem* in

56) Van Dillen: Amsterdam in 1585.

56a) N.L. 1915, k. 131: gen. *Belten.* Waar berust deze?

57) Vriendelijke mededeling van de gemeentearchivaris van Amersfoort. Resol. Vroedschap Amersfoort no. 35 dd. 28 juli 1580.

58) Sot. Leiden 4, S. L. van der Wuert fol. 183 dd. 3 juni 1575.

59) Certificat ieboeken Antwerpen 45 fol. 184.

60) Notarieel Archief Amsterdam (vorder aan te halen als N.A.) 55, L. Heyline fol. 114. Ook *Neeltgen van Hogendorp* wordt hier geassisteerd met *Fredrick ten Berch,* haeren gekoren voocht, zie noot 56.

61) Schepenreg. Antwerpen 349 (Martini et Kessel) fol. 69 (zie boven) „de vs. *Cornelia van Hoogendorp* voor dc tocht ende heure wettige kinderen voor de proprieteyt ende erflicheyt".

62) Ondertr. Pui Amsterdam 27 dec. 1586 van *Cornelis Princen* en *Neeltgen van Banchem,* oud 20 jaar; zie Elias 1, blz. 212.

63) Ondertr. Pui Amsterdam 7 jan. 1595; zijn dochter *Aeltgen van Banchem* hertr. *Hark Sijtsma.*

64) Rentebrieven Amsterdam dl. 3 fol. 4vs en 5.

65) Klapper op verloren gegane rentebrieven. Waar de uit Amersfoort (zie noot 57) bekende schuldbekentenis dateert van 20 juni 1564, is er een mogelijkheid dat dc hudecoper, hier vermeld, en die tussen jan. en juli 1564 in Amsterdam een schuld erkende, de gezochte is.

66) N.A. 24 J. Gijsberts fol. 332.

67) N.A. 57 L. Hevline fol. 27vs.

68) D.T.B. 410 fol: 241a.

69) Van Dillen. Capitale Impositie van 1585 p. 58.

70) Inbrengreg. Weesk. Amsterdam dl. 14 fol. 266.

Orleans te bezoeken [71]). Daar hij niet meedeelt in de erfenis van zijn vader, is hij klaarblijkelijk voor zijn vader overleden, zonder nakomelingen na te laten.

5. *Pyeter Thomaszn van Hogendorp,* volgt IIIc (§ 8).

6. *Willem (Guillaume) van Hogendorp;* op 26 nov. 1567 blijkt hij bij een goudsmid in Orleans te wonen, alwaar hij wel in de leer zal zijn geweest [71]). Vermoedelijk gestorven te Leiden tussen 5 en 11 mei 1575 [52]).

7. *Lucas van Hogendorp,* woonde in Leiden bij zijn vader in, nog vermeld 11 mei 1575 [52]), † vlak voor 3 juni 1575 [58]). Naar ik aanneem stierven *Thomas* (11), *Willem* (11 6) en *Lucas* vlak na elkaar aan een zeer besmettelijke ziekte (de pest?) want op 3 juni 1575 heeft *Mathijs Claeszn. van Banchem,* als zwager van *Neeltgen van Hogendorp* ende ouerzulcx als oom van deszelffs Neeltgens kinderen,' vuyt den sterffhuyse van za. Thomas van Hogendorp doen halen zeeckere kofferken ende doen brengen ten huyse van Dirk Cobel staende tegens den voorss. sterfhuyse ouer; Mathijs waagde zich niet in het huis!

8. *Simon Thoemassoen van Hoegendoerp,* vermoedelijk nog minderjarig toen zijn vader overleed, daar hij geen rol vervult bij het opmaken van diverse inventarissen in het sterfhuis; treedt zelfstandig op 29 april 1577 [72]) en is dan ongehuwd: laat zich inschrijven als student in de rechten te Leiden op 6 juli 1577, was echter 1578 reeds vandaar vertrokken [73]). Simon woont nazomer 1585 in de Warmoesstraat te Amsterdam [73a]); 28 maart 1588 wordt aan hem „Het Vergulde Ancker" in de Oude Syds Kerckstraete ofte Juedenstrate overgedragen [74]).

Hij tr. 1° *Mary Elbertsdr,* † 2 weken na Pasen 1593 [74a]), en maakt als poorter van Amsterdam een codicil op 30 jan. 1592 en wel ten huize van zijn broeder *Pyeter,* wiens dochter *Fijgen,* toen 12 jaar oud, speciaal bedacht wordt met een kouwegen daer tegenwoirdich twe canari vogelkens inne lopen met de zelue vogelkens mede [75]).

Hij tr. 2° (ondertr. kerk Amsterdam) 24 jan. 1598 *Juidith Arentsdr.,* geb. in 1576, wonende op het O.Z. Kerkhof, dr. van *Arent Geurtszn* en *Annetgen Douwes* [76]). Tevoren testeert *Simon* op 22 jan. 1598 opnieuw; hij bezit dan een huis aan de Warmoesstraat, een huis in de St. Jacobsstraat daar Groningen uithangt, twee woningen in de Ridderstraat. Hij hield een winkel en koopmanschappen, samen *f* 700,— waard, en had aan gereed geld *f* 2150,—. Zelf woont hij dan aan het 0.2. Kerkhof, kennelijk in een huurhuis [77]).

Met zijn tweede vrouw maakt *Simon,* ten derde male, een testament 31 dec. 1598 [78]), koopt een erf achter de huizen in de Ridderstraat 27 febr. 1599 [79]), maakt nog eens een codicil 4 juni 1602 [80]), en is overleden vóór 18 febr. 1603 [81]), zonder kinderen na te laten.

De vererving van het bovengenoemde huis in de St. Jacobsstraat was voor de opbouw van deze genealogie van veel belang; *Simon* vermaakte 1/4 aan dc kinderen van wijlen zijn broeder Albert (dit blijken later 1/40 parten te zijn, zodat er bij het overlijden van Simon 10 kinderen van *Albert* waren), 1/4 elk aan zijn broeder *Peter* en aan zijn zuster *Neeltgen van Hogendorp* [78]), en tenslotte het laatste 1/4 aan *Thomas,* dc zoon van wijlen zijn broeder *Cornelis* tc Brugge so). Zie hierover verder onder IIIc-1.

§ 4. Aelbartus van Hoghendorp.

IIIa. Het zal in Amsterdam zijn, dat zijn wieg heeft gestaan en wel omstreeks 1530, tenminste enkele jaren later woonde zijn vader *Thomas* aldaar en zijn broeder *Cornelis* blijkt ook daar geboren te zijn. Van zijn jeugd weten wij niets, totdat hij in een geheel andere omgeving opduikt en wel te Brugge; ingaande 18 febr. 1558 [82]) heeft *Aelbartus* als opvolger van Jean de Backere van de Rekenkamer te Brussel de munt van Vlaanderen gepacht voor de tijd van drie jaar [83]), welke pacht telkens verlengd werd tot 25 april 1568 toe. Tijdens zijn beheer werden er 3.430.000 munten geslagen; vele daarvan, die alle de lelie van Vlaanderen dragen en geen persoonlijk muntmeesterstеken, zijn nog bewaard waarover de Revue Belge de Numismatique 77 (1925) [84]) ons inlicht. *Aelbartus* wordt in dit ambt opgevolgd door zijn broeder *Cornelis van Hoghendorp,* waarbij meteen de vraag rijst waarom hij vervangen is.

Aelbartus was gehuwd met *Weyn Reyersdr.,* die reeds in 1561 als zijn vrouw voorkomt [85]) en naar we mogen vermoeden waren zij reeds enige jaren eerder getrouwd. Zij was een dochter van *Reyer Pieterszn,* schepen en raad van Amsterdam, en *Lijsbeth Frans Claas Heynenzndr.,* over welk ouderpaar Elias ons nadere gegevens verschaft. Voor de vraag waarom Aelbartus mogelijk het muntmeestersambt neerlegde is het van belang wat nader in te gaan op de familie van zijn vrouw [86]).

71) Antwerpsch Archievenblad XII p. 105. (Certificatien Antwerpen 1567 fol. 495). Het betreft het placcaat van Koning Philips van 15 sept. 1567 waarbij het verboden was zich terug te trekken uit de Nederlanden.

72) Not. Leiden 46, Oudevliet fol. 112vs de reven *Thomas van Hogendorp* treffen met Daniel Jaeobs (van Leeuwen) een regeling over de rente uit een huis den Hoatthun op de Rijn bij de kraan.

73) Navorscher 1870 p. 53.

73a) Van Dillen Amsterdam in 1585 O.Z. fol. 59.

74) Maandblad Amstelodamum oktober 1946.

74a) N.A. 32 J. Gijsberts fol. 253vs en 262vs dd. 2 nov. 1594.

75) N.A. 22 J. Gijsberts fol. 48.

76) D.T.B. 408 fol. 138vs.

77) N.A. 24 J. Gijsberts fol. 125.

78) N.A. 24 J. Gijsberts fol. 332.

79) Kwijtsch. Amsterdam (verder aan te halen als KA.) 11 fol. 353.

80) N.A. 34 J. Gijsberts fol. 284.

81) K.A. 24 (oud) fol. 57.

82) Rekenkamer Brussel nrs. 1 8147—18149.

83) Med. Alg. Rijksarchief Brussel.

84) Vriendelijke mededeling van de Directeur v.h. Kon. Penningkabinet, dat een reeks dezer munten bezit.

85) Amsterdam Rentebrieven 2 fol. 155 dd. 14 maart 1561. Schuldbek. van *Pieter Reyers* aan *Albert van Hogendorp* als man van *Weyn Reyersdr.* Borgen zijn broeder *Claes Reyerszn.* en Meester *Claes Heyn Willemszn.* Over hun huismerken zie Jb. Centr. Bur. v. Gcncalogie 11, p. 83, 84, 86 nrs. 600, 607, 656, 665.

86) Stadsarchief Antwerpen nr. 290. Rekeningboek van de begrafenissen van dc St. Jacobskerk: 9 maart 1576 Jouffr. *Weynreijns Pieterss* hsvr. was van *Aelbert van Hooghendorp,* nr. *291* idem waar zij heet.: Jouffr. *Weijn Reyns Pieterssen.* Zij mas dus een dochter van *Reyn (Reyer) Pieters.*

Te Amsterdam geeft 3 sept. 1597 (N.A. 52 L. Heylinc fol. 46vs) *Hans van Hogendorp* zijn vader *Albert* kwijting voor alles hem aangekomen van zijn moeder *Weintgen Reyers en* tevens van hetgeen *Weintgen* aanbestorven was van *Pieter, Cornelis* en *Nel Reyers,* kennelijk broeders en zuster van *Weintgen.*

Tc voren had *Albert van Hogendorp* namens zijn kinderen bij *Weyntgen Reyers* op 23 april 1592 (N.A. 42 L. Heylinc fol. 130vs) als mederven van *Pieter Reyers* afstand gedaan van het recht tot wederinlossing van een boerderij te Meerhuysen, door *Pieter 20* aug. 1567 verkocht aan zijn moeye *Styn Frans Claes Heynendr.*

Daarbij valt de aandacht het eerste op *Claes Reyer Pieferszoonszoon*, broeder van *Weynfgen* en korenkoper op het Water te Amsterdam „in het Molenyser" [87]), die de eer genoot als leider der Gereformeerden te Amsterdam op 26 maart 1568 door Alva het allereerst uit de stad te worden verbannen [88]). Tevoren was hij reeds gevlucht onder achterlating van vrouw en kinderen, die in het huis op het Water bleven wonen. Bij de inventarisatie van zijn inboedel wordt melding gemaakt van iets wat we daarin niet zouden verwachten: een Onser Vrouwen beeldt Inde sonne.

Een andere broeder was *Cornelis Reyerszn.* en ook hij blijkt 27 april 1568 reeds fugitief te zijn [89]) en wordt vervolgens door Alva verbannen op 1 sept. 1568 [90]). En dan komt tenslotte als derde broeder nog *Pieter Reyerszn.* die op zijn beurt verbannen wordt op 26 sept. 1568 [91]).

Van zijn vaderszijde was nog iemand op in het oog vallende wijze betrokken bij de opstand en wel *Hans Colterman* de neef van *Aelbartus van Hoghendorp* (zie bij 1, 10).

Zouden deze familierelatie's Aelbartus noodlottig zijn geworden in zijn loopbaan; òf was hij soms zelf op de een of andere wijze betrokken bij het verzet?

Tussen 1568 en 1571 verliezen we hem uit het oog, maar dan laat hij op 8 okt. 1571 door een makelaar uit Brugge een huis te Antwerpen kopen en wel „den Schilt van Delft" in de Keizerstraat [92]), gelegen in de Parochie van St. Jacob in de elfde wijk der stad. Tussen 1581 [93]) en 1585 [94]) gaf hij het huis een andere naam en wel „de Sonne". In 1582 genoot hij te Antwerpen de voorrechten van het „munter"schap, maar reeds in 1584 is dat niet meer het geval [95]). Welk beroep hij te Antwerpen uitoefende is niet geheel duidelijk: hij wordt herhaaldelijk aangeduid als coopman residerende te Antwerpen, waaruit naar voren komt dat hij geen poorter was. Pas uit een acte verleden vele jaren na zijn dood wordt een tip van de sluier opgelicht als blijkt dat hij aan zijn oudste zoon Hans van kindsbeen af het scheiden, affineren en asseyeren van goud en zilver heeft geleerd [96]). Daarnaast blijkt uit boedelregelingen dat hij telkens gedwon-

Zie ook verder over Weintgens familie Nav. 1920, p. 107, Elias, Vroedschap van Amsterdam, waar de evengenoemde *Styn Fransdr.* voorkomt als *Styn Benningh Fransdr.*, dr. van burgemeester *Frans Claes Heynenzn.* Inbrengreg. Weesk. Amsterdam 4 fol. 127vs, 261vs en 334. Gem. Archief Amsterdam Ms. Genealogien C 26 en C 27 (Francken).

87) G. Arch. Amsterdam. Reg. der fugitivcn I fol. 28vs en 15vs, 11 fol. 36vs.

88) Marcus Sent. van Alba p. 41.

89) Rcg. der fugitiven 1 fol. 26, 26vs en II fol. 15 (Cornelis en Pieter Reyers worden hier als broeders genoemd).

90) Marcus Sent. van Alba p. 122.

91) Reg. der fugitiven I fol. 49 en 11 fol. 15; Marcus Sent. van Alba p. 205.

92) Schepenbrieven van Antwerpen 328 fol. 262vs.

93) Rekenkamer Antwerpen 2198 XI wyck fol. 3vs.

94) Rekenkamer Antwerpen 2339 XII wyck fol. 77.

95) Vriendelijke mededeling Adj. Archivaris van Antwerpen Lic. J. van Roey.

Rekenkamer Antwerpen 2298 fol. 87 Ao 1582 en Rekenkamer 2425 Ao 1584. Hij betaalt *f* 20,— per maand voor de oorlogvoering tegen Spanje, hetgeen hem tot een gezeten man stempelt. Over de vrijdommen der munters zie ook Antwerpsch Archievenblad XVI p. 66 en 369.

96) N.A. 290 F. van Banchem fol. 242 dd. 5 april 1623.

gen is geweest de gouden sieraden van zijn vrouwen te versmelten [97]).

Bij de onrust te Antwerpen in de Tachtigjarige Oorlog was hij nauw betrokken: 29 april 1574 leent hij 50 £ Arthois aan de stad ter betaling van muitende Spaanse soldaten [98]). Op 4 nov. 1576 ten tijde der Spaanse Furie vluchtte hij naar zijn overbuurman de koopman Fernando de Sevilia, die één der voornaamste vertegenwoordigers van het spaanse Calvinisme te Antwerpen is geweest [99]). *Aelbartus* had toentertijd het eveneens aan hem toebehorende huis genaamd de Bootschap Maria (later: de Mane) verhuurd; het grensde aan zijn eigen huis in de Keizerstraat. Toen de Spanjaarden dreigden het te verbranden, zocht de huurder hem op en vond hem bij Sevilia „sittende seere mismodich bij den viere in de coecken"; *Aelbartus* moest *400* cronen betalen als brandschatting [100]). In hetzelfde jaar had hij ook al zijn eerste vrouw verloren, die op 9 maart 1576 begraven werd in de kerk van St. Jacob te Antwerpen [86]), hem achterlatende met vijf jonge kinderen. Welke schade hij nog meer opliep bij de Spaanse Furie en welke narigheden zijn gezin daarbij nog meer ondervond, is niet te achterhalen, daar het algemene rapport, dat de stad daarover liet opmaken en inzond, verdwenen is [101]).

Na de Pacificatie van Gent op 8 nov. 1576 is hij in het volgend voorjaar van 1577 te Leiden om de nalatenschap van zijn vader Thomas te regelen [50])[72]).

Na enige jaren weduwnaar te zijn geweest hertrouwt *Aelbartus van Hoghendorp* met Joncvr. *Catharyna (Cafeline) Douchet filia Jan* uit Brugge en weduwe van *Gheleyn Kethele des Jongen 's Heer Gheleinszone;* de originele huwelijksvoorwaarden van 20 april 1580 berusten nog in het stadsarchief van Brugge [102]). Catharina's eerste man was een zoon van *Gheleyn Ketele,* die *2 6* maart 1578 door de Prins van Oranje bij de verandering van de Wet te Brugge tot schepen was benoemd [103]). Aelbartus heeft haar niet lang mogen behouden: 10 nov. 1581 testeert zij te Antwerpen voor notaris Jan van Wesenbeke [104]), (een bekend Lutheraan) ; *Catharina* legateert aan de schamelen menschen in der gemeynten van de gereformeerder kercken te Antwerpen. Zij benoemt tot erfgenamen haar drie voordochters en bedenkt de voorkinderen van haar tweede man met name; aan personeel waren er twee maagden en een jongen in huis.

97) Weeskamer Brugge, Staeten en Rekeningen 353 Ao 1587. Afwikkeling nalatenschap van Joncvr. *Cathelyne Dousset* wed. *Gheleyn Kethele de* jonghe *en* bij overlijden hsvr. *Aelbrecht van Hooghendorp. Aelbrecht* bezat de lijftucht gedurende 6 jaar van 4 mei 1582 tot, 3 mei 1557.

N.A. 269 F. van Banchem fol. 35vs dd. 22 jan. 1613. Scheiding nalatenschap . *Ilbrecht van Hogendorp.*

98) Antwerpsch Archievenblad XXII p. 233; hij heet daar: *Hoogenborch* (sic !).

99) Bulletin de la Commission Royale d'Histoire LXXX (1911).

100) Antwerpsch Archievenblad XXIII p. 349.

101) Génard, Documents sur In. Furie Espagnole, Annales Academie d'archéoloeie de Belgique 1876.

102) Verz. van Oorkonden van private aangelegenheden 3/949 (ook geregistreerd Klerken van de vierschaar 842 Jan Spetael Cotte G fol. 319).

103) Lamentatie van Zegher van Male p. 18. Over hem rapporteerdo Philippe d'Auxy aan Margaretha van Parma (Bull. de la Com. Roy. d'Histoire SO p. 358) „*Guislain Ketel*, riche bourgeois de Bruges, lequel avec sou compaignon nommé Jean Lernault faict grand mal en la ville du Bruges, et tonttc fois sont les plus riches de la villr, pourquoy la ville de Bruges se porteroit mieux silz estoient dehors".

104) Brugge Stadsarchief, Verz. van Oork. van private aangelegenheden 3/950. Het protocol van notaris van Wesenbeke is niet bewaard; ook niet in Frankfurt, waarheen van W. later uitweek.

Vrij kort daarop, 3 mei 1582, is Catharina gestorven zonder van haar tweede man kinderen na te laten [97]).

Albert van Hoghendorp heeft zich kort daarna kennelijk niet meer kunnen onttrekken aan zijn burgerplichten: juli 1583 wordt hij inplaats van Peter Lheremite aangewezen als kapitein van de Burgersche Wacht te Antwerpen en wel onder de Colonel Jacques de Velaer. Hij is dat gebleven tot de capitulatie voor Parma op 7 sept. 1585 [105]).

Ondertussen moet hij naar een nieuwe vrouw hebben uitgekeken: op 2 mei 1584 sluit hij te Antwerpen huwelijksvoorwaarden met *Susanna Caluart* (ook *Kalvaert* of *Caeluwaert* genoemd) [106]). Zij is een dochter, tenminste alles wijst daarop, van de juwelier te Antwerpen *Guillaume Calwaert* [107]) (zn. van *Jean Caluwart* uit Yperen bij *Barbe de Waterleet*) [108]) en diens vrouw *Anne de Mevere* (dochter van Mr. *Germain de Bevere* te Gent bij *Isabeau Roose)* [109]). Haar broeder Mr. *Lieven Calvaert* [110]) was toen een reeds zeer bekend man. *Lieven* treedt voor het eerst in de openbaarheid als een door de Spanjaarden fel gehaat hageprediker, verblijft enige tijd als predikant te Norwich en later te Delft, is vertrouweling van de Prins van Oranje die hem voor allerlei zendingen gebruikte, en is ten tijde van het huwelijk van zijn zuster griffier van de Raad van State van Brabant te Antwerpen [111]). In de winter 1584/85 maakte hij deel uit van een gezantschap dat met de Koning van Frankrijk onderhandelde [112]). Tijdens het beleg van Antwerpen werd hij 3 juli 1585 met een escorte cavalerie van Middelburg uit naar de bedreide stad gezonden met beloftes van hulp uit Engeland en Holland; na een maand was hij terug in Middelburg [113]). Later treedt Lieven op als raadsman van de Prinses van Chimay; een zuster *Antoinette Caluart* is later de kamenier dezer Prinses in Luik [114]). Het is de afwikkeling der nalatenschap van deze *Antoinette*, die zich uitdrukkelijk een zuster van *Susanne Caluart* noemt, die het familieverband duidelijk maakte [115]). *Susanna* moet ongeveer 30 jaar jonger zijn geweest dan haar man *Albert van Hogendorp*.

105) Antwerpsch Archievenblad XXVI p. 277.
Dr. Floris Prims, de Kolonellen van de „Burgersche Wacht" van Antwerpen 1577—1585. Zeer waarschijnlijk volgt uit deze benoeming dat hij Hervormd was.

106) N.A. 269 F. van Banchem. Scheiding nalatenschap *Albrecht van Hogendorp* dd. 22 jan. 1613. Op fol. 38 worden deze huw. voorw. verleden voor Not. Wesenbeeck genoemd (zie ook noot 104).

107) J. A. Goris, Les Colonies Marchandes Méridionales p. 97.

108) Kon. Bibl. 'Brussel ms. 811 Hellin in. 4" fol. 47, Ms. 9938 fol. 200, ms. 21757 fol. 4, 15, 10vs, ms. Goethals 740 en 754: Hellin in folio Tome 1 fol. 465 en Tome IX fol. 392.

109) J. Gaillard. Inscriptions funéraires Gent p. 286, 287.

110) N.L. 1947, k. 21, 22, 27, 29, 38, 41, 46.
v. d. Aa, Biogr. Wdbk-Nw. Ned. Biogr. Wdbk-Biogr. Nat. de Belgique-Hessels, Ecclesiae Londino Batavae Archivum 11 125.

111) Antwerpsch Archievenblad V p. 273, 391.

112) Calendar of State Papers Foreign 12 okt. 1584, 13 nov. 1584, 12 febr. 1585. 23 febr. 1585.

113) Calendar of State Papers Foreign 22 juli 1585, 23 aug. 1585. *Calvart* was te Antwerpen niet welkom bij degenen die met Spanje tot een vergelijk wilden komen; men meende dwt hij zulks wilde verhinderen. Allicht zal hij in die dagen ook wel contact met zijn zwager *van Hogendorp* h: bben gehad.

114) Dat zij, als N.L. 1947 meldt, een dochter was van *Lieven*, blijkt niet uit archief Staten Generaal 27 folio 152recto; vriendelijke mededeling Alg. Rijksarchief. *Anthoinette* heet daar „domestique van de hertoginne van Aerschot".

115) N.A. 54 L. Heyline fol. 178 dd. 16 maart 1601 Testament van Juffr. *Anthoinette Calvart*. Zij noemt haar broeder en zusters *Jacques*, Anna, Maria en *Susanne Calvart* als mede wijlen *Symon, Lieuen en Josyne Caluart* wier kinderen in stirpes zouden medeerven.

Albert heeft na de capitulatie Antwerpen pas laat verlaten; hij maakt er zijn testament op 21 febr. 1589, laat er, gedwongen, een kind Katholiek dopen op 17 april van dat jaar [117]), en vertrekt nadat hij de huizen en goederen had achtergelaten onder de hoede van Steven Wils, op wie het huizenbezit formeel werd overgeboekt [118]). Daarna moet de periode vallen, waarin hij korte tijd te Bremen verbleef, o.a. in 1591. Zijn laatste levensjaren sleet hij weer in zijn geboortestad Amsterdam alwaar hij 23 april 1592 opduikt [86]); 25 febr. 1597 koopt hij een ledig erf buiten de St. Anthonispoort in de buytendyxstraet [119]), zet daarop een werkhuis (Spycker), waarin zich na zijn dood zullen bevinden, koper, lood, geletwerc(?) en testwerc (gietwerk) en ander gereetschap [120]). Op zijn sterfbed een huis in de Keyserstrate vinnen de St. Anthonispoort maakt hij een codicil op 30 nov. 1597 [121]); Albert wordt 7 dec. 1597 ten grave gedragen in de Oude Kerk te Amsterdam [122]).

Albert moet uit het gezin van *Thomas van Hogendorp* de oudste zoon zijn, daar hij telkens de leiding blijkt te hebben bij allerlei regelingen. Zo treedt hij bij het huwelijk van zijn broeder *Cornelis*, nog tijdens het leven van *Thomas*, op als diens voogd: is in 1580 en 1581 voogd van de kinderen van deze *Cornelis*. *Albert is* voogd over de kinderen van zijn zuster *Neelken* bij *Jan Frederiks* tot sept. 1589 [123]).

Voor deze veronderstelling pleit ook dat hij de eerste der kinderen is die in de openbaarheid treedt, terwijl hij bovendien de naam draagt van zijn grootvader van vaderszijde.

Albert van Hogendorp's vrouw, *Susanne Calvart*, bleef achter met vijf jonge kinderen: er werd een inventaris gemaakt die helaas verloren ging, het bedrijf van haar man werd geliquideerd [120]) en overgedaan aan diens broeder *Pyeter Thomaszn van Hogendorp* [124]). De kinderen kwamen onder de voogdij van deze *Pyeter*, die te Amsterdam woonde [118]), terwijl Susanna's zwager *Franchois de Priche* (tr. Antwerpen in 1574 *Isabeau Caluart)* en haar neef *Mauritio de la Fors* (tr. Amsterdam 1592 *Liuine Caluart)* assisteerden bij de afwikkeling [125]).

In 1613, toen op 22 januari de nalatenschap van Albert

N.A. 56 L. Heylinc dd. 12 febr. 1605. De erfgenamen belasten o.a. Sr. *Daniel de Caluart* met de afwikkeling van de nalatenschap van *Anthoinette Caluart*. Genoemd worden goederen te Luik en de hertoging van Acrsehot.

116) N.A. 53 L. Heyline fol. 33 dd. 21 febr. 1598. De voorkinderen van *Albert van Hogendorp* approberen dit testament voor notaris *Jan* Warenbeke; het protocol van deze notaris ging verloren.

117) Doop St. Jacob Antwerpen : *Aelbrecht* van *Hogendorp, Susanna* get. Carel Couchet en Emerentia van den Berghe. Volgens mededeling van het Archief te Antwerpen traden deze getuigen veelal bij afgedwongen dopen op.
Rij de capitulatie kregen de protestanten 4 jaar de tijd de stad te verlaten.

118) N.A. 57 L. Heyline fol. 27vs dd. 22 april 1606. Machtiging op *Susanna Caeluwaert* om met Steven Wils in Antwerpen af te rekenen.
Zie ook N.A. 53 L. Heyline fol. 54vs dd. 16 maart 1598.

119) KA. 10 fol. 297vs.

120) N.A. 53 L. Heyline fol. 33vs dd. 21 febr. 1598.

121) N.A. 52 L. Heyline fol. 109. *Albert* had zijn vrouws gouden keten (ter waarde van een marck gouds) versmolten, evenals haar potpenningen.

122) D.T.B. 1042.

123) N.A. 55 L. Heyline fol. 114 dd. 28 febr. 1603. *Aelbrecht van Hogendorp* was sept. 1589 bij slot van rekening *f* 972,— *aan deze* kinderen schuldig gebleven. De "kinderen van *Neelken* waren dus toen alle meerderjarig.

124) K.A. 11 fol. 94vs dd. 1 april 1598.

125) N.A. L. Heyline fol. 33 dd. 21 febr. 1598.

finaal gescheiden werd, bleek er feitelijk maar ƒ 514,— over te zijn. *Susanna* heeft echter bij compromis genoegen genomen met een kindsportie en afgezien van twee grote vorderingen n.l. ƒ 880,— voor door haar man versmolten juwelen [121]) en ƒ 2400,— voor een bij huwelijksvoorwaarden bedongen duwarie; toen bleef er ƒ 3795,— te verdelen over, maar de weeskinderen van *Clara* en *Elisabeth van Hogendorp* deelden niet mee, daar hun moeders reeds meer dan hun erfdeel als huwelijksuitzet hadden ontvangen. De andere kinderen kregen elk ƒ 421,—. Tevens blijkt dat de nalatenschap van Alberts eerste vrouw ƒ 4330,— had bedragen [126]).

De kinderen van *Elisabeth van Hogendorp,* getrouwd met *Jacques Belten,* hebben waarschijnlijk geen bezwaren ondervonden van het feit dat zij niet meedeelden; in hun testamenten worden grote bedragen genoemd, zodat zij in goeden doen moeten zijn geweest. De kinderen van *Clara* bij *Antoine van Dortmond* schijnen het echter niet breed te hebben gehad; hun oom *Hans van Hogendorp* heeft zich hun lot aangetrokken.

Susanna Calvart heeft de scheiding niet lang overleefd: reeds op 11 mei 1613 wordt zij in de Oude Kerk begraven vanuit een huis bij de Snoecgenbrugh [127]). Er waren toen nog twee minderjarige dochters thuis, waarvan de oudste, *Susanna,* acht dagen later, ziek te bed, testeert; het huis wordt dan aangeduid als liggende „ouer de Nieuwe Hoochstraet".

30 juli 1613 wordt dan de nalatenschap van *Albert van Hogendorp* en zijn vrouw *Susanna Calvart* ingebracht in de weeskamer van Amsterdam. Daarin worden, behalve kapitalen belegd in de Oost-Indische Compagnie en dus van haar kant afkomstig, ook nog genoemd de Sonne en de Maene in de Keyserstrate te Antwerpen en het huis in Sint Jacobsstrate te Amsterdam daar Groeningen uijthangt. Tenslotte wordt op 11 oktober 1616 aan *Susanna van Hogendorp* haar erfdeel uitgekeerd, waarbij zij bijgestaan wordt door *Petrus Plancius* de Jonge, haar man [128]).

§ 5. De kinderen van *Albert van Hogendorp* bij *Weyn Reyersdr.*

1. *Clara (Cleertien) van Hogendorp,* kreeg bij haar huwelijk een uitzet mede van 400 pond waarde [126]), zij was op 10 nov. 1581 reeds moeder van verscheidene kinderen [104]), woont zonder haar man te Antwerpen in jan. 1584 [129]), is dood op 2 1 febr. 1598 [120]), tr. enige jaren vóór 1581 *Anthonis (Anfhoine) van Dorfmonf,* die in jan. 1584 te Keulen woont en met zijn vrouw ergens buiten Amsterdam op 23 april 1592 [86]).

   Uit dit huwelijk zijn drie kinderen bekend:
   1. *Catlyne van Dortmond, geb.* circa 1580 [104]);
   2. *Susanna van Dortmond,* geb. 1593;
   3. *Abigael van Dortmond,* geb. 1595 [130]).

   De vader *Anthoine van Dortmond* is waarschijnlijk identiek met de volgende naamgenoot:

126) N.A. 269 F. van Banchem fol. 35vs. De erven moesten via een advocaat de brieven lichten uit handen van do erfgenamen van do voogd der kinderen *Pieter* van *Hogendorp.*

127) D.T.B. 1043 *Suaenken* (sic!) *Kaleweert die* huysvrou van *Albert van Hoogedort* bij Snoecgen brugh.

128) Inbrengregister 16 fol. 113.

129) Certificatieboek Antwerpen 45 fol. 183.

F. Donnet. Les exilés Anversois à Cologne 1582-84 p. 16.

130) Gens Nostra 9 p. 25. Lijfrenten Friesland 6 aug. 1661.

Antoine van Dortmond, geb. Antwerpen, maeldenier aldaar [131]) woonde nazomer 1585 op het Rokin te Amsterdam samen met zijn broeder *Jasper (Gasper, Caspar)* [132]), woont te Hamburg op 31 jan. 1590, zeeassuradeur [133]), koopman aldaar G maart 159G [133a]), † Hamburg 27 sept. 1597 [134]). Hij zou dan hertrouwd zijn met *Catrina Coymans,* † Hamburg 6 juni 1597. Deze laatste *Anthoine* is zoon van *Henry van Dortmont,* marchant des esmailleries te *Antwerpen* [135]) (verbannen door Alva) bij Jr. *Elisabeth Vrancx* [131]). Een kind van deze Anthoine is: *Elisabeth van Dortmond,* † vóór 1606, tr. *Guilliam van der Aa,* die in mei 1606 in plaats van zijn gewezen schoonvader optreedt bij do schikking van een proces over eon scheepsassurantie voor het Reichskammergericht te Spiers [136]). Volgens notities van de Antwerper archivaris Bisschop-: stamt hieruit de familie van *Randerode van der* An.

2. *Elisabeth (Betteken) van Hogendorp,* geb. te Brugge, † te Zutphen 19 mei 1606, tr. 25 sept. 1583 (huw. contr. Antwerpen 2 sept. 1583 [137]) (haar huwelijksuitzet was 500 pond waard) [126]) Sr. *Jacques Belten* [138]), geb. Antwerpen 16 jan. 1555, woonde te Antwerpen juni 1584, te Aken maart 1586, te Leiden april 1588, te Amsterdam febr. 1590, te Beverwijk sept. 1591 en april 1592, te Kortenoever buiten Zutphen in het ambt van Brummen juni 1596 tot maart 1598, op het huis Brunsbergen buiten Zutphen 20 april 1600-9 mei 1606, † Amsterdam 7 okt. 1624, zn. van *Jacques Belten* en *Elisabeth van den Eynde.*

   Blijkens Familieblad 1884 nr. 83 heeft ook de familie *Belten* haar wapen gedeeld met *van Hogendorp,* hetgeen daar beschreven wordt als gedeeld: linkerzijde, in zilver een zwart rad, rechterzijde in blauw, een gouden klimmende leeuw.

3. kind, begraven Antwerpen (St. Jacob) 19 jan. 1573.
4. *Clemens (Clementia, Clemence) van Hogendorp,* geb. te Antwerpen (1570?), woonde sinds 1592 te Amsterdam, woont 1600 in de Warmoesstraat (dus niet bij haar stiefmoeder), is reeds weduwe op 22 april 1606 [118]), testeert als poorteres van Amsterdam aldaar 21 aug. 1623 [139]), had tevoren bij haar broeder Hans ingewoond is, dood 4 sept. 1625 [140]), begr. Amsterdam (Oude Kerk) 9 juli 1624, wonende op de Lauriersgracht; tr. (ondertr. kerk Amsterdam 25

131) Aant. Bisschops Stadsarchief Antwerpen.

132) Van Dillen, Amsterdam in 1585 p. 58, 161.

133) Mcd. Staatsarchiv Hamburg. Reichskammergerichtsakte D 19. Do gebroeders hadden een grote scheepslading voor Lissabon verzekerd. Daar het schip door kapers genomen werd, werden zij aangesproken, doch beriepen zich op de assurantiekamer van Antwerpen, als bij uitsluiting terzake bevoegd. Hun broeder *Melchior van Dortmond was* Luthers.

133a) N.A. 49 L. Heyline dd. 6 maart 1596.

134) Ms. genealogie van Dortmond op het Centraal Bureau voor Genealogie. Opgesteld door Sch. M. kort na 1829 (Een vrij slordige druk hiervan in Wapenheraut 1899).

135) Rijksarchief Brussel Rekenkamer 18312 fol. XXI. Confiscatie te Antwerpen.

136) De gebroeders hadden zich van het vonnis van het Hamburger Obergericht in het assurantiegeschil beroepen op het Reichskammergericht te Spiers. In 1606 eindigde dit met een schikking.

De broeder *Caspar van Dortmond* testeerde in Hamburg 16 juli 1616 en noemt daarbij vele familieleden in Amsterdam on Middelburg.

137) Schepenbrieven Antwerpen 376 fol. 236vs dd. 20 *nov.* 1583. Zij geeft haar vader kwijting voor hetgeen bij ham. contract voor notaris Giclis van den Bossche was toegezegd; zijn protocol is niet bewaard.

138) Familieblad 1884 nr. 83. Over het huis Brunsbergen zie Orerijss. Alm. 1838 p. 51. Kortenhoven en ambt Bremen zal in de aangegeven zin gelezen moeten worden; vriendelijke mededeling van Mr. van Schilfgaarde.

139) N.A. 708 P. Carels fol. 270.

140) N.A. 295 F. van Banchem fol. 137.

maart **1600,** att. vanuit Deventer 14 jan. 1600) [141]) *Lambert (de) Vos, geb.* in 1572, woonde te Deventer sinds 1585, cruijdenier, verkoopt samen met zijn vrouw op 28 aug. 1603 een veertigste van het huis in de St. Jacobsstraat, aangeërfd van oom Simon [142]), zn. van meester *Derck Vos,* apotheker en burgemeester van Deventer, en *Grite Jan Herincksdr.* [143]).

5. *Hans van Hooghendorp,* geb. (Antwerpen) dec. 1569 [143a]), leerde van kindsbeen af van zijn vader het scheiden, affineren en asseyeren van goud en zilver[144]), leerling-goudsmid bij Hans Vermander te Antwerpen 1583 [145]), woonde sinds 1595 te Amsterdam, waar hij in 1600 op het Nieuw Rokin woonde, vermeld als poorter van Amsterdam 19 okt. 1601 [146]); 4 sept. 1612 is hij buitenslands „daer men niet weet weder hij levende ofte doot is" [147]), 22 jan. 1613 is hij nog niet teruggekeerd [126]). In 1615 woont Hans te Amsterdam achter de Deventer Houtmarkt [148]), in 1618 in de Nieuwstraat.

19 maart 1622 koopt hij zich in, samen met zijn tweede vrouw, in het deftige proveniershuis het St. Jorishof in de Korte Spinhuissteeg te Amsterdam [149]).

Voor wat zijn beroep betreft schijnt hij eerst goudsmid te zijn geweest (22 juni 1617) [150]), doch reeds op 5 april 1623 treedt hij op als assaieur en scheyder [144]). Hij testeert voor de eerste maal 4 sept. 1625 [151]), doch noemt daarin merkwaardigerwijze zijn vrouw niet; 17 aug. 1628 testeert hij, rafinateur in goudt en silver, opnieuw [152]). 27 juni 1634 is hij gesworen rafinateur en scheyer van gout en silver en doet zijn zaak aan een goudsmid over tegen een lijfrente van ƒ 250,— per jaar en ƒ 1600,— ineens voor de thuijn en gereetschappen [153]). Tevoren had hij ook zijn aandelen in het huis in de St. Jacobsstraat verkocht.

27 nov. 1635 wordt Hans aangesteld als essayeur en waardijn van de Wisselbank te Amsterdam als opvolger van wijlen Meynert Caspers (die vóórdien muntmeester te Emden was geweest). Hoogbejaard blijkt hij 28 dec. 1649 als dienaar te hebben Siewert

141) D.T.B. 409 fol. 81.
142) K.A. 24 fol. 225.
143) N.L. 1919, k. 217.
143a) Gens Nostra 9 p. 25.
144) N.A. 290 F. van Banchem fol. 242 dd. 5 april 1623.
145) Floris Prims, Bijclr. t.d. Gesch. XXVII/34.
146) N.A. 61 D. Mostert fol. 316vs. Testament van Hans en eerste vrouw; zwaar beschadigd.
147) Schepenbrieven Antwerpen 501 fol. 585vs en 588. Publieke verkoop van het vast goed in Antwerpen van zijn vader.
148) Vriendelijke mededeling van de hr. R. Citroen (archiefasnt. van Dr. A. Bredius.)
149) Gem. Archief Amsterdam. Archief St. Jorishof; v. d. ha, Aardr. Wdbk. i.v. Amsterdam p. 209.
150) Voet. Haarlemsche Goudsmeden.
151) N.A. 295 F. van Banchem fol. 137. Executeurs worden zijn neven Balthasar *Jansz* drogist en *Jacob* Belten.
Balthasar Jans, drogist, van Hamburg, ondertr. 3 april 1618 te Amsterdam (D.T.B. 422 fol. 106 vs) met *Wijbrichjen Benningh.* Uit Elias 1, p. 44, volgt dat zij een dochter was van Jan *Benningh Claeszn,* bij *Lijsbeth Lambertsdr. Coppens,* en kleindochter van *Lambert* Coppens en *Lijsbeth Reijersdr.* De laatste zal een zuster zijn van *Weyn Reyers,* do moeder van Hans van *Hooghendorp.*
152) N.A. 299 F. van Banchem fol. 85vs.
153) N.A. 310 F. van Banchem fol. 279vs.

Janszn, die hem na zijn dood als essaieur van de wisselbank zou opvolgen [154]).

Hans testeert ten derde male op 29 nov. 1641 en blijkt dan gereformeerd te zijn; tevens blijkt dat hij ƒ 10.000,— had belegd in de zaak van zijn neef *Jacques Belten* [155]).

Hans van Hooghendorp sterft 16 aug. 1652 [149]) en is begraven in de Oude Kerk te Amsterdam 20 aug. 1652 [156]).

Hij tr. 1° (ondertr. kerk Amsterdam 18 nov. 1600) *Margriet Jansdr (Griefgen Jans Crooc),* ged. Amsterdam (Oude Kerk) 14 april 1583, woont op het 0.2. Kerkhof, dr. van de goudsmid *Jan Klaeszn. Kroock* en *Aeghjen Evertsdr.* [157]); hij tr. 2° (ondertr. Pui Amsterdam) 25 april 1618 *Baefken Harremens,* uit Amsterdam [158]), geb. in 1567 [149]), begr. Amsterdam (Oude Kerk) 2 dec. 1625 [159]), bierbeschoyster uit de Drie Haringen [160]) en laatst weduwe van de huistimmerman *Doede Corneliszn. van der Wielen* en eerder van de varensgezel *Willem Crijnssen.* Bij haar huwelijk woonde Baefke op de Delftse Bierkaey, is zuster van *Tryntgen Hermans,* huisvrouw van *Elbert Crijnen,* bierschoyer. Hans weigerde haar doodschulden te betalen zodat haar eigen familieleden „ter eere van de selue" daarvoor opkwamen; maar ze dachten het zeer zeker op de boedel te verhalen [161])! Dit laat vermoeden dat Hans deze vrouw in zijn testament, als bovenvermeld, opzettelijk niet noemde. Hans heeft geen, althans geen wettige, kinderen nagelaten.

6. *Petronilla (Nelleken,* zelfs éénmaal *Cornelia) van Hogendorp: in* een overigens zeer keurig geschreven notariële acte van 19 mei 1613 [162]) is haar naam verhaspeld tot *Melsen* (waar *Neelken* bedoeld zal zijn)!!: ged. Antwerpen (St. Jacob) 15 dec. 1573, staat, hoewel meerderjarig, op 22 april 1606 nog onder voogdij [118]). Op 28 juli 1613 laat zij samen met haar nicht *Sofia Pieters van Hogendorp* (IIIc, 1) een graf in de Hamburgerkapel van de Oude Kerk te Amsterdam overboeken van de erfgenamen van *Jelis Janszn.,* wisselaar op de erven van *Cornelis van Hogendorp*[32]) (bedoeld moet zijn 1, 8 *Cornelis Alberts van Hogendorp)* Op *25* nov. 1616 treedt namens *Nelleken* op *Catelina Schopmans* wed. van kapitein *Harman van Olthoff* [163]), welke zelfde weduwe wij weer zullen ontmoeten bij *Catharina van Hogendorp* (IIIa, 12). Als poorteres van Amsterdam, ongehuwd wonende in de Jonge Roelofsteeg, testeert *Nelleke van Hogendorp* op *27* dec. 1621 [164]). Zij was al overleden op 13 juli 1622 [163]), zij werd begraven te Amsterdam (Oude Kerk) 14 januari 1622.

(Slot volgt.)

154) J. G. van Dillen. Bronnen t.d. Gesch. der Wisselbanken R.G.P. 59 en GO.
155) N.A. 711 P. Carels fol. 234.
156) D.T.B. 1046.
157) D.T.B. 409 fol. 149. N.A. 287 F. van Banchem fol. 97vs dd. 12 aug. 1621.
158) D.T.B. 668 fol. 84; D.T.B. 666 fol. 75vs; D.T.B. 664 fol. 15.
159) D.T.B. 1044. Haar man heet daar Hyndryck van Hoogendoerp (sic!).
160) de Roever: Personalia et Genealogica.
161) N.A. 295 F. van Banchem fol. 304vs dd. 3 dec. 1625.
162) N.A. 29 J. Gijsberts fol. 537.
163) Weesk. Amsterdam Inbrenreg. 17 fol. 23 dd. 15 april 1616.
164) N.A. 287 F. van Banchem fol. 501vs.

Jacob Campo Weyerman en zijn familie.

Vergelijking tussen de biografieën en gegevens uit het gemeente-archief van Breda,

door

G. J. REHM.

Er is tot heden al veel geschreven over het leven van de dramaturg, criticus, pamflettist, journalist, schilder en avonturier *Jacob Campo* ***Weyerman*** [1]), maar nog nimmer is er in de Bredase archieven — met uitzondering van de doop-, trouw- en begraafregisters — een serieus onderzoek ingesteld naar de waarheid van alle verhaalde feiten. Alles wat over Weyerman geschreven is, gaat terug op de biografie, die door zijn navolger Franciscus Lievens Kersteman werd opgesteld. De voor dit artikel voornaamste punten daaruit mogen in het kort hieronder volgen:

Weyerman werd op 9 augustus 1677 te Breda geboren als zoon van de lakei ***Jacob*** *Weyerman* en ***Lys Saint*** *Mourel*. De laatste had als manspersoon verkleed, op 17-jarige leeftijd dienst genomen onder de naam ***Tobias*** *Morello* in een compagnie Spaanse fuseliers onder kapitein ***Campo Planfines.*** Zij werd na verschillende heldendaden bevorderd tot sergeant en zou nog hoger in rang gestegen zijn, als haar sekse niet aan het licht gekomen was na een opgelopen verwonding tijdens de aanval op Bonn. Zij moest de dienst toen verlaten, eervol weliswaar, want prins Willem 111 vereerde haar met een jaargeld van ***200*** gld. Een jaar daarna huwde zij met *Weyerman* en vestigde zich met hem te Breda, alwaar zij op de Grote Markt een ordinaris (eethuis) „de Son" oprichtten.

Hun zoon ***Jacob Campo*** werd op 15-jarige leeftijd op de Latijnse School te Breda geplaatst, die hij in drie in plaats van in zes jaar doorliep. Vervolgens deden zijn ouders hem in de leer bij de predikant *Sandvoort* in het dorp „het Woud". Zij hadden hem „tot de letteroefeningen" bestemd, doch zelf voelde hij meer voor de tekenkunst. Hij ging dan ook tweemaal per week op tekenles bij de Delftse schilder ***Thomas van der Wilt;*** tevoren had hij in Breda al schilderlessen gekregen van ***Ferdinand van Kessel.*** Later onderwees hem ***Simon*** *Hardimé* te Antwerpen.

Hij moet ongeveer 18 jaar oud geweest zijn, toen zijn moeder hem, nadat zij hem met een model in zijn atelier betrapt had, de deur wees. Kersteman zegt in een noot, dat velen beweerden, dat hij vóór zijn omzwervingen eerst nog als soldaat in een regiment voetvolk dienst genomen had, zich in een minnehandel met de dochter van zijn kapitein had gewikkeld en door middel van zijn schilderkunst zijn paspoort had gekocht.

Na zijn omzwervingen door verschillende landen vond hij bij zijn terugkeer in Breda zijn ouders gestorven. Zij hadden hem nauwelijks ***600*** gld. nagelaten, die hem toen goed van pas kwamen en dan ook snel waren verteerd, waarop hij zich in schulden stak. Hij vertrok daarna heimelijk uit Breda en vestigde zich in 's-Gravenhage, waar hij met het schrijven van het „Leeven der Schilders", de „Brabandsche Voyage" en enige mindere werkjes voldoende verdiende om zich weer naar Breda te durven begeven. Onder de rook van die stad raakte hij in twist met een officier, die hem in een degenduel verwondde. Ter verzorging van de opgelopen verwonding bracht men hem ten huize van de chirurgijn meester ***Jan*** *Arends,* die hem op zijn verzoek beloofde hem te huisvesten tot hij hersteld zou zijn.

Deze chirurg had een niet onbemiddelde nicht, genaamd ***Gerritje,*** in huis. Tot ongenoegen van haar oom maakte Weyerman haar het hof en zon op middelen om haar te kunnen schaken. Langs bedrieglijke weg gelukte het hem haar oom als krankzinnige te laten arresteren, waarna hij zich met haar uit de voeten maakte. Nadat het bedrog was uitgekomen, werd Weyerman driemaal ingedaagd en werd crimineel tegen hem geprocedeerd. Bij verstek werd hij daarna veroordeeld tot verbanning uit de stad en de baronie van Breda. Hij had zich intussen met Gerritje naar Londen begeven, waar hij haar al spoedig in de steek liet. Kersteman vermeldt in een noot, dat hij niet weet waar zij daarna gebleven is.

Uit de Bredase archieven zijn thans enige bijzonderheden aan het licht gekomen, waarmede we dit verhaal op zijn waarheid kunnen toetsen. Om een duidelijk overzicht te verkrijgen, is de rest van dit artikel rubrieksgewijze ingedeeld.

Geboortedatum en -plaats van *Jacob Campo Weyerman:*

In het protocol van de Bredase notaris Willem van Bommel treffen we op 28 december 1699 getuigenissen aan, die afgelegd werden op verzoek van ***Elisabeth*** *Sommerel,* laatst weduwe van *Hendrick* ***Weyermans,*** de moeder van ***Jacob Campo.*** Vermoedelijk heeft zij deze nodig gehad' voor het hierna te bespreken proces. ***Helena Lamont,*** inwoonster van Breda, verklaarde daarbij, dat zij in haar huwelijk met haar overleden echtgenoot ***Jacob*** *Sommerel* op 12 sept. 1676 was bevallen van een zoon, genaamd ***Jacobus*** en dat de requirante, ***Elisabeth*** *Sommerel* dus, later eveneens een zoon ter wereld had gebracht, die ook ***Jacobus*** genoemd werd. De tweede getuigenis werd afgelegd door ***Maria Vastbinders,*** inwoonster van Breda, die verklaarde, dat zij „in den jaere 1677 mette req^te^ in desen, haere suster van halven bedde, is geweest in campagnie ofte in het leger ende in augusty desselven jaers 1677 voor Charleroy, alwaer de requirante in desen op eenen maendagh, wesende den 9e der voors. maendt augusty 1677, verlost ende in het kinderbedde gecomen is van eenen jongen

---

1) Zeldzaamc Levens-Gevallen van J. C. Wyerman, op de Voor-Poorte van den I-Iove van Holland in 's-Gravenhage Overleeden; Behelzende Zyne Weergalooze en voortreffelykc Geleerdheid. Zyne wonderbaarlyke Ontmoetingen en wetenswaardige Omzwervingen door veele Landen. Zyne doorsleepene en klugtige Minnaryen ; Mitsgaders Zyn listige en vermakelyke Bedryven gedurende zyn Leeven gepleegd. Uit deszelfs eigen schriften en andere waarschynelyke Berigtcn by een verzameld, en om derzelver Aanmerkelykheid in 't ligt gegcevcn.

Hier werd geraadpleegd de Tweede Druk. Uitgegeven In 's-Gravenhage, By Pieter van Os, M.DCC.LXIII.

Het werd geschreven door zijn navolger Franciscus Lievens Kersteman. Biographisch Woordenboek der Nederlanden . . . . . Dl. VI, Haarlem, z.j. p. 52—53.

Nieuwe Ncderlandsch Biografisch Woordenboek, Dl. II, Leiden, 1912. kol. 1542.

Een autobiografie in :

J. C. Weyerman — De Levens-Beschryvingen dor Nederlandsche Konst-Schilders en Konst-Schilderessen . . . . . Dl. IV. Te Dordregt, Bij Ab. Blussé en Zoon, MDCCLXIX.

Vervolgens vermeldt hij nog enige bijzonderheden over zijn leven in: J. C. Weyerman — De Zeldzaame Leevens-Byzonderheden van Laurens Arminius, Jakob Campo Weyerman, Robert Hennebo, Jakob Veenhuyzen, En veele andere beruchte Personaadejcn... Tot Amsterdam Gedrukt, 1738.

Tenzij anders vermeld zijn de gegevens afkomstig uit het Gemeentearchief van Breda. De afkortingen beduiden H = Inventaris Hingman; N = Notarieel Archief en R = Rechterlijk Archief.

soone, die mede gedoopt ende genaemt is gewerden *Jacobus*, die alnoch in levenden lijve is sijnde" en dat zij zelf tijdens de bevalling geholpen had [2]).

Hier hebben we dus de reden, waarom de doopakte van *Jacob Campo* ondanks herhaalde nasporingen niet in de Bredase doopboeken te vinden was. Hij zal gedoopt zijn in het legerkamp vóór Charleroi door de veldprediker van het regiment Blauwe Garde, waarbij zijn vader diende, zoals we hierna zullen zien. Immers zijn doopakte werd evenmin gevonden in de doopboeken van de stad Charleroi, noch in die van de omliggende gemeenten van die stad, te weten Châtelineau, Couillet, Dampremy, Gilly, Marchienne-sur-Pont, Marcinelle, Monceau-sur-Sambre, Montignies-sur-Sambre, Pironchamps en Pont-de-Loup. De gemeenten Lodelinsart en Montsur-Marchiennes bezitten geen doopboeken uit die tijd.

Zijn moeder, de heldin *Lys Saint-Mourel:*

Laten we beginnen met de vaststelling, dat haar naam nogal werd verbasterd. Hij werd gespeld: *Semerel, Simerel: Simmerail; Simmerel; Simmorel; Simorel: Somerail; Sommerel; Sommereul* en *Zemerel*. Nimmer werd de naam *Saint-Mourel* aangetroffen. Zelf tekende zij steeds *L. Someruell* Ook haar nicht, een dochter van haar broer, schreef aldus haar achternaam. In het vervolg zullen we deze naam ook zo schrijven.

Bonn werd in november 1673 door prins Willem 111 ingenomen. Tijdens de belegering van die stad moet *Elisabeth Someruell* gewond zijn geraakt en daarna uit de dienst ontslagen; een jaar later huwde zij met *Weyerman,* aldus Kersteman. In de archieven bevinden zich evenwel vier akten — een ervan werd boven reeds aangehaald, de andere volgen nog — uit de jaren 1699, 1795 en 1706 waarbij zij laatst weduwe van *Hendrick Weyermans (Weydemans, Wijdemans)* genoemd wordt. Duidelijk blijkt dus, dat zij reeds eerder gehuwd was. *Jacob Campo* werd volgens het testament van zijn vader, dat hierna besproken zal worden, bij *Elisabeth Someruell* in huwelijk verwekt. Dat huwelijk moet dus wel in de laatste maanden van 1676 gesloten zijn. Tussen november 1673 en eind 1676 blijven er voor *Elisabeth Someruell* nog hoogstens drie jaren over voor kennismaking en huwelijk met haar eerste echtgenoot, zijn overlijden en kennismaking en huwelijk met haar tweede echtgenoot *Weyerman. Een* zeer korte tijd dus. Er zijn nu drie mogelijkheden: óf haar eerste huwelijk is van zeer korte duur geweest: óf Kersteman heeft over haar lotgevallen veel gefantaseerd; óf men heeft haar leven verward met dat van haar ongehuwde halfzuster *Maria Stoffelen,* die bij haar woonde. Kersteman kan dit verhaal niet anders hebben opgeschreven dan uit de mond van anderen. Men weet echter hoe het met overleveringen gaat, iedereen maakt er weer iets bij, zodat er van de juiste toedracht niet veel overblijft.

Zouden we het gehele verhaal niet als volgt kunnen reconstrueren? Men kende te Breda twee halfzusters, die tezamen woonden en waarvan er één in het leger had gediend.

Omdat men niet wist welke van beide, wees men daar vanzelfsprekend de meest op de voorgrond tredende voor aan, in dit geval dus Jacob Campo's moeder.

In een testament dat de beide halfzusters te Breda op 19 mei 1690 door notaris Hendrick Buysen lieten opstellen, verklaart *Elisabeth Someruell,* dat haar halfzuster haar 14 jaar had gediend — dus vanaf 1676 — zonder daarvoor loon genoten te hebben [3]). Als de laatste dus in 14 jaren niets

[2]) N. 316, f. 271 r + v;
[3]) N. 270, 270, f. 305 e.v.;

verdiend had, hoe komt zij dan aan de ruim 3000 gld. waarvan hieronder sprake is? Verkreeg zij die uit het door prins Willem 111 aan de heldin toegekende jaargeld? Was zij dus de heldin?

De tweede voornaam Campo, die Weyerman ter herinnering aan de vroegere commandant van zijn moeder Campo Plantines gegeven zou zijn, wordt in geen der akten in het Bredase archief vermeld. De beide akten, die hij zelf ondertekend heeft, dragen resp. in 1694 de handtekening *Jacobus Weyermans* en in 1699 *J. Weyermans.* Heeft hij die tweede naam Campo er later zelf bijgevoegd?

Zijn vader.

Uit het bovenstaande kunnen we reeds vaststellen, dat Jacob Campo's vader niet Jacob maar *Hendrick* heette. We moeten er bovendien sterk aan twijfelen of hij wel ooit lakei is geweest.

De drie akten, die hij door notaris Paulus van Heusden op 19 oktober 1694 liet opstellen [4]), zullen daarover licht verschaffen. In de eerste akte verklaarde *Hendrick Weyermans,* ruiter in het regiment garde van de Graaf van Portland, dat hij ten tijde van het overlijden van zijn eerste echtgenote *Gerrittien Vonclr* niet meer bezat dan enige weinig waardevolle meubeltjes en klederen, die tezamen nog niet voldoende waren geweest om met de opbrengst daarvan de schulden van de boedel en de begrafeniskosten te voldoen. Later had hij echter door „vlijt ende neersticheyt" alles kunnen betalen en ook de opvoeding van zijn zoon *Gerrit* uit zijn eerste huwelijk kunnen bekostigen.

Ingeval zijn zoon *Gerrit* — wat niet te verwachten was — ooit aanspraak zou willen maken op een deel van zijn moeders nalatenschap, moest deze verklaring dienen als bewijs, dat hij daarvan niets meer tegoed had.

De tweede akte is een testament van dezelfde, zich ziek te Breda bevindende. Hij vermaakte daarbij aan zijn genoemde zoon *Gerrit* 250 gld. ter voldoening van de juiste legitieme portie en aan zijn andere zoon *Jacobus* in huwelijk verwekt aan *„Elisabeth Simorel"* eveneens 250 gld. en benoemde diens moeder tot voogdes over hem.

De derde akte bevat een schenking van 1000 Rijnsgulden aan zijn zoon *Jacobus.* Hij schonk deze som niet alleen omdat hij zijn toenmalig bezit geheel verkregen had door de „diligentie ende naersticheyt" van zijn echtgenote *Elisabeth Someruell,* maar ook om zijn zoon *Jacobus* niet tekort te doen ten opzichte van diens halfbroer *Gerrit,* die reeds van tijd tot tijd geld van hem had ontvangen. Deze donatie-inter-vivos werd ten behoeve van Jacob in dank geaccepteerd door de oud-aalmoezenier (armmeester) Martinus van Rheenen te Breda.

Aangezien Hendrick Weyerman de schrijfkunst niet machtig was, ondertekende hij deze akten met de letter H. W. M.

Genoemde Van Rheenen, meester smid en diaken van de Duitse gemeente te Breda en Andries Allen, inwoner van Breda, die beiden in de drie voorgaande akten als getuigen waren opgetreden, verklaarden op 26 september 1695 voor notaris Floris van Gils op verzoek van *„Geerard Weyermans,* guarde du corps" van Koning-Stadhouder Willem 111, dat op *21* juni 1695 te Breda overleden was de vader van de requirant *Hendrick Weyerman,* ruiter van de Blauwe Garde van Willem 111 onder de Graaf van Portland, nadat hij drie

[4]) N. 236, akten 48—50;
[5]) N. 470, f. 31v;

weken met een gebroken been gelegen had [5]). Inderdaad werd op 2 juli 1685 aan *Elisabeth Someruell,* weduwe van *Hendrick Weyerman een* afschrift afgegeven van zijn bovengenoemd testament. Het begraafboek van de Grote kerk te Breda, dat zeer door vocht geleden heeft, vermeldt op 21 juni 1695: overleden „..... *Wijdemans,* den man van *E..... Zimoreul"* [6]).

De aanduiding „den man van" wordt in de Bredase begraafboeken nimmer meer aangetroffen. Vanzelfsprekend wordt in de overlijdensakten van vrouwen wel vermeld van wie zij de echtgenoten of weduwen waren, maar nooit wordt een dergelijke nadere omschrijving in de overlijdensakten van mannen opgenomen. We hebben hier dus duidelijk met een uitzondering te maken en kunnen daaruit vaststellen, d at *Hendrick Weyerman* te Breda een onbekende was. Men kende hier slechts zijn echtgenote, dus schreef men in zijn overlijdensakte haar naam ter verduidelijking erbij.

Tot verder bewijs daarvan moge dienen, dat zij slechts dan met vrouw of weduwe van *Hendrick Weyerman* werd aangeduid, als zij zelf bij het opstellen van akten tegenwoordig was.

Zijn andere familieleden.

Reeds terloops werd de halfzuster van *Elisabeth Someruell* genoemd. Eenmaal heet zij *Maria Vastbinders,* in alle andere gevallen schreef men *Maria Stoffelen.* Het is zeker dat dit een en dezelfde persoon is, want alle akten werden door haar met een zelfde handmerk — een soort wolfsangel — ondertekend. Haar vader zal een *(Chri)stoffel Vastbinders* geweest zijn.

Het testament van 16 mei 1690, dat de halfzusters tezamen lieten opstellen, werd reeds vermeld. *Elisabeth Someruell* benoemde daarbij haar zoon *Jacobus Weyerman* tot haar enige erfgenaam met de bepaling, dat hij na haar overlijden aan *Maria Stoffelen 500* gld. moest uitkeren voor het loon, dat zij in de genoemde 14 jaren verdiend had. Bij eventueel eerder overlijden van Jacobus zou haar halfzuster alles erven. De laatste benoemde eveneens Jacobus tot haar enig erfgenaam en in tweede instantie zijn moeder. Tot voogd over hem benoemden de beide zusters de meergemelde Martinus van Rheenen.

Dit testament liet *Maria Stoffelen* op 22 oktober 1694 door notaris Paulus van Heusden zodanig wijzigen dat in eerste instantie haar halfzuster en in tweede instantie haar neef *Jacobus* enige erfgenaam werd, dus juist omgekeerd [7]).

We wezen er reeds op, dat *Maria Stoffelen* ondanks het feit, dat zij gedurende 14 jaren geen geld verdiend had, toch niet onbemiddeld was. Zo nam zij op 14 januari 1692 een verbandbrief van 2000 gld. ten laste van de vrijheid Oosterhout en in december van hetzelfde jaar kocht zij voor 1300 gld. het huis en erf „het Hoff van Parijs" aan de oostzijde van de Grote Markt (thans 12) te Breda [8]). Zij ging dit huis niet zelf bewonen, doch verhuurde het voor 75 gld. per jaar [9]). Op 10 februari 1694 verkocht zij het weer voor 1400 gld. [10]), terwijl ook de verbandbrief in maart van dat jaar aan een ander werd overgedragen [11]). Intussen had zij in januari 1693 een ander huis „den Bijbel" aan de westzijde van de Grote Markt (thans 37) voor 1700 gld. gekocht. Deze koopsom werd door *Elisabeth Someruell* namens haar een jaar later

6) Afd. 111-S. n° 90, z.f.;
7) N, 236, akte 54;
8) R. 548, f. 274v en s. 377, f. 374 r + v;
9) N. 378, f. 1;
10) R. 549, f. 154v-155;
11) N. 314, f. 259 r + v;

voldaan [12]). Dit perceel verhuurde zij eveneens, of liet dit haar zuster doen, voor de jaarlijkse huurprijs van 120 à 130 gld. [13]). In januari 1713 werd het pand door *Elisabeth Someruell,* als erfgename van haar halfzuster, publiek verkocht. Het bracht daarbij 2210 gld. op [14]).

Een jaar later betaalde zij de 500 gld. terug, die haar halfzuster op 7 juni 1701 had geleend [14a]).

Maria Stoffelen is ongetwijfeld identiek aan *Marike Stoffels.* die op 22 juli 1712 te Breda overleed en vier dagen daarna werd begraven [15]).

Behalve deze halfzuster woonden ook de broer van *Elisabeth Someruell,* genaamd *Jacobus,* en zijn echtgenote *Helena Lamont* in Breda. In het oudste lidmatenregister van de Ned. Herv. gemeente te Breda werden zij begin 1683 ingeschreven als afkomstig van het fort Isahella [16]). *Jacob Someruell* moet overleden zijn vóór 28 december 1699, toen *Helena Lamont.* zoals we zagen, weduwe werd genomd. Zij is in Breda blijven wonen. Behalve de reeds eerder genoemd zoon *Jacobus,* die op 12 september 1676 werd geboren, had het echtpaar *Someruell-Lamont* nog een dochter *Catharina.*

Helena Lamont gaf deze dochter op 5 januari 1700 een blanco volmacht om het achterstallige traktement van haar vader in Engeland te gaan innen [17]). Hij was sergeant geweest in een compagnie voetvolk onder kapitein Fliemen, tevoren kapitein Herry Brus (Bruce) onder het regiment van Kolonel George Lauder. Inderdaad is Catharina naar Engeland overgestoken, want zij werd in hetzelfde lidmatenregister in april of mei 1703 te Breda ingeschreven als afkomstig van Londen [18]). In 1691 was zij dienstbode bij Majoor Bilderbeecq te Breda en toen ongeveer 25 jaar oud [19]). Van haar is verder niets bekend.

De zoon *Jacobus Someruell* overleed te Breda op 24 januari 1699 en werd vier dagen later begraven [20]). Zijn moeder *Helena Lamont* overleed te Breda op 24 januari 1737 en werd twee dagen daarna begraven [21]), zij moet een hoge ouderdom bereikt hebben.

Verder ontdekten we, dat Jacob Campo ook nog een halfbroer *Gerrit* had. Een zoon uit het eerste huwelijk van zijn vader met *Gerrittien Vonck.* Deze is ontegenzeggelijk identiek aan de *Gerrit Weyermans,* trompetter onder ritmeester Posterne, die als jongeman in de Grote kerk te Breda ondertrouwde op 19 december 1682 met *Maria van Rotterdam,* jongedochter van Breda [22]). Voor deze echtverbintenis verwierf hij een „consent van een vooght in Den Bosch wonende". Hij huwde te Ginneken op 3 januari 1683. Van dit echtpaar werd te Breda op 10 augustus 1685 in de Grote kerk een dochter *Gecrtruid* gedoopt [23]) en op 8 januari 1692 te 's-Gravenhage in de Nieuwe kerk een zoon *Jacobus. Gerrit Weyerman* was in 1695 „guarde du corps" van Koning-Stadhouder Willem 111. Ook heeft hij in Engeland vertoefd, in het meergemelde lidmatenregister werd namelijk in het begin

12) R. 549, f. 10v-11;
13) N. 378, f. 3 dd. 19-1-1693; N. 314, f. 383 r + v dd. 10-12-1694; N. 332, f. 223 dd. 27-5-1698 en N. 564, f. 186-187 dd. 9-2-1703;
14) S. 561 en R. 570, f. 39v;
14a) R. 556, f. 93 r + v;
15) Afd. III-8, n° 107, f. 79;
16) Archief Ned. Herv. gemeente; Oudste lidmatenregister, p. 198;
17) N. 350, akte 4;
18) als noot 16, p. 286;
19) N. 474, akte 178;
20) Afd. III-8, n° 94, f. 47v;
21) Afd. III-8, n° 154, f. 118v;
22) Afd. IV-9, n° 44, p. 104;
23) Afd. IV-9, n° 33, f. 172v;

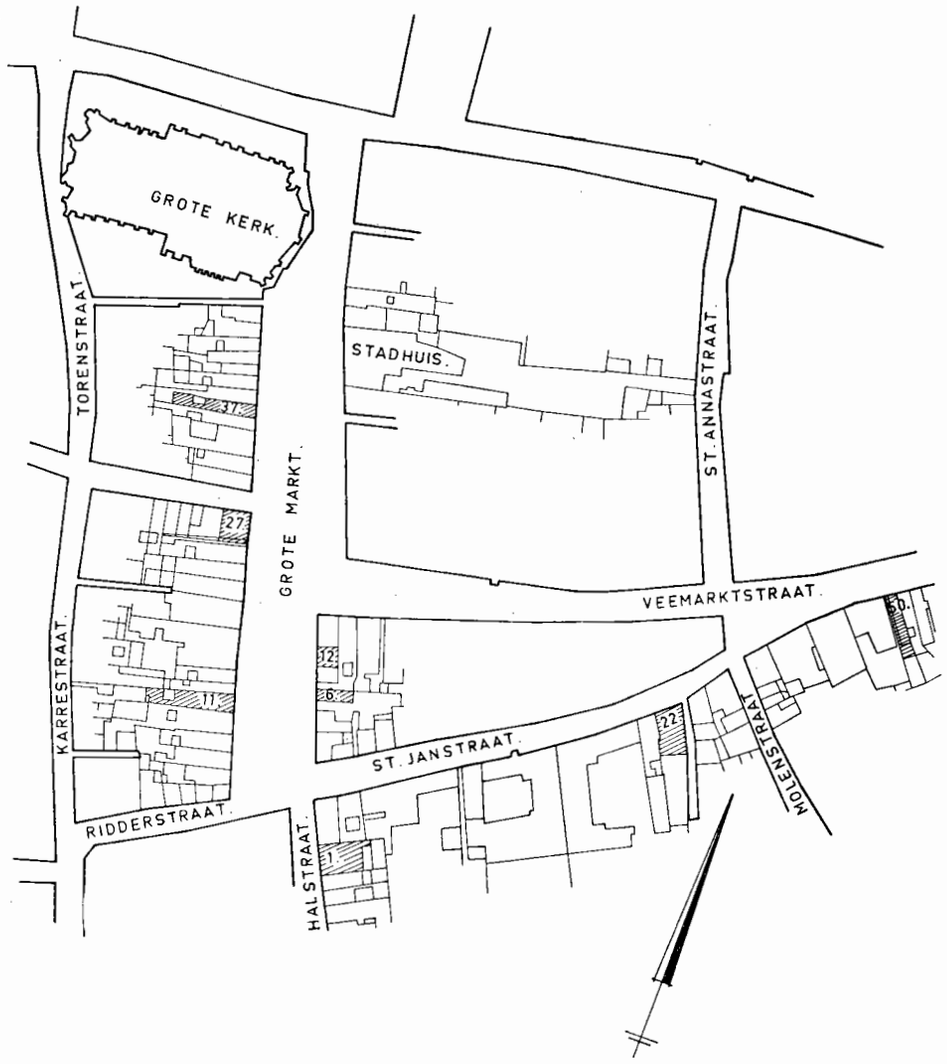

De te Breda gelegen huizen, bewoond of in eigendom bezeten door *Elisabeth Someruell* en *Maria Stoffelen*.

Grote Markt	11	huis	„de Eenhoorn"	Grote Markt	12	huis	„het Hoff van Parijs"
„ „	27	„	„St. Joris"	Halstraat	1	„	„het Moriaenshooft"
„ „	37	„	„den Bijbel"	St. Janstraat	22	„	„de Koevoet"
„ „	6	„	„den Ossecop"	Veemarktstraat	50	„	„het Moriaentjen"

van het tweede halfjaar 1691 te Breda ingeschreven „*Marytjen Rotterdam*, vrouw van *Weiermans* van Londen" [24]).

Het eethuis „de Son".

We bewezen reeds, dat *Jacob Campo's* vader te Breda een onbekende was. Hij zal dan ook zijn echtgenote niet geassisteerd hebben in een eethuis aldaar. Er blijft dan nog de mogelijkheid, dat *Elisabeth Someruell* alleen of met de hulp van haar halfzuster een eethuis gehouden heeft. In geen geval heeft dat dan plaats gehad in het huis „de Son" aan de Grote Markt, want daarin heeft zij nimmer gewoond.

In het lidmatenregister van de Ned. Herv. gemeente te Breda werd geen inschrijving gevonden van de ouders van *Jacob Campo*, noch van *Maria Stoffelen*. Zoëven zagen we wel, dat zijn halfbroer *Gerrit* in december 1682 te Breda ondertrouwde en dat zijn oom *Jacobus Someruell* zich met zijn gezin in de aanvang van 1683 hier vestigde. Vermoedelijk kwam zijn vader hier eveneens rond die tijd in garnizoen en hield zijn moeder daarna haar vaste woonplaats te Breda. Vrij nauwkeurig kunnen we nagaan waar zij gewoond heeft.

In 1684 wordt zij voor het eerst te Breda vermeld als huurster van het tot een nieuw huis verbouwde achterhuis van het pand „de Vrachtwagen" aan de noordzijde van de St. Janstraat. Zij moet dit na 1680, toen het nog aan een ander verhuurd was, betrokken hebben. Ook dit pleit voor een komst in Breda rond de jaarwisseling 1682/3. Dat huis lag aan het eind van die straat, schuin tegenover de Koevoet'"). In 1685 had zij het huis „de Koevoet" in de St. Janstraat (thans 22) in huur [26]). Eerst 1 mei 1687 verhuisde zij naar de Grote Markt, alwaar zij het huis en erf „de Eenhoorn" (thans 11) met achterhuis, hof en erf, dat op de Karrestraat uitkwam voor 220 gld. per jaar huurde. De verhuurster beloofde er een stal voor vier paarden met een hooizolder erbij te zullen bouwen [27]). Hoewel zij dit pand voor zes jaar gehuurd had, bleef zij er maar vier jaar wonen en droeg de resterende huurtermijn voor 210 gld. per jaar aan

[24]) als noot 16, p. 242;
[25]) H. 1788, f. 67;
[26]) ibid., f. 72;
[27]) ibid., f. 9v en N. 345, f. 323-324;

een derde over [28]). Zelf verhuisde zij toen naar het huis, achterhuis, stal en erf „het Moriaenshooft" aan de oostzijde van de Halstraat (thans 1) naast de Hoofdwacht. Dit pand huurde zij voor een termijn van twee jaar voor 195 gld. per jaar [29]). Het was in dit huis, dat haar echtgenoot *Hendrick Weyerman* overleed. Zij bewoonde dit perceel tot in 1697 [30]) en betrok daarna het huis „St. Joris" aan de Grote Markt (thans 27) op de hoek van de Korte Brugstraat [31]). In 1699 heette zij te zijn vertrokken naar Antwerpen [32]), in de maand maart van dat jaar evenwel woonde zij met haar zoon nog in het huis „het Moriaentjen" aan de Veemarktstraat (thans 50) — we komen hier nog op terug —. Het pand „St. Joris" werd door haar met ingang van 1 november 1699 voor 158 gld. per jaar verhuurd en dezelfde voorwaarden als zij het zelf ingehuurd had [33]).

In 1700 woonde zij wederom op de Grote Markt, alwaar zij het huis „het Osschenhooft" of „den Ossecop" (thans 6) had gehuurd [34]). Met ingang van 1 december 1705 verhuurde zij van dat huis drie gemeubileerde benedenkamers en de keuken voor een wekelijkse huursom van 18 gld. en 18 st., zijnde de waarde van 2 gouden Pistolen. De meubelen en andere goederen, die in de huur begrepen waren, werden in het huurcontract gespecificeerd opgegeven [35]). Zij bewoonde dit pand tot in 1710 en verhuisde in dat jaar naar het eerder genoemde perceel „de Eenhoorn" [36]). Hier bevond zij zich nog in 1711, na dit jaar is verder niets bekend van eventuele andere woningen.

Voor de instandhouding van een goed lopend eethuis is een groot aantal malen verhuizen — zoals we zagen achtmaal in nog geen dertig jaar — niet bevorderlijk. We behoeven er dan ook geen geloof aan te hechten, dat zij een eethuis gehouden heeft. De onderverhuur van een aantal kamers van haar huis pleit daar ook niet voor. De inhoud van de volgende akte maakt het zelfs onwaarschijnlijk.

Elisabeth Someruell legde voor notaris Rombout Damisse te Breda op 28 juli 1701 een verklaring af ten behoeve van Generaal Ramsay [37]). De voornaamste punten daaruit voor ons zijn, dat zij op 24 augustus 1697, toen het leger van de Republiek vóór Brussel gekampeerd was, een gewonde Graaf in haar tent had geherbergd, waarvoor haar in 1698 te Breda namens de genoemde Generaal 50 gld. voor zijn vertering waren betaald, tegelijk met de 650 gld., die de Generaal toen bij haar had laten lenen.

De tent in een legerkamp en de vertering wijzen op een beroep van marketentster, dat door *Elisabeth Someruell* zal zijn uitgeoefend. Herinneren we ons dan de veertien jaren, die *Maria Stoffelen* haar gediend heeft, dan lijkt het aannemelijk, dat Elisabeth alleen te Breda vertoefde als zij niet bij het leger was en dat haar halfzuster voor haar zoon en huis gezorgd zal hebben. Mogelijk ook hebben beide zusters elkander afgelost, want het genoemde huis van *Maria Stoffelen* werd verschillende malen door *Elisabeth Someruell* verhuurd, zonder dat daarbij van een machtiging daartoe gewag gemaakt werd. Verbleef de eerste dan niet te Breda?

[28]) N. 377, f. 232;
[29]) H. 1788, f. 80v en N. 313, f. 219 r + v;
[30]) H. 1920;
[31]) H. 1788, f. 12;
[32]) H. 1790, f. 9;
[33]) N. 333, f. 119;
[34]) H. 1790, f. 6; H. 1788, f. 6v; H. 1924, f. 7 en H. 1723, z.f.;
[35]) N. 451, f. 291-292v;
[36]) H. 1924, f. 10v;
[37]) N. 379, f. 283;

Jacob Campo's schilderstudie te Breda en onmin met zijn moeder.

Jacob Carnpo moet volgens eigen verklaring [38]) ongeveer 18 jaar oud geweest zijn, toen hij te Breda schilderlessen kreeg van Ferdinand van Kessel. Inderdaad valt aan te tonen, dat deze schilder in die tijd reeds te Breda gevestigd was en wel in „het Suyckerhuys" aan de Grote Markt (thans 20)"[39]). Van Kessel overleed te Breda op 29 juli 1702 [40]).

Op ongeveer dezelfde leeftijd zou Jacob Campo door zijn moeder zijn weggestuurd, dus ca. 1695. In het jaar daarvoor op 22 oktober 1694 liet hij echter door de Bredase notaris Paulus van Heusden een testament opstellen ten gunste van zijn moeder „uyt tedere lieffde, die hij tot haer is dragende" [41]). Dit geschiedde dus drie dagen nadat zijn vader hem 1000 Rijnsgulden had geschonken en op dezelfde dag, dat zijn tante haar testament ten gunste van zijn moeder wijzigde. Van enige onmin is dan nog geen sprake. Ook in maart 1699 woonde hij nog bij haar, zoals we zagen, en in september van dat jaar assisteerde hij haar nog bij de verhuring van het huis „St. Joris". Als hij dan al onmin met zijn moeder gehad heeft, was dat in ieder geval niet op 18-jarige leeftijd.

Zijn avonturen in Breda.

Op 27 juli 1703 werd in de Grote kerk te Breda een onechte zoon gedoopt van *Catharina Snep* en *Jacob Weyerman* [42]). Deze *Catharina Snep* was een dochter van *Nicolaes Snep* en *Maria Goyaerts*, eerst weduwe van *Hendrick Corneliss van Ghils*. Jacob Campo kende haar reeds eerder, want haar moeder was de eigenares van het huis „het Moriaentjen", waar hij met zijn moeder in 1699 bij inwoonde. *Catharina* werd gedoopt in de Grote kerk te Breda op 13 december 1675 [43]). Dat het inderdaad een onechte zoon van Jacob Campo was, blijkt uit het codicil van zijn moeder gepasseerd voor notaris Johan Denman te Breda op 1 maart 1706, waarbij zij aan dat kind 1000 gld. legateerde. Dit bedrag moest na haar overlijden in vaste panden worden belegd en *Catharina Snep zou* er tot de meerderjarigheid van haar kind het vruchtgebruik van hebben. Mocht het kind eerder overlijden dan verviel het legaat aan *Jacob Carnpo* en in derde instantie aan *Maria Stoffelen* [44]).

Een broer van *Catharina*, genaamd *Nicolaes Snep*, verliet eind 1707 of begin 1708 Breda en vestigde zich als vettewarier en kaarsenmaker te Delft [45]). Deze zal voor de opvoeding van zijn neefje *Jacobus Weyerman zorg* gedragen hebben. De laatste immers was later als pruikenmaker eveneens te Delft gevestigd. *Cafharina Snep* bleef te Breda wonen en overleed er op 25 juni 1745 [46]).

Geheel onverschillig zal *Jacob Canzpo* tegenover dit zoontje niet gestaan hebben, in 1712 verbleef hij namelijk ook te Delft [47]).

Nu komen we aan het avontuur met *Gerritje*, de nicht van de chirurgijn meesters *Jan Arends*. In Breda is geen chirurgijn van die naam in Weyerman's tijd bekend, wel een meester *Jan Ernst*, chirurgijn, maar deze had geen nicht Gerritje.

[38]) zie: De levens-Beschrpvingen der Nederlandsche Konst-Schilers .....
[39]) H. 1788, f. 5 en N. 475, akte 175;
[40]) N. 448, akten 104 en 108;
[41]) N. 236, akte 53;
[42]) Afd. IV-9, n° 34, z.f. de vadersnaam werd geschreven *Weidermans*;
[43]) Afd. IV-9, n° 33, z.f.;
[44]) N. 452, f. 50-51;
[45]) R. 564, f. 131 en N. 358, akte 69;
[46]) Afd. III-8, n° 157, f. 143v;
[47]) R. 834, f. 124v e.v.;

In 1695 treffen we twee verklaringen aan van deze meester *Jan Ernst*, burger en chirurgijn te Breda, inhoudende dat zijn zoon de chirurgijn meester *Nicolaes Ernst* in het begin van 1693 met het schip „Nighte Veghte" naar Oost-Indië was gevaren en diens dochtertje *Johanna* bij hem had achtergelaten [48]). We zien dus, dat meester *Jan Ernst* een kleindochter Johanna bij zich had. Zij werd gedoopt in de Grote kerk te Breda op 8 juni 1692 [49]).

Vergeten we niet, dat Kersteman zijn verhaal pas jaren na het gebeurde heeft opgetekend aan de hand van mondelinge overleveringen van Bredanaars, wier herinneringen op dit punt wel wat verbleekt geweest zullen zijn en die dus gemakkelijk de namen van moeder en dochter hebben kunnen verwisselen. Haar moeder heette namelijk *Geertruy Heyblom*. Geertruy is identiek aan Geertje en van Geertje naar Gerritje is slechts een kleine stap. De aanduiding nicht werd in vroeger tijd veelal ook gebruikt voor kleindochter. We mogen wel als vaststaand aannemen, dat we bij Kersteman i.p.v. Gerritje nicht van de chirurgijn meester Jan Arends moeten lezen *Johanna* kleindochter van de chirurgijn meester *Jan Ernst*.

Kersteman plaatst de schaking na de publicatie van Weyerman's Brabandsche Voyage. Deze werd uitgegeven in 1705, Johanna was toen nog slechts 13 jaar oud, Indien het verhaalde waar is, moet het toch zeker enige jaren later geschied zijn, doch nergens blijkt iets van een arrestatie en ondervraging van Jan Ernst, noch van een verbanning van Weyerman, zodat het gehele relaas wel naar het rijk der fabelen verwezen kan worden.

Een vonnis, waarbij Weyerman uit de stad en baronie van Breda verbannen werd, zou zeker gevonden moeten zijn, aangezien in de registers van criminele vonnissen van de stad Breda in die tijd geen hiaten voorkomen. Het beste bewijs, dat hij nimmer door de magistraat van Breda verbannen is, is wel het feit dat hij in 1715 inwoner van Breda genoemd werd en toen zelfs voor schepenen van Breda een verklaring aflegde [50]). Hij zou al over veel moed beschikt moeten hebben om na een verbanning onder eigen naam en nog wel in het openbaar in Breda te durven verschijnen.

Wel is zeker, dat hij *Johanna Ernst* op *30* juni 1713 een trouwbelofte gaf [51]) en twee kinderen bij haar verwekte, die resp. op *22* mei 1715 *Jacobus* en op 9 mei 1717 *Henricus* werden gedoopt in de R.K. kerk aan de Waterstraat te Breda [52]). Jaren later op 31 maart 1727 huwde hij met haar voor schepenen van Nijenrode/Breukelen in tegenwoordigheid van de beide kinderen [53]).

Kersteman doet het voorkomen alsof Weyerman het gehele avontuur op touw gezet had om zich van haar geld meester te kunnen maken en vertelt dat zij „een burgerlijk stuivertje geld" bezat. Ook dat blijkt een puur verzinsel te zijn, want noch van haar ouders, noch van haar grootouders erfde zij iets noemenswaardigs. Zo sloot in mei 1701 Geertruy *Heyblom*, weduwe van *Nicolaes Ernst*, meester chirurgijn te Breda — hij was dus intussen teruggekeerd uit Indië — een overeenkomst met de voogden van haar dochtertje, waarbij bepaald werd, dat deze bij haar meerderjarigheid of eerder huwelijk slechts 25 gld. zou ontvangen, omdat de nalatenschap van haar vader niet voldoende was geweest om haar iets uit te keren [54]). In 1715 werd het huis in de St. Janstraat, nagelaten door de weduwe van meester Jan Ernst, publiek verkocht om met de opbrengst daarvan de daarop drukkende lasten te voldoen [55]). Van deze zijde erfde Johanna dus niets.

48) R. 832, f. 53v en f. 55v-56;
49) hfd. IV-9, n° 34, z.f.;
50) als noot 47;
51) Alg. Rijksarchief; Archief Hof van Holland n° 5443;
52) Afd. IV-9, n° 21, p. 67 en 77;
53) C. M. Geerars — Jacob Campo Weyerman (1677—1747). In: Annalen van het Thijmgenootschap Jrg. XLV (1957), p. 299;

Wanneer Kersteman over de verbanning uit Breda van Weyerman schrijft, voegt hij er in een noot aan toe, dat er nog een copie van het desbetreffende vonnis onder verschillende inwoners van Breda berustte. Inderdaad kunnen er copieën van vonnissen, waarbij Jacob Campo veroordeeld werd, bestaan hebben, want in 1699 kreeg hij onenigheid met een *Anneken van Ghils*, echtgenote van de vleeshouwer *Adam Peeter Goyaerts* te Breda. Uit de enkele verklaringen, die op verzoek van *Elisabeth, Someruell* in deze zaak werden afgelegd, blijkt alleen dat die vrouw aan Weyerman geld heeft aangeboden, doch niet om welke redenen zij dat gedaan heeft. Het was gebeurd in het huis „het Moriaentjen" van de moeder van Catharina Snep, waar Jacob Campo met zijn moeder rond Pasen 1699 woonde [56]). Bij drie vonnissen van de Bredase Krijgsraad resp. *22* dec. 1699 en 1 en 6 jan. 1700 werd hij veroordeeld, doch het was bij het ontbreken van het archief van deze Krijgsraad niet te achterhalen waartoe hij veroordeeld werd. Van deze vonnissen ging zijn moeder als zijn voogdes in beroep bij de Hoge Krijgsraad te 's-Gravenhage en liet opnieuw enige verklaringen afleggen [57]). Deze laatste instantie vernietigde op 22 sept. 1701 de drie vonnissen van de Bredase Krijgsraad en ontzegde de eiser Adam Peeter Goyaerts optredende voor zijn echtgenote zijn eis met uitzondering van een daarin vervatte pretentie van enige gelden en zilverwerk. De kosten van dit proces en van dat in eerste instantie kwamen ten laste van Goyaerts [58]). Toch zal het proces niet alleen over geld gehandeld hebben, zijdelings komen in de verklaringen ook minder oirbare dingen betreffende Anneken van Ghils aan het licht, zij was dan ook niet van onbesproken gedrag [59]). Het kwam zelfs zover met haar dat haar echtgenoot, nadat hij na een scheiding van tafel en bed de samenleving met haar hervat had, zich genoodzaakt zag om met het oog op haar „dissoluyt ende ongeregelt leven" zijn zaak en stad te verlaten en zich als ruiter in dienst te begeven, waardoor hij voorgoed van haar gescheiden kon leven. Dit alles blijkt uit een akte van 1 maart 1706, waarbij hij voogden over zijn kinderen benoemde [60]).

Men zal zich intussen hebben afgevraagd waarom dit proces voor een krijgsraad gevoerd werd. De beantwoording van deze vraag is tevens een opheldering van de vermelding bij Kersteman, dat velen meenden, dat Jacob Campo nog als soldaat gediend had. Hij was toen — in 1699 dus — cadet in het regiment van Kolonel George Lauder in garnizoen te Breda. In het vonnis van de Hoge Krijgsraad werd hij reeds gewezen cadet genoemd, zodat hij tengevolge van dit proces de dienst wel zal hebben moeten verlaten.

Kersteman beweert nog, dat Jacob Campo bij zijn terugkeer in Breda na zijn zwerftochten zijn ouders overleden vond en dat zij hem slechts 600 gld. hadden nagelaten. Ook dit is nit waar. Zijn vader overleed reeds in 1695 nog vóór Jacob Campo aan zijn zwerftochten begon. In 1715 was hij weer

54) N. 379, f. 272;
55) H. 533/117;
56) R. 832, f. 122-126 en N. 316, f. 211-212v;
57) N. 317, akten 7, 14, 36 en 25;
58) Alg. Rijksarchief; Archief H. M. Vierschaar n° 265;
59) Vergelijk b.v. de verklaringen op 8 febr. 1703 t.b.v. haar echtgenoot afgelegd R. 369, f. 205 e.v.;
60) N. 452, f. 52-53;

inwoner van Breda [61])zij n moeder was toen nog in leven, zij overleed eerst op 26 januari 1723 en werd op 1 februari d.a.v. begraven [62]). Mogelijk gaat de erfenis van 600 gld. terug op een even groot bedrag dat door haar op 4 augustus 1695 werd uitgeleend [63]), doch waarvan zij de schuldbekentenis op 23 december 1700 aan een derde overdroeg [64]). Dit was de enige maal, dat zij haar geld op rente uitzette: onroerende goederen heeft zij zelf te Breda nimmer gekocht.

We komen tot de conclusie, dat de biografie van Weyerman voorzover deze in het bovenstaande is nagegaan een kern van waarheid bevat. Kersteman heeft daar echter een mooi verhaal omheen gesponnen, al dan niet daartoe gebracht door onbetrouwbare overleveringen.

Gerrit Jacob Bruinier in 1813,

Officieren op de tweesprong: Oranje boven, of Siberië,

door

Dr. CH. W. F. WINCKEL.

Jacob Bruinier, vroedschap en thesaurier van de Grote Visserij te Enkhuizen, en een van de betovergrootvaders van de schrijver dezer regelen, had een zoon, *Gerrit Jacob,* geboren in 1782. Dit regentenzoontje werd op 12-jarige leeftijd organist van de Zuiderkerk en klokkenist op de Drommedaristoren, op een jaarwedde van honderd gulden, „op mijne jeugdige jaaren ruim bezoldigd", zoals hij boekstaafde in een „Gedenkboek", dat voor het nageslacht bewaard bleef, en waaraan de hierna te beschrijven episode is ontleend.

De geslachtslijst der familie *Bruinier* is beschreven in Nederland's Patriciaat, 13de jaargang (1923), blz. 14-29. De daarin vermelde gegevens omtrent *Jacob en* zijn zoon *Gerrit Jacob* (blz. 17 en 18) zijn onvolledig. Dank zij de mij door het Centraal Bureau voor Genealogie verstrekte inlichtingen, hier en daar aangevuld met aantekeningen in het eerder genoemde gedenkboek, kan de tekst thans als volgt luiden:

V. *Jacob Bruinier,* ged. Enkhuizen 10 dec. 1747, vroedschap en thesaurier der Grote Visserij aldaar, † Enkhuizen 30 okt., begr. ald. (Westerkerk) 2 nov. 1808, tr. 1°. Twisk (ondertr. Enkhuizen 16 sept. 1775, betoog naar Twisk 1 okt. 1775) *Geertruy Pijl,* ged. Enkhuizen 2 aug. 1752, † Enkhuizen 15 jan., begr. ald. (Westerkerk) 20 jan. 1791, dr. van *Gerrit* en *Dieuwertje Walbeek;* tr. 2° Enkhuizen 30 sept. 1792 *Maria Nederbergh,* ged. Naarden 30 nov, 1757, † Enkhuizen 29 april 1837, dr. van *Johannes* en *Johanna Tiedeman, en* weduwe van *Geutje Schuyt* (die weduwnaar was van *Neeltje Neledoe*).

Uit het eerste huwelijk:

1. *Willem Bruinier,* geb. Enkhuizen 24 okt. 1776, was van 1799 tot 1802 in militaire dienst, in 1805 apotheker en drogist op het Rapenburg te Amsterdam, en overleed in Rusland, meer dan vermoedelijk als militair.
2. *Dieuwertje Bruinier,* ged. Enkhuizen 11 jan. 1779, † Enkhuizen 31 aug., begr. ald. (Westerkerk) 3 sept. 1779.
3. *Gerrit* Jacob, volgt VI.
4. *Alida Debora Bruinier,* ged. Enkhuizen 13 nov. 1785, † vóór de vader.

Uit het tweede huwelijk:

5. *Joannis Thomas Bruinier,* geb. Enkhuizen 25 juni, ged. ald. 30 juni 1793, muziekmeester te Enkhuizen, † ald. 9 aug. 1822, tr. Enkhuizen 28 april 1813 *Hillegonda Chrisfina Rondhout,* ged. Bergen (N.-H.) 13 jan. 1793, † Alkmaar 18 sept. 1866, dr. van *Cornelis* en *Egelina Christina Bernard;* zij hertr. Alkmaar 6 juli 1823 *Klaas Dogger* Kinderloos.
6. *Mathijs Tiedcman Bruinier,* geb. Enkhuizen 17 okt., ged. ald. 19 okt. 1794, apotheker te Alkmaar, † Alkmaar 27 jan. 1864, tr. ald. 14 juli 1824 *Cafriena Hofdijk,* ged. Alkmaar 27 juni 1779, † ald. 22 mei 1840, dr. van *Willem en Willemina Schut,* en weduwe van *Leonardus Johannes van Breda.*

   Uit dit huwelijk:

   Maria Jacoba Bruinier, geb. Alkmaar 26 aug. 1824, † ongehuwd ald. 11 okt. 1858.
7. *Nicolaas Jacob Bruinier,* geb. Enkhuizen 9 dec.. ged. ald. 11 dec. 1796, muziekmeester en organist te Enkhuizen, † ongehuwd ald. 31 jan. 1836.

VI. *Gerrit Jacob Bruinier, geb.* Enkhuizen 11 dec. 1782, majoor der inf. 1836, † Luik 3 jan. 1870, tr. 1° Hoorn 10 dec. 1804 *Arnoldina Geertruida Stolze,* ged. Hoorn (Luth.) 10 april 1777, † Amsterdam 28 jan. 1810, dr. van *Johan Casper* en *Anna Catharina Ruggers;* tr, 2° Antwerpen 3 maart 1821 *Louise Johanna Winckel,* geb. Halsteren 29 febr. 1792, † Amsterdam 22 sept. 1866, dr. van Ds. *Christian Philipp* en *Wilhelmina Schindler* en weduwe van Dr. *Willem Hendrik Bloemröder.*

Uit het eerste huwelijk:

1. *Jacob Bruinier,* geb. Hoorn 2 febr. 1806, portretschilder, ongehuwd; woonde in 1858 in Nijmegen, toen hij zich bij advertentie aanbeval voor restauratie van schilderijen.

Uit het tweede huwelijk, behalve een na enkele dagen overleden dochtertje:

2. *Christiaan Philip Gerrit Jacob Bruinier,* geb. Antwerpen 14 mei 1825, enz. (Zie Ned. Patr. 1923, blz. 18.)
3. *Willem Frederik,* volgt VII.
4. *Gerrit Louis,* volgt VIIbis.
5. *Louis Nicolaas Bruinier,* geb. Kampen 4 aug. 1833. † Breda in 1849, als volontair bij het 7de Regiment van Linie.

   (Zie verder blz. 18 van Ned. Patr. 1923.)

Op 20 januari 1799 nam *Gerrit Jacob Rruinier* in Alkmaar dienst als cadet bij het 4de bataillon van de 7de halve brigade; in 1804 werd hij door het Staatsbewind der Bataafse Republiek aangesteld als luitenant bij het 19de bataillon infanterie. Hij nam deel aan de vele veldtochten der rumoerige Napoleontische periode: in 1799 in Noordholland tegen de Engelsen, in 1800 en 1831 tegen de Oostenrijkers, 1806 tegen de Pruisen, 1807 tegen de Zweden, 1808 tegen de Engelsen, 1812 en 1813 tegen de Russen, 1815 tegen de Fransen: tenslotte kwam in 1830 de Belgische opstand en de Tiendaagse Veldtocht. Hij besloot zijn militaire loopbaan als majoor-commandant van Fort Bath en werd in 1840 gepensionneerd; in 1868 overleed hij, 86 jaren oud.

Hij was achtereenvolgens in Bataafse, Hollandse, Franse en Nederlandse krijgsdienst: een der in zijn gedenkboek beschreven metamorfoses vond plaats na de overgave der ves-

---

[61]) als **noot 47;**

[62]) Afd. III-8, n° **146,** f. 88 er staat weliswaar *Elisabeth Simmerel,* **Dl. 111,** p. **297 en p. 299;**
maar **ait het** voorgaande **is** wel bewezen dat dit Jacob Campa's moeder is;

[63]) **R. 550, f.** 66v-67;

[64]) **R. 555, f.** 211-212.

ting Stettin (het beleg duurde van 9 februari-5 december 1813), die *door* een Frans garnizoen (omvattende o.a. het 123e Regiment Infanterie, van Hollandse oorsprong) werd verdedigd tegen Pruisische en Russische belegeraars. G. J. Bruinier was eerste luitenant bij de Voltigeur compagnie van het 3de Bataillon van bovengenoemd regiment; hij schreef het volgende:

„..... De vesting konde uit hoofde van gebrek aan levensbehoeften en van ellende zich niet langer staande houden, doordien wij aan alles gebrek hadden, en al het viervoetig gedierte dat zich in de vesting bevond geslacht was. De gouverneur der vesting was tot het uiterste gebracht; de raad van verdediging adviseerde met algemeene stemmen te capituleeren. De onderhandelingen duurden vier dagen; alstoen besloot de gouverneur, Lt.Generaal Grandeau, de stad over te geven, zijnde dit bepaald op den 5den December 1813.. . . . .

5 December 1813 marcheerden wij des morgens 9 ure met alle krijgseer volgens de wet voorgeschreven, uit de stad, na vele disorders te hebben bijgewoond, daar onze manschappen, toen wij in order van parade op de Frederiksplaats gerangeerd stonden, onophoudelijk riepen „Oranje boven"; nimmer heb ik dergelijke tooneelen bijgewoond. Ons bataillon was het laatste dat de stad uitmarcheerde. Buiten de Berliner Poort was een ontzaggelijke meenigte tezamen vereenigd, want meer dan 40,000 man Pruissen onder het Kommando van den Opperbevelhebber, de Lt.Gen. Bulow, hadden order om ons in ontvangst te nemen. Na afscheid van mijn kompagnie genomen te hebben, Wierden alle officieren gekommandeerd na de regter vleugel te marscheeren, nadat wij de geweeren onzer manschappen op het glacis hadden moeten aan rotten zetten: honderden wagens moesten wij passeeren, langs de Anclammerpoort. Alstoen de stad weder binnenkomende, om na de Pernitsche Poort te trekken, Wierden wij door het gemeen uitgejouwd.

Buiten de stad komende, en door de Kozakken en Uhlanen getransporteerd wordende — zijnde meer dan 500 officieren welke als gevangenen beschouwd Wierden — trokken wij door een korps Pruissen, aan dewelke ik eerst mijn chako, toen mijn pijp en mantel, en eindelijk mijn laarssen af moest geven, welk laatste artikel mij zeer bedroefde aangezien in het midden van de winter en veel sneeuw gevallen, het gemis van laarssen en mantel niet van het aangenaamste was. Dan, ik moest mij alweder troosten, dat dit lot mij niet alleen te beurt viel, maar alle mijne kameraden, alsook de Fransche officieren.

„Alzoo marscheerde ik barrevoets, zonder chako, bijna 2 uren, alswanneer zich een kolonel te paard bij onze colonne presenteerde, zijnde Adjudant bij de Souveraine Vorst van Holland, welke de colonne deed halt houden, de Hollandsche officieren vóór riep, met de vraag, of wijlieden voor Holland wilden dienen, daar de Franschen reeds dit land hadden verlaten, dog nog eenige vestingen bezet waren; dat men kortaf JA of NEEN moest zeggen en in 't laatste geval, met de andere gevangene Fransche offieren naar Siberiën getransporteerd Wierden.

De bedenking dat wij aan den keizer Napoleon onze eed hadden afgelegd, wierd door de Adjudant, de Kolonel van der Wijck beantwoord, dat wij hiervan ontslagen waren door de komst van de Souveraine Vorst en het verdwijnen der Fransche troupen uit Holland. Zijn woord van eer hierop gevende, wierd dus het aanbod met geestdrift aangenomen, en de orange kokarde dadelijk aan ons uitgereikt.. ···.

7 December. Arriveerde te 2 ure te Swedt, waar wij alle onze manschappen van het 123ste regiment aantroffen, hebbende alle dienst genomen bij het Legion van Orange, gekommandeerd door den kolonel Baron de Constant.....".

Zo waren dus in een handomdraai deze „Franse" troepen veranderd in Nederlandse, de geestdrift (waar nodig) wellicht aangewakkerd door het Siberische alternatief.

De troepen der Bataafse Republiek, later van het Koninkrijk Holland onder Louis Napoleon, waren door de inlijving van het koninkrijk bij het Franse keizerrijk automatisch Frans geworden en dit enkele jaren gebleven, althans in naam. De geest bleef Nederlands, zoals uit het gedrag van het 123ste regiment bleek.

De Franse entre-acte had vele jaren later een naspel, toen Keizer Napoleon 111 de St-Helena medaille instelde, welke werd uitgereikt aan de nog in leven zijnde veteranen van Napoleon 1. De medaille vertoont het borstbeeld van laatstgencemde, en aan de keerzijde de woorden „A ses compagnons de gloire sa dernière pensée. Ste. Hélène, 5 mai 1821". Het Gedenkboek citeert uit de Bredasche Courant van 7 Februari 1858 het volgende bericht:

„Bij kennisneming van de Kanselier der beide orden in Nederland, als daartoe door Zijne Majesteit den Koning behoorlijk gemagtigd zijnde, is aan den gepensionneerden Majoor der Infanterie G. J. Bruinier vergunning verleend tot het aannemen en dragen van de St. Helena Medaille, hem vanwege Zijne Majesteit Napoleon III, Keizer van Frankrijk, toegekend."

Wel, ruim een-en-een-kwart eeuw na de Franse tijd heeft ons land ook een Duitse bezetting ondergaan, die ons nog vers in het geheugen ligt. De „kleine korporaal", oftewel de „Corsikaanse tiran", stond als militair genie mijlen ver boven *zijn* geestelijke naneef, de Oostenrijkse korporaal, al hadden zij wel het een een ander gemeen.

Elke vergelijking gaat mank; maar wat zou ons nageslacht er van zeggen, wanneer over enkele tientallen jaren de dan aan het bewind zijnde Duitse regering een medaille zou instellen met het borstbeeld van Adolf de Eerste en Laatste, en dat dan de Nederlandse regering aan haar medeburgers, die in de Duitse gelederen hadden gediend, vergunde de medaille aan te nemen en te dragen?

Ik zal het niet meer beleven, maar ik zou mij in mijn graf omdraaien!

KORTE MEDEDELINGEN.

DE TENTOONSTELLING

„DE NEDERLANDSCHE LEEUW"

Aanvullingen en verbeteringen op de catalogus:

Afb. 5, lees: Zegel van de Staten-Generaal; de verwijzing naar Cat. 46 vervalt.

Cat. no. 16, lees: Kwartierstaat *Van Overschie-De Groot,* 18de eeuw.

Cat. no. 123, lees: Lit. De Ned. Leeuw, LXXV, 1958, kol. 188.

Cat. no. 142: de naam der echtgenote is *Maria de Smeth.*

Cat. no. 153, lees: alliantie-wapen *Volkert van Jever* en *Quirina Catharina van Sypesteyn,* getr. 1733.

Cat. no. 168; in de beschrijving zijn de wapens van Schiedam en Den Brie1 uitgevallen.

Cat. no. 178, lees: Lit. De Ned. Leeuw, LXIX, 1952, kol. 323.

Cat. no. 284, lees: *Sara Catharina van Hoecke.*
Cat. no. *298,* waarschijnlijk bedoeld: V.O.C., overtopt door een A (kamer Amsterdam).

Uitgevallen zijn kwartierstaten van Euwsem-Camstra, Camstra-Juckema, Appinga-Bronckhorst 1714 alsmede stamboom Godin *1771,* eigenaar F. W. A. Baron van Asbeck.

Sijgers.

(LXXIV, kol. 389-40 1.)

In de vorige jaargang, kolom 400, heb ik enkele, niet tot het adellijke geslacht de *Sigers* behorende, Sijgersen vermeld, die reeds in jaargang 1915 waren gepubliceerd, maar waarop ik enkele aanvullingen had. Nu blijkt mij evenwel, dat de daar aangehaalde akten destijds niet goed begrepen zijn, waardoor ik, vertrouwende op de juistheid der vermelde gegevens, tot de verkeerde conclusie kwam, dat *Sijger Jans* eerst huwde met *Hille* en daarna met *Aeltie.* Een der afstammelingen, de Heer W. K. van der Veen, ambtenaar bij het gemeentearchief van Groningen, maakte mij hierop attent en voorzag mij van uitvoerig documentatiemateriaal, waarvoor hem hier mijn hartelijke dank toekomt.

De rectificatie wordt wat uitgebreider, daar er vele afstammelingen zijn, die dit op prijs zullen stellen.

De gegevens zijn verkregen uit het rechterlijk archief van Groningen IIIx en IIIy, en het register van het coopmans- en cramergilde, waarin ook overlijdensdata worden vermeld.

I. *Johan Sijgers* werd in 1601 lid van het coopmans- en cramergilde te Groningen, waar hij reeds in 1593 een kamer in de Steentiistraat bewoonde, waarvoor hij een rente van een rijder betaalde volgens de stadsrekeningen van 1593. Met zijn vrouw *Hille* kocht hij 1 april 1614 [1]) twee huizen tussen de Ooster- en Steentilstraat voor 2186 Embder gulden en 28 sept. 1614 [2]) verkochten zij een huis in de Steentilstraat aan hun zoon *Sijger Jansen* en diens vrouw *Anna. Johan* of *Jan Sijgers* † 13 maart 1621 en *Hille* werd begraven 30 aug. 1638.
Uit hun huwelijk 6 kinderen, hetgeen blijkt uit een akte van 1 juli 1639 [3]), toen zij als erfgenamen van hun moeder twee kamers bij het Papenpoortje verkochten.

1. *Sijger Jans,* volgt II.
2. *Geert Sijgers* werd lidmaat der Herv. kerk in juni 1626, lid van het coopman- en cramergilde in 1633, kocht 1 juli 1639 [4]) voor 5100 carolusgulden van zijn broers en zusters „haer amparten" van een huis in de Steentilstraat z.z., was capitein of hopman bij het burgerl. reg., vermoedelijk ongehuwd overleden, begr. 4 april 1664. Zijn nalatenschap werd verdeeld: een laatste verdeling vond plaats 7 aug. 1679 [5]) tussen zijn neven en nichten.
3. *Anneyen* of *Annechien Sijgers,* geb. Groningen 17 dec. 1606, † ald. 2 juli 1651, tr. Groningen 17 dec. 1626 (ondertr. 28 okt.) *Jeremias Mees,* geb. Rotterdam 15 sept. 1598, enz. Zijn schoonmoeder *Hilletien Sijgers,* wed. van *Joan Sijgers,* stelde zich 28 juni 1632 [6]) „tot versekeringe van dese provincie" borg voor hem als „clerq op comptoir van den ontfanger generael der provincie van stadt Groningen ende Ommelanden". Hij en zijn vrouw kochten na de dood van Hille 1 juli 1639 [7]) voor 2100 carolusgulden het huis in de Steentilstraat ten o. van dat van Geert.
4. *Geessien Sijgers,* tr. Groningen 9 mei 1630 (ondertr. 3 april) Ds. *Bolardus Stechman,* geb. Groningen ca. 1605, pred. te Noorddijk 1631-1648, † ald. 14 juni 1648, zn van Ds *Hermannus Stechman:* tr. 2e 26 nov. 1651 *Jan Jacobs (van) Woldendorp:* tr. 3e in 1658 (ondertr. Groningen 28 aug.) Ds *Franciscus Noordendorp,* pred. te Tjamsweer 1630-1663, † 1663. Geessien was 26 nov. 1664 [8]) nog in leven, toen zij als weduwe met Dr. Mees, Samuel Kruydenaer, Johan Bolsius en Tjaert Tjabbens, mede caverende voor de andere erfgenamen van zal. hopman Geert Siger een en ander verkocht.
5. *Reentien Sijgers,* lidmaat der Herv. kerk in maart 1631, tr. Groningen 24 januari 1636 Ds *Abelus Lamberti van Bolhuis* enz. als in vorige artikel.
6. *Hindrickje Sijgers,* tr. *Johan Wichers,* „laeckenbereijder", vaandrig bij het burgerlijk reg., † tussen 30 sept. 1635 en 20 okt. 1636, zn van *Wicher Wolfers* en Gese. Zij woonden 14 mei 1624 [9]) in de Poelestr. z.z., welk huis 15 juni 1637 [10]) op vordering der schuldeisers gerechtelijk werd verkocht voor 3225 carolusgulden (koper *Boele Wierts*). *Zij* leenden 30 sept. 1635 [11]) van hun moeder Hilletyen Sijgers 1000 car.gulden en als weduwe leende zij nog eens 2000 car.gulden van haar moeder op 20 okt. 1636 [12]).

II. *Sygher Jansen.* lidmaat der Herv. kerk in maart 1626, lid van het coopman- en cramergilde in 1626, † Groningen 7 febr. 1650, tr. 1 e Groningen 18 april 1613 (ondertr. 27 maart) *Anneijen Pieters,* † ald. 3 jan. 1630, dr van *Pieter Kremer,* te Loppersum; tr. 2e Groningen 22 aug. 1630 (ondertr. 31 juli) *Aeltijen Wessels,* wed. van *Cornellijs Dercks.*
Uit een der huwelijken, waarschijnlijk het eerste:
Hillegonda Sijgers, tr. Groningen 13 okt. 1659 *Samuel Cruidner* of *Cruydener* enz. als in voorgaand artikel.
Hun kinderen zijn (alle gedoopt te Groningen):
a. *Anna,* ged. 17 jan. 1662.
b. *Siger,* ged. 17 jan. 1664.
c. *Hindrick,* ged. 16 sept. 1666.
d. *Aeltien,* ged. 1 okt. 1668.
e. *Hermanna,* ged. 18 okt. 1672.

Mr. H. L. HOMMES.

1) IIIx 1, fol. 108, 109.
2) IIIx 1, fol. 169.
3) IIIx 19, fol. 241vso.
4) IIIx 20, fol. 23vso.
5) IIIy 1679.
6) IIIx 11, fol. 408.
7) IIIx 20, fol. 9.
8) IIIx 46, fol. 295.
9) IIIx 7, fol. 208.
10) 1111 8, fol. 208.
11) IIIx 15, fol. 276.
12) IIIx 15, fol. 282.

BOEKBESPREKING.

Rotterdams Jaarboekje 1956, en Rotterdams Jaarboekje 1957. W. L. en J. Brusse's Uitgeversmij N.V., Rotterdam 1956 en 1957.

Het ter recentie ontvangen van deze twee jaargangen van het Rotterdams Jaarboekje biedt een goede gelegenheid om

nog eens te wijzen op het belang, hetwelk deze, terecht zo goed bekende, publicatie ook voor de genealoog heeft. Het jaarboekje, onder redactie van de rotterdamse gemeentearchivaris Mr. H. C. Hazewinkel, uitgegeven onder bescherming van het gemeentebestuur, tevens jaarboekje van het Historisch Genootschap Roterodamum, kan reeds op een ruime staat van dienst terugzien; de hier te bespreken deeltjes vormen de 4de en 5de jaargang van de zesde reeks.

Behalve de gebruikelijke „Dagelijkse Kroniek", behandelende de gebeurtenissen in het afgelopen jaar, en vele belangwekkende studies o.a. over Hendrik Tollens, de dichter en de burger", bevat de jaargang 1956 een voor de genealoog zeer belangrijke bijdrage van de hand van Mr. W. F. Lichtenauer. getiteld „Parallelle levens in de nieuwe geschiedenis", handelende over de achterneven *Nicolaas Montauban van Swijndregt* (1754-1839) en *Leonardus van Zwijndregt* (1753—1832), welke beide als Rotterdamse patriotten op de voorgrond zijn getreden. In de jaargang 1957 behandelt dezelfde schrijver in een artikel, getiteld „De assimilatie van een immigrantenfamilie te Rotterdam in de 19de eeuw" de vestiging van twee gebroeders *Lichtenauer,* afkomstig uit Hannover, te Rotterdam, waar de naam thans nog *een* bekende klank heeft.

Deze belangwekkende boekjes, welke elk 256 bladzijden en vele illustraties tellen, zijn verkrijgbaar voor de volgende prijzen: ingenaaid ƒ 5,15 (1956) en ƒ 5,10 (1957); gebonden ƒ 7,— per jaargang.

W. W. 'VAN VALKENBURG.

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

Breitenstein. (LXXV 80, 199). Nu ik uit het antwoord van ons lid de Heer G. S. Sicco Smit lees, dat hij niet over voldende gegevens *Fuchs* beschikt wil ik gaarne mijn steentje er toe bijdragen om van antwoord te dienen op de vraag naar de kwartieren van *Arnobdina Fuchs.* Haar acht kwartieren luiden: *Fuchs, Unckels, Weyl, Frengels, Jansen, Engelhardt. van de Sand, Bouman,* allen uit het Rijnland.

Ik meen juist te doen met de vraagsteller voor verdere bijzonderheden te verwijzen naar het „Kwartierstaten-boek". waarin ik publiceerde een kwartierstaat *van der Kun-Fuchs,* waarbij ik op wil merken dat *Arnoldina Fuchs* (x *Heinrich Wilhelm Maria Breitenstein)* de zuster was van mijn overgrootvader *Wilhelm Adrian Johann Fuchs* (x *Johanna Elisabeth Blankenheym).*

Naar aanleiding van het gestelde door de Heer G. S. Sicco Smit kan ik mededelen dat wijlen zijn schoonvader de Heer *Alfred Maria Breitenstein* mij een aantal jaren geleden het adres gaf van Prof. *Carl August Fuchs,* musicoloog en oud-concertmeester-violist te Manchester. Ik had enige malen het genoegen deze, zeer op jaren zijnde gastvrije heer te bezoeken. Van hem kreeg ik ter copiename een aantal aantekeningen *Fuchs,* zijn tak betreffend, waardoor mijn genealogie *Fuchs* vrijwel volledig is. Hij had twee zoons nl. *Arnold,* geboren te Manchester 26 oktober 1899, overleden 16 februari 1947, en *Edgar,* geboren aldaar 14 juni 1903 en wonend Shepherd's Hey te Knutsford (Cheshire).

Ik moge verder verwijzen naar „*Johann Baptist Fuchs* (1757-1827) Erinnerungen aus dem Leben eines Kölner Juristen" door Dr. Julius Heyderhoff. Köln 1912, waarin een „Stammtafel der Familie Johann Baptist Fuchs" is opgenomen. Dit fraaie boekwerk is vermoedelijk nog wel te verkrijgen; het kostte mij destijds niet veel moeite.

Fuchs voert als wapen: in blauw een omgekeerd anker van zilver met de ring omlaag, vergezeld van 2 zilveren sterren. Als schildhouders 2 wolven, geen helmteken.

Ik ben in het bezit van een aardige tekening (gedateerd Bodendorf 1 oktober 1841) voorstellende drie knappe jonge meisjes die aile drie in Nederland geboren waren. Zij logeerden toen kennelijk op het buitengoed dat de *Fuchs'en* in Bodendorf hadden: deze drie meisjes waren:

1. *Wally Fuchs, 16* jaar (*Walburga Maria Stephania Johanna* x *Johann Joseph Kraemer);*
2. *Mathilde Breitenstein, 16* jaar (Zij was een dochter van het echtpaar waarvan de kwartieren gevraagd werden).
3. *Cornélie Fuchs,* 14½ jaar *(Cornelia Maria Johanna Wilhelmina).* Zij was gehuwd met *Leopold Gerard Louis van der Kun.* Van dit echtpaar vindt men de kwartierstaat als voren genoemd. Zij hadden 14 kinderen o.a. mijn moeder en mijn schoonvader.

Bloemendaal. H. F. HEERKENS THIJSSEN.

Grimes **(Graham).** Gevraagd het voorgeslacht en nadere gegevens van *Johan (John) Grimes (Graham)* die 19 nov. 1658 te Rotterdam huwt met *Elisabeth Beyer.* Ms. gegevens Centr. Bur. en Ned. Leeuw zijn bekend.

Amsterdam. MR. D. DUNLOP.

van Isselmuden (van IJsselmu(i)den). Omstreeks 1755 komen in de omgeving van Leeuwarden (Wijtgaard, Roordahuizum enz.) personen van de naam *van Isselmuden (van IJsselmu(i)den) voor.* Zijn deze personen verwant met de Groningse tak van het geslacht *van Zsselmuden (Zie* Ned. Leeuw LVI, kol. 440 e.v.)? Overeenstemmende voornamen zouden op verwantschap kunnen duiden.

Arnhem. F. J. A. VAN IJSSELMUIDEN.

van Loo-de Brauw-Vallaré. Bij akte van 1 augustus 1652 verleenden *Pieter Jansen van Savelpoel,* wonende te Middelburg, *Johan de Brauw, Abraham de Brauw, Jan Vallaré, Maria Vallaré,* en *Anna Blanquart,* wonende te Rotterdam, ten overstaan van notaris Adriaan van Adrichem te 's-Gravenhage volmacht aan Jacob Stalpert, borger van 's-Gravenhage, om *een zerkgraf* in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage over te dragen aan Johan Serwouters, tresorier van de prinsesweduwe van Oranje. Volgens J. C. van der Muelen „De registers der graven in de kloosterkerk te 's-Gravenhage" blz. 44, stond dit graf vóórdien, sinds 10 januari 1636, geboekt op naam van *Johan van Loo,* clercq van de generaliteitsrekenkamer, begraven in dit graf 1 augustus 1637.

Wie kan mij inlichten omtrent de relaties van die verkopers van dit graf in 1652, zowel onderling als tot *Johan van Loo,* voornoemd.

Scheveningen. MR. DR. J. C. MARIS.

Nassau. In het maandblad van de Volkswagen 1955, september blz. 87 wordt een beschrijving gegeven van een reis in Italië, waarbij een kerk te Radiocofani bezocht wordt, in welke kerk een grafsteen ligt van *Enrico* comtti *di Naossowe,* aldaar gestorven en begraven 1451. Is dit de graaf *Hendrik* 11 genoemd in Geslachtsregister van het Vorstenhuis Nassau door J. M. van de Venne en A. A. M. Stols blz. 53.?

Rotterdam. J. H. BRAKKE.

INHOUD VAN DIT NUMMER.

Bestuursberichten. — Een tak van de haarlemse van Hogendorpen, door Ir. G. L. Meesters. — Jacob Campo Weyerman en zijn familie, door G. J. Rehm. — Gerrit Jacob Bruin& in "1813, door Dr. Ch. W. F. Winckel. — Korte mededelingen: De tentoonstelling „De Nederlandsche Lecuw" ; Sijgers. — Boekbespreking. — Vragen en antwoorden.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD 'VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde,

BESCHERMHEER: Z.K.H. DE PRINS DER NEDERLANDEN, PRINS VAN LIPPE-BIESTERFELD

Dit blad verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maandblad, gelieve men te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershaegenlaan 70, Wassenaar*
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad *f* 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari te voldoen door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris IR. C. M. R. DAVIDSON, *Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.*
Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede opgaven van adresverandering, te richten aan het Bureau van het Genootschap, *Bleijenburg 5, 's-Gravenhage.*

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of de inhoud der ondertekende stukken

No. 8 **LXXVe Jaargang** **augustus 1958**

BESTUURSBERICHTEN.

Het Bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van de Heren B. C. D. Hanegraaff, W. H. Koomans en Mr. R. J. M. Verheyen, respectievelijk sedert 1924, 1933 en 1951 gewoon lid van het Genootschap.

Tot lid zijn **benoemd:**

W. L. H. VAN DE GRAAFF . . . . . *s-Gravenhage.*
Paul Gabriëlst raat 150.

MR. F. M. OBERMAN . . . . . *Aerdenhout.*
Slingerweg 7.

Adreswijzigingen:

MR. E. STAR BUSMANN . . . . . , *Cairo (Egypte).*
p/a. Ambassade de s Pays-Bas, 18 Sharia Hassan Sabri, Zamalek.

MR. G. J. J. VAN WIMERSMA GREIDANUS *Toronto (Canada).*
90 Balmoral Avenue.

MR. G. C. D. BARON VAN HARDENBROEK . *'s-Gravenhage.*
Noordeinde 70.

J. G. F. M. G. BARON VAN HÖVELL TOT WESTERFLIER . . . . . *Roermond.*
Maria Theresialaan 83.

MR. A. J. KRONENBERG . . . . . *Amsterdam 2-2.*
Rooseveltlaan 55 hs.

A. C. SCHOTTE . . . . . *Amsterdam Z.*
van Eeghenstraat 105.

PROF. DR. J. WILLE . . . . . *Noordwijk aan Zee.*
Oranjeweg 8.

Koninklijke Onderscheiding.

Het heeft H.M. de Koningin behaagd bij Koninklijk Besluit van 10 juli 1958, no. 5, Jhr. Mr. C. C. van Valkenburg, penningmeester van het Genootschap, ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van het Genootschap te benoemen tot officier in de Orde van Oranje-Nassau.

De verslagen van de opening der Genealogisch-Heraldische Tentoonstelling „De Nederlandsche Leeuw" op 21 juni 1958 en van de Algemene Vergadering en de Jubileumbijeenkomst op 12 juli 1958 zullen worden opgenomen in het septembernummer van het Maandblad.

STAAT VAN AANWINSTEN,

A. **Afdeling** Familie-archieven.

'Familiepapieren van Gemert en van IJsseldijk.
(Geschenk van Mejuffrouw G. F. van Gemert te Driebergen ingevolge de wens van wijlen de heer N. G. van Gemest, Majoor der Infanterie b.d.)

Archivalia Hoekstra en ten Broecke Hoekstra.
Geschenk van de Heer B. ten Broecke Hoeksfra, Kolonel der Infanterie b.d. te 's-Gravenhage, door bemiddeling van Dr. G. I. Lieftinck te Leiden.)

Archivalia en aantekeningen Mackay.
(Legaat van de Heer D. H. P. Mackay.)

Archivalia Wolterbeek.
(Geschenk van Mr. W. C. J. Alpherts.)

Doctorsbul voor Adrianus Prins, 1743.

(Geschenk van Dr. H. T. Obreen fe Leeuwarden voor het bruikleen-archief Prins van Wesfdorpe door bemiddeling van ons Genootschap.)

Stukken omtrent de adeldom van Jean Philippe Caluwaert, Baron de Fraipont, 1690-1703. Fotocopieën van stukken in het Staatsarchief te Luik, Collection Lefort, dossier Calwaert.

(Geschenk van Ir. G. L. Meesfers.)

B. Afdeling Handschriften.

(Besier?, Mr. L. W. A.) Genealogieën Cornets de Groot, met vrouwelijke lijn Prins (Rotterdam), van der Gon, van Hall. d'Isai met vrouwelijke lijnen Marcella, van Swinden en von Hemert.

Brueys, B. de (1805), Genealogie Roosendael.

Siccama van Slochteren, Jhr. J. Hora. Genealogie Hora Siccama, met fragment-genealogieën Hora en Piccardt.

N.N. Kwartierstaat (8) van eventuele kinderen van het (kinderloos overleden) echtpaar Cornelis Munter en Margaretha Cornelia van de Poll, gehuwd in 1743, met gekleurde wapens.

(Geschenk van Mr. F. J. J. Besier.)

Bos, J. L. vand en en J. F. Jacobs. Genealogie Nederpelt. (Poeldijk).

(Geschenk van de Heer J. F. Jacobs fe Voorburg.)

*Geld*erman, Mejuffrouw A. A. G. M. Aantekeningen (stamreeksverbetering en aanvullingen) op de genealogie van de Zwolse familie Geldermann (Ned. Patr., jg. 4, 1913).

(Geschenk van de Samensfelsfer.)

Kouwenberg, H. J. († 1914). Genealogie van Couwenberg (Kouwenberg).

(Geschenk van Drs. N. M. Japikse te 's-Gravenhage.)

Leedebo er, G. M. Fragment-genealogieën van de geslachten, waartoe kwartieren van wijlen de Samensteller behoorden. 2 delen.

(Legaat van de Samensteller.)

Scharp, H. J. Geschiedenis van de Hollandse tak van het geslacht van Benthem (Middeleeuwen).

Idem. Willem Cuser, bastaard van Henegouwen, en zijn nakomelingen.

1 dem. Het Leidse geslacht Poes.

Idem. Genealogie Scharp: chronologische aantekeningen over de Schotse geslachten Shar p; varia Schar p: genealogische tabel Scharpé (België).

1 dem. Het Lodewijk-VU-vraagstuk.

1 dem. Het Dunkelgraf-mysterie.

Idem. Kaspar Hauser.

(Legaat van de Heer H. J. Scharp.)

Sickinghe, Jhr. D. W. Der Sic king he Musiefwerk. Delen 11 en III.

(Geschenk van de Samensteller.)

Beres t eyn, Jhr. Mr. Dr. E. A. van. Genealogie Hanselaer.

Huydecoper van Nigtevecht, E. Genealogie van Schuylenburch.

Prins, Mr. P. C. Bloys van 'Treslong. Genealogieën Haasbaart en Vermeer.

Tour, M. C. W. du (1810). Fragment-genealogie *du Tour.*

N.N. Fragment-genealogieën l'Empereur van Opwijck, (Thijs) van Keinogen en van Kretschmar (afschriften) en varia.

Stor m de Grave, A. P. M. A. en F. F. Baron de Smeth. De 256 stamdelen van F. J. J. Baron van Heemstra.

Storm de Grave, A. P. M. A. Aantekeningen omtrent de „Lignage de Saint Louis" (zie De Ned. Leeuw LXVII, 1950, k. 25).

N.N. Biografische aantekeningen omtrent Leden van de Staten-Generaal in de jaren 1814-1850.

(Geschenk van de Heer W. A. Storm de Grave te Huis fer Heide.)

Stuurman, Dr. F. J. Geslachtlijsten van Blokzijlse families, 1610-1750, met kwartierstaten van het echtpaar Adriaan Stuurman, 1792-1876, en GeesjeKeuter, 1797-1873.

Idem. Genealogische aantekeningen aangaande Blokzijlse families, 1579-1785.

(Bruikleen van Dr. F. J. Stuurman te Colmschate.)

Elias, Dr. J. E. Genealogie Faas.

Haersolte, heer van Yrst, W. (Baron) van. Genealogische aantekeningen Doys en genealogie van Golts te in en kwartierstaten van enige leden van dat geslacht.

Heemskerck, R. van. Genealogie van Schoonhoven, met bijgevoegde latere aantekeningen van anderen.

Oyen, A. A. Vorsterman van. Genealogie (Leechburch) Auwers en genealogische aantekeningen Krom.

N.N. Genealogie Co (e) be 1.

N.N. Genealogie thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg.

(Aangekocht.)

Wijnman, Mr. H. F. Genealogie Rog-aar.

(Geschenk van de Heer K. P. Ackema.)

Naber, Mr. S. A. l'Honoré. Kwartierstaat van de kinderen van het echtpaar Mr. Samuel Adrianus l'Honoré Naber en Wendilia Margaretha Kakebeeke.

(Geschenk van de Samensteller door bemiddeling van de Heer W. F. del Campo Hartman.)

Roosegaarde Bisschop, Drs. G. Bijlage tot de geschiedenis van de Amsterdamse pakhuizen De Groene en Grauwe Valk, Brouwersgracht 192 en 194, en De Appel, Brouwersgracht 196 (fragment-genealogieën Pameyer, van Riel, Sonnenschein en van Walwijk).

(Geschenk van de Samensteller.)

Meilink-Roelofsz, Mevrouw M. A. P. Genealogische aantekeningen omtrent verscheidene geslachten.

(Geschenk van de Samenstelster.)

H. Hommen, Genealogische aantekeningen uit de periode vóór 1811 uit de verzameling bidprentjes der familie Essink.

(Geschenk van Drs. H. B. M. Essink fe Baardwijk.)

Woesik, Mr. F. X. M. van. Kaartsysteem van biografische gegevens omtrent Rooms-Katholieke Nederlanders, die in 1939 onderscheidingen droegen, uitgereikt door de Heilige Stoel.

(Geschenk van de Samensteller.)

C. Afdeling Zegels en Wapenafbeeldingen,

Cachet van Gerardus Henrikus Moolenbergh. overleden Dordrecht 4 april 1954.

(Geschenk van Notaris Mr. H. F. Reynvaan.)

Alliantiewapen van Piet er de 1 a Ru e, koopman en reder te Middelburg, c. 1650, en zijn vrouw M a r i a van de Klaver, Hout.

Alliantiewapen van W i 11 e m B r o u w e r, schepen, raad en burgemeester van Middelburg, ontvanger-generaal van Zeeland, † 1649, en zijn vrouw J o h a n n a van d e W e 11 e, † 1662. Gepolychromeerd hout.

Alliantiewapen van P i e t e r B r o u w e r, waterbaljuw van Middelburg, † 1679 (zoon van Willem en Johanna van de Welle), en zijn vrouw Johanna Stoop, † 1660. Gepolychromeerd hout.

Onbekend wapen (uit Middelburg?): gaande bok op grasgrond: helmteken: de bok uitkomend. (17de eeuw?). Hout. Alliantiewapen van N. P a 1 s ('s-Gravenhage, Scheveningen) en N.N. (een dubbele adelaar). 2de helft 18de eeuw. Hout. Onbekend wapen (Visser? Snoek?): staande visser, met de linkerhand een afhangende vis houdend, 18de eeuw. Hout.

(Bruikleen van de Kon. Academie voor Beeldende Kunsten te 's-Gravenhage.)

Een tak van de haarlemse van Hogendorpen,

door Ir. G. L. Meesters.

(Vervolg en slot van LXXV, **kol.** 352.)

§ 6. De kinderen van *Albert van Hogendorp* bij *Susanna Caluarf.*

7. *Daniel van Hogendorp,* treedt voor zich zelf op 23 juni 1612 [165]); sinds 4 sept. 1612 stonden de twee huizen te Antwerpen (de Sonne en de Mane) in de Keizerstraat, alsmede het land te Ordelen, afkomstig van zijn vader Albert op naam van hem en zijn moeder. Daar hij echter alleen de gehele koopsom betaald had, zag zijn moeder van alle recht daarop af [166]). Hij is uitlandig 30 juli 1613 [128]), treedt echter op 7 dec. 1614 te Amsterdam reeds weer als doopgetuige op [167]), verschijnt 12 juni 1618 te Antwerpen als hij zijn bezit te Antwerpen (en het deel dat formeel nog de andere kinderen competeerde) overdraagt aan zijn neef Mr. *Jacques Calvart,* destijds schepen van Antwerpen [168]) en later mr. van de requesten van den huyse sconincx en raedt in S.M. Grooten Rade van Mechelen (zoon van Sr. *Jacques Calvart,* heer van Zeveren, bij *Margarita van de Cruyce;* dit geslacht noemt zich later: *de Sassigny dict de Calvaert)* [169]). *Daniel van Hogendorp* stierf vóór 21 aug. 1623 te Sevilla [170]). Als executeur van zijn testament wordt op 17 nov. 1623 [171]) Sr. *Guillaume Caluert,* later Ridder, heer van Zeveren en schepen van Antwerpen (eveneens een zoon van bovengenoemde *Margarita van den Cruijce*) genoemd [172]).

Waar het mij niet bekend is dat andere van Hogendorpen in Spanje verbleven zal op hem slaan het wapen *Hogendorp* vermeld in de Nobiliario de los reinos y senorios de Espana dat beschreven wordt als: gedeeld: 1. in zilver een zwart molenrad; 2. in zilver een zwarte leeuw [173]).

8. *Jacques van Hogendorp,* volgt IVa.
9. *Willem van Hooghendorp,* † tussen 16 maart 1601 [115]) en 4 sept. 1612 [165]).
10. *Susanna van Hogendorp,* ged. Antwerpen (St. Jacob) (R.C.) 17 april 1589 [117]). Uit de namen der doopgetuigen schijnt te volgen dat haar vader, daartoe gedwongen, haar R.C. heeft laten dopen. Zij stierf jong, naar ik aanneem vóór haar gelijknamige zuster, dus vóór 1591.
11. *Susanna van Hoogendorp* [173a]), geb. Bremen in 1591, verzorgde na het overlijden van haar nicht *Livine Calvart Simonsdr.,* gehuwd met *Peter Belten,* het huishouden van deze laatste tot diens hertrouwen [174]), testeert als inwoonster van Amsterdam 19 mei 1613 twee weken na haar moeders dood en woont dan over de Nieuwe Hoogstraat [175]), is dan tevens lidmaat der Duits Gereformeerde Gemeente. Samen met haar man testeert zij te Amsterdam 2 sept. 1617, waaruit blijkt dat zij in het huwelijk een assmelterij inbracht [176]). In 1616 woonde zij op de Groenburgwal. Zij testeert te Kampen 6 nov. 1674 [176a])), alwaar haar begraven niet werd gevonden.

Zij tr. (ondertr. Kerk Amsterdam 16 aug. 1616) Ds. *Petrus Plancius P (etri) F (ilius)* [177]), geb. Brussel in 1584, stud. te Leiden 1603, te Genève 1608, predikant te Diemen 1610, te Sloterdijk 1613, te Hasselt 1613, te Kampen 1619 [178]), sloeg in 1621 een beroep naar Amsterdam af [179]), woonde in Kampen op de Burgwal [180]), † Kampen in 1651. Ook zijn begraven werd niet gevonden, wel daardoor dat hij als predikant vrij van rechten begraven is [181]).

---

165) Schepenbrieven Antwerpen 501 fol. 585vs dd. 4 sept. 1612, noemt een request van hem en zijn moeder dd. 23 juni 1612.

166) N.A. 269 fol. 39vs dd. 22 jan. 1613.

167) Doopboek Oude Kerk.

168) Schepenbrieven Antwerpen V FR 532 fol. 200, 201vs.

169) Zie, naast de bij noot 108 genoemde bronnen ook nog: Stadsarchief Antwerpen gen. aant. Bisschops, o.a. het huw. contract voor notaris P. Fabri dd. 17 dec. 1616 van Mr. *Jacobus Calvart,* J.U.L. en schepen, en een volmacht dd. 25 aug. 1639 van dezelfde verleden voor notaris Gasp. de Witte. Gaillard. Grafschriften Antwerpen en Mechelen.

170) N.A. 708 P. Carels fol. 270. Testament van *Clementia van Hogendorp.* Zij noemt *f* 150,— haar gemaect bij *Daniel van Hogendorp,* haeren broeder in Spagnien overleden.

171) Recognitien Kampen 17 nov. 1623 en 8 okt. 1624; N.L. 1956, k. 240.

172) Stadsarchief Antwerpen: gen. aant. Bisschops.

173) Fam.blad 1883 nr. 10.

173a) In het doopboek van Hasselt heet zij in febr. 1618 ten onrechte *Susanna van Hovendorp.*

174) Zie omtrent *Peter Belten* en zijn vrouw:
D.T.B. 406 fol. 79 dd. 28 maart 1592, D.T.B. 411 fol. 147vs dd. 2 sept. 1604, Weesk. Amsterdam Inbrengreg. 16 fol. 211 dd. 7 okt. 1614, Elias II 764, Fam.blad 1883 nr. 83, N.A. 26 fol. 567 dd. 6 dec. 1605, N.A. 2 J. Gijsberts fol. 701 dd. 26 okt. 1613. In deze laatste acte legateert Sr. *Peter Belten,* coopman binnen Amsterdam, gereformeerd, aan *Susanneken van Hogendorp f* 3000,—.

175) N.A. 29 J. Gijsberts fol. 537.

176) N.A. 31 J. Gijsberts fol. 293. Haar lijfsieraden waren nogal sober; zij noemt haar fluwele cofferken, twe gouden brasceletten en een juweel van cristal van montagne met gout beslagen.

176a) Testament Kampen fol. 30. Vriendelijke mededeling van de Gem. Archivaris van Kampen.

177) D.T.B. 420 fol. 135vs.

178) Nw. Ned. Biogr. Wdbk; Fam.blad II 61/2, Versl. en Med. O.R. e.G. 31 p. 13; Acta Prov. Syn. Zuid Holland 1621—33; Acta Prov. Syn. Overijssel; Inv. Ch. en Besch. Kampen 4705, 4738, 7281.

179) Inv. Ch. en Besch. Kampen 5160.

180) Lidmatenlijst Kampen 22 dec. 1619; Inv. Ch. en Besch. Kampen 7057.

181) Omtrent de belangen der familie *Plancius* in de Oost-Indische Compagnie zie Recognitien Kampen op 23 dec. 1636, 1 maart 1637, 9 nov. 1637 en 4 dec. 1637. Zijn belangen werden behartigd door hun cousyn *Christopher Thijs,* coopman te Amsterdam.

Hij is zoon van Ds. *Petrus Plancius*, hageprediker en later predikant te Brussel en Amsterdam, een vurig en onverdraagzaam Calvinist, bekend aardrijks-, zeevaart- en sterrekundige, cartograaf en de principaelste Autheur ende aendrijver van de Oost-Indische Compagnie, en van *Johanna Geubels* [182]) (dr van *Franchoys Geubels* [183]), een der bekendste tapijtfabrikanten te Brussel die o.a. twaalf gobelins leverde aan Koning Philips van Spanje [184]), en van *Magdalena Pasfeau).*

Bij de afwikkeling in Antwerpen van de boedel van zijn schoonouders noemt Dy. *Petrus Plancius P. F.* zich „*Peeter Peeterss*" in een volmacht verleden voor de magistraat van Hasselt op 20 maart 1618 [185]), dus nog tijdens het bestand; bij een acte verleden te Kampen op 8 okt. 1624 inzake de afwikkeling te Sevilla van de nalatenschap van zijn zwager *Daniel van Hogendorp* door de Antwerpse schepen *Willem Calvart* noemt hij zich wederom *Peter Peterss* [171]). Waar het overduidelijk dat hij een familienaam voerde die de Heren te Kampen en Hasselt wonderwel bekend was, moet hier sprake zijn van ren opzettelijke misleiding door onze predikant; de naam van zijn vader moet in Antwerpen en Sevilla te berucht zijn geweest !

12. *Catharina* (ook *Catlyne*) *van Hogendorp*, geb. in juli 1597 (Amsterdam) [128]), in 1621 staat zij onder voogdij van Catharina Schotmans, weduwe van kapitein Herman van Olthoff [185a]) (zie ook onder IIIa, 6), samen met haar man wordt zij nog vermeld te Amsterdam in juli 1626 [186]), tr. (ondertr. Kerk Amsterdam 20 juli 1621) *Isaac van Eynd'hoven*, geb. in 1596 (Amsterdam), woont in 1621 op de Zeedijk aldaar [187]), † Amsterdam in 1629 [188]), zn. van *Melchior van Eyndhoven*, koopman in de Teertuinen, en *Janneken Kieft* [189]).

Isaac's zuster *Neeltje*, gehuwd met *Jacobus van der Rosiere*, clercq ter secretarie van de Admiraliteit [190]), en zijn broeder *Melchior van Eyndhoven*, schoolmeester, waren beiden nog in Antwerpen geboren [191]).

Op het Rijksarchief in Utrecht berust een ms. aantekening van Attevelde, betreffende de kwartieren van *Susanna van Eindhoven*, op 17 febr. 1666 te Utrecht in do Buurkerk begraven [192]).

De wapens zijn:

Endhoven: in wit drie blauwe kepers vergezeld van drie blauwe sterren, beladen met, een hartschild van goud met een zwerte (kraan?) vogel.

Kief: in goud een zwarte kievit.

Hogendorp van Sparenwoude: gedeeld: 1. in wit een zwart molenrad; 2. in wit een zwarte roodgenagelde leeuw.

182) Fam.blad II 61-1; Nw. Ned. Bioyr. Wdbk; S.P. l'Honoré Naber, Reizen van Barents en Heemskerk p. 11 e.v.; W. Geesink, Calvinisten in Holland ; J. Keuning, Petrus Plancius.

183) Schepenbrieven Antwerpen 384 fol. 101vs dd 4 juni 1585.

184) H. Göbel. Wandteppiche p. 312, 316, 322; Künstler Lexikon; l'Intermédiaire 68 p. 77; Antwerpsch Archievenblad XXIII/116.

185) Schepenbrieven Antwerpen VFR 532 fol. 202 waar deze volmacht genoemd wordt.

185a) Weesk. Amsterdam Inbrengreg. 16 okt. 1592.

186) Navorscher 1891, k. 315 ; Navorscher 1906, p. 428.

187) D.T.B. 426 fol. 70vs.

188) Ms. aant. in gen. van Hogendorp door Scheffer bij C.B.

189) Uit de ondertrouwacte volgt dat *Janneken Kieft* de moeder van *Isaac* was. Blijkens N.A. 54 L. Heyline fol. 340vs dd. 27 april 1602 treedt Sr. *Melchior van Eyndhoven* op voor zijn zwager Sr. *Nicolaas Kijff* te Rouaan. Zie ook N.A. 44 fol. 64 dd. 1 april 1593, 48 fol. 27 dd. 15 juni 1595, 49 fol. 94 cld. 19 april 1596.

190) ondertr. kerk Amsterdam 30 jan. 1610.

191) ondertr. kerk Amsterdam 17 april 1610.

192) Nr v. 1906 p. 428.

Caluart : in goud drie zwarte merletten.

Het ms. is 17de eeuws, zodat hieruit blijkt dat men toen de herkomst van de hier behandelde van Hogendorpen meende te mogen afleiden uit *Thomas van Hogendorp*, in 1449 en 1451 beleend mot rechten te Spaarnewoude [193]); actes die een wettige afstamming zouden aanduiden zijn nirt bekend. Te oordelen naar de voornamen *Floris, Thomas* en *Claas*, die ook bij de 15de eeuwse van Hogendorpen voorkomen, schijnt er wel enig verband te zijn.

IVa. *Jacques (Jacob) van Hogendorp*, geb. Antwerpen in 1586, wordt 31 januari 1607 voor vijf jaar koopmansleerling bij Sr. *Pieter Belten* te Amsterdam [194]). Deze *Pieter Belten* was geboren te Antwerpen 30 mei 1565 als zoon van *Jacques* en *Elisabeth van den Eynde, (zie* bij IIIa, 2) en op 28 sept. 1604 te Amsterdam gehuwd met *Liuine Caluart* (of *Leuina Calewarfs)* geb. 1567 te Antwerpen als dochter van *Simon Calvarf*, en bij haar hertrouwen in 1604 wed. van *Mauricio de la Fors* in de Beau Haneton in de Nes. Simon was een broeder van *Susanna Calvart*, de moeder van *Jacques van Hogendorp*, zodat deze laatste bij een aangehuwde neef werd ondergebracht [174]).

Jacques woont in 1610 op de O.Z. Achterburgwal, treedt nog op 25 nov. 1616 [195]), is reeds overleden 2 sept. 1617 [196]), alhoewel een Antwerper schepenactie van 4 april 1618 [185]) hem nog onder de levenden rekent!

Hij tr. (ondertr. Kerk Amsterdam 20 nov. 1610) *Susanne du Pire (de Pier)*, geboren in 1592, woonde 1610 in de Warmoesstraat [197]), in 1631 in de omgeving van de Jodenbreestraat met een geschat vermogen van f 2000,— [198]), woont 5 dec. 1637 [199]) op de Nieuwe Markt, † kort vóór 14 febr. 1664 [200]), dr. van *Jan du Pire* en *Anna Gommers* [201]). Mogelijk is zij hertr. met *Hendrik Segers van de Camp*, hetgeen uit een weeskameracte [200]) zou kunnen worden opgemaakt.

Uit dit huwelijk twee kinderen:

1. *Susanna van Hogendorp*, ged. Amsterdam (Oude Kerk) 8 jan. 1612 [202]), tr. *Nathanael Arnouts*, echtelieden in 1651 [203]). Hij wordt nog vermeld 12 febr. 1677 [200]).
2. *Anna van Hogendorp*, ged. Amsterdam (Oude Kerk) 7 dec. 1614 [167]) (of geb. in 1617), † na 1651 [200]) en vóór 14 febr. 1664, tr. (ondertr. Kerk Amsterdam 5

193) Nav. 1904.

194) N.A. 57 L. Heyline fol. 364.

195) Weesk. Amsterdam Inbrengreg. 17 fol. 1vs dd. 19 jan. 1616. Bewijs aan de kinderen van wijlen *Lievina Lucx* en *Balthazar van de Veke*. (*Balthasar* ondertr. 2° 4 febr. 1616 met *Barbara Cobbaut*). Overzusterlingen der kinderen zijn *Jacques van Hogendorp* en *Gillis de la Paille*.

Balthasar en *Lievina* zijn ondertr. Amsterdam 22 dec. 1601 (D.T.B. 409 fol. 169). *Hans Luycx, Robert Luycx*, sal. *Lievina Luycx, Isabeau Luycx* (zie N.L. 1914, k. 126) worden genoemd bij de afwikkeling van de boedel van *Anthoinette Calvart* op 12 febr. 1605 (zie noot 115).

Hun ouders *Zoris Luycx* en *Jozynken Calewart* zijn 22 mei 1569 in de St. Walburg te Antwerpen gehuwd.

Deze *Josina Calvart* was een zuster van de moeder van *Jacques van Hogendorp*.

196) N.A. 31 J. Gijsberts fol. 293.

197) D.T.B. 414 fol. 209vs.

198) J. G. Frederiks. Kohier voor Amsterdam over 1631.

199) D.T.B. 477 fol. 51.

200) Weesk. Amsterdam Inbrengreg. 31 fol. 227vs. Het jongste kind van Dr. *Jan Zael*, n.l. *Tsartje*, is geboren in 1651.

201) K.A. 12 fol. 50 vs dd. 18 maart 1600. Jnn *du Piere* en *Anna Gommerts* e.l.

202) Aant. in gen. Hogendorp door Scheffer bij C.B.

203) Nav. 1904 p. 42, 43; Fam.blad 1885 p. 98.

dec. 1637) [199]) Dr. *Jan Geubelsen Zael,* geb. Amsterdam in 1613, apotheker op de Zeedijk, stud. te Leiden 3 mei 1659, promotie tot med. dr. te Harderwijk 16 juli 1660 [204]), medicus te Amsterdam, † na 12 febr. 1677 [200]), zn. van *Geubel Claess,* welke zijn zoon Jan genoemd heeft naar een erfoom *Jan Sael,* portier van de St. Anthonispoort te Amsterdam [205]).

Bovendien had Jacques van Hogendorp nog twee onechte kinderen en wel:

3. *Jaequemijntgen van Hogendorp,* vermeld 27 dec. 1621 [206]) en 4 sept. 1625 [151]);
4. *Martijntgen van Hogendorp,* vermeld 4 sept. 1625 [151]).

47. *cornelis Thomaszn. van Hogendorp.* Tak te Brugge.

IIIb. *Cornelis Thomaszn. van Hogendorp,* geb. te Amsterdam [207]), poorter van Brugge [208]), muntmeester particulier van zijne Majesteits Munt van Vlaanderen te Brugge, door hem van 5 mei 1568 af gepacht als opvolger van zijn broeder Albert [209]), † aldaar 15 maart 1579 [210]), tr. (huw. contract Brugge 29 april 1563) Joncvr. *Barbara (Barhele) de Graue* of *de Grève,* dochter van *Stheuin de Graue* en Joncvr. *Barbara de Canfere filia Pieters* [207]). Daar de pacht van de Munt pas afliep op 4 mei 1580 ging *zij* na de dood van haar man door met munten, totdat dit haar door de opvolger Bitter van Raesvelt verboden werd: zij staakte daarop het bedrijf 19 nov. 1579 [211]). Met de Rekenkamer van Brabant te Antwerpen wordt afgerekend op 16 mei 1580, daar het door de oorlog niet mogelijk was dit als gebruikelijk te Rijssel te doen [212]).

Als weduwe bezit zij huizen aan de Westmeersch en een huis bij het Haentken in de Smedestraat te Brugge"[213]), aangekocht in de jaren 1568, 70 en 74 [210]). In 1581 verbindt zij dit bezit voor de nalatenschap van haar man, die slechts ƒ 629,— groot was [214]).

Barbara hertr. (huw. contract Brugge 16 juni 1580) de Heer *Pieter Dominicle sHeer Peterszuene* weduware, poorter van Brugge [215]), die in 1580 vermeld wordt als eigenaar van 19 huizen te Brugge [216]). Hij, *Peter Dominicle* „de jonge", was thesaurier van Brugge 1578, '79; schepen 1577, '80; raad 1581, burgemeester 1582, '83 [216a]). Hij behoorde tot degenen dewelcke de wet hebben vuytter stadt van Brugghe ghesonden ende uytgheseyt op 2 sept. 1584 als behoorende tot de Guesen ende nieuwghesinde persoonen, dewelcke de catholycke ende roomsche religie [217]) niet en hebben willen aenneemen, nochte oock onderhouden. Hun eigendommen werd in beslaggenomen waarbij blijkt dat *Pieter* met zijn vrouw en de voorkinderen naar Zeeland was uitgeweken „en pays rebelle a sa Maieste, horsmis une fillette laquelle pretend exception" [218]). *Barbara de Grave* treedt voor het laatst op 27 juli 1585 [219]) en blijkt te zijn overleden vóór 13 sept. 1613 [220]) toen haar nalatenschap te Brugge werd gescheiden. Vermoedelijk is het gezin vrij snel uit de ballingschap teruggekeerd, daar in 1602 over hun goederen in de rekening der confiscatie niet meer gerept wordt [221]).

Barbara's tweede man *Pieter Dominicle* was mogelijk goudsmid. Een aanwijzing hiervoor ligt in het feit dat in 1503 zijn grootvader *Pieter Dominicle* goudsmet te Brugge was [222]), terwijl 10 juni 1544 aan *Pieter Dominicle* en jonevrouw *Magdaleene Beaufremez* een sepulture wordt vergund in de goudsmeden capelle voor het altaar van de O.L.Vr. Kerk te Brugge [223]), dit waren de ouders van Barbara's tweede man.

Een broeder van deze laatste Pieter, n.l. *Franchoys Dominicle,* is 26 maart 1578 door de Prins van Oranje benoemd tot hooftman van het Sestendeel Onser Vrouwen te Brugge [224]). Een der andere broeders, *Jacques Dominicle,* heeft klaarblijkelijk steeds de spaanse zijde gehouden.

Waar in oude genealogieën van Hogendorp aan Thomas van Hogendorp een Canter tot vrouw wordt gegeven schijnt een mogelijkheid tot verklaring gevonden te kunnen worden in een verkeerde rangschikking van kwartieren der kinderen van het hier behandelde echtpaar; hun moederlijke grootmoeder — en niet hun vaderlijke grootmoeder — was een Canter.

Uit het huwelijk *van Hogendorp-de Grave* 5 kinderen:

1. *Thomas van Hogendorp,* volgt IVb.
2. *Cornelis Corneliszn. van Hogendorp,* minderjarig 30 juni 1580 [219]) en 31 jan. 1581 [214]), *jong* gestorven zonder nazaten vóór 13 sept. 1613 [220]).
3. *Barbara (Barbele, Babeken) Cornelisdr. van Hogendorp,* minderjarig 3 maart 1568 [225]) en 13 jan. 1581 [214]), jong gestorven vóór 13 sept. 1613 [220]). Was zij soms het bovenvermelde dochtertje dat in Brugge bleef? [218])
4. *Maria (Mayken) van Hooghendorpe Cornelisdr., is* nog minderjarig 13 jan. 158 1 [214]), † 13 dec. 1601, begr. te Brugge (Onze Lieve Vrouwe Kerk): tr. Brugge (O.L.Vr. Kerk) 11 mei 1589 *Franchois Lampreel,* † *19* febr. 1626, begr. Brugge (O.L.Vr. Kerk). Hij Hij hertr. met *Ester Plante filia Maerten* en is zn.

---

204) Fam.blad I 11 p. 5.

205) Weesk. Amsterdam Inbrengreg. 13 fol. 48vs noemt *Geubel,* zoon van *Claes Jacobss* schipper en *Lysbeth Geubels,* de zuster van *Jan Sael.* (Over deze laatste zie Van Dillen, Amsterdam in 1585.)

206) N.A. 287 fol. 501vs, *Nelletgen van Hogendorp* maakt in haar testament vele legaten o.a. een de twe echte kinderen van wijlen *Jacob van Hogendorp,* haer halue broeder, aen *Jacomijntgen van Hogendorp* oock dochter van *Jacob van Hogendorp* (die dus niet „echt" was).

207) Brugge. Klerken van de vierschaar dl. 920, Jan Telleboom. Huw. contract dd. 29 april 1563.

208) Komt, hoewel meerdere malen als zodanig in actes vermeld, niet voor in Parmentier, Indices op de Brugsche Poorterboeken. Blijkens de inleiding op dit werk, is dat wel te verklaren.

209) Rekenkamer Brussel 18150, 18151 (de rekening over 1571—74 ontbreekt).

210) Brugge. Weeskamer. Staten van Goederen Index III nr. 17498. Acte van 13 juni 1580.

211) Rekenkamer Brussel 18152.

212) Bijlage bij 18152.

213) Annales de la Société d'Emulation 5e Serie, Tome VI, XLIII (1893) p. 154, 217.

214) Brugge. Klerken van de vierschaar dl. 842, Jan Spetael fol. 524 dd. 13 jan. 1581.

215) Brugge. Klerken van de vierschaar dl. 842, Jan Spetael, fol. 351.

216) Annales de la Société d'Emulation (1893) p. 100, 120, 280.

216a) J. Gaillard. Bruges et le Franc T 2, p. 170.

217) Lamentatie van Zegher van de Male p. 93.

218) Rekenkamer Brussel 18804. Rek. Confiscaties Brugge Ao 1585 fol. x.

219) Certificatieboeken Antwerpen 46 fol. 317vs.

220) Brugge. Klerken van de vierschaar dl. 951 Marcq van de Velde fol. 92vs. Sr. *Thomas van Hooghendorp* voor 1/3, Sr. *Adriaen Jacobs* en Joe *Jeanne van Hooghendorp* voor 1/3, Sr. *Franchois de Lampreel* wedr. Joe *Marie van Hooghendorp* en kinderen voor 1/3 delen nalatenschap ouders *Cornelis van Hooghendorp* en Joe *Barbara de Graue.*

221) Rekenkamer Brussel 18812 Rek. Confiscaties Brugge Ao 1603.

222) Kon. Bibl. Brussel ms. 21757.

223) Grafschriften Brugge p. 403.

224) Lamentatie van Zegher van Male p. 19.

225) Zie noot 214. Daarin vermeld een lijfrente dd. 3 maart 1568.

van *Jan de Lampereel filius Jans* en *Johanna filia Mr. Cornelis Moerman*[226]).

In 1613 waren hun kinderen *Franchois, Jan, Cornelis, Michel* en Joe. *Barbara de Lampreel.*

5. *Joanna (Jeanne) van Hooghendorp Cornelisdr.*, is minderjarig 30 juni 1580[210])—13 januari 1581[214]), † Brugge 25 mei 1636, begr. Brugge in de kapel van het Heilig Sacrement der O.L.Vr. Kerk[227]), tr. Brugge (O.L.Vr. Kerk) Post Pascha 1589 Heer *Adriaen Jacobs*, brouwer te Brugge, † 20 mei 1631, zn. van Heer *Jan Jacobs* en *Joncvr. Cathelijne van Damme*[228]).

De kinderen van hot echtpaar *Jacobs-van Hogendorp* zijn :

1. Mr. *Cornelis Jacobs* J.U. Lic.
2. Sr. *Adriaen Jacobs*, wonende te Sevilla en later in Epica.
3. *Barbara Jacobs*, tr. Mr. *Jan Gaile*, pensionaris der stad Ostende.
4. *Marie Jacobs*, tr. Mr. *Jan Baptiste Bollaert*, docteur in de medicine.
5. Mr. *Jan Jacobs*, tr. *Marie Elle.*
6. *Joanna Jacobs.*

Ten sterfhuize van *Adriaen Jacobs* werd o.a. bevonden een silverkanne met het waepen *van Hooghendorp*, welke ging naar de kinderen van *Adriaen Jacobs* in Sevilla, twee pourtraicten d'een van grootheere *van Hooghendorpe*, het andere syne huusvrauwe, een tafereel met quartieren van de ouders; het was een rijke inboedel.

Verdere nazaten in vrouwelijke lijn zijn te vinden in het fonds Merghelijnck[229]) in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel.

IVb. *Thomas van Hooghendorp Corneliszn.*, geb. Brugge, minderjarig 3 maart 1568[225])—13 jan. 1581[214]) week in 1585[218]) samen met zijn stiefvader naar Zeeland uit: hij verkoopt 18 febr. 1603 aan aan hem gelegateerde ¼ huis in de St. Jacobsstraat te Amsterdam[230]). Als oudste zoon is hij leenvolger van zijn vader en † te Brugge 10 maart 1620, begr. Brugge (St. Salvator) 16 maart 1620. Een huwelijk en kinderen van hem zijn niet gevonden, doch hoogstwaarschijnlijk is zijn dochter:

1. Joncvr. *Madelene filia Thomaes van Hogendorp*, † *20* juli 1660, begr. Brugge (St. Walburg), tr. Sr. *Christoffel filius Lambrecht Michiels*, samen vermeld 16 juli 1654; hij † 19 juni 1669, begr. Brugge (St. Walburg). De tijd ontbrak mij om na te gaan wat de inhoud was van de staten van goederen Index III nr 17298 en nr 14466 van de Weeskamer van Brugge die op haar betrekking hebben[231]).

§ 8. *Pyefer Thomaszn. van Hogendorp.*

IIIc. *Pyefer Thomaszn. van Hogendorp* (tekent ook als: *Hoegendoerp)*, geboren in 1545 (Amsterdam), woont te Antwerpen van 4 juli 1577[232]) tot 27 juli 1585[219]). Nadat aldaar op 17 jan. 1583 de Franse Furie plaats vond,

226) J. Gaillard. Inscriptions funéraires de la Flandre Occidentale. Arrondissement de Bruges I² p. 215.

227) Weeskamer Brugge. Staten en Rekeningen 1337.

228) Wcesknmer Brugge. Staten en Rekeningen 1214. Grafschriften Brugge p. 355.

229) Fonds Merghelijnck no. 71. Oeuvres généalogiques D'Hont de Waepenacrt VI fol. 169 en XXXI fol. 79, 80. De heer van Renynghe de Voxvrie te Brugge was zo vriendelijk mijn aandacht hierop te vestigen.

230) K.A. 24 fol. 57.

231) Uit de jaren 1677 en 1684. Over een *Adrien van Hogendorp* uit ao 1720 handelt nr. 16554; hij is mij verder onbekend.

232) Schepenreg. Antwerpen 349 (Martini et Kessel 2) fol. 69.

vinden we hem even te Leiden op 18 febr. 1583, toen hij aldaar ten huize van zijn schoonmoeder op de Pieterskerkgracht met zijn eerste vrouw testeerde[233]). Sinds de nazomer van 1585 woont hij te Amsterdam, en wel eerst in de St. Annadwarsstraat bij het 0.2. Kerkhof[234]); 19 nov. 1587 koopt hij het huis Bethlehem in de Warmoesstraat[235]), later (11 maart 1604) De Groene Traly genoemd[236]).

Op 21 febr. 1598 is hij voogd over de kinderen van zijn broeder *Albert* en neemt dan van hen de bedrijfsinventaris over[120]) en daarna op 1 april 1598 de spycker in de Buytendyxstraat te Amsterdam[237]). Van zijn broeder *Simon* erft hij ¼ van een huis in de St. Jacobstraat te Amsterdam[78]); op 28 aug. 1603[142]) en 1 okt. 1604[238]) verwerft hij daarin telkens een veertigste part. Als ingeseten coopman te Amsterdam vermeld op 22 april 1606[118]). Klaarblijkelijk was hij dus geen poorter. ook te Antwerpen komt hij als zodanig niet voor. Begraven Amsterdam (Oude Kerk) 2 febr. 1612 vanuit een huis in de Dijkstraat[238a]).

Pyefer van Hoegendoerp huwde 1°, op huw. voorwaarden volgens Zuid-Hollands recht, *Aelgen Philipsdr (Nan)*[233]), waarschijnlijk geboren te Dordrecht, † te Leiden kort vóór 16 sept. 1585[239]), nalatende ƒ 4800,—, dr. van *Phillips Pieferszn.* en *Weynfgen Adriaensdr.*,[233]) *(van Blokland)*[240]).

Als voogden der kinderen treden op *Pieter Nan Philips zoon*, oome, wonende te Dordrecht, en *Henric Pieferszn. van Merenburch* tot Leyden neve[241]). *Pieter Nan zal* dus wel een zoon zijn van de *Philips Nan Pieferszn.* vermeld in Balen, Dordrecht op pg 1237, wiens broeder *Adriaan* raad van Dordrecht was in 1572 en 1573. Ook *Henric van Merenburg* wordt bij Balen vermeld op pg. 926 als zoon van *Pieter Goverdsz van Liesvelt gezegd van Merenburg of Musienbroek*, raad en schepen in Dordrecht bij *Sophia van der Eyk Henriksdochter*. Dat *Henric* gehuwd was met *Agafha Claasdr.* wordt bevestigd door een acte voor notaris Oudevliet te Leiden dd. 4 febr. 1579[242]), waaruit tevens blijkt dat *Henric* in 1522 geboren is; op welke wijze hij echter met *Aelgen Philips Nan* verwant was, valt niet na te gaan.

Pyeter van Hoegendoerp tr. 2° (ondertr. kerk Amsterdam 5 okt. 1585) *Eelysebet (Betgen) Ffooyenn, we*duwe van *Hans Moer*, wonende op het Water[243]). Zij

233) Not. Leiden 49a Oudevliet.

234) Van Dillcu, Amsterdam in 1585.

235) K.A. 6 fol. 178.

236) N.A. 55 L. Heyline fol. 520vs.

237) K.A. 11 fol. 94vs.

238) K.A. 25 fol. 252. *Jaques Belten*, wonende graafschap Zutphen, en *Lysbeth van Hogendorp* dragen 3/40 part van het huis over aan *Pieter van Hogendorp* (zie ook IIIa, 2).

238a) D.T.B. 1043.

239) Weesk. Leiden Voogdijboek A fol. 37.

240) Nav. 1870 p. 53 noemt Wcesk. Leiden Groot' Bewijs fol. 363 dd. 25 febr. 1600. Deze acte heb ik bij summier zoeken niet teruggevonden; het is dáár dat do moeder *van Bloklant* wordt genoemd. Not. Leiden 51 Oudevliet fol. 142vs noemt in juni 1585 *Pieter Nan Philips*, wiens moeder *Weyntgen Adriaensdr.*, wcd. *Philips Prszn. Nan.*

241) Wcesk. Leiden Groot Bewijs C fol. 152 dd. 3 jan. 1586.

242) Not. Leiden 47 Oudevliet dd. 4 febr. 1579. Voor wat *Merenborch* betreft zie ook: Not. Leiden 45 Oudevliet jan. 1577; Not. Leiden 48 Oudevliet 12 okt. 1581; Wcesk. Leiden Comparitieboek 5a dd. 25 mei 1594; Ms. van Buchel, U.B. Utrecht nr. 1648. Grafschrift Leiden; Schepenacte Dordrecht 733 fol. 275 dd. 7 maart 1578 (vriendelijke mededeling van mr. Reynvaan).

243) D.T.R. 404, fol. 30vs.

testeren samen te Amsterdam 11 maart *1604* [244]); het blijkt dan dat zij belangen hebben te Emden en Valderen. Zij nome haar zusters *Hebe, Mentgen* en *Wendel* Foyen, *Eelysebet* overleed vóór 18 mei *1605* [244a]) en was dochter van *Bolo Wiarden Foyen* uit Emden [244b]). *Hans Moor,* de eerste man van *Eelysebef Ffooyenn* was tevoren weduwnaar van *Pyeter van Hogendorp's* tante *Elisabeth.* (zie bij 1, *7).* Uit het huwelijk *van Hogendorp-Foyen* zijn geen kinderen geboren.

Uit het huwelijk *van Hogendorp-Nan* twee kinderen:

1. *Sophija (Fijgen) van Hoogendorp Pietersdr.*, ged, Antwerpen (St. Jacob) 13 juli 1579 [245]), woonde in 1599 nog bij haar vader te Amsterdam, begr. Leiden (Pieterskerk) 17 okt. 1620 [246]), tr. (ondertr. kerk Amsterdam en Leiden 19 juni 1599) Joost *Adriaenss. Warmondt,* geb. Leiden in 1576, woonde aldaar 1599 [247]), verwerft 5 febr. 1625 een veertigste part van het huis in de St. Jacobsstraat te Amsterdam [248]), † vóór 12 mei 1631, zn. van oude *Adriaen Willemszn. van Warmont* [249]) en *Grietgen Joosten (de Bye?).*

   Uit dit huwelijk is gesproten :

   Pieter Joosten Warmont, die 12 mei 1631 voor vijftien veertigste parten het huis in do St. Jacobsstraat overdraagt ; *Hans van Hoogendorp* voor zich en de andere medeërfgenamen van *Albert van Hoogendorp* dragen over hun zeven veertigste parten, terwijl *Lambert Jans van Beilen,* kleermaker de overblijvende achttien veertigste parten van de hand doet [250]). Hij, *Lambert,* ondertr. Amsterdam 28 dec. 1624 *Marrtie Jans,* van Utrecht, weduwe van *Herman Centen. Op* 5 febr. 1625 blijkt *Herman* **Centen de** aanbrenger van dit laatste bezit te zijn geweest [248]).

   Herman Centen heeft dus 19 veertigste parten bezeten van de 20 veertigste parten die in handen zijn geweest van de kinderen van *Neeltgen Thom asdr. van Hogendorp* (zie bij II, 2). Hoe *Herman* dit verwierf is bij onderzoek in de Kwijtscheldingsregisters niet gebleken, zodat hij het zal hebben geërfd.

2. *Emerencia Pyeters van Hogendorp,* ged. Antwerpen (St. Jacob) 19 maart 1581 [251]), in leven 18 febr. 1583 [233]), † vóór 16 sept. 1585 [239]).

§ 9. *Thomas Jansen van Hogendorp.*

Volledigheidshalve moge hier nog een *van Hogendorp* vermeld worden, die gezien naam en beroep thuis zou kunnen horen bij het hier behandelde geslacht, daarbij echter niet is onder te brengen.

Thomas Jansen van Hogendorp kocht in mei 1620 [252]) een huis in de Corte Vleersteech in 's-Gravenhage en is dan passementwerker en verkoopt het weer 2 jan. 1624 [253]), toen zelf wonende in Voorburg.

Op 27 okt. 1626 maakt hij huwelijksvoorwaarden te Amsterdam met *Hester Rosa,* weduwe van *Meillaert de Mel. Hij* is dan weduwnaar van *Margareta van den Bos,* is van beroep coopman van gout en silvere passementen [254]). Zijn handtekening: *Thomaes van Hooghendorp* doet in haar spelling meer aan een Vlaams lid der familie denken. Ook zijn vrouws naam wijst in die richting, terwijl een *Maillaert de Mel* in 1584 uit Brugge werd verbannen [255]).

Eerst was hun ondertrouwacte niet te vinden, doch Jhr. van Valkenburg is zo gelukkig geweest haar te vinden: kerk Amsterdam: 24 okt. 1626 *Thomas Jansz.,* van Amsterdam, wedr. van *Margrieta van den Bos,* woont in de Teertuynen, en *Hester Bedaens,* van Antwerpen, weduwe van *Maillart Mayl'artss* [256]); hij tekent daar als *Thomaes Jansen* en zijals *Hester Bodans;* pas op 24 mei 1627 huwden zij te Sloterdijk.

Daarna verschijnt *Thomas van Hogendorp* als rafineur van gout en silver op 15 juni 1629 te Utrecht [257]), waarheen hij met vrouw en kinderen was gevlucht wegens seeckere hevige proceduijren bij die E.Heeren van de Magistraat van Amsterdam tegens sommige borger aldaer onlancx aengeheven [258]). Zijn vrouw begon een linnelaeckenwinckel daar met rafineren in Utrecht niets te verdienen viel: doch reeds op 22 dec. 1629 is *Thomas* in conflict met het borduurwerkersgilde, daar hij als „tijdverdrijf" twee laeckens beffen had geborduurd. Het proces daarover liep nog 22 mei 1630. Hij woonde bij St. Jacobsbrug en laat vandaar op 17 aug. 1629 een kind begraven in de Jacobikerk.

Verder weten we niets van hem: was hij een bastaard van Hans (IIIa, 5)?

Palick Problemen,

door **Mr. J. Belonje.**

Bij een bezoek, enige jaren vóór de laatste oorlog gebracht aan de Ned. Herv. kerk te Doetinchem, was het mij opgevallen, dat onder de oude grafstenen binnen dat gebouw er één was, die om verschillende redenen dadelijk de aandacht moest trekken. Het was een dubbelbrede, zware zerk, vervaardigd uit het mooie helder-geelkleurige gesteente, dat vrij zeker afkomstig zal zijn geweest uit de hemelsbreed dicht in de buurt van Doetinchem gelegen Westfaalse Baumbergen. De afmetingen bedroegen ongeveer 180 X 140 c.m.

De Baumberger zandsteen moge door zijn coloriet ons schoonheidsgevoel ten volle bevredigen, daartegenover staat evenwel, dat deze materie gemakkelijk wegslijt, vooral, wanneer zij zoals hier toegepast als grafsteen op een plaats was gelegd, waarover op gezette tijden geregeld vele voeten van mensen blijven voortschuifelen.

Behalve de kleur waren de inscriptie en het ornament, die de zerk-in-kwestie te zien gaf, bijzonder aantrekkelijk. Zij, de zerk, had een randschrift in rijk-uitgewerkte laat-Gothische karakters, minuskels en hoofdletters. Op de respectievelijke vier hoeken was dit randschrift onderbroken door evenveel kwartierschilden, die elk voor zich de normale vorm hadden. Helaas was van de voorstellingen, welke die wapens eens vertoond moeten hebben maar bitter weinig overgebleven. Misschien boden slechts 2 en 4 enig houvast. Het zou n.l. hebben kunnen zijn, dat 2 beladen was geweest met dwars-

244) N.A. 55 L. Heyline fol. 520vs. Een eerder testament dd. 4 juli 1602, zie nr. 54, fol. 443.

244a) N.A. 56. L. Heyline **Pol.** 332vs.

244b) Vriendelijke mededeling van Frau Mathilde Ites-Swart uit Norden. *Bolo* had een zuster *Wendel,* gehuwd met *Wigbold Clant.*

245) Doopget. : *Willem Baeck* en *Sophyken Acens.*

246) Nav. 1870 p. 53; **N.L. 1944, Ir. 224.**

247) Leiden Echtboek D fol. 68vs; Amsterdam **D.T.B.** 409 fol. 10vs.

248) K.A. B fol. 9 *Lambert Jans* cleermaecker burger van Amsterdam als man van *Marijtgen Jans en* deze als erfgenaam van haar eerste man *Herman Centen* draagt 1/40 over.

249) Comparitieboek Weesk. Leiden dl 5b fol. 230 dd. 12 jan. 1600.

250) K.A. F fol. 167vs.

251) De vader heet daar: *Peeter van Houwendorp;* doopget: *Peeter Philips van Dordrecht, Neelken van Dordrecht.*

252) Transport Den Haag fol. 214, dd. 3 maart 1621.

253) Transport Den Haag, fol. 222.

254) **N.A. 712 P.** Carels fol. 45vs.

255) Lamentatie van Zegher van Male p. 93.

256) D.T.B. 431 fol. 222.

257) Archief Utrecht IIe Afd. 2349.

258) Zie Dr. J. G. van Dillen: Doct. betr. de politieke en kerkelijke twisten tc Amsterdam (1614—1630) in Bijdr. Med. Hist. Gen. 59; het lijkt mij mogelijk det hierop gedoeld wordt, *in* dat geval was *Thomaes* een contra-remonstrant, een „Hagelooper".

balken of gedwarsbalkt was en dat 4 voorzien was eens met twee klimmende leeuwen naast elkaar, althans met één staande leeuw in de linkerhelft.

Op het centrale deel van de zerk was een alliantiewapen voorgesteld: twee elegante schilden, elk in de vorm van de taartse naar zuiver Italiaans model met uitgeschulpte randen, die onderaan verbinding hadden door koorden, gebonden in een dubbele zogenaamde liefdesknoop, welke naar links en rechts in sierlijke, puntig uitlopende kwasten eindigden. Een helm met dekkleden was boven de beide schilden geplaatst en het had er alle schijn van alsof daarboven een gewone vlucht als helmteken oprees.

De stijl van het een en ander verwijst ons ten duidelijkste naar een herkomst uit de 2de helft der XVIde eeuw en het kan wel niet anders of de zerk is geplaatst voor een aanzienlijk inwoner, afkomstig' uit Doetinchem zelf dan wel uit de directe omgeving van het stadje.

Gelukkig behoeven wij het bij de bovenstaande min of meer vage berichten niet te laten, aangezien er aan ons object wel iets naders te identificeren' valt. In de eerste plaats is er immers een gedeelte van het randschrift, d.w.z. het begin daarvan, dat behouden gebleven was, Dit luidde waarschijnlijk aldus:

[Int - iaer - ons - h] eren / M-V[c] 1 x x - Op donr[e
- dach - o]p - paschen / . . . . . .

En ten tweede is er nog een zeer belangrijk feit, dat deze zerk ons onthuld heeft, hetwelk gelegen is in het hoofdwapen aan de zijde van de man. Dat hoofdwapen laat ons zien een hekwerk van vijf palen halverwege gestoken door een dwarsbalk, dus een staketsel op paalhek („palick"). Het valt niet meer uit te maken of deze palen van boven en onderaan van punten waren voorzien, maar wel was duidelijk dat de lengte der vijf verticaal gestelde palen naar het midden opliep. Het tweede hoofdwapen was dermate afgesleten, dat het gissingen toeliet van wel zeer uiteenlopende aard: van een gedwarsbalkt schild tot een gekroonde leeuw toe!

Nadat ik mijn notities gemaakt had, overviel ons de oorlog, die de kerk van Doetinchem op schrikbarende wijze vernield heeft, Restauratie van het gebouw is gevolgd en bij die gelegenheid is helaas — bijna zou ik kunnen zeggen: zoals gebruikelijk — met de oude grafstenen verre van zachtzinnig omgesprongen. Want ook in dit geval weer heeft men daar de stukken, die voor behoud in aanmerking kwamen om ruimte te winnen, tot hoge stapels opgetast gehad ..... En toen ik na de voltooiing der herstel-werkzaamheden nogmaals te Doetinchem terugkwam moest ik, daargelaten de vraag of aan de oorlog dan wel aan de restauratie de schuld diende te worden gegeven, constateren, dat de onderhavige grafsteen verdwenen was.

Wanneer wij nu resumeren tot welke conclusies de Doetinchemse zerk leiden kan, geloof ik, dat men kan beslissen in casu te doen te hebben met een monument voor een onbekend echtpaar, waarvan de man tot de groep van de „palick"-wapens behoorde en dat een der echtelieden, waarschijnlijk de eerstoverledene, in 1570 gestorven is. Deze datum laat bovendien nadere precisering toe. Ofschoon de schrijfwijze „Donredach op Paschen" voor de Witte Donderdag wat ongebruikelijk voorkomt, lijkt het mij toch niet vreemd, dat deze beoogd zou zijn. Daarom dan dient hier als sterfdatum de 23ste maart 1570 aangenomen te worden [1]).

Het ligt voor de hand om thans te bezien welke geslachten

[1]) O. Grotefend, „Taschenbuch der Zeitrechnung", Hannover 1941, S. 146: in 1570 viel de Paaszondag immers op 26 maart.

in aanmerking kunnen komen bij de verklaring van het wapen van de man van het echtpaar, aan wie het alliantiewapen toebehoorde. De belangstellende lezers van dit tijdschrift hoef ik allerminst met een nadere verklaring over het hekvormige wapenfiguur der beschreven zerk aan boord te komen, want in vroegere jaargangen is hierover, nadat onze medeleden Mejuffrouw Mr. E. C. M. Prins, Mr. A. Haga en wijlen de heren J. de Groot en R. T. Muschart het „Palick-probleem" hadden aangesneden, waarlijk wel het nodige te vinden [2]).

Bij hun betoog kwamen deze schrijvers zonder uitzondering telkens weer terug op de kwestie van de door de diverse families gevoerde voornamen *Gerrit Palick* of *Palick*, zonder dat zij echter anders dan zijdelings aandacht besteed hebben aan het vraagstuk welke geslachten nu eigenlijk dat staketsel als wapenfiguur hebben gebruikt.

Ofschoon A. Fahne ons wil doen geloven, dat er onderscheid gemaakt kan worden in de voorstelling van de ook door hem reeds ter sprake gebrachte figuur, is dit stellig maar schijn. Diens afbeeldingen [3]) zijn volstrekt onnauwkeurig, waardoor zij op dit stuk gemakkelijk verwarring zouden kunnen stichten. Dat dit inderdaad het geval is, wordt ons ten duidelijkste gedemonstreerd op de prachtige plaat met zegelafbeeldingen van talrijke Palick's, die in de Nederlandsche Leeuw van 1938 tegenover kol. 120 het slot van het belangrijke artikel van De Groot illustreert. Want op die plaat blijkt telkens opnieuw herhaald, dat het staketsel gevormd is uit een dwarsbalk, waardoorheen een vijftal verticale, al dan niet (tweezijdig) gepunte palen gestoken zijn. Het énige onderlinge verschil, dat tenslotte zou kunnen worden opgemerkt is, dat de valhekken in sommige gevallen zó zijn afgebeeld, dat de verticale palen naar de buitenkant regelmatig iets korter worden. Maar deze laatste wijze van voorstellen, die trouwens de meest gangbare geweest is en ook toepassing gevonden heeft op de hier ter sprake komende Doetinchemse zerk, zal min of meer als een speling of gril van de mode te beschouwen zijn. Immers, bij practisch alle na te noemen geslachten komt zowel het valhek met de palen, die uniform zijn als dat met de verkorte palen op de flanken voor, een verschijnsel dus, hetwelk voor ons onderzoek al even irrelevant zal zijn als dat van de al dan niet gepunte vorm van de verticale palen.

Het mag zeker verwonderlijk genoemd worden, dat geen van de hierboven geciteerde schrijvers op de gedachte gekomen is om eens te rade te gaan bij de schriftelijke nalatenschap van Nederlands grootste genealoog Mr. W. A. Baron van Spaen la Lecq. Want, zoals trouwens te verwachten was, hij heeft zich in zijn tijd met het „Palickprobleem" beziggehouden, zij het dan niet onder deze moderne betiteling van het vraagstuk. In het MS 182, tomus XV, derhalve in een van de in latere tijd tot stand gekomen delen van die befaamde reeks, heeft Van Spaen een groep geslachten, die alle het valhek voerden, collectief samengebracht op de folia 219 evv. Het zijn:

Van Poelwijck (uit Zevenaar) ;
Schocke;
Van Schadewijk;
Van Sevenaer;
Bitter en

[2]) De Nederlandse Leeuw LIV, 1936, kol. 187/8; 221/2; LVI, 1938, kol. 30—33; 52—60 en 117—123.

[3]) A. Fahne, „Chroniken u. Urkundenbücher hervorragender Geschlechter, Stifter u. Klöster", II, Cöln 1876, Tafel VI, wapens no's. 37, 43, 44 en 46.

Van der Wilten (van der Wildt). — Het is jammer, dat de kleuren van de op deze geslachten betrekking hebbende wapens, die onderling zeker afwijkend geweest moeten zijn, in de meeste gevallen al evenzeer onbekend zijn als de helmtekens. Rietstap's Armorial Général onthult, dat *Van Poelwijck* een zwart staketsel voerde, terwijl het M.S. 204 uit de verzameling-Van Spaen [4]) die mededeling in zoverre nog aanvult, dat het helmteken bij dit geslacht een gewone vlucht was, voorzien van het op beide zijden herhaalde wapenfiguur. De eenstemmigheid is echter niet bepaald groot te noemen, aangezien de hier in de tweede plaats geciteerde bron het schild èn de vlucht van goud noemt inplaats van zilver. Daarnaast hebben de *Van der Wilten* het hekwerk van zwart op zilver gevoerd, terwijl een helmteken bij dit geslacht voorshands onbekend is. Een afbeelding staat op blz. 620 van het zojuist aangehaalde M.S. 204 [5]).

Datzelfde MS. 204 204 onthult ons verder (op blz. 183 en 425), dat er een geslacht *Leyden* geweest is, hetwelk op rood een zilveren valhek met 4 palen gevoerd heeft en zilver-rode dekkleden alsmede tot helmteken een geheel rode vlucht en dan (blz. 290 en 342), dat het wapen van de familie *Van Sevenaer* bestaan zou uit een zwart hek van 5 aan beide zijden gepunte palen op goud, met een goud-zwarte wrong. zwart-gouden dekkleden en als helmteken een geheel zwarte vlucht.

Voorts trof ik als illustratie aan in het diploma van Rijksadel, 25 juli 1654 door Keizer Ferdinand te Regensburg aan *Heinrich von Glauwe auff Hilderdiny* verleend [6]) een voorstelling van een wapen *„Oijen"*, zijnde op zilver een rood hek met 5 palen van gelijke lengte, helm met zilver-rode wrong. rood-zilveren dekkleden en een helmteken, bestaande uit 3 struisveren van zilver, rood en zilver. Ook elders in dit diploma kwam dit wapen *v. Oijen* voor en wel in de alliantie v. *Ingen-v. Oijen.*

Maar ondertussen — de keuze, die ons gelaten wordt uit de bovengenoemde tamelijk omvangrijke serie geslachten, maakt het wel bijzonder moeilijk om in het geval-Doetinchem tot een beslissing te komen.

Het zou mij binnen dit bestek te ver voeren wanneer ik aan de hand van de talrijke gegevens van Baron van Spaen in verband met de bestaande literatuur de vertegenwoordigers van deze geslachten critisch ging bezien of wanneer ik mij ging wagen aan de opstelling van nieuwe genealogieën. Het zal bovendien aan twijfel onderhevig zijn of een dergelijke onderneming voor het hier aan de orde gestelde vraagpunt zelfs niet overbodig zou zijn. Want zoveel is zeker: lang niet alle hierboven opgesomde families zullen nog representanten

[4]) Hoge Raad v. Adel te 's-Gravenhage, bl. 477.

[5]) Daar staan afgebeeld de kwartieren van *Peter van Grimberg(en) gend. Aldenboeckum*, drost van Isselburg en borgzaat te Lobith, † 8 mei 1536, met zijn echtgenote *Sophia van Ossenbroeck gend. Tyll*, erfvrouw van Till, † 15 mei 1558, zijnde:

v. Grimbergen gend. Aldenboeckum.	*v. Tyll-Till.*
Van der Bruggen.	*Gruiter.*
Westhaven (als *Bodelswing*).	*v. d. Wilten.*
v. Steenhorst.	(als: *Borre v. Amerongen*).

met de bijvoeging: „zu Tyll ynd' kirchen glaszfenster und uff Grabstein". — —Noch de steen, noch het glas heb ik bij een bezoek aan de (moderne) Pfarrkirche van Till teruggevonden. — A. Fahne, „Geschichte d. Westphälischen Geschlechter", Cöln 1858, noemt haar S. 12 dochter van N. en N. van der Wilten, doch v. Spaen (coll. H. Rd. v. Adel, 's-Gravenhage 182 tomus IV fol. 10) dr. van Johan en Ruydken de Gruyter.

[6]) Collectie H. Rd. v. Adel, 's-Gravenhage no. 14, a. (paars). Het diploma in boekvorm is geheel op perkament en met wapens in kleuren; het keizerlijk zegel ontbreekt. Men zie over deze familie Register Leenaktenboeken Gelre Kwartier v. Veluwe bl. 173 en A. P. van Schilfgaarde, „Register o. d. Leenen v. h. Huis Bergh", Arnhem 1929, bl. 206.

in leven hebben gehad toen anno 1570 de begrafenis van wie dan ook hunner in de Doetinchemse kerk heeft plaats gevonden. Het zal derhalve voldoende zijn om zo zorgvuldig mogelijk te controleren welk uit die reeks van geslachten in het jaar 1570 door enig manspersoon vertegenwoordigd heeft kunnen zijn.

Bijkans alle hier genoemde families waren in 1570 reeds volkomen uitgestorven. Doch dit kan eigenlijk niet verklaard worden van de *Bitter's* en de *Van der Wilten's*, waarbij evenwel het ongelukkige toeval een rol speelt. dat beiden juist in die periode bijzonder obscuur zijn.

Een vermelding van *Jan Bitter*, schepen van Zevenaar, zegelende met hetzelfde wapen als ik te Doetinchem signaleerde en comparerende vóór Gijsbert Cloeck, werd door Van Spaen aangetroffen in het archief van de havezathe de Leemkuil op 1548, in welk jaar eveneens de *Gerrit Bitter* als schepen van Zevenaar optrad, die in *1558*, blijkent datzelfde archief met zijn kinderen *Jan, Johanna en Ermken* aan Raeb Smullingh geld schuldig was.

Daarmee houdt onze wetenschap over de Bitters vrijwel op en met de Van der Wiltcn is het in dit tijdvak al niet veel gunstiger gesteld. Van Spaen noemt in het midden der XVIde eeuw zonder nadere precisering of vermelding van afkomst, een echtpaar *Van der Wilten-Vàn Boningen*, dat een (ongenoemde) dochter had, welke gehuwd zou zijn met *Arnt van Buckhorst* tot Mathena [7]), in Zevenaar woonachtig in de negentiger jaren dier eeuw.

Dat deze mededeling geheel juist zou zijn, kan ik bezwaarlijk accepteren. Immers, Mr. A. P. van Schilfgaarde toonde aan [8]), dat *Adam van den Bergh gesegt Herculeyns*, gedoopt 1 sept. 1529 en dood in 1578, heer tot Mathena, met *Mechteld van der Wilten* getrouwd is geweest, uit welk huwelijk als derde kind een dochter *Walbury van den Beryh*, vrouw van Diepstege, voortkwam, die met *Arnt van Boickhorst* gehuwd is en dat dit laatste echtpaar nog in 1602 in leven was. Wij dienen in combinatie van het een met het ander waarschijnlijk wel te aanvaarden, dat de bedoelde *Mechteld van der Wilten*, daargelaten de vraag of zij het huis de Mathena hebbe aangebracht of haar man, inderdaad een dochter van de echtelieden *Van der Wilfcn-Van Boningen* geweest zal zijn.

Maar — er moeten in diezelfde tijd nog meer van der Wilten geleefd hebben. Een *Belia van der Wilten* werd als vrouw van *Johan van Wittenhorst tot Hamerden Jacobszoon* door haar man getocht aan dat bezit als leen van de Huize Lathum op 18 februari 1558. Zij kan toentertijd onmogelijk reeds oud geweest zijn, want haar man heette op 19 april 1545 nog minderjarig, terwijl hij pas op 20 september 1549 meerderjarig ges-orden persoonlijk de leeneed wegens Hamer-

[7]) Zie W. J. D. d'Ablaing v. Giessenburg, „De Ridderschap v. Veluwe", 's-Gravenhage 1859, bl. 159. — Mathena was een havezathe te Zevenaar. Het (nieuwe) huis van die naam bestaat thans nog ter plaatse, doch het oude, dat volgens sommigen in de late middeleeuwen aan de *Van der Wilten*(!) zou hebben toebehoord, heeft op ca. 400 m. afstand daarvan gelegen. Mr. van Schilfgaarde had de vriendelijkheid mij mede te delen, dat op de ambtskaart van de Lijmers van 1723 (Recht. archief Kleefsche Enclaves no. 2764), fol. 15, aan de linkerzijde van de weg van Zevenaar naar Oud-Zevenaar een vrij groot vierkant emplacement ligt met de naam „Haus Mathena", zonder tekening van een huis, doch omgeven door grachten en dat het huidige Mathena daarop voorkomt op fol. 9 als twee huisperceelen achter elkaar. Men vindt de situatie van het oude adellijke huis de Mathena met deze kennis gemakkelijk terug in het vierkantje op het blad no. 513 „Zevenaar" van de chromotopografische kaart van het Koninkrijk der Nederlanden, schaal 1 : 25.000 even ten N.-W. van Podwijck aan de Oostzijde van de weg naar Oud-Zevenaar.

[8]) Het Archief v. h. Huis Bergh. Inleiding, z. pl. 1932, bl. 33/4 en zijn Register o. d. Lenen v, h. Huis Bergh t.a.p. bl. 100, 101 en 245.

den afgelegd heeft. Aannemelijk schijnt het op deze gronden, dat *Belia (Sibilla) van der Wilten* dan ook in of omstreeks 1558 met Johan van *Wittenhorst* getrouwd is [9]).

Op een merkwaardige wijze wordt het bestaan van deze alliantie bevestigd. Reeds lang was bekend, dat onder de planken vloer van het koor der Reformierte Kirche van het dorp Emlichheim in het Nedergraafschap Bentheim een tweetal zerken uit Bentheimer steen en van groot formaat aanwezig was, dat daar geplaatst was voor leden van het geslacht *van Wittenhorst tof de Kleine Heest* [10]). Toevalligerwijze wordt deze kerk op het ogenblik aan een uitgebreid herstel onderworpen en nadat ons medelid, Dr. Ludwig Edel te Quendorf zo vriendelijk was geweest mij aanstonds van deze werkzaamheden op de hoogte te stellen, kon ik zeer onlangs een gelegenheid vinden om een onderzoek in loco te doen. Het bleek, dat de werkzaamheden nog wel niet zover gevorderd waren, dat alle stenen in het koor bloot lagen, maar de zerken van de v. Wittenhorsten waren toch zover zichtbaar, dat daaruit voldoende kon worden opgemaakt.

De éne zerk voerde op haar zijkanten tweemaal vier kwartierwapens met deze onderschriften op spreukbanden:

Wittenhorst	*Heerde* [11])
Haersolte	*Coeverden*
Vederhalfte [12])	*Eck*
Oe y	*Harsolte*

en op een lager geplaatste cartouche was toegevoegd deze inscriptie:

AÖ J 6 5 1 DEN 9 MAIJ
IST DER WOLEDEL GEBORN
JOHAN VAN WITTENHORST
ALS AUCH DIE WOLEDELGE
BORNE ANNA VAN HEERDE
EHELUDEN IM HEREN ENTSCHLAFEN
AÖ – J653 – DEN – 16 IANUARY

De andere zerk had behalve een medaillon met het volledige wapen *v. Wiftenhorst* óók *8* kwartierwapens in twee reeksen van 4, met onderschriften in dit geval luidende aldus:

Wittenhorst.	*Haersolte.*
Van der Wilte.	*Ten Water.*
Oey (de drie rozen, 2 en 1).	*Stellinck.*
Gent (de getraliede dwarsbalk),	*Witman* (een kl. leeuw).

En nu de conclusies, die uit het een en ander getrokken zouden kunnen worden. De eerst aangehaalde zerk betreft *Johan van Wittenhorst tot de Kleine Heest, † 1651,* die de zoon was van *Roelof van Wittenhorst tot Hamerden, † 1612,* en *Maria van Haersolte tot de Kleine Heest.* Zijn grootouders waren aan vaderskant de reeds eerder genoemde *Johan van Wittenhorst* en *Belia van der Wiltten* alsmede van moederszijde *Steven van Haersolte tot Dalfsen* en *Anna Alpherts Petersdochter.* — De afkomst van *Anna van Wiftenhorst* geboren *van Heerdt tot Hunderen* kunnen wij hier buiten beschouwing laten, ofschoon wel opgemerkt dient te worden, dat het familieboek -van Heerdt, waarin zij Agnes heet, over haar een onjuiste voorstelling heeft gegeven.

De andere zerk daarentegen moet geplaatst zijn voor de ouders van *Johan van Wiffenhorst* tot de Kl. Heest: derhalve voor het bovengenoemde echtpaar *Roelof van Wittenhorst* tot Hamerden, die volgens de oude Van Spaen in 1556 als magescheidsvriend van de v. Coeverden's optrad, zegelende met twee dwarsbalken en *Maria van Haersolte* tot de Kl. Heest. De kwartieren van die ouders zien er ogenschijnlijk prachtig uit, maar of zij met de realiteit overeenkomen is een tweede. Ik kan mij niet onttrekken aan de gedachte, dat wij in deze opstelling met vervalste kwartieren te doen hebben vooral omdat reeds twee oude genealogen van naam, Baron van Haersolte tot Yrst en Baron van Spaen van Ringenberg daar argwanend tegenover hebben gestaan door respectievelijk te getuigen: „in dese quartiren sijn abusen of kwalik gestelt" en: „Roelof's moeder word Oije geset".

Tegen de vrouwelijke kwartieren vallen primair al bedenkingen in te brengen. Want *Maria van Haersolte tot de Kleine Heest* was ten rechte toch de dochter van *Steven tot de Kleine Heest* en *Anne Alpherts Petersdochter (Knoppert?)* en kleindochter van *Johan van Haersolte tof de Kleine Heest Hendriksz.* en 2a. *Elisabeth ten Water, Simon* en *Besele Wijtmansdochter.*

Maar van bijzonder belang zijn hier uit de aard der zaak de kwartieren aan de manskant, waarbij er aan herinnerd kan worden, dat *Roelof van Wittenhorst* een zoon was van *Johan* en *Belia van der Wilten* en een kleinzoon van *Jacob van Wittenhorst,* die beleend werd met Hamerden na de dood van zijn vader, die insgelijks een *Jacob* was, op 17 mei 1525 en volgens Mr. W. A. Baron van Spaen la Lecq (MS. 74, b, fol. 47) als „die Erbar en Frome" † 8 dec. 1538 te Wertherbruch begraven werd [13]). Nu kan het zijn, dat òf *Jacob van Wittenhorst* senior, (vgl. v. Spaen gestorven op de onwaarschijnlijke datum van 26 mei 1525 en insgelijks te Wertherbruch begraven, vrij zeker, omdat hij aldaar op het — nog bestaande — huis Rodenhorst gewoond heeft) òf *Jacob van Witfenhorst j uni* o r met „die Erber Juffer" *Elisabeth van Oye* (voerende 3 rozen, 2 en 1) gehuwd is geweest en dan kan in dit laatste geval het kwartier Oye betekenis hebben. Met dat al is echter ook denkbaar, dat de alliantie *Oy* nòg hogerop verschoven moet worden. Maar voor het kwartier *van Gent* blijkt, jammer genoeg, nergens steun aanwezig te zijn, nòch bij de *Van der Wilten,* nòch ook in de genealogieën *van Oy* of *van Gent.*

Ik heb een sterke neiging om aan te nemen, dat het wel eens zó gesteld zou kunnen zijn, dat *Belia van der Wilten* en *Mechteld van der Wilten* de vrouwe van Mathena, z u s t e r s waren en dat deze beide dames dan misschien kinderen zijn geweest van het echtpaar, hetwelk te Doetinchem onder de fraaie, van 1570 daterende zerk begraven is. De bewijzen voor deze suppositie ontbreken echter ten enenmale. Maar wanneer de vrouw van het bewuste echtpaar werkelijk uit het geslacht *Van Boningen* is voortgesproten, zou dit tenminste steun kunnen vinden in het kwartierwapen no. 2 op de zerk van Doetinchem, dat, zoals gezegd, wellicht een gedwarsbalkt schild kon voorstellen. Immers, het wapen *Van Boningen* is, naar de door Rietstap verstrekte omschrijving: d'argent à quatre fasces de gueule.

---

[9]) J. S. van Veen, „Register o. d. Leenen der Heerlijkheid Lathum", Arnhem, 1926, bl. 80; „Bijdragen en Medcdcelingen v. Gelre" X, 1907, bl. 43 evv.: XIII, 1910. blz. 226.

[10]) A. Nöldeke, „Die Kunstdenkmäler d. Provinz Hannover Reg. Bez. Osnabrück 4. Die Kreise Lingen u. Grafschaft Bentheim", Hannover 1919, S. 740. Mijn correspondent, Medizinalrat Dr. Rudolf von Bruch te Esslingen-Neckar, had mij reeds meermalen op het bestaan van deze zerken gewezen.

[11]) A. C. van Heerdt, „Herde, Heerde, Heerdt", Assen 1957. Tabel B.

[12]) Corrupt voor: *Van der Wiltten;* het wapen is hier bovendien niet als een paalhek voorgesteld maar als een dubbelgekanteelde dwarsbalk!

[13]) Ik trof in de kerk van Wertherbruch geen oude grafecrken aan, maar toch is het zeer goed mogelijk, dat zij daar nog verborgen liggen.

Ten volle ben ik mij bewust van het feit, dat de hier opgeworpen „Palickproblemen" allerminst tot klaarheid gebracht zijn, maar gedachtig aan de spreuk solus nemo satis sapit meen ik thans reeds gerechtigd te zijn in verband met dit nog steeds zeer aantrekkelijke onderwerp tot het poneren mijner stellingen over te gaan.

Van Westerbeeck,

door N. J. A. C. VAN ROSSEM en MR. H. L. HOMMES.

Bij de samenstelling van de genealogie Westerbeek van Eerten voor Nederland's Patriciaat was mijn belangstelling gewekt voor het geslacht *van Wesferbeeck,* waarvan een tak voorkwam in Drenthe en Overijssel. Het was in de oorlogstijd, zodat ik verhinderd werd een verder teruggaand onderzoek in te stellen, toen mijn oog viel op het artikel in de Ned. Leeuw 1941, 439 en volg. van de Heer van Rossem, met wie ik na de bevrijding in correspondentie trad. Het bleek mij, dat hij in zijn eigen kwartieren een van Westerbeeck had, waarvoor hij vele notariële en leenkamerarchieven had geraadpleegd, zodat hij een afgeronde genealogie van het Hollandse geslacht had, dat prachtig aansloot op hetgeen ik in Drenthe en Overijssel gevonden had. Met grote bereidwilligheid stelde hij mij zijn gegevens ter beschikking. Het heeft echter lang geduurd voor ik het geheel voor publicatie gereed kon maken, daar ik nog telkens aanvullende gegevens vond.

Het merkwaardige is, dat de genealogie begint met *van Segwaerf,* die in Balen's Beschrijving van Dordrecht voorkomt in dl. 11, blz. 1219, waaruit blijkt, dat de nakomelingen van de in de 4e generatie genoemde *Adam Claest van Segwaerf,* die het huis Westerbeek aankocht, zich *van Westerbeeck* zijn gaan noemen. Een bevestiging hiervan vond ik in de Hollandse leenkamer, register nr 226, fol. 229 bij de verlijing van een woning in Delfland op de Harnasse, waarbij *Adam Claes ven Zegwaert* „bij doode Nicolaas Meeusz sijn vader"-anno 1525 verlijd wordt, en *Nicolaas van Wesferbeeck* „bij doode van Adam voorss. sijn vader" anno 1567. Op de volgende folio's volgen de verdelingen en verdere beleningen, waaruit een groot gedeelte van de familie te reconstrueren is.

Het wapen is: in goud een blauw-gesnoerde rode jachthoorn. Helmteken: een uitkomende rode vos, aanziend gesteld, gekleed in een witte monnikspij.

Het Haagsch jaarboekje van 1898, blz. 31, vermeldt over het huis Westerbeek, gelegen aan de Loosduinseweg, ter hoogte van de tegenwoordige de la Reyweg te 's-Gravenhage, dat dit gebouwd is in 1430 door *Willem van Schagen,* die het 23 maart 1457 verkocht aan *Johan van Lanoy,* stadhouder van Holland, Zeeland en Friesland. Na hem was eigenaar *Willem Ruygrok* en vervolgens september 1543 *Adam van Segwaerf.* Het huis bleef aan deze familie, die de naam *van Wesferbeeck* aannam, tot 1689 toen het voor ƒ 6000,— verkocht werd. Na 1801 moet het huis zijn gesloopt. In 1896 zijn de fundamenten blootgelegd, hetgeen aanleiding was tot een excursie door de leden van die Haghe. Het gemeentearchief bezit prenten van het huis, waarvan een is afgebeeld in genoemd jaarboekje.

Sedert de 5e generatie worden de leden van dit geslacht steeds jonker en juffer genoemd, welke betiteling achterwege is gelaten en alleen vermeld bij de aangehuwde personen.

Van de gehuwde dochters heb ik de kinderen vermeld, voorzover deze niet in gedrukte genealogieën voorkwamen.

Voor de oudere generaties waren de registers van de Hollandse leenkamer en de notariële archieven van 's-Gravenhage van belang, voor de officieren de commissieboeken van de Raad van State.

In mannelijke lijn is waarschijnlijk het geslacht uitgestorven met *Bartholomeus Sfephanus van Westerbeeck,* die te Groningen in 1739 overleed, wat de reden zal zijn geweest, dat zijn zuster *Margarefa Wigbolf,* gehuwd met Ds. *Willem Jan van Eerfen* haar 1 januari 1748 gedoopte zoon deze naam gaf, wiens afstammelingen nog steeds *Wesferbeek van Eerfen* heten.

De genealogie bij Balen begint met:

1. *Meynert van Segwaerf.*

11. *Bartholomeus Meynerfst. van Segwaerf,* tr, *Aeltje van der Burgh,* dr. van *Adam van der Burgh* (geb. 1415, † 3 april 1505, begr. 't Wouw [1]) en *Margriet Jan Symonsdr.* (Jan Symons † 31 dec. 1479, begr. 't Woud [1])).
Uit dit huwelijk o.a.:

111. *Claes Meeusz. van Segwaert,* koopt 7 juli 1519 land in de Harnasse, waarmede hij *16* maart 1520 beleend werd, in 1520 poorter van Delft geworden en brouwer aldaar, † in 1525, tr. N.N.

IV. *Adam Claesz. van Segwaert,* heer van Vittelevoort (= Westerbeek) aan de Loosduinseweg, dat hij sept. 1543 kocht, deed hulde bij de belening van zijn vrouw 26 april 1544 en van zijn zoon 1 maart 1551 en bezat in mei 1564 een „rijstuynken genaempt Couwenhoven" in het Padmoes te Den Haag, † Huis Westerbeek vóór juli 1566, tr. vóór 1536 *Mechfelf Boon van Coudenhoven,* beleend [2]) 26 april 1544 met $^4/_4$ van de helft „van den lande van Catendrecht metter ambachtsheerlicheyt", † ca 1550, althans vóór 1 maart 1551 [2a]), toen haar zoon beleend werd, dr. van *Lenaert Boon Vranckenz,* baljuw van het land van Putten, en *Catharina Laurensdr.*
Bij zijn overlijden waren zijn kinderen Claes en Leonard nog minderjarig over wie als curator, tevens als curator over de nagelaten goederen van Adam, Dirk Jansz van Woerden, subst.-griffier van het Hof van Holland [3]).
Uit het huwelijk:
1. *Cunera van Wesferbeeck,* tr. vóór *1565* Jr. *Johan van Paffenrode* [4]), die in dat jaar zwager van Adam genoemd wordt, † vóór 15 maart 1616 [4a]), zn. van *Hendrik,* heer van Oyen en Noorden, en *Maria van den Dorpe.* Hij hertr. *Isabella van den Eynde,* die te Mechelen 29 jan. 1626 overleed.
Uit zijn eerste huwelijk:
Hendrik van Paffenrode, luit.-kolonel in het reg. van de Hertog van Saksen, in Hollandse dienst, gouverneur van Zutphen, tr. *Agnes van Disteling,* dr. van *Jan van Disfeling,* gouverneur van Zutphen.
2. *Claes,* volgt V.
3. *Leonard van Westerbeeck,* onmondig in 1567.

V. *Claes* of *Nicolaes van Westerbeeck,* geb. ca 1538, onmondig beleend [2a]), na het overlijden van zijn moeder, 1 maart 1551 met het leen Catendrecht, testeert [5]) met

---

1) Genealogische en heraldische gedenkwaardigheden .... in Zuid-Holland, blz. 53s.
2) Hollandse Leenkamer nr. 126, caput Arkel en Putten, fol. 45vso, 46.
2a) Idem nr. 127. id. fol. 30.
3) Die Haghe 1902, 372.
4) Annuaire de la noblesse de Belgique, dl. 16, 1862, blz. 139.
4a) Notarieel archief nr. 9a, fol. 1.
5) Notarieel archief nr. 4, fol. 203 en 237.

zijn vrouw le 12 okt. 1614, 2e 27 nov. 1621, † in 1626, begr. 's-Gravenhage (Gr. kerk) 6 juni 1626, tr. ca 1570 *Margaretha van Rhoon,* geb. ca 1545, † in 1627, begr. 's-Gravenhage (Gr. kerk) 26 maart 1627, dr. van Jr. *François,* baljuw en schout van Rotterdam, en *Johanna Oem van Wijngaarden.*

Uit dit huwelijk, behalve een in 1582 in de Grote kerk begraven kind [6]):

1. *Machfelf van Westerbeeck,* † na 9 mei 1611 [7]), tr. 's-Gravenhage 10 maart 1602 (ondertr. 16 febr.) Mr. *Pieter van Couwenburg van Beloys,* geb. in Zeeland, gepromoveerd aan de Universiteit te Bazel 26 mei 1590, raad-ordinaris in het Hof van Holland, † 28 juni 1644.
2. *François,* volgt VI.
3. *Lenaert van Westerbeeck,* ongehuwd † tussen 1614 en 1621.
4. *Ancommera van Westerbeeck,* † tussen 1621 en 12 dec. 1626 [8]), ondertr. 's-Gravenhage 26 nov. 1606, met attestatie naar Loosduinen, Jr. *Johan van Mario qenaemd Amesmeyer,* capt. in het reg. Ernst Casimir van Nassau, in 1626 overste-lieutenant.

   Hun kinderen zijn:

   a. *Anna Christina van Mario, 15* aug. 1658 getuige bij de doop van haar neef Adam van Westerbeeck te Vledder, wonende in het Westeinde, begr. 's-Gravenhage (Gr. kerk) 30 april 1667, waarbij haar wapenbord in de kerk werd opgehangen [9]).

   b. Jr. *Johan Hendrik van Mario,* getuige te Gorinchem 16 juni 1648 bij de doop van Jacob, zn van Jr. Jacob Snouckaert, heer van de Binckhorst, en Anna van Paffenrode, benoemd tot capt. 12 aug. 1655, tot colonel van een regt. voetknechten 19 maart 1675, begr. 's-Gravenhage (Gr. kerk) 20 jan. 1678 (wapenbord in de Gr. kerk), tr. vóór 4 juli 1647 [10]) *Maria Rembolda Coppier van Calslagen,* begr. 's-Gravenhage (Gr. kerk) 14 juli 1667 (wapenbord), dr. van *Jacob en Alida Torck.*

   Van hen zal een afstammelinge zijn:

   Ancommera Margareta van Mario, tr. 's-Gravenhage (Hoogd. kerk) 7 okt. 1696 (ondertr. 23 sept.) *Gregorius van Blijvenburgh.*

   c. *M'achfelt van Mario,* vrouw van het Tolhuys te Catendrecht, begr. 's-Gravenhage (Grote kerk) 10 dec. 1685 (wapenbord), tr. 1 ° in april (ondertr. Siuis 1 april) 1639 *François de Viry,* capt., gesneuveld bij Sas van Gent 25/26 juli 1644, zn. van *Gunther* en *Anna Waddel;* tr. 2° *Adam Esday,* cnpt., ccmmandeur van Ravestein, † vóór 3 maart 1681 [11]).

   Voor haar kinderen zie genealogie de Virieu in Ned. Patr., jrg. 21.
5. *Elisabeth van Westerbeeck,* begr, 's-Gravenhage (Gr. kerk) 4 aug. 1634, tr. 1° aldaar 26 juli 1615 (ondertr. 12 juli) Mr. *François Francken,* raad in de Hoge Raad, wedr., † 1617; tr. 2° 's-Gravenhage 14 aug. 1619 (ondertr. 28 juli) Jr. *Adriaen van Meganck,* ridder, ritmeester, gouverneur van Geertruidenberg; tr. 3° Rijswijk 14 sept. 1625 (ondertr. 's-Gravenhage 31 aug.) Mr. *Maximiliaan var: Bekercke,* geb. Middelburg, ingeschreven als student te Leiden 3 nov. 1599, advocaat bij het Hof van Holland, wedr., † na 1657.
6. *Catharina van Westerbeeck,* testeert 8 juni 1666, welk gesloten testament 6 okt. 1673 geopend werd [12]), waarbij Johan Hendrik van Mario getuige was, † 's-Gravenhage, begr. Kloosterkerk 23 dec. 1669, ondertr. 's-Gravenhage 20 febr. 1628 Jr. *Job van Brederode* [13]), † 's-Gravenhage in een huis aan het Noordeinde, begr. Kloosterkerk 30 aug. 1657, zn. van *Erasmus* en *Mayken Joppe,* later genoemd *Maria van Mecklenburg.*

   Hun zoon is:

   Jr. *Erasmus Jacob van Brederode,* † tussen 31 mei 1676 [14]) en 8 april 1701, ongehuwd, waarschijnlijk de Jhr. Brederode in het Noordeinde, begr. Gr. kerk 21 sept. 1685.

VI. *François van Westerbeeck,* heer van Westerbeek, capt., commandeur van Steenwijk in 1641, sloot in 1614 en 1615 een serie overeenkomsten met Vledder en Steenwijk om een sloot te graven uit de Vleddervenen naar de Aa om te ontginnen en te ontvenen [15]), woonde op de Schipsloot bij Vledder, † in 1645, tr. ca 1610 *Maria de Gyselaer,* geb. mogelijk te Rijnberk, deponeerde 30 sept. 1653 een gesloten testament [16]) bij de stad Steenwijk, † na 4 juli 1671 [17]), dr. van *Jan,* capt., en *Sophia Matthijsdr. Heys.*

Not. arch. 's-Gravenhage nr. 1122, fol. 40. Gecompareerd 23 maart 1680 *Mechtelt van Westerbeeck,* vrouw van Westerbeek, en *Margareta Geertruyt van Westerbeek,* wed. *Wolter Carpenter,* in zijn leven commandeur van de Ommerschans, kinderen en erfgenamen van wijlen *Geleyn van Westerbeeck,* mitsgaders voor de ene helft erfgenamen ex testamento van wijlen *Machtelt van Westerbeeck,* wed. *Struuck* voor haar zelve en als last en procuratie hebbende van de minderjarige kinderen en erfgenamen van de Heer *Adam van Westerbeecq* zal. met approbatie van weesvaderen der stad Steenwijk, momboirs van de minderjarige kinderen van denzelven Adam van W., en mede-erfgenamen van de voornd. wed. Struuck voor de wederhelft, mitsgaders nog *Machtelt van Valckenstyn,* als moeder en voogdesse van haar minderjarige kinderen geprocreeert bij wijlen de heer *François van Westerbeeck* de jonge, mede zoon van de voornd. Adam v. W. volgens de acten daarvan in dato 27 febr. en 7 maart 1680.

Uit dit huwelijk:

1. *Nicolaas van Westerbeeck,* heer van Westerbeek, benoemd tot capt. 28 mei 1647, † tussen 16 dec. 1647 en 5 febr. 1648, ondertr. 's-Gravenhage 7 april 1647 *Elisabeth van Westreenen,* † huis Westerbeek 21 mei [18]), begr. Grote kerk 25 mei 1656, dr. van Jr. *Cornelis* en *Cornelia Duyck.*
2. *Geleyn,* volgt VII.
3. *Maria van Westerbeeck,* † na 21 juli 1662 en vóór 24 juni 1675, tr. Loosduinen 24 nov. 1647 (ondertr.

6) Wapenheraut 1902, 406.
7) Not. arch. nr. 4, fol. 35.
8) Holl. Leenkamer nr. 144, caput Arkel en Putten, fol. 34.
9) Haagsch jaarboekje 1891. Wapenborden in de Grote Kerk.
10) Not. arch. nr. 20, fol. 503.
11) Holl. Leenkamer nr. 160, fol. 22verso.
12) Not. arch. 311, fol. 163.
13) Ned. Leeuw 1925, 113, 114.
14) Not. arch. nr. 452, fol. 162.
15) J. Linthorst Homan. Van kerspel tot gemeente. Assen 1938, blz. 76.
16) Rechterlijk archief Steenwijk.
17) Not. arch. nr. 704, fol. 356.
18) Idem, nr. 314, fol. 274.

's-Gravenhage 27 okt.) Jr. *Anthoni van Westreenen* [19]), benoemd tot capt. 5 febr. 1648 i.pl. van zijn zwager Nicolaas, in ieder geval tot 1662 in garnizoen te Maastricht, later commandeur van Steenwijk, waarsch. † in 1678 [20]), zn. van Jr. *Cornelis en Cornelia Duyck.*

Not. protocol Utrecht nr 1601 (notaris W. van Lamsweerde), fol. 153. Gecompareerd 24 juni 1675 (O.S.) Anthony van Westrhenen, capt. onder het reg. inf. van Gerard Ploos van Amstel heer van Oudegijn, geeft volmacht aan zijn zoon Jr. *Cornelis van Westrhenen,* capt. luit. om uit zijn naam en uit zijn eigen naam als erfgenamen onder beneficie van inventaris van wijlen vrouwe *Elisabeth van Westrhenen,* die gesubst. erfgenaam was van wijlen Jr. Nicolaes van Westerbeeck, heer van Westerbeek, en mede als in houwelyck gehadt hebbende vrouwe *Maria van Westerbeeck,* en nog als voogd over zijn minderjarige kinderen bij voorss. Maria van Westerbeeck om alle benodigde handelingen te verrichten.

Hun kinderen waren:

a. *Cornelis Nicolaes van Westrenen,* ged. 's-Gravenhage (Grote kerk) 26 april 1648 (peters Jr. Adriaen Duyck en vrouwe Cornelia Duyck, en Vr. Elisabeth van Westreenen), in 1675 capt. luit.
b. *Franciscus,* ged. Maastricht (St. Jansk.) 8 dec. 1649.
c. *Maria Machtelf,* ged. Maastricht (St. Jansk.) 11 mei 1651.
d. *Fransoijs,* ged. Maastricht (St. Jansk.) 27 okt. 1652.
e. *Cornelia Elisabeth,* ged. Maastricht (St. Jansk.) 29 nov. 1654, op 17 april 1685 „verlijt bij doode van haar moeder Maria van Westerbeeck met een vierde part in acht mergen 2 hondt landts uyt een woninge gelegen in de Harnasse" [21]).
f. *Wijnandus Johannes,* ged. Maastricht (St. Jansk.) 17 sept. 1655.
g. *Anfonia Wijnanda,* ged. Maastricht (St. Jansk.) 21 juli 1662.

4. *Adam,* volgt VIIbis.
5. *Machtelt van Wesferbeeck,* † tussen 27 maart 1674 [22]) en 23 maart 1680, tr. in of vóór 1649 [22a]) *Johan Sfruuck* [23]), geb. Havelte, ontvanger, daarna 17 aug. 1627 benoemd tot secretaris van het landschap Drenthe, † in 1666, zn. van *Gerhard* en *Mechtelt Steenbergen,* en wedr. van een dr. van *Hubertus Weynichrnan* en *Christina van Kuyk.*

Inv. kerspelen en marken in Drenthe nr. 31 6. Akte van overdracht d.d. 22 okt. 1666 door Machtelt van Westerbeeck wed. Johannes Struick mede namens haar zoon Huibert Struick van veenland achter de marke van Roswinkel enz.

Huibert Struuck, benoemd tot capt. 9 okt. 1662, na het overlijden van capt. Antony Polman, is een zoon uit het eerste huwelijk van Johan.

VII. Geleyn of Guislain *van Westerbeeck,* heer van Westerbeek, tot capt. benoemd 6 aug. 1661, commandeur van Steenwijk, † vóór 23 sept. 1662 [24]), tr. ca. 1645 [22a]) *Aletta* of *Alida Struuck,* † na 4 juli 1671 [17]) en vóór 23 maart 1680, dr. van *Gerhard* en *Mechtelf Sfeenbergen.* Uit dit huweljik:

1. *Mechtelt van Wesferbeeck,* in 1680 vrouwe van Westerbeek.
2. *Maria Sophia van Westerbeeck,* woonde in 1663 te Willemstad, † vóór 27 sept. 1667 [25]), tr. 's-Gravenhage 18 april 1663 (ondertr. 26 maart, eveneens te Willemstad) Jr. *Frederick Joost van den Clooster* [26]), ged. Hasselt 12 juni 1636, luit. van een comp. te paard in 1674, † Deventer in dec. 1708, uitgev. 27 dec., zn. van *Roelof* tot de Groote Weede en *Elsabe van Gladfbeeck.*
3. *Margaretha Geertruyt van Wesferbeeck,* tr. 1° ca 1667 *Walter Carpenter,* Engels edelman, capt. te voet, benoemd 18 okt. 1677 tot commandeur van de Ommerschans, † in 1680, wedr. van *Elisabeth van Wijngaarden,* met wie hij te 's-Gravenhage 26 mei 1652 ondertrouwde: tr. 2" 's-Gravenhage 8 nov. 1682 (ondertr. 25 okt.) *Johan Godfried Reymels,* luitenant, begr. 's-Gravenhage (Grote kerk) 3 dec. 1682, gewoond hebbende in het Westeinde (wapenbord in de Grote kerk).

   De kinderen Carpenter uit het eerste huwelijk waren:

   a. *Dorothea Carpenter,* ged. 's-Gravenhage 17 juni 1653.
   b. een kind, ged. 's-Gravenhage 22 sept. 1662, de moeder Elisabeth van Wijngaarden in den Here ontslapen.

   Uit het tweede huwelijk:

   c. *Geleyn Carpenfer,* 'mondig 27 febr. 1695, waarschijnlijk dezelfde als Gelijn Walter Carpenter van Westerbeek, die 23 aug. 1710 benoemd werd tot ritmeester, welke plaats hij reeds sedert 1 juni 1704 bediend had.
   d. *François Willem Carpenter,* ged. Loosduinen 29 juni 1670, majoor te paard in 1705, begr. Dwingelo 11 sept. 1731 [22a]), tr. *Barbara Dorothea van Calckruit,* begr. Dwingelo 25 nov. 1738.
   e. *Wolter Gerrit Carpenter,* ged. 's-Gravenhage (Grote kerk) 11 nov. 1671.
   f. *Alijda Margareta Carpenfer,* ged. Loosduinen 16 april 1673, † *jong.*
   g. *Philip Pieter Carpenter,* ged. 's-Gravenhage (Grote kerk) 20 febr. 1675, capt. in het reg. van den heer St. Aman in garnizoen te Willemstad, benoemd 27 dec. 1715 tot colonel van een reg. te voet, tr. 's-Gravenhage (Eng. kerk) 15 april 1703 (ondertr. 1 apri!) *Reynburgh van Bergen,* ged. 's-Gravenhage (Grote kerk) 10 aug. 1678, dr. van *Adriaen en Reynburgh van den Kerckhoove.*
   h. *Antony Adriaan Carpenfer,* ged. Scheveningen 5 febr. 1676, † vóór 1719.
   i. *Alida Margriefa Carpenter,* ged. Scheveningen 10 okt. 1677, † na 18 juli 1719 [22a]), tr. *Jan Steenbergen Struuck* [27]), of *Jan Sfruuck van Benthem* [22a]), ritmeester.

19) Navorscher 1873, 372 en 528.
20) Volgens de staten van oorlog.
21) Holl. Leenkamer nr. 226, fol. 237.
22) Not. arch. nr. 104, fol. 169. Procuratie 27 maart 1674 van Machtelt van Westerbeeck douair. Struuck op Jr. Fred. Joost van den Clooster.
22a) Nieuwe Drentsche volksalm. 1891, 63, en 1900, 132, 133.
23) Ned. Leeuw 1902, 89 en vlg., en Inv. gewestelijke besturen van Drenthe nr. 925 en Inl. XX.
24) Commissiebock Raad van State 1649—'64, fol. 202verso.
25) Not. arch. nr. 348, fol. 160. Maghtelt en haar zuster Margareta Geertruyd van Westerbecck, echtg. van Walter Carpenter, erfgenamen ab intestato van Maria Sophia, vrouw van den Clooster.
26) Ned. Leeuw 1948, 256.
27) Idem 1902, 89 en vlg. Deze is echter een ander dan de Jan Struuck Steenbergen, die reeds in 1636 schulte was.

j. *Heiliwigh Elisabeth Carpenter,* ged. s-Gravenhage (Grote kerk) 3 jan. 1680, tr. ald. (Engelse kerk) 7 april 1709' (ondertr. 24 maart) *Johan Flud van Gilde,* wedr.

VIIbis. *Adam van Wesferbeeck,* geb. Steenwijk 11 mei 1620, vaandrig, benoemd 16 juli 1663 tot capt. als opvolger van Walraven van Gent, † vóór 4 juli 1671 [17]), tr. Vledder 26 januari 1645 Jonkvr. *Johanna van Leefdael,* geb. Waalwijk 28 okt. 1618, dr. van *Johan,* heer van Waalwijk, Eethen en Meeuwen, en *Hester de Gyselaer.* Uit dit huwelijk [28]):

1. *François,* volgt VIII.
2. *Johan van Westerbeeck,* geb. Steenwijk 14, ged. ald. 15 april 1646, † jong.
3. *Maria van Wesferbeeck,* geb. Schipsloot 23, ged. Vledder 25 april 1647, † jong.
4. *Jan van Westerbeeck,* geb. Schipsloot 28 juni, ged. Vledder 1 juli 1649, † jong.
5. *Hester van Westerbeeck,* geb. Schipsloot 17, ged. Vledder 20 april 1652, † jong.
6. *Maria van Westerbeeck,* geb. Schipsloot 24 juni 1656, ged. te Vledder, † na 27 febr. 1696 en vóór 1700, tr. ca 1686 Jr. *Christoffel Ernsf van Pritzelwitz* [29]), uit Silezië, benoemd tot capt. 1 okt. 1690, later commandeur van Steenwijk, † ald. 1710, overluid 19 aug., bijgezet 26 aug. Hij hertr. Vledder 3 maart 1700 *Maria Elisabeth van Uyterwijk* toe Heemse.
   Uit het eerste huwelijk:
   Johanna Wilhelmina van Pritzelwitz, geb. Arnhem 24 aug. 1687 (N.S.), tr. 1° 12 febr. 1702 *Johan Alexander van Schnabel,* luit. der cavalerie, in een duel † Deventer 5 febr. 1707; tr. 2° Bergen op Zoom 8 nov. 1716 *Balthasar Jan van der Horst,* geb. Rotterdam 15 aug. 1694 (N.S.) laatst colonel, zn. van *Pieter* en *Maria Hazard.* Hij hertr. 1° *Johanna Elisabeth Jelle,* wed. van *W. Wichman:* tr. 2° *Elisabeth de Larget,* wed. Mylord vicomte *Strangford.*
7. *Adam van Westerbeeck,* geb. Schipsloot 15, ged. Vledder 22 aug. 1658, tr. *Clara van Sinia.*
   Uit dit huwelijk:
   Margaretha Encommera van Westerbeeck, ged. Hulst 23 okt. 1693, begr. ald. 28 dec. 1693.

VIII. *François* of *Frans van Westerbeeck,* geb. Schipsloot 21, ged. Vledder 23 maart 1645, † vóór 23 maart 1680, tr. Havelte 20 sept. 1668 *Mechtelt van Valckensfeyn,* dr. van *Gillis* en *Mechtelt van Heerde.* Zij hertr. Steenwijkerwold 13 mei 1683 (ondertr. Nijmegen 22 april) *Godert Alexander van Mekeren,* luytenant.
Uit dit huwelijk:

1. *Adam,* volgt IX.
2. *Frans Gillis van Wesferbeeck,* ged. Steenwijk 15 jan. 1671. † tussen 7 maart 1680 en 11 mei 1683 [30]).

IX. *Adam van Westerbeeck,* ged. Steenwijk 7 nov. 1669, benoemd tot capt. 12 maart 1693, † in 1725, begr. Dwingelo 9 febr., tr. Steenwijk 30 dec. 1703 *Maria de Coninck* [31]), † na 1725 als weduwe, waarschijnlijk in 1735, dr. van *Bartholomeus* tot Peize en *Margarefha Ripperda.*
Uit dit huweliik:

1. *François Jacob,* volgt X.
2. *Barfholomeus Sfephanus van Wesferbeeck,* ged. Dwingelo 22 april 1708 (peet mejuffer Maria Stalket te Steenwyck, de nigte van de moeder, waarvan dc de plaats bekleed heeft mej. Johanna Valckensteijn), luitenant 20 maart 1731, als vrijgezel wonende te Groningen Carolieweg, † ald. 1739 (beukdodenboek 29 mei).
3. *Johanna Chrisfina van Westerbeeck,* ged. Dwingelo mei 1709 (peet mejuffer Drenthina Ryon), 4 vóór 25 juni 1743 [31]), tr. Dwingelo 13 dec. 1739 (ondertr. 25 okt.) Jr. *Jan Julius de Mepsche,* ged. Zwolle 15 maart 1711, luitenant sedert 27 nov. 1733 eerst in het reg. van Luit.-gen, Wichers, daarna onder Gen.-majoor 0. G. Veldtman, in 1746 nog voorkomende in het officiersboekje, lidmaat der Herv. kerk te Dwingelo dec. 1739 met attestatie van Groningen, vertrokken naar Roden 27 okt. 1741, zn. van *Gerard* en *Elisabeth Vermasen.*
   Uit dit huwelijk:
   Jan Adam de Mepsche, in leven 25 juni 1743.
4. *Adam Gillis van Westerbeeck,* ged. Dwingelo 18 okt. 1711, † ald. in dec. 1714, begr. 23 dec.
5. *Margarefa Wigbolda van Westerbeeck,* ged. Dwingelo 15 okt. 1713, als lidmaat der Herv. kerk aangenomen 10 juni 1731, attest. gegeven naar Kampen 4 juni 1738, vandaar terug in juli 1740 en 22 maart 1747 attest. gegeven naar Wanneperveen, † ald. 3 maart 1750, tr. Dwingelo 19 maart 1747 Ds. *Willem Jan van Eerten,* geb. Hattem 21, ged. ald. 28 sept. 1708, predikant te Wanneperveen 1741—'51, te Midwolda (Old.) 1751—'76, † ald. 3 febr. 1776, in de kerk begraven, zn. van *Jan* en *Anna Moller,* en wedr. 1° van *Maria Clasina Brandt,* 2° van *Johanna Schernenk.* Hij hertr. in 1755 *Elisabeth Woldringh.*

   Statenarchief Overijsel, Rekeningen van de rentmeester van Salland 1749, fol. 459:
   obiit 3 maart 1750 — Maria Wigbold van Westerbeck, geboren van Maria de Koninck
   hierbij de obligatie ten haare lijve jaarlijks den 6 aug. 1750 verschenen 140—.

   Uit hun huwelijk, vernoemd naar zijn overleden oom: Ds. *Bartholomeus Stephanus van Westerbeek van Eerten,* ged. Wanneperveen 1 januari 1748, wiens afstammelingen als *Westerbeek van Eerten* de naam van dit geslacht voortzetten. Zie Ned. Patr. jg. 33.
6. *Anna Cafharina Theodora van Westerbeeck,* ged. Dwingelo 1 nov. 1716, † Meppel in 1756, verluid 21 januari, tr. Eelde in dec. 1740 [32]) (ondertr. Dwingelo 27 nov.; Groningen 26 nov. attest. afgegeven 21 dec.) Mr. *Antonius Hermanus Toppinga,* ged. Groningen 8 januari 1715, met zijn vrouw 8 april 1746 als lidmaten te Meppel gekomen, met attestatie van Eelde [33]), advocaat bij het landschap Drenthe, 6 sept. 1751 voor het eerst voorkomende als gerichtsschrijver

28) *Over* onderstaande kinderen uitvoerig in Ned. Leeuw 1941.

29) von Pritzelwitz in Goth. genealog. Taschenbuch der Adeligen Häuser, Deutscher Uradel, 1906 en 1929.

30) Reg. van momboirzaken Stad Steenwijk. Uytwysinge van de goederen, gedaen bij de weledel geboorne vrouwe Maghtelt van Valckensteyn zijnde wed. van de Hoog welgeb. François van Westerbeeck aan haar zoon Adam, geapprobeert bij de volle magistraet op 11 mei 1683.

31) De Navorscher 1920, 105, en N. Dr. Volksalm. 1900, 219.

32) Catalogus cener verzameling documenten betreffende meer dan 1600 Ned. wslachten. voorhanden bij R. W. P. de Vries, Amsterdam.
Nr. 1080. Ter blijde bruiloft van den WelEd. Heer Mr. Antoon Herman Toppinga met mej. Anna Katharina Theodora van Westcrbeek. 6 December 1740, Groningen. Het gedicht heb ik niet kunnen raadplegen doch vermoedelijk is 6 dec. een drukfout, gezien de attestatiedatum.

33) Notulen kerkcraad van Meppel.

van de heerlijkheid Ruinen en Ruinerwold [34]), † in 1761 (zijn opvolger Hendrik Willem Camerlingh werd 24 nov. 1761 aangesteld), zn. van Johan en *Maria Modisfa Dillinga*. Hij ondertr. 2° Vledder 20 mei 1758 (proclamaties 21 mei, 28 mei en 4 juni) en te Meppel (waarbij als N.B. is aangetekend: De proclamatiën zijn onverhindert geëindigt, echter is de voltrekking van het huwelijk uitgebleven) *Anna van Royen,* geb. Amsterdam 20 sept. 1721, wonende te Westerbeeksloot, als wed. *Posfhumus* in 1777 of '78 als lidmate te Vledder aangekomen, liet een testament 11 aug. 1795 registreren [35]), dat 24 aug. 1797 bij een tweede testament herroepen werd, † ald. 13 sept. 1799 [36]), dr. van *Sfeven* en *Anna Soetens*.
Het huwelijk is blijkbaar inderdaad niet voltrokken.

> Klokkeboek van Meppel: 1756, 2 1 January is verlait de vrouw van 'd Heer Dockter Toppinga, ontfangen 1–10–0.
> Inv. schultengerechten nr. 151, fol. 83. Reg. van akten in voogdijzaken van het schultambt Meppel.
> 1758 den 18 Meert heeft de Heer en Mr. A. H. Toppinga, weduwenaar van Mevrou Anna Catharina Theodora van Westerbeek en nu weder staat, tc hertrouwen met de weledele juffr. Anna van Royen van Westerbeeksloot over zijn voorzoone Jan Ruidolf Toppinge tot momboren angestelt: tot hoofdmomber de heer Wi llem Theophilus Erdwig voor de Heer Gedeputc erde Kon ing, Heer van Peyse, en lot mede momberen de heer capt. lt. Hendrik Meursing, den heer en Mr. Henderik Galema en de heer en Mr. Johannes Cramer van Rossen, welke de eed na laudregte voor mij schults hebben gepres teert.
> Actum Meppel ut supra. Alt in g, schults.

Uit dit huwelijk:

a. *Johan Rudolf Toppinga,* ged. Meppel 8 febr. 1745, in leven in 1758.
b. *Adam Wigbolt Toppinga,* ged. Meppel 13 nov. 1746, † jong.
c. *Gerard Ulpharf Toppinga,* ged. Meppel 9 febr. 1749, † jong.
d. een k i n d, als kraamkind overluid 11 april 1751.
e. *Geraerd Ulphardf Toppinga,* ged. Meppel 14 juni 1752, „verluyt" 29 juni 1752.
f. *Anfon Herman Toppinga,* ged. Meppel 11 juni 1753, „verluyt" 28 juni 1753.

X. *François Jacob van Westerbeeck,* ged. Dwingelo 20 febr. 1707 (peet mejuffer Valckensteyn, des Vaders moeye), tot capiteyn benoemd 4 mei 1725 van een compagnie in het reg. te voet van de colonel J. van Echten tot Echten in plaats van en mids het overlijden van Adam van Westerbeek, welke plaats hij bediend heeft sedert 27 maart l.l., als lidmaat der Herv. kerk te Roden gekomen ca. 1732, met attestatie van Franeker, woonde op het Huis ter Heil bij Roden, † waarschijnlijk ald. 15 dec. 17.36 (volgens de genealogie Clant te Groningen, doch niet aldaar begraven), tr. in 1732 (ondertr. Zuidhorn 6 maart, met att. naar het landschap Drenthe) *Margriet Josina Clant,* geb. Hankemaborg 21, ged. Zuidhorn 27 aug. 1702, † Groningen in nov. 1780 (breukdodenboek 11 nov.), dr. van Jr. *Maurits van Hanckema* en *Bouwina Clant*.
Uit dit huwelijk:

1. *Maria Bouwina van Wesferbeeck,* ged. Roden 5 juli 1733.
2. *Bouwina Margariefa van Wesferbeeck,* ged. Roden 10 okt. 1734.
3. *Adam van Wesferbeeck,* ged. Roden 4 sept. 1735.
Vermoedelijk zijn deze kinderen jong overleden.

In het trouwboek van 's-Gravenhage komt nog voor: ondertr. 5 januari 1642, getr. in de Grote kerk 19 januari *A'dam Hoppenss van Westerbeeck,* jongeman, soldaat, en *Pleuntje Adriaensdr*. De naam Adam doet wel een relatie vermoeden, doch ik kan hem niet plaatsen.

Er rest mij nog mijn dank te betuigen aan de Heren E. J. Werkman, Rijksarchivaris in Drenthe, en zijn ambtenaar J. Westra van Holthe voor de vele moeite, die zij zich getroost hebben om mij inlichtingen te geven over de tiende generatie.

[34]) Inv. archief Heerlijkheid Ruinen en Ruinerwold, nr. 155-II, vóór in het deel.

[35]) Reg. van akten van vrijwillige rechtspraak van het schultambt Vledder, Diever en Wapserveen.

[36]) Extract uit het protocol van angave der 30ste penning in 't scholtampt Vledder over het 3e vierendeelsjaar van 1799:
1799. den 20 September door G. K. Hulst, H. K. Hulst, A. Kiers, J. van Royen, D. van Royen, S. J. van Royen en A. van Royen te Vledder en Westerbeeksloot, als erfgenamen van de wedwe Posthumus aangegeven, dat de wedwe Posthumus den 13 September 1799 te Vledder is overleden.

KORTE MEDEDELINGEN.

Het geslacht Halder.

(LXXV, kol. 82-109.)

Niet lang na het publiceren van bovengenoemd artikel ontving de tweede ondergetekende een schrijven van de heer G. J. Rehm, assistent Gemeente-Archief Breda, waarin deze zo vriendelijk was enige mededelingen te doen uit de oudste doopboeken van de Ned. Herv. Gemeente te Breda. Wij menen wel te mogen aannemen dat daarmede de ouders van onze Jacobus I bekend zijn geworden en wij laten de inhoud van de bedoelde mededelingen hierondcr volgen.

Hans Jacob Halder (Haller, Galder), geboren omtrent 1625, (juiste datum en plaats onbekend), † vóór 1699, is soldaat. Hij wordt in 1660 bij zijn tweede huwelijk genoemd: „Weduwnaar, soldaat onder wijlen Kapitein Rossum".
Hij huwt 1° (verm. omtr. 1648) *Geerfruyd Pauwelssen,* † vóór 1660: huwt 2° te Breda op 26 nov. 1660 in de Grote Kerk (ondertr. 6 nov. 1660) *Hilleken Alberfs,* j.d. van Geertruidenberg, wonende te Breda (Reg. 41, p. 73), † na 1702, dr. van *Aelbrechf Dircx van Haerlem*.

> Bij appointement van de magistraat van Breda op haar request dd. 16 nov. 1699 (inv. Hingman 151 z.f.) werd toegestaan, de rentmeester van de armen gehoord, dat haar huisje door die rentmeester verkocht mocht worden en dat zij voor de opbrengst daarvan in een van de „Vrouwe huyskens" gehuisvest zou worden. De diaconie van de Ned. Herv. Gemeente had aangenomen voor haar onderhoud te zorgen.
> Det gencemde huisje was gelegen in de Catharinastraat en eigendom geweest van haar ouders, die arm waren („pauper") en nimmer de daarop staande lasten en belastingen hadden betaald. Het werd publiek verkocht in dec. 1699 (Inv. R.A. 1026) en bij akte van transport aan de volgende eigenaar overgedragen op 6 febr. 1700 (R. 555, f. 34-35).
> Deze eigenaar liet het met een naast gelegen huis in dat jaar afbreken en er een nieuw huis zetten.
> In 1699 wordt zij genoemd: *Hilleken Aelbregt Dircxen van Haerlem,* Weduwe van *Hans Jacob Halders* (*Halderts, Halts*).

Kinderen uit het eerste huwelijk:

1. *Anna Mary Halder,* geb. te Breda en ged. in de Grote Kerk (Ned. Herv. Gemeente) 12 maart 1649 (Reg. 31, p. 184).
2. *Margriet Halder,* geb. te Breda en ged. in de Grote Kerk 23 okt. 1652 (Reg. 31, p. 261).
3. *Maria Mergreta Halder,* geb. te Breda en ged. in de Lutherse Kerk 17 aug. 1658 (Reg. 97, f. 10vo). (Er staat: „dochter van *Hans Jacob Haller* en *Garfraudt Paulsen").*

Kinderen uit het tweede huwelijk:

4. *Anna Margriet Halder,* geb. te Breda en ged. in de Grote Kerk 3 aug. 1661 (Reg. 32, p. 78). (Er staat: „dochter van *Hans Jacob* en *Hilligie Aelberts").*
5. *Geertruyt Halder,* geb. te Breda en ged. in de Grote Kerk 25 okt. 1662 (Reg. 32, p. 100). (Er staat: „dochter van *Hans Jacob Haller* en *Heligen Aelberts".)*
6. *Alberfus Halder,* geb. te Breda en ged. in de Grote Kerk 17 febr. 1664 (Reg. 32, p. 125). (Er staat: „zoon van *Hans Jacob Haller* en *Gellige Alberfs".)*
7. *Johannes Halder,* geb. te Breda en ged. in de Grote Kerk 15 febr. 1666 (Reg. 32, p. 156). (Er staat: „zoon van *Hans Jacob Galder en Hillechie Jacobs".)*
8. *Maria Halder,* geb. te Brda en ged. in de Grote Kerk 14 okt. 1667 (Reg. 32, p. 184). (Er staat: „dochter van *Hans Jacob Galder* en *Hilleken Aalbrechts".)*
9. verm. *Elena Halder,* geb. onbekend. In het begraafboek van de Grote Kerk te Breda wordt vermeld dat „*Helena Halders"* overleed 30 juli 1723 en begraven werd op 2 aug. d.a.v. Zij was ongehuwd.
10. *Geertruy Halder,* geb. te Breda en ged. in de Grote Kerk 15 mei 1671 (Reg. 32, p. 276). (Er staat: „dochter van van *Hans Jacob Halder* en *Hilleken Aalberfs".)* j.d. van Breda, wonende in de Katerstraat (d.i. Catharinastraat), huwt (Reg. 45, p. 163) te Breda 16 dec. 1691 in de Grote Kerk (ondertr. 1 dec. 1691) *Hendrik Branthoff,* j.m. soldaat in de compagnie van Majoor Beaumont.

    Uit dit huwelijk zijn te Breda geboren en gedoopt in de Grote Kerk

    1. *Johannes Branthof* op 14 november 1692; getuigen zijn Johannes Haller en Geertruid Leenderts d'Exter.
    2. *Jacoba Branthof* op 25 november 1695; getuige Hilleke Albrechts (Reg. 34, z.f.).

    Tussen 1695 en 1700 zal *Hendrik Branthoff* wel zijn overleden want wij zien dat te Breda nog worden gedoopt in de Lutherse Kerk:
    Claezijna op 27 februari 1701, onechte dochter van *Niclaes Bouman,* absent, en *Geertruyd Brandhoff;* getuige Clara Morlet, (Reg. 97, f. 48 v.).
    Claesijntje op 14 november 1702, dochter van *Nicolaas Bauman,* een Zwitsers soldaat en *Geertruyd Halder;* getuigen Hilleke Halder als grootmoeder en Catharina Arndsz (Reg. 97, f. 50).

11. verm. *Jacobus Halder,* de in „Het Geslacht Halder" genoemde Jacobus I.

    Bij de nrs. 9 en 11 wordt het volgende opgemerkt.

    Het is gebleken dat de doopboeken uit deze tijd niet rechtstrecks werden ingeschreven doch opgemaakt aan de hand van aantekeningen op kladbriefjes; verder komen er vele onnauwkeurigheden in voor. Wij hebben dan ook gemeend in de afstand 1667—1671 te mogen invoegen (als verm.) de *Elena* welke als getuige optreedt bij de geboorteaangifte van het dochtertje van *Josijntje Halder* en die dan een zuster van Josijntje is geweest, en in de afstand 1671—1676 (verm.) een *Jacobus,* n.l. onze *Jacobus* I. Alles wijst wel daarop. Immers de oudste zoon van *Jacobus* I heet *Hans Jacob,* welke beide voornamen dan geheel gelijk zijn aan die van de grootvader.

    Vanzelfsprekend kan het ook mogelijk zijn dat Elena is geboren in de tijdsafstand 1671—1676 en Jacobus tussen 1667 en 1671 maar het eerste ligt meer voor de hand, gezien de overige data.

    Hoewel wij dus geen volledige zekerheid hebben mag toch n.o.m. wel met stelligheid worden aangenomen dat Hans Jacob de vader is van Jacobus I. Het is ook zeer wel denkbaar dat zowel Jacobus als Elena door het zwervende leven van de vader als soldaat te anderer plaatse als Breda zijn geboren en deswege niet in de doopboeken van Breda voorkomen. Het Regiment van Kapt. van Rossum, waartoe *Hans Jacob Halder* behoorde, heeft in de jaren na 1666 nog gelegen in Steenbergen en in Bergen op Zoom.

    Uit navragen bij het Rijksarchief in Noord-Brabant en het Gemeentearchief van Bergen op Zoom is intussen echter gebleken dat in de jaren 1668—71 en 1672—76 noch in Steenbergen noch te Bergen op Zoom een kind Halder werd gedoopt.

    Bij de doop van Hans Jacob, de oudste zoon van Jacobus I, komt als doopgetuige voor *Willem van Engelsdorp;* deze zal wel identiek zijn aan *Wilhelm van Engelsdorp,* j.m. Sergeant onder Majoor Beaumont (zie bij Hendrik Branthoff onder nr. 10), die op 28 december 1692 in de Grote Kerk te Breda huwde met *Anna van Renesse,* weduwe *Gerrit van der Mede,* wonende te Breda (Reg. 45, p. 191). Ook de naam de Metrael of de Mestral van de kapitein (die ook van Zwitserse origine was), waaronder Jacobus I als korporaal diende, heeft in Breda geen onbekende klank.

    Jacob, de getuige bij de doop van het eerste kind van Josijntje, zal ook wel identiek zijn met Jacobus I en broeder van Josijntje.

12. *Josijntien Halder,* geb. te Breda en ged. in de Grote Kerk 23 sept. 1676 (Reg. 33, zf.) (Er staat: „dochter van *Hans Jacob Haller* en *Hilleken Aelbrechts".),* j.d. van Breda, wonende in de Katerstraat (d.i. Catharinastraat), huwt te Breda 29 febr. 1696 in de Grote Kerk (Reg. 45, p. 269) *Jakop Engwiler* j.m. Soldaat onder Kapitein Smidt.

    Uit dit huwelijk zijn te Breda geboren en gedoopt in de Grote Kerk:

    1. *Anna Elisabefh Engwiler* op 6 febr. 1697; (er staat „dochter van *Jacob Inquilder* en *Josine Hans Halders"*), getuigen *Hillekcn Aelbrechts, Jacob Halders* en *Gijsbrecht van Roey* (Reg 34).
    Deze *Jacob Halder*(s) zal wel zijn onze Jacobus 1, hoewel de mogelijkheid open blijft dat met deze Jacob wordt bedoeld de grootvader Hans Jacob, die dan met zijn tweede voornaam zou zijn aangeduid.
    2. *Hans Jacob Engwiler* op 5 sept. 1698; (er staat „zoon van *Jacobus Inkwilder* en *Josijna Halder"*), getuigen *Johannes Halder* en *Hilleke Alberts* (Reg. 34).
    3. *Johanna Engwiler* op 5 sept. 1700; (er staat „dochter van *Jacob Inquilder en Josijntje Halders"),* getuige *Elena Halders* (Reg. 34).

    Tussen 1700 en 1706 blijkt *Jakop Engwiler* te zijn overleden, want wij vinden dat *Josina Halder,* weduwe van *Jacob Ingwijleren,* wonende achter de Vlaszak te Breda huwt in de Grote Kerk aldaar (ondertr. 4 sept. 1706) op 19 sept. 1706 *Joseph Streyt,* j.m. Soldaat onder het regiment van Brigadier Amama (Reg. 46, p. 188).

H. LOURENS.
IR. F. STOKHUYZEN.

Van Hogendorp.

Ir. G. L. Meesters merkt in zijn zojuist verschenen bijdrage „Een tak van de haarlemse van Hogendorpen" (Ned. Leeuw 1958, k. 335) in betrekking tot Cornelis van Hogendorp op:

> „maar van zijn vrouw *Margaretha van Hees* ontbreekt tot nu toe elk spoor in de archieven."

Evenmin aan Jhr. Mr. W. A. Beelaerts van Blokland (N.L. 1915, 131), noch aan de heer W. A. Wijburg jr. (N.L. 1956, 236) was het gelukt *Margarefha van Hees* in de bronnen terug te vinden, zodat haar bestaan alleen gebaseerd kon worden op de mededeling van de vrijwel contemporaine Wouter van Gouthoeven [1]).

Alle twijfel over haar bestaan kan nu weggenomen worden door de hierna volgende sententie van het Hof van Holland, die ik onlangs zeer toevallig aantrof:

Sententie nummer 167, dd. 31 juli 1 6 1 5, uit het Register van Sententiën van het Hof van Holland juli-december 1615 (Algemeen Rijksarchief, Archief van het Hof van Holland inventaris nummer 637).

> Jouffrouwe Margareta van Hees, weduwe van Cornelis van Hogendorp, impetrante, contra Steven Snoucx, eertijts deurwaerder van desen Hove, gedaechde.
>
> Gesien bij den commissarissen ter decisie van de cleijne saecken bij den Hove van Hollandt geordonneert, 't proces voor den selven uuijtstaende tusschen jouffrouwc Margareta van Hees, weduwe wijlen Cornelis van Hogendorp, impetrante in raeu actie ter eenre, ende Steven Snoucx eertijts deurwaerder van den voorsz. Hove gedaechde ter andere zijde.
>
> D'voorsz. commissarissen bevinden de saecke nyet in state om eijntelick te moegen termineren, ordonneren daeromme de voorn. partijen op woonsdach naer den eersten rechtdach van de aenstaende vacantie van ougst te compareren voor meester Pieter Couwenburch van Belois, raedt ordinaris als commissaris in desen gedeputeert, die henluijden hooren ende vereenigen sal ist doenlick, indien nyet, openen seeckere poincten van officie, maecken van heur geallegeerde proces verbael, hem informeren ist noot. ende den voorn. commissarissen rapport doen omme 't selve gedaen voorts gedisponeert te worden naer behooren, ende reserveren die costen ten uuijteijnde toe van der saecken. Gedaen in den Haege bij meesters Pieter Couwenburch van Belois, Florens van Schoterbosch ende Adriaen Teding Berchout, raedtsluijden van Hollandt. ende gepronuncheert den lesten july 1 6 1 5.

L. J. VAN DER KLOOSTER.

[1]) W. van Gouthoeven, D'Oude Chronijcke ende Historien van Hilland (met West-Vricsland), van Zeeland ende van Utrecht, in beide edities van 1620 en 1636 op bladzijde 214.

BOEKBESPREKING+

Herde, Heerde, Heerdt, door A. C. Baron van Heerdt. Uitg. Van Gorcum en Comp. N.V. Assen, 1957.

Reeds in 1942 had in weinig exemplaren het gestencilde „Oorkondenboek van Heerdt" het licht gezien; deze uitgave — uitgebreid, aangevuld en verbeterd — heeft kennelijk als grondslag gediend voor het thans te bespreken boekwerk, hetwelk als nummer IV van Van Gorcum's Nederlands Familie-archief is verschenen.

Wijlen ons medelid A. C. Baron van Heerdt heeft deze uitgave in druk van zijn familiegeschiedenis nog juist kunnen beleven.

Het werk, hoewel enigszins onoverzichtelijk, levert een volledige genealogie van het adellijke geslacht *van Heerdt,* waarbij echter voor de takken, voor welke de Nederlandse adel werd erkend, wordt verwezen naar Nederland's Adelsboek. De oorkonden tot en met de 17de eeuw maken controle op de genealogie mogelijk. Talrijke portretten, zegels, e.d. zijn afgebeeld.

De schaarste aan wetenschappelijk verantwoorde monographieën over onze oude adellijke gelderse geslachten maakt deze uitgave bijzonder waardevol. Voor de prijs van ƒ17,50 geb. (luxe-editie ƒ 50,—) is het boek in de handel.

Het nageslacht van Jacob Duirts en Geertjen Peters Woest, door P. J. Bakker. Groningen (gestencild).

Het volledige nageslacht, ook in de vrouwelijke lijn, van Jacob *Duirts,* ged. Middelstum 22 sept. 1695, wordt in dit boek behandeld. Het nageslacht stamt uit de zoon *Peter Jacobs Woest* (1734-1794), wiens nageslacht in de mannelijke lijn in 1811 de naam *Hijlkema* aannam, en uit de dochter *Deetien (Diefje) Jacobs* (1739—1772), gehuwd met *Sicke Derks Knol.*

De nakomelingen in acht generaties, behorende tot de geslachten *Hijlkema, Bakker, Dallinga, Jensema, Knol, Meyer, Stuwinga,* van *Tjum, Wiersum, Wolthuis, Wijk* e.a., komen thans voor in zeer verschillende maatschappelijke kringen. Over de afkomst van de stamvader worden bovendien gegevens verstrekt. De bewerking is grondig en overzichtelijk.

Voor de prijs van ƒ9,75 (gecarton.) of ƒ12,75 (gebonden) is het 143 bladz. tellende boek verkrijgbaar bij de samensteller R. J. Bakker, 2° Willemstraat 22a, Groningen.

Die Familie Marselis, von Erik Amburger. Im Kommissionsverlag Wilhelm Schmitz. Giessen 1957.

In de „Osteuropastudien der Hochschulen des Landes Hessen, Reihe I, Giessener Abhandelungen zur Agrar- und Wirtschaftsforschung des europäischen Ostens" is als Band 4 deze zeer belangrijke studie verschenen over het uit de Nederlanden afkomstige geslacht *Marselis.* Echter niet alleen over het geslacht *Marselis,* doch ook van de geslachten *Berns, Winius, Akkema, Müller, Ruts* (een tak van het adellijke geslacht *Rutgers van Rozenburg), Falck* en *Swellengrebel* bevat dit werk genealogische staten.

Hoewel men dus over talrijke nederlandse geslachten in Rusland een schat van genealogische gegevens aantreft, is het werk in de eerste plaats een historische studie over de rol, welke het geslacht *Marselis* met zijn verwanten in de russische economische geschiedenis heeft gespeeld.

Op boeiende wijze heeft schrijver in dit boek de resultaten van een diepgaand onderzoek vastgelegd. Hieruit blijkt hoe het geslacht vaste voet krijgt in het economische leven van Hamburg, Denemarken en Noorwegen en van hieruit gedurende geruime tijd in Rusland een zeer belangrijke positie, vooral in de mijnbouw, heeft weten in te nemen.

De schrijver heeft, blijkens de vele noten, o.m. talrijke russische gedrukte bronnen geraadpleegd.

Plaatsgebrek laat helaas niet toe hier nader in te gaan op deze zeer grondige en boeiende studie, welke voor D.M. 14,80 verkrijgbaar is.

De herberg in de Nederlanden, door Mr. B. H. D. Hermesdorf. Uitg. Van Gorcum en Comp. N.V. Assen 1957.

Deze „blik in de beschavings-geschiedenis" verscheen als nr. 53 in Van Gorcum's Historische Bibliotheek. Schrijver heeft van het onderwerp een diepgaande studie gemaakt en het resultaat hiervan in dit 308 bladzijden tellende en zeer aangenaam te lezen boek vastgelegd. Voor de genealoog zijn vooral de beschouwingen, welke worden gewijd aan de sociale positie van de herbergier in de oude tijden, van bijzonder belang.

Deze fraai verzorgde uitgave, gesierd met illustraties naar Pieter Brueghel de Jonge, Albrecht Dürer, Jan Steen, e.a.. is voor de prijs van ƒ18,50 (gebonden) in de handel.

Heraldik in Niedersachsen und Westfalen, zusammengestellt von Staatsarchivrat Dr. Eberhard Crusius. Uitg. Vandenhoeck und Ruprecht, Göttingen, 1957.

Ter gelegenheid van de „Archivalien-Ausstellung des Niedersächsischen Staatsarchivs" in Osnabrück zag dit boekje he: licht. Na een inleiding van de hand van de samensteller, volgt ren beschrijving van de voormelde tentoonstelling, welke 132 nummers omvat. Hieronder valt op nr. 12 „Niederländisches Wappenbuch, ca. 1590", hetwelk uit het bezit van de graven *van Brederode* in dat van het huis *Lippe* is overgegaan en thans berust in het Staatsarchiv Detmold; de inhoud geeft de wapens en kwartieren van verschillende duitse vorsten.

Nr. 19 „Friesisches Wappenbuch des Heinrich Bernhard von dem Appel", daterende uit de eerste helft van de 18de eeuw, bevat de wapens van adellijke geslachten, die omstreeks 1568 in Oost-Friesland, Friesland en de Ommelanden geleefd hebben.

Een zestal afbeeldingen komen voor in dit 40 bladzijden tellende boekje, hetwelk voor de prijs van D.M. 2.— verkrijgbaar is.

Jierboekje fan it Genealogysk Wurkforbân. Uitg. Friese Academie te Leeuwarden 1958.

Ditmaal biedt het jaarboekje van het Genealogisch Werkverband der Friese Academie een groot aantal kwartierstaten, t.w. van: S. G, *Albcrda* (geb. 1933); *A. C. Beeling* (geb. 1926); *U. Bottema* (geb. 1907); 0. *J. Faber* (geb. 1870); *H. van der Hoek* (geb. 1907); *A. Holkema* (geb. 1908): *P. P. de Jong* (geb. 1912); *A. van der Kooi* (geb. 1909): *M. D. van der Kooi* (geb. 1941) ; *D. B. Miedema* (geb. 1900) ; *D. D. Osinga* (geb. 1886); *N. Ottema* (1874-1955): *P. J. Palma* (geb. 1891); Ir. 0. *Sètzema* (geb. 1928); *G. Struiksma* (geb. 1907); *A. M. Sustring* (geb. 1903) ; *H. S. Tjepkema* (geb. 1895); *K. Visser* (1883—1931); *T. W. Vleer* (1836-1909): *P. M. Wagenmakers* (geb. 1910); *H. Zondervan (1877-1947).*

Behalve een aantal kleine bijdragen bevat het jaarboek voorts nog een belangrijk artikel over „Walta-State to Boazum" en een uitvoerige genealogie van het leeuwarder geslacht *Bloembergen.*

Inventaris van de archieven der Hersteld Evangelisch Luthersche Gemeente te Amsterdam 1791-1952, door Mr. J. H. van den **hoe**k Ostende. Amsterdam, Stadsdrukkerij 1957.

Aan de talrijke inventarissen, welke de Gemeentelijke Archiefdienst reeds het licht heeft doen zien, is deze thans toegevoegd. Een uitvoerige „Inleiding" en een opgave van „Geraadpleegde literatuur" gaan aan de eigenlijke inventaris vooraf.

Tegen betaling van ƒ2,50 is deze inventaris bij de Gemeente Archiefdienst, Amsteldijk 67 te Amsterdam, verkrijgbaar.

Oesterreichischer Wappenkalender 1958. Selbstverlag der Heraldisch-Genealogischen Gesellschaft „Adler" in Wien. 1957.

De vereniging Adler te Wenen gaf deze wapen-almanak uit, waarbij — na een kalender met opgave van de naamdagen — een twaalftal wapens zijn afgebeeld en beschreven. Bij elk wapen is bovendien een korte biographie opgenomen van een persoon, die het desbetreffende wapen heeft gevoerd.

Encyclopedie van voornamen, door A. Huizinga. Uitg. A. J. G. Strengholt, Amsterdam 1957.

In dit 278 bladzijden tellende boek vindt men een opgave van ruim 14000 voornamen, voor zover mogelijk voorzien van een verklaring.

Als overzicht van de thans in Nederland en Suriname in gebruik zijnde voornamen heeft dit boek zeker zijn waarde. Of de verklaring van herkomst steeds geslaagd is komt twijfelachtig voor. Dat voornamen als *Visser* en *Waferbeek* oorspronkelijk geen voornamen zijn geweest is m.i. wel duidelijk. Hier betreft het kennelijk familienamen, die als voornamen zijn gebruikt: uit eigen onderzoek is mij zulks bekend t.a.v. de voornaam *Amijs,* welke ontleend is aan de achternaam van een uitgestorven zeeuws geslacht.

Voor de prijs van ƒ12,50 is het boek in de handel.

Een Amsterdamse burgemeestersdochter van Rembrandt in Buckingham Palace, door Dr. Isabella H. van Eeghen. Stadsdrukkerij van Amsterdam. 1958.

Het is aan Mejuffrouw Dr. 1. H. van Eeghen, adjunct gemeente-archivaris van Amsterdam, gelukt een vrouwsportret in Buckingham Palace uit 1641, waarvan het pendant-mansportret in het Kon. Museum voor Schone Kunsten te Brussel hangt, te identificeren als het portret van *Agatha Bas* (161 1—1658), echtgenote van *Nicolaas van Bambeeck.*

Op onderhoudende wijze heeft schrijfster haar onderzoek toegelicht; een twintigtal fraaie afbeeldingen zijn opgenomen. De tekst van het boekje is tweetalig (Nederlands-Engels). zulks in verband met het feit, dat een exemplaar aan de britse koningin Elisabeth bij haar bezoek te Amsterdam is aangeboden.

Geschichte und Bestände des Niedersächschen Staatsarchivs in Aurich, von Günther Möhlmann und Joseph König. Vandenhoeck und Ruprecht, Göttingen. 1955.

Als Heft 5 van de „Veröffentlichungen der niedersächsischen Archivverwaltung" zag dit boek het licht.

Het werk bevat eerst een ruim 100 bladzijden tellende „Geschichte des Staatsarchivs", van de hand van G. Möhlmann, waarin de evoluties van het archief uitvoerig worden beschreven. Door de omstandigheden, dat — na het einde van de onafhankelijkheid van het graafschap Oost-Friesland — achtereenvolgens Pruissen, het koninkrijk Holland, het franse keizerrijk, Hannover en wederom Pruissen de souvereiniteit over dit gebied verkregen, levert deze geschiedenis een zeer afwisselend beeld. Over de achtereenvolgende archivarissen en hun mede-arbeiders geeft dit eerste gedeelte biographische gegevens.

Het tweede gedeelte „Bestände des Staatsarchivs" is van de hand van J. König en beslaat 140 bladzijden.

Een register op plaats- en persoonsnamen en zaken besluit deze belangrijke uitgave.

Inventar des Archivs der Pfarrkirche St. Martin in Euskirchen, bearbeitet von Rudolf Brandts. Düsseldorf 1956; en Inventar des Archivs der Pfarrkirche St. Antonius in Wickrath, bearbeitet von Rudolf Brandts. Düsseldorf 1957.

Deze inventarissen zijn verschenen als de nrs. 3 en 4 der „Inventare nichtstaatlicher Archive" (Landschaftsverband Rheinland), welke de Archivberatungsstelle des Rheinlandes het licht doet zien.

Het belang van deze uitgaven ligt vooral in de zeer uitvoerige hoofdstukken „Urkunden", waarin resp. 66 oorkonden (van 1333 t.e.m. 1884) en 145 oorkonden (van 1292 t.e.m. 1727) worden beschreven. Bovendien is het tweede werkje met zeer fraaie illustraties, waaronder talrijke afbeeldingen van zegels, verlucht en bevat het vele gegevens over het geslacht *Quadt*.

Registers vergemakkelijken de raadpleging dezer boekjes, welke elk voor D.M. 7,30 verkrijgbaar zijn.

W. W. VAN VALKENBURG.

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

Hüls. Is *Henrich Hüls,* † vóór 16 okt. 1740, tr. Agnes *vom Wiftenhaus,* een afstammeling of bloedverwant van *Anton Hüls,* geb. Hilden (Düsseldorf) in 1615, predikant te Breda, theol. professor te Leiden 1668, † in 1685, tr. 1645 *Agnes Elisabeth Rumpf,* uit welk huwelijk tien of meer kinderen geboren werden? Welke afstammelingen van *Anfon Hüls* zijn naar Duitsland teruggekeerd?

Leeuwarden. J. **VISSER.**

Jordens-Brants-Roukens. In de collectie Van Brücken Fock in de handschriften-verzameling van het Genootschap trof ik bij de doop in Nijmegen op 23 september 1615 van *Arien,* zn. van *Herman Dirksz. Roukens (ex* matre *Metgen Roest)* en *Emmelken Ariens,* als getuigen *Aloff Jordens* (onze swager) *Jan van Hien* (onze swager) en onze nicht de huisvrouw van *Peter* neef *Van Duren.*

Er is voor mij aanleiding om aan te nemen, dat deze *Aloff Jordens* dezelfde is die, vermoedelijk niet lang vóór 1608, trouwt met *Luijtgen Branfs,* dr. van *Hendrik Brants* uit het geslacht *Branfsen (van Deelen)* (zie familiearchief *Brantsen,* R.A. Arnhem). *Trijntje Jordens (Rampers),* die vermoedelijk een zuster is van *Aloff,* trouwt, eveneens vóór 1608, met *Brant Brantsen,* een broer van *Luijtgen Branfs* voornoemd.

Mogelijk is ook *Goertge Brants.* die te Arnhem in 1610 trouwt met *Andries Roelofsz. van de Velde,* zn. van *Roelof Andriesz. van de Velde,* een zuster van *Brant* en *Luijtgen Brants.*

De bovengenoemde *Jan van Hien* was in dat jaar 1615 gehuwd met *Grietien Roest,* weduwe van *Jacob Pels* en dochter van *Hendrik Roesf* en *Margriet van Rijswijck,* (wed. van *Peter Buijs).*

Is er onder onze lezers iemand die over aantekeningen beschikt waarmede de familierelatie tussen de geslachten *Jordens, Brants* en *Roukens* wordt opgelost?

Voor een mogelijk zeer kritische beschouwing van de in het genoemde familiearchief *Branfsen (van Deelen)* gegeven genealogie, die ik voornemens ben op schrift te zetten, zijn de gevraagde gegevens van uitermate grote waarde.

Apeldoorn. IR. C. B. ROEST.

Koch. *Johann Henrich Koch,* geref. en ged. te Hersfeld (Hessen), † 1723 (aldaar niet te vinden) huwt 25 febr. 1748 te Maastricht met de R.K. *Johanna van Meurs.* Mogelijk was hij soldaat. Komt hij wellicht voor in een of ander militair stamboek?

Van Maastricht vertrok hij 1751 naar Zutphen en daarna naar Nijmegen, alwaar hij 28 januari 1767 burger werd.

Nadere inlichtingen zeer welkom.

Monnikendam. J. J. **COCK**

van Lobbrecht. Kan iemand mij nadere inlichtingen verstrekken betreffende deze familie, waartoe o.a. behoren *Quirijn van Lobbrecht,* controleur van de fortificatiën 1636 e.v.; *Adriaen van Lobbrecht,* ontvanger van de tollen te Rijnberk 1657: *Willem van Lobbrecht.* schout op de Vaart (d.i. Vreeswijk) 1637; *Willem van Lobbrecht,* luitenant-kolonel en kwartiermr. in Brazilië 1652; *Willem van Lobbrecht,* kwartiermeester-generaal en kolonel ten dienste van Z.M. de koning van Denemarken 1658; *Cornolis van Lobbrecht,* commies van de vivres en ammunitie te Rees 1654: *Evert van Lobbrecht,* brouwer te Utrecht, † vóór 1654, en *Frederich Mafhhijsz. van Lobbrecht,* vader van *Quirijn* voornoemd.

's-Gravenhage. D. VAN BAALEN.

Mac Lean-van **IJserloo.** (LXXIII 371; LXXIV 384). *James mes Maclean* werd 28 maart 1803 en zijn vrouw *Elisabeth van Zserloo* op 7 oktober 1808 te Amsterdam begraven.

Hun dochter *Adriana* overleed aldaar 27 maart 1809 en werd op 31 maart in de Engelse Kerk begraven. De te Rotterdam in 1786 geboren dochter *Alida* werd 22 april 1807 in de zelfde Kerk ter aarde besteld.

Verder ondertrouwden te Amsterdam op 20 april 1804 *Hendrik Sukkel,* gedissolveerde man van *Geertruy Voogt,* en *Maria Maclean* van Nimegen, oud 36 jaar, dochter van *Elisabeth van Iserloo.* De bruid werd te Amsterdam begraven op 26 februari 1808, waarna de bruidegom op 9 december 1808 te Amsterdam herondertrouwde met *Heyltje van Olst.*

Ook komt aldaar voor de ondertrouw (7 oktober 1808) van *Johanna Maclean,* dochter van *Elisabeth van Iesserloo,* met *Diederich Borchers* van Offen in 't Oldenburgse. Beide zijn 28 jaar en de bruid is van Arnhem. Ongetwijfeld is zij dezelfde als *Jonakie.*

Te Amsterdam ondertrouwt 13 april 1798 *Johan Ernst Stoel,* van Cershoven in 't Wijlburgse, luthers, oud 33 jaar, en *Helena Maclean,* van 's-Gravenhage, geref., oud 28 jaar, dochter van *Margareta Maclean* in 's Hage. Vermoedelijk hertrouwde J. E. Stoel dus haar zuster *Margaret.*

Rotterdam. IR. J. MAC LEAN.

Mommael **(Momma).** (LXXIII 330). *Anna Randaxhe,* de eerste echtgenote van *Jean de Moumale,* overleed te Luik 10 okt. 1614 (St. Jean-Baptiste), wonende „in vico de Champion extra castrum" (= Hors Château) (waar blijkens Gobert (1925, blz. 308) de lakenindustrie gevestigd was, die onder verschillende aspecten, — volgens de thans nog bestaande notariële protocollen —, in nauw contact met Leiden en Delft stond. Nu bezit ik een hs. genealogie der „damoiseaux" *de Falle,* waaruit ik het volgende overneem. Zij vangt aan met *Eustache de Falle dit de Rommershoven,* geb. omstr. 1410, tr. damoiselle *Odierme Biernawe dit Lardier,* dr. van

damoiseau *Conrad Biernawe dit Lardier* (écuyer volgens Le Fort), seigneur de la Cour de Markines, en van *Catherine de Houtain.* Hun kleinzoon, *Alexandre de Falle,* bezat een gedeelte van het goed der de Falle's, gelegen onder Hors Château, tr. Marie N., weduwe in 1539, waaruit vijf kinderen sproten, waarvan: *Frédéric de Falle,* tr. *Jean Damien dit Cameraco,* verm. 1582, † vóór 1606, waaruit vermeld in 1582: 1, *Alexandre Damien;* 2. *Marie Damien,* tr. *Pierre le Fevre;* 3. *Jean Damien,* geb. 1562, tr. *Marie Frchan;* 4. *Catherine Damien,* weduwe in 1606, tr. *Jean d,e Moumale,* eigenaar van een „maison, cave scaille, jardin, assieze, scituée en hors chestea proche saincte Jean Baptiste". Hun zoon; *Jean de Moumale,* verkreeg dit goed in 1606. Doordat de twee kinderen uit het eerste huwelijk en de twee eerste kinderen uit het tweede huwelijk van *Jan de Moumael* (die te Delft overleed in 1665) ook in de St. Jan-Baptist gedoopt waren, de oudste dochter *Catharina* **heet** (haar grootmoeder heette dan *Catherine Damien)* **en de** oudste zoon *Jan* (zijn grootvader heette dan *Jean de Moumale),* vindt men hier dus de schakel voor verder onderzoek. Er waren echter verscheidene geslachten die de naam *de Moumale* droegen en die te Luik waren verzeild geraakt. Vooreerst het bekende oude adellijk geslacht van die naam, dat voerde: de gueules, semé de fleurs-de-lis d'argent. Dan was er een ander geslacht *de Moumale,* dat in de XVde eeuw de heerlijkheid Hermalle bezat. Een hunner, *Guillaume de Moumale,* ridder, heer van Emptine, Hermalle, Ahin, Brion et Monfrin. kastelein van Franchimont, burgemeester van Luik (1477), voerde volgens Loyens (blz. 186): d'hermines à deux fasces de gueules. Een andere familie *de Moumale* voerde: een rechterschuinbalk, beladen met drie hamers. Een *Jan Thomaszn. de Momale* was in 1422 en een *Willem de Momale* was in 1450, blijkens de Luikse schepenprotocollen, „batteur" (= koperslager). Een *Jan de Moumale* wordt aldaar in 1435 als broodbakker vermeld.

Een nader archiefonderzoek zal dus eventueel moeten uitmaken, van waar de de Moumale's, die in de XVIde-XVIIIde eeuwen te Hors Château in de parochie van St. Jan-Baptist gegoed waren, afkomstig zijn.

Brussel. B. W. VAN SCHIJNDEL.

de St. Leu. Lodewijk Napoleon nam na zijn afstand van de kroon van het Koninkrijk Holland de titel graaf *de St. Leu* **aan.** Onder deze titel zou ook een zijner zonen te Florence geleefd hebben, gestorven en begraven zijn. Ket graf zou zich in de Sante Croce bevinden en het opschrift dragen: Doe wel en zie niet om. Wie kan hieromtrent de juiste gegevens verschaffen?

Rotterdam. J. H. BRAKKE.

Sandbrink. Gegevens gevraagd omtrent het te Rhenen voorkomende geslacht *Sandbrink.*

S-Gravenhage. JHR. MR. C. L. REIGERSMAN.

Schatborn (Chadborn). Te Rotterdam wordt 19 maart 1726 poorter geëed *Gijsbert Louis Schatborn,* geboren te Nijmegen, die 28 april 1726 te Rotterdam in ondertrouw **gaat met** *Grietje Adriaans van der Kerk,* weduwe van *Antonie Jans Opstal.* Bestaat er familieverband tussen hem en *Hendrik Chadborn,* in het burgerboek Nijmegen ingeschreven 5 okt. 1636, komend van 's-Gravenhage. chirurgijn, nog in leven 1664, blijkens blz. 87 van Dr. van Andel's boek „Chirurgijns, Vrije Meesters, Beunhazen en Kwakzalvers" (Patria-serie).

Rotterdam. J. H. BRAKKE.

van Stammen. In 1567 verkreeg *Aarken Jan Jans* weduwe met haar kinderen verwekt bij voornoemde *Jan Jans,* een erfcijns van 6 gulden uit land te Hedikhuizen. De helft van deze erfcijns werd in 1577 door *Hans van Stammen* als man van *Neeltken Jansdr.* verkocht aan *Gheert Henricxen,* zijn zwager, wonende te Bommel. *Gherit Henricxen* van Saltbommel verkocht die helft in hetzelfde jaar wederom aan *Godert Janssen van Bochoven,* schout van Hedikhuizen.

Gevraagd wordt naar de geslachtsnaam van *Aarken. Neeltken* Jansdr. en naar de namen van de vrouw van *Gherit Henricxen.*

Schijndel. A. J. L. VAN BOKHOVEN.

Straatman-Visser(s). *Christiaan Diederik Straatman,* ged. Bad Essen 11 okt. 1739, † Amsterdam 18 nov. 1811, **tr.** Wormerveer 15 maart 1767 *Lijsbeth (Jurriaans?) Visser(s),* † Wormerveer 6 nov. 1794. Gevraagd hun beider 8 kwartieren.

Rotterdam. J. H. BRAKKE.

Uurglas-Zwart. *Klaas Willemsz. Uurglas* trouwt Oost-Zaandam 29 april 1764 *Aafje Zwart.* Gevraagd hun beider 3 kwartieren.

Rotterdam. J. H. BRAKKE.

Visser-Mouwenburgh. Te Vlieland wordt 15 nov. 1772 gedoopt *Mayke Visser,* dochter van *Jippe Aukes Visser* en *Trijntje Dirks Kouwenburgh.* Gevraagd de 8 kwartieren der ouders.

Rotterdam. J. H. BRAKKE.

Stam-„bomen". De Heer J. Jacquart, lid van de Raad van Beheer van de Service de centralisation des études généalogiques et démographiques de Belgique, Victor-Hugostraat 200, Brussel IV, verzamelt gegevens omtrent het voorkomen van genealogieën in boom-vorm (dus met takken, twijgen, eventueel wortels) uit alle tijden en van alle geslachten. Als oudstbekende exemplaar in Europa geldt een „stam-boom" van de Welfen in een handschrift van ca. 1170 in de Bibliotheek van Fulda. Van 1453 tot in de 20ste eeuw komen dergelijke stambomen regelmatig voor, tegenwoordig ook in druk.

Niet bedoeld is een zg. „boom van Jesse".

Willen onze leden en verdere lezers, die een dergelijke stamboom bezitten of kennen, de gegevens daaromtrent aan de Heer Jacquart berichten, vooral ook: tijd van vervaardiging, plaats waar de boom thans berust, eventueel inventarisnummer?

Doel van het onderzoek is vast te stellen, hoe de voorstelling zich sedert de twaalfde eeuw heeft ontwikkeld.

's-Gravenhage. MR. ELISABETH C. M. PRINS.

Onbekende wapens. Wie kan mij inlichten omtrent de volgende **wapens:** 1. van goud met drie St. Andrieskruisen van sabel 2-1: 2. van zwart een gekanteelde en tegengekanteelde dwarsblak van goud beneden vergezeld van een ster van goud.

Rotterdam. J. H. BRAKKE.

INHOUD VAN DIT NUMMER.

Bestuursberichten. — Staat van Aanwinsten. — Een tak van de haarlemse van Hogendorpen, door Ir. G. L. Meesters. (Slot). — Palick Problemen, door Mr. J. Belonje. — Van Westerbeek, door N. J. A. C. van Rossem en Mr. H. L. Hommes. — Korte mededelingen: Het geslacht Halder; Van Hogendorp. — Boekbespreking. — Vragen en antwoorden.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde,

BESCHERMHEER: Z.K.H. DE PRINS DER NEDERLANDEN, PRINS VAN LIPPE BIESTERFELD

Dit blad verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maandblad, gelieve men te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershaegenlaan. 70, Wassenaar*
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad *f* 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari te voldoen door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris In. C. M. R. DAVIDSON, ***Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.***
Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede opgaven van adresverandering, te richten aan het Bureau van het **Genootschap,** *Bleijenburg* 5, ***'s-Gravenhage.***

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of de inhoud der ondertekende stukken

No. 9 **LXXVe Jaargang** **september 1958**

BESTUURSBERICHTEN.

Het Bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van Mejuffrouw C. H. J. M. Münninghoff, sedert 1951 gewoon lid van het Genootschap.

Tot lid zijn benoemd:

I. VAN BEEMEN . . . . . ***'s-Gravenhage.***
Ieplaan 15.

V. S. VAN LANGENBERG . . . . . *Nedlands* ***(Perth).***
Western. Australië. 25 *Bedford Strret.*

Mejuffrouw A DR. LÜTGER . . . . . ***Aken (Duitsland).***
Salierallee 19.

A. SCHERPENHUYSEN . . . . . *Velp (Gdl.).*
Biesdelselaan 8.

J. DE VRIES . . . . . ***Dirkstand.***
Voorstraat ***Si.***

Adreswijzigingen:

JHR. L. E. D. S. VON BÖNNINGHAUSEN
TOT HERINCKHAVE . . . . . ***Terheyden*** *(N.Br.).*
Raadhuisstraat ***4.***

Mevrouw wed. E. VAN DER HEYDEN
geb. TERWINDT . . . . . ***Wassenaar.***
Bremhorstlaan 39.

DR. H. VAN HOUTEN . . . . . ***'s-Grauenhage.***
Johan v. Oldenbarneveltlaan ***61.***

W. H. J. KAMERLING . . . . . ***Zutphen.***
Berkelkade 7c.

W. KROON . . . . . ***'s-Gravenhage.***
Heemskerckstraat ***39.***

H. J. VAN LIER LELS . . . . . ***Delft.***
van Hardenbroeklaan 38.

M. Graaf VAN LIMBURG STIRUM . . ***Correa (Argentinië).***
Estancia ***San Pedro*** *(Prov.* ***St. Fé).*** *F.N.G.B. Mitre.*

DR. J. B. V. M. J. VAN DE MORTEL . . *Oostelbeers* ***(N.Br.).***
Huize ***Baast.***

J. W. NIEMEIJER . . . . . ***Wassenaar.***
Dcylerweg 97.

MR. H. D. DE VRIES ROBBÉ . . . . . ***Amsteedam-C.***
Blauwburgwal 16/III.

G. ROOSEGAARDE BISSCHOP . . . . . ***'s-Gravenhage.***
Aronskelkweg 52c.

W. A. SLINGERLAND . . . . . *Bussum.*
Mecklenburglaan 76.

Het bestuur deelt mede dat het met de Centralisatiedienst van de Genealogische en Demographische Navorsingen in België — Service de Centralisation des Etudes généalogiques et Démographiques de Belgique is overeengekomen, om wederkerig vragen op te nemen in het tijdschrift De Middelaar tussen de Genealogische Navorsers — L'Intermédiaire des Généalogistes en De Nederlandsche Leeuw.

Leden die genealogische of heraldische vragen, betrekking hebbende op België of Frankrijk, wensen te stellen, kunnen deze rechtstreeks zenden aan ***Chevalier J. P. Ruzette, 6 rue Grandgagnage, Namen,*** onder bijvoeging van f 0,25 aan nederlandse postzegels.

De vragen dienen in tweevoud te worden ingezonden, bij voorkeur getypt. Tevens is te vermelden, dat men lid is van het Genootschap.

De opening van de Genealogisch-Heraldische Tentoonstelling „De Nederlandsche Leeuw".

Op 21 juni 1958 des namiddags te 3 uur vond in de Waalse Kerk te Delft de officiële opening plaats van de Genealogisch-Heraldische Tentoonstelling „De Nederlandsche Leeuw", welke in het museum „Het Prinsenhof" was ingericht. 'Hiermede werd een begin gemaakt met de herdenking van het vijfenzeventigjarig bestaan van het Genootschap.

De directeur van het museum „Het Prinsenhof", de heer D. H. G. Bolten, sprak een welkomstwoord tot de talrijke aanwezigen, die de Waalse Kerk tot op de laatste plaats bezet hadden; de tekst dezer rede is in de catalogus van de tentoonstelling afgedrukt. De voorzitter van het Genootschap, Jhr. Dr. D. P. M. Graswinckel, sprak daarna de volgende rede uit:

„Excellentie, Mijnheer de Burgemeester van Delft, Mijnheer de Directeur van het Museum Het Prinsenhof, Dames en Heren,

„Het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde herdenkt in het jaar 1958 zijn vijf en zeventig-jarig bestaan. Het Bestuur heeft gemeend ter gelegenheid van dit jubileum een genealogisch-heraldische tentoonstelling te moeten houden in de trant van die van een kwart eeuw geleden in het raadsgebouw aan de Javastraat te 's-Gravenhage.

In de jaren tussen de herdenking van het vijftig-jarig bestaan van het Genootschap in 1933 en thans heeft de beoefening van de genealogie een grote vlucht genomen, groter wellicht dan die van de heraldiek. Het karakter van de wapenkunde heeft sedert de bloeitijd in de middeleeuwen in zekere mate zijn goede stijl verloren; vooral was dit het geval in de negentiende eeuw; maar in de laatste decennia hebben kunstenaars van naam zich met de heraldiek beziggehouden, hetgeen, mede door de contrôle erop door de daartoe aangewezen openbare lichamen, ertoe heeft geleid, dat tegenwoordig wederom van een bloeiende tak der hulpwetenschappen gesproken kan worden. Van de tentoonstelling „De Nederlandsche Leeuw, 1958" maakt de heraldiek uiteraard het meest spectaculaire deel uit.

Dit wil geenszins zeggen, dat de genealogie bij de heraldiek zou ten achter staan, maar het valt moeilijk deze wetenschap, welker beoefening zich meer in het stille studeervertrek afspeelt en minder „aan de weg timmert" op een tentoonstelling als deze tot haar recht te doen komen, Toch is ook hier getracht door verbeelding, bijv. van de opzet van een genealogie of een kwartierstaat, een inzicht te geven in deze hulpwetenschap, welke door zovelen serieus beoefend wordt en daardoor alleen al niet meer „en bagatelle" beschouwd mag worden zoals eertijds, toen zij als een middel ter bevrediging van persoonlijke ijdelheid betiteld werd. Geen beter bewijs ter staving van het bovenstaande dan het „kwartierstatenboek", hetwelk ter gelegenheid van de vijfenzeventig jarige herdenking van het bestaan van het Genootschap op het punt staat te verschijnen.

Het is het bestuur van het Genootschap een behoefte op deze plaats dank te betuigen aan het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Delft, dat bereid gevonden werd de zalen van het Prinsenhof voor de tentoonstelling „De Nederlandsche Leeuw" ter beschikking te stellen. Waardiger omgeving voor deze tentoonstelling zou moeilijk in ons land te vinden zijn.

Onze dank gaat in het bijzonder ook uit naar de inzenders, in de eerste plaats naar H.M. de Koningin, aan wie wij eerbiedige dank betuigen dat Zij wel Haar toestemming heeft willen verlenen om ons enige kostbare stukken in bruikleen te geven.

Velen, zeer velen hebben aan ons verzoek voldaan om uit hun bezit tijdelijk voorwerpen voor de tentoonstelling ter beschikking te stellen. Zij allen mogen zich van onze erkentelijkheid overtuigd houden. Het aantal inzendingen is zò groot, dat niet alles vandaag reeds geëxposeerd kon worden, maar het ligt in het voornemen van tijd tot tijd te wisselen.

Tenslotte een enkel woord tot de heer Bolten, de directeur van het Museum het Prinsenhof, aan wiens krachtige hulp het tentoonstellingscomité zeer veel te danken heeft. Ik meen niet te veel uit de school te klappen als ik constateer, dat hij vele klippen heeft moeten omzeilen en beslissingen heeft moeten nemen, die sommige der leden van de tentoonstellingscommissie misschien anders hadden gewenst. Het is toch zo, dat de beoefenaars der wetenschap, waartoe wij genealogen en heraldici onszelf rekenen, wel eens geneigd zijn de brede blik op het geheel te verliezen, wanneer zij geboeid worden door een of ander detail. Voor degenen, die een tentoonstelling als deze moeten inrichten, is een dergelijk toegeven aan hun genoegens niet weggelegd. Zij zijn wel gedwongen de grote lijn aan te houden, omdat, wat een terzake kundige boeit, spoedig kleurloos wordt voor de belangstellende leek. Zo heeft ook de directeur van het Prinsenhof, zelf een bekwaam heraldicus, zich bij het inrichten van deze expositie moeten beperken en anderen tot beperkingen moeten brengen. Het is denkbaar dat hij zich in de afgelopen weken wel eens gevoeld heeft als een hedendaagse Daniel, die voor de leeuwen geworpen werd. Maar ik ben ervan overtuigd, dat diezelfde Leeuwen en alle andere bezoekers, niet leden van ons Genootschap, straks tot de erkenning zullen komen, dat hij met de hem ten dienste staande middelen een ter ere van het jubileum waardige en mooie tentoonstelling heeft tot stand gebracht.

Naast de heer Bolten brengen wij de gehele staf van het museum, van hoog tot laag, dank voor hetgeen zij met onverflauwde ijver gepresteerd hebben, waarbij wij in het bijzonder Dr. Anne Berendsen onze erkentelijkheid betuigen voor de inleiding tot de catalogus, een catalogus, die de drukkerij, welke ze heeft afgeleverd, tot eer strekt. Eindelijk moge ik hier nog noemen de naam van de glazenier Joep Nicolas, die een affiche heeft ontworpen, waarop een sierlijke leeuw staat afgebeeld, die ongetwijfeld velen tot een bezoek aan zijn collega „De Nederlandsche Leeuw" zal stimuleren.

Excellentie, Dat U zich bereid verklaard heeft deze jubileumtentoonstelling te openen, vervult ons met grote erkentelijkheid. Het moge voor ons een bewijs zijn, dat Uwe Excellentie het streven van ons Genootschap kan waarderen. Trouwens over gebrek aan belangstelling en waardering van de zijde van Uw Departement, in het bijzonder van de afdeling Oudheidkunde en Natuurbescherming, behoeven wij ons waarlijk niet te beklagen. Ook voor het tot stand komen van deze tentoonstelling mochten wij Uw gewaardeerde steun ontvangen.

Ik zou U thans kunnen verzoeken te willen overgaan tot de opening, ware het niet, dat ik mij mag veroorloven naast de betuiging van erkentelijkheid van Uw aanwezigheid ook daarover onze vreugde uit te spreken, dat het U mogelijk is na Uwe ernstige ziekte hier tòch aanwezig te kunnen zijn.

Met Uw goedvinden moge ik U thans het woord geven voor de officiële opening."

De Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Mr. R. G. A. Höppener, opende vervolgens de

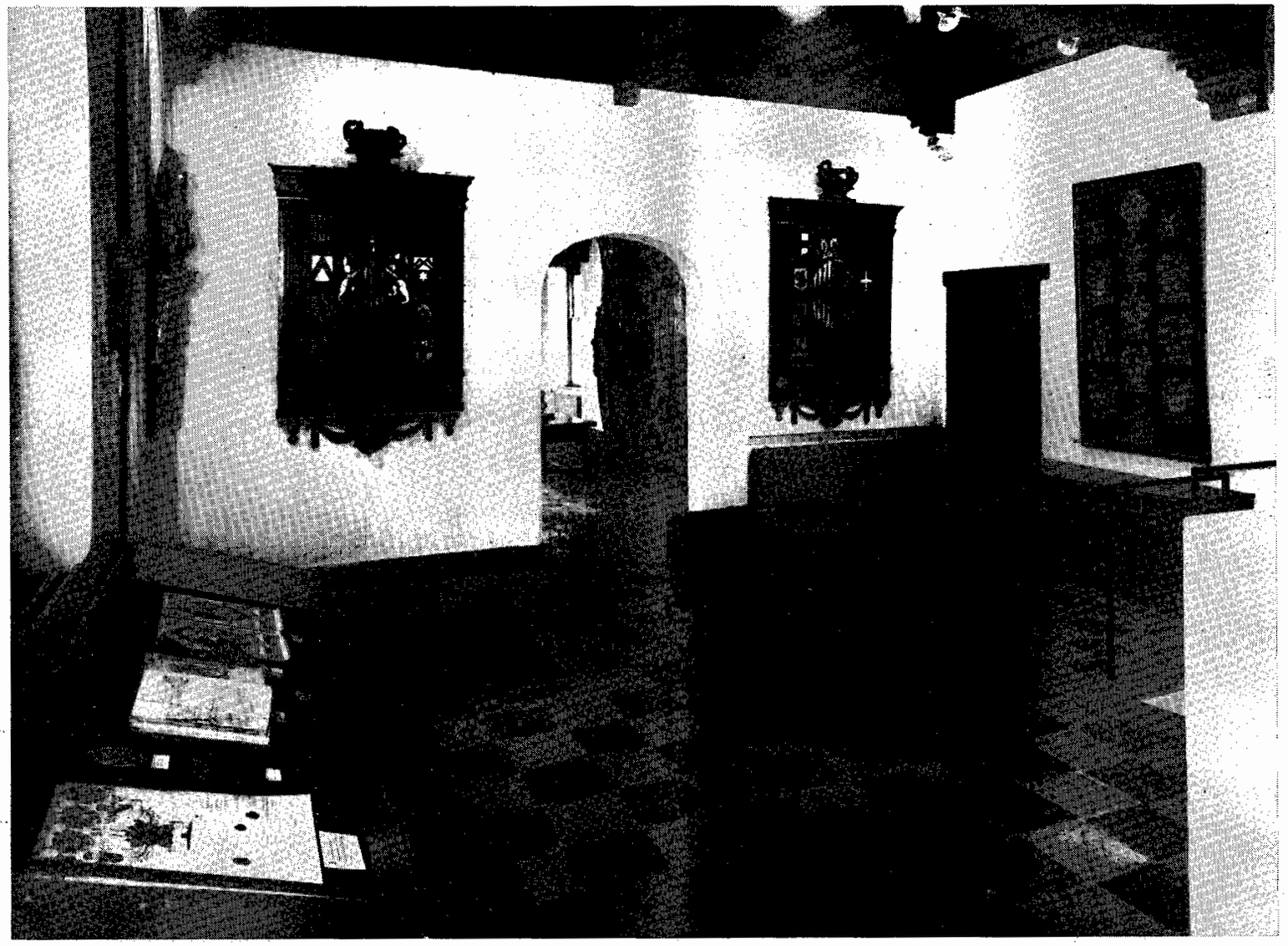

DE TENTOONSTELLING „DE NEDERLANDSCHE LEEUW" IN HET MUSEUM „HET PRINSENHOF" TE DELFT.
Links van de doorgang ziet men het rouwbord voor Jan *Jacob de Geer* (1715—1781) (nr. 146 der Cal.), rechts daarvan het rouwbord voor *Constania Clara Tamminga* (1719—1753), eerste echtgenote van *J. J. de Geer* voornoemd (nr. 143 der Cat.); geheel rechts het wapenbord met wapens, afkomstig van het wapenbord van dc hoofdmannen van het klecrmakersgilde te Leiden (nr. 119 der Cat.).

tentoonstelling met het uitspreken van de hierna volgende rede:

„Mijnheer de Burgemeester, Mijnheer de Voorzitter van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde, Mijnheer de Directeur van het Stedelijk Museum „Het Prinsenhof", Dames en Heren,

Vijf en zeventig jaar noemt men een eerbiedwaardige leeftijd, zowel van de mens als van een instelling, stichting of vereniging. Inderdaad, voor ons menselijk denken is een periode van 75 jaar een lange tijd, lang genoeg om wanneer iemand of een instelling deze ouderdom in eer en aanzien heeft bereikt, dit feit niet onopgemerkt te laten voorbijgaan.

Op zichzelf is het dus volkomen verklaarbaar, dat het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde, nu het driekwart eeuw heeft bestaan en daarin — zeer terecht! — eer en aanzien heeft verworven, dit wil herdenken en vieren en dat velen in den lande zich opmaken om aan dit jubileum aandacht te schenken en hun gelukwensen aan te bieden. Ook de Regering wil hierbij zeker niet achterblijven; ik heb mij aldus gaarne bereid verklaard gevolg te geven aan de uitnodiging de opening te verrichten van de tentoonstelling, die Uw Genootschap ter gelegenheid van de viering van zijn vijfenzeventig-jarig bestaan heeft georganiseerd.

Hierbij vind ik immers gerede gelegenheid om ook mijnerzijds te getuigen van de grote waardering van de Regering voor het jubilerende Genootschap en vind ik de mogelijkheid om ook mijn meest oprechte gelukwensen aan het Genootschap aan te bieden.

Misschien stelt men de vraag of ook voor Uw Genootschap, Mijnheer de Voorzitter, een periode van 75 jaar zo iets bijzonders is; genealogen toch zouden zich naar men zegt alleen interesseren voor een verleden, dat zich véél verder uitstrekt dan slechts tot 1883. Mocht men in zekeren zin daarom de viering van dit jubileum een inconsequentie noemen, dan geloof ik toch, dat Uw Genootschap, Mijnheer de Voorzitter, er goed aan heeft gedaan hier maar overheen te stappen. Ik

geloof overigens, dat ook zeer zeker. hier mag gelden, dat, niet slechts 'het aantal, doch ook het gewicht der jaren telt. En dan zál men het met mij eens zijn, dat het alleszins de moeite waard. is aandacht te besteden aan hetgeen Uw vereniging, haar leden, vooral haar bestuursleden en degenen, die op haar bureau werkzaam zijn geweest, in deze vijfenzeventig jaar hebben verricht. Anderen zijn beter dan ik in staat over de bijzonderheden hiervan uit te wijden. Ik moge mij beperken tot de betekenis van het werk van Uw Genootschap voor de genealogie en -de heraldiek in het algemeen. Als men dan 1883 en 1958 vergelijkt ligt het voor de hand. te concluderen, dat wat in 1883 nog werd versleten voor een hobby of zoals in 1898 de toenmalige secretaris het in zijn jaarverslag uitdrukte, een liefhebberij. studie, waarbij men geen al te ernstig gezicht moet zetten, en die bedreven werd door mensen,; ,,die zich in hun snipperuren bezighouden met iets waar ze nu eenmaal plezier in hebben, en dat ten overvloede ook nog in zekere opzichten van nut kan zijn", thans is uitgegroeid tot een belangrijke en veelal onmisbare hulpwetenschap, voor de moederwetenschap, de geschiedenis. Deze tegenstelling tussen 1883 en 1958, die men als een grote vooruitgang zal beschouwen, — en dat ook inderdaad wel is — zal ter gelegenheid van Uw jubileum wel door velen worden gemaakt.

Toch weet ik niet, of we er goed, aan doen het contrast *al* te scherp te nemen. Moeten we er op neerzien, als, men zijn belangstelling op iets richt als een liefhebberij. en eerst dan appreciatie hebben wanneer het gaat om ***in zijn beroep*** uitgeoefend strikt wetenschappelijk onderzoek? en kan niet het geen als liefhebberij wordt verricht, toch volkomen' wetenschappelijk verantwoord en waardevol zijn?

Als Staatssecretaris, die mede de belangen van de vrijetijdsbesteding heeft te behartigen, zal ik uiteraard zeker niet denigrerend over liefhebberijen spreken, maar ook voorzover ik bij de belangen van de wetenschapsbeoefening ben betrokken,. wil ik hier gaarne blijk geven van de grote waardering van de overheid voor de door de leden van Uw Genootschap verrichte arbeid. Ik zou hiervoor verschillende redenen kunnen en gaarne willen aanvoeren.

Vooreerst releveer ik gaarne en met grote voldoening, dat de onderzoekingen van Uw' Genootschap voor vele beoefenaars van de geschiedenis en de kunstgeschiedenis onmisbare gegevens en bouwstoffen hebben opgeleverd, voorts zou ik kunnen denken — en dan kom ik aan iets, waarvoor de Overheid, naar U min of meer automatisch reeds zult bevroeden, juist thans meer dan ooit waardering moet hebben — aan de kostenbesparing, die deze arbeid heeft betekend, in die zin dat veel werk, dat door genealogen en heraldici belangeloos is en nog steeds wordt verricht, als zij dat niet zouden doen, dan door anderen als onderdeel van hun beroepsarbeid met de daaraan verbonden kosten, zou moeten worden verricht. Hierop wil ik echter thans niet zo zwaar — liever in het geheel niet — het accent laten vallen van de redenen van de overheidswaardering. De eerste door mij genoemde reden — het feit dat Uw Genootschap zoveel onmisbare bouwstoffen en gegevens heeft verschaft en daarmede voor de cultuur van ons vaderland een zo grote bijdrage heeft geleverd — wil ik veel liever en veel krachtiger benadrukken.

Tenslotte zou ik — last but not least, — in dankbaarheid willen memoreren, dat dit werk niet slechts naar de bijbetekenis, maar ook naar de letter ***con amore*** wordt verricht, en aldus te sterker waardering verdient.

Maar waarom zijn dan genealogie en heraldiek belangrijk? Is genealogie werkelijk iets meer dan een onschuldig tijdverdrijf of minder dan dat? gaat het slechts om bevrediging

van ijdelheid, omdat men tot een beroemd geslacht. behoort of bewijzen kon d a a r t o e ' te behoren?

Ovidius laat Ulixes in zijn grote woordenstrijd met Ajax om de wapenrusting van de gesneuvelde Achilles zeggen: nám genus ét proavós et quáe non fécimus ípsi, vix ea nóstra vocó — want onze afkomst, de voorouders en wat wij niet zelf tot stand hebben gebracht, dat noem ik nauwelijks het onze — maar niet alleen dat Ulixes door het woord ,,nauwelijks" zijn bewering verzwakt; hij verzuimt geenszins direct daarop zijn beroemde voorouders en zijn afstamming van Zeus toch maar te noemen! En moeten wij Ovidius en de andere dichters en schrijvers uit de oudheid er niet dankbaar voor zijn, dat zij ons de familieverhoudingen in de Griekse mythologie hebben leren kennen? Ik spreek nog niets eens over het belang van de etnologische en andere achtergronden, die aan deze mythologie inherent zijn, maar wijs slechts op de zo belang? rijke kunstwerken uit Griekenlands -grote tijd. Zouden die zó tot ons spreken als wij niet wisten wie de scheppers hebben willen uitbeelden, wie die goden en heroën waren en hoe zij aan elkaar verwant waren?

In de historische tijd is het al niet anders: kunnen wij de Romeinse keizertijd begrijpen en Tacitus waarderen, als wij de vaak ingewikkelde familieverhoudingen van de gens Julia 'niet zoudën kennen?

Ik spring eeuwen over, denk aan onze eigen gouden eeuw: kan men inzicht hebben in de geschiedenis van Amsterdam en van zijn burgemeesters, die toentertijd zo'n importante, en vaak voor de Europese politiek doorslaggevende positie innamen, zonder de familiebanden te kennen,' zoals Elias die in het begin van deze eeuw heeft uiteengezet?

Het belang van de heraldiek spreekt misschien niet. zo "dikwijls. Ik'moge een typisch voorval van recente datum noemen; waarbij heraldische kennis van grote betekenis is geweest en ik doe dit slechts bij wijze van voorbeeld en 'als illustratie. Het vorige jaar heeft het Rijksmuseum een bijzonder aantrekkelijk schilderij aangekocht uit het midden van de 14de eeuw, voorstellende de Heilige Agnes, waarvan men tot voor kort had verondersteld, dat het uit de Brugse school stamde. Thans neemt men evenwel aan, dat het Noord Nederlands is, omdat men het wapen van de schenkster heeft kunnen identificeren! Zij is Geertruy van Slingelandt van der Tempel, gehuwd met Adriaen Haeck, schepen en burgemeester van Dordrecht tussen 1436 en 1448. Het vermoeden is dan ook aldus gerezen, dat het schilderij uit het Sint Agnesklooster te Dordrecht afkomstig is.

Ik wil volstaan met deze enkele voorbeelden, waardoor de waarde èn van de geslachtkunde èn van de heraldiek — zij het onvolmaakt — worden belicht. Ik gaf ze als illustratie van mijn grote waardering voor het werk van genealogen en heraldici en voor dat van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde in het bijzonder.

Mijnheer de Voorzitter, ik, acht het een gelukkige omstandigheid, dat dit Genootschap, dat vóór alles zijn belangstelling op verleden en traditie+ heeft gericht, zijn 15e lustrum viert met een tentoonstelling in een gebouw, waarvan verleden en traditie voor elk rechtgeaard Nederlander spreken. De viering van het 75-jarig jubileum door deze tentoonstelling met name acht ik uitermate stijlvol. Velen mogen deze tentoonstelling bezoeken, zowel om de schoonheid van de geëxposeerde voorwerpen als om het belang van verleden en traditie. Op deze wijze zal ook deze tentoonstelling, evenals Uw gehele arbeid -- wederom een belangrijke bijdrage vormen voor de cultuur in ons vaderland, waarvoor ook juist traditie zo belangrijk is.

Met deze wens verklaar ik gaarne de genealogisch-heraldi-

sche tentoonstelling „De Nederlandsche -Leeuw", die het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde ter gelegenheid van zijn 75-jarig bestaan heeft georganiseerd voor geopend."

Nadat' de Staatssecretaris zijn rede uitgesproken had begaven de aanwezigen zich naar het Museum „Het Prinsenhof", waar de tentoonstelling „De Nederlandsche Leeuw" bezichtigd werd en waar het Gemeentebestuur van Delft de aanwezigen verversingen aanbood .

Notulen van de Algemene Vergadering, **gehouden** op **12 juli 1958** in het Prinsenhof te Delft.

Aanwezig de bestuursleden Jhr. Dr. D. P. M. Graswinckel, voorzitter, Mr. A. P. van Schilfgaarde, onder-voorzitter, Ir. C. 'M. R. Davidson, secretaris, Jhr. Mr. C. C. van Valkenburg, penningmeester, W. F. del Campo Hartman, Mr. F. A. Holleman, Dr. R. F. P. de Beaufort, Jhr. Mr. A. J. M. van Nispen tot Pannerden en de gewone leden J. K. H. de Roo van Alderwerelt, Mejuffrouw Th. J. van Alff, D. van Baalen, Jhr. Mr. A. A. D. Berg, Mr. F. J. J. Besier, C. W. L. Baron van Boetzelaer, J. J. Bolomey, J. H. Brakke, Jhr. Mr. E. N. de Brauw, Mr. M. J. H. de Bruyn van Melis- en Mariekerke, Dr. N. M. H. van der Burg, M. R. H. Calmeyer, Jhr. J. J. van Raab van Canstein, J. G. F. Charisius, Mr. F. Daniëls, M. Thierry de Bye Dólleman, Mr. W. Downer, Mejuffrouw W. Druyvesteyn, A. B. Dull, Mr. D. Dunlop, Mr. Dr. W. Dijckmeester, Mr. E. A. Engelbrecht, Mr, J. M. F. Eskens, Mejuffrouw G. Frowein, Jhr. W. A. Gevers Deynoot, Mr. Dr. L. de Gou, C. D. Goudappel, Mr. A. Haga, Mr. H. Hardenberg, Kl. den Hartog, W. H. van Hasselt, J. E. J. Hemmes, C. Hoek, Mr. L. P. A. M. Hofstee, Mr. H. L. Hommes, J. J. Hooft van Huysduynen, H. van Hoogdalem Hzn., F. van Hoogstraten, Mr. M. P. Th. à Th. van der Hoop van Slochteren, Mr. H. C. Hulshoff, J. A. L. K. E. Kempers, L. J. van der Klooster, H. R. Koobs de Hartog, Mr. H. A. de Bruyn Kops, Mr. K. N. Korteweg, J. R. Krudop, H. L. Kruimel, A. P. C. Laane, Mr. P. R. Tak Labrijn, Mr. N. H. de Lange, J. W. G. van Lansberge, H. Ch. G. Baron van Lawick, Jhr. Mr. Dr. A. J. C. Rethaan Macaré, A. van der Marel, Mr. Dr. J. C. Maris van Sandelingenambacht, J. V. van Marken, J. M. Martens, Jhr. P. H. A. Martini Buys, Mr. 0. A. van der Meer, Mr. W. C. Mees, Ir. G. L. Meesters, D. G. E. Middelburg, Mevrouw H. Mommaal geb. Quispel, J. Sibinga Mulder, G. Haitsma Mulier, W. Niekerk, L. C. van Oldenborgh, Mejuffrouw Mr. E. C. M. Prins, Prof. Mr. W. F. Prins, Mr. H. F. Reynvaan, C. Roodenburg, W. A. van Rijn, Mr. Dr. H. P. Schaap, S. J. Schermer, J. R. W. Sinninghe, Mevrouw L. P. van den Clooster Barones Sloet tot Everlo geb. van Linden Tol, J. W. C. van Steeden, Mr. A. W. L. Talma Stheeman, Mr. J. J. L. Temminck, H. F. Heerkens Thijssen, Mevrouw A. M. D. van Linden Tol geb. Sieger, Ir. Ch. C. van der Vlis, T. Voerman, J. J. G. Baron van Voorst tot Voorst, J. J. Vugs, J. J. Vürtheim Gzn., Jonkvrouwe J. M. van Asch van Wijck, Jhr. Mr. Dr. L. H. K. C. van, Asch van Wijck, W. Zondervan, 1 lid met onleesbare handtekening.

De Voorzitter opent de vergadering te 13,35, waarna de notulen van de vergadering van 7 december 1957 onveranderd worden gearresteerd.

De secretaris leest het jaarverslag 1957 voor, dat wordt goedgekeurd.

Bij de bestuursverkiezing wordt op voorstel van de heer Heerkens Thijssen de secretaris Ir. Davidson bij acclamatie herbenoemd. In plaats van Mr. F. A. Holleman wordt bij acclamatie de heer W. A. H. C. Boellaard tot bestuurslid gekozen. De voorzitter zegt Mr. Holleman hartelijk dank voor al datgene wat hij als bestuurslid voor ons Genootschap heeft gedaan, waarmede de vergadering onder applaus instemt.

De heer W. H. van Hasselt brengt mede namens de heer M. Thierry de Bye Dólleman het volgende verslag uit van de kascommissie:

„Ondergetekenden W. H. van Hasselt en M. Thierry de Bye Dólleman verklaren bij deze dat zij de administratie van de penningmeester van het Genootschap over het boekjaar 1957 hebben gecontroleerd en in orde bevonden, weshalve zij de vergadering gaarne adviseren de penningmeester voor het door hem gevoerde beheer te dechargeren. Zij willen niet nalaten op te merken dat volgens hun oordeel de bijzonder omvangrijke taak van het beheer der geldmiddelen van het Genootschap op wel uiterst duidelijke en correcte wijze is volbracht, waarvoor zij de penningmeester hier gaarne alle hulde betuigen."

Hierna wordt de penningmeester onder dankzegging décharge verleend.

Aangezien er geen punten voor de rondvraag zijn, sluit de voorzitter de vergadering te 13.55 uur onder mededeling dat een rondleiding door de tentoonstelling zal plaats vinden onder leiding van de dames Van Alff en Prins, waarna te 15.00 uur de jubileumvergadering zal worden geopend.

De jubileumvergadering.

De officiële herdenking van het vijfenzeventig-jarig bestaan van het Genootschap vond nà de Algemene Vergadering, des namiddags te 3 uur in het Museum „Het Prinsenhof" plaats, alwaar de tentoonstelling „De Nederlandsche Leeuw" zich sedert de opening op 21 juni in een steeds groeiende belangstelling mocht verheugen *). Korte tijd vóór de herdenking kwam het Jubileumnummer van het Maandblad uit, dat door zijn rijke en gevarieerde inhoud allerwege, ook buiten de kring onzer leden. de aandacht trok.

De Jubileumvergadering. die naar schatting door honderdvijftig personen werd bijgewoond, werd geopend door de voorzitter met de navolgende rede:

Het is heden juist drie weken geleden, dat de genealogisch--heraldische tentoonstelling „De Nederlandsche Leeuw" in welks midden U zich thans bevindt, door de Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschapen geopend werd met een rede, die ons, genealogen zowel als heraldici, uit het hart gegrepen was. Met de opening dezer tentoonstelling was een begin gemaakt met de viering van het 75-jarig bestaan van ons Genootschap: heden dan is het de dag waarop de officiële herdenking plaats vindt. Weliswaar werd ons Genootschap op 24 januari 1883 opgericht en zou dus reeds een half jaar eerder deze herdenking hebben moeten plaats vinden, maar, vooral ook met het oog op de tentoonstelling, verdiende een viering in de zomer de voorkeur. Zo is het dan, dat wij heden bijeengekomen zijn in dit historische gebouw om de verjaardag van ons Genootschap te vieren. Wij moeten hier allereerst getuigen van onze erkentelijkheid jegens burgemeester en wethouders van Delft, die ons zowel voor de tentoonstelling als voor deze vergadering gastvrijheid hebben verleend.

*) De tentoonstelling-, welke 10 augustus gesloten werd, is door 11.323 personen bezocht.

'Ikj moge thans de eer hebben alle aanwezigen welkom te heten, in het bijzonder de vertegenwoordiger van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Mr. Rohling, hoofd van de afdeling 'Oudheidkunde en Natuurbescherming, met welke afdeling het Genootschap op verschillende wijzen in verbinding staat. Die relaties zijn van de meest aangename aard en ze zijn zodanig, dat ze ertoe bijdragen om in de tegenwoordig 'voor alle culturele instellingen zó moeilijke tijden het hoofd boven, water te houden. Ik weet te spreken zowel namens het bestuur als namens de leden, wanneer ik U, 'mijnheer de vertegenwoordiger van de Minister, 'moge verzoeken aan Zijne Excellentie de dank over te brengen voorde belangstelling welke Zij bij herhaling voor ons werk getoond heeft.

De afvaardigingen van de Nederlandse Genealogische Vereniging, de Zuidhollandse Genealogische Vereniging en onze andere gasten roep ik hierbij een hartelijk welkom töe, en last but not least de vertegenwoordigster van de directie van het Museum Het Prinsenhof, Mejuffrouw' Dr. Anne Berendsen.

Het bestuur heeft gemeend de herdenking van het 75-jarig bestaan van het Genootschap op bijzondere wijze te moeten vieren. De tentoonstelling „De Nederlandsche Leeuw'" heeft in de weken, dat zij geopend is, grote belangstelling getrokken. Een jubileumnummer ván ons Maandblad is verschenen, waarin zeer belangrijke artikelen op genealogisch en heraldisch gebied getuigenis afleggen van de belangstellingen de werkzaamheid van een deel onzer leden. 'Verdere manifestaties staan ons, blijkens de agenda van. deze jubileumvergadering, nog te wachtèn, te weten: de aanbieding van een kwartierstatenboek en van een penning, geslagen ter gelegenheid van dit jubileum. Ik zal hierover op dit ogenblik niet verder uitweiden; daartegenover zou ik gaarne enkele belangrijke feiten uit de laatste 25 jaren van het bestaan, van ons Genootschap ophalen,

Toen in 1933 het 50-jarig bestaan van. ons Genootschap herdacht werd, heeft de redacteur van het Maandblad, Dr. Valck Lucassen, een uitvoerig verslag gegeven van de „faits et gestes" van „de Nederlandsche Leeuw" zoals het tegenwoordig Koninklijk Genootschap in de eerste vijf decennia van zijn bestaan toen nog heette. Een dergelijk uitvoerig verslag echter moet U thans van mij niet verwachten; wellicht komt daar later nog eens de gelegenheid voor.

Het jaar 1933 dan was een bij uitstek voorspoedig jaar voor ons Genootschap: het had kort tevoren het praedicaat „Koninklijk" verkregen, en het had toen zijn naam gewijzigd in die van „Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde", een naam, welke beter de wetenschappelijke betekenis ervan tot uitdrukking deed komen dan die van „De Nederlandsche Leeuw". Deze oude naam intussen is blijven voortleven in die van het Maandblad.

Ter gelegenheid van het jubileum in 1933 bood Jhr. Mr. Dr. Van Beresteyn het boekwerk: „Genealogisch Repertorium op tijdschriftartikelen" aan, Dit werk, thans algemeen bekend onder de naam „Repertorium Van Beresteyn" is van onschatbare betekenis gebleken voor allen, die genealogische nasporingen doen: het heeft sindsdien een verbeterde en uitgebreide tweede druk beleefd.

De toenmalige voorzitter Jhr. Dr. W. A. Beelaerts van Blokland verraste het Genootschap met de aanbieding van een verhandeling getiteld: „Beyeren quondam Gelre Armorum Rex de Ruyris" terwijl een uitvoerig jubileumnummer van ons Maandblad de rij van uitgaven ter gelegenheid van het feestjaar' besloot.

Was er dus alle reden om met dankbaarheid en opgewektheid de nieuwe 25 jaren in te gaan, al spoedig kwam 'er een terugslag. Ik' bedoel hiermede het heengaan van een aanta! onzer leden, onder wie enige, die met recht de kopstukken van ons Genootschap mochten worden genoemd. Allereerst moge ik hier in herinnering brengen het overlijden van onze beschermheer Prins Hendrik der Nederlanden, die 'aan 'het 50-jarig jubileum met opgewektheid had deelgenomen en ook bij andere gelegenheden blijken van belangstelling in ons streven had gegeven.

Intussen mag het Genootschap zich gelukkig prijzen dat samenvallend met de herdenking van ons jubileum van heden, het Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden heeft, behaagd het beschermheerschap van het Genootschap te aanvaarden. Wij zijn Z.K.H. zeer erkentelijk voor Hoogstderzelver besluit.

Behalve het overlijden van Prins Hendrik, onze beschermheer, zijn in de jaren kort na 1933 vele anderen ons ontvallen. Het is normaal dat in een Genootschap als het onze, waarin leden van sterk uiteenlopende leeftijden verenigd zijn, verliezen door overlijden geleden worden, Maar, de verliezen, die wij in de beginjaren na het jubileumjaar hadden te, lijden, waren wel opvallend zwaar. Onder de velen noem ik hier in het bijzonder onze secretaris Mr. Thomassen à Thuessink van der Hoop, onze voorzitter Jhr. Dr. W. A. Beelaerts van Blokland, de voorzitter, tevens redacteur Mr. Valck Lucassen, en, na een korte onderbreking, onze gewezen voorzitter en erelid Jhr. Mr. Dr. Van Beresteyn, de heren Storm de Grave, Van Spn, Baron Snouckaert van Schauburg, Bijleveld .en Muschart. Zij hebben met zovele anderen; die, van ons zijn heengegaan, met hun grote kennis het Genootschap zowel als gewoon lid of bestuurslid aan zich verplicht, en het leek mij voor de hand liggend in deze terugblik op de laatste 25 jaren te getuigen van onze dankbaarheid jegens hen allen, voor hetgeen zij in het belang van het Genootschap hebben gedaan.

Gelukkig zijn ook opwekkender klanken te beluisteren. De verzamelingen van het Genootschap, zowel de bibliotheek, de handschriftenverzameling als de archiefverrameling zijn geregeld aangegroeid. Voor de bibliotheek moet vooral herinnerd worden aan het verkrijgen van de belangrijke en grote collectie van wijlen ons medelid Van Dam. Nog moge ik noemet de verzameling gegevens betreffende Veenendaalse geslachten van ons lid Gunderman. Als belangrijke aanwinsten moeten dan verder vermeld worden de collecties Opt Straaten van der Moelen, Van Asch van Wijck en nog zovele andere. Maar ik wil Uw geduld niet op de proef stellen door op deze wijze door te gaan. In het Maandblad zijn de aanwinsten steeds vermeld.

De activiteiten van ons Genootschap hebben zich niet uitsluitend beperkt tot de kring zijner leden, door het geregeld beleggen van vergaderingen en bijeenkomsten, het organiseren van excursies, het houden van voordrachten en het doen verschijnen van het Maandblad. Ook buiten de engere kring van het Genootschap gingen zijn bemoeiïngen. Zo breng ik U in herinnering, dat het bestuur in 1952 een bijeenkomst belegde van alle nog in leven zijnde nakomelingen van Jan van Riebeeck. Directe aanleiding hiertoe was het verschijnen van het door het Genootschap uitgegeven werk, getiteld „Jan van Riebeeck, zijn voor- en nageslacht". Ruim 500 personen waren in Culemborg, de geboorteplaats van de Gouverneur-Generaal tezamen gestroomd en het samentreffen was, zowel voor de afstammelingen, van wie de meeste elkaar bij die gelegenheid voor het eerst ontmoetten, als voor de initiatiefnemer, ons Genootschap, een groot succes. Een ander voorbeeld:

'Toen het wetsontwerp betreffende de adoptie in openbare

behandeling bij de Staten-Generaal zou worden genomen, heeft het bestuur constructieve critiek van de hand van ons medelid Mr. Dr. Maris, in het Maandblad verschenen, in afdruk aan alle kamerleden doen toekomen.

Voorts werd in 1951 door de N.C.R.V. een aanvang gemaakt met de uitzending van een serie causerieën over geslachten wapenkunde. Door ons Genootschap werd Mej. Mr. Prins aangewezen om over wapenkunde te spreken. De uitzendingen bleken velen in den lande bereikt te hebben en ze zijn later nog wel herhaald.

Een jaar tevoren — in 1950 — was besloten tot de uitgifte van een bijblad dat medegezonden met ons Maandblad zou worden, en dat stamreeksen en kwartierstaten zou bevatten van die familie's, die op eigen initiatief en kosten tot publicatie ervan wilden overgaan. Het resultaat is geweest, dat tot nu toe deze bijbladen in een tweetal boekjes konden worden verenigd: een derde boekje is nog niet gereed. De redactie en de verantwoordelijkheid berustte aanvankelijk bij de initiatiefnemer, de heer G. C. Helbers, en later, nà diens vertrek naar Assen, bij ons medelid Van Baalen.

Van 'belang is verder te vermelden, dat het bestuur het initiatief genomen heeft om de Burgerlijke Stand-gegevens van het voormalige Nederlandsch Oost Indië, vroeger gepubliceerd in het aanhangsel, behorende bij het adresboek van geheel Nederlandsch Indië, te doen ficheren. Dit werk was mogelijk, omdat daarvoor een aantal werkeloze hoofdarbeiders beschikbaar werd gesteld. Deze arbeid wordt nog steeds voortgezet; tot heden zijn niet minder dan 117.000 fiches, alphabetisch gerangschikt, verwerkt: zij kunnen naar ons oordeel niet alleen gebruikt worden ter verkrijging van inlichtingen bij een genealogisch onderzoek maar ook om dienstbetoon te verschaffen aan openbare lichamen als Rijk en Gemeente, nu men bij het doen van nasporingen betreffende personen uit Oost-Indië tegenwoordig vooral op deze adresboeken is aangewezen.

Voor het overige moge ik U, om niet in herhalingen te vervallen, verwijzen naar ons Maandblad, welks kolommen getuigenis afleggen van de onverflauwde activiteit onzer leden.

Ik moge niet verzwijgen een gebeurtenis — een incident zou men kunnen zeggen — dat in het jaar 1936 de gemoederen in beweging bracht. Ik heb hier op het oog het onttrekken aan ons Genootschap van hetgeen beschouwd kon worden als het bezit van de voormalige Stichting „Nederland's Patriciaat", op bijzondere voorwaarden onder beheer van ons Genootschap gesteld.

Een onverkwikkelijke correspondentie, die naar mijn oordeel met enige goede wil en met meer begrip voor elkanders standpunt, zeer goed minder scherp had kunnen worden gevoerd, leidde ertoe, dat ons zeer verdienstelijk erelid Van Beresteyn het wenselijk oordeelde de collecties van het Patriciaat aan het beheer van ons Genootschap te onttrekken en naar elders over te brengen. Het geval heeft destijds veel stof doen opwaaien. Ik ben geneigd dit hele geval een blij-eindend treurspel te noemen. De tijd, die al zovele wonden heeft geheeld, heeft ook hier zijn werk gedaan — Nederland's Patriciaat is thans een onderdeel van het Centraal Bureau voor Genealogie, waarmede ons Genootschap de best denkbare relaties onderhoudt. Verschillende bestuursleden van ons Genootschap maken deel uit van het bestuur van het Centraal Bureau voor Genealogie of omgekeerd, als men dat zo zeggen wil. En de functie-verdeling was nu juist het punt, waarover destijds geen overeenstemming kon worden bereikt. Waarmede maar gezegd wil worden: Eind goed al goed.

Het Genootschapsleven komt vooral tot zijn recht in de

kleinere kringen der onderafdelingen, waarvan leden tamelijk vaak bijeenkwamen: de groep Gelderland, de oudste, bestaat nu al meer dan 40 jaar en zij onderscheidt zich door grote activiteit, hetgeen evenzeer het geval is met de groep Noordholland. De groep 's-Gravenhage had de laatste jaren een kwijnend bestaan gevoerd en is in het bijzonder na het overlijden van ons betreurd mede-lid Kolonel De Man, niet meer tot nieuw leven gekomen. Naast deze drie zou ik nog willen noemen de genealogische societeit te Zeist, die weliswaar in een enigszins andere verhouding tot ons Genootschap staat dan de eerder genoemde groepen, maar die ook geregeld door het beleggen van bijeenkomsten blijk geeft, dat de genealogie haar nauw aan het hart ligt. Hetzelfde is het geval met de verenigingen, die zich op hetzelfde terrein als ons Genootschap bewegen.

Het Centraal Bureau voor Genealogie, dat ik reeds noemde, staat in voortdurende relatie tot ons Genootschap. Deze steeds groeiende belangstelling voor de genealogie en de heraldiek in alle geledingen van ons volk wekt de verwachting, dat deze beide hulpwetenschappen zich een steeds grotere plaats in onze samenleving zullen veroveren.

Bij gelegenheid van de opening der tentoonstelling heb ik opgemerkt, dat sedert 1933 de beoefening van de genealogie een grote vlucht genomen heeft, groter wellicht dan die van de heraldiek. Het is een feit, dat de genealogie thans op andere wijze beoefend wordt als nog niet zo lang geleden. Zij wordt meer en meer dienstbaar gemaakt aan de bestudering van erfelijkheidsproblemen, van sociologische of biogenetische vragen. Het zijn vooral de kwartierstaten, die hierbij op de voorgrond treden.

De heraldiek heeft door de eeuwen heen zijn spectaculair karakter behouden al boette de goede stijl, vooral in de 19de eeuw beduidend in. Maar tegenwoordig kan toch wel weer van een bloeiende hulpwetenschap gesproken worden. Deze jubileum-vergadering leent zich er minder toe hierop verder in te gaan.

Nog steeds, nu al bijna meer dan 25 jaren lang, is de zetel van ons Genootschap gevestigd in Bleijenburg 5 in Den Haag waar onze vaste staf steeds gereed staat zowel schriftelijk als mondeling inlichtingen te verschaffen of bij een onderzoek behulpzaam te zijn. Ook die vaste staf heeft de afgelopen 25 jaren geen verandering ondergaan, wel een uitbreiding doordat Mejuffrouw Smelt, hist. dra., sedert enige jaren behulpzaam is de grote stroom van inlichtingen en ander werk mede te helpen verzetten. Mejuffrouw Mr. Prins, onze archivaresse, en Mejuffrouw Van Alff, de bibliothecaresse, die beiden met dezelfde ijver en nauwgezetheid als in 1933, nog steeds de belangen van ons Genootschap behartigen, mogen aanspraak maken op onze erkentelijkheid. En naast hen noem ik dan nog de Heer Van Tilburg, die al in 1913 aan ons Genootschap was verbonden en zonder wiens trouwe hulp veel niet zo vlot verlopen zou als nu het geval is.

U zult gemerkt hebben, dat ik met grote sprongen de laatste 25 levensjaren van het Genootschap ben doorgegaan, hier en daar iets memorerend, dat van belang scheen. Met opzet ben ik de oorlogsjaren, die ook ons Genootschap niet onberoerd hebben gelaten, stilzwijgend voorbij gegaan. In 1945 heeft Jhr. Mr. F. Beelaerts van Blokland, die reeds eerder als redacteur en als voorzitter het Genootschap aan zich had verplicht, de leiding op nieuw op zich genomen. Na zijn aftreden als voorzitter in 1953 heeft het bestuur nog tot zijn overlijden in zijn qualiteit als ere-voorzitter van het bestuur van zijn advie-

zen gebruik mogen maken. Onder zijn bekwame leiding is het Genootschap tot grote bloei gekomen: het telt thans' bijna 1000 leden hetgeen voor een zuiver wetenschappelijke vereniging als de onze een groot aantal genoemd mag worden. Wij hopen, of beter gezegd, wij vertrouwen dat het ledental geregeld nog zal toenemen. Want eerst dan is het mogelijk het Genootschap en vooral ook de inhoud van het Maandblad op peil te houden.

Is het niet zo, dat, gelijk de Staatssecretaris bij de opening van de tentoonstelling zeide, ons 'Genootschap vóór alles zijn belangstelling op verleden en traditie heeft gericht? Moge dat ook de jongeren verstaan, die eerlang de gevoelens, die ons thans bezielen, moeten uitdragen. Moge de trotse vlag van ons Genootschap, die nu sedert de opening van de tentoonstelling aan de voorzijde van het Prinsenhof wappert, het symbool zijn, waarachter wij ons mèt vele jongeren zullen scharen, om met opgewektheid de eerstvolgende 25 jaren in te gaan. Dan zal voor ons Genootschap een schone toekomst zijn weggelegd.

De voorzitter deelt mede, dat telegrammen verzonden zijn aan H.M. de Koningin en Z.K.H. Prins Bernhard, beschermheer van het Genootschap, en leest een brief voor met gelukwensen van Zijne Excellentie de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Vervolgens brengt Mr. F. P. Th. Rohling de gelukwensen over van de Staatssecretaris van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen. Na uitvoerig de betekenis van het Genootschap te hebben geschetst, deelt Mr. Rohling mede, dat gezien zijn grote en velerlei verdiensten op genealogisch gebied het H.M. de Koningin behaagd heeft de penningmeester van het Genootschap, Jhr. Mr. C. C. van Valkenburg te benoemen tot officier in de Orde van Oranje Nassau.

De heer Van Valkenburg betuigt voor deze onderscheiding zijn eerbiedige dank jegens H.M. de Koningin.

Mr. Dr. L. de Gou biedt als voorzitter van de Redactiecommissie het Kwartierstatenboek aan, waarna de voorzitter van het Genootschap hem en zijn medewerkers dank en hulde brengt voor dit prachtige werk, hetwelk meer dan 300 kwartierstaten bevat. De heer Graswinckel wijst er op dat een kwartierstatenboek van dergelijke omvang hier te lande tot dusver niet is verschenen.

Jhr. Ir. A. C. von Weiler overhandigt een door de medailleur H. Wetselaar geboetseerd model, waarnaar de gedenkpenning ter herinnering aan het Jubileum is geslagen. De voorzitter betuigt de grote erkentelijkheid van het Genootschap.

Vervolgens deelt de secretaris mede dat schriftelijke gelukwensen ingekomen zijn van: Die Heraldiese Genootskap van Suidelike Afrika, Office Généalogique et Héraldique de Belgique, Service de Centralisation des Etudes Généalogiques et Démographiques de Belgique, Antwerpse Kring voor Familiekunde, Bond der Oostvlaamse Folkloristen, Der Herold, Niederländische Ahnengemeinschaft, Huguenot Society of London, en een groot aantal anderen.

De heer De Roo van Alderwerelt brengt namens het Centraal Bureau voor Genealogie de gelukwensen over en biedt als geschenk het boek aan van Dr. H. J. Laceulle-van de Kerk, „De Haarlemse drukkers en boekverkopers van 1540-1,640". De voorzitter zegt hiervoor hartelijk dank.

Mr. E. H. Y. van Hees, voorzitter van de Nederlandse Genealogische Vereniging, feliciteert het Genootschap en biedt als geschenk aan het boek „Les Maréchaux du 1er Empire" van J. Valynseele. De voorzitter maakt gewag van de goede betrekkingen tussen beide instellingen en zegt hartelijk dank voor het aangeboden geschenk:

De heer J. J. Hooft van Huysduynen brengt als vertegenwoordiger van de Westdeutsche Gesellschaft für Familienkunde de felicitaties over van deze vereniging.

Tenslotte houdt Prof. Mr. W. F. Prins een interessante voordracht over „Lessen der Genealogie", die met grote belangstelling wordt aangehoord.

De voorzitter brengt hem hartelijk dank en overhandigt hem als blijk van erkentelijkheid het Kwartierstatenboek.

's Avonds verenigde een zestigtal leden, zich aan een jubileumdiner in het Kurhaus te Scheveningen, waar de voorzitter een telegram van dank van H.M. de Koningin voorleest en een dronk op het Koninklijk Huis uitbrengt. De secretaris doet mededeling van een aantal gelukwensen van ereleden en leden.

Jaarverslag 1957.

Zoals grote gebeurtenissen hun schaduwen vooruit werpen, zo bracht de viering van het 75-jarig bestaan van het Genootschap in 1958 veel voorbereidend werk met zich, voor het bestuur. Besloten werd dit 75-jarig bestaan te vieren met een jubileumtentoonstelling in het Prinsenhof te Delft, met de uitgave van een kwartierstatenboek en met het slaan van een gedenkpenning. Voor al deze onderdelen van de viering werden commissies benoemd, die tezamen met het bestuur zich zeer veel moeite gaven. De tentoonstellingscommissie bestond uit de voorzitter Jhr. Dr. D. P. M. Graswinckel, de heer D. H. G. Bolten, mej. Dr. A. Barendsen, de heer H. L. Kruimel, mej. Mr. E. C. M. Prins, Dr. R. F. P. de Beaufort en de heer J. K. H. de Roo van Alderwerelt; de commissie voor het uitgeven van het kwartierstatenboek uit Mr. Dr. L. de Gou, de heer F. van Hoogstraten, de heer W. F. del Campo Hartman en de heer J. K. H. de Roo van Alderwerelt; de penningcommissie bestond uit de voorzitter, mej. Mr. E. C. M. Prins en Jhr. Mr. Dr. A. J, C. Rethaan Macaré, die ten deze adviseerden ons lid Jhr. Ir A. C. von Weiler.

De zomervergadering werd dit jaar op 15 juni 1957 gehouden in de Schutterszaal te Zierikzee, Hierbij werden tot bestuursleden herkozen Mr. A. P. van Schilfgaarde en Jhr. Mr. C. C. van Valkenburg. Tevens werd het feit herdacht, dat de heer G. Haitsma Mulier 50 jaar lid was van het Genootschap. Deze deed bij die gelegenheid het Genootschap een gifte toekomen, waarvoor „Stammtafeln zur europäischen Geschichte" door W. K. Prinz von Isenburg, deel IV, werd aangeschaft.

De archivaris van Zierikzee, de heer P. van Beveren, hield een korte causerie over „De plaats 'waarop gij staat". Zijn mededelingen over de oudste geschiedenis van Zierikzee, het stadhuis en de Schutterszaal werden met grote belangstelling aangehoord.

Na het welkomstwoord, uitgesproken door de Burgemeester van Zierikzee, Mr. F. Th. Dijckmeester, in de Trouwzaal, werden enige delen van het Poorterboek van Zierikzee bezichtigd. Als slot bood het Gemeentebestuur het gezelschap een morgendrank aan.

Tijdens de koffiemaaltijd hield de heer J. M. de Nooijer een korte uiteenzetting over het geslacht Van Renesse naar aanleiding van de recente opgravingen te Renesse. Na de maaltijd begaf het gezelschap zich met bussen naar dit plaatsje, waar onder leiding van de heren Van Beveren en De Nooijer het slot Moermond werd bezichtigd. Daarna wachtte het gezelschap een ontvangst bij de heer en mevrouw

Lunsingh Tonckens-Tak, alwaar in de tuin thee werd gedronken. De dag werd besloten met een diner in Rotterdam.

De najaarsvergadering werd gehouden op 1 december 1957 in het Historisch Museum (Oud Boymans) te Rotterdam. Tijdens de vergadering werd de voorzitter herbenoemd en in de plaats van Mr. F. Daniëls, Jhr. Mr. A. J. M. van Nispen tot Pannerden tot bestuurslid gekozen. Mej. P. Beydals leidde de aanwezigen door het museum rond na eerst een inleiding te hebben gehouden.

De samenstelling van het bestuur op 1 januari 1958 is aldus:

Jhr. Dr. D. P. M. Graswinckel, voorzitter,
Mr. A. P. van Schilfgaarde, onder-voorzitter,
Ir. C. M. R. Davidson, secretaris,
Jhr. Mr. C. C. van Valkenburg, penningmeester,
W. F. del Campo Hartman,
Mr. F. A. Holleman,
Dr. R. F. P. de Beaufort,
Jhr. Mr. A. J. N. van Nispen tot Pannerden.

Mej. Th. J. van Alff mocht het feit herdenken, dat zij 25 jaar bibliothecaresse bij ons genootschap is, waarvoor haar hulde werd gebracht.

Met onze zusterverenigingen werden de meest aangename betrekkingen onderhouden. De Nederlandse Genealogische Vereniging stelde haar Contactdienst open voor onze leden, waarvoor een woord van dank op zijn plaats is.

Het ledental van het Genootschap bedroeg aan het einde van 1957 3 ereleden (1956: 3), 8 corresponderende leden (1956: 9) en 951 gewone leden (1956: 939). Voorts stond het Genootschap op dat tijdstip met 140 binnen- en buitenlandse instellingen in ruilverkeer (1956. 135), terwijl 69 instellingen en personen op het maandblad geabonneerd waren (1956: 67).

De inkomsten uit contributies en abonnementsgelden waren met ƒ 15.735,— slechts weinig hoger dan over het vorige jaar. Met erkentelijkheid moge daarom gewag worden gemaakt van bijzondere giften van een aantal leden tot een totaal bedrag van ƒ 674,28. Verder droeg de verkoop van oude jaargangen van het maandblad bij tot versterking van de kaspositie. Uit dien hoofde werd ƒ 1283,85 ontvangen, zijnde ruim ƒ 1.000,— meer dan het jaar tevoren.

Mede door deze factoren was het mogelijk de in het verslagjaar wederom gestegen kosten van het maandblad (ƒ 8385.88) en salarissen enz. (ƒ 8535,35) op te vangen. Aan het fonds voor de herdenking van het 75-jarig bestaan werd een bedrag van ƒ 600,— gedoteerd. Hierdoor steeg dit tot ƒ 1.000,—. Het batig saldo der exploitatierekening over 1957 bedroeg daarna ƒ 25,75.

Dit resultaat kon slechts worden bereikt dank zij een aantal toevallige baten. Deze overweging en de voortgaande stijging van kosten heeft ertoe geleid, dat in de zomervergadering van 1957 werd besloten de contributie, welke gedurende 10 jaar ongewijzigd was gebleven, te verhogen tot ƒ 20,—.

De bibliotheek en het van haar gemaakte gebruik vertoonde in 1959 weer enige vooruitgang, vergeleken bij het vorige jaar. Het aantal aanwinsten bedroeg ± 150 nummers. Hiertoe behoren verschillende schenkingen zoals van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van de heer G. C. Ansoul en van andere leden zowel als van niet-leden. Voorts werden verschillende werken, die voor het Genootschap van belang werden geacht, aangekocht, o.a. uit de nalatenschap van Ir. A. ten Bruggencate, terwijl tevens verscheidene boeken ter recensie werden ontvangen.

In 1957 bezochten 456 personen de bibliotheek (396 in 1956). Ook het uitlenen van boeken en tijdschriften steeg in 1957 enigszins: aan ongeveer 200 peronen en instellingen werd gedrukte litteratuur uitgeleend. De cartotheek op de boeken een tijdschriften werd geregeld bijgehouden: het aantal Fiches werd met een paar duizend vermeerderd. Dank zij de van de Minister van Sociale, Zaken verkregen goedkeuring tot tewerkstelling in werkverruiming van twee hoofdarbeiders kon het afgelopen verenigingsjaar geregeld aan het ficheren van de „Burgerlijke Sand van Nederlands Oost-Indië" worden doorgewerkt. Deze verzameling omvat thans ruim 115.000 fiches.

Ook de Inlichtingendienst mocht zich in 1957 in. de belangstelling van velen verheugen, die zich tot het Genootschap wendden met vragen op genealogisch en heraldisch gebied. In menig geval konden de gewenste inlichtingen worden verstrekt. Er werden o.a. inlichtingen verzocht over de geslachten Van Aken, Von Bönninghausen, Caluwaert, Francis, Gissot, Godin, De La Hayze, De Mar(c)kas, Moens, Pabbruwe, Van' de Perre, De (Von) Rothe, Smuts, Stöcker en De Vlaming.

De Afdeling Familie-Archieven verwierf het archief De Vaynes van Brake11 als legaat van de laatste afstammelinge van dit geslacht. Aan het archief van Iddekinge, dat in 1933 aan ons Genootschap werd geschonken, zowel als aan het archief Wolterbeek, sedert 1950 eigendom van het Genootschap werd door schenking een aanzienlijke hoeveelheid archivalia toegevoegd. Verscheidene kleine schenkingen van archivalia vindt men in de Staten van Aanwinsten in het Maandblad opgesomd. Met het bruikleen-archief Prins van Westdorpe, dat sedert 1933 te onzent berust, werd door bemiddeling van ons Genootschap een doctorsbul voor Adriaan Prins, 1743, herenigd, aangeboden door Dr. H. T. Obreen.

Van de vele belangwekkende aanwinsten van de Afdeling Handschriften mogen hier afzonderlijk worden vermeld een zeer grote verzameling genealogische aantekeningen van wijlen ons betreurd medelid de heer J. G. van Heyst, op zijn wens door zijn zoon aan ons Genootschap geschonken, benevens een omvangrijke collectie genealogieën en aantekeningen over historische persoonlijkheden, legaat van de heer H. J. Scharp uit Amsterdam. Ook de handschrift-genealogiën en aantekeningen, ons aangeboden uit de nalatenschappen, onderscheidenlijk van het oud-Bestuurslid, de heer A. P. M. A. Storm de Grave en van ons medelid, Jhr. W. A. van den Bosch, mogen hier met erkentelijkheid werden genoemd. Wat voorts aan welkome schenkingen en door aankoop is verworven, kan men in de Staten van Aanwinsten in „De Nederlandsche Leeuw" vinden.

Mr. F. X. M. van Woesik te Amsterdam verrijkte onze verzameling door schenking van een kaartsysteem van. gegevens omtrent Rooms-Katholieke Nederlanders, in 1939 dragers van onderscheidingen, uitgereikt door de Heilige Stoel. Een naamlijst van families, waaromtrent gegevens voorkomen in Familie- en Huisarchieven in het Rijksarchief in Gelderland, werd voor onze leden gemakkelijker toegankelijk gemaakt, doordat Mej. Mr. H. Nooyen te 's-Gravenhage deze welwillend op kaartsysteem overbracht.

De Afdeling Zegels en Wapenafbeeldingen onderging uitbreiding, doordien ons een zestal gebeeldhouwde wapenpanelen (waarvan tenminste drie uit de 17e eeuw), afkomstig uit het voormalige Kunstnijverheidsmuseum alhier, in bruikleen werden afgestaan.

Het aantal Nederlands abonné's op het internationale tijd-

schrift Archivum Heraldicum is gestegen tot 40. Een vijftal hiervan is aangebracht door de Nederlandse Genealogische Vereniging, hetgeen als een uiting van gelukkige samenwerking mag 'worden beschouwd.

Aan Mej. Prins werd, overals vorige jaren, toegestaan een les 'over genealogie aan leerlingen van de Rijksarchiefschool te geven in de bestuurskamer van ons Genootschap.

Heraldisch-biografische gegevens, door ons Genootschap verstrekt, zijn o.a. verwerkt in een publicatie van Ds. T. D. S. Bailey, „Glass at Stanley Hall', Pebmarsch" (graafschap Essex) in de Journal of the British Society of Master Glass-Painters, 1957-1958.

In de verschillende genealogische groepen heerst een opgewekt leven en vonden verschillende belangrijke voordrachten plaats.

Vol vertrouwen zijn wij het jubileumjaar 1958 ingegaan.

Met hollands voorcjeslacht van de familie Punt-Craeyensteyn in Brabant,

door MR. DR. J. C. MARIS VAN SANDELINGENAMBACHT.

§ 1. Inleiding.

In de achttiende eeuw heeft de klei van de brabantse noord-Westhoek grote welvaart onderhouden bij de familie Punt, gesproten uit het huwelijk *Punt-Craeyensteyn.* In het openbare leven namen de leden dezer familie vrijwel zonder uitzondering deel aan de plaatselijke regeringen van Heiningen, Fijnaart, Willemstad en omgeving, en na de franse tijd treft men de naam *Punt* aan onder de hoogst-aangeslagene in-Woners op de belastingkohieren der provincie Noord-Brabant. Beide stamouders waren van hollandse huize. Alvorens hun genealogieën te behandelen, willen wij een overzicht geven van het gezin, dat zij gevormd hebben:

1. Leendert *Ariens* **Punt,**
geb. Klaaswaal 1680, † Heiningen 1742,
burgemeester van Heiningen,
tr. 1708
Geertje Gerrits Craeyensteyn,
ged. Numansdorp 16 jan. 1676, † Heiningen.

11. 1. Adriaen ***Punt.***
ged. Fijnaart 2 febr. 1710, † 1 mei 1791. luitenant der schutterij, en burgemeester ald., tr. Fijnaart 30 maart 1738 Anna *Huiberts Coomans,* ged. Willemstad 20 jan. 1715, † 28 okt. 1795 [1].

2 ***Jan Punt.***
ged. Fijnaart 3 maart 1715, † 1790. kapitein der schutterij en burgemeester van Heiningen, tr. Fijnaart 12 aug. 1742 *Helena Cornelisse Coomans,* ged. Fijnaart 26 maart 1724, † ald. 21 juli 1793 [1].

§ 2. Genealogie Punt.

Cornelis Leenderts Punf (1775-1853) [2], dijkgraaf van de Ruigenhil en wethouder van Willemstad, heeft in 1799 'de geschiedschrijving van zijn geslacht opgevat. Dit verhaal berustte in 1946 onder Mr. C. Punt, notaris te Noordwijk, en wij ontleenden daaraan het navolgende:

„Voorzoover bekend is, heeft de familie Punt in het „begin der eeuw voor het eerst zich hier te lande ge„vestigd, en was het in den jare 1709, dat Leendert „Aryse Punt van de gemeente Klaaswaal naar deze zijde „van het Hollandsch Diep overkwam, om zich alhier „neder te zetten op een hofstede in de Heiningen nabij „den Ouden Molen bijgenaamd De Ophaalbrug met de „daarbij behoorende 128 gemeten lands in den Ruigen„hil, Heiningen en Appelaar. Deze hofstede heeft hij „31 Maart 1733 onderhands gekocht van Mr. Johan „Diederick Pompe van Meerdervoort, en is in den laat„sten tijd bewoond door (zijn kleinzoon) Ary Jansen „Punt, en later door (diens zoon) Leendert Aryse Punt.

„Genoemde Leendert Aryse Punt (de oude) aangaan„de wiens geboorte, huwelijk en overlijden nadere bij„zonderheden ontbreken, heeft, voorzoover bekend is, „nagelaten twee zonen genaamd Ary Leenderts Punt en „Jan Leenderts Punt met voor ieder een hoeve, onder„scheidenlijk „De Lange Dreef" en „De Ophaalbrug"."

Wij vonden, dat deze *Leendert Aryse Punt* (de oude, zie § 1 sub 1) met kerkelijke attestatie van *3* december 1709 van Den Hitsert naar Heiningen was overgekomen, dus langs de heerweg Rotterdam-Antwerpen, welke via Klaaswaal en Willemstad leidde. De oudere familiegeschiedenis heeft zich afgespeeld „boven de Moerdijk" op, de Zuidhollandse eilanden. Hiervan kwam aanvankelijk niet veel meer aan het licht dan één enkele vroegere generatie, namelijk het echtpaar *Adriaen Leenderts Punt* × *Elisabeth Gerritsen Kraeck* in Klaaswaal. Ir. J. Mac Lean deelde mij uit het trouwboek van Maasdam de akte van hun ondertrouw mede, luidende:

„ondertr. *6 Nov. 1672* na *3* proclamatiën, attestatie „verleend 13 Nov. 1672. *Arien Leenderts Punt,* j.m. van „Iselmonde en *Lysbet Gerretsen,* j.d. van Claaswaal."

De verwijzing naar IJselmonde als geboorteplaats van de bruidegom maakte het mogelijk, om hem te passen in de familiegroep *Punt* op dat eiland. Een locaal bekende figuur is geweest *Willem Jansen Punt (c. 1575-x 1640)* of te wel Willem Jansen de veerman, die jarenlang op Slikkerveer de ondernemer is geweest van de veerdienst op Alblasserdam in de route Rotterdam-Gorinchem; hij moet de pachter' geweest zijn van de ambachtsheren van Ridderkerk en van Alblasserdam, die, ieder voor zijn rechtsgebied, het veerrecht aldaar bezaten. Uit een broer van deze Willem, *Adriaen Jan Adriaens Punt,* schepen van West-IJselmonde, stamt onze tak. Nog voorhanden is een eigenhandige polderrekening anno 1556 van Oud-Reyerwaard [3] van de oudst bekende stamvader *Jan Adriaenssoen.* Deze streek was na de Elisabethsvloed weer in 1444 bedijkt, en was opnieuw welvarend geworden, toen omstreeks 1572 ten tijde van *Jan Adriaens* de nationale ommekeer van de tachtigjarige oorlog aldaar voltrokken werd ten koste van plunderingen door Spaanse troepen en door Watergeuzen [4].

De talrijke gelijknamige Leendert- en Jan Adriaens zonen in. dit gebied zijn zich veelal gaan onderscheiden door toevoeging, aan hun naam, van een plaatsnaam, waaruit ontstaan zijn de geslachtsnamen *Maasdam, Mookhoek, Barendrecht. Voor* de familie *Punf* zouden wij willen verwijzen naar de plaats „De Punt" gelegen in het hartje van het eiland IJselmonde naast de oude Dordtse straatweg, daar waar dc weg naar Barendrecht afsplitst.

De veerman *Willem Jansen,* voornoemd, werd in zijn huwelijksakte van 1602 nog „De Punt" geheten, welke naam overigens tot „Punt" is afgesleten.

Het wapen *Punt,* gedeeld, rechts in zilver drie klaverbladen

1) Zie voor hun nageslacht: Maris „Een Honderdtal Nederlandsche Families", uitgave 1946, blz. 227 en vlg.

2) Een kleinzoon van Adriaen ***Punt,*** geb. **1710;** zie § 1 sub II 1.

3) Inv. no. 36/64 polderarchief Oud- en Nieuw Reyerwaard.

4) W. H. van Bilderbeek „Geschiedenis der polders Oud- en Nieuw Reyerwaard", uitgave Dordrecht 1914.

(2-1) [5]), links in blauw een staande geopende schaar van zilver met de punten naar boven gericht, beduidt a. met de drie klaverbladen: het bekend symbool der eigengeërfden, en *b.* met de schaarpunten: het „sprekend" element van de geslachtsnaam.

1. *Jan Adriaens Punt,* geb. Ridderkerk, †1599/1601, gegoed ald., waarsman-penningmr. van de Oud Reyerwaard 1555/6, tr. 1° *Folckje Piefersdr.*, †1582/9; tr. 2° Ridderkerk 31 mei- 1590 *Marie Piefersdr.*, geb. ald.

   1561-64 kohier 10e penning, *Jan Adriaens,* tot Ridderkerk, aangeslagen voor een huis en voor 20 morgen pachtland (Inv. n° 15 Staten van Holland vóór 1572).
   17-1-1596 Door andinge van *Coernelis Crandonck Pieters* eyst *Jan Adrians Punt* ter somme van 1111 £ ende dat van grashuur van weyde (Ridderkerk, r.a. 1896 LXVIII n° 1).
   16-1-1602 *Marieken Pietersdr.* wed. wijlen *Jan Adriaens* met voochtshandt *Willem Pieters,* voor de helft, *Adriaen Janse voor* hemsrlven ende als voocht van syn suster *Styntje Jansdr.* ende mede als vooeht van de weeskinderen, *Willem* Janse voor hemselven, *Adriaen Jochims* als man en voocht van *Geerigen Jansdr.*, en *Adriaen Jacobs* als *man* ende vooeht van *Bastiaentgen Jansdr.*, voor de andere helft, transporteren aan Pieter *Ariaense,* onse mede-heemraad, die gerechte helft van één margen drie hondt vrij *eygen* landts gelegen int nyen Ridderwaart in ren weert landts van twintig margen genampt „Govert Maertens 20-margen", streckende van dc zeedijk tot den hoogen wech toe, belent op ten oosten met den Cruyswech en op ten westen *Lendert Ariaens* met syn medegelanden (Ridderkerk, r.a. 1896 LXVIII n° 3).

   Uit het eerste huwelijk:
   1. *Adriaan,* volgt 11.
   2. *Willem Jansen Punt,* geb. Ridderkerk c. 1570, gegoed op huis en erf in de boezem van Oudryderwaerd bij Slikkerveer, ondernemer van het Slikkerveer, tr. 1° (in deze akte „de Punt" genaamd) Ridderkerk 16 okt. 1602 *Marike Jacobs,* j.d. van Rijsoord; tr. 2° Ridderkerk 20 nov. 1622 *Marike Piefers,* j.d. van 'Ridderkerk, † na 1670.

      29-6-1637 *Willem Janse Punct* transporteert tevelde staand vlas ter delging van tiendschuld aan den ambachtsheer (polderarchief Oud- en Nieuw Reyerwaard n° 10[4]).
      21-6-1636 *Willem Janse Punt,* aannemer van dijkherstel (alsvoren).
      6-10-1670 *Marichje Pieters,* wed. en boedelhoudster van *Willem Janse Punt, onse* inwoonderesse transporteert aan *Jan Willemse Punt,* haar soon. huysinge, erf en keet in de boezem van Oudrijderwaerd (Ridderkerk, r.a. n° 12).

      Uit het eerste huwelijk:
      a. *Jopje,* ged. Ridderkerk 20 juli 1603.
      b. *Jacob,* ged. Ridderkerk 5 febr. 1606, † ald. 25 sept. 1606.
      c. *Jacob,* ged. Ridderkerk 1 juli 1607 (mogelijk de vader van *Jacob Jacobs Punt* X *Piefernella Baltens,* die te Strijen liet dopen op 29 mei 1676 een dochter *Willemynfje).*

      Uit het tweede huwelijk:
      d. *Maryken,* ged. Ridderkerk 3 aug. 1625.
      e. *Aert,* ged. Ridderkerk 21 nov. 1627.
      f. *Adriaen Willemse Punf,* ged. Ridderkerk 19 jan. 1631, † vóór 9 dec. 1671, gegoed ald., tr. 1° te Ridderkerk *Neeltje Willems;* tr. 2° ald. 29 april 1668 *Mayke Willems,* j.d., geb. ald.

         Uit deze huwelijken een zoon Jan, ged. Ridderkerk 16 dec. 1665, en vier dochters.

      g. *Jan Willemse Punf,* ged. Ridderkerk 9 aug. 1637, gegoed op huis en erf van zijn ouders, verliet omstreeks 1686 Ridderkerk, tr. 1° Ridderkerk 29 aug. 1664 *Adriaenfje van Garneren,* j.d. van Ridderkerk, dr. van *Hendrik Gerrits van Garneren,* heemraad ald., en *Bastiaentje Piefers,* tr. 2° (ondertr. Ridderkerk 27 mei 1685, attestatie naar Piershil 14 juni 1685) *Leentje Basfiaens,* weduwe van *Cornelis Gerrifse,* wonende te Piershil.

         Uit het eerste huwelijk een zoon *Adriaen,* ged. Ridderkerk 17 okt. 1677, en vijf dochters.

      h. *Neelfje,* ged. Ridderkerk 23 juni 1641.
   3. *Leentgen Janse Punt,* geb. te Ridderkerk, tr. ald. 5 maart 1595 *Arien Jochims,* j.m. van Neder Slingeland.
   4. *Geertje Janse Punf,* geb. te Ridderkerk, tr. ald. 30 okt. 1594 *Lenaert Diericx,* j.m. van West Barendrecht.
   5. *Bastiasnfje Janse Punf,* geb. te Ridderkerk, tr. ald. 15 mei 1594 *Adriaen Jacobs,* j.m. van Barendrecht.
   6. *Stijntje Janse Punt,* nog minderjarig bij de akte d.d. 16-1-1602.

   Uit het tweede huwelijk:
   7. *Cornelis Janse Punf,* ged. Ridderkerk 11 juli 1593.
   8. *Jobben Jansdr. Punt,* tweeling met 7, getuigen Fop Adriaens. Cornelis Teeuws, Leenaertje Jansdr. ende Adriaentje Willems.
   9. *Folckje Janse Punf,* ged. Ridderkerk 19 april 1598. get. Leendert Pieters.

11. *Adriaen Janse Punt,* geb. Ridderkerk c. 1570, meerderjarig bij de akte d.d. 16-1-1602, alstoen voogd over zijn zuster Styntje en zijn minderjarige halfbroers en zusters; schepen van West-1 Jselmonde 1631, tr. *Geertruyt Lenaerts,* weduwe van *Goossen N.*

    20-9-1631 *Adriaen Jan Ariens,* wethouder tot IJselmonde, voor de ene helft als man en voocht van *Geertruyt Lenaertse,* ende als voocht in desen van *Maertgen Lenaertse* sijns huysvrouws zuster voor de andere helft, transporteert vrij eygen land in Nieuw Rijerwnerd (Ridderkerk, r.a. E XL n° 9).
    30-4-1636 *Adriaentje Ghoossens* wed. *Jan. Cornelis Jacobs* verkoopt huis en erf eertijds geweest het ouwe echoolhuys aan de gemeenelandsplaats van Barendrecht (West-Barendrecht r.a. E XLIV n° 1-3); 10-11-1661 *Jan Aryens Punt* borg voor syn suster *Adriaentje* Goossens gegoed en wonende in West-Barendrecht (notaris P. de Weerdt, IJselmonde).

    Uit dit huwelijk:
    1. *Jan Adriaens Punt,* bode van West-1 Jselmonde, voogd over de weeskinderen van zijn broer Leendert 1649, comp. bij notaris P. de Weerdt te IJselmonde 21 sept. 1664 en 3 juni 1665.
    2. *Leendert,* volgt 111.

III. *Leendert Adriaens Punt,* gegoed op huis en erf in de Nieuw-Rijerwaerd aan Slikkerveer, † vóór 15 nov. 1649, tr. *Lyntje Egberfs,* † vóór 15 nov. 1649, dr van *Egbert* en *Neeltje Cornelis;* zij hertr. *Bastiaen Cornelisse Bestebroer* [6]), ged. Maasdam 19 dec. 1610, zn. van *Cornelis Bastiaens* en *Aerjaanken Cornelisdr.*

[5]) Bij Maris — zie noot 1 — ten onrechte als 1e 1 i es beschreven.

[6]) Zijn kinderen waren, volgens hun trouwaeten, geboortig van Maaslam, zodat hij aldaar gevestigd geweest is.

17-4-1631 *Lenert Ariens* koopt wooninge, berch, schuyre en boomgaard, staende en gelegen onder Nieuw-Reyerwaerd aan Slickerveer op de 22e hoeve volgens het dorpscoh (Ridderkerk r.a. E XL n° 9).

15-11-1649 *CornelisDirks van der Goude, Willem Cornelisse Schansman* als man van *Sytgen Dirksdr.*, Jan *Henricxs* als man van *Pietertje Dircksdr.*, kinderen en erfgenamen van 's vaders zijde, voorde helft,
ende *Henrick Egberts* voor sijn selven mitsgaders hem sterck maeckende voor *Govert* Bastiaens ende voor *Jacob Willems Moockhoeck* als man van *Jorisje Cornelisdr.* ende noch als oom ende bloetvoocht, hier mede present, neffens *Jan Aryens Punct,* mede oom ende bloetvoocht van de nagelaten weeskinderen van aa. *Lenert Aryens* Punct en Lyntgen *Egbertsdr.* sa., ende noch transport hebbende (soo hij aeyde) van *Bastiaen Cornelisse,* all teaamen mede kinderen ende erfgenamen van 'smoeders ayde elc voor een gerecht sesde part, in de wederhelft,, van de nagelaten boedel van aa. *Dirck Pieters van* der *Goude* [7]) ende *Neeltje Cornelisdr.* sa. hare vader ende moeder, schoonvader ende schoonmoeder respectieve,
verkoopen ende transporteeren aan *Cornelis Henricxs* als man van *Grietje Cornelisdr.,* eertijds weduwe van *Gijsbert Daniels* die mede een dochter is van de voors. *Neeltje Cornelisdr.* sa. ende overauleka mede-erfgenaam in de wederhelft voor een gelijck sesde part,
een huysinghe, erve ende boomgaert aan den buytenkant van den drooagewaerd onder dese jurisdictie (Ridderkerk, r.a. E XL n° 10).

18-11-1656 Bastiaen *Cornelisse Bestebreur* koopt huys, berch, keet, metten eigendommo van de coerffen daeraan behoorende, staende en gelegen in den dorpe van Maasdam (Maasdam, r.a. E XXI n° 7).

Uit dit huwelijk:
1. ***Adriaen,*** volgt IV.

IV. ***Adriaen Leendertse Punf,*** geb. te IJselmonde, minderjarig in 1649 wees onder voogdij van zijn ooms Jan Adriaens Punt en Henrick Egberts, gegoed in Klaaswaal, tr. (ondertr. Maasdam 6 nov. 1672, attestatie om te trouwen verleend Maasdam 13 nov. 1672); *Elisabeth Gerritsen Kraeck,* j.d. van Klaaswaal, dr. van *Gerrit Willems* en *Cornelia Jansdr. Breborsf;* zij hertr. Cromstrijen 26 febr. 1698 *Jan Herberde* ***Rijderkerck,*** weduwnaar van *Huichtje Andriesdr.*

1-5-1675 *Ary Leenderts* Punt koopt van Gerrit Sydervelt huis en erve aan de Zuid-Beierlandsche dijk, en ruilt dit huis en erve op 11-5-1678 tegen een huis binnen het dorp Klaaswaal (Zuid-Beierland, r.a. E XLVIII n° 3).

3-3-1680 *Aryen Leenderse* Punt, onse inwoonder in Claaswaal, koopt huis e.a. aan de dijk van Klaaswaal. Id., wonende aan de dijk van Groot-Cromstrijen, transporteert dit huis 1-4-1685 aan Dammas Gerrits (Cromstrijen, r.a. E XIX nos 53/54).

4-1-1698 accoord tussen Lysbet *Gerrits Kraeck* en haar kinderen Gerrit *Aryens Punt,* oud omtrent 23 jaar, *Leendert Aryens* Punt, oud 18 jaar, en *Neeltje Aryens Punt,* oud 13 jaar (weeskamer Cromatrijen).

Uit dit huwelijk [8]) o.m.:
1. ***Leenderf.*** volgt V.

V. ***Leendert Ariens Punf;*** zie paragraaf 1; sub I.

'Aanhangsel 'bij de genealogie Punt.

J. H. W. Unger „De regeering van Rotterdam" vermeldt het zegel van ***Thomas Punt:*** drie kruiselings geplaatste haringen. Volgens een handschrift zou de familie van Thomas

[7]) *Dirck Pieters* wan' der *Goude,* wnr., hertr. Ridderkerk 25 nov. 1607 *Fycken Aryens,* wed.

[8]) Zie noot, 1.

eveneens afkomstig zijn van de eilanden bezuiden Rotterdam, maar ons is niet anders kunnen blijken dan het navolgende [9]):

1. ***Huybrechf*** *Michiels Punt,* haringreder, burger van Rotterdam, tr, 1° *Baertje Cornelisdr. Neeloom;* tr. 2° in 1615 *Hijl Willemsdr.,* weduwe van *Pieter Jacobs* ***Buyfewech.***

11. ***Pieter Huibrechfs*** *Punt,* hatingreder, penningmr. der Grote Visscherij te Rotterdam, kapitein der burgerij ald. 1633, tr. 1° *Cornelia Thomas Aerts* ***Rovers,*** uit Breda; tr. 2° ***Catharina*** *Hendriksz. van der Vult.*

111. ***Thomas Piefers Punt,*** † 29 mei 1673;. haringreder, vroedschap te Rotterdam 1665, tr. ***Maria van Berckel.***

§ 3. Genealogie Craeyensteyn.

De inzet van dit opstel is het echtpaar ***Punt-Craeyensfeyn*** van paragraaf) 1, zodat wij, na de genealogie Punt, nu toegekomen zijn aan de familie van ***Geertje Craeyensfeyn.*** Haar ouders, ***Gerrif Jacobs Craeyensfeyn*** en *Meynsje* ***van der*** *Esch,* werden reeds genoemd in het artikel „De familie Van der Esch in de kwartieren De Geer X Van Assendelft" [10]).

Na de herbedijking van Bonaventura (Land van Strijen), welke in 1551 ondernomen was, heeft zich aldaar gevestigd een zekere ***Aerf Aerts. De*** rentmeester der grafelijkheid, Willem van Beveren, boekte *Aert Aerts* „uyte polder" vervolgens onder de pachters van gorzen en van landerijen [11]). Deze *Aert Aerts* werd de gemeenschappelijke stamvader van de verschillende takken ***Craeyensfeyn*** in deze streek uit de 17de–18de eeuw. Hoewel enkele leden der familie schepenzetels bezet hebben, beschikken. wij niet over hun zegel. Het bij Maris [12]) beschreven wapen is ontleend aan wijlen G. Bakker te Ginneken, die zelf een afstammeling langs vrouwelijke lijn uit deze familie was, maar de enige originele documentatie bij dit -wapen vonden wij in de collectie van R. Th. Muschart, waarin het voorkomt onder zegels van de oude riddermatige Craeyensteyn's van de door de Elisabethsvloed verdronken gelijknamige heerlijkheid in de Alblasserwaard. Deze heerlijkheid werd na, de wederopkomst uit het water anno 1447 in leen uitgegeven aan Aelbert van Naeltwijck; nergens bleek intussen van enige betrekking met onze ***Aerf Aerfs.*** Hieronder zal nog een ander Craeyensteyn aan de orde komen.

1. ***Aerf Aerts (Craeyensfeyn).*** † Strijen-Bonaventura na 1610, gegoed ald., tr. N. ***Aelbrechf Thomasdr.***

1-1-1577 De eerste camp (van Bonaventura) groot twee morgen drye hont 16 roeden lands, dye *Aert Aerts* uyte polder in pagte heeft, de mergen om VIII £ (A.R.A. inv. n° 51a, n° 2658).

19-12-1610 *Cryntje* Bastiaens wed. wijlen Thomas *Aerts,* geassisteerd met *Antonis Bastiaens* (*Verweel,* schepen van Strijen; M.) haren vooeht in desen, ten eenre, *Aert Aerts* als groot vader, *Gerrit, Aelbert,* en *Willem Aertszoonen,* als oom en voochden van *Aert* Tomas, out omtrent 8 jaren, weeskind van Tomas *Aerts* en *Cryntje Bastiaens,* doet uitkoop van haar kind (Strijen, weeskamer n° 1).

Uit dit huwelijk:
1. ***Thomas*** *Aerts (Craeyensteyn),* † Strijen-Bonaventura vóór 1611, gegoed' ald., tr. vóór 1602 ***Crynfje Basfiaens Verweel.***

[9]) Deze gegevens zijn goeddeels ontleend aan aantekeningen van wijlen Mr. Bijlsma, berustend op het Gemeentearchief in Rotterdam.

[10]) „Nederlandsche Leeuw". 1957. S 6, sub IVa 3.

[11]) A.R.A. grafelijkheidsrekenkamer inv. n° 51a, domeinrek. Land van Strijen n° 2658.

[12]) Zie noot 1.

Uit dit huwelijk:

a.. ***Aert Thomas (Craeyensteyn),*** geb. c. 1602, gegoed in Bonaventura, tr. N.N.

22-12-1622 *Aert Tomas* nagelaten zoon van ***Tomas Aerts en*** *Cryntje Bastiaens,* out 19 jaren, geeft kwijting aan Gerrit ***Aerts*** syn gewesen voocht (Strijen, weeskamer n° 1).

N.B. Deze tak werd in Strijen c.a. voortgezet door de drie zoons ***Abraham Aerts Craeyensteyn*** gehuwd met ***Sygje Huygen Jorisdr., Hendrik Aerts Craeyensteyn*** gehuwd met ***Leentgen Jansdr.,*** en ***Pieter Aerts Craeyensteyn.*** Een zoon van ***Abraham*** voornoemd, ***Aelbert Abrahams Craeyensteyn*** stak het Hollands Diep over en vestigde zich in Willemstad, tr. ald., als weduwnaar van ***Lyntje Jansen,*** 2° 10 april 1682 ***Cornelia Leenderts Jonckindt,*** j.d. van Willemstad: hij werd' schepen van Willemstad en testeerde voor notaris Van Harte1 ald. 24 mei 1693.

Gerrit, volgt 11.

Aelbrecht Aerts (Craeyensteyn), † Strijen-Bonaventura vóór 1628, gegoed ald., tr. ***Machteld Cornelisdr.***

Uit dit huwelijk:

a. ***Machteld,*** tr. ***Arien Cornelisdr.***

b. ***Lyntje,*** geb. 1611.

c. ***Tannetje,*** geb. 1612.

6-1-1628' *Machteld* Cornelisdr. wed. *Aelbregt* ***Aerts,*** geassisteerd met ***Jan*** *Aerts* haar gecoren voocht in desen, ten eenre en *Arien Cornelisse* als man van *Machteld Aelbrechtse,* ***Lyntje Aelbrechts,*** out 17 jaren, en *Tannetje* ***Aelbrechtse,*** out 16 jaeren, geassisteerd met *Willem* ***Aerts*** haerluyder oom en voocht ten andere; uitkoop (Strijen, weeskamer no. 1).

Willem Aerts (Craeyensteyn), compareerde bij voormelde akten van uitkoop van de kinderen zijner overleden broers ***Thomas*** en ***Aelbrecht,*** respectievelijk in 1610 en 1628.

II. ***Gerrit Aerts (Craeyensteyn),*** † Strijen-Bonaventura 1622/23, gegoed ald., tr. 1 ° vóór 1610 ***Neeltje Ingens Burger;*** tr. 2° c. 1618 ***Jannigje Hendrik Pouwels Weda:*** zij hertr. ***Pieter Adriaens van Maesdam,*** schepen van Strijen 1656, zn. van ***Adriaen Leenderts,*** schepen van Maesdam, en ***Maryken Wijten.***

26-3-1617 *Gerrit Aerts,* wonende in Nieuwbonaventura wnr. van *Neeltje Ingens* doet uitkoop van hun kinderen, *Aechje Gerrits,* oud ca. ***6*** jaren, *Neeltje,* oud ***ca. 3*** jaren, voogden *Willem Pieters,* ***oom als*** in huwelijk hebbende *Lidwijn* ***Ingens, Joris Ingens Burger en*** Arien ***Jawbs*** (Strijen, weeskamer n° 1).

23-7-1623, 9-11-1623 *Jannetje Hendriks* wed. Gerrit *Aerts,* geassisteerd met haar vader *Henrick Pouwels,* ***en Gerrit*** *Henricks,* haar broer, haar gecoren voochden in dezen, ten eenre, uitkoop doende, en ten andere *Aelbrecht Aerts* ***oom en*** voocht van vaderszijde van *Aechje* en *Neeltge Gerritsdochters,* ***die*** de voorn. *Gerrit* ***Aerts ten*** eersten huwelijk bij *Neeltgen Ingen* geprocreeerd heeft, deselve *Aelbrecht* ***Aerts*** mede voocht en oom van *Jacob,* oud ca. 3 jaren, ende van *Ysack,* oud ca. 1½ jaar, beide kinderen, die do voorn. *Gerrit Aerts* in tweeden huwelijk bij de voors. *Jannetje Henricks* geprocreëerd heeft (Strijeu, weeskamer no. 1).

28-12-1674, 19-2-1680 Akten tussen de erfgenamen van *Jannigje Hendricks Weda* uit haar twee huwelijken, o.w. haar zoon *Isaack* ***Craeyensteyn*** en de nagelaten kinderen van haar zoon Jacob ***Craeyensteyn*** (Strijen, notaris Q. van Strijen).

Uit het eerste huwelijk:

1;' ***Aechje,*** geb. 1611.

2. ***Neeltje,*** geb. 1614.

Uit het tweede huwelijk:

3. ***Jacob,*** volgt 111.

4. ***Isaak Gerrits Craeyensteyn,*** geb.' Strijen-Bonaventura in 1621, † ald. in 1709, president-schepen van Strijen 1685. tr. in 1656 ***Adriaentje Hendrik Adriaens van Driel,*** weduwe van ***Huygh Adriaens van Maesdam*** (een broer van Isaak's stiefvader, zie ad II).

30-9-1656 *Adriaentje Hendricks van Driel* wed. *Huighe van Maesdam,* geassisteerd met (notaris) *Quirijn* van ***Strijen*** haeren neeff, ten eenre, ***Jacob Adriaens*** van *Maesdam,* heemraad in Moerkercke ende *Isack Adriaens van Maesdam* als oomen ende testamentaire voochden over Jannigje ***Huige,*** out omtrent 7 jaren, ***Maggeltje Huige,*** out omtrent 3 jaren, en *Huygo van Maesdam,* out omtrent 1 jaar, alle nagelaten kinderen van wijlen ***Hugo van Maesdam*** en ***Aerjaentke Henricx van Driel,*** geassisteerd met ***Pieter Adriaens van Maesdam,*** schepen in Strijen (zie hierboven ad II) en Jan *Adriaens* van ***Maesdam,*** schout van Maesdam, haar broeders en geassumeerdens in dezen, ter andere zijde, koopt genoemde kinderen uit, onder verwijzing naar het testament d.d. 31-3-1654 voor notaris Chr. Maeskant in Mijnsherenland van Mocrkerke (Strijen, weeskamer n° 1).

23-11-1657 Obligatie van de echtelieden *Isack Gerrits* Craeyensteyn en ***Aryaentje*** *Henr.* van *Driel* wed. *Huyg* ***A. Maesdam;*** 27-7-1655 Obligatie van 1200 gld. vl. verstrekt door *Isack Gerrits* ***Craeyensteyn,*** wonende in nieuw-bonaventura ; 9-5-1661, id. koopt land in oud-bonaventura; 8-2-1685 en 14-9-1691 test. *Isaack Gerrits Krayensteyn en Aryaantje* Hendricx van ***Driel*** (Strijen, notaris S. van Hessel).

Uit dit huwelijk:

a. ***Gerrit,*** ged. Strijen 26 aug. 1657, †1685/91.

b. ***Adriaentje,*** ged. Strijen 1 dec. 1,660, † vóór 1663.

c. ***Adriana,*** ged. Strijen 7 mei 1,663, tr. ald. in febr. 1696 ***Gijsbert Pieters Blaeck.***

111. ***Jacob Gerrits Craeyensteyn,*** geb. Strijen-Bonaventura in 1620, † Groot-Cromstrijen in 1654, gegoed ald., tr. c. 1650 ***Geertje Anfonisdr.,*** weduwe van ***Pieter Adriaens Roos;*** zij hertr. vóór 10 aug. 1655 ***Wouter Tonis*** van ***der Stouw,*** schepen van Cromstrijen-Numansdorp 1662, 1664.

6-10-1653 Jacob ***Gerrits Craeyesteyn,*** wonende in Groot-Cromstrijen, koopt vier morgen en 50 roeden in de nieuwe clemme van Strijen (r.a. Strijen).

10-8-1655 comp. ***Wouter*** *Tonis* van der *Stouw* ***gehuwd*** met *Geertie Antonisdr.* ***wed.*** *Jacob* Gerrits ***Craeyensteyn en*** eerder van ***Pieter*** Adriaens Roos (Strijen, notaris Q. van Strijen).

Uit dit huwelijk:

1. ***Piefertje*** Jacobs ***Craeyensteyn,*** tr. 1° ***Jacob*** Cornelisse *Vosdijck.* en tr. 2° ***Leendert Gerrits Intveld;*** zij test. Cromstrijen 9 juni 1723.

2. ***Gerrit,*** volgt IV.

IV. ***Gerrit Jacobs Craeyensteyn,*** geb. Groot-Cromstrijen c. 1650, † Numansdorp in 1686, gegoed in Zuid-Beierland, tr. Numansdorp 21 april 1675 ***Meynsje Ariens van der Esch,*** geb. Groot-Cromstrijen in 1654, † Den Hitsert in 1696, dr. van ***Adriaen Jacobs*** en ***Neeltje Bastiaens de Wercker;*** zij hertr. Numansdorp 18 juni 1692 ***Bastiaen Pleune Michiels Hoek,*** weduwnaar van ***Soetje Goverts,*** schepen en heemraad van Oud-Beierland.

Zie voor dit echtpaar Maris „Een Honderdtal Nederlandsche Families", uitgave 1946, blz. 76-78.

Uit dit huwelijk:

Geertje Gerrifs Craeyensteyn, ged. Numansdorp *16* januari 1676, tr. *Leendert Ariens Punt;* stamouders der familie *Punf* in de Brabantse noordwesthóek; zie paragraaf 1, sub 1.

Aanhangsel bij de genealogie Craeyensteyn.

Langs de opgaande lijn van § 3 I *Aerf Aerfs* konden wij de. stamreeks niet verder opvoeren, maar onze aandacht viel op de bij zijn zoon 11 *Gerrit Aerfs* vermelde akten van uitkoop van, het jaar 1623, waarin onder diens nalatenschap beschreven werd land in Oud-Bonaventura aan de zuidzijde van de Molenweg, belend aan de westzijde de dijkgraaf Cornelis van Beveren, aan de noordzijde de Molenweg, aan de oostzijde de heer Pompeius de Rovere, schout der stad Dordrecht, en aan het zuideinde de heer *Wouter Craeyensfeyn,* oudburgemeester der stad Dordrecht. Het ligt voor de hand, om, gelet de exclusiviteit van de naam Craeyensteyn in deze streek in verband met de belending van Wouter en Gerrit, te denken aan onderlinge verwantschap van deze twee naamgenoten, en hierin werden wij gesterkt, toen in het nabije voorgeslacht van Wouter een mogelijke plaats voor I *Aerf Aerfs* aanwijsbaar bleek. Ook al is nadere zekerheid niet bereikt, en schijnt o.m. een onwettige familiebetrekking niet uitgesloten, toch menen wij goed te doen onze bevindingen hier weer te geven.

Wittert van Hoogland [13]) noemt als heer van Wulven: *Woufer van Oudshoorn,* heer van Craeyensteyn, geb. te Schoonhoven, raad 1579 en burgemeester 1606 van Dordrecht, † in 1624.

De geslachtsnaam *Van Oudshoorn* hebben wij in talrijke akten over *Woufer* en zijn, familie nimmer ontmoet. De familie komt steeds voor onder patronimica dan wel met de naam *(van) Craeyensfeyn.* R. Th. Muschart, die in dit Maandblad, jaargang 1952, zegels beschrijft van Wouter: „I en IV ge„dwarsbalkt van acht stukken (Wulven), II en 111 in zilver „drie zwarte kraaien zonder poten (Craeyensteyn) en, in een „rood hartschild drie zilveren posthoorns (Oudshoorn)" houdt diens familie voor een tak van het geslacht Oudshoorn. Voorts wordt in het handschrift Regt[14]), handelend over De Vlaming van Oudtshoorn, op bladzijde 108 verwezen naar een geslacht Van Outshoorn in de geslachtslijsten van Crayesteyn, van Asperen en de Gruyter, maar deze geslachtslijsten zijn voor ons spoorloos gebleven. *Wouter* heeft de naam Van Oudshoorn zelfs niet gevoerd in de zo belangrijke akte van belening met Wulven (Holl. leenkamer n° 138) d.d. 26 mei 1592, luidende:

„jonckheer Wouter, heere tot Crayesteyn, beleend met „dat huys tot Wulven ende hoffstede daert op staet bin„nen der uyterste graften" (en, op dezelfde datum, met de heerlijkheid Wulven benevens achtentwintig morgen vóór het huis).

Het „Craeyensteyn", waarnaar deze familie zich genoemd heeft, was, evenals het eerder genoemde, een Hollands leen, namelijk:

„een thiende groot ende smal met allen hoeven toebe„hoorende, geheiten Crayestein in Berchambacht gelegen, „daer boven bepaald is cleynthienhoven ende beneden „grootthienhoven",

13) „Bijdragen tot de geschiedenis der Utrechtscho Ridderhofsteden en Heerlijkheden", p. 394.

14) Bibliotheek van ons Genootschap.

in erfleen uitgegeven anno 1532 aan Mr. *Aernt Bouwens* uit Stolwijk bij overgifte van *Adriaen van der Houwe* (Holl. leenkamer n°125); 20 dec. 1557 verlijd *Adriaen Bouwens,* burgemeester van Schoonhoven, bij dode van Mr. *Aerf,* zijn broeder (Holl., leenkamer n° 128); 9 jan. 1567 verlijd *Woufer Bouwens,* onmondig, bij overgifte van *Adriaen Bouwens,* zijn grootvader (Holl. leenkamer n° 131) [15]).

Deze Bouwen's-groep kunnen wij uitwerken tot onderstaand genealogisch fragment.

I. *Bouwe* [16]), tr. N.N.

Uit het huwelijk:

1. Mr. *Aernf Bouwens,* † vóór 1557, beleend 1 febr. 1530 met vijfthalve morgen land in Stolwijk [17]), in 1532 ald. wonende beleend met „Craeyensteyn", schepen van Schoonhoven 1542—1544, tr. *Marichjen,* † na 1561.

   21-7-1561 *Marichjen Aert Bouwens* wed. met haar voichts hant voor haer selven, en Adriaen *Bouwens* voor hem selven en als gemachtigde van *Niesgen Bouwens,* syn suster, transporteeren aan Wouter Jacobs een huys en erve bij de Lopickerpoort van Schoonhoven (r.a. Schoonhoven n° 2346).

2. *Niesgen Bouwens,* † na *1561.*
3. *Adriaen Bouwens,* volgt II.

11. *Adriaen Bouwens,* †1567/74, schepen van IJsselstein 1519, burgemeester ald. 1524, rentmr. van 1 Jsselstein 1537—'40, vestigde zich vervolgens te Schoonhoven, electeur. schepen en burgemeester van Schoonhven 1550 —'64, bij dode van zijn broer beleend met „Craeyensteyn" en met het land onder Stolwijk 1557, tr. N.N.

   7-8-1519 Adriaen *Bowens,* schepen van IJsselstein, zegelt met drie posthoorns (dr. Drossaers, Inventaris en regestenlijst van den Nassausehen Domeinraad, inv. n° 113, reg. oork. nos 1548, 1569, 1598/99, 1644, 1837; in dit laatste vermeld met zijn zoon *Bouwen* Adriaens) .

   28-5-1555 *Ariaen Bouwens* belender op het Nederoudeland van IJsselstein; 29-10-1557 id., thans burger van Schoonhoven; eigenaar van land in de Lage Biezen onder IJsselstein (r.a. IJsselstein) [18]).

Uit dit huwelijk:

1. *Cafherina Adriaens,* † na 1591, tr. Mr. *Johan van Treslong,* † vóór 1591, president van de Hoge Raad van Holland.

   13-1-1591 romp. voor notaris J. de Cappella te 's-Gravenhage jonckvrouwe *Katerina van Crayesteyn,* wed. van Mr. *Johan van Treslongh,* in sijn leven president van de Hoge Raad van Holland, machtigt tot verkoop van de helft van 10 morgen land op het Overoudeland van IJsselstein, waarvan de wederhelft al eerder door de erfgenamen van *Bouwen Adriaensse van Oraeyensteyn* verkocht was.

   2-8-1574 De kinderen van † *Bouwen Adriaenss,* erfgenamen van hun grootvader *Adriaen Bouwens* en hun oom Mr. *Jan van Treslong,* advocaat voor het Hof van Holland (r.a. IJsselstein).

15) Volgens H. van Berkum „Beschrijving van Schoonhoven" a° 1762, p. 271, reikte de jurisdictie van Schoonhoven „tot tegenover de Houte Brugge van Kraayesteyn toe incluis".

16) Hij is mogelijk dezelfde als *Bouwe Klaasze,* schepen 1515—'39, en burgemeester 1523—'31 van Schoonhoven, beleend in 1510 met de Tentenburg onder Schoonhoven. De Tentenburg droeg hij in 1537 over aan zijn dochter *Marycke,* en kwam bij haar overlijden aan haar broer *Jan Bouwens,* schepen van Schoonhoven (Holl. leenkamer n° 227, p. 324).

17) Zie Holl. leenkamer n° 125, p. 21.

18) Verscheidene regesten uit IJsselstein mocht ik ontvangen van de heer M. H. H. Doesburg te IJsselstein.

2. *Bouwen Adriaens,* volgt 111.

111. *Bouwen Adriaens Craeyensteyn,* † *vóór* 25 sept. 1572. gegoed onder IJsselstein, Nederslingeland, Berchambacht, Benscop en elders, tr. *Margàretha van Nes.*

6-6-1555 *Bouwen Ariaens,* belender op het Overcudeland van IJsselstein (r.a. IJsselstein).

Uit dit huwelijk:'

1. *Adriaen Bouwens,* †1575/77, beleend met land onder Stolwijk bij overdracht van zijn grootvader *Adriaen Bouwens 1567.*
2. *'Wouter Bouwens,* volgt IV.
3. *'Deliana Bouwens,* tr. vóór 1572 *Otto de Man (van Culenburch)* .

25-9-1572 De erfgenamen van *Bouwen Adriaens,* te weten *Adriaen Bowwenss, Wouter Bouwenss, Deliana Bouwenss* gehuwd met *Otto Man van Culenburch, broers en* zuster (r.a. IJsselstein).

14-1-1601 Otto de *Man,* wonende te Leyden, met *Boudewijn Ottens de Man* zijn zoon wonende te Delft (later ontvanger der gemeene middelen ald.), transporteren 10 morgen land „de Campen" onder IJsselstein (r.a. IJsselstein).

IV. Mr. *Wouter Bouwens van Craeyensteyn,* geb. Schoonhoven, † 1624, heemraad van Bonaventura (Land van Strijen), raad 1579 en burgemeester 1606 van Dordrecht, beleend a° 1567 (nog minderjarig zijnde) met „Craeyensteyn" bij overdracht van zijn grootvader *Adriaen Bouwens,* beleend a° 1592 met de ridderhofstad en heerlijkheid „Wulven", tr. Dordrecht 19 aug. 1578 *Lidia van Beveren,* geb. ald. 1559, † ald. 1599 (dr van *Michiel* en *Adriaen Oem).*

Deze IV Mr. *Wouter* was de eerdergenoemde belender van onze (paragraaf 3 11) *Gerrit Aerts in* Oud-Bonaventura a° 1623, Nu zou men in de familie van Mr. *Wouter Bouwens Craeyensteyn* aan Gerrit's vader, *Aert Aerfs,* een plaats kunnen, toedenken als zoon van 1 1. Mr. *Aernt Bouwens,* maar dan had normaal het leengoed „Craeyensteyn" krachtens versterf op *Aert Aerfs* moeten overgaan, instede van op de broer van de overledene, gelijk geschied is. De overgang van een leengoed bij dode van de éne broer op een andere broer duidt, naar oud-hollands leenrecht, op ontstentenis van. wettig nageslacht. Aangezien de naam Aerts taalkundig eveneens een samentrekking is van *Adriaens,* komt (paragraaf 3 sub 1) *Aerf Aerts* ook in aanmerking als zoon van 11 *Adriaen Bouwens,* in welk geval hij een oom geweest zou zijn van zijn zoons buurman en, zijn naamgenoot Mr. *Wouter Bouwens Craeyensteyn.*

Wij moeten het bij deze beschouwingen laten. Het is wel jammer, dat de relatie tussen de twee bedoelde Craeyensteyn's in Oud-Bonaventura niet nader onderzocht is kunnen worden aan de hand van de geschiedenis van, hun landbezit: in het polderarchief berusten wel een aantal kavelingen van omstreeks 1595, maar juist geen akte betreffende de hier aan de orde zijnde, percelen,

---

Van Oldenbarnevelt,

door **Mr.** W. **de** Vries.

§ 1. Bijna twintig jaren geleden verscheen van mijn hand in dit Maandblad (LVIII, 1940, kol. 324) een „Bijdrage tot een genealogie Van Oldenbarnevelt", en in het daaropvolgende jaar (LIX, kol. 264) een aanvulling over „De afstamming der Van Oldenbarnevelt's". Zelf vond ik sedert dien nog enkele nieuwe gegegevens, die door de heer R. Wartena te Arnhem werden vermeerderd met een tweetal acten, door hem aangetroffen in het Huis-archief Terschuur (R.A. Arnhem). Met de publicatie ervan meende ik te moeten wachten tot zich een aanleiding zou voordoen, om opnieuw de belangstelling voor de *Van Oldenbarnevelt's* te vragen. Dit nu werd het geval, toen mij door bemiddeling van het Centraal Bureau voor Genealogie een aantal fotocopieën bereikte van een tweetal nagenoeg gelijkluidende acten, die de heer J. E. H. Tissot van Patot te Overveen onder zijn familiepapieren had aangetroffen. Beide stukken bleken een afschrift [1]) van een door richter en schepenen van de stad Doesburg op Vrijdag Octava Epiphaniae (dat was 20 januari) 1548 onder hun „stadt secreet zegel" afgegeven „vidimus brieff" te bevatten en wel van de volgende (hier enigszins verkort weergegeven) inhoud [2]):

„Wy Rychter ind Schepenen der stadt Doesborch doen kondt ind tugen myt desen apenen vidimusbrieff, dat wy huiden op dach datum des brieffs hebben gekent [gesien] ind hooren lesen eynen voelsegelen [volsegelden] ongecansselierden ind ongevitterden brieff, inhaldende van woerden te worden als hiernae beschreven staet: Ick Pieter. van Egmont [Peter van Egmondt], Richter van Veeluven [Veluwe?], doe, kont allen luyden, ind tuge openbairlick myt desen spenen brieve, dat vur my ind gerichtsluyde hyer nae beschreven gecomen synt int gerichte *Claes Casyns soen van Oldenbernevelt* vur hem selven ende *Catherina* syn suster, ind als een momber synre suster; *Casyen Casyns soen* van *Oldenbarnevelt* ind Pye, syn suster, ind als een momber syner suster; *Wilhem Casijns soen van Oldenbernevelt,* ind *Efse* syn suster, ind als een momber sijnre suster; ind *Griete* [3]) *Casiens dochter van Oldenbernevelt* myt Johan van Helle [4]), hoeren gekaren mombcr, die hem dairtoe elck bysonder myt ordell ind myt recht gegeven ward [warden]. Ind hebben semptlick ind elck bysunder vuer hem selven myt oiren vryen moetwille. vuer hem ende oire erven gerichtelicken beliefft ind overgegeven alle alsulcke gescheitzbrieve te halden als *Casyen van Oldenbernevelt* hoer vader ind *Berte* [*Beerte*] hoir moeder by den frunden ende maigen tusschen hem allen gescheiden ind gemaickt hebben van alle alsulcke erfftael als alle dese vurgenumde kynder aenbesterven mach van vader ind moeder nae yuytwijssinge deselve gescheitbrieffs, van worden te worden als hyer nae beschreven volgt: Ick *Casyen van Oldenbernevelt* ind ick *Berte* echte wyff *Casyens* vurss belyen ind bekennen in dessen apenen brieve, dat, wy vur nutt ende orber ind vur guitdunck [guetduncken] nae onsen vyff synne, onse kindere, dy wy toe zamen hebben, elcken kynde bewyst hebben syn guedenisse ind versterff als zy hebben sullen nae onser elckes doedes, omme tuyst ind scheninge [5]) die daer aff komen muchte, ind sy myt maleeanderen hebben muchten. Soe hebben wy daertoe genomen toe hulpe onse frunde ind mage [6]), als myt namen Reyner Hanrickssz [Henricksz] [7]), Hanrick Nannemans soen, Rycolt Garirssz[Garitsen] Johan Echberthssz [Egbertsz]

1) Volgens de mij verstrekte fotocopieën dateren de afschriften, gezien de handschriften, uit omstreeks het begin en het einde van de XVIIde eeuw. Het oudste bestaat uit een dubbel folioblad, dat op de achterzijde het opschrift draagt: „Partagie oft deylinghe van de goederen van Casijn van Aldenbarnevelt ende Berte sijn huysfruw ende haer drie zoenen ende zes dochteren anno XIIII XLVIII, Claes Casyn Willem zoenen, Catharyn, Fije, Eeffse, Griete, Arent en Enneke". Daaronder is met een moderne (XIXde eeuwse?) hand geschreven: „Het bovenstaande is kennelijk geschreven door Mr. Johan van Oldenbarneveldt zelven, van wiens hand ik vele geschriften gelezen heb". De jongere *copie* bestond uit zes bladzijden. De beide afschriften zijn niet geheel gelijk, daar de copiïsten hun *eigen* spellingswijzen hebben gevolgd.

2) Ik volg hier, omdat dit het beste leesbaar is, het jongste afschrift. Raar dit mij gewenst leek, heb ik afwijkingen in de oudere copie tussen [ ] in de tekst opgenomen.

3) In het hier gevolgde afschrift staat boven *Griete* nogmaals Griete geschreven.

4) Zie voor hem mijn bijdrage Pan *der Hell* (Ned. Leeuw LXXII (1955), kol. 81 vlg.), kol. 87 onder IIb.

5) Lees: twist ind schelinge (= verschil van mening).

6) In het oudst@ afschrift zijn achter het moord „frunde" de daaropvolgende twee woorden doorgehaald.

7) Zie voor hem mijn genealogie Van *Aller* (Ned. Leeuw LXI (1943), kol. 90 vlg.), sub I.

ind Peel Rant [8]), die ons nae hoiren vyff synnen daertoe ten besten hebben helpen raden, dye dat oick vur nutt ind omme beste hebben geraden omme te schutten twyst ende onvrede tusschen onse kinderen, die daer aff nae onser twyer doet komen' muchte:

In den yrsten is te weten dat wy *Claes* onsen soon toegescheiden ind geven alinge, dat erve, dat ick *Casyen* vursz van Jan *van Aller* heb, soe als dat Maess Hairickss [Henrickss] hueden te dage in pacht heefft, myt synen tocbehor, in vurwaerden dat Claes die eine helfft hebben sal nae 'der yrster doet een van ons, ind die ander helft nae des andere doden myt vurwarden, dat Claes vurss. geven' sal van den vurss. erve *Enicken* syn jongste suster twe hondert Averlentsche goldep Rynsche gulden off die werde daervur, een hondert toe betallen nae den yrster doet syns vadere oft moedere vurss. bynnen ene halven jaer..... Vort soo sall *Claes* vurss. op alle Sunte 'Martins avont betallen ynder hoff taller [t'ALLER] *Reyner* van *Coeverden* off zijne erve ses alde grote toe tynsse toe vollenste tot sulcken tynsse als daer gaet wt ende [vuytten] medelande soe als dat *Casyen* ind Berte vurss. hebben van Dierck Smullinck '[Derick Smulinek] tot eenen onderpande. Vort soo hebben, wy *Casyen* ende *Berte* voorss. gegeven ind bewyestt *Casyen*, onsen soon, dat huis ende hoffstede mytten tymmer ind erve geheyten SALENTYN, ind die HIRTSHOEVE, soe als wy dat huyden toe dage bewonen, ind ons toebehoirt ind daertoe omtrent acht mergen landts gelegen zu Erckemeden [Arckemeden], soo ick Casyen voorss. yn vuertyden die van Dierck [Derick] Poyt gekofft heb, gekomen vuyt DYRRUM [DIERUM], die een helfft ter yrster doet ind die ander helft ter lester doet van vader off van moeder, in vurwaerden dat *Casyn* voorss hyr aff geven sall *Enicken* synre suster twee hondert golden Ryns gulden" (volgen weer bepalingen als boven t.a.v. Claes)..... „Oick sall Casyen vurss jaerlix betalen toe tynsse taller [t'ALLER] als van *Claes* vurss is, ses alde groet. Voirt soo hebben wy *Casyen* ende *Berte* vurss gegeven ind bewyst *Wilhem*, onsen soon, halff dat erve ten OLDENBERNEVELT [ALDENBARNEVELT], soo dat heiuden toe daege ons Casyen ind Berte toebehoort, die een helft ter yerster doet ind die ander helfft ter lester doet van vader off van moeder. Voert zoo hebben wy Casyen ind *Berte* gegeven ind bewyst *Kateryne*, onse dochter, dat erve op SLYCHTERHORST, geheiten OTELERS ERVE, myt vier mergen lants die van [wy] dnertoe aengekofft hebben, die een helfft ter ie(r)ster doet ind die ander helft ter lester doet van vader off van moeder, in vurwaerden dat *Kateryn* voorss. daeraff geven sal *Fye* ind *Effse* hoeren Susteren, hondert golden Rynssc gulden..... (etc.) Voort soe hebben wy Casien ind *Berte* voorss. gegeven ind bewijst *Fyen* ind *Effsen* onsen dochteren omtrent dnrthien *margen* lants aen drien campen gelegen in Erckmede [Arckemeden], daer die in aff heit STEENBEKEN, die ander die LEGEWEYE ind die darde DIE WERFT, die een helfft ter. irster doet die ander helfft ter lester doot van vader off van moeder, in vurwarden dat zij daeraff geven sullen taller [t'ALLER] yn den hoff Sint Martens avont sestien alde groit. Voert soo hebben wy *Casyen* ind *Berte* voorss. gegeven ind bewyst *Griten* onse dochter, eene rijchtersbrief sprekende op Dirick Smullinck, Claes van Aller ind Jan van Aller elck vur al van vyffhondcrt ind twintigsten halven Rynssen gulden, die een helft ter irster doet ind die ander helft ter lester doot van vader off van moeder. Voert soe hebben wy Casyen ende *Berte* gegeven ind bewijst *Arnt*, onsser dochter, twee campen lants omtrent sestienhalven mergen, daer die een aff heyt OVERHAEGEN, in die ander RAEVESCAMP, gelegen in Erckemede [Amkemeden], in vurwaerde dat zij hyer aff geven sall t'aller [t'ALLER] op Sunte Martens avont tho thy(n)sse acht alde groete ind drie alde boddregers ind sie sall hebben die een helfft van den campe vurss ter irster doot ind die ander helfft ter lester doet hoers vaders off moeders. Voert soe sullen wy *Claes*, Casyen, *Wylhem*, *Katheryen*, Pye, *Effse*, *Grytte*, *Arnt* ind *Enicken* geven Ernst onsen bastaertbruder vyff Rynsse gulden elck nae der yerster doet onse vaders oft moeder ind vyff nae der lester doot van hem beyden.

In oirconde der wairheyt aller deser gyfftinge, bewyssinge ind puncten vurss umb vast ind stantafftich te wessen ind toe bliven, soo heb ick *Casyen* voorss vur my ind *Berte myn* echte wyff myne segell aen dessen brieff gehangen ind oick gebeden Reyner Hanrickssz [Henricksz], Hanriek Naenemanssz, Rycolt Gayrtssz [Garitsz], Jan Egbertssz ind Peel Rant mede desen brieff te besegellen, dat wy Reyner, Henrick, Rykolt, Johan ind Peel vurss gerne gedain hebben omme mecre vestenisse aller puncten vurss. Gegeven int jaer onses Heeren dusent vierhondert achtenvyftich dese manendachs nae Sinte Mauritius dagh ind synre gesellen [9]), ende *Claes*, Casyen, *Wylhem*, *Kateryn*, *Fye*, *Effsche* ind *Griete* vurss. hebben oock voert vur my Rychter vurss. gerichtelich belieft ind overgegeven vur hem ende oeren erven"..... (dat zij zich aan de inhoud van deze brief zullen houden) ..... „sonder all argelyst. Daer dit geschiden waren over: ind 'aen als' gerichtzluyde Lyffer [Lyeffert] Voet; Johan van Bransenburch, Robbert [Elbert [10])] Gairtsoen ind andere meer guide luide, die dat mede sagen ind hoeren. In oireonde desen brieffs besegelt *myt mynen segell*. Gegeven *int jaer onses* heeren *dusent* vierhondert *acht* ind vyftich desen Vriedachs op Sunte Lucasdach desen heiligen Evangelist [11]) ind want, dan' wy rychter ind scepen dit alles woe voorss. van woerden toe worden gesien ind hoeren lesen hebben, soo hebben wy die waerheyt toe getuigenisse onse stat secretzegel aen desen apenen vidimusbrieff doen ind heiten hangen inden jaer onses Heeren dusent vyff hondert acht ind vertich op Vridach Octava Epiphaniae [12])."

[8]) Volgens een Nijkerks charter op 't Rijksarchief Arnhem was hij in 1461 met *Reyner Henricksz* kerkmeester en gasthuismeester te Nijkerk. Hij was gehuwd met *Alijd Gerrits* (dochter van *Gerrit Reyers*, stichter van de St. Catharina-vicarie in de parochiekerk van Nijkerk) en vader van Catharina *Randt*, de latere vrouw van *Henrick van Hennekeler* (zie mijn genealogie *Van Hennekeler* in Ned. Leeuw LVIII (1940), kol. 51 vlg. en kol. 59 sub 11).

[9]) 25 sept. 1458.

§ 2. Velen van de tegenwoordige lezers van ons Maandblad zullen de jaargangen 1940 en 1941 waarschijnlijk niet bij de hand hebben, terwijl de toen medegedeelde gegevens; wat de oudste generaties betreft, ook niet met één oogopslag: duidelijk zijn, Daarom moge hier een recapitulatie volgen:

De stamvader van de *Van Oldenbarnevelt*'s moet zijn geweest:

1. *Casijn van Oldenbarnevelt,* levende in het midden van de XIVde eeuw, immers zijn kleinzoon *Reyner* moet ca 1400 zijn geboren. Hij was vader van
   a. *Henrick van Oldenbarnevelt,* die wij hier buiten beschouwing kunnen laten (Zie Ned. Leeuw LIX (1941) kol. 264), en
   b. *Ernst van Oldenbarnevelt,* volgt onder 11.

II. *Ernst van Oldenbarnevelt Casijnsz.*, vader van
   a. *Reyner van Oldenbarnevelt Ernstz.*, vermeld 1430 te Nijkerk. Zijn weduwe *Katharina* leeft nog 1457 (Ned. Leeuw LIX (1941), kol. 265).
   b. *Casijn van Oldenbarnevelt,* volgt onder 111.

111. *Casijn van Oldenbarnevelt,* gegoed onder Nijkerk, overste peinder ald. (1435), richter van Veluwe 144 1—1456, † (waarschijnlijk) vóór 1460; tr. *Beerte,* die nog als zijn weduwe vermeld wordt in 1486.
Blijkens de hierboven vermelde „scheidsbrief" sproten uit dit huwelijk vóór 1458 drie zonen en zes dochters: de zeven oudste kinderen waren blijkbaar al volwassen in okt. 1458:
   1. *Claes Casijnsz. van Oldenbarnevelt.* Ik vermeldde hem reeds in Ned. Leeuw LVIII (1940). kol. 330, stamreeks B onder I sub b; en kol. 328, stamreeks A onder 11.
   2. *Catharina van Oldenbarnevelt.* Zij erft o.a. Otelers-erf.
   3. *Casijn Casijnsz. van Oldenbarneuelt. Zie* Ned. Leeuw LVIII (1940), kol. 330, stamreeks B onder II. Hij erft o.a. het goed Salentijn [13]) met de Hirtshoeve.
   4. Fye *van Oldenbarnevelt.* Zie Ned. Leeuw LVIII (1940), kol. 330 onder I sub c en kol. 341, waar zij vermeld wordt als vrouw van *Jan Goetinx.* Beiden overleden in of na 1486.
   5. *Willem Casijnsz. van Oldenbarnevelt,* nog vermeld te Nijkerk 1485 en 1486 (Ned. Leeuw LIX (1941), kol. 265). Hij erft het goed Oldenbarnevelt.

[10]) Deze naam is de juiste.

[11]) 20 okt. 1455.

[12]) 20 jan. 1548.

[13]) Vergel. Ned. Leeuw LVIII (1940), kol. 341, aant. 229. De in deze aantekening genoemde zuster *Alijd* is door de hierboven weergegeven brief een wel zeer schimmige figuur geworden.

-6. *Eefse van Oldenbarnevelt.*
7. *Grietè van Oldenbarnevelt.*
8. *Arnt van Oldenbarneyelt.* Zij erft Overhagen en Raveskamp.
9. *Enicke van Oldenbarnevelt.*

Van d e z e kinderen hebben, voorzover tot nog toe is gebleken, alleen de beide zonen *Claes* en *Casijn* het geslacht in wettige lijn voortgezet. Destijds vermeldde ik (Ned. Leeuw LVIII (1940), kol. *330* en *340)* nog een *Reyner van Oldenbarnevelt,* die blijkens twee Veluwse acten een broer moet zijn geweest van *Claes van Oldenbarnevelt,* en die op 4 april 1468 te Amersfoort, optreedt tezamen met zijn broers *Claes* en *Cosijn,* allen zonen van *Cosijn van Oldenbarnevelt.* Dat deze laatste inderdaad niemand anders kan zijn geweest) dan de hierboven sub 111 vermelde richter van Veluwe *Casijn* Ernstz. kan m.i. niet meer worden betwijfeld. Zulks vloeit ook voort uit het feit, dat in een in 1486 te Nijkerk gevoerd proces *Claes* en *Reyner van Oldenbarnevelt* broeders heten van *„Fye, Jan Goetincx* wiiff", dochter van Beerte, voor welke-beide vrouwen als momber optreedt hun resp. zoon en broer *Casijn van Oldenbarnevelt* (Ned. Leeuw LVIII (1940). kol. 341). De enige oplossing is, dat *Reyner* uit een eerder huwelijk van *Casyn Ernstz.* moet zijn geboren, en dat ik hem ten onrechte in 1940 ook een zoon van *Beerte* genoemd heb [14]). Uit hem sproot, gelijk ik destijds aannemelijk heb trachten te maken, de tak, waartoe de bekende raadpensionaris Mr. *Johan van Oldenbarnevelt* heeft behoord [15]).

Bij mijn pogingen de destijds samengestelde fragmenten-genealogie tot een geheel samen te voegen, heb ik in 1940 (kol. 341, § 3) de aandacht gevestigd op een *Ernst van Oldenbarnevelt,* keurmeester van de Veluwe sinds 1452, en reeds in 1447 te Putten en Wilp vermeld. Hij huwde te Harderwijk op 24 (morgengave 25) januari 1461 met *Claes Potte,* dr. van *Broenis,* maar moet in of vóór 1466 zijn overleden. Uit een eerder huwelijk moet hij twee zonen hebben gehad, die beiden *Johan* genoemd werden, en van wie de een 'later te Elburg leefde (Ned. Leeuw, LVIII (1940), kol. 338, stamreeks D sub 1) en wij de andere in 1470 tegen kwamen als *Jan Momme.* Volgens Van Spaen zou deze *Ernst* een broer zijn geweest van voornoemde *Reyner.* Het raadsel, waarom in de Amersfoortse acte uit 1468 *Ernst* niet voorkwam als, zoon van *Cosyn van Oldenbarnevelt,* de vader van *Reyner. Claes* en *Casijn,* wordt nu opgelost door de brief uit 1458': -*Ernst* was een onwettige zoon, een „bastaardbroeder" van de wettige kinderen van *Casijn Ernstsz.* en zijn (tweede?) vrouw *Beerte.* Hij mag uiteraard niet worden verward met zijn neef (oomzegger) *Ernst Cosijnsz. van Oldenbarnevelt,* dijkgraaf van de Arkemheen (Ned. Leeuw LVIII (1940), kol. 330, stamreeks B onder 111). Blijkens een in 1599 gevoerd proces [16]) was deze neef „genaempt den langhen Ernst van Oldenbarnefelt" en had hij „nae het affsterven van zijn eerste huysfr(ouw) *Geert van Nulde* bij zijn maget (dienstmaagd)„ ofte bysit Eeffken Aelts [17]) geprocreëert een zoon met naemen *Cosijn Ernsten van Oldenbarnefelt* [18])." *Elisabeth Jacobs van Dyrum* was dus de tweede vrouw van de lange Ernst.

Tenslotte nog een enkele aanvulling betreffende de latere generaties: De vondsten van de heer Wartena in het Huisarchief Terschuur (Inv. VI nrs, 77 en 78) brachten aan het licht, dat *Ernst van Oldenbarnevelt* te Putten (Ned.' Leeuw LVIII (1940), kol. 333 onder Vbis) gehuwd is geweest met *Aeltje van Wenckum,* die nog leefde op 15 maart 1592.

In het archief van de Kelnarij van Putten (R.A. Arnhem). berust voorts een lijst (Inv. nr. 259), waaruit mij bleek, dat Coop *van Oldenbarnevelt* (Ned. Leeuw LVIII (1940), kol. 329 onder V sub 2) op 20 januari 1629 werd begraven te Nijkerk. Aldaar werd ook op 10 febr, 1636 ter aarde besteld *Casijn van Oldenbarnevelt,* de zoon van *Anthonis* (.Ned. Leeuw alsvoren, kol. 337, sub III).

Een verkeerde aansluiting in de genealogie „de Gijselaar",

door MR. 0. A. VAN DER MEER.

Onderzoek naar het voorgeslacht van *Jannetje Jansdr. van der A,* geboren te Gouda en op 13 februari 1628 voor schepenen van Rotterdam gehuwd met *Isaac Crijnen van der Meer,* leerde dat deze *Jannetje* een dochter was van *Jan Claesz. van der A* en van *Adriaentge Cornelisdr. Gijselaars.* (Onjuist is het omtrent *Jannetje* meegedeelde in het Algemeen Nederlandsch Familieblad, jaarg. 1883, no. 50, pag. 2.)

Adriaentge Gijselaars voornoemd hertrouwde' voor schepenen te Gouda 26 of 22 oktober 1616 met *Simon Jansz. Paridaen,* j.m., chirurgijn, te Gouda, (waarschijnlijk de zoon van Mr. *Jan Paridaen,* eveneens chirurgijn, en *Weyntgen Jansdr.*) Het feit, dat zij ook voorkomt onder' de naam *„Blocx"* (zie Gouda, Regist. van het Hooftgeld 1622, fol., 4vo; Kerkerek. Gouda 1616, K.A. 8/19, fol. 31vo en de Grafboeken aldaar van 1600, 30e lage middelkerck fol. 30, en van 1641, ter plaatse alsv.) versterkte mijn vermoeden, dat zij zou behoren tot de Dordtse *de Gijselaars.*

De genealogie de Gijselaar in het Nederland's Adelsboek gaf natuurlijk voor het plaatsen van deze vrouw in de stamreeks geen uitkomst en evenmin die in het Nederland's Patriciaat [1]).

Genoemde *Adriaentge* bleek- ook niet voor te komen op de stamboom van de familie, zich bevindende bij de familiepapieren de Gijselaar, geschonken aan het Genootschap. Inmiddels noemde de akte van haar huwelijk met *Jan Claesz. van der A* (Gouda, Gereform. 1-8-1604) haar „van der Goude". Het lag dus voor de hand daar ter plaatse naspoeringen te doen omtrent haar voorgeslacht. Deze werden spoedig met succes bekroond: het Weeskamerarchief bleek een inventaris te bevatten van de nalatenschappen van haar

---

[14]) Tenzij, wat toch niet zeer aannemelijk is, na 20 okt. 1458 nog een zoon *Reiner* geboren zou zijn, waardoor de bovenvermelde brief zijn waarde grotendeels zou hebben verloren. Indien hij uit een eerder huwelijk van *Casijn* was geboren, is het waarschijnlijk, dat hij voor Casijns tweede huwelijk al „afgegoed" was.

[15]) Een nadn onderzoek naar deze tak aan de hand van authentieke gegevens zou wel aanbeveling verdienen. Heeft misschien *Willem Casijnsz.* het goed Oldenbarneveld nagelaten aan *Reiner* of zijn nakomelingen, en is daardoor de brief uit, 1458 ook voor de tak van Mr. *Johan van Oldenbarneveldt* van waarde geworden?

[16]) R.A. Arnhem, Archief Veluwe, Inv. n° 38, fol. 74.

[17]) *Eefken Aelts* huwde later in cer en deugd met een *Aelt Aeltsz.,* wien zij een dochter schonk, die de vrouw werd van *Geurt Petersz. van Royen* uit Amersfoort (twee kinderen : *Peter* en *Anna Geurts van Royen*).

[18]) Zie Ned. Leeuw LVIII (1940), kol. 331, onder IIId.

[1]) Zou het niet een goed werk zijn, als het Adelsboek éénmaal van de opgenomen families ook de takken uitwerkte, waaruit afstammelingen in vrouwelijke lijn bestaan? Van de meeste families zullen- daartoe de gegevens voor de redactie gemakkelijk te verkrijgen of reeds voorhanden zijn, terwijl de meeste belangstellenden vaak moeizame arbeid hebben te verrichten om die gegevens te verzamelen. Het Patriciaat plaatst soms wel een volledige genealogie, doch zou het naar mijn smaak zoveel mogelijk moeten doen.

ouders, met gegevens omtrent de administratie van die boedel, doorlopende tot nog enige tijd na het huwelijk van Adriaentge.

Deze inventaris (Gouda, Weesk. Arch. inv. nr. 1, fol. 367 d.d. 27-9-1581) vermeldt als ouders van Adriaentge: Cornelis *Jacobsz. de Gijselaar* en *Maritgen Mathijsdr.* Dat we hier te doen hebben met de 'personen voorkomende in de genealogie de Gijselaar blijkt wel duidelijk uit de beschreven vermogensbestanddelen, waartoe behoren losrentebrieven op de stad Dordrecht en op inwoners van Dordrecht, alsmede drie huizen in de Heer Mathijsstraat te Dordrecht.

Voogden over het kind zijn *Arien Jacobsz. Ghijselaer, Vranck Mathijsz., Arien Mathijsz.* en *Bruyn Woutersz.* De laatste drie zijn, gelijk hierna blijkt, twee broers van *Maritgen Mathijsdr.* en haar zwager, gehuwd met *Celiken Mathijsdr.*, zelf genaamd *„Verdoes" (23-11-1604* in het hierna geciteerde vervolg van de inventaris en Gouda, R.A. 332/22 en 336/192).

Ook het overlijden van de echtelieden *Cornelis Jacobsz. de Gijselaar* en *Maritgen Mathijsdr.* viel nader te preciseren. Beiden blijken te zijn begraven in de St. Janskerk te Gouda en wel respectievelijk op 4 dec. 1580 (Kerkerek. 1579—'83, jr. 1580, opdoen van graven, fol. 3vo, Luyen en clocken. fol. 25) en op 27 aug. 1581 (dezelfde kerkerek., jr. 1581, opdoen van graven, fol. 2vo, luyen en clocken fol. 19).

Dit alles lijkt een welkome aanvulling op de genealogie de Gijselaar, welke omtrent bedoeld echtpaar weinig gegevens bevatte.

Maar de bestudering van de inventaris leidt tot een heel ander resultaat, n.l. dat de genealogie de Gijselaar, zoals deze in 1929 werd afgedrukt in het Adelsboek, weer beroofd wordt van de generaties, welke er juist bij die uitgave aan toe werden gevoegd. Uit de tekst van de inventaris is n.l. duidelijk te lezen, dat genoemde *Adriaentge* het enige kind is van *Cornelis Jacobsz. de Gijselaar* en *Maritge Mathijsdr.* Hoe toch zijn anders te verstaan de zinsneden: „voochden van Ariaentgen, des voors. Cornelis Jacobss ghijselaers naegelaeten weeskindt" en „hebben aengebrocht dat hetselve weeskindt bij toverlijden van sijn vader en moeder aengecomen sijn dese naebeschreven brieuen en goeden", (waarop kennelijk volgt de beschrijving van de volledige huwelijksgemeenschap). En ook verder blijkt nergens in de Weeskameraantekeningen van het bestaan van nog een minderjarig kind, gelijk *Jacob de Gijselaar,* die blijkens zijn ondertrouwakte met *Reijmbrich Nanningsdr.* ± 1577 geboren werd, toen geweest moet zijn. Integendeel, later komt alleen *Jan Claesz. van der A* de diverse stukken, op de boedel betrekking hebbende, uit de weeskamer lichten (Vervolg van de inventaris en verdere boedeladministratie voorkomende in inv. nr. 4, akte 135 bis van hetzelfde archief).

Uit de vorige alinea blijkt m.i. onweerlegbaar, dat *Jacob de Gijselaar,* die door het Nederlands Adelsboek in de uitgave van 1914 „Cornelisz." wordt genoemd en in 1929 uitdrukkelijk vermeld wordt als zoon van het echtpaar *Cornelis Jacobsz. de Gijselaar* en *Maritgen Mathijsdr.,* niet uit dit echtpaar stamt.

Levert nu het hiervoor bedoelde familiearchief iets op, ten bewijze van zijn afstamming? M.i. neen, Wel vind ik een. vele jaren jonger dan onze Jacob zijnde, stamboom, waarop aangetekend staat, dat bedoeld echtpaar een kind naliet, staande onder voogdij van *Adriaen Jacobsz. de Gijselaar.* Waaruit de maker van de stamboom die wetenschap put, blijkt niet: intussen levert de geciteerde inventaris het bewijs. Doch wanneer nu diezelfde stamboom vervolgens *Jacob de Gijselaar* het patròniem „Cornelisz." geeft, vertelt dat hij

onder voogdij van zijn oom *Adriaen Jacobsz. de Gijselaar* stond en hem plaatst *als* zoon van *Connelis Jacobsz. de Gijselaar* en *Maritgen Mathijsdr.,* wordt ook daarvoor niet één bewijs aangehaald. Wel bevinden zich in bedoeld archief de afschriften van de documenten, vermeld door Jhr. Dr. W. A. Beelaerts van Blokland in zijn artikel over „De eerste generatiën van het geslacht de Gijselaar", gepubliceerd in „De Nederlandsche Leeuw", jaargang 1935, kol. 133—139, doch deze leveren slechts het bewijs van de afstamming van *Cornelis Jacobsz, en. Adriaen Jacobsz. de Gijselaar* C.S. uit *Cornelis de Gijselaar* van Ophesseling, terwijl verder slechts aanwezig zijn stukken uit een veel latere tijd, alzo een gaping latende ten aanzien van het tijdvak, waarin het hier behandelde vraagstuk speelt. Ook Jhr. Dr. Beelaerts van Blokland zelf spreekt in bedoeld artikel niet over die tijd,

Evenmin wordt ons vraagstuk opgelost in het artikel „Een vergeten tak van het geslacht De Gijselaar en een weinig bekend kunstenaar" door de heer P. M, van Walchren, geplaatst in „De Nederlandsche Leeuw" van 1928, kolom 4-9, waarin uitvoerig de tak, gesproten uit *Jacob Jacobsz. de Gijselaar* wordt uitgewerkt en terloops ook afstammelingen van *Adriaan Jacobsz. de Gijselaar* worden behandeld.

Daarom leek het mij nuttig nog eens na te gaan, wat er te vinden is omtrent Jacob en zijn afstamming. En dan moet ik als eerste resultaat daarvan vooropstellen, dat ik Jacob nooit heb aangetroffen met het patroniem Cornelisz. in een document uit zijn eigen tijd. (En ook niet in „De Vroedschap van Amsterdam", waar hij genoemd wordt in deel 1, pag. 531. Had Jhr. Elias dus een dergelijke ervaring?) Dat aan dit patroniem, misschien dus ontsproten aan een vergissing of een onderstelling van de maker van de stamboom uit het familiearchief, enige bewijskracht moet worden toegekend, lijkt mij zeer te betwijfelen.

Wel vond ik van Jacob:

1. zijn huwelijksaantekening te Amsterdam met *Margriete Klaes Jansz.(dr. Kruydenier) 7* febr. 1615, DTB 763, fol. 18.
2. zijn huwelijksaantekening aldaar met *Reijmbrich Nanningsdr.* op 23 dec. 1605, DTB 411, fol. 318 (oud, nieuwe paginering 641): hij is 28, zij 29 jaar.
3. zijn huwelijksvoorwaarden met *Reijmbrich Nanningsdr., 6* dec. 1605 verleden voor nots. Ghijsberts te Amsterdam (not. arch. inv. nr. 26, fol. 578).
4. een akte van 22 aug. 1606, waarin *Jacob de Gijselaer,* poirter van Amsterdam, geauthoriseert bij vonnis v. d. Gerechte van Amsterdam van 19 aug. daaraanvoorafgaande tot het lichten uit handen van Andries de Graeuw, coopman aldaar, het geen hem toekomt van wege zijn 1/6 part scheeps in de „sampson", gekomen van Cabo Verde, onder bewind van Commies Adriaen beysott(?) in dienst van Dirck Huyberts Verveer, coopman te Dordrecht, erkent tegen cautie 100£ vl. ontvangen te hebben: *Peter Alen,* zijn zwager, stelt zich borg, voor het geval terugbetaald moet worden. (Notaris Ghijsberts, *36/165*).
5. een akte, waarin hij namens zijn zoon *Adriaen,* geboren uit zijn huwelijk met de inmiddels overleden *Reijmbrich Nanningsdr.,* die een kind blijkt van *Ydtgen Harcken* en *Nanning N.N.,* optreedt ter verdeling van de nalatenschappen van *Immetgen-* en *Pieternella Harcken,* twee tantes van Rijmbrich (Amsterdam, Not. Arch. inv. nr. 39, fol. 440vo, akte 22 april 1614 voor notaris Ghijsberts vnd. verleden).
6. een volmacht op de procureur Hendrik van Heemskerk te Leiden om processen te voeren (Leiden, Not. Arch. inv. nr. 75, akte 85, op 15 aug. 1608 voor notaris J. van Tethrode verleden), waarbij Isaac van den Berch getuige is,

7. een daarmede verband houdende akte, verleden 18 aug. 1608 voor notaris van der Wuert te Leiden (inv. nr. 36, fol. 132) waaruit blijkt dat de volmacht op van Heemskerk strekte tot berechting van moeilijkheden met Karel van der Sep te Leiden wegens leveranties. *Jacob* heet hier wijnkoper te Amsterdam. Hij protesteert tegen overschrijding van de verleende volmacht. De akte is (zoals vele van van der Wuert) niet getekend.

Alle andere bovengemelde stukken tekent *Jacob de Gijselaar* met een bijzonder mooie krul aan de J en een achtervoegsel zoals bijgaande reproductie vertoont. Is daaruit misschien K(ornelis)z. gelezen? Slechts in de oudste handtekeningen is de G zoals in de reproductie: later schrijft hij deze in de toen gebruikelijke vorm.

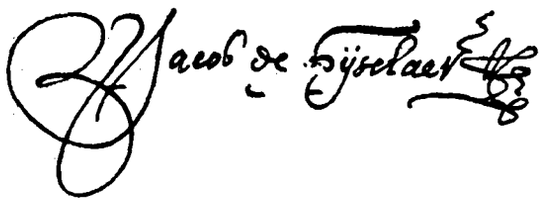

Verder vond ik Jacob nog genoemd in een royement van 9 aug. 1640, gesteld naast een hypotheekakte van 12 juni 1598 ten gunste van Lourens Visnich, die zijn vordering cedeerde aan Margaretha Claesdr. (Dordrecht R.A. inv. nr. 744, fol. 273).

De afkondiging van Jacobs huwelijk met *Reijmbrich Nanningsdr.* te Dordrecht op 25 dec. 1605 geeft ook geen patroniem.

Zo komen we dus niet tot een conclusie. Maar laat het vraagstuk zich ook niet op deze wijze benaderen: als *Jacob* n i et de zoon is van bovengenoemde *Cornelis Jacobsz. de Gijselaar,* van wie kan hij dan w el een zoon zijn?

Ter beantwoording van die vraag zou ik willen redeneren als volgt:

Een andere *Cornelis de Gijselaar,* van wie hij zou kunnen afstammen, is bij mijn weten niet bekend. En, zoals reeds gezegd is, berust het patroniem misschien op een vergissing of onderstelling (geïnspireerd op Jacob Cornelisz. de Gijselaar, die de vader was van Cornelis Jacobsz.?).

Voorts weten we reeds uit het geciteerde artikel van de Heer van Walchren, dat de broer van *Cornelis Jacobsz. de Gijselaar,* met name *Adriaen Jacobsz. de Gijselaar,* een zoon *Jacob* had, die koopman was te Amsterdam (vgl. de in dat artikel aangehaalde akten van het Not. archief Leiden, inv. nr. 90, akte 17, en inv. nr. 94, akte 86, respect. van 25 nov. 1607 en van 31 maart 1613). Tenzij het nu aannemelijk is, dat er van ± 1607 tot ± 1613 tegelijkertijd te Amsterdam twee kooplieden met de naam *Jacob de Gijselaar* leefden, — en dat lijkt me allerminst waarschijnlijk, want ware dit wel het geval geweest, dan zouden de Amsterdamse notarissen hen wel met patronimica hebben aangeduid — ligt de conclusie voor de hand, dat de *Jacob de Gijselaar,* die huwt met *Reijmbrich Nanningsdr.,* en later met *Margaretha Kruydenier,* dezelfde is als de *Jacob de Gijselaar,* die een zoon is van *Adriaen Jacobsz. de Gijselaar.*

Helaas is de inventaris van de goederen, die laatstgenoemde te Leiden naliet (Not. Arch. Leiden, inv. nr. 90, akte 17 d.d. 25 nov. 1607, vermeld in het geciteerde artikel van de Heer van Walchren) niet door de rendanten getekend, anders had vergelijking van de handtekening van de rendant *Jacob de Gijselaar* met b.v. die van de bruidegom van *Reijmbrich Nannings* in de vermelde ondertrouwaantekening over de juistheid van mijn conclusie uitsluitsel kunnen geven.

Voor mijn conclusie pleit nog:

a. de zoon van *Jacob de Gijselaar* en *Reijmbrich Nanningsdr.* de oudste zoon dus van Jacob, heet *Adriaen* (Amsterdam, Not. arch. inv. nr. 39, fol. 440vo).

b. *Adriaen Jacobsz. de Gijselaar* heeft tot schoonzoon *Alewijn van der A.* gehuwd met *Adriaentge Adriaensdr. de Gijselaar* (Leiden, Not. Arch. inv. nr. 90, akte 17 en Dordrecht, R.A. inv. nr. 749, fol. 44). Deze *Alewijn van der A* maakt met een *Jacob de Gijselaar,* en wel met degeen, die met *Reijmbrich Nannings* trouwde, gelijk duidelijk blijkt uit zijn handtekening, op 8 mei 1607 voor notaris van Woerden te Rotterdam een akte van indemniteit (Rotterdam, Not. arch. inv. nr. 25, akte 100). Het betreft hier het feit, dat Anthony Repelaer te Dordrecht 1800 gl. zal innen van Cornelis Pietersz. binnen Dordrecht. Is dit misschien een vordering, welke behoort tot de boedel van de vrouw van *Adriaen Cornelist. de Gijselaar?* In ieder geval wijst het op samenwerking van een tweetal, dat we naar mijn mening ook aantreffen in de geciteerde Leidse inventaris 90/17.

Doch ik maak mij sterk, dat er nog wel meer te vinden zal zijn. Isaac van den Berch treedt b.v. ook wel op voor de boedel van *Adriaan Jacobsz. de Gijselaar.* Misschien is er wel een volmacht op hem verleden voor een Amsterdamse notaris (de klappers der Leidse not. protocollen controleerde ik reeds over de jaren 1607 tot 1613).

De boedel van *Reijmbrich Nannings* vond ik niet in de inbrengregisters van de Weeskamer te Amsterdam. Veel was daarin over de onderhavige kwestie ook niet te verwachten, omdat *Reijmbrich Nannings* op huwelijkse voorwaarden trouwde, dus in haar nalatenschap geen aandeel te verwachten was in de boedel van haar schoonvader. Echter moet over laatstbedoelde boedel nog wel iets te vinden zijn in het Archief van de Weeskamer van Dordrecht (vgl. het daar in 1615 geregistreerde testament van hem, voorkomend onder het nummer 612; ik kon dit echter nog niet raadplegen of doen raadplegen, omdat het door werkzaamheden in het archiefdepot niet bereikbaar was).

Mag ik intussen de medewerking inroepen van ieder, die over dit onderwerp reeds iets vond of alsnog vindt, hetgeen de oplossing naderbij kan brengen?

Voor de belangstellenden kan ik hieraan nog wat gegevens toevoegen, welke het bovenstaande, voorzover dit iets positiefs brengt, enigszins afronden.

Adriaen Jacobsz. de Gijselaar had tot echtgenote *Anneke Adriaensdr.,* die een dochter was van *Adriaen Jacobsz. (in) Medenblicq* en *Fijchjen Adriaensdr.* (Dordrecht R.A. 733. fol. 240 recto en verso, beide van 1578, id. 743 fol. 326 recto en verso, id. 744 fol. 253; de ouders zijn bij eerstgenoemde akte reeds overleden).

Adriaen Jacobsz. de Gijselaar passeerde 19 mei 1607 een volmacht voor notaris Pieter Geens (te Leiden?), van welke notaris ik geen protocol kan vinden (Dordrecht R.A. 749, fol. 44 d.d. 29 juni 1607). Adriaen moet dus tussen 19 mei 1607 en 25 nov. daaraanvolgende (datum van inventaris van zijn nalatenschap) zijn overleden, en misschien zelfs na 29 juni, toen Alewijn van der A gebruik wilde maken van de volmacht (niet doorgegaan).

Annetge Adriaensdr. leeft nog 4 april 1598 (Dordrecht R.A. 744, fol. 253 voorm.).

Maritgen Mathijsdr., de vrouw van *Cornelis Jacobsz. de Gijselaar,* erfde van een tante, *Maritgen Adriasnsdr.,* huisvrouw van *Jan Jacobsz. Vos,* krachtens testamenten, verleden

18 nov. 1566 voor notaris Jan Daems en 13 juli 1564 voor notaris Cornelius filius Jan Leendertsz. (aantekeningen van 23 nov. 1604 en 23 mei 1607 in de geciteerde Goudse inventaris c.a.). De protocollen van deze goudse notarissen zijn verloren gegaan. Van deze nalatenschap worden ook bestanddelen, omdat daarop een last rust ten behoeve van de kinderen der verkrijgers, beschreven in de Goudse Weeskamer (inv. nr. 1, fol. 208, eerste opgave d.d. 12 maart 1569, enz.), waar de erflaatster *Marifqen Adriaensdr. Donders* heet. Is zij het, die als *Maritgen Adriaensdr.* werd begraven in de St. Janskerk te Gouda op *6* april 1567 (Kerkerek. 1567, K.A.1/10, jaar 1567, fol. 1)? In ieder geval is zij *22* juni 1567 niet meer in leven. Haar executeur testamentair betaalt dan 12 gl. aan de kerk „tot een testament" (t.a.pl., fol. IX).

Laatstgemelde inventaris, (welke ook slechts Adriaentge kent als kind van *Marike Mathijsdr.* en *Cornelis de Gijselaar)* in verband met Gouda, R.A. 328, fol. 23vo, 24, en 48verso leert, dat er waren *Franck* (of *François*) *Mathijsz.. Willem Mafhijsr., Adriaen Mathijsz.* en *oude Mariken Mathijsdr.,* gehuwd met *Barthout Willemsz. (Abbesfeech?),* allen meerderjarig op 21 febr. 1560, en *jonge Mariken Mathijsdr.* en *Celiken Mathijsdr.,* welke beide 10 okt. 1560 nog minderjarig zijn.

Vranck wordt geregeld het eerst genoemd en zal dus wel de oudste zijn.

Willem Mathijsz. is *27* sept. 1581 niet meer in leven: zijn weeskind is *Celitgen Willemsdr.* (vervolg Weeskamer 1/208) Deze *Celitgen* blijkt 24 januari 1589 de vrouw te zijn van *Lesnderf Pietersz. Verdaech* (dezelfde akte).

Blijkens een verder vervolg van dezelfde inventarisakte d.d. 26 april 1600 zijn dan ook niet meer in leven *Vranck Mathijsz.,* die nagelaten heeft twee kinderen, *Celyken Vrancken,* getrouwd met *Herman Jansz.,* en *Marifqen Vrancken,* en *Adriaen Vrancken,* die nagelaten, heeft *Mathijs Adriaensz., Dirck Adriaensz., Aeltqen Adriaensz.* en *Goolfqen Adriaensdr.*

In een akte van 8 mei 1568 (Gouda, R.A. 329, fol. 24vo) blijkt *jonge Mariken Mathijsdr.* inmiddels getrouwd te zijn met *Cornelis Jacobsz. de Gijselaar* en *Celiken Mathijsdr.* met *Bruyn Woufersz. (Celiken* heet hier *Cecilia).* In deze akte wordt met zovele woorden *Willem Mathijsz.* broer en zwager genoemd van comparanten, n.l. *Franck, Adriaen, oude Marike. Corn. Jac. de Gijselaar* en *Bruyn Woutersz.*

In verband met een en ander lijkt het zeer waarschijnlijk, dat Celije *Adriaensdr.,* wed. *Mathijs Francke,* genoemd in Gouda R.A. 327, fol. 29 d.d. 22 dec. 1554 en waarschijnlijk begraven in de St. Janskerk te Gouda op 15 okt. 1559 (Kerkerek. 1/6, 1559) de moeder is van dit gezin; en dan zal *Mathijs Vrancke* de vader daarvan zijn. Bewijs hiervan zal wel te vinden zijn geweest in de oudste weeskamerregisters, welke verloren zijn gegaan (no. 1 van thans voert het oude nr. 6!).

Ydtqen Harcken, de moeder van *Reijmbrich Nanninqs,* was blijkbaar tweemaal gehuwd; *Reijmbrich* heeft n.l. zusters en broers, die deels met het patroniem *Nanninqs* worden aangeduid, deels met de naam *Heder(t),* te weten *Brechfqen Nanninqs,* getrouwd met *Peter Alen (voor* 1606), *Immefqen Nanninqs,* getrouwd met *Rogier Dickenson* (zij was reeds overleden voor 22 april 1614) en *Jan Hadars of Heder* en *Annetgen Heders,* de laatste op 22 juni 1606 „out 17 jaer" (vgl. gemelde akte van Nots. Gijsbrechts 39/440vo en Inbrengregister van de Weeskamer Amsterdam, no. 14, fol. 252vo, waar de vader van Annetgen *„Ritsert Heder(t)* wordt genoemd; te Amsterdam vond ik geen huwelijk van Ritsert Heder(t) ± 1580—'90).

Broers en zusters van Ydtgen Harcken zijn:

1. *Neelfgen Harcken,* gehuwd met *Jacob Bruyn,* waaruit Mr. *Anthonis Jacobsz.,* med. doctor, *Gerrit Jacobsz.* (beiden tekenen .... *bruyn), Bruyn Jacobsz., Peter Jacobsz.* en *Immetqen Jacobsdr.* getr. met *Boudewijn Jacobsz.;*

2. *Gerrit Harcksz.,* wiens zoons zijn *Pieter, Gerrit* en *Harck Gerritsz.*

3. *Aechtqen Harcke,* gehuwd met *Jan N.N.,* waaruit de ongehuwde *Giert Jans(dr.), Trijntge Jans,* gehuwd met *Claes Yendricxz.* (tekent *Claes heinderse Stork* of *Sterk)* en *Immetge Jans,* gehuwd met *Cornelis Gillisz.* Volgens inbrengreg. 13, fol. 134vo, van de Weeskamer Amsterdam, d.d. 14 mei 1602 heet de man van *Aechtqen harcke: Jan Pietersz. in de helm;* de kinderen zijn met hun leeftijden opgegeven, n.l. *Gerrit* oud 26 jaar, *Giert 24* jaar, *Trijn 18* jaar en *Immetqen 16* jaar:

4. *Immetgen Harcke.* en

5. *Pieterfqen Harcke,*

de beide laatsten de erflaatsters, genoemd in de scheidingsakte Amsterdam Not. Arch. 39/440vo, meermalen geciteerd, waarin al deze verwanten voorkomen.

BOEKBESPREKING.

Walther Zimmermann, Das Munster zu Essen. Die Kunstdenkmäler des Rheinlands, Beiheft 3. Verlag Fredebeul & Koenen K G. Essen 1956. Mit 307 Abbildungen und 14 Tafeln.

In de tweede wereld-oorlog is de Stiftskerk van Essen aan de Roer door bombardementen ernstig beschadigd. Dit heeft het mogelijk gemaakt tot de fundamenten door te dringen en — alvorens tot restauratie over te gaan — de bouwgeschiedenis, die tot het midden van de 9de eeuw teruggaat, beter te bestuderen dan voorheen. Hieraan heeft dit boekwerk zijn ontstaan te danken. Rijk geïllustreerd is het in de eerste plaats voor kunsthistorici van belang. Echter zullen ook de beoefenaars van geslacht-, wapen- en zegelkunde er gaarne kennis van nemen.

Als instelling is het Stift Essen te vergelijken met de abdij van Thorn. Ook hier staat een abdis aan het hoofd, die rijksvorstin is, en de adellijke jufferen, die er hun intrek namen, stamden niet alleen uit het tegenwoordige Duitsland, maar ook uit de aangrenzende Nederlanden. De waardigheid van abdis is o.a. bekleed door Elisabeth van Nassau, dochter van Johan graaf van Nassau-Hadamar, van 1370 tot 1412 en door Elisabeth gravin van den Bergh van 1605 tot 1614. De grafzerk van de laatste met zestien kwartierwapens, ook opgenomen in het bekende werk van Mr. A. P. van Schilfgaarde over het Huis Bergh, vindt men afgebeeld op blz. 130. Daarnaast treft de zerk van de „wolgeborne juffer" Johanna van Baexen de aandacht. De acht kwartierwapens hierop voorkomend zouden een nadere opheldering verdienen. Naar ik verneem, zou Dr. Belonje zich met het onderzoek ervan bezig houden.

Overigens vindt men in dit werk ook genealogische tabellen van Middeleeuwse geslachten vóór 1200 waarvan de leden als begunstigers of als voogden tot het Stift in betrekking stonden.

J. Fox.

INHOUD VAN DIT NUMMER.

Bestuursberichten. — De opening van de Genealogisch-Heraldische Tentoonstelling „De Nederlandsche Leeuw". — Notulen van de Algemene Vergadering gehouden op 12 juli 1958 in het Prinsenhof te Delft. — De Jubileumvergadering. — Jaarverslag 1957. — Het hollands voorgeslacht van de familie Punt-Craeyensteyn in Brabant, door Mr. Dr. J. C. Maris van Sandelingenambacht. — Van Oldenbarnevelt, door Mr. W. de Vries. — Een verkeerde aansluiting in dc Gcncalogie „de Gijselaar", door Mr. 0. A. van der Meer. — Boekbespreking.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde,

BESCHERMHEER Z.K.H. DE PRINS DER NEDERLANDEN, PRINS VAN LIPPE BIESTERFELD

Dit blad verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maandblad, gelieve men te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershaegenlaan 70, Wassenaar*
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad *f* 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari te voldoen door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris IR. C. M. R. DAVIDSON, *Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.*
Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede opgaven van adresverandering, te richten aan het **Bureau van het Genootschap,** *Bleijenburg* **5, 's-Gravenhage.**

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of de inhoud der ondertekende stukken

No. 10 **LXXVe Jaargang** **oktober 1958**

BESTUURSBERICHTEN.

Het Bestuur heeft tot Corresponderend lid benoemd: Dr. J. P. F. Chevalier Ruzette, 6 rue Grandgagnage, Namen (België).

Adreswijzigingen:

Mevrouw A. H. E. CREUTZBERG .... *Vorden.*
Linde *E* 5 *b.*

JHR. H. J. P. HOOFT GRAAFLAND VAN SCHOTERVLIELAND ..... *Zeist.*
Prinses *Beatrixlaan 2.*

C. A. HARTMANS ..... *Breda.*
Jan Nieuwenhuyzenstraat 24.

MR. C. G. JORDENS ..... **Epe** *(Gld.).*
Huize **De** *Renderklipper.*

PROF. DR. J. J. OBERHOLSTER .. *Bloemfontein (Z.-Afrika).*
Universiteit** Oranje **Vrijstaat.

D. D. OSINGA ..... *Leeuwarden.*
Verlengde Schrans 141 0.

Kwartierstaat van Jan Maurits Drijfhout van Hooff,

door A. H. DRIJFHOUT VAN HOOFF.

Inleiding.

Oorspronkelijk was het mijn bedoeling een eenvoudige kwartierstaat voor mijn jeugdige neefje samen te stellen, hetgeen niet veel moeite veroorzaakte, aangezien de genealogieën van bijna alle betrokken families in druk zijn verschenen; doch hiermede bezig zijnde, bekroop mij de lust nog oudere generaties toe te voegen en wel tot en met de tiende.

Dit gaf mij veel aangenaam werk en ik ben er, naar ik meen, wel in geslaagd tamelijk veel nieuws te brengen.

Ik heb met de toestemming van ons lid Mr. Dr. J. C. Maris van Sandelingenambacht het systeem gevolgd, hetwelk hij toepaste bij de fraaie kwartierstaat, gepubliceerd in „De Nederlandsche Leeuw" 1954, kol. 115.

Gaarne had ik de vorm gekozen, zoals die was voorgeschreven voor de kwartierstaten van de jubileumuitgave, dit zou echter te veel ruimte gevraagd hebben. Genoemde vorm is m.i. wel overzichtelijker, maar het thans gevolgde systeem heeft toch ook zijn voordelen. Zoekt men b.v. van een bepaalde persoon de voorzaten, dan heeft men toch slechts diens nummer met twee te vermenigvuldigen en het verkregen nummer wederom met twee enz. en deze getallen telkens in de volgende generatie op te zoeken om zo doende een gehele stamreeks te kunnen opstellen.

Evenals de heer Maris heb ik van de eerste vijf generaties alleen de huwelijken volledig vermeld om niet te veel plaats in beslag te nemen en daar deze gemakkelijk in Ned. Patriciaat e.a. na te slaan zijn.

In afwijking van diens systeem heb ik de familiewapens vermeld bij de 7de generatie, daar mij voor de 8ste generatie te veel. wapens onbekend waren.

Voorts heb ik bij de 10de generatie de geboorte- en sterfjaren weggelaten voor zover mij die bekend waren, aangezien het mij wilde voorkomen, dat zulks van weinig betekenis is, als niet ook de plaatsnamen vermeld worden.

Veel hulp heb ik mogen ondervinden van archivarissen, predikanten en plaatselijke ambtenaren in het bijzonder ook uit Duitsland. Het grote aantal Duitsers in de kwartieren was opvallend. Een enkele maal heb ik geen medewerking kunnen verkrijgen, ik verwijs hiervoor naar noot 16.

Mr. Maris geeft voor wat betreft de 7de generatie een indeling in 4 hoofdgroepen, t.w. emigranten, regenten, leden der ridderschappen en plaatselijke notabelen. Ik geef hier een

opgave van de mij bekende betrekkingen en beroepen der mannen van de 9de generatie, hetgeen eveneens een aardig beeld geeft van de maatschappelijke standing. Van deze 128 beroepen zijn er mij 35 onbekend gebleven. De overige waren:

22 leden van besturen, zowel van steden (groep 11 van Mr. Maris) als van kleinere plaatsen (groep IV als voren),
14 ambtenaren (o.a. baljuws, schouten, secretarissen),
10 kooplieden, 7 officieren, 7 predikanten, 4 fabrikanten, 4 landbouwers, 3 advocaten, 3 notarissen, 3 grutters, 2 brouwers, 2 medici, 2 schoolmeesters, 2 schippers, 1 directeur van een levensverzekeringmaatschappij, 1 reder, 1 apotheker, 1 chirurgijn, 1 zilversmid, 1 koekbakker, 1 slager en 1 arbeider (noot 20).

Ik moge ten slotte de hoop uitspreken, dat onze lezers, na kennisname van het jubiieumboek, niet bij het zien van mijn artikel zullen uitroepen: „Alweer een kwartierstaat", doch dat zij er met belangstelling van kennis zullen nemen.

Generatie I.

1. *Jan Maurits Drijfhout van Hooff,* geb. Breda 4 febr. 1949.

Generatie 11.

2. *Jacob Frans Drijfhout van Hooff,* geb. 1912, kapitein ter zee, tr. Breda 18 januari 1947
3. Jkvr, *Anna Maria Jacoba Laman Trip,* geb. 1917.

Generatie 111.

4. *Maurits Rudolf Drijfhout van Hooff,* geb. 1876, res.-luitenant-kolonel der cavalerie, tr. Arnhem 3 okt. 1907
5. *Jacoba Johanna Gerardina de Meester* 1888-1944.
6. Jhr. *Scato Laman Trip,* geb. 1880, res. luitenant-kolonel der infanterie, tr. 's-Gravenhage 10 sept. 1908
7. *Wilhelmina Anna van der Lek de Clercq,* geb. 1885.

Generatie IV.

8. *Antoni Hendrik Drijfhout van Hooff* 1838-1911, notaris, tr. Deventer 16 okt. 1873
9. *Gijsberthe Hélène Hamming* 1845-1925.
10. *Jacob Frans de Meester 1854-1936,* generaal-majoor hoofdintendant, tr. Leeuwarden 29 juli 1884
11. *Leopoldina Paulina Bogaard* 1861-1939.
12. Jhr. *Herman Laman Trip* 1840—1928, generaal-majoor der infanterie, tr. Schiedam 27 juli 1876
13. *Anna Maria Jacoba Vaillant 1848-1928.*
14. Mr. Dr. *Johan François van der Lek de Clercq* 1854-1934, raadsheer in het gerechtshof te 's-Gravenhage, tr. Utrecht 30 aug. 1883
15. *Catherina Pauline Zegers Rijser* 1859-1933.

Generatie V.

16. *Antoni Hendrik Drijfhout van Hooff: 1804-1888,* generaal-majoor der artillerie, tr. Breda 14 april 1827
17. *Johanna Ruperta Elemans* 1803-1839.
18. *Gerrit Arnold Hamming* 1812-1876, kolonel der cavalerie, tr. Deventer 30 januari 1845
19. *Geertruid Sibrandina Sandt van Nooten* 1823-1885.
20. *Titus de Meester* 1821-1879, glasfabrikant, tr. huize Doornik 5 okt. 1848
21. *Catharina Henriette Cornelia de Ranitz 1819-1904.*
22. *Paulus Theodorus Bogaard* 1813-1887, ontvanger, tr. Kampen 30 nov. 1849
23. *Maria Leopoldina Catharina Dijckmeester* 1826-1870.
24. Jhr Mr. *Willem Laman Trip* 1809-1873, advocaat en notaris, tr. Groningen 4 juli 1839

25. *Jacoba Catharina Munniks* 1812-1892.
26. Dr. *Christiaan Joannes Vaillant* 1818-1914, med. doctor, tr. Schiedam 6 aug. 1847
27. *Maria Elisabeth Loopuyt* 1824-1860.
28. Mr. *Cornelis van der Lek de Clercq* 1811-1886, notaris, tr. Zierikzee 3 juni 1835
29. Jkvr. *Levina Anna Catharina Schuurbeque Boeye* 1808-1875.
30. *Jan Wilhelm Johan Zegers Rijser* 1826-1910, generaal-majoor tit. der artillerie, tr. Amersfoort 23 juli 1857
31. *Anna Petronella Craandijk* 1835-1886.

Generatie VI.

32. *Cornelis Christiaan van Hooff'.* geb. Hasselt (Ov.) 2 aug. 1778, luitenant-kolonel der artillerie en genie, † 's-Gravenhage 14 maart 1812, tr. ald. 27 april 1801
33. *Gijsbertina Maria Drijfhout,* geb. 's-Gravenhage 14 okt. 1782, † ald. 16 nov. 1819.
34. *Adrianus Gerardus Elemans,* geb. Klundert 31 juli 1772, hoofdgaarder van de beschreven middelen van de Overwaterse ring, † Geertruidenberg 10 januari 1806, tr. Steenbergen 21 april 1799
35. *Maria Catharina Geertruida de Weert,* geb. Tholen 8 febr. 1773, † Breda 6 juni 1837.
36. *Jan Hamming,* geb. Arnhem 27 juli 1773, rijksontvanger, † Vianen 12 febr. 1836, tr. Wijk bij Duurstede 29 okt. 1799
37. *Gijsberta Johanna van Schaik,* geb. Wijk bij Duurstede 10 nov. 1780, † Groesbeek 29 maart 1853.
38. *Cornelis Sandt van Nooten,* geb. Boxtel 28 dec. 1791, rijksontvanger, † Deventer 29 mei 1876, tr. Zwolle 30 aug. 1821
39. *Helena Catharina Ramaer,* geb. Zwolle 4 juli 1799, † Deventer 7 mei 1865.
40. Mr. *Wilhem Abraham de Meester,* geb. Harderwijk 27 maart 1792, burgemr. ald., † Harderwijk 4 maart 1850, tr. ald. 12 okt. 1815
41. *Gerharda Sibilla Cramer,* geb. Nijmegen 17 maart 1789, † Harderwijk 25 januari 1862.
42. *Jacob Frans de Ranitz,* geb. Paramaribo 26 april 1773, burgemr. van Bemmel, † huize Doornik 26 sept. 1838, tr. Angeren 7 dec. 1801
43. *Catharina Henriette Cornelia Cock,* geb. Angeren 7 dec. 1776, † huize Doornik 20 okt. 1858.
44. Mr. *Vincent Cornelis Bogaard,* geb. Zierikzee 4 april 1776, secretaris en ontvanger van Arnhem, † Arnhem 25 sept. 1815, tr. Dordrecht 13 juni 1797
45. *Johanna Jacoba Gerardina Beelaerts van Blokland,* geb. Dordrecht 24 mei 1777, † IJsselstein 8 aug. 1827.
46. Mr. *Johannes Dijckmeester,* geb. Tiel 11 aug. 1775, griffier en vrederechter ald., † Tiel 23 januari 1837, tr. Arnhem 23 febr. 1807
47. *Maria Elisabeth van Hasselt,* geb. Arnhem 23 mei 1789, † Tiel 23 april 1830.
48. Jhr. Mr. *Herman Trip,* geb. Groningen 14 dec. 1776, notaris, raadsheer provinciaal gerechtshof, † Groningen 23 januari 1846, tr. ald. 10 mei 1801
49. *Hermanna Elisabeth Tjassens,* geb. Groningen 3 aug. 1779, † ald. 5 januari 1848.
50. Dr. *Jacobus Munniks,* ged. Groningen 9 januari 1782, med. doctor, † Groningen 11 nov. 1840, tr. ald. 12 dec. 1806
51. *Antonia Catharina Abresch,* geb. Zwolle 26 juni 1779, † Groningen 1 dec. 1821.

52. Dr. *Christiaan Joannes Vaillant,* geb. Enkhuizen 10 januari 1782, med. doctor, † Maassluis 28 mei 1863. tr. Warmond 14 okt. 1813
53. *Anna Maria Jacoba Bijleveld.* geb. Leiden 15 nov. 1787, † Maassluis 23 dec. 1862.
54. Mr. *Pieter Loopuyt,* geb. Schiedam 3 juli 1791, bankier, † Schiedam 5 juni 1872, tr. Leiden 9 sept. 1814
55. *Cornelia Mathilda van der Palm,* geb. Middelburg 11 april 1790, † Schiedam 8 dec. 1859.
56. *Johannes de Clercq,* geb. Stavenisse 8 aug. 1769, burgemr. ald., † Stavenisse 10 sept. 1828, tr. Dreischor 18 aug. 1796
57. *Cornelia Hocke,* geb. Dreischor 2 mei 1774, † Stavenisse 12 nov. 1814.
58. Jhr. Mr. *Johan Schuurbeque Boeye,* geb. Zierikzee 20 febr. 1781, advocaat en ontvanger, † Zierikzee 10 nov. 1847, tr. Noordgouwe 20 mei 1805
59. *Anna Rutheria van der Wolff,* ged. Zierikzee 20 juni 1778, † Noordgouwe 7 nov. 1850.
60. *Lambertus Zegers Rijser,* ged. Amsterdam 1 sept. 1786, rijksontvanger, † 's-Gravezande 12 aug. 1839, tr. 's-Graveland 22 dec. 1811
61. *Aleida Arnolda Brink,* geb. Oosterwolde (Gld.) 30 okt. 1785, † Arnhem 17 juni 1871.
62. *Coenraad Craandijk,* geb. Amsterdam 20 juli 1807, eigenaar van runmolens te Amersfoort, † ald. 2 sept. 1846, tr. Amersfoort 23 okt. 1834
63. *Catharina Everdina Wijnmalen,* geb. Steenbergen 28 aug. 1810, † Arnhem 10 okt. 1870.

Generatie VII.

64. *Hermanus van Hooff,* geb. Namen 19 dec. 1740, generaal-majoor der genie, † Deventer 15 maart 1809, tr. Spankeren 7 aug. 1777
65. *Maria Louisa Feriet,* geb. Arnhem 16 april 1752, † Deventer 13 juli 1810,

    Wapen *van Hooff:* zie Rietstap en Ned. Patriciaat,.
    Wapen *Feriet:* d'or à une croix de sable, le premier canton de gueules, chargé d'une tour quarrée d'argent, maconnée de sable (zie Armorial colorié. Lorraine. fol. 486).

66. Mr. *Antoni Gerard Drijfhout,* geb. 's-Gravenhage 13 april 1747, raadsheer in het hof van Brabant, †'s-Gravenhage 8 maart 1821, tr. ald. 27 maart 1775
67. *Henrietta Cornelia Heeneman,* geb. te 's-Gravenhage, 26 nov. 1751, † ald. 19 maart 1820.

    Wapen *Drijfhout:* zie Rietstap en Sed. Patriciaat.
    Wapen *Heeneman:* zie Rietstap.

68. *Dirk Elemans,* ged. Raamsdonk 26 okt. 1732, subst. baljuw van Klundert, † Klundert 29 okt. 1807, tr. Raamsdonk 26 okt. 1769
69. *Maria de Sel,* ged. Raamsdonk 23 sept. 1742, † Klundert 9 sept. 1812.

    Wapen *Elemans:* Gevierendeeld. De rier elementen. 1. de lucht,, 2. het vuur, 3. het water. 4. de aarde. Hartschild: drie rozen, 2 en 1.
    Wapen de *Sel:* Gevierendeeld. 1 en 4: een leeuw met een zwaard in de rechter voorpoot ; 2 en 3 : een omgewende dolphijn met geknoopte staart zwemmende op water [1]).

70. Mr. *Emmericus de Weert,* ged. Steenbergen 19 febr. 1741, pensionaris van Tholen, † Breda 21 aug. 1809, tr. Tholen 1 febr. 1768

[1]) Wapen *Elemans* volgens inlichtingen verkregen van de rijksarchivaris in Noord-Brabant. Voorts is een cachet bij onze familie bewaard gebleven, waarop de alliantiewapens *van Hooff-Elemans* voorkomen.
Wapen *de Sel* zie notaricel archief Rotterdam No. 3358/6.8. d.d. 4-1-1797.

71. *Catharina Sibilla Berckmans,* geb. Tholen 7 juni 1744, † Breda 8 april 1827.

    Wapen *de Weert:* zie Rietstap ouder Berckmans de Weert en Ned. Adelsboek.
    Wapen *Berckmans:* een naakte man houdende in de rechterhand een gebladerde tak, die over zijn hoofd gebogen is [2]).

72. *Geurt Hamming,* ged. Steenderen 14 juni 1734, landeigenaar, schout van Arnhem, † Doesburg 31 januari 1816, tr. Wageningen 10 okt. 1765
73. *Johanna de Kemp,* ged. Wageningen 5 nov. 1744, † Arnhem 22 mei 1830.

    Wapen *Hamming:* zie Rietstap Supplement en Ned. Patriciaat.
    Wapen de *Kemp.* Pro memorie [3]).

74. *Leendert van Schaik,* geb. Amerongen 9 febr. 1755, secretaris van Wijk bij Duurstede, † ald. 18 juli 1832, tr. Wijk bij Duurstede 24 juli 1778
75. *Maria Catharina Schilge,* ged. Wijk bij Duurstede 27 juli 1755, † ald. 10 okt. 1834.

    Wapen van *Schaik:* Gevierendeeld. 1 en 4: in goud een klimmend hert van rood; 2 en 3: in zilver boven een jachthoorn van natuurlijke kleur, beneden twee aanziende ossokoppen van zwart. Hartschild: in goud een schapenschaar van rood.
    Wapen *Schilge:* Gedeeld. 1: in goud een gekapte valk van natuurlijke kleur zittend op een boomstronk; 2 : in blauw een wassen& maan van zilver [4]).

76. *Willem Sandt van Nooten,* geb. Haastrecht 14 juli 1758, drossaard van Boxtel, later vendumeester te Harlingen, † ald. 26 mei 1821, tr. Ferwerd 13 maart 1791
77. *Titia Johanna Albarda,* geb. Ferwerd 26 sept. 1762, † Harlingen 10 januari 1841.

    Wapen *Sandt van Nooten:* zie Rietstap en Vorsterman van Oyen.
    Wapen *Albarda:* zie Rictstap en Ned. Patriciaat.

78. Dr. *Gerard Anthony Ramaer,* geb. Vlierden 24 maart 1770, med. doctor, † Zwolle 11 juli 1836, tr. ald. 14 april 1797
79. *Helena Lindenhof,* geb. Zwolle 8 januari 1777, † ald. 9 maart 1832.

    Wapen *Ramaer:* zie Rietstap en Ned. Patriciaat.
    Wapen *Lindenhof:* in zilver een uitgerukte groene boom [5]).

80. Mr. *Wilhem de Meester,* geb. Harderwijk 6 januari 1742, raad en schepen ald., † Harderwijk 27 januari 1792, tr. ald. 12 nov. 1789
81. *Anna Debora van Daverveldt,* geb. Doesburg 15 febr. 1764, † Harderwijk 17 febr. 1843.

    Wapen de Meester: zie Rietstap en Ned. Patriciaat.
    Wapen *van Daverveldt:* zie Rietstap.

82. Ds. *Gerrit Abraham Cramer,* geb. Amsterdam 28 dec. 1758, predikant, † Harderwijk 24 okt. 1814, tr. Nijmegen 14 aug. 1781

[2]) Wapen de *Weert* volgens inlichtingen van wijlen de heer Steenkamp. Het is volkomen gelijk aan dat van de familie *Berckmans* de *Weert.* In het adelsdiploma van 1874 wordt gesproken van „zijn aangeboren familiewapen".
Wapen *Berckmans* zie notaricel archief 's-Gravenhage No. 2036 d.d. 23-4-1746.

[3]) Het wapen van de Wageningse familie *de Kemp* is onvindbaar gebleven. Op geen enkele wijze is aansluiting van deze familie gevonden aan de de *Kemp*'s, die de rode halve leeuw voerden. hoewel deze aansluiting toch zeer waarschijnlijk is.

[4]) Het wapen *van Schaik* komt voor op een wapenbord, hangende in de raadzaal van Wijk bij Duurstede.
Het wapen *Schilge* komt voor op een wapenbord, hangende ten gemeentehuize van Wesperkarspel.

[5]) Wapen *Lindenhof* volgens inlichtingen van wijlen de heer Muschart. O.x. op een brief in het occonomisch archief te 's-Gravenhage van Philippus *Lindenhof* te Zwolle d.d. 15-7-1782.

83. *Theodora Hermïne Schwarz*, geb. Nijmegen 24 dec. 1763, † Harderwijk 1 april 1825.
Wapen *Cramer:* zie Rietstap onder Amsterdam en Vorsterman van Oyen.
Wapen *Schwarz*: zie Rietstap onder Nijmegen.

84. *Johan Bernard Sigismund de Ranitz*, geb. huize Doornik 25 juli 1731, officier in Suriname, † huize Doornik 4 juni 1811, tr. Leiderdorp 6 sept. 1763

85. *Anna Margaretha Martini*, geb. Amsterdam 12 okt. 1738, † huize Doornik 3 okt. 1821.
Wapen *de Ranitz:* zie Rietstap en Ned. Adelsboek.
Wapen *Martini.* Pro memorie.

86. Ds. *Johannes Jodocus Cock*, geb. Duisburg 9 mei 1734. predikant, † Angeren 12 maart 1818, tr. Brünen 9 nov. 1766

87. *Johanna Elisabeth Catharina Paland*, geb. Kapellen bij Mörs 17 juni 1742, † Angeren 22 nov. 1826.
Wapen *Cock:* Schepenmerk. Zie kwartierstaat van Paul de Meester in „Genealogische kwartierstaten van Nederlandsche geslachten" onder redactie van M. A. van Rhede van der Kloot en R. N. G. M. Bär.
Wapen *Paland.* Pro memorie.

88. Mr. *Jan Jacob Bogaard*, geb. Sluis 23 okt. 1738, burgemr. van Zierikzee, † Middelburg 23 juni 1791, tr. Zierikzee 15 juni 1773

89. *Sara de Kanter*, ged. Zierikzee 15 febr. 1756, † ald. 20 april 1803.
Wapen ***Bogaard:*** zie Rietstap onder *Bogaert* (Holland, Zeeland).
Wapen *de Kanter;* ***zie*** Ned. Patriciaat.

90. Mr. *Pieter Beelaerts van Blokland*, geb. Dordrecht 9 mei 1744, burgemr. ald., † Zeist 21 sept. 1812, tr. Delft 27 nov. 1770

91. *Maria Adriana van Beeftingh*, geb. Batavia 4 nov. 1744, † Utrecht 4 mei 1828.
Wapen ***Beelaerts van Blokland:*** zie Rietstap en Ned. Adelsboek.
Wapen *van Beeftingh:* zie Rietstap en Ned. Patriciaat.

92. Mr. *Herman Dijckmeester*, geb. Tiel 19 juli 1736, burgemr. ald., † Tiel 17 maart 1804, tr. Nijmegen 23 dec. 1765

93. *Catharina Petronella van Suchtelen*, geb. Nijmegen 6 januari 1745, † Tiel 26 okt. 1810.
Wapen *Dijckmeester:* zie Rietstap en Ned. Patriciaat.
Wapen *van Suchtelen:* in blauw vier gouden sterren, geplaatst 2-1-1 [6]).

94. Mr. *Johan Coenraad van Hasselt*, geb. Arnhem 20 febr. 1749, auditeur-militair, † Drumpt 6 juni 1804, tr. ald. 31 dec. 1774

95. *Louisa Anthonia van Oyen*, geb. Tiel 24 sept. 1741, † Arnhem 9 april 1819.
Wapen ***van Hasselt:*** zie Rietstap en Ned. Patriciaat.
Wapen *van Oyen:* zie Rietstap ***en*** Vorsterman van Oyen.

96. Mr. *Scato Trip*, geb. Groningen 21 febr. 1742, ontvanger van de turfaccijns, kerkvoogd, † Groningen 29 juli 1822, tr. ald. 6 maart 1768

97. *Clara Elisabeth Wolthers*, geb. Groningen 22 okt. 1746, † ald. 16 maart 1794.
Wapen *Trip*: zie Rietstap, Ned. Adelsboek en Vorstermau van Oyen.
Wapen *Wolthers:* zie Rietstap.

98. Mr. *Samuel Wolther Tjassens*, geb. Groningen 19 aug. 1739, secretaris van de hoge justitiekamer, † Groningen 21 febr. 1814, tr. ald. 29 juni 1766

99. *Hermanna Maria Laman*, ged. Groningen 26 febr. 1741, begr. ald. 9 april 1811.

[6]) Wapen *van Suchtelen* zie Ned. Leeuw 1937, kol. 22.

Wapen *Tjassens:* zie Rietstap en Ned. Patriciaat.
Wapen *Laman:* zie Rietstap en Ferwerda.

100. Prof. Dr. *Wijnoldus Munniks*, geb. Joure 4 dec. 1744, hoogleraar aan de universiteit te Groningen, † Dwingelo 8 sept. 1806, tr. Amsterdam 22 okt. 1780

101. *Antonia Haasbaart*, geb. Amsterdam 5 nov. 1751, † Groningen 21 maart 1806.
Wapen *Munniks*: zie Rietstap onder Munniks de Jongh en Vorsterman van Oyen.
Wapen *Haasbaart:* zie Rietstap.

102. Mr. *Jeremia Frederik Abresch*, geb. Zwolle 17 januari 1745, advocaat, † Groningen 22 febr. 1805, tr. Wageningen 21 juli 1765

103. *Aletta Andrea Wicherts*, ged. Wageningen 9 april 1740, † Zwolle 30 juni 1779.
Wapen *Abresch:* zie Rietstap en Vorsterman van Oyen.
Wapen *Wicherts:* een klimmend paard [7]).

104. *Floris Abraham Vaillant*, geb. Enkhuizen 5 sept. 1755, boekhouder O.I.C., schepen van Enkhuizen, † 's-Gravenhage 27 juni 1819, tr. Enkhuizen 10 april 1781

105. *Sara Catharina Blok*, geb. Enkhuizen 25 april 1764, † Maassluis 28 juni 1832.
Wapen *Vaillant:* zie Rietstap en Ned. Patriciaat.
Wapen *Blok:* zie Rietstap.

106. Mr. *Jacob Bijleveld*, geb. Leiden 3 maart 1761, lakenfabrikant, † Leiden 24 okt. 1814, tr. ald. 3 april 1787 zijn nicht

107. *Andrea Cornelia Adriana Bijleveld*, geb. Leiden 26 okt. 1765, † Warmond 10 januari 1856.
Wapen *Bijleveld:* zie Rietstap en Ned. Patriciaat.

108. *Jan Loopuyt*, geb. Schiedam 1 okt. 1761, burgemr. ald., † Schiedam 8 juni 1846, tr. Giessendam 4 juli 1790

109. *Johanna Elisabeth Brooshooft*, geb. Giessendam 2 jan. 1756, † Schiedam 19 dec. 1831.
Wapen *Loopuyt:* zie Rietstap en Ned. Patriciaat..
Wapen ***Brooshooft: zie*** Rietstap.

110. Prof. Dr. *Johannes Henricus van der Palm*, geb. Rotterdam 17 juli 1763, hoogleraar aan de Universiteit te Leiden, † Leiden 8 sept. 1840, tr. Maartensdijk 14 nov. 1786

111. *Alida Bussingh*, geb. Delfshaven 11 april 1766, † Leiden 18 januari 1835.
Wapen *van der Palm:* zie Rietstap.
Wapen *Bussingh:* een man met helm, borstkuras en kuitbroek, houdende een takje in de rechterhand en de linker op de heup (op een wapenkaart van librijmeesters in 1794 te Gouda in het gemeentemuseum aldaar).

112. *Theodorus de Clercq*, ged. Standdaarbuiten 25 april 1740, secretaris van Stavenisse, begr. ald. 17 januari 1805, tr. Stavenisse 22 juni 1764

113. *Elisabeth van der Lek*, ged. Stavenisse 11 aug. 1743, begr. ald. 16 aug. 1790.
Wapen de *Clercq:* ***zie*** Ned. Patriciaat (van der Lek de Clercq) [8]).
Wapen *van* der Lek. Pro memorie.

114. *Jacob Hocke*, ged. Zonnemaire 1 dec. 1748, secretaris van Dreischor, † ald. 24 febr. 1824, tr. Sommelsdijk 29 aug. 1771

115. *Susanna Armstrong*, ged. Sommelsdijk 6 mei 1753, † Dreischor 8 januari 1803.

[7]) Wapen *Wicherts* zie testament d.d. 5-9-1739 in het rechterlijk archief van Wageningen, portefeuille 137 met testamenten.

[8]) Wapen *de Clercq*. Aangenomen is, dat het wapen de *Clercq* hetzelfde is geweest als dat van de familie *van der* ***Lek de*** *Clercq*. Het zou voor de hand liggen, dat dit laatste samengesteld is uit de afzonderlijke wapens *van* der Lek en ds *Clercq*. Dit is echter nooit bewezen kunnen worden. Een wapen van de betrokken familie *van der Lek* kon niet gevonden worden.

Wapen *Hocke: een* V vergezeld van drie zespuntige sterren. 1 en 2.
Wapen *Armstrong: een* zandloper, helmteken een uitkomende arm met zwaard.
Zie voor beide wapens Bloys van Treslong Prins „Merkwaardigheden in de kerken van Zeeland", blz. 53 en 54.

116. *Samuel Boeye, geb.* Zierikzee 1 juli 1757, onderprefect ald., † Antwerpen 31 juli 1819, tr. Noordgouwe 27 maart 1780

117. *Levina Nebbens,* geb. Zierikzee 26 sept. 1756, † ald. 29 sept. 1786.
Wapen *Boeye:* zie Rietstap.
Wapen *Nebbens:* een keper beladen met een schelp en vergezeld van drie uitgerukte adelaarskoppen [9]).

118. Mr. *Jan van der Wolff,* geb. Zierikzee 28 febr. 1733, raad en schepen ald., † Zierikzee 11 sept. 1798, tr. ald. 13 okt. 1767

119. *Elisabeth Ruyte,* ged. Zierikzee 25 juni 1747, † ald. 12 nov. 1778.
Wapen van *der Wolff: een* springende wolf (De Vroedschap van Zierikzee).
Wapen *Ruyte:* een onregelmatig verdeeld schild. 1 en 6 drie ruiten, 2 en 1; 2 en 3 drie bollen, 2 en 1; 4 en 5 een burcht (De Vroedschap van Zierikzee).

120. *Jan Rijser,* ged. Muiderberg 31 dec. 1752, rijksontvanger, † Oudshoorn 20 mei 1834, tr. Muiderberg 2 febr. 1773

121. *Johanna Elisabeth Roeters,* ged. Amsterdam 17 januari 1754, † ald. 30 juni 1791.
Wapen *Rijser:* zie Rietstap en mijn artikel in Ned. Leeuw, jg. 1955.
Wapen *Roeters:* zie Rietstap.

122. Ds. *Egbert Willem Brink,* ged. Deventer 20 okt. 1748. predikant, † Oudorp (N.H.) 1 febr. 1803, tr. Hierden 22 juli 1778

123. *Engelberta Schot,* ged. Harderwijk 28 febr. 1755, † Haarlem 20 januari 1830.
Wapen *Brink:* zie Rietstap.
Wapen *Schot:* doorsneden, boven in zilver een zwarte raaf met opgeheven vlucht; beneden in rood een zandloper in natuurlijke kleur. Zie Bloys van Treslong Prins „Gedenkwaardigheden in de kerken van Noord-Holland".

124. *Pieter Craandijk,* geb. Amsterdam 22 juni 1766, houtkoper, † Amsterdam 9 dec. 1845, tr. ald. 29 mei 1796

125. *Anna Vissering,* geb. Amsterdam 21 febr. 1774, † ald. 30 nov. 1834.
Wapen *Craandijk:* zie Ned. Patriciaat.
Wapen *Vissering:* zie Ned. Patriciaat.

126. Rupertus *Willem Wijnmalen,* geb. Zaamslag 13 dec. 1772, directeur van het postkantoor te Bergen op Zoom, † ald. 28 okt. 1849, tr. Steenbergen 3 april 1797

127. *Johanna Petronella Elemans,* geb. Klundert 27 april 1774. † Amersfoort 7 maart 1855.
Wapen *Wijnmalen:* zie Ned. Patriciaat.
Wapen *Elemans:* zie No. 68.

(Slot volgt.)

Van Driel,

door Ir. J. Mac Lean.

Volgens het werk „De Grafzerken, Wapen- en Rouwborden der St. Janskerk van 's-Hertogenbosch" (1912) liggen de volgende personen aldaar begraven (zie p. 106) :

1. *Johan van Driel,* chirurgijn, † 8 sept. 1693, en zijn vrouw:
2. *Elisabeth Everarts,* † in jan. 1701.
3. *Engelina van Driel,* † 20 juni 1692.

9) Wapen *Nebbens* zie Nagtglas, Lerensberirhten van Zeeuwen, dl. II (1893), blz. 265.

4. *Nicolaas van Brugge,* † 8 april 1708.
5. *Joost van Driel,* † 7 aug. 1714.
6. *Johan van Brugge,* notaris en klerk der stadsgriffie, † 13 okt. 1747.

Op pag. 128 van hetzelfde boek leest men:

7. *Hendrick van Haaff,* † 22 febr. 1703, en zijn vrouw:
8. *Cunera van Driel,* † 14 januari 1717.

1. De bovengenoemde *Johan van Driel,* chirurgijn, † 8 sept. 1693, begr. te 's-Hertogenbosch, koopt in 1678 als chirurgijn te 's-Hertogenbosch een obligatie (zie not. prot. 567, fol. 208 van 's-Gravenhage). Mogelijk is hij de *Jan van Driel,* die in april 1673 geld schuldig is aan de erfgenamen van *Aeltge Bosch* (zie not. prot. 1553, p. 230 van Rotterdam). Te 's-Hertogenbosch bewoonde hij in 1691 het huis „Den Haan" (zie „De voorname huizen en gebouwen van 's-Hertogenbosch" van Jhr. Mr. van Sasse van Ysselt, dl. 111, p. 118); hij was gehuwd met *Elisabeth Everarts,* † in januari 1701, begr. te 's-Hertogenbosch.
Uit dit huwelijk:
Cornelis van Driel, volgt 11.

II. *Cornelis van Driel,* ged. (Geref.) 's-Hertogenbosch 15 dec. 1667, apotheker en schepen te Oud-Beierland, † (aangeg. ald. 16 dec.) 1734, tr. Sloterdijk 22 febr. 1693 (ondertr. Amsterdam 6 febr.) *Ida van Ulsen,* van Amsterdam, oud 20 jaar (zij wordt bij haar huwelijk o.a. geassisteerd door haar oom *Theunis van Ulsen),* † 1 jan., aang. Oud-Beierland 15 jan. 1742.

Cornelis van *Driel* vestigt zich in 1693 met attestatie van Utrecht te Oud-Beierland. In deze laatste plaats was hij apotheker (zie no. 16, pp. 95 en 101 van het rechterlijk archief) en schepen in 1702. Wegens Socinianse inzichten werden de echtelieden in 1707 onder censuur gesteld. Zij testeerden op 2 nov. 1733 te Amsterdam (notaris Roes). Men zie nog de akten van 31 januari en 29 okt. 1735 te Oud-Beierland (notaris Steven Buelen) en van 17 juni 1741 te Dordrecht (notaris van Gelldorp). De voorlopige boedelscheiding is van 27 febr. 1742 (notaris Steven Buelen) en de definitieve is van 1758 (notaris Cornelis van Drie1 te Heinenoord). Hierin worden de navolgende sub 2, 3, 6, 7, 10 vermelde kinderen, alsmede het weeskind ran no. 8 vermeld. Voor de familieleden van *Ida van Ulsen* verwijzen wij naar de vraag „van Driel" in „De Nederl. Leeuw" van maart 1957. Een akte, waarop wij in dit verband nog willen wijzen, is het testament op 22 febr. 1768 van de gezusters *Hartig* te Rotterdam, via *van Ulsen* aan *van Driel* geparenteerd (not. prot. 3037, p. 482).
De in het begin genoemde *Joost* van *Driel,* † 7 aug. 1714 is doopgetuige te Oud-Beierland op 1 okt. 1705 en 18 maart 1711; evenzo is *Kunera van Driel,* † 14 jan. 1717 getuige ald. op 7 nov. 1706.

Uit het huwelijk van *Cornelis van Driel* en *Ida van Ulsen* werden geboren:

1. *Johannes van Driel,* ged. Oud-Beierland 12 dec. 1696 (get. Jr. Coolsz.), † jong.
2. *Johannes,* volgt III.
3. *Cornelis van Driel.* ged. ald. 28 febr. 1700 (get. Juffr. van Berckel loco Cornelia van Ulsen), komt in 1768 voor als gewesen brander te Rotterdam.
4. *Johanna van Driel,* ged. Oud-Beierland 19 maart 1702 (get. Cornelia van Ulsen), † jong.
5. *Elisabeth Sophia van Driel,* ged. Oud-Beierland 8 juli 1703 (get. Rachel Mingels).
6. *Josina Petronella van Driel,* ged. Oud-Beierland 1 okt. 1705 (get. Joost van Drie1 en Petronella van

Tweele); *Pieternella van Drie1* woont in *1768* te Rotterdam.

7. *Elisabeth van Driel,* ged. Oud-Beierland 7 nov. 1706 (get. Kunera van Driel), tr. ald. 19 nov. 1730 *Abraham Preesman,* j.m. van Leiden, schepen van Oud-Beierland 1735—'38, † (aang. Oud-Beierland 22 febr.) 1741.

   Zii testeerden 6 juli 1731 voor notaris van Velzen te 's-Gravenhage. Zij benoemt op 6 nov. 1743 voer notaris Steven Buelen te Oud-Bcierland nieuwe voogden.

8. *Margarita van Driel; zij* zal ca 1709 geboren zijn. Zij komt niet voor in het doopboek, vermoedelijk doordat haar ouders omstreeks deze tijd onder censuur stonden omdat zij behoorden tot de Socinianen, tr. te Oud-Beierland 14 april 1734 (ondertr. 24 maart) *David Preesman,* j.m. van Leiden. Zij wonen in 1742 te Oirschot (zie de boedelbeschrijving van 1742).

9. *Joost van Driel,* ged. Oud-Beierland 18 maart 1711 (get. Joost en Sophia van Driel). Wordt als overleden vermeld in de boedelbeschrijving van 1742.

10. *Johanna van Driel,* ged. Oud-Beierland 16 dec. 1712 (get. Josina van Hulsen en Rachel Minchels), tr. ald. 26 mei 1737 *Pieter Prinsen,* geb. te Dordrecht, koopman aldaar.

III. *Jan van Driel,* ged. Oud-Beierland 24 mei 1698, notaris te Oud-Beierland, was eerst clercq bij notaris Steven Buelen aldaar; schepen 1728, '29, '31, 1770—'72, 1776—'87 (zie „Ons Voorgeslacht" 1952, nos. 36—38), schout 1732—'70 en secretaris 1747—'51 van Oud-Beierland; komt voor als penningmeester in 1745, † (aang. Oud-Beierland 6 dec.) 1791, tr. aldaar 29 juni 1721 (ondertr. 6 juni) *Haasje Hoogenboom,* ged. Oud-Beierland 13 okt. 1697 (get.: Neeltie Claas Schoonhout), † (aang. ald. 10 mei) 1790, dr. van *Pieter Yzaaksz.* en *Abigail de Vlieger* (zie „Ons Voorgeslacht" no. 61: de wederzijdse ouders behoorden ca 1707 tot de Socinianen).

Kinderen:

1. *Kornelis,* volgt IV A.
2. *Pieter van Drìel,* ged, Oud-Beierland 25 dec. 1723 (get.: Pieter en Geertruid Hoogenboom).
3. *Pieter,* volgt IV B.
4. *Yda van Driel,* ged. Oud-Beierland 5 febr. 1727 (get.: Yda van Ulsen)'.
5. *Abigail van Driel,* ged. Oud-Beierland 25 sept. 1729 (get.: Lijsbeth Hogeboom), † na 27 febr. 1799, tr. (aang. Oud-Beierland 28 aug. 1755 Ds. *Ludovicus Kluit,* geb. Dordrecht 8 aug. 1723, pred. te Zuid-Beierland 1749-1782, † 's-Gravenhage 9 juli 1782 tijdens een bezoek aldaar, zn. van *Wilhelmus* en *Cornelia Louise de la Coste.*

   Uitvoerige gegevens vindt men in het Biografisch Woordenboek van Protestantsche Godgeleerden in Nederland. Zie ook nog: „Van Grooten Waart tot Hoeksche Waart" p. 122 van M. Allemijn.

   Zij testeerde te Piershil op 1 nov. 1792. Uit een aktr van 27 febr. 1799 (not. prot. 608) blijkt dat zij het eens was met de nieuwe orde van zaken. Kinderen waren:

   a. *Willem Kluit,* rentmeester van Strijen en Cromstrijen. later schout en secretaris van 's Gravendeel;
   b. *Cornelis Kluit,* schout en secretaris van Mijnsherenland;
   c. *Jan Kluit.*

6. *Jakob van Driel,* ged. Oud-Beierland 29 juni 1732 (get.: Petronella van Haerden, eerst wed. van Jakob van der Eyk).
7. *Johannes van Driel,* ged. Oud-Beierland 9 mei 1734 (get.: Johannes en Johanna de Jong).

8. *Yda van Driel,* ged. Oud-Beierland 31 aug. 1735 (get.: Johanna van Driel), † na 21 april 1803 (zie Giftboek 591 van Rotterdam), tr. Oud-Beierland 22 okt. 1771 *Henricus van Harlingen,* secretaris ald. 1762-1787, was ook vendumeester, † (aang. aldaar 16 okt.) 1787.

   Testament voor schepenen op 16 mei 1783. Op 12 mei 1792 woont *Yda* wan *Driel* te Rotterdam. Zij was erfgename van Jan de *Cerff,* ambachtsheer van Oud-Beierland. Zie nog Giftboek 588 d.d. 12 febr. 1795 en not. prot. 3489 van Rotterdam.

9. *Jan,* volgt IV C.
10. *Jakob van Driel,* ged. Oud-Beierland 28 febr. 1740 (get.: Jan de Jong en Kornelia van Ulsen), schout en secretaris van Spijkenisse op 4 nov. 1779, schout en secretaris van Nieuw-Beierland en Spijkenisse op 1 januari 1783 en 13 juli 1792, schout en dijkgraaf van Nieuw-Beierland op 9 nov. 1781; hij komt nog voor als schout van Spijkenisse op 9 maart 1798 en komt het laatst voor als schout van Nieuw-Beierland op 19 juni 1802, † zonder descendenten (aang. Rotterdam 22 febr.) 1803.
11. *Isaak van Drìel,* ged. Oud-Beierland 24 juni 1742.

IV A. *Cornelis van Driel,* ged. Oud-Beierland 29 maart 1723 (get.: Kornelis van Drie1 en Ida van Ulsen), notaris te Heinenoord 1744-1759, tevens secretaris van Heinenoort, † (aang. Heinenoord 6 maart) 1767, tr. Oud-Beierland 7 nov. 1745 *Maria Specht,* ged. ald. 11 juni 1723, dr. van Ds. *Samuel,* predikant te Oud-Beierland, en *Elisabeth van Hessel.*

   Zij testeerden op 5 nov. 1746 voor notaris Steven Buelen te Oud-Beierland (protocol 582).

   Het overlijden van Mej. *Johanna Specht* (er staat dus niet Maria) werd aang. Heinenoord 19 maart 1773 „vervoert van Rotterdam na Heynenoort".

Kinderen:

1. *Jan van Driel,* ged. Heinenoord 10 nov. 1748 (get.: Mej. Haasje Hoogenboom), † (aang. ald. 21 nov.) 1748.
2. *Jan van Drìel,* ged. Heinenoord 23 nov. 1749 (get.: de Heer Jan van Drie1 en Mej. Haasje Hoogeboom), † (aang. Heinenoord 8 juni) 1769. (De gaardermr. vermeldt hierbij: „vervoert van Rotterdam naar Heinenoort").
3. *Samuel van Driel,* ged. Heinenoord 13 febr. 1752 (get.: De Eerw. Heer Samuel Specht en Mej. Elisabeth van Hessel), heemraad van Nieuw-Bonavontura 1782-1829, 1 januari 1783 is hij schout en secretaris van Westmaas en Group, op 2 maart 1795 hetzelfde van Puttershoek, later burgemeester aldaar, † Puttershoek 10 april 1831, tr. Puttershoek 30 sept. 1809 *Cornelia Boer,* ged. Puttershoek 24 nov. 1771, † ald. 19 nov. 1841, dr van *Ary* en *Kaatje van der Giessen.*

   Geen descendenten. Zie nog notarieel protocol 5937 van Mijnsherenland op 22 dec. 1841.

4. *Cornelis van Driel,* geb. Heinenoord 17 mei, ged. ald. 19 mei 1754 (get.: Abigail van Driel), † (aang. Heinenoord 29 juni) 1754.

IVb. *Pieter van Driel,* ged. Oud-Beierland 29 januari 1725, werd 16 febr. 1747 burger van Dordrecht, beroep: koopman; vestigde zich te Rotterdam (finale admissie op 22 dec. 1772) met zijn eerste vrouw en de onder 3, 4 en 5 genoemde kinderen, † Rotterdam 9 juli 1805, tr. 1° Dordrecht 25 dec. 1746 (ondertr. 10 dec., hij woont dan buyten de Vuylpoort en zij bij de Pelzestraat) *Anna Teerlink,* ged. Dordrecht 6 nov. 1723, † na 22 dec. 1772,

dr. van *Hendrik* en *Helena Lidia Mol;* zij testeerden *15* aug. 1748 voor nots. St. Buelen te Oud-Beierland; tr. 2° (ondertr. Rotterdam 12 nov. 1786, attestatie naar Amsterdam 19 nov.) *Hermijntje Vlugh,* ged. Amsterdam 20 januari 1764, † Rotterdam 1 sept. 1795, dr. van *Matthijs* en *W. Vlugh.*

Uit het eerste huwelijk:

1. *Haasje van Driel,* ged. Dordrecht 16 sept. 1747, begr. in de Grote kerk ald. 26 okt. 1747.
2. *Jan van Driel,* ged. Dordrecht 5 april 1749, † jong.
3. *Hendrik van Driel,* ged. Dordrecht 24 januari 1751, vermoedelijk begr. Rotterdam in sept. 1773.
4. *Haasje van Driel,* ged. Dordrecht 9 nov. 1752, † Rotterdam, als wed., 2 nov. 1817, tr. Rotterdam 12 mei 1776 *Petrus Adrianus Hoefnagel,* ged. ald. 8 juni 1756 (get.: Neeltie van Ardenne, wed. van Jan Pietersz. Hovenier en Johan Spille), zn. van *Jacobus* en *Sophia Hovenier.* Dit huwelijk werd ontbonden.
5. *Helena Lydia van Driel,* ged. Dordrecht 26 dec. 1754, tr. (aang. Rotterdam 23 april 1786, attestatie naar Amsterdam 9 mei) *Jan Vlugh;* hij †, 48 j. oud, Rotterdam 28 nov. 1806.

Uit het tweede huwelijk:

6. *Wijntje Jacoba van Driel,* leeft in 1806.

Óp 12 sept. 1806 verkopen *Jan Vlugh* gehuwd met *Helena Lydia van Driel, Haasje van Driel* grsepareerdc vrouw van *Adrianus* **Hoefnagel en** de voogden van *Wijntje Jacoba van Driel een* pakhuis (Giftboek 594, p. 299 van Rotterdam). Zie ook de not. prot. 3735 op 14 sept. 1804 en 3738, p. 1172 van Rotterdam.

IVc. *Jan van Driel,* heer van Goudswaard, ged. Oud-Beierland 18 sept. 1737, schout aldaar 1770—1785 en 1795; baljuw 1795—1811; behoorde tot de patriotten en werd daarom in 1787 afgezet en hersteld in 1795 (Wij zien dus, dat er mogelijk een historische lijn loopt van het Socianisme van zijn grootouders naar het patriottisme van hemzelf), kolonel van het genootschap van Wapenhandel te Oud-Beierland („Voor Vaderland en Vrijheid"); na het overlijden van zijn schoonvader Lodewijk Rosmolen, ambachtsheer van Goudswaard, volgde hij deze op als ambachtsheer, † Oud-Beierland 22 nov. 1814, tr. 1° Goudswaard 11 okt. 1770 (ondertr. 21 sept.) *Adriana Rosmolen,* ged. Goudswaard 2 mei 1751, † (aang. Oud-Beierland 5 dec.) 1781, dr. van *Lodewijk,* heer van Goudswaard, en *Adriana van de Polder:* zij testeerden op 28 dec. 1774 te Dordrecht (notaris van Gelsdorp). Bij de uitkoop ontvangt elk der kinderen (in 1792) f 7000.— (zie not. prot. 5885 van Zuid-Holland): tr. 2" *Maria den Haan,* geb. Waverveen, † (aang. Oud-Beierland 7 mei) 1796; hun huwelijkse voorwaarden zijn d.d. 15 juni 1792 (zie 5885) ; tr. 3° (ondertr. Oud-Beierland 17 aug. 1799, laatste gebod 1 sept.) *Annetje Waardenburg,* ged. Geervliet 18 mei 1766, † Oud-Beierland 5 juni 1833 als rentenierster, dr. van *Hendrik* en *Neeltje Mol.*

De inventaris van de nalatenschap van Jan van Driel, van 29 nov. 1814 bevindt zich in not. prot. 615 van Zuid-Holland.

Uit het eerste huwelijk:

1. *Lodewijk van Driel,* volgt Va.
2. *Haasje van Driel,* geb. Oud-Beierland 26 dec. 1774, ged. ald. 1 januari 1775, † Overschie 15 maart 1838, tr. 1 ° (aang. Oud-Beierland 8 nov. 1797) *Jan Plaisir,* ged. Ridderkerk 1 dec. 1771, † (aang. ald. 6 maart) 1799, zn. van *Abraham* en *Arriaantje Koos;* tr. 2" (aang. Oud-Beierland 4 nov. 1803) *Hugo van der Plas,* ged. Delfshaven 28 okt. 1764, koopman en koornwijnbrander aldaar, † Overschie 24 juli 1835, zn. van *Hugo Jacob* en *Neeltje van der Klaauw,* en weduwnaar van *Maria Hoos* en van *Helena Catharina Hoos.*

Haasje van Driel vertrekt met akte van indemniteit naar Ridderkerk op 8 januari 1798 (zie Jaarboek „Ons Voorgeslacht" 1954, p. 101) ; acte van indemniteit naar Delfsharen in 1804.

3. *Adriana van Driel,* ged. Oud-Beierland 22 dec. 1776, † (aang. ald. 10 mei), 1780.
4. *Jan,* volgt Vb.
5. *Adriana van Driel,* ged. Oud-Beierland 15 okt. 1780, † Sliedrecht 10 juli 1847, tr. (ondertr. Oud-Beierland 8 mei 1801, laatste gebod 24 mei) *Gerardus van Hattem,* geb. Giessendam in okt. 1771 (doop onvindbaar), lid der Prov. Staten van Zuid-Holland, watergraaf van de Graaf en Alblas, notaris te en burgemeester van Sliedrecht, † Sliedrecht 15 april 1846, zn. van *Jacobus* en *Cornelia de Rijk.*

Uit het tweede huwelijk:

6. *Cornelis Izaak,* volgt Vc.

Uit het derde huwelijk:

7. *Jacob,* volgt Vd.
8. *Hendrik van Drie1 van Goudswaard,* geb. Oud-Beierland 15 febr. 1805, † ald. 13 april 1816.
9. *Abigail Ida van Driel,* geb. Oud-Beierland 10 dec. 1807.

Va. *Lodewijk van Driel,* heer van Goudswaard, ged. Oud-Beierland 19 dec. 1772, schout en secretaris van Goudswaard sedert 1792, later maire, kantonrechter in het kanton Oud-Beierland, † Goudswaard 18 dec. 1861, tr. Goudswaard 23 nov. 1792 *Mayke van Bokhove,* ged. Nieuw-Beierland 30 okt. 1768, † Goudswaard 19 april 1844, dr. van *Ary* en *Maria de Raad.*

Kinderen:

1. *Jan Adrianus,* volgt VIa.
2. *Arie,* volgt VIb.
3. *Adriana van Driel,* geb. Goudswaard 14 april, ged. aldaar 16 juni 1799 (get.: Adriana van Driel), † Goudswaard 25 okt. 1801.
4. *Maria van Driel,* geb. Goudswaard 2 sept. 1801, † ald. 30 dec. 1879, tr. Goudswaard 2 sept. 1835 *Johannes Lamaison,* vrijheer van Heenvliet, geb. Amsterdam 1 mei 1777, † Heenvliet 7 april 1849, zn. van *Laurens* en *Magdalena van Aken* en weduwnaar van *Cornelia Graafland.*

Voor nadere gegevens zie men de pp. 254, 312 en 420 van de „Inventaris van de Hoge Heerlijkheid Heenvliet" door 't Hart.

5. *Adrianus Jan van Driel,* geb. Goudswaard 19 jan., ged. aldaar 23 jan. 1803 (get.: Haasje van Driel), notaris te Goudswaard 1836—'51, † ald. 28 febr. 1851.
6. *Adriana van Driel,* geb. Goudswaard 20 juni, ged. aldaar 30 juni 1805 (get.: Adriana van Driel), tr. Goudswaard 2 juli 1852 *Jan de Graaff,* heer van Goudswaard, geb. Sommelsdijk 27 sept. 1805, wethouder van Sommelsdijk, † ald. 26 januari 1883, zn. van *Jacob* en *Neeltje Johanna Witz* en weduwnaar van *Maria Mijs.*

Zie verder het Algemeen Ned. Fam.-blad van 1887 op de pp. 256-237.

7. *Lodewijk van Drie1 van Goudswaard,* geb. Goudswaard 31 maart, ged. aldaar 16 april 1809, luit. der

art., ridder Mil. Willemsorde en Eikenkroon, † 's-Gravenhage 3 juni 1849.

VIa. *Jan Adrianus van Driel,* geb. Goudswaard 6 juni, ged. aldaar 9 juni 1793 (get.: Haasje van Driel), commissionair en koopman te Rotterdam, † Rotterdam 12 aug. 1866, tr. Delfshaven 16 juni 1816 *Neeltje van der Plas,* geb. Delfshaven 14 april, ged. aldaar 2 mei 1792, † Rotterdam 3 sept. 1882, dr. van *Hugo* en *Maria Hoos.*
Uit dit huwelijk:
Maria Helena Christina van Driel, geb. Rotterdam 22 juli 1818, † ald. 11 januari 1891, ongehuwd,

VIb. *Arie van Driel,* geb. Goudswaard 14, ged. aldaar 29 januari 1797 (get.: Bastiaantje van Bokhove), komt in 1831 voor als kapitein bij de Zuid-Hollandse Mobiele Schutterij, lid der Prov. Staten van Zuid-Holland, vanaf 1825 burgemeester van Puttershoek, kerkvoogd aldaar in 1829 en 1830 (zie Jaarboek 1954, p. 34 van „Ons Voorgeslacht"), heemraad van Nieuw-Bonavontura, Mookhoek en Trekdam 1829-1836, dijkgraaf vanaf 1836 (zie de Geschiedenis van deze Polders van W. H. van Bilderbeek), ridder Ned. Leeuw, † Puttershoek 26 aug. 1874, tr. Sliedrecht 24 nov. 1825 *Adriana van Hattem,* geb. ald. 30 mei 1805, † Puttershoek in april 1885, dr. van *Gerardus* en *Adriana van Driel.*
Uit dit huwelijk:

1. *Mathilde Louize van Driel,* geb. Puttershoek 26 nov. 1827, † ald. 31 mei 1828.
2. *Mathilda Louize van Driel,* geb. Puttershoek 27 jan. 1827, † Dordrecht 18 mei 1870, tr. Puttershoek 9 aug. 1854 Ds. *Johannes Gosuinus Walraven Krol,* geb. Lith 11 maart 1826, Ned. Herv. predikant, † Ginneken 4 aug. 1897, zn. van Ds. *Leendert* en *Helena Gerdina van Hoften.* Hij hertr. haar zuster *Louise Cornelia van Driel.*
   Zie nader Ned. Patr. 1947, p. 212 en het Nieuw Ned. Biogr. Woordenboek van Pred.).
3. *Gerardus Adrianus van Driel,* geb. Puttershoek 23 april 1830, † ald. 31 aug. 1907, ingeschreven als jur. student te Utrecht 16 sept. 1850 en voor de laatste maal op 29 okt. 1855; sedert **31** januari 1862 burgemeester van Mijnsherenland en vanaf 13 aug. 1874 van Puttershoek, lid der Prov. Staten van Zuid-Holland, secretaris-penningmeester van de polder Mijnsherenland, dijkgraaf van Nieuw-Bonavontura, Mookhoek en Trekdam vanaf 16 nov. 1884, † Puttershoek 31 aug. 1907, tr. Rotterdam 26 juni 1861 *Pietronella Ida Adriana Glavimans,* geb. ald. 30 juli 1833, † Puttershoek 1 okt. 1902, dr. van *Cornelis,* marineconstructeur, en *Jacoba Johanna Glavimans.*
4. *Adriana Gerharda van Driel,* geb. Puttershoek 24 juli 1831, † Arnhem 22 april 1903, tr. Puttershoek 30 juni 1859 *Johannes Henricus André de la Porte,* geb. Arnhem 14 mei 1839, rechter en lid van de Raad te Arnhem, † Arnhem 18 febr. 1889, zn. van *Gillis* en *Adelaide Louisa van der Palm* (zie Ned. Patr. 1915, p. 17).
5. *Maria Adriana van Driel,* geb. Puttershoek 19 juni 1833, † ald. 1 okt. 1833.
6. *Maria Adriana van Driel,* geb. Puttershoek 6 dec. 1834.
7. *Louise Cornelia van Driel,* geb. Puttershoek 2 febr. 1838, † Leiden 10 aug, 1919, tr. Puttershoek 20 juni 1872 Ds. *Johannes Gosuinus Walraven Krol,* weduwnaar van haar zuster *Mathilde Louize van Driel* voornoemd.
8. *Lodewijk van Driel,* geb. Puttershoek 20 nov. 1839, † ald. 11 sept. 1847.
9. *Cornelia Petronella Maria van Driel,* geb. Puttershoek 13 aug. 1841, † ald. 8 okt. 1841.
10. *Cornelia Petronella Maria van Driel,* geb. Puttershoek 13 febr. 1844, † Dordrecht 27 mei 1915, tr. Puttershoek 2 juli 1868 *Cornelis van Wageningen,* geb. Dordrecht 28 febr. 1841, makelaar, † Dordrecht 18 juni 1915, zn. van *Florent,* koopman, en *Clasina Anthonetta Wilhelmina Vriesendorp.*
11. *Johanna Adriaan Lodoïska van Driel,* geb. Puttershoek 13 febr. 1844.
12. *Nelly van Driel,* geb. Puttershoek 27 maart 1847, † ald. 1 juni 1847.

Vb. *Jan van Driel,* geb. Oud-Beierland 6 maart 1779 (doopget.: Haasje Hoogenboom), koopman en winkelier aldaar, lid van de Raad te Oud-Beierland 1814—1851, † Nieuwveen 12 maart 1861, tr. (ondertr. Oud-Beierland 8 mei 1801) *Jacoba Verhaagen,* geb. ald. 18 juni 1781, † Oud-Beierland 7 juni 1844, dr. van *Jan* en *Lena van Dijk.*
Uit dit huwelijk:

1. *Jan Adrianus van Driel,* geb. Oud-Beierland 15 jan., ged. ald. 19 januari 1806 (get.: Jan van Drie1 van Goudswaard, gepresenteerd door Haesje van Driel, huisvrouw van Hugo van der Plas), † jong.
2. *Jan Adrianus,* volgt VIc.
3. *Anthony Jan,* volgt VId.
4. *Adriana Maria Anna van Driel,* geb. Oud-Beierland 4 mei 1813, † ald. 15 januari 1885, tr. 1° Oud-Beierland 16 april 1835 *Bastiaan Vink,* geb. Mijnsherenland 14 mei 1813, vlasser, en koornmolenaar, † Oud-Beierland 5 mei 1856, zn. van *Andries,* bouwman, en *Huigje van der Zwaan;* tr. 2° Oud-Beierland 25 maart 1857 *Jacob van der Willigen,* geb. Kethel 29 nov. 1814, koopman te Oud-Beierland, † IJsselmonde 5 febr. 1893, zn. van *Volkert* en *Maria Niemantsverdriet,* en weduwnaar van *Hendrina Verhagen.* (Zie Ned. Patr. 1926, p. 377).
5. *Leonard Jacob,* volgt VIe.
6. *Louisa Haasje van Driel,* geb. Oud-Beierland 11 febr. 1817, † ald. 29 nov. 1865, tr. Oud-Beierland 23 april 1846 *Cornelis Kleyn,* geb. Rotterdam 4 januari 1799, geneesheer, chirurgijn en vroedmeester, lid van de Raad te Oud-Beierland 1834—'71, † Oud-Beierland 10 nov. 1871, zn. van *Engen* en *Ida Hoek,* en weduwnaar van *Johanna Kleinendorst* en van *Adriana Hoogwerf.*
7. *Samuel van Driel,* geb. Oud-Beierland 19 januari 1821, gemeente-ontvanger van Goudswaard in 1846, burgemeester van Nieuwveen sedert 25 juli 1851, † Nieuwveen 29 januari 1892, tr. Nieuwveen 12 okt. 1854 *Elisabeth Schut,* geb. 12 januari 1831 te Alkmaar, † Nieuwveen 27 nov. 1873, dr. van *Johannes* en *Neeltje Swart.*
8. *Lena Jacoba van Driel,* geb. Oud-Beierland 3 maart 1823.
9. *Ingetje van Driel,* geb. Oud-Beierland 5 nov. 1825.

VIc. *Jan Adrianus van Driel,* ged. Oud-Beierland 4 april 1807, rijksontvanger achtereenvolgens te Gorssel en Almen, te Zuid-Beierland, Nieuwkoop en Kralingen, † Kralingen 9 juli 1881, tr. 's-Gravenhage 18 maart 1835

Maria Margarefha van den Ende, geb. Rotterdam 1 juni 1807, † Kralingen 19 febr. 1880, dr. van *Leendert,* adjunct-kommies, en *Margaretha Luyks. Zij* vestigden zich te Kralingen op 7 mei 1858 (aan de Oude Dijk).
Uit dit huwelijk:

1. een zoon, geb. en † Gorsel 22 januari 1836.
2. *Jacoba Johanna van Driel,* geb. Goudswaard 1 juli 1837, vertrok 22 febr. 1861 van Kralingen naar Delfshaven.
3. *Hendrika Petronella Margaretha van Driel,* geb. Goudswaard 1 juli 1839.
4. *Louize Leonore van Driel,* geb. Goudswaard 25 nov. 1840.
5. *Leonardus Adrianus Nikolaas van Driel,* geb. Goudswaard 8 april 1842, †(aang. ald. 18) juli 1842.
6. *Leonardus Adrianus Nikolaas van Driel,* geb. Goudswaard 13 okt. 1843, † Kralingen 27 febr. 1859.
7. *Adriana Maria Anna van Driel,* geb. Nieuwkoop 17 april 1848, deed belijdenis te Kralingen 19 maart 1866.
8. *Jan Antonie van Driel,* geb. Nieuwkoop 21 sept. 1849.
9. *Margaretha Maria van Driel,* geb. Nieuwkoop 14 dec. 1850, † ald. 21 aug. 1851.
10. *Maria Johanna van Driel,* geb. Nieuwkoop 14 dec. 1850, † ald. 29 aug. 1851.
11. *Margaretha Maria van Driel,* geb. Nieuwkoop 7 juli, † ald. 11 aug. 1852.
12. *Samuel van Driel,* geb. Nieuwkoop 21 okt. 1853, † ald. 25 januari 1854.

IVd. *Anthony Jan van Driel,* geb. Oud-Beierland 12 aug. 1809, grutter, † ald. 11 febr. 1892, tr. Oud-Beierland 1 nov. 1835 *Adriana Punt,* geb. Willemstad 15 aug. 1812, † Oud-Beierland 15 mei 1879, dr. van *Ary Leendertsz.* en *Elsje Biert.*
Uit dit huwelijk:

1. *Elsje Adriana van Driel,* geb. Oud-Beierland 14 juni, † ald. 24 aug. 1837.
2. *Jan Jacobus,* volgt VIIa.

VIIa. *Jan Jacobus van Driel, geb.* Oud-Beierland 28 sept. 1840, bierhandelaar, † ald. 11 juni 1909, tr. Oud-Beierland 26 sept. 1878 *Annetje Adriana Blom,* geb. ald. 29 juni 1848, † Sommelsdijk in aug. 1929, dr. van *Hendrik.* beurtschipper, en *Krijntje Huis.*
Uit dit huwelijk:

1. *Krijntje Adriana van Driel,* geb. Oud-Beierland 25 febr. 1879, † ongehuwd Sommelsdijk 9 nov. 1922.
2. *Adriana Krijntje van Driel,* geb. Oud-Beierland 20 juli 1881, † Rotterdam 11 aug. 1934, tr. Oud-Beierland 15 sept. 1904 *Jacobus van Dijk,* weduwnaar, geb. Overschie 15 sept. 1876, schoenwinkelier, later majoor van politie, † Rotterdam 17 april 1951, zn. van *Abraham* en *Louiza Veenman.* Hij tr. 3° *Johanna Luberta van der Vloed.*
   Uit het huwelijk *van Dijk-van Driel* o.a.:
   a. *Louiza van Dijk,* geb. Rotterdam 17 juni 1905, tr. ald. 20 september 1928 *Anthonie van Gulik,* geb. Rotterdam 26 juni 1904, eigenaar van een stoffeerderij, zn. van *Pieter Jan* en *Hilletje Veldhoven.*
   b. *Jan Jacobus van Dijk,* geb. Rotterdam 21 juni 1907, chef bij Begeer, van Kempen en Vos, tr. ald. (bij volmacht) 18 maart 1931 *Johanna Maria van Gulik,* geb. Rotterdam 28 maart 1907, zuster van Anthonie voornoemd.
3. *Hendrika Anthonia van Driel,* geb. Oud-Beierland 23 mei 1883, † ongehuwd Sommelsdijk 4 april 1924.
4. *Ingetje van Driel,* † jong.

5. *Ingetje van Driel,* geb. Oud-Beierland 31 januari 1890, tr. Sommelsdijk 26 juli 1918 *Arend Appel,* geb. 25 maart 1891, timmerman, zn. van *Cornelis* en *Cornelia Bofh.*

VIe. *Leonard Jacob van Driel,* geb. Oud-Beierland 11 maart 1816, tot ca 1855 geneesheer te Heenvliet (de Vrijheer van Heenvliet was gehuwd met Maria van Driel), daarna te Oud-Beierland, lid van de Raad ald. 1873-1876, † ald. 10 okt. 1876, tr. Rotterdam 18 juli 1855 *Johanna Catharina Jongeneel.* geb. ald. 5 nov. 1820, dr. van *Jan Abram,* notaris, en *Anna van Weezel.*
Uit dit huwelijk:

1. *Jacoba Johanna Maria van Driel,* geb. Oud-Beierland 7 juni 1860, tr. ald. 15 sept. 1881 Dr. *Kommer Lodder,* geb. Goedereede 18 aug. 1852, med. doctor, geneesheer en lid van de Raad aldaar 1892-1911, † 's-Gravenhage 12 sept. 1930, zn. van *Cornelis,* landbouwer, en *Johanna Tanis.* Hij hertr. 16 aug. 1888 *Jacoba Martina Vlielander van Numansdorp.*

Vc. Ds. *Cornelis Isaak van Driel,* geb. Oud-Beierland 18 dec. 1793, schreef 1 nov. 1814 te Leiden als student in, Ned. Herv. predikant laatstelijk te Biezelinge, † Leiden 9 febr. 1875, tr. Oostende 29 maart 1827 *Cafharina Cornelia van Deinse.* geb. Schoondijke 19 dec. 1802, † Leiden 16 april 1866, dr. van Ds. *Adriaan* en *Anna Johanna Tengbergen.*
Zie nader Ned. Patr. 1943, p. 98 en Ned. Arch. voor Genealogie en Heraldiek 1947, p. 30.
Uit dit huwelijk:

1. *Anna Johanna van Driel,* geb. Kapelle (Z.) 26 juli 1835, tr. Leiden 21 mei 1864 *Jacobus Marinus van Dishoeck,* geb. ald. 4 dec. 1837, † ald. 7 mei 1878 (Ned. Patr. 1917, p. 127), zn, van *Antonie Pieter* en *Maria Johanna den Adel.*
2. *Jan van Driel,* geb. Biezelinge 19 sept. 1841, schreef te Leiden als student in de letteren in op 17 juli 1861, † Leiden 21 mei 1867.

Vd. *Jacob van Driel,* geb. Oud-Beierland 12 sept. 1801 (doopget.: Jacob van Driel), korenmolenaar, † Oud-Beierland 20 sept. 1872, tr. Geervliet 21 nov. 1827 *Wijburgje Vos,* geb. ald. 4 aug. 1809, † Oud-Beierland 17 april 1864, dr. van *Hendrik,* lid van de Raad te Geervliet, en *Maria Wey.*
Uit dit huweliik:

1. *Maria van Driel,* geb. Oud-Beierland 10 aug. 1829, † Rijsoord 30 dec. 1907, tr. Oud-Beierland 1 juni 1854 *Bernardus Johan Aalbers,* geb. Millingen 22 sept. 1825, rijksveearts, † Sijsoord 21 januari 1911, zn. van *Bernardus* en *Anna Veenhuis.*
2. *Jan,* volgt VIf.
3. *Annetje van Driel,* geb. Oud-Beierland 10 april 1838, † ald. 10 mei 1875, tr. Oud-Beierland 5 juli 1860 *Huyg van Ooijen,* geb. Oud-Beierland 22 maart 1834, koopman, † ald. 30 juni 1873, zn. van *Anthony,* winkelier, en *Sutanna Herweyer.*
4. *Hendrika van Driel.* geb. Oud-Beierland 9 okt. 1840, † ald. 26 nov. 1913, tr. Oud-Beierland 16 januari 1868 *Huberfus Jacob Philip Eydman,* geb. ald. 17 aug. 1840, † Oud-Beierland 6 aug. 1884 als controleur-inspecteur der Stoombootmij. Oude Maas, zn. van *Laurens* Jan, onderwijzer, en *Cornelia Verburgt.*

VIf. *Jan van Driel,* geb. Oud-Beierland 22 sept. 1833, korenmolenaar, koopman, † ald. 4 maart 1897, tr. 1° Oud-

Beierland 6 april 1871 *Anna Maria Wiebes,* geb. ald. 22 mei 1845, † Oud-Beierland 3 mei 1875, dr. van *Jillis,* veldwachter, en *Pietertje Cornelia ven der Laar,* tr. 2° Rotterdam 3 okt. 1878 *Hendrika Alinck,* geb. ald. 1 maart 1838, dr. van *Hendrikus* en *Johanna Jacoba van der Laar,* en weduwe van *Leendert Grootenhuys.*

Uit het eerste huwelijk:

1. *Wijburgje Maria van Driel,* geb. Oud-Beierland 28 januari 1872, tr. ald. 29 juli 1909 *Adrianus Johannis Gerlings,* geb. Heinenoord 14 nov. 1876, sigarenmaker, zn. van *Jacobus Casparis* en *Piertje de Heer.*
2. *Pietertje Cornelia van Driel,* geb. Oud-Beierland 9 juli 1874, † Loosduinen 11 maart 1911.

Nederlandse grafzerken in Suriname,

medegedeeld door **Fred. Oudschans Dentz.**

In „De Nederlandsche Leeuw", jaargangen LIX, LX **en** LXI (1941, 1942 en 1943) publiceerde ik de inventaris van 866 grafzerken welke ik in de „Nieuwe Oranjetuin" (begraafplaats te Paramaribo) en het verlaten kerkhof, daartegenover had geïnventariseerd. De Regering heeft thans besloten dit kerkhof, dat bij Notificatie No. 598, resolutie van 9 maart 1756 in gebruik werd genomen, na sluiting als begraafplaats, te bestemmen tot wandelpark en de grafmonumenten met historische waarde (er zijn o.a. daar een aantal gouverneurs en familieleden van gouverneurs begraven) op landskosten te zullen onderhouden.

In verband daarmede, en ook omdat bij mij nog steeds navragen om inlichtingen binnenkomen, worden hierbij enkele drukfeilen hersteld.

In Ned. Leeuw LIX (sept. 1941), kolom 383 vervallen de regels zeven van onderen en de 21 regels kolom 384. Een nader onderzoek van mijn MSS bracht een andere telling aan het licht, die aan het slot wordt opgenomen.

Verbetering. Wegnemen: In het februarinummer, kolom 384 regel 32 van boven, lees 22 in plaats van 21.

Idem kolom 385. No. 27. *Lacroix* te lezen: geb. te Campenden.
No. 31. *Limes, 20* okt. *1757* m.z. *26* okt. *1757.*
No. 44. Pierre Labadie Roulleau is dezelfde als 237. Overl. 1812, oud 44 j.

(oktober 1941). kolom 419. No. 72, *Van Meel* is dezelfde als 216.
kolom 419. *U. H. Wilkens* is no. 73.
kolom 420. *Van Ommeren* is no. 95.

(november 1941), kolom 446. *Van Meel* no. 216 is dezelfde als no. 72.
kolom 446. *Muller* no. 218 is dezelfde als no. 19 in MSS.

Ned. Leeuw LX (juni 1942) :
kolom 147. No. 519 te lezen *Altenstadt.*
kolom 148. *S. E. Winne* no. 530 is dezelfde als no. 658. Wzn. m.z. Mzn. 1790 m.z. 1799.
kolom 151 en 152 behoren tussen kolom 148 en 149.
kolom 149. No. 628 *Verschuur* met een r. te schrijven.

kolom 151. No. 552. *Reynsdorp.* Opnemen noot (1).
Naam van een plantage in Beneden-Commewijne, waarvan in 1798 eigenaar was *Andreas Reynsdorp* (zie no. 552).
kolom 153. No. 679. *Kaas.* Overleden 5 juli 1852. Geb. 4 aug. 1801. Oud 50 jaar.
J. E. E. Roux no. 677 te lezen *Jacques* in plaats van Jecques.
kolom 153. No. 689. *Slengarde* moet zijn *Slengaarde.*
kolom 154. *No. 727. Russel,* 11 april 1828 m.z. 1 april 1828.

Ned. Leeuw LXI (jan.-febr. 1943),
kolom 27. No. 749. *Horst,* lees *Diederich.*
No. 756. Miesegaes, lees *Margaretha.*
kolom 28. No. 797. *Thiel, lees Hadel* in plaats van *Hackel.*
No. 795. Wijnbergen, lees 796.
No. 808. Munnikhuyzen, Anna Maria Jacoba lees 806.
No. 809. Wesenhagen, lees Elisabeth.
No. 811. Catharina Mac Intosh, lees 812.
No. 820. *Moll,* lees *Catharina.*
No. 812. Van Emden, lees 821.
kolom 29. No. 829. *Thronhill, lees Georgianne.*
No. 837. Alsvoren.
No. 846. Voetman.

Niet opgenomen in de Ned. Leeuw waren de volgende 4 zerken:

Johan Wilhelm Ziegenmeyer, geb. te Breslau 8 jan. 1730, † te Paramaribo 1 juli 1817 (No. 1).

Smith, Margaretha Maria, geb. te Barbados, Overl. in Suriname 7 sept. 1850, oud 73 jaar (No. 2).

Lentz, Johan Jacob, geb. 8 febr. 1766, † 9 juli 1827 (No. 3).

Carolina Sophia Baumgartner, overl. 5 aug. 1822 oud 37 jaar (No. 5).

Groepsgewijze verdeling:

Gouverneurs: 421 *(De Veer),* 422 *(Van Panhuys), 424 (Bentinck), 645 (De Friderici), 646 (Cantz'laar), 680 (De Kanter,* wnd). 6 stuks.

Gouverneurs familieleden: 126 *(Van Heeckeren), 141 (Andrau)* ,461 *(Bonham), 521* en 522 *(Vaillant), 528 (De Veer). 6* stuks.

Raden van politie en criminele justitie: 21, 22, 44, 55, 93, 114, 115, 148, 153, 165, 224, 237, 251, 279, 411, 534, 611, 649, 657, 671, 752, 788, 22 stuks,

Raden van politie en civiele justitie: 30, 36, 65, 143, 205, 210, 216, 227, 361, 406, 534, 547, 586, 656, 689. 15 stuks.

College van kleine zaken: 24, 434, 738, 839. 4 stuks.

Familieleden van raden van politie (criminele en civiele justitie) en kollege van kleine zaken: 20, 25, 26, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 52, 64, 66, 67, 68, 70, 75, 89, 113, 177, 180, 181, 182, 185, 189, 197, 204, 209, 215, 217, 231, 235, 236, 282, 403, 530, 549, 553, 643, 648, 651, 652, 658. 48 stuks.

Gerechtshof: 116, 270, 651, 753, 833, 838. 6 stuks,

President en van het Hof: 353, 675, 833. 3 stuks.

Procureur generaal: 498, 680. 2 stuks.

Raden-fiscaal: 72 is 216, 224, 263. 3 stuks.

Gouvernements-secretaris: 505.

Raad controleur van financiën: 191.

Ontvangers: 65, 785, 836. 3 stuks.

Notaris: 405.

Commissaris-adviseur van de gouverneur: 145.

Secretaris van de Weeskamer: 53.

Rooimeester suiker: 27.

President gemeentebestuur: 689.

Hoofdambtenaren: 145, 257, 369, 371, 477, 832. 6 stuks.

Britse consul en echtgenoten: 791, 792, 780. 3 stuks.

Predikanten: 46, 56, 78, 478, 599. 5 stuks.

Geneesheren en apothekers: 161, 203, 335, 352, 356, 464, 476, 630, 637, 744, 779. 11 stuks.

Onderwijzers: 62, 109, 261, 376, 438. 5 stuks.

Scheepsofficieren: 45, 79, 103, 514, 684, 700. 701, 703, 790. 9 stuks.

Militairen: 63, 243, 268, 335, 350, 356, 360, 363,421. 422, 446, 457, 464, 518, 565, 575, 576, 580, 630, 645, 646, 721, 779, 810. 24 stuks.

Militaire familieleden: 76, 149, 150, 151, 447, 448, 536, 537, 538. 9 stuks.

Burgerofficieren, schutterij en familieleden: 88, 207, 247, 346, 405. 626, 648, 649, 654, 665. 689, 728, 12 stuks.

Vrijmetselaar, meester van eer: Loge Concordia. 590.

Engelsen en Amerikanen: Niet opgenomen in de Ned. Leeuw maar in het MSS te vinden: 4, 6, 7, 9, 10, 22, 45, 47, 57, 58, 79, 92, 122, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 170, 171, 192, 223, 239, 277, 332, 333, 374, 375, 412, 424, 445, 460, 481, 493, 496, 508, 510, 511, 512, 513, 515, 534, 537, 613, 684, 698, 700, 701, 703, 704, 705, 706, 707, 710, 713, 720, 722, 724, 729, 739, 746, 747, 763. 774, 775, 776, 777, 778, 780, 781, 782, 789, 790, 791, 792, 794. 80 stuks.

Duitse opschriften: 1, 19, 86, 203, 227, 242, 248, 268, 335, 402, 406, 434, 446, 466, 467, 486, 488, 489, 516, 668, 610, 611, 644, 749, 1756, 773, 797, 798. 28 stuks.

Fransen: 34, 172, 252, 574, 718. 5 stuks.

Engelse koloniën: 2, 246, 278, 373, 689, 708, 829. 7 stuks.

Nederlandse Antillen: 61. 193, 292, 385, 421, 683, 768, 7 stuks,

Zwitser: 210.

Italiaan,: 411.

Zweed: 546.

Sileziër: 84.

Cayenne: 183.

Gebeeldhouwde grafzerken met familiewapens: 27, 29, 36, 39, 58, 72, 76, 124, 125, 139, 145, 173, 177, 180, 181, 182, 185, 198, 199, 200, 210, 215, 216 is 72, 217, 224, 279, 280, 281, 335, 369, 403, 404, 408, 422, 532, 534, 545, 546, 548, 552, 553, 643, 645, 648, 649, 655, 738, 752, 768. 49 stuks.

Latijnse opschriften: 29, 102, 199, 200, 219, 222, 555, 795. 8 stuks.

Statistiek.

Dubbele nummers: 6 is 12, 8 is 79, 19 is 218, 44 is 237, 72 is 216 en 530 is 658.

A nummers: 300, 537, 569 en 572.

Niet opgenomen zijn de nummers: 1, 2, 3 en 5.

In de N.O.T. zijn opgenomen 846 zerken A nummers 4 tezamen 850. Op het Verlaten kerkhof 22 te zamen 872 zerken, waar van afgaan de dubbele nummers, blijft 866.

In de Ned. Leeuw zijn opgenomen 768, op het Verlaten kerkhof 21 tezamen 789. Niet gepubliceerd zijn 81 Engelse zerken maakt 870 zerken, waarvan afgaan no. 6, 8, 12, 19, 44, 72, 79 en 530 en bijkomen no's. 1, 2, 3 en 5, totaal derhalve 866 zerken.

Groepsgewijze zijn er 315 en diverse andere 551, samen 866. In de groepsgewijze indeling is er rekening mede gehouden, dat sommige nummers in meer dan een groep voorkwamen.

De oudste grafzerk is van het jaar 1696 (No. 280).

Grafzerk van in 1756 overledenen (jaar van ingebruikneming. N.O.T.). (Nrs. 10, 12).

Idem van in 1756 geborenen (Nrs. 48, 227).

Inhoud van buitenlandse boeken en tijdschriften.

The New York genealogical and biographical record, jrg. LXXXIX (1958), afl. 1.

W. Y. Pryor, Some descendants of the *Kierstede* family of New Jersey (1ste ged.). Leden van dit geslacht zijn o.a. geparenteerd aan de families *Beekhorn*, *Bruyn (Brown)*, *Bush* (betr. een nakomeling van *Hendrick Bosch* uit Leiden, die in 1660 naar Amerika is vertrokken), *Van Houten*, *La Rue* en *Van Schaick*. Bij de afstammelingen *Bush* komen allianties *Brouwer*, *Doremus*, *Van Ness* en *Outwater* voor. — Baptisms of the Dutch Reformed Church of Coxsackie, Greene County, New York (vervolg). Bevat doopinschrijvingen van 6 jan. 1776 tot 24 dec. 1781, waarin aantekeningen *Cool*, *Van der Heyde*, *Huyck*, *Kaljer*, *Van der Poel*, *Rouse*, *Rouw*. *Schut*, *Sluyter*, *Van Slyck*, *Spoor*, *Van Vechten*, *Vosburg*, *Van Woert* en *Van Wormer* zijn te vinden. — Marriages of the Dutch Reformed Church of Claverack, Columbia County, New York (vervolg). Bij de hier afgedrukte huwelijksinschrijvingen van 1 okt. 1791 tot 6 juli 1799 treft men o.a. de namen *Ten Broeck*, *Gardenier*, *Hummel*, *Keller*, *Maul*, *Ostrom*, *Pierson* en *Webster* aan.

Brabantica. Bundel werken over familiegeschiedenis, geslacht- en wapenkunde voor de provincie Brabant, dl. 111, 1.

Bevat o.m.: Een admissie- en eedboek van de adellijke geslachten van Leuven door fr. C. van Basten Batenburg, O.F.M. Conv. In dit in 1728 en tot 1794 voortgezette ad-

missieboek, dat onder no. 651 in het archief van Leuven berust, komen naast andere de namen ***Van Cauwenhoven, Van Eynatten, De Herckenrode, Van Overbeke, Van den Schrieck*** en ***Tielens*** voor.

Gedenkschriften [van de] Oudheidkundige Kring van het land van Dendermonde, jrg. 1958, afl. 2.

M. Bovyn, Dendermonde in 1667. In dit artikel wordt een] samenvatting gegeven van een tussen 16 sept. en 9 dec. 1667 opgemaakte lijst van huizen, waarop zowel de aard van de huizen als de namen van de eigenaren en/of bewoners worden beschreven. Onder deze laatsten vindt men o.a. de namen ***Bauwens, Van Praet, Serraerens, Spanoghe, Verbiest*** en ***Van Waesberge.***

Eigen Schoon en de Brabander, jrg. XLI (1958), afl. 5/8.

Dit aan Grimbergen gewijde nummer houdt o.a. een beknopt overzicht van „Het archief der Abdij" door Kan. J. de Meyer in.

Jaarboek van Kon. Hoogstratens Oudheidkundige Kring, dl. XXV (1957).

Dit Jaarboek is vrijwel geheel gewijd aan ***Elisabeth van Culemborg (1475-1555).*** De bewuste artikels zijn van de hand van J. D. de Jong, P. J. W. Beltjes en J. Lauwerys.

Handelingen van de Kon. Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen, di. LXI (1957).

F. G. C. Beterams vervolgt zijn belangwekkende publicatie over „De Mechelse Schepenbrieven op het Rijksarchief te Antwerpen." In dit gedeelte, dat de jaren 1560 (okt.)-1 793 (mei) omvat, vindt men gegevens ***Van der Aa, Caluwaerts, De Campo, Fierens. Van Heysr, De Hooghe, Van Immerseel, Van de Perre, Ven den Venne, Verberckt, Vleminckx en Van Wermenhuysen.***

De Middelaar tussen de Genealogische Navorsers, mei ***1958.***

E. Spelkens vervolgt: Les bourgeois de Bruxelles, notés par J. B. Houwaert. (Depuis le début du XIVe siècle jusqu'au milieu du XVIIe.) In dit gedeelte, dat loopt van *Nollens* tot *Peters* komen de namen ***Oelemans,*** geb. te Eindhoven, ***De Overhof, de Pape, Peronne*** en ***Van den Perre*** voor.

De Schakel, jrg. XII (1957). afl. 4.

F. de Decker, Les ***Despomereaux,*** barons de Hove-Saint-Laurent. Dit geslacht is o.a. geparenteerd aan de van oorsprong Dordtse familie *Sandelin* (*Sandelijn;* zie voor dit geslacht: NL. 1903 en 1904).

De Schakel, jrg. XIII (1958), afl. 1.

De Crayencour, Fragment généalogique famille ***Sweerts de Landas.*** Deze fragment-genealogie is ontleend aan het in het familie-archief ***De Ghellinck Vaernewyck*** (Stadsarchief van Gent) berustende manuscript van Vicomte Amaury de Ghellinck Vaernewyck en vangt aan met ***Thiérry de Landas,*** 5de zoon van ***Amaury*** VII, Chevalier, Sire van *Landas* en ***Warlaing*** en van ***Alide,*** alias ***Alix d'Escornaix (des Cornaix)*** (begin 13de eeuw). Of aan Chev. De Crayencour de publicatie over het onderhavige geslacht in „NAB." 1952 bekend is, blijkt uit het artikel niet.

Der Archivar, jrg. XI (1958), afl. 3.

Bevat o.a. „Judaica in deutschen Archiven. Ergebnisse einer wissenschaftlichen Archivreise 1955/56" door B. Brilling. Dr. Brilling geeft hierin een beknopt overzicht van de thans nog in Duitsland aanwezige Joodse archieven.

Familie und Volk, jrg. VII (1958), afl. 2.

De aflevering wordt geopend met het eerste gedeelte van de publicatie van H. Spruch over „400 Jahre Runenschriftforschung und die Hausmarkenfragen. Ein Uberblick über die Entwicklung der Ansichten." — J. Arndt geeft het slot van zijn verhandeling over het belang van „Die Grund- und Hypothekenbiicher als genealogische Quellen." — Blijkens een redactionele mededeling heeft de oprichter van Verlag Degener & Co., de in de genealogische wereld bekende Oswald Spohr zijn verzameling gegevens omtrent nakomelingen van ***Karel de Grote,*** lopende tot 1800, thans zo goed als voltooid. Zij, die hierin belangstellen kunnen zich voor inlichtingen uit het naamregister wenden tot de Heer Spohr te Schellenberg bij Berchtesgaden. Tevens kunnen aan genoemd adres kwartierstaten tot ± 1750 worden ingezonden.

Familie und Volk, jrg. VII (1958), afl. 3.

H. Spruth besluit het artikel „400 Jahre Runenschriftforschung und die Hausmarkenfragen. Ein Überblick über die Entwicklung der Ansichten."

Familie und Volk, jrg. VII (1958), afl. 4.

F. v. Schroeder behandelt aan de hand van enige voorbeelden „Zur Frage des Festwerdens und der Erblichkeit zur Zunamen." — E. Roesle: „Messung mehrfacher Blutsverwandtschaft, ein praktischer Fortschritt der „Quantitativen Genealogie," und die Bedeutung von Nachkommentafeln für die Familienbiologie."

Der Grafschafter, juni 1958.

L. Edel, Die Ratsleute der Kirche zu Emlichheim im 16. Jahrhundert. Bij de gegeven namen komen o.m. voor: *Borggreve, Groscamp* (100 jaren ouder dan het in „NP." 1943 gepubliceerde), ***Hartgerinck, Herspinck*** en ***Struwe.***

Der Grafschafter, juli 1958.

Grabsteine können wertvolle Urkunden für historische Zusammenhänge sein. Bij de verbouwing van de herv. kerk te Emlichheim zijn enige grafstenen, die gedurende 25 jaren aan het oog waren onttrokken, blootgelegd. Het zijn grafstenen met de wapens ***Von Asswede, Heest*** en ***Von Wietenhorst-Von Heerde.*** Eveneens bevindt zich aldaar een grafzerk van *Rudolf* ***von Wietenhorst,*** getr. met ***Maria von Haersolfe.***

Hessische Familienkunde, jrg. IV (1958), afl. 7.

K. Meers, W. Winter en E. Grimmell vervolgen „Die Rentmeister des Amtes Wolfhagen." Onder de hier behandelde personen komt voor *Johann* ***Friedrich*** *Gosen* (1696–1769), die tr. 2de Rinteln 27 okt. 1735 ***Wilhelmine Juliana Henrietfe Rosin (Raisin)*** (1707—....). Een kleinzoon van dit echtpaar is ***Johan Frederik*** *Gosens,* ged. Amsterdam 9 sept. 1770, tabakshandelaar aldaar, overleden aldaar 28 nov. 1831, tr. Amsterdam 16 maart 1799 ***Louise Wilhelmine Caroline*** *Ingels* (***(van) Engels),*** geb. Ootmarsum 1774, overleden Amsterdam 11 mei 1825. Uit dit huwelijk vier kinderen, met nakomelingen tot op de huidige dag. Eerstgenoemde *Johann* ***Friedrich*** *Gosen* ***is*** een kleinzoon van ***Frederick Gcosen*** (1), van Zutphen, geb. ± 1626, sedert 1651 hofschenker aan het hof te Kassel, begr. Kassel-Hofgem. 15 april 1668, tr. Amsterdam (O.K.) 31 juli 1650 ***Maria Vollenhoven,*** ged. Utrecht (Domkerk) 28 okt. 1627, overl. nà 1671 en een zoon van *Johann* ***Christoph*** *Gosen* (1658-1730) en diens lste vrouw ***Elisabeth*** *Kauffauf* (1670 -1701). Van een broeder van deze laatste t.w. van *Nicolaus Gosen* (1652—1722), tr. 1° Amsterdam (N.K.) 26 aug. 1691

Gerfrud Vollenhoven (1669—1710), stamt een tak, aanvankelijk *Goo(s)sen van der Wilde (n)*, thans *Van der Wilde* geheten. Hiertoe behoort de Heer A. van der Wilde, ambtenaar gem. secretarie van Rotterdam. Een door ons lid Ir. G. L. Meesters in Zutphen ingesteld archiefonderzoek heeft de stamreeks niet bewezen kunnen opvoeren.

Nassauische Annalen, dl. LXIX (1958).

Onder de hoofdtitel „Zur Frühgeschichte des Hauses *Laurenburg-Nassau"* publiceert H. Heck: „Kritische Bemerkungen zum Stande der Forschung," H. Gensicke: „Ergänzende Beobachtungen zur Frage des Laurenburger Erbes" en K. H. May: „Grenzen und Möglichkeiten neuer Ergebnisse." — E. Becker: „Die Malerei am Nassau-Dillenburger Grafenhofe im 15. bis 18. Jahrhundert." In dit uitvoerige artikel bespreekt de Schrijver de kunstenaars, „Seidensticker," goudsmeden enz., die voor het Nassau-Dillenburgse hof hebben gewerkt en wier in het stamslot in Dillenburg aanwezige werk in 1760 bij vernietiging van dit slot verloren is gegaan. Uiteraard kan men heden niet alle namen dezer personen achterhalen, doch dank zij nog aanwezige grafelijke „Kammerrechnungen" (aanvangende ± 1450) heeft men omtrent vele dezer gegevens kunnen vinden. Veel aandacht heeft Schrijver besteed aan de hofschilder *Hans Döring*, van wie thans nog in de „Sächsische Landes-Bibliothek" te Dresden een door hem samengesteld wapenboek aanwezig is. Dit wapenboek, ontstaan op slot Dillenburg, bevat in hoofdzaak gegevens over de hogere en lagere adel van het oud-Nassause land. *Hans Döring* werkte in opdracht van Graaf *Hendrik van Nassau-Breda (1483-1538)* en van diens broeder *Willem de Rijke*. Behalve enige andere zijn er mede afbeeldingen van het bedoelde wapenboek opgenomen. — G. Oestreich: „Graf *Johan VII*. Verteidigungsbuch für Nassau-Dillenburg 1595. Der Unterschied der nassauischen von der oranischen Staats- und Wehridee."

Zeitschrift für Niedersächsische Familienkunde, jrg. XXXIII (1958). afl. 3.

H. Reincke, Genealogische Fragen um den *Meisfer Francke*. Niet alleen voor genealogen, doch tevens voor kunsthistorici een interessant artikel. Schrijver tracht aan te tonen, dat de „Schwarzer Mönch in Hamburg", die een altaarstuk voor de Dominicanerkerk te Reval heeft gemaakt en *„Frater Franco* Zutphanicus monachus", die voor de Dom te Munster (Westfalen) twee waardevolle stukken heeft geschilderd, en *„Meister Francke"*, die o.m. een altaarstuk voor een kerk in Nykyrko (Finland) heeft gemaakt en tussen 1420 en 1430 voor de Dominicanerkerk te Hamburg heeft gewerkt, een en dezelfde persoon is. Deze monnik-kunstschilder — tijdgenoot en ordebroeder van *Fra Angelico* -, die in zijn tijd vermaard was en aan wie enige werken zijn gewijd o.a. een in 1929 door Bella Martens, is ± 1380 in Hamburg geboren en op jonge leeftijd in het Dominicanerklooster te Hamburg getreden. Hij behoort tot het uit Zutphen afkomstige schoenmakersgeslacht *Lubberdes-Mu(o)mmenhof-Francke* en is verm. een zoon van *Nicolaas Lubberdes (Lubberfi)* sutor, „Schuhmachermeister" te Hamburg 1373-1414 en in 1373 vermeld als „Suthfeld" (= Zutphen), in 1407-1414 als *„Francke"*. Een fragment-genealogie *Mummenhof-Lubberdes-Van Zutfen-Francke* in Zutphen en Hamburg besluit het artikel. Over een door de auteur gedane archivalische vondst en haar kunsthistorische betekenis hoopt Schrijver later elders het een en ander te publiceren.

Niedersächsisches Jahrbuch für Landesgeschichte, bd. XXIX (1957).

In *„Anna von Nassau,* Herzogin *von Braunschweig-Lüneburg.* Ein Fürstenleben am Vorabend der Reformation" vraagt † Otto von Boehn aandacht voor de levensgeschiedenis van de oudste dochter van Graaf *Johan* IV *van Nassau-Dillenburg* en Gravin *Marie van Loon-Heinsberg.* Het artikel is met vele illustraties verlucht.

Norddeutsche Familienkunde, jrg. VII (1958), afl. 2.

0. Beerman, Auswärtige im Kopulationsregister von St. Stephani in Bremen 1657-1757 (slot). Onder de in genoemde plaats getrouwde personen komt voor *Alberfus Schouten,* koopman van Leeuwarden, tr. 15 okt. 1720 *Gees de Giffenig,* dr. van † *Otto Giffenig.*

Oldenburgische Quellen zur Familiengeschichte, afl. 18 (febr. 1958).

W. Schaub, Das Mannzahlregister der Vogtei Westerstede-Apen von 1581. Bedoelde registers, ook wel „Register der Harnischschau" en „Gewehrregister" genaamd, zijn voor wat het graafschap Oldenburg aangaat van 1581 tot ± 1667 bewaard gebleven. In het onderhavige register komen naast andere de namen *Von Lindern, Piper, Reineke* en *Smedes* voor.

Oldenburgische Quellen zur Familiengeschichte, afl. 19 (mei 1958).

W. Schaub, Das Mannzahlregister der Vogtei Zwischenahn von 1581. Vermeldt o.a. de namen *Van Aschwede, Tho Jed(d)delo, Van Kampen* en *Rippen.*

Quellen und Forschungen zur ostfriesischen Familien- und Wappenkunde, jrg. 1958, afl. 6/7.

C. Maass, Die Mitglieder der Mennoniten-Gemeinde in Neustadt-Gödens. In deze in 1708 aanvangende en in 1839 eindigende lidmatenlijst worden veelal ook de doopdata van de ingeschreven personen vermeld. Notities omtrent geboorte, huwelijk en overlijden treft men er minder in aan. Daarentegen worden wel menigmaal de plaatsen genoemd, van welke de lidmaten naar Neustadt-Gödens zijn gekomen of naar welke zij zijn vertrokken. De lidmaten, die geen vaste familienaam hadden, waren op grond van een beschikking van Graf *Fridag von Gödens* verplicht deze in 1741 — 70 jaren voor het bekende Franse decreet — aan te nemen. De volgende namen komen o.m. op bovenbedoelde lijst voor: *Berendt Abrahams,* ged. 1736, overl. Groningen: *Anke Meuwes Bakker,* ged. Amsterdam 15 febr. 1750; *Jan Jans van Calcar, 24* mei 1783 naar Zuidbroek of Nieuw-Scheemda als leraar: *Van Eeden* en *Berend Meuwes,* overl. 1750, nam 1741 de geslachtsnaam *Seldenfryk* aan.

Quellen und Forschungen zur ostfriesischen Familien- und Wappenkunde, jrg. 1958, afl. 8.

J. König, Stammtafeln ostfriesischer Familien bürgerlichen Standes in der Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen. In bedoelde verzameling bevinden zich gegevens over o.m. de volgende geslachten: *Andreae* (1715—1823), *Cadovius* (1650—1816), *Coldewey* (1669—1763), *Gerdes* (1606-1875), *Groeneveld (* 1744-1796). *Knoffnerus (1695-1835)) De Poffere* (1785—1867), *Telting* (1755—1864), *Tjaden* (1618-1819). — M. Ites, Namen von Beamten in den Kontrakten-Protokollen des Amtsgerichts Berum 1679-1691. Op de in lexicografische volgorde afgedrukte lijst vindt men de

namen *Alting, Berlage, Birnbaam, Conring, Deiman, zu Inn- und Knyphausen* en *Wenckebach.* De protocollen, waaraan deze gegevens zijn ontleend, berusten in het Staatsarchief te Aurich.

Quellen und Forschungen zur ostfriesischen Familien- und Wappenkunde, jrg. 1958, afl. 9.

S. Kramer, Ein weit verbreiteter Irrtum. Betreft verbetering van de in „Die Groenevelds" en het „DGB", XXVI, 220 en 369 gegeven afstamming van *Egbert Jans Smit* (X 19 juni 1726 *Elske Hindriks Groeneveld)* en *Aaltje Jans Smit* (X *Rycher Jans Frey).*

0 stfriesland, jrg. *1958,* afl. *2.*

F. Thole, Vom Aussterben und Weiterleben des Ostfriesischen Fiirstenhauses. Schrijver stelt hierin, dat verscheidene der huidige regerende vorsten langs vrouwelijke lijn *Cirksena*-bloed hebben. Dit is o.a. het geval met H.M. Koningin *Juliana.*

Pfälzische Familien- und Wappenkunde. jrg. VI (1957), afl. 11/12.

G. Groh, Das Personal des Reichskammergerichts in Speyer. 1. Tl. Familienverhaltnisse (anhand der ältesten Speyerer Kirchenbiicher). (Slot). In dit laatste gedeelte van deze publicatie komen de namen *(Von) Huls, Merckelbach, Michaelis, Ploenies, Pröbsting* en *Tengnagel* voor.

Proceedings of the Huguenot Society of London, jrg. XIX (1957), afl. 5.

Onder het hoofd „Stranger settlements in Maidstone" publiceert Miss Valerie Morant een aan de „Maidstone records" ontleende lijst, getiteld: „Hereafter followeth the names of those strangers which were borne beyonde sea and were dwelling in Maydestone the 25th. of May in anno 1585, and paye by theire poules." Op deze lijst treft men min of meer bekende namen aan zoals *Beeckmans, Broos, Callant, De Jonghe* en *Van Peenen.* Th^a. J. VAN ALFF.

BOEKBESPREKING,

Nederland's Patriciaat. 44e Jaargang 1958. Uitg. Centraal Bureau voor Genealogie, 's-Gravenhage 1957.

Van de 25 genealogieën, welke deze 44ste jaargang van het „Blauwe Boekje" inhoudt, handelen een twaalftal over geslachten, van welke reeds langer dan 25 jaar geleden genealogieën in Nederland's Patriciaat werden gepubliceerd.

Met een geheel nieuwe genealogie, namelijk die van het geslacht *(van Rijn) van Alkemade,* stammende uit Bennebroek, vangt dit deeltje aan. Ook van het hierna volgende noord-brabantse geslacht *van Alphen* verscheen nimmer een volledige genealogie in druk; wel werden over de oudere generaties, welke in de onderhavige genealogie niet zijn uitgewerkt, zeer vele gegevens gepubliceerd in de Vragen- en antwoordenrubriek van „De Ned. Leeuw", jrg. 1949 t.e.m. 1954. Op blz. 29 valt op *Theodorus Adrianus van Son (1826-1855),* de echtgenoot van *Carolina van Alphen,* zoon van het echtpaar *P. N. A. van Son-F. L. W. 't Hooft;* hij wordt namelijk niet met name vermeld onder de kinderen van laatstgemeld echtpaar in de genealogie *van Son* in Ned. Patr. 1956, blz. 259.

Het geslacht *Bake* werd reeds in jrg. 1917 behandeld: de thans opgenomen genealogie is belangrijk uitgebreider. Over het geslacht *Bloemers,* tot welk geslacht de huidige commissaris der Koningin in Gelderland behoort, werd evenmin ooit tevoren een genealogie gepubliceerd; het geslacht stamt uit *Harmen Bloemink,* die in de eerste helft van de 17de eeuw te Ruurlo was gevestigd.

Het geslacht *Brsdius* werd eveneens voor het laatst behandeld in Ned. Patr. 1917; de stamreeks is thans met twee generaties opgevoerd, terwijl de herkomst van de familienaam in de inleiding wordt toegelicht. Te betreuren valt, dat met geen enkel woord melding wordt gemaakt van naamgenoten, welke volgens het Stam- en Wapenboek van Vorsterman van Oyen, deel 1, p. 98-100, zouden stammen uit broeders van in de in de onderhavige stamreeks vermelde generaties V en VI, van welke takken, volgens diezelfde bron alstoen nog verschillende leden in leven waren.

Het artikel *Coldeweij,* een geslacht afkomstig uit het Sticht van Munster, is wederom geheel nieuw, evenals het artikel *Corten,* van welk uitgebreid, rooms-katholiek, limburgs geslacht verschillende takken niet blijken te zijn uitgewerkt.

Bij het geslacht *Fraser* blijkt de plaats van herkomst, welke in het hoofd van het artikel als Schotland" wordt opgegeven, niet vast te staan: aann emelij k is deze afkomst wel, b e w e z e n is echter slechts de herkomst uit Bergen op Zoom. Ook het geslacht *van Houten,* afkomstig uit Elburg, werd thans voor het eerst in deze uitgave opgenomen; hetzelfde geldt voor het geslacht *Huygen,* waarvan de oudste generaties zijn behandeld in „De Ned. Leeuw" jrg. 1942.

Van het in 1952 in de mannelijke lijn uitgestorven geslacht *Kol* was reeds in jrg. 1910 een stamreeks gepubliceerd; de aldaar verstrekte gegevens zijn thans in belangrijke mate aangevuld en verbeterd. De hierna volgende genealogie *van Lennep* neemt ruim 65 bladzijden in beslag: thans zijn alle voortlevende takken behandeld, ook de takken in Smyrna, Egypte, U.S.A., China, Engeland etc.; echter niet de geadelde takken, waarvoor terecht naar Ned. Adelsboek wordt verwezen.

Het artikel *Momma* betreft een uitgebreide en aangevulde heropname van de stamreeks in jrg. 1915; het verband met naamgenoten in Duitsland en Zweden is (nog) niet bewezen. De genealogie *Mijnssen* heeft als stamvader *Meins Jansz.,* gevestigd te Harderwijk in het laatst van de 16de eeuw; ook hier zijn de gegevens van de stamreeks in jrg. 1920 zeer aangevuld en verbeterd.

Aan de oudere generaties van het geslacht *van Notten* wijdde de Heer A. van Rijn in de jrg. 1957 van „De Ned. Leeuw" een bijdrage, deze gegevens zijn in deze heropname van de stamreeks uit de jrg. 1931/'32 van Ned. Patr. verwerkt.

Over het geslacht *van Osselen,* afkomstig uit Langerak, zagen eerder nimmer samenhangende genealogische gegevens het licht: wel was dit het geval bij het geslacht *Perk,* waarvan de genealogie reeds werd gepubliceerd in „De Ned. Leeuw", jrg. 1937. Uit een, in het onderhavige artikel niet vermelde zoon uit het tweede huwelijk van *Jan Perck* (Gen. 111) met *Lijntien Schaep,* genaamd *Hugo Perck,* stadschirurgijn te Batavia, spruit een uitgebreide nakomelingschap in vrouwelijke lijn, stammende uit het huwelijk van *Catharina Perck* met *Cornelis van Vianen,* welk laatste echtpaar de schoonouders waren van de gouverneur-generaal van Indië, *Jeremias van Riemsdijk.*

Het artikel *Schaepkens (van Riemst)* is een herbewerking van de in Ned. Patr. jrg. 1928/'29, gepubliceerde genealogie.

Hetzelfde geldt voor de genealogie *Scholten,* van welk geslacht een tak in 1777 als *von Scholten* in Denemarken werd geadeld, terwijl van de nederlandse tak Mr. *Cornelis*

Anthony Fannius Scholten in *1815* in de nederlandse adel werd 'verheven. Slechts de tak *Scholten van Aschat telt* in ons land nog levende nakomelingen. Het geslacht *Tak (Tak van Poortvliet, Dumon Tak)* werd reeds eerder in het jaarboek behandeld. Het uitgebreide doopsgezinde geslacht *Tak (de Maref Tak),* eveneens voornamelijk in Zeeland gevestigd geweest, is thans voor het eerst opgenomen; te betreuren valt, dat men ten aanzien van de tak *Hemerijk Tak* volstaan heeft met verwijzing naar de zeer onvolledige gegevens in het Bijblad Ned. Leeuw 1950.

Ook van het geslacht *Van Voss (Heerma van Voss)* werd nimmer eerder een volledige genealogie gepubliceerd; de genealogie vangt aan met de ritmeester *Wilhelm (van) Voss,* die in 1713 te Laar in Bentheim overleed.

In de genealogie *Wesferwoudf* zijn de gegevens van het artikel in Ned. Patr. 1914 aangevuld en bijgewerkt.

Het oorspronkelijk zeer aanzienlijke amsterdamse regentengeslacht *Witsen* wordt in het volgende artikel behandeld: de hierin niet uitgewerkte oudere genealogie kan men aantreffen in Elias' standaardwerk.

De in jrg. 1920 medegedeelde en alstoen nog onbewezen gegevens over de oudere generaties van het geslacht *Wurfbain* blijken juist te zijn geweest; de genealogie vangt thans aan met *Jörg Wurfbain,* in 1539 en 1549 vermeld als rentmeester van het nonnenklooster St. Klara te Neurenberg en wiens kleinzoon *Johann Wurfbain* lid was van de Grote Raad aldaar.

Illustraties versieren de artikels *Bake, Coldeweij, Corfen, Fraser, Huygen, Kol, Momma, Schaepkens, van Voss* en *Wurfbain.*

Enige opmerkingen mogen thans volgen:

b l z. 106: Volgens de beschrijving vertoont kwartier I van het wapen *Corfen* een zilveren rechterarm, de wapentekening echter geeft als kwartier 1 een geharnaste rechterarm. Wat is juist? De beschrijving van kwartier 11 en kwartier 111 moet luiden, in zilver een zwarte dwarsbalk, en niet: balk. Bij kwartier IV behoort in de beschrijving te worden vermeld, dat de egge driehoekig is, indien de tekening tenminste juist is. Zo de egge vierkant is, dan behoort dit te worden aangegeven. Moet de beschrijving van het tweede helmteken wellicht luiden: een z i c h wassende zilveren zwaan enz.?

b l z. 1 1 7: Bij de leeuw in kwartier 11 en 111 van het wapen *Fraser is* het onnodig de houding „klimmend" aan te geven, aangezien deze de natuurlijke is.

b l z. 1 2 6. In de beschrijving van het wapen *van Houten is* niet aangegeven, van welk metaal of van welke kleur de takken zijn.

b l z. 2 9 2, 2 9 3: De in „De Ned. Leeuw" LV, (1937), kol. 408, noot 10, vermelde verwarrende familie-verhoudingen der kinderen uit de huwelijken van *Jeanne Esfher du Peyrou* hebben ook hier moeilijkheden opgeleverd; aan de hand van de voormelde gegevens uit dit maandblad leze men op:

p a g. 2 9 2, 1ste regel van boven, *A. M. v o n Deneken* i.p.v. A. M. van Deneken.

pág. 2 92, 13de en 14de regel van onder: dr. van *Burchard (Deneken)* i.p.v. dr. van des H.R. Rijksbaron Burchard Johan (deze laatste was sedert 1770 haar s t i ef vader).

pag. 293, 3de regel van boven: *Henrieffe Alexandrine Adelaïde* des H.R. Rijksbarones *von Deneken* i.p.v. H. A. A. von Deneken.

p a g. 2 9 3, 8ste en 9de regel van onder: *Marie Jeanne von Deneken* i.p.v. M. J. des H.R. Rijksbarones von Deneken.

Voor de prijs van ƒ14,50 is deze, als steeds keurig verzorgde en 442 bladzijden tellende, uitgave verkrijgbaar.

J o s e p h V a l y n s e e l e, L e s M a r é c h a u x d u P r e m i e r E m p i r e, l e u r f a m i l l e e t l e u r d e s c e n d a n c e. Paris 1957.

De schrijver, reeds bekend door zijn publicaties „Les rnfants naturels de Louis XV" en „Le sang des Bonaparte". heeft in dit werk de maarschalken van Napoleon 1, hun afkomst en hun nakomelingen, ook in de vrouwelijke lijn uitgewerkt, behandeld.

De maatschappelijke herkomst van deze 25 Napoleontische maarschalken was zeer verschillend; een vijftal van hen, t.w. *Berthier, Davout, Kellermann, Poniafowski* en *Viesse de Marmont* behoorden reeds tot de adel van vóór de Franse Revolutie. Een drietal maarschalken werden souvereine vorsten en wel *Bernadotte* als koning van *Zweden* en *Noorwegen; Berfhier* als vorst van *Neuchâtel* en *Valengin* en *Muraf* als koning der *Beide Siciliën.* De nakomelingschap vertoont een eenvormiger beeld, wel steekt hierboven uit het nageslacht van maarschalk *Bernadofte,* hetwelk vrijwel geheel uit leden van souvereine vorstenhuizen, waaronder de huidige koningen van *België, Denemarken, Noorwegen en Zweden* en de kinderen van de erfgroothertog van *Luxemburg,* bestaat. Evenwel ook de maarschalk *Muraf* telt aartshertogen van *Oostenrijk* onder zijn nakomelingen, terwijl de maarschalk *Soult* voorvader is van leden van het vorstelijk huis *Bourbon-Parma.* Voor driekwart bestaat de nakomelingschap uit Fransen, voor het overige gedeelte voornamelijk uit Italianen, Belgen, en Engelsen.

Murat was gehuwd met een zuster van Keizer *Napoleon I;* de gemalin van *Berfhier was* een hertogin *in Bayern,* stammende uit een jongere tak van het beierse koningshuis; *Bernadotte* was door zijn huwelijk met *Désirée Clary* een zwager van *Julie Clary* de gemalin van *Joseph Bonaparte;* de schoonmoeder van de maarschalk *Suchet, Rose Clary,* was een zuster van voornoemde *Désirée* en *Julie Clary.*

De maarschalk *Claude-Vicfor Perrin* was gehuwd met *Julie Vosch van Avesaet* dochter van de hollandse zeeofficier *Willem Vosch van Auesaef,* welke laatste in 1804 als hollands schout bij nacht werd gepensionneerd (zie Mommers, Brabant van generaliteitsland tot gewest, blz. 564—565), hetwelk als aanvulling moge gelden op de gegevens in het hierbesproken boek evenals op die in Nederland's Adelsboek 1953, p. 195, waar hij slechts als „schipper in dienst der O.I.-Comp.." wordt vermeld).

Ook de echtgenote van de maarschalk Ney, *Aglaé Loaise Auguié,* had nederlands bloed, hoewel zulks uit de, in het onderhavige boekwerk verstrekte, gegevens niet kan blijken: zij was een dochter van *Pierre César Auguié* (1750—1815). administrateur-géneral des Postes aux lettres, en *Adélaide Henrietfe Genêf;* deze laatste was een zuster van de bekende madame *Campan* en dochter van *(Edme) Jacques Genêf,* 1er commis aux affaires étrangères, en *Marie* Louise Cardon.

Marie Louise Cardon treft men aan in Ned. Leeuw LXI (1943), kol. 4, waar tevens blijkt, dat zij een dochter was van *Pierre François Cardon* en de te Grave geboren *Henriëtte de Quay* (dr. van *Arnoldus de Quay,* luit, in Statendienst en voorvader van het thans nog in Nederland voortlevende geslacht *de Quay,* en zijn eerste echtgenote *Mechteldis Vergeest).* Het nageslacht van het echtpaar *Ney-Auguié,* en dus ook van de echtlieden *de Quay-Vergeest,* leeft thans nog voort in de geslachten: Ney *d'Elchingen, Bibesco, Murat, Sfarzenski, Cesiano, Lejeune, de. Faucigny-Lucinge, Edmond-Blanc, de Gheesf, Bassaraba de Brancovan en Leclerc;* nakomelingen huwden met leden der vorstelijke geslachten *(Bourbon-)Orléans* en *Bonaparte.*

Zowel over de voorouders in de mannelijke lijn der maarschalken alsook over hun broeders en zusters verstrekt het boek uitvoerige gegevens.

Deze zeer belangwekkende, 333 bladzijden tellende uitgave is voor de prijs van 2000 francs verkrijgbaar bij de schrijver, 126 Boulevard de Magenta, Parijs X^{e}.

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

Abresch. (LXX 160, 197). Op 27 okt. 1741 werd in het ger. trouwboek van Amersfoort de ondertrouw ingeschreven van *Frederik Lodewijk Abresch,* weduwnaar van *Rebecca Trouiilard,* won. te Middelburg en *Abigaël Wilhelmina Thiens,* wede. van *Jan Carel Padfbrugge,* won. alhier. Tot Leusden getrouwd 17 nov. 1741. Hun huw. voorw. komen voor bij not. G. van Wisselingh te Amersfoort d.d. 24 okt. 1741 (zie ook acte van 26 mei 1742). Het eerste huwelijk van F. *L. Abresch* werd dus niet in 1741 gesloten (Ned. Leeuw 1953, k. 159) en komt in de periode 1718-1741 niet te Amersfoort voor. Het eerste huwelijk van *Abigaël W. Thiens* met *Jan C. Padfbrug* werd te Amersfoort ingeschreven 4 sept. 1732, betoon op Utrecht 21 sept., ald. gehuwd in de Janskerk 26 sept.

Jeremias Thiens ondertr. Utrecht 17 juli 1692 (att. geg. om buyten te trouwen) met *Anna Middelkoop;* get. de broeder van de bruidegom en zuster van de bruid (niet te Amersfoort gehuwd, althans niet geref.).

Acte not. A. van Brinckesteyn Amersfoort van 23 mei 1690: Mr. *Gerard Thiens,* advocaat, en *Jeremias Thiens* voogden over hun minderjarige broeder en zuster *Johan* en *Cafharina Thiens,* tesamen kinderen van *Samuel Thiens* en *Abigael Castele(yn). Cafharina Thiens* tr. 1692 (ondertr. Amersfoort 4 nov. betoon op 20 nov.) Mr. *Robertus Padbrugge,* wedr. van *Cath. van Hogeveen;* uit dit huwelijk werd gedoopt te Amersfoort 10 okt. *1700: Jan Carel* (zie hierboven).

Gehuwd te Amersfoort 20 jan. 1652 *Samuel Thiens* j.m. en joffr. *Abigael Casfeleyn,* beide wonende te Amersfoort; hun zoon *Jeremias* werd ald. ged. 12 dec. 1656.

Acte van 18 juli 1648 (not. J. van Ingen. Amersfoort). Testament van *Geraerf Thiens* oud-burgemr. van Amersfoort en *Barbara Blommen* (zij schrijft *Bloemaert*). Hij was wedr. van *Anna van den Cornpuf,* bij wie een dr. *Anna.* Bij *Barbara Blommen* had hij *Gerardf, Lodewijck, Joanees, Samuel* en *Barbara.*

Acte van 23 mei 1653 (not. R. van Ingen, Amersfoort). *Gerard Thiens,* oud-burgmr. van Amersfoort en *Marcellus Thiens* rentmeester, zijn broeder, gehuwd met *Elisabefh Bofh* (woonachtig te 's-Gravenhage) ; machtiging.

Marcellus Thiens huwt, als j.m. van Aken, te Amersfoort 28 april 1622 met *Elisabeth Both.* Huw. voorw. bij not. J. van Ingen d.d. 29 dec. 1621.

Acte van 20 maart 1630 test. van *Henrick Both* de oude op *Henrick Both van de Poll* en *Elisabeth Both van de Poll,* huisvrouw van *Marcellus Thiens,* kinderen van *Pefer Bofh* zijn overl. broeder (not. J. van Ingen).

Acte van 31 aug. 1696 (not. A. Bloeylanth, Amersfoort): Mr. *Gerard Thiens* oud-burgemr. van Amersfoort, zich sterk makende voor *Jacob Pompe van Meerdervoorf,* heer van Oostendam, Hendrick Ido en Schiltmanskinderen-Ambacht. etc., gehuwd met *Barbara Maria Thiens,* die enige dochter en universeel erfgename is van *Lodewijck Thiens* zal., burgemr. van Amersfoort, *Jeremias Thiens* en *Jan Thiens,* zijn broeders *Roberfus Padfbrugge,* zijn zwager geh. net *Catharina Thiens,* tesamen naast de comparant (Mr. Gerard) kinderen van *Samuel Thiens,* zal. mede burgemr. van Amersfoort. Zijnde *Lodewijk* en *Samuel Thiens* kinderen van *Gerard Thiens* en *Barbara Bloemerf,* die dr. was van *Lodewijk Bloemert* en *Johanna van Hove* en uit dien hoofde voor $^1/_3$ portie erfgenaam van haarl. moei *Anna van Hove,* wed. van *Christoffel Puyflingh:* machtiging.

Aangezien alleen gevraagd werd naar de ouders van *Abigaël W. Thiens* wordt met het bovenstaande volstaan.

Utrecht. W. A. WIJBURG JR.

ter Beeck-van Sande. In de kwartierstaat van mijn zoon komt voor *Geerfruid Juvetta Clant,* echtgenote van Joost *Johan Simon van Golfstein ven Hoekenburg,* op Folkerda, en dochter van *Adolf Sixtus Clanf,* tot Scharmer, en *Geerfruid Johanna van Schrieck.* De ouders van deze laatste zijn Jr. *Johan Gerard van Schrieck,* uit Riess (Rees), dijkgraaf, en *Geertruid Cafharina Wifringhe;* huwelijk Groningen (Ger.) 17 januari 1657 (zie het artikel Wifringh in Ned. Leeuw 1950, kol. 47 en 48, van Mr. H. L. Hommes). Als ouders van Jr. *Johan Gerard van Schrieck* worden genoemd *Engelbert van Schrieck van Aspel* en *Hermanne van der Beeck.*

Op een rouwbord in het kasteel d'Erp te Baarlo staan de volgende kwartieren van *Geerfruida Juvetta Clant* voornoemd: *Clanf, van Mersche (Mepsche). Froma, Clant Agama, Eminga, Eminga, Roorda, Schrieck Herding, fer Beeck, van Sande, Wyffering van Mersche (Mepsche), Aldringa, Broekhuse.* De gegevens *van Schrieck, van der Beeck, Wifringhe, Mepsche, Aldringa* en *Broekhuysen* uit bovenvermeld artikel stemmen overeen met de kwartieren op het rouwbord, behoudens hier en daar afwijkende schrijfwijze. Dit geeft ons aanleiding een grote mate van betrouwbaarheid toe te kennen aan de gegevens van het rouwbord. Volgens dit rouwbord waren de ouders van *Hermanna van der Beeck* in het artikel van Mr. Hommes kolom 48 *ter Beeck* [1]) en *van Sande* [2]).

Zou het ongerijmd zijn te veronderstellen, dat dit echtpaar *ter Beeck* (of *van der Beeck) -van Sande* hetzelfde is als *Hendrick fer Beeck van Coesfelt* en *Maria van Santen* (dr. van *Jan van Sanfen Jacobsz.*), die compareerden te Gorinchem 16 mei 1620 (zie voor *ter Beeck van Coesfelt:* Ned. Leeuw 1943, kolom 120).

Alle verdere aanwijzingen betreffende het echtpaar *fer Beeck-van Sande* en zijn ascendenten zijn mij zeer welkom.

Rijswijk (Z.-H.). MR. L. A. P. M. HOFSTEE.

Boesses-Vastrick. (XXVI 254; XXX 255; XXXIII 313; XXXVIII 117; LXX 58: LXXII 127). In de coll. Attevelt op het R.A. Utrecht bevindt zich een kwartierstaat, die — hoewel deze correctie en verificatie behoeft, die t.a.v. sommige gegevens ruimschoots in de literatuur is te vinden — *een* aanknopingspunt kan zijn voor verder onderzoek:

1. *Adriaan Boesses,* onderkoopman in dienst der Ed. O.I.-Compagnie op Batavia
2. *Vincent Boesses,* ritmeester in Statendienst; obt. 27 sept. 1750
   tr. 10 maart 1737
3. *Elisabefh van Lidf de Jeude,* geb. 1 aug. 1716

[1]) Wapen: In blauw een enkelkoppige adelaar van goud.
[2]) Wapen: In zilver drie rode klaverblaadjes (2-1).

4. *Adriaan Boesses,* lieutenant, obt. 1736
5. *Magtelt de Knuyt*
6. *Hendrik van Lith de Jeude,* borgemeester der stad Tiel, obt. 18 jan. 1737
   tr. 12 aug. 1715
7. *Catrina Biscop,* geb. 3 jan. 1680; obt. 30 juli 1746
8. *Jan Boesses*
9. *Sophia Vastricx*
10. *Vincent de Knuyt*
11. *Elberta Cousins genaamt Nuyen*
12. *Johan van Lidt de Jeude,* borgemeester der stad Thiel
13. *Margareta Elisabeth Blancken*
14. *Johan Biscop,* med. doctor, geb. 24 febr. 1639; obt. 5 dec. 1680
    tr. 19 apr. 1679
15. *Susanna Biscop.* geb. 1651; obt. 7 okt. 1695
16. *Pieter Boesses,* zn. van *Gerbrand* (Ned. Leeuw 1953, k. 58, is m.i. juist) en *Elisabeth Tesson*
17. *Jeanetta Bentijns,* dr. van *Johan Bentijns* en *Jeannetta Gakiers*
18. ... *Vastricx*
19. ... *Palmer*
20. *Vincent de Knuyt,* zn. van .. *de Knuyt* en .. *van der Mersch*
21. *Magtelt de Leutering;* sij obt. 29 jan. 1688
22. *Gerrit Cousins,* zn. van *Cornelis*
23. *Elisabeth van Dotnpselaar*
24. *Cornelis van Lidt de Jeude,* ontvanger generaal, zn. van .. van *L. de J.* en .. *van Leeuwen van de Eyckelenboom*
25. *Anna Wijnants* van *Resant,* dr. van ... *W. v. R.* en ... *W. v. R.*
26. *Hendrick Blancken,* zn. van .. *Blancken* en .. *Michelbach*
27. *Elisabeth van Goor,* dr. van .. *van Goor* en .. *Hunninga*
28. *Isaac Biscop*
29. *Catrina Potty,* dr. van *Enoch Pottey* en *Maria Wachmans* (Ned. Leeuw 1888, blz. 101)
30. *Paulus Biscop,* geb. 1608
31. *Elisabeth Pelt,* geb. 15 juni 1611

Veel data en plaatsen kunnen ter aanvulling ontleend worden aan het Kwartierenboek van Woelderen door W. Wijnaendts van Resandt en de genealogie Wijnaendts van Resant; desalniettemin komen in bovenstaande staat een aantal vermoedelijk nog niet gepubliceerde bijzonderheden voor.

Utrecht. W. A. WIJBURG JR.

Borggreve. Gegevens gevraagd over de naam en herkomst van het geslacht *Borggreve,* welke naam in Westphalen veelvuldig voorkwam. Bij Rietstap, waar de naam *Borggreve* niet wordt vermeld, vond ik allereerst: *de Borchgrave d'Altena,* een in België en Limburg voorkomend geslacht, dat als wapen voert: d'argent à deux saumons adossés (de zalmen doen m.i. relatie met het land van Altena vermoeden): *Roorda de Borghgreef:* gedeeld: au 1 d'argent à deux b a r s adossés de sable; au 2 d'azur à la fleur de lis d'or, acc. en chef de deux étoiles d'or et en pointe d'un croissant d'argent (dus ook in dit wapen twee met de ruggen naar elkaar toegewende vissen (bar = zeebaars)). Ik stuitte vervolgens op de naam *Borchgreef,* welke ik vond in G. Dansaert Nouvel Armorial Belge, de wapenbeschrijving van dit geslacht luidt: d'argent à 2 b a r d s adossés de sable (bard = berrie, draagbaar). De stukken van de eerstgenoemde geslachten vertonen overeenkomst, met dit verschil, dat in het eerste wapen zalmen en in het tweede op gelijke wijze geplaatste zeebaarzen voorkomen.

Nog frappanter echter is de overeenkomst tussen het tweede en derde wapen, waarin de stukken overeenkomst vertonen naar de klank: bar (baars) — bard (berrie), beide zwart!

Ten slotte vond ik nog: *de Borghgraeve,* voorkomende in Brabant, welk geslacht als wapen voert: d'azur 3 châteaux en or, 2-1, en Comtes *de Borggrave* (Rijnprovincie) met als wapen een naar (herald.) rechts zwemmende zwaan.

Dit laatste wapen nu komt geheel overeen met dat van het in Westphalen (Münden, Düsseldorf, Warendorf, Detmold en Munster) voorkomende R.K. geslacht *Borggreve,* waarvan enkele generaties worden beschreven in Deutsches Geschlechterbuch, deel 11.

Ik ben bezig de verbinding van deze protestante nederlandse tak, met dit duitse katholieke geslacht te zoeken.

Hoevelaken. S. W. MELCHIOR.

Grimes (Graham). (LXXV 372). Voor de levensloop van *Johan Grimes* (tr. *Elisabeth Beyer*) moge ik verwijzen naar het artikel „Een legende in de familie Mispelblom Beyer", door Drs. R. A. D. Renting in Rotterdams jaarboekje 1958, blz. 129 e.v. [1])

Aerdenhout. JHR. MR. C. C. VAN VALKENBURG.

van der Hell-Bor-van Wijnbergen, enz. (LXXII 198,321). De in kolom 198 genoemde *Johan van Wijnbergen* was de zoon van *Johan* en *Alijt Drullinck* en tr. 1° in of vóór 1589 met *Willemina Wolfs;* tr. 2" omstreeks 1595 met *Elisabet Hulsbosch,* waarbij een in 1596 geboren dochter *Elisabeth:* tr. 3° (huw.voorw. 7 sept.) 1597 met *Wychmoet Casijns van der Hell,* waarbij vier kinderen: *Jan, Casijn, Arent* en *Willemina van Wijnbergen.* Voor nadere gegevens, speciaal betreffende de schaking van *Elisabet van Wijnbergen zij* verwezen naar „De Navorscher", 97e jaargang, blz. 95-99.

Zwolle. MR. A. HAGA.

van Herwaerden. Gevraagd nadere gegevens en eventuele descendenten van

1. *Steven van Herwaerden,* ged. Nijmegen 9 juli 1686 als zoon van *Reinier van Herwaerden* en *Sibylle Leeuwens.* Op 29 nov. 1709 werd hij te Leiden als student ingeschreven, later vervulde hij het ambt van secretaris der stad Nijmegen, als hoedanig hij nog voorkomt op 3 januari 1748.
2. *Joachim van Herwaerden,* ged. Nijmegen 16 okt. 1691 als zoon van de brouwer *Otto van Herwaerden* en *Geertruyd Deuysz.* Op 21 januari 1711 werd hij te Leiden als student ingeschreven. Hij huwde te Nijmegen 27 mei 1716 *Wilhelmina van der Wall,* uit welk huwelijk gedoopt werden *Johanna,* 31 januari 1717, en *Geertruyd,* 31 juli 1718.

Bestaat er tussen (één van) hen en *Everhard van Herwaarden,* die 27 november 1725 te Nijmegen huwt met *Berendina van Isendoorn,* een band?

's-Gravenhage. MR. G. H. VAN HERWAARDEN.

Holtszappel-Maas. (LXXIII 329, 371). In het „Album Studiosorum Academiae Gelro-Zutphanicae" lezen wij: „16 aug. 1763 *Johannis Henricus Holsappel,* Hagensis. Th." en „21 sept. 1778 *Johannes Maas,* Gorinchem. Th."

Op 12 sept. 1756 gaan te 's-Gravenhage in ondertrouw *Johan Hendrik Holsappel* en *Emmigje Verhoeff.* De bruidegom bewijst aan zijn drie kinderen 900 gulden en de bruid

[1]) Een gelijkluidend antwoord ontvingen wij van Mr. H. C. Hazewinkel, archivaris der gemeente Rotterdam.

aan haar enige zoon 16.000 gulden. Zij huwde eerder als j.d. van en wonende te Ameide (ondertrouw 's-Gravenhage 23 april 1724) *Johannis Kramp* († aangeg. ald. 5 mei 1749, 51 jaar oud), Uit dit huwelijk werd in de Kloosterkerk op 26 aug. 173 1 gedoopt *Lucas Albert Kramp* (get. Albert Kramp en Geertruida van Bueren). *Emmetje Verhoef* werd 5 sept. 1763 als overleden aangegeven (59 j. oud, 's-Gravenhage).

Jan Hendrik Holsappel, koopman in wijnen, *Emmigje Verhoef* en *Lucas Albert Kramp* komen tesamen in akten voor van 16 mei 1757 en 23 april 1759. (Recht. Archief 's-Gravenhage).

Het voorafgaande maakt duidelijk, dat in het testament van 1801 tot voogd benoemd wordt *Albertus Kramp* te 's-Gravenhage (zonder de voornaam Lucas!).

De doop van *Johan Hendrik Holsappel* heb ik te 's-Gravenhage niet kunnen vinden. Wel werden ald. op 29 mei 1742 en 3 sept. 1743 kinderen gedoopt met de naam *Jan Hendrik Holsappel,* zoons van *Ernst Carel* en *Maria Va(l)lat.* Bij de laatste doop is getuige *Jan Hendrik Holsappel.*

Het lijkt mij echter waarschijnlijker, dat de vader van Ds. *J. H. Holtsappel* Johan Hendrik heet en niet Ernst Carel.

Betreffende *Maas* staat het volgende ter beschikking:

1. *Johannis Maas,* tr. te 's-Gravenhage (als j.m. van Hasselt) op 26 okt. 1704 *Margrita Nijsman,* ged. 's-Gravenhage 10 nov. 1679, dr. van *Joost Jansz. Nijstman* en *Catharina van der Bouw. (Zij* huwden 's-Gravenhage 13 nov. 1678. Hij is dan j.m. van Dordrecht.)

11. *Willem Maas,* ged. 's-Gravenhage 27 aug. 1721 (get. Yda Maas), ondertr. Gorinchem 16 sept. 1751 *Catharina van Bergen,* ged. ald. 23 april 1716, dr. van *Cornefis* en *Ariaantie Speltenboer,* en weduwe van *Jellis van Nuys.*

Mogelijk is de getuige *Ida* Maas dezelfde als de dochter *Ida* van *Hermanus* **Maas en** *Margrita* **Maas,** ged. 's-Gravenhage 23 april 1675, † aang. ald. 18 april 1743, 67 jaar oud. Hiermee in overeenstemming is, dat een broer van Willem de naam Hermanus draagt.

111. *Adriana Margaretha Maas,* ged. Gorinchem 4 juli 1753, † Wissekerke 30 mei 1829, tr. (niet te Gorinchem) Ds. *J. H. Holtsappel.*

Rotterdam. **Ir.** J. Mac Lean.

Hulk. Mij is de volgende stamreeks bekend:

I. *Abraham Izaaksz. Hulk,* tr. *Maria Donker.*

II. *Henricus Hulk,* ged. Amsterdam (Ev. Luth. Kerk) 2 sept. 1721, tr. (ondertr. Amsterdam 4 dec. 1744) *Elisabeth Bruynenbeek,* ged. Amsterdam (Ev. Luth. Kerk) 7 febr. 1717, dr. van *Dirk* en *Helena de Wit.*

III. *Abraham Hulk,* ged. Amsterdam (Ev. Luth. Kerk) 22 april 1750, tr. ald. 19 mei 1771 *Willemijntje ter Beest,* ged. Amsterdam (Nieuwe Kerk) 7 dec. 1746, dr. van *Hendrik* en *Jannetje ter Beeke.*

IV. *Hendrik Hulk,* ged. Amsterdam (Ev. Luth. Kerk) 30 sept. 1779, wijnhandelaar ald., † Haarlem 28 febr. 1858, tr. Londen 13 aug. 1803 *Mary Burroughs,* geb. Londen 20 mei 1785, † Amsterdam 28 juli 1857.

V. *Hendrik Hulk,* geb. Londen 4 maart 1810, wijnhandelaar, † Zutphen 2 juni 1851, tr. Arnhem 6 mei 1841 *Gerharda Gerritsen,* geb. ald. 18 sept. 1819, † 's-Gravenhage 12 april 1899, dr. van *Jan* en *Helena Catharina Dunck.*

VI. *Mary Hulk,* geb. Nieuwer-Amstel 22 april 1843, † Zwolle 6 mei 1866, tr. Arnhem 3 juli 1863 *Johannes Cornelis van Lockhorst,* geb. Amersfoort 5 nov. 1837, inspecteur der Oosterspoor, † Haarlem 9 juni 1896, zn. van *Adrianus* en *Sophia Apollonia Kruyff.*

Gevraagd: elke mogelijke aanvulling op deze stamreeks alsmede opgave van het familiewapen dezer familie *Hulk.*

Van *Mary Burroughs,* geb. Londen 20 mei 1785 is bekend dat zij is gedoopt in de Parish of Shoredish, maar een verzoek tot onderzoek aldaar bleef tot op heden onbeantwoord.

Wassenaar. K. **van** Someren Gréve.

Kunst. Wanneer en waar huwde *Aleidus Christiaan Kunst,* geb. Almelo 5 januari 1866, † 3 januari 1916, met *Augusta Anna Walter,* geb. te Gottesberg bij Friedland (Silezië) 27 dec. 1871, † 24 mei 1941.

Waar huwden *Herman Hendrik Kunst,* geb. Vriezenveen 11 mei 1824, † 28 dec. 1877, met *Margaretha Chefina Jansen,* geb. 23 aug. 1831, † in 1917? Het huwelijk had plaats op 13 sept. 1855.

Aanvullende gegevens en bijzonderheden zeer welkom.

Monnikendam. J. J. Cock.

Roosterman-Tesschenmacher-Bruins. (LXXIV 29). Ik ben in het bezit van een door mij gemaakt afschrift van het Geslachtsregister van de familie *van Mansvelt,* samengesteld door Mr. *Jan Pieter van Mansvelt* (1686-1755). Hierin komt voor een kwartierstaat, waarop zonder nadere gegevens de voorouders van *Johanna Bruins* voorkomen, n.l.:

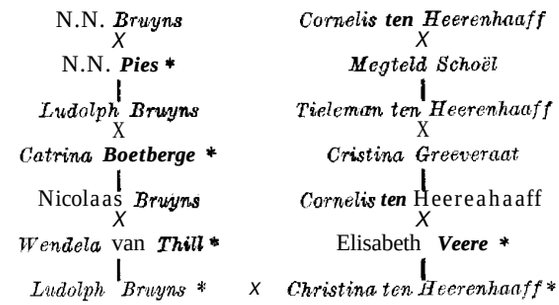

Van de met * gemerkte personen, is het wapen aanwezig. Ik ben gaarne bereid desgevraagd nadere inlichtingen uit voormeld handschrift te verstrekken.

Assen. **Ir.** J. F. van Mansvelt.

Sandbrink. (LXXV 411). *Hendrik Christiaan Sandbrink,* geb. 29 dec. 1820, trouwde 18 juni 1857 mijn oudtante *Elisabeth Luthera Adriana Heuff,* geb. 21 febr. 1822, † Kerk-Avezaath, gem. Zoelen, 16 januari 1872; zij woonden te Lienden: foto's van hen zijn in mijn bezit.

Wassenaar. G. Heuff.

van Schoondonck. Vele Belgen en verscheidene Nederlanders hebben in hun kwartierstaat *Willem van Renesse,* burggraaf van Montenaken, heer van Warfusée, Rêves, etc., zn. van *Jan van Renesse,* heer van Elderen, Warfusée, Masny. Roucourt en Wasnes, drossaard van Breda, geb. 1505, † in juni 1561 en *Elisabeth van Nassau,* geb. ± 1510, † 17 febr. 1550 *). Deze laatste was een dochter van *Hendrik* III Graaf *van Nassau,* heer van Breda en de Lek, uit een verbintenis met *Margaretha van Schoondonck* tijdens zijn eerste, kinderloze huwelijk met *Francisca van Savoye.*

Wie kan meer gegevens verstrekken omtrent deze *Margaretha van Schoondonck* en hare ascendenten?

Rijswijk (Z.-H.). Mr. L. A. P. M. Hofstee.

*) Dit zijn de stamouders van de belgische graven *van Renesse.*

Washington. James ***Washington*** kwam omstreeks 1685 uit Engeland in Nederland als politiek vluchteling: de engelse gezant verzocht zijn uitlevering, hetgeen werd geweigerd.

Zijn kleinzoon *Daniel,* † 's-Gravenhage 8 okt. 1786, was gehuwd met ***Elisabeth Cornelia Hoogstadt,*** † Noordwijk-Binnen 18 sept. ....; zijn broer was in staatsdienst en een andere broeder ritmeester.

Daniel's zoon ***Jacob,*** geboren 's-Gravenhage 28 januari 1778, werd d.d. München 8 dec. 1829 tot beiers Freiherr verheven. (Zie nader Freiherrl. Taschenbuch, Gotha, 1856-1 935.)

Alle gegevens over dit geslacht ***Washingfon*** in Nederland zijn welkom.

Ferschnitz (Oostenrijk). K. F. VON FRANK.

In de collectie „Kwartieren van P. A. F. Bloys van Treslong Prins" in de handschriftenverzameling van het genootschap bevindt zich een dossier ***van der Lanen,*** waarin aantekeningen over het geslacht ***Washington*** voorkomen. Hieraan is het volgende ontleend, aangevuld met gegevens uit Ned. Leeuw XI (1893), p. 36, 37 en 48:

I. ***James Washington,*** tr. vóór 7 dec. 1678 *Clara van der* ***Lanen,*** geb. 9 okt., ged. (waar?) 17 nov. 1650, dr. van ***Samuel van der Lanen*** en ***Elisabeth van der Swiep,*** en weduwe van *Joseph* ***Engeland.***
Uit dit huwelijk:
1. ***Samuel Washington,*** † ongeh. in Oost-Indië.
2. ***Elisabeth Washington,*** † ongehuwd,
3. ***Maria Washington,*** tr. ***Pieter Koningh.***
4. ***Jacobus,*** volgt 11.
5. ***Johanna Washington,*** geb. in 1687, tr. *Robbert Millingh.*

II. ***Jacobus Washingfon,*** geb. in 1689, tr. ***Catharina Maria*** *Wijnantz.*
Uit dit huwelijk:
1. ***Jacobus,*** volgt IIIa.
2. ***Jan,*** volgt IIIb.
3. *Daniel,* volgt IIIc.
4. *Robbert* ***Washington,*** † kinderloos.

IIIa. ***Jacobus*** (of *James)* ***Washington,*** geb. 20 aug. 1725, tr. ***Catharina Maria de*** *Blanche.*
Uit dit huwelijk:
1. ***Catharina Maria Washington,*** ged. 's-Gravenhage (Eng. Kerk) 9 aug. 1750.
2. ***Jan,*** volgt IVa.
3. *Susanna* ***Cornelia Washington,*** **ged.** 's-Gravenhage (Eng. Kerk) 24 nov. 1754.

IVa. ***Jan Washington,*** geb. 21 dec. 1752, zijn zoon was: ***Jacobus Gerrit*** *Hillebrant* ***Washington.***

IIIb. *Jan* (of *John*) ***Washington,*** geb. 20 nov. 1728, tr. 1° ***Elisabeth*** *Wagener;* tr. 2° ***Levina Johanna*** *Stijger.*
Uit het eerste huwelijk:
1. ***James,*** geb. 28 dec. 1762, ged. 's-Gravenhage (Eng. Kerk) 2 januari 1763.
Uit het tweede huwelijk:
2. *John,* geb. 24 nov., ged. 's-Gravenhage (Eng. Kerk) 29 nov. 1767
3. *Daniel,* ged. 's-Gravenhage (Eng. Kerk) 5 maart 1769.
4. *Susanna,* ged. 's-Gravenhage (Eng. Kerk) 22 juli 1770.
5. *Daniel,* geb. 25 aug., ged. 's-Gravenhage (Eng. K.) 30 aug. 1772, † Amsterdam 23 juli 1829.

6. ***Elisabeth*** *Cornelia,* geb. 10 juni, ged. 's-Gravenhage (Eng. K.) 18 juni 1775.

IIIc. *Daniel* ***Washingfon,*** geb. 26 aug. 1730, † 's-Gravenhage 8 okt. 1786, tr. 1° 's-Gravenhage (Eng. Kerk) 28 okt. 1764 ***Maria Elisabeth Fer;*** tr. 2° ***Elisabeth Cornelia Hoogstadt.***
Uit het tweede huwelijk:
Jacobus Freiherr ***von Washingfon*** volgens de aant. geboren 26 januari 1778.
Niet aangesloten:
Jan Washingfon, † 's-Gravenhage 3 januari 1836.
Johanna Cornelia Washington, tr. (te 's-Gravenhage?) vóór 1838 ***Cornelis Lodewijk*** *Keurenaer.*

REDACTIE.

van Wesel. Bij mutueel testament van Mr. ***Gerard Rochus van Wesel*** (zoon van ***Rochus van Wesel*** en ***Sara Senserff)*** en ***Magdalena Margaretha*** *Rijpland,* gepasseerd te Utrecht op 1 februari 1794, bepaalt de testateur, dat de kinderen van zijn overleden voordochter, Vrouwe ***Maria Sara*** *Johanna van* ***Wesel,*** in leven huisvrouw van Mr. ***Coerf Simon Sander,*** heer van Drakestein en de Vuursche, slechts de legitieme portie zullen genieten en niet zullen delen in de nalatenschap van Sir *Walter* ***Senserff,*** volle neef van de moeder van de testateur.

Uit dit al blijkt duidelijk, dat het huwelijk van de heer ***Sander*** met de voordochter van ***Van Wesel*** niet naar de zin van haar papa is geweest. ***Sander,*** die afkomstig was uit Oost-Indië, liet zijn bezitting geheel vernieuwen en verfraaien, doch was kennelijk geen goed financier en failleerde, waarna **de** heerlijkheid in handen kwam van de familie ***Bosch van*** *Drakestein.*

Mijn vraag is nu: is Mr. ***Gerard Rochus van Wesel*** twee keer gehuwd geweest en zo ja wie was dan zijn eerste echtgenote? Noch te Rotterdam noch te Amsterdam heb ik een eerder huwelijk kunnen vinden en evenmin te Utrecht. Daar Van Wesel in vroegere jaren in Virginia en in de West is geweest, is het niet uitgesloten, dat Mevrouw Sander uit een niet wettige verbintenis stamt.

Sir Walter Senserff is niet, zoals wijlen de Heer Bijleveld eens schreef, een engels officier in Statendienst geweest, maar een rotterdams regent. 30 Augustus 1685 werd hij te Rotterdam gedoopt als zoon van ***Jacob*** (ook ***James)*** *Senserff,* schepen van Rotterdam, en van diens eerste vrouw ***Anna Harris.*** Sir Walter was schepen, vroedschap en burgemeester van de Maasstad en bewindhebber O.I.C. der Kamer Rotterdam. Zijn huwelijk met *Johanna* ***Elisabeth de Geer,*** vrouwe van Heeze, Leende en Tiengehuchten, bleef kinderloos, dat van zijn halfzusters Mevrouw ***Burman*** eveneens en zo kwam zijn groot fortuin later voor twee derde aan de familie ***Van Wesel*** en voor één derde aan ***Magdalena*** *Chabanel,* de echtgenote van de amsterdamse schepen ***Cornefis Hartsinck.***

Johanna Elisabeth de Geer hertrouwde ***Jan Maximiliaan van*** *Tuyll van Serooskerken,* generaal-majoor der cavalerie en weduwnaar van ***Ursula*** *Christina* ***Reiniera van*** *Reede* (van Athlone).

's-Gravenhage. W. KROON.

Wiltbank (Wiltvanck). *Helmanus (Hermanus) Frederickszi. Wiltbank (Wiltvanck).* geb. omstr. 1640, komt voor sept. 1664 in Amerika, † Lewes, Delawere, 15 jan. 1683/84. Zijn zoons waren: 1. ***Cornelis;*** 2. ***Abraham*** en 3. *Isaac.*

Gegevens gevraagd over de plaats van herkomst van voornoemde *Helmanus Wiltbank* **en over** zijn voorouders.

Ferschnitz (Oostenrijk). K. F. VON FRANK.

Zie over deze fam.: The Pennsylvania Genealogical Magazine, vol. XVIII (1950), 3 vv.

THa. J. VAN ALFF.

de **Winter.** Wie kan mij inlichtingen verschaffen betreffende de afstammelingen van vice-admiraal *Johann Wilhelm de Winter,* geboren te Kampen *23* maart 1761 en gestorven te Parijs 2 juni 1812, en van zijn broers en zusters?

Tot nu toe werden de volgende gegevens gevonden:

Op 9 februari 1751 huwden in de Broederkerk te Kampen *Johann Christoph de Winter* en *Anna Elisabeth Dresselius.* Uit dit huwelijk werden te Kampen geboren:

1. *Bartold Johannes Helvink,* ged. *25* maart 1753.
2. *Anthonius Carl Ludwig* } tweelingen, ged. 29 maart
3. *Sophia Hedwig Elisabeth* } *1755.*
4. *Hendrik Justus Otto,* ged. 13 juli 1757.
5. *Johann Wilhelm,* ged. 1 april 1761 = vice-admiraal Johann Willem de Winter.
6. *Theodatus Reinhardt Chistoph,* ged. 14 april 1765.
7. *Johann Christoph,* ged. 26 juni 1767.

Van *Hendrik Justus Otto* is bekend dat hij eerst in Nederlandse, later vermoedelijk in Engelse- en tenslotte in Russische dienst trad. Hij stierf als brigadier in of na 1787, na een ernstige verwonding opgelopen te hebben in de strijd tegen de Zweden in de Oostzee.

Op 1 februari 1799 werd te Amsterdam begraven in de Nieuwe Kerk, *Margaretha* Pietronella *Pieters,* huisvrouw von vice-admiraal *Jan Willem de Winter.* Volgens de overlijdensadvertentie heette zij niet Pieters maar *Peterse,* was bijna 37 jaren oud en overleed 29 januari 1799.

In het Amsterdamse archief bevindt zich geen huwelijksacte *De Winter-Peterse,* ook zijn in deze stad geen kinderen uit dit huwelijk gedoopt.

Toch moet De Winter minstens één kind gehad hebben, namelijk een dochter. Vermoedelijk is deze identiek met Mevrouw de Wed. *T. H. Groen,* die in 1821 ter nagedachtenis van de admiraal, een monument in de Bovenkerk te Kampen stichtte.

Kampen. *C. N.* FEHRMANN.

De hierboven onder 3 vermelde *Sophia Hedwig Elisabeth de Winter* was gehuwd met Mr. *Lodewijk Idzard Douwe Sirtema van Grovestins* (1749—1806). De oudste dochter uit dit huwelijk, *Maria Frederica Penelope* barones *Sirtema van Grovestins* (1778—1840), was gehuwd met *Willem Theodorus Groen (1776-1813)* (zie Ned. Adelsboek 1951, blz. 301) ; zij was vermoedelijk de in de vraag bedoelde weduwe *T. H. Groen* uit 1821.

Als afstammelingen uit het huwelijk *Sirtema van Grovestins-de Winter* leven in Nederland thans nog voort leden van de geslachten *de Roo* en *van Asch van Wyck;* zij stammen uit het huwelijk van *W. Th. E. A. C.* barones *Sirtema van Grovestins (1810-1880)* met *J. K. D. U. Dirckinck* Friherre *af Holmfeld.*

REDACTIE.

Onbekend wapen. In de collectie van de Heer Ch. W. E. G. Janssens, kasteel d'Erp-Baarlo (L.) bevindt zich een, door vererving verworven, zilveren inwendig vergulde kelk, waarop het volgende wapen gegraveerd is: schild, in goud drie zwarte pothaken (2-1); helmkleden zwart en goud; helmteken een uitkomend gevleugeld paard, drie kwart aanziende.

Wie kan dit wapen thuisbrengen?

Rijswijk (Z.-H.). MR. L. P. A. M. HOFSTEE.

Onbekend borstbeeld. Wie van de lezers kan het hierbij afgebeelde borstbeeldje identificeren? Het is zilver, hoog 9 c.m., grootste breedte 49 c.m., en dit afgietsel werd, blijkens de merken, gemaakt te Amsterdam tussen 1854 en 1876. Te oordelen naar stijl en modellering zal het oorspronkelijke beeld vermoedelijk circa 1835—'45 zijn gemaakt.

Amsterdam. K. A. 'CITROEN.

BESTUURSBERICHTEN.

Bestuursberichten. — Kwartierstaat van Jan Maurits Drijfhout van Hooff, door A. H. Drijfhout van Hooff. — Van Driel, door Ir. F. J. Mac Lean. — Nederlandse grafzerken in Suriname, door Fred. Oudschans Dentz. — Inhoud van buitenlandse boeken en tijdschriften. — Boekbespreking. — Vragen en antwoorden.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW

MAANDBLAD VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde,

BESCHERMHEER Z.K.H. DE PRINS DER NEDERLANDEN, PRINS VAN LIPPE BIESTERFELD

Dit blad verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van liet Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maandblad, gelieve men te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershaegenlaan 70, Wassenaar*
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad *f* 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari te voldoen door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris IR. C. M. R. DAVIDSON, *Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.*
Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede opgaven van adresverandering, te richten aan het Bureau van het Genootschap, *Bleijenburg* 5, 's-Gravenhage.

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of de inhoud der ondertekende stukken

No. 11 **LXXVe Jaargang** **november 1958**

BESTUURSMEDEDELINGEN.

Het Bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van Jhr. W. R ö e 11, sedert 1952 gewoon lid van het Genootschap.

Tot lid is benoemd:

J. H. I. GOYARTS . . . . . *Scheveningen.*
Oranje Flats, Zeekant 100a.

Adreswijzigingen:

J. A. F. S. VAN ALPHEN . . . . . *'s-Gravenhage.*
Sleedoornstraat 114.
JHR. MR. J. A. BEELAERTS VAN BLOKLAND Bangkok *(Thailand).*
c/o Netherlands Embassy, Wircless Road 106.
C. DE **B RUIN** FZN. . . . . *Driebergen.*
Arnhemse Bovenweg 143.
W. H. J. W. DEELMAN . . . . . *Arnhem.*
Orchislaan 13/IV.
G. 'T HART . . . . . *Voorburg.*
Looierslaan 109.
Mevrouw E. M. A. L. KAHMAN
geb. VAN VLIJMEN . . *Bussum.*
Meerweg 19.
H. J. VAN 'T LINDENHOUT . . . *Blaricum.*
Torenlaan 15.
J. J. TH. MOLENGRAAFF JZN . . . *Zevenbergen.*
Stationsstraat 64.
MR. E. M. J. A. SASSEN *Hannonsart (Ohain), België.*
„Le Champ de la Vallée".
MR. F. M. WILBRENNINCK . . *Doorwerth (gem. Renkum).*
W. A. Scholtenlaan 6 (Post Oosterbeek).

Kwartierstaat van Jan Maurits Drijfhout van Hooff,

door A. H. DRIJFHOUT VAN HOOFF.

(vervolg en slot van LXXV, k. 461.)

Generatie VIII.

128. *Cornelis van Hooff, geb.* Fort St. Andries 20 januari 1684, kapitein der infanterie, begr. Arnhem 4 dec. 1771, tr. Namen 7 aug. 1729
129. *Maria Christina van Castriens,* ged. Arnhem 6 okt. 1708, begr. ald. 3 maart 1786.
Hun ouders waren:
256. *Aart van Hooff,* ged. Nijmegen 29 maart 1651, controleur der convoyen en licenten op Fort St. Andries, † St. Andries 5 dec. 1732, tr. Andelst 12 dec. 1675
257. *Anna Catharina Grootenhof,* † St. Andries 14 mei 1738.
25s. *Peter van Castric ns,* ged. Deventer 10 mei 1668, luitenant der infanterie, tr. Zwolle 27 dec. 1696
259. *Geertruid van Berckum.*
Hun grootouders waren:
512. *Willem van Hooff,* landbouwer, later cornet der cavalerie, tr.
51.3. *Maria Nab.*
514. *Herman Grootenhof,* schout van Valburg, tr.
515. *Weijmken Schoenemonde.*
516. *Peter van Castriens,* soldaat onder capitein Doys, tr.
517. *Christina Holterop.*
518. P.M.
519. P.M.
130. *Walrandus Feriet,* ged. 's-Gravenhage 2 juni 1727, lieutenant-collonel bij de armee, † Spankeren 16 maart 1791, tr. Velp 29 juni 1751
631. *Sophia Margaretha Westenberg,* ged. Lochem 21 mei 1725, † Arnhem 14 maart 1771.
Hun ouders waren:
260. *Louis Feriet,* ged. Bergen op Zoom 10 okt. 1679,

luitenant-generaal der infanterie, † Arnhem 31 maart 1756, tr. Utrecht 16 nov. 1723

261. *Maria* van der *Dussen,* ged. Batavia 17 juli 1689, begr. 's-Gravenhage 27 juni 1755.

262. Mr. *Statius Reinier Westenberg,* ged. Lochem 25 jan. 1685, burgemr. van Lochem, † ald. 14 juli 1758, tr. Laren (Gld.) 4 dec. 1724

263. *Elsabé Anna Catharina Olmius,* ged. Zutphen 25 okt. 1693.

Hun grootouders waren:

520. Paul *Feriet,* kapitein bij de Hollandse garde, tr. Bergen op Zoom 7 febr. 1678 [10])

521. *Margrieté Botcool.*

522. *Walrandus van der Dussen,* onderkoopman der O.I.C., tr. Batavia in okt. 1688

523 *Geertruid Paviljoen.*

524: Mr. *Johannes Westenberg,* burgemr. van Lochem, tr. ald. 16 juli 1682

525. *Judith van Enter.*

526. *Gerhard 0 lmius,* stadhouder van Lochem, tr. Laren (Gld.) 29 aug. 1689

527, *J ohanna van Dam.*

132. *Mr. Johan François Drijfhout, geb.* 's-Gravenhage 14 aug. 1708, advocaat, † 's-Gravenhage 22 maart 1792, tr. ald. 10 nov. 1743

133. *Petronella Helena van Eijs,* geb. Amsterdam 15 okt. 1723, † 's-Gravenhage 27 okt. 1749.

Hun ouders waren:

264. Mr. *Pieter Drijfhout,* ged. 's-Gravenhage 19 mei 1676, commies ter griffie *van* de Prins van Oranje, †'s-Gravenhage 7 sept. 1738, tr. ald. 6 juni 1703

265. *Magdalena* van *Hardenbroek,* ged. 's-Gravenhage 8 okt. 1683, † ald. 27 juli 1751.

266. *Isaac van Eijs,* ged. Amsterdam 27 sept. 1684, lakenhandelaar, † Amsterdam 22 dec. 1742, tr. ald. 12 april 1711

267. *Alida Maillart,* ged. Amsterdam 21. dec. 1690, † ald. 21 juni 1724.

Hun grootouders waren:

528. *François Drijfhout,* commies ter griffie van de Prins van Oranje, tr. 's-Gravenhage in mei 1674

529. *Francina Post* [11]).

530. *Anthony van Hardenbroek,* commies ter griffie van H.H.M., tr. 's-Gravenhage 27 juli 1677 [12])

531. *Elisabeth* Donlc.

532. *Gillis* van *Eijs,* lakenhandelaar, tr. Sedan 28 nov. 1683

533. *Madelaine Hamal.*

534. *Jacques Maillart,* koopman, tr. Amsterdam 7 okt. 1680

535. *Barbara van der Beke.*

134. *Mr. Gijsberf Heeneman,* geb. 's-Gravenhage 17 mei 1718, solliciteur-militair, † 's-Gravenhage 29 dec. 1792, tr. ald. 10 sept. 1743

135. *Maria Josina van der Vliet,* geb. 's-Gravenhage 26 nov. 1724, † ald. 11 febr. 1761.

Hun 0uders waren:

265. *Johannes Heeneman, geb. Gouda 23* april 1684, klerk van de Raad van State, begr. 's-Gravenhage 1.6 Januari 1749, tr. ald. 24 april 1714

269. *Maria Wolfswinkel.* ged. 's-Gravenhage 7 maart 1688, begr. ald. 23 maart 1769.

270. Mr. *Hendrik Cornelis van* der *Vliet,* geb. ± 1691, advocaat, † 'a-Gravenhage 17 april 1743, tr. ald. 14 sept. 1723

271. *Maria Cornelia du For,* ged. 's-Gravenhage 14 okt. 1689, † ald. 21 dec. 1725.

[10]) Deze *Paul Feriet* was een réfugié. Hij stamde uit een adelijk geslacht uit de stad Metz. De naam behoort uitgesproken te worden als *Ferié,* zoals een hunner zich ook heeft ingeschreven in het eedboek van de Raad van State. De archivaris van Metz heeft mij belangwekkende gegevens over dit geslacht verstrekt.

[11]) *Francina Post was* een dochter van de bekende architect *Pieter* Post, met wien haar schoonvader *Bartholomeus Drijfhout* veel heeft samengewerkt.

[12]) *Anthony van Hardenbroek* behoorde tot de tak der familie *van Hardenbroek,* welke ik beschreven heb in de Ned. Leeuw 1951.

Hun grootouders waren:

536. *Hendrik Heeneman,* tr. Gouda 15 mei 1674

537. *Jannetje van Heumen.*

538. *Gijsbert Wolfswinkel,* klerk ter griffie van H.H.M., tr. 's-Gravenhage 25 okt. 1682

539. *Martijntje Colijn.*

540. *Philippus van der Vliet,* commies ter griffie van de Prins van Oranje, tr. 's-Gravenhage 6 nov. 1689

541. *Cecilia Geertruyd* Tielemans.

542. *Aarnoud du For,* penningmr. van de H.R. van Holland, tr. 's-Gravenhage 6 mei 1681

543. *Geertruyt Coster.*

136. *Marinus Elemans,* geb. Raamsdonk 27 febr. 1704, schepen van Raamsdonk, † ald. 12 januari 1791, tr. Raamsdonk 22 april 1727

137. *Elisabeth de Rooij,* geb. te Waalwijk, † Raamsdonk 16 okt. 1780.

Hun ouders waren:

272. *Johan Elemans,* geb. te Raamsdonk, † ald. 1 dec. 1723, tr. Raamsdonk 7 mei 1702

273. *Elisabeth Hoevenaar,* geb. te Raamsdonk, † ald. 18 nov. 1733.

274. *Peter de Rooij,* ged. Capelle 5 nov. 1673, koopman, schepen van Capelle, tr. te Waalwijk

275. *Margaretha* van *Nederveen,* geb. en †, te Waalwijk.

Hun grootouders waren:

544. *Gijsbert Elemans,* tr.

545. *Mayke Dorrenboom.*

546. *Adriaan Hoevenaar,* tr.

547. *Anneken Ansums Bosser.*

548. Adriaan. de *Rooij,* vervener, burgemr van Capelle, tr. ald. 73 feb;. 1669

549. *Elisabeth van Gils.*

550. *Dirck van Nederveen,* burgemr. van Waalwijk, tr.

551. *Anna Ackers.*

138. *Adrianus de Sel,* geb. Rotterdam 6 nov. 1718, ontvanger, † Geertruidenberg 3 dec. 1798, tr. Raamsdonk 9 juni 1739

139. *Gerardina Susanna van Mourik,* geb. Zevenbergen 18 maart 1719, † Geertruidenberg 21 maart 1797.

Hun ouders waren:

276. *Pieter de Sel,* tr. Rotterdam 18 okt. 171 G [13])

277. *Margrieta Mulders,* geb. te Raamsdonk, † Rotterdam 12 nov. 1719.

278. *Adriaan van Mourik,* ged. Zevenbergen 13 januari 1689, grutter, † Zevenbergon 17 dec. 1763, tr. ald. 21 maart 1710

279. Maria *Noteboom,* ged. Zevenbergen 24 juni 1691, † ald. 28 nov. 1725.

Hun grootouders waren:

552. *Pieter dc Sel,* lakenwerker, tr. *Gouda 30* januari 1680

553. *Anna Maria van Eden.*

554. P.M.

555. P.M.

556. *Gerrit van Mourik,* grutter, tr. Zevenbergen 12 mei 1675

557. *Susanna Korenkoper.*

55s *Adriaan Noteboom,* tr. Zevenbergen 5 maart 1689

559: *Adriana Ardonne.*

140. *Elias de Weert,* geb. Steenbergen 12 febr. 1697, schepen aldaar, † Steenbergen 21 juni 1777, tr. ald. 12 mei 1740

141. *Johanna Rimpelaar,* geb. Steenbergen 30 april 1713, † ald. 23 aug. 1792.

Hun ouders waren:

250. *Emmericus* de *Weert,* ged. Steenbergen 14 jan. 1663, bierbrouwer en schepen aldaar, † Steenbergen 22 juni 1739, tr. ald. 16 dec. 1694

281. Antoinette *Chebaux,* geb. te Naaldwijk.

252. *Andries Rimpelaar,* ged. Steenborgen 9 okt. 1680, schepen ald., tr.

283. *Cornelia Bames.*

[13]) *Pieter de Sel zou* afkomstig zijn van Rotterdam, zoals bij zijn huwelijk ingeschreven staat, zijn doop is echter aldaar niet te vinden. Wat betreft zijn vrouw *Margriete Mulders* uit Raamsdonk, van deze plaats beginnen de doopboeken helaas te laat om haar doop te kunnen vinden.

Hun grootouders waren:

560. *Johan Stevense* **de** *Weert,* bierbrouwer, tr. Steenbergen 31 januari 1662
561. *Elisabeth Vinck.*
562. *Elias Chebaux dict Picar,* gerechtsbode te Steenbergen, tr.
563. ***Elisabeth*** *Costerius.*
564. ***Jan*** *Rimpelaar,* **tr.**
565. *Geertrui Wouters.*
566. *Cornelis Bames,* **tr.**
567. P.M.

142. ***Anthony Berckmans,*** geb. Oosterhout ***23*** mei 1706, notaris te Tholen, † ald. 19 nov. 1773, tr. Oud-Vossemeer 30 juni 1734
143. ***Martina Boone,*** geb. Tholen 26 okt. 1704, † ald. 12 okt. 1767.

Hun ouders waren:

284. *Mattheus Berckmans,* geb. Bergen op Zoom 14 juli 1673, tr. Putte 2 okt. 1697
285. *Anna Sibilla van der Hulst,* geb. Rotterdam 10 aug. 1670.
286. ***Pieter Roone,*** ged. Goes 19 januari 1655, tr.
287. *Catharina Swaen.*

Hun grootouders waren:

568. *Zacharias Berckmans,* lakenkoopman, ondertr. Bergen op Zoom 10 dec. 1653
569. *Josijntje Abraham Huygens.*
570. *Antony* **van der** *Hulst,* tr. Bergen op Zoom 6 maart 1657
571. *Barbara* de *Baudous.*
572. *Engel* Boone, tr.
573. *Margaretha* Jans.
574. *Cornelis Swaen,* schipper, tr.
575. *Martijntie Plassius.*

144. *Geurt Geurts* **op** *Hammink,* geb. Brummen 19 aug. 1693, landbouwer, † Bronkhorst 18 mei 1734, tr. Brummen 23 april 1730
145. ***Berendina Cronius,*** geb. te Brummen.

Hun ouders waren:

288. *Geurt Gerrits,* landbouwer op de Rienderhof te Brummen, tr. Hall in mei 1681
289. *Anna Swarthoff.*
290. Jan *Cronius,* tr. Brummen 15 april 1694
291. *Lijsken* Stevens.

Hun grootouders waren:

576. *Gerrit Geurts,* landbouwer op de Rienderhof te Brummen, tr.
577. P.M.
57s. *Jan Swarthoff,* koster te Hall, tr.
579. ***Agnes*** van *Vehlen.*
550. *Willem Cronius,* tr.
581. P.M.
582. *Steven* **Jansen,, tr.**
583. P.M.

146. ***Jan de Kemp,*** geb. Wageningen 21 okt. 1706, tabaksverbouwer, † Wageningen 21 juni 1770, tr. ald. 12 juli 1737
147. ***Maria van Kreel,*** geb. Wageningen 25 nov. 1714, † ald. 10 sept. 1792.

Hun 0uders waren:

292. *Hendrik de Kemp,* geb. Wageningen 26 mei 1678, tabaksverbouwer, tr. Bennekom 27 januari 1704
293. *Geertruid Roest* ***van den Hovc.***
294. *Hermannus van Kreel,* tabaksverbouwer, tr. Bennekom 11 nov. *1703*
295. ***Johanna*** *Noorman* 13bis).

Hun grootouders waren:

584. ***Jan*** *de Kemp,* korenmolenaar, tr.
585. *Aeltje Dionys Roulje.*
586. *Harmen Roest,* pachter van het goed Dijckenest, tr.
587. *Betjen Goossens.*

13bis) Zie voor *Johanna Noorman,* Ned. Leeuw 1942, kolom. 20. Zeer vermoedelijk is zij degene, die bedoeld is in de volgende inschrijving in het Wageningse doopboek: **Op** 30 maart 1678 laat Maria, ongetrouwd zijnde, dochter van *Hendric Arentse,* haar „bastertkint" dopen genaamd *Jannetjen.*

588. ban *van Kreel.*
589. P.M.
590. P.M.
591. P.M.

148. ***Jan van Schaik,*** geb. Doodewaard 24 dec. 1730, tabaksverbouwer, † Amerongen 27 juni 1800, tr. Utrecht 7 mei 1754
149. ***Gijsberta van Koetsveld,*** † Amerongen 7 nov. 1797.

Hun ouders waren:

296. *Frederik* **van** *Schaik,* landbouwer, tr.
"97. *Hilleken Tyssen.*
298. *Hendrik van Koetsveld,* tr.[14])
299. *Anna van Hattem.*

Hun grootouders waren:

592. *Gerrit van Schaik,* tr.
593. P.M.
594 t/m. 599. P.M.

150. ***Johan Chrisfiaan*** *Schilge,* deurwaarder en onderschout te Wijk bij Duurstede, † ald. 11 jan. 1787, tr. Wijk bij Duurstede 4 maart 1749 [15])
151. *Alida Valck,* geb. Wijk bij Duurstede 18 sept. 1714.

Hun ouders waren:

300 en 301. P.M.
302. ***Peter*** *Valck,* ***geb.*** Wijk bij Duurstede 28 nov. 1667, tr. Leersum 25 febr. 1703
303. Marie *de Kemp,* ged. Wageningen 20 maart 1684.

Hun grootouders waren:

600 t/m. 603. P.M.
604. *Peter Valck,* tr. Wijk bij Duurstetle 5 april 1663
605. *Maria Londt.*
606. als No. 584.
607. als So. 555.

152. ***Cornelis van*** *Nooten,* geb. Haastrecht 6 april 1710, burgemr. van Haastrecht, † ald. 5 januari 1768, tr. Haastrecht 3 aug. 1751
153. *Margaretha van der Valk,* geb. Amsterdam 4 maart 1718, † Tiel 8 dec. 1790.

Hun 0uders waren:

304. *Bastiaen* **van** *Nooten,* geb. ± ***1666,*** koopman, schepen van Haastrecht, † ald. 8 maart. 1719, **tr.** Haastrecht 20 juli 1704
305. *Agatha van der* Geel; geb. Ouderkerk 26 nov. 1673, † Haastrecht 17 dec. 1744.
306. *Abraham van der* ***Valk,*** ged. Amsterdam 6 sept. 1684, koopman, † Amsterdam 12 dec. 1727, tr. ald. 5 dec. 1704
307. *Sara Obbens,* ged. Amsterdam 12 maart 1684, † ald. 1 nov. 1755.

Hun grootouders waren:

608. *Willem van Nooten,* tr.
609. P.M.
610. *Cornelis van der* Geer, korenkoper, tr.
611. *Cornelia Willems.*
612. *Jacob van* der *Valk,* tr.
613. *Elisabeth* ***de*** *Moeij.*

14) Dat *Hendrik van Koetsveld* en ***Anna*** *van Hattem de ouders waren* van *Gijsberta van Koetsveld (No.* 149) kan ik niet bewijzen. Ik vond indertijd deze aantekening bij mijn papieren, helaas zonder vermelding van bron. Verder is mij van hun afkomst ook niets bekend.

15) De afkomst van *Johan* ***Christiaan*** *Schilge* heeft mij heel wat zorgen gebaard en nog steeds is deze niet vastgesteld. Zeer vermoedelijk is hij van duitse afkomst. Ik heb mij enige jaren geleden in verbinding gesteld met de heer *Joseph Schilgen te* Emsdetten in Duitsland, die beschikt over een uitgebreide familiegenealogie. Tot deze Rooms Katholieke familie behoorden enkele leden, van wier nakomelingen niets bekend is volgens de familiegegevens. Het komt mij als uiterst waarschijnlijk voor, mede op grond van voornamenovereenkomst, dat *Johan Christiaan* een nakomeling van een dezer leden was. Hij is dan tot het N.H. geloof overgegaan en vermoedelijk op deze grond niet vermeld. Bij zijn huwelijk te Wijk bij Duurste& werd hij vermeld als korporaal onder het regiment cavalerie van de luitenant-generaal van Cannenburg. Het wapen van zijn zoon *Hendrik,* dat te Weesperkarspel in het raadhuis hangt, verschilt van dat der Duitse familie maar ook dat is niet ***ongewoon*** bij geloofsverandering.

De ouders van ***Johan*** *Christiaan Schilge* zijn met dc Nos. 350 en 351 de enigen, die in deze kwartierstaat bij de negende generatie ontbreken.

614. *Abraham* **Obbcns,** glasemaker, ondertr. Amsterdam 1 juni 1680
615. *Sara Heckmans.*

154. Mr. *Jan Albarda,* geb. St. Annaparochie 30 dec. 1712, advocaat, † Ferwerd 9 januari 1789, tr. ald. 16 maart 1760

155. *Dieuke de Schiffaert,* geb. Ferwerd 6 januari 1725, † Harlingen 2 maart 1812.

Hun Ouders waren:

308. Mr. *Cornelis Albarda,* **geh.** St. Annaparochie 28 febr. 1683, secretaris van Het Bildt, † St. Annaparochie 6 april 1742, tr. ald. 15 juli 1705
309. *Titia Beucker,* geb. Leeuwarden 28 nov. 1684, † ald. 12 maart 1751.
310. Ds. *Johannes* **dc** *Schiffaert,* ged. Emden 21 mei 1694, predikant te Ferwerd, † ald. 27 april 1774, tr. Leeuwarden 16 dec. 1722
311. *Catharina Vitringa,* ged. Leeuwarden 37 sept. 1697, † te Ferwerd.

Hun grootouders waren:

616. *Jan Albarda,* secretaris van Het Bildt, tr.
617. *Neeltje Cornelis.*
618. *Johannes Beucker,* procureur-generaal van het Hof van Friesland, tr. Witmarsum 27 dec. 1676
619. *Wendelina Hixenius.*
620. Dr. *Johann Philipp de Schiffaert,* raadsheer te Emden, tr. Emden 8 mei 1686
621. *Catharina Anna Buddc.*
622. *Horatius Vitringa,* stadsrentmeester van Leeuwarden, tr. ald. 14 okt. 1688
623. *Dieuke Duijff.*

156. *Anfhonie Ramaer,* geb. Bergeijk 17 nov. 1741, secretaris van Vlierden, † Helmond 19 april 1822, tr. Asten 4 juni 1769

157. *Catharina Zijnen,* geb. Eersel 13 januari 1736, † Vlierden 4 juni 1783.

Hun ouders waren:

312. *Johannes Ramaer,* ged. Haarlem 9 juni 3 713, schepen van Bergeijk, † Oirschot 2 dec. 1794, tr. 10 nov. 1737
313. *Maria van de* **Pol,** ged. Bergeijk 21 sept. 1706, † ald. 25 juni 1794.
314. *Nicolaas Zijnen,* geb. Micrlo 12 nov. 1703, schoolmeester te Eersel, † ald. 7 nov. 1769, tr. Eersel 4 **mei** 1732
315. **Johanna** *Beijnen,* geb. Helvoirt 24 januari 1712, † Kessel 4 aug. 1775.

Hun grootouders waren:

624. *Johannes Ramaer,* opperman, tr. Leiden 30 juni 1709
625. *Huijbertje du Bois.*
626. **Anthony** *van de Pol,* vorster van de Dingbank te Bergeijk, tr.
627. **Elisabeth** *Jacoba Fabri.*
626. **Peter** *Zijnen,* schoolmeester **te** Vessem, tr.
629. **Catharina** *Trompetter.*
630. *Laurens Beijnen,* tr.
631. *Catharina Feylingius.*

158. *Philippus Lambertus Lindenhof,* geb. Zwolle 9 maart 1738, burgemr. van Zwolle, † ald. 5 aug. 1797, tr. Nijkerk in juni 1768

159. *Helena Doude,* geb. Nijkerk 16 maart 1735.

Hun ouders **waren:**

316. *Hendrik Lindenhof,* ged. Zwolle 16 nov. 1686, tr. Windesheim 2 nov. 1732
317. Johanna *Gosdeij,* ged. Zwolle 7 juli 1701, begr. ald. 3 sept. 1789.
318. Ds. *Franciscus Doude,* geb. Leiden 16 febr. 1690, predikant te Nijkerk, † ald. 19 dec. 1748, ondertr. Amsterdam 4 sept. 1722
319. **Helena** *Smit,* ged. Amsterdam 21 okt. 1698, † Nijkerk 20 juli 1745.

Hun grootouders waren:

632. *Philippus Lindenhof,* tr. Zwolle 12 nov. 1667
633. Sara *van der* Veen.
634. Joannes *Gosdeij,* tr. Zwolle 11 juli 1693
635. Anna *Bruininks.*
636. Dr. *Hermannus Doude,* med. doctor, tr. Leiden 20 febr. 1681

637. *Hester* **de** *Coup.*
638. *Jan Smit,* kunstschilder, ondertr. Amsterdam 20 okt. 1684
639. *Helena* de **Coup.**

160. Mr. *Nicolaas Wilhem de Meester,* geb. Amsterdam 6 febr. 1710, raad en schepen van Harderwijk, † ald. 10 maart 1763, tr. Elburg 15 febr. 1733

161. *Geertruida Johanna Toewater,* geb. Elburg 16 aug. 1714, † Harderwijk 3 maart 1785.

Hun ouders waren:

320. *Wilhem de Meester,* geb. Amsterdam 9 okt. 1667, reder, † Amsterdam 21 febr. 1721, tr. Harderwijk 25 juni 1706
321. *Cornelia Nuck,* geb. te Harderwijk, † Amsterdam in januari 1720.
322. Mr. *Heymerik Toewater,* ged. Elburg 18 april 1675, secretaris ald., tr. Nunspeet 6 aug. 1710
323 *Jacomyna Sylvius,* ged. Deventer 15 mei 1679.

Hun grootouders waren:

640. *Nicolaas* de *Meester,* schoenmaker, tr. Amsterdam 4 mei 1660
641. Maria *Karremans.*
642. *Herman Nuck,* tr. Harderwijk 26 aug. 1666
643. *Reinira Brantsen.*
644. *Wilhem Toewater,* burgemr. van Elburg, tr. ald. 1 april 1666
645. *A eltie Luttekens.*
646. Dr. *Herman Sylvius,* secretaris van Deventer, ondertr. ald. 15 april 1676
647. *Sophia van Marckel.*

162. Ds. *Abraham van Daverveldf,* geb. Overlangbroek 1 maart 1734, predikant, † Harderwijk 20 dec. 1822, tr. Odijk in juni 1761

163. *Jacoba Cosferus,* geb. Amsterdam 16 mei 1740, † Harderwijk 26 juli 1792.

Hun Ouders waren:

324. Ds. **Johan** *François van Daverveldt,* geb. Drunen 13 januari 1709, predikant, † Odijk 24 juli 1791, tr. Amsterdam 16 april 1733
325 *Anna Kock,* geb. Amsterdam 8 mei 1707.
326. *Isaac Costerus,* notaris, † Amsterdam 21 maart 1743, ondertr. Amsterdam 8 juli 1734
327. *Debora* **Otto, geb.** Amsterdam 28 mei 171.0.

Hun grootouders waren:

648. Ds. *Abraham* **van** *Daverveldt,* predikant, tr. Well5 nov. 1706
649. *Walburgh van* Walraven.
650. *Lambertus Kock,* „briefbestelder", ondertr. Amsterdam 2 april 1706
651. *Geertruida Blanckevoort.*
652. *Casparus Costerus,* ondertr. Amsterdam 29 aug. 1697
653. Jacoba *des Watines.*
654 **Johannes Otto,** tr.
655: *Wijnandia Dijll.*

164. *Jan Hendrik Cramer,* geb. Amsterdam 18 okt. 1725, koopman, begr. Amsterdam 15 januari 1800, tr. Amsterdam 4 maart 1755

165. *Elisabeth van der Voort,* geb. Amsterdam 13 sept. 1735, † ald. 27 april 1779.

Hun ouders waren:

328. *Barent Cramer,* **geb.** Amsterdam 19 juli 1697, † Maarssen in dec. 1778, tr. Nederhorst den Berg 28 dec. 1722
329. *Garcia van Socstdijk* [16]).

---

[16]) *Garcia van Soestdijk zou* volgens Vorsterman *van* Oyen in 1.701 geboren zijn. Geboorteplaats wordt niet opgegeven. Het ligt voor de hand te Nederhorst den Berg te zoeken, maar haar vader schout was. Van de kerkeraad aldaar noch van de predikant kan echter enige medewerking verkregen worden.

Inlichtingen uit het kerkelijk archief worden niet verstrekt, toegang voor persoonlijk onderzoek wordt geweigerd. Eveneens opzending van de betrokken boeken, zoals gevraagd is door de archivaris van de N.H. kerk te 's-Gravenhage. Een dergelijke handelwijze verdient m.i. wel eens aan de kaak gesteld tc morden. Doop- en trouwaantekeningen zijn toch immers ten behoeve van het nageslacht gemaakt!

330. *Gerrit van* der Voort, ged. Amsterdam 26 aug. 1698, begr. ald. 27 juni 1765, tr. Amsterdam 19 januari 1723
331. *Anna Boonen,* ged. Amsterdam 22 juni 1701, begr. ald. 20 dec. 1752.

Hun grootouders waren:

656. Jan *Cramer,* tr. Amsterdam 20 april 1694
657. *Catharina Ruyssenaar.*
658. Mr. *Johan van Soestdijk,* schout van Nederhorst, ondertr. Amsterdam 15 aug. 1686
659. *Henrietta van Royen.*
660. Abraham *van* der **Poort,** makelaar, tr. Amsterdam 3 januari 1696
661. *Catharina Turley.*
662. Nicolaas *Boonen,* tr. 24 juni 1701 [17])
663. Maria *Lescaljet.*

166. Bernhard ***Hendrik Schwarz,*** geb. Hamm (Westf.) 17 nov. 1708, commies van 's lands magazijnen, † Nijmegen 29 aug. 1788, tr. ald. 26 januari 1762
167. ***Margaretha van de Sande,*** geb. Nijmegen 7 okt. 1722, † ald. 16 april 1808.

Hun ouders waren:

332. *Bernhard Schwarz,* tr. Hamm 9 nov. 1694
333. *Anna Christina Josten.*
334. ***Dirk*** Hcrman *van* de Sande, geb. Rees 28 april 1688, wijnkoper, † Nijmegen 23 sept. 1758, tr. Neerbosch 26 juli 1716
335. *Thcodora Knippinck,* ***ged.*** Nijmegen 25 april 1682, † ald. 2 maart 1727.

Hun grootouders waren:

664. P.M.
665. P.M.
666. P.M.
667. P.M. [18])
668. ***Johan van de*** Sande, schepen van Rees, tr. 21 nov. 1680
669. *Margaretha van* der *Upwich.*
670. Coenraad *Knippingh,* ondertr. Nijmegen S juli 1677
671. Maria *Smits.*

168. Mr. ***Johan Hendrik de Ranitz,*** geb. Doetinchem 10 dec. 1700, advocaat-fiscaal van de Overbetuwe, † huize Doornik 13 febr. 1767, begr. te Ressen, tr. huize Wolferen 8 mei 1730
169. *Amalia Candacia van Sevenaer,* † 10 januari 1740 [19]).

Hun ouders waren:

336. ***Johan Christiaan de*** *Ranitz,* geb. Doetinchem 30 nor. 1677, kapitein-luitenant der cavalerie, begr. Zutphen 13 okt. 1727, tr. Herwen 4 febr. 1700
337. *Sophia* Vermeer, geb. Herwen 15 maart 1671, † Kampten 4 sept. 1716.
338. *Berend Frans van Sevenaer,* begr. Andelst 3 januari 1722, tr. huize Doornik 23 okt. 1701
339. Jncoba *Pieterson,* geb. 's-Gravenhage 26 febr. 1660, † 1.5 juli 1726.

Hun grootouders waren:

672. *Johann Sigismund Ranisch,* ritmeester der cavalerie, tr. ± 1676
673. *Hendrika Rensen.*
674. *Gijsbert Vermeer,* richter te Hcrwen, tr.
675. ***Judith*** *Wijnen.*
676. *Bernd Diederik* **van** *Sevenaer,* ritmeester der cavalerie, tr. ± 1657
677. *Margaretha Thibault.*
678. Mr. *Anthonie Pieterson,* burgemr van 's-Gravenhage, tr. ald. 14 mei 1644
679. *Catharina Coenen.*

170. ***Jan Adam Martini,*** geb. Weberstedt (Dld.) 15 april 1696, † Leiderdorp 9 dec. 1762, tr. Amsterdam 3 nov. 1737 [20])
171. ***Catharina Louisa Pallak,*** geb. Breda 25 aug. 1712, † Leiden 7 febr. 1774.

Hun ouders waren:

340. *Hans Merthen,* geb. ± 1646, „Holzknecht", † Weberstedt 20 aug. 1739, tr. Weberstedt 9 mei 1680
341. *Martha Hornschuh,* ***geb.*** te Cammerforst, † Weberstedt 2 juli 1698.
342. ***Johan*** *Sigismundus Pallak,* geb. Dresden, luitenant der cavalerie, † Kampen 18 april 1722, tr. Breda in 1708
34::. **Anna** *Margaretha Ilgen,* geb. te Brunswijk ± 1688, † Leiden 3 juli 1774.

Hun grootouders waren:

680. P.M.
681. P.M.
682. P.M.
683. P.M.
684. P.M.
685. P.M.
686. *Sigismund Ilgen,* kapitein der infanterie, tr. Brunswijk 14 juli 7679
687. *Anna Catharina Weverlings.*

172. ***Gijsbert Cock,*** geb. Düsseldorf 3 okt. 1685, praeceptor Latijnse School te Duisburg, † ald. 7 febr. 1762, tr. Neerbosch 12 okt. 1732
173. ***Hendrina Vos,*** geb. Nijmegen 16 aug. 1693, † Angeren 19 maart 1776.

Hun ouders waren:

344. ***Jan*** *Cock,* schipper en koopman te Düsseldorf, tr. Rijnberck 24 maart 1685 [21])
345. ***Elisabeth*** *Püll,* geb. 2 april 1651, † Düsseldorf 16 sept. 1689.
346. Jan ***de*** *Vos,* ged. Nijmegen 1 april 1666, tr. Rotterdam 21 maart 1690
347. ***Jannetje vander Mcy,*** ged. Ameyde 15 sept. 1667 [22]).

Hun grootouders waren:

688. P.M.
689. P.M.
690. *Ahasverus Püll* tr.
691. *Agnes Hussen.*
692. *Hcymerick Vos,* tr. Beek 22 mei 1665

[17]) Dit huwelijk wordt opgegeven in „De Navorscher" 1890, blz. 118. Daar het kind *Anna Boonen* twee dagen tevoren gedoopt is te Amsterdam, lijkt de trouwdatum min of meer onwaarschijnlijk. Niettemin is te Amsterdam gezocht echter zonder resultaat.

[18]) Inlichtingen betreffende de Nos. 664 t/m. 667 konden te Hamm niet verkregen worden.

[19]) De doop van *Amalia* Candacia ran *Sevenaer,* evenals die van haar vader en grootvader (No. 676), is tot nu toe tevergeefs gezocht.

[20]) Bij de intekening van het voorgenomen huwelijk van ***Johan Adam Martini*** en ***Catrina Lodewika Pallak*** in het puiboek te Amsterdam wordt vermeld, dat hij afkomstig was van Wererstce. Hij tekende met een kruisje.

De naam Weverstee is mij lange tijd een mysterie geweest totdat ons medelid de heer van 't Lindenhout op ingenieuse wijze deze naam afleidde van het Duitse stadje Wcberstedt. Nu ligt dit plaatsje in de Kreis Langensalza achter het „IJzeren gordijn" en ik had dan ook geen hoop daar vandaan antwoord te krijgen. Toch ontving ik na korte tijd een zeer vriendelijk schrijven van de predikant aldaar, waarin hij ook zijn leedwezen uitdrukte voor alles wat zijn volk het onze in de oorlog had aangedaan. De doop werd overigens dadelijk gevonden, waarbij bleek, dat ***Johan Adam*** van heel eenvoudige afkomst was. Behalve dat zijn vader „Holzknecht" was, traden als getuigen o.a. op Hans Thümpler, „Schafmeister" en Adam Arsener, „Schäfer". Het was nu duidelijk waarom hij zijn naam niet kon schrijven.

Zijn hetrekking ben ik nooit te weten kunnen komen en ook overigens is mij niets van zijn levensloop bekend geworden. Het merkwaardigste is echter, dat hij te Leiderdorp overleed op zijn buitenplaats Hogerlust! Zie Ned. Leeuw 1924, kol. 207. Hij is dus wel up de maatschappelijke ladder omhoog geklommen!

[21]) De ouders van ***Jan*** *Cock* heb ik niet kunnen ontdekken. Zie overigens voor deze familie *Cock* Ned. Leeuw 1929, kol. 338 en Alg. Ned. Fam.-blad 1893.

[22]) Op 16 febr. 1690 ondertrouwden te Nijmegen voor de Ned. Ger. Gemeente: ***Jan*** *de Vos,* j.m., ***en Jantje*** *Teunissen van der Mey,* wed. van *Hendrik Ruttens* ***Keer.*** Op 2 dec. 1683 ondertrouwden idem te Nijmegen: *Hendrik Rutten,* j.m., en Jantje *Teunisse* ***van der*** *Mey,* j.d. van Ameyde. Derhalve zocht ik in de doopboeken van Ameyde. Ik vond slechts gedoopt op 15 sept. 1667 ***Jannctje;*** vader *Theunis Jansz.,* moeder ***Jannetje Jans.*** De naam ***van der*** *Mey* kwam niet voor. Ik meen hiermede de ouders gevonden te hebben, hoewel ik moet toegeven, dat zij dan zéér jong voor de eerste maal getrouwd is. Het wil mij voorkomen, dat haar vader schipper moet geweest zijn.

693. *Janneke de Hoog.*
694. *Theunis Jansz.*, tr.
695. *Jannetje Jans.*

174. Ds. *Johann Adam Paland,* ged. Solingen 27 mei 1696, predikant te Kapellen bij Mörs, † ald. 8 maart 1758, tr. Kapellen 30 juni 1730

175. *Margaretha Catharina Hoppe,* geb. te Ruhrort, † ald. 11 juni 1782 [23]).

Hun ouders waren:

348. *Johunn Adam Paland,* geb. ± *1674,* begr. Solingen 8 maart 1738, tr.
349. *Maria Jansen,* geb. 19 okt. 1662, begr. Solingen *22* dec. *1732* [24]).
350. P.M.
351. P.M.

Hun grootouders waren:

696 t/m. 763. P.M.

176. Mr. *Vincent Ferdinand Bogaard,* geb. 's-Gravenhage 20 febr. 1710, raadpensionaris van het Vrije van Sluis. † Voorburg 3 maart 1790, begr. te Sluis, tr. Eede (Zl.) 27 febr. 1737

177. *Antonia Balkenende,* geb. Brugge 22 nov. 1712, begr. Sluis 25 aug. 1782.

Hun ouders waren:

352. Mr. ***Johan Bogaard,*** geb. Vlissingen 13 april 1680, advocaat, † 's-Gravenhage 17 jan. 1717, tr. Leiden 2s okt. 1703 [25])
353. *Jacoba Vermeulen,* ged. Amsterdam 17 okt. 1680.
354. *Anthonie Balkenende,* tr. Sluis 5 juli 1701 [26])

[23]) De doop van *Margaretha Catharina Hoppe,* die volgens haar huwelijksinschrijving uit Ruhrort afkomstig was, is aldaar niet te vinden. De kerkboeken vangen eerst in 1720 aan. Zoals ik reeds in noot 15 vermeldde, zijn deze ouders niet de nummers 300 en 301 de enigen, die in deze kwartierstaat bij de 9e generatie ontbreken.

[24]) De dopen van *Johann Adam Paland Sr.* en zijn vrouw *Maria Jansen* zijn te Solingen niet. te vinden.

[25]) Mr. *Johan Bogaard zou* volgens Vorsterman van Oyen eerst te Amsterdam in september 1702 en daarna nog eens te Leiden in sept. 1703 getrouwd zijn met *Jacoba Vermeulen,* dochter van *Cornelis en Maria van Wouw.* De onwaarschijnlijkheid van dit twee maal trouwen met een jaar tussenruimte ligt voor de hand en ik heb dan ook ten deze een onderzoek ingesteld.

Te Amsterdam werden ingeschreven (No. 534 fol. 181v) op 15 september 1702 *Jan Bogaart,* van Amsterdam, oud 28 jaar, ouders dood en *Jacoba du Molin,* van Amsterdam, oud 26 jaar, ouders dood.

Te Leiden zijn ingeschreven op 19 september 1703 Mr. *Jan Bogaard,* advocaat, j.m. van Vlisingen, woont aldaar, vergezeld van Mr. Adriaen Tielen, advocaat, zijn neef en *Jacoba Vermeden,* j.d. van Amsterdam. vergezeld met Juffrouw *Maria van Wouw,* haar moeder. Het huwelijk is op 28 okt. 1703 in de Hoogduitse kerk te Leiden voltrokken.

Vergelijking van beide inschrijvingen leidt tot de conclusie, dat hier niet van dezelfde *Jan Bogaard* sprake kan zijn. De eerste is onjuist, de tweede is ongetwijfeld de goede. Het is nogal kras om aan te nemen, dat *Jacoba du Molin* dezelfde is als *Jacoba Vermeulen,* hoewel du Molin een vrije vertaling is van Vermeulen (van der Meulen).

De ouders van onze *Jan* Bogaard waren niet beide dood, zijn vader althans overleed immers pas in 1706. Het is aannemelijker, dat Jan Bogaard van Vlissingen is dan van Amsterdam. Hij is geboren in 1680, terwijl de Amsterdammer van 1674 moet zijn. De vermelding van de moeder van *Jacoba Vermeulen* te Leiden, m.n. Maria *van Wouw,* stemt overeen met de stamboom van Vorsterman van Oyen. Ten slotte geeft het Album Studiosorum van de Leidse universiteit: 16 sept. 1698 *Johannes Bogaert.* Vlissinga-Zelandus. 20. J.

Volgens V.v.O. zou Mr. *Johan* Bogaard op 13 april 1680 geboren zijn. Ik heb aangenomen, dat zulks te Vlisingen plaats had doch zijn doop is helaas niet te vinden. De gemeentearchivaris aldaar schreef mij, dat do doopboeken in 1809 verloren zijn gegaan. Een afschrift van de overgebleven doopbriefjes begint pas in 1709:

[26]) Naar de geboorteplaats van *Anthonie Balkenende* is tevergeefs gezocht te Rotterdam. Zie hiervoor Ned. Leeuw 1912, kol. 197. Hij was R.K. en ging later tot de Hervormde kerk over. Ik vermoed, dat hij geboren werd te Brugge maar ook daar werd zijn doop niet gevonden. Zijn vermoedelijke ouders zijn n.m.m. Adriaan *Balkenende* en Maria *van Dussen,* die 15 mei 1667 voor schepenen te Rotterdam trouwden. Van dit echtpaar werd een zoon *Adrianus* op 2 juli 1676 te Brugge geboren, Deze was de vader van *Josephus,* gehuwd met *Maria Molenschot,* vermeld in bovengenoemd artikel.

Het huwelijk van *Anthonie Balkenende* met *Margarita van der Speck* vond ik in het Alg. Ned. Fam.-blad 1889, blz. 18.

355. *Margarita van* der *Speck,* geb. te Sluis [27]).

Hun grootouders waren:

704. *Jacob Bogaard,* tr. (Vlissingen) 20 okt. 1677 [28])
705. *Françoise Engels.*
706. *Cornelis Vermeulen,* franse winkelier, tr. Amsterdam 4 juni 1667
707. *Maria van Wouw.*
70s. P.M.
709. P.M.
710. *Leendert van der Speck,* ontvanger van de convoyen en licenten, ondertr. Sluis 22 mei 1670
711. *Anna Maria van Steenbergen.*

178. *Cornelis de Kanter,* ged. Zierikzee 27 aug. 1713, landmeester van Schouwen, begr. Zierikzee 28 dec. 1781, tr. Oosterland 16 okt. 1736

179. *Antoinetta Boom,* ged. Zierikzee 25 aug. 1712, begr. ald. 1 febr. 1779.

Hun ouders waren:

356. *Pieter* de *Kanter,* ged. Zierikzee 1 aug. 1688, vleeshouwer, hegr. Zierikzee 18 januari 1742, tr. ald. 20 okt. 1712
357 *Clara Hollaar,* ged. Zierikzee 3 juni 1691, begr. ald. 3 april 1754.
358. *Gillis Boom,* ged. Zierikzee 11 dec. 3672, koopman, † Zierikzee 4 maart 1733, tr. ald. 5 juni 1704
359. *Sara Lambrechtsen,* ged. Zierikzee 14 maart 1677, † ald. 19 aug. 1729.

Hun grootouders waren:

712. *Cornelis* de *Kanter,* tr. Zierikzee 9 okt. 1687
713. *Jacomina Blanckert.*
714. *Nicolaas Hollaar,* tr.
715. *Margaretha Bodt.*
716. *Barent Boom,* kapitein *ter zee,* tr. Zierikzee 21 april 1661
717. *Laurina van der Os.*
718. *Isaac Lambrechtsen,* koopman, tr. Zierikzee 5 juni 1668
719. *Bastiana Hollaar.*

180. Mr. *Gerard Beelaerts,* geb. Dordrecht 1 januari 1710, burgemr. van Dordrecht, † 's-Gravenhage 7 nov. 1790, tr. Dordrecht 18 juni 174.3

181. *Anna Wilhelmina Brandwijk van Blokland.* aeb. Dordrecht 9 januari 1716, † 's-Gravenhage 28 mei 1769.

Hun ouders waren:

360. *Gerard Beelaerts, geb.* Dordrecht 20 juni 1673, schout bij nacht, † 's-Gravenhage 24 mei 1718, tr. Rotterdam 30 nov. 1700
361. *Adriana Mesdach,* geb. Hougly 2 aug. 1677, † Utrecht 9 dec. 1711.
362. Mr. *Pieter Brandwijk van Blokland,* geb. Dordrecht 7 okt. 1672, hurgemr. van Dordrecht, † ald. 20 aug. 1731, tr. Dordrecht 28 nov. 1713
363. *Elisabeth Op de Camp,* ged. Dordrecht 22 nov. 1680, † ald. 3 sept. 1750.

Hun grootouders waren:

720. Mr. *Pieter Beelaerts,* burgemr. van Dordrecht, tr. ald. 29 juli 1665
721. *Christinu Pompe.*
722. *Pieter Mesdach,* tr. Hougly 27 okt. 1675
723. *Susanna* van der *Tocht.*
724. Mr. *Willem Brandwijk van Blokland,* burgemr. van Dordrecht, tr.ald. 27 okt. 1671

[27]) Van Sluis zijn geen kerkeboeken meer aanwezig. Haar doop is dus niet te vinden. Het huwelijk van haar ouders vond ik echter eveneens in het Familieblad 1887 op blz. 182.

[28]) Het huwelijk *Bogaard-Engels* door V.v.O. opgegeven als op 20 okt. 1677 gesloten te zijn is niet in het Vlissingse trouwboek te vinden aan gezien 14 bladzijden uit dat trouwboek zijn gescheurd, vermeldende de huwelijken van 29 juni 1677 tot 29 sept. 1678. De familie Engels schijnt inderdaad een Vlissingse geweest te zijn.

725. Anna de *Witt* [29]).
726. *Adriaan Op de Camp,* tr. Dordrecht 19 sept. 1679
727. *Petronella Kloens.*

182. Mr. ***Frans van Beeftingh,*** geb. Rotterdam 27 mei 1713, opperkoopman der O.I.C., vroedschap van Delft, † Delft 20 januari 1791, tr. Batavia 27 nov. 1740

183. ***Elisabeth Catharina Sautijn,*** geb. Soerabaja 14 okt. 1726, † Delft 23 maart 1783.

Hun ouders waren:

364. *Schalckius van Beeftingh,* geb. Delft 4 febr. 1682, directeur van een asurantie Mij., † Rotterdam 1 april 1771, tr. Delft 2 mei 1708
365. *Maria van* der *Dussen,* geb. Delft 4 febr. 1683, † Rotterdam 15 maart 1770.
366. Johan, *Sautijn,* geb. Middelburg 27 nov. 1694, raadfiscaal van Indië, tr. Batnvia 9 maart 1720
367. Adriana Johanna *Dubbeldecop,* ged. Batavia 2 juni 1707, † 6 juli 1730.

Hun grootouders waren:

728. *François* van *Beeftingh,* hoofdman van het Lakenbereidersgilde, tr. Pijnacker 4 febr. 1680
729. *Elisabeth* **Van der Wallen.**
730. *Hendrik* **van der** *Dussen,* tr. Delft 13 maart 1680
731. Maria van der *Cost.*
732. *Johan Sautijn,* tr. Middelburg 30 maart 1677
733. Catlrarina Snouck.
734. Jacob *Willem Dubbeldeoop,* extra-ordinaris raad van Indië, tr.
735. *Elisabeth de Grave.*

184. ***Herman Dijckmeester,*** geb. Tiel 18 april 1703, burgemr. ald., † Tiel 9 nov. 1762, tr. ald. 26 aug. 1735

185. ***Johanna Catharina van Altena,*** geb. Tiel 10 dec. 1711, † ald. 2 aug. 1752.

Hun ouders waren:

368. *Herman Dijckmeester,* geb. Tiel 5 dec. 1659, admodiateur van de Grote Gelderse Tol, † Tiel 6 april 1717, tr. Ommeren 17 mei 1701
369. Maria *Vos,* ged. Nijmegen 12 sept. 1669, † Tiel 16 febr. 1758.
370. Mr. Gerrit *van Altena,* geb. Tiel 19 dec. 1686, burgemr. ald., † Tiel 1 januari 1751, tr. ald. 17 mei 1711
371. *Adriana Piper,* geb. Tiel 9 febr. 1676, † ald. 8 aug. 1732.

Hun grootouders waren:

736. *Herman Dijckmeester,* administrateur, tr. Tiel 13 okt. 1657
737. *Willemke* van *Giffen.*
738. als No. 692.
739. als No. 693.
740. Mr. *Dirk* van *Altena,* burgemr. van Tiel, tr. ald. in okt. 1683
741. *Catharina van Aalhuysen.*
742. *Louis Piper,* rentmeester, tr. Tiel 22 sept. 1672
743. Johanna *Heilwich Cock.*

186. ***Jacob Hendrik van Suchtelen,*** ged. Nijmegen 7 januari 1722, stadsarchitect van Nijmegen, † ald. 4 april 1787, tr. Nijmegen 25 april 1741

187. ***Elisabeth Christina In de Betou,*** ged. 's Heerenberg 27 sept. 1722, † Tiel 4 maart 1794.

Hun ouders waren:

372. *Hendrik van Suchtelen,* ged. Nijmegen 27 januari 1693, brouwer, † Nijmegen 18 febr. 1736, tr. ald. 12 dec. 1719
373. Catharina van *Suchtelen,* ged. Nijmegen 4 sept. 1698, † ald. 23 juli 1734.
374. Ds. *Gisbertus Zn de Betou,* ged. Nijmegen 30 okt. 1692, predikant te 's Heerenberg, † Nijmegen 14 dec. 1761, tr. ald. 12 okt. 1721
375. *Catharina van Borgel,* ged. Nijmegen 19 juli 1699.

Hun grootouders waren:

744. *Jacob van Suchtelen,* brouwer, tr. Nijmegen 9 nov. 1691
745. *Cunera* van *Wijck.*
746. Hendrik van *Suchtelen,* koopman, tr. Hees 3 aug. 1686

[29]) Anna de *Witt* was een dochter van *Johan Jansz.* de *Witt* en *Belia Stokmans,* haar moeder was niet *Jacomina van Baresteyn,* zoals Ned. Leeuw 1896, 3, vermeldt.

747. *Elisabeth Brouwer.*
748. *Godefridus* Zn de *Betou,* tr. Nederasselt 28 okt. 1685
749. *Elisabeth van Megen.*
750. Dr. *Herman* von *Borgel,* tr. Walag(?) 5 nov. 1698
751. Johanna *Margarelha* Smetius [30]).

88. Mr. ***Johan Jacob van Hasselt,*** geb. Zutphen 24 okt. 1717, auditeur-militair, † Arnhem 27 maart 1783, tr. Huizen 25 april 1745

89. ***Maria Elisabeth Bouricius,*** geb. Amsterdam 24 okt. 1717, † Arnhem 4 sept. 1794.

Hun ouders waren:

376. *Jacob van Hasselt,,* geb. Zutphen 14 januari 1674, sergeant-majoor, majoor der stad Meenen (Belg.), † in nov. 1723, tr. Utrecht 12 april 1709
377. zda *Geertrwid Copes,* geb. Utrecht 10 nov. 1651, † Arnhem 7 dec. 1722
37s. *Gerard Bouwer* **gend.** *Bouricus,* ged. Deventer 15 dec. 1667, † Amsterdam 8 okt. 1734, tr. ald. 16 juli 1707
379. *Clara* Maria van *Riedt,* geb. Amsterdam 19 febr. 1678, bcgr. Arnhem 23 mei 1760.

Hun grootouders waren:

752. *Johan* van *Hasselt.* koopman, tr. Hengelo 26 april 1663
753. Helena van *Munster.*
754. Mr. *Hendrik Cowes,* tr. Utrecht 5 januari 1669
755. *Elisabeth van der Niepoort.*
756. *Anthoni Bouwer,* schepen van Deventer, tr. ald. 27 maart 1664
757. *Engeltje Wentholt.*
75s. *Jacob* van *Rieat,* koopman, ondertr. Amsterdam in dec. 1664
759. *Elisabeth de Meyer.*

90. ***Louis Anthony van Oyen,*** geb. Tiel 5 mei 1704, luitenant-generaal der infanterie, † 's-Hertogenbosch 16 aug. 1775, tr. Wychen in juli 1734

91. ***Maria Leopoldina Catharina de Quay,*** geb. Grave 20 januari 1709, † Tiel 12 dec. 1782.

Hun ouders waren:

380. *Wilem van Oyen,* ged. Tiel 14 nov. 1677, schepen van Zandwijk, † ald in 1706, tr. Zoelen 26 april 1698
381. *Adriana Piper* (= no. 371).
382. *Ludolf de Quay,* geb. in 1652, schout van Grave, † ald. 2 nov. 1728, tr. Neerbosch 26 nov. 1703
383. *Henderina Ingenzool,* geb. Nijmegen 1 januari 1676, † Grave 19 aug. 1732.

Hun grootouders waren:

760. *Hendrik van Oyen,* houtvester, tr. Tiel 21 okt. 1676
761. *Johanna* **van** *Liesveldt.*
762. als No. 742.
763. als No. 743.
764. *Jan de Quay,* tr.
765. *Petronella Aerts.*
766. *Arent Ingenool,* tr. Lent 31 maart 1662
767. *Johanna Ribbius.*

92. ***Hindrik Jan Trip,*** ged. Groningen 25 januari 1715, luitenant-generaal, gouverneur van Coevorden, † Groningen 3 febr. 1780, tr. ald. 12 juli 1739

93. ***Anna Siccama.*** geb. Groningen 14 januari 1721, † ald. 11 mei 1814.

Hun ouders waren:

384. *Scato Trip,* ged. Groningen 15 januari 1686, raadsheer van Groningen, † Lisse 23 okt. 1721, tr. Groningen 28 juni 1710
385. Maria *Lant,* ged. Groningen 19 sept. 1689, † ald. 24 okt. 1764.
386. *Harco Hilarius Siccama,* geb. Zuidhorn 22 januari 1684, raadsheer van Groningen, † ald. 7 nov. 1736, tr. Groningen 25 okt. 1711
387. *Rolina* Maria *Wolthers,* geb. Groningen 14 mei 1692, † ald. 3 maart 1751.

Hun grootouders waren:

768. *Joseph Trip,* raadsheer van Groningen, tr. ald. in jan. 1684
769. *Beerta Elisabeth* Gockinga.

[30]) Zij was een kleindochter van de bekende geleerde *Johannes Smetius* Sr.

770. *Hendrik Lnnt,* secretaris van de Hoge Justitiekamer, tr. Groningen 10 juli 1686
771. *Anna Commenes.*
772. *Wiardus Siccama,* secretaris van Kollum, tr. Kollum 13 mei 1677
773. *Jetske Rosema.*
774. *als No. 394.*
775. *als No. 395.*

194. *Harmen Wolthers,* geb. Groningen 8 okt. 1721, raad ter Admiraliteit van Harlingen, † Groningen 26 maart 1788, tr. Groningen 23 januari 1746

195. *Louisa Christina Conringh,* geb. Groningen 22 aug. 1727, † ald. 29 april 1766.

Hun ouders waren:

385. *Wolter Wolthers, geb.* Groningen 22 nov. 1696, secretaris van Groningen, † ald. 18 juli 1728, tr. Groningen 9 febr. 1721
389. *Clara van Buttingha,* geb. ± 1695, † Groningen 10 okt. 1721.
390. Andreas *Conringh,* geb. Emden 7 nov. 1696, raadsheer van Groningen, † 20 mei 1754, tr. Groningen 5 sept. 1725
391. *Christina Elisabeth Sichterman,* geb. Groningen 2 mei 1710, † ald. in nov. 1730.

Hun grootouders waren:

776. als No. 394.
777. als No. 395.
778. Dr. Nicolaas van *Buttingha,* gezworene van Groningen, tr. ald. 14 dec. 1694
779. Wibbina *Gerlacius.*
780. *Justus Conringh,* landrentmeester-generaal, ondertr. Emden 11 april 1685
781. *Adelgunda Schinckel.*
782. *Gerrit Sichterman,* commandeur van Grave, ondertr. Groningen 1 juni 1709
783. *Louise Christina Trip.*

196. Mr. *Cornelis Tjassens,* geb. Groningen 5 febr. 1701, burgemr. van Groningen, † ald. 27 sept. 1784, tr. Groningen 1.5 mei 1729

197. *Harmanna Wolthers,* geb. Groningen 10 aug. 1703, † ald. 11 juni 1775.

Hun ouders waren:

392. *Daniel Tjassens,* geb. Groningen 23 febr. 1660, ambtman te Groningen, † ald. 22 juni 1713, tr. Groningen 29 aug. 1697
393. *Brechtina Tjaden,* geb. Groningen 12 aug. 1661, † ald. 3 maart 1706.
394. *Harmen Wolthers,* ged. Groningen 28 juni 1659, rekenmeester, † Groningen 5 april 1733, tr. ald. 11 sept. 1688
395. *Anna Emmius,* geb. Groningen 12 aug. 1661, † ald. 3 maart 1706.

Hun grootouders waren:

784. *Cornelis Tjassens,* gezworene te Groningen, tr. ald. 30 nov. 1653
785. *Anna Nijenborgh.*
786. *Sicco Tjnden,* rentmeester, ondertr. Groningen 1 febr. 1665
787. *Wobbina Wolthers.*
788. *Wolter Wolthers,* burgemr. van Groningen, tr. ald. 2s aug. 1658
789. *Rolina Warmolts.*
790. *Samuel Emmius,* burgemr. van Groningen, tr. ald. 12 april 1649
791. Anna *Sigers.*

198. *Willem Laman,* ged. Groningen 26 nov. 1713, secretaris van Groningen, † ald. 8 okt. 1755, tr. Groningen 8 juni 1737

199. *Edzardina Johanna Smith,* ged. Groningen 4 nov. 1710, begr. ald. in juli 1749.

Hun ouders waren:

396. Mr. *Paulus Laman,* gcd. Groningen 4 juni 1665, raadsheer ald., † Gronmgen 30 mei 1747, tr. ald. 21 mei 1693
397. *Harmanna Cruidener,* ged. Groningen 18 okt. 1672, † ald. 8 juni 1759.

398. Mr. *Edzard Smith,* ged. Groningen 9 januari 1657, raadsheer ald., † 5 mei 1716. tr. Groningen 20 maart 1692
399. *Henrica Maria Toppingha,* ged. Groningen 24 juli 1673.

Hun grootouders waren:

792. *Jan Laman,* secretaris van de Admiraliteit, tr. Groningen 12 mei 1667
793. Maria *Jason.*
794. *Samuel Cruidener,* secretaris van de Weeskamer, tr. Groningen 13 okt. 1659
795. *Hillegonda Sygers.*
796. *Hindrick Smith,* rentmeester, ondertr. Groningen 28 sopt. 1639
797. *Tetjen Tammens.*
798. *Jan Toppingha,* commies, tr.
799. *Catharina Buning.*

200. *Bernardus Munniks,* geb. Ankum (Dl.) 8 januari 1696, secretaris van Haskerland, † Joure 15 aug. 1776, tr. ald. 24 juli 1729

201. *Magdalena Leffringh,* ged. Joure 6 nov. 1709, † ald. 31 juli 1770.

Hun ouders waren:

400. *Caspar Monnick,* geb. Ankum 14 okt. 1663, † ald. 14 april 1729, tr. Ankum in 1695
401. *Tobike Strickorst,* geb. Ankum 10 okt. 1669, † ald. 2 juli 1729.
402. *Wijnout Leffringh,* geb. ± 1674, † Joure 7 mei 1730, tr. ald. 20 juli 1703
403. *Rinske Pytters,* geb. Amsterdam ± 1672, † Joure 19 dec. 1754 [31]).

Hun grootouders waren:

800. *Caspar Rolf Monnick,* tr.
801. *Luke* Boitmann.
802. *Johann Strickorst,* tr. Ankum 19 mei 1663
803. *Anna von* Bokern.
804. P.M.
805. P.M.
806. *Dirk Pietersz.,* varensgezel, tr. Amsterdam 25 januari 1671.
807. *Vrouwtje Jacobs.*

202. *Jacobus Haasbaart,* ged. Amsterdam 7 juli 1713, koopman, begr. Amsterdam 7 dec. 1797, tr. ald. 24 nov. 1741

203. *Catharina van Eyndhoven,* ged. Amsterdam 19 dec. 1717, begr. ald. 3 febr. 1781.

Hun 0uders waren:

404. *Martinus Haasbaart,* ged. Amsterdam 1. april 1682, apotheker, begr. Amsterdam 5 nov. 1727, tr. ald. 1.8 maart 1707
405. *Veronica van den Burgh,* geb. Amsterdam ± 1680, begr. ald. 30 mei 1740.
406. Nicolaas aan *Eyndhoven,* ged. Amsterdam 24 okt. 1685, begr. ald. 28 juli 1749, tr. Amsterdam 19 febr. 1717
307. *Anna Visschers,* geb. Amsterdam ± 1697, begr. ald. 21 januari 1774.

Hun grootouders waren:

808. *Martinus Haasbaart,* apotheker, ondertr. Amsterdam 2 *mei* 1681
809. *Antonetta Spieringh.*
810. *Jacobus van den Burgh,* apotheker, ondertr. Amsterdam 17 maart 1672
811. *Maria* de Ram.
812. *Abraham van Eyndhoven,* koopman, tr. Amsterdam 4 sept. 1681

[31]) In een dossier *Munniks* aanwezig op het Centraal Bureau voor genealogie te 's-Gravenhage vond ik. dat *Rinske Pytters te* Amsterdam geboren werd in het jaar 1672 en dat haar vader was *Dirk Pytters,* overleden te Amsterdam 7 okt. 1700. De doop van *Rinske* te Amsterdam heb ik tot nu toe niet kunnen vinden. Wel vond ik daar het volgende huwelijk. In januari 1671 oudertrouwden *Dirk Pieterss.,* van Bahuys (in Zuid-Zweden). varensgezel. oud 38 jaar. en *Vrouwtje Jacobs.* van Leeuwarden, oud 25 jaar. Geen van beiden hebben ondertekend. Het huwelijk werd gesloten in do Oude kerk 25 januari 1671. Ik heb aangenomen dat dit de ouders van Rinskc zijn geweest. Zolang haar doop niet gevonden is, is dit echter niet bewezen. Het is wel merkwaardig, dat de doopnaam Rinske in de betrokken jaren alleen te vinden is inde Noorderkerk, echter niet met een vader Dirk.

813. *Catharina Blom.*
814. *Hendrik Visschers,* „varentman", tr. Amsterdam 24 okt. 1692
815. *Neeltje Roelofs Vonck.*

204. *Frederik Lodewijk Abresch,* geb. Homburg v. d. Höhe 29 dec. 1699, hoogleraar te Zwolle, † Zwolle 16 mei 1782, tr. Leusden 17 nov. 1741

205. *Abigaël Wilhelmina Thiens,* ged. Utrecht 20 okt. 1702, † Zwolle 6 mei 1778.

Hun ouders waren:

40s. *Johan Peter Abresch,* geb. Dierdorf (Westerwald) ± 1657, baljuw van Homburg, † Dictz 12 febr. 1726, tr. 28 febr. 1686
409. *Margaretha Sibilla Reitz,* geb. ± 1657, † ± 1741 [32]).
410. *Jeremias Thiens,* ged. Amersfoort 12 dec. 1656, le gehcimschrijver van de Staten van Utrecht, † Utrecht 21 maart 1749, ondertr. ald. 17 juli 1692
411. *Anna Middelkoop,* ged. Utrecht 31 maart 1668, † dd. 14 juni 1738.

Hun grootouders waren:

816. P.M.
817. P.M.
818. *Adam Reitz,* inspecteur te Heidelberg, tr. ± 1653
819. *Sibilla Hartung.*
820. *Samuel Thiens,* burgemr. van Amersfoort, tr. ald. 20 januari 1652
821. *Abigaël Casteleyn.*
s22. Dr. Anthony *Middelkoop,* med. doctor, tr. Utrecht 30 juni 1663
823. *Hillegonda Paters.*

206. *Willem Wicherts,* ged. Wageningen 2 mei 1709, burgemr. van Wageningen, begr. ald. 10 dec. 1778, tr.

207. *Aletta Gerharda Heidenrijk,* geb. Maastricht 13 nov. 1718, † 19 juli 1743.

Hun ouders waren:

412. *Joachim Wicherts,* ged. Arnhem 17 april 1681, secretaris van Wageningen, tr. Arnhem 1 maart 1704
413. *Johanna* Croon. [33])
414. Ds. *Menso Heidenrijk,* geb. Wesel 9 febr. 1644, predikant, bcgr. Maastricht 17 okt. 1724, tr. Oosterbeek 6 mei 1706
415. *Aletta van Hensbergen,* ged. Arnhem 22 nov. 1678, begr. Maastricht 11 juni 1723.

Hun grootouders waren:

524. *Dirk Wicherts,* tr. Arnhem 6 april 1679
s25. *Maria Sweeren.*
526. *Derck Croon,* controleur van de Conv. en Lic., tr. Arnhem 31 okt. 1675
s27. *Elisabeth Noot.*
828. *Johan Anthonie Heidenrijk,* tr.
829. *Dirkje Honnerts.*
830. *Otto van Hensbergen,* rentmeester van de Veluwe, tr. Arnhem 13 januari 1678
531. Johanna *Ham.*

208. Mr. *Christiaan Jan Vaillant,* ged. Leiden 9 januari 1719, burgemr. van Enkhuizen, † ald. 9 maart 1781, tr. Enkhuizen 4 januari 1750

209. *Elisabeth Blankaart,* ged. Enkhuizen 25 sept. 1721, † ald. 1 januari 1760.

Hun ouders waren:

416. *Christiaan Vaillant,* geb. Leiden 28 mei 1673, koopman, † Leiden 30 juli 1742, tr. ald. 29 sept. 1716
417. *Catharina Everardina van den Treek, ged.* Amersfoort 9 okt. 1685, begr. Leiden 21 sept. 1747.
418. *Jan Blankaart,* tr. Rotterdam 23 nov. 1717 [34])
419. *Aafje Bakker, ged.* Enkhuizen 2 sept. 1696.

[32]) De gegercns betreffende Nos. 408 en 409 zijn ontleend aan een handschrift berustende in de bibliotheek van ons Genootschap en aan het gestelde in het Meinummer van de Ned. Lecaw 1955, kol. 197 en 198. De geboorteplaats van *Johan Peter Abresch* is Dierdorf en niet Durdorf.

[33]) Zij is zeer waarschijnlijk geboren te Doesburg uit de ondervermelde ouders doch dit kon nog niet bewezen worden.

[34]) *Jan Blankaart* wordt bij zijn huwelijk te Rotterdam genoemd jonge man van Wesel. De Kirchengemeinde aldaar kon mij echter over zijn doop niet inlichten.

Hun grootouders waren:

832. *Bartholomé Vaillant, factoor,* tr. Leiden 3 april 1668
833. *Elisabeth Swanenburg.*
834. Dr. *Johannes van* den *Treek,* med. doctor, tr.
835. *Florentina Schuyl.*
836. P.M.
837. P.M.
838. *Olfert Bakker,* tr. Enkhuizen 12 aug. 1692
839. *Trijntje* Half *hoorn.*

210. *Roelof Blok,* ged. Enkhuizen 24 juni 1712, gouverneur van Macassar, burgemr. van Enkhuizen, † ald. 20 mei 1776, tr. 's-Gravenhage 29 mei 1763

211. *Anna Jacoba Bosch,* ged. 's-Gravenhage 19 maart 1732, † Enkhuizen 25 aug. 1765.

Hun ouders waren:

420. *Roelof Blok,* ged. Enkhuizen 4 ianuari 1673. tr. ald. 4 april 1700
421. *Saartje Pieters,* ged. Enkhuizen 9 febr. 1676.
422. Mr. *Jacob Willem Bosch,* geb. 's-Gravenhage 10 juli 1696, commies ter Admiraliteit op de Maze, † 's-Gravenhage 20 okt. 1749, tr. ald. 21 nov. 1724
423. *Catharina Hooreman,* geb. 's-Gravenhage 19 dec. 1704, † ald. 14 juli 1787.

Hun grootouders waren:

840. *Jan Blok,* tr. Enkhuizen 10 april 1672
841. *Willempjen Pieters.*
842. *Pieter Heijnsz.,* tr. Enkhuizen 19 mei 1675
843. *Trijn Jans.*
S44. Mr. *Albrecht Bosch,* commies-fiscaal van Holland en West-Friesland, tr. 's-Gravenhage 14 sept. 1681
845. *Bastina van der Esch.*
846. *Wouter Hooreman,* commies ter griffie van H.H.M., tr. 's-Gravenhage 28 mei 1697
847. *Petronella Maria Brouwers.*

212. *Jacob Bijleveld,* geb. Leiden 9 juni 1716, lakenfabrikant, begr. Leiden 3 juni 1791, tr. ald. 25 mei 1754

213. *Maria Hospenjon,* geb. Leiden 29 maart 1725, begr. ald. 24 aug. 1796.

Hun ouders waren:

434. *Caspar Bijleveld,* ged. Leiden 28 dec. 1681, lakenfabrikant, † Leiden 5 sept. 1727, tr. ald. 2 mei 1706
425. *Maria Hogervorst,* ged. Leiden 2 sept. 1685, † ald. 20 juli 1761.
426. *Michiel Hospenjon,* ged. Leiden 5 maart 1690, koopman, ondertr. Leiden 19 maart 1723
427. *Maria Elisabeth Colson,* ged. Leiden 31 januari 1697.

Hun grootouders waren:

848. *Johann Bielefeld,* grcinfabrikant, tr. Leiden 7 mei 1679
849. *Else Budde.*
850. *Jacob Hogervorst,* tr. Leiden 17 januari 1670
851. *Suzanne Marcy.*
852. *Joannes Hospenjon,* goudsmid, ondertr. Leiden 13 mei 1684
853. *Abigaël Lupardus.*
854. *Johannes Coolsoon,* ondertr. Leiden 30 maart 1696
855. Anna *Margaretha Bogaart.*

214. Dr. *Casparus Bijleveld,* geb. Leiden 2 febr. 1726, med. dr., † Leiden 10 juli 1800, tr. ald. 13 sept. 1761

215. *Theodora Johanna Patijn,* geb. Breda 16 januari 1726, † Leiden 19 april 1789.

Hun Ouders waren:

428. nls No. 421.
429. als No. 425.
430. Ds. *Daniel Patijn,* ged. Haarlem 30 april 1684, predikant, † 's-Gravenhage 20 nov. 1737, tr. ald. 22 dec. 1716
431. *Cornelia Wolfswinkel,* geb. 's-Gravenhage 8 febr. 1684, † ald. 15 mei 1755.

Hun grootouders waren:

836 t/m. 859 als 848 t/m. 851.
860. *Andries Patijn,* gerechtsbode, tr. Haarlem 8 januari 1674
861. *Dorothea van der Schalke.*
862. *Gijsbert Wolfswinkel,* klerk ter griffie van H.H.M., tr. 's-Gravenhage 25 okt. 1682 (zie 538)
863. *Martina Colijn* (zie 539).

216, *Pieter Loopuyt*, geb. Schiedam 6 febr. 1732, jeneverstoker, † Schiedam 23 mei 1812, tr. ald. 19 nov. 1760

217. *Alida Mack*, geb. Schiedam 19 febr. 1736, † ald. 31 aug. 1793.

Hun ouders waren:

432. *Jan Loopuyt*, ged. Schiedam 20 juli 1691, † ald. 8 januari 1748. tr. Schiedam 26 nov. 1719
433. *Abigaël Brouwer*, geb. Schiedam 1 aug. 1692, † ald. 23 juli 1782.
434. *Maarten Mack*, ged. Schiedam 31 maart 1694, ondertr. ald. 30 nov. 1720
435. *Alida Verhave*, ged. Schiedam 31 dec. 1694.

Hun grootouders waren:

864. *Cornelis Loopuyt*, ondertr. Schiedam 8 januari 1687
865. *Lijsbet Cornelisdr.*
866. *Cornelis Brouwer*, ondertr. Schiedam 28 januari 1690
867. *Ariaentje* Jans.
868. *Andries Macq*, ondertr. Schiedam 11 dec. 1677
869. *Maria Pieters.*
870. *Jacob Verhave*, ondertr. Schiedam 28 dec. 1686
871. *Aeltje Harmens.*

218. *Cornelis Brooshooft*, ged. Giessendam 16 dec. 1708, baljuw van Laag-Blokland, † Giessendam 26 nov. 1789, tr. Schelluinen 20 nov. 1748

219. *Maria Elisabeth Brouwer*, geb. Schelluinen 20 nov. 1722, † Giessendam 7 nov. 1808.

Hun ouders waren:

436. *Cornelis* Brooshooft, geb. Giessen-Oudekerk, schout en secretaris ald., tr. Giessen-Oudekerk 13 dec. 1692
437. *Beligje Visser*, geb. te Giessendam.
438. Ds. Johannes *Brouwer*, geb. Doodewaard 16 juli 1679, predikant, †. Schelluinen 18 januari 1748, tr. ald. 30 januari 1722
439. *Elisabeth Broesterhuyzen*, ged. Lent 25 okt. 1696, † 9 april 1785.

Hun grootouders waren:

072. Andries *Brooshooft*, baljuw van Slingelant, tr.
873. Maria *Borgers.*
874. *Dirck Visser*, tr.
875. Acrjaentje *Joosten.*
876. Ds. *Lambertus Brouwer*, predikant, tr. Rhenen 11 aug. 1675
877. Elisabeth *Soet.*
878. *Frans Broesterhuyzen*, tr.
879. *Wilhelmina* Cornelissen.

220. *Cornelis van der Palm*, geb. 's-Hertogenbosch 28 nov. 1733, kostschoolhouder, begr. Delfshaven 10 januari 1789, tr. Rotterdam 2 nov. 1755

221. *Machteld van Tonsbergen*, ged. Rotterdam 7 sept. 1728, † 's-Gravenhage 27 dec. 1801.

Hun ouders waren:

440. *Arnout* van der Palm, geb. Delft 26 aug. 1693, ondertr. 's-Hertogenbosch 7 okt. 1719
441. *Hendrina van* Gemert, ged. 's-Hertogenbosch 26 nov. 1696.
442. *Roelof van* Tonsbergen, scheepskapitein, tr. Rotterdam 20 maart 1725
443. Elisabeth *van Tack*, geb. te Amsterdam.

Hun grootouders waren:

880. Johannes *van* der Palm, schoolmeester, ondertr. Delft 12 april 1681
881. *Cornelia* Splinters.
882. Jan *van Gemert*, tr.
883. Maria *van Gemert.*
884. *Roelof van Tonsbergen*, tr.
885. *Elsje van Galen.*

886 en 887. P.M.

222. Ds. *Johannes Wilhelmus Bussingh*, geb. Emmerik 15 januari 1727, predikant, † Delfshaven 13 mei 1782, tr. Vlaardingen in april 1758

223. *Elisabeth van der Linden*, geb. Vlaardingen 30 sept. 1735, † Delfshaven 7 april 1783.

Hun ouders waren:

444. Johan *Wilhelm Büssing*, ged. Wesel 11 maart 1693, zilversmid, tr. Emmerik 3 juni 1721

445. *Susanna Fendt*, geb. Emmerik 5 mei 1695.
446. Abraham *van* der Linden, geb. Vlaardingen 10 sept. 1684, burgemr. van Vlaardingen, † ald. in april 1777, tr. Vlaardingen 21 maart 1731
447. *Agneta* van *Reeuwijk*, geb. Gouda 11 febr. 1696, † Vlaardingen 16 april 1787.

Hun grootouders waren:

888. *Johann Büssing*, tr. Wesel 9 febr. 1687
889. *Agneta* Schmitts.
890. *Joan Wilhelm Fendt*, tr.
891. Katharine . . . .
892. *Cornelis* van der Linden, burgemr. van Vlaardingen, tr. ald. 13 sept. 1676
893. *Heiltje Fortwin.*
894. *Quirijn van Reeuwijk*, tr. Gouda 24 mei 1695
895. Elisabeth Groen.

224, *Johannes Sebastiaan de Clercq*. ged. Oudenbosch 9 mei 1700, † Standdaarbuiten 16 juli 1740, tr. Stavenisse 3 febr. 1735

225. *Adriana van Mourik*, ged. Zevenbergen 6 dec. 1711, † ald. in maart 1774.

Hun ouders waren:

448. *Theodorus de Clercq*, ged. Oudenbosch 21 sept. 1664, tr. Hoeven 23 mei 1686
449. *Johanna Wadde*[35]).
450. *Adriaan* van *Mourik*, ged. Zevenbergen 13 januari 1689, grutter, † Zevenbergen 17 dec. 1763, tr. ald. 21 maart 1710
451. *Maria Nooteboom*, ged. Zevenbergen 24 juni 1691, † ald. 28 nov. 1725.

Hun grootouders waren:

896. *Jacobus de Clercq*, tr. Ossendrecht 30 dec. 1663
897. Maria *Anthonisdr.* wadae.
895. P.M.
899. P.M.
900. Gerrit *van Mourik*, grutter, tr. Zevenbergen 12 mei 1675
901. *Susanna Korenkoper.*
902. Adriaan *Nooteboom*, tr. Zevenbergen 5 maart 1689
903. Adriana Ardonne.

226. *Cornelis van der Lek*, ged. Stavenisse 27 okt. 1720, baljuw van Stavenisse, † ald. 5 aug. 1802, tr. Stavenisse 19 juli 1742

227. *Maria Cornelisse Pelle*, ged. St. Annaland 8 febr. 1722, † Stavenisse ± 1748.

Hun ouders waren:

452. *Abraham van* der *Lek*, geb. te Stavenisse, tr. ald. 8 mei 1718
453. *Jacoba* van *Neuren*, geb. Bruinisse 15 sept. 1697.
454. Cornelis *Pelle*, geb. St. Annaland 24 mei 1693, tr. ald. 13 dec. 1715
455. *Elisabeth Caashoek*, geb. St. Maartensdijk 21 nov. 1694.

Hun grootouders waren:

904. Anthony van der *Lek*, tr. Stavenisse 28 juni 1686
905. *Jacomijntje* den *Uil.*
906. *Cornelis* van *Neuren*, tr.
907. Sara *Theunisse Charelsen.*
908. Cornelis *Pelle*, ondertr. St. Annaland 25 april 1682
909. Catharina *Duvelaer.*
910. Johannes *Anthonisse* Caashoek. tr.
911. Maria *Pinte.*

228. *Johannes Hocke*, ged. Zonnemaire 6 april 1721, secretaris ald., † Zonnemaire 20 april 1787, tr. ald. in okt. 1746

229. *Cornelia Lopse*, ged. Elkerzee aug. 1728.

Hun ouders waren:

456. *Jacob Hocke*, ged. Zonnemaire 3 dec. 1685, baljuw van Bommenede, tr. Zonnemaire 27 april 1712
457. Maria *Mechelmans*, ged. Dreischor 3 maart 1686.
458. Cornelis *Lopse*, ged. Elkerzee 26 januari 1687, tr.
459. Crina *Aarentsen*, ged. Elkerzee 1 aug. 1697.

35) Johanna *Wadde* was blijkens haar huwelijksinschrijving van Rotterdam afkomstig. Het gemeentearchief aldaar heeft mij echter niet kunnen helpen haar doop te vinden.

Hun grootouders waren:

912. *Barend Jacobsz. Hocke*, baljuw van Bommenede, tr.
913. *Janncke de Way.*
914. *Claas Mechelmans*, tr.
915. *Geertruid Reins.*
916. *Claas Lopse*, tr. Elkerzee 20 mei 1675
917. Pietertje *Cornelis.*
91s. Jan *Aarentsen*, ondertr. Kerkwerve 15 april 1690
919. Adriana *Swanenburg.*

230. *Andries Armstrong*, ged. Weesp 28 febr. 1706, wijnkoper, † Sommelsdijk 11 maart 1767, tr.

231. *Pieternella Hoogwerff*, ged. Sommelsdijk 25 nov. 1723, † ald. in 1795.

Hun ouders waren:

460. *Hendrik Armstrong*, tr. Weesp 2 juli 1702
461. Weyntje *Nederhorst.*
462. *Frans Hoogwerff*, ged. Sommelsdijk 17 juni 1697, ondertr. ald. 14 juni 1721
463. *Dana van Aflaken*, ged. Sommelsdijk 21 okt. 1691 (*in* onecht geboren).

Hun grootouders waren:

920. Andries Armstrong, tr.
921. *Aeltje Swart.*
922. *Dirck Nederhorst*, tr.
923. P.M.
924. Jacob *Hoogwerff*, tr. Dirksland 19 okt. 1692
925. *Soetje Munnick.*
926. *Daniel van Aflaken.*
927. *Pieternelle Kattestaert.*

232. Mr. *Johan Boeye*, ged. Zierikzee 13 maart 1721, burgemr. ald., † Zierikzee 8 juli 1779, tr. ald. 22 maart 1746

233. *Anna Schuurbeque*, geb. Zierikzee 15 dec. 1725, † ald. 24 juli 1805.

Hun ouders waren:

464. Dr. *Pieter Boeye*, ged. St. Philipsland 7 maart 1694, stadsdoctor van Zierikzee, † ald. 21 okt. 1723, tr. Zonnemaire 16 okt. 1719
465. Jaoomina van der Os, ged. Zierikzee 22 april 1696, † ald. 24 april 1758.
466. Iman Schuurbeque, geb. Zierikzee *16* okt. 1669, boekhouder, † Zierikzee 9 april 1737, tr. ald. 11 mei 1717
467. Helena van den *Busse*, geb. Zierikzee 2 okt. 1686, † ald. 5 mei 1746.

Hun grootouders waren:

92s. Ds. *Jan Boeye, predikant*, tr. Utrecht 16 dec. 1688
929. Elisabeth van Heijcoop.
930. Hendrik Gillisse (van der Os), schipper, tr. Zierikzee 30 dec. 1683
931. Janna Curieus.
932. Cornelis Schuurbeque, boekhouder, tr. Zierikzee 20 jan. 1661
933. Martina Plevier.
934. Samuel Claasse (van den *Busse)*, wijnsteker, tr. Zierikzee 10 nov. 1674
935. Clara Roskam.

234. *François Johan Nebbens*, geb. Veere ± 1724, koopman, tr. Zierikzee 1 maart 1751

235. *Pieternella de Kock*, geb. te Zierikzee, † Sommelsdiik 4 januari 1800.

Hun ouders waren:

468. Laurens Nebbens, geb. ± *1701*, burgemr. van Veere, begr. ald. 7 april 1768, tr.
469. Levina Boom, ged. Zierikzee 14 maart 1700, † ald. 8 januari 1745.
470. Jan de Kock, geb. Poortvliet ± 1685, suikerbakker, † Zierikzee 30 mei 1749, ondertr. ald. 15 okt. 1710
471. Elisabeth van *IJsselsteyn*, geb. Zierikzee 4 febr. 1685, † ald. 4 dec. 1750.

Hun grootouders waren:

936. Laurens *Nebbens*, tr.
937. Sara *van* Epen.
938. Maarten *Boom*, luitenant-admiraal van Zecland, tr. Dreischor 20 febr. 1696
939. Agatha Muloek.
940. Jacob Kock, mr. smid en schepen te Poortvliet, tr.
941. *Johanna* van *Rafels.*

942. *Claes van IJsselsteyn*, makelaar in granen en glazenmaker, tr. Middelburg 13 nov. 1680
943. *Jacoba* Paulussen.

236. *Jacobus van der Wolff*, geb. Brouwershaven 21 okt. 1680, notaris en penningmeester van Zierikzee, † ald. 24 nov. 1737, tr. Nieuwerkerk 20 mei 1732

237. *Rutheria Daak*, geb. Zierikzee 17 maart 1697, † ald. 11 dec. 1772.

Hun ouders waren:

472. *Jan van der Wolff*, ged. Brouwershaven 9 maart 1636, burgcmr. ald., ondertr. Brouwershaven 1 aug. 1676
473. *Anna van Miggrode*, ged. Stavenisse 25 juni 1645, † Brouwershaven 1 okt. 1690.
474. *Adriaan Daak*, ged. Zierikzee 1 nov. 1665, notaris, begr. Zierikzee 11 mei 1728, ondertr. ald. 9 nov. 1692
475. *Ruteria Haijman*, ged. Haamstede 30 april 1673, begr. Zierikzee 7 januari 1735.

Hun grootouders waren:

944. Dirk *van* der *Wolff*, scheepstimmerman, tr. ± 1617
945. *Pieternella Bette.*
946. Ds. *Jacobus van Miggrode*, predikant, tr.
947. *Christina Dodius.*
948. **Pieter** *Daak*, koopman, ondertr. Zierikzee 10 nov. 1658
949. *Maria Manteau.*
950. Ds. *Nicolaas Haijman*, predikant, tr. Zierikzee 20 sept. 1661
951. *Rutheria Poppe.*

238. Dr. *Michiel Ruyte*, ged. Zierikzee 13 mei 1716, stadsdoctor ald., † Zierikzee 5 nov. 1770, tr. Noordgouwe 2 sept. 1744

239. *Johanna de Kock*, ged. Zierikzee 20 okt. 1720, † ald, 7 dec. 1784.

Hun ouders waren:

476. *Willem Ruyte*, ged. Zierikzee 3 juni 1675, chirurgijn, begr. Zierikzee 29 juni 1741, ondertr. ald. 8 juli 1705
477. *Susanna* de *Vos*, ged. Zierikzee 18 juni 1682, † ald. 2 juli 1757.
478 en 479 als 470 en 471.

Hun grootouders waren:

952. *Michiel Ruyte*, schrijnwerker, tr. Zierikzee 24 juni 1664
953. *Anna Holkom.*
954. *Jacobus de Vos*, chirurgijn, tr.
955. *Maatje Mangelaar.*
956 t/m. 959 als 940 t/m. 943.

240. Ds. *Jan Rijser*, geb. Leiden 23 juli 1723, predikant, † Leiden 29 april 1797, tr. Muiderberg 21 januari 1749

241. *Geertruida Elisabeth Commelin*, ged. Amsterdam 1 okt. 1724, † ald. 26 mei 1810.

Hun ouders waren:

450. Mr. Jan *Rijser*, gcd. Watergang 21 febr. 1675, advocaat, † Leiden 24 aug. 1735, tr. Amsterdam 24 april 1703
481. *Johanna Zege-rs*, geb. Uitgeest 13 mei 1684, † Leiden 7 juni 1748.
482. *Arnoldus Commelin*, ged. Amsterdam 17 okt. 1692, notaris, † Amsterdam 6 okt. 1746, tr. ald. 27 okt. 1719
483. *Susanna Homoet*, gcd. Amsterdam 22 januari 1700, † ald. 8 januari 1770.

Hun grootouders waren:

960. Ds. *Simon Rijser*, predikant, tr. Amsterdam 19 april 1664
961. *Heyltje Colms.*
962. Ds. *Lambertus Zegers*, predikant, tr.
963. *Martha Gribius.*
964. *Johannes Commelin*, notaris, tr. Amsterdam 8 dec. 1688
965. *Geertruid* Mergelcamp.
966. *Albertus Homoet*, koopman, tr. Amsterdam 5 mei 1693
967. *Susanna van Leeuwen.*

242. *Adriaan Roeters*, geb. Amsterdam 17 juli 1729, koopman, † Amsterdam 22 januari 1780, tr. ald. 11 januari 1748

243. *Anna Elisabeth Lankhorst*, ged. Amsterdam 25 nov. 1729, † Rhenen 16 januari 1801.

Hun ouders waren:

454. *Jacob George Roeters*, geb. Amsterdam 25 okt. 1697,

koopman, † Amsterdam 30 dec. 1762, tr. ald. 21 nov. 1721

485. *Adriana van den Buylaert* [36], † Amsterdam 26 januari 1745.
486. *Paulus Lankhorst Jr.*, geb. Amsterdam ± 1688, koekebakker, † Amsterdam 11 febr. 1749. tr. ald. 12 febr. *1725* [37]
487. *Elisabeth Wijlandt*, geb. Amsterdam ± 1696, † ald. 25 april 1763,

Hun grootouders waren:

George Rocters, koopman, tr. Amsterdam 24 dec. 1692
969. *Susanna van Meckeren.*
970. *Adriaan van den Buylaert*, koopman, tr. Amsterdam 12 maart 1697
971. *Catharina van* den Tempel.
972. *Paulus Lankhorst Sr.*, koekebakker, tr.
973. *Anna* . . . . .
974. *Mattheus Wijlandt*, goudsmid, tr. Amsterdam 11 juli 1681
975. *Elisabeth Boons.*

244. *Hermannus* ***Brink,*** ged. Deventer 19 januari 1721, praeceptor van de Latijnse School, begr. Deventer 14 nov. 1772, tr. ald. 19 april 1745

245, ***Wanderina*** *Wijnoldi*, ged. Deventer 5 maart 1716.

Hun ouders waren:

458. Egbert Brink, ged. Laren (Gld.) 24 januari 1692, ondertr. Deventer 8 juni 1720
489. Willemina Barnekate.
490. Joannes Wijnoldi, ged. Deventer 2 okt. 7691, ondertr. ald. 11 mei 1715
491. *Catharina Vos*, ged. Deventer 19 okt. 1684.

Hun grootouders waren:

976. *Derk* Goossens in Oolde an den Brink, ondertr. Laren (Gld.) 25 mei 1684
977. *Enneken Brineman.*
978. P.M.
979. P.M.
980. *Hermannus Wijnoldi*, ondertr. Deventer 7 aug. 1680
981. *Agneta Wolgaard.*
982. *Berent Vos*, ondertr. Deventer 7 januari 1682
983. Anna *Marinus.*

246. Dr. ***Sijbrand Schot,*** ged. Purmerend 5 april 1725, med. doctor, begr. Harderwijk 5 april 1770, tr. Hierden 18 januari 1752

247. ***Aleida Pennink,*** ged. Harderwijk 10 nov. 1719.

Hun ouders waren:

492. *Jacob Schot*, ged. Purmerend 3 nov. 1695, tr. ald. 27 dec. 1716
493. *Geertruy Louwen*, ged. Purmerend 10 okt. 1697.
494. Dr. David Pennink, ged. Harderwijk 15 nov. 1685, med. doctor, ondertr. Harderwijk 10 april 1712
495. *Engelberta Ardesch* [38].

[36]) De familie *van* den *Buulaert* was doopsgezind. De inschrijving van *Adriana* is in de boeken van de Doopsgezinde gemeente echter niet te vinden. Vermoedelijk is zij niet te Amsterdam geboren. Haar ouders bleken mij uit andere bronnen.

[37]) *Paulus* Lankhorst was bij *zijn* huwelijksinschrijving in 1728 oud 40 jaar. Ik heb mij te Amsterdam alle moeite gegeven zijn doop te vinden doch tevergeefs. In het Amsterdamse poorterboek staat ingeschreven 8 jan. 1688 *Paulus Gerritsz. Lankhorst*, van ... (onleesbaar), koekebakker. Dit was ongetwijfeld zijn vader. Diens huwelijk was te Amsterdam onvindbaar, hetgeen in verband met de bovengenoemde jaren begrijpelijk *is.*

Slechts vond ik, dat in de O.Z.-kapel op 14 juni 1727 werd begraven Anna Lanst (vermoedelijk een afkorting van Lankhorst). weduwe van Poulun Lankhorst.

[38]) *Engelbarta Ardesch* is vermoedelijk te Voorthuizen dan wel te Doornspijk geboren als dochter van Ds. *Godefridus Ardesch* en *Aeltje van den Ham. Deze* waren tc Harderwijk getrouwd 29 aug. 1669. Haar vader was predikant resp. te Voorthuizen van 1674 tot 1681, te Doornspijk van 1681 tot 1687 en te Nijkerk van 1687 tot zijn dood aldaar in 1688.

De doopboeken van Voorthuizen beginnen eerst in 1682 dus een jaar te laat voor het onderzoek, die te Doornspijk beginnen in 1734 en in de doopboeken van Nijkerk komt zij niet voor.

Uit een dossier op het C.B. blijkt, dat te Harderwijk geboren zijn *Godefridus, Andreas en* Johannes *Ardesch*, resp. ± 1640, ± 1644 en

Hun grootouders waren:

984. *Sybrand* Schot, notaris, tr. Purmerend 7 juli 1686
985. *Elisabeth Blauw.*
986. *Albert Louwen*, wijnkoper, tr. Amsterdam 2 dec. 1696
987. Maria *van der Does.*
988. *Arendt* Pennink, tr. Harderwijk 14 dec. 1684
989. *Geertruid Haringh.*
990. Ds. *Godefridus Ardesch*, predikant, tr. Harderwijk 29 aug. 1669
991. *Aeltje van den Ham.*

248. ***Alexander*** *Craandijk,* ged. Amsterdam 17 mei 1733, brouwer, † Amsterdam 3 nov. 1805, tr. Amsterdam 2 juni 1761

249. ***Willemina*** *Bonser,* ged. Amsterdam 12 okt. 1738, begr. ald. 22 febr. 1772.

Hun ouders waren:

496. *Dirck Craandijk*, ged. Amsterdam 28 maart 1698, grutter, † Amsterdam 29 aug. 1777, tr. ald. 18 april 1724
497. *Catharina de Koning, ged.* Amsterdam 28 sept. 1703, begr. ald. 23 nov. 1768.
498. *Pieter Bonser*, ged. Amsterdam 2 nov. 1714, begr. Amsterdam 20 dec. 1759, tr. ald. 17 januari 1738
499. *Geertruij Strantvliet*, ged. Schiermonnikoog 16 januari 1718, begr. Amsterdam 9 okt. 1765.

Hun grootouders waren:

992. *Marcus Craandijk*, linnenwever, tr. Amsterdam 16 juni 1696
993. Maria *Ernst.*
994. *Louwrens de Koning*, treckwerker, ondertr. Amsterdam 4 juni 1700
995. *Sijtje Gerrits.*
996. *Jan Bonser*, tr.
997. *Willemina de Graaff.*
99s. *Gerrit Hendricks*, tr.
999. P.M.

250. ***Coenraad Vissering,*** geb. Leer (Dl.) 14 maart 1746, bankier, † Amsterdam 15 maart 1810, tr. ald. 29 maart 1772

251. *Alida* ***Elisabeth van Velsen,*** geb. Amsterdam 31 aug. 1743, † ald. 3 dec. 1788 [39]).

Hun ouders waren:

500. Claus *Vissering*, geb. Leer 12 okt. 1712, koopman, † Leer 18 dec. 1798, tr. ald. 4 nov. 1731
501. *Anna Clothack*, geb. Leer 1 juni 1711, † ald. 19 mei 1800.
502. *Leendert van Velsen*, geb. Amsterdam 6 juli 1704, begr. Amsterdam 23 maart 1745, ondertr. ald. 18 jan. 1.731

± 1646, alle drie zoons van *Engelbertus Ardesch* (naar wie *Engelberta* genoemd zal zijn), geboren tc Burgsteinfurt. De eerstgenoemde is vrij wel zeker de vader van *Engelberta.* De tweede was later scholtis te Nijkerk en getrouwd met *Willempje van Wolting*, uit welk huwelijk geen kinderen nagelaten in het jaar 1699. De laatste was predikant te Blankenham.

De dochter van *Engelbarta* en haar echtgenoot *David Penninck*, met name *Aleida*, is waarschijnlijk genoemd naar haar grootmoeder *Aeltje van den Ham.*

[39]) Volgens Ned. Patriciaat 1938 is *Alida Elisabeth van Velsen* te Amsterdam geboren op 31 aug. 1753 zonder opgave der ouders en aldaar op 29 maart 1.772 gehuwd met Coenraad *Vissering.* Bij onderzoek bleek mij het volgende:

Puiboek Amsterdam No. 746, fol. 160: ondertrouwd 13 maart 1772 *Coenraad Vissering* van *Lier* (moet zijn Leer), menonict, oud 26 jaar op de Brouwersgracht geassisteert met zijn vader *Claas Vissering* en *Alida Elisabeth* van *Velsen* van Amsterdam, menoniet, oud 28 jaar, op de Keizersgracht, ouders dood, geassisteert met haar broeder *Leendert van* Velsen. Zij moest dus geboren zijn ± 1744. Bij onderzoek in het hoek der doopsgezinden No. 297 bleek: fol. 118v. *Alida Elisabeth* wan *Velsen*, geboren 31 aug. 17 4 3, opgegeven 23 okt. 1743. Hierbij geen ouders vermeld.

fol. 140v. *Elisabeth* van *Velsen*, dochter van *Leendert van* Velsen en *Alida Hillegonda Reessen*, geboren 31 aug. 1743, opgegeven 23 okt. 1743. Daaronder was met andere hand geschreven: na haar moeders dood genoemd *Alida Elisabeth, 24* febr. 1751 aldus opgegeven. Het geboortejaar 1703 is dus foutief en haar ouders zijn hiermede bekend.

503. *Alida Hillegonda Reessen*, geb. Amsterdam 22 okt. 1704, begr. ald. 9 dec. 1744.
Hun grootouders waren:
1000. *Jacobus Vissering*, koopman, tr. Leer 5 maart 1710
1001. *Johanna van Hoorn.*
1002. *Hans Willem Cloothack*, tr.
1003. *Lijsbeth Jacobs.*
1004. *Leendert van Velsen*, kruidenier, ondertr. Amsterdam 21 januari 1695
1005. *Anna van Halmael.*
1006. **Dr.** *Isaac Reessen*, ondertr. Amsterdam 30 nov. 1703
1007. *Gesina ten Kate.*

252. Ds. *Cornelius Wijnmalen*, geb. Delft, 2 sept. 1742, predikant, † Zaamslag 19 sept. 1787, tr. Bergen op Zoom 30 maart 1767

253. *Storia Johanna Maria van Loo*, geb. Bergen op Zoom 17 sept. 1746, † Noord-Gouwe 24 juli 1796.
Hun ouders waren:
504. *Johannes Wijnmalen*, ged. Zoetermeer 8 nov. 1722, kostschoolhouder, tr. Rotterdam 18 juni 1741
505. Elisabeth *van de Velde*, gcd. Grave 30 sept. 1714, begr. Zaamslag 10 juni 1771.
506. *Stephanus van Loo*, ged. Bergen op Zoom 4 febr. 1712, kapitein, tr. Halsteren 13 aug. 1736
507. *Perina Rupertus*, ged. Bergen op Zoom 20 juni 1708.
Hun grootouders waren:
1008. *Josua Wijnmalen*, schoolmeester, tr. Delft 7 febr. 1717
1009. *Jannetje Vreem.*
1010. *Cornelis van de Velde*, tr.
1011. *Jannetje* Wildeman.
1012. *Storrius van Loo*, majoor op het fort Moermont, tr. Halsteren 1 juli 1703
1013. *Wilhelmina* Catharina *van* der *Mast.*
1014. *Jacobus Rupertus*, ondertr. Bergen op Zoom 16 januari 1700
1015. *Maria Bakers.*

254. als 68.

255. als 69.
Hun ouders waren:
508 t/m. 511 als 136 t/m. 139.
Hun grootouders waren:
3.016 t/m. 1023 als 272 t/m. 279.

Van Egmond tot den Lushtenberg,

door MR. A. HAGA.

Een vraag van ons medelid Dr. A. W. E. Dek in dit Maandblad (LXXIII, 327) over het geslacht *van Egmond* was reden, de weinige aantekeningen, die ik over dit geslacht — voor zover in Overijssel voorkomende — bezat, nader uit te werken en te completeren.

De hier te bespreken familie is een zijtak van het geslacht *van Egmond van Kenenburg*, is steeds Rooms-Katholiek gebleven en met aanzienlijke, merendeels R.K. adellijke families vermaagschapt; zij heeft een eeuw lang in Overijssel gewoond, hoofdzakelijk op de Luchtenberg in het kerspel Olst, een leen van het huis Almelo. Enkele zeer summiere, ten dele onjuiste, gegevens over de drie in dit artikel eerstgenoemde generaties zijn te vinden bij Simon van Leeuwen, Batavia lllustrata, blz. 956 en bij Abraham Ferwerda, Adelijk en aanzienelijk wapenboek, in voce *van Egmond* 20ste generatie. Opgemerkt zijn nog, dat in de Overijsselse akten de naam gewoonlijk v a n Eg m o n t wordt gespeld.

Wij beginnen dit fragment met *Adriaan van Egmond*, zoon van *Bartholomeus van Egmond* (gehuwd met *Anna van Almonde*) en kleinzoon van *Otto van Egmond*, heer van Kenenburg, wiens huwelijkse voorwaarden, op 2 juni 1472 gesloten met *Catharina van Raaphorst*, dr. van *Bartholomeus*, in dit Maandblad 111, blz. 1 reeds werden afgedrukt.

1. *Adriaan van Egmond*, overl. nà 13 maart 1598 (zie sub 111), was gehuwd met *Agnes de Beer, Egberfs* dr.
Uit dit huwelijk:
1. *Egbert*, volgt ll.
2. *Otto van Egmond*, drost van Salland aan de Spaanse zijde 1580-1623, overl. kinderloos (volgens Ferwerda, a.w.).

ll. *Egbert van Egmond*, (door Ferwerda a.w. abusievelijk *Albert* genoemd) werd 11 dec. 1576 beleend [1]) met het Stichtse leengoed ten Clooster bij Scherpenzeel na dode zijner moeie *Anna van Baern* (= *de Beer)* en is vóór 13 maart 1598 overleden, toen hij in het leen werd opgevolgd door zijn onmondige zoon *Bartholomeus.*
Hij was gehuwd met *Aleid Schepelaer*, die vóór 19 juni 1605 overleden was. Op die datum verschijnt voor het stadgericht van Hasselt [2]) *Henrick Voorne*, burger te Kampen, voor hem zelf en mede als oom der kinderen van wijlen *Egbert van Egmont* en wijlen joffer *Alijdt Schepels.* Van Leeuwen a.w. alsmede Ferwerda noemen haar *Schepelaer*, hetgeen waarschijnlijker is, gezien het feit, dat deze naam in die tijd te Kampen voorkomt, waar o.a. in 1576 een *Caspar Schepelaer* schepen was. Vermoedelijk was *Hendrik Voorne* met een zuster van *Alijdt Schepel (aer)* gehuwd.
Uit dit huwelijk o.a.:

111. *Bartholomeus van Egmond*, komt in het register van vrijwillige zaken van het schoutambt Olst van 5 mei 1640 voor als „verwalter" van de marke Fortman en overleed omstreeks 1645. Hij was in of vóór 1618 gehuwd met *Johanna* [3]) *van Laer*, dochter van *Herman* en *Aleida Bruyns;* door dit huwelijk kwam de Luchtenberg in het geslacht *van Egmond.*
Bartholomeus van Egmond werd 13 maart 1598, nog onmondig, beleend met het Stichtse leengoed ten Clooster na dode van zijn vader *Eqbert.* De leeneed werd gedaan door zijn grootvader *Adriaan van Egmond.*
Op 17 mei 1618 wordt hij als man en momber van zijn vrouw *Johanna van Laer* beleend met het erf en goed Luchtenberch, anders genaamd die Groote Duyr in het kerspel Olst, buurschap Duiren, een leen van het huis Almelo.
Op 25 januari 1638 verklaren Jr. *Bartholomeus van Egmond* ten Luchtenberg en *Johanna van Laer*, zijn huisvrouw, voor het schoutengericht van Olst 600 car. gl. schuldig te zijn aan Geese *van den Hardenberch*, wed. van *Laurens Kondewijn*, in leven schout van Colmschate. *Bartholomeus* overleed vóór 8 juni 1646, op welke datum zijn weduwe, mede caverende voor haar onmondig kind, voorts Jr. *Egbert van Egmont* en zijn vrouw *Margreta Bruininck* (lees: *Bruyns)* ten overstaan van het schoutengericht van Vollenhove een stuk veenland te Beulake transporteren. Zij vrouw overleefde hem vele jaren. Nog op 24 juni 1670 compareert voor het schoutengericht van Olst Jr. *Egbert van Egmondt* ten Luchtenberg, volmachtiger van zijn moeder juffr. *Joanna van Laer*, wed. van Jr. *Bartholomeus van Egmondt* en transporteert de Fraters tienden in de buurschap Middel en Duur aan de kapitein *Joan Doys.* Deze tienden waren 25 juli 1641 aan zijn

1) Dr. A. Johanna Maris, Repertorium op de Stichtse leenprotocollen 1394-1581 1, 333 ('s-Gravenhage 1956). *Zie* ook de noot aldaar.

2) Register van dagelijkse handelingen der stad Hasselt, 1600—1611, fol. 172. (R.A. in Ov.).

3) Ferwerda, a.w. noemt haar abusievelijk 4 *g n* es *van Laer;* evenzo Simon van Leeuwen, a.w.

vader *Bartholomeus* getransporteerd door de gemachtigde van *Joanna de Nayere*, moeder en voogdes van *Johanna* van *Anderlegt* haar dochter, bij *Otto van Anderlegt* geprocreëerd. De volmacht werd verleden ten overstaan van Burg., Schepen en Raad van Brussel.

Laatstelijk vonden wij *Joanna van Laer*, wede *Bartholomeus van Egmont* tot den Luchtenborch, nog vermeld in een acte, 18 oktober 1674 gepasseerd voor schepenen van Emmerik, waarbij zij afstand doet van hare allodiale en leengoederen in het kerspel Olst ten behoeve van haar enige zoon *Egbertus ven Egmont* tot den Luchtenberch (Copie in het leenregister van huize Almelo). Deze werd daarop *23* nov. 1677 met de Luchtenberch beleend. Zijn broeder *Hademan* was dus vóór 18 oktober 1674 reeds overleden, aangezien *Egbert* „enige zoon" wordt genoemd.

Uit dit huwelijk:

1. *Egbert*, volgt IV.
2. *Hademan van Egmond*, vermoedelijk dezelfde, die in bovengenoemde transportakte van 8 juni 1646 nog onmondig is. Op 18 sept. 1652 transporteren voor het schoutengericht van Olst *Johanna van Laer*, wed. van Jr. *Bartholomeus* van *Egmont*, geassisteerd met haar oudste zoon Jr. *Egbert van Egmont* ten Luchtenberch, voorts Jr. *Egbert* voornoemd voor zich zelve en de rato caverende voor zijn huisvrouw *Margrieta Bruints* en zijn absente broeder Jr. *Hademan van Egmont*, aan *Neeltgen Liefftings* wed. van *Henrick Rijken* en erfgenamen een losbare rente van 100 car. gl. uit hun goed Overenck in het kerspel en buurschap Olst.

IV. *Egbert van Egmond* tot de Luchtenberg, overleden in of kort vóór 1693, komt reeds 8 juni 1646 (zie sub 111) als gehuwd voor met *Margaretha Bruyns*, overl. vóór 1680 en dr. van *Hendrik* en *Margaretha Stuerman*.

Op 13 october 1646 wordt *Egbert van Egmont* na dode zijns vaders *Bartholomeus* beleend met het Stichtse leen ten Clooster, dat hij in de eerstvolgende jaren bij gedeelten verkoopt, merendeels aan *Melchior Wolfswinkel*, schout van Scherpenzeel.

Op 6 juni 1680 wordt *Egbert van Egmont* beleend met het Erve en goed de Groote Duren [4]) in 't kerspel Olst, buurschap Dueren (ook wel de Luchtenberg genoemd), „in dier gestalte, als hij comparant als volmachtiger en bekomen hebbende cessie van zijn vrouw zal(iger) in den jare 1677 den 23 November daarmede beleent geworden is, waarbij Z.Ed. doenmaals heeft geobtineerd octroy en consent om over het voorsz. goed te mogen in het geheel of ten dele bij testament ofte anders te disponeeren".

Dit goed, een leen van het huis Almelo, moet wel worden onderscheiden van het halve erve te Duur, in dezelfde buurschap gelegen, maar een leen van de provincie, waarmede *Egbert van Egmont 26* mei 1658 wordt beleend, „soo hem syn moeder juffr. *Joanna van Laer*, wed.e *Bartholomeus van Egmont* ten huwelijk heeft meegegeven blijkens vertoonde huwelijks voorwaarden". Op dezelfde dag verkopen *Egbert* en zijn vrouw daaruit een rente van 120 car. gl., losbaar met 2000 car. gl. aan *Cornelis Arent van der Marssche*.

Op 22 januari 1668 wordt *Margaretha Bruyns*, geassisteert met *Egbert van Egmont*, haar man en momber, na dode haars vaders *Hendrik Bruyns* als oudste dochter door de provincie Overijssel beleend met het erve de Brugge, kerspel Olst buurtschap Middel. Op 9 oktober 1669 worden *Albert de Booth-Greven* en zijn vrouw *Geertruyt Bruyns*, zuster van *Margarita* bovengenoemd, na koop ieder voor de helft beleend en na het overlijden van haar man werd zij 25 maart 1680 opnieuw beleend. Zij hertrouwde daarop 11 januari 1681 te Zwolle met *Frans Ignatius van Oldenneel* [5]).

Opmerkelijk is nog, dat in een transportakte van 29 dec. 1659 te Olst sprake is van Jr. *Egbert van Egmont van Merenstein tot Luchtenberch* en zijn vrouw *Margaretha Bruyns*.

Uit dit huwelijk zijn ons een zevental kinderen bekend, doch bij gebreke van doopdata is de volgorde vrij willekeurig genomen:

1. *Aleid Mechteld van Egmond*, begraven te Zwolle 4 maart 1719, huwt aldaar voor schepenen 26 mei 1668 (ondertr. Zwolle 25 april) *Arnold Thomas de Sweersen*, wedr. van *Maria Mechlina van Sola* (met wie hij te Zwolle 12 januari 1667 was ondertrouwd). Hij was burgemeester van Zwolle tijdens de Munsters-Keulse bezetting van Overijssel (1672-1674) en zoon van *Boldewijn* en *Margriet Schimmelpenninck*, wed. *Thomas Blifert*.

   Aleid Mechteíd van Egmond werd 6 juli 1693 met de Grote Duren beleend na dode haars vaders *Egbert* en testeerde als weduwe van oud-burgemeester *Arnold Thomas de Zweersen* op 21 febr. 1718 voor schepenen van Zwolle, waarbij zij tot erfgenamen stelt haar drie kinderen *Margaretha Maria*, *Joan Boudewijn* [6]) en *Maria Sophia*. Zij praelegateert aan haar voornoemde zoon haar goed de Lugtenberg in het kerspel Olst, buurschap Duur, zoals haar is aangeërfd van haar ouders en wijlen vrouw *van Oldeneel* tot den Heerenbrinck [7]), „mits afstand doende van zodanig praerogatief van leen, als Z. Ed. van de erfenis zijns vaders is competeerende". Komen alle drie kinderen zonder wettige erfgenamen te overlijden, dan legateert zij aan haar twee nichten, dochters van wijlen haar broeder Jr. *Lambert van Egmont* tezamen een som van 8000 gl., legaterende in voornoemd geval ook nog aan haar zuster *Maria Esau van Egmont* 1000 gl. Op 10 maart d.a.v. herroept zij dit testament, willende dat haar nalatenschap ab intestato zal vererven.
2. *Margaretha van Egmond*, huwt voor schepenen van Zwolle 12 nov. 1682 (ondertr. Zwolle 28 okt.) *Arnold van Oldenneel* tot den Heerenbrinck, zn. van *Frans Ignatius* en diens eerste vrouw *Anna van Oldenneel*. Haar vier kwartieren, vermeld in dit Maandblad 1906, kol. 94, overgenomen van Adelsarchief 1902, blz. 54, zijn niet de hare maar die van haar vader *Egbert*.
3. *Bartholomeus van Egmond*, die 20 dec. 1684 voor de Sallandse ambtman van het stift Essen als gemachtigde van de nagelaten kinderen van *Jan Gerrits*

4) Zie leenregister van het huis Almelo, juni 1680—november 1730.

5) Ned. Adelsboek 1949, blz. 304. geslacht van *Oldenneel*. noemt als zijn schoonouders *Hendrik Bruyns* en *Margaretha Schuyrman*. Dit moet zijn *Stuerman*, zoals uit talrijke akten in het rechterlijk archief van Olst blijkt. Zij behoorde tot het "adellijk geslacht, dat op" de Stoltenberg te Welsum, kerspel Olst, woonde.

6) *Jan Boldewijn Swiersen* wordt 11 april 1719 door de heer van Almelo beleend met „het erve en goed de Groote Duren, nu Luchtenbergh genoemt".

7) Dit zal geweest zijn Maria *Geertruid Bruyns*, de derde vrouw van *Frans Ignatius van Oldeneel* tot de Heerenbrinck en zuster van testatrices moeder.

Potcamp optreedt, zal mede een zoon van ***Egbert*** zijn, daar hij „toe den Luchtenbergh" wordt genoemd. Overigens is mij niets van hem bekend.

4. *Lambert van Egmond,* † kort vóór april 1703, huwt te Windesheim 19 sept. 1699 (ondertr. Zwolle 26 aug.) ***Anna Catharina Bourrigfer.*** overleden vóór 11 april ***1721,*** dr. van ***Eilard Bourrigter*** en ***Anna Maria Weghuis.*** Laatstgenoemde hertrouwde 22 mei 1693 te Windesheim (ondertr. Zwolle 6 mei) met *Derck* ***Gerrits van Winshem.*** Ook genoemde ***Anna Catharina Bourrigter*** ging na de dood van haar man een tweede huwelijk aan te Windesheim op 24 dec. 1703 met de cornet ***Christiaan Carel Gedde*** en doet dezelfde dag voor het schoutengericht van Zwollerkerspel erfuiting aan haar beide dochter ***Margarefha Maria*** en *Lamberfa,* bij wijlen Jr. *Lambert van Egmont* geprocreëerd. De procureur *Arent* ***Willem Bakker*** als gemachtigde van *Lambert van Egmond* (blijkens overgelegde volmacht van 10 augustus 1691) wordt op 11 augustus 1691 door de provincie Overijssel beleend met het erve de Brugge, waarmede ***Geertruid Bruyns,*** wed. *Bootgreven, 25* maart 1680 was beleend (zie onder IV). Op 2 april 1703 wordt ***Anna Bourrigfer,*** wed. ***Jr.Lambert van Egmonf,*** „als wettige voogdes harer dochter ***Margaretha Maria,*** bij haar eheman voorschr. geprocreëerd — verclarende sij comparante bovengent, ook nog beswangert te sijn van haar eheman voornoemt —, geassisteert met haar stiefvader ***Derk Gerrits van Winshem*** als momber, ten profijte van haar voorschr. geprocrëerd en nog te procreëren kind met het erve de Brugge beleend, zoals ingevolge maagscheid van 17 dec. 1691 op comparantes wijlen eheman is gedevolveerd. Op dezelfde dag neemt zij *f* 2000 op van ***Otto*** *Meeuwsen* onder verband van dit leengoed.

Op 11 april 1721 is zij niet meer onder de levenden en wordt ***Henrick*** *Weghuis* als momber der onmondige kinderen van wijlen ***Lamberf van Egmond*** en *Anna* ***Catrina Bourrigter,*** eheluiden, na dode van voernoemde moeder met de Brugge beleend, waarmede 18 nov. 1724 ***Johan van Suchtelen*** burgemeester van Deventer, wordt beleend na refutatie door *Henrick Weghuis.* Eveneens op 11 augustus 1691 wordt de procureur ***Bakker*** voornoemd ten behoeve van *Lambert van* ***Egmond*** beleend met het halve erve te Duur, „anders genaamd den Hollenboom", maar reeds op 24 nov. 1701 gaat dit goed in andere handen over. Het is *Lambert* ***van Egmond's*** weduwe blijkbaar niet voor de wind gegaan. In 1703 woonde zij op het erf Odinckhof onder Windesheim, een leen van het stift Essen (in Westfalen), waarmee zij en haar tweede echtgenoot ***Chrisfiaan Carel Gedde*** op 27 april 1704 werden beleend [8]) na transport door ***Helena*** *Catharina Clautier,* douariere ***van Keppel tof*** *Walyen,* maar reeds op 19 juli 1709 wordt de Odinckhof voor het leengericht van de ambtman van Essen executoriaal verkocht en bracht niet minder dan *f* 12.800 op [9]).

De hiervóór aangehaalde volmacht voor procureur ***Arenf Willem Bakker*** d.d. 10 aug. 1691 is nog bij de volmachten in het archief der Provinciale Leenkamer bewaard gebleven en is door *Lambert van* ***Egmond*** getekend en gezegeld. Het zegel vertoont het bekende wapen van Egmond.

Uit dit huwelijk:

a) ***Margaretha Maria van Egmond,*** ged. Zwolle (statie onder de Bogen) 11 oktober 1701.

b) *Lamberta van* ***Egmond,*** geb. (posthuum) tussen april en december 1703.

Beide zijn 11 april 1721 nog in leven blijkens de belening met de Brugge op die datum. Vermoedelijk zijn zij de laatst overgeblevenen van de tak tot de Luchtenberg geweest: hun spoor ben ik kwijtgeraakt.

5. ***Maria*** *Esau van* ***Egmond,*** vermeld in het testament d.d. 21 febr. 1718 van haar zuster ***Aleida*** *Mechteld* ***van Egmond*** (zie sub IV, 1).

6. *Alphert van* ***Egmond,*** † kort vóór 10 juli 1703, oversteluitenant in dienst van Zijne Hoogh. Furstelijke Genade van Munster, was gehuwd met ***Rutgera van Loen,*** † vóór april 1698, dr. van ***Frans*** *Roeland van* ***Loen*** tot Harsevoort (= Hertsfort bij Lingen) en ***Ulanda Sophia van Loë.***

Hij testeert te Rheine 26 april 1698 en legateert 1° „an das Hans Hertzfort wegen meiner in Gott verstorbenen herzallerliebsten Frauen ***Rufgera van Loen,*** tochter des Hauses Hertzfort und sonsten deren Brudern und Schwestern wegen competierenden und nun auf mich devolvirten kintlichen aantheilen in der kirche zu Schepstrup [10]) zu Gottes almägtigen ehr 800 Reichsthaler", voor een „massiges Orgel" van circa 100 R. th. met hun beider wapens, de rest voor onderhoud van een organist en voor zielmissen voor hem, testator en zijn vrouw: 2° aan de St. Anna vicarie te Rheine 200 R. th.; 3° aan mijn vrouws zuster ***Theodora van Loen*** ten behoeve van het klooster Marienstette te Osnabrück 1000 R. th.; 4° aan mijn vrouws nicht, dochter van haar broeder, freulin ***Floris van Loen*** 1500 R. th.; 5° aan mijn vrouws nicht of haar broeders dochter, de vrouw van de Klencke [11]) 1500 R. th. Voorts is universeel erfgenaam ***Egberf van Oldenneel,*** jongere zoon van mijn zuster *Margrita* ***van Egmont,*** vrouw van Oldenneel en Heerenbrinck, onder verband van fideicommis. Bij kinderloos overlijden ***volgt*** zijn oudere broeder of diens erfgenamen op.

Op 24 mei 1700 testeert *Alphert* ***van Egmond*** te Ootmarsum opnieuw, latende eerstgenoemde dispositie intact, voor zover bij dezen daarvan niet wordt afgeweken. Wat zijn overijsselse goederen betreft, zo immobile als obligaties en andere acties, in deze provincie uitstaande, wordt universeel erfgenaam zijn neef ***Henricus Franciscus Josephus van Oldenneel,*** zoon van zijn zuster ***Margaretha van Egmont,*** geprocreëerd bij ***Arend van Oldenneel*** tot den Heerenbrinck. Indien deze neef vóór of na testator komt te overlijden, substitueert testator een van deszelfs kinderen, de oudste vóór de jongste, zoons vóór dochters en indien zonder kinderen of kindskinderen overlijdende, substitueert hij zijn zwager ***Arenf van*** *Oldenneel* en zijn vrouw ***Margarefha van*** *Egmondt* en juffr. ***Margaretha Maria wan Oldenneel*** haar beider dochter.

8) Archief van de ambtman van het stift Essen, invent. no. 11 (Rijksarchief Overijssel).

9) Alsvoren, invent. no 39.

10) gelegen aan de westelijke oever van de Ems tegenover Lingen.

11) *Rutgera* van *Loen,* gehuwd met *Rutger* ***van Dongen tot*** *Oldengaerde.*

Voorts krijgt *Macarius Henricus Knoppert* een legaat van *500* car. gl.

Nogmaals op *26* febr. *1703* testeert *Alphert van Egmond* te Rheine en wijzigt zijn disposities in die zin, dat tot universeel erfgenaam wegens overlijden van *Egbert van Oldenneel* wordt ingesteld diens broeder *Hendrik Franciscus Josephus van Oldenneel*. Voorts ontneemt testator aan freule *Floris van Loen* het legaat van 1500 R. th. en geeft dit aan haar zuster de vrouw van de Klencke. De 200 R. th. aan de St. Anna Vicarie komen thans aan de vicarie van de apostel Joseph, waarvan thans vicaris is *Ernst Willem van Beesten*.

Op 10 juli 1703 worden bovengenoemde drie disposities ten overstaan van schepenen van Zwolle geopend en geregistreerd [12]) ter presentie van *Engbert Knoppert, Arent van Oldenneel* en *Jan Boldewijn Sweersen* uit naam van zijn moeder.

7. *Hendrina van Egmond,* † Zwolle 17 sept. 1721, uitgevoerd naar Wijhe, huwde omstreeks 1690 *Engelbert Bernard Knoppert,* geb. *23* mei 1652, † in 1707, zn van *Henricus Knoppert* tot de Vrijhof en *Johanna Wilhelmina van Uterwyck*. Zij laten 2 sept. 1692 te Zwolle (statie in de Koestraat) een tweeling *Johanna Christina* en *Maria Margaretha* dopen, waarvan de eerstgenoemde op 29 nov. 1717 te Wijhe werd begraven.

De genealogie Knoppert [13]) — die over het algemeen een betrouwbare indruk maakt — noemt *Henrica* (lees: *Hendrina)* een dochter van *Egbert van Egmond* tot Vanenburch (lees: Kenenburch) Een direct bewijs van haar afstamming werd niet gevonden, maar de aanwezigheid van (haar man) *Engbert* Knoppert bij de opening van het testament van (zijn zwager) *Alphert van Egmond* in 1703 maakt de familierelatie toch wel erg waarschijnlijk, daar een andere *Engbert Knoppert* niet in aanmerking komt.

Op 2 oktober 1696 worden *Engelbert Bernard Knopperf* en zijn vrouw *Hendrina van Egmond* door de provincie Overijssel beleend met het goed de Wesenberg in het kerspel Wijhe na refutatie van Joost *Balthasar ten Grotenhuis*.

Op 16 febr. 1708 wordt Dr. *Wilhelm Hulsken,* gemachtigde.-van vrouwe *Hendrina van Egmond,* wed. *Engelbert Bernard Knoppert,* als voogdesse van haar onmondige kinderen beleend met de Wesenberg, neffens de achterlenen.

Op 28 januari 1721 wordt *Hendrik Jan Knoppert* na dode zijns vaders *Engelberf Bernard Knoppert* fen profijte van hem zelf, deszelfs moeder *Hendrina van Egmond,* zuster *Maria Margrieta* en broeder *Egbert Jan Knoppert* beleend met de Wesenberg en de Vettewinkel en op 17 april 1722 wordt hij opnieuw beleend na dode zijner moeder *Hendrina van Egmond.*

Er is over dit echtpaar *Knoppert-van Egmond* en hun familie, mede in verband met de vraag, waar de Luchtenberg lag, in dit Maandblad 1905, kol. 302 en 333 en 1906. kol. 93 en 128 een en ander gepubliceerd, dat hier thans eensdeels rechtgezet, anderdeels bevestigd is.

[12]) Gesloten testamenten der stad Zwolle, deel 11, blz. 143 en vlgg.

[13]) Geslachtkundige aanteekeningen Knoppert in Bijdragen tot de geschiedenis van Overijssel dl IV 268—280 en dl V, 365-367.

Het geslacht Wisselinck te Bredevoort,

door A. B. VAN HENGEL.

Bij een onderzoek in de gerechtelijke protocollen van de Heerlijkheid Bredevoort, door de Heer J. J. Kleinhoonte ingesteld naar de oudere generaties van het in Ned. Patriciaat 1944 opgenomen geslacht van Hengel, werden de volgende gegevens over het daarmede verwante landschrijvers- en advocaten-geslacht *Wisselinck* gevonden.

Enige dragers van de naam zijn, hoewel kennelijk verwant, niet in het familieverband onder te brengen, zo *Anthonia Wisselinck,* echtgenote van *Geert Schulte van Hengel.* Hier zal mogelijk een in het voornemen liggend onderzoek te Bocholt eens opheldering brengen. Te Bocholt waren zowel de van Hengel's als de Wisselinck's op het einde van de 16de en in het begin der 17de eeuw gevestigd. Met talrijke andere gelderse Wisselinck's is familieverband zelfs niet te vermoeden.

Het w a p e n *Wisselinck* is afgebeeld op folio 156 van het Wapenboek der Gelders-Overijsselse Studentenvereniging te Utrecht, bewaard in het Gemeente-Archief aldaar [1]): In goud een staande blauwe weerhaak, links en rechts vergezeld van een zwarte ruit. Helmteken een zwarte ruit tussen een gouden vlucht. Daarnaast staat vermeld: „*Stephanus Wisselinck* Brevordiensis", welke wij hieronder sub 111 terugvinden. *Steven Maximiliaan Wisselinck* zegelt op het huis te Walvaert bij Bredevoort 16 dec. 1718, waarbij de weerhaak rechts en links boven vergezeld wordt door een hoofdletter W, en *Derk Jan Wisselinck* in 1755 te Bredevoort met onduidelijk schild en een ruit als helmteken [2]).

G e n e a l o g i e"):

1. *Willem Wisselinck,* waarschijnlijk geboren omstr. 1560, was landschrijver van de Heerlijkheid Bredevoort en Notaris Publicq (Nassause Domeinen 5498 R. A. 's-Hage). Hij kocht van zijn zwager *Bertram Hemmer* diens aandeel in den Hof te Cuthum in het Kerspel Spellen [4]), en was van huis uit gegoed onder Varssevelt; zijn aandeel in het goed ten Broecke aldaar stelde hij voor de duur van zijn leven aan zijn broeder *Luecken Wisselinck* ter beschikking [5]). Te Bredevoort en omgeving kocht hij er in de loop der jaren nog een aantal huizen en den Hof het Goercken bij. Van den Hof te Cuthum werd later weer een vierendeel vervreemd. Te Bredevoort bewoonde hij een huis gelegen tussen die van Barendt van Tryr en Berndt Jansz, welk huis hij aan zijn zoon Johannes prelegateerde voor het getrouwelijk waarnemen van de functies van zijn vader gedurende diens ziekte. Willem moet behalve zijn broeder Luecken nog een verwant *Johan Wisselinck* gehad hebben, deze was burger van Bocholt

[1]) Catalogus Bibliotheek der stad Utrecht No. 2200.

[2]) Mededeling van de Heer R. T. Muschart te Arnhem.

[3]) In het bezit van een Duitse familie *Wisselinck* bevindt zich een genealogische tabel, die zeer gebrekkig gedocumenteerd is, maar op enige punten veel overeenkomst met de hier vermelde gegevens vertoont weshalve ik hier de eerste generaties van die tabel laat volgen:
I. *Adolph Wilhelm* ***Arnold*** *von Hake,* ***geh. ra 1533,*** vestigt zich in 1568 tussen Aalten en Brederoort op het goed Wisselinck.
I 1. *Wilhelm Wisselinck,* geb. 1560, „statthalter in der Festung Bredevoort" (bedoeld zal zijn de functie van stadholder bij het gerecht).
I 11. Hans *Adolph Arnold* ***Wisselinck,*** geb. 1596, „statthalter".
I V. *Adolph Arnold Wisselinck,* „Rentmeister zu Bocholt", geb. 1640.
V. *Wilhelm Wisselinck,* koopman, † Bocholt 1713, enz.

[4]) Judicieel Protocol Bredevoort 29 aug. 1606.

[5]) Judicieel Protocol Brederoort 20 dec. 1606.

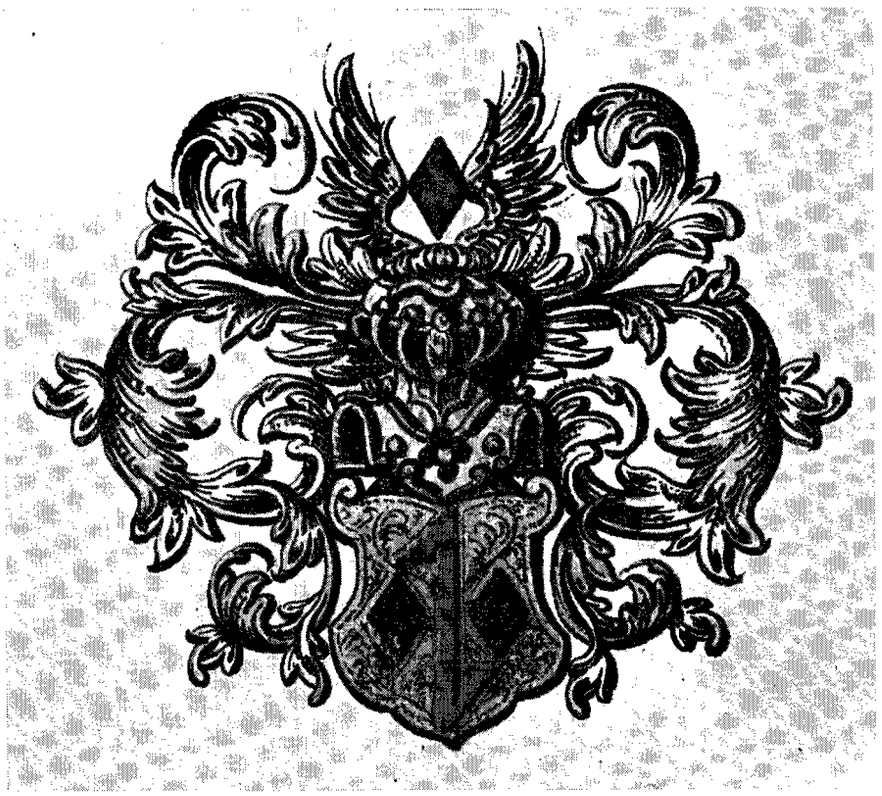

Wapen van „*Stephanus Wisselinck* Brevordiensis" in het Wapenboek der Gelders-Overijsselse Studentenvereniging te Utrecht (Gem.-Arch. Utrecht)

en trad in 1631 op [6]). Willem overleed tussen 11 augustus 1636 en 19 februari 1640 en was viermaal gehuwd. Voor de eerste keer met een onbekende vrouw die in 1595 of 1596 moet zijn overleden, daarna in 1595 of 1596 met *Enneken Hemmer,* † tussen 29 augustus 1606 en 13 juni 1608, die de dochter was van *Johan Hemmer* en *Anna van den Busch* [7]), voor de derde maal tussen 29 aug. 1606 en 13 juni 1608 met *Sophia ter Kemenae genant Schaers,* † tussen 6 juni 1616 en 21 maart 1621 [8]), weduwe van *Gijsbert Grievelinck,* en ten slotte tussen 6 juni 1616 en 10 juni 1623 met *Elisabeth Mollenkamp,* weduwe † na 27 juni 1636[9]).

Het vierde huwelijk was zeker kinderloos, het derde waarschijnlijk ook.

Uit het eerste huwelijk:

1. *Johannes,* volgt II.

Uit het tweede huwelijk:

2. *Enneken (Anna) Wisselinck,* geboren omstr. 1596, treedt als meerderjarige op 3 april 1617. Zij had tot oom *Herman Heyckinck (Heckingh),* vorstelijk rentmeester te Hoerde, terwijl zij ook als verwanten had „Die Erntveste Wollgelärt und Vornehme *Matfhaeum Cardenum,* Richtern zu Dingslacken und *Goddert von Heszhausen,* bürgeren der Stadt Wesell", *Bertram Hemmer,* burger van Dortmund, hiervoor reeds genoemd, die gehuwd was met *Catharina Bergfeldtz,* beide kinderloos overleden, terwijl voorts nog nauwe relaties bestonden met *Albrecht von Siederhausz genant Verneudeken,* burger van Wesel. Tot hun bezittingen, afkomstig uit de boedel van de grootouders *Hemmer-van den Busch* behoorde o.a. het goed Der Haselhoff te Korne, graafschap Dortmund alsmede vorderingen op de erfgenamen te Untorff en de Untorff'sche goederen vanwege de door „dennen von der Reck" gekochte goederen [10]). Zij overleed voor maart 1640 en trouwde tussen 1617 en 1623 met *Lambert Corfs (Corten),* geb. omstr. 1595, burger van Bredevoort, keurnoot 1624, diaken Ned. Herv. Gem., † tussen 14 juli 1674 en 20 maart 1677, zn van *Hans Corfs en Chrisfyna te Pyrick;* hij hertr. Bredevoort in maart 1640 *Mechtelt Seelkinck,* weduwe van *Derck Stenniken* (zie Bijblad Ned. Leeuw 1950, blz. 186), die voor 19 oktober 1649 hertrouwde met zekere *Mechteld.* Aan hun kinderen behoorde de Storttelersmaat onder Aalten, die in 1648 werd verkocht. In 1664 vermeld Lambert Korts, geweesen ouderling te Bredevoort (Nassause Domeinen 5499).

3. *Margrief (Margaretha) Wisselinck,* geb. na 1596 doch vóór 13 juni 1608, in 1617 nog minderjarig en tussen dat jaar en 1623 gehuwd met *Rudolphus Theben,* † voor 30 april 1661, op welke datum zijn vrouw nog genoemd wordt, tesamen met hun zoon

6) Judicieel Protocol Bredevoort 13 juni 1606, 28 aug. 1608, 4 jan. 1611, 19 febr. 1640, Voluntair Protocol Bredevoort 11 maart 1615, 6 juni 1616, 30 sept. 1617, 21 maart 1621, 10 juni 1623, 1 maart, 1631, 27 juni 1636, 11 aug. 1636.

7) Judicieel Protocol Bredevoort 29 aug. 1606, 3 april 1617, 9 april 1624.

8) Judicieel Protocol Bredevoort 13 juni 1608, 28 aug. 1608, 4 jan. 1611, Voluntair Protocol Bredevoort 11 maart 1615, 6 juni 1616, 30 sept. 7617, 21 maart 1621.

9) Voluntair Protocol Bredevoort 10 juni 1623, 27 juni 1636.

10) Judicieel Protocol Bredevoort 3 april 1617, 21 aug. 1623, 9 april 1624, Voluntair Protocol Bredevoort 14 juli 1648.

Doctor *Theben.* Dit echtpaar kocht in 1623 een huis te Bredevoort [11]).

11. *Johannes Wisselinck,* geb. Bocholt in 1595, volgde zijn vader op als landschrijver van Bredevoort. Hij was geboren en opgegroeid in het Mommenhuys, te Bocholt aan het kerkhof gelegen, zoals Gertruidt Gerritsz van Stenferden, de dienstmaagd van zijn vader later verklaarde [12]). Hij trad reeds jong op als gerichtsverwant en was voor 1622 getrouwd met *Judith Frolick* [13]). In 1625 treedt hij als momber op voor *Gyssele Corten,* weduwe van *Henrich Cock,* waarmede hij nog datzelfde jaar in het huwelijksbootje stapte [14]). Zij kopen en verkopen grond en worden in 1643 eigenaars van een deel der koren- en bloedige tienden uit de goederen Olt Rhede en ten Berge in het kerspel van Rhede en uit het erve Schurink in Muszem [15]). In 1665 en 1668 wordt Gyssele als weduwe (haar man was in 1660 of 1661 overleden) voor het gerecht vertegenwoordigd door haar „schoonzoon" Gerh. S. van Hengel, der Rechten doctoren [16]).
Uit het eerste huwelijk:
1. *Rudolphus Wisselinck,* geboren omstr. 1623. Hij was monnik, maar kwam na twintig jaar in het klooster geweest te zijn tot andere inzichten en liet zich op 23 juni 1661 in het huis van zijn stiefmoeder neder, kwam te haren laste voor kost en drank, sloeg haar kinderen, en alsof dat nog niet voldoende was deed hij aanspraak op erfenissen gelden, terwijl hij kwitantie had gegeven voor die van zijn moeder, en die van zijn vader had gerenuntieerd [17]).

Uit het eerste of tweede huwelijk (volgorde onbekend):
2. Dr. *Sfephan,* volgt III.
3. *Geerfruyf Wisselinck,* op 25 juli 1657 te Bredevoort gehuwd (copulati ab ipso satrapa dorsii suae absque testimonio absque libro et praetectione ubi Dei) met Dr *Rodolph Weddinck,* der Rechten Doctor, van Wenterswijck, overleden tussen 8 april 1668 en 8 februari 1700 op welken dag zijn weduwe met haar vier mondige dochters *Joanna, Stephania, Aleyda* en *Mechfeld* haar twee zoons en broeders *Johannes* en *Frans* machtigen om tegen haar zoon en broeder Dr. *Harmen Weddinck* voor de Commissarissen van het Hof te Arnhem te verschijnen [18]).
4. *Judith Wisselinck,* ondertrouwde te Bredevoort in augustus 1655 (welk huwelijk tegen lants en kercke-orde gecopuleert werd tot Vreeden bij de Papen!) met *Frederick Rabelinck,* landschrijver van de Heerlijkheid Lichtenvoorde. Hij hertrouwde te Winterswijk in 1682 met *Chrijsfina Ruhoof,* dochter van *Hijndrick Ruhoff* [19]).

111. Dr. *Sfephan Wisselinck,* nam reeds in 1660 tijdens de ziekte van zijn vader diens landschrijversfunctie waar, werd zelf nog landschrijver, en overleed kort daarop te Bredevoort op 12 juni 1661 [20]). Hij ondertr. Bredevoort in juli 1649 met *Elisabeth Steenwegh (Stienwegh, Steenwech),* jongedochter van Embrick. Zij had connecties te Emmerik, waartoe behoorden *Gerardus Lauwerman,* jur. lic, secretaris van die stad, en *Franciscus Faldinck,* en bezat onroerend goed in Hetterbroeck (Praest) bij Emmerik terwijl waarschijnlijk eveneens van haar zijde aangebracht werd de halfscheit van het goed Warbeiden in Cleefsland waarvan drie mergen aan de abdij S. Panthaleonis leenroerig waren, en dat in 1662 aan de Heer Blaspiel werd verkocht [21]). Zij hertrouwde in de Rooms Katholieke Kapel te Zwilbrock, na ondertrouw te Bredevoort op 6 juli 1662, *Gerhardt Scholfen van Hengel,* der Rechten Candidaet, jongeman van Boeckholt, (geb. Bocholt 1638, gelders leenman, advocaat- kerkmeester, regent, keurnoot en stadholder bij het gerecht te Bredevoort, † 1699. (Verg Ned. Patriciaat 1914, generatie 11). Uit dit huwelijk:
1. *Bernhardus Wisselinck,* ged. Bredevoort in juni 1650, waarbij als getuigen optraden *Joh. Wisselinck, Ludolph Theben, Anthonia Wisselinck* (ongetwijfeld dezelfde als *Teunisken Wisselinck,* wier weduwnaar *Geert Schulte van Hengel,* borger tot Boeckholt, in juli 1651 te Bredevoort herondertrouwde met *Elsken Corfen,* jongedochter van Borken, woonachtig tot Bredevoort, welk huwelijk te Bocholt werd voltrokken). Hij ondertrouwde te Bredevoort op 9 augustus 1685 met *Gerharda Egbers,* weduwe van *Hendrick Alers.* Bernard Wisselinck verricht wel rechtshandelingen uit naam van zijn „vader" Dr. Hengel, en was voor 1/3 eigenaar van het goed te Bockel onder Varssevelt. De beide andere derden waren van Derck van Hengel, zijn stiefoom, en van Jacob Evers, welke laatste zijn aandeel had gekocht van de voogd Kalf [22]).
2. *Mechfelf Wisselinck,* ged. Bredevoort in februari 1652 (getuigen *Adolph Wisselinck* van Boeckholt — te Aalten ondertrouwen in 1687 *Wilhelm Wisselinck,* zoon van wijlen *Adolph Wisselinck* tot Boeckholt en *Elisabeth Prins,* dochter van *Jan Prins* in 't Dorp,— *Judith Wisselinck, Elsken Corten* (tweede echtgenote van *Geert Schulte van Hengel,* verg. hierboven). In 1678 genoemd als nicht in het testament van *Derck van Hengel,* haar stiefoom.
3. *Willem Wisselinck,* ged. Bredevoort in januari 1654 (getuigen *Berfram Theben,* Dr. *Joost te Rüller* en *Elsken Wisselinck).* ondertr. te Bredevoort 8 oktober 1682 *Maria Richolf,* dochter van de kapitein *Maximiliaen Richolt,* en daarna eveneens te Bredevoort op 24 oktober 1697 voor 't gerichte sonder attestatie met *Chrisfina Hillebranf,* dochter van wijlen *Nicolaes Hillebranf,* procurator van Groenlo.
4. *Lyesbefh Wisselinck,* ged. Bredevoort april 1656 (getuigen *Frederick Rabelinck, Geerfruyt Wisselinck).*
5. *Steventjen Wisselinck,* ged. Bredevoort in mei 1658 (getuigen *Rudolph Weddinck* Dr., *Chrisfina Wisselinck, Maria Lyesbefh Theben).* Op 30 april 1678 werd door het gerecht te Bredevoort attestatie afgegeven dat de huwelijkse geboden zonder belet afge-

11) Judicieel Protocol Bredevoort als bij 9) en 30 april 1661, Voluntair Protocol Bredevoort 2 juli 1623.
12) Condschappen der Stad Zutphen 17 aug. 1612.
13) Voluntair Protocol Bredevoort 6 juni 1622, Judicieel Protocol Bredevoort 19 febr. 1640.
14) Judicieel Protocol Bredevoort 9 iuli 1625. 15 iuli 1625, 1 okt. 1625.
15) Voluntair Protocol Bredevoort 5 okt. 1639, 28 jan. 1642, 13 sept. 1650, Judicieel Protocol Bredevoort 12 jan. 1643.
16) Judicieel Protocol Bredevoort 21 april 1665, 7 juli 1668.
17) Judicieel Protocol Bredevoort 10 dec. 1661.
18) Judicieel Protocol Bredevoort 7 maart 1665, 8 april 1668. Condschappen Bredevoort 8 febr. 1700 liggend in een stuk gedateerd 11 jan. 1693.
19) Judicieel Protocol Bredevoort 2 sept. 1664, 24 jan. 1665, 8 april 1665. (Frits Raebelinck uit naam van zijn zwager Dr. Hengel.)
20) Judicieel Protocol Bredevoort 26 juni 1660.
21) Voluntair Protocol Bredevoort 13 mei 1658, Judicieel Protocol Bredevoort 3 sept. 1661, 29 nov. 1662, 17 dec. 1662.
22) Condschappen Bredevoort 13 nov. 1695, 14 nov. 1702.

kondigd waren voor de Erentfeste en Manhafte *Anfhoni Henri,* vaendraeger, geboortigh uyt Vranckryck provincie van Campagne, stad d'Langre ende de Eerbare *Sfephania Wisselinck,* doghter van wijlen Dr. en lantschrijver *Sfephan Wisselinck* alhier tot Bredevoort.

6. *Harmen Wisselinck,* ged. Bredevoort februari 1660 (getuigen *Rudolph Weddinck* Dr., in plaats van D.E. *Gerhard Louwerman* secretaris der stadt Emmerich, *Tilman Oueljonck* van Borken, Gyssele *Corfen).*

VRAGEN EN ANTWOORDEN,

Abresch. (LXXV 160, 197, 483). Als aanvulling op hetgeen de heer W. A. Wijburg jr in kolom 483 gaf over de voorouders van *Abigaël W. Thiens* kan ik nog het volgende vermelden, hetwelk ik ontleend heb aan een manuscript, voorkomende in het familiearchief Munnicks van Cleeff. Deze gegevens heb ik niet gecontroleerd.

Anna Middelkoop was de dochter van Dr. *Anfhony Middelkoop,* med. dr. en raad in de Vroedschap van Utrecht, en *Hilgonda Pater,* dr. van *Nicolaes Pater* en *Swana van Maesfrichf.* Zijn ouders waren Mr. *Adriaen Middelkoop* en *Anna van Vloeten.* Mr. *Adriaen Middelkoop* was de zoon van *Anfhony Middelkoop* en *Josina de Leeg.*

Als ouders van *Abigaël Casfeleyn* worden genoemd *Jeremias Casteleyn* en *Catharina van Heteren,* als grootouders *Marfen Casfeleyn* en *Jeanne Zeger.*

De ouders van *Gerard Thiens,* burgemeester van Amersfoort zouden zijn *Gerard* en *Catharina Vrienfs.*

Amsterdam. MR, J. J. C. R. VAN DER BILT.

Allot. Volgens het zojuist uitgekomen „Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie", dl. XII, bladz. 52, ondertr. te Leiden op 16 april 1594: *Kaerl Alout,* saeywercker, jongesel van Hontschoten, met *Cafhelijne van Meulen,* jongedr. van Comene.

En op 10 aug. 1636 huwden te Gouda: *Charles* (*Carel*) *Allot,* j.m. van Ieperen, soldaat onder de comp. De Hauterive, met *Janneken Claesdr,* j.dr. van Gouda.

Daar Hontschoten, Komen, Ieperen, allemaal in Zuid-Vlaanderen liggen, ben ik geneigd te denken, dat *Alout* = *Allot,* of omgekeerd. Nochtans was De Hauterive een engelse commandant en voert het geslacht *Allot* een engels wapen. (zie: „Bijblad 1950. bladz. 142.) Inlichtingen verzocht.

Assen. DR. H. P. SCHAAP.

Backx. In het boek „De kroniek van het geslacht „Backx" van Th. A. Boeree komt op blz. 546 bij de Oosterhoutse tak voor het echtpaar *Adriana Wouters* (*Backx*) en *Albrecht Cornelis* (± *1630).*

Gevraagd wordt op welke oorkonde dit huwelijk berust.

's-Gravenhage. H. van DER VLOODT.

van Beijeren. Gevraagd ascendenten en zo mogelijk kwartieren van *Adriaen Gerrifsz. van Beijeren,* boekverkoper en uitgever te Delft, die aldaar in 1651 door een dronken man werd doodgestoken.

Den Helder. W. ENTERMAN.

Burghoorn-van Schagen. Gevraagd kwartieren van het echtpaar *Arye Leenderfse Burghoorn* X *Jannefje Jansen van Schagen,* waaruit *Leenderf, Maria* en *Arye* (ged. Delft 28 augustus *1674).*

Den Helder. W. ENTERMAN.

Coetsee. Gevraagd geboorteplaats en ouders van *Dirk Coefsee,* geboren in 1655, in Zuid-Afrika aangekomen in 1679. Hij was gehuwd met *Zarah Jacobsdr. van der Schulp.*

Pretoria (Zuid-Afrika). N. A. COETZEE.

van Lobbrecht. (LXXV 410).

1. *Matthijs van Lobbrecht* tr. *Anna Claesdr.*

Blijkens een schuldbekentenis van 19 febr. 1596 [1]) van *Peter Willemsz. van Nijkerck en Jan de Roy* zijn *Henrick van Wintershoven* en *Cornelis Gijsberts Portengen* voogden (krachtens een testament van zal. *Claes Willems*) over vier niet met name genoemde kinderen van *Matthijs aan Lobbrecht* bij Anna *Claesdr.* (stukken over de fam. *van Driel* in de Bibl. van het Gem. Arch. te Utrecht, cat. bl. 151).

Als *Mafthijszonen van Lobbrecht* komen voor:

1. *Frederick,* volgt 11 A.
2. *Andries,* volgt 11 B.
3. *Willem,* volgt II C.

11 A. *Frederik Maffhijszn. van Lobbrecht,* werkmeester van de Staten van Utrecht, overl. Utrecht 13 mei 1644, tr. 1° Utrecht (Geertekerk) 23 aug. 1601 *Elisabefh van Voorst,* overl. Utrecht 27 sept. 1630 (zie N.L. 1926, k. 5), dr. van *Everf Willems* en *Trijntje Jacob Cosijnsdr.;* tr. 2° Utrecht (Buurkerk) 1 mei 1631 *Johanna van Diest,* j.d. van Utrecht. *Pennis* is tussengevoegd en toen weer doorgehaald, doch bij haar overl.inschr. op 13 febr. 1654 heet zij *Johanna Pennis van Diesf.*

Zie over do werkzaamheden van *Frederick Matthijszn. van Lobbrecht:* Ir. P. H. N. Briët: Het Janskerkhof te Utrecht (Maandbl. Oud-Utrecht, mei 1936) ; W. Stooker: Bouwkundig Weekblad 1953, bl. 305 (inhoud mij onbekend) ; Dr. P. Q. Brondgeest; Bijdr. Gesch. Gasth., lílooster en de Balye van St. Cath. der Johanniterridders en van het Driekoningengasthuis te Utrecht, bl. 75, 76 en 21.

Kinderen uit het le huwelijk:

1. *Everf,* volgt 111 A.
2. *Cafharina* tr. Utrecht 28 januari 1627 *Dirck Bosch,* proc. voor het Hof van Utrecht.
3. *Margaretha,* tr. Utrecht 12 febr. 1650 *Cornelis Ludaa (Luyda).*
4. *Anna.*
5. *Quirijn,* volgt 111 B.
6. *Willem,* volgt 111 C.
7. en 8. *Agniefje* en *Gijsberfje,* ged. Utrecht (Jac. Kerk) 10 aug. 1614.
9. Vermoedelijk ook *Geertruid,* die als j.d. won. in de Schoutensteeg (waar *Frederick,* voorn. ook woonde), ondertr. Utrecht 27 mei 1632 (met att. naar de Vaart om daar te huwen 10 juni) *Jan Jans de Witt.*

De kinderen sub 1 t/m 6 worden genoemd in een acte, op 28 juni 1645 voor notaris G. Houtman te Utrecht verleden.

111 A. *Everf van Lobbrechf,* geb. 1604 (2 sept. 1638 oud 34 jaar, acte notaris C. Verduyn, Utrecht), overl. Utrecht 14 dec. 1646, brouwer in de Vosch, tr. Utrecht 24 juni 1626 *Anna Verrief,* overl. Utrecht 22 dec. 1662, dr. van

[1]) Gekwiteerd door *D. Bosch* voor zijn schoonvader *Frederick Matthijs van Lobbrecht* d.d. 8 dec. 1629.

Pauwels Claesz. en *Mechteld van Millingen, en wed.* van *Johan Dircks de Bont,* met wie zij op *8* mei *1614 te* Utrecht was gehuwd (Hun huw.voorw. bij notaris C. Verduyn, d.d. *16* juni 1626).

Kind: *Mechteld,* ged. 11 febr. 1621 en overl. 11 juni 1627.

III B. *Quirijn van Lobbrecht,* ingenieur, controleur van 's lands fortificaties, ondertr. Utrecht (att. naar 's-Gravenhage 24 aug.) 17 aug. 1628 *Anna Adriaans van Liebaert (Libert),* beide won. te Den Haag. Zij wordt door de Dom overluid 6 aug. 1638, doch te 's-Gravenhage in de St. Jacobskerk begraven 19 aug. 1638 (zie Alg. Ned. Familieblad 1894, bl. 216).

Kinderen (allen gedoopt te Utrecht):

1. *Adriaan, 5* aug. 1629
2. *Matthijs, 21* sept. 1630, overl. 27 sept. 1630
3. *Elisabeth,* 18 dec. 1631, tr. mr. *Henrick Ollers*
4. *Cornelis, 17* nov. 1633
5. *Cornelia, 17* febr. 1635
6. *Catrijn,* 1 dec. 1636
7. *Quirijn* (jongste zoon) (test. 19 juli 1660 not. G. Houtman, Utrecht).

III *C. Willem van Lobbrecht, 2* sept. 1638 ingenieur van de W.I.-Comp. te Farnebocke (= Pernambuco), 23 sept. 1645 gewezen capt. ten dienste van de W.I.-Comp., 21 okt. 1651 luit. cornell in Brasilië, tr. vóór 23 sept. 1645 *Johanna van Geenen.*

II B. *Andries van Lobbrecht* tr. *Margaretha Petersdr.*

Op 24 dec. 1629 machtigt hij *Dirck Bosch* (zie IIA, 2) „residerende op 't gemeen landt diepmolen, tegenwoordig liggende Doesburg" en legt daarbij machtiging over van zijn zoons *Adriaan* (volgt III D) en *Mathijs* van 10 juni 1626, en van dr. en zn. *Elisabeth* en *Crijn* van 1 okt. 1627 en 5 juli 1628, opgemaakt door notaris E. Engelen te Arnhem.

In voornoemd protocol van 10 juni 1626 (notaris C. Verduyn, Utrecht) geven *Adriaan Andries,* kistemaker, oud ca. 23 jr., wonende te Utrecht, en *Mathijs Andries,* zijn broeder, oud ca. 20 jaar, soldaat in de comp. onder capt. Aelbout, garnizoen houdende binnen St. Andries, machtiging aan hun vader *Andries Mathijs van Lobbrecht* te compareren voor schepenen van Vianen om een plecht te casseren, die *Peter Henrixs Backer,* hun zal. peet vader van moederszijde gevestigd heeft op zijn huis te Vianen op de hoek van de Backersteeg, afkomstig van hun zal. moeder *Margarietjen Peters.*

Uit dit huwelijk:

1. *Adriaan,* volgt III D.
2. *Matthijs,* geb. ca. 1606, in 1626 soldaat.
3. *Elisabeth.*
4. *Crijn.*

111 D. *Adriaan van Lobbrecht,* geb. ca. 1603, schrijnwerker, tr. 1° Utrecht 10 sept. 1626 *Gouda Petersdr. van Hensburgh,* overl. Utrecht 28 nov. 1636, nalat. man met kind: hij tr. 2" Utrecht 18 maart 1638 (huw.voorw. 19 januari 1638 notaris C. Verduyn, Utrecht) *Catharina van Stolk* (in sommige acten *van Stolckwijck*), overl. Utrecht 14 sept. 1657, dr. van *Isaack Jans* en bva *Jacobsdr. van Royestein.*

Uit het lste huwelijk (alle kinderen gedoopt te Utrecht (geref.):

1. *Pieter, 13* maart 1628, overl. 6 nov. 1648.
2. *Matthijs, 28* febr. 1629.
3. *Gijsbert,* 11 sept. 1631.
4. *Margriet,. 21* sept. 1634.

Uit het 2e huwelijk:

5. *Margriet, 4* aug. *1639.*

6. *Andries, 27* april 1641.
7. *Marrichje, 29* jan. 1643.
8. *Pieter, 26* jan. 1649.

Van niet met name genoemde kinderen van *Adriaan van Lobbrecht* wordt het overl. te Utrecht aangegeven op 5 okt. 1629, 30 sept. 1633, 10 nov. 1634, 8 okt. 1655 (2) en 1 okt. 1655.

II C. *Willem van Lobbrecht,* gehuwd vóór 11 aug. 1618, als hij won. aan de Vaert (Vreeswijk) een proc. geeft aan *Gijsbert van Berlicum* en *Frederick Matthijs van Lobbrecht,* zijn broeder (notaris C. Verduyn). Waarschijnlijk is hij identiek met *Willem Matthijs,* die huwt te Utrecht (Jac.kerk) 16 maart 1603 met *Aeltje Dirks van Hattem.*

Hun zoon is waarschijnlijk *Matfhijs van Lobbrecht,* secr. op de Vaart, als zodanig vermeld in een testament van 14 nov. 1646 van *Evert van Lobbrecht* (III A).

Niet geplaatst konden worden Mr. *Nicolaas van Lobbrecht,* overl. Utrecht 19 aug. 1639, nalatende zijn vader; en *Michiel Lobrechsz.,* die won. in de Twyestr. 16 april 1615 te Utrecht huwt (geref.) met *Aeriaentje Andries.* Een *Matijs van Lobbrecht,* die 24 mei 1630 overl., nalatende vader en moeder, won. in de Schoutensteeg, zal wel een zoon van *Frederick* (IIA) zijn geweest.

Bij een voortgezet onderzoek zal zeker blijken tot dit geslacht te behoren *Sara Renefta van Lobbrecht,* weduwe van Ds. *Philippus Bredius,* pred. te Thamen a.d. Uythoorn, die op 10 nov. 1755 boedelscheiding maakt met haar kinderen (notaris A. Hoevenaar, Utrecht). Zie o.a. Ned. Leeuw 1905, k. 247.

Bronnen: notariële acten Utrecht: C. Verduyn, 11 aug. 1618, 10 juni 1626, 21 maart 1633, 2 sept. 1638, 29 sept. 1641, 28 okt. 1641, 7 nov. 1641; idem huw.voorw. 16 juni 1626, 19 jan. 1638, 16 dec. 1640; W. van Galen 3 jan. 1628, 27 febr. 1628; W. Zwaerdecroon 29 jan. 1628; G. Houtman 9 april 1627, 12 dec. 1628, 24 dec. 1629, 30 jan. 1631, 28 juni 1645, 21 juli 1645, 14 aug. 1645, 23 sept. 1645, 12 mei 1646, 4 sept. 1646, 13 okt. 1646, 14 nov. 1646, 17 mei 1647, 19 juli 1660, 1 april 1661, 22 sept. 1663, 20 mei 1662; B. van Eck 21 okt. 1651 en G. Vastert 31 maart 1659.

Utrecht. W. A. WIJBURG JR

Verzameling de Neufforge. In zijn „Armorial", verschenen van 1820 tot 1830, kondigt de schrijver, *M. de Neufforge,* de verschijning van een supplement hierop aan. Een dergelijke uitgave is echter niet opgespoord kunnen worden. De mogelijkheid bestaat, dat deze aantekeningen van De Neufforge zich thans nog in een bibliotheek of particulier archief bevinden. Is iemand de verblijfplaats van deze stukken, in het bijzonder de genealogieën der geslachten, vermeld in de voorrede van voormeld „Armorial", bekend? Waar heeft deze *De Neufforge* gewerkt en waar is hij overleden?

Brussel. J. F. DE MONTIGNY.

INHOUD VAN DIT NUMMER.

Bestuursmededelingen. — Kwartierstaat, van Jan Maurits Drijfhout van Hooft', door A. H. Drijfhout van Hooff (slot). — Van Egmond tot den Luchtenberg, door Mr. A. Haga. — Het geslacht Wisselinck te Bredevoort, door A. B. van Hengel. — Vragen en antwoorden.

DE NEDERLANDSCHE LEEUW- ---

MAANDBLAD VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde,

BESCHERMHEER Z.K.H. DE PRINS DER NEDERLANDEN, PRINS VAN LIPPE BIESTERFELD

Dit blad verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.
Bijdragen en correspondentie, bestemd voor het Maandblad te richten tot de Hoofdredacteur MR. W. W. VAN VALKENBURG, *„Nijenstede", Backershaegen*laan 70, Wassenaar
De jaarlijkse contributie (abonnement) ad *f* 20,— gelieve men steeds vóór 1 februari te voldoen door storting op postrekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.

Correspondentie, bestemd voor het Bestuur, gelieve men te richten tot de Secretaris IR. C. M. R. DAVIDSON, *Jacob de Graeffiaan 17,* 's-Gravenhage.
Alle overige correspondentie (niet bestemd voor Bestuur of Redactie), zomede opgaven van adresverandering, te richten aan het Bureau van het Genootschap, *Bleijenburg 5,* 's-Gravenhage.

De redactie van het Maandblad wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor de strekking of de inhoud der ondertekende stukken

No. 12 **LXXVe Jaargang** **december 1958**

BESTUURSBERICHTEN.

Het Bestuur geeft met leedwezen kennis van het overlijden van M. J. L. Baron Taets van Amerongen van Renswoude, sedert 1926 gewoon lid van het Genootschap.

Adreswijzigingen:

J. A. F. S. VAN ALPHEN .... ***New-York*** 17 ***(U.S.A.)***
Nethe rlands Information Bureau
711 Third Avenue.

H. J. EVERS ..... ***Rijswijk.*** ***(Z.H.)***
Burg. Elsenlaan 91.

DR. J. J. WOLDENDORP ..... *Ressen,* **gem. *Bemmel.***
Ressensestraat 46.

Het geslacht Van (De) Bunynk, heren van Eerbeek en de Grotercamp,

door MR. A. P. VAN SCHILFGAARDE.

In 1593 werd *Goossen* ***Buninck,*** onmondig, na dode van zijn moeder *Gertrud* ***Mentings,*** met het zutphense leen Mentinck onder Hengelo (G.) beleend, waarbij zijn vader *Goossen* ***Buninck*** als hulder optrad. In 1624 was hij meerderjarig; hij werd in 1670 opgevolgd door zijn gelijknamige zoon. Na diens overlijden werd een magescheid opgemaakt (7 juni 1681) waarbij het leen werd toebedeeld aan ***Tyman Sfuyrman*** tot Stoltenberg (gelegen onder Welsum, gem. Olst) als man van ***Columba Theresia de Buyninck.*** De erflater heet hier ***Goswyn de Buyninck tot Eertbeecke. Tyman Stuurman is*** gestorven in 1714, zijn vrouw in 1727.

Toen ik bij een onderzoek naar de geschiedenis van het kasteel Eerbeek *Gosewijn* ***de Buininck*** in 1658 als koper van dit goed aantrof, wist ik niets van zijn herkomst af, en in de litteratuur was niets over dit geslacht te vinden. Het leenregister bracht mij nu op het spoor van dit in het Zutphense levende geslacht, dat steeds R.K. gebleven is en een aanzienlijk goederenbezit verwierf.

Doordat in 1698 door ***Marcel de Bunynck*** (de zoon van de koper van Eerbeek) gesproken werd van zijn broeder ***Jacobus de Buning*** tot de Grotercamp (een goed gelegen ten oosten van het dorp Gorssel), kon met vrucht een onderzoek ingesteld worden in de protocollen van het scholtambt Zutphen, waaronder Gorssel ressorteerde, en werden eveneens de markenboeken van Gorssel en Eschede door mij geraadpleegd.

De slechte toegankelijkheid van de zutphense protocollen, die slechts van vrij late datum af van indices voorzien zijn, hebben mij belet dit onderzoek volledig te verrichten. Hetgeen ik vond geef ik dus zonder overtuigd te zijn dat er niet meer te vinden zal zijn. De Gemeentearchieven van Zutphen en Zwolle en de Rijksarchieven te Utrecht en Zwolle alsmede ons medelid mr. A. Haga verschaften mij enige waardevolle gegevens.

In 1530 komt als eerste mij bekende ***Bunynck*** een *Gosen* voor, geërfde in de Gorsseler mark. Hij verschijnt regelmatig in diverse acten, tot in 1560 zijn erfgenamen vermeld worden. Blijkens een acte van 1550 (geregistreerd in 1563) had hij met zijn vrouw ***Willemken*** iets in de mark van Eschede gekocht.

De in 1580 e.v. jaren voorkomende *Gosen* ***Buninck,*** die identiek moet zijn met de hulder van 1593 uit het gelderse leenregister, is ongetwijfeld zijn zoon geweest. Deze had een zuster ***Thomasje,*** die c. 1560 huwde met ***Henrick Smeinck,*** en een ongetrouwde zuster ***Truyken,*** die in 1609 aan haar broeders-zoon *Gosen* ***Buyninck*** en diens vrouw haar aandeel

in de Groettherkamp c.a. (waaronder Groette Buyningskloet) onder Eschede overdroeg, zoals dit haar van haar vader, moeder, broeders en zusters aangeërfd was.

Wij kunnen dus 3 Gosen's onderscheiden in rechte lijn:

I. *Gosen Buninck*, komt voor 1530-1560, gehuwd met *Willemken*.

II. *Gosen Buninck*, komt voor 1580-1624, is gestorven vóór 17 april 1624, was gehuwd met *Gertruid Menting*, die voor 1593 overleden is, met nalating van:

III. *Gosen Buning*, onmondig in 1593, mondig in 1624, markerichter van Gorssel (1635), † vóór 1670, die in 1624 met zijn vrouw *Lumme van Rijswijk*, † vóór 1650, voorkomt. Uit dit huwelijk zijn drie zoons geboren, waarvan *Gosewijn in* 1658 Eerbeek kocht, en *Arnold Laurens* in het Zutphense bleef, terwijl de zoon *Marcel* alleen in 1650 vermeld wordt. Er is mij alleen een acte van 1650 bekend, waarin deze drie als broeders voorkomen, maar hun verwantschap staat bovendien vast, omdat *Marcel*, de zoon van *Gosewijn*, de heer van Eerbeek, *Herman Bunyng*, de zoon van *Arnold Laurens*, als zijn neef aanspreekt (Coll. v. Lamsweerde, Inv. 10, fol. 3v).

Genealogie:

I. *Goossen Bunynck*, geb. c. 1500 † vóór 1560, tr. 1° (morgengave Zutphen 17 juli 1525) *Truyken Suiren:* tr. 2° (morgengave Zutphen 24 januari 1543) *Wilhelmina Haifffkens*, † na 1576.
Uit het eerste huwelijk 4 kinderen:
1. *Thomas(je)*, † na 1579, tr. (morgengave Zutphen 29 december 1561) *Henrick Smeinck*, † vóór 1579.
2. *Herman*, † na 1560.
3. *Henricka*, † *voor 1605.*
4. *Mechteld*, † na 1563.
Uit het tweede huwelijk 2 kinderen:,
5. *Gosen*, volgt sub II.
6. *Truyken*, † na 1609.

II. *Goossen Bunynck*, geb. c. 1545, † vóór 1624, tr. *Geerfruid Menting*, † vóór 1593.

III. *Goossen Bunynck*, onmondig 1593, mondig 1624, † vóór 1669, tr. (huw. voorw. 21 nov. 1613) *Lumma van Rijswijck*, † na 1636 en vóór 1650.
Uit dit huwelijk 3 zoons:
1. *Goossen*, volgt sub IV A.
2. *Marcel*, mondig in 1650, † voor 1681.
3. *Arnold Laurens*, volgt sub IV B.

IV A. *Gosewijn (de) Bunynck*, geb. c. 1620, koopt in 1658 het huis Eerbeek van de graaf van Limburg-Bronckhorst. † in 1681, tr. (huw. voorw. Amersfoort 3 sept. 1650) *Cecilia Delfft*, die alleen nog in 1658 genoemd wordt en vóór 1681 overleed, dr. van *Jacob* en *Margaretha van Weede*.
Uit dit huwelijk:
1. *Marcel*, volgt sub V A.
2. *Theresia Columba*, geb. 13 april 1655, † in 1727, tr. 7 juli 1681 *Tyman Stuurman* tot den Stoltenberg, geb. 10/11 febr. 1646, † vóór 1710, zn van *Alphert* en *Johanna de Goyer*.
3. *Jacobus Cornelis*, tot den Grotercamp (welk goed hij in 1705 verkoopt aan zijn, neef Herman Hendrik Bunynck), tr. Zutphen 15 okt. 1693 *Euphemia Maria van Eenschoten*, won. te Deventer; zij komen samen in 1699 voor.

4. *Maria Margaretha*, tr. Hall 2 april 1691 *Peter Philippus van Blockland* tot Giessen. (vgl. Ned. Leeuw 1956, k. 215).
5. *Geertruida Cecilia*, tr. vóór 1688 *Hendrik Althetus Stuurman*, † *vóór 1699*, broeder van Tyman vnd., en tevoren proost van Kranenburg en kanunik van St Lebuinus.

V A. *Marcel(&) de Bunynck*, heer tot Eerbeek, geb. c. 1650, † in 1718, tr. Velthuysen ten overstaan van het gerecht van haar vader (na kerkelijk huwelijk te Utrecht) 13 juli 1680 *Maria Philiberta van der Borch*, † in 1728, dr. van *Caspar*, heer van Velthuysen, Bijleveld, Rosweide etc., en diens lste vrouw *Maria Cornelia van Renesse*.

Uit dit huwelijk:
1. *Joannes Goswynus*, geb. Eerbeek 27 maart 1682, † ald. 28 maart 1682.
2. *Cecilia Barbara*, geb. Eerbeek 4 dec. 1683 (o.st.), † voor 1720, tr. Hall 6 april 1717 *Joseph Maurits van Lamsweerde*, geb. in 1679, ritmeester, † in 1734, die hertr. 1° in 1720 *Petronella Megteld van Huissen* tot de Wardt en 2° in 1732 *Joaneta Chrisfina von Spittael* tot de Poll. Uit dit huwelijk geen kinderen.
3. *Maria Elisabeth*, geb. Eerbeek 25 aug. 1685, tr. Hall 8 aug. 1719 *Johan Gerrit van Doeyenburg à Cuylenburgh*, heer tot Lakemond.

IV B. (Jhr.) *Arnold Laurens (van) Bunynck*, geb. c. **1630**, in 1645 student te Padua, als afkomstig uit Kleef, huwde *Helena Clara van den Steen*. Zij komen samen in 1657 voor in een acte met haar zuster *Adelheidt Sibilla von den Stein*, vrouw van *Herman Birckman* zu Strombden. Ik vond deze laatste terug in de Kölnische Geschlechter van Fahne (1, S. 351) als *Herman Birckman* (uit een keulse patriciersfamilie), Herr zu Strunden, wiens zoon *Arnold* in 1718 stierf; zijn verwanten, de heren Van Buininck, waren zijn testamentaire erfgenamen.
Uit dit huwelijk:

V B. (Jhr.) *Herman Hendrik (van) Bunynck*, geb. c. 1660, † Gorssel 8 aug. 1709, koopt in 1705 de Groterkamp van zijn neef Jacobus Cornelis, tr. Emmerik 16 juli 1692 *Margaretha Maria Knoppert*, begr. Zwolle 11 augustus 1733, dr. van *Reinier*, burgemeester van Zwolle, en *Maria Gerardina Bruyns*.
Uit dit huwelijk 10 kinderen:
1. *Arnold Laurens Ignatius*, volgt sub VI B.
2. *Maria Margaretha*, geb. c. 1694, † in 1727, tr. (huw. voorw. Zwolle 9 jan. 1719) *Henrick Willem Aloysius van Dorth tot Medler*, vaandrig, † op Rysselt 27 jan. 1759, zn van *Hendrik Willem* en *Catharina Maria van Twickel*. Hij hertr. in 1733 *Sibilla Maria van Sfuerman* van den Stoltenberg. Hun dochters *Helena Clara* en *Maria Margaretha* erfden in 1772 de Grotercamp van hun oom Marcel Hendrik (V B sub 8).
3. *Columba Maria Francisca*, ged. Zwolle 22 aug. 1695, † jong.
4. *Reinhard Gosewijn Franciscus*, ged. Zwolle 1 aug. 1696, woonde te Zwolle, † na 1733.
5. *Agnes Maria Aloysia*, ged. Zwolle 7 febr. 1698, kanonikes te Neusz, † Emmerik na 1732.
6. *Columba Henriette Arnolda*, ged. Zwolle 2 juni 1699, woonde te Zwolle, † na 1733.
7. *Cecilia Elisabeth Francisca*, ged. Zwolle 13 juni 1701, testeerde in 1749.

8. *Marcel Hendrik Aloysius* (baron) *van Buninck,* ged. Zwolle *26* nov. 1703, bezitter van de Grotercamp, † c. 1771 als laatste mansoir, althans in Gelderland, tr. (huw. voorw. 29 dec. 1749) *Arnolda Columba* baronesse *Sfuerman,* † na 1778, die hertr. Gorssel 7 juli 1771 *Gerrit Joost Carel* (baron) *van Kufschreufer,* † Deventer 30 dec. 1774 (zie Ned. Leeuw 1951, k. 192, waar A. C. Stuerman, weduwe Van Duninck genoemd wordt).
9. *Geerfruid Adelheid,* † Emmerik in 1725.
10. *Goswin Arnold,* proost te Cranenburg, † in 1730.

VI B. (Jhr.). *Arnold Laurens Ignafius van Buninck,* ged. Zwolle 19 april 1693, † vóór 1734, tr. *Johanna Sibilla van Aachen,* weduwe in 1734.

Uit dit huwelijk:

1. *Arnoldus Theodorus,* kanunnik, † vóór 1734.
2. *Johannes Gosuinus,* proost, † vóór 1734.
3. Carolus *Franciscus,* kanunnik te Munstereifel in 1734.
4. *Wolfgang Wilhelmus,* in 1734 gulik-bergse hofraad van de keurvorst van de Paltz.
5. *Maria Anna,* † na 1734.

Over twee Doopsgezinde leden van het geslacht De Gijselaar.

door MR. H. F. WIJNMAN.

In een belangwekkend artikel, getiteld „Een verkeerde aansluiting in de genealogie de Gijselaar" en verschenen in het Maandblad De Nederlandsche Leeuw, LXXV (1958), kol. 446-452, heeft Mr. 0. A. van der Meer betoogd, dat de genealogie *de Gijselaar,* zoals deze is afgedrukt in Nederland's Adelsboek van 1929, niet juist is en dat althans generatie V dient te vervallen.

Generatie V luidt in voornoemd Adelsboek als volgt:
„*Cornelis Jacobsz. de Gijselaer,* vermeld in het droogscheerdersgild 1570, tr. *Marifge Mathijsdr.*"

Het Adelsboek van 1942 is uitvoeriger:
„*Cornelis Jacobsz. de Gijselaer,* alias *Block,* vermeld sedert 1556, lid van het droogscheerdersgilde en van het lakenkoopersgilde te Dordrecht, leeft nog 1578, † waarschijnlijk 1589, tr. *Marifge Mafhijsdr.*" [1]).

Aangezien volgens Mr. van der Meer het echtpaar *Cornelis Jacobsz. de Gijselaer en Marifge Mathijsdr.* slechts één dochter had, nl. *Adriaenfge* (eerst gehuwd met *Jan Claesz. van der A,* later met *Simon Jansz. Paridaen),* moet *Jacob de Gijselaer (1577-1636)* (generatie VI in het Adelsboek) de zoon zijn van een ander dan Cornelis Jacobsz. de Gijselaer. Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid wijst dan Mr. van der Meer *Adriaen Jacobsz. de Gijselaer* aan als vader van *Jacob de Gijselaer* voornoemd. Deze Adriaen was een zoon van de Dordtse lakenkoper *Jacob Cornelist. de Gijselaer* (generatie IV in het Adelsboek en een jongere broeder van *Cornelis,* zodat alleen generatie V in het Adelsboek foutief blijkt te zijn.

Het is dus zaak zoveel mogelijk gegevens over Adriaen te verzamelen. Mr. van der Meer deelt mede, dat zijn vrouw *Anneken Adriaensdr.* heette, een dochter was van *Adriaen Jacobsz. (in) Medenblicq* en *Fijchjen Adriaensdr.* en op 4 april 1598 nog leefde. Adriaen zelf wordt op 4 jan. 1574 vermeld als erfgenaam van zijn vader *Jacob Cornelisz. Giselaer* en werd op 12 sept. 1583 in het gilde der lakenkopers te Dordrecht opgenomen: toenmaals had hij twee kinderen, *Jacop en Adriaenfgen* [2]). In de dordtse gilderekeningen komt zijn naam in 1586 en 1592 voor [3]). Op 16 jan. 1607 kwam zijn stal aan Dirick Janssen [4]). Tussen 19 mei en 25 november 1607 verwisselde hij het tijdelijke met het eeuwige [5]). In de na zijn dood opgemaakte inventaris van zijn nagelaten goederen wordt gesproken van Jacob en *Dirck Adriaenszonen,* zijn kinderen, van zijn zonen hier te lande zijnde, en *Alewijn van der A* als man en voogd van *Adriaenfje Adriaensdr* zijn dochter [6]).

Toch is hier voorzichtigheid geboden. Immers in een tot dusverre door de schrijvers over het geslacht de Gijselaar niet opgemerkt artikel, wordt ons medegedeeld, dat *Adriaen Jacobs,* zoon van de Dordtse lakenkoper Jacob Cornelisz. en broederszoon van de Doopsgezinde martelaar Cornelis Cornelisz., alias Cornelis de Gijselaer, in 1571 in het dorp Klundert is geëxecuteerd!

Dit artikel is getiteld „Eene Doopsgezinde vermaning in de Klundert anno 1571" en is door de Hervormde predikant Dr. W. Meindersma gepubliceerd in de „Doopsgezinde Bijdragen", LII (1912), blz. 31-44. Meindersma had nl. op het Rijksarchief te 's-Hertogenbosch in de collectie P. Cuypers van Velthoven kopieën gevonden van bescheiden over een aantal Doopsgezinden uit Klundert of Niervaert (Nieuwervaart), die in 1571 waren geëxecuteerd. Deze bescheiden geven een belangrijke aanvulling op het verhaal der executie in het bekende werk van Tieleman van Braght, „Het bloedig tooneel of martelaers spiegel der Doopsgesinde of weerloose Christenen" [7]).

Voor wij ons met Adriaen zullen bezighouden, willen wij nagaan wat over diens oom de martelaar Cornelis Cornelisz. de Gijselaer bekend is. Men leest in de Ned. Leeuw XLVI (1928), kol. 5/6, dat hij werd „onthoofd om de religie 1572", een zoon was van Cornelis Ariensz. de Gijselaer (generatie 111 in het Adelsboek) en Lijsbeth Adriaensdr. en „elders een zoon van Koppen de Gijselaer te Dordrecht wordt genoemd". In een acte van 13 aug. 1583 wordt gezegd, dat Cornelis Cornelisz. Gijselaer „in den Ruygenhil om die religie wille gedoot is" [8]). Van Braght noemt hem inderdaad „den sone van Koppen de Gijselaer van Dordrecht" en vertelt uitvoerig hoe in de nacht van 5 op 6 augustsus 1571 [9]) een bijeenkomst van Herdopers te Klundert door de schout en zijn rakkers werd verstoord. Slechts zes of zeven der talrijke aanwezigen werden gevangen, w.o. de voorganger Jan Petersz. en de genoemde Cornelis. Daags na de bijeenkomst werd ook nog gevangen genomen „Michiel [10]) den oom van Cornelis de Gijselaer, getroowt sijnde met de weduwe van Valerius de School-meester, die in het jaer 1568 omtrent drie jaer voor desen te Brouwershaven geoffert was [11]), den welken alsoo

---

[1]) Aldus eveneens Ned. Patriciaat XX (1935/'36). Uit het artikel van Mr. van der Meer blijkt, dat Cornelis Jacobsz. de Gijselaer 4 dec. 1580, zijn vrouw Maritge Mathijsdr. (vermoedelijk een dochter van Mathijs Vrancke en Celije Adriaensdr.) 27 aug. 1581 te Gouda werd begraven.

[2]) Ned. Leeuw LIII (1935), kol. 136/138.
[3]) Ned. Leeuw XLIX (1931), kol. 90.
[4]) Ned. Leeuw LIII (1935), kol. 138.
[5]) Ned. Leeuw LXXV (1958), kol. 450.
[6]) Ned. Leeuw XLVI (1928), kol. 7/8.
[7]) 1ste druk (Dordrecht 1660), 2de deel, blz. 656/658, 2e druk (Dordrecht 1685), 2de deel, blz. 603/605.
[8]) Ned. Leeuw LIII (1935), kol. 135.
[9]) Van Braght zegt ten onrechte 1572.
[10]) Meindersma noemt deze Michiel Gerritsz., wever uit, Prinsenhage; hij werd 1 okt. 1571 te Breda verbrand.
[11]) Zie Van Braght, 2de druk, blz. 371 e.v.

hij sijne vrienden was comen te besoeken, om haar uyt het woord Gods in haren druck te vertroosten". Alle gevangenen werden naar Breda vervoerd om aldaar verhoord te worden. Uitdrukkelijk zegt Van Braght, dat hij in 1659 bij het gerecht navraag heeft gedaan naar een verslag van de plaats gehad hebbende verhoren, doch moest vernemen dat bij een enige jaren tevoren uitgebroken brand alle bescheiden waren vernietigd. Men mag dus van geluk spreken, dat Dr. Meindersma afschriften van de betrokken stukken heeft teruggevonden.

Uit het verhaal bij Meindersma vernemen wij dat *Cornelis Cornelisz. de Gijselaer* bij het verhoor op 17 aug. 1571 opgaf 40 jaar oud (hij was dus geboren circa 1541) , droogscheerder van beroep en burger van Dordrecht te zijn. Circa 1560 was hij in de buurt van Emden herdoopt door de bekende rondreizende Doopsgezinde leraar Lenaert Bouwens, die zelf steeds buiten schot is weten te blijven. Op de pijnbank gelegd noemde hij verschillende namen van geloofsgenoten, doch hij kon zijn bekentenis niet ondertekenen „à cause qu'il a ses mains et bras rompus par les tortures". Naar de autoriteiten van Dordt werd geschreven om nadere inlichtingen over de vrouw en dochter van *Cornelis Cornelisz.* Ten slotte moet laatstgenoemde nog in 1571 in de polder Ruigenhil onder Klundert verbrand zijn [12]).

Adriaen Jacobsz. werd eveneens op 17 aug. 1571 te Breda verhoord. Meindersma noemt hem een zoon van *Jacob Cornelisz.,* lakenkoper te Dordt en tevens eigenaar van een hoeve „in den Rugenhille by der Nyeuwer Vaert of Clundert". Eigenaardig is, dat Van Braght *Adriaen* niet kent. Er wordt aangetekend, dat hij 28 jaar oud was (hij was dus geboren in 1543) en droogscheerder van beroep. Maar men kan bij het eerste verhoor uit Adriaen niets bijzonders krijgen. Op 21 aug. 1571 wordt hij op de pijnbank gelegd. Hij bekent dan, dat hij door de genoemde Lenaert Bouwens te Dordrecht is herdoopt ten huize van zekere Christiaan uit Vlaanderen, die niet lang geleden te Antwerpen was verbrand. Na de pijniging heeft de ongelukkige een ogenblik van zwakte en vraagt gratie. Bij het verhoor van 23 aug. d.a.v. is hij echter deze zwakheid te boven. Dan wil hij niets bekennen, „declairent en oultre qu'il s'est repenty d'avoir à nous déclairé, qu'il se voulut convertir veu qu'il n'est point d'intention de le faire". Reden genoeg dus om hem nog eens „jusques aux os" te kwellen, maar weinig meer vertelt hij, dan dat hij een jaar geleden te Dordrecht vermaningen heeft bijgewoond ten huize van „Adriaen Hughes, coeckebackere op de Ridyck", welke gehouden werden door Johan Tielens, nu reeds in Den Haag geëxecuteerd. Op 27 aug. werd Adriaen nog eens gepijnigd. Meermalen is het hem gelukt brieven in handen te spelen van familieleden. Een dezer briefjes, dat door verraad van de cipiersvrouw in beslag genomen werd, is aan het dossier toegevoegd en wordt door Meindersma in extenso gepubliceerd. Het is een ontroerend stuk, een afscheidsbrief gericht aan zijn huisvrouw, door hem „hartgrondelicke alderliefste scaep" genoemd. Het briefje doet de schrijver kennen als een ontwikkeld, ernstig en vroom man. Blijkbaar was hij kort tevoren getrouwd, want hij spreekt niet over een kind of over kinderen, zelfs krijgt men niet de indruk dat zijn vrouw in verwachting is. Wel heeft hij het over zijn beminde ouders *(Jacob Cornelisz. de Gijselaer en Adriaentken Adriaensdr.),* broeders en zusters (nl. *Cornelis, Jacob, Aeltken* en *Mariken,* zie „De Ned. Leeuw", LIII, 1935, kol. 137/138).

[12]) Overeenkomstig de instructie van Alva van 16 aug. 1571 werd degene die zich voor zijn dood met de kerk verzoend had, onthoofd, niet verbrand.

Begin okt. 1571 werd Adriaen opnieuw gepijnigd. Men wist nog enkele namen van Dordtenaren en van twee Rotterdammers uit hem te krijgen. Dan leest men bij Meindersma: „Korten tijd hierop is hij zeker tegelijk met zijn oom *Cornelis Cornelisz.* geëxecuteerd, wellicht zooals hij zelf reeds gedacht had te Klundert. Wij maken dit op uit een Spaanschen brief dd. 27 Aug. 1572, waarin naar aanleiding van de geconfisceerde goederen uit de boerderij van *Jacob Cornelisz.,* de vader van *Adriaen,* gesproken wordt over *Cornelis Cornelisz.* en *Adriaen Jacobsz.* het vorig jaar gevangen genomen en geëxecuteerd in het dorp Nyervaert wegens de secte der Wederdoopers".

Het komt mij voor dat Meindersma zich hier ten aanzien van *Adriaen* vergist en dat hij de spaanse brief van 27 aug. 1572 verkeerd gelezen heeft. Immers de mogelijkheid, dat *Jacob Cornelisz. de Gijselaer* twee zonen heeft gehad ten name van *Adriaen* lijkt mij in verband met hetgeen tot dusverre over het geslacht *de Gijselaer* is gepubliceerd, uitgesloten. Het zou zeker de moeite waard zijn het dossier over de klundertse martelaren, berustend in het bossche Rijksarchief, aan een nader onderzoek te onderwerpen.

Wij moeten dus wel concluderen, dat *Adriaen* uiteindelijk gratie heeft verkregen, nadat hij zijn „dwalingen" had herroepen. Trouwens kort na 1571 trad een verandering op in de houding van de autoriteiten tegenover de wederdopers: reeds in aug. 1572 hielden deze opnieuw bijeenkomsten te Klundert, maar toen nam Breda geen notitie meer van hen.

In verband met het bovenstaande zou ik met de nodige reserve te willen voorstellen generatie V van de genealogie De *Gijselaar* aldus te lezen:

Adriaen Jacobsz. de Gijselaer, geb. Dordrecht in 1543, Doopsgezind ged. ald. ca. 1565, om der geloofswille gevangen te Klundert 6 aug. 1571, doch kort daarna begenadigd, droogscheerder en lakenkoper, lid van het gilde te Dordrecht 1583, † Dordrecht tussen 19 mei en 25 nov. 1607, tr. ca. 1571 *Anneken Adriaensdr.,* leeft nog 4 april 1598, dr van *Adriaen Jacobsz.* (in) *Mr. Denblicq* en *Fijchjen Adriaensdr.*

Ten slotte wil ik er Mr. van der Meer nog op wijzen dat ik in „De Ned. Leeuw", XLVI (1928), kol. 280/282 reeds de beide door hem geciteerde huwelijks-intekenacten van *Jacob de Gijselaer* (generatie VI Adelsboek) in extenso heb gepubliceerd: uit de eerste er van blijkt dat *Jacob* in de loop van 1604 van Dordrecht naar Amsterdam is verhuisd. Verder wees ik er op dat *Nicolaas de Gijselaar* (generatie VII Adelsboek) eigenaar is geweest van de beroemde muziekherberg „D'Os in de Bruyloft" aan de Oudenbrugsteeg te Amsterdam, welke herberg hij in 1658 verkocht aan Joachim Arras.

Het geslacht Herman.

door F. J. HERMAN.

Inleiding.

De oudst mij bekende voorvader van het thans nog levende geslacht *Herman* is *Johann Jacob Hermann,* die omstreeks 1760 vanuit Bad Ems in Nassau-Dietz naar de lage landen aan de zee trok om aldaar in 's-Gravenhage een bestaan te vinden. Op XIV p[ost] Trinitatis 's jaars 1761 werd hij, geboortig van Ems, als lidmaat van de Evangelisch Lutherse Gemeente (Lidmatenboek A-N, 1750—1805, Archief van de Evang. Luth. Gemeente No. 2) door Ds. Sander aangenomen terwijl op die zelfde datum ook een *Charlofta Margaretha Hermann,*

eveneens uit Bad Ems, als iidmaat van hetzelfde kerkgenootschap aangenomen wordt. Vermoedelijk hebben wij hier dus te doen met een broer en zuster.

Op 4 oktober 1767 ondertrouwde *Johann Jacob Hermann* te 's-Gravenhage met ***Helena van Schufferop*** (Legger van huwelijksafkondigingen 1767-1772, bl. 30, Rechterlijk archief No. 801) welk huwelijk in de Kloosterkerk op 18 oktober 1767 (Trouwboek van de Kloosterkerk van de Nederd. Geref. Gem. 1767-1772, Kerkelijk register No. 205) door P. Nieuwland bevestigd wordt. Met dit huwelijk houdt hoogstwaarschijnlijk ook de akte van 30 september 1767 verband: ,,Rec(eptum) 23 Maart 1768. Getuige hier mede ik ondergeschreve, dat *Johann Jacob Hermann* een Ledemaat zij der Evangelische Luthersche Gemeente in 's-Gravenhage, en dat ons niets tot zijn nadeel bekent zij; hem van harten toewenschende den Goddelijken zeegen. Actum 's-Gravenhage, den 30 Sept(em)b(e)r Anno 1767. Jo. Conr. Andr. Sander, Hoogduitsch Leeraar der voornoemde Gemeente". (Register van vreemdelingen, 1761-1769, bl. 180. Gem.-Archief 1; O.A. 382).

Blijkens de te 's-Gravenhage gebruikelijke procedure moest een dergelijke akte overlegd worden teneinde het burgerschap te verkrijgen.

Uit de aantekening ,,Receptum 23 Maart 1768" blijkt, dat hij deze toen ter bevoegder plaatse heeft ingediend en uit de akte uit Register van vreemdelingen 1761—1769, bl. 180, Gem.-Archief I; O.A. 382 blijkt wederom, dat hij als zodanig was toegelaten.

,,59.47. *Herman (Johan Jacob)* geb(oren) in Nassau Dietz, Luth. (ersch), aardewerker en zijn vrouw ***Helena Schufferop,*** geb(oren) te Rotterdam, heeft reeds 20 jaar in den Haag gewoond, Geref (ormeer)t Lidm(aa)t, 23 Maart 1768 geextrad(eer)t attest(ati)e van Dns J. C. A. Sander d(at)o 30 Sept(em)b(er) 1767 voor ***Johan Jacob Hermann,*** en vervolgens verleend acte van admissie". Tevens komt hij voor in het Naamregister der persoonen van de Gereformeerde Religie ter inwooninge in den Hage toegelaten op voorwaarde van niet ten laste der Haagsche Armen te zullen komen. Gemeente-Archief I, O.A. 434: ,,*Herman (Johan Jacob)* geb(oren) in Nassau Dietz, Luth(ersch) en zijn vrouw ***Helena*** *Schutterop,* geb (oren) te Rotterdam, geref (ormeert) ''.

Helaas is blijkens mededeling van de archivaris van het Gemeente-archief van 's-Gravenhage geen jaartal bekend.

Zoals uit het Register van vreemdelingen blijkt was hij van beroep ,,aardewerker'' en bestaat er mogelijk verband met de toenmalige porcelein-industrie te 's-Gravenhage.

Keren wij thans nog een wijle terug naar bovengenoemde ***Charloffa Margarefa,*** dan zien wij, dat zij op 18 april 1762 ondertrouwde (Legger van huwelijks-afkondigingen, 1761—1766, bl. 38. Rechterlijk archief No. 800) en op 2 mei 1762 in het huwelijk trad.

,,Den 2 Mey 1762 *Johannes* ***Pieferse,*** wed (uwnaa)r soldaat int Regim(en)t Holl(andsche) G(arde)s onder de Comp(agnie) van den L(uitenan)t Coll(onel) van Kretchmar met ***Charloffa Margarefa*** *Herman j* (onge) d (ochter), geb(oren) te B a v e n s (is Bad Ems) int Pruyssische en beide wo(nende) alhier. (Getekend) F. C. Engels, D. Holswilders". (Trouwboek van de Hoogduitsch-Gereformeerde Gemeente, 1756-1780. Kerkelijk register No. 303).

Lang heeft dit huwelijk niet geduurd want in 1763 vinden wij, dat zij als weduwe met één kind eveneens admissie als ingezetene van 's-Gravenhage vraagt, terwijl zij daar toe een testimonium overlegt van dezelfde predikant als *Johann Jacob* het jaren later doet.

,,Rec(eptum) 10 October 1764. Getuige hier mede ik ondergeschreve, dat ***Charloffa*** *Margaretha* ***Hermannen,*** weduwe ***Pieferssen*** een ledemaat zij der Evangelische Luthersche Gemeente in 's-Gravenhage, en dat ons niets tot haar nadeel bekent zij; haar van harten toewenschende den Goddelijken Zeegen. Actum 's-Gravenhage, den 25ste Nov (em) b (er) Anno 1763, Jo. Conr. Andr. Sander, Hoogduitsch Leeraar der voornoemde Gemeente". (Register van vreemdelingen, 1761—1769, bl. 170vo. Gemeente-archief O.A. 382). De akte van admissie wordt haar verleend zoals uit het Register van vreemdelingen 1761-1769, bl. 170vo. Gemeente-archief 1, O.A. 382 blijkt: ,,41. ***Hermannen (Charloffa Margarefa)*** weduwe van ***Jan Pieferssen,*** geb(oren) van Nassau Dillenburg, met een kind geb(oren) alhier, houd slapers, Luth(ersch). 10 October 1764 geextrad(eer)t attest(at)ie van Ds. J. C. A. Sander, in d (ato) 25 November 1763 voor C. ***M. Hermannen*** weduwe van *J.* ***Pieferssen,*** en dus aan haar verleend acte van admissie".

Door het ,,houden van slapers" trachtte zij dus voor haar en haar kind in haar levensbehoeften te voorzien.

Het is mij een voorrecht om aan al diegenen, die mij bij de totstandkoming van deze arbeid in de loop der jaren met hun waardevolle inlichtingen bevoordeeld hebben, mijn oprechte dank te betuigen, terwijl ik mij gaarne voor aanvullingen en eventuele rectificaties ten zeerste aanbevolen houd.

Wapen: Sedert 1928 voert dit geslacht *Herman:* in rood een klimmende zilveren ram met gouden horens. Dekkleden: zilver en rood. Helmteken: de ram van het schild uitkomend.

Genealogie.

Eerste generatie:

1. ***Johan(n) Jacob*** *Herman(n),* geb. Emserbad in Nassau-Dietz omstr. 1735, aardewerker, werd te 's-Gravenhage op ,,XIV post Trinitatis (Drievuldigheidsdag = 31 mei) 's jaars 1761 aangenomen tot lidmaat van de Evangelisch Lutherse Gemeente bij Do Sander": † te 's-Gravenhage en begr. ald. op het Noorderkerkhof op 5 jan. 1784, oud 49 jaar. Hij huwt, als j.m., te 's-Gravenhage in de Kloosterkerk 18 okt. 1767 (huwelijksafk. 4 okt. 1767) ***Helena*** *van Schutterop,* j.d., geb. en ged. te Rotterdam (Geref. Kerk) 6 febr. 1735 (getuige: Helena Jelisen (Jillis) — moeder van vader's zijde —, † te 's-Gravenhage en begr. ald. op het Noorderkerkhof op 1 sept. 1787, dr. van ***Johannes,*** kleermaker op de Zijl, later mr. kleermaker wonende in de ,,Weeze''straat, en *Jannetie* ***Hanferman.***
   Uit dit huwelijk:
   1. ***Maria Louisa*** *Herman,* geb. te 's-Gravenhage en ged. aldaar (Grote Kerk) 30 nov. 1768 (getuige: Apolonia Herman), † 's-Gravenhage 20 nov. 1769.
   2. *Johanna Herman,* geb. te 's-Gravenhage en ged. aldaar (Nieuwe K.) 21 okt. 1770 (getuigen: Johannes van Schutterop en Anna van Schutterop), † 's-Gravenhage 16 juli 1849. Zij huwt te 's-Gravenhage 7 april 1813 ***Johannes Andreas Riedel,*** geb. te Haarlem en ged. ald. 14 jan. 1744 (doopboek Luth. Gem.), tuinman, † 's-Gravenhage 3 okt. 1817, zn. van ***Ferdinand*** en ***Anna Maria Wagner (Wagenaar).*** en wedr. van ***Johanna Francina Merkenzaat.***

Uit dit huwelijk geen kinderen.

3. ***Sophia Christina Herman,*** geb. te 's-Gravenhage en ged. ald. (Nieuwe Kerk) 26 april 1772 (getuigen: Johannes van Schutterop en Anna van Schutterop), † 's-Gravenhage 8 maart 1829. Zij huwt te 's-Gravenhage 2 febr. 1800 (huwelijksafk. 19 jan.) ***Claude François Barbier,*** geb. 's-Gravenhage 20 aug. en ged. ald. (Waals-Geref. Gem.) 27 aug. 1750 (getuigen: Mons(ieur) Claude François Sandoz, Major des Gardes Suisses Parrain et Dame Louise Jeanne Marguerite Bedaux, née le Chambrier de Travanet Marraine), † 's-Gravenhage 31 mei 1824, zn. van ***David*** en ***Therese van Orneren (Maria Theresia van Ommering*** vlgs trouwakte) en weduwnaar achtereenvolgens van 1. ***Johanna van Eijk, 2. Martha van der Lee*** en 3. ***Pieternella Franken.***
   Uit zijn laatste huwelijk acht kinderen.
4. ***Johannes Herman,*** volgt 11.
5. ***Charlotta Herman,*** geb. te 's-Gravenhage en ged. ald. (Nieuwe Kerk) 31 aug. 1777, † ongehuwd te 's-Gravenhage en begr. ald. op het Noorderkerkhof 4 dec. 1801.
6. ***Alida Herman,*** geb. te 's-Gravenhage en ged. ald. (Grote Kerk) 16 dec. 1778 (getuige: Alida Pieters), † 's-Gravenhage en begr. ald. op het Noorderkerkhof 24 dec. 1778.

Tweede generatie:

11. ***Johannes Herman,*** geb. 's-Gravenhage en ged. ald. (Nieuwe Kerk) 9 april 1775 (getuigen: Johannes van Schutterop en Anna van Schutterop), verwer, † (zonder beroep) 's-Gravenhage Wijk M 7, 12 sept. 1838, tr. 1°, als j.m., 's-Gravenhage ten stadhuize en in de Kloosterkerk 3 juni 1798 (ondertr. 20 mei 1798) ***Alida Lindeman,*** j.d., geb. 's-Gravenhage en ged. ald. (Grote Kerk) 27 dec. 1772, † 's-Gravenhage — wonende Nieuwe Haven — en begr. ald. (Nieuwe Kerkhof-L 194–) 7 febr. 1804, dr. van ***Ferdinand*** en *Juliana Vorg;* tr. 2° 's-Gravenhage ten stadhuize en in de Nieuwe Kerk 29 juli 1804 (ondertr. 15 juli 1804) ***Levina (Lauania, Lorina) Moens.*** j.d., geb. Amsterdam en ged. ald. (Nieuwe Kerk) 24 juni 1772, † Amsterdam, wonende Nieuwe Looyerstraat Nr. 7, Houtkopershofje, 2 febr. 1814 (de aangifte geschiedde door Johannes Herman en Johannes Henricus Stenneken — tweede vader van Levina Moens), dr. van ***Johannes*** en *Johanna* ***Korthals.***

Handtekening van *Johannes Hermann* (1775—1838).

Uit het eerste huwelijk:

1. ***Jacob Herman,*** volgt IIIa.
2. ***Ferdinand Herman,*** geb. 's-Gravenhage 11 sept., ged. ald. (Grote Kerk) 13 sept. 1801 (getuige: Anna Cat(ha)rina Lindeman), † te 's-Gravenhage — wonende op de Turfmarkt — en begr. ald. (Nieuwe Kerkhof) 21 nov. 1804, 3 (jaren oud).

Uit het tweede huwelijk:

3. ***Johanna Cat(ha)rina Elizabet(h) Herman,*** geb. 's-Gravenhage 19 jan., ged. ald. (Nieuwe Kerk) 20 jan. 1805 (getuige: Johanna Herman = zuster van de vader), † te 's-Gravenhage en begr. ald. op het Noorderkerkhof 2 maart 1805, [oud] 6 (weken).
4. ***Elizabeth Johanna Cat(ha)rina Herman,*** geb. 's-Gravenhage 24 jan., ged. ald. (Nieuwe Kerk) 26 jan. 1806 (getuige: Catrina Henneman), † te 's-Gravenhage — wonende Turfmarkt G 408 — en begr. ald. op het Noorderkerkhof 14 febr. 1806, oud 16 d (agen). Bewindhebbende of erfgenaam: Johannes Herman.
5. ***Johannes Hendrikus Herman,*** volgt IIIb.
6. ***Elizabeth Johanna Cat(ha)rina Herman,*** geb. 's-Gravenhage 8 jan. (wonende Ammunitiehaven Nr. 317), ged. ald. (Nieuwe Kerk) 8 jan. 1809, † te 's-Gravenhage — a(m)munitiehaven Nr. 317 — en begr. ald. op het Noorderkerkhof 31 Bloeimaand (mei) 1809, oud 18 w(eken). Bewindhebbende of erfgenaam: J. Herman.
7. ***Wilhelmus Herman,*** volgt IIIc.

Derde generatie:

IIIa. ***Jacob Herman,*** geb. 's-Gravenhage 19 sept., ged. ald. (Grote Kerk) 22 sept. 1799 (getuige: Juliana Lindeman), winkelier in „Fransche porceleinen serviezen, Engelsch aardewerk, kristal en glaswerk benevens in Parfumeriën", woonde 's-Gravenhage, Spuistraat Nr. 23, Wijk S, hoek van de Haagpoort en later te Amsterdam — zonder beroep —, te Utrecht en te Baarn, † Baarn 11 aug. 1870 ten huize van zijn zoon Ds. F. J. Herman en begr. ald., tr. 's-Gravenhage 12 nov. 1823 (proclamatiën 2 en 9 nov. van de puije van het Raadhuis) ***Maria Clara*** *Schultz,* geb. 's-Gravenhage 18 aug., ged. ald. (Grote Kerk) 22 aug. 1798, † te Baarn, ten huize van haar schoonzoon Ds. F. J. Herman, 13 maart, begr. ald. 18 maart 1884, dr. van ***Wilhelmus*** *Gerardus* en ***Juliana Anthonia Lindeman.*** (Bij het huwelijk verklaart de bruid „dat haar vader sedert een geruimen tijd afwezend is en onbewust te zijn van deszelfs tegenwoordig verblijf").

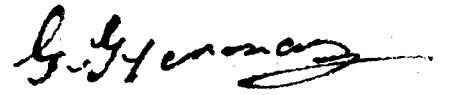

Handtekening van *Jacob Herman* (1799—1870)

Uit dit huwelijk:

1. ***Ferdinand Jacob Herman,*** volgt IVa.
2. *Jacob Johannes,* volgt IVb.
3. *Juliaan* ***Antonie Herman,*** volgt IVc.
4. *Daniel Herman,* geb. 's-Gravenhage 17 dec. 1836, ged. ald. (Grote Kerk) 8 jan. 1837, studeerde theologie zowel te Amsterdam 1856-1861) als te Utrecht in de jaren 1856 (8 april 1856: Danielus Herman, Haganus, Th.)', 1858 en 1860, candidaat in de godgeleerdheid 7 sept. 1858: was te Amsterdam in 1858 vice-praeses van het studentengezelschap „Minerva" en in 1862 ab-actis van het theologisch leesgezelschap „Diligentia"; † ongehuwd Amsterdam, ten huize zijner ouders — Haarlemmerhouttuinen, Nr. 135 —, 30 april 1862.
5. ***Elisabeth Frederica Maria Herman,*** geb. 's-Gravenhage 17 maart, ged. ald. (Grote Kerk) 5 april 1840, † Brummen 22 mei en begr. ald. 25 mei 1912, tr. Utrecht 12 aug. 1869 — kerkelijke inzegening in de Domkerk door Ds. F. J. Herman — ***Johannes Hendrikus Wouters,*** geb. Kampen 11 sept. 1824, kapitein-

magazijnmeester der Artillerie Ned.-Oost-Ind. Leger, † Zwolle 18 febr. 1875, zn. van *Arnoldus* en *Maria Sophia Fleischer.*

Uit het huwelijk *Wouters-Herman* zijn drie kinderen bekend: 1. *Johannes Hendrikus*, geb. Baarn 24 aug. 1870, † Utrecht 24 juni 1871, 2. *Elisabeth Frederica Maria*, geb. Semarang 1 febr. 1872, en 3. *Johanna Hendrika*, geb. Semarang 27 sept. 1873.

IIIb. *Johannes Hendrikus Herman,* geb. 's-Gravenhage *17 juli,* ged. ald. (Nieuwe Kerk) 19 juli 1807 (getuige: Johanna Herman), tabakskopersleerling, kantoorbediende, † Amsterdam — wonende Nieuwe Looyerstraat Nr. 372 — 5 aug. 1866. tr. Amsterdam 18 mei 1836 (getuige o.a. Wilhelmus Herman, broeder des echtgenoots, muzykmeester, oud 26 j.) (ondertr. 5 mei 1836, waarbij zijn vader ten overstaan van de notaris op 26 april 1836 te 's-Gravenhage toestemming voor het huwelijk geeft), *Elizabeth Wilkens,* geb. Amsterdam 29 sept. 1811, †

Ds. FERDINAND JACOB HERMAN (1828—1891)
Ned. Herv. Predikant te Maasdam, Delfshaven en Baarn.

Amsterdam 30 juni 1873, dr. van *Daniel,* suppoost aan het Werkhuis te Amsterdam, en *Elsje Vonk.*
Uit dit huwelijk:

1. *Daniel Johannes Hetman,* volgt IVd.
2. *Levina Maria Herman,* geb. Amsterdam 23 mei (getuige: Wilhelmus Herman, organist), ged. ald. (Amstel Kerk) 11 juni 1848, †, ongehuwd, Amsterdam 10 juni 1910.
3. *Catharina Maria Elizabeth Herman,* geb. Amsterdam 28 juni, ged. ald. (Amstel Kerk) 27 juli 1851, †, ongehuwd, Amsterdam 17 juni 1904.

IIIc. *Wilhelmus Herman,* geb. Amsterdam 4 mei, ged. ald. (Nieuwe Kerk) 9 mei 1810, koopman in boeken, organist te 's-Graveland, † Bloemendaal, wonende te Amsterdam, 19 maart 1871, tr. Amsterdam 16 april 1835 (getuige o.a.: Johannes Hendrikus Herman, broeder des echtgenoots, kantoorbediende), (ondertr. 2 april 1835 waarbij zijn vader ten overstaan van notaris van der Meulen te 's-Gravenhage op 17 maart 1835 toestemming voor het huwelijk geeft) *Hendrikje Figge,* geb. Kampen 9 jan., ged. 31 jan. 1808 (Herv. Gem.), † te Amsterdam 5 febr. 1871, dr. van *Johannes Hermanus* en *Janna Wielink.*
Uit dit huwelijk geen kinderen.

Vierde generatie:

IVa. Ds. *Ferdinand Jacob Herman,* geb. 's-Gravenhage 3 febr., ged. ald. (Grote Kerk) 17 febr. 1828, werd als student in de theologie aan de Rijksuniversiteit te Leiden

JOHANNA CHRISTINA ADRIANA ALERS (1835—1920)
echtgenote van Ds. *Ferdinand Jacob Herman.*

ingeschreven 11 sept. 1850, Ned. Herv. predikant te Maasdam (1856—1859), te Delfshaven (1859-1865) en te Baarn (1865—1889), secr. van het Prov. Kerkbestuur, emeritus 31 dec. 1889; hij nam het initiatief tot het bouwen van een hulpkerk in de Gouvernestraat te Delfshaven „waarin op zondag 30 sept. 1866 op verzoek van de kerkenraad Ds. F. J. Herman, predikant te Baarn en Eemnes voorging". Bij die gelegenheid had de eerste collecte plaats voor een te stichten Weeshuis. Bij de herdenking van het 50-jarig bestaan van het Hervormd Burger Weeshuis te Delfshaven werd een gedenksteen

onthuld vermeldende o.a.. „Eere-Voorzitter der Stichtingscommissie was Ds. F. J. Herman, Predikant te Baarn v/h Delftshaven"; schrijver van verschillende brochures op theologisch gebied, † Utrecht 29 april 1891 en begr. ald. (Oude Algemene Begraafplaats) 4 mei 1891, hij tr. Hillegersberg 1 sept. 1859 *Johanna Chrisfina Adriana Alers,* geb. Hillegersberg 1 okt. 1835, † Baarn 7 febr. en begr. Utrecht op de Oude Algemene Begraafplaats 11 febr. 1920, dr. van *Chrisfiaan Johannes,* heel- en vroedmr. te Hillegersberg, en *Jacoba Hendrica Kelk.*

Uit dit huwelijk.

1. *Jacob Juliaan Anfonie Herman,* volgt Va.
2. Mr. *Chrisfiaan Johannes Daniel Herman,* geb. Delfshaven 17 jan., ged. ald. 8 maart 1863 door zijn vader Ds. F. J. Herman, studeerde rechtswetenschappen aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, 30 nov. 1893 doctor in de rechtswetenschappen en deed aan de Rijksuniversiteit te Leiden op 12 okt. 1898 het aanvullend examen in de javaanse en maleise talen: vertrok 14 maart 1899 naar N.O.-Indië. Voorzitter van de Landraad te Kraksaän 28 juni 1903, idem te Sindjai-Kadjang, Bikeroe, Boeloecomba en Saleijer 11 dec. 1905, lid van de Raad van Justitie te Medan 5 jan. 1908, voorzitter van de Landraad te Bangkalan-Madoera 25 sept. 1912, lid van de Raad van Justitie te Semarang 12 nov. 1915 en eervol uit 's lands dienst ontslagen en gepensioneerd 31 jan. 1924, ongehuwd wonende te Soest, † Amersfoort 4 sept. 1938.
3. *Johanna Christina Adriana Herman,* geb. Delfshaven 31 jan., ged. ald. 26 maart 1865 door haar vader Ds. F. J. Herman, † Wiesbaden 14 febr. en begr. Baarn (Oude Algemene Begraafplaats a/d Eemnesserweg) 19 febr. 1937, tr. Baarn 6 juni 1889 *Henri George Jaques Eschauzier,* geb. Amsterdam 6 febr. 1848, † Baarn 16 april 1931, zn van *Hendrik Johannes* en *Elizabeth de Hertogh,* en wedr. van *Pefronella Jacoba Bloem.*

   Uit het huwelijk *Eschauzier-Herman: Elisabeth Johanna,* geb. Baarn 11 sept. 1895 [Amersfoort].

4. *Ferdinand Jacob Herman,* geb. Baarn 4 nov. 1867, † ald. 25 juli 1868.
5. *Daniel Ferdinand Jacob Herman,* volgt Vb.
6. *Margaretha Maria Elisabeth Herman,* geb. Baarn 27 maart, ged. ald. 30 april 1871 door haar vader Ds. F. J. Herman, vertrok 17 dec. 1902 als onderwijzeres naar Zuid-Afrika (Transvaal) en beoefende daar later de natuurgeneeswijze, verschillende geschriften op dit gebied deed zij het licht zien o.a. „Hoe om gesond te word en gesond te bly", Natuurgeneeswyse, deur Mevrou Prof. J. Kamp (Potchefstroom), Drukkerij en Uitgeverij J. H. de Bussy, Pretoria, 1926, † Johannesburg 26 sept. 1943, tr. Volksrust (Transvaal) 11 dec. 1898 Prof. *Jan Kamp,* geb. Enschede 10 dec. 1862, hoogleraar in de Letterkunde aan de Potchefstroom Universiteit Kollege, lit. docent aan de Theol. School, Potchefstroom, † te Potchefstroom 25 juli 1924, zn van *Hetman* en *Geziena Luyerink.*

   Uit het huwelijk *Kamp-Herman:* 1. *Willem Cornelis Wijnmalen* Kamp, geb. Volksrust 12 nov. 1904, 2. *Herman Ferdinand Kamp,* geb. Potchefstroom 22 dec. 1905, 3. *Johanna Geziena Margaretha Kamp, geb.* Potchefstroom 4 aug. 1908 en 4. *Jan Albert Kamp,* geb. Potchefstroom 7 febr. 1911.

IVb. *Jacob Johannes Herman,* geb. 's-Gravenhage 15 april, ged. ald. (Grote Kerk) 25 april 1830, winkelier in kristal en glaswerk, wonende o.a. te Amsterdam, Haarlem en Utrecht, werd op 17 febr. 1870 van Utrecht naar Londen afgeschreven, † in het buitenland in 1875 (overigens niets van hem bekend). Tr. Amsterdam 29 april 1852 (getuige o.a.: Ferdinand Jacob Herman, zonder beroep, wonende te Leiden, oud 24 jaren) *Gerardina Vorderman,* geb. 's-Gravenhage 24 febr., ged. ald. (Grote Kerk) 19 maart 1826, † 's-Gravenhage, ten huize van haar zoon Jacob Johannes Herman (Vc), 8 maart 1891 en begr. ald. op de Algemene Begraafplaats a/d Kerkhoflaan in het graf van haar zoon Jacob Johannes, dr. van *Jacobus Adolph* „drajer", en *Wilhelmina van Vliet.*

Uit dit huwelijk:

1. *Julia Maria Gerardina Herman, geb.* Haarlem 7 febr., ged. ald. (Grote- of St. Bavokerk) 6 maart 1853, wordt door haar vader op jeugdige leeftijd mede genomen naar het buitenland. Huwt in Transvaal *Franc Devenish.* Nadere gegevens nog onbekend.
2. *Jacob Johannes,* volgt Vc.

IVc. Ds. *Juliaan Anfonie Herman,* geb. 's-Gravenhage 3 maart, ged. ald. (Nieuwe Kerk) 11 maart 1832, werd als student in de theologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht ingeschreven 27 aug. 1852 (Julianus Antonius Herman, Haganus, T) en werd in 1858 als candidaat tot de evangeliebediening door het Provinciaal Kerkbestuur van Utrecht — wonende te Amsterdam — toegelaten, Ned. Herv. predikant te Lutten (1858—1861), aldaar op zondag 19 dec. 1858 bevestigd door Ds. F. J. Herman, predikant te Maasdam, † Amsterdam — ten huize van zijn ouders, Haarlemmerhouttuinen no. 135, wonende te Lutten — 19 april 1861, tr. Rotterdam ten stadhuize en kerkelijk 1 dec. 1858 (getuigen o.a.: Ferdinand Jacob Herman, 30 j., predikant, wonende te Maasdam; Jacob Cramer, 24 j., adjunct directur Zendelingshuis, wonende te Rotterdam) *Johanna Cornelia Cramer,* geb. Rotterdam 31 dec. 1835, † Amersfoort 18 dec., begr. ald. op de Algemene Begraafplaats a/d Soesterweg 22 dec. 1902, dr. van *Jan Anfhonie,* apotheker te Rotterdam, en *Cornelia Claudia van Waning. Johanna Cornelia Cramer* tr. 2° Rotterdam 1 dec. 1869 *Willem Andries Hoek,* geb. Schiedam 7 okt. 1827, koopman, † Velp (gem. Rheden) 17 april 1888, zn. van *Jacob* en *Eva Maria van Alphen,* en wedr. van *Jacoba van Zon.*

   Uit het huwelijk *Hock-Cramer:* 1. *Willem Andries,* geb. Utrecht 5 juni 1875, en 2. *Johanna,* geb. Utrecht 18 juli 1876.

Uit dit huwelijk:

1. *Maria Clara Herman,* geb. Rotterdam 18 dec. 1859, † 's-Gravenhage 24 juni 1934, tr. Utrecht — ten stadhuize en in de Domkerk ald., huwelijk ingezegend door Ds. F. J. Herman — 11 nov. 1880 Ds. *Jacobus Christoffel de Mol Moncourf* geb. Groningen 27 aug. 1856, werd als student in de theologie aan de Rijksuniversiteit te Groningen ingeschreven 20 okt. 1874 en te Utrecht in 1878, deed ald. in 1880 zijn proponents-examen, predikant te Bunnik (1881—1883), Vriezenveen (1883-1889) en Nieuwerkerk a/d IJssel (1889—1891), † Ermelo 15 febr. 1915, zn. van *Jacobus Christoffel,* commissionnair in granen, medestichter van de Vrije Universiteit te Amsterdam en *Jenna Uit hof.*

Uit het huwelijk *de Mol Moncourt-Herman:* 1. *Johanna Cornelia Claudia,* geb. Bunnik 30 nov. 1881, † ald. 7 april 1882, 2. *Jacobus Christoffel,* geb. Bunnik 15 mei 1883, † Vriezenveen 6 mei 1884, 3. *Julius Antonie Herman,* geh. Vriezenveen 6 mei 1884, † Harderwijk 30 dec. 1 891 en 4. *Jenna Johanna,* geb. Vriezenveen 26 sept. 1885. [Arnhem]

IVd. *Daniel Johannes Herman, geb.* Amsterdam 30 sept., ged. ald. (Amstel Kerk) 27 okt. 1839, kantoorbediende, † Amsterdam 10 febr. 1881, tr. Amsterdam 22 aug. 1867 *Johanna Christina Baarslag,* geb. Amsterdam 18 jan. 1842, † Amsterdam 3 april 1917, dr. van *Willem Herman,* „taalmeester", later „docent in oude talen", en *Johanna Maria Stephanus.*

Uit dit huwelijk:

1. *Johannes Hendrikus Herman,* geb. Amsterdam 31 aug. en ged. ald. (Wester Kerk) 20 sept. 1868, † Amsterdam 7 juli 1871.
2. *Johanna Maria Herman,* geb. Amsterdam 18 jan. en ged. ald. (Eilands Kerk) 20 febr. 1870, † ongehuwd Amsterdam 4 okt. 1909.
3. *Willem Herman Herman,* volgt Vd.
4. *Hendricus Johannes Herman,* volgt Ve.
5. *Hermanus Arnoldus Herman,* geb. Amsterdam 4 sept. en ged. ald. (Amstel Kerk) 26 sept. 1875, † Amsterdam 18 febr. 1876.
6. *Daniel Johannes Herman,* geb. Amsterdam 21 jan. en ged. ald. (Wester Kerk) 11 febr. 1877, † Amsterdam 7 jan. 1878.

Vijfde generatie:

Va. Ds. *Jacob Juliaan Antonie Herman,* geb. Delfshaven 14 mei, ged. ald. 16 juni 1861 door zijn vader Ds. F. J. Herman; als student in de theologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht ingeschreven 23 sept. 1879 en werd in 1891 — een langdurig lijden aan het ene oog, waarvan hij later het licht moest missen belemmerde en vertraagde zijn studie — als candidaat tot de evangeliebediening door het Provinciaal Kerkbestuur van Zuid-Holland toegelaten, Ned. Herv. predikant te Everdingen (1892-1894), Hummelo (1894-1901) en Oldenzaal (1901—overlijden), † Hengelo in het Algemeen Ziekenhuis ald. 10 febr., begr. Oldenzaal (Nieuwe Prot. Begraafpl.) 13 febr. 1930 (na zijn overlijden nam de christelijke school daar ter plaatse de naam „Ds. J. J. A. Herman-school" aan), tr. Baarn 21 jan. 1892 *Giertje Cornelia Voorthuysen,* geb. Baarn 8 jan. 1862, † Oldenzaal 31 maart, begr. ald. ('Nieuwe Prot. Begraafpl.) 4 april 1929, dr. van *Dirk,* geneesheer, en *Maria Johanna Molemans.*

Uit dit huwelijk geen kinderen.

Vb. Ds. *Daniel Ferdinand Jacob Herman,* geb. Baarn 14 mei, ged. ald., door zijn vader Ds. F. J. Herman, 20 juni 1869, werd in 1890 ingeschreven als stud. in de theol. aan dc Rijksuniversiteit te Utrecht en als candidaat tot de evangeliebediening door het Provinciaal Kerkbestuur van Gelderland op 8 nov. 1895 toegelaten, Ned. Herv. predikant te Tricht (gem. Buurmalsen) (1896—1901), te Obdam (1901—1903), te Zaltbommel (1903-1906) en te Schagen (1906 — overlijden). In 1909 richtte hij te Schagen met o.a. Ds. J. W. E. van Loon uit Barsingerhorn (N.H.) „De Westfriesche Kerkbode" op en nam het initiatief tot de verbouwing van het „Tehuis voor Ouden van Dagen" ald., † Amsterdam, in het Burgerziekenhuis, wonende te Schagen (N.H.) 5 juni 1910.

begr. Baarn (Oude Algem. Begraafpl. a/d Eemnesserweg) 9 juni 1910, tr. Utrecht 30 jan. 1896 (kerkelijke inzegening in de Domkerk ald. door zijn broer Ds. J. J. A. Herman) *Margaretha Fehrmann,* geb. Utrecht 26 juni 1874, † Amersfoort, ten huize van haar schoonzoon no-

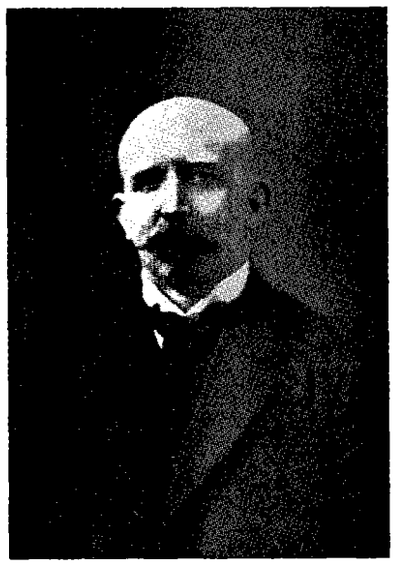

Ds. DANIEL FERDINAND JACOB HERMAN (1869—1910)
Ned. Herv. Predikant te Tricht, Obdam, Zaltbommel en Schagen.

taris J. G. Klaassen, wonende te Arnhem, 10 april 1926, begr. Baarn (Algem. Begraafpl. a/d Eemnesserweg) 13 april 1926, dr van *Christiaan Nathanael,* apotheker te Utrecht, en *Maria Femina Tirion.*

Uit dit huwelijk:

1. *Johanna Maria Herman,* geb. Tricht (gem. Buurmalsen) 24 okt. 1896, ged. ald. (Ned. Herv. Kerk) door haar vader Ds. D. F. J. Herman 7 maart 1897, onderwijzeres te Duiven en te Eindhoven a/d Nutsschool. Zij tr. 1° Amersfoort 22 mei 1919 (4 juni 1931 door echtscheiding ontbonden) *Johan Gerrit Klaassen,* geb. Spankeren (gem. Rheden) 20 okt. 1875, bewaarder der Hypotheken en van het Kadaster en kandidaat-, notaris te Eindhoven (1906—1925), notaris te Amersfoort (1925—1946), toegelaten als privaat-docent in de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Utrecht om onderwijs te geven in het notarieel en fiscaal recht (4 nov. 1925) en bekend auteur op dit gebied, † Amersfoort 16 april 1947, zn. van *Willem,* rentmeester, en *Teuntje van Zadelhoff;* tr. 2° Holborn 24 juni 1931 *Isaäc Jan van den Helm,* geb. Maarsseveen 23 mei 1883, keel-, neus- en oorarts te Amersfoort, † ald. 14 maart 1949, zn. van Mr. *Isaäc Jan Jasper,* notaris, en *Dorothea Maria Elisabeth de Vlugt, en gewezen* echtgenoot van *Adriana Jozephina van Hoogstraten [Amersfoort].*

Uit het huwelijk *Klaassen-Herman:* 1. *Margaretha,* geb. Eindhoven 11 okt. 1920 (Bussum); 2. *Willem,*

geb. Eindhoven 22 aug. 1922, med. stud. te Groningen, † concentratiekamp Aurich (D.) 28 nov. 1944.
Uit het huwelijk *van den Helm-Herman* zijn geen kinderen.

2. *Maria Christina Herman,* geb. Tricht (gem. Buurmalsen) 30 aug. 1898, ged. ald. (Ned. Herv. Kerk) door haar vader Ds. D. F. J. Herman, tr. Deventer 27 april 1922 (kerkelijke inzegening door Ds. J. A. Werner) *Jaques Louis Werner,* geb. Den Helder 29 juli 1895, officier der Koopvaardij bij de Holland-Amerika Lijn, inspecteur bij de H.A.L. te Antwerpen, zn. van *Jaques Louis, machinist* Kon. Ned. Marine, en *Wilhelmina Zwart. [Antwerpen]*
Uit, het huwelijk *Werner-Herman* : *Jaques Louis,* geb. Rotterdam 15 maart 1923 [Amersfoort].

3. *Ferdinand Jacob Herman,* volgt VIa.

Vc. *Jacob Johannes Herman,* geb. 's-Gravenhage 27 febr., ged. ald. (Kloosterk.) 13 april 1856, onderwijzer en hoofd van een eigen kost-, dag- en avondschool „Instituut Herman", Noordeinde 107, 's-Gravenhage, † ald. 27 jan. 1890 en begr. ald. op de Algemene Begraafplaats a/d Kerkhoflaan (Op de grafsteen is een medaljon met portret aangebracht terwijl in de steen gegrift staat: „Huldeblijk aan den Heer J. J. Herman van Leerlingen en Oud-Leerlingen"), tr. 's-Gravenhage 28 dec. 1881 *Anna Maria van Olphen,* geb. 's-Gravenhage 17 jan., ged. ald. (Grote Kerk) 14 maart 1858, † Ermelo 26 juni, begr. 's-Gravenhage (Algem. Begraafpl. a/d Kerkhoflaan) 1 juli 1944, dr. van *Hendrik Arnoldus,* meubelmaker, en *Anna Maria Kilchmeyer. Anna Maria van Olphen* tr. 2° 's-Gravenhage 25 sept. 1895 *Albert Ross,* geb. 's-Gravenhage 8 okt. 1858, referendaris bij de Pensioenraad, officier Oranje-Nassau, † 's-Gravenhage 18 dec. 1929, begr. ald. (Algem. Begraafpl. a/d Kerkhoflaan) 21 dec. 1929, zn van *Pius Bernardus* en *Klazina van Doornik.*
Uit het huwelijk *Ross-van Olphen* geen kinderen.
Uit het huwelijk *Herman-van Olphen:*
1. *Jacob Johannes Herman,* volgt VIb.
2. *Marius Hendrik Herman,* volgt VIc.

Vd. *Willem Herman Herman,* geb. Amsterdam 14 aug., ged. ald. (Ooster Kerk) 3 sept. 1871, procuratiehouder bij N.V. Harrenstein's Handel Mij., Herengracht 141-145, Amsterdam, in 1936 gepensioneerd, vertrok hij op 28 aug. naar Santpoort, † aldaar 24 juni 1940, tr. Amsterdam 30 aug. 1900 *Caroline Wilhelmina Rinne,* geb. Rinteln (D.) 9 okt. 1870, dr. van *Carel Hermann* en *Charlotte Louise Dorothea Bergmann. [Bussum]*
Uit dit huwelijk geen kinderen.

Ve. *Hendricus Johannes Herman,* geb. Amsterdam 13 aug. ged. ald. (Amstel Kerk) 7 sept. 1873, gemeente-ambtenaar te Amsterdam, klerk in vaste dienst ter Gemeentesecretarie, afdeling Belastingen, werd 1 april 1934 eervol ontslagen en vestigde zich in 1935 in de gemeente Velsen, † Velsen 25 april 1941, tr. Amsterdam 28 sept. 1905 *Helena Maria Dijkmans, geb.* Amsterdam 28 febr., ged. ald. (Nieuwe Kerk) 21 maart 1869, † Amsterdam 12 juni 1945, dr. van *Cornelis* en *Maria van Weijen.*
Uit dit huwelijk geen kinderen.

Zesde generatie:

VIa. *Ferdinand Jacob Herman,* geb. Tricht (gem. Buurmalsen) 28 febr. 1901, ged. Obdam (Ned. Herv. Kerk)

door zijn vader Ds. D. F. J. Herman 1 sept. 1901, oud-lste chemiker in de Ned. Oost-Ind. Suikerindustrie 1923—1927), oud-directeur van het Algemeen Ziekenfonds „Amersfoort en Omstreken" (1929—1956), eerv. ontsl. en gepens. 31 dec. 1955, schrijver van „De geschiedenis van het Ziekenfondswezen in Amersfoort", lid van de Gemeenteraad van Amersfoort (8 nov. 1945— 26 juli 1946), tr. lste (bij volmacht) 's-Gravenhage 9 jan. 1925 *Diena Alida Wouterina Bisdom,* geb. Eindhoven 22 dec. 1902, ged. ald. 9 april 1922, dr. van *Johan Ewoud Constantijn,* linnenfabrikant, en *Cornelia ten Dam Ham.* (Dit huwelijk werd te Utrecht op 6 maart 1935 door echtscheiding ontbonden), tr. 2de 's-Gravenhage 24 jan. 1936 *Susanna Maria Caron,* geb. Utrecht 30 aug. 1902, ged. Amsterdam (Oude Kerk) 6 april 1924, dr. van *Willem Johannes Hubertus,* gep. adj. der art., en *Cornelia Jacoba Duinker.* [Amersfoort]
Uit het tweede huwelijk:
1. *Miek Herman,* geb. Amersfoort 31 okt. 1936, ged. ald. (Remonstrantse kerk) 8 juni 194 1, leerling-verpleegster in het Stads- en Acad. Ziekenhuis te Utrecht. [Utrecht]
2. *Jeannette Jacqueline Herman,* geb. Amersfoort 24 okt. 1940, ged. ald. (Remonstrantse kerk) 8 juni 1941. [Amersfoort]

VIb. *Jacob Johannes Herman,* geb. 's-Gravenhage 3 mei, ged. ald. (Kloosterk.) 6 aug. 1882, arts, studeerde medicijnen aan de universiteiten te Leiden, Groningen en Utrecht (1901-3 febr. 191 1), huisarts te Heusden (1912), te Balk. (1916), te Hoofddorp (1919), gouvernementsarts te Magelang en Djocjakarta (1921), hospitaalarts in Deli S.O.K. (1924-1934) en huisarts te Rotterdam (1934— 1 sept. 1956), tr. 's-Gravenhage 1 juni 1912 *Mina van Heusden,* geb. Arnhem 7 april 1888, † Rotterdam 29 maart 1936, begr. 's-Gravenhage Algemene Begraafplaats a/d Kerkhoflaan 2 april 1936, dr van *Anthonie,* machinist, en *Geertruida Evers.* [Rotterdam]
Uit dit huwelijk:
1. *Jacob Johannes Herman,* volgt VIIa.
2. *Marius Albertus Herman,* volgt VIIb.

VIc. *Marius Hendrik Herman,* geb. 's-Gravenhage 30 aug., ged. ald. in de Kloosterkerk 4 nov. 1883, werd te 's-Gravenhage op 5 nov. 1907 afgeschreven naar Batavia, planter in Deli (S.O.K.) en later (1927) pensionhouder te Medan („Pension Petissah", Bindjeyweg 98, Medan), † Medan 1 dec. 1935, tr. *Anna Setimar,* geb. 1891, † Medan 31 juli 1945.
Gewettigde dochter:
Anna Maria Herman, geb. Medan 25 aug. 1918, tr. le (door echtsch. ontb.) *Robert Norreël:* tr. 2e Parijs 22 april 1954 *Pierre Jean Baptist Jacobs,* geb. Livry-Gargan (Fr.) 3 mei 1923, physiotherapeute, zn van *Pierre Jean Baptist* en *Sidonie Sophy van Nevele. [Parijs]*

Zevende generatie.

VIIa. *Jacob Johannes Herman,* geb. Heusden 2 maart 1914, rijkscontroleur bij het Dep. van Financiën, afd. Centrale Accountantsdienst, tr. Rotterdam 27 aug. 1942 *Adriana Maria Baars,* geb. Oud-Beijerland 17 febr. 1920, ged. ald. 10 april 1920, dr. van *Willem* en *Trijntje Elizabeth Vervelde. [Rotterdam]*

Uit dit huwelijk:

Yvonne *Jeanne Jacqueline Hetman,* geb. Rotterdam 5 febr. 1947 en ged. ald. (Prinsekerk) 6 april 1947. [Rotterdam]

VIIb. *Marius Alberfus Herman,* geb. Balk (gem. Gaasterland) 25 jan. 1918, R.K., vertegenwoordiger, tr. le Rotterdam 30 maart 1944 *Yda Jozina Bosman,* geb. Rotterdam 18 sept. 1921, dr van *Pieter Johannes* en *Maria van Beek* (dit huwelijk werd te Rotterdam 10 sept. 1954 door echtscheiding ontbonden) ; tr. 2e 's-Hertogenbosch 7 juni 1956 (en in de Parochiekerk ,,St. Pieter", ald., 6 sept. 1956) *Helena Elizabefh Maria Mulders,* R.K., geb. Tiel 29 okt. 1931, dr. van *Pefrus Willem Jacobus* en *Maria Helena Bernardina Smits. [Eindhoven]*

KORTE MEDEDELINGEN.

Enige aantekeningen over de delftse Ackersdijcks.

In ,,De Nederlandsche Leeuw" 1908, kolom 178 e.v. bespreekt de Heer G. Eschauzier de afstamming van *Gerrit Jansz. Delft,* koopman te Amsterdam, later thesaurier-generaal van Holland en tenslotte weer koopman te Delft. De Heer Eschauzier deelt mede, dat uit een sententie van het Hof van Holland van 24 maart 1600 blijkt, dat de vader van *Gerrit Jansz. Delft* is *Jan Joosten,* brouwer, blijkens de regeringslijsten van Boitet *Jan Joosfen Ackersdijck.*

In een naschrift van de Redactie wordt aandacht gewijd aan de vraag, of het 's-Hertogenbossche regeringsgeslacht *Ackersdijck* zoals Vorsterman van Oyen wil, van deze *Jan Joosfen* afstamt, en wordt melding gemaakt van correspondentie hierover met de heer Eschauzier gevoerd. Laatstgenoemde weet niet goed weg met deze vraag, doch plaatst nog de opmerking, dat hij meent de echtgenote van *Jan Joosfen* gevonden te hebben in *Aechtgen Gerritsdr.,* van wie zes kinderen worden genoemd in de stadsrekening van Delft van 1557 (Reg. N. 510 v. d. Rekenkamer); hij heeft echter geen zekerheid hiervan.

Deze zekerheid valt te putten uit het Schepenregister van huwelijksvoorwaarden van Delft (volgens inv. A.R.A. aanw. 1890, no 26c), waar op fol. 96 vo staan de huw. voorw. d.d. 7 okt. 1561 van *Thonis Jansz. Buys* van Dordrecht en van *Maria Jansdr.,* van wie de laatste compareert ,,bijgestaen door *Jan Joosfen* brouwer binnen Delft, en *Aechte Gerrifs,* haer vader en Moeder".

Verder valt er nog te wijzen op het feit, dat de oudste dochter van *Gerrit Jansz.* weer een *Aechfe Gerrits* is; deze trouwt 19 juli 1579 te Amsterdam met *Cornelis Cornelisz. wt den Brie1 (Briel van Welhouck).*

En dat reeds in zijn eigen tijd *Jan Joosfen* brouwer de naam *Ackersdijck* voert, blijkt in ieder geval uit de grosse van een akte van Huwelijks voorwaarden, gedateerd 10 januari 1565 en gesloten tussen *Tielman Fransz. van Werlandf* en *Magdalena Melchior Gerritszns dochter,* behorende tot een verzameling van door schepenen getekende grossen van huwelijksvoorwaarden van het Delftse gemeentearchief, inv. nr. 2065. Deze grosse, waarvan de minuut is te vinden in gemeld Schepenregister op fol. 110, vangt aan met: ,,Verschenen voor *Jan Joosfen van Ackersdijck''* etc. en is getekend: ,,*Jan Joosfen* brouwer".

Het vermoeden van de heer Elias, dat *Pieter Jansz. nae den brandt* een broer van *Gerrif Jansz. Delff zou* zijn, kan ik al evenmin als de redactie van 1908 acceptabel vinden. Deze *Pieter Jansz. nae den brandt* toch overleed volgens de heer Elias in ballingschap en was getrouwd met *Anneke Florendr.*

De Delftse weeskamer echter bevat een akte (62 / 124) waarbij op 10 aug. 1596 *Aelfge Dirckdr.,* weduwe van *Pieter Jansz. Ackersdijck,* haar acht nog levende kinderen, gewonnen bij *Pieter Jansz.* voorschreven, te weten: *Abraham,* oud 24 jaar, *Aechgen,* oud 22 jaar, *Jan,* oud 20 jaar, *Isaack,* oud 18 jaar, *Sara,* oud 16 jaar, *Trijnfge,* oud 14 jaar, *Jacob,* oud 12 jaar, en *Dirck,* oud 11 jaar, hun vaderlijk erfdeel bewijst, ,,bij anbrengen van de voochden *Gerrit Jansz Delft, Corn. Corn. wt den Bryel* en *Dirck Harmensz. de Haen''.* Kennelijk hebben we hier te doen met de weeskinderen van de broer van *Gerrit Jansz. Delft,* over wie deze zelf met zijn schoonzoon en een derde voogd is. *Pieter Jansz. Ackersdijck* zal blijkens de genoemde kinderen ± 1571 getrouwd zijn, wat past bij een jongeman die in 1555 acht jaar was (zie gemelde stadsrekening) en kan niet voor 1584 zijn overleden: dat dit in ballingschap was, blijkt niet en lijkt niet waarschijnlijk: verder is zijn vrouw *Aeltge Uircks dochter* en niet *Anneke Floren.* (Is deze Aeltge Dircks een dochter van genoemde *Dirck Harmensz. de Haen?*)

Er zouden natuurlijk in het gezin van Jan Joosten een ,,oude Pieter" en een ,,jonge Pieter" geweest kunnen zijn, doch dan is het waarschijnlijk dat die jonge Pieter geboren zou zijn na het vestigen van de lijfrenten, in gemelde stadsrekening genoemd. Dit nu zou al te mal worden; de ,,oude Pieter" leek al te jong om met Pieter Jansz. nae den brandt geïdentificeerd te worden.

Merkwaardig is, hoe de redactie van 1908 zelf wijst op de reconstructie van oude lijfrenteposten in gemelde stadsrekening van Delft, doch niettemin de conclusie trekt, dat *Maryfgen Storm Gerrit Vranckensz.dr.* reeds in 1523 weduwe van een *Joost Jansz.* geweest zal zijn. Meergemeld register van huw. voorw. bevat op fol. 33 vo. (9 januari 1545 oude stijl) de huwel. voorw. van *Joost Jansz.* en *Maritgen Gerrit Storm Vranckensz.dr.* Deze kunnen dus niet zijn de ouders van *Jan Joosten* brouwer, doch zijn ongeveer tijdgenoten van hem, vermoedelijk uit een andere familie.

Gerrit Jansz. Delff vond ik eenmaal in de Delftse Weeskamer (inv. nr. 74 òf 75, fol. 261, d.d. 2 okt. 1582) vermeld als ,,*Gerrit Jansz. van Ackersdijck,* Tresaurier generael".

Het uitgangspunt van het proces, door de heer Echauzier vermeld, is waarschijnlijk een accoord tussen *Adriaen Dircxz. van den Heuvel,* burgemeester van Gorcum, grootvader van moederszijde van het weeskint van *Joost Jansz.,* en de erven *Jan Joosten* brouwer d.d. 28 jan. 1575, te vinden in de Delftse weeskamer, inv. nr. 70, fol. 221 vo, een enigszins beschadigde akte, waaruit ik met reconstructies ( ) citeer: ,,Up huyden den XXVIIIe January anno XV^{c} LXXV stilo communi compareerde opte weescamer van Delft *Adriaen Dirxs van den Huevel,* burgemeester van Gorcum, ter eenre, en *Pieter Jansz., Jacob Lambrechfsz.* voor hen selven en mit *Dirck Harmensz. de Haen* en *Lenerf Yemantsz.* als voochden van *Joost Jansz.* weeskint, genaemt *Dirck Joosfen,* Item *Barent Pietersz.,* burgemeester van Schiedam als van wege *Gerrit Jansz.* zijn swager, mietsgaders die voors. *Pieter Jansz, en Jacob Lambrechtsz.* op huyden gestelt voochden over den kinde van *Maritge Jansdr.,* heurluyder suster, ... te k(ennen) gevende hoe dat app (...) en processen geresen souden hebben tusschen *adriaen dirxs (vanden) Hueuel* voorsn als grootevade(r van) *Dirck Joosten* achtergelaten weeskint van wijlen *Jo(ost) Jansz.* voornt, geprocreert bij wijlen *Adriaent (gen) adriaens dochter,*

des voorsn *Adriaen dirx(s) van den hueuels* dochter, en geanvaert hebbende vu(yt) den naeme van tselfde weeskint de achterge(laten) boel van de voorsn wijlen *Joost Jansz.* en *Adriaen(tgen) adriaensdr.* ter eenre, en de kinder en erfgenamen van w(ijlen) *Jan Joosten* brouwer, grootevader vant voorsn. weesk(int) van vaders zijde, ter andere zijde" etc.

Evenals in gemelde stadsrekening vinden we hier weer als kinderen van *Jan Joosten:* wijlen *Joosf, Gerrit, Maritge,* blijkbaar ook overleden, en *Pieter;* de jong overleden *Anna* ontbreekt natuurlijk: evenmin wordt genoemd *Jacoba,* doch deze kan met *Jacob Lambrechfsz.* getrouwd zijn, wat zijn comparitie „voor hem zelven" zou verklaren.

Maar over een Willem of diens nageslacht geen woord. Wel schijnt *Dirck Harmensz. de Haen* met de familie te maken te hebben (zie ook de hiervoor gestelde hypothese); hij is althans voogd zowel van de kinderen van *Pieter* als van *Dirck Joosten.*

Tenslotte valt te vermelden, dat de Delftse weeskamer ook nog enkele documenten bevat betreffende de boedel van *Jan Jansz. Ackersdijck,* die met *Engeltje Barentsdr.* gehuwd is geweest. Het zijn echter slechts schuldbekentenissen ten name van de weeskinderen, voor wie *Jacob Burger* administrateur was (64/1, d.d. 15 sept. 1590, 64/7, 64/273, 71/189 e.v.; op fol. 189 vo blijkt *Ydtgen Jans Ackersdijck* gehuwd te zijn met *Coenraedt van Nerenburch;* deze akte is gedateerd 20 sept. 1600).

MR. *O.* A. VAN DER MEER.

Van Coolwijk,

In de kwartierstaten van Mr. Willen van der Lely vinden we de afstamming van *Dirck Adriaansz. van Coolwijck* (Ned. Leeuw, 1914, kol. 327, no. 22, handschrift no 2?).

Genoemde van Coolwijck heet daar in mannelijke lijn een kleinzoon van *Cornelis van Coolwijck,* ontvanger der kerkelijke goederen, en van *Geerfruy de Grebber Claesdr.* In een noot tekent Mr. Bouricius aan, dat „de Grebber" waarschijnlijk „*van der A*" moet zijn.

Mr. Bouricius was de waarheid op het spoor, doch had haar nog niet geheel achterhaald.

Van Coolwijck is n.l. (in vermoedelijk tweede echt) getrouwd geweest met *Geertruid Claesdr. van de A(a),* dochter van *Claes Dircxsz. van der A,* die kinderen had van meer dan één vrouw. *Geertruid van der A(a)* was waarschijnlijk uit het oudste huwelijk: zie het testament van *Cornelis van Coolwijk en Geertruid Claesdr., 31* maart 1588 verleden voor nots. Burgers te Delft, inv. nr. 1509, fol. 1: testateuren woonden toen te Delft op de Voldersgracht in „de Olyphant".

Geertruid bepaalt dat de „cleren en cleynodien van de eerste huysvrouw van haar man" zullen gaan naar zijn kinderen. De naam van die „eerste huysvrouw" wordt niet genoemd. Uit de beschikkingen van dit testament valt af te leiden, dat Geertruid geen kinderen heeft: zie ook de talloze akten, over het door haar ten behoeve van haar bloedverwanten ingestelde fideicommis, Not. Arch. R'dam 137/315, 143/221, 284/46, 285/58, 390/345, 569/10 etc. en de inventaris behorende bij de bijlagen van Weeskamer Delft Liber 2 (inv. nr. 79) fol. 379, waar als haar eerste man wordt genoemd *Jan Aelbertsz.,* en haar testament 3 april 1592 verleden voor nots. Burgers vnd. te Delft, inv. nr. 1506/14, waar zij hem noemt *Jan Aelbertsz Baron.*

Cornelis van Coolwijck was in eerdere echt getrouwd met *Jacobmijntge Adriaensdr.* Zie Weeskamer 's-Gravenhage, inv. nr. 128, fol. 169, waar is opgenomen een akte van 11 sept. 1584, waarbij *Van Coolwijck* deponeert een onderhandse akte van „Bewijs" van 24 april 1584 ten behoeve van zijn vier kinderen. Deze onderhandse akte volgt in copie: daarin worden die kinderen genoemd, n.l. *Grietgen,* oud 9 jaar, *Arien,* oud 7 jaar, *Jannetge,* oud 4 jaar, en *Maritgen,* oud 9 maanden. Blijkens de medeondertekenaren van het „Bewijs", n.l. *Nicolaas de Grebber,* vervangende zijn broer *Joost de Grebber,* mitsgaders *Adriaen Sebastiaensz van Beyeren* als getrouwd met *Rusgen Adriaensdr.,* als voogden over de minderjarige kinderen, zal Jacobmijntgen wel een „de Grebber" geweest zijn.

Na zijn huwelijk met *Geertruid Claesdr. van der A is* van Coolwijk nog herhaadelijk gehuwd. Zie de trouwfiches van 's-Gravenhage, waarin ik vond:

27 mei 1607 ondertrouwd *Cornelis van Coelwijck,* ontfanger generael van de gemeene kerkendienst over Holland. weduwnaar, wonende in de gulden Olyphant te Delft, en Jouffr. *Sibilla van der Mersche,* weduwe van *Cornelis van der Goes,* in leven auditeur van de camer van rekeningen, wonende te 's-Gravenhage (attestatie op Delft 10 juni 1607);

16 dec. 1612 ondertrouwd *Cornelis van Coolwijck,* ontfanger gener. van de gem. kerkendienst naar (!) Holland, won. te Delft, en Jouffr. *Maria Splinters,* weduwe van *Willem de Jonge* burgemr. van Dordrecht, wonende alhier; getr. in de Grote kerk te 's-Gravenhage 30 dec. 1612;

12 nov. 1617 ondertrouwd *Cornelis van Coolwijck,* ontfanger gener. v. d. gem. kerkendienst over Holland, wedr., wonende te Delft, en Juffr. *Catharina van Glarges,* weduwe van wijlen capt. *Martien de Leeuwe,* won. alhier (13 nov. 1611 ondertr. te 's-Gravenhage Capt. *Martijn de Leeuw van Coolwijck,* in garnizoen te Willemstad, met Joncfr. *Catharina de Glarges,* won. te 's-Gravenhage; getr. in de Grote Kerk te 's-Gravenhage 29 nov. 1611, fol. 72 vo.)

Deze huwelijken zijn ook te vinden te Delft; dat met *Sibilla van der Mersche* werd aldaar 10 juni 1607 gesloten: en dat met *Catharina de Glarges* op 3 dec. 1617 (Trouwfiches, welke verwijzen naar de reg. 103 en 104, vermoedelijk oude nummering. In de overlijdensfiches te Delft vond ik:

„de huysvrouw" van *van Coolwijk,* begr. in de Ouke Kerk 11 maart 1612

„de huvsvrouw" van *van Coolwijk,* begr. in de Oude Kerk 12 januari 1616

Cornelis van Coolwijk, begraven in de Oude Kerk 3 dec. 1618.

Ik onderstel, dat de moeder van *Geerfruid Claesdr. van der A* geweest is *Grietgen Alewijnsdr.*

Bloys van Treslong Prins vermeldt dat te Delft in de Nieuwe kerk begraven zijn: „*Claes Dircx van der A,* sterft anno 1500; *Engeltje Alewijns,* syn huysvrouw, sterft anno 1568, de 20 July".

Een verschil van 68 laar tussen de sterfdata van echtelieden lijkt wel wat veel, al is het niet absoluut ondenkbaar.

Bovendien blijkt Bloys van Treslong Prins Timareten te citeren. Volgens een ander citaat, in Nederl. Familieblad 1883, no. 61 (noot), schreef Timareten, dat het sterfjaar van *Claes Dircxz. van der A was* „1500 . . ." en kon dus in zijn tijd tientallen en eenheden van het jaartal niet lezen.

Dat de voornaam van Claes' vrouw „*Grietje*" en niet „Engeltje" is, blijkt uit de Tresoriersrekening 1568/9 van Delft, fol. 50 vso en het „Generael Restantboek van achter-

stallige los- en lijfrenten", behorende eveneens tot het tresoriersarchief van Delft, fol. 227/8, waarover ik later meer hoop mede te delen, evenals over de functies en de vele namen van *Claes Dircxz.*

Stoutenburg.

In „De Vroedschap van Zierikzee" behandelt de heer P. D. de Vos op pagina 240 e.v. de familie *Stoutenburg.* Hij begint daar met een *Hubrechf Danielse Sfoufenburg,* van wie hij vervolgens diverse kinderen vermeldt, o.a. *Anfhonie Hubrechfsz.*

M.i. heb ik in de notariële protocollen van Delft een aardige bevestiging van de door hem vermelde samenstelling van het gezin van *Anfhonie Hubrechfs* gevonden en voorts een aanvulling van het gezin van *Hubrechf Daniels,* alsmede een paar broers van deze met nageslacht.

In de inventaris-nummers *1506, 1507, 1508* en 1509 (nummering van het A.R.A.) komen n.l. een aantal testamenten voor van *Govert Willems Brasser,* burgemeester van Delft, en zijn echtgenote *Helena Hubrechfs* (nimmer *Sfoufenburg* genoemd) die op beider familie enig licht werpen, en wel vooral op de familie van de vrouw.

Ik vond dan:

1. testament van 3 december *1577* (1507/39 vo), waarin de echtelieden elkaar bevoordelen. De vrouw legateert echter aan „*Daniel Anfhonisz.,* haar broeders zoon, bij haar inwonende", 1000 car.gl. (zie ook copie extract van dit testament 1513/1).

2. testament van de vrouw van 13 december 1585 (1508/191 vo), waarin zij het voorgaande approbeert, doch andere testamenten herroept. Inmiddels maakt zij lijftocht aan haar man en benoemt tot erfgenamen:

de wettige kinderen van haar broer *Anfhonis Hubrechts,* de wettige kinderen van haar zuster *Adriaentgen Hubrechts, Daniel Anfhonisz.,* zoon van voormelde *Anthonis Hubrechfs,* krijgt een prelegaat van ƒ 2000,— boven de hem reeds gemaakte ƒ 1000,—, echter onder de last om uit te betalen aan *Leen Thonisdr,* dochters-dochter van *Jacob Daniels,* de oom vnn de testatrice, een lijfrente van 3£ vl. per jaar.

Zij legateert aan de andere kinderen van *Anfhonis Hubrechts* elk ƒ 1000,— onder de last om *Pieterge Leenderts,* dochter van *Leendert Daniels,* eveneens oom van de testatrice, een dergelijke lijfrente te betalen.

Zij legateert aan *Helena Jansdr.,* kind van *Adriaenfge Hubrechfs* en *Jan Jobsz. Loockman.* klederen en kleinodiën, aan de wettige kinderen van deze *Helena Jansdr.* 1500 gl., aan *Haedewij Cornelisdr.,* kind van voornoemde *Adriaenfge Hubrechts* en *Cornelis Danielsz. Clerck,* 1000 gl., die belegd moeten worden.

Helena Jansdr. wordt genoemd de echtgenote van *Adriaen Cromburch* (ook *Cromwenburch?).*

Neel Oelen te Brouwershaven wordt nicht van boederszijde genoemd, zonder dat blijkt of dit is van testatrice of van *Helena Jansdr.* en *Haedewij Cornelisdr.*

Verder volgen nog legaten aan:

Cunera Hubrechfs, haar zuster,

Jaques en *Helena* van *Borsselen,* kinderen van haar zuster *Marrifgen Hubrechts,* dit echter onder last van een lijfrente aan *Marrifgen Adriaens* te Brouwershaven, oudste dochter van *Adriaen Danielsz.*

het Gasthuis te Brouwershaven, onder de last tot opneming van arme verwanten.

(*Govert Willems Brasser* maakt dezelfde dag een afzonderlijk testament 1508/189.)

3. Zij testeert opnieuw 12 april 1592 (1509/84). Weer approbeert zij haar testament van 3 december 1577, doch herroep dat van 13 december 1585, *Daniel Anthonisz.* heeft de hem toegedachte 1000 gl. al ontvangen.

Tot erfgenamen benoemt zij de zeven kinderen van haar broer *Anfhonis Hubrechts* n.l. *Daniel, Hubrechf, Bartholomeus, Liese* (mislezing voor *Liele?), Helena, Maycke* en *Magdalena,* met plaatsvervulling, doch onder de last van legaten, uit te reiken aan:

de vijf kinderen van Cunera *Hubrechts,* haar testatrice's zuster, „daer vader van was *Pieter Gerbrands Brasser",* n.l. *Hubrecht, Adriaen, Cornefia, Agneta* en *Haedewij;*

Helena Hubrechts, dr. van *Hubrecht Piefers;*

Helena Jansdr. dochter van *Adriaentge Hubrechtsdr.,* geprocreeert bij „daer vader van was *Jan Jopes Loockman":*

Haedewij Cornelisdr., dochter van *Adriaenfge Hubrechts.* geprocreerd bij *Cornelis Daniels Clerck;*

de zes kinderen van *Helena Jans* en *Adriaen Couwenburch (?)* n.l. Couwenburg, Cornelis, *Jan, Jop, Pieter* en Catharina.

Leen Thonis is de dochtersdochter van *Jacob Daniels,* de oom van testatrice.

Mayke Adriaen Daniels is de dochter van *Adriaen Danielsz.* eveneens oom van testatrice.

4. De echtelieden testeren weer tezamen op 19 augustus 1600 (1506/35), waarbij zij approberen een testament van 10 november 1594, mij niet bekend.

Verder bevat dit testament enige legaten.

M.i. levert vooral het tal en de namen der kinderen van *Anfhonie Hubrechfs (Stoutenburg)* het bewijs dat we hier met dezelfde familie te doen hebben, als De Vos beschrijft.

We zullen dan echter bij de kinderen van *Hubrechf Daniels* moeten voegen: *Cunera,* gehuwd met *Pieter Gerbrands Brasser, Marrifgen,* gehuwd met een *van Borsselen,* en *Adriaentge.* gehuwd met 1. *Jan Jobs Loockman* en 2. *Cornelis Daniels Clerck,* terwijl we van *Hubrecht Daniels* leren kennen de broers *Jacob, Leenaerf* en *Adriaen.* (Er is natuurlijk ook nog de mogelijkheid, dat het broers zijn van de niet genoemde vrouw van *Hubrecht Daniels,* die dan een *Danielsdr.* geweest zou zijn.)

Zou echter de bij De Vos op pagina 241 sub 2 gemelde *Daniel* ook niet een broer van *Hubrechf* zijn, in plaats van een zoon? Hij is in 1558 reeds schepen. *Anthonie Hubrechts is* dan pas 23 jaar.

En de op pagina 241 sub 3 genoemde *Adriaen,* wiens zoon reeds in 1570 getrouwd moet zijn? M.i. is hier een dergelijke onderstelling op haar plaats. Hij zou dan identiek zijn met de vader van *Magke Adriaen Danielst.*

Voor andere relaties van het echtpaar met Brouwershaven kan ik nog wijzen op het feit, dat *Govert Willemsz. Brasser* en *Govert Piefers Beaumont* (zijn zwager, want gehuwd met *Pieterge Willems Brasser,* vgl. gemeld testament 1508/189 en zijn huwelijksvoorwaarden van 26 mei 1559. Delfts reg. van huw. voorw. fol. 81) assistenten zijn bij de huwelijksvoorwaarden van *Anthonis Cornelisz* van Brouwershaven met *Margaretha Christiaensdr.* (hetzelfde reg. van huw. voorw. fol. 119, akte d.d. 3 juni 1578) alsmede op Weeskamer Delft, inv. nr. 75 fol. 384 e.v., waar *Dirck Willemsz. Brasser,* alias *Dirck Goverfsz.,* een broer van *Govert Willemsz. Brasser,* bewijs doet aan de kinderen uit zijn huwelijk met wijlen *Lievyncken Cornelisdr.,* bij aanbrengen van *Govert Willemsz. Brasser,* vervangende Mr. *Cornelis de Coninck,* voechd, ver-

geselschapt mit *Anfhonis Cornelisz.* en *Pieter Willemsz.* pape van Brouwershaven als oomers en besturve voechden vande zelfde weeskinderen. (1 okt. *1572)*

Het is wel jammer, dat De Vos niet bij iedere relatie de bronnen vermeldt, waaruit hij die afleidt. Nu blijft het een raadsel, wat strikt bewezen is en wat steunt op vermoedens of overlevering.

MR. 0. A. VAN DER MEER.

Wapen Triiter.

Door vriendelijke bemiddeling van de Heer C. Pama te Kaapstad ontving ik de beschrijving van het wapen van de kaapse familie *Trüter* waarvan twee leden in Nederland huwden, te weten Mr. *Johannes Andreas Trüter,* huwt Jkvr. *Louise Charloffe van Kretschmar,* en *Sophia Alida Trüfer,* huwt Jhr. *Adrien Corneille Philippe Quarles van Ufford.*

De Villiers' Kaapsche Familie's vermeldt dit wapen niet, en het was ook elders nergens vermeld. Thans blijkt dat de orginele wapenbrief, gedateerd Londen, 15 maart 1837, verleend aan Sir *John Andrew Trüfer,* Great Judge van de Kaap-Kolonie en Bearer of the Black Rod in het Parlement aldaar. grootvader van de bovengenoemden, zich bevindt in de Suid-Afrikaanse Openbare Bibliotheek te Kaapstad. De beschrijving van het wapen daarin luidt: Azure ,a fleur-de-lis or, between three antelopes heads couped, argent. On a wreath of the colours the Roman fasces proper, between two ostrichwings argent.

Wapenspreuk: Suum Cuique. Dekkleden goud en blauw.

Ziedaar een wapen waarin de waardigheid en het vaderland van de begiftigde ten volle tot uitdrukking kwamen.

De wapenbrief in quaestie werd door de achter-achterkleinzoons van Sir *John Andrew Trüfer* aan de bibliotheek geschonken.

JHR. F. G. L. 0. **VAN KRETSCHMAR.**

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

van Brederode. Ondergetekende verzamelt gegevens voor een uit te geven genealogie van het geslacht *Brederode,* **met** inbegrip van de bastaardtakken. Allen die menen hiertoe iets te kunnen bijdragen, wordt vriendelijk verzocht, zich met ondergetekende in verbinding te stellen. Hierbij is vooral gedacht aan nog niet gedrukte gegevens. Tal van bastaardtakken bestonden nog in de tijd, toen reeds doop- en trouwboeken in de kerken werden bijgehouden. Met behulp van de klappers zou men in vele archieven de Brederode's nog kunnen opsporen, speciaal in doop- en trouwboeken der 17de eeuw.

Rijswijk (Z.H.). **DR. A.** W. E. **DEK.**

van Bourgondie. *Johanna van Bourgondie,* in januari 1306 gehuwd met *Philippe* V Koning *van Frankrijk,* was de dochter van *Otto* IV Graaf *van Bourgondië. Is* de laatste identiek met de bij Isenburg, Europäische Stammtafeln, genoemde *Otto* IV Graaf *van Bourgondië,* † *17* maart 1302, vóór 1 mei 1291 gehuwd met *Mafhilde* Erfgravin *van Artois?* Wie waren zijn ouders? Isenburg vermeldt hem niet in de tabel betreffende de Graven van Bourgondië uit het Huis der Keizers van Italië.

Cambridge. **JHR. F. G. L.** 0. **VAN KRETSCHMAR.**

Elffrink-Datema-Sissingh. *Debora Ackema* (dr. van *Reinder Sierts* en *Alberfina Straatman)* ged. Groningen 28 maart 1662, lidm. Herv. Kerk ald. juni 1679, tr. (proclam. Groningen 28 nov. 1691) *Lambert Elffrink,* olderman, † vóór 1713.

Van hun kinderen zijn mij bekend:

1. *Johanna Elffrink,* ged. Groningen 9 dec. 1692.
2. *Margarefha Elffrink,* ged. Groningen 1 sept. 1694.
3. *Johannes Elffrink,* ged. Groningen 12 juli 1698, vaandrig.

De onder 2 genoemde *Margaretha* trouwde (huwel. contr. Groningen 12 jan. 1713) *Gerhardus Datema,* schrijver, zoon van *Egbert* en *Agneta Schoormans,* waaruit de volgende kinderen (o.a.?) :

1. *Margrieta Datema; 2. Lambert Datema,* cornet, † tussen 1742 en 1745, heeft nakomelingen, en 3. *Egberdina Dafema,* gehuwd met Dr. *Johan Sissingh,* waaruit o.a. *Margaretha Willemina Susanna Sissingh.*

Gevraagd, voor parenteelstaat, nadere gegevens en verdere nakomelingen van bovenstaande personen.

Alkmaar. **K. P. ACKEMA.**

van Essen-Budding. Gevraagd personalia en voorouders van het echtpaar *Willem van Essen-Gerritje Budding,* waaruit in januari 1809 te Nijmegen een dochter *Antonia* wordt geboren.

Lunteren. **F. VAN HOOGSTRATEN.**

Hill of Honilay. Teneinde het onderzoek onder de uitgebreide familie's **van dien naam naar de voorouders van** *Mary Hill of Honilay,* **echtgenote van Sir** *William Killegrew* en moeder van *Mary van Nassau Zuylestein* geb. *Killegrew,* te vereenvoudigen, wordt om mededeling verzocht van haar wapen en eventuele andere gegevens. Uit de ,,Victoria History of the County of Warwickshire" blijkt dat de Manor en Rectory of Honilay vanaf 1553 in ,,lease" gehouden werd door leden van de familie Hill tot *John Hill* in 1624/25 de Manor verkoopt. Mogelijk is deze identiek met de *John Hill,* vader van *Mary Hill.*

Cambridge. **JHR. F. G. L. 0. VAN KRETSCHMAR.**

Hulk. (LXXV 487). Door bemiddeling *van* ons medelid Mevr. Siertsema-Heuvelink, kwam ik in contact met Dr. J. Hulk t e Delft, die mij onderstaande niet geheel complete genealogie *Hulk* gaf.

1. *Pieter Jacobsz. Hulk,* geb. Gardingen (SI. Holstein) ca. 1620, schoenmaker, vervolgens papierkoper te Amsterdam, † ald. 25, begr. N. Luth. Kerk 29 juni 1697, tr. Amsterdam (ondertr. Luth. Kerk 2 okt. 1649) *Annetje Schutten,* geb. Eesens (Oost-Friesland) ca. 1628, begr. Amsterdam (N. Luth. Kerk) 13 okt. 1691.

   Uit dit huwelijk:

   1. *Jannetje Hulk,* geb. Amsterdam 9 okt. 1650, begr. ald. (N. Luth. Kerk) 7 juni 1738 (test. 27 mei 1731).
   2. *Annetje Hulk,* **geb.** Amsterdam 20 maart 1653, † jong.
   3. *Jacob,* volgt IIa.
   4. *Isaak,* volgt IIb.
   5. *Maria Hulk,* **geb.** Amsterdam 7 april 1658, tr. ald. 24 mei 1680 *Hans de Jonge,* schoenmaker.
   6. *Abraham Hulk,* **geb.** Amsterdam 7 dec. 1659, † ald. 20 juli 1677.

7. *Gerrit*, volgt IIc.
8. *Pieter*, volgt IId.
9. *Elias Hulk*, geb. Amsterdam 17 april 1667, † jong.

IIa. *Jacob Hulk*, geb. Amsterdam 23 mei 1655, roeremaker, tr. ald. 17 april 1680 *Marrifje Luycas*, weduwe van *Jurriaen Andries*.

Uit dit huwelijk:

1. *Pieter*, volgt IIIa.
2. *Abraham*, volgt IIIb.
3. *Suzanna Hulk*, tr. *Jan Cornelis de Beer*.
4. *Jannetje Hulk*.
5. *Maria Hulk*, tr. *Clamer Hendriksz. Fleur*.

IIIa. *Pieter Hulk*, geb. Amsterdam *1681*, tr. ald. 5 juli 1720 *Cornelia de Wilde*.

Uit dit huwelijk:

1. *Anfony Hulk*, geb. Amsterdam 17 maart 1724, tr. ald. 14 april 1752 *Geerfruy Buizing*.
2. *Marya Hulk*.

IIIb. *Abraham Hulk*, geb. Amsterdam ca. 1683, koperslager ald., † Amsterdam in april 1764, tr. ald. *Anna Hulk*, geb. Amsterdam, † ald. 2 okt. 1769, dr. van *Pieter* en *Dieu werfje Luy* f.

Uit dit huwelijk:

1. *Pieter*, volgt IVa.
2. *Jacob*, volgt IVb.

IVa. *Pieter Hulk*, geb. Amsterdam 28 juni 1718, mr. koperslager ald., tr. *Annetje Peyse*.

Uit dit huwelijk:

1. *Abraham Piefersz. Hulk*, geb. Amsterdam ca. 1750, etser en graveur aldaar.

IVb. *Jacob Hulk*, geb. Amsterdam 29 nov. 1719, † ald. 3 febr. 1784, tr. Amsterdam 1 dec. 1751 *Jannetje Peyse*.

Uit dit huwelijk:

1. *Abraham Jacobsz. Hulk*, geb. Amsterdam 31 dec. 1751, etser en graveur aldaar. (zelfportret in Rijksprentenkabinet).
2. *Anna Hulk*.
3. *Jacob Hulk*.

IIb. *Isaak Piefersz. Hulk*, geb. Amsterdam 17 okt. 1656, papierkoper, later vlotschuytvoerder ald., begr. Amsterdam (N. Luth. Kerk) 8 juli 1743, tr. 1° ald. 3 dec. 1679 *Marritie Jurriaens*, geb. Amsterdam 14 juli 1657/58, † ald. 3 mei 1704: tr. 2" Amsterdam 6 dec. 1705 *Gierfie Woufers Huysmans*, geb. Amsterdam 25 mei 1657, † ald. 3 maart 1714: tr. 3° Amsterdam 23 april 1715 *Barberfi Jaspers van Vullen*, geb. ald. 14 januari 1656, † Amsterdam 1719; tr. 4° Amsterdam 19 nov. 1724 *Anna Reymers*, geb. ald. 6 nov. 1675, † Amsterdam 10 nov. 1737: tr. 5" Amsterdam 2 juni 1739 *Johanna Hanecock*, geb. Amsterdam 16 juni 1689.

Uit het le huwelijk:

1. zoon, geb. Amsterdam 25 nov. 1680, † ald. 27 nov. 1680.

2. *Pieter Isaaksz. Hulk*, geb. Amsterdam 3 januari 1682. † ald. in juli 1683.
3. *Abraham Isaaksz. Hulk*, geb. Amsterdam 20 maart 1683, † ald. dezelfde dag.
4. *Pieter Isaaksz. Hulk*, geb. Amsterdam 8 juli 1684, vlotschuytvoerder, † ald. 6 januari 1735.
5. *Aeltje Zsaaksdr. Hulk*, geb. Amsterdam 22 juli 1686, tr. ald. 25 okt. 1708 *Frederik van Varel*, koekebakker.
6. *Abraham*, volgt IIIc.
7. *Isaak Isaaksz. Hulk*, geb. Amsterdam 27 okt. 1689, † ald. 11 januari 1692.

IIIc. *Abraham Isaaksz. Hulk*, geb. Amsterdam 20 april 1688, koperslager ald., † Amsterdam 23 dec. 1751, tr. ald. 7 juli 1715 *Maria Donker*, geb. Amsterdam 24 aug. 1691, ald. 27 januari 1771, dr. van *Hendrik* en *Marrifie Voshagen*.

Uit dit huwelijk:

1. *Maria Hulk*, geb. Amsterdam 25 dec. 1716, † ald. in 1717.
2. *Izaak Hulk*, geb. Amsterdam 14 aug. 1718, † jong.
3. *Maritje Hulk*, geb. Amsterdam 9 okt. 1719, † jong.
4. *Hendrikus*, volgt IVc.
5. *Abraham Hulk*, geb. Amsterdam 21 sept. 1723, † ald. 29 okt. 1726.
6. *Maria Hulk*, geb. Amsterdam 12 sept. 1725, † ald. 28 sept. 1725.
7. *Maria Hulk*, geb. Amsterdam 10 okt. 1727, † ald. 3 okt. 1728.

IVc. *Hendrikus Hulk*, geb. Amsterdam 31 aug. 1721, koperslager ald., † Amsterdam 20 april 1756, tr. ald. 20 dec. 1744 *Elisabeth Bruynenbeek*, geb. Amsterdam 7 febr. 1717, † ald. 4 mei 1776, dr. van *Dirk* en *Helena de Wif*.

Uit dit huwelijk:

1. *Abraham*, volgt Va.
2. *Marya Hulk*, geb. Amsterdam, † ald. 28 dec. 1752.

Va. *Abraham Hulk*, ged. Amsterdam (Ev. Luth. Kerk) 22 april 1750, diamantslijper en goudsmid ald., woonde op de „Boomstraat 21", † Amsterdam 2 aug. 1811, tr. ald. 19 mei 1771 *Willemijnfje ter Beest*, ged. Amsterdam (Nieuwe Kerk) 7 dec. 1746, † ald. 15 maart 1796, dr. van *Hendrik* en *Jannetje fer Beeke*.

Uit dit huwelijk:

1. *Hendrik Hulk*, geb. Amsterdam 11 okt. 1772, † ald. 16 okt. 1772.
2. *Maria Hulk*, geb. Amsterdam 13 okt. 1773.
3. *Jannetje Hulk*, geb. Amsterdam 7 juni 1776.
4. *Willemijnfje Hulk*, geb. Amsterdam in mei 1778, † ald. 17 aug. 1780.
5. *Hendrik*, volgt Vla.
6. *Jan Hulk*, geb. Amsterdam 15 febr. 1782, † ald. 5 maart 1783.
7. *Willemijnfje Hulk*, geb. Amsterdam 29 april 1783, † ald. 30 dec. 1809.
8. *Elisabeth Hulk*, geb. Amsterdam in febr. 1786.

9. *Jan Hulk,* geb. Amsterdam 30 aug. 1791, † ald. 28 sept. 1791.
10. *Cornelia Hulk,* geb. Amsterdam 30 januari 1794.

VIa. *Hendrik Hulk,* ged. Amsterdam (Ev. Luth. Kerk) 30 sept. 1779, tijdens Napoleon naar Engeland vertrokken, aldaar koopmansbediende, later koopman, vervolgens manufacturier op de Bloemmarkt te Amsterdam, daarna te Haarlem, † Haarlem 28 febr. 1858, tr. Londen (Parish of Saint George, Middlesex) 13 aug. 1803 *Mary Burroughs,* geb. Londen 20 mei 1785, † Amsterdam 28 juli 1857, dr. van *Henry Knight Burroughs* en *Anna (Storks).*

Uit dit huwelijk:

1. *Mary Ann Hulk,* geb. Londen 26 nov. 1804, tr. *Christian Friedrich Lund,* geb. Glückstadt (Holstein) 24 maart 1797.
2. *Henry Hulk,* geb. Londen 4 sept. 1806, † ald. 15 okt. 1806.
3. *Sarah Hulk,* geb. Islenton (Londen)' 21 aug. 1807, tr. Batavia 11 nov. 1840 *August Alberth Friedrich Hardehand,* geb. Hannover 30 sept. 1814, zendeling.
4. *Hendrik,* volgt VIIa.
5. *Elisabeth Hulk,* geb. Londen 9 nov. 1811, † Amsterdam 2 juli 1848, tr. ald. 16 okt. 1834 *Johannes Cornelis Stoffers,* geb. Amsterdam 3 januari 1812.
6. *Abraham,* volgt VIIb.
7. *Wilhelmina Hulk,* geb. Amsterdam 19 okt. 1814, tr. ald. 13 sept. 1844 *Gerhard Wesser,* geb. Emmerik 10 nov. 1816.
8. *Jan Hulk,* geb. Amsterdam 1 maart 1816, † ald. 25 mei 1818.
9. *Marfinus Hulk,* geb. Amsterdam 17 okt. 1817, † ald. 28 april 1865, tr. *Elisabeth Snijders.*
10. *Johannes Theodoris Hulk,* geb. Amsterdam 17 maart 1820, † ald. 23 nov. 1824.
11. *Johana Dorothea Hulk,* geb. Amsterdam 22 januari 1822, tr. ald. 11 juli 1848 *Hendrik Punt,* geb. Amsterdam 5 april 1825.
12. *Cornelia Maria Hulk,* geb. Amsterdam 3 juli 1824, † 5 juli 1835.
13. *Johannes Frederik,* volgt VIIc.

12. *Cornelia Maria Hulk,* geb. Amsterdam 3 juli 1824, † 5 juli 1835.
13. *Johannes Frederik,* volgt VIIc.

VIIa. *Hendrik Hulk,* geb. Londen 4 maart 1810, wijnhandelaar, † Zutphen 2 juni 1851, tr. 1° Amsterdam 7 april 1837 *Frederika van der Meulen,* geb. ald. *24* maart 1805, † Amsterdam 14 dec. 1839, dr. van *Hendrik* en *Anna Maria Solner;* tr. 2° Arnhem 6 mei 1841 *Gerharda Gerritsen,* geb. ald. 18 sept. 1819, † 's-Gravenhage 12 april 1899, dr. van *Jan* en *Helena Catharina Dunck.*

Uit het eerste huwelijk:

1. *Anna Maria Hulk,* geb. Amsterdam 12 dec. 1839.

Uit het tweede huwelijk:

2. *Mary Hulk,* geb. Nieuwer-Amstel 22 april 1843, † Zwolle 6 mei 1866, tr. Arnhem 3 juli 1863 *Johannes Cornelis van Lockhorst,* geb. Amersfoort 5 nov. 1837, inspecteur der Oosterspoor, † Haarlem 9 juli 1896, zn. van *Adrianus* en *Sophia Apollonia Kruyff.*
3. *Helena Catharina Hulk,* geb. Emmerik 5 juli 1844.

VIIb. *Abraham Hulk,* geb. Londen 1 mei 1813, bekend kunstschilder van zeegezichten te Amsterdam, na 1870 in Engeland, † Londen in 1897, tr. Amsterdam 2 nov. 1837 *Maria Wilhelmina van der Meulen,* geb. ald. 21 juli 1808, † Londen 22 sept. 1875, dr. van *Hendrik* en *Anna Maria Solner.*

Uit dit huwelijk:

1. *Maria Cornelia Hulk,* geb. Amsterdam 23 aug. 1838, † Leeuwarden 12 okt. 1910, tr. Haarlem 11 nov. 1859 *Carl Heinrich Wesser.* geb. Leeuwarden 17 dec. 1807.
2. *Cornelia Wilhelmina Hulk,* geb. Amsterdam 18 nov. 1839, † ald. 19 mei 1841.
3. *Hendrika Geertruida Hulk,* geb. Amsterdam 30 jan. 1841, † Oldenzaal 1 maart 1914, tr. Oosterbeek (Gld.) 5 febr. 1867 *Carl Stolle,* geb. Rebbelroth, gem. Gummersbach, (Dld.) 28 januari 1844, † Velp 24 nov. 1930, expediteur, zn. van *Carl* en *Caroline Oehler.*
4. *Hendrik Hulk,* geb. Amsterdam 12 dec. 1842, bekend kunstschilder van zeegezichten, † Haarlem in april 1937, tr. ald. 6 sept. 1876 *Elisabeth van Kooten,* geb. Oldenzaal 9 juni 1852.
5. *Abraham,* volgt VIIIa.
6. *Marfinus Hulk,* geb. Amsterdam 10 aug. 1848, † Oldenzaal 11 april 1879.
7. *Willem Frederik,* volgt VIIIb.

VIIIa. *Abraham Hulk,* geb. Amsterdam in nov. 1843, kunstschilder van landschappen in Engeland, † Deal (Eng.) 15 febr. 1919, tr. Londen 12 maart 1874 *Blanche Werninck,* uit Guildford, Surrey.

Uit dit huwelijk 7 kinderen in Engeland geboren.

VIIIb. *Willem Frederik Hulk,* geb. Amsterdam 9 mei 1852, kunstschilder van landschappen en dieren in Engeland, † Londen na 1880, tr. *Ada Leicesfer.*

Uit dit huwelijk 3 kinderen in Engeland geboren.

VIIc. *Johannes Frederik Hulk,* geb. Amsterdam 9 januari 1829, bekend kunstschilder van stadsgezichten, † Haarlem *12* juli 1911, tr. 1° Amsterdam 10 juli 1851 *Hermine Cornelie Auguste Müller,* geb. Anholt 13 mei 1831, † Amsterdam 14 febr. 1866, dr. van *Gotfried Wilhelm* en *Elisabeth Cornelia Goetmann;* tr. 2° Muiden 13 dec. 1868 *Margarefha Bakker,* geb. ald. 13 dec. 1868.

Uit het eerste huwelijk:

1. *Willem Frederik Hulk,* geb. Amsterdam 19 april 1852, † ald. 4 april 1853.
2. *Elisabeth Cornelia Mary Hulk,* geb. Amsterdam 9 juli 1853, † Scheveningen 18 okt. 1903, tr. Amsterdam 18 maart 1875 *Charles Jean Pierre Gogelein,* geb. ald. 29 januari 1847, † Scheveningen 5 juni 1904.
3. *Johannes Frederik,* volgt VIIIc.
4. *Auguste Frederike Dorothea Hulk,* geb. Amsterdam 10 dec. 1856, † ald. 26 dec. 1856.

5. *Mary Ann Hulk,* geb. Amsterdam 13 nov. 1857, † ald. 9 januari 1865.
6. *Willem Frederik Hendrik Hulk,* geb. Amsterdam 23 april 1860, † ald. 7 febr. 1863.

VIIIc. *Johannes Frederik Hulk.* **seb.** Amsterdam 17 nov. 1855, kunstschilder, secretaris Arti et Amicitiae, later conservator Teyler Museum te Haarlem, † Loenen-Vreeland 14 juni 1913, tr. Amsterdam 15 maart 1883 *Jacoba Ida Henriette Brauer,* geb. ald. 10 nov. 1853, † Den Helder 6 januari 1931, dr. van *Carel Jan Leopold* en *Johanna Elisabeth Caron.*

Uit dit huwelijk:

1. *Johannes Frederik,* volgt IX.
2. *Josephine Jacoba Hulk,* geb. Amsterdam 28 april 1887, tr. Haarlem 21 januari 1915 *Christoffel* Koot.

IX. *Johannes Frederik Hulk,* geb. Amsterdam 13 januari 1884, arts-bacterioloog, † 's-Gravenhage 1 juli 1958, tr. Amsterdam 12 febr. 1918 *Catharina Ernestine Müller,* geb. Heerlen 4 aug. 1889, dr. van *Herman Theodoor Maria* en *Petronella Hubertina Elisabeth Meens.*

Uit dit huwelijk:

1. *Jan,* volgt X.
2. *Robert Hulk,* geb. Den Helder 23 dec. 1921.

X. Dr. *Jan Hulk,* geb. Amsterdam 3 dec. 1918, keel-, neus- en oorarts te Delft, tr. ald. 8 dec. 1949 *Janje T'jal de Jong,* geb. Rossum (Gld.) 22 aug. 1918.

Uit dit huwelijk:

1. *Aafke Clara Jacoba Hulk,* geb. Delft 25 januari 1952.
2. *Ernestine* **Catharina** *Hulk,* geb. Delft 19 sept. 1953.
3. *Tetje Elisabeth Hulk,* geb. Delft 14 okt. 1954.
4. *Diezzwertje Johanna Frederika Hulk,* geb. Delft 3 febr. 1958.

IIc. *Gerrit Hulk,* geb. Amsterdam 23 okt. 1661, zilversmid te Haarlem, tr. Amsterdam 30 april 1695 *Catharina van Varel.*

Uit dit huwelijk:

1. *Willem; 2. Pieter; 3. Anna; 4. Sophia; 5. Martijntje;* 6. Janne.

IId. *Pieter Hulk,* geb. Amsterdam 4 januari 1665, papierkoper ald., † Amsterdam 10 nov. 1730. tr. ald. 9 nov. 1701 *Dieuzvertje Claesdr. Luyt.*

Uit dit huwelijk o.a.:

1. *Jannetje.*
2. *Anna Hulk,* tr. *Abraham Jacobsz. Hulk.*
3. *Femmetje Hulk,* tr. *Jan Greuper.*
4. *Diezzwertje Hulk,* tr. *Tobias Broekhuyzen.*
5. *Maria Hulk,* tr. *Johannes Kannewet.*

Wassenaar. K. VAN SOMEREN GRÉVE.

Coomans-Vrijlandt. (LV 28). Volgens een pamflet: „Segenwens bij de verheffing van Willem Komans tot het borgemeesterschap", d.d. 27 juli 1715 (gem.-arch. 's-Gravenhage Mg 44) blijken enige familierelaties. Het was deze *Willem Coomans,* die ook volgens dit gedicht de aardbeving van Ragusa a° 1667 overleefde: zijn zwager Mr. *Georgius Croock,* resident-generaal bij de Hoge Porte stierf te Ragusa en evenals zijn zuster *Anna Coomans* in het paleis van de sultan.

Van de haagse regentenfamilie *Coomans* zijn een grote hoeveelheid zegels en wapenafbeeldingen bekend. Het wapen kan als volgt beschreven worden: In blauw 5 zilveren achtpuntige sterren (3-2), in de schildvoet een gouden zilvergeknopte en -gepunte roos. Helmteken een dito ster. Dekkleden blauw-zilver.

Behalve deze familie zijn er nog twee families *Coomans, (Comens, Come)* te Overschie en Pernis, die met een dergelijk wapen zegelden. Helmteken is nu echter een dito ster tussen een antieke vlucht (dit is een gewende vlucht bij een aanziende helm). Een lid van het geslacht *Coomans* te Pernis gaat in 1648 in 't Vrijland wonen en noemde zich en werd sindsdien *Vrijland(t)* genoemd. Van deze *Jan Jansz. Coomans alias Vrijlandt* stammen tegenwoordig alle *Vrijlandt*'s af en tevens ook het grootste gedeelte der *Vrijland's.*

Uit een en ander kan men concluderen, dat de gemeenschappelijke voorvader omstreeks 1560 of eerder geleefd moet hebben. De samenhang tussen de volgende drie takken wordt gevraagd.

Tak 's-Gravenhage:

I. Mr. *Johan Coomans,* geb. 's-Gravenhage 1608/09, advocaat bij het Hof van Holland, rentmeester van het Leproos-huis, het St. Nicolaasgasthuis (ook regent) en Sacraments-gildehuis, begr. 's-Gravenhage) (Grote Kerk) 5 mei 1692, ondertr. 's-Gravenhage 29 januari 1634 *Cornelia Hulshout,* begr. 's-Gravenhage (Grote Kerk) 27 febr. 1677, dr. van *Wouter Cornelisz.* en *Marguerite van Rottermondt.*

Uit dit huwelijk:

1. *Willem Coomans,* rentmeester van het Sacraments-gildehuis, Leprooshuis en St. Nicolaasgasthuis, schepen en burgemeester van 's-Gravenhage, overleefde de aardbeving te Ragusa (Dubrovnik) d.d. 6 april 1667 en † (impost betaald 's-Gravenhage 13 mei) 1718.

2. *Anna Coomans,* † Ragusa, in het paleis van de sultan, 6 april 1667, ondertr. 's-Gravenhage 20 dec. 1665 en tr. Rijswijk (Z.H.) 3 januari 1666 Mr. *Georgius Croock,* uit Amsterdam, resident-generaal bij de Hoge Porte te Constantinopel, † Ragusa 6 april 1667.

3. *Josina Coomans,* begr. 's-Gravenhage 28 juni 1689, ondertr. 's-Gravenhage 22 okt. 1656 en tr. Loosduinse Kerk 5 nov. 1656 *Adriaan Brasser,* vroedschap en burgemeester van Brielle, leenman van Voorne, curator van de Latijnse School, zn. van *Hugo,* baljuw van Harencarspel, en *Geertruida Tedingh van Berkhout.*

Ibis. *Jacob Coomans,* solliciteur-militair, commies ter financiën van de Staten van Holland en Westfriesland, † tussen 26 maart 1647 en 1 dec. 1655, ondertr. 's-Gravenhage 22 april en tr. Tiel 9 mei 1637 *Anna van Riemsdijk,* † Wijk bij Duurstede 6 juni 1710, dr. van *Adriaen Guertsz.,* burgemeester en serviesmeester van Tiel, lid van de Staten-Generaal wegens Gelderland, en *Hermanna Herbertsdr.*

Uit dit huwelijk:

1. *Govert Coomans,* ged. 's-Gravenhage (Grote Kerk) 31 maart 1638, commies van de finantiën van Holland en Westvriesland, vroedschap van 's-Gravenhage, regent van het Leprooshuis en Sacramentsgildehuis en tevens deken van dit gilde, ondertr. 's-Gravenhage 2 maart 1664 *Maria Maes,*

dr. van *Pouwei*, clerq van de Staten van Holland en Westvriesland, en *Agnieta Geul*, waaruit o.a.

a) Mr. Jacob Coomans, ged. 's-Gravenhage (Grote Kerk) 20 dec. 1'671, advocaat bij het Hof van Holland, poorter van 's-Hertogenbosch (2 sept. 1695) schepen en raad van 's-Hertogenbosch, rentmeester van de Hervormde Kerken, † in 1717, ondertr. 's-Gravenhage 9 oktober, tr. ald. (Hoogduitse Kerk) 23 okt. 1695 *Alletta Maria Lintworm*, dr. van *Simon Coenraad*, o.a. schepen en raad van 's-Hertogenbosch, en *Maria Cornelia Willoughby*.

b) *Elisabeth Coomans*, ged. 's-Gravenhage (Grote Kerk) 8 sept. 1669, regentesse van het weeshuis van 's-Gravenhage, ondertr. 's-Gravenhage 9 april en tr. Scheveningse Kerk 27 april 1690 Mr. *Quintijn Coenen*, ged. 's-Gravenhage (Grote Kerk) 30 juni 1660, officier en dijkgraaf van de Ban van Oostzaan, zn. van Mr. *Johan*, ontvanger der verpondingen in Vlaanderen, griffier van de Hoge Raad van Holland, secretaris van het College van de Sociëteit van 's-Gravenhage, en *Maria de Veer Quintijnsdr.*

2. Herbert Coomans, ged. 's-Gravenhage (Grote Kerk) 18 sept. 1639, solliciteur-militair, commies van Gelderland ter Griffie van de Staten-Generaal, weesmeester van 's-Gravenhage, † ('s-Gravenhage impost betaald 15) april 1713, ondertr. 's-Gravenhage 23 maart 1674, tr. Loosduinse Kerk 3 mei 1674 *Geertruyt Maes*, † ('s-Gravenhage impost betaald 2 oktober) 1714, dr. van *Pouwel en Agnieta Geul*. Waaruit o.a.

Willem Hendrick Coomans, ged. 's-Gravenhage (Hoogduitse Kerk) 10 febr. 1675, provinciaal klerk van Gelderland ter Staten-Generaal, † (impost betaald 25) mei 1718, ondertr. 's-Gravenhage 20 nov. 1701 en tr. Amsterdam 11 dec. 1701 *Maria Sadelijn*, geb. in 1673/74, dr. van *Michiel* en *Anna Françoise de Pelgrum*.

3. Adriaen Coomans, ged. Tiel 28 sept. 1641, jur. stud. te Leiden 1660, luitenant 1666, kapitein onder Prins Maurits in 1667. Waaruit: ? *Anna Catharina Coomans*, tr. Wijk bij Duurstede 25 aug. 1700 Mr. *Mattheus Luls*, ged. Wijk bij Duurstede 3 nov. 1678, burgemeester ald., zn. van *Gerrit*, burgemeester van Wijk bij Duurstede, en *Maria d'Haultin*. (Bij de doop van hun kind Philippine d.d. 26 aug. 1703 was *Adriaan Coomans* peter,)

Vermoed wordt dat *Mr. Johan Coomans* en *Jacob Coomans* afstammen van *Jan Willemsz. Coomans*, commies ter finantien van de Staten van Holland en Westfriesland, 19 mei 1580 assistent van de secretaris der Staten van Holland, 24 aug. 1580 klerk van de thesaurier-generaal, welke hij na 1584 vervangt, † in 1594, en van *Commertgen Daniëls*. weduwe van Jhr. *Cornelis van Steenhuysen*.

Bovengenoemde *Govert* en *Anna Coomans* waren verder ook peten bij de doop van *Jan Brasser* op 28 aug. 1660 ('s-Gravenhage, Grote Kerk), dus bij het kind van haar zuster *Josina*.

Jan Willemsz. Coomans voornoemd, tr. (Not. 's-Gravenhage 974 d.d. 10 april 1609 en Weeskamer 's-Gravenhage 2654/55 — testament 14 juni 1606) 1° *N.N.* waaruit:

1. *Agnieta Coomans*, tr. vóór 10 april 1609 *Frederick van den Elburg*, vroedschap van 's-Gravenhage, zn. van *Frederick*, lakenkoper, weesmeester, vroedschap en burgemeester te 's-Gravenhage.

2. *Elisabeth Coomans*, tr. vóór 10 april 1609 *Hendrick Aartsz. Doedijns*, opvolger van Jan Willemsz. Coomans, dus commies ter finantiën van de Staten van Holland, ambachtsheer van Dussen en Muylkerck.

3. *Adriana Coomans*.

Uit het (tweede) huwelijk met *Commertgen Daniëls:*

4. Willem Jansz. Coomans, eerste klerk ter finantiën van de Staten van Holland, ondertr. 's-Gravenhage 8 april 1607 en tr. aldaar (Grote Kerk) 22 april 1607 *Anna van Duyne* (dr. van *Govert Jacobsz.*, schepen, vroedschap en burgemeester?). Hieruit waarschijnlijk Mr. *Johan Coomans*.

5. Jacob, 6. Cornelia, 7. Catrina, 8. Anna, 9. Christina, 10. Johan, 11. Maria Coomans, welke laatste op 4 sept. 1608 in Oosterhout woont.

Tak Overschie:

I. *Cornelis Coomans, tr. ? Grietje de Bij*, waaruit:

11. *Agatha Cornelisdr. Coomen*, † (aangifte Schiedam 16) april 1743, kreeg 28 nov. 1700 attestatie uit Workum, ondertr. Schiedam 1 mei 1700 *Cornelis van der Beecq*, schipper.

IIbis. *Cornelis Cornelisz. Coomans (Come)*, geb. 1665/64, 1697 scheepstimmerman en burger te Rotterdam, gerechtsbode van Overschie en Hoogenban, diaken, ordinarisbidder ter begrafenis, ouderling en hospes in de herberg en rechthuis „De vergulde Valk" te Overschie, ondertr. Overschie 24 mei en tr. aldaar 8 juni 1692 *Anna van Harmelen*, dr. van *Huyg Jansz.*, waaruit o.a.

1. *Anna Coomans*, ged. Rotterdam 5 januari 1696, † (begr. Overschie 2 januari 1748).

2. *Heindrick Coomans*, ged. Rotterdam 21 sept. 1703, klerk bij notaris van Rhijn, substituut en later ook secretaris van Overschie en Hoogenban, gerechtsbode, bidder ter begrafenis, notaris te Overschie, ontvanger van de verpondingen en 100ste penning, in 1747 representant bij afwezigheid van de schout tot schout benoemd, † Overschie 10 nov. 1757, ondertr. 9 sept., tr. Scheveningse Kerk 23 sept. 1736 *Erkje van Harmelen*, † Overschie in 1760.

3. *Cornelia Coomans*, ged. Rotterdam 28 januari 1712, begr. 's-Gravenhage (Nieuwe Kerk) 8 aug. 1763, ondertr. 9 september en tr. Scheveningse Kerk 23 sept. 1736 *Gerrit van Marmelen*, diaken van de Nieuwe Kerk te 's-Gravenhage.

Tak Pernis (Gen., Vrijland bijblad Ned. Leeuw 1950, blz. 53/59):

Jan Cooman, † vóór 13 maart 1648, tr. *Trijntje*, † vóór 1670. Zij hertr. vóór 13 maart 1648 *Feys Meesz. Palsrock*, geb. 1604/03, waarschijnlijk broeder van *Pieter Meesz. Palsrock*, genoemd bij personen uit Barendrecht en Slikkerveer, (Not. Dordrecht 1629) woonde op de Hijde ('s-Gravenambacht), schepen en schout van Deyffelsbroeck en Madroel, schepen van Pernis, schepen en schout van Rhoon, schout van 's-Gravenambacht, heemraad van de Kiesheid.

Uit dit huwelijk (o.a. Not. Rotterdam 3861/120 d.d. 21 juni 1694):

1. *Maartje Jansdr. Comens anders geseit Vrijlant*, † Schoonderloo 1694/95, tr. vóór 4 sept. 1669 *Teunis Adriaansz. (van) Snoeyen*, koopman te Delfshaven, † Stormpolder (Ouderkerk a.d. IJssel) 18 febr. 1704, wedr. van *Maartje Willemsdr. Kreuckniet*.

2. Jan Jansz. Comejan alias Vrijlandt, schepen van Pernis, Deyffelsbroeck en Madroel, dijkgraaf van Smalland en Oostbroek, schepen van Langebakkersoord, † in 't Vrijland juli/oktober 1678, tr. (huw.voorw. Schiedam 13 maart) 1648 *Neeltje Leendertsdr. Welhoek*, weduwe van *Heyndrick*

Dircksz. van Drie1 en dr. van *Leendert Pietersz.*, kerkmeester en schepen van Poortugaal, en *Hilleken Huygensdr.* Na 1651 wordt Jan Jansz. altijd *Vrijland(t)* genoemd, hij is de stamvader van een geslacht *Vrijland(t)*.

3. Pieter *Jansz.* Coomans, schepen en kerkmeester van Poortugaal, schepen van Albrandswaard, begr. Poortugaal 5 maart 1695, tr. *Neeltje Hendriksdr. Hoogewerf,* geb. Poortugaal in okt. 1639, † (aangifte Poortugaal 27) april 1712, dr. van *Hendrik Willemsz.* **en** *Beatris Andries van der Wael.*

4. Leendert Jansz. Coomans, † Rhoon (aangifte Poortugaal 14) febr. 1704, ondertr. Hillegersberg 19 mei 1675 *Maria van der Weyde,* dr. van *Willem Pietersz.*

5. Grietje Jansdr. Coomans, ondertr. Poortugaal, tr. Pernis 11 sept. 1653 *Philip Vermaef,* **geb.** te Poortugaal, baljuw en schout van Albrandswaard, collecteur der verpondingen en reële lasten over Poortugaal, † (aangifte Poortugaal 29) maart 1702, zn. van *Cornelis Pietersz.* en *Adriaantje Aarfsdr. van Driel.*

6. Heiltje Jansdr. Coomans, † mei/nov. 1685, tr. vóór 6 febr. 1667 *Bastiaan Woufersz. Oostdorp,* begr. Poortugaal 20 mei 1683.

Overveen. **Mr.** C. W. D. VRIJLAND.

Korthals-van Lier. Gevraagd personalia en voorouders van het echtpaar *Reinder Korthals - Hendrina van Lier,* waaruit 27 jan. 1785 te 's-Heerenberg een dochter *Elisabeth* wordt geboren.

Lunteren. F. VAN HOOGSTRATEN.

Kunst. (LXXV 488) .Het huwelijk tussen *Herman Hendrik Kunst* en *Margaretha Chefina* Jansen werd voltrokken te Vriezenveen op 20 sept. 1855. Volgens mijn aantekeningen is *Herman Hendrik Kunst* overleden te Almelo 28 sept. 1877 en is *Margaretha Chefina Jansen* geboren te Vriezenveen 23 juni 1831 en overleden te Nijmegen 23 april 1919.

Herman Hendrik Kunst was de zoon van *Jan Kunst* (geb. Zwartsluis, onderwijzer te Vriezenveen, † Vriezenveen 8 okt. 1862 op 65-jarige leeftijd) en van *Catharina Johanna Eshuis* **(geb.** te Almelo, † Vriezenveen 12 nov. 1871 op 75-jarige leeftijd).

Margaretha Chefina Jansen was de dochter van *Wicher Jansen* (geb. Vriezenveen 9 mei 1803, † Vriezenveen 5 juni 1880) en van *Aleida Christina Joost* (geb. Vriezenveen 5 juni 1804, † Vriezenveen 13 april 1861).

In de „Gids voor Twente" door H. W. Heuvel, tweede druk, mei 1923, blz. 92, komt bij de beschrijving van Vriezenveen een bijzonderheid voor aangaande de onderwijzer *Jan Kunst*. Toen deze omstreeks 1860 zijn 40-jarig jubileum vierde. kwam een zijner zonen ter bijwoning van het feest uit Rusland over en bracht een album mee, waarin de portretten van plm. 40 leerlingen, toen als handelaren in Rusland gevestigd. Is het de steller van de vraag soms bekend of dit album nog bestaat?

Delft. J. E. **H.** KRUYS.

van der Leithen-Cattepoel. Uit het huwelijk van *Johan Frederik van der Leithen* en *Aletta Cattepoel* werd in augustus 1720 te Yperen een zoon *Caspar Christiaan* geboren. Deze werd officier in Staatse dienst en huwde 11 maart 1765 te Zwolle *Catharina Metelerkamp*. Hij overleed te Zwolle als luitenant-kolonel 3 januari 1798. Hij had een zuster *Dorothea Hendrina van der Leithen.* die achtereenvolgens gehuwd was met Pierre *Aubertier* en *Jacobus Doesburgh* en begin november 1792 te Tiel overleed.

Gevraagd wordt naar gegevens betreffende bovengenoemde *Johan Frederik van der Leithen* en *Aletta Cattepoel* en hun afstamming; in het bijzonder naar de eventuele relatie tussen *J. F. van der Leithen* en *Johan Frederik Joost van der Leithen,* die 16 april 1716 commissie ontving van de Raad van State tot kwartiermeester van het regiment te paard van wijlen de graaf van Obdam. Hetgeen bij Fahne: „Die Herren und Freiherren von Hövell" en in Adel. Taschenbuch, Uradel, over de *Van der Leithen's* wordt medegedeeld, is bekend; dit geeft echter geen opheldering.

Tot het geslacht van *Aletta Cattepoef* behoorden mogelijk de ritmeester *Caftepoel* (Cavallerie op Zeeland, graaf Maurits van Nassau) 1737, de cornet *Rijk Cattepoel* (Cavallerie op Zeeland, Nassau La Leck) 1742, en de vendrig 0. *Cattepoel* (Infanterie op Holland, d'Envie) 1749; (Naamregisters Militaire officieren). Verder lieten *Willem Kattepoel* en *Gerarda Tamelinck* in 1670 en 1675 te Doesburg kinderen dopen met namen *Mechteld* en *Dirk.*

Arnhem. **Mr. P. J. W.** BELTJES.

Mouthaan-Ackema. Waar en wanneer werd geboren: *Basfiaan Mouthaan,* schoenmaker te Dongen, gehuwd met *Cornelia Leonarda Ackema,* **ged.** Dongen 1 nov. 1767 als dochter van *Melgert* en *Segerdina van Herwijnen?*

Wie waren zijn ouders en zijn er afstammelingen van het echtpaar bekend?

In 1813 stelt een *Adriaan Ackema,* kleermaker te Dussen. canton Heusden, zich borg voor een schuld van bovengenoemd echtpaar, groot 300 holl. gld. Gevraagd herkomst en nadere gegevens over deze *Adriaan Ackema* en zijn relatie tot *Cornelia Leonarda Ackema.*

Is hij wellicht een zoon van *Johannes Ackema,* ged. Dongen 6 juli 1766 (broer van Cornelia Leonarda) die in 1790 nog in leven was, maar wiens spoor ik verder bijster ben?

Alkmaar. **K. P.** ACKEMA.

Ruys. Gevraagd kwartieren van *Jan Teunisz. Ruys, gehuwd* met *Heyltje Hendriks,* waaruit *Hendrik Ruijs,* ged. Vreeswijk 30 januari 1724.

Den Helder. **W.** ENTERMAN.

Sandbrink. (LXXV 411, 488). *Deliana Dedrica Sandbrink,* geb. Rhenen 5 april 1852, † ald. 16 sept. 1901, tr. Rhenen 25 april 1872 *Jan de Haas,* grondeigenaar, raadslid en wethouder te Rhenen, geb. Heteren 6 juli 1844, † Rhenen 25 maart 1916, zn. van *Willem de Haas,* uit het ijzendoornse geslacht, zie Ned. Leeuw 1939, kol. 404 e.v., en van *Maria Angenita Sipman.*

Zij waren de ouders van:

a. Ir. *W. de Haas,* dir. Gem. Waterleidingen te Rhenen, tr. *Th. H. Breda.*

b. *P. A. J. de Haas,* tr. 1° *R. H. van Woudenberg,* fabrikant; tr. 2° *A. E. M. J. Holdert,* Dir. Dagblad de Telegraaf.

c. *M. A. de Haas,* tr. Mr. *D. Leccius de Ridder,* adv. en procureur.

d. *D. F. de Haas,* steenfabrikant, tr. *J. W. de Lange.*

1. *Deliana Dederica Sandbrink* (*1852-1901*) had als: Ouders:

2. *Dedrikus Franciscus Sandbrinck,* apotheker te Rhenen[1]) geb. Rhenen 7 febr. 1822. tr. Dodewaard 8 mei 185

3. *Pefronella Alberdina Johanna Ramondt,* geb. Dodewaard 6 juni 1824.

Grootouders:

4. *Jacobus Gerardus Sandbrink,* landeigenaar, steenfabrikant, lid Raad en wethouder te Rhenen, geb. ald., ged. 1 mei 1796, † Dodewaard 13 okt. 1855, tr. Dodewaard 7 april 1817.
5. *Deliana Didrica Roelofs* [2]), geb. Dodewaard 1 januari 1789.
6. *Carel Ramondt,* koopman te Dodewaard, later te Heteren, geb. Ochten 24 jan. 1801, tr. Dodewaard 16 januari 1824
7. *Jacoba Maria Slingervoet* [3]), geb. Dodewaard 7 sept. 1804.

Overgrootouders:

8. *Dirk Sandbrink* [4]) burgemeester van Rhenen, geb. ald., ged. 19 april 1756, † Rhenen 5 mei 1820, tr. ald. 22 aug. 1790
9. *Johanna Geertruida van Noort* [5]), geb. Rhenen, ged. 22 okt. 1755, † ald. 30 aug. 1818.
10. *Hendrik Roelofs,* geb. Arnhem, ged. 9 mei 1756, † Dodewaard 1 mei 1825, tr. ald. 9 juni 1788
11. *Christina Budding,* geb. te Dodewaard [6]).
12. *Gerard Ramondt,* koopman en winkelier te Ochten, geb. Goes in 1763, † Echteld 3 dec. 1840, tr. Ochten 10 juni 1796
13. *Alberdina Johanna Bor,* geb. Ochten, ged. 15 aug. 1773.
14. *Dirk Slingervoet,* schout van Dodewaard, lid hoge Dijkstoel van Neder-Betuwe, geb. Dodewaard, ged. 19 okt. 1761, † ald. 13 mei 1825, tr. (ondertr. Altforst 17 en Dodewaard 18 sept. 1795, attestatie om elders te trouwen 5 okt. 1795)
15. *Grada Backer,* geb. 3 aug. 1766, † Dodewaard 26 nov. 1829.

Betovergrootouders:

16. *Jacobus Sandbrink,* raad in de Vroedschap te Rhenen 1757, diaken der Ned. Herv. Gem. ald., geb. Rhenen, ged. 7 mei 1730, zn. van *Gerrit Jacobsz. van Sandbrink,* vroedschap te Rhenen 1747, diaken en ouderling, (waarsch. ged. Rhenen 25 juli 1691 als zn. van *Jacob Gerritsz.* en *Anneken van Pofhoven),* en (tr. Rhenen 4 jan. 1728) *Hendrina Wiggers,* (ged. Rhenen 27 juli 1707, dr. van *Willem Wiggers,* diaken, die huwt Rhenen 17 jan. 1705 *Neeltje van Snoekeveldt,* van Veenendaal), tr. Rhenen 19 mei 1755
17. *Susanna Antonia van Ommeren,* ged. Rhenen 22 jan. 1727, dr. van *Dirck van Ommeren,* ouderling (ged. Rhenen 10 dec. 1682 als zn. van *Hendrick Dircksz. van Ommeren* en *Hendryckjen van Isendoorn),* en (tr. Rhenen 30 aug. 1716 als weduwnaar van *Geertruyt van Ede) Dirckje van Noort,* ged. Rhenen 8 maart 1685, dr. van *Gijsbert van Noort,* schepen, diaken en ouderling te Rhenen, en van *Jannetje de Vael.*
18. *Gijsberf van Noort,* raad en ouderling te Rhenen, geb. ald., ged. 24 sept. 1713, zn. van *Roelof van Noort,* raad, schepen, diaken en ouderling, (ged. Rhenen 23 febr. 1679 als zn. van *Gijsberf van Noort,* schepen, diaken en ouderling, en *Jannetje de Vael,* voornoemd). en (tr. Rhenen 5 jan. 1708) *Christina Vonck van Lienden,* (ged. Rhenen 20 jan. 1689 als dr. van *Roelof Vonck* en *Wouferfje Peters van Emmickhuyzen),* tr. Rhenen 14 aug. 1741
19. *Jannigje Wiggers,* ged. Rhenen 4 febr. 1720, dr. van *Willem Wiggers,* diaken, en (tr. Rhenen 17 jan. 1705) *Neeltje van Snoekeveldf, zie* hierboven.
N.B. No. 16. was dus een neveu van No. 19, en No. 17 een volle nicht van No. 18.
20. *Hendrik Roelofs,* tr.
21. *Deliana van Gelder.*
22. *Budding,*
23. - - -
24. *Ramondt,*
25. - - -
26. *Johannes Bor,* geb. te Ochten, tr. ald. 25 juni *1769*
27. *Kafharina van der Wiel,* geb. te Nijmegen.
28. *Hendrik Slingervoet,* tr. Dodewaard 12 febr. 1754.
29. *Anna van Eldik,* ged. Dodewaard 10 sept. 1730, dr. van *Reinier* en *Maria van Beest.*
30. *Egbert Backer,* op de Monnikenweert onder Altforst, tr.
31. *Maria Jacoba Eilbragt,* dr. van Ds. *P. F. Eilbragt* en *Gerharda van Hijen.*

Wapen *Sandbrink:* in zwart een rode dwarsbalk, beladen met een horizontaal geplaatste gouden blaashoorn, met de grote opening naar links, vergezeld boven van 3 zwarte heuvels naast elkaar, rustende op de dwarsbalk.

Wapen *Ramondt:* In goud een blauwe dwarsbalk vergezeld boven van een groen klaverblad. Helmteken: Het klaverblad tussen een gouden vlucht.

Alle aanvullingen op het bovenstaande welkom: Wapens, jaartallen en uitbreiding der kwartieren.

Cambridge. Jhr. F. G. L. 0. VAN KRETSCHMAR.

---

1) Hij was de broer van *Christine* Elisabeth Sandbrink, geb. Rhenen 10 maart 1828, t ald. 25 nov. 1890. tr. ald. 17 juli 1846 Dr. Pieter *Boodt,* med. dr., geb. Rotterdam 30 sept. 1816, waarbij *Deliana Dederica Boodt,* tr. *Carl Vollgraff,* zie Ned. Patr. 1950.
Bij zijn huwelijk getuigden: Hendrik *Christiaan* Sandbrink, 30 j., student (!) te Utrecht, Willem *Antony Sandbrink,* 23 j., notarisklerk te Rhenen, *Dirk Ramondt, 25 j.,* koopman te Dodewaard, *Dirk Slingervoet, 50 j.,* heemraad te Dodewaard.

2) Volgens haar trouwacte was haar zwager *Hendrik* Slingervoet. *26* j., te Dodewaard, haar oom Jan *Costerman, 53 j.,* te Nijmegen, haar broer Hendrik *Roelofs, 23 j.,* te Dodewaard, en haar neef Bart *van Eldik, 21 j.,* te Nijmegen.

3) Volgens haar trouwacte was *Casparus Backer, 62* j., te Appeltern, haar oom. en waren haar broers: *Jan Jacob Slingervoet,* 26 j., *Johannes Egbertus, 24 j., en Dirk, 22 j.,* allen te Dodewaard.

4) Blijkens zijn overlijdensacte *is* hij broeder van *Franciscus Gerhardus Sandbrink,* oud 48 j., gepensioneerd luitnt. te Rhenen, en behuwdbroeder van *Jelis de* Vrind, oud 59 j., gast- en weeshuismr. te Rhenen.

5) Blijkens haar orerlijdensacte is zij schoonzuster van *Willem Budding, oud* 54 j., bierbrouwer te Rhenen, en van *Jelis de Vrind, 56 j.,* tabaksplanter te Rhenen.

6) Haar doop te Dodewaard niet gevonden. Mogelijk was zij de dochter van één der drie aldaar gehuwde echtparen Buddingh:
a. 22 juni 1741 *Willem Buddingh,* j.m. te Ochten, en Maria *Buddingh,* te Dodewaard.

INHOUD VAN DIT NUMMER.

Bestuursberichten. — Het geslacht Van (De) Bunynk, heren van Eerbeek en de Grotercamp, door Mr. A. P. van Schilfgaarde. — Over twee Doopsgezinde leden van het geslacht De Gijselaar, door Mr. H. F. Wijnman. — Het geslacht Herman,, door F. J. Herman. — Korte mededelingen : Enige aantekeningen over de delftse Ackersdijcks ; Van Coolwijk; Stoutenburg; Wapen Trüter; — Vragen en antwoorden.

LEXICOGRAFISCH NAAMREGISTER

Jaargang **1958.**

Het teken *) wil zeggen dat in het artikel ook aantekeningen van wapenkundige aard voorkomen.

A

A, van der 446, 447, 450, 537, 538.
Aa, ter 142.
Aa, van der 350, 475.
A(a), van de(r) 555, 556.
A, van Randerode van der 350.
Aachen, van 537.
Aalbers 470.
Aalhuysen, van 505.
A(a)nhou(d)t (Anholt, Anhalt, Hanout), van 287-294.
Abbesteech 451.
Abcoude 111.
Abeel, van 40.
Ablain, d' 195.
Abresch 160, 197, 193, 456, 460*), 483. 509, 529.
Accama 40.
Acens 385.
Achten 339.
Ackema (,van) 147, 148, 198, 560, 570.
Acken, van 154.
Ackers 496.
Ackersdijck 553-555.
Addinga 144.
Adel, den 470.
Adrichem, van 63.
Aefferden, van 195.
Aelst, van 73.
Aflaken, van 513.
Agama, Clant 484.
Agris, von 153.
Ahaus, van 279, 281.
Ailly, d' 193.
Aitzema 196.
Aken, van 466.
Akersloot 52, 62, 63.
Akkema 406.
Albarda 458 *), 499.
Albcrda 150, 407.
Alberts 290.
Aldenboeckum, van Grimberg(en) gend. 389.
Aldringa 146, 148, 484.
Alen 448, 451.
Alen, van 112.
Alers 528, 547.
Alewijn 325, 332.
Alinck 471.
Alkemade, (van Rijn) van 479
Allema 143.
Allen 356.
Aller, van 442, 443.
Allot 529.
Alma 185, 186.
Almelo, van 277, 278.
Almonde, van 517.
Alout 529.
Alphen, van 141, 171, 479, 548.
Alpherts 391, 392.
Altena, van 505.
Altena, (graven) van 272, 276—277.
Altena, de Borchgrave d' *) 485.
Altena (-Isenberg), van 269, 276.
Altena-Isenberg, Berg- 267.
Altena-Mark, van 271.
Altenstadt 471.
Alting 114, 192, 196, 263, 479.
Altman 88, 89.
Ament 256, 262, 265.
Amerongen, van 305.
Amerongen, Borre v. 389.
Amesmeyer, van Mario genaemd 395, 396.
Amsinck 194.
Amstel van Mijnden, van 3ö.
Amijs 403.
Anderlegt, van 519.
Andrau 472.
André de Ia Porte 467.
Andreae 114, 478.
Angeren, van 151.
Anhalt, van 324.
Anhalt-Bernburg, v. 313.
Anhalt-Cöthen, v. 213.
Anhalt-Zerbst. v. 314.
Anholt (Anhalt, A(a)nhout), van 287-294.
Antwerpen, van 154
Appel 470.
Appelman 57, 290.
Ardenne, van 465.
Ardesch155516.
Ardonne 496, 512.
Arenberg, d' 192.
Arends 354, 362.
Arkel, van 76.
Armstrong 83, 460, 461 *), 513.
Arnold 266.
Arschot-Schoonhoven, d' 192.
Artillact Brill, d' 96.
Artois, van 559.
Asch van Wyck, van 491.
Aschat, Scholten van 481.
Aschwede, van 478.
Aspel, van Schrieck van 484.
Aspremont, Rákóczi- 196.
Asschenberg(h) 120.
Asselingh 128, 129.
Assonville, d' 52, €3.
Asswede, von *) 476.
Aubertier 569.
Auguié 482.
Augustijn 151.
Ausma 146.
Auwers(, Leechburch) 376.
Auzon, d' (D(a)uson, Dauzin) 91, 92, 94.
Auzon de Boisminart, d' 91.
Avenhorn 61.
Averkamp 156.
Avesaet, Vosch van 482.
Ay(c)kumma 143.

B

Baars 552.
Baarslag 549.
Baburen, von 153.
Babut 96.
Bachman 156.
Backer 325-332, 531, 571, 572.
Backx 529.
Baeck 385.
Baelde 195.
Baenst, de 193.
Baerle, van 187.
Baern, van 518.
Baesen lil.
Baexen, van 452.
Bake 479. 481.
Bakers 517.
Bakker 406. 509. 510, 521, 564.
Baldeney, van der Leyten van 231.
Balfour 74, 99.
Bnlfour Papet 99.
Balkenende 503, 504.
Ballen, van 143-145.
Ballen, Coninck genaamd van 150.
Ballene, de 18.
Bals 195.
Bambeeck, van 408.
Bames 496, 497.
Banchem, van 312, 343.
Bangeman Huijgens 116.
Baratta, von 115.
Barbier 543.
Barchman Wuytiers 111.
Barenborg, van 196.
Barendrecht 432.
Barestcyn, van 505.
Barnekate 515.
Baron 555.
Bas 297, 408.
Base, van den 52, 61.
Basel, Senn van 259, 263, 264.
Bassaraba de Brancovan 482.
Bassecourt, de 195.
Batenburg, van Bronkhorst en 283.
Baud 264, 265.
Bsudouin 114.
Baudous, de 497.
Bauer 153.
Baum 107.
Bauman (Bouman) 403.
Baumgartner 472.
Bauwens 192, 475.
Bauwens van der Boyen 195.
Bavinck 113.
Bavius 160, 198.
Beaufort d' Hautpoul 330.
Beaufremez 382.
Beaumont 194, 558.
Beauvoorde, van Rije van 31.
Beckerath, von 194.
Becking 93, 95.
Bedaens (Bodans) 336.
Bedaux 543.
Bedloo 307.
Beeck (van Coesfelt), ter 434*).
Beeck, van 154, 213.
Beeck, van der 484.
Beeck, van de(r) 36.
Beeckmans 479.
Beecq, van der 568.
Beeftingh, van 459 *), 505.
Beek, van 553.
Beeke, ter 487, 562.
Beekhorn 474.
Beelaerts 504.
Beelaerts van Blokland 456, 459 *).
Beeldsnijder 300.
Beeling 407.
Beens 79.
Beer, de 518, 561.
Beerenberg, Kleering van 256.
Beertens 189.
Beest, ter 487, 532.
Beest, van 572.
Beesten, van 523.
Reilen, van 385.
Beilstein, von Nassau- 321.
Beke, van der 495.
Bekercke, van 396.
Beloys, van Couwenburg van 395.
Belten 341, 349-352 *), 378, 380, 384.
Beman 127-129, 131, 135, 171.
Beninga 196.
Benjamins 263.
Benningh 59, GO *), 345, 351.
Bentheim, van 284, 314.
Bentheim-Tecklenburg, v. 313.
Bentheim-Tecklenburg-Rheda, van 272.
Benthem, van 375.
Benthem, Struuck van 398.
Bentinck 472.
Bentijns 485.
Berch, ten 340, 342.
Berch, van den 132, 133, 172.
Berckel 129.
Berckel, van 426, 462.
Berckmans 458 *), 497.
Berckmans de Weert *) 458.
Berckum, van 494.
Berenberg (Gocsler, von) 115.
Berendrecht, van 56.
Berendregt, van 194.
Berg, (graven) van 191, 269, 283, 284.
Berg-Altena-Isenberg 267.
Bergen., van 398, 487.
Bergfeldtz 523.
Bergh, van 274.
Bergh, van den 194.
Bergh, (heren) van den 312, 390.
Bergh gesegt Herculeyns, van den 390.
Berghe, van den 348.
Bergmann 551.
Berkel, van 106.
Berkenrode, van 61.
Berkhout, Teding(h) van 115, 566.
Berlage 192, 193 479.
Berleburg, zu Sayn-Wittgenstein- 324.
Berlicum, ven 532.
Bernadotte 482.
Bernard 396.
Bernburg, v. Anhalt- 313.
Berns 406.
Berstel, v. Wurtemberg 313.
Berthier 482.
Berthout 3 92.
Bertling 192.

Bestebroer (Bestebreur) 434, 435.
Besten, van 145.
Beth 338.
Bet(o)u(w)(e), in de 110, 111, 184, 505, 506.
Bette 514.
Beucker 499.
Beuningen. van 120.
Beverburg' 99.
Bevere, de 347.
Beveren, van **441.**
Bevoorde, van 95.
Beyer 116, 372, 486.
Beijer, Mispelblom 200.
Beijeren, van 529, 556.
Beijnen 499.
Bezemer 106.
Bibesco 482.
Bickebach, von 320.
Bicker 325-332.
Bie, de 33, 195.
Bielefeld (Bijleveld) 510.
Biermannus 151.
Biernawe dit Lardier 410, 411.
Biert 469.
Biesheuvel (,van den) 119.
Bik 105, 266.
Bilefelt, Hattenhorst genannt 153.
Bima 146.
Birckman 536.
Birkenfeld. v. **Palz-** 316.
Birklin, van 278.
Birnbaum 479.
Birnie 256.
Biscop 485.
Bisdom 552.
Bitsch, von Zweibrücken- 321.
Bitter '388 *), 390.
Blaaubeen 160.
Blaeck 438.
Blanc, Edmond- 482.
Blanche, de 489.
Blancken 485.
Blanckert 504.
Blanckevoort 500.
Blank 36.
Blankaart 509.
Blankenheym 371.
Blanquart 372.
Blass 193.
Blauw 516.
Bleijker 77.
Blieskastel, von 319, 320.
Blifert 520.
Block, de Gijselaer, alias 537.
Blockland, van 536.
Blocx 446.
Bloem 547.
Bloemaert (Blommen) 483, 484.
Bloembergen 407.
Bloemers 479.
Bloemink 480.
Bloemröder 366.
Blok 460 *), 510.
Blok (Bloc(k)) van **Yersekendamme** 191.
Blokland, van 384.
Blom 73, 128, 469, 509.
Blomendal 152.
Blommen (Bloemaert) 483, 484.
Blond, le **193.**
Blijvenburgh, van 395.
Bobineau 115.
Bochoven, van 412.
Bockhorst 153, 154.
Bochom (Bockum), van 105.
Bocquin 19.
Bodans (Bedaens) 386.
Bode, de 199.
Bode1 (Nijenhuis) 115.
Bode1 von **Schorer,** von 115.
Bodelswing, Westhaven als 389.
Boden 151.
Bodmer 194.
Bodt 504.
Boeckholt 159.
Boekhorst 107.
Boelhouwer 37.
Boelwater (Bolwater, **Bor(n)-**water) X33-188 *).
Boemelburg, van 280.
Boer 34, 119, 464.
Boerhaave 114.
Boesses 484, 485.
Boetberge 488 *).
Boeye **461** *), 513.
Boeye, Schuurbeque 456, 457.
Boffardinière, du Jon de la 18.
Bogaard 455, 456, 459 *), 503, 504.
Bogaarde, van den 180-182.
Bogaart 503, 510.
Bogaert(s) 297.
Bogardus 112.
Bögeman 155.
Bögemans 152.
Bohlen 196.
Boickhorst, van 396.
Bois, du 499.
Boisminart, d' **Auzon** de 91.
Boisschot, de 192.
Boissevain 105.
Boitmann 508.
Bokern, von 508.
Bokhove, van 466, 467.
Boland, van **279.**
Bolanden, v. 317, **319.**
Bolcool 495.
Bolhuis, van 370.
Bolk 152.
Böll 154.
Bollaert 383.
Bollaerts (Bollaartz) 91.
Bolland 137, 138, 168, 171.
Böllin von **Pegnitz** 30.
Bolwater (Boelwater, **Bor(n)-**water) 183-188 *).
Boman 73.
Bommel. van 153.
Bonaparte 482.
Böneker 113.
Bongart 155.
Bonham 472.
Boningen, van 390, 392 *).
Bonnema, van (Bunnema) **146.**
Bonser 516.
Bont, de 531.
Boodt 571.
Boogaart. van den 80.
Boom 112, 504, 513.
Boon (van Coudenhoven) 394.
Boone 497.
Boonen 501.
Boons 515.
Boorsma 198.
Bootgreven (de **Booth-Greven)** 526, 521.
Booth-Greven, de **(Bootgreven)** 520. 521.
Bopp 13.
Bor 486, 571, 572.
Borch, van der 536.
Borchers 410.
Borchgrave **d'Altena,** de *) 485.
Borchgreef *) 485.
Bordes, de 115.
Boreel 327-329, 331, 332.
Borgel, van 505, 506.
Borgers 511.
Borggrave, de *) 486.
Borggreve 476, 485, 486 *).
Borghgraeve, de *) 486.
Borghgreef, Roorda de *) 485.
Borluut 112 *).
Born, Limburg- 277.
Bor(n)water (Bo(e)lwater) 183—188 *).
Borre v. Amerongen 389.
Borsselen, van **557,** 558.
Borst, van der 170.
Bort 51, 62.
Bos 306.
Bos, van den 386.
Bosch 71, 462, 510, 530, 531.
Bosch (Busch) 197.
Bosch (Bush) 474.
Bosch van Drakestein 490.
Bosch Reitz 197, 198.
Bosch, van den 51, 54.
Bose, von 29.
Bosman 553.
Bosser 496.
Both 470.
Both (van de Poll) 483.
Bothous 154.
Bottema 407.
Boudewiins 37.
Bouman"329, 371.
Bouman (Bauman) 403.
Bounot, de 18.
Bounot de **Cormaille** 18.
Bourbon-Orléans 482.
Bourbon-Parma 482.
Bourgoingne, de 192.
Bourgondië, van 559.
Bouricius 193, 506.
Bouricius. Bouwer gend. **506.**
Bouri(g)aud Dartillact 96.
Bourrigter 521.
Bouw, van der 487.
Bouwer (gend. Bouricius) 506.
Bou(w)man 78.
Bowman 114.
Box 92.
Boyen, Bouwens van der 195.
Braam, van 215.
Brabant, van 317, 324.
Braber **80.**
Braemsche, de 149.
Braghé (e) **(Bragee(r))** 87, **93—**95.
Brakel, van **180—182.**
Brandes (Brants, **Bran(d)t)** 145-147.
Brandt 400.
Bran(d)t (Brandes, **Brants)** 145-147.
Braendt, nae den 553, 554.
Brandwijk van **Blokland** 504.
Brant 154.
Branthof **(f)** 403, 404.
Brants 409.
Brants **(Bran(d)t, Brandes)** 145-147.
Brantsen 500.
Brantsen (van **Deelen)** 409.
Brasser 557, 558, 566, 567.
Brauer 565.
Braunschweig-Lüneburg, van (von) 284, 478.
Brauw, de 372.
Bravenboer 130, 135.
Breborst 435.
Breda. van 366.
Brederode, van 396, 559.
Bredius 480, 532.
Breede, van 183.
Breen 79, 80 *).
Breevelt 37.
Breitenstein 80, 193, 199, 371, 372.
Bremekamp 156.
Bresche de Beauregard 18.
Breugel, van 111.
Breugel, du Peyrou van 40.
Briel, van den 90.
Briel, wt den 553, 554.
Briel van Welhouck 553.
Brill, **d'Artillact** 96.
Brinckmann 152.
Brineman 515.
Brink 457, **461** *), 515.
Brinkman 106, 107.
Broeck, ten 474.
Broecke Hoekstra, ten 374.
Broeckhausen, van 152.
Broek 177.
Broekhuse 484.
Broekhuyzen 139, 565.
Broesterhuyzen **511.**
Broich, van 276, 279.
Bronckhorst, van 337.
Bronckhorst Stirum, van Limburg 298.
Bronk 112, 194.
Bronkhorst, van 279.
Bronkhorst en Batenburg, van 283.
Bronkhorst, van Limburg en 283, 284.
Broos 479.
Brooshooft 460 *), 511.
Brouchuse, van den 196.
Brouwer **111,** 116 ,179, 180, 182, 307, 377 *), 474. 506, 511.
Brouwers **510.**
Brower 156.
Brown (Bruyn) 472.
Bruchhausen, van Hoya en 283.
Brugge, van 462.
Bruggen, van der 111, 389.
Bruin, de 286.
Bruinier 365-368.
Bruininck 518.
Bruininks 499.
Bru(i)nlandt 153, 154.
Bruins 488.
Bruints (Bruyns) 518-521.
Brunlandt (Bruinlandt) 153. 154.
Brunsfelt 68.
Brunting 120.
Bruyn 452.
Bruyn (Brown) 474.
Bruynenbeek 487, 562.
Bruyns 488, 536.
Bruyns (Bruints) 518-521.
Buckhorst, van 390.
Budde 499, 510.
Buddenbrock Hettersdorff, von 115.
Budding(h) 560. 571, 572.
Budé, de 329. 330.
Bueren, van 487.
Buesten 183.
Buinen 35.
Bu(i)ninck (Buyninck, Buning) (, de) 533-537.
Buis 152.
Buis (Buyssen) 37, 38.
Buisen 154, 155.
Buisenga 77.
Buisseret 193.
Buisson, du 80.
Buizing 561.
Büllesheim zu Frechen, Spies von 284.
Buning 508.

Bunnema (van **Bonnema)** 146.
Bunynk (Buyninck, Buininck) (, de) **(Buninck,** Buning) 533-537.
Burgau, von 321, 322.
Burger 437, 555.
Burgh, (van Oudewerve) van 191.
Burgh, van den 85, 86, 394, 568.
Burghoorn 530.
Burgmoser 199.
Burman **490.**
Burroughs 487, 488. 583.
Busch (Bosch) 197.'
Busch, van den 525, 526.
Bush (Bosch) 474.
Bussche, van den 196.
Busse, van den 513.
Bussinck 111.
Bussingh (Büssing) 460 *), 511, 512.
Butkens 111. 195.
Butterman 65.
Buttingha, van 507.
Buxs **183.**
Buylaert, van den 515.
Buyman 48-50.
Bu(y)ninck (Buininck, Buning) (, de) 533-537.
Buyninck tot Eertbeecke, de 533.
Buys 38, 553.
Buijs 409.
Buyssen (Buis) 37, 38.
Buytenhuys 159.
Buytewech 436.
Buzet, van Reynegom de 195.
Bij, de 568.
Bye, de 385.
Bylandt, van 332.
Bijler, van 144.
Bijleveld 457. 460 *).
Bijleveld (Bielefeld) 510.
Byma 145.

C

Centen 385.
Cerff, de 464.
Cesiano 482.
Chabanel 490.
Chadborn (Schatborn) 411.
Chambrier de Travanet, le 543.
Charlouis, Dezentjé 258.
Charon de Saint-Germain, de 255.
Charrière, de Penthès de **Saint-Hyacinthe** de 325.
Chastelein 260-262.
Chebaux 496.
Chebaux **dict Picar** 497.
Chicot 96.
Chijs, van der 164.
Cirksena 479.
Cyon, de 18.

D

Daak 514.
Da(a)len, van 105, 138, 139.
Dahm 154.
Dallinga 406.
Dam, van 495.
Dam Ham, ten 552.
Damas, le 18.
Damien (dit Cameraco) 411.
Damman 193.
Damme, van 383.
Dammerman 80.
Danser 307.
Dartillact, **Bouri(g)aud** 96.
Dashorst, van 37.
Datema 560.
Daumeries 193.
D(a)uson (d'Auzon. Dauzin) 91. **92, 94.**
Davout 482.
Daverveldt, van 458 *), 500.
Debetz 323.
Decker dit Walhorn, de 111.
Deen 109.
Deiman 196, 479.
Deinse. van 470.
Delfft '535.
Delft 553. 554.
Demetrius (van **Meteren)** 114, 115.
Deneken 196.
Deneken, van (von) 481.
Despomereaux **475.**
Dessonjé 258.
Deuffer Wiel 304.
Deuring 289, 292-294.
Deusen, van 194.
Deutecom, van 157.
Deuysz 486.
Devenish 548.
Deventer, van 153.
Dextra 90.
Deyman 51, 52, 54, 62.
Dezentjé 256, 258.
Dezentjé Charlouis 258.
Dezentjé **Hamming** 258.
Dezentjé Schalkwijk 258.
Dhaun-Falkenstein, v. 317318, 319.
Dhaun-Oberstein, v. 317, 318, 319.
Dicbier 111.
Diepenbroeck **(-Impel),** von Gronsfeld- 312.
Diepenbroek (, van) 289, 290, 292. 293.
Diest; van 194.
Diest, **(Pennis)** van 530.
Dieterich 151.
Diez, van 319. 320.
Dillinga 401.
Dilsheim 33.
Dinckgreve 33.
Dinslaken 155.
Dinteren, van 73.
Diodati 114.
Dirckinck 491.
Dirksen 114.
Dishoeck, van 470.
Disteling, van 394.
Dodius 514.
Doedijns 567.
Doeland, van (van **Doo(l)-land (t), van Dolland) 71—76*).**
Doem, van 108.
Does, van der 516.
Doesburch (alias **Vonck),** van 36. 37.
Doesburg (, van) 107.
Doesburgh 569.
Doetinchem, van 68, 70.
Doetinghem, von 194.
Doeyenburg à Cuylenburgh, van 536.
Dogger 366.
Dolland, van (van **Doeland,** (van) **Dool(l)and(t))** 71-76 ●).
Dombroick, van 284.
Dominicle 381, 382.
Dompselaar, van 485.
Dompzelaar, van 167.
Donders 451.
Dongen tot Oldengaerde, van 522.
Donk 495.
Donker 102, 487, 562.
Donkersloot 159.
Donné 185.
Door 36.
Doorn 46, 52, 55, 56.
Doorn v. **Forden** 37.
Doornik, van 551.
Dordrecht, van 385.
Doremus 474.
Döring 477.
Dornberg, von 321.
Dorpe, van den 394.
Dorre 34, 35.
Dorre, van 127.
Dorrenboom 496.
Dorst, van der 84.
Dorsten, van 300, 304.
Dort 157.
Dorth, von 243.
Dorth tot Medler, van 116. 536.
Dortmond, van 349, 350.
Douchet (Dousset) 346.
Doude 499.
Dousset **(Douchet)** 346.
Doys **66—70,** 151, 376, 518.
Drees 113.
Dresselius 491.
Driel, van 438, 461-471, 530, 569.
Drie1 van Goudswaard, van 466, 468.
Drost 152.
Drullinck 486.
Drijfhout 456, 457 *), 495.
Dubeldecop 505.
Dufresne 194.
Duinker 552.
Duisdeiker 107.
Duivenvoorde, van 36.
Dulken, van 105.
Dumon Tak 481.
Dunck 487, 563.
Diingelen, van 279.
Duninck, van 537.
Dupont 337, 338.
Duras, van 318.
Duren, van 57., 409.
Dussen, van **503.**
Dussen, van der 195, 495, 505.
Du(u)ren, van 39.
Duvelaer 512.
Duwez 193.
Duyck 396, 397.
Duycker 296.
Duijff 102, 499.
Duyne, van 568.
Duysse, van 112.
Duyst van **Voorhout 188***), 189 *).
Duyven, van 210.
Dijck (, van) 151.
Dijckmeester 455, 456, 459 *), 505.
Dijk, van 468, 469.
Dijkmans 551.
Dijkstra 199.
Dijll 500.
Dyrum, van 446,

E

Ebeling 114.
Eberstein, von 319.
Eck 391 *).
Eck (van Panthaleon), van 74.
Ede, van 572.
Eden, van 496.
Edmond-Blanc 482.
Eeck 148, 155.
Eeckhout, van den 33.
Eeden, van 478.
Eelking, von 115.
Eenschoten. van 535.
Eerten, van 394, 400.
Eerten, Westerbeek van 394.
Egbers 528.
Egbringhoff 113.
Egmond, van 96.
Egmond (, van) 307.
Egmond, **Halder** van 96.
Egmond van Kenenburg, van 517.
Egmond (tot den Luchtenberg), van 517-523.
Egmont van Merenstein tot Luchtenberch, van 520.
Eilbragt 572.
Einfält 12.
Elburg, van den 567.
Elchingen, Ney d' 482.
Elderen, d' 195.
Eldik, van 571, 572.
Elemans **455—457** *), **461 *),** 496.
Elffrink 560.
Elle 383.
Elsasz, van de 321.
Elsbergh 155.
Elsevier 195.
Elsman 105.
Elst, van der 186.
Elst, von 152.
Elverfeld, Sobbe van 279.
Emden, van 472.
Eminga 484.
Emmen 78.
Emmerich 199.
Emmickhuyzen, van 572.
Emmius 196, 507.
Empereur van Opwijck, 1' 376.
Ende, am 152.
Ende, angen 153.
Ende, van den 469.
Enge, **Uten** 111.
Engeland 489.
Engelen 80, 119.
Engelen (Lans) 35.
Engelhardt 371.
Engel1 155.
Engels 504.
Engels (, van) **(Ingels)** 476.
Engelsdorp, van 85, 404.
Engelsen 155.
Engwiler (Inkwilder, **Ingwijle-**ren, Inquilder) 404.
Ens 173-182 *).
Ensse, van 70.
Entens 145—150.
Enter, van 495.
Epen, van 513.
Erbach, Schenck von 319, 322.
Erdwig 401.
Ernst 362-364, 516.
Esch, van der 436, 438, 510.
Eschauzier 547.
Escomaix, d' (des Comaix) 475.
Esday 395.
Eshuis 569.
Essen, van 68, 560.
Essink 376.
Esterházy 196.
Estvelt, van 200.
Euler 197.
Everarts 461, 462.
Evers 528, 552.
Ewsum (, van) 144, 149.
Exter, **d'** 403.
Eyck, ten 194.

Eyck, van der 132.
Eyckelenboom, van Leeuwen van de 485.
Eydman 470.
Eijk, van 543.
Eyk, van der 384, 463.
Eynatten, van 475.
Eynde, van den 350, 380, 394.
E(y)ndhoven, van 379 *).
Eyndhoven, van 508.
Eijs, van 495.

F

Faas 376.
Faber 407.
Faber van Riemsdijk 262.
Fabri 499.
Fabritius 46, 47, 51, 56, 60.
Faille, de la 380.
Falck 406.
Falckenstein, von 321, 322.
Faldinck 528.
Falkenstein, van 284.
Falkenstein, van Dhaun- 283, 313, 314.
Falle (dit de Rommershoven), de 410. 411.
Fanharth 151.
Fannius Scholten 481.
Faucigny-Lucinge, de 482.
Fehrmann 550.
Feltmans 156.
Fendt 512.
Fensling 301.
Fer 490.
Ferie(t) 457 *), 494.
Fernandes 128.
Fervacques, de 80, 119.
Fevre, le 411.
Feylingius 499.
F(fo)oyenn (Foyens) 338, 384, 385.
Fierens 475.
Fierlant, de 111, 192.
Figge 546.
Flegel (van Weelderen) 3, 8, 11, 12.
Fleischer 545.
Fleur 561.
Flocquet 342.
Flodorff, van 284.
Flud van Gilde 399.
Fockaert 60.
Fockenns 142.
Fontaine 213.
For, du 495, 496.
Fors, de la 348, 380.
Forsten 120.
Fortuin 512.
Fourment 111.
Foyens (Ffooyenn) 338, 384, 385.
Fran(c)k von Franckenstein 325. 326:
Francke 477
Francken 395.
Franckenstein (, Fran(c)k von) 325, 326.
Franken 543.
Fraser 480, 481 *).
Frehan 411.
Frengels 371.
Frey 479.
Fridag von Gödens 478.
Friderici, de 472.
Friemersheim, van 278.
Frolick 527.
Froma 145, 146, 484.
Frowein 194.
Fuchs 80, 199, 371, 372 *).

G

Gael 52, 55 *), 338 *).
Gaertringen, Hiller von 115.
Gaickinga 143.
Gaildorf, von Limpurg- 314, 315.
Gakiers 485.
Galder, zie: Halder(t)(s).
Galema 401.
Galen, van 511.
Galle 383.
Galliard 328.
Garneren, van 434.
Gardenier 474.
Gaykema 145.
Gedde 521.
Geenen, van 531
Geer, de 490.
Geer. van der 498.
Geerdings (Geerdink(s), Geerlings) 36.
Geerdink(s) (Geerdings, Geerlings) 36.
Geerlings (Geerdink(s), Geerdings) 36.
Geldenhauer 196.
Gelder, van 572.
Gelder (, van) 290.
Gelderman 375.
Geldre, de 39.
Gelinck 66-71, 156—158.
Gelre 243.
Gelre, van 318.
Gemert, van 154, 374, 511.
Genêt 482.
Gent, van 72.
Gent (, van) 391 *), 392.
Gent zu Oyen, von 194.
Gerdes 114, 478.
Gerlacius 507.
Gerlings 471.
Gerlofs 307.
Geroldseck-Veldenz, von 319.
Gerritsen 487, 563.
Geubels 379, 381.
Geul 567.
Gevers 130-132, 164, 172.
Gheest, de 482.
Ghellinck Vaernewyck, de 475.
Ghendt, van 111.
Ghier, de 207, 208.
Ghier. van de Poll genaamd de 208.'
Ghiessen, van der Haer, ook genaamd van der 76.
Ghils, van 362, 364.
Ghijsen 309, 310.
Gier, de 210.
Giessen, van der 464.
Giffen, van 152, 505.
Giffenig (, de) 478.
Gilde, Flud van 399.
Gils, van 496.
Gilse, van 196.
Giraud 115.
Gisolf 80.
Gladtbeeck, van 398
Glarges, van 556.
Glaser 196.
Glauwe auff Hilderding, von 389.
Glavimans 467.
Gleiberg, von Mergenberg- 319.
Gleichen, van 283.
Glo(c)kman(n), van (von) 101.
Gockinga 506.
God 109.
Gödens, Fridag von 478.
Gudtschalkius 151.
Goes 112.
Goes, van der 195, 556.
Goethem, van 156.
Goetinx 444, 445.
Goetmann 564.
Gogelein 564.
Gogreven (Geogreef, Geogrefe, Gaugreef, Goegreven, Goegrief, Gaeyenheven) 183-186.
Goltstein, van 376.
Goltstein' van Hoekenburg, van 484.
Goltstein, von 151.
Goltzius 194.
Gommer(t)s 380.
Con, van der 375.
Goor, van 485.
Goorberg, van de(n) 99, 139.
Goosen (Gosen(s)) 476.
Goos(s)en van der Wilde(n) 477.
Goossens 497, 515.
Gorp, van 87.
Gosdeij 499.
Gosen(s) (Goosen) 476.
Gosenson 106.
Gossler, von Berenberg 115.
Götterswvck, van 277. 278.
Goude, van der 435.
Goudswaart, van 37.
Gouwe, van der 196.
Goyaerts 362, 364.
Goyer, de 535.
Graaf, de 35.
Graaff, de 466, 516.
Graafland 466.
Graeuw, de 448.
Graham (Grimes) 372, 486.
Grave, de 505.
Grave (Greve), de 381, 382.
Grave, ten 143.
Gravelaar. 's (Schravelaer) 124, 125, 127; 128, 134, 171.
Gravesande, 's- 134.
Gravesande, Storm van 's 312.
Grebber, de 555, 556.
Greenwood 307.
Greeveraat 488.
Greifenstein. van 278.
Greuper 565.
Greve. de 152.
Greve' (Grave), de 381, 382.
Greven 153, 155.
Gribius 514.
Grievelinck 525.
Grimberg(gend. Aldenboeckum, van 389.
Grimes (Graham) 372, 486.
Groen 491, 512.
Groenenberg 294.
Groeneveld 478. 479.
Grol 106.
Gronsfeld-Diepenbroeck (-Impel), von 312.
Gronsvelt, de 111.
Groot, de 111, 368.
Groot, Cornets de 375.
Grootaars 207.
Grooteboer 106.
Grootenhof 494.
Grootenhuys 471.
Groscamp 476.
Grotenhuis, ten 523.
Grotenhuys 156, 157.
Gruen 154.
Gruiter 389.
Gruys 145—148.
Gruyter, de 389.
Grijmalla 160.
Guichard 115.
Guilberti 196.
Gülcher 194.
Gulik, van 469.
Gijselaar (Gijselaer) (, de) 396, 399, 446-452, 537-540.
Gijselaer, alias Block, de 537.

H

Haa(c)kman 119.
Haaff, van 462.
Ha(a)gemeijer 107.
Haal (Hael) 84—86, 88, 93, 108.
Haan, den 465.
Haar, van der 154.
Haas, de 84, 85, 87, 97, 570.
Baasbaart 375, 460 *), 508.
Haaxman (Haecksman) 122—141 *), 162-173.
Habsburg-Lotharingen 196.
Hack 154.
Hackel 472.
Hadars (Heder(t), Heders) 451.
Hadel 472.
Haecksman (Haaxman) 122—141 *), 162-173.
Haeften 37.
Hael (Haal) 84-86, 88, 93, 108.
Haen, de 554, 555.
Haer, van der 71-73, 75, 76 *).
Haer, ook genaamd van der Ghiessen. van der 76.
Haerden, van 463.
Haerlem. van 402.
Haersolte, van 67, 68, 158, 312, 313, 391").
Haersolte tot Dalfsen, van 391.
Haersolte tot de kleine Heest, van 391, 392.
Haersolte, von 476.
Haes 154.
Haesbaert 155.
Haestert (Haestrecht), van 57.
Haeswindius 5 8 .
Haevestadt (Hofstadt) 287, 289, 291.
Hageman 92.
Hagen, ingen 153.
Hagesteyn 74.
Hahn 151.
Haiffkens 535.
Hajenius 76.
Hajonides van der Meulen 198.
Hake, von 524.
Halder van Egmond 96.
Halder von Mollenberg 83.
Halder(t) (s) (Haller, Hallet, Halter, Galder, Halts) 82—109 *), 402—404.
Halder(t) de la Laine (Leine) 105, 196.
Halen, van 114.
Halfhoorn 510.
Hall, van 375.
Hallers 152. 156.
Halm 152.
Halmael, van 517.
Ham 509.
Ham (, de) 84, 85.
Ham, van den 515. 516.
Ham, ten Dam 552.
Hamal 495.
Hamer 151, 196.
Hamming 455, 456, 458 *).
Hamming, Dezentjé 258.
Hammink, op 497.
Hanckema, van 402.
Hanecock 561.
Hangelt, Crot von 155.
Hannes 194.

Hanout (A(a)nhou(d)t, Anholt, Anhalt), van 287-294.
Hanselaer 375.
Hansouwe, ter 143.
Hanterman 542.
Hardehand 563.
Hardenberch, van den 518.
Hardenbroek, van 495.
Hardimé 354.
Hardinck 70.
Haren, van 259.
Haringh 516.
Haringh (, van) 125, 126, 131, 132, 140 *), 171.
Harlingen, van 464.
Harmelen, van 568.
Harmens (Hermansen) 290.
Harn, van 80.
Harn (Hern), van 119.
Harris 490.
Hart, te 38.
Hartgerinck 476.
Hartig 462.
Hartsinck 185, 490.
Hartung 197, 198, 509.
Hartz 80.
Hasenkamp 155, 156.
Hasselt, van 153-155, 456, 459*), 506.
Hattem, van 213, 466, 467, 498, 532.
Hattenhorst, genannt Bilefelt 153.
Haultin, d' 567.
Hauser 375.
Hausselt, van 210.
Hauterive, de 529.
Hautpoul, Beaufox-t. d' 330.
Have, ten 281.
Haxris 33.
Haijman 514.
Hazard 399.
Hazerswoude, Visser van 40 *).
Hecker 151.
Heckingh (Heyckinck) 525.
Heckmans 499.
Heder(t) (Hadars. Heders) 451.
Heeckeren, van 472.
Heeckeren van Waliën, van 312.
Heemskerk, van 120.
Heemstra, van 376.
Heeneman 457 *), 495, 496.
Heer, de 471.
Heerde 391 *).
Heerde, van 399.
Heerde, von 476.
Heerdt, van 405, 406.
Heerdt tot Hunderen, van 391.
Heerenhaaff, ten 488.
Heerma van Voss 481.
Hees, van 335, 405.
Heest 476.
Heidenrijk 509.
Heinsberg, van Loon- 478.
Heldring 120, 295, 299-301, 306.
Hell, van der 442, 486.
Hell, Casijns van der 486.
Helldritt, von 30.
Helm, van den 550, 551.
Helpen, Coenders van 150.
Helvetius (van Riemsdijk) 262.
Hemert, von 375.
Hemerijk Tak 481.
Hemmer 524-526.
Hengebach, von 319.
Hengel, van 527, 528.
Hengel, Schulte (Scholten) van 524, 528.
Hennekeler, van 443.
Henneman 544.
Henri 529.
Hensbergen, van 509.
Hensburgh, van 531.
Herckenrode, de 475.
Herculeyns, van den Bergh gesegt 390.
Herdecke, v. 280.
Herding, Schrieck 484.
Herinck 351.
Herlar, van 196.
Herlyn 114.
Herman 540-553 *)
Hermann 540, 541.
Hermans 168.
Hermansen (Harmens) 290.
Hern (Harn), van 119.
Herp, van der 33.
Herspinck 476.
Hertelicus 196.
Hertogh, de 547.
Hertoghe, de 111.
Herwaerden, van 486.
Herweyer 470.
Herwijnen, van 198, 570.
Hese 152.
Hessel, van 464.
Hesseling 40.
Hessen-Philipsthal, v. 313.
Heszhausen, von 526.
Heteren, van 529.
Hettersdorff, van Buddenbrock 115.
Heu, van der 104.
Heuff 488.
Heumen, van 496.
Heuphen 151.
Heusden, van 552.
Heuvel (Huevel), van den 554, 555.
Heyblom 363.
Heyckinck (Heckingh) 525.
Heijcoop, van 513.
Heyde, van der 474.
Heijendaal 210.
Heys 396.
Heyst, van 475.
Hien, van 409.
Hill (of Honilay) 560.
Hillebrand(e)s 148, 149.
Hillebrant 528.
Hiller von Gaertringen 115.
Hintzen 152.
Hirschberg, von 321, 322.
Hixenius 499.
Hobus 135.
Hocke 457, 460, 461 *), 512, 513.
Hoecke 306.
Hoecke, van 369.
Hoefhamer 307.
Hoefnagel 465.
Hoek 438, 468, 548.
Hoek, van der 407.
Hoekstra (, ten Broecke) 374.
Hoekwaater 105.
Hoen, van 155.
Hoes 112, 194.
Hoeven, van der 115, 198.
Hoevenaar 496.
Hofdijk 366.
Hoffmahn 151.
Hoffman 296.
Hofstadt (Haevestadt) 287, 289, 291.
Hoften, van 467.
Hogendorp, van 335-352 *), 377-386 *), 405.
Hogendorp van Sparenwoude *) 379.
Hogendijck, van 125
Hogervorst 510.
Hogeveen, van 483.
Hohenlohe, v. 315, 316.
Hohenlohe (-Neuenstein), von 322.
Hohenlohe-Oehringen, v. 314.
Hohensolms, v. Solms- 314.
Hohenzollern, von 321, 322.
Hol 112.
Holdert 570.
Holk, van 181, 182.
Holkema 407.
Holkom 514.
Hollaar 504.
Hollingerus van Landsbergen 95.
Holmers 293.
Holst, van 34, 293.
Holstein-Norburg, v. 314, 316.
Holstein-Schauenburg, van 283, 284.
Holstein-Sonderburg, v. 313.
Holte, ten 151.
Holten, van 152.
Holterop 494.
Holthe tot Echten, van 312, 313.
Holtshaus 152.
Hol(t)s(z)appel 486, 487.
Holijerhoek 130.
Homan, Linthorst 312.
Homborgh, van 152.
Homoet 514.
Honard, van (den) 192.
Honilay, Hill of 560.
Honnerts 509.
Honoré Naber, l' 376.
Hooff, van 195, 456, 457 *), 494.
Hooff, Drijfhout van 453—455, 494-517.
Hooft, 't 479.
Hooftman 213.
Hoog, de 503.
Ho(o)ge(n)boom 463, 464, 468.
Hoogenhouck, van 132.
Hoogewerf 569.
Hooghe, de 475.
Hoogklimmer 114.
Hoogstadt 489, 490.
Hoogstraten, van 550.
Hoogwerf 468.
Hoogwerff 513.
Hoop, van der 199.
Hooreman 510.
Hoorn, van 51, 53, 517.
Hoos 466, 467.
Hooijman 186.
Hoppe 503.
Hoppesack 308—311 *).
Hora (Siccama) 315.
Hörde, van 277, 279.
Horenken 143, 144, 147, 149, 150.
Horion, de 195.
Hornschuh 502.
Horst 472.
Horst, ter 293.
Horst, van der 243, 399.
Hospenjon 510.
Hautain, de 411.
Houten, van 474, 480, 481 *).
Houttuyn 307.
Houwe, van der 440.
Houwendorp, van 385.
Hove, van 21, 58, 484.
Hove, Roest van den 497.
Hovendorp, van 378.
Hovenier 105, 465.
Hoverbeck, von 115.
Hoya, van 276-277.
Hoya en Bruchhausen, van 283.
Hoyer 196.
Hoykens 145.
Hubbeldinck 144.
Hubert 119.
Huber(t)s 289, 293.
Hückelmans 152.
Huddenrath 153.
Huessen, van 336-338.
Hugenpoet, van 282.
Huinck 119.
Huis 469.
Huissen, van 536.
Hulder 198.
Hulin de Loo 112.
Hulk 487, 488, 560-565.
Huls 304, 306.
Hüls 409.
Huls (, von) 479.
Hulsbosch 486.
Hulsen (Ulsen), van 462464.
Hulshout 119, 566.
Hulsken 523.
Hulssen, van 22.
Hulst 401.
Hulst, van der 497.
Humbracht, von 275.
Hummel 474.
Hunninga 485.
Hups, van der 111.
Hussen 502.
Hustzell 18.
Huybers 36.
Huyck 112, 194, 474.
Huyge 160.
Huygen 480, 481.
Huygens 192, 497.
Huijgens, Bangeman 116.
Huynge 142.
Huys 108.
Huysmans 561.
Huyssen, von 113.
Hijen, van 572.
Hijlkema 406.

I

Ilcken 169—171.
Ilgen 502.
Imelens 142.
Imhoff, van 256, 258.
Immerseel, van 475.
Immersel(l)e 193.
Impel, von Gronsfeld-Diepenbroeck- 312.
Ingels ((van) Engels) 476.
Ingen, v. 389.
Ingenohl 194.
Ingenool 506.
Inkwilder (Inquilder, Ingwijleren, Engwiler) 404.
Inn- und Knyphausen, zu 479.
Intveld 438.
Iperen, van 106.
Isai, d' 375.
Isenberg, de 272.
Isenberg, van 276-277.
Isenberg, van (Altena-) 269, 270, 276.
Isenberg-Limburg, van 271, 275, 276.
Isenberg, Berg-Altena- 267.
Isenburg, van 313, 320, 324.
Isenburg-Limburg, von 320-322, 324.
Isendoorn, van 486, 572.
Iserloo (Iesserloo, Yserlool. van 410.
Isinck 152.

Isingh 155.
Isselmuden, van 149.
Isselmuden (IJsselmu(i)den), van 372.
Issem, van 154.

J

Jacobs 383, 552.
Jacott 308—311 *).
Jager, de 106, 263.
Jans ll.
Jansen 289, 371, 488, 497, 503, 569.
Janss 109.
Janssen 185, 304.
Jarg(h)es 142—144.
Jarigs 199.
Jason 508.
Jed(d)elo, tho 478.
Jekel 106.
Jelle 399.
Jensema 144, 146, 406.
Jeude, van Lidt de 195, 484, 485.
Jever, van *), 368.
Jon de la Boffardinière, du 18.
Jon(c) . (Junius) 13-24 *).
Jonckindt 437.
Jones 199.
Jong, de 35, 95, 407, 463, 464, 565.
Jonge, de 556, 560.
Jonge, de (Junius) 13-24 *).
Jongeneel 470.
Jonghe, de 51, 479.
Jong(h)(e), de 20-24.
Joost 569.
Joppe 396.
Jordens (Rampers) 409.
Josten 501.
Juchem, van 178.
Julbach, v. Schaumburg- 322.
Junius (du Jon(c)) 13-24 *).
Junius (de Jonge), 13-24 *).
Jütting 196.

K

Caap (Kaap), van de 107.
Kaas 472.
Caashoek 512.
Cabiliau 195.
Cadovius 478.
Cahlé (Kalee) 291, 292.
Kakebeeke 376.
Calcar, van 114, 478.
Calckruit, van 398.
Kalee (Cahlé) 291. 292.
Calen(s) (Cael, Kael, Kalle) 289.
Calewarts (Caluart, Ca(e)l(u)-waert, Calva(e)rt) (, de) 340, 347-349, 375, 377-380 *).
Kalf 528.
Kalffs 39.
Kaljer 474.
Calkoen 330.
Callant 479.
Kalle (Calen(s), Cael, Kael) 289.
Kallmeier 194.
Calslagen, Coppier van 395.
Caluart (Calva(e)rt, Ca(e)l(u)-waert, Calewarts) (, de) 340, 347-349, 375, 377-380 *).
Cal(u)waert (Caeluwaart, Kalvaert, Calvart) (, de) 340, 347-349, 375, 377-380 *).
Caluwaerts 475.
Calva(e)rt (Caluart, Ca(e)l(u)-waert, Calewarts) (, de) 346, 347-349, 375, 377-380 *).
Calvart, de Sassigny dict de 377.
Cambier 193.
Cameraco, Damien dit 411.
Camerlingh 401.
Kamp (, Wijnmalen) 547.
Camp, op de 504, 505.
Camn, van de 380.
Campan 482.
Camnbell 105.
Kampen, van 478.
Campen, van 196.
Campo, de 475.
Campo Plantines 353.
Campo Weyerman 353-365.
Kannegieter 57.
Kannewet 565.
Canter 148, 340.
Kanter, de 459 *), 472, 504.
Cantere, de 381.
Kantert (Cantert) 340, 341.
Cantz'laar 472.
Capellen, van der 257, 259.
Karajan, von 194.
Cardenus 525.
Cardon 482.
Caron 552, 565.
Carp 194.
Carpenter 396, 398, 399.
Carrara, von 321, 322.
Karremans 500.
Casembroot, de 116.
Casier 61.
Kasteele, van de 103.
Casteleyn 483, 509, 529.
Castriens, van 494.
Casijns van der Hell 486.
Kate, ten 517.
Cate, ten 293.
Catersvelt 138.
Cather 143.
Kattenburg 107.
Kattepoel 570.
Cattepoel 569, 570.
Kattestaert 513.
Kauffauf 476.
Cauwenhoven. van 475,
Keer 502.
Keerres 185.
Keinogen, (Thijs) van 376.
Keizerswerth 197, 198.
Kelk 547.
Kellenaer (Kelner, Culner) 285, 291, 292.
Keller 474.
Keller, opten 151, 152, 155.
Kellermann 482.
Kelner (Kellenaer, Culner) 285, 291. 292.
Kemenae genant Schaers, ter 525.
Kemp, de 458 *), 497, 498.
Kempen, van 168.
Kenema 143.
Keppel tot Walyen, van 521.
Kerckhoove, van den 398.
Kerk. van der 411.
Kersten 293.
Kervel (Corver, Korver, Corwer, Curver, Kurver) 92-94, 97.
Kessel, van 184, 323, 342, 354, 382.
Kessenich, van 281.
Ketels 306.
Keteltas 290.
Kethel(e) 346.
Ketterwich 155.
Kettler 114.
Keuchenius 114.
Keurenaer 490.
Keuter 376.
Keyser 194.
Keijser, de 115.
Christ 197.
Kief(t) (Kijff) 379 *).
Kiers 401.
Kierstede 474.
Kies 116.
Kilchmeyer 551.
Killegrew 560.
Kinnen 184.
Kinschot, de 111.
Kintsius 31.
Kirchbergh, von 152, 153.
Kisselius 33.
Kittensteyn, van 60.
Klaassen 550.
Claassen (Claessen) 291.
Klaauw, van der 466.
Claessen (Claassen) 291.
Clan(d)t 144—149.
Clant 385, 402.
Clant (Agama) 484.
Clary 482.
Clautier 521.
Klauw, van der 129, 131, 167.
Klaver, van de *) 377.
Klaveren, van 140, 171.
Cleenacker 305.
Kleering van Beerenberg 256.
Kleinendorst 468.
Clerck 557, 558.
Klerck, de 298-301, 396.
Clerck, de 195.
Clercq, de 457, 460 *), 512.
Clercq, van der Lek de 455, 456, 460 *).
Clermont 113.
Clerq 151.
Cleve, van 269.
Kleyn 468.
Kleynder(t) 109.
Kleyne 289, 292, 294.
Clignet 114.
Klockenrengher 152.
Cloeck 390.
Kloens 505.
Kloeting 108.
Clooster, van den 397, 398.
Kloot, van der 97, 167.
Cloothack 516, 517.
Cloribus 60.
Kluit 463.
Kluyt, van der 301.
Kniphorst 40.
Knippinck (Knippingh) 501.
Knobelsdorff, von 194.
Knol 406.
Knoppers 145, 146.
Knoppert 151, 392, 523, 536.
Knottnerus 114, 478.
Knuyt, de 485.
Cobbaut 380.
Koch 410.
Kock 500.
Cock 456, 459 *), 502, 505, 527.
Kock (, de) 513, 514.
Kocken 151.
Cocq 160.
Kocx 90.
Co(e)bel 376.
Koeberg 106.
Coemans 184.
Coenders 143, 144, 147, 150.
Coenders van Helpen 150.
Coenen 184, 501, 567.
Coenraads 108.
Coetsee 530.
Koetsveld, van 92, 132, 138, 139, 141, 162-173, 498.
Coeverden, van 113, 391 *), 392, 443.
Kohnen 151.
Kok 141.
Kol 480, 481.
Coldewey 478, 480, 481.
cohns 514.
Colleman (Colterman, Kolte-mann) 339 *), 345.
Collen, van 77.
Coln, von 151.
Colson (Coolsoon) 510.
Kolterhaus 154.
Colterman (Colleman, Kolte-mann) 339 *), 345.
Colijn 93, 496, 510.
Comans 300.
Comejan alias Vrijlandt 568.
Comens anders geseit Vrijlant 568.
Commelin 514.
Commenes 507.
Kondewijn 518.
Königsberg, von Solms- 319, 320.
Coninck 88, 92, 147.
Coninck genaamd van Ballen 150.
Coninck (Koninck), de 74, 399, 400. 558.
Koning, de 516.
Koningh 489.
Conring 196, 479.
Conringh 507.
Kooi, van der 407.
Co01 112, 474.
Coolhaas 323.
Coolsoon (Colson) 510.
Coolwij(c)k, (de Leeuw van) 555-557.
Coomans 431, 565-569 *).
Coomans (Come(ns)) 566 *), 568.
Coornhert 340.
Koot 565.
Kooten, van 564.
Copes 506.
Copes, von 323.
Coppens 351.
Coppier van Calslagen 395.
Korenkoper 496, 512.
Cormaille, Bounot de 18.
Cormaillon, (de Bounot) de 13, 14, 18-20, 23.
Cornaix, des (d' Escornaix) 475.
Corne, del 37.
Cornets de Groot 375.
Cornitius 18.
Cornput, van den 483.
Corput, van den 115.
Korssendonck (Corssendonck) 85, 86.
Corten 480, 481 *).
Corten (Corts, Korts) 526-529.
Korthals 543, 569.
Corts (Corten) (Korts) 526-529.
Corver, (Korver, Corwer, Kervel, Curver, Kurver) 92-94, 97.
Cost, van der 505.
Coste, de la 463.
Koster 188.
Coster 496.
Costerius 497.
Costerman 571.
Costerus 500.
Cosijn 530.
Cöthen, v. Anhalt 313.
Couchet 348.
Couderc 96.
Coulogne, de 19.

Coup. de 500.
Cousebant 66.
Cousins (genaamt Nuyen) 485.
Kouwenberg (Couwenberg) 375.
Couwenburch 558.
Couwenburg van Beloys, van 395.
Kouwenburgh 412.
Kovern, van 278.
Coymans 297, 350.
Craandijk 196, 456, 457, 461 *), 516.
Krabbe 113.
Kraeck 432. 435.
Kraemer 372.
Craeye(n)steyn 431—441 *).
Kramer 101.
Cramer 193, 456, 458, 459 *), 500, 501, 548.
Cramer van Rossen 401.
Kramp 487.
Crandonck 433.
Craye 58.
Crayestevn. (van Outshoorn) van 37.
Kreel, van 497, 498.
Kremer 155, 370.
Cremer 114.
Crena 193.
Kretschmar, van 376. 559.
Kreuckniet 568.
Creuznach, von 24-30 *).
Creijinck 68.
Krick, van der 306.
Krol 104, 467.
Krom 376.
Cromburch (Cromwenburch?) 557.
Cromstryen, van 195.
Cronius 497.
Croock 566.
Crooc(k) (en) (Kroock) 340, 352.
Croon 65, 509.
Crot von Hannelt 155.
Krüger 33.
Cruidener 507, 508.
Cruidner (Cruydener) 370.
Cruyce, van de(n) 377, 378.
Cruydener (Cruidner) 370.
Kruydenier 448, 449.
Kruyff 487, 564.
Cucks 155.
Kühler 194.
Kiihne 196.
Culemborg, van 475.
Culenburch, de Man van 441.
Culner (Kellenaer, Kelner) 285, 291, 292.
Kun, van der 371, 372.
Cunningham 194.
Kunst 488, 569.
Cupere 196.
Kupers 153.
Curieus 513.
Curtius 114.
Curver (Kurver, Corver, Korver, Corwer, Kervel) 92-94, 97.
Cuser 375.
Kutschreuter, van 537.
Kuurman 120.
Cuyck, de 193.
Kuyk, van 397.
Cuylenburgh, van 74.
Kuype, de 92.
Kijdsmeir 263, 265.
Kijff (Kief(t)) 379 *).
Kijmmenade, van der 208.
Kyrburg, v. 317, 318.

L

Laar, van der 471.
Lacroix 471.
Laer, van 518. 519.
Lagerwaart 34.
Lahaije 109.
Laine (Leyne), de la 105.
Laine (Leine), Halder(t) de la 105, 106.
Lairesse, de 148.
Lakeman 46-66 *)
Lalaing (, de) 192. 193.
Lamaison 466.
Laman 459, 460 *), 507, 508.
Laman Trip 455.
Lamberts 151, 152.
Lambrechtsen 504.
Lamers 184.
Lam(m)ens 39.
Lamont 354, 358.
Lamp(e)reel (, de) 382, 383.
Lamsweerde, van 210, 536.
Landas 193.
Landas, (Sweerts) de 208, 475.
Landsberg, van 281.
Landsberg, von 302.
Landsbergen, Hollingerus van 95.
Landsvelt 125.
Lanen, van der 489.
Lange, de 102, 570.
Langelaan 96.
Lankhorst 514, 515.
Lannoy, de 19.
Lanoy, van 393.
Lans Engelen 35.
Lanst 515.
Lanswerde, van 193.
Lant 506, 507.
Lantes 152.
Lantsheer 310.
Lardier, Biernaw dit 410, 411.
Larget, de 399.
Laubach, v. Solms- 313.
Launay 193.
Laurenburg-Nassau 477.
Lauwerman (Louwerman) 528, 529.
Lavooij 78.
Lawericks 155.
Lawick van Pabst, van 188.
Lebeck 187.
Leccius de Ridder 570.
Leckerlant 40.
Leclerc 482.
Lecock 185.
Ledeboer 375.
Lee, van der 543.
Leechburch Auwers 376.
Leefdael, de 111.
Leefdael, van 399.
Leeflang 87.
Leeg, de 529.
Leemputte, van den 111, 195.
Leendertz 196.
Leenhof(f) 169, 294.
Leeuw, de 38.
Leeuw van Coolwij(c)k, de 555-557.
Leeuwe, de 556.
Leeuwen, van 87, 91, 93-95, 97, 98, 100, 134-136, 195, 514.
Leeuwen van de Eyckelenboom, van 485.
Leeuwenhoek, van 129, 130, 132—140 *), 164, 172.
Leeuwens 486.
Leffringh 508.
Lehár 115.
Lehnen 154.
Lei, de 152.
Leicester 564.
Leiningen, von 317-322, 324.
Leithen, van der 569, 570.
Lejeune 482.
Lek, van der 460 *). 512.
Lek' de Clercq, van' 'der 455, 456, 460 *).
Lellens, to 143.
Lely 65.
Lennep, van 480.
Lentz 472.
Lernault 346.
Lescaljet 501.
Letmathe, van 279.
Leuchtenberg, von 321.
Leutering, de 485.
Lewe 142-144.
Ley, van der 87.
Leyden *) 389.
Leyden, van 323.
Leyen, von der 113.
Leyne (Laine), de la 105.
Leyten van Baldeney, van der 281.
Lich, v. Solms- 314.
Lichtenauer 371.
Lichtenberg, van 292.
Lidt (de Jeude), van 195, 484, 485.
Li(e)b(a)ert, van 531.
Lie(d)ekercke 193.
Liefftings 519.
Lielaar, van 37.
Lienden, Vonck van 572.
Lier, van 569.
Liesveldt, van 506.
Liesvelt, van 111.
Liesvelt gezegd van Merenburg (Musienbroek) , van 384.
Limburg, van (von) 271-274, 276-283, 312, 317—319, 321.
Limburg-Bom 277.
Limburg en Bronkhorst, van 283, 284.
Limburg Bronckhorst Stirum, van 298.
Limburg, van Isenberg- 271, 275, 276.
Limburg, von Isenburg- 320-322, 324.
Limburg, v. Neuenahr- 317, 318.
Limburg alias van Oesterich, van 282.
Limburg gen. Stam, van 280.
Limburg Stirum, de 195.
Limburg Stirum, van 111, 331, 332.
Limburg (Styrum), van 267-284.
Limburg Styrum-Styrum, van 274.
Limes 471.
Limpens, de 111.
Limpurg-Gaildorf, von 314, 315.
Limpurg-Speckfeld, v. 312, 314, 315.
Limpurg, von Weltz und 315.
Linde, van der 99, 131.
Lindeman 543, 544.
Linden, van der 103,131, 171, 172, 511, 512.
Lindenhof 458 *), 499.
Lindem, von 478.
Linnep, van 280.
Linthorst Homan 312.
Lintworm 567.
Lobbrecht, van 410, 530—532.
Lobeck 153.
Locken 305.
Lockhorst, van 487, 563.
Lodder 470.
Loë, van 522.
Loe tot Wissen, van 280.
Loen, van 522, 523.
Loenen, van 168.
Loenresloot 37.
Loevenich, von 113, 114.
Londt 498.
Longuehaye, de la 297.
Loo, van 112. 372, 517.
Loo, Hulin de 112.
Loo, Sluyterman van 103.
Loobroeck, van 115.
Loockman 557, 558.
Loon, van 194.
Loon-Heinsberg, van 478.
Loop 112.
Loopuyt 456, 457, 460 *), 511.
Loos, van 317, 320.
Loose, de 126.
Lopse 512, 513.
Lotharingen, Habsburg- 196.
Lourens 102, 112.
Louwen 515, 516.
Louwen (Louris) van Ouwelande(n) 124 *), 125, 171.
Louwerman (Lauwerman) 528, 529.
Löwenstein-Wertheim-Virneburg, v. 312.
Löwenstein-Wertheim-Virneburg und Limpurg-Sontheim, v. 312.
Lubberdes 477.
Lucinge, de Faucigny- 482.
Ludaa (Luyda) 530.
Lüdinghausen, van 280.
Ludovici 306.
Lulofs 68, 156, 157.
Luls 567.
Lund 563.
Lüneburg, van Braunschweig- 284.
Lupardus 510.
Luttekens 500.
Luxemborch 112.
Luyck, van 111.
Lu(y)cx 380.
Luyda (Ludaa) 530.
Luyerink 547.
Luyks 469.
Luyt 561, 565.
Luyten 34.
Luytens 193.
Lybergen 296, 305.
Lylaer, (Somer) van 38.
Lijn, van der 30, 31.

M

Maas 125, 486.
Maasdam 432.
Maatsuyker 177, 179.
Machiels 112.
Mac Intosh 472.
Mack (Macq) 511
Mackay 374.
Mac Lean 410.
Maeght 21.
Maes 566, 567.
Maesdam, van 437, 438.
Maestricht, van 529.
Magnus 195.
Maillart 495.
Malburg 107.
Malgo 263.

Malsem, van 198.
Mameren, van 155.
Man (van Culenburch), de 441.
Manderscheid, van 284.
Mandhaar, van 263.
Manet 169.
Mangelaar 514.
Mannaert 23.
Mansvelt, van 488.
Manteau 514.
Marcella 375.
Marckel, van 500.
Marckelbach, *von* 156.
Marcy 510.
Maret Tak, de 481.
Marinus 58, 515.
Mario (genaemd Amesmeyer), van 395, 396.
Mark, van der 107.
Mark, (graven) van der 269.
Mark, van Altena- 271.
Marmont, Viesse de 482.
Marselis 406.
Marssche, van der 519.
Martens 36, 259.
Martfeldt 91.
Martineau 114.
Martini 30, 31, 192, 459 *), 501, 502.
Marttens 36.
Mast, van der 517.
Mathenesse, van 36.
Maty 114.
Maul 474.
Mauve 194.
Mazel 115.
Mechehnans 512, 513.
Mecklenburg, van 396.
Mede, van der 404.
Medenblicq (, in) 450, 538, 540.
Meder 196, 197.
Meekeren, van 515.
Meel, van 471.
Meens 565.
Meer, van der 56, 97-100, 129, 446.
Meer de Walcheren, van der 99, 100.
Meermann 197.
Meersche, van der 196.
Mees 369, 370.
Meester, de 455. 456, 458 *), 500.
Meeuwsen 521.
Meganck, van 396.
Megen, van 506.
Mehrenberg, von 321, 322.
Meide, van der 79.
Meinertshagen 115.
Mekeren, van 399.
Mel, de 386.
Meltens 156.
Mennewiet (Minuit) 240.
Menolda 142.
Mensert 187.
Menting(s) 533, 535.
Mepsche (, de) 144, 150, 400.
Mepsche (Mersche), (Wyffe- ring) van 484.
Merckelbach 479.
Merct, van der 119.
Merenburch, van 384.
Merenburg (Musienbroek), van Liesvelt gezegd van 384.
Merens 116.
Mergelcamp 514.
Mergenberg-Gleiberg, von 319.
Merkenzaat 542.
Merlen, van 40 *).
Merode 193.
Merode, de 112.
Merode, Scheiffart van (von) , 283, 298.
Mersch, van der 485.
Mersche (Mepsche), (Wyffe- ring) van 484.
Mersche, van der 556.
Merthen 502.
Merveldt, *von* 302.
Mes 65.
Mesdach 504.
Mesnard, de 13, 14, 18.
Mestingh 33.
Mestral (Metrael), de 404.
Metelerkamp 113, 569.
Meteren, van (Demetrius) 114, 115.
Metrael (Mestral), de 404.
Metz, van 317, 318.
Meulen, van 529.
Meulen, van der 307, 563, 564.
Meulen, Hajonides van der 198.
Meulenbeek (Moolenbeek) 102.
Meunier 195.
Meurs 112.
Meurs. van 410.
Meursing 401.
Mevere, de 347.
Meij, de 172.
Mey, van der 502.
Meyer 33, 186, 196, 406.
Meyer, de 506.
Meyere, de 20, 23.
Meyknecht 147.
Michaelis 479.
Michelbach 485.
Michiels 265, 383.
Middach (Mittag) 36.
Middelcoop 198.
Middelkoop 483, 509, 529.
Miedema 407.
Mierevelt. van 115.
Miesegaes 115, 472.
Miggrode, van 514.
Milius 112.
Millinga 147.
Millingen, van 531.
Millingh 489.
Mingels (Minchels) 462, 463.
Minthorne 160.
Minuit (Mennewiet) 240.
Miquel 113.
Mirabeau 259.
Mirbach, von 284.
Mirlaer, van 284.
Mispelblom Beijer 200.
Mitchell 96.
Mittag (Middach) 36.
Moeck. van 184.
Moens' 543.
Moer (Moor) 337, 384, 385.
Moerkercken, van Praet alias 39.
Moerman 196, 383.
Mo(e)sel 290.
Moes(t) 109.
Moeij, de 498.
Mol 465.
Mol, de 112.
Mol Moncourt, de 548, 549.
Molemans 549.
Molenschot 504.
Molm, du 503.
Moll 472.
Mollenberg, Halder von 83.
Mollenkamp 525.
Moller 400.
Molijn (, de (du)) 125, 129-133, 136, 171, 172.
Momma 489, 481.
Mommael 128.
Momma(el) 410, 411.
Momme 445.
Mommen 152.
Mommenhof 477.
Momms 154.
Moncourt, de Mol 548, 549.
Monnick (Munniks) 508.
Montagh 151.
Montauban van Swijndregt 371.
Monte, de 312, 313, 320.
Montevera. de 151.
Monthoux,' de 330.
Moo(c)khoek 432, 435.
Moolenbeek (Meulenbeek) 102.
Moolenbereh *) 377.
Moor (Mo&) 337, 384, 385.
Moreau 112.
Morello 353.
Morlet 403.
Mörmter, van 281.
Morrien tot Nordkirchen, van 284.
Mörs, van 276.
Mossel 160. 256.
Motman, v'an 256, 259, 265, 266.
Motsfelt 153.
Mo(u)male (Moumael), de 410, 411 *).
Mourik van 496, 512.
Mouter 40.
Mouthaan 570.
Moutmaker 116.
Mouton 193.
Mouwijck 68.
Mulders 496, 553.
Mullem, van 112.
Muller 112, 152, 471.
Müller 406, 564, 565.
Mulock 513.
Mummenhof 477.
Munnick 513.
Munnikhuyzen 472.
Munniks 456, 460 *).
Munniks (Monnick) 508.
Munster, van 506.
Münster, van 284.
Münster tot Meinhövel, van 278.
Münsterbilsen, von 321, 322.
Munter 375.
Murat 482.
Musienbroek (Merenburg), van Liesvelt gezegd van 384.
Mijnden, van Amstel van 36.
Mijnes 155.
Mijnssen 480.
Mijs 80, 466.

N

Nab 494.
Naber 194.
Naber, l'Honoré 376.
Nagel 103, 154.
Nan 384, 385.
Nanning 291.
Nansum, te 147.
Narbonne Pelet Salgas, de 327-331.
Nassau 111, 372.
Nassau, van 117, 193, 312, 320, 324, 488.
Nassau, von 478.
Nassau-Beilstein, von 321.
Nassau-Breda, van 477.
Nassau-Dillenburg, van 478.
Nassau, Oranje 194.
Nassau-Siegen, van 284.
Nassau-Wiesbaden, v. 313.
Nassau Zuylestein, van 560.
Nayere, de 519.
Nebbens 461 *), 513.
Nederbergh 365.
Nederburgh 263.
Nederhorst 513.
Nederpelt 375.
Nederveen, van 496.
Nederven, de 112.
Neeloom 436.
Neledoe 365.
Nérah, de 259.
Nerenburch, van 555.
Nes, van 441.
Ness, van 474.
Nesselrode, v. 114.
Nessnarc 259.
Neuenahr, van 279, 280, 282, 313, 314.
Neuenahr-Limburg. v. 317., 318.
Neuenbamnberg, v. 317.
Neuenstein, von Hohenlohe- 322.
Neufforge, de 532.
Neufvilles 193.
Neuren, van 512.
Nevele, van 552.
Ney (d'Elchingen) 482.
Niehaus 113.
Niemantsverdriet 468.
Niepoort, van der 506.
Niess 155.
Nieuwen-Amstel, van den 106.
Nippold 171.
Nobele, de 112.
Noeyen 37.
Noiret 119.
Noiret, Verwoud (Verwout) 80, 119.
Nollens 475.
Nolson 33.
Noodt 198.
Noorda, *van* de 98.
Noordendorp 370.
Noorman 497.
Noort, van 571, 572.
Noortwijk 339.
Noot 509.
Noot, van der 111, 192.
Nooteboom 512.
Nooten, van 498.
Nooten, Sandt van 455, 456, 458 *).
Noppen 111.
Norburg,. v. Holstein- 314, 316.
Nordeck zur Rabenau, von 323.
Noteboom 496.
Notten, van 480.
Noij 152.
Noy, van der 87.
Nuck 500.
Nuelgem 38.
Nulandt (Nieulant), Ingen 157.
Nulde, van 445.
Numansdorn. Vlielander van 470.
Nunninghof 115.
Nuyen, Cousins genaamt 485.
Nuys, van 487.
Nijenborgh 507.
Nijenhuis, Bode1 115.
Nijkerck, van 530.
Nijpels 155.
Nijs(t)man 487.

O

Obbens 498, 499.
Oberndorff, d' 195.
Oberstein, v. Dhaun- 317—319.
Oehler 564.

Oehringen, v. Hohenlohe- 314.
Oelemans 475.
Oelen 183.
Oelhoffen, von 30.
Oem 441.
Oem van Wijngaarden 395.
Oettingen, von 318-322.
O(e)y(e)(, van) 391 *), 392 ●).
Oldenbarnevelt, van 441-446.
Oldenbarnevelt genaamd Tullingh, van 188.
Oldenburch. van 289.
Oldeniel, van 157.
Olden(n)eel, van 520, 522, 523.
Olivier 199.
Ollers 531.
Olmius 495.
Olphen, van 551.
Olst, van 410.
Olthoff, van 352, 379.
Oly 186.
Olycan 56, 60, 62.
Oly(s) 176, 180.
Olyslager 49, 54.
Orneren (Ommering), van 543.
Ommeren, van 296, 305, 471, 572.
Ommering (Orneren), van 543.
Omnteda 142, 143, 145, 146, 156.
Onderdonk 194.
Onsta 142, 143, 150.
Oorde, van 96.
Oordt. van 197.
Oort, 'van 75.
Oort de Veer, van 103.
Oost, van 52, 61.
Oostdorp 569.
Oostenrijk, van 105.
Oosterhout 136.
Ooijen, van 470.
Opstal 411.
Opwijck, l'Empereur van 376.
Oranda 197.
Oranje Nassau 194.
Oreel 37.
Orssel 37.
Ortel(ius) 114, 115.
Ortiz de IJzarro 69.
Orville, d' 114.
Os, van 140, 171.
Os, van der 504, 513.
Osinga 4 0 7 .
Osselen, van 480.
Ossenbergh, van 152.
Ossenbroeck gend. Tyll, van 389.
Oesterich, van Limburg alias van 282.
Osterwich, von 153.
Osterwick (, ab) 155.
Ostrom 474.
Ottema 407.
Otten 291.
Otter 295.
Otto 111, 500.
Oudewerve van Burgh, van 191.
Oudschooten, van 53.
Oudshoorn, van 439 *).
Oudt 112.
Outshoorn van Crayesteyn, van 37.
Outwater 474.
Ouwelande(n), Louwen (Louris) van 124 *), 125, 171.
Ouwelant, van den 199, 200.
Oveljonck 529.
Overbeke. van 475.
Overhof, de 475.
Overschie, d' 192.
Overschie, van 368.
Overstraten 194.
Ovinck (Oving) 145-147.
Oxfort 298, 306.
Oijen (, van) *) 389.
Oyen, van 459 *), 596.

P

Paauw 307.
Pabst, van Lawick van 188.
Padtbrug(ge) 160, 198, 483, 484.
Paffenrode, van 394, 395.
Pagenstecher 33.
Paland 459 *), 503.
Palandt 154.
Pallak 502.
Pal(l)ant 193.
Pallant, de 195.
Pallant, van 243.
Pallant, von 114.
Palm, van der 457. 460 *), 467,
Palma 407.
Palma, de la 21.
Palmer 485.
Pals *) 377.
Palsrock 568.
Palthe 113.
Paludanus 114.
Palz-Birkenfeld, v. 316.
Pameyer 376.
Panhuss 152.
Panhuys, van 472.
Pannenborg 114.
Panthaleon van Eck, van 74.
Pape, de 475.
Papet 97-99.
Papet, Balfour 99.
Papsau, van 123.
Paqui 91.
Pardessus 194.
Pardicque 307.
Pardo 156, 157, 195.
Paridaen 446, 537.
Parijs v. Zuydoort 37.
Pass 153-155.
Passchierse 307.
Passten 151.
Pasteau 379.
Pater 529.
Paters 509.
Patijn 510.
Paul(us) 3, 7, 10—12.
Pavert, van de 193.
Paviljoen 495.
Peenen, van 479.
Peermayer, van (von) 29, 30.
Pelarum, de 567.
Pelle 512.
Pels 327, 329-331, 409.
Pelt 485.
Penders 109.
Pennekamp 152.
Pennin(c)k 515, 516.
Pennis van Diest 530.
Penthès de Saint-Hyacinthe de Charrière. de 325.
Peralto, de '157.
Pergens 119.
Perk 480.
Peron (Pyron, Pirong) 185.
Peronne 475.
Perre, van de(n) 475.
Perrin 482.
Pervano (Pirovano) 185, 186.
Peters 475.
Peterse (Pieters) 491.
Peusum, van 147.
Peyrou, du 196, 481.
Peyrou van Breugel, du 40.
Peyse 561.
Philipsthal, v. Hessen- 313.
Picar, Chebaux dict 497.
Piccard 196.
Piccardt 375.
Pichot 307.
Pickemans (Pi(e) keman, Prik(e)man) 36.
Pieck 199.
Pi(e)keman (Pickemans, Prik(e)man) 36.
Pi(e)&, du 119.
Pi(e)re, du (de ,Pier) 380.
Pierson 474.
Pies 488 *).
Pieters 107.
Pieters (Peterse) 491.
Pieters(s)e(n) 541, 542.
Pieterson 501.
Pigafetta 19.
Pinte 512.
Piper 478, 505, 566.
Pirong (Pyron, Peron) 185.
Pirovano (Pervano) 185, 186.
Pison 18.
Placius 76-78, 158.
Plaisir 465.
Plancius 336, 349, 378, 379.
Plancq(ues), le (des) 193.
Plante 382.
Plantines, Campo 353.
Plas, van der 84, 85, 108, 466—468.
Plasschaert 111.
Plassius 497.
Plevier 64, 513.
Ploeg, van der 196.
Ploegsman 78.
Ploenies 479.
Plus 336.
Podick 282.
Podt 174, 175 *), 180, 182.
Poel, van der 474.
Poelwijck, van *) 388, 389.
Poes 375.
Pol 58.
Pol, van de 499.
Polanen, de 111.
Polanen, van 117.
Polder, van de 465.
Polet 195.
Poll, van de 200 *), 375.
Poll, Both van de 483.
Poll (genaamd de Ghier), van de 208.
Polman 397.
Pompe 564.
Pompe van Meerdervoort 483.
Poniatowski 482.
Pont, du 297, 306.
Poock 58.
Poort, van der 119.
Poortvliet, Tak van 481.
Poppe 514.
Porte, André de la 467.
Portengen 530.
Post 200, 495.
Post, van der 88.
Posthumus 401.
Potcamp 521.
Pothoff 113.
Pothoven, van 572.
Potte 445.
Pottere, de 478.
Pott(e)y 485.
Pottum 97.
Pourbus 115.
Praet, van 475.
Praet (alias Moerkercken), van 39.
Preesman 463.
Preys 193.
Priche, de 348.
Prik(e)man (Pi(e)keman, Pickemans) 36.
Princen 342.
Prins 120, 375, 528.
Prinsen 463.
Pritzelwitz, van 399.
Pröbsting 479.
Proebentow von Wilmsdorff 310.
Pückler, v. 315.
Püll 502.
Pullen 184.
Punt (Punct) 431441').
Punt 469, 563.
Putte, van 195.
Putte, van den 196.
Puytlingh 484.
Pijl 365.
Pijna(e)ker 129-132, 135, 167, 171.
Pijnaker 108, 199.
Pyrick, te 526.
Pijron 183.
Pyron (Pirong, Peron) 185.
Pytters 508.

Q

Quackelsteyn 399.
Quadt 154, 409.
Quadt van Strauweiler 279.
Quarles van Ufford 559.
Quay, de 482, 506.
Quint 71.

R

Raad, de 466.
Raaphorst, van 517.
Rabelinck 527, 528.
Radder 88-91, 93.
Raesfelt 157.
Rafels, van 513.
Raisii (Rosin) 476.
Rákóczi-Aspremont 196.
Ram, de 508.
Ramaer 456, 458 *), 499.
Ramondt 571, 572 *).
Rampers, Jordens 469.
Randaxhe 410.
Randt 443.
Ranisch 501.
Ranitz, de 455, 456, 459 *), 501.
Ranneboms 153.
Ranst, van 195.
Rappardus 119.
Raije, van 154.
Rechteren, van 207.
Reede, van 188 *), 189 *), 490.
Reede van Renswoude, van 189.
Reens 155.
Reepen 114.
Rees 112.
Reessen 516, 517.
Reeuwijk, van 512.
Reichart 197.
Reichenstein, van 283.
Reichman 29.
Reifferscheid, van 279, 281.
Reigersbergen, van 213.
Reimerswaal, van 191.
Reineke 478.
Reins 513.
Reitz 160, 599.
Reitz (, Bosch) 197, 198.
Renesse, van 210, 404, 488, 536.
Rengers Schaffer 141 *)—151.

Renialme (Reniasmé), de 19, 21 *)—23.
Reng(h)ers 142, 144, 150.
Rennebaum 153, 154.
Rensen 501.
Rensing 33.
Rep 107.
Resant, Wijnants van 485.
Rether 153.
Reyers 177.
Reymels 398.
Reymers 561.
Reijnderman (Reynderman) 130, 132, 138, 172.
Reynders 194.
Reynegom de Buzet, van 195.
Reyneveldshoek 87.
Reynsdorp 472.
Rheda, van Bentheim-Tecklenburg- 272.
Rhede, van 210.
Rheenen, van 74, 86, 87, 356.
Rhemen, van 68, 156, 157.
Rhieneck, von 320.
Rhoon, van 395.
Ribbius 506.
Richolt 528.
Ridder, Leccius de 570.
Riede, van 31.
Riedel 91, 92, 542.
Riedt, van 506.
Riel, van 88, 376.
Riemer, de 194.
Riemsdijk, van 256, 263, 264, 480, 566.
Riemsdijk, Faber van 262.
Riemsdijk, Helvetius van 262.
Riemst, Schaepenkens van 480, 481.
Rietveld 97, 101.
Rimers 154.
Rimoelaar 496, 497.
Rimsdijck, van 155.
Ringenbergh 185, 186.
Rirme 551.
Rippen 478.
Ripperda 142, 144, 149, 192, 400.
Riswick, van 153.
Ritbroecks 154.
Ritter 197.
Robertsen 259.
Roelofs 571, 572.
Roest 409.
Roest (van den Hove) 497.
Roeters 461 *), 514, 515.
Roey, van 404.
Rog-aar 376.
Rolaz (Rolat, Rolas, Rolla(az)) 37.
Rolingsweert, von 153.
Rolteman 150.
Rommershoven, de Falle dit de 410. 411.
Rondhout 366.
Roo. de 491.
Roock 35.
Roock, de 193.
Roorda 484.
Roorda de Borghgreef *) 485.
Roos 438, 465.
Roosa 112.
Roose 347.
Roosendael 375.
Roosterman 488.
Rootas, Satoor de 259.
Rooij, de 496.
Rosa 386.
Rosecrans 342.
Rosema 507.
Rosiere, van der 379.
Rosin (Raisin) 476.
Roskam 513.
Rosmolen 465.
Ross 551.
Rossen, Cramer van 401.
Rothenburger 197.
Rotselaer, de 111.
Rotterdam (, van) 358, 359.
Rottermondt, van 566.
Rougemont, de 111.
Roukens 409.
Roulleau 471.
Roulije 497.
Rouse 474.
Rouw 474.
Rouwenhoff 184.
Roux 472.
Rovers 436.
Rövers 196.
Roy, de 530.
Royen, van 71, 401, 446, 501.
Royestein, van 531.
Rozenburg, Rutgers van 406.
Rübel (Ruebel) 193, 194.
Rubempré 193.
Rubens 111.
Rue, La 474.
Rue, de la *) 377.
Ruggers 366.
Ruhoof (Ruhoff) 527.
Rüller, te 528.
Rumbergen 155.
Rumpf 409.
Runkel, van 280.
Rupertus 517.
Russ 154, 155.
Russel 472.
Russen 153.
Rutgers van Rozenburg 406.
Ruts 406.
Rutten 502.
Ruttens 213.
Ruygrok 393.
Ruys 85, 570.
Ruysschere, de 112.
Ruyssenaar 501.
Ruyte 461 *), 514.
Rijcke 52, 62, 63.
Rijderkerck 435.
Rije (van Beauvoorde), van 31.
Rijff 153-155.
Rijk, de 466.
Rijken 519.
Rijnevelt 37.
Ryon 400.
Rijpland 490.
Rijser 461 *), 514.
Rijser, Zegers 455-457.
Rijswij(c van 409, 535.

S

Sadeljin 567.
Sael (Zael) 380, 381.
Saffenberg, von (van) 282, 319.
Saint Aldegonde '193.'
St. Aubin, de 195.
Saint-Germain, de Charon de 255.
Saint-Hyacinthe de Charrière, de Penthès de 325.
St. Leu, de 411.
Saint Mourel (Sommere(u Semerel, Sim(m)erel, Simmerail, Sim(m)orel, Somerail, Zemerel) 353-365.
St. Omer, van 318.
Sale, La (de la Salle) 21.
Salene, de 19.
Salgas, de (Narbonne Pelet) 327-331.
Salle, de la (La Sale) 21.
Salm, van 283.
Samson 115.
Sand, van de 371.
Sandbrink (, van) 411, 488, 570—572 *).
Sande, van 484 *).
Sande, van de 501.
Sandelin (Sandelijn) 475.
Sander 490.
Sandoz 543.
Sandt, van 't 61.
Sandt van Nooten 455, 456, 458*)
Sandvoort 353.
Sanger, de 52, 62.
Santen, van 97, 484.
Sare, van der 195.
Sas 128.
Sassigny dict de Calvaert, de 377.
Satoor de Rootas 259.
Sautijn 505.
Savelpoel, van 372.
Savoye, van 488.
Sayn, van (von) 276, 278, 280, 317, 319.
Sayn, v. Spanheim 317, 318.
Sayn-Wittgenstein, van 283.
Sayn-Wittgenstein-Berleburg, zu 324.
Scaffers (Schaffer) 150.
Scala, della 321, 322.
Schade 335.
Schade(e) 37, 38.
Schade (van Westrum) 37.
Schadewijk, van *) 388.
Schaep 480.
Schaepkens (van Riemst) 480, 481.
Schaers 305.
Schaers, ter Kemenae genant 525.
Schaffer (Scaffers) 150.
Schaffer (, Rengers) 141 *)—151.
Schaft 116.
Schagen, van 393, 530.
Schaick, van 474.
Schaik, van 456, 458 *), 498.
Schalke, van der 510.
Schalkwijk, Dezentjé 258.
Schansman 435.
Scharp 375.
Schar& 375.
Schas 194, 307.
Schatborn (Chadborn) 411.
Schats 194.
schatter 52.
Schauenburg, van Holstein- 283. 284.
Schaumburg, von 319.
Schaumburg (-Julbach), v. 322.
Scheenaer 138.
scheidingen, van 279.
Scheiffart von (van) Merode 283, 298.
Schele, de 279.
Schelte 120.
hheltema, van 115.
Schenck von Erbach 319, 322.
Schenk 35.
Schepel(aer) (Schepels) 518.
Scherer 112.
Scherff 148.
Schermerhorn 112.
Schernenk 400.
Schevichaven, van 80.
Schey 323.
Schierbeek 114.
Schiffaert, de 499.
Schiffart, à 192.
Schilge 323.
Schilge(n) 458 *), 498.
Schillemans 195.
Schillinge 143.
Schiltman 35.
Schimmelpenninck 520.
Schinckel 507.
Schindler 366.
Schleswig-Holstein-Norburg, von 314.
Schligtenhorst 113.
Schmitts 512.
Schmitz 153, 155, 156.
Schnabel, van 399.
Schnitzler 156.
Schocke *) 388.
Schoël 488.
Schoenemonde 494.
Scholens 78.
Schol1 153.
Scholten (, von) 480.
Scholten, Fannius 481.
Scholten van Aschat 481.
Schönburg-Waldenburg, v. 315.
Schonck 114.
Schoneveld 96.
Schoondonck, van 488.
Schoonhout 463.
Schoonhoven, van 376.
Schoonhoven, d'Arschot 192.
Schoormans 560.
Schooten, de Witte van 261.
Schopmans 352.
Schorer, von Bode1 von 115.
Schot 461 *), 515, 516.
Schotmans 379.
Schouten 478.
Schram 112.
Schravelaer ('s Gravelaar) 124, 125, 127, 128, 134, 171.
Schrieck Herdine 484.
Schrieck (van Äspel), van 484.
Schrieck, van den 475.
Schriver(s) 154, 156.
Schulp, van der 530.
Schulte (Scholten) van Hengel 524. 528.
Schuítz 544.
Schulz 33.
Schüssler 323.
Schut 112, 194, 366, 468, 474.
Schütte 153.
Schutten 560.
Schutterop (, van) 541—543.
Schuurbeque 513.
Schuurbeque Boeye 456, 457.
Schuyl 510.
Schuylenburch, van 115, 375.
Schuyler 194.
Schuyrman 520.
Schuyt 365.
Schwartzenberg en Hohenlansberg, thoe 376.
Schwarz 459 *), 501.
Schwencke 100, 101, 105.
Scriverius 153.
Sebel 33.
Seelhorst, von 116.
Seelkinck 526.
Segwaert (Zegwaert), van 393*), 394.
Sel, de 457 *), 496.
Selden 200.
Seldentryk 478.
Senn van Basel 259, 263, 264.
Senserff 490.

Serraerens 475.
Serwouters 372.
Setimar 552.
Sevenaer, van *) 388, 389, 501.
Sevenbergen (Zevenbergen), van 74.
Seybold von und zu Workenheim 197.
Sharp 375.
Siberg 263.
Siccama 506, 507.
Siccama, Hora 375.
Sichterman 507.
Sickinghe 375.
Siederhausz genant Verneudeken, von 526.
Siegen, van Nassau- 284.
Sietzema 407.
Sigers 507.
Sighers, de 147, 148.
Sillem 115.
Silomon 114.
Sim (Zecha) 266.
Simans 263.
Sinia, van 399.
Sinman 570.
Sirtema van Grovestins 491.
Sissingh 560.
Sittaert 61.
Six van Wimmenum 197.
Slenga(a)rde 472.
Slmgervoet 571, 572.
Slogteren, van 77.
Sloot 67, 68.
Sloots 120.
Slopers 36.
Sluyter 112, 474.
Sluyterman van Loo 103.
Slyck, van 474.
Smahl 152.
Smasen 185.
Smedes 478.
Smeinck 534, 535.
Smeth, de 368.
Smetius 506.
Smit 479, 499, 500.
Smith 472, 507, 508.
Smithman 185.
Smits 501, 553.
Smout 307.
Smullinck 443.
Smullingh 390.
Snarenberg 97.
Snep 362, 364.
Snoeck 126.
Snoek (?) *) 377.
Snoekeveldt, van 572.
Snoeyen (, van) 568.
Snouck 505.
Snouckaert 395.
Snoucx 405.
Snijder(s) 287-293.
Snijders 33, 563.
Sobbe van Elverfeld 279.
Soestdijk, van 500, 501.
Soet 511.
Soetens 401.
Sol 260.
Sola, van 520.
Solier 329.
Solms, van (von) 284, 321, 324.
Solms-Hohensolms, v. 314.
Solms-Königsberg, von 319, 320.
Solms-Laubach, v. 313.
Solms-Lich, v. 314.
Solms-Sonnenwalde, v. 315.
Solner 563, 564.
Somer van Lylaer 38.
Somers 184.
Sommere(u)l (Semerel, Sim(m)erel, Simmerail, Sim(m)orel, Somerail, Zemerel, Saint Mourel) 353-365.
Son, van 479.
Sonderburg, v. Holstein- 313.
Sonnenschein 376.
Sonnenwalde, v. Solms- 315.
Sonneveld (van Sonnevelt) 38, 39.
Sonnevelt, van 306.
Sonsfelt, van 153, 156.
Soreau 108.
Soult 482.
Spangen 339.
Spangen, van 192.
Spanheim (Sayn), v. 317, 318, 322.
Spanoghe 475.
Sparenwoude, Hogendorp van *) 379.
Specht 464.
Speck, van der 504.
Speckfeld, v. Limpurg 312, 314, 315.
Speelhoff 151.
Speltenboer 487.
Spieringh 508.
Spies von Büllesheim zu Frechen 284.
Spies zu Frechen und Bodendorff 284.
Spille 157, 465.
Spittael, von 536.
Splinters 511, 556.
Splijtelhof 151.
Sponheim von 319, 320.
Spoor 112, 474.
Sprang, van der 61.
Sprenkel, van der 136.
Staal (Stala) 148.
Staats 194.
Stalket 400.
Stalmans 153.
Stalpert 372.
Stam, van Limburg gen. 280.
Stammen, van 412.
Stampa, a 155.
Starzenski 482.
stas 112.
Stechman 370.
Stecke 280.
Stecke van Mühlenbroich 281.
Steech (Stege), van der (Versteegh) 71-76 *).
Steen (Stein), van (von) den 536.
Steenbergen 397, 398, 504.
Steenbergen Struuck 398.
Steenhorst, v. 389.
Steenhuysen, van 567.
Steenwegh (Stienwegh, Steenwech) 528.
Steenwijck, van 296, 305.
Steevels 39.
Stege (Steech), van der (Versteegh) 71-76 *).
Stegen, van der 111.
Stehlv 104.
Steinfurt, v. 279, 313.
Steinhaus 152.
Steinhausen 154.
Stekels 39.
Stellinck *) 391.
Stenferden, van 527.
Stenneken 543.
Stenniken 526.
Stephanus 549.
Sterk (Stork) 452.
Steyn, van 312.
Stickels 153.
Stirum, van Limburg 111, 331, 332.
Stirum, van Limburg Bronckhorst 298.
Stoel 410.
Stoffelen (Stoffels) 355, 357-362.
Stoffers 563.
Stokhuyzen 95.
Stokmans 505.
Stoks 87.
Stolckwijck, van 531.
Stolk, van 531.
Stolle 564.
Stolze 366.
Stoop *) 377.
Stopen 153.
Stopkeerb 259.
Stork (Sterk) 452.
Storks 563.
storm 337-339, 554.
Storm van 's Gravesande 312.
storms 21.
Stoutenburg 557.
Stouw, van der 438,
Straatman 412, 560.
Strangford 399.
Strantvliet 516.
Streyt 404.
Strick 151.
Strickers 200.
Strickorst 508.
Struick (Struuck) 396-398.
Struiksma 407.
Strünkede, van 279, 283.
Struuck (Struick) 396-398.
Struuck van Benthem 398.
Struuck, Steenbergen 398.
Struwe 476.
Strijen, van 438.
Stuerman 519, 520.
Stuerman, van 536.
Sturler, de 260.
Stuurman 376.
Stuwinga 406.
Stuyrman (Stuurman) 533, 535—537.
Stijger 489.
Styrum, van Limburg 267-284.
Styrum, van Limburg (Styrum-) 274.
Suchet 482.
Suchtelen, van 459 *), 505, 521.
Suerius, Sweerts gezegd 208.
Suiren 535.
Suiren, van 120.
Sukkel 410.
Sulzbach, van 269,
Sustring 407.
Suur 114.
Suverich 155.
Swaagh, van der 76.
Swaefken 68.
Swaen 497.
Swalmius 136.
Swalu(w)e 192.
Swanenburg 510, 513.
Swaneveldt, van 77.
Swart 468, 513.
Swar(t?) 173.
Swarte 70.
Swarthoff 497.
Sweeren 509.
Sweersen (Zweersen), de 520, 523.
Sweerts 184.
Sweerts gezegd Suerius 208.
Sweerts (de Landas) 208, 475.
Swellengrebel 406.
Swiep, van der 489.
Swiersen 520.
Swinden, van 375.
Swijndregt, Montauban van 371.
Syben 111.
Sijgers 369, 370, 508.
Sylvius 500.
Sypesteyn, van *) 368.
Sijtsma 342.

T

Tack 154.
Tack, van 511.
Taets van Amerongen 210.
Tak, Dumon 481.
Tak, Hemerijk 481.
Tak (, de Maret) 481.
Tak (van Poortvliet) 481.
Tamelinck 570.
Tammena 196.
Tammens 508.
Tamminga 144, 148, 150.
Tanis 470.
Tecklenburg, v. (Bentheim) 313.
Tecklenburg-Rheda, van Bentheim- 272.
Teding(h) van Berkhout 115, 566.
Teerlink 464.
Teffelen, van 46, 47, 51, 56, 57.
Tellegen 111.
Telting 114, 478.
Temminck 154.
Tempel, van den 515.
Tengbergen 470.
Tengnagel 479.
Tengnagel, von 194.
Teschemacher 194.
Tesschenmacher 488.
Tessel, van 48, 50, 52.
Tesson 485.
Testas 115.
Teylingen, van 56
Theben 526-528.
Thibault 501.
Thiel 472.
Thiel, van 128.
Thiens 160, 198, 483, 484, 509, 529.
Thierens 299, 300, 303, 306.
Thill, van 488 *).
Thornhill 472.
T(h)ouart(s) 193.
Thulden, de 111.
Thijs 378.
Thijs van Keinogen 376.
Tichelaar 40.
Tichler 180—182.
Tiedeman 365.
Tiel, van 73.
Tielemans 496.
Tielens 475.
Tielmans 342.
Till, v. Tyll- 389.
Tilman 109.
Tin, van der 60.
Tirion 550.
Tjaden 478, 507.
Tjassens 148, 456, 459, 460 *), 507.
Tjepkema 407.
Tjum, van 406.
Tocht, van der 504.
Toewater 500.
Tolmans 154.
Tonderen, van 94, 95.

Tongeren, van 297, 305.
Tonsbergen, van 511.
Toornenburg 65.
Toppinga 400, 401.
Toppingha 508.
Torck 395.
Tosauenet 184.
Tour, du 376.
Traps 292.
Travenet, le Chambrier de 543.
Treek, van den 509, 510.
Treslong(h), van 440.
Triest, van 39.
Trip 196, 456. 459 *), 506, **507.**
Trip, Laman ‘ 4 5 5 .
Trippelaar 139.
Tromp 102.
Trompetter 499.
Trosseba (Trossenberg, **Trotzenburgh**, van **Trotsenburg) 39.**
Trossenberg (Trotzenburgh, Trosseba. van Trotsenburg) 39.
Trostin 30.’
Trotsenburg, van (Trosseba, Trossenberg, Trotzenburgh) 39.
Trouillard 483.
Truhendingen, von 322.
Trüter 559 *).
Tullingh, van **Oldenbarnevelt** genaamd 188.
Tur(c)k 95.
Turley 501.
Tuyll, van 36.
Tuyll van Serooskerken, van 490.
Tweele, van 463.
Twickel, van 536.
Tyll, van Ossenbroeck **gend.** 389.
Tyll-Till, v. 389.
Tyssen 498.
Tijt 65.

U

Ufford, Quarles van 559.
Uil, den 512.
Uiterwijck 144.
Uithof 548.
Ulft, van 184.
Ulsen (Hulsen), van 462-464.
Unckels 371.
Unna, van 156.
Unwich, van der 194, 501.
Urquina, d’ 69.
Uteneng 37.
Uterwyck, van 523.
Uurglas 412.
Uylenbroek 120, 306.
Uytebroek (Uijtebroek) 136, 137.
Uyterwijk, van 399.

V

Vael, de 572.
Vaernewyck, de Ghellinck 475.
Vaillant 455-457, 460 *), 472, 509, 510.
Valck 498.
Valckensteyn (, van) 396, **399—**401.
Valeton 96.
Valk 88.
Valk, van der 498.
Vallaré 372.
Val(l)at 487.
Vanhöff 154.
Vanveland 305.
Varel, van 562, 565.
Varent, van der 112.
Vasseur. le 193.
Vastbinders 354, 357.
Vastrick (Vastricx) 484, 485.
Veaux, de la 198.
Vechten, van 112, 474.
Vederhaltte **391 *).**
Veecken, van der 200.
Veehof (f) 39.
Veen, van 40, 85, 111, 120.
Veen, van der 74, 499.
Veenhuis 470.
Veenman 469.
Veer, de 83, 102, 103, 472, 567.
Veer, van Oort de 103.
Veere 488.
Vehlen, van 497.
Veil1 155. 156.
Veke, van de 380.
Velan, Van 305.
Velde, van de 111, 409, 517.
Velde, van de(n) 112.
Velde, van den 196.
Velde, van der 163.
Velden. van der 294.
Velde&, von Geroldseck- 319.
Veldhoven 469.
Velen, von und **zu** 302.
Velen undt **Megen,** van 298.
Velsen, van 516, 517.
Velthuisen, van 151.
Velzen 88.
Venne. van den 475.
Verberckt 475.
Verbiest 475.
Verbruggen 151.
Verburch 132.
Verburgt 470.
Vercammen 195.
Verculen 153.
Verdaech 451.
Verdoes 447.
Vergeest 482.
Verha(a)gen 468.
Verhave 511.
Verhoef (f) 486, 487.
Verhoeven 105.
Verhoofd 307.
Verhouwen 154.
Vermaak 32.
Vermset 569.
Vermasen 400.
Vermaseren 184.
Vermeer 210, 213, 375, 501.
Vermeulen 503, 504.
Verneudeken. von Siederhausz genant **526.**
Verporten 151, 152.
Verriet 530.
Verrutius 148.
Verschuur 471.
Versteegh (van der Stege, van der **Steech**) 71-76 *).
Verstegen 154.
Verstulen 152.
Verveer 448.
Vervelde 552.
Verweel 436.
Verwoud (Verwout) (Noiret) 80, 119.
Verzijl 309.
Vessem, van 120 *).
Veijlich 151.
V(h)e(e)len, van **295—307 *).**
Vianden, van 318.
Vianen, van 480.
Viatisin 30.
Viekemans 153.
Vierheemskinderen 59.
Vierhouten, van 100, 104.
Viesse de Marmont 482.
Viëtor 152.
Villiers, de 116.
Vilmans 152.
Vincent 129.
Vinck 497.
Vink 80, 198, 199, 468.
Virneburg, v. 317.
Virneburg, v. **Löwenstein-**Wertheim- 312.
Viry, de 395.
Vis 37, 160.
Visnich 449.
Visscher 64, 65.
Visscher, de 297, 306.
Visschers 508, 509.
Visser 407, 408, 412, 511.
Visser(?) *) 377.
Visser van Hazerswoude 40 *).
Vissering 196, 461 *), 516, 517.
Visser(s) 412.
Vitrinna 499.
Vlasman 51, 54.
Vlasvat 298, 306.
Vleer 407.
Vleisen 155.
Vleminck, de 195.
Vleminckx 475.
Vles 99.
Vlieger, de 463.
Vlielander van Numansdorp 470.
Vliet, van 35, 548.
Vliet, van der 495, 496.
Vloed, van der 469.
Vloeten, van 529.
Vlot, von 152.
Vlotho, von 151.
Vlotten, von 153.
Vlot(te)s (Vlotte) 152.
Vlugh 465.
Vlugt, de 138, 550.
Voet 159.
Voetman 472.
Voge(l)s 292.
Volkerse 104.
Vollenhoven 476, 477.
Vollgraff 571.
Volmestein, van 276, 279.
Vonck 34, 36, 323, 356, 358, 509.
Vonck, van Doesburch alias 36, 37.
Vonck van Lienden 572.
Vonk 545.
Voocht 46, 52, 56, 60.
voogt 410.
Voorde, von 155.
Voorne 518.
Voorst, van 530.
Voorst tot Voorst, van 207.
Voort, van der 500, 501.
Voorthuysen 549.
Vorderman 548.
Vorg 543.
Vos 94, 97, 450, 470, 505, 515.
Vos, (de) 351, 502.
Vos., de 147, 177, 178, 514.
Vosburg 112, 474.
Vosch van Avesaet 482.
Vosdijck 438.
Voshagen 562.
Vosmaar 88.
Vosmaer 186.
voss 154.
Voss (, van) 481.
Voss, **(Heerma)** van 481.
Vredening (Vreneng), van 298.
Vreem 517.
Vrencken 108.
Vreneng (Vredening), van 298.
Vrients 529.
Vriese, de 21.
Vriesendorp 468.
Vrind, de 571.
Vrijland(t) 565-569.
Vrijlandt, Comeian alias 568.
Vrijlant, Comens anders geseit 568.
Vullen, van 561.
Vult. van der 436.
Vürtheim 194.

W

Waardenburg 465.
Wachmans 485.
Wadde 512.
Waddel 395.
Wadenoyen, van 168.
Wael, van der **569.**
Waell, de 155.
Waes 184.
Waesberge, van 475.
Waesberghe, van 195.
Wagenaar (Wagner) 542.
Wagener 489.
Wageningen, van 468.
Wagenmakers 407.
Wagner (Wagenaar) 542.
Walbeek 365.
Walburg, van 305.
Walcheren, van der Meer de 99, 100.
Waldburg, von 321, 322.
Waldenburg, v. Schönburg- 315.
Waldron **194.**
Wale. de 155.
Walhorn, de **Decker** dit 111.
Wall, van der 486.
Wallen, van der 505.
Walraven 243.
Walraven. van 500.
Walter 488.
Walwijk, van 376.
Waning, van 548.
Wanra(a)y (Wanraey), van 199, 200.
Wanrath, van 151.
Warloes 48, 56.
Warmeloos (Warreloos) 46, 48, 49, 51, 55.
Warmon(d)t (, van) 385.
Washington (, von) 489, 490.
Water, ten **391 *),** 392.
Waterbeek 408.
Waterleet, de 347.
Watersdorff. von 151.
Watines, des 500.
Way, de 513.
Webber 160, 194.
Webster 474.
Weda 437.
Weddinck 527-529.
Weede, van 535.
Weelderen, van 1-13.
Weert, de 456-458 *), 496, 497.
Weert, Berckmans de *) 458.
Weerts 200.
Weezel, van 470.
Weggeman 35.
Weghe, von de (van de(r)) 153, 154.
Weghoff 4.
Weghuis 521.
Weinmann 156.

Welgevaren 138.
Welhoek 568.
Welle, van de *) 377.
Weltz und Limpurg, von 315.
Wely, van 188.
Wenckebach 479.
Wenckum, van 446.
Wendell 194.
Wener 258.
Wenkebach 196.
Wenners 156.
Wentholt 506.
Wercker, de 438.
Werlandt, van 553.
Wermenhuysen, van 47.5.
Werner 107, 551.
Werninck 564.
Wersewitz (Wreschowitz) 298.
Wertheim-Virneburg, v. Löwenstein 312.
Wesel, van 61, 490.
Wesenhagen 472.
Wessem, van 61.
Wesser 563, 564.
Westen, von der 156.
Westenberg 494, 495.
Westerbeeck, van 393—402 *).
Westerbeek van Eerten 394.
Westerwoudt 481.
Westhaven (als Bodelswing) 389.
Westreenen (Westrhenen), van 396, 397.
Westrum, Schade van 37.
Weverlings 502.
Wey 470.
Weyde, van der 569.
Weijen, van 551.
Weyerman, Campo 353-365.
Weyerman(s) (W(e)ydemans) 353-365.
Weyl 371.
W(e)ijl 109.
Weynichman 397.
Weytingh 75.
Wicheringe 144, 148, 150.
Wicherts 460 *), 509.
Wichman 399.
Wickede, van 278.
Wiebes 471.
Wied, van 280, 314.
Wiel, Deuffer 304.
Wiel, van der 572.
Wielen, van der 352.
Wielink 546.
Wiersum 406.
Wiesbaden, v. Nassau- 313.
Wietenhorst, von 476.
Wifringhe 484.
Wigge& 572.
Wilde, de 561.
Wilde, van der 477.
Wildeman 517.
Wilde(n), Goos(s)en van der 477.
Wildenberg, van 277.
Wildschut 40.
Wildt (Wilten), van der 389-392 *).
Wilkens 471, 545.
Willen 103.
Willigen, van der 468.
Willoughby 567.
Wilmsdorf, Proebentow von 310.
Wils 348.
Wilsoets 71.
Wilt. ven der 353.
Wiltbank (Wiltvanck) 490.
Wilten (Wildt), van der 389-392 *).
Wiltvanck (Wiltbank) 490.
Winckel 366.
Winius 406.
Winne 471.
Winsheim, van 152.
Winshem. van 521.
Winter 196.
Winter, de 491.
Wintershoven, van 530.
Wintsen, van 152.
Wintzburgh, von 153.
Wisch, van 274, 279, 282, 283.
Wisselinck 524-529 *).
Wisselt, van 309.
Wit, de 487, 562.
Witsen 481.
Witt, de 505, 530.
Witte(?) 67, 68.
Witte, de 337.
Witte van Schooten, de 261.
Wittenhaus, vom 409.
Wittenhorst tot Hamerden, van 390-392 *)
Wittenhorst tot de Kleine Heest, van 391, 392.
Wittgenstein, van Sayn- 283.
Wittgenstein-Berleburg, zu Sayn- 324.
Witthem 111.
Wittigs 171.
Witz 466.
Woensel, van 59.
Woert, van 194. 474.
Woest' 406.
Woldendorp (, van) 370.
Woldringh 400.
Wolff, van der 457, 461 *), 514.
Wolffs 111.
Wolfs 486.
Wolfswinkel 495. 496. 510. 519.
Wolfswinkel, van (Wolleswinkel) 129.
Wolgaard 515.
Wolleswinkel (van Wolfswinkel) 129.
Wolterbeek 374.
Wolthers 459 *), 506, 507.
Wolthuis 406.
Wolting, van 516.
Wormer, van 474.
Woudenberg, van 570.
Wouters 544, 545.
Wouw 96.
Wouw, van 503, 504.
Wreschowitz (Wersewitz) 298.
Wulffraedt, van 151.
Wurfbain 481.
Wurtemberg, von 322.
Wurtemberg-Berstal, v. 313.
Wuytiers, Barchman 111.
Wijck, van 126, 505.
Wyck, van Asch van 491.
Wijck, von 154, 155.
Wyferink 144.
Wyffering van Mersche (Mepsche) 484.
Wijk 406.
Wijlandt 515.
Wijnants van Resant 485.
Wynants, de 111.
Wijnantz 489.
Wijnbergen 472.
Wijnbergen, van 486.
Wijnen 156, 501.
Wijness(?) 154.
Wijngaarden, van 398.
Wijngaarden, Oem van 395.
Wijngaerden, van 335.
Wijnkamp 171.
Wijnmalen 457, 461 *), 517.
Wijnmalen Kamp 547.
Wijnman 155.
Wijnoldi 515.
Wijten 437.
Wi(j)tman *) 391, 392.

IJ

IJperen, van 139.
IJpes 160, 198.
IJserloo (I(es)serloo), van 410.
IJsseldijck, van 33.
IJsseldijk, van 374.
IJsselmu(i)den (Isselmuden), van 372.
IJsselsteyn, van 193, 513, 514.
IJsvelt 307.
IJzarro, Ortiz de 69.

Z

Zaamslag, van 112.
Zadelhoff, van 550.
Zael (Sael) 380, 381.
Zecha (, Sim) 266.
Zee, van der 112, 194.
Zeewoldt 103.
Zeger 529.
Zegers 514.
Zegers Rijser 455—457.
Zegwaert (Segwaert), van 393 *), 394.
Zeper 40.
Zerbst, v. Anhalt- 314.
Zevenbergen (Sevenbergen) , van 74.
Ziegenmeyer 472.
Zoineburg, von 30.
Zon, van 548.
Zondervan 407.
Zuydoort, Parijs v. 37.
Zuyl, van 59.
Zuylen, van 325.
Zuylen (Nijevelt), van 195.
Zwaan, van der 468.
Zwanenborch, van den 295.
Zwart 412, 551.
Zweersen (Sweersen), de 520, 523.
Zweibriicken (-Bitsch), von 321.
Zwijndregt, van 193, 371.
Zyberts 111.
Zijnen 499.

ALGEMENE LEDENVERGADERING EN **JUBILEUMBIJEENKOMST**

Zaterdag **12** juli 1958 in het Prinsenhof te Delft

13.30 uur: ALGEMENE LEDENVERGADERING.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen Algemene Vergadering van 7 dec. 1957.
3. Jaarverslag 1957.
4. Bestuursverkiezing. Aan de beurt van aftreden zijn de secretaris Ir. C. M. R. Davidson, die herkiesbaar is, en Mr. F. A. Holleman, die niet herkiesbaar is. Candidaat van het Bestuur voor deze laatste plaats is de Heer W. A. H. C. Boellaard te De Bilt (U.).
5. Verslag van de Commissie tot nazien van de rekening van de penningmeester.
6. Sluiting.

14-15 uur: Bezichtiging der tentoonstelling „De Nederlandsche Leeuw".

15,00 uur: JUBILEUMBIJEENKOMST.

Agenda:

1. Openingswoord door de Voorzitter.
2. Aanbieding van het Kwartierstatenboek.
3. Aanbieding van de Gedenkpenning.
4. Voordracht door Prof. Mr. W. F. Prins, getiteld: „Lessen der Genealogie".

19.30 uur: Samenkomst in Hôtel Kurhaus te Scheveningen, alwaar te 20,— uur precies het Jubileum-diner zal aanvangen. (Nadere berichten hieromtrent volgen per circulaire.)

Uitgaven van het Genootschap

De volgende uitgaven van het Genootschap zijn nog in beperkte mate verkrijgbaar:

„KWARTIERSTATENBOEK" . . . . . **ƒ 25,— per exemplaar.**
„JAN VAN RIEBEECK, ZIJN VOOR- EN NAGESLACHT" . . . . . **ƒ 9,30** „ „
„JUBILEUMNUMMER 1933" . . . . . **ƒ 2,—** „ „

Tevens vestigen wij er de aandacht op, dat de volgende oude jaargangen van het Maandblad *„De Nederlandsche Leeuw"* **nog** verkrijgbaar zijn:

1884 (c), 1885(b), 1886(b), 1887(b), 1888(b), 1908 (c), 1913(d), 1914(b), 1915(a), 1916(a), 1917(b), 1922(c), 1925(b), 1926(c), 1928(b), 1929(b), 1932(b), 1934 (c), 1935 (c), 1939(d), 1941 (b), 1942(d), 1943(b), 1944(d), 1945/46(a), 1947(a), 1948(c), 1949(b), 1950(b), 1952(b), 1953(d), 1954(b) en 1956(c).

a = ƒ 2,50; b = ƒ 3,50; c = ƒ 5,—; d = ƒ 7,50.

Bestellingen gelieve men te richten **aan het: Bureau van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde, Bleijenburg 5, 's-Gravenhage,**

De Genealogisch-Heraldische Tentoonstelling „De Nederlandse Leeuw" in het Prinsenhof te Delft, zal geopend zijn van 22 juni 1958 tot en met 10 augustus 1958.

KON. NED. GENOOTSCHAP VOOR GESLACHT- EN WAPENKUNDE

BLEIJENBURC 5 - 's-GRAVENHAGE

Benoeming van gewone leden.

De gewone leden van het Genootschap worden op voordracht van ten minste één lid, na gehouden ballotage, door het Bestuur benoemd.

Opgave van candidaat-Men gelieve men to richten tot de Secretaris, Ir. C. M. R. Davidson, *Jacob de Graefflaan* 17, 's-Gravenhage.

De jaarlijkse **contributie voor de** gewone leden bedraagt *f* 20,—.

Men gelieve deze tc voldoen door storting vóór 1 februari op **postrekening no. 20910** van de „Penningmeester van het Genootschap" te 's-Gravenhage.

Na 1 maart zal over de verschuldigde contributie met verhoging van inningskosten worden beschikt.

Nieuwe leden, die in loop van het jaar tot het Genootschap toetreden, gelieven hunne contributie op de hierboven aangegeven wijze to voldoen vóór hot verstrijken van de maand, volgende op die *van* hunne benoeming, bij gebreke waarvan als boven zal worden gedisponeerd.

Opzegging moet geschieden vóór 1 december, voorafgaande aan het Genootschapsjaar, met ingang waarvan men zijn lidmaatschap wenst te beëindigen.

Dezelfde bepalingen gelden o.m. voor de abonnementsgelden.

Maandblad.

Het Maandblad „De Nederlandsche Leeuw" verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.

Voor niet leden van het Genootschap, alsmede voor bibliotheken en archieven, is het Maandblad verkrijgbaar tegen een abonnementsprijs van *f* 20,—.

Men gelieve zich hiervoor op te geven bij het Bureau van het Genootschap, Bleyenburg 5 te 's-Gravenhage.

Zie voor de wijze van betaling hierboven onder: Contributie.

Bibliotheek en Verzamelingen van het Genootschap.

De Verzameling van het Genootschap, inclusief de Bibliotheek, gevestigd *Bleyenburg* 5 te *'s-Gravenhage,* zijn voor de leden toegankelijk iedere maandag van 9½—12 en van 14-17 uur, iedere donderdag van 9½—12 uur.

Hnlicbtingendienst.

Ten behoeve van de leden is een inlichtingendienst ingesteld, die tegen onderstaand tarief uit de talrijke verzamelingen, welke het Genootschap ten dienste staan, gegevens op genealogisch en heraldisch gebied verstrekt.

Voor de beantwoording van elke gestelde vraag wordt bij de inzending aan het Bureau van het Genootschap een bedrag van *f* 2,50 ingewacht, met dien verstande, dat inlichtingen op verschillende vragen, in één brief samengevat: elk afzonderlijk in rekening worden gebracht.

De gewone leden van het Genootschap worden op voordracht van ten minste één lid, na gehouden ballotage, door het Bestuur benoemd.

Opgave van candidaat-leden gelieve men te richten tot de Secretaris.

Mededelingen van het Bestuur van het Kon. Ned. Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde

BIJEENKOMST GROEP NOORD-HOLLAND

op woensdag 15 oktober 1958 (dus op de 3de en **niet** op de 2de woensdag van de maand)

te 20 uur in het American-Hôtel te Amsterdam.

Voor deze avond is geen spreker uitgenodigd; een „Praatavond" zal weer gelegenheid bieden voor het doen van mededelingen en het bespreken van onderwerpen op genealogisch gebied.

Uitgaven van het Genootschap

De volgende uitgaven van het Genootschap zijn nog in beperkte mate verkrijgbaar:

„KWARTIERSTATENBOEK" . . . . . f 25,— per exemplaar
(bij toezending + f 1,10 porto binnenland of f 1,81 porto buitenland)

„JAN VAN RIEBEECK, ZIJN VOOR- EN NAGESLACHT" . . . . f 9,30 „ „

„JUBILEUMNUMMER 1933" . . . . . f 2,— „ „

Tevens vestigen wij er de aandacht op, dat de volgende **oude jaargangen** van het Maandblad *„De Nederlandsche Leeuw"* nog verkrijgbaar zijn:

1884 (c), 1885(b), 1886(b), 1887(b), 1888(b), 1908 (c), 1913(d), 1914(b), 1915(a), 1916(a), 1917(b), 1922(c), 1925(b), 1926(c), 1928(b), 1929(b), 1932(b), 1934(c), 1935 (c), 1939(d), 1941(b), 1942(d), 1943(b), 1944(d), 1945/46(a), 1947(a), 1948(c), 1949(b), 1950(b), 1952(b), 1953(d), 1954(b) en 1956(c).

Bestellingen gelieve men te richten aan het: Bureau van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor **Geslacht- en Wapenkunde, Bleijenburg 5, 's-Gravenhage.**

MAPPEN VOOR KWARTIERSTATEN.

Grijze mappen met opdruk in zwart „Kwartierstaten", ter opberging van de overdrukken van de kwartierstaten, gepubliceerd in het Kwartierstatenboek, zijn tegen f 0,50 per stuk verkrijgbaar bij het ***Bureau van het Genootschap. Bleijenburg 5, 's-Gravenhage,*** of door storting van dit bedrag op ***postgirorekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.***

VRAAG EN AANBOD.

Deze rubriek is uitsluitend bestemd voor leden van het Genootschap en ***niet voor de handel.***

De Hoofdredacteur beslist als enige instantie over het al of niet opnemen van de ingezonden vragen en aanbiedingen.

Ter bestrijding van de kosten van deze rubriek dient vooreerst f 0,50 te worden overgemaakt,, desgewenst in postzegels, aan de hoofdredacteur: plaatsing geschiedt alleen na ontvangst van dit bedrag.

Te koop gevraagd: Geschiedenis van de familie Hoffman uit Hachenburg, door Ir. W. J. Hofman J.Jzn., 2 delen (1925, 1928).

Mr. F. van Rossem, Parkstraat 5, Rotterdam.

Ter overname gevraagd: E. Heringa, Tynsen op de Veluwe. Uitg. J. B. Wolters 1931.

E. G. Middag, Bussummergrintweg 3, Hilversum.

De erfgenamen van één onzer overleden leden bieden ter overname aan:

1. Almanach d. Gotha 1794, 1799, 1804, 1806, 1809, 1811, 1818 t.m. 1944. Van een aantal jaargangen zijn doubletten aanwezig;
2. Nederland's Patriciaat 1910 t.m. 1958;
3. Jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie I t.m. XI.

Biedingen voor gehele serie's dan wel afzonderlijke jaargangen te zenden aan ***Jhr. Mr. C. C. van Valkenburg, Aerdenhoutsduinweg 19, Aerdenhout.***

Mededelingen van het Bestuur van het Kon. Ned. Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde

ALGEMENE LEDENVERGADERING

ZATERDAG 13 DECEMBER 1958 te 15 uur

in de Burgerhal van het Stadhuis te Gouda

Nadere bijzonderheden volgen.

BIJEENKOMST GROEP NOORD-HOLLAND

woensdag 12 november 1958, te 20 uur, in het American Hôtel te Amsterdam,

De heer D. J. G. Buurman, Directeur der Stichting „Vrienden der Geldersche Kasteelen", zal zijn eerste lezing houden over: „De kastelen en historische landhuizen in hun chronologische ontwikkeling".

Uitgaven van het Genootschap

De volgende uitgaven van het Genootschap zijn nog in beperkte mate verkrijgbaar:

„KWARTIERSTATENBOEK" ..... **ƒ 25,—** per exemplaar
(bij toezending + ƒ 1,10 porto binnenland of ƒ 1,81 porto buitenland)

„JAN VAN RIEBEECK, ZIJN VOOR- EN NAGESLACHT" .... **ƒ 9,30** „ „

„JUBILEUMNUMMER 1933" ..... **ƒ 2,—** „ „

Tevens vestigen wij er de aandacht op, dat de volgende **oude jaargangen** van het Maandblad *„De Nederlandschr Leeuw"* nog verkrijgbaar zijn:

1884 (c), 1885(b), 1886(b), 1887(b), 1888(b), 1908 (c), 1913(d), 1914(b), 1915(a), 1916(a), 1917(b), 1922 (c), 1925(b), 1926(c), 1928(b), 1929(b), 1932(b), 1934 (c), 1935 (c), 1939(d), 1941(b), 1942(d), 1943(b), 1944(d), 1945/46(a), 1947(a), 1948(c), 1949(b), 1950(b), 1952(b), 1953(d), 1954(b) en 1956(c).

a = ƒ 2,50; b = ƒ 3,50; c = ƒ 5,—; d = ƒ 7,50.

Bestellingen gelieve men te richten aan het: Bureau van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde, Bleijenburg 5, 's-Gravenhage.

MAPPEN VOOR KWARTIERSTATEN.

Grijze mappen met opdruk in zwart „Kwartierstaten", ter opberging van de overdrukken van de kwartierstaten, gepubliceerd in het Kwartierstatenboek, zijn tegen ƒ 0,50 per stuk verkrijgbaar bij het Bureau *van het Genootschap, Bleijenburg 5, 's-Gravenhage,* of door storting van dit bedrag op *postgirorekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.*

Benoeming van gewone leden.

De gewone leden van het Genootschap worden op voordracht van ten minste één lid, na gehouden ballotage, door het Bestuur benoemd.

Opgave van candidaat-leden gelieve men te richten tot de Secretaris, Ir. C. M. R. Davidson, *Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.*

De jaarlijkse contributie voor de gewone leden bedraagt ƒ 20,—.

Men gelieve deze te voldoen door storting vóór 1 februari op postrekening no. 20910 van de „Penningmeester van het Genootschap" te 's-Gravenhage.

Na 1 maart zal over de verschuldigde contributie met verhoging van inningskosten worden beschikt.

Nieuwe leden, die in loop van het jaar tot het Genootschap toetreden, gelieven hunne contributie op de hierboven aangegeven wijze te voldoen vóór het verstrijken van de maand, volgende op die van hunne benoeming, bij gebreke waarvan als boven zal worden gedisponeerd.

Opzegging moet geschieden vóór 1 december, voorafgaande aan het Genootschapsjaar, met ingang waarvan men zijn lidmaatschap wenst te beëindigen.

Dezelfde bepalingen gelden o.m. voor de abonnementsgelden.

Maandblad.

Het Maandblad „De Nederlandsche Leeuw" verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van hot Genootschap toegezonden.

Voor niet-leden van het Genootschap, alsmede voor bibliotheken en archieven, is het Maandblad verkrijgbaar tegen een ahonnementsprijs van ƒ 20,—.

Men gelieve zich hiervoor op te geven bij het Bureau van het Genootschap, Bleyenburg 5 te 's-Gravenhage.

Zie voor de wijze van betaling hierboven onder: Contributie.

Mededelingen van het Bestuur van het Kon. Ned. Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde

ALGEMENE NAJAARSVERGADERING

ZATERDAG 13 DECEMBER 1958 te 15.00 uur

in de Burgerhal van het Stadhuis te Gouda

AGENDA:

1. Opening.
2. Notulen van de Algemene Vergadering dd. 12 juli 1958.
3. Vaststelling van de begroting 1959.
4. Rondvraag.
5. Sluiting.

Daarna ontvangst door het Gemeentebestuur van Gouda en bezichtiging van het Stadhuis.
Bezoek aan het museum St Catharina-Gasthuis en aan het Pijpenmuseum.
Tenslotte gemeenschappelijke maaltijd in hotel ,,De Zalm" (kosten ƒ 6,—, excl. dranken en bediening). De leden, die aan de maaltijd willen deelnemen, wordt verzocht zich vóór 10 december 1958 op te geven bij de secretaris, Ir C. M. R. Davidson, Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.

BIJEENKOMST GROEP GELDERLAND

zaterdag 6 **december** 1958 te 14.30 **uur, in „Riche", Nieuwe Plein te Arnhem.**

De Hr. W. Zondervan, achivaris van Doesburg, zal een lezing houden over: ,,Sinterklaas in de herberg", en

zaterdag 3 januari 1959 te 14.30 uur, terzelfder plaats,

waar de Hr. J. J. Hooft van Huysduynen te Velp een lezing zal houden over ,,De nakomelingen van het adellijke geslacht van Tuyl uit Bommeler- en Tielerwaarden".

BIJEENKOMST GROEP NOORD-HOLLAND

woensdag 17 december (dus niet op de 2de woensdag maar op de 3de) 1958 te 20 uur, in het American Hôtel te Amsterdam.

Dr R. van Luttervelt, Wetenschappelijk Hoofdambtenaar van het Rijksmuseum, zal een lezing houden over: ,,Heraldiek en Genealogie in het Museum".

CONTRIBUTIE 1959.

Aan de leden en abonné's wordt verzocht de contributie (abonnement) voor het jaar 1959 ad ƒ 20,— over te boeken vóór 1 februari a.s. op postrekening 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage. Junior-leden (onder 21 jaar) zijn ƒ 15,— verschuldigd.

Aan hen, die zich hebben geabonneerd op het Bulletin Heraldique International ,,Archivum Heraldicum" wordt verzocht om aan bovengenoemd bedrag de 'kosten van dit abonnement ad ƒ 4.50 toe te voegen; de penningmeester zorgt voor doorzending naar Lausanne.

OPGAVE NIEUWE LEDENLIJST.

In verband met de uitgave van een nieuwe ledenlijst, wordt de leden verzocht opgave van eventuele aanvullingen en verbeteringen op de ledenlijst vóór 1 januari 1959 toe te zenden aan het Bureau van het Genootschap, Bleyenburg 5. 's-Gravenhage.

Mededelingen van het Bestuur van het Kon. Ned. Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde

ALGEMENE NAJAARSVERGADERING

ZATERDAG 13 DECEMBER 1958 te 15.00 uur

in de Burgerhal van het Stadhuis te Gouda

AGENDA:

1. Opening.
2. Notulen van de Algemene Vergadering dd. 12 juli 1958.
3. Vaststelling van de begroting 1959.
4. Rondvraag.
5. Sluiting.

Daarna ontvangst door het Gemeentebestuur van Gouda en bezichtiging van het Stadhuis.
Bezoek aan het museum St Catharina-Gasthuis en aan het Pijpenmuseum.
Tenslotte gemeenschappelijke maaltijd in hotel „De Zalm" (kosten ƒ 6,-, excl. dranken en bediening). De leden, die aan de maaltijd willen deelnemen, wordt verzocht zich vóór 10 december 1958 op te geven bij de secretaris, Ir C. M. R. Davidson, Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.

BIJEENKOMST GROEP GELDERLAND

zaterdag 6 december 1958 te 14.30 uur, in „Riche", Nieuwe Plein te Arnhem.

De Hr. W. Zondervan, achivaris van Doesburg, zal een lezing houden over: „Sinterklaas in de herberg", en

zaterdag 3 januari 1959 te 14.30 uur, terzelfder plaats,

waar de Hr. J. J. Hooft van Huysduynen te Velp een lezing zal houden over „De nakomelingen van het adellijke geslacht van Tuyl uit Bommeler- en Tielerwaarden".

BIJEENKOMST GROEP NOORD-HOLLAND

woensdag 17 december (dus niet op de 2de woensdag maar op de 3de) 1958 te 20 uur, in het American Hotel **te** Amsterdam.

Dr R. van Luttervelt, Wetenschappelijk Hoofdambtenaar van het Rijksmuseum, zal een lezing houden over: „Heraldiek en Genealogie in het Museum".

CONTRIBUTIE 1959.

Aan de leden en abonné's wordt verzocht de contributie (abonnement) voor het jaar 1959 ad ƒ 20,— over te boeken vóór 1 februari a.s. op postrekening 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage. Junior-leden (onder 21 jaar) zijn ƒ 15,— verschuldigd.

Aan hen, die zich hebben geabonneerd op het Bulletin Heraldique International „Archivum Heraldicum" wordt verzocht om aan bovengenoemd bedrag de kosten van dit abonnement ad ƒ 4,50 toe te voegen; de penningmeester zorgt voor doorzending naar Lausanne.

OPGAVE NIEUWE LEDENLIJST.

In verband met de uitgave van een nieuwe ledenlijst, wordt de leden verzocht opgave van eventuele aanvullingen en verbeteringen op de ledenlijst vóór 1 januari 1959 toe te zenden aan het Bureau van het Genootschap, Bleyenburg 5. 's-Gravenhage.

Mededelingen van het Bestuur van het Kon. Ned. Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde

BIJEENKOMST GROEP GELDERLAND

zaterdag 3 januari 1959 te 14.30 uur, in „Riche", Nieuwe Plein te Arnhem.

De Heer J. J. Hooft van Huysduynen zal een lezing houden over „De nakomelingen van het adellijke geslacht van Tuyl uit Bommeler- en Tielerwaarden".

CONTRIBUTIE 1959

Aan de leden en abonné's wordt verzocht de contributie (abonnement) voor het jaar 1959 ad ƒ 20,— over te boeken vóór 1 februari a.s. op postrekening 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage. Junior-leden (onder 21 jaar) zijn ƒ 15,— verschuldigd.

Aan hen, die zich hebben geabonneerd op het Bulletin Heraldique International „Archivum Heraldicum" wordt verzocht om aan bovengenoemd bedrag de 'kosten van dit abonnement ad ƒ 4,50 toe te voegen; de penningmeester zorgt voor doorzending naar Lausanne.

Uitgaven van het Genootschap

De volgende uitgaven van het Genootschap zijn nog in beperkte mate verkrijgbaar:

„KWARTIERSTATENBOEK" . . . . . ƒ 25,— per exemplaar
(bij toezending + ƒ 1,10 porto binnenland of ƒ 1,81 porto buitenland)

„JAN VAN RIEBEECK, ZIJN VOOR- EN NAGESLACHT" . ƒ 9,30 „ „

„JUBILEUMNUMMER 1933" . . . . . ƒ 2,— „ „

Tevens vestigen wij er de aandacht op, dat de volgende **oude jaargangen** van het Maandblad *„De Nederlandsche Leeuw"* nog verkrijgbaar zijn:

1884(c), 1885(b), 1886(b), 1887(b), 1888(b). 1908 (c), 1913(d), 1914(b), 1915(a), 1916(a), 1917(b), 1922(c), 1925(b), 1926(c), 1928(b), 1929(b), 1932(b), 1934 (c), 1935 (c), 1939(d), 1941(b), 1942(d), 1943(b), 1944(d), 1945/46(a), 1947(a), 1948(c), 1949(b), 1950(b), 1952(b), 1953(d), 1954(b) en 1956(c).

a = ƒ 2,50; b = ƒ 3,50; c = ƒ 5,—; d = ƒ 7,50.

Bestellingen gelieve men te richten **aan het: Bureau vat? het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde, Bleijenburg 5, 's-Gravenhage,**

MAPPEN VOOR KWARTIERSTATEN.

Grijze mappen met opdruk in zwart „Kwartierstaten", ter opberging van de overdrukken van de kwartierstaten, gepubliceerd in het Kwartierstatenboek, zijn tegen ƒ 0,50 per stuk verkrijgbaar bij het *Bureau van het Genootschap, Bleijenburg 5, 's-Gravenhage,* of door storting van dit bedrag op *postgirorekening no. 20910 ten name van het Genootschap te 's-Gravenhage.*

VRAAG EN AANBOD.

Deze rubriek is uitsluitend bestemd voor leden van het Genootschap en *niet voor de handel.*

De Hoofdredacteur beslist als enige instantie over het al of niet opnemen van de ingezonden vragen en aanbiedingen.

Ter bestrijding van de kosten van deze rubriek dient vooreerst ƒ 0,50 te worden overgemaakt, desgewenst in postzegels, aan de hoofdredacteur: plaatsing geschiedt alleen na ontvangst van dit bedrag.

A a n g e b o d e n (ook ruil) „De Brabantse Leeuw" Jg. 1952 t/m 58. Jg. 52 gebonden, overige nrs. los: Whitaker's Peerage 1903, Dod's Peerage 1928, Ned. Adelsboek 1933, Portretalbum v. d. Ned. Adel.

Mr. D. Dunlop, Holbeinstraat 22, Amsterdam.

Ter overname aangeboden: voor de hoogst biedende (minimumprijs ƒ135,—): H. Jongsma en Mr. A. Loosjes, Kastelen, Buitenplaatsen, Tuinen en Parken van Nederland 3 dln. Uitg. Scheltema & Holkema, Amsterdam. (1912, 1914, 1921). De drie delen bevinden zich in zeer goede staat.

Mr. ***H. L. L. van Hoogenhuyze, Platolaan 24, Zeist.***

Benoeming van gewone leden.

De gewone leden van het Genootschap worden op voordracht van ten minste één lid, na gehouden ballotage, door het Bestuur benoemd.

Opgave van candidaat-leden gelieve men te richten tot de Secretaris, Ir. C. M. R. Dnvidson, *Jacob de Graefflaan 17, 's-Gravenhage.*

De jaarlijkse contributie voor de gewone leden bedraagt ƒ 20,—.

Men gelieve deze te voldoen door storting vóór 1 februari op postrekening no. **20910** van de „Penningmeester CP van het Genootschap" te 's-Gravenhage.

Na 1 maart zal over de verschuldigde contributie met verhoging van inningskosten worden beschikt.

Nieuwe leden, die in loop van het jaar tot het Genootschap toetreden, gelieven hunne contributie op de hierboven aangegeven wijze te voldoen vóór het verstrijken van de maand, volgende op die van hunne benoeming, bij gebreke waarvan als boven zal worden gedisponeerd.

Opzegging moet geschieden vóór 1 december, voorafgaande aan het Genootschapsjaar, met ingang waarvan men zijn lidmaatschap wenst te beëindigen.

Dezelfde bepalingen gelden o.m. voor de abonnements gelden.

Maandblad.

Het Maandblad „De Nederlandsche Leeuw" verschijnt aan het begin van iedere maand en wordt aan alle leden van het Genootschap toegezonden.

Voor niet leden van het Genootschap, alsmede voor bibliotheken en archieven, is het Maandblad verkrijgbaar togen een abonnementsprijs van ƒ 20,—.

Men gelieve zich hiervoor op te geven bij het Bureau van het Genootschap, Bleyenburg 5 te 's-Gravenhage.

Zie voor de wijze van betaling hierboven onder: Contributie.